

Ya bàbàrán ne Dios nga nesúráat kiya baru wa túlag Genesis se Exodus

Isnag New Testament with Genesis and Exodus

This Bible is copyrighted by Wycliffe Bible Translators (Wycliffe.org) and is printed with permission by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible is available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

Genesis.....	4
Exodus.....	48
Mateo	85
Marcos.....	121
Lucas	143
Juan.....	180
Apostoles	206
Roma	238
1 Corinto	254
2 Corinto	270
Galacia.....	280
Efeso	286
Filipos	292
Colosas.....	296
1 Tesalonica	300
2 Tesalonica	304
1 Timoteo	306
2 Timoteo	311
Tito.....	315
Filemon	317
Hebreo	318
Santiago.....	330
1 Pedro	334
2 Pedro	339
1 Juan.....	342
2 Juan.....	346
3 Juan.....	347
Judas	348
Daya Nepakammu	350

Genesis

Tu nagparsuwa ne APU ki ngámin

1 Kitu inanggayát na, ay pinarsuwa ne Dios ya lánɡit se iya kalawagán. ² Ay tu kalawagán kitun, ay áwan na nga singasingan, se áwan na nga maya-mayán. Nagibat tala tu pane ngúdu natu pabeg danum nga magsag-saggiyár. Ay ya Ispiritu ne Dios, ay magalilekus kitu paningúdu natu danum. ³ Ay nán ne Dios, “Magwada ka mán,” nán na. Ay tútu atán ya wada ngin. ⁴ Ay napiya tutu wala ya wada ki nagsisíngan ne Dios! Ay se na pagsanutan ya wada se iya gibat. ⁵ Ay nengagánan na ya wada ka Algaw, ay nengagánan na pe ya gibat ka Gabi. Ay se yala nga naggídám, ay se yala nga pagmakát. Ay ittu tun tu nunna nga algaw.

⁶ Ay se yala nán manin ne Dios, “Atán din ya pagbátán naya angap ki ngúdu se iya danum kiya taggad,” nán na. ⁷ Ay nàwa nga kurug. Ay díkod, nàwa ne Dios ya ngúdu nga ittu ya nagbátán naya angap se ya danum ked taggad di. ⁸ Ay nengágan ne Dios ya ngúdu ka lánɡit. Ay tútu naggídám se yala nga pagmakát manin. Ittu tun tu mekàduwa ngalgaw.

⁹ Ay se yala nán ne Dios manin, “Maalmung nga mapabeg din kampela ngin nin ya danum, ta senu lumtuwád kuma ya giyán na áwan danum,” nán na. Ay nàwa nga kurug. ¹⁰ Ay nengágan ne Dios ya giyán na áwan danum ka Lusà. Ay tu naalmung nga danum ma napabeg ay nengágan na ka Bebay. Ay napiya tutu wala idi ki nagsisíngan ne Dios. ¹¹ Ay se yala nga nán ne Dios, “Patubuwam mán na lusà daya ngámin baláki nga kad-kaddat se daya mul-múla nga magbukal se daya kay-káyu wa magbúnga se magbukal pe,” nán na. Ay nàwa nga kurug. ¹² Tummúbu ki lusà daya ngámin bal-baláki daya mul-múla. Atán ngámin baláki daya magbukal la mul-múla se daya kay-káyu wa magbúnga ka nagbukal. Ay napiya tutu wala idi ki nagsisíngan ne Dios. ¹³ Ay se yala manin naggídám ay se yala manin pe ya pagmakát. Ay ittu tun tu mekàlu wa algaw.

¹⁴ Ay nán manin ne Dios, “Lumtuwád din ngámin daya makidde ka wada ka lánɡit, ta senu atán pangilasínán kiya algaw se kiya gabi. Ay senu atán pe ya pangemaddán kadaya nagbal-baláki nga mà-màwa se kadaya al-algaw se daya dagudagun. ¹⁵ Ay ittu pe dayán daya nawada ka lánɡit nga mangwada kiya kalawagán,” nán ne Dios. Ay ittu kurug tu nàwa.

¹⁶ Napaltuwád ne Dios ya duwa nga dadakkal la makawada. Tu ab-abay ay ittu ya mangwada ki algaw, ay tu isa, ay ittu ya mangwada ki gabi. Ay atán pe daya

bittuwan. ¹⁷ Nippáy ne Dios dedi ka lánɡit, senu wada-án da ya kalawagán. ¹⁸ Ay senu mangwada da ki algaw se ki gabi, ay aggída pe ya mamagsibna kiya gibat se iya wada. Ay napiya tutu wala idi ki nagsisíngan ne Dios. ¹⁹ Ay se yala naggídám manin se yala pagmakát manin. Ittu idi ya mekappát ta algaw.

²⁰ Ay se yala manin nán ne Dios, “Lumtuwád din kiya danum daya nagpapangan na sibbibiyág, ay lumtuwád din pe daya ngámin bal-baláki nga an-an-anù nga magkay-káyab ka ngúdu.” ²¹ Ay díkod napaltuwád ne Dios daya dadakkal la alolag ki bebay, se daya adu wa nagbal-baláki nga sissida, se daya adu nga magbiyág ki danum, ay se daya nagbal-baláki nga an-an-anù. Ay napiya tutu wala dedi ki nagsisíngan ne Dios. ²² Ay se yala nga binindisyonán ne Dios da nga nán na, “Gumánab kayu ta senu umadu kayu tutu wala nga magyán ki bebay. Ay dakayu wa an-anù, gumánab kayu pe kídi kalawagán,” nán ne Dios. ²³ Ay se yala naggídám se yala manin pagmakát. Ittu tun tu mekalimma nga algaw.

²⁴ Ay se yala nga nán ne Dios manin, “Paltuwádam mán na lusà ngámin daya bal-baláki nga alolag. Mangiltuwád ka kadaya maáyam ma ummán kadaya báka se daya duddúma. Iltuwád mu pe daya ngámin bal-baláki nga alsádu wa alolag, se daya ul-ulullag ga kumar-káray!” nán ne Dios. Ay ittu mà tu nàwa. ²⁵ Napaltuwád ne Dios ngámin na baláki daya alsádu wa ul-ulolag se daya ngámin baláki áyam, ummán kadaya báka se daya duddúma, ay oray pe daya ngámin bal-baláki daya magkar-káray ki lusà. Ay napiya tutu wala dedi ki nagsisíngan ne Dios.

²⁶ Ay se yala nán ne Dios manin, “Kuwaan tada ya tolay ka ummán kadàtada. Aggída ya pangiturayan tada kadaya ngámin sissida, se kadaya ngámin an-anù, ay se kadaya ngámin na ul-ulolag, alsádu se ámu. Aggída ya mangituráy kadaya ngámingámin na kumar-káray ked útun lusà,” nán ne Dios. ²⁷ Ay díkod kinuwa ne Dios ya tolay ka ummán kaggína. Nagpáda da se iya tolay. Kinuwa nada ka laláki se babay. ²⁸ Ay se yala nga binindisyonán ne Dios da nga nán na kaggída, “Gumánab kayu, ta senu umadu kayu tutu wala. Gumánab kayu kiya ngámin na kalawagán, ay se iturayán nu pe. Iturayán nu daya sissida se daya an-anù se daya ngámin na sibbibiyág ga atán kid útun lusà,” nán ne Dios. ²⁹ Ay nán ne Dios manin, “Ye sinnan nu! Iddè kadakayu daya ngámin na mul-múla nga magbukal la tumúbu kiya lusà. Ay oray pe daya kay-káyu wa magbúnga se magbukal, ay idde kuda kadakayu pe. Tu dayán daya mabalin nu wa kanan ka

pagbiyág nu. ³⁰ Ay daya kad-kaddat se daya kay-káyu, ay tu dayán daya mabalin kanan daya ngámin na ulolag se daya an-anù se daya ngámin na sibbiyág nga kumar-káray kid útun lusà,” nán ne Dios. Ay ittu mà kurug ya nàwa. ³¹ Ay kurug mà a napiya tutu wala ngámin daya kinuwa ne Dios ki nagsisingan na. Ay naggídám manin ay se yala manin pagmakát. Ittu idi ya mekannam ma algaw.

2 Ay díkod, nabalin nin ya namarsuwa ne Dios kiya lángit se ya kalawagán se daya ngámin na atán kadayán. ² Ay kitu unag annam ngalgaw, ay nabalin ngámin ne Dios daya ubra na, ay se la nagimáng kitu mekapittu nga algaw. ³ Díkod binindisyonán ne Dios ya mekapittu wa algaw, se na ipadúma kadaya ngámin na algaw, ay se pinagbalin na pe ka napatag ga algaw. Ata ittu tu naggimáng na kadatu ngámin na ubra na nga nagparsuwa. ⁴ Ay tu dayán lugud daya kinuwkuwa ne Dios kaggína nga nagparsuwa kadaya lángit se iya kalawagán.

Tu kamulán ka Eden

Kitu dam-dámu ne APU Dios nga namarsuwa kiya lángit se kídí kalawagán, ⁵ ay áwan pikam ma mulmúla kadaya tanatanáp, se áwan pikam pe tumúbu wa kad-kaddat, áta akkan pikam ma pinagudán ne APU Dios, ay se áwan pikam pe ya magtálun. ⁶ Ngamay atán nala ya danum ma maggayát ka taggad nga gumbuwa, [†] nga ittu tu mangbasa kitu ngámin na lusà. ⁷ Ay lusà tu kinuwa ne Apu Dios ka tolay, ay se na ngala nga inangtán tu igung na ka ángat ta mamagbiyág, ay díkod nagángat pe yin tu tolay nga sibbiyág pe yin. ⁸ Ay uwad kamulán na kinuwa ne APU Dios ka giyán na nepangágan na ka Eden. Atán kitu pane latta-kán. Ay kattoni tu nangipayán na kitu tolay ya kinuwa na. ⁹ Ay pinatúbu ne APU Dios ki lusà ngámin datu kaykáyú wa napiya sisinnán, ay se namit pe nga búnga. Ay kitu túlad natu kamulán, ay uwad tu káyú wa nu mangán ta kitu búnga na, ay akkan ta mataatay yin. Ay uwad pe kitúni tu káyú wa nu mangán ta kitu búnga na, ay mammuwán ta ya napiya se ya nadakè.

¹⁰ Ay kattoni Eden, ay atán wángag nga magpagayát kattoni. Ay nepaasà idi kitu kamulán, ta ittu tu mangbasa kitu kamulán. Ay kitu panillod natu kamulán, ay nasiparà a napagkappát tin tu wángag. ¹¹ Tu nunna nga pasáni, ay nagnágagan ka Pison. Ittu tu manalen kitu lebut natu giyán na nagnágagan ka Havila. Uwad balitù kitúni. ¹² Ay datu balitù kitúni nga giyán, ay pabeg ga napiya. Ay atán da pe datu napatag ga batu wa nagnágagan ka bedeliyo se itu batu wa nagnágagan ka oniko. ¹³ Ay tu mekaduwa nga pasáni natu wángag, ay nepangágan da ka Gihon. Ittu idi ya manalen kitu lebut natu giyán na nagnágagan ka Cus. ¹⁴ Ay ya ngágan natu mekalu, ay Tigris. Manalen ka pane lattakán ka Asiria. Ay tu mekappát ta pasáni natu wángag, ay nengágagan ka Eufrates.

¹⁵ Ay kitu kamulán ka Eden ya nangipannán ne APU Dios kitu tolay ya kinuwa na. Aggína ya nippáy ne Apu Dios nga magubra se magtagasingan kitu kamulán.

¹⁶ Ay se yala nga binílin ne APU Dios tu tolay nga nán na, “Mabalin mu ya mangalà ka búnga daya oray iinna nga káyú kídí kamulán ka kanan mu. ¹⁷ Tittu ya búnga naya káyú wa pakammuwán ta kiya napiya se nadakè ya kannawan mu. Akkan ka mangán kiyán, áta nu mangán ka kiya búnga na, ay kurug ga matay ka kiya oras sa angnán mu,” nán na.

¹⁸ Ay se yala nán ne APU Dios ki lammat na, “Akkan napiya nu sissa ya laláki. Pangwa ku ka ummán kaggína nga mabalin makaseng kaggína,” nán na. ¹⁹ Ay datu ngámin alolag se an-anù a pinarsuwaán ne Apu Dios kiya lusà, ay nippannán nada ngámin kitu giyán tu tolay, ta sinnan na nu nágan daya ipangágan na kaggída. Ay nu nágan tu nepangágan na kaggída, ay ittu tunin tu ngag-ngágan da. ²⁰ Ay tútu nginagánan natu tolay ngámin datu áyam se datu an-anù se datu alsádu wa ulolag. May tu Adan (tu yán tu ngágan natu tolay) ay áwan na nga nasingan a ummán kaggína nga makaseng kaggína. ²¹ Ay díkod ya kinuwa ne APU Dios, ay pinatalà na tu Adan. Ay nilà tutu wala kurug tu Adan. Ay se yala nga inalà ne Dios tu isa nga tàgáng tu Adan, ay se nala manin pinolit tu baggi na.

²² Ay ya kinuwa ne APU Dios kitu tàgáng nga inalà na kitu laláki, ay kinuwa na ka tolay pe nga babay. Ay se na ngala nippan kitu laláki. ²³ Ay tútu nán tu laláki, “Tu idi yin gáyám. Ittu idi ya kapádà tutu wala. Ay nagpáda pe ya baggi mi nga duwa. Ay gapu ta iyà kam ma laláki ya naggayatán na, ay ipangágan ku ka babay,” nán na.

²⁴ Ay gapu ta ummán kiyán ya nàwa, ay túya masápuul la panáwan naya laláki ya ama se ina na, ay se la mawe mepagsissa kiya atáwa na, ta senu magbalin da nga duwa ka sissa. ²⁵ Ay tu laláki se itu atáwa na, ay soba da ngamay akkan da wayya nga mìpat.

Tu akkan nangikurug na tolay

3 Ay kadaya ngámin na alsádu wa ulolag ga pinarsuwa ne APU Dios, ay tu idaw ya kasiríbán na mangasaba. Ay isa nga algaw, nán na kitu babay, “Kurug ga nán ne Dios kadakayu nga akkan kayu mangán kiya búnga daya kay-káyú kiya kamulán?” nán na. ² May nán natu babay kitu idaw, “Mabalin mi kanan kanu daya búnga daya kay-káyú kiya kamulán ³ ngamay akkan ya búnga naya káyú nga atán kiya túlad naya kamulán. Ay akkan mi kanu pe ya túbítan. Ay nu mangán kami onu túbítan mi, ay matay kami kanu,” nán natu babay. ⁴ Ay se yala manin nán natu idaw kitu babay, “Akkan kayu mà kurug ga matay a! ⁵ Nán ne Dios kiyán áta ammu na nga kiya angnán nu kiya búnga na, ay árig malútán daya lam-lammat nu. Ay ammu nu win ya napiya se iya nadakè, ay ummán kayu pe yin kaggína,” nán na. ⁶ Ay díkod kane masingan natu babay nga nakal-kalúmímit tu búnga natu káyú, ay nán na nga napiya kanan. Ay nammuwán na pe nga makapasírib, áta malásin na ya napiya se iya

[†] Nán da duddúma nga assoy yala na danum nga atán ki taggad idi.

nadakè nu mangán kitu búnga na. Ay díkod nangalà kitu búnga na, ay se na kanan. Ay se na niddán pe tu atáwa na nga atán pe yin kitu giyán na. Ay díkod, nangán pe. ⁷ Ay ittu pe yin tu pagkilát da ngala nga ummán ka nalútán tu mata da nga duwa. Ay namm-uwán da pe yin na soba da gáyám. Ay díkod, nagásip da kadatu dadakkal la adon nga ittu tu pinagken da.

⁸ Ay kitu gid-gidám min, ay nagina da nge Apu Dios sa atán kitu kamulán na magdàdàdà. Ay tútu nagsirù da ke APU Dios kadatu kay-káyu kitu kamulán. ⁹ Ay díkod kirrawán ne Apu Dios tu laláki nga nán na kaggína, “Wà naya giyán mu?” nán na. ¹⁰ Ay, “Nagsirù à kidde!” nán na. “Ta nagina taka nga magdàdàdà kiya kamulán, ay mìpat tà magpassingan kikaw, áta soba ngà,” nán tu Adan. ¹¹ Ay tútu nán ne Apu Dios, “Inna ya magkuna kikaw nga soba ka? Nangán kayu ta, kitu búnga natu káyu wa akkan ku wa pakkán kadakayu?” nán na. ¹² Ay summungbát tu laláki nga nán na, “Ay tu babay ya niddem ma kabul-bulun ku ya nangidde kiyà, ay kinnán ku pe,” nán na. ¹³ Ay se yala nán ne APU Dios kitu babay, “Taanna, tura mu wa kinuwa yán ta?” nán na. “Ay tu idaw mà! Kinasaba nà, ay nangán nà a kurug,” nán natu babay.

Tu nangngikagi ne APU Dios kitu kapanísán datu tolay

¹⁴ Ay díkod nán ne APU Dios kitu idaw, “Gapu ta kinuwa mu idi, ay mapánis ka. Kakal-kalakkán ka kadaya ngámin ulolag ga áyam se kadaya ngámin na alsádu. Ata manggayát kídi, ay ya sinay mu ya panalen mu; Ay melubulubu ki lusà daya kanan mu panda kiya ag-biyág mu.

¹⁵ Manggayát kídi ay pagkalingáan takayu se iya babay. Ay ummán pe kadaya annánà nu wa duwa. Palpálan na ya an-anà na ya úlum, ay tugkawwan mu ya túmang na,” nán na.

¹⁶ Ay nán ne Apu Dios kitu babay, “Gapu kiya kinuwám, ay paaduwan ku daya rígát mu kiya kabùsit mu, ay se pagbalinan ku ka natakit ya aggan-anà mu. Ay oray nu mapakuna, ay masápul mu pikam mala ya amminya naya atáwam, ay se iturayán naka pe.”

¹⁷ Ay nán ne APU Dios kitu Adan, “Gapu ta nekurug mu ya atáwam, ay se ka nga nangán pe kitu búnga natu káyu wa akkan ku pakkán kadakayu, ay pagdakean ku ya lusà. Manggayát kídi panda kiya agbiyág mu, ay magrig-rígát ka pikam ma magkuwa kiya lusà se mu la nga mapowad ya kanan mu. ¹⁸ Ay tumúbu pe daya kaddat ta narasi se nabúdu. Ay oray nu mapakuna, ay daya imúlam ya paggalakkán mu ka kanan mu. ¹⁹ Magpakarígát ka pikam ma magkuwa se mu la nga mapowad ya kanan mu. Ummán kiyán nin ya agbiyág nu panda kiya katay nu nga ittu yanin ya aggulli nu kiya lusà a naggayatán nu. Ata nàwa kayu ka lusà. Ay díkod lusà pe ya tungpál nu kammin,” nán ne Apu Dios.

²⁰ Ay nengagánan tu Adan ka Eva tu atáwa na. (Ya sarut nayán na ngágan, ay biyág). Ata aggína ya bílang

ina daya ngámin na tolay oray ka wàna. ²¹ Ay pin-angwa ne APU Dios de Adan na magatáwa ka kawas da nga lálát nga ittu tu pinagbádu da ngin.

Tu nammatálaw ne APU Dios kadatu tolay kitu kamulán

²² Ay se yala nga nán ne APU Dios, “Kídi yin, ay nag-balin daya tolay ka ummán kadàtada, ta ammu da ngin ya napiya se nadakè. Nadà-dakè nu rán dala nga mangán pe kitu búnga natu káyu wa mamagbiyág ka áwan panda, áta akkan da ngin mataatay,” nán na.

²³ Ay tútu pinatálaw ne APU Dios da kitu kamulán ka Eden, se na pinapan ne Adan na magkuwa kiya lusà nga ittu ya naggayatán na kampela ngin nin.

²⁴ Pinatálaw nada, ay se yala nangippáy ka isa kadaya kangatuwán na ilángit kitu pane lattakán natu kamulán. Ay uwad pe ya nippáy na nga miwas-wasáwas nga maggilagiláb ba apuy nga sinan ispáda nga ittu tu magbantáy kitu káyu wa mamagbiyág ka áwan panda.

Tu nammatay tu Cain kitu Abel

4 Ay díkod din nagallay de Adan se Eva nga magatáwa. Nabùsit se nagan-anà e Eva ka isa nga laláki. Ay nengágan na ka Cain. Ay nán na, “Nagan-anà à ka laláki gapu kiya nesisseng ne Apu kiyà,” nán na.

² Ay se yala nagan-anà manin ka isa nga laláki. Ay nepangágan na ka Abel. Ay díkod atán na wagi tu Cain nin. Kane umabay da nga duwa, ay tu Abel tu maragt-arakan kadatu karneru da. Ay tu Cain tu magtal-tálun.

³ Ay kane din na mabà-bayág, ay nangidátun tu Cain ke APU kitu ápit na kitu tálun na. ⁴ Ay ummán pe kitu Abel. Nagparti kadatu nunna nga annánà datu tarakan na nga karneru. Ay piníli na datu kapiyán na lápi, ay ittu datun datu nedátun na ke APU Dios. Ay naganggam me APU Dios kitu nedátun tu Abel. ⁵ Nga-may akkan na nga pinagan-anu tu nedátun tu Cain. Ay tútu nalùsaw pà nang tu Cain. Melalásin nala kitu sing-an na. ⁶ Ay tútu kinuna ne APU kitu Cain, “Tura ka nga malùsaw ta? Ay se tura ka pe nalom-lomád? ⁷ Wayya taka la nga di pàgan nu ya napiya ya kinuwám! Ay nu akkan napiya daya kuk-kuwaan mu, ay tagay ka tutu wala makabásul lin, ay meparò ka magbásul lin nu kuwa. Ngamay masápul la pàkadan mu yán,” nán na.

⁸ Ay tu Cain, ay inayabán na tu Abel la wagi na nga mawe kitu tal-tálun. Ay kane atán da ngin kitu tal-tálun, ay inámang tu Cain tu Abel, ay napatay na. ⁹ Ay tútu nán ne APU kitu Cain, “Ka wàna giyán ne Abel nga wagi mu?” nán na. Ay nán tu Cain na sumungbát, “Mai! Wayya ngala nga iyà ya magtag-tagasingan kaggína!” nán na. ¹⁰ Ay tútu, “Nágan naya kinuwám kitu wagim ta?” nán ne APU. “Ya dága na ki lusà ya mangipakammu kiya kinuwám kaggína. Ummán ka makap-apáuy nga makiseng kiyà nga bumálat,” nán na. ¹¹ “Ay gapu kiyán na kinuwám, ay áwan mu málaála ki lusà nga ittu ya nanglassap kitu dága natu wagi mu nga pinatay mu. ¹² Ay oray nu magkuwa ka, ay áwan

mu wayya nga maap-ápit. Ay magal-aliwagwag ka pe yin na áwan pagag-agyanán," nán ne APU Dios kitu Cain. ¹³ Ay nán tu Cain ke APU, "Akkan ku meturad idi ya pannakapánis ku gapu kitu nàwà, áta nadammat pàrang. ¹⁴ Pagtaláwan nà kídì ya lusà, ay meadayyu wà pe yin kikaw. Magal-aliwagwag gà in, ay áwan ku pe pagyanán. Ay patayan dà daya makasingan kiyà," nán na. ¹⁵ Ay tútu nán ne Apu Dios kaggína, "Akkan. Ta nu atán mamatay kikaw, ay mamin-pittu ya dammat naya kapánis na," nán na. Ay díkod, uwad nippáy ne Apu Dios nga tagematun na kitu Cain, ta senu akkan patayan daya makasingan kaggína. ¹⁶ Ay díkod nagtálaw tu Cain ki àráng ne Apu Dios se yala nagyán ka Nod † nga pane lattakán ka Eden.

Datu pútupútut tu Cain

¹⁷ Ay nangatáwa tu Cain kitúni, ay se da nagan-anà ka isa nga laláki. Ay nepangágan da ka Enoc. Nangwa pe tu Cain ka íli kitúni, se nepangágan na pe ka Enoc. ¹⁸ Tu Enoc, ay pútut na tu Irad, ay tu Irad, ay pútut na tu Mehujael. Tu Mehujael, ay pútut na tu Metusael. Ay ya pútut tu Metusael ay tu Lamec. ¹⁹ Ay tu Lamec nangatáwa ka duwa. Tu Ada se tu Zilla. ²⁰ Tu Ada ay neanà na tu Jabal. Ay idi ya Jabal, aggína ya makin-pútut kadatu maragtarakan kadaya báka. Ay baw-bawi pe yala tu nag-agyanán da. ²¹ Ay tu Jabal ay atán wagi na nga Jubal. Aggína tu bátug apuapu datu marammalíng se datu maggitarra. ²² Ngamay tu Zilla, ay nagan-anà pe ka laláki, ay nepangágan na ka Tubal-Cain. Aggína tu nunna nga maragbattál kadaya aruminta nga balayyáng se bága. Ay uwad pe ya wagi tu Tubal-Cain na babay, ay nepangágan da ka Naama.

²³ Ay isa nga algaw, nán tu Lamec kadatu attáwa na, "Ginán dà, dakayu Ada se Zilla. Dakayu wa duwa nga attáwà, ginán nu ya kagiyan ku: Uwad pinatay ku nga laláki ta tinalíngu nà. Sinúlung nà yán na bag-bagu. ²⁴ Ay nu mamin-pittu ya bálát kiya pumatay ke Cain, ay mamin-pittu púlu se pittu ya bálát kiya pumatay kiyà."

Tu Set se tu Enos

²⁵ Ay nagan-anà manin pe de Adan se tu Eva. Nagan-anà da ka laláki, ay nepangágan da ka Set (ay ya sarut nayán, ay nidde). Ata nán tu Eva nga niddán ne Apu Dios manin ka isa nga an-anà a kasukát tu Abel ta pinatay lugud tu Cain. ²⁶ Nangatáwa tu Set, ay se nagan-anà da pe ka isa nga laláki. Ay nepangágan da ka Enos. Ay kitun na al-algaw pe yin tu inanggayát datu tolay ya magday-dáyaw ke Dios.

Datu pútupútut tu Adan panda kitu Noa

5 ² Ay kitu inamarsuwa ne Dios ki tolay, ay kinuwa na ka ummán kaggína. Laláki se babay datu tolay ya kinuwa na. Binindisiyonán nada ay se nengagánan nada ka Toley kitu namarsuwa na kaggída. Ay tu idi ya lista datu gakagaka natu Adan.

³ Ay kitu magatut se tallu púlu dagun tu Adan nin, ay nakapútut ka isa nga laláki nga kamur-murangán na kam. Nepangágan na ka Set. ⁴ Nanggayát kitu nekeanà natu Set, ay walú gatut ta dagun pikam tu inagbiyág natu Adan. Uwad da pikam duddúma nga pútut na. ⁵ Ay díkod, ya dágup natu dagun natu Adan, ay siyám gatut se tallu púlu se la nga natay.

⁶ Ay kane magatut se limma dagun tu Set tin, ay neanà tu pútut na nga Enos. ⁷ Nanggayát kitu nekeanà natu Enos, nagbiyág tu Set ka walú gatut se pittu dagun. Uwad pikam pe datu duddúma nga pútut na. ⁸ Ay díkod, ya dágup natu dagun natu Set, ay siyám gatut se sangapúlu se duwa dagun se yala nga natay.

⁹ Ay kane siyám púlu dagun tu Enos sin, ay neanà tu an-anà na nga Kenan. ¹⁰ Ay nanggayát kitu nekeanà tu Kenan, ay nagbiyág pikam tu Enos ka walú gatut se sangapúlu se limma dagun. Ay uwad da pikam sabáli nga pútut na. ¹¹ Ay díkod, ya dágup natu dagun natu Enos, ay siyám gatut se limma se la nga natay.

¹² Ay kane pittu púlu dagun tu Kenan nin, ay neanà tu Mahalalel nga pútut na. ¹³ Ay nanggayát kitu nekeanà tu Mahalalel, ay nagbiyág pikam tu Kenan ka walú gatut se appát púlu dagun. Uwad da pikam pe sabáli nga annánà na. ¹⁴ Ay díkod, ya dágup tu dagun na inagbiyág tu Kenan, ay siyám gatut se sangapúlu se la nga natay.

¹⁵ Ay kane annam púlu se limma dagun tu Mahalalel lin, ay neanà tu Jared nga pútut na. ¹⁶ Nanggayát kitu nekeanà natu Jared, ay nagbiyág pikam tu Mahalalel ka walú gatut se tallu púlu dagun. Ay uwad da pikam pe sabáli nga pútut na. ¹⁷ Ay díkod, ya dágup natu dagun tu Mahalalel, ay walú gatut se siyám púlu se limma se la nga natay.

¹⁸ Ay kane magatut se annam púlu se duwa dagun tu Jared din, ay neanà tu Enoc nga pútut na. ¹⁹ Nanggayát kitu nekeanà tu Enoc, ay nagbiyág pikam tu Jared ka walú gatut dagun. Ay uwad da pikam pe sabáli nga pútut na. ²⁰ Ay díkod, ya dágup tu dagun tu Jared ay siyám gatut se annam púlu se duwa dagun, ay se yala nga natay.

²¹ Ay kane annam púlu se limma dagun tu Enoc kin, ay neanà tu Metusela nga pútut na. ²² Nanggayát kitu nekeanà tu Metusela, ay nagbiyág pikam tu Enoc kídì kalawagán ka tallu gatut ta dagun. Uwad da pikam pe sabáli nga pútut na. Ay kadatun na dagudagun, ay nebul-bulun peyapeyang ke Dios. ²³ Ay díkod, ya dágup datu dagudagun na kaatán tu Enoc kídì kalawagán ay tallu gatut se annam púlu se limma dagun. ²⁴ Ay se yala nga umawan, áta inalà ne Dios ka lángrit nga sibbibiyág.

²⁵ Ay kane magatut se walú púlu se pittu dagun tu Metusela ngin, ay neanà tu Lamec nga pútut na. ²⁶ Nanggayát kitu nekeanà tu Lamec, ay nagbiyág pikam tu Metusela ka pittu gatut se walú púlu se duwa nga dagun. Ay uwad da pikam pe sabáli nga pútut na. ²⁷ Ay díkod, ya dágup natu dagun tu Metusela ay siyám gatut se annam púlu se siyám, ay se la nga natay.

† Ya sarut naya Nod, ay giyán nga nagdàdàán.

²⁸ Ay kane magatut se walu púlu se duwa dagun tu Lamec kin, ay nakapútut ka isa nga laláki. ²⁹ Ay nepangágan na ka Noa. † Ata nán na, “Idi nga an-anà, ay ittu ya mangidde kadàtada ka pakemangngán tada kiya nasulit nga ubra tada kídì ya lusà a ginedán ne APU,” nán na. ³⁰ Nanggayát kitu nekeanà tu Noa, ay nagbiyág pikam tu Lamec ka limma gatut se siyám púlu se limma nga dagun. Ay uwad pikam pe datu duddúma nga pútut na. ³¹ Ay díkod, ya dágup natu dagun tu Lamec ay pittu gatut se pittu púlu se pittu dagun, ay se la nga natay.

³² Ay kane limma gatut dagun tu Noa ngin, ay nagpútut ka tallu nga lalláki: de Sem, tu Ham, se tu Jafet.

Tu kinadakè tutu wala datu tolay

6 Ay kane umadu datu tolay kídì ya kalawagán, ay ummadu pe datu babbay. ² Ay datu pasúrut ne Dios, ay nasingan da nga napiya datu babbay. †† Ay díkod inatawán da datu piyán da kampela ngin nin. ³ Ay tútu nán ne APU, “Ya Ispiritù, ay akkan mabalin na magyán peyapeyang kadaya tolay. Ata tolay da ngala. Pumanda ya agbiyág da ki unag magatut se duwa púlu dagun nala,” nán na. ⁴ Ay kitun kam ma al-algaw, ay uwad pe yin datu nagdin-dinnámag ga rungat, ay se dadakkal tutu wala pe nga tolay, nga ittu datu nagtálaw nga pasúrut ne Dios. Ay inatawán da datu babbay kídì kalawagán, ay nagannà da. Ay ittu datu nagdin-dinnámag pe nga mengal kitun.

⁵ Ay kane umadu win datu tolay kid kalawagán ni, ay adu tutu wala datu nadakè a kuk-kuwaan da pe. Ngámin na lam-lammat da, ay pabeg nadakè peyapeyang. Ay kane masingan ne APU Dios idi, ay ⁶ nakappoli kitu namarsuwa na ki tolay. Nagpannakit pàrang tu uray na. ⁷ Ay tútu nán ne APU, “Rapúnan ku dedi ya tolay nga pinarsuwà. Ay oray pe daya ngámin na ulolag, se daya ngámin na kumar-káray ki lusà, ay se daya ngámin na an-anù. Nakappoli yà a namarsuwa kaggída,” nán na. ⁸ Ngamay pinatag ne APU tu Noa nga pútut tu Lamec.

Tu pinàwa ne APU Dios kitu Noa

⁹ Tu Noa ay namáru nga tolay. Awan na nga kuk-kuwaan na nadakè. Sur-surútan na peyang daya piyán ne Dios.

Tu idi ya gin-ginnápuwán na. Tallu datu pútut na nga pabeg lalláki: ¹⁰ tu Sem, se tu Ham, se tu Jafet.

¹¹ Ay nagbalin ka nadakè tutu wala ki àráng ne Dios ya kuk-kuwaan datu tolay kídì kalawagán. Pabeg nadakè ya mà-màwa ki ngámin giyán kídì ya kalawagán. ¹² Ummán kiyán tu nasingan ne Dios sa kinadakè datu tolay kitun. Dummakè da ngin, ta kuwaan da ngin datu akkan rumbang.

¹³ Ay díkod nán ne Dios kitu Noa, “Palánu ku win nga rapúnan daya tolay, áta pabeg nadakè tutu wala daya mà-màwa ngin kídì kalawagán gapu kaggída. Ay

dadàlan ku ngámin pe yin daya atán kídì ya kalawagán,” nán na. ¹⁴ “Mangwa ka lugud ka abay pàrang nga biray mu, ay ya kaligdaán na káyu ya usaram. Lunítam ka níkat ya panin unag na, se ya panin lasi na. Ay se mu wala nga kuw-kuwartuwan. ¹⁵ Ay ya kadakkal na ya kuwaam, ay magatut se tallu púlu se walu mitru ya pásit na, duwa púlu se tallu mitru ya súbá na, ay se sangapúlu se limma mitru ya kalingúdu na. ¹⁶ Kuwaam ka tallu sarundù ya datág na. Akkam litupan ya pane ngúdu wa dingding na. Mangibansi ka ka bitti a bátug lamdáwan na kiya gudduwa mitru panda kiya útun na. Ay ya gagyángan na, ay ippáy mu kiya bíkat na.

¹⁷ Kuwaam yán, áta pagdallisan ku, ta senu matay ngámin daya sibbibiyág kídì kalawagán. ¹⁸ Ngamay nu ikaw, ay magkari yà kikaw. Ay magunag kayu ngámin kiya abay pàrang nga biray nga kuwaan mu, dakayu nga magatáwa se daya pútut mu se daya attáwa da pe. ¹⁹ Ay mangalà ka ka agtangapagatawán kadaya ngámin baláki daya sibbibiyág, ay se mu la ibulun kikaw ta senu metangabiyág da kikaw. ²⁰ Ki káda baláki daya an-anù, ay mangalà ka ka tangapagatawán. Ay ummán pe kadaya ulolag se kadaya kumar-káray ki lusà. Mangalà ka ka agtangapagatawán ki kada baláki da. ²¹ Ay mangitúgut ka pe kadaya ngámin baláki nga akakkanan se mu iarimán. Ittu dayán daya kanan nu se daya ulolag ga alà mu.” ²² Ay díkod kinuwa ne Noa ngámin datu nebílin ne Dios nga kuwaan na.

Tu nagdallis na

7 Ay se yala nán ne APU kitu Noa, “Magunag kayu win se daya akkobung mu kiya biray. Biyágan taka, áta sissa ka nga nasingan ku wa kurug ga namáru kadaya ngámin tolay kadedi nga al-algaw. ² Alà mu pe yin datu agtangapagatawán kadatu ngámin ulolag ga pálà ku kikaw. Ngamay kadaya mabalin pagbasu wa áyam, ay mangalà ka ka agpipittu wa pagattawán. ³ Ay ummán pe kadaya an-anù a mabalin pagbasu, mangalà ka pe ka agpipittu nga pagattawán, ta senu gumánab da manin kiya kalawagán. ⁴ Ata kalpasán naya pittu walgaw, ay pagudanan ku ka appát púlu wa algaw se appát púlu wa gabi. Rapúnan ku ngámin daya pinarsuwà a sibbibiyág kid kalawagán,” nán na. ⁵ Ay díkod kinuwa tu Noa datu ngámin na nebílin ne APU kaggína.

⁶ Annam gatut tu dagun tu Noa kitu nilalbet natu dallis kídì kalawagán, ⁷ ay kitun pe tu nagunag de Noa ngin na magatáwa, se datu annánà da, se datu attáwa da kitu kinuwa na nga biray, ta senu melísi da kitu dallis. ⁸ Ay ngámin datu nagbal-baláki nga ulolag ga pálà ne Apu Dios kitu Noa, datu mabalin pagbasu se akkan, ay naglalbet da pe yin kitu biray. Ummán pe kadatu an-anù se datu ulolag ga kumar-káray ki útun lusà. ⁹ Agtangapagatawán da nga inumbet, se da nagunag pe yin na kabulun tu Noa. Ta ittu tu bílin ne Dios kaggína. Ngamay datu mabalin na nga pagbasu wa ulolag se an-anù, ay agpipittu wa pagattawán da. ¹⁰ Ay

† Ya sarut naya Noa ay pakemangngán. †† Dedi nga babbay ay annánà datu akkan pasúrut ne Dios da.

‡ Akkan agtangapagatawán nala ya alà na ta pagbasu na daya duddúma.

kane malpás ya pittu wa algaw, ay ittu tu inanggayát na nga magdallis.

¹¹ Ay kitu annam gatut ta dagun tu Noa ngin, kitu mekasangapúlu se pittu walgaw kitu mekàduwa búlán, ay ittu tu inanggayát tutu wala natu udán. Ay ginumbuwà pe ya danum ki taggad. ¹² Appát púlu ngalgaw se appát púlu gabi tu naggudán na. ¹³ Kitu nanggayát natu udán, ay atán pe yin de Noa nga tangabalay kitu unag natu biray da. Atán ngámin nin pe datu magwawági. Tu Sem, se tu Ham, se tu Jafet se datu attáwa da. ¹⁴, ¹⁵ Nagunag ngámin pe yin datu ngámin baláki ulolag nga alsádu, se ngámin baláki daya naámu, se ngámin baláki daya magkar-káray ya ulolag, se ngámin baláki daya an-anù, se daya nagpayà a ibulun na kaggína. Agtangapagatawán da nga inumbet. ¹⁶ Nagunag da ngámin nin ta ittu tu nán ne Dios kitu Noa. Ay se negitap ne APU pe yin tu gagyangán tu biray.

¹⁷ Ummabay yala nga ummabay tu danum panda kitu appát púlu wa algaw. Ay tu abay ya biray, ay maglalattát pe yin. ¹⁸, ¹⁹ Ay ummabay tutu wala pànang tu danum panda kitu nekalnap datu ngámin na alingúdu wa ban-bantay. Nalnap tutu wala ngámingámin ya kalawagán. Ngamay itu abay biray, ay maglalattát tala. ²⁰ Datu alingúdu wa bantay, ay nalnap da pikam ka moli pittu mitru ya kadallam da. ²¹ Ay díkod narápun ngámingámin datu sibbibiyág kídi kalawagán kitu danum. Natay ngámin datu tolay, se datu ngámin ulolag ga alsádu se naámu, se datu ngámin na an-anù, se datu mamalábal nga ul-ulullag. ²² Oray nágan na kadatu sibbibiyág kid útun lusà, ay nalimat da ngámin. ²³ Ummán kiyán tu nangrapun na kadatu ngámingámin na sibbibiyág kid kalawagán, tolay, ulolag, daya kumar-káray ya ul-ulullag, se da an-anù. Tittu de Noa se datu kabbulun na kitu abay ya biray na datu nabiyág. ²⁴ Limma búlán tu dallis.

Tu naggassi natu dallis

8 Ngamay e Dios, ay siddadamdam kitu Noa se datu akkobung na, se datu ngámin na ulolag ga atán kitu abay nga biray. Ay díkod pinagbáli ne Apu Dios, tútu nanggayát pe yin na magassi tu danum. ² Ata nakusap pin tu naggat tutu wala nga udán, ay se nakusap pe yin tu gumbuwà a danum ma maggayát ki taggad. ³ Ay umassiassi la nga umassiassi yin tu danum. Ay díkod kane mabalin tu magatut se limma púlu walgaw, bitti tu danum min. ⁴ Ay kitu mekasangapúlu se pittu kitu mekapittu wa búlán, ay nesar-át tu abay nga biray kitu bantay Ararat. ⁵ Bumitti la nga bumitti tu danum. Ay kitu nunna nga algaw natu mekasangapúlu búlán nin, ay masissingan nin datu útun datu ban-bantay.

⁶ Ay kane malpás manin tu appát púlu walgaw, ay linútán tu Noa tu lamdáwan natu abay nga biray. ⁷ Ay se yala nga nangipakáyab ka gayáng. Ngamay nagkayakáyab bala tu gayáng panda kitu nekassiyánan tu danum. ⁸ Ay se yala manin nangipakáyab ka kalapáti. † Ta paninnán na nu nassiyán tutu wala tu danum min.

⁹ Ngamay tu kalapáti, ay áwan na pagdapúnán, ay tútu nagulli kammin kitu abay biray. Ata danum pikam ngámin tu kalawagán. Díkod pinagdápun ne Noa tu kalapáti kitu íma na se na alá kammin. ¹⁰ Ay díkod nagiddag pikam ka pittu walgaw, se nala nepakáyab manin tu kalapáti. ¹¹ Ay kitu gídám natun na algaw, ay nagulli kammin tu kalapáti nga sittatangál kitu namáta nga adon káyu wa olíbo. Díkod nammuwán tu Noa ngin na nassiyánan tu danum min. ¹² Nagiddag manin ka pittu walgaw se yala nangipakáyab ka kalapáti manin, ngamay akkan nin na nagulli tu kalapáti.

¹³ Ay kitu nunna nga algaw kitu munna nga búlán natu mekannam gatut se isa nga dagun natu Noa ngin, ay ittu tu nekassiyánan tutu wala tu danum min. Linútán tu Noa tu lamdáwan tu biray, ay nasingan na nga nassiyánan tu danum min. ¹⁴ Ay kitu mekàduwa púlu se pittu wa algaw natu mekàduwa búlán natun kam ma dagun, ay tútu nanggayát magmaga tu lusà in.

¹⁵ Ay tútu nán ne Dios sin kitu Noa, ¹⁶ “Lumawán kayu win se daya pútupútut mu se daya mannúgáng mu. ¹⁷ Ay ilawán mu pe yin ngámingámin daya ulolag, se daya ul-ulullag ga magkar-káray nga nekiwid mu se daya an-anù se daya ngámingámin na nekiwid mu, ta senu gumánab da manin kídi ya kalawagán, ay se umadu da tutu wala manin,” nán ne Dios. ¹⁸ Ay tútu lumawán kurug tu Noa, se tu atáwa na, se datu annánà na, se datu mannúgáng na. ¹⁹ Ay nelawán na pe yin datu ul-ulolag, se datu an-anù, se datu ulullag ga magkar-káray ya inalà na kitu biray. Nagpapáris da nga naglalawán kitu biray.

Tu nagdátun tu Noa ke APU Dios

²⁰ Ay se yala nangwa tu Noa ka annidúgán na ka pagbasu, ay se yala nagbasu ke Apu. Nangalà kadatu para basu wa áyam se datu an-anù. Ay ittu datun datu nebasu na ke Apu. ²¹ Ay kane maláb ne APU tu nabangug ga aláb datu pinagbasu tu Noa, ay nán na kaggína kampela ngin nin, “Akkan ku win na dadàlan daya magbiyág kid útun lusà gapu kadaya nadakè a kuk-kuwaan daya tolay, ta gangay da kammala ngin nin oray kitu dam-dámu. Ay akkan ku pe dadàlan daya oray nágan na nga sibbibiyág kid kalawagán. Akkan ku kuwaan nin tu kinuwa ku. ²² Kiya kaatán nedi ya kalawagán

ay atán ya panagmul-múla,
atán ya aggagáni,
atán ya panaggannag na
ay atán ya aggigáw na.
Atán pe ya gabi se ya algaw.
Akkan makusap dayán.”

† *Awan na nga kagiyan nu piga algaw tu napalábas panda kitu nangipakáyab na kitu gayáng, may nán da duddúma nga pittu ngalgaw.*

Tu turátu de APU Dios se tu Noa

9 Ay binindisyonán ne Dios tu Noa se datu pútu-pútut na, ay se na nán kaggída, “Gumánab kayu, ta senu adu tutu wala manin daya tolay kid kalawagán. ² Ay magansing ngámin daya ulolag kadakayu, se daya ngámin na an-anù. Oray pe ngámin daya magkar-káray ki útun lusà, se ngámin daya lam-as. Iturayán nuda. ³ Idde ku da ngámin kadakayu. Daya ulolag ga sibbibiyág kid kalawagán, ay iddè dayán ka kanan nu, nga ummán kadaya mul-múla nga pakkán ku kadakayu. ⁴ Ngamay akkan kayu mangán ka karni nga siddadága, áta ya dága, ay túyán ya gapu naya biyág na. ⁵ Ay túya nu dága ya nippà, ay dága pe kasukát na. Ay nu atán tolay ya pumatay ka páda na nga tolay, ay masápul naya bálat. Ay páda na pe nu ulolag ya pumatay ka tolay. Masápul atán bálat naya biyág tolay. ⁶ Masápul la matay pe ya tolay nga pumatay ki kasittolay na. Ata kinuwà ya tolay ka ummán ki singan ku. ⁷ Ngamay dakayu, ay gumánab kayu se umadu kayu tutu wala kídi ya kalawagán.”

⁸ Ay se yala nán manin ne Dios kitu Noa se datu pútupútut na, ⁹ “Damdamman nu idi! Magkari yà kadakayu, ay se oray pe kadaya gakagaka nu se ¹⁰ kadaya ngámin na sibbibiyág ga nekíwid mu, daya ul-ulolag, se an-anù, se kadaya ngámíngámin na sibbibiyág kid kalawagán. ¹¹ Tu idi ya karì kadakayu: Manggayát kídi, ay akkan ku win na dadàlan ka danum daya ngámin na sibbibiyág kid kalawagán. Awan pe yin ya dallis ka panda, nga mangrápun kadaya sibbibiyág kídi ya kalawagán,” nán na.

¹² Ay se manin nán ne Dios, “Tu idi ya pakasinnán nu wa atán ya nekarì kadakayu se kadaya ngámin na gakagaka nu se daya ngámin na sibbiyág: ¹³ Pamunglunan ku kiya angap nga ittu ya tagematun nga atán ya karì kadakayu ngámin na sibbibiyág kid kalawagán. ¹⁴ Ay nu paangpán ku, ay se yala nga mamunglun, ¹⁵ ay madamdám ku ya nekarì kadakayu se kadaya ngámin na sibbibiyág nga akkan ku wa pagdallisan nin ka pangrápun ku kadaya sibbibiyág. ¹⁶ Ay nu mamunglun, ay masingan ku, ay díkod madamdám ku ya nekarì ka áwan panda kadaya ngámin na sibbibiyág kid kalawagán.”

¹⁷ Ay nán manin ne Dios kitu Noa, “Tu yán ya mangipassingan nga atán ya nekarì kadakayu ngámin na sibbibiyág kid kalawagán,” nán na.

De Noa nga maggaáma

¹⁸ Ay datu annánà tu Noa nga uwad kitu abay pàang nga biray, ay tu Sem, tu Ham se tu Jafet. Tu Ham tu ama tu Canaan. ¹⁹ Ay datun na tallu wa annánà tu Noa, ya naggay-gayatán daya ngámin tolay kid kalawagán.

²⁰ Maragtálun tu Noa. Ay aggína tu nunna nga nagmúla ka úbás ²¹ nga ittu tu binási na. Isa ngalgaw, ay

ninglaw tutu wala tu Noa. Ay nagwaren nala kitu báwi na nga sissusoba. ²² Ay tu Ham nga ama tu Canaan, ay nasingan na tu Noa nga ama na nga sissusoba. Ay kinagi na kadatu duwa nga wawwági na nga atán kitu lasi. ²³ Ay díkod nangalà tu Sem se tu Jafet ka ulat. Se da nagpungtuwán na binilád se da inultán tu ama da. Ay akkan da nasingan tu ama da nga sissusoba, ta naginúnud da nga nawe kitu giyán na. ²⁴ Ay kane memawátan tu Noa kitu inglaw na, ay nammuwán na tu kinuwa tu Ham nga udiyán na an-anà na. ²⁵ Ay tútu nalúsaw nga nán na, “Mapak-pakallà ala daya gakagaka ne Canaan. Magbalin da ka kababaán na asassu daya gakagaka daya wawwági na,” nán na.

²⁶ Ay nán na pe, “Ay daya gakagaka ne Sem, ay bindisyonán ne APU nga Dios ku da. Ay daya gakagaka ne Canaan ay magasassu da ngala kaggída. ²⁷ Ay paabayyan ne Dios ya lusà ne Jafet, ay se magbubúlung daya gakagaka na se daya gakagaka ne Sem. Ay daya gakagaka ne Canaan daya asassu da,” nán na.

²⁸ Nanggayát kitu nekasiyánan tu dallis, ay nagbiyág pikam tu Noa ka tallu gatut se limma púlu dagun.

²⁹ Siyám gatut se limma púlu dagun tu Noa se yala nga natay.

Datu gakagaka datu pútupútut tu Noa

10 Tu dedi daya pútupútut tu Sem, tu Ham se tu Jafet nga pútupútut tu Noa. Nagpútut da ka lalláki kalpasán tu dallis.

² Datu pútut tu Jafet nga lalláki ay datu: Gomer, Magog, Madai, Javan, Tubal, Mesec, se tu Tiras. ³ Datu pútut tu Gomer nga lalláki ay datu: Askenaz, Rifat, se tu Togarma. ⁴ Ay datu pútut tu Javan nga lalláki ay datu: Elisa, Tarsis, Cyprus se tu Rodes. ⁵ Ay aggída tu naggay-gayatán datu tolay ya naggunà ki adanni ki bebay. Ay tu dayán datu gakagaka tu Jafet nga lalláki. Ay uwad íli kampela naya isaisa kaggída ngin. Ay sabáli kampela ngin nin pe ya aggúni naya agtangámálán kaggída. Ay sabáli kampela ya nasiyon naya isaisa kaggída ngin.

⁶ Ay datu pútut tu Ham nga lalláki, ay datu Cus, Egipto, Put se tu Canaan. ⁷ Ay datu pútut tu Cus nga lalláki, ay datu Seba, tu Havila, tu Sabta, tu Raama se tu Sabteca. Ay datu pútupútut tu Raama nga lalláki ay datu Seba se tu Dedan. ⁸ Ay uwad pútut tu Cus nga nagnágagan ka Nimrod. Ay aggína tu nun-unna nga katurayán kídi kalawagán. ⁹ Ay nalaing pe nga mangnigay ki agsisíngan ne Dios. Ay díkod aggína ya agpadígán da kadaya ummán kaggína. Ay nán da mepanggap kaggída, “Ay nalaing nga mangnigay ki agsisíngan ne Dios nga ummán kitu Nimrod,” nán da. ¹⁰ Tu nunna nga nagturayán na nga il-íli ay ka Babel, ka Erek, se ka íli Akkad. Ngámin dedi nga il-ileli, ay atán da ka probinsiya Sinar. ¹¹ Ay nanggayát kadedi nga il-íli, ay nawe manin ka Asiria, ay se na pinagbalin ka il-ileli daya giy-giyán na Nineve, Rehobot-ir, Cala ¹² se tu giyán Resen, nga atán kitu nagbátan Nineve se Cala. Nagbalin ka abay pàang nga íli tu Resen.

† Atán da pikam tallu nga lalláki nga pútupútut tu Ham, nga nán na ka 10:6.

†† Nán daya duddúma nga Babilonia kam idi.

¹³ Ay tu Egipto, ay nagpútut pe. Datu pútupútut na ay datu Lydia, tu Anam, tu Lehab, tu Naftu, ¹⁴ tu Patros, tu Caslu, se tu Caftor (aggína tu naggagayatán datu iF-
ilistia).

¹⁵ Ay tu Canaan, ay uwad da pútupútut na pe. Tu manákam ma pútut na ay tu Sidon, ay se la tu Het, ¹⁶ tu Jebuseo, se tu Amorreo, tu Girgaseo, ¹⁷ tu Heveo, tu Arkeo, tu Sineo, ¹⁸ tu Arvadeo, tu Zemareo, se tu Hemateo. Ay se la nga nasip-siparà datu pútupútut Cananeo. ¹¹⁹ Ay ya íli datu Cananeo ay manggayát ka Sidon nga adanni ka Gerar, panda ka íli Gaza nga adanni ka íli Sodom se ka il-ileli Gomorra, se Adma, se Zeboiim panda ka íli Lasa. ²⁰ Ay tu dayán daya gakangaka tu Ham nga lalláki nga ittu datu naggagayatán datu nagbal-baláki nga tangámalan na nagbal-baláki aggúni da se nagsab-sabáli nga íli se nasiyon.

²¹ Ay tu Sem ay uwad da pe pútupútut na. Aggína tu manákam ma wagi tu Jafet, ay se aggína ya apuapu datu gakangaka tu Eber. ²² Datu pútupútut tu Sem ma lalláki ay tu Elam, tu Assur, tu Arpaksad, tu Lud, se tu Aram. ²³ Ay datu pútupútut tu Aram nga lalláki ay tu Uz, tu Hul, tu Geter, se tu Mesec. ²⁴ Ay tu Arpaksad tu ama tu Sela. Ay tu Sela tu ama tu Eber. ²⁵ Ay tu Eber, ay uwad da duwa nga pútut na nga lalláki. Tu Peleg ya isa. (Ya sarut naya ngágan na ay mauwár ya kalawagán). Ya ngágan tu wagi na, ay tu Joktan. ²⁶ Ay tu Joktan tu ama datu Almodad, tu Selef, tu Hazarmavet, tu Jera, ²⁷ tu Hadoram, tu Uzal, tu Dikla, ²⁸ tu Obal, tu Abimael, tu Seba, ²⁹ tu Ofir, tu Havila, se tu Jobab. Tu dayán datu ngámin annánà tu Joktan nga lalláki. ³⁰ Ay ya sákup naya nag-agyanán da nga íli ay panda ka Mesa dumatang ka padne Sefar kitu ban-bantay ka padne lattakán. ³¹ Tu dayán datu pútupútut tu Sem nga lalláki nga ittu datu naggagayatán datu magtangámalan na tolay se nagbal-baláki nga aggúni nga nag-agyán ka nagbal-baláki nga il-ileli se nas-nasiyon.

³² Ay tu dayán datu naggagayatán datu ngám-ingámin na pútupútut datu annánà tu Noa se datu nas-nasiyon da nga ittu datu naggagayatán datu nagbal-baláki nga nas-nasiyon kídí kalawagán kalpasán natu dallis.

Tu torre ka Babel

11 Kitun, ay sissa tu aggúni datu ngámin tolay kídí kalawagán ni, se sissa ya kabalitán na. ² Ay kane mawe da ka padne lattakán, ay nasingan da tu tanáp ka Sinar, †† ay naggunà da kitúni yin. ³, ⁴ Ay se da nán kitu isaisa kaggída, “Mangwa tada kídí ka íli tada. Ay mangwa tada pe ka alingúdu pànanang nga torre ya magiddadatang ka lángit, ta senu medin-dinnámag tada kadaya tolay. Akkan tada pe masip-siparà kiya kalawagán,” nán da. Ay tútu nán da kitu isaisa kaggída, “Ara nu, mangwa tada ka ladrilyu, ‡ ay

† Ngámin daya ngag-ngágan nga nakag-kagi yin, ay ittu pe daya ngag-ngágan daya gakangaka da. †† Nán daya duddúma nga Babilonia kam idi. ‡ Ya ladrilyu ay ummán ka halu blak may lusà a nalibugán ka ninàna a dagámi se la naupuwán.

kuwaan tada ka nakulnit tutu wala. Ay díkod nangwa da kurug ka ladrilyu nga ittu tu pinangdarupírip da. Ay ispaltu tu bátug pinagsumintu da.”

⁵ Ay kane madama da ngin na mangwa kitu íli se tu torre da, ay inumbet te APU, ta sinnan na tu kukkuwaan da. ⁶ Ay kane masingan ne APU tu kukkuwaan da, ay nán na, “Kurug ga sissa daya tolay. Tu yán ya anggayát da nga mangwa kiya piyán da kampela ngin nin. Ay màwa da tutu wala ngámin na asikk-uwaan da, áta sissa mà ya aggúni da, ay magkiinnawátan da ngámin,” nán na. ⁷ “Ay mawe tada pagbal-balakiyan ya aggúni da, ta senu akkan da magkiinnawátan,” nán na. ⁸ Ay díkod gapu kiya akkan da agkikinnawátan, ay nasip-siparà da pe yin ki ngámin giyán kídí kalawagán. Ay tútu akkan da nabalín tu kukkuwaan da nga íli. ⁹ Ay tútu nepangágan da ka Babel †† tun na giyán, áta pinagbal-baláki ne Dios tu aggúni datu tolay kídí kalawagán. Ay tu pe tun tu namagsip-siparà ne APU kaggída ki ngámin giyán kídí kalawagán.

Datu gakangaka tu Sem

¹⁰ Ay tu dedi datu pútupútut tu Sem. Kitu magatut dagun tu Sem, ay neanà tu Arpaksad nga pútut na nga laláki. Kustu duwa dagun kalpasán tu dallis. ¹¹ Ay atán pe datu duddúma nga pútupútut na. Ay kane meanà tu Arpaksad, ay nagbiyág pikam tu Sem ka limma gatut dagun. ¹² Ay kane tallu púlu se limma dagun tu Arpaksad, ay neanà tu Sela nga pútut na. ¹³ Ay adu pikam pe datu pútupútut na. Naggayát kitu nekeanà tu Sela, ay nagbiyág pikam tu Arpaksad ka appát gatut se tallu dagun.

¹⁴ Ay kane tallu púlu dagun tu Sela, ay neanà tu Eber nga pútut na. ¹⁵ Adu pikam datu pútupútut na. Naggayát kitu nekeanà tu Eber, ay nagbiyág pikam tu Sela ka appát gatut se tallu dagun.

¹⁶ Ay kane tallu púlu se appát dagun tu Eber, ay neanà tu Peleg nga pútut na. ¹⁷ Ay atán pikam pe datu duddúma pútupútut na. Naggayát kitu nekeanà tu Peleg, ay nagbiyág pikam tu Eber ka appát gatut se tallu púlu dagun.

¹⁸ Ay kane tallu púlu dagun tu Peleg gin, neanà tu Reu nga pútut na. ¹⁹ Ay uwad da pikam sabáli nga pútupútut na. Naggayát kitu nekeanà tu Reu, ay nagbiyág pikam tu Peleg ka duwa gatut se siyám dagun.

²⁰ Ay kane tallu púlu se duwa dagun tu Reu, ay neanà tu Serug ga pútut na. ²¹ Ay uwad da pikam pe sabáli nga pútupútut na. Naggayát kitu nekeanà tu Serug, ay nagbiyág pikam tu Reu ka duwa gatut se pittu dagun.

²² Ay kane tallu púlu dagun tu Serug gin, ay neanà tu Nahor nga pútut na. ²³ Ay uwad da pikam sabáli nga pútupútut na. Naggayát kitu nekeanà tu Nahor, ay nagbiyág pikam tu Serug ka duwa gatut dagun.

²⁴ Ay kane duwa púlu se siyám dagun tu Nahor rin, ay neanà tu Tera nga pútut na. ²⁵ Ay uwad da pikam pe sabáli pútupútut na. Naggayát kitu nekeanà tu Tera,

†† Ya sarut naya Babel ay nagbal-baláki.

ay nagbiyág pikam tu Nahor ka magatut se sangapúlu se siyám dagun.

²⁶ Ay kane pittu púlu dagun tu Tera ngin, ay nanggayát nagpútut. Nakapútut ka tallu nga lalláki. Tu Abram, tu Nahor, se tu Haran.

²⁷ Tu dedi lugud datu pútupútut tu Tera: Tu Abram, tu Nahor, se tu Haran. Tu Haran tu ama tu Lot. ²⁸ May nunna natay tu Haran may tu ama na nga Tera. Natay ka íli Ur ka Caldea nga neanaán na pe. ²⁹ Ay tu Abram se tu Nahor, ay nangatáwa da pe yin. Tu ngágan natu atáwa natu Abram ay Sarai. Ay Milca tu ngágan tu atáwa natu Nahor. Pútut kam pe tu Haran tu Milca se tu Isca.

³⁰ Ay tu Sarai nga atáwa tu Abram, ay akkan makapagan-anà. Díkod áwan na an-anà. ³¹ Ay inalà na tu Tera de Abram nga pútut na, se tu Lot nga apúku na ke Haran, se tu Sarai nga manúgáng na nga atáwa tu Abram, ay se da nagtálaw ngámin ka Ur ka Caldea, ta mawe da kuma ka Canaan. Ngamay kane dumatang da ka íli Haran, ay nagyán da kitúni. ³² Ay natay tu Tera kannán Haran kane duwa gatut se limma dagun na ngin.

Tu nangngayáb ne APU Dios kitu Abram

12 Ay nán ne APU kitu Abram, “Panáwam ya íli mu se daya pan-pane mu, ay se ya balay tu ama mu. Ta mawe ka kiya giyán na ipassingan ku kikaw. ² Ay se ku wala nga pagbalinan ka adu tutu wala daya gakagaka mu, ay magbalin da ka abay nga nasiyon. Iyà ya sumeng kikaw, ay se ku la nga pagbalinan ka nadáyaw pà nang ya ngágan mu. Ay senu ikaw ya sumeng kadaya duddúma pe.

³ Ay namáru wà kadaya namáru kikaw. May gedán ku daya magged kikaw. Gapu kikaw, ay pàgan ku daya ngámin tolai kid kalawagán.” ⁴ Ay tútu nawe tu Abram nga ummán kitu kinagi ne APU kaggína. Inalà na pe tu Lot. Pittu púlu se limma dagun na ngin kane magtálaw ka Haran. ⁵ Nawe da se tu Sarai nga atáwa na, se tu Lot nga amanakan na. Ay inalà da ngámin pe datu kuw-kuwa da nga inùnúdán da. Ay inalà da pe datu asassu da nga nálà da Haran. Ay se da nagrubbuwát nga mawe ka Canaan. Ay kane makadatang da kattoni Canaan, ⁶ ay liniwánan da. Nangaw-át da pikam ka panda Sekem. Atán pikam datu iCanaan kitúni Canaan kitun. Nawe da kitu giyán tu abay káyu ka More. Ay nagyán da kitúni ka nakaru. ⁷ Ay se yala nagpassingan ne APU kitu Abram nga nán na, “Iddè idi nga lusà kadaya gakagaka mu,” nán na. Ay tútu nangwa tu Abram ka annidúgán na ka pagbasu na ke APU nga nagpassingan kaggína. ⁸ Akkan nabayág, ay nagtálaw manin de Abram. Nameyag da manin kadatu bantay ya atán kitu padne lattakán ka Betel. Ay nangwa ka báwi na kitúni kitu nagbátán Betel se Ai. Kitu padne sirbútán natu báwi na, ay ittu tu giyán na Betel, ay padne lattakán kitu báwi na tu íli Ai. Ay nangwa kitúni ka agbasuwán na pe ke Apu. Ay ittu tuni pe ya agkararágan na ke Apu Dios. ⁹ Ay nawe manin tu Abram. Namarè nga nameyag ka Negeb. †

Tu kowad de Abram se Sarai ka Egipto

¹⁰ Kitun kam pe nga tiyampu, ay magulát da kattoni Canaan. Ay díkod nanagut tu Abram se nawe ka Egipto, ta mag-agyán pikam kitúni ta napgus tu ulát.

¹¹ Ay kane tagay da lumná in kitu íli Egipto, ay nán tu Abram kitu Sarai nga atáwa na, “Ammù nga napiya ka.

¹² Ay nu masingan daka daya iEgipto ay nán da nga, ‘Tu idi ‘kaw ya atáwa na,’ nán da, ay se dà patayan. Ngamay akkan daka patayan. ¹³ Ay túya nán mu nga wagi taka, ta senu namáru da kiyà, ay akkan dà patayan gapu kikaw,” nán tu Abram. ¹⁴ Ay kane lumná tu Abram kitu íli Egipto, ay nasingan datu iEgipto nga napiya tutu wala kurug tu atáwa na. ¹⁵ Ay kane masingan datu upisiyál natu ári, ay kinagi da kaggína nu wà ummán tu kinapiya na. Ay tútu pinálà natu ári tu Sarai, se da nippan kitu palásiyu natu ári. ¹⁶ Ay gapu kaggína, ay namáru tu ári kitu Abram. Niddán na ka karneru na, báka na, kabalyu na, kámel na se puunán se toru nga asnu, ay se niddán na pe ka asassu na nga lalláki se babbay.

¹⁷ Ngamay pinagtakit tutu wala ne APU tu ári, se datu akkobung na gapu kitu Sarai. ¹⁸ Ay tútu pinàrawán tu ári tu Abram, ay se na nán kaggína, “Taanna, tura ummán kiyán ya kinuwám kiya ta? Tura mu netuláyaw kiyà nga magatáwa kayu! ¹⁹ Tura mu nán nga magwagi kayu? Ay túya inalà ku nga atawán kuma! Ye idi yin ya atáwam. Alà mun ta magtálaw kayun,” nán tu ári. ²⁰ Ay se na la binilin datu tolai na ka panggap kitu Abram. Ay díkod pinarbuwát dada nga magatáwa. Ay inalà tu Abram ngámin pe datu kuw-kuwa na.

Tu nagtuway de Abram se Lot

13 Ay díkod nagtálaw de Abram nga magatáwa ka Egipto. Nanúdu da kammin ka Negeb se tu Lot. Inalà na ngámin pe datu kuw-kuwa na. ² Ay nabánang tutu wala tu Abram. Adu datu báka na, se adu pe tu pirà na se tu balitù na. ³ Ay nagtálaw da manin ka Negeb se da namarè nga nawe ka Betel, kitu giyán na nagbátán Betel se Ai, tu nangwaán na kam ka bawbawi na kitun. ⁴ Ay kitúni kam pe tu nunna nga nangwaán na ka agbasuwán na nga nagday-dayáwan na ke Apu. Ay dinay-dáyaw na manin ne Apu kitúni.

⁵ Tu Lot ta amanakan tu Abram nga nekiwid na, ay adu pe yin datu áyam na nga báka se karneru. Ay atán kampela pe yin datu pamilya na se datu asassu na. ⁶ Ay gapu ta umadu tutu wala datu áyam da nga duwa, ay akkan maaná yin tu lusà a pagpastuwán da. Ay díkod akkan da pe makapagbulun nin. ⁷ Magsasáwad din datu para pastor tu Abram se datu para pastor tu Lot. Kitun na tiyampu, ay mag-agyán kitúni pe datu iCanaan se datu iPerezo.

⁸ Ay díkod, nán tu Abram kitu Lot, “Masápul la makusap ya akas-asasáwad daya para pastor mu se dayán kiyà. Lúsawan ku nga magsáwad ta pe, áta magama ta

† Ya sarut naya Negeb ay nakarsi nga lusà.

mà," nán na. ⁹“Sinnam kod ya kalawág naya lusà. Ma-sápul la magsibna ta ngin. Nu mawe ka kiya pane diwanán, ay mawe yà kiya pane kasígid. Ay nu mawe ka kiya pane kasígid, ay mawe yà kiya pane diwanán,” nán natu Abram.

¹⁰ Ay díkod neapaapág tu Lot tu mata na, ay nasing-an natu tanáp kitu Jordan nga mameyag ka Zoar nga nadam-ag se madanumán pà nang, nga ummán ka kamulán ne APU. Ummán pe kitu lusà ka Egipto, kitu akkan pikam dinadál ne APU ya Sodom se Gomorra.

¹¹ Ay díkod ittu tu piníli tu Lot, tu tanáp kitu Jordan, ay se la nameyag ka padne lattakán. Díkod ittu tun nagsibna da. ¹² Tu Abram, ay nagyán ka Canaan may tu Lot, ay nawe nagyán kitu íli kitu tanáp. Nekalit na pe tu báwi na kitu adanni ka Sodom. ¹³ Datu tolay ka Sodom, ay napalotán tu agbas-básul da ke APU.

Tu nagyán tu Abram ka Mamre

¹⁴ Ay kane sumibna tu Lot tin, ay nán ne Apu Dios kitu Abram, “Iapaapág mu ya matám kiya magp-ingipíngit, Abram, ¹⁵ áta ngámin yán na lusà a masingam, ay ipakin-kuwà kikaw ka áwan panda se kadaya ngámin na gakagaka mu. ¹⁶ Ay paaduwan ku tutu wala daya gakagaka mu. Ay ummán kiya kaadu naya tápù ya kaadu da, áta áwan makabílang kaggída,” nán na. ¹⁷ “Ara, dàdàan mu win ya lusà, ta idde ku mà in kikaw,” nán ne Apu Dios. ¹⁸ Ay nealit manin tu Abram tu báwi na, ay se nagyán kitu kakayuwán ka Mamre nga adanni ka Hebron. Ay se yala nangwa manin ka annidúgán na ka pagbasu na ke APU.

Tu nangalà kammin tu Abram kitu Lot

14 Kitu kinaári tu Amrafel ka Sinar, tu ári Arioc tu ári ka Elasar. Tu ári ka Elam, ay tu ári Kedorla-omer. Ay tu ári Tidal, tu ári ka Goiim. ² Ay ngámin dayán na à-ári, ay naggagdù da nga nakigubát kadatu naggagdù pe nga à-ári nga ittu datu: ári Bera nga ári ka Sodom, tu ári Birsa nga ári ka Gomorra, tu ári Sinab nga ári ka Adma, tu ári Semeber nga ári ka Zeboiim, ay se itu ári ka Bela (Zoar kam yán). ³ Dedi nga à-ári, ay pinaggaámung da ngámin datu suldádu da kitu natanáp pa íli nga Siddim (kídi yin ay ittu ya bebay nga napet tu danum na). ⁴ Netur-turayán tu ári Kedorla-omer da kitun ki únus sangapúlu se duwa dagun. Ngamay kitu mekasangapúlu se tallu dagun, ay lumában da ngin kaggína. ⁵, ⁶ Ay kitu mekasangapúlu se appát dagun, ay ginubát natu ári Kedorlaomer se datu kabbulun na nga à-ári datu mag-Refaim ka Asterot Karnaim, se datu mag-Zuzim ka Ham se datu mag-Emim ka Save-kiriataim, se datu Horeo ka bantay Seir panda ka El Paran nga atán kitu nagpandanán tu ir-ir-er. Ay inábà natu ári Kedorlaomer da ngámin. ⁷ Ay se da nagpatoli ka Enmispát (Kades kam yán). Ay ginubát da pe datu gakagaka natu Amalek se datu Amorreo nga mag-agyán ka Hazazon-tamar. Ay inábà dada pe.

⁸ Ay kitúni, ay summabat ta makigubát kaggída datu tangabubúlun na à-ári ka Sodom, ka Gomorra, ka Adma, ka Zeboiim, se ka Bela (Zoar kam yán). Nagg-ugubát da kitu tanáp natu íli Siddim se ⁹ tu ári Kedorla-omer nga ári ka Elam se ári Tidal nga ári ka Goiim, se ári Amrafel nga ári ka Sinar, se ári Arioc nga ári ka Elasar. Dedi nga appát datu nakigubát kadatu limma.

¹⁰ Ay kitu tanáp natu íli Siddim, ay uwad da abbut nga napnu ka naringkat ta ummán ki ispaltu. Ay kane magtatálaw datu à-ári ka Sodom se Gomorra se datu suldádu da, ay nepisuán datu duddúma kaggída kada-tun na abbut. Ay datu duddúma, ay nagtatálaw da kadatu ban-bantay.

¹¹ Ay díkod datu kalínga da, ay inalàan da datu kuw-kuwa datu iSodom se iGomorra se datu akakkanan da. Ay se da nagtatálaw. ¹² Ay inalà da pe tu Lot nga amanakan tu Abram kitu wagi na nga laláki. Ata mag-agyán pe ka Sodom. Inalàan da pe datu kuw-kuwa na. Ay seda nagtálaw.

¹³ Ay uwad isa nga nakatálaw. Ay aggína tu nawe nangikagi kitu Abram nga Hebreo nga magag-agyán kitu adanni kitu kakayuwán tu Mamre nga Amorreo nga wagi de Escol se Aner. Kagdù tu Abram dedi. ¹⁴ Ay kane magina tu Abram nga tiniliw da tu amanakan na, ay nawe nada impal panda ka íli Dan. Kabulun na datu asassu na nga neanà in ka balay na, nga tinùgúdán na nga makigubát. Tallu gatut se sangapúlu se walu da ngámin. ¹⁵ Pinagkaduwa na datu tolay na se datu asassu na, ay se da ngináyaw datu kalínga da kane gabi. Nagtuway da nga nangpal kadatu kalínga da. Pinalsu dada, ay tútu nagtatálaw da. Nasimát dada ka Hoba pane dáya ka Damasco. Ay inábà dada kattoni. ¹⁶ Ay díkod nilbet tu Abram kammin datu kuw-kuwa datu iSodom, ay se nálà na kammin pe tu amanakan na nga Lot se datu kuw-kuwa na. Ay nálà na kammin pe datu ngámin tolay ya natiliw, meráman datu babbay.

Tu nangikarárag tu Melkisedec kitu Abram

¹⁷ Ay kane maábà tu Abram tu ári Kedorlaomer se datu duddúma nga ári nga kabulun na, ay sinabat natu baru wa ári ka Sodom kitu tanáp tu Save (ya sarut na, ay tanáp tu ári). ¹⁸ Ay tu Melkisedec nga ári ka Salem, ay nangilbet ka sinápáy se bási (nga nàwa ki digu úbás). Aggína pe tu pádi ne Dios sa kangatuwán. ¹⁹ Ay se na nekarárag tu Abram nga nán na, “Abram, kalakkán naka nge Dios nga kangatuwán, nga ittu ya namarsuwa ki lángit se kalawagán; ²⁰ Ay maday-dáyaw we Dios nga Kangatuwán nga ittu ya sinummeng kikaw wa nangábà kadatu kalíngam,” nán na.

Ay nidde tu Abram ke Melkisedec tu pagkapúlu datu ngámin na nálà na nga kuw-kuwa. ²¹ Ay tu ári ka Sodom, ay nán na kitu Abram, “Iddem kiyà kammin daya tolay ku, ngamay alà mu ngámin daya kuw-kuwa,” nán na. ²² Ngamay nán tu Abram kaggína, “Sinipataán ku ke APU Dios nga Kangatuwán nga namarsuwa ki lángit se kalawagán, ²³ nga akkan nà

mangalà oray binola ngala onu isa nga sandal lala, ay oray nagan na nga kuw-kuwám, ta senu akkan mu makuna nu kuwa nga, 'Bumánang a nge Abram ta gapu kiyà,' nán mu. ²⁴ Awan ku nga alà. Tittu daya kinnán daya babbágù i, se ya kípát daya tolay nga kummíwid kiyà, de Aner, Escol se Mamre. Iddem ya kípát da," nán tu Abram.

Tu kari ne APU Dios kitu Abram

15 Ay kalpasán dayán na mà-màwa, ay nagpata-genap nge APU kitu Abram, ay nán na kaggína, "Akkan ka magansing Abram, ta igdù taka peyang. Ay se abay pàrang pe ya pagsubálit ku kikaw," nán na. ^{2,3} Ay nán tu Abram, "Apu Dios, nagan na pe ya sur-surbi daya iddanám kiyà, ay áwan ku mà a pútut oray isa. Ay ya ammù a mangtáwid kadaya kuw-kuwa ku, ay e Eleazar ra iDamasco nga asassu ku, áta akkan nà niddán ka an-anà," nán tu Abram. ⁴ May nán ne APU kaggína, "Akkan! Ata atán ya pútut mu kampela ngin nin na ittu ya mangtáwid kadaya ngámin na kuw-kuwám," nán na. ⁵ Ay tútu nippan ne Apu Dios nge Abram ka lasi, ay se na nán, "Maglángad ka Abram ta bilangan mu daya bittuwan nu mabílang muda. Ummán kiya kaadu dayán ya kaadu daya gakagaka mu," nán na. ⁶ Ay kinurug tu Abram me APU. Ay nebílang ne APU nga namáru tu Abram gapu kitu inangngurug na.

⁷ Ay se nán manin kitu Abram, "Iyà ya APU nga namatálaw kikaw ka Ur ka Caldea, ta ipakin-kuwà kikaw idi nga lusà," nán na. ⁸ Ngamay nán tu Abram, "APU Dios, paanna ya akammù nga kurug mepakin-kuwa kiyà idi ya lusà?" nán na. ⁹ Ay tútu nán ne APU Dios kaggína, "Mangilbet ka ka isa nga bumal-balásang nga báka nga tallu dagun na ngin, isa nga bumal-balásang nga kalding se isa toru nga karneru nga agtálu dagun da, se isa nga ladágan se isa nga ubbun kalapáti," nán na. ¹⁰ Díkod nilbet tu Abram ngámin dayán, ay se nada sinilatán na pinagkaduwa ngámin, se nada binilád da pinagtuway. Ngamay datu an-anù, ay akkan na sinilat da. ¹¹ Ay nu atán datu karabúngan na melug mangán kadatu nasilat ta animál, ay sabúngan tu Abram da.

¹² Ay kane tagay masirbut tu mata ngin, ay nilà tutu wala tu Abram. Ay se la nga naggibat tutu wala nga nakapap-panansing tu giyán na. ¹³ Ay se la nga nán ne APU kaggína, "Ammuwán mu tutu wala idi, nga daya gakagaka mu, ay magyán da ka íli nga akkan da nga kurug íli. Ngamay agtangeli da ngala kiyán na íli. Magasassu da se mapal-pallà da kiyán na íli ki unag appát gatut dagun. ¹⁴ Ngamay panisan ku daya tolay nga mangasassu kaggída. Ay se la nga magtálaw daya gakagaka mu nga adu daya kuw-kuwa da ngin. ¹⁵ Ay nu ikaw, ay akkan màwa dayán kikaw. Maglálakay ka pikam pàrang nga simpipiya ya uray, se kala matay. ¹⁶ Ay daya gakagaka mu, ay magulli da kanedi, ngamay manggayát kadaya mekappát pagwawagiyán nala. † Ata ya kinadakè daya Amorreo, nga ittu daya magagyán pikam kídi, ay akkan pikam pumanda."

† Nán daya duddúma nga bátug appát gatut dagun idi.

¹⁷ Ay kane masirbut tu mata ngin, se naggibat tutu wala pe yin, ay pagkilát na ngala ya ummán ka dubú-an nga apuy. Ay se yala nga uwad apuy nga ummán ki maggatagatang nga páur ra nanalen kitu túlad datu sini-silat na nga animál. ¹⁸ Ay kitun kam nga algaw, ay nagkari ye APU kitu Abram nga nán na, "Iddè idi nga lusà kadaya gakagaka mu. Maggayát kitu wángag ka Egipto panda kiya wángag Eufrates nga ittu ya kabayyán na wángag. ¹⁹ Daya lusà daya Kineo se daya Kenezéo, daya Kadmoneo, ²⁰ daya Heteo, daya Perezéo, daya Refaim, ²¹ daya Amorreo, daya Cananeo, daya Gergeseo, se daya Jebuseo, ay iddè kadaya gakagaka mu," nán na.

Tu nekeanà tu Ismael

16 Ay tu Sarai, ay akkan na middán ka an-anà tu Abram nga atáwa na. Ay uwad asassu na nga babay nga iEgipto nga nagnágagan ka Hagar. ² Isa ngalgaw, ay nán tu Sarai kitu Abram, "Gapu ta akkan nà a pagan-anaan ne APU, ay paanna nu mawem allayan ne Hagar ra asassu ku ta. Get aggína ya pakalakkán ku ka an-anà ku," nán na. Ay díkod kinurug tu Abram tu kinagi tu Sarai. ³ Ay díkod kane mekas-angapúlu dagun tu Abram min ka Canaan, nilbet tu Sarai kaggína tu Hagar nga iEgipto nga asassu na ta allayan na. ⁴ Ay inlay kurug tu Abram tu Hagar, ay tútu nabùsit. Ay kane nammuwán na nga nabùsit, ay irupat na tu Sarai nga apu na gapu ta akkan magan-anà.

⁵ Ay gapu ta irupat tu Hagar tu Sarai kane mabùsit, ay nán nату Sarai kitu Abram, "Básul mu idi nga anngirupat na kiyà. Tura nà mán kammin na irupat te Hagar kane mabùsit, ay iyà ya nangipalúbus sa allayam. E Apu Dios sala ya makammu kikaw," nán na.

⁶ Ngamay nán tu Abram kitu Sarai, "Ikaw mà ya apu na. Ay kuwaam mu wala kaggína ya piyám kampela ngin nin," nán na. Ay díkod nagraw-rawtán nату Sarai tu Hagar. Ay tútu nagtálaw.

⁷ Ay nasmà naya anghel ne APU tu Hagar kitu adanni kitu gabbuwà kitu ir-ir-er, tu gabbuwà a atán kitu mameyag ka Sur. ⁸ Ay nán tu anghel kaggína, "Wà naya kapannám, Hagar nga asassu ne Sarai, ay se kawà naya naggayatám?" nán na. Ay "Magtálaw wà kitu apu ku wa Sarai," nán tu Hagar.

⁹ Ngamay nán nату anghel ne APU kaggína, "Magulli ka kitu apu mu, ay peturayán ka ngala pe kaggína," nán na. ¹⁰ Ay nán pikam tu anghel, "Paaduwán ne APU tutu wala pe daya gakagaka mu. Awan makabílang kaggída. ¹¹ Nabùsit ka. Ay laláki ya an-anà mu. Ya ipangágan mu kaggína, ay Ismael. (Ya sarut nayán ay Manggína nge Dios). Ata nagína ne APU Dios ngámin daya pannakit mu wa nàlamám. ¹² Ay ya an-anà mu, ay nasúkir ra ummán kiya alsádu wa asnu. Kagúra na daya ngámin tolay. Ay túya kagúra da ngámin pe. Adayyuwán na daya ngámin pan-pane na ta kagúra nada," nán nату anghel.

¹³ Naggayát kitun, ay nengágan tu Hagar nge APU ka, "El-roi." Ay ya sarut nayán ay "Ikaw ya Dios sa nangingan kiyà" áta nán na nga, "Nasingan ku we Dios, may

sibbibiyág gà pikam,” nán na. ¹⁴ Díkod nepangágan da tu bubun ka “Beer-lahai-roi.” Ya sarut nayán ay “Ya bubun naya Sibbiyág ga Nanningan Kiyà.” Tun na bubun, ay atán kitu nagbátán naya Kades se Bered.

¹⁵ Ay díkod nagan-anà tu Hagar ka laláki. Tu idi yin tu an-anà da se tu Abram. Ay nengágan tu Abram ka Ismael. ¹⁶ Kane ianà tu Hagar tu Ismael, ay walu púlu se annam dagun tu Abram min.

Ya pakasinnán kitu nagkari ne APU Dios kitu Abram

17 Ay kane siyám púlu se siyám dagun tu Abram min, ay nagpassingan manin ne APU kaggína. Ay nán na kaggína, “Iyà e Dios sa Mannakabalin. Ikurug nà, ay se akkan ka nga mangwa ka oray nágan na nga nadakè. ² Ay ikari manin kikaw nga paaduwán ku tutu wala daya gakagaka mu,” nán na. ³ Ay tútu nagukkab tu Abram. Ay netul-túluy ne Apu Dios ya nakiamomán kaggína. ⁴ Ay nán na, “Iyà ay atán ikari kikaw. Ay kurug idi ya nán ku wa pagbalinan ku daya gakagaka mu ka adu tutu wala nga umíli. ⁵ Ay ya isa pe, ya ngágan mu, ay akkan nin na Abram nu di Abraham min. (Ya sarut nayán ay ‘Ama daya adu wa nas-nasiyon’). Ittu yán nin ya ngágan mu, áta pagbalinan taka lugud ka apuapu daya adu tutu wala nga nas-nasiyon. ⁶ Paganában ku tutu wala daya gakagaka mu. Daya nas-nasiyon, ay maggayát da ngámin kikaw. Ay se adu kadaya gakagaka mu daya magbalin ka ári. ⁷ Magkari yà kikaw se kadaya gakagaka mu se kadaya gakagaka da ka áwan panda. Ya kari kadakayu ay idi: Iyà ya Dios nu, ikaw se daya ngámin gakagaka mu. ⁸ Ay se ku idde kikaw se kadaya gakagaka mu ya ngámin Canaan nga pagkaw-kawiliyán nu pikam kídí. Ipakin kuwà dayán kaggída ka áwan panda ngin. Ay iyà ya Dios da,” nán ne Dios.

⁹ Ay se la nán manin ne Apu Dios kitu Abraham, “Ngamay nu ikaw, ay akkan mu kaligpanán ya pagturuwán tada nga ipàwà kikaw se kadaya ngámin gakagaka mu se kadaya gakagaka da. ¹⁰ Tu idi ya ipàwà kikaw se kadaya gakagaka mu, nga akkan nu kal-kaligpanán: Ngámin daya lalláki kadakayu, ay masápul la makúgit da. ¹¹ Masápul nga makúgit kayu ta ittu ya pakasinnán nga atán nagtuturuwán tada. ¹², ¹³ Ngámingámin daya lalláki nga atán ki biyáng mu, ay masápul makúgit da nu walu ngalgaw da ngin manggayát ki keanà da. Ay masápul la kuwaan ngámin da pútupútut mu idi se daya asassu mu, neanà da ki balay mu se akkan. Oray nu ginátang mu da ki agtangeli, ay masápul makúgit da ngámin. Ay díkod ya nagkariyán tada, ay atán peyapeyang ya pakasinnán nu ki baggi nu ki áwan panda. ¹⁴ Ay ngámin daya maddi magkúgit, ay akkan da mebílang ka tolay ku, áta akkan da kinurug ya nagkariyán mi.”

¹⁵ Ay se la nán ne Dios kitu Abraham, “Ay nu e Sarai nga atáwam, ay ingágan mu win ka Sara. Akkan Sarai ya ngágan na ngin. ¹⁶ Paganggamman ku, ay se pagan-anaan ku ka isa nga laláki. Ay aggína pe ya magbalin ka bátug ina ngámin daya nagbal-baláki nga tul-tolay. Daya magári kadaya nas-nasiyon, ay

maggayát kadaya an-annánà na,” nán na. ¹⁷ Ay se la nagukkab tu Abraham se nakagalà nga nán na kaggína kampela ngin nin, “Makapagan-anà kami nád pikam? Ay magatut dagun ku win, ay siyám púlu dagun Sara ngin,” nán na. ¹⁸ Ay se la nán Abraham ke Dios, “Ay nu mabiyág kuma nge Ismael ki agtagasingam, Apu, ay aggína ngin ya kàwaán daya kar-kari mu” nán na. ¹⁹ Ay nán ne Dios, “Akkan ummán kiyán ya nán ku. E Sara mismu nga atáwam ay mabùsit. Magan-anà ka isa nga laláki. Ay ingágan mu ka Isaac. Ay aggína ya pagkariyán ku. Magkari yà kaggína para kadaya gakagaka na ka áwan panda. ²⁰ Ay nu e Ismael, ay maawátan ku ya piyán mu. Ay bindisiyonan ku pe. Paaduwán ku tutu wala pe daya gakagaka na. Sanga-púlu se duwa kadaya gakagaka na ya magbalin ka prinsipe. Pagbalinan ku ka adu nga tangámálán. ²¹ Ngamay e Isaac nga pútut mu ke Sara ya pagkariyán ku. Meanà nu isa nga dagun ki am-amung nedi,” nán na.

²² Ay kane mabalin makibàbànan ne Dios kitu Abraham, ay ummawan nin. ²³ Ay díkod kitun kam ma algaw, ay inalà tu Abraham tu Ismael se ngámin datu asassu wa lalláki nga neanà kitu balay na se datu ginátang na nga asassu pe, ay se nada kinúgit ngámin nga ummán kitu pàwa ne Dios kaggína. ²⁴ Tu Abraham, ay siyám púlu se siyám dagun na ngin kitu nagkúgit na. ²⁵ Ay tu Ismael nga an-anà na, ay sangapúlu se tallu dagun na kane magkúgit. ²⁶, ²⁷ Kitun kam ma algaw tu nagkúgit tu Abraham se tu Ismael nga magama, se datu ngámin lalláki nga neanà ki balay na, se datu asassu na nga ginátang na kada agtangeli.

Nekari ne APU Dios nga magan-anà nge Sara ka laláki

18 Kitu aggag-agyán pikam tu Abraham kitu kakayuwán ka Mamre, ay nagpassingan ne APU kaggína. Atán magtutúgaw kitun kitu gagyángan natu báwi na kitu kapasúngat pàrang tu algaw kitun. ² Ay kane maglana, ay pagkilát na ngala daya tallu wa lalláki † nga magsisikád kitu ad-adanni kitu giyán na. Ay tútu nagkirut ta nawe nanabat kaggída, ay nagukkab kitu lusà kitu àrang da. ³ Ay nán na kaggída, “Magsibál kayu pikam kídí, Apu. Ta senu masirbiyán takayu pikam, nu paganggamman nu ya agsurbi kadakayu. ⁴ Magimáng kayu pikam ki layyung ned káyu wi, ta mawe yà a mangalà ka danum ma pamgù kadaya síkil nu, ta senu malnawán kayu. ⁵ Ay mag-sagána ngà pikam ka kanan tada, senu atán pamílag nu wa manalen. Ay se kayu wala mawe nu mabalin kayu mangán. Atán kayu mà in ked balay yi, ay díkod masápul la magserbi yà kadakayu,” nán tu Abraham. Ay díkod, “Ara lugud a nu ittu ya piyám,” nán da.

⁶ Ay díkod nagkaru wa nawe tu Abraham kitu báwi da se na nán kitu Sara, “Mangwa ka ka sinápay ya kanan dedi ya tallu tolay. Tu kapiyaán na arína ya usaram,” nán na. ⁷ Ay se la manin nanugkam tu Abraham ka isa kadatu báka na. Piníli na tu napiya nga urbun pikam.

† Nán da nga tu isa kadatu tallu ay nge APU. Ay datu duwa ay anghel da.

Ay se na nidde kadatu asassu na. Ay kinaru da nga pinarti se da linútu pe yin. ⁸ Ay kane makalútu da ngin, ay nagduy-ág da ngin. Ay uwad pe gátas se itu pinakulnit ta gátas. Ay díkod nangán datu tallu kitu layyung káyu, ay atán pe tu Abraham kitu giyán da, kaggída nga mangán.

⁹ Ay nán datu tallu kitu Abraham, “Wàna giyán ne Sara nga atáwam?” nán da. Ay “Atán kiya báwi,” nán tu Abraham.

¹⁰ Ay nán natu isa kadatu tallu, “Umbet tà manin kídi nu isa nga dagun ki am-amung nedi. Magan-anà e Sara ka isa nga laláki,” nán na. Ay kitu inangngagi na, ay uwad tu Sara kitu gagyangan natu báwi da nga padne likud kitu tolay. ¹¹ Ay tu Abraham se tu Sara ay lalakay se bàbakat da ngin, ay díkod akkan magan-anà tu Sara ngin. ¹² Ay tútu nakagalà kampela ngin nin tu Sara nga nán na, “Ay se yà nád maganásan manin meallay kane magbàbakat tà pàrang ngin se maglálakay pàrang pe yin ya atáwà?” nán na. ¹³ Ay tútu nán ne APU kitu Abraham, “Tura nakagalà e Sara? ‘Kurug nád da magan-anà à kídi ya bàbakat tà in,’ tura na nán? ¹⁴ Atán kadi ya nasulit kiyà nga APU?” “Ay kiya umbet ta dagun ki am-amung nedi, ay kurug ga umbet tà manin, nga ummán kitu kinagì kikaw. Ay atán ya an-anà ne Sara nga laláki kiyán nin,” nán na.

¹⁵ May tu Sara ay netuláyaw na tu nakagalà na, áta magansing. Ngamay nán ne APU, “Kurug mà a nga nakagalà ka,” nán na.

Tu nangngagi ne APU kitu pannakadadál tu Sodom

¹⁶ Ay se yala nga nagrubuwát datu tallu. Ay binulun ne Abraham da panda kitu giyán na am-amawán da tu Sodom ka amarbuwát na kaggída. ¹⁷ Ay nán ne APU, “Akkan ku nád ipakammu ke Abraham ya asikkuwaan ku? ¹⁸ Ay e Abraham mà ya paggayatán daya adu tutu wala nga umíli nga magbalin ka abay nga nasiyon, ay gapu kaggína ay maganggam da ngámin pe. ¹⁹ Aggína ya piníli a makapútut ka adu, senu tógúdán nada ngámin se daya akkobung na nga sumúrut kiyà nga APU ki angwa da kadaya napiya se daya kustu. Ta senu magun-ud da tu nekari ku ke Abraham,” nán na.

²⁰ Ay díkod nepakammu ne APU kitu Abraham nga nán na, “Nasamnga ya pipílit kiyà panggap kadaya iSodom se iGomorra, ta napalotán ya kinadakè da se agbas-básul da. ²¹ Ay masápul la mawe yà managut ta sinnan nu kurug dedi ya nammuwán ku onu akkan,” nán na.

²² Ay díkod datu duwa nga lalláki, ay nawe da ka Sodom min. Ngamay tu Abraham, ay atán pikam magsisíkad kitu àrang ne APU. ²³ Ay ummadanni tu Abraham ke APU, ay se na nán, “Wayya mu la nga itangapatay daya namáru wa tolay kadaya nadakè? ²⁴ Ay kas pangarígan nu atán limma púlu wa namáru wa tolay kiya íli, ay dadàlan mu kammala ya íli? Wayya mu la di ditaan nala gapu kadaya limma púlu nga atán kitúni! ²⁵ Akkan á rumbang nga kuwaan mu yán! Nu itangapatay mu daya namáru kadaya nadakè! Wayya la nga nagpáda ya angwám kadaya namáru se daya

nadakè? Ikaw mà ya sissa nga mabalin mangguwes kadaya ngámin tolay kid kalawagán! Ay áwan na di kurug kiya angguwes mu!” nán tu Abraham.

²⁶ Ay tútu nán ne APU, “Ay nu atán masmà ku wa limma púlu wa namáru ka Sodom, ay akkan ku dadàlan ya íli gapu wala kaggída,” nán na.

²⁷ Ay nán manin tu Abraham, “Oray ammù na lusà à ala se abu, ay paturínán ku wala ya makibàbànan kikaw, Apu,” nán na. ²⁸ “Ay mapaanna nu akkan limma púlu, may atán appát púlu se limma nga namáru? Dadàlan mu ya íli gapu ta kúràng ka limma ngin?” nán na.

Ay “Akkan ku dadàlan á nu atán masmà ku nga appát púlu se limma nga namáru,” nán ne APU.

²⁹ Ay nán manin tu Abraham kaggína, “Ay kas pangarígan na ap-appát púlu da?”

“Akkan ku pe á nga dadàlan gapu kadayán na appát púlu wa namáru,” nán ne APU.

³⁰ Ay nán tu Abraham manin, “Akkan nà kuma nga lùsawan, Apu, ta atán kammala ya kagiyan ku. Ay nu kas pangarígan na tal-tallu púlu da nga namáru?”

Ay nán manin pe ne APU, “Akkan ku pe nga dadàlan da á nu atán tallu púlu,” nán na.

³¹ Ay se yala nán manin tu Abraham, “Inagturad ku kurug ya magúni ki ummán kídi kikaw APU. Ngamay mapaanna nu duduwa púlu da?” nán na.

Ay “Akkan ku pe nga dadàlan á gapu kadayán na duwa púlu,” nán ne APU.

³² Ay nán pikam mala natu Abraham ke APU, “Akkan nà din lùsawan ta tu idi yin ya muddi nga kagiyan ku. Ay nu rán nala nga atán sangapúlu wa namáru?” nán na.

Ay nán manin pe ne APU, “Ay akkan ku pe a nga dadàlan gapu kadaya sangapúlu nga namáru,” nán na.

³³ Ay kane din mabalin makibàbànan ne APU Dios kitu Abraham, ay nagtálaw win. Ay nawe pe yin tu Abraham.

Tu palotán na agbas-básul datu iSodom

19 Ay datu duwa nga anghel, ay inumbet da ka Sodom kitu gabi. Tu Lot, ay uwad kitu dadn-uwangan tu íli nga magtutúgaw. Ay kane masingan tu Lot da, ay nawe na sinabat da, se nagukkab kitu lusà a nagdáyaw kaggída. ² Ay se na nán kaggída, “Apu, magsibál kayu pikam agpà ki balay, se kayu la sumápa nga mawe nu kaláwa, senu mausesuwán ku pikam da síkil nu,” nán na. Ngamay nán da, “Akkan. Magyán kami la kiya amuwág naya íli,” nán da.

³ Ngamay pinílit nada. Díkod nawe da kitu balay na. Ay tútu pinamotun nada ka panggidám da. Ay nangwa pe ka sinápay ya áwan pamalbad. Ay se da nangán.

⁴ Ay kitu tagay da matúdug gin, ay naglalbet datu ngámin lalláki kitu íli Sodom. Linimut da ngámin tu balay tu Lot. Atán ngámin nanákam se nabbing nga lalláki. ⁵ Ay se da nesáraw kitu Lot, “Wà giyán datu lalláki nga inumbet kanedi kídi nga gabi? Palawanan muda kidde, ta senu allayan mida,” nán da.

⁶ Ay díkod lummawán tu Lot, ta we na amomanán datu lalláki. May negitap na kammin tu balay da. ⁷ Ay nán na, “Wawwági, pangaási nu agpà ta akkan nu kuwaan ya nadakè. ⁸ Atán duwa nga babbalásang ku kiddi nga áwan pikam neallay kaggída nga laláki. Palawanan kuda ta kuwaan nu wala ya piyán nu kaggída. May pangaási nu ta akkan nu an-anuwan dedi nga lalláki ta sangáli ku dedi. Ay yà ya makaka-ammu nu atán màwa kaggída nga nadakè,” nán na.

⁹ Ngamay nán datu lalláki, “Gayán! Agtangeli ka kanedi, ay tura la ikaw ya agginkakagi kadakami nu nagan naya kuwaan mi ta. Nadà-dakè lugud la ngin ya kuwaan mi kikaw may ya kuwaan mi kaggída,” nán da. Ay se da la nga maggugúru nga mangisùlin kitu gitap, ay malipit pe tu Lot tin. ¹⁰ Ngamay datu duwa nga sangáli tu Lot, ay ginamnid da kitu unag, ay se da nga pinasuwalán tu gitap. ¹¹ Ay se da pinagkúláp ngámin datu lalláki nga maggugúru nga mangisùlin kitu gitap. Ngámin da, lal-lalákay se nabbing. Ay díkod akkan da masma in tu gagyangan.

Tu nagtálaw natu Lot ka Sodom

¹² Ay nán datu duwa nga lalláki kitu Lot, “Atán da kabbulun mu kiddi, ummán kadaya manúgáng mu onu annánà mu se daya duddúma nga induan nu? Itálaw nuda kanedi ya íli ¹³ ta dadàlan mi idi yin na íli. Ta palotán pàrang ngin ya kinadakè daya kuk-kuwaan dedi nga tolay yin. Ay túya nebon nakami ye APU nga manadál kiya íli,” nán da.

¹⁴ Ay tútu nawe tu Lot kitu giyán datu tali manugáng-an na ngin na lalláki se na nán kaggída, “Bumángun kayu ta magtálaw tada kídi ya giyán, ta dadàlan ne APU win idi ya íli,” nán na. May dálin da nu pangisoru tu Lot tu nán na.

¹⁵ Ay kane danni láwa ngin, ay binur-burung datu anghel tu Lot. “Bumángun ka ngin! Alà mu ya atáwam se daya duwa nga babbalásang mu, ta senu akkan kayu metangatay kadaya umíli ta panísan ne Dios da,” nán da. ¹⁶ Ngamay min-induwán mán kammin tu Lot. Ay tútu rinùrut da de Lot ta magatáwa se datu duwa babbalásang da. Ta kinalakkán ne APU da. Ay tútu nippan dada kitu lasi natu íli. ¹⁷ Ay kane mippan dada kitu lasi natu íli, ay nán da kaggída, “Magtálaw kayu senu akkan kayu matay. Akkan kayu maglingay. Akkan kayu magsin-sínang oray ka wàna kiya tanáp. Mawe kayu kadaya ban-bantay ta senu akkan kayu matay,” nán da.

¹⁸, ¹⁹ May nán tu Lot kaggída, “Akkan, Apu. Nu mawe kami kadaya ban-bantay, get madànganán nakami pikam ya annadál ne Apu, ay matay kami. Gapu ta nepassingan nu win ya kinamáru nu kiyà in kiya angn-gilísi nu kiyà kiya pakatayán ku, ay palubúsán nà ala nga mawe ²⁰ kiya íli kitúni. Adanni kam yán na pagtaláwan mi. Bitti nga íli may áwan ku kaan-anuwán kannán,” nán na.

²¹ Ay nán tu isa kaggída kitu Lot, “Ara, ay atán pikam napiya nga kuwaan ku para kikaw. Akkan ku wa dadàlan ya nán nu wa íli. ²² Magkaru kayu lugud da mawe

kannán nin ta áwan ku nga màwa panda ki akkan nu idaddatang kiyán na íli,” nán na. Ay túya tun na íli, ay nengágan ka Zoar (bitti ya sarut na).

Tu nanadál ne APU kadatu Sodom se Gomorra

²³ Ay linumtà tu mata ngin kane dumatang de Lot kitu íli Zoar. ²⁴ Ay se yala pinagdittág ne APU ya apuy se maggatagatang nga asufre ka Sodom se Gomorra. ²⁵ Ay dinadál na datu il-íli kitúni se datu tan-tanáp pa giyán. Ay nagkakátay ngámin pe datu tolay kattoni, se ngámin na sibbiyág se ngámin mul-múla se kad-kaddat. ²⁶ Ngamay tu atáwa tu Lot, ay naglinggaw mán kammin kaggída nga magtálaw, ay díkod nagbal-in ka sibbukal la asin.

²⁷ Ay kane pag-pagmakát, ay nawe tu Abraham kitu giyán na nagamomanán da se APU. ²⁸ Ay se na amawán ya Sodom se Gomorra se ngámin datu il-ileli kitu tanáp. Ay tútu nasingan na tutu wala ngin na magat-atù tutu wala pàrang datu il-ileli. ²⁹ Ay ummán kiyán tu nàwa kane dadàlan ne Dios datu il-ileli kitu tanáp. Akkan kam kinaligpanán ne Dios tu Abraham ta pinatálaw na tu Lot pikam se na ngala nga dinadál datu il-ileli meráman tu naganán tu Lot.

Tu naggayatán datu Moabita se Amonita

³⁰ Ay kane din kuwa, ay nagtálaw tu Lot ka Zoar. Nanùdu da nga nawe kadatu ban-bantay. Aggída se datu duwa nga babbalásang na. Magansing da nga magyán ka Zoar. Ay díkod nag-agyán da ngala ngin kitu isa nga abay nga liyáng. ³¹ Isa ngalgaw, nán tu manákam ma babbalásang kitu udiyán na, “Làlakay ama ngin, ay áwan nala oray isa nga laláki nga mangatáwa kadàta. ³² Pinglawan ta nge ama se ta la nga allayan, ta senu atán an-anà ta ke ama,” nán na. ³³ Ay tútu kane gabi, ay pinemum da tu ama da ka bási panda kitu nekinglaw na. Ay se la neallay tu manákam kaggína. Ay akkan na am-ammu nu inna tu neallay kaggína se tu nagtálaw na.

³⁴ Ay kane kaláwa, ay nán natu manákam kitu udiyán, “Uy, kitu gabi ay iyà tu neallay ke ama. Pinglawan ta manin nu gabi, ay se mu allayan. Ta senu atán an-anà ta ke ama,” nán na. ³⁵ Ay díkod pinemum da manin tu ama da kitun na gabi panda kitu nekinglaw na. Ay se yala neallay tu udiyán kaggína. Ay áwan na am-ammu kitu neallay kaggína se tu nagtálaw na. ³⁶ Ay díkod, datu duwa nga babbalásang tu Lot, ay nabùsit da. ³⁷ Ay kane magan-anà da ngin, ay laláki tu an-anà tu manákam. Ay nepangágan na ka Moab. Aggína ya apuapu datu Moabita kadedi ya al-algaw. ³⁸ Ay tu udiyán, ay nagan-anà pe ka isa nga laláki. Ay nepangágan na ka Ben-ammi. Ay aggína ya apuapu ngámin daya Amonita kadedi ya al-algaw.

De Abraham se Abimelec

20 Ay naggayat kitúni Mamre, ay nawe manin tu Abraham kitu sakúpan Negeb. Nagyán kitu giyán na atán kitu nagbàtán Kades se Sur. Ay se

nagyan ka nakaru wala ka Gerar. ² Ay tu Abraham ay kagiyan na manin kadatu tolay kituni Gerar nga wagi na tu Sara nga atawa na. Ay dikod tu Abimelec nga ari ka Gerar, ay pinala na tu Sara kitu palasiyu na. ³ Ngamay, kane gabi ay nagpatagenap pe Dios kitu Abimelec. Ay nan na kaggina, "Matay ka, gapu kiya babay nga pinala mu, ata atan atawa na ngin," nan na.

⁴ Ay tu Abimelec ay akkan na pikam inlay tu Sara. Ay tutu nan na, "Apu, patayam agpa ya tolay ya awan na kinuwa nga nadake? ⁵ Nan na ma kampela ngin nin nga magwagi da. Ay nan pe tu babay nga magwagi da kurug. Ay tuya kinuwa idi, ata akkan ku kurug ammu ya kurug na. Ya kustu ma ala ya piyan ku wa kuwaan," nan na.

⁶ Ay tutu nan ne Dios kaggina kitu tagenap na, "Kurug. Ammu nga kinuwam idi ta kurug ga akkan mu ammu. Ay tuya nelisi taka kiya pakabasulan mu kuma kiyà. Tuya akkan ku nepalubus nga kuwaan mu ya piyan mu kaggina. ⁷ Ipatullim lugud din ya babay, ta ya atawa na, ay profeta. [†] Ikararag naka ta senu akkan ka matay. Ngamay nu akkam ipatulli, ay kurug ga matay ka, ikaw se daya ngamin tolay mu."

⁸ Ay dikod sumapa nga ginumniya tu Abimelec, ay se na kirrawan ngamin datu asassu na. Ay se na kinagi kaggida tu ngamin na nawa. Ay nagansing tutu wala ngamin datu asassu na. ⁹ Ay se la pinarawan natu Abimelec tu Abraham. Ay nan na kaggina, "Taanna, tura umman kidi ya kinuwam kadakami ta? Nagan na agpa ya nagbasulan ku kikaw ta, tura nakami tag-tagge pagbasulan, se daya itur-turayan ku? Turam agpa kinuwa kiyà yan ta?" nan na. ¹⁰ Ay nan pikam tu Abimelec kitu Abraham, "Nagan tu lam-lammat mu ta, tura mu kinuwa yan?"

¹¹ Ay nan natu Abraham, "Kinuwa tun, ata dalin ku nu awan tutu wala ya magansing ke Dios kanedi nga giyan. Ay get nu patayan da gapu kiya atawa, nan natu uray ku. ¹² Ay se ya isa pe, ay kurug ma a magwagi kami. Magwagi kami ka ama ngala. Sabali ya ina na kampela ngin nin. May nagatawa kami. ¹³ Ngamay kane papannan nakami ye Apu Dios nga pag-agyanan ka nagbal-balaki nga ili maggayat ka balay tu ama ku, ay nan ku kaggina, "Tu idi ya kuwaam ka angngipassingan mu kiya kinamarum kiyà. Kadaya ngamin il-ileli nga kapannan ta, nan mu wa wagi na gane' nan ku," nan na.

¹⁴ Ay tutu niddan natu Abimelec tu Abraham ka karneru se baka, ay se niddan na pe ka asassu na nga babbay se lallaki. Ay se na ipatulli kaggina kammin tu Sara nga atawa na. ¹⁵ Ay se nan tu Abimelec kitu Abraham, "Lusa ku ngamin idi nga masingan mu. Magyan ka ngala kiya piyam pagyanan," nan na. ¹⁶ Ay nan na pe kitu Sara, "Niddan ku ya wagi mu ka maribu wa pinalata nga pirà. Tuyan ya batug pangappiya ku, ta senu mammuwan daya ngamin na kabbulun nu nga awan mu kinuwa nga nadake. Ay ammuwan da ngamin pe nga nagkakappiya tada ngamin nin," nan na.

[†] Ya profeta ay ittu ya agkakagiyan ne Apu Dios kadaya pekagi na kadaya tolay.

¹⁷ Ay tutu nagkararag tu Abraham ke Dios. Ay dikod impoli ne Dios tu Abimelec se tu atawa na se datu asassu na nga babbay, ta senu makapagan-ana da kammin. ¹⁸ Ata akkan kuma pagan-anaan ne Dios ngamin da babbay nga akkobung tu Abimelec nu akkan na nepatulli tu Sara nga atawa tu Abraham.

Tu nekeana tu Isaac

21 Ay e APU, ay nepassingan na kurug ya kinamaru na kitu Sara, ay se tinungpal na tu nekari na. ² Ata oray nu lalakay yin tu Abraham se babbak tu Sara ngin, ay kurug ga nabusit se nagan-ana ka isa nga lalaki kitu oras sa kinagi ne Apu Dios kitu Abraham. ^{††} Ay Isaac [‡] ya nepangagan natu Abraham kitu an-ana da. ⁴ Ay kane walu ngalgaw natu an-ana, ay kinugit natu Abraham, ata ittu lugud tun tu bilin ne Dios kaggina. ⁵ Kitu nekeana natu Isaac, ay magatut tu dagun natu Abraham min. ⁶ Ay nan tu Sara, "Niddan na e Apu Dios ka pagangammán ku. Ay oray nu inna nga makadamag nga nabusit ta, ay mepaganggam da pe kiyà. ⁷ Ata inna pe ya mangipapati nga magan-ana à kammala ta! Ngamay oray lalakay ye Abraham min, ay tura nga kurug ga nakapagan-ana pikam," nan na.

⁸ Ay ummabay tu Isaac kin. Ay dikod pinisu da pe yin. Ay kitu namisu da kaggina, ay namadumag nagsay-am tu Abraham.

Tu nammatálaw da kade Hagar nga magina

⁹ Ay kitu isa ngalgaw, ay nasingan tu Sara tu putut tu Abraham kitu Hagar nga iEgipto nga ag-agban na nge Isaac nga an-ana na. ¹⁰ Ay tutu nan tu Sara kitu Abraham, "Patalawam ya asassu kiyán se iya an-ana na. Ta akkan mabalin na mepangtawid kadaya kuw-kuwam ya an-ana na ke Isaac nga an-ana ku," nan na. ¹¹ Magp-annakit panang tu Abraham ta putut na ma lugud pe tu Ismael.

¹² Ngamay nan ne Dios kitu Abraham, "Akkan ka magp-annakit gapu kiya an-ana se ya ina na nga asassum. Nu nagan naya piyan ne Sara, ay ittu ya kuwaan mu, ta ngamin daya gakagaka mu ay e Isaac ya paggayatan da. ¹³ Ay iya an-ana naya asassu mu wa babay, ay pagbalinan ku ka adu tutu wala daya gakagaka na nga magbalin da ka isa nga nasiyon pe. Kuwaan ku yan gapu ta putut mu lugud pe," nan na.

¹⁴ Ay dikod kane kalawa, ay gummabi nga bumangun tu Abraham. Nangala ka sinapay se danum se na idde kitu Hagar. Ay se na pe nepabay tu an-ana se nada papannan nin. Nawe da nga magina se da nga nagal-aliwagwag kitu ir-ir-er ka Beerseba. ¹⁵ Ay kane mammin tu danum da, ay nelidum na tu an-ana kitu isa nga kayakayu. ¹⁶ Ay se yala nawe nagtutugaw kitu ad-adayyu. Annung na dalotan ka butug tu kadayyu na. Ta nan na kitu uray na, "Akkan ku piyan sinnan ya

^{††} Nekari ne Apu Dios ka 17:21 nga magan-ana nge Sara nu malpas ya isa nga dagun, ay ittu idi yin ya kawa natun. [‡] Ya sarut na ya Isaac ay "nakagala."

pannakatay naya an-anà ku," nán na. Kaggína nga magtutúgaw, ay sumángit tu an-anà. †

¹⁷ Ay nagina ne Dios tu an-anà. Ay díkod uwad anghel ne Dios nga atán ka lángit nga kinumraw kitu Hagar. Ay nán na, "Nágan naya pakariribuán mu, Hagar? Akkan ka malídug. Ata nagina ne Dios ya sangit naya an-anà. ¹⁸ Ara, mawem arikúpan se anannayan ya an-anà. Ta daya pútupútut na, ay pagbalinan kuda ka isa nga abay nga nasiyon," nán na.

¹⁹ Ay se la nepassingan ne Dios kaggína tu bubun. Nawe kitu bubun se na pannuwan ka danum tu agd-anumán na nga lálát. Ay se na pe penuman tu an-anà.

²⁰ Ay tinag-tagasinnán ne Dios tu an-anà. Ummabay kitu ir-ir-er ka Paran. Ay lummaing pe nga magusár ki bútag. ²¹ Ay se la pinagsápul tu ina na ka Egipto ka atáwa na.

Tu nagturátu de Abraham se Abimelec

²² Ay kitun kam ma al-algaw, ay nawe tu ári Abimelec se tu Ficol nga ap-apu datu suldádu natu ári kitu giyán Abraham. Ay nán da kaggína, "Ammu mi nga bul-bul-unan naka peyapeyang nge Dios ki oray inna ya kuwaam. ²³ Ay ikari mu mán tutu wala kiyà ki àráng ne Dios, nga akkan nà kas-kasbaan se daya pútupútut ku se daya gakagaka ku. Namáru wà kikaw, ay ummán ka din pe kiyà. Ay akkan mu din pe pagdudoray ya íli nga nagkawiliyám," nán na.

²⁴ Ay tútu nán natu Abraham kaggína, "Ò, isipatà nga kuwaan yán," nán na.

²⁵ Ay tútu neríri pe natu Abraham kitu Abimelec tu isa nga bubun na nga simpal datu asassu tu Abimelec.

²⁶ May nán tu Abimelec, "Akkan ku am-ammu nu iinna ya nangwa kiyán. Apakaginà ala yán kídí kammin kane kagiyam kiyà. Awan mu mà kinagi kiyà kitun," nán na.

²⁷ Ay díkod nangidde tu Abraham kitu Abimelec ka kar-karneru se bak-báka, ay se da nagturátu wa duwa.

²⁸ Nangisibna tu Abraham ka pittu nga babbay ya urbun karneru kadatu karneru na.

²⁹ Ay tútu nán natu Abimelec kitu Abraham, "Nágan naya piyám kagiyam kiyán? Turám nesibna ya pittu wa urbun karneru nga pabeg babbay?" nán na.

³⁰ Ay nán tu Abraham kitu Abimelec, "Alà mu dedi nga babbay nga urbun karneru, ta ittu daya pakamm-uwán nga iyà ya nagkorob kitu bubun," nán na.

³¹ Ay díkod tun na giyán, ay nengágan da ka Beer-seba, †† ta kitúni ya nagsipataán da nga duwa.

³² Ay kane mabalin da magkinnari ka Beerseba, ay nagulli da pe yin ka Filistia de Abimelec se tu Ficol nga ap-apu datu suldádu natu ári. ³³ Ay tu Abraham, ay nangimúla ka isa nga káyu wa tamáris ka Beerseba. Ay nagday-dáyaw kitúni ke APU nga atán peyapeyang.

³⁴ Ay nabà-bayág pikam tu Abraham nga nepagíli ka íli Filistia.

Tu agpebasu ne APU Dios ke Abraham ke Isaac

22 Akkan nabayág, ay inumbet tu agtisting ne Dios kitu Abraham. Ay kinumraw kaggína nga nán na, "Abraham!" nán na. Ay, "Inna tun, Apu?" nán tu Abraham. ² Ay tútu nán ne Apu Dios kaggína, "Alà mu we Isaac, nga sissa nga an-anà mu nga pà-pàgam. Ay se ka mawe ka Moria, ay se mu la sidúgan na idátun kiyà kiya bantay nga itúgud ku kikaw," nán na.

³ Ay díkod kane kaláwa, ay gummabi tu Abraham ma ginumniya. Nanaltág ka káyu wa pagupu na kitu angn-gibasus na kitu an-anà na. Ay se yala nga nagtakay kitu asnu na, ay se yala nagrabbuwát ta kabulun na tu Isaac se datu duwa nga asassu na. Ay se da mawe yin kitu giyán na kinagi ne Apu Dios. ⁴ Ay kane mekalu walgaw da ngin kitu dálen, ay se yala nga nalágib tu Abraham tu giyán na nán ne Apu Dios. ⁵ Ay nán tu Abraham kadatu asassu na, "Magyán kayu wala kídí, ay sinnan nu ya asnu ta mawe kami se iya an-anà ku kannán na magdáyaw ke Apu Dios, ay se kami yala nga umbet kammin nu mabalin kami," nán na.

⁶ Ay díkod inalà tu Abraham tu káyu se na ipabugtung kitu Isaac. Inalà na pe tu palsing da, se itu ippapatay na nga lansíta. Ay se da nawe nga duwa.

⁷ Ngamay nán tu Isaac kitu Abraham ma ama na, "Ama!" nán na. Ay "Inna tun, ugu?" nán tu Abraham. Ay, "Atán palsing ta se káyu ta, ngamay wà giyán naya urbun karneru wa pagbasu ta?" nán tu Isaac.

⁸ Ngamay, "E Dios kampela ngin nin ya makaka-ammu kiyán," nán tu Abraham. Ay netul-túluy da tu agdal-dalen da.

⁹ Ay dummatang da kitu giyán na kinagi ne Dios. Ay díkod nangwa tu Abraham kitu annidúgán na ka pagbasu na. Ay nippáy na pe yin tu káyu. Ay se na nga pingílan tu Isaac se na nga ippáy kitu útun datu káyu wa nippáy na kitu útun natu agbasuwán na kinuwa na. ¹⁰ Ay se na la alà tu lansíta na ngin ta patayan na kuma tu an-anà na ngin. ¹¹ Ngamay uwad anghel ne APU nga kinumraw kaggína ka lángit nga nán na, "Abraham! Abraham!" nán na. Ay, "Inna tun, Apu?" nán na.

¹² Ay nán natu anghel, "Di mu! Akkam an-anuwan ya an-anà mu. Ammù in na kurug ga e Dios ya kur-kurug-an mu, áta oray ya sissa nga an-anà mu, ay akkam itagàna kaggína," nán na.

¹³ Ay se yala neapág tu Abraham tu mata na, ay nasingan na tu isa nga toru karneru wa nasipután tu sàgud na kitu karimannán. Ay ittu tu inalà na ka sinidug na nga pinagbasu na ke Apu Dios nga nepatáli na kitu an-anà na. ¹⁴ Ay tútu nepangágan tu Abraham tun na giyán ka "E APU ya mangidde". Ay oray kadedi yin na al-algaw nán da toláy ya "Mangidde ye APU kiya bantay na."

¹⁵ Ay kinumraw manin tu anghel ne Dios kitu Abraham ¹⁶ nga nán na, "Nán ne APU 'Magsipata ngà kampela ngin nin gapu kiyán na kinuwám, nga akkan mu netagàna kiyà ya sissa nga an-anà mu. ¹⁷ Ay ya kuwaan ku, ay paganggamman taka pà-pàrang. Paaduwan ku tutu wala daya gakagaka mu, ta senu ummán kiya

† Nán daya duddúma nga sumángit pe tu ina na. †† Ya sarut naya Beerseba ay giyán na nagsipataán, onu pittu nga bubun.

kaadu daya bittuwan ya katabbun da, onu ummán kiya kaadu daya ginat kiya kapanágan ya kaadu da. Ay sengán kuda pe, ta senu abákan da daya kalínga da, ay aggída ngin ya mangituráy kadaya il-íli da. ¹⁸ Ay gapu kaggída, ay mapaanggam ngámin daya umíli kid kalawagán. Kuwaan ku yán, áta nekurug nà, 'nán ne Apu Dios,' nán natu anghel. ¹⁹ Ay díkod nagulli de Abraham min kitu giyán datu asassu na nga pinanáwan da. Ay nawe da ngámin nin ka Beerseba. Ay nagyán da kitúni yin.

Datu gakagaka tu Nahor

²⁰ Akkan nabayág nanggayát kitun, uwad nangagi kitu Abraham nga adu annánà tu Milca se tu Nahor ra wagi na nga lalláki. ²¹ Tu dedi datu pútut na nga lalláki: Tu manákam ay tu Uz, se la tu Buz, se la tu Kemuel nga ama tu Aram, ²² se la tu Kesed, tu Hazo, tu Pildas, tu Jidlaf, se tu Betuel. ²³ Tu Betuel tu ama tu Rebecca. Dayán na walu, ay aggída datu annánà tu Milca se tu Nahor nga wagi tu Abraham. ²⁴ Ay tu Reuma nga nekàduwa tu Nahor, ay atán appát annánà na nga pabeg lalláki. Tu Teba, tu Gaham, tu Tahas, se tu Maaca.

Tu nekatay tu Sara

23 Tu Sara ay magatut se duwa púlu se pittu dagun na se la natay. ² Natay ka Kiriatarba (Hebron kam yán), ka íli Canaan. Ay díkod nagmanakit tu Abraham. ³ Kitu aggiinnatay da, ay nagtálaw tu Abraham kitu giyán tu innát, ay se na nán kadatu Heteo, ⁴ "Ag-tangeli yà kadakayu, ay se mepag-agyán nà ala kadakayu kanedi. Ay túya masápul ku ya pangitamnán ku ki minatay ku. Túya gumátang ngà kuma ka lusà nu," nán na.

⁵ Ay tútu nán datu Heteo kitu Abraham, ⁶ "Apu, ginán dakami. Ikaw ay ibílang mi ka nga naturáy nga nadiosán. Túya kagiyan mi kikaw nga itaman mu wala ya minatay mu kiya kapiyán na agtamnán mi. Awan ya mangitagàna kadakami kadaya agtamnán mi kikaw ka pangitamnán mu ki minatay mu," nán da.

⁷ Ay tútu nagukkab tu Abraham kitu àráng ngámin datu Heteo nga ittu datu umíli kitúni. ^{8,9} Ay se na nán kaggída, "Ay nu ipalúbus nu lugud da itaman ku ya minatay ku kanedi, ay piyán ku kuma tu liyáng ka Macpela nga atán kitu lusà ne Efron. Atán kitu tapungtu natu lusà. Amomanán nu mán ta iláku na kuma kiyà. Gatángan ku kaggína ki kustu nga banor na. Dakayu ya bátug sistigù kiya anggátang ku kaggína kiyán na pangitamnán ku ki minatay ku," nán na.

¹⁰ Ay kitun kam nga oras ay atán tu Efron na mepagtutúgaw kadatu páda na nga Heteo. Ay tútu sinungbátan tu Efron tu Abraham. Ay maggigina ngámin datu Heteo nga atán kitúni, datu inumbet kampela ngin kitúni íli. ¹¹ Ay nán tu Efron, "Akkan, Apu. Akkan ku iláku kikaw. Kurug idi nga nán ku. Iddè ala kikaw ya lusà ku se itu liyáng kitúni. Kiya aggigina

ngámin dedi nga tolai yi, kagiyan ku nga idde ku wala kikaw tu lusà ku. Itaman mu la ya minatay mu kitúni," nán na kitu Abraham. ¹² Ay tútu nagukkab tu Abraham ki àráng ngámin datu umíli. ¹³ Ay se na nán kitu Efron, "Ay ginán nà pe, gane," nán na. "Bayádan ku kikaw ya lusà. Alà mu kuma agpà ya pagbáyad ku ki lusà mu, ta senu metaman ku ya minatay ku kitúni," nán tu Abraham. Ay giginán datu umíli nga uwad kitúni tun na kinagi tu Abraham.

¹⁴ Ay nán lugud pe yin tu Efron kitu Abraham, ¹⁵ "Apu, ginán nà pe. Oray appát gatut ta pinaláta nga silber ngala lugud ya pangbanor ku kiya lusà ku. Ay manu mà pe la yán kadàtada ta? Alà mu kurug gin, ay itaman mu ya minatay mu kitúni," nán na. ¹⁶ Ay tútu nayát pe yin tu Abraham kitu piyán tu Efron. Díkod kinílu tu Abraham min tu silber ka pagbáyad na kitu Efron. Kinílu na sigun kitu agkílu datu maglà-láku. Appát gatut ta pinaláta nga pirà tu kinagi ne Efron ki aggigina datu Heteo.

^{17,18} Ay díkod tu lusà tu Efron ka Macpela nga padne lattakán ka Mamre, ay kuw-kuwa tu Abraham min. Ráman natu lusà tu liyáng se datu ngámin kaykáyú nga atán kitu sákup natu lusà. Ay datu Heteo kitúni, datu inumbet kitu íli datu sistigu kitu nangingágan da kitu lusà ka kuw-kuwa natu Abraham. ¹⁹ Ay díkod netaman tu Abraham tu Sara nga atáwa na kitu liyáng nga atán kitu apanggátang na nga lusà ka Macpela ka padne lattakán ka Mamre (ka Hebron yán) ka Canaan. ²⁰ Ay díkod tu lusà se tu liyáng nga agtamnán nin nga kuw-kuwa datu Heteo kitun, ay nengágan nin kitu Abraham.

Tu nanggatáwa tu Isaac kitu Rebecca

24 Ay tu Abraham, ay làlakay tutu wala pàrang pe yin. Kinalakkán ne APU ki ngámingámin ki inagbiyág na. ² Isa ngalgaw, ay nán tu Abraham kitu isa nga asassu na, tu manákam kaggída ngámin, nga ittu tu makakaammu kadatu ngámin na kuw-kuwa na, "Ippáy mu mán ya ímam kiya panigad lappu ku, ³ ta pagsipataan taka. Isipatám kiyà ki àráng ne APU nga Dios ka lángit se ngámin kalawagán, nga akkan ka maw-awe kadaya babbalásang ka Canaan, nu pagsápul mu ya pútut ku ka atáwa na, oray nu nag-agyán nà kanedi Canaan. ⁴ May mawe ka kitu íli kampela ngin kadatu pan-pane ku kammin se mu pagsápul le Isaac nga pútut ku ka atáwa na," nán na.

⁵ Ay nán natu asassu kaggína, "Ay get nu maddi kumíwid ya masàm ku nga babay kanedi. Alà ku lugud kammin ya pútut mu kannán íli nga naggayatán mu?" nán na.

⁶ Ay nán tu Abraham, "Akkan! Akkan mu ippan kammin kannán ya pútut ku. ⁷ E APU nga Dios ka lángit, ay paginunnaan na kikaw ya anghel na. Ta senu makasmà ka kattoni ka atawán ne Isaac nga pútut ku. Ta e Dios kam tu nagpigsán kiyà kiya balay amà se kitu íli nga neanaán ku. Nagsipata kiyà nga nán na, 'Iddè idi nga lusà kadaya pútupútut mu,' nán na kiyà. ⁸ Ay nu

† Ittu idi tu gangay kuwaan da nu magsipata da.

maddi kumíwid kikaw ya babay nga masma mu, ay áwan mu win na básul kiya nesipatám kiyà. Akkan mu la nga iulli kammin kannán ya pútut ku,” nán na. ⁹ Ay díkod nippáy tu asassu tu íma na kitu panigad lappu natu Abraham nga apu na, se na nesipata nga kuwaan na tu piyán tu Abraham.

¹⁰ Ay díkod nangalà tu asassu ka sangapúlu kadatu kámel natu apu na. Nangalà pe kadatu kuw-kuwa natu apu na kadatu nagbal-baláki nga napiya nga rigálo. Ay se la nawe ka Mesopotamia ka íli Nahor. ¹¹ Ay kane dumatang kattoni, ay pinagimáng na datu kámel na kitu adanni kitu bubun nga atán kitu lasi natu íli. Ay gid-gidám pe yin. Ittu tu oras nga agsasàdu datu babbay. ¹² Ay nán na, “APU nga Dios natu apu ku wa Abraham, ipalúbus mu agpà nga málà ku ya gákat ku kanedi kídi nga algaw. Ay ikarárag ku pe kikaw nga ipassingam ke Abraham nga apu ku ya áwan kapal-palíyán na aminyám. ¹³ Ay atán nà a magsisíkad kiddi adanni ked bubun ni. Ay tagay maglalbet daya babbalásang da tolay kanedi nga magsàdu. ¹⁴ Ipal-úbus mu kuma nga ya babay ya pagkunaán ku ka, ‘Uminum ta mán,’ ay se nà penuman ay se na penuman pikam pe daya kámel, ay aggína kuma ya píli mu para ke Isaac nga bobonam. Ay ittu yán ya pakammuwán ku nga nepassingan mu ya áwan kapal-palíyán na aminya mu kitu apu ku,” nán na.

¹⁵, ¹⁶ Ay oray kitu akun-oni na pikam, ay atán na la ngin tu Rebecca ngin na sittututun ka amutu nga umbet magsàdu. Tu Rebecca, ay an-anà tu Betuel nga an-anà tu Milca se tu Nahor nga wagi tu Abraham nga laláki. Napiya tutu wala, ay se babbalásang pikam pe. Ay akkan pikam pe neallay ki oray inna nga laláki. Pinnu na tu amutu na ka danum. ¹⁷ Ay kane masingan tu asassu tu Rebecca, ay nawe na sinabat, ay se na nán, “Uminum ta mán,” nán na.

¹⁸ Ay nán tu Rebecca, “Ara, apu uminum ka,” nán na. Ay burung na pe nga mangipasekig kitu amutu na.

¹⁹ Ay kane mabalin mamenum kitu asassu, ay nán na manin, “Pagsàdu ku pe daya kámel mu, ápu, ta senu makenum da ngámin pe,” nán na.

²⁰ Ay díkod nesiyà na la ngin tu danum kitu amutu na kitu lútung nga agginumán datu kámel. Ay se nada pinagsàdu panda kitu nakenum da ngámin. ²¹ Kinaskasisinnán natu asassu tu Rebecca, ta sinnan na nu nidde ne APU kaggína ngin tu negákat na kitúni onu akkan pikam.

²² Ay kane mabalin uminum ngámin datu kámel lin, ay inalà natu asassu datu nakangin-ngína nga sangkilat ta balitù se duwa nga galáng nga nangína pàngang pe se na idde kitu Rebecca, ²³ ay se na nán kaggína, “Inna ya makin-an-anà kikaw? Ay mabalin mi nád se daya kabbulun ku ya magdagus ka balay nu kídi nga gabi?” nán na.

²⁴ Ay nán tu Rebecca kaggína, “E Betuel ya ama ku. Ukò ku tu Milca nga atáwa tu Nahor,” nán na. ²⁵ Ay se na nán pe, “Ay adu makkán animál ka balay, se adu dagámi pe. Ay atán pe kuwartu nga annung nu patudúgán nu gabi,” nán na.

²⁶ Ay tútu nagukkab tu asassu nga nagdáyaw ke APU.

²⁷ Ay nán na, “Maday-dáyaw ka APU nga Dios natu apu ku nga Abraham. Ta nepassingam ya áwan kapal-palíyán na aminyám se ya kinamárúm kaggína. Ay se neturung nà pe kiya balay daya pan-pane natu apu ku,” nán na.

²⁸ Ay tu Rebecca, ay nanagtág ga nawe kitu giyán tu ina na se na kinagi tu ngámin kaggína. ²⁹, ³⁰ Ay atán wagi tu Rebecca nga laláki. Laban tu ngágan na. Nagina tu Laban tu kinagi tu Rebecca. Ay kane masingan na tu sangkilat se itu galáng kadatu íma ne Rebecca nga wagi na, ay se na magína tu kinagi na nga “Nán natu laláki kiyà” nán na, ay tútu nanagtág nga nawe naningan kitu asassu. Ay dinatang na nga magsisíkad kitu giyán tu bubun. Ay atán pe datu kámel na kitúni. ³¹ Ay tútu nán tu Laban kitu asassu, “Dadin ka balay, ápu. Ammù nga nebon naka nge APU. Tura ka magsisíkad dala ki lasi? Nakasagána ngin ya kuwartu mu, ay atán pagyanán pe daya kámel mu,” nán na.

³² Ay díkod linumnà kurug tu tolay. Ay tu Laban, ay aggína tu nakammu kadatu kámel na. Niddán nada ka dagámi se nada pe pinenumán. Nagsàdu pe ka pagusesu natu tolay se datu kabbulun na nga lalláki.

³³ Ay nakadasár tu panggídám da pe yin. Ngamay nán tu asassu, “Kagiyan ku pikam ya gákat ku se ya ala mangán,” nán na. Tútu nán tu Laban, “Ara lugud, kagiyan mu win,” nán na.

³⁴ Díkod, “Iyà ay asassu nà e Abraham,” nán na.

³⁵ “Kinalakkán pàngang ne Apu Dios tu apu ku. Ay díkod bumánáng tutu wala. Niddán ne APU Dios ka adu karneru, se kalding se adu wa báka. Ay adu kámel na pe se asnu na. Niddán na pe ka balitù se pirà se adu pe datu asassu na, babbay se lalláki. ³⁶ Tu Sara nga atáwa na, ay nagan-anà ka isa nga laláki kitu kabàbakat na ngin. Ay nepatáwid naya apù kaggína ya ngámingámin na kuw-kuwa na. ³⁷ Pinagsipata nà ya apù nga akkan nà magsápul ka atawán naya pútut na kadaya babbalásang ka Canaan, oray kattoni ya pagagyanán na. ³⁸ Piyán na nu umbet tà kanedi ya íli datu apuapu na se giyán daya ngámin na pan-pane na. Kanedi ya piyán na nga pagsapúlán ku ka atawán naya pútut na. ³⁹ Ay sinaludsud ku kaggína, ‘Mapaanna nu maddi kumíwid ya babay kiyà?’ nán ku. ⁴⁰ Ngamay nán na kiyà nga ‘E APU nga ittu ya sur-surútan ku peyapeyang, ay ibon na ya anghel na nga mamulun kikaw. Sengán naka ki kapannán mu. Mawe ka lugud kadaya pan-pane ku ka íli tu amà ta magsápul ka ka atawán naya bag-bagù. ⁴¹ Ay nu atán masma mu, ay se maddi da pekiwid kikaw, ay áwan mu wa básul lin oray nagsipata ka kiyà,’ nán na.

⁴² Alalbet tà kídi. Ay kitu giyán tu bubun, ay nagkarárag gà ke APU nga nán ku, ‘APU nga Dios naya apù a Abraham, ipalúbus mu mán ya negákat ku kanedi.

⁴³ Ay ipakammum kiyà oray kídi ya kaatán ku wa magsisíkad kídi adanni ki bubun ni. Ya babay ya umbet nga magsàdu nga ittu ya pagkunaán ku ka, Uminum ta mán kiya sàdu mu, ⁴⁴ ay se sungbátan nà pe ka, Ara,

uminum ka ngala, ay se pagsàdu ku pe daya kámel mu, nán na ay ittu kuma ya pílim, Apu, nga atáwa naya bag-bagu na apù, nán ku," nán na. ⁴⁵ "Ay kitu akun-onì pikam, ay atán nala kurug ge Rebecca ngin. Sittututun ka amutu na nga umbet kitu bubun na magsàdu. Ay nán ku kaggína kane makasàdu, 'Uminum ta mán,' nán ku. ⁴⁶ Ay nepasekig na nga dágus tu amutu na nga nán na, 'Ara, uminum. Ay penumán ku pe daya kámel mu,' nán na. Ay díkod umminum mà. Ay pinenum na pe datu kámel ku. ⁴⁷ Ay tútu sinaludsud ku kaggína, 'Makin-an-anà kikaw?' nán ku. Ay 'E Betuel ya ama ku. Ukò ku tu Milca nga atáwa tu Nahor,' nán na. Díkod nippáy ku ya aritus ki igung na, se datu galáng kadatu labunugán na. ⁴⁸ Ay tútu nagukkab bà sè dinay-dáyaw we APU se pinatag ku we APU nga Dios natu apù a Abraham. Aggína ya nangiturung kiyà kanedi, ta senu alà ku ya babbalásang nga pan-pane na kam ka atáwa naya pútut na. ⁴⁹ Ay lugud kídì yin, pangaási nu ta kalakkán nu ya apu ku ta ikagi nu wala kiyà nu mayát kayu kiya piyán na. Ay nu maddi kayu, ay kagiyan nu pe kiyà, ta senu ammu ya kuwaan ku," nán na.

⁵⁰ Ay summungbát pe yin de Laban se Betuel nga nán da, "Pagayatán ne APU yán, ay túya akkan kami makaturáy. ⁵¹ Atán mà Rebecca kídì yin. Alà nu se kayu la mawe. Aggína ya atawán naya an-anà natu apu mu, ta ittu mà ya nepakammu ne APU," nán da.

⁵² Ay kane magina natu asassu natu Abraham tu nán da, ay nagukkab kitu lusà nga nagdáyaw ke APU. ⁵³ Ay díkod nelawannán natu asassu datu iggagaldid nga nàwa ki pirà se balitù, se bádu se na nidde ngámin kitu Rebecca. Niddán da pe tu wagi na nga laláki se tu ina na kadatu nabanor nga iggagaldid.

⁵⁴ Ay se la naggan-gánas tu asassu se datu kabbulun na. Nagkakán da se naggiinum da. Ay nagidda da pikam pe. Ay kane pagmakát, ay nán datu asassu kadatu bumalay, "Makipalúbus kami yin, ta magulli kami yin ka giyán tu apu mi," nán da. ⁵⁵ Ay nán natu wagi ne Rebecca se itu ina na, "Magbansi kuma pikam me Rebecca. Se yala mawe kalpasán naya sangapúlu algaw," nán da.

⁵⁶ Ngamay nán tu asassu kaggída, "Pangaási nu ta akkan dà a tàtáan nin. E APU ya nangipalúbus kiya negákat ku kanedi. Palubúsán dà in na magulli kitu apù," nán na.

⁵⁷ Ay tútu nán da, "Karrawán tada nge Rebecca ta pamutuán tada," nán da. ⁵⁸ Ay díkod inayabán da tu Rebecca se da nán kaggína, "Piyám ya kumíwid kídì tolay yi?" nán da. Ay "Ò" nán tu Rebecca nga summungbát.

⁵⁹ Ay tútu pinalubúsán da ngin na kumíwid din tu Rebecca nga wagi da, se tu magtar-tarakan kaggína kadatu asassu tu Abraham se datu kabbulun na. ⁶⁰ Ay pinarbuwát da tu Rebecca nga nán da,

"Wagi," nán da, "Magan-anà ka kuma ka adu tutu wala.

Ay se daya gakagaka mu, ay abákan da kuma ngám-in daya kumalínga kaggída," nán da.

⁶¹ Ay se da la nagrubbuwát. Nagtakay de Rebecca se datu kabbulun na nga babbay kadatu kámel. Ay gumun-gunud da kitu asassu. Ay ummán kiyán tu nakálà natu asassu kitu Rebecca, ay se la nawe yin.

⁶² Ay tu Isaac, ay nagulli pe yin na gayát ka Beer-lahai-roi. Mag-agyán ka Negeb. ⁶³ Kitu isa nga gídám, ay nawe kitu ir-ir-er nga magdàdàdà. Ay kane maglanga, ay pilát na ngala datu kámel nga umbet kitu giyán na. ⁶⁴ Ay tu Rebecca, ay nasingan na nge Isaac kane maglanga. Ay díkod nagdisáag kitu takay na nga kámel. ⁶⁵ Ay se na sinaludsud kitu asassu, "Inna tu laláki kitúni ir-ir-er nga mameyag kanedi?" nán na. Ay nán natu asassu, "Nge apu ku nga Isaac," nán na. Ay tútu nagladdung se na tàbán tu murang na. †

⁶⁶ Ay kane magtammu da, ay kinagi natu asassu ke Isaac tu ngámin na kinuwa na. ⁶⁷ Ay díkod nippan natu Isaac tu Rebecca kitu báwi natu ina na kitu kasibbiyág na. Ay nagatáwa da pe yin. Pàgan tu Isaac tu Rebecca. Ay díkod nearingringa pe yin ne Isaac kitu nekatay natu ina na.

Datu duddúma nga pútupútut tu Abraham

25 Ay kane kuwa, ay nangatáwa manin tu Abraham. Ketura ya ngágan tu inatawán na. ² Ay datu pútut na kitu Ketura nga pabeg lalláki, ay tu Zimran, tu Jocsan, tu Medan, tu Midian, tu Isbac, se tu Sua. ³ Tu Jocsan tu ama natu Seba se tu Dedan. Ay datu pútut tu Dedan nga lalláki, ay tu Assurim, tu Letusim, se tu Leummim. ⁴ Ay datu pútut tu Midian nga lalláki, ay tu Efa, tu Efer, tu Hanoc, tu Abida, se tu Eldaa. Ngámin dayán, ay gakagaka tu Ketura da.

⁵ Ngamay nidde tu Abraham kitu Isaac ngámin datu kuw-kuwa na. ⁶ Ay kitu kasibbiyág na pikam, ay nginan-nganiyán ne Abraham ngala datu pútupútut na nga lalláki kadatu Hagar se Ketura. Ay se nada pinasibna kitu Isaac. Pinapan nada kitu giyán na padne lattakán kaggída.

Tu nekatay tu Abraham

⁷ Nadatang tu Abraham ya magatut se pittu púlu se limma dagun ⁸ ay se la nga natay. Lálakay tutu wala kane matay. ⁹ Ay netaman de Isaac se Ismael la pútu-pútut na kitu liyáng kitu pínát ka Macpela nga atán kitu lusà tu Efron nga Heteo, nga pútut tu Zohar kitun. Atán kitu padne lattakán ka Mamre. ¹⁰ Ittu tu lusà a ginátang tu Abraham kadatu Heteo nga nangitamnán na kitu atáwa na. Ay ittu pe tun tu nangitamnán da kaggína. ¹¹ Ay kane áwan tu Abraham min, ay tinagtagasinnán ne Apu Dios tu Isaac nga pútut na. Nagyán tu Isaac ka íli Beer-lahai-roi.

Datu pútupútut tu Ismael

¹² Ay tu dedi datu pútupútut tu Ismael la pútut tu Abraham kitu Hagar nga iEgipto nga asassu tu Sara.

¹³ Ay datu pútut tu Ismael nga lalláki ay tu dedi ya

† Tu idi ya gangay kattoni daya babbay nga nagimmuon na meatáwa. Tàbán da tu murang panda kitu aggatáwa da.

ngag-ngágan da. Naggugúnud da sigun kitu nekeanà da: tu Nebayot nga ittu tu manákam ma pútut tu Ismael. Ay se la tu Kedar se la tu Adbeel, tu Mibsam, ¹⁴ tu Misma, tu Duma, se la tu Masa, ¹⁵ se la tu Hadad, se la tu Tema, se la tu Jetur, tu Nafis, se la tu Kedema. ¹⁶ Tu dayán daya ngag-ngágan datu lalláki nga pútu-pútut tu Ismael. Ay ngámin datu il-ileli da se datu nagbabalayán da, ay nengagánan da pe kadatu ngag-ngágan da. Sangapúlu se duwa nga magtangámalán da, ay sangapúlu se duwa da nga prinsipe. Isa nga prinsipe ki kada tangámalán. ¹⁷ Dinatang tu Ismael ya magatut se tallu púlu se pittu dagun se la nga natay. ¹⁸ Ay nagyán datu pútupútut tu Ismael manggayát ka Havila panda ka Sur, panidmáng Egipto nga padne Asiria. Nagpadne lattakán da kadatu duddúma nga pútu-pútut Abraham.

Tu nekeanà de Esau se Jacob

¹⁹ Ay tu Isaac nga pútut tu Abraham, ay tu dedi datu pútupútut na: ²⁰ Tu Isaac, ay appát púlu dagun na ngin kane atawán na tu Rebecca nga an-anà tu Betuel nga Arameo nga iPaddan-aram. Tu Rebecca, ay wagi pe natu Laban nga Arameo pe. ²¹ Ay gapu ta akkan magan-anà tu Rebecca, ay nekar-karárag tu Isaac ke APU. Ay sinungbátan ne APU tu karárag na, ay díkod nabùsit tu Rebecca ²² ka síngin. Ay akkan makasinád datu síngin kitu unag na. Ummán da ka maggabbu. Ay tútu nán na, “Nu APU ya gapu nedi, ay taanna, tura nád ummán kammin kídi ya kàwaán ku ta?” nán na. Ay tútu nagkarárag ga nagsaludsud ke APU. ²³ Ay nán ne APU kaggína,

“Daya atán kiya unag mu, ay aggída ya paggayatán da duwa nga nasiyon.

Ay magkagúra dayán na duwa nga nasiyon.

Nabílag ya udiyán may manákam. Ay ya manákam, ay aggína ya magsurbi kiya udiyán na,” nán na.

²⁴ Ay kane oras na nga magan-anà, ay nagan-anà ka síngin. ²⁵ Tu nunna nga lummawán, ay dag-daggáng. Ay se nagdúdut pe ngámin baggi na. Díkod nepangágan da ka Esau. ²⁶ Ay se yala lumawán pe yin tu kasíngin na nga laláki pe. Ay tura na la im-immán tu túmang tu Esau. Díkod nepangágan da ka Jacob. Annam púlu dagun tu Isaac kin kane meanà da.

Nesukát tu Esau tu pagrabngán na nga manákam ma an-anà

²⁷ Ay kane umabay da, ay nagbalin tu Esau ka nalaing nga marangnigay se pàgan na ya sirát. Ngamay tu Jacob, ay nadínang se akkan únáy lumaw-lawán ki balay da. ²⁸ Pàgan tu Isaac tu Esau, ta pà-pàgan na daya manigáyan na ki sirát. Ngamay tu Rebecca, ay pàgan na tu Jacob.

²⁹ Isa ngalgaw kane atán tu Jacob ba manglappa ka daggáng nga antà, ay inumbet tu Esau nga gayát ka sirát. Ay nabisinán tutu wala. ³⁰ Ay tútu nán na kitu Jacob, “Iddán nà mán kiya limpa mu wa dag-daggáng ta nabisin nà tutu wala,” nán na. (Díkod nengágan da

pe ka Edom tu Esau, ta ya daggáng ki aggúni da ay Edom).

³¹ May nán tu Jacob, “Iddán taka á nu iddem ngámin kiyà daya pagrabngán mu wa manákam ma an-anà,” nán na.

³² Ay nán ne Esau, “Ara ngin á. Matay yà tutu wala ngin ki bisin ku. Ay nágan sur-surbi naya karbangán ku ta!” nán na.

³³ Ay tútu nán ne Jacob, “Ay isipatám pikam a nga iddem kurug kiyà ya pagrabngám ma manákam,” nán na. Nagsipata kurug tu Esau, se na nepábág kitu Jacob tu ngámin na pagrabngán na nga manákam ma an-anà. ³⁴ Díkod niddán natu Jacob tu Esau ka sinápay se kitu limpa na. Nangán tu Esau se la nawe kammin kane mabalin. Akkan lugud pinagan-anu tu Esau tu pagrabngán na nga manákam an-anà.

Tu Nagyán tu Isaac ka Gerar

26 Nagulát manin kattoni íli Canaan. Nagulát da pe yin kitun, kitu kowad pikam tu Abraham. Ay nawe tu Isaac ka Gerar kitu giyán tu Abimelec nga ári datu iFilistia. ² Ay kitu dálen kaggína mawe, ay nagpassingan ne APU kaggína. Ay nán na kaggína, “Akkan ka maw-awe ka Egipto. Magyán ka ngala ki giyán na kagiyan ku kikaw. ³ Ay mepagíli ka kiyán na íli. Bul-bul-unan taka, se tag-tagasinnán taka pe. Ata ipakin-kuwà yán na lusà kikaw se kadaya gakagaka mu. Tungpálan ku tu kari ku nga nesipatà kitu Abraham nga ama mu. ⁴ Paaduan ku daya gakagaka mu, nga ummán ki kaadu daya bittuwan. Ay ipakin-kuwà kadaya gakagaka mu dedi nga lusà. Ay gapu kadaya gakagaka mu, ay mabindisyonán ngámin daya nas-nasiyon kídi kalawagán. ⁵ Ata nekurug nà tu Abraham se na kinuwa ngámin tu nepàwà kaggína, ay se ngámin pe datu linlintag ku se bil-bílin ku,” nán na.

⁶ Díkod nagyán nala tu Isaac ka Gerar. ⁷ Ay nu saludsúdan datu lalláki kitúni ya panggap kitu atáwa na, ay “Wagi ku yán,” nán na. Ta mansing mangikagi kaggída nga magatáwa da, ta get patayan kanu datu tolay kitúni, se da alà tu Rebecca. Ata napiya tu Rebecca.

⁸ Ay kane mabà-bayág da kitúni yin, ay nasingan tu Abimelec nga ári datu iFilistia tu Isaac nga um-umàán na tu Rebecca nga atáwa na. Nasingan nada kane maglamdaw. ⁹ Ay tútu pinàrawán tu ári Abimelec tu Isaac, se na nán kaggína, “Magatáwa kayu gáyám! Tura mu nán nga magwagi kayu?” nán na. Ay nán tu Isaac kaggína, “Get patayan dà gapu kaggína nán ku nu kagiyan ku nga magatáwa kami,” nán na.

¹⁰ Ay tútu nán tu Abimelec, “Sinnam a ya kinuwám. Nu tura la atán neallay ki atáwam, di kami mapabásul ngámin, ay ikaw ya gapu na,” nán na. ¹¹ Ay tútu kinagiyanan natu Abimelec datu tolay kattoni nga nán na, “Papatay ku oray inna nga tolay ya mangwa ka nadakè kadedi nga magatáwa,” nán na.

¹² Ay nagtálun tu Isaac kitúni yin. Ay kitun kam nga dagun, nakagáni ka magatut ya kaadu na kitu nemúla na, ta kinalakkán ne APU. ¹³ Pummiya la nga pummiya

tu biyág tu Isaac. Ay díkod nagbalin ka nabànáng tutu wala. ¹⁴ Adu datu karneru na se báka na, ay se adu bobonan na pe. Ay díkod, asílan datu Filisteo win. ¹⁵ Ay díkod datu Filisteo, ay dinarúnán da datu bubun na kinubkobán datu asassu natu Abraham ma ama na kitu kakowad na.

¹⁶ Ay tútu nán tu Abimelec, “Mawe ka ngin. Magtálaw ka ngin kídí íli mi yin, ta naturáy ka ngin pàrang may dakami,” nán na. ¹⁷ Ay díkod nagtálaw tu Isaac kitúni. Nawe kitu tanáp ka Gerar. Nangwa ka báwi na ta magyán nin kitúni. ¹⁸ Ay kinubkobán manin tu Isaac datu bubun nga kinuwaán tu ama na nga Abraham. Ata dinarúnán datu Filisteo da kane matay tu Abraham. Nengagánan na datu bubun kammin kadatu ngag-ngágan da nga nepangágan tu ama na nga Abraham kitu kowad na pikam. ¹⁹ Ngamay kane magkubkob datu bobonan tu Isaac ka bubun kitu tanáp, ay nakasmà da ka gabbuwà. ²⁰ Ay datu magpas-pastor ka Gerar, ay sináwad dada. Nán da nga, “Kuwa mi ya danum kiddi!” Díkod nengágan tu Isaac tun ka Esek, † áta nakisáwad da kaggína.

²¹ Nagkorob da manin ka sabáli nga bubun. Nagriríri da manin. Díkod nengágan tu Isaac tun na bubun ka “Nagsasawdán.” ²² Ay díkod, nagalit da manin. Se da manin magkubkob ka bubun. Ay áwan kam pe nakiríri yin kaggída. Díkod nengágan na tun ka “Rehobot (naláwa ya sarut na).” Ata nán na, “Niddán nitta nge Apu win ka naláwa nga pagyanán tada. Ay gumánab tada kanedi yin,” nán na.

²³ Ay se la manin nawe ka Beerseba. ²⁴ Ay nagpass-ingan ne Apu kaggína kitu gabi natu nedaddatang na. Ay nán ne APU kaggína, “Iyà ya Dios natu Abraham nga ama mu. Akkan ka magansing ta bul-bulunan taka. Bindisiyonán taka se paaduan ku daya gakagaka mu, gapu kitu Abraham ma bobonan ku,” nán na. ²⁵ Díkod nangwa tu Isaac ka annídúgán na ka pagbasu na, nga ittu tu pagday-dayáwan na ke Apu. Ay nepasíkad na pe yin tu báwi na. Ay nagkorob manin datu bobonan na ka bubun kitúni.

Tu turátu de Isaac se Abimelec

²⁶ Ay kane kuwa isa ngalgaw, inumbet tu ári Abimelec kitu giyán tu Isaac. Gayát da ka Gerar. Kabul-un na de Ahuzzat nga ittu tu agpamutuán na, se tu Ficol nga apu datu suldádu na. ²⁷ Ay nán ne Isaac kaggída, “Nágan na ya gákat nu, tura kayu inumbet? Di dà mà a lùsawan? Pinatálaw dà mà ka giyán nu!”

²⁸ Ay nán da, “Melalásin nala nga bul-bulunan naka nge APU. Ay túya piyán mi ya makiturátu kikaw. Piyán mi nu magkakari tada. ²⁹ Ikarim kadakami nga akkan dakami gubatan. Ata akkan mika inan-anu. Ay tittu daya napiya pe daya kinuwa mi kikaw. Pinapan mika ngala nga áwan naan-anuwán. Ay kídí yin, ay kinalakkán naka nge APU,” nán da. ³⁰ Ay díkod nesay-am nada, ay naggiinum da. ³¹ Ay kane pagmakát, ay sum-mápa da nga bummángun, ay se da nagsisipata. Ay pinarbuwát tu Isaac da, se da la nawe pe yin. Napiya

† Ya sarut na Esek ay nakisáwad.

datu ur-uray da ngin na nagtutúway. ³² Ay kitun kam nga algaw inumbet datu bobonan natu Isaac nga nán da kaggína, “Atán danum min tu bubun na kinubkobán mi,” nán da. ³³ Ay nengágan na tu bubun ka Siba (sipata ya sarut na). Ay díkod tu íli, ay nengágan da ka Beerseba (bubun na nagsipataán ya sarut na) panda kadedi yin na al-algaw.

Datu attáwa ne Esau nga pabeg Heteo

³⁴ Ay tu Esau, kane appát púlu dagun na ngin, ay nangatáwa pe yin. Inatawán na tu Judit, nga an-anà tu Beerí. Ay se na inatawán pe tu Basemat nga an-anà tu Elon. Ay Heteo dayán. ³⁵ Ay gapu kaggída, ay adu nakariribuán de Isaac se tu Rebecca nga mannákam tu Esau.

Tu namindisiyon tu Isaac kitu Jacob

27 Naglálakay pàrang ngin tu Isaac. Akkan makas-asingan nin kitu kinalakay na. Isa ngalgaw kirrawán tu Isaac tu Esau, nga manákam ma pútut na. Ay nán na, “Ugu,” nán na. “Nágan na tun,” nán tu Esau. ² “Lálakay yà pàrang ngin. Ay akkan ku ammu nu kannungay na ya katay ku win. ³ Ay tu idi ya pàwa ku kikaw. Alà mu ya bútag mu ta mawe nà pangnigay ki sirát. ⁴ Ay se nà ala paglútu kitu namit nga piyán ku tutu wala. Ay nu mabalin nà a mangán, ay bindisiyonán taka ngin. Ittu yán ya piyán ku wa kuwaam ki dì pikam katay,” nán na.

⁵ Ay kitu nagamomán tu Isaac se tu Esau, ay atán Rebecca nga nagtal-talagína. Díkod kitu likud tu Esau nga nawe ka sirát nga mangnigay, ay ⁶ nán tu Rebecca kitu an-anà na nga Jacob, “Nagína ku tu nagamomán de Esau se ya ama mu. ⁷ Nán na ama nu ke Esau, ‘Pangnigay nà se nà a paglútu kitu namit nga isida. Ay nu mabalin nà a mangán, ay se taka bindisiyonán ki àráng ne APU ki dì pikam katay,’ nán na. ⁸ Ay díkod, kuwaam ngámin daya ipàwà kikaw, ugu. ⁹ Mawe ka mangalà ka duwa nga nalúmag kadatu urbun kalding tada. Ta maglútu wà kitu namit ta isida nga pà-pàgan tutu wala naya ama mu. ¹⁰ Ay se mu la idde ke ama mu, ta senu nu mabalin mangán, ay ikaw ya bindisiyonán na ki dì na pikam katay,” nán na.

¹¹ Ngamay nán tu Jacob kitu Rebecca nga ina na, “Ay dinùdut mà nge Esau, ay iyà ay akkan. ¹² Ay get nu immán nà e ama. Ay di ku ummán ka ug-ogan. Ay di ya agged na lugud agkà ya málà ku nga akkan ya bindisiyon na kiyà,” nán na.

¹³ May nán tu ina na kaggína, “Iyà ala ya pagdittagán naya ged na kikaw, ugu. Kuwaan mu wala ya ipàwà kikaw. Ara ngin mawe mangalà in kadatu urbun kalding,” nán na. ¹⁴ Ay díkod nawe nangalà, ay se nada idde kitu ina na. Ay linútu natu Rebecca tu pà-pàgan tu Isaac nga isida. ¹⁵ Ay se na inalà tu kapíyan na bádu natu Esau nga manákam an-anà na, nga nearimán kitu balay, se na nga ipabádu kitu Jacob nga udiyán na an-anà na. ¹⁶ Ay datu lálát datu urbun kalding, ay nippáy na kadatu íma na se kitu parte bùlaw na nga

áwan dùdut ¹⁷ ay se na nga idde pe yin kitu Jacob tu linútu na nga misida se itu sinápay nga kinuwa na.

¹⁸ Ay díkod nawe yin kitu giyán tu ama na, ay se na nán, “Ama,” nán na. “Atán nà kiddi,” nán na. “Iinka, ugu?” nán tu Isaac. ¹⁹ Ay, “E Esau wà ama,” nán pe natu Jacob kitu ama na. “Iyà nge Esau wa manákam ma an-anà mu. Kinuwà in tu nán mu kiyà. Ye idi yin. Mangán ka ngin kiya nígay ku. Ay se nà bindisiyonán nu mabal-in ka mangán,” nán na. ²⁰ Ngamay nán natu Isaac kaggína, “Pinaannám, ugu, ta tura ka nakar-karu?” Ay nán na pe, “Ata nge APU wa Dios mu, ay sinengán nà,” nán na. ²¹ Ay díkod nán natu Isaac kitu Jacob, “Umbet ka kídí lugud, ugu, ta senu mímán taka, ta senu ammu ku nu ikaw kurug ge Esau onu akkan,” nán na.

²² Ay díkod umadanni kurug tu Jacob kitu Isaac nga ama na. Inimmán na, ay se na nán, “Alangáag Jacob ya alangáag mu, may ya ímam ay íma Esau,” nán na. ²³ Ay akkan na kurug nalásin, ta tu íma na, ay ummán kurug kitu íma Esau nga dinùdut. Díkod binindisiyonán na. ²⁴ Ay nán na, “Ikaw kurug ge Esau nga an-anà ku ta?” nán na. Ay nán tu Jacob, “Ó, iyà,” nán na.

²⁵ Ay tútu nán tu Isaac kitu Jacob, “Ilbet mu lugud kídí, ugu, ta senu makakkán nà in ki nígay mu, ay se taka la bindisiyonán,” nán na. Díkod nilbet tu Jacob kitu giyán na tu kanan na, ay se la nangán. Pinangilbet na pe ka básí, ay díkod umminum. ²⁶ Ay se nán natu ama na kaggína, “Umbet ka kídí, ugu, se nà umàán,” nán na. ²⁷ Ay díkod ummadanni, ay se na umàán tu ama na. Ay naláb kurug natu Isaac tu aláb bádu tu Esau. Díkod binindisiyonán na nga nán na, “Ya aláb nedi an-anà ku ay tagan tálun nga nabindisiyonán ne APU.

²⁸ Paudanán kuma ne Dios se padam-aggan na ya lusà para kikaw. Ay paaduwan na kuma ya ápit mu, ta senu adu ammay mu se básim.

²⁹ Surbiyán daka kuma daya nas-nasiyon, ay se ikurug daka din daya tolay. Ikaw kuma ya mangituráy kadaya induan mu ki wagi mu, se daya pan-pane na ina mu. Daya magged kikaw, ay magedán da kuma. Ay se mapaanggam kuma daya mamindisiyon kikaw,” nán na.

Tu bindisiyon tu Isaac kitu Esau

³⁰ Ay kitu babbalin tu Isaac nga namindisiyon kitu Jacob, kitu layun natu nepappan na ngin, ay atán pe yin tu Esau nga wagi na. Alalbet ta gayát nangnígay.

³¹ Naglútu pe kitu pàgan tu ama na nga isida, se na pe yin na ilbet kitu giyán na. Ay se na nán kaggína, “Bumángun ka ngin, ama. Mangán nin kídí linútu ku nga nígay ku, ay se nà a bindisiyonán,” nán na.

³² Ay nán natu Isaac kaggína, “Iinka?” nán na. “Iyà nge Esau. Manákam nga an-anà mu,” nán natu Esau.

³³ Ay tútu nagpil-pilpig tutu wala pàrang tu Isaac kitu rungat na. Ay nán na, “Inna lugud tu nangilbet kídí ka linútu wa karni kídí kammin, ay se ka la inumbet? Ay nangán nà pe, ay sè ala binindisiyonán. Ay kurug map-arabúrán pe,” nán na.

³⁴ Ay kane magina tu Esau tu kinagi natu ama na, ay summángit tutu wala pàrang. Ay se na nán, “Ay iyà pe, ama! Masápul la bindisiyonán nà pe!” nán na.

³⁵ Ngamay nán natu Isaac, “Sinábag nà tu wagi mu, ay inalà na ngin tu bindisiyon nga idde kuma kikaw. Aggína tu binindisiyonán ku win,” nán na.

³⁶ Ay nán Esau, “Tu idi yin ya mekàduwa nga nangul-tit na kiyà! Nunna, ay ya karbangán ku wa manákam ma an-anà. Inalà na ngin! Ay se la manin idi. Inalà na manin pe ya bindisiyon ku. Tu nád da nengágan ka Jacob?” (Ki úni Hebreo, ya kabalikát na ya ngágan Jacob, ay tagge mepáda ki kabalikát naya úni nga ya sarut na, ay marangngultit). Ay se na manin nán, “Ay áwan mu la netagirán na bindisiyon para kiyà?” ³⁷ Ay nán tu Isaac kaggína, “Ay nágan na pikam ya idde kikaw, ugu? Ay aggína ya mangituráy kadakayu se ngámin daya pan-pane mu, ay magbalin da ka asassu na. Ay papaadu ku pe ya ápit na nga trigo se úbás, ta senu adu básí na. Ay nágan pikam ya middè kikaw, ugu?” nán na.

³⁸ Ay nán manin tu Esau, “Sissa agpà bindisiyon mu ama ta? Bindisiyonán nà agpà pe,” nán na. Ay díkod summángit tutu wala pàrang manin tu Esau.

³⁹ Ay tútu nán tu Isaac nga ama na kaggína, “Akkan nadam-ag ya pagmul-muláan mu, ay akkan pe pàrang maud-udanán.

⁴⁰ Ay magbiyág ka ki ampiláng mu, ay se magbalin ka nga asassu na wagi mu. Ngamay nu sumúkir ka ngin kaggína, ay akkan naka pe meturayán nin,” nán na.

⁴¹ Ay díkod lùsawan tu Esau tu Jacob gapu kitu inag-bindisiyon natu ama da kaggína. Ay tu Esau kuma tu mabindisiyonán. Ay nán tu Esau kitu uray na, “Tagay matay ama ngin, se ya agmanakit ku kaggína. Ay kalpasán nayán, ay patayan ku pe ye Jacob bin na wagi ku,” nán na.

⁴² Ngamay nammuwán tu Rebecca datun na lam-lamtan tu Esau nga manákam ma an-anà na. Díkod pinaayabán na tu Jacob, ay se na nán kaggína, “Pal-palanuwan naka Esau nga patayan, ta ittu ya kearing-ringa naya uray na. ⁴³ Díkod kuwaan mu ya kagiyan ku kikaw, ugu. Magtálaw ka kídí. Mawe ka ka Haran ka giyán tu wagi ku nga Laban. ⁴⁴ Magyán ka pikam katt-oni giyán na, panda ki kippà naya angngalùsaw na wagi mu kikaw. ⁴⁵ Ay mippà ya lùsaw na nu maligpanán na ngin tu kinuwám kaggína. Ay se taka la palá kattoni nu kuwa. Ta lùsawan ku nga maggindán kayu wa matay ki isa nga algaw, †” nán na.

Tu nagpapan tu Isaac kitu Jacob ka giyán tu Laban

⁴⁶ Ay se la nán tu Rebecca kitu Isaac, “Awan gánas na biyág ku kídí, ta molaw wà tutu wala kadaya attáwa ne Esau nga Heteo. Ay nu ra la mangatáwa pe ye Jacob kadaya babbay ya Heteo, ay napi-piya la nga matay yà yin,” nán na.

28 Ay tútu kirrawán tu Isaac tu Jacob, ay se na bindisiyonán se na binílin nga nán na, “Akkan ka

† Maggindán da nga matay, ta nu tura la patayan ne Esau nge Jacob, ay atán mangibálat ke Jacob, ay patayan na pe nge Esau.

mangatáwa kadaya babbay kídi Canaan. ² Díkod mawe ka ka Paddan-aram ka giyán de kakay mu wa Betuel. Ay mangatáwa ka kattoni. Magibabbay ka kadatu ann-ánà ne Laban nga ulitag mu. ³ Kalakkán naka nge Dios nga katurayán. Ay se na paganában tutu wala daya pútupútut mu, ta senu magbalin kayu ka adu wa nag-bal-baláki nga nas-nasiyon. ⁴ Bindisiyonán naka kuma se daya ngámin na pútupútut mu ka ummán kitu bindisiyon na nidde na kitu kakay mu wa Abraham. Ta senu mepakin-kuwa kuma kikaw ya lusà a pag-agya-nán tada kídi bílang agtangeli, ta nepakin-kuwa ne Dios sin kitu kakay mu wa Abraham,“ nán tu Isaac. ⁵ Ay tútu pinapan tu Isaac tu Jacob bin. Díkod nawe ka Paddan-aram kitu giyán de Laban nga an-anà tu Betuel nga Arameo. Tu Laban ay wagi tu Rebecca nga ina de Jacob se Esau.

Inatawán tu Esau tu An-anà natu Ismael

⁶ Ay tu Esau, ay nammuwán na nga binindisiyonán tu Isaac tu Jacob se na papannan ka Paddan-aram, ta senu kitúni ya pangatawán na. Nammuwán na tu inangbindisiyon tu Isaac kitu Jacob se itu inangbílín na nga nán na, “Akkan ka mangatáwa kadaya babbay ya iCanaan.” ⁷ Nammuwán na pe nga kinurug natu Jacob tu nán datu ina se ama da se nawe ka Paddan-aram. ⁸ Ay kane nammuwán natu Esau nga akkan piyán tu Isaac nga ama da datu iCanaan na babbay, ⁹ ay nawe lugud kadatu babbalásang tu Ismael nga an-anà pe tu Abraham, se la nangatáwa manin. Inatawán na tu Mahalat nga wagi natu Nebayot nga an-anà natu Ismael.

Tu tagenap ne Jacob ka Betel

¹⁰ Nagtálaw tu Jacob ka Beerseba se la nameyag ka Haran. ¹¹ Ay kane magibattán kitu isa nga giyán, ay nagapár rala kitúni. Nangalà ala ka batu, nga ittu tu pinagpungán na. Ay se la natúdug gin. ¹² Ay kitun na gabi ay tinagimpán na nga atán kanu mà ya isa nga agdán nga dumatang ka lángit. Ay kitu agdán ay panaba-sábat ta umunè se umúlug datu anghel ne Dios. ¹³ Ay e Dios, ay atán kitu ngúdu natu agdán. Ay nán na kanu kitu Jacob, “Iyà e APU nga Dios de Abraham nga kakay mu se Isaac nga ama mu. Ya lusà a pagid-iddaán mu ay iddè kikaw se kadaya gakagaka mu. ¹⁴ Ay daya gakagaka mu, ay umadu da pe tutu wala nga ummán ki kaadu naya tápù ki kalawagán. Ay umarà kayu ki ngámin súli na kalawagán. Ay gapu kikaw se kadaya gakagaka mu ay mabindisiyonán daya ngámin tolay kídi ya kalawagán. ¹⁵ Akkam kaligpanán nga bul-bulunan taka peyapeyang, ay se tag-tagasinnán taka. Ay pagulliyán taka pe kídi ya giyán. Mepagataatán nà peyapeyang kikaw. Ay tung-pálan ku pe datu nekar-kari kikaw,“ nán ne Dios. ¹⁶ Ay se la nga nalukág tu Jacob. Ay nán na, “Atán ne Apu kanedi! Akkan ku la am-ammu,“ nán na. ¹⁷ Ay tutu nag-ansing nga nán na, “Nakapap-panansing idi nga giyán.

Ittu idi ya pag-agyanán ne Dios, gane. Ittu kid idi, gane, ya lalangán na mawe ka lángit,“ nán na.

¹⁸ Ay díkod nagabi nga bummángun tu Jacob. Ay se na inalà tu nagpunganán na nga batu, se na nepas-íkád, ay se na siniyaán ka denu tu otun na, ta nasant-uwán kaggína tun na giyán. ¹⁹ Ay nengágan na tu giyán ka Betel (Balay ne Dios ya sarut na). Ay tu nunna nga ngágan natun na íli ay Luz. ²⁰,²¹ Ay se la nagsipata tu Jacob ke APU nga nán na, “Ikaw kurug ya APU ku se Dios ku, nu bul-bulunan nà kadaya kap-ap-annán ku se tag-tagasinnán nà, ta senu atán kanan ku se atán pagkawas ku, ay se nu makapagulli yà kammin ke ama nga áwan kaan-anuwán. ²² Ay kídi nga giyán na nangipasikádán ku kídi nga batu, ay ittu ya pagday-dayáwan kikaw nga Dios. Ay se ngámin daya iddem kipà ay iddè kammin ya pagkapúlu kikaw,“ nán na ke Apu.

Tu nedaddatang tu Jacob ka balay de Laban

²⁹ Nagtul-túluy tu Jacob kitu agdal-dalen na. Ay se la nga dumatang kitu isa nga giyán ka padne lattakán. ² Ay kane maglang-langa, ay nasingan na ya isa nga bubun ki ir-ir-er. Ay se na nasingan pe ya tallu bagtu wa karneru nga atán magid-idda kitu adanni kitu bubun. Ata datun na karneru ay penumán dada kitu danum kitu bubun. Ay tu takkab natu bubun ay abay pà nang nga batu. ³ Ay nu atán ngámin datu ipas-pastor da nga karneru kitúni, ay isùlin datu magtar-tarakan kadatu karneru tu batu se da penumán datu karneru da, ay se da manin ikab tu batu kitu bubun. ⁴ Ay nán tu Jacob kadatu magtar-tarakan kadatu karneru, “Wà babalay nu kabbulun?” nán na. Ay “Ka Haran,“ nán da. ⁵ Ay tútu nán na kaggída, “Am-ammu nu we Laban na apúku ne Nahor?” nán na. Ay “Ò, am-ammu mi,“ nán da. ⁶ Ay nán na manin kaggída, “Ay nabílag da kam, a,“ nán na. “Ò, nabi-bilag da kam. Ye, yán ne Raquel lin na an-anà na nga babay. Ilbet na pe yin daya karneru da!” nán da. Ata atán pe yin tu Raquel la mameyag kitu giyán da. ⁷ Ay nán ne Jacob kaggída, “Ay algaw pà nang pikam a. Akkan pikam tu oras nga angippan nu kadaya ipas-pastor nu. Penum-an nu daya karneru nu se nuda ipastor pikam,“ nán na. ⁸ Ngamay nán da kaggína, “Akkan mida mapenum panda ki akkan mi akaurnung kaggída ngámin. Ay se mi manin isùlin ya batu wa takkab naya bubun,“ nán da.

⁹ Kitu akibàbànán na kaggída, ay atán pe yin tu Raquel nga mangiábug kadatu karneru tu ama na ta aggína lugud tu magpas-pastor. ¹⁰ Ay kane masingan natu Jacob tu Raquel nga an-anà tu Laban na wagi natu ina na, se datu karneru tu Laban, ay nawe na nesùlin tu batu kitu otun tu bubun, ay se na penumán datu karneru. ¹¹ Ay se na la ummáan tu Raquel ay se la sumángit pà nang. ¹² Ay se na kinagi kitu Raquel nga induan natu ama na. Kinagi na pe nga ina na tu Rebecca. Ay tútu nawe nanagtág tu Raquel la nawe nangikagi kadatu nekagiyán natu Jacob kaggína.

¹³ Ay kane magina tu Laban tu mepanggap kitu Jacob, nga amanakan na kitu wagi na nga babay, ay nawe na sinabat. Ay se na ginàbal la ummàán, ay se na nippan kitu balay na. Ay díkod nebàbànan natu Jacob ya ngámin kitu Laban. ¹⁴ Ay tútu nán tu Laban kaggína, “Kurug nga magama ta kam,” nán na. Ay nepagyán tu Jacob kaggína ka tangabúlán.

Tu nagsirbi natu Jacob kitu Laban para kade Raquel se Lea

¹⁵ Ay se la nán natu Laban kitu Jacob, “Oray nu amanakan taka, ay piyán taka suwilduwán kiya aggu-bra mu para kiyà. Piga ya piyán mu nga panangdán ku kikaw ta?” nán na. ¹⁶ Tu Laban ay atán duwa nga ann-ánà na nga babbay. Tu Lea tu manákam ay se tu Raquel tu udiyán na. ¹⁷ Napiya datu mata tu Lea ngamay napì-piya kammala datu mata tu Raquel. ¹⁸ Ay piyán tu Jacob tu Raquel. Ay tutu nán na kitu Laban, “Magsurbi yà kikaw ka pittu dagun, nu ipalúbus mu nga atawán ku we Raquel,” nán na. ¹⁹ Ay nán tu Laban, “Napi-piya kurug nu ikaw kammin ya mangatáwa ke Raquel, ngam daya sabáli nga lalláki. Magyán ka ngin kanedi,” nán tu Laban kitu Jacob. ²⁰ Ay díkod nagsurbi kurug tu Jacob kitu Laban ka pittu dagun para kitu Raquel. May ummán ka abibbà ala nga algaw tu pittu dagun gapu kitu amminya na tutu wala kaggína.

²¹ Ay se la nán tu Jacob kitu Laban, “Nabalin nin ya pittu dagun. Ay piyán ku nu magatáwa kami se Raquel lin,” nán na. ²² Ay díkod inayabán natu Laban ngámin datu tolai kitúni, ay se la magsay-am. ²³ Ngamay kane gabi yin, ay tu Lea tu pinappan tu Laban kitu Jacob. Ay díkod nagallay da. ²⁴ (Ay nekíwid tu Laban tu Zilpa, isa nga asassu na nga babay, kitu Lea ta senu ittu tu magtag-tagasíngan kaggína.) ²⁵ Ay kane pagmakát tin, ay nasingan tu Jacob nga tu Lea gáyám tu kallay na kitu gabi. Ay tútu nán na kitu Laban, “Taanna, tura ummán kiyán ya kinuwám kiyà? E Raquel mà tu atawán ku kitu inagsurbì kikaw! Ay tura nà kinasaba ngala ta?” nán na. ²⁶ Ay tútu nán tu Laban, “Ngamay akkan ummán kiyán ya gangay mi kanedi nga giyán. Akkan mi ipaatáwa ya udiyán nu akkan pikam nangatáwa ya manákam. ²⁷ Idaggám mala ya kabalin naya láwas nga aggaattáwa. Ay se ka la magsurbi kiyà ka pittu dagun pikam, ay se ku la nga ipaatáwa kikaw manin ya isa,” nán tu Laban. ²⁸ Ay ittu tun kurug tu kinuwa natu Jacob. Ay kane malpás tu makaláwas nga say-am, ay nepaatáwa natu Laban tu Raquel kitu Jacob. ²⁹ (Ay nepekíwid ne Laban tu Bilha nga asassu na nga babay kitu Raquel ka magtag-tagasíngan kaggína.) ³⁰ Ay díkod inlay tu Jacob tu Raquel pe. Ay ab-abay ya amminya natu Jacob kitu Raquel may kitu Lea. Ay nagsurbi manin tu Jacob kitu Laban ki unag pittu dagun.

³¹ Ay kane masingan ne APU nga lúsawan tu Jacob tu Lea, ay aggína tu pinagan-anà na. May tu Raquel, ay akkan na nga pinagan-anà. ³² Ay nabùsit tu Lea se la nagan-anà ka laláki. Ay nengágan na ka Ruben. Ata nán na nga, “Nasingan ne Apu ya pannakit ku. Kídi yin, ay piyán nà in ya atáwà,” nán na. ³³ Ay nabùsit manin

tu Lea se nagan-anà manin laláki. Ay nán na, “Niddán nà manin ne APU ka isa nga laláki, ta nasingan na nga akkan nà pàgan ya atáwà,” nán na. Ay túya gapu na nga nepangágan naya an-anà ka Simeon. ³⁴ Ay nabùsit manin se la nagan-anà ka laláki manin. Ay nán na, “Kídi yin ay piyán nà in ya atáwà, ta nagan-anà à in ka tallu wa lalláki,” nán na. Ay tútu nepangágan na tu an-anà na ka Levi. ³⁵ Ay nabùsit manin se la manin nagan-anà ka laláki. Ay nán na manin, “Kídi ay dayáwan ku we Apu,” nán na. Ay díkod nepangágan na tu an-anà ka Juda. Ay panda ke Juda, ay nakusap nagan-anà e Lea.

30 Ay díkod gapu ta áwan an-anà tu Raquel, ay magimli kitu wagi na nga Lea. Ay tútu nán na kitu Jacob, “Iddán nà ka annánà! Nu akkan, ay matay yà!” nán na. ² Ay tútu nakarungat tu Jacob kitu Raquel. Ay nán na, “Wayya la nga iyà ya Dios, nga akkan mamagan-anà kikaw!” nán na. ³ Ay tútu nán natu Raquel kitu Jacob, “Atán ne Bilha kiyán nga magtar-tarakan kiyà. Allayam ta senu makapagan-anà para kiyà. Ta senu atán an-anà ku pe gapu kaggína,” nán na. ⁴ Díkod nidde na kurug tu Bilha nga maragtarakan kaggína nga atawán tu Jacob. Ay inlay natu Jacob tu Bilha. ⁵ Ay díkod nabùsit se la nagan-anà ka laláki. ⁶ Ay nán tu Raquel, “Nidde ne Dios kiyà ya pagrabngán ku. Ginina na ya karárag ku, ay se nà a niddán ka an-anà ku nga laláki,” nán na. Ay díkod nepangágan na tu an-anà ka Dan. ⁷ Nabùsit manin tu Bilha nga magtar-tarakan kitu Raquel. Ay nagan-anà manin ka laláki. ⁸ Ay nán tu Raquel, “Makipásipásil là kiya wagi ku, ay atán nà in na mangábà,” nán na. Ay díkod nepangágan na tu an-anà ka Naftali.

⁹ Ay kane nammuwán tu Lea nga akkan makapagan-anà in, ay nepaatáwa na kitu Jacob tu Zilpa nga magtar-tarakan kaggína. ¹⁰ Ay nabùsit tu Zilpa ay se la pe magan-anà ka laláki. ¹¹ Ay nán Lea, “Nagásat tà,” nán na. Díkod nepangágan na tu an-anà ka Gad. ¹² Nagan-anà manin tu Zilpa nga asassu ne Lea ka laláki. ¹³ Ay nán tu Lea, “Magang-anggam mà. Ata nán daya babbay nga nagásat tà,” nán na. Díkod nepangágan na tu an-anà ka Aser.

¹⁴ Ay kitu aggagáni yin ay nawe tu Ruben kitu tal-tál-un. Ay nakasmà ka adu wa mandrigoras, † ay se na nilbet kitu Lea nga ina na. Ay se la nán tu Raquel kitu Lea, “Iddán nà mán agpà kadatu mandrigoras nga nilbet natu an-anà mu,” nán na. ¹⁵ May nán tu Lea kaggína, “Pinagasissaán mu win ya atáwa ta. Ay kídi yin ay piyán mu manin alà daya mandrigoras na an-anà ku!” nán na. Ay tútu nán tu Raquel, “Nu iddán nà kadaya mandrigoras na an-anà mu, ay peallayan ku we Jacob kikaw daddán gabi,” nán na. ¹⁶ Ay díkod kane umbet tu Jacob ba gayát ka tálun, ay sinabat tu Lea nga nán na, “Masápul la magidda ka ka balay daddán gabi, ta inabángan taka ka mandrigoras nga inalakkán na an-anà ku,” nán na. Díkod inlay na kitun na gabi. ¹⁷ Ay ginina ne Dios tu Lea. Ay nabùsit se nagan-anà ka

† Ya mandrigoras nga nán na kidi, ay isa nga baláki múla nga magbúnga ka ummán ka kamaít nga ngila. Ay nán da kitun nga pangpabílag kanu idi ki rina naya laláki.

laláki. Ittu tun tu mekalimma nga an-anà da se tu Jacob. ¹⁸ Ay nán tu Lea, "Tinangdánan nà e Dios ta niddè tu magtar-tarakan kiyà kitu atáwà," nán na. Díkod nepangágan na tu an-anà ka Isacar. ¹⁹ Ay nabùsit manin tu Lea se manin nagan-anà ka laláki. Tu idi ya mekannam nga an-anà da se tu Jacob. ²⁰ Ay nán na manin, "Arig niddán nà manin ne Dios ka tádug ku. Kídi yin kobungan nà ya atáwà in, ta annam da annánà mi yin," nán na. Ay díkod nepangágan na tu an-anà na ka Zebulun. ²¹ Ay se la nagan-anà ka isa nga babay. Nepangágan na ka Dina.

²² Ay se la nga kinalakkán ne Dios nge Raquel. Ginina na tu karárag na, ay se na pagan-anaan. ²³ Nabùsit se la nagan-anà ka laláki. Ay nán na, "Nippà ne Dios sin ya keap-appattán ku," nán na. ²⁴ Ay díkod nepangágan na tu an-anà na ka Jose. Ay nán na manin, "Iddán nà kuma ne Dios ka isa pikam ma laláki," nán na.

Tu nagturátu de Jacob se Laban panggap kitu tangdán ne Jacob

²⁵ Ay kane meanà natu Raquel tu Jose, ay nán natu Jacob kitu Laban, "Palubúsán nà a mawe yin ka babalay mi," nán na. ²⁶ "Alà ku daya attáwà, ta neubra ku da mà kikaw, ay alà ku pe daya annánà ku. Palubúsám da ngámin, ta ammum mà nu wà ummán natu inaggubrà para kikaw," nán na.

²⁷ Ay nán pe tu Laban, "Atán pe ya ikagì kikaw. Akkan nà agpà panáwan. Nammuwán ku ki isa nga mamadtu nga kinalakkán nà e Dios gapu kikaw. ²⁸ Ikagim mala ya piyám ma suwildu, ay ittu yán ya panuwildù kikaw," nán na. ²⁹ Ay nán tu Jacob, "Ammum mà kampela ngin nin nu wa ummán naya inagsurbì kikaw. Ummadu mà daya bákam gapu kiyà. ³⁰ Ata kitu nilalbet ku, ay bittè da pikam. Ay kiddi yin ay umadu da tutu wala ngin. Ay kinalakkán naka nge Apu kadaya ngámin na kinuwkuwà. Ay paanna ngà pe yin? Nungay na pe ya anningan ku kampela ngin nin kadaya akkobung ku?" nán na.

³¹ Ay nán manin tu Laban, "Nágan na lugud ya piyám ma iddè kikaw?" nán na. Ay nán tu Jacob, "Nu ya suwildù, ay akkan nà magadang. May atán ya palánù nu mayát ka. Itúluy ku wa tarànan daya áyam mu.

³² May nu piyám, ay mawe yà sinnan daya karnerum se daya kalding mu. Ay ngámin daya labáng se buritàtà nga karneru se kalding se daya ngísit ta urbun karnerum, ay alà kuda ngámin ta ittu dayán daya tangdán ku. ³³ Ay díkod nu umbet mu sinnan daya inalà ku wa tangdán ku, ay se nu atán masingam ma akkan labáng onu buritàtà a karneru se kalding onu ngísit ta urbun karneru, ay 'nagtákaw,' nán mu kiyà," na tu Jacob. ³⁴ Ay nán natu Laban, "Napiya yán. Ittu kurug ya kuwaan ta," nán na. ³⁵ Ngamay kitun na al-gaw, ay nesibnaán tu Laban datu toru wa kalding nga gárit se labáng, se datu puunán na kalding nga labáng se datu buritàtà, se datu ngámin atán pusà se datu ngísit ta urbun karneru, ay se na ipatarakan kadatu annánà na. ³⁶ Ay se nada nga netálaw kitu adayyu. Tallu walgaw ta dalenan ya kadayyu da kitu Jacob. Ay

se la tinaránan tu Jacob datu nabansi kadatu karneru se kalding natu Laban.

³⁷ Ay ya kinuwa tu Jacob ay nangalà ka nangalug ga pasanga alamo, almendras se kastano nga káyu. Ay se na kulkul-etán da, ta senu masingan tu pusà kitu pasanga. ³⁸ Ay se na ippáy datun na pasanga kitu panin àráng datu karneru se kalding nu uminum da kitu agginumán da. Ata ittu tu agdadákay datu animál nu mawe da uminum. ³⁹ Ay díkod nu magdadákay da, ay umàráng da kadatu pasanga. Ay díkod labáng onu gárit onu buritàtà daya urbun datun na karneru se kalding. ⁴⁰ Ay díkod neamung natu Jacob datu urbun kadatu kuwa na. Ay se na manin pe nga nesibna datu babbay ya karneru se kalding kadatu toru. Ay se na nepadakay datu babbay kadatu ngísit toru se datu gárit. Díkod ummadu datu karneru se kalding natu Jacob. Naggayát da kam kadatu karneru se kalding natu Laban. ⁴¹ Ay nu magdakay datu nabílag kadatu karneru se kalding, ay ipasíkad tu Jacob tu pasanga kitu lútung da, kitu panin àráng da ta senu magdakay da kitu giyán datu pasanga. ⁴² Ngamay nu datu nakapsut datu magdadákay, ay akkan na nga ippáy datu pas-pasanga. Díkod datu nakapsut, ay kuwa tu Laban da, ay datu nabílag ay kuwa tu Jacob da. ⁴³ Díkod gapu kitun na kinuwa na, ay bumánáng tutu wala tu Jacob. Adu tutu wala datu karneru se kalding na, se kámel na se asnu na. Ay adu pe datu asassu na nga lalláki se babbay.

Pinanáwan tu Jacob tu Laban

31 Ay nagina natu Jacob nga nán datu pútupútut tu Laban nga lalláki, "Nálà ne Jacob ngámin na kuw-kuwa ne ama. Ay ngámin na bànáng na, ay gayát da ngámin kiya kuw-kuwa ama," nán da. ² Ay nàmud pe tu Jacob nga tare yin tu uray tu Laban kaggína. Akkan nin na ummán kitun. ³ Ay se la nán ne APU kitu Jacob, "Magulli ka ngin kitu ili natu ama mu, se kitu giyán datu pan-panem. Abul-bulunan taka," nán na. ⁴ Díkod pinàrawán natu Jacob tu Raquel se tu Lea kitu giyán na. Atán kitu ir-ir-er nga mangipastor kadatu karneru na. ⁵ Ay nán na kaggída, "Nàmud ku nga naulis sin ya amminya naya ama nu kiyà. Akkan nin na ummán kitun. Ngamay ya Dios natu ama ku, ay bul-bulunan nà peyang. ⁶ Ammu nu mà nga nippáy ku ya kabailán ku nga nagsurbi kiya ama nu. ⁷ May kul-kultit nà mà. Naminsangapúlu na nga inulis ya suwildù. Yán nala ya annágid na kiyà ya akkan na màwa, áta akkan ipalúbus ne Dios. ⁸ Sesengán nà e Dios. Túya nu nán na nga datu nasul-sulpangngán datu bátug tangdán ku, ay magan-anà daya ngámin kalding ka nasul-sulpangngán. Ay nu nán na nga datu labáng datu tangdán ku, ay magan-anà daya kalding ka labáng. ⁹ Ay inalà ne Dios daya áyam naya ama nu, se nada nga iddanán kiyà.

¹⁰ Ay kiya tiyampu nga agpadakay daya babbay nga kalding, ay uwad tagenap ku. Naglangngò à kanu mà, ay se ku la nasingan nga datu ngámin na toru nga manakay kaggída, ay gárit, labáng se buritàtà da. ¹¹ Ay

se yala nga nán naya anghel ne Apu kiyà kitu tagenap ku, 'Jacob,' nán na. 'Inna tun nán ku!' ¹² Ay se na nán 'Sinnam kod. Ngámin datu toru nga manakay kadatu kalding, ay labáng se nasul-sulpangngán. Ata sikka-ammu wà kiya kuk-kuwaan ne Laban kíkaw. ¹³ Iyà ya Dios ka Betel, kitu giyán na nangipasikádán mu ka batu se mu siniyaán ka denu, ay se ka la nga nagkari kiyà. Panáwam idi nga íli kiddi yin, ay se ka magulli lugud din kitu íli nga neanáán mu,' nán natu anghel," nán natu Jacob kadatu attáwa na. ¹⁴ Ay tútu nán de Raquel se Lea kaggína, "Awan mà nengáni ama kadakami kadaya kuw-kuwa na. ¹⁵ Ummán nakami ka akkan na nga pútut. Bíláng neláku nakami yin, ay se na pe yin na immin na ginastu tu báyard kadakami. ¹⁶ Ay ngámin datu inalakkán ne Dios nga kuw-kuwa ne ama nga nidde na kíkaw, ay kuwa mi mà kammala ngin nin se daya annánà mi. Ay díkod, nu nágan naya ipàwa ne Dios kíkaw, ay masápul la ittu ya kuwaan mu," nán da kitu Jacob.

¹⁷ Díkod nagrubuwát tin de Jacob. Netakay na datu annánà na se datu attáwa na kadatu kámel. ¹⁸ Ay se na pe ya iturung datu animál na, se datu ngámin na nálúwán na, se ngámin datu animál na nga inalà na ka Paddan-aram. Ay se da la nga nagrubuwát ta mawe kitu giyán tu Isaac nga ama na ka íli Canaan. ¹⁹ Ay tu Laban, ay nawe nga mamúkis kadatu karneru na. Ay díkod nawe tinákaw tu Raquel datu sinan diy-diyos natu ama na. ²⁰ Sinistemaán natu Jacob tu Laban na Arameo. Ata akkan na nepak-pakammu tu palánu na nga magtálaw. ²¹ Inalà na ngámin datu kuw-kuwa na. Dummalákit ka wángag Eufrates se la nga nameyag ka Gilead nga ban-bantay.

Sinimát tu Laban tu Jacob ka Gilead

²² Ay se dala kagiyán kitu Laban nga nagbarráw tu Jacob kitu mekálu wa algaw nanggayát kitu likud da. ²³ Tútu impal nada. Inayabán na datu pan-pane na se da inumpal. Ay nasingan dada kitu mekapittu nga algaw kitu ban-bantay kitu Gilead. ²⁴ Ngamay nagpatagenap pe Dios kitu Laban kitu gabi. Ay nán ne Dios kitu tagenap na, "Sin-sinnam ta áwan mu nga kag-kagiyán nga makaulis ki palánu ne Jacob," nán na.

²⁵ Ay sinimát natu Laban tu Jacob. Nagbáwi de Jacob kitu ban-bantay. Ay tu Laban se datu kabbulun na, ay nagkampu da kitu panidmáng kade Jacob. ²⁶ Ay nán tu Laban kitu Jacob, "Taanna, tura nà linibátan ta? Nibraw mu daya annánà nga ummán da ka bálud ki gubát. ²⁷ Tura kayu naglibát ta? Di takayu kuma nga pinarbuwát ka napiya. Naggan-gánas tada kuma pikam. Nagkansiyon tada kuma se nagtutukár tada kuma pikam. ²⁸ Ay gapu ki kinuwa mu, ay akkan ku ngámin naparbuwát daya apúku ku se daya pútut ku. Akkan kuda naummáán. Sabáli ya inangwa mu. ²⁹ Annung taka kuma nga sagídan. Ngamay ya Dios naya ama mu, ay inamomanán nà kitu gabi nga nán na, 'Sin-sinnam ta áwan mu wa kag-kagiyán na makaulis ki palánu ne Jacob,' nán na. ³⁰ Nagtálaw ka ta matalekág ka pà nang kiya íli nu, may tura mu ngámin inalà datu

sinan diy-diyos ku?" nán na. ³¹ Ay nán tu Jacob kitu Laban, "Nagbarráw wà a, ta malídug gà. Ata nán ku nu pilítan mu alà kammin daya pútut mu. ³² Ay nu mepanggap kadaya sinan diy-diyos mu, ay matay ya pakasmáán mu. Ki àráng dedi ngámin na pan-pane tada, ay itúgud mu la ya atán kiyà nga kuwám ta alà mu wala," nán na. Ngamay akkan am-ammu tu Jacob nga sinákaw tu Raquel datu sinan diy-diyos.

³³ Ay díkod nawe tu Laban kitu báwi tu Jacob, ay se la nga kitu báwi tu Lea, se la kitu báwi datu duwa nga bobonan da nga babbay. Ngamay áwan na nga nasmà. Lummawán se la nawe kitu báwi tu Raquel.

³⁴ Ay e Raquel, inalà na datu sinan diy-diyos se nada nga nippáy kitu silya natu kámel na, ay se na nga nagtugawán. Siningan ne Laban ngámin tu báwi ngamay áwan na nga nasmà kitúni. ³⁵ Ay nán tu Raquel kitu ama na, "Akkan nà lúsawan ama ta akkan nà makapagsikád ta magbúlán nà," nán na. Ay díkod nagsápul lala nge Laban, ngamay áwan na nga nasmà kadatu sinan diy-diyos.

³⁶ Ay tútu nalúsaw tu Jacob kitu Laban, ay tútu nakis-uway kaggína ngin. Ay nán na, "Nágan naya kinuwà a nadakè ta? Nágan naya nagbasúlán ku ta, ta tura dà tutu wala nga impal? ³⁷ Nasingan nu ngámin nin daya kuw-kuwa ku, ay wàna pe ya nasmà nu nga kuw-kuwa nu? Ara, ippáy nu wala kiddi ki pagmar-marngán daya pan-pane ta, ta senu aggída ya mangikagi nu inna ya atán básul kadàta nga duwa. ³⁸ Ki unag na duwa púlu dagun na nagpas-pastor ku para kíkaw, ay áwan nala kadatu karneru se kalding mu ya nabùsit ta di nagananà. Ay áwan ku la pe nga inagparti kadatu torum.

³⁹ Ay datu kinnán ulolag, ay binayádan kuda mà pe kíkaw. Akkan ku da la nga linam-át kíkaw. Ay ngámin datu natákaw, ay binayádan ku da ngámin pe. Oray algaw onu gabi tu nekatákaw da. ⁴⁰ Ay pasuráy bittì ala tu tudúgan ku kitu nagpas-pastor ku. Nu algaw, ay netur-turad ku wala tu takit tu sínág. Ay nu gabi pe, ay netur-turad ku la pe tu siyam. ⁴¹ Sangapúlu se appát dagun ku nga nagsurbi kíkaw gapu kadaya duwa nga annánà mu, se annam dagun gapu kadaya áyam mu. Ay kadayán na dagudagun, ay naminsangapúlu mu wa inulis tu suwildù. ⁴² Ay nu akkan nala nga gapu ke Dios nga Dios natu kakay ku nga Abraham se Dios tu ama ku nga Isaac, ay mabalin na pinapan dà ala nga áwan netúgutúgut. Ngamay nasingan ne Dios datu rig-rígát ku, se nu mapaanna tu inaggubrà ki biyáng mu. Ay tútu kinagiyánan naka kitu gabi," nán tu Jacob.

Tu nagturátu de Laban se Jacob

⁴³ Ay tútu summungbát tu Laban na nán na kitu Jacob, "Kurug ga daya babbay ay pútut kuda, se atán pe kalintaggán ku kadaya annánà da. Ay daya animál pe, ay kuw-kuwa kuda ngámin pe. Ngámin dayán ay kuw-kuwa kuda ngámin. Ngamay áwan ku wa màwa ngin. Akkan ku wayya nga magáput pe daya pútut ku se daya apúku ku. ⁴⁴ Túya masápul la magturátu ta lugud dala ngin na magkatugángan nga magkappiya ta ngin. Ay se ta nga mangwa ka tagematun ta." ⁴⁵ Ay

díkod, nangalà tu Jacob ka abay batu se na nga ipas-ikád. ⁴⁶ Ay se na nga nán kadatu pan-pane na, "Ara, maggalà kayu ka batu," nán na. Ay díkod naggalà da ka batu se da nga binuntun. Ay se da la nga nagkakán ngámin kitu bíkat natu binuntun na batu. ⁴⁷ Ay nepangágan tu Laban tun ka Jegar-Sahaduta ki úni da nga Arameo. Ngamay nepangágan tu Jacob ka Galeed kiyá úni nga Hebreo. ⁴⁸ Ay nán tu Laban, "Idi nga binuntun na batu ya mangipakammu kadàta nga duwa kiyá nagkappiya ta," nán na. Ay tútu nepangágan na pe yin tun na giyán ka Galeed. ⁴⁹ Ay nán pikam tu Laban, "E Dios kuma ya magtag-tagasíngan kadàta nu magadayyu ta ngin," nán na. Ay díkod, nepangágan na pe tu binuntun na batu ka Mizpa. ⁵⁰ Ay nán man-in tu Laban, "Nu ra mu la nga pagraw-rawtán daya pútut ku, onu mangatáwa ka manin ka sabáli, oray akkan ku am-ammu, ay lam-lamtan mu wa e Dios ya magsisíngan kadàta," nán na.

⁵¹ Ay se la nga nán tu Laban kitu Jacob, "Sinnam kod idi nga binuntun na batu se idi nga batu wa nepasikád kídí nga nagbátan ta nga duwa. ⁵² Dedi ay tagematun da nga akkan nà lumíwán kídí nga mawe kiyá giyán mu nga makigubát kikaw. Ay akkan ka pe nga umbet kanedi giyán ku wi nga makigubát kiyá. ⁵³ Ay E Dios nga Dios tu Abraham se tu Nahor se datu manákam da ya makakaammu kadàta nga duwa," nán na. Díkod nagsipata tu Jacob ke Dios nga day-dayáwan tu Isaac nga ama na. ⁵⁴ Ay se la nga nagbasu tu Jacob ke Dios kitun na bantay, ay se na nga inayabán datu pan-pane na, se da nga nagkakán. Ay kane mabalin da mangán, ay nagidda da pikam kitúni nga bantay.

⁵⁵ Ay kitu láwa natun ay gummabi tu Laban. Nakipar-buwát kadatu pútut na se datu apúku na. Inummàán nada ngámin se nada nga nekarárag, ay se la nawe nga nagulli yin ka babalay da.

Tu nagpalánu tu Jacob nga mawe maningan kitu Esau

32 Ay díkod nagtul-túluy tu Jacob kitu kapannán na. Ay uwad da nga anghel ne Dios nga summat kaggína. ² Ay kane masingan natu Jacob da, ay nán na, "Ittu idi 'kaw ya kampu ne Dios!" nán na. Ay díkod, nepangágan na tun na giyán ka Mahanaim.

³ Ay nangibon tu Jacob kadatu tolá na nga magin-unna nga mawe kitu giyán tu Esau nga wagi na nga atán ka íli Seir ka Edom. ⁴ Binílin nada nga nán na, "Tu idi ya kagiyan nu kitu wagi ku nga Esau: 'Apu, pekagi ne Jacob nga asassu mu nga panda kídí, ay mepag-agyán nala ka balay de Laban. May piyán na ngin, ápu, ya magulli kanedi. ⁵ Atán da báka na, se asnu na, se kalding se karneru na. Ay atán da pe bobonan na nga lalláki se babbay. Nebon nakami, ta piyán na nga pekagi kikaw, ápu, nga piyán na ya makikappiya kikaw kanu,' nán nu," nán tu Jacob.

⁶ Díkod nawe datu nebon. Ay kane magulli da, ay nán da kitu Jacob, "Naggayát kami ka giyán Esau nga wagi mu. Ay umbet nga sumabat kikaw. Ay atán da kabbulun na nga appát gatut nga tolá na," nán da.

⁷ Ay nagansing pánang se nariribù tu Jacob. Ay díkod

pinagkaduwa na datu tolá na, ay se datu kalding se karneru se datu báka na se datu kámel na. ⁸ Ata nán na, "Nu umbet te Esau se na masingan ya isa nga bagtu, ay se nada nga rapúnan, ay atán pikam daya isa nga bagtu nga annung da ya magtálaw," nán na.

⁹ Ay se la nagkarárag tu Jacob ba nán na, "O Dios nga Dios datu kakay ku nga Abraham se tu ama ku nga Isaac. O APU, ikaw ya nangagi kiyá nga magulli yá kiyá íli kampela ngin na giyán pe daya pan-panè. Ay kinagim pe nga ikaw ya magtagasíngan kiyá, ta senu napiya ya kapàyanán ku. ¹⁰ Akkan nà a mekari kiyá áwan kapal-palíyan na amminya mu, se ya kinamárum ma nepassingan mu kiyá nga asassum mala. Ata kitu inagbáláng ku kitun kídí wángag Jordan, ay tittu ya tàdukud ya ag-agtù. Ngamay kídí yin ay duwa ngark-uwátan nà in. ¹¹ Pangaásim ta igdù nà kitu wagi ku nga Esau. Magansing ngà kaggína, ta get nu patayan nakami ngámin se daya annánà se daya ina da. ¹² Ngamay kinagim mà kiyá nga napiya ya pagbalinán ku. Ay se paaduwan mu daya gakagaka ku, nga ummán ki kaadu daya ginat ki bebay, nga áwan makabílang kaggída," nán na.

¹³ Nagidda da pikam kattoni. Ay kane din algaw, ay nagurnung ka panaruanggam na kitu wagi na kadatu noray atán kaggína ngin. ¹⁴ Nangalà ka duwa gatut ta kalding nga babbay se duwa púlu wa toru, se duwa gatut ta babbay ya karneru se duwa púlu wa toru, ¹⁵ se tallu púlu wa kámel la magpasúsu se datu urbun da, appát púlu puunán nga báka se sangapúlu wa toru, duwa púlu wa puunán na asnu se sangapúlu toru.

¹⁶ Pinagbabagtu na dedi nga animál se na ikípát kadatu asassu na tu kada baláki animal. Ay se na nán kaggída, "Ara, munna kayu. Ipurtut nuda nga magsasarunu may maggaadayyu kayu," nán na. ¹⁷ Ay binílin na tu naginunna, "Ay nu sabtan naka nge Esau nga wagi ku, ay se na salúdsúdan kikaw nga, 'Inna ya apu mu, ay se kawà naya kapannán mu, se makin-kuwa kadedi ya ipur-purtut mu?' nu nán na, ¹⁸ ay nán mu kaggína, 'Kuwa Jacob nga wagi mu ngámin dedi. Ay idde na ngámin dedi kikaw, ápu. Atán na sumar-sarunu kadakami,' nán nu," nán tu Jacob. ¹⁹ Binílin na pe datu mekaduwa se tu mekalu se aggída ngámin nga nán na, "Ittu pe yán ya kagiyan nu ke Esau nu mesabat nu. ²⁰ Ay nán nu pe nga, 'Ay atán na sumar-sarunu kadakami ye Jacob nga wagi mu,' nán nu," nán tu Jacob kaggída. Ata nán na ki uray na nga, "Anannayan ku ya wagi kadedi nga panaruanggam ku nga ipain-unna. Ay se kami la magsingan nin, ay get pakawanan nà kiyán nin," nán na. ²¹ Ay díkod pinaginunna na datu asassu na nga pinamulun na kadatun na panaruanggam na kitu Esau. May nagidda pikam kitu kampu da kitun na gabi.

Tu nakigbu tu Jacob kitu tolá

²² Kitun kam ma gabi, ay bumángun tu Jacob se na nga alà datu duwa nga attáwa na, se datu duwa nga magtar-tarakan kadatu attáwa na, se datu sangapúlu se isa nga annánà na, ay se da nga magbáláng ngin

kitu wángag Jabbok. ²³ Ay kane makapagbáláng ngin datu akkobung na, ay nepibta na pe ngámin nin datu kuw-kuwa na. ²⁴ Ay díkod sissa ngin tu Jacob kitu dammáng. Ay uwad tolay ya inumbet nakigbu kaggína ka panda kitu danni láwa. ²⁵ May kane akkan maábà natu tolay tu Jacob, ay sinúlung na tu apel natu Jacob. Ay tútu nalipdu tu Jacob. ²⁶ Ay se la nán tu laláki, “Mawe yà in ta algaw win,” nán na. Ngamay nán tu Jacob, “Akkan taka papannan nu akkan na pikam bindisyonán,” nán na. ²⁷ Ay nán natu tolay kaggína, “Inna ngágan mu ta?” nán na. Ay, “Jacob,” nán na. ²⁸ Ay nán tu tolay, “Akkan Jacob bin ya ngágan mu, ta panda kídí yin ay Israel ya ngágan mu win. Ata nakiparáng ka ke Dios se kadaya tolay, ay nangábà ka,” nán na. ²⁹ Ay tútu sinaludsud tu Jacob ya ngágan natu laláki, nga nán na, “Ay ikaw, inna ya ngágan mu?” nán na. Ngamay nán natu tolay, “Taanna tura mu piyán ammuwán ya ngágan ku?” nán na. Ay se na nga bindisyonán tu Jacob. ³⁰ Ay díkod nepangágan tu Jacob tun na giyán ka Peniel. Ata nán na, “Nasingan ku ya murang ne Dios may akkan nà a natay,” nán na. ³¹ Ay linumtà tu mata ngin kaggína nga nagtálaw ka Peniel nga nagtag-tagkilay gapu kitu lappu na nga nalipdu. ³² Ay díkod panda kadedi yin na al-algaw, ay áwan kadaya gakagaka tu Jacob ya mangán ka piskal apel animál, áta ittu tun tu nasúlung kitu Jacob.

Tu nagsingan de Jacob se Esau

33 Ay kane maglanga tu Jacob, ay nasingan na nga atán nin tu Esau nga umbet. Kabulun na datu appát gatut ta tolay na. Ay díkod inuwár na datu annánà na kitu Lea se tu Raquel se datu duwa nga bobonan da nga babbay. ² Ay pinaginunna na datu duwa nga bobonan da nga babbay se datu annánà da. Ay se yala tu Lea se datu annánà na. Nepalodi na tu Raquel se tu Jose.

³ Ay aggína tu naginunna kaggída ngámin. Ay kane umad-adanni kitu wagi na, ay nagukkab ba naminpittu kitu lusà. ⁴ Ngamay nanagtág ga summabat te Esau kaggína, se na nga ginàbal, se na ummàán. Ay se da summángit ta duwa. ⁵ Ay kane masingan natu Esau datu babbay se datu annánà, ay nán na, “Indedi kabbulun mu?” nán na. Ay nán tu Jacob, “Tu dedi daya pútupútut ku nga nidde ne Dios kiyà gapu ki kinamáru na,” nán na. ⁶ Ay se la umadanni pe datu bobonan da nga babbay se datu annánà da. Ay nagukkab da ngámin kitu lusà pe. ⁷ Ay ummán pe tu Lea se datu annánà na. Umadanni da se da nga nagukkab kitu lusà. Ay se la nga tu Raquel se tu Jose nga magina. Inumbet da se da nga nagukkab kitu lusà pe. ⁸ Ay nán tu Esau kitu Jacob, “Ay datu nunna nga nesabat ku? Nágan naya piyán mu wa kagiyan kadatun?” nán na. Ay nán tu Jacob ba summungbát, “Panaruanggam ku da tun kikaw, ápu. Ta piyán ku ya makikappiya kikaw,” nán na. ⁹ Ngamay nán tu Esau, “Adu pe yin daya kuw-kuwà, wagi. Alà mu la datun nin ka kuwám,” nán na. ¹⁰ Ngamay nán tu Jacob, “Akkan. Alà mu kuma datun. Nu kurug ga pinakawan nà in, ay alà mu agpà datun

na panaruanggam ku. Ata kane masingan ku ya naganggam mu nga nangawat kiyà, ay ummán ku pe ka nasingan ne Dios,” nán na.

¹¹ “Ara kurug gin, alà mu kurug daya panaruanggam ku kikaw. Ta kinalakkán nà tutu wala nge Dios, ay túya adu daya kuw-kuwà,” nán ne Jacob nga nepílit. Ay tútu inalà ne Esau da pe yin. ¹² Ay se yala nán tu Esau, “Mawe tada lugud din. Ay bulunan taka ngin,” nán na. ¹³ Ngamay nán tu Jacob kaggína, “Ara ngin, ápu. Munna kayu wala ta nonawán se nakapsut dedi annánà in. Ay tagasinnán ku pe daya animál la atán pasuwuan. Ata nu bur-burungan ta dedi ki isa ngalgaw, ay matay da kid ngámin ki unaw da. ¹⁴ Munna kayu wala ngin, ápu. Umunud kami la, ta an-annungan mi la ya magdal-dalen. Ipànung mi la ya annalen mi kiya kabailán daya báka nga magin-inona kadakami, ay se kiya annalen pe dedi annánà. Dàngan mi kayu la kannán giyán nu ka Seir,” nán na.

¹⁵ Ay tútu nán tu Esau, “Pagbansiyang ku lugud daya duddúma nga tolay ku nga sumeng kikaw,” nán na. Ngamay “Akkan nala tagge yin, ápu. Ya nán ku kuma ngala ngin ya surútan ta,” nán na. ¹⁶ Díkod nagulli yala tu Esau kitun kam nga algaw ka Seir. ¹⁷ Ngamay tu Jacob, ay nawe ka Succot. Nagbáwi kattoni se nangwa pe ka kurál datu animál na. Ay túya gapu na nga nengágan na tun ka Succot. ¹⁸ Ay kane kuwa, ay nawe tu Jacob ka íli Sikem ka Canaan kitu naggayát na ka Mesopotamia. Dumatang da kattoni nga áwan napà-pàyanán. Ay nagbáwi manin kitu adanni kitu íli. ¹⁹ Ay ginátang na tun na lusà a nagbawiyán na kadatu pútupútut natu Hamor nga ama tu Sikem. Magatut ta pinaláta nga pirà tu pinanggátang na. ²⁰ Ay se la pe nga nangwa ka pagday-dayáwan na ke Dios. Nengágan na ka El-Elohe-Israel (Para kiya Dios ne Israel ya sarut na).

Tu nanikap da kitu Dina

34 Ay tu Dina nga an-anà natu Lea se tu Jacob, ay nawe naggagáyám kadatu babbay kitúni íli Canaan. ² Ay kane masingan tu Sikem nga prinsipe kitúni nga an-anà tu Hamor nga Heveo ay sinikap na. ³ Ngamay kane kuwa, ay kelugán na kurug pe yin. Piyán na tutu wala pe yin tu Dina. Ay tútu inan-annay na. ⁴ Ay se la nán tu Sikem kitu ama na, “Piyán ku atawán idi nga babay, ama. Alà mu ka para kiyà,” nán na.

⁵ Nagína natu Jacob tu nanikap tu Sikem kitu Dina nga pútut na. Datu annánà na, ay atán da kitu ir-ir-er nga mangipastor kadatu báka da. Díkod akkan nala pikam nagun-úni tu Jacob panda kitu nelalbet da. ⁶ Ay tu Hamor nga ama natu Sikem, ay nawe makiamomán kitu Jacob. ⁷ Ay se la nga inumbet pe yin datu lalláki nga pútupútut natu Jacob nga gayát ka ir-ir-er. Ay kane mammuwán da tu nàwa, ay nagpanakit da, ay se nalúsaw da tutu wala. Ata kitu namílit tu Sikem kitu Dina nga pútut natu Jacob, ay neap-appat na daya iIsrael, áta nadakè tutu wala tuni kaggída.

⁸ Ngamay nakiamomán tu Hamor kaggída nga nán na, “Kurug ga kelugán nату bag-bagu ku nga Sikem ya an-anà nu. Túya pangaási nu ta pagatawán tada da.

⁹ Ipalúbus nu kuma ngin na annung mi ya mangatáwa kadakayu, ay ummán kayu pe, annung nu pe ya mangatáwa kadakami. ¹⁰ Mepagyán kayu kadakami. Awan ya mangiagáwa kadakayu kiya lusà. Magbalay kayu nu ittu, onu maglà-láku kayu. Annung nu pe ya magtagikuw-kuwa kanedi,” nán na. ¹¹ Ay nán pe tu Sikem kitu Jacob ba ama tu Dina, se kadatu wawwági na nga lalláki, “Ipalúbus nu agpà in ya agngan ku kadakayu. Idde ku kadakayu oray nágan na ya agngan nu. ¹² Ikagi nu wala nu nágan naya piyán nu wa panádug ku, ta idde ku ngámin. Basta ipalúbus nu wala nga atawán ku we Dina,” nán na.

¹³ Ay datu lalláki nga pútupútut tu Jacob, ay sinungbátan da tu Sikem se itu ama na nga Hamor. Ngamay tu sungbát da, ay annábag da ngala kadatu magama gapu lugud kitu nangiap-appat da ke Dina. ¹⁴ Ay nán da kaggída, “Akkan mi màwa yán. Akkan mabalin na ipaatáwa mi ya wagi mi kadaya akkan nagpakúgit. Ata nakap-appat yán kadakami. ¹⁵ Mabalin na mayát kami ki nán nu, nu kuwaan nu ya isa ngala nga pàwa mi kadakayu. Masápul magpakúgit daya ngámin lalláki kadakayu. ¹⁶ Nu kuwaan nu yán, ay annung nu ya mangatáwa kadaya babbalásang mi, ay se annung mi pe yin ya mangatáwa kadaya babbay nu. Ay díkod mepagyán kami pe yin kadakayu, ay díkod áwan tada pagdúmán nin. ¹⁷ Ngamay nu maddi kayu kiya nán mi nga magpakúgit kayu, ay alà mi kammin ya wagi mi se kami la nga mawe,” nán da.

¹⁸ Ay nayát tu Hamor se tu Sikem nga magama kitu piyán datu magwawági. ¹⁹ Ay akkan nin-induwán tu bag-bagu kitu nán da. Ta piyán na kurug ge Dina nga an-anà tu Jacob. Tu Sikem pe tu ikaliyaw datu ngámin pan-pane na. ²⁰ Díkod minítig da nga magama ngámin datu lalláki kitu íli nga nán da, ²¹ “Dedi nga tolay, ay namáru da kadàtada. Ay túya pagyanan tada da kanedi yin íli tada ngi. Annung da pe yin ya maglà-láku kanedi, ta abay mà ya íli para kadàtada ngámin. Annung tada pe yin ya mangatáwa kadaya babbalásang da, ay se annung da pe yin ya mangatáwa kadaya babbalásang tada. ²² Ngamay atán masápul la kuwaan tada pikam. Masápul la magpakúgit daya ngámin na lalláki kadàtada, nga ummán kadaya ngámin lalláki kaggída. Nu kuwaan tada yán, ay mepagyán se mepagsissa dedi yin na tolay kadàtada kanedi. ²³ Ay nu umannúgut tada ki piyán da, se da nga mepagyán nin kadàtada kanedi, ay kuwa tada pe yin daya ngámin na kuw-kuwa da se daya ngámin na áyam da,” nán da. ²⁴ Ay nayát ngámin datu umíli kitu nán datu Hamor nga magama. Ay díkod nagpakúgit ngámin datu lalláki kitúni nga íli.

Tu nangibálat datu wawwági tu Dina kaggína

²⁵ Ay kitu mekalu wa algaw kitu sillalanát da pikam kitu nagpakúgit da, ay nagtagiampiláng tu Simeon se tu Levi nga pútupútut nату Jacob nga wawwági tu

Dina. Ay se da nga nawe kitu íli nga áwan makammu kadatu umíli kitu palánu da. Ay se da pinatayán ngámin datu lalláki kaggída. ²⁶ Pinatay da pe tu Hamor se tu Sikem nga magama. Ay se da nga inalà tu Dina se dala nga nagtálaw. ²⁷ Ay datu duddúma nga pútupútut nату Jacob, ay inumbet da kitu íli, se da nga alakkán datu kuw-kuwa datu tolay. Kinuwa da tun, áta neap-appat datu umíli tu wagi da nga babay. ²⁸ Inalà da datu báka da, se datu karneru da se kalding da, se datu asnu da, se datu ngámin na atán kitu íli se datu atán kitu tálun. ²⁹ Inalà da tu ngámin na kuw-kuwa da se datu annánà da, se datu attáwa da, se ngámin na masingan da kadatu babalay da. ³⁰ May nán tu Jacob kitu Simeon se tu Levi, “Tura dà pe ya iraarás ta? Kídi yin ay kalingáan dà daya iCanaan se daya iPerez. Bitti tada. Ay nu tura da la nga umbet nga makigubát kadàtada, ay kurug gala a nga matay tada ngámin, ta adu da,” nán na. ³¹ Ngamay nán da pe, “May tura da la pe pinagbalin ya wagi mi ka ummán ka púta ta!” nán da.

Tu namindisyon ne APU Dios ke Jacob ka Betel

35 Ay nán ne Dios kitu Jacob, “Mawe ka magyán ka Betel. Ay mangwa ka pe kannán ka annidúgán mu ka pagbasu mu kiyà. Iyà kam tu nagpassingan kikaw kitu inagtálaw mu ke Esau nga wagi mu,” nán na. ² Ay díkod nán nату Jacob kadatu akkobung na se datu tolay na, “Ippà nu ngámin daya sinan diy-diyos nu nga negayát nu ki sabáli nga giyán, se nu dalusán daya bag-baggi nu, se kayu pe magsukat ka nadalus sa bádu. ³ Ta magalit tada ngin ka Betel. Mangwa ngà kattoni ka pagday-dayáwan ke Dios, nga ittu ya sinum-meng kiyà kitu inagrig-rígát ku. Ay atán peyapeyang kadatu nap-apannán ku,” nán na. ⁴ Díkod niddánán da kitu Jacob ngámin datu sinan diy-diyos nga negayát da ka sabáli nga giyán, se datu tatalobang da nga gayát kadatu sinan diy-diyos. Ay se na nekorob ngámin datu kitu linung tu káyu wa lugo nga adanni ka Sikem.

⁵ Ay kitu agdal-dalen da, ay pinagansing ne Dios datu tolay kadatu il-íli nga liw-liwánan da kaggída. Díkod áwan nangpal kaggída. ⁶ Ay díkod dummatang tu Jacob se datu ngámin akkobung na se datu tolay na ka Luz (Betel kam yán), nga atán kam pe ka Canaan. ⁷ Nangwa kattoni ka pagday-dayáwan na ke Dios. Nepangágan na tu giyán ka El Betel, áta kattoni tu nagpassingannán ne Dios kaggína kitu inagtálaw na kitu Esau. ⁸ Ay natay kattoni tu Debora nga magtar-tarikan kitu Rebecca. Netaman da kattoni kitu linung nату káyu wa lugo kitu panimbaw Betel. Díkod nepangágan da tu giyán ka “Lugo wa Agmanakit.”

⁹ Ay díkod ittu idi tu nàwa. Kane maggayát tu Jacob ka Paddan-aram, ay nagpassingan manin ne Dios kaggína, ay se na binindisyonán pe. ¹⁰ Ay nán ne Dios kaggína nga namindisyon, “Ya ngágan mu ay Jacob, ngamay akkan ittu yanin ya ngágan mu, ta Israel ya ngágan mu win,” nán na. Díkod Israel lin tu ngágan na nanggayát kitun. ¹¹ Ay nán ne Dios manin kaggína, “Iyà e Dios nga Mannakabalin. Magpaadu kayu, ta senu

gumánab kayu. Magbalin kayu ka isa nga nasiyon, ay se ikaw ya paggayatán daya tangabubúlun na nas-nasiyon. Ikaw pe ya paggayatán daya à-ári daya il-íli. ¹² Ay tu lusà a nekarì kitu Abraham, se kitu Isaac ay ipakin-kuwà pe kikaw se kadaya ngámin na gakagaka mu,” nán na. ¹³ Ay se la pinanáwan ne Dios tu Jacob kitúni nga giyán nga nangamomanán na kaggína. ¹⁴ Nangipasikád tu Jacob ka batu kitúni ka tagematun na kitu nakibàbànan na ke Dios. Ay se na la nga siniya-án ka básì ka dátun na, ay se na pe siyaán ka denu tu batu, ta senu magbalin ka napatag. ¹⁵ Ay nepangágan tu Jacob tun na giyán ka Betel.

Tu nekeanà tu Benjamin se itu nekatay tu Raquel

¹⁶ Ay nagrubuwát da manin de Jacob ba tangabalay ka Betel. Ay ad-dayyu da pikam ka Efrata ngin, kane umbet pe tu oras tu Raquel la magan-anà. Ay nasulitán pà nang kitu nanggìgìna na. ¹⁷ Ay kane palotán nin tu rìgát nату anggì-gìna na, ay nán tu mamalugganà kaggína, “Akkan ka mansing ngin. Laláki manin ya an-anà mu,” nán na. ¹⁸ Ngamay natay kammala tu Raquel. Kitu anggassát na, ay nepangágan na tu an-anà ka Benoni. Ngamay nepangágan nату Jacob ka Benjamin. ¹⁹ Netaman da tu Raquel kitu adanni dálen na mawe ka Efrata (ay Betlehem kam yán na giyán). ²⁰ Nangipasikád tu Jacob ka batu kitu otun tu lúbù na. Ittu tun tu tagenatun na kitu lúbù nату Raquel. Atán pikam tun na batu panda kadedi yin na al-algaw. ²¹ Netul-túluy da tu nagdal-dalen. Ay kane dumatang da kitu giyán tu torre Eder, ay nagbáwi da manin kitu giyán na adanni kitúni.

²² Ay kitu kowad da kitúni nga giyán, ay nawe inlay tu Ruben tu Bilha nga isa kadatu attáwa nату Jacob nga ama na. Ay nammuwán tu Jacob tun na nàwa.

Sangapúlu se duwa ngámin datu pútupútut nату Jacob nga lalláki. ²³ Datu annánà da se tu Lea nga lalláki, ay tu Ruben (aggína tu manákam ma pútut tu Jacob), tu Simeon, tu Levi, tu Juda, tu Isacar, se tu Zebulun. ²⁴ Datu annánà da se tu Raquel nga lalláki, ay tu Jose se tu Benjamin. ²⁵ Datu annánà da nga lalláki se tu Bilha nga bobonan tu Raquel, ay tu Dan se tu Naftali. ²⁶ Ay datu annánà tu Jacob se tu Zilpa nga bobonan nату Lea, ay tu Gad se tu Aser. Tu dayán ngámin datu pútupútut nату Jacob. Neanà da ngámin ka Mesopotamia.

Tu nekatay tu Isaac

²⁷ Ay nawe tu Jacob ka Mamre nga Kiriatarba kam pe (ay Hebron kam yán) nga giyán tu Isaac nga ama na. Kattoni pe tu nag-agyanán tu Isaac se tu Abraham nga magama. Nepagíli da ngala kitúni. ²⁸ Ay magatut se walu púlu tu dagun nату Isaac ²⁹ se la nga natay. Lálakay pà nang ngin kane matay. Ay díkod netaman de Esau se tu Jacob tu Isaac nga ama da.

Datu pútupútut tu Esau

³⁶ Tu dedi datu lalláki nga pútupútut tu Esau (nga Edom kam pe). ² Nangatáwa nge Esau kadatu babbay ka Canaan. Tu dedi datu attáwa na: Tu Ada nga an-anà nату Elon nga Heteo, tu Oholibama nga an-anà nату Ana. Tu Ana ay an-anà nату Zibeon nga Heveo. ³ Atáwa nату Esau pe tu Basemat nga wagi nату Nebayot. Pútut tu Ismael datun na duwa. ⁴ Tu lalláki nga an-anà nату Esau se tu Ada ay tu Elipaz. Ay tu lalláki nga an-anà da se tu Basemat ay tu Ruel. ⁵ Ay datu lalláki nga annánà da se tu Oholibama, ay tu Jeus, tu Jalam se tu Kora. Tu dayán datu pútupútut tu Esau nga lalláki nga neanà ka Canaan.

⁶ Umadayyu tu Esau kitu Jacob nga wagi na. Inalà na ngámin datu kuw-kuwa na nga nálà na ka Canaan, se da la nga nagtálaw nga tangabalay. Inalà na datu báka na, se datu ngámin na animál na. ⁷ Nagtálaw, áta adu tutu wala ngin datu animál da se tu Jacob. Akkan da mabalin ya magbulun nin. Ta akkan umanáy yin tu lusà kadatu animál da nga duwa, áta adu tutu wala ngin. ⁸ Díkod nawe naggunà tu Esau kitu ban-bantay nga íli ka Seir. (Tu Esau ay Edom kam).

⁹ Ay tu dedi datu pútupútut tu Esau wa apuapu datu Edomita. Nagyán da ngámin kitu ban-bantay nga íli Seir. ¹⁰ Tu dedi lugud daya ngag-ngágan datu lalláki nga pútupútut tu Esau. Tu Elipaz nga an-anà da se tu Ada. Tu Ruel nga an-anà da se tu Basemat. ¹¹ Ay tu Elipaz, ay atán da pe pútupútut na nga lalláki. Tu dedi datu ngag-ngágan da: tu Teman, tu Omar, tu Zefo se tu Gatam se tu Kenaz. ¹² Ay atán pe isa nga lalláki nga pútut nату Elipaz kitu Timna nga kàduwa nga atáwa na. Amalek ya ngágan na. Tu dayán datu pútupútut tu Esau kitu Ada. ¹³ Tu dedi datu lalláki nga pútupútut tu Ruel nga an-anà tu Esau se tu Basemat: tu Nahat, tu Zera, se tu Samma se tu Mizza. Tu dayán datu apúku tu Esau kitu Basemat. ¹⁴ Ay tu dedi datu lalláki nga pútupútut tu Esau se tu Oholibama nga an-anà tu Ana nga an-anà tu Zibeon: tu Jeus se tu Jalam se tu Kora.

¹⁵ Tu dedi datu apúku nату Esau nga naggay-gayatán datu gakagaka na. Datu apúku na nga lalláki kitu Elipaz nga manákam ma pútut na, ay tu dedi datu ngag-ngágan da: tu Teman, tu Omar, tu Zefo tu Kenaz, ¹⁶ tu Kora, tu Gatam se tu Amalek. Tu dayán datu lalláki nga pútupútut nату Elipaz nga ap-apu datu tolay ka íli Edom. Apúku tu Ada ngámin dayán. ¹⁷ Ay datu lalláki nga apúku tu Esau kitu Ruel nga naggay-gayatán datu gakagaka na ay: tu Nahat, tu Zera, tu Samma, se tu Mizza. Tu dayán datu lalláki nga apúku tu Esau kitu Ruel nga an-anà da se tu Basemat. Aggída ya à-apu pe datu tolay ka Edom.

¹⁸ Tu dedi datu lalláki nga pútupútut tu Esau kitu Oholibama nga an-anà nату Ana: tu Jeus, tu Jalam se tu Kora. ¹⁹ Aggída pe daya naggayatán datu tolay ka Edom.

Datu pútupútut natu Seir

^{20,21} Tu dedi datu ngag-ngágan datu apuapu datu duddúma nga tolay ka Edom nga à-apu pe datu gakagaka da kampela ngin nin: tu Lotan, tu Sobal, tu Zibeon, tu Ana, tu Dison, se tu Ezer se tu Disan. Tu dayán datu lalláki nga pútupútut tu Seir nga Horeo. ²² Ay datu lalláki nga pútupútut tu Lotan ay de Hori se tu Heman. Ay uwad wagi natu Lotan nga babay. Timna tu ngágan na. ²³ Ay datu lalláki nga pútupútut natu Sobal ay de Alban, tu Manahat, tu Ebal, se tu Sefo se tu Onam. ²⁴ Ay datu lalláki nga pútupútut natu Zibeon, ay tu dedi: tu Aya se tu Ana. Tu Ana tu nakasmà kitu gabuwà a napásu tu danum na kitu ir-ir-er, kaggína na nga mangipas-pastor kadatu asnu natu Zibeon nga ama na. ²⁵ Ay tu pútut natu Ana nga laláki ay tu Dison, ay se tu Oholibama tu pútut na nga babay. ²⁶ Ay tu dedi datu lalláki nga pútupútut natu Dison: tu Hemdan, tu Esban, tu Itran se tu Keran. ²⁷ Ay tu dedi datu lalláki nga pútupútut natu Ezer: tu Bilhan, se tu Zaban, se tu Akan. ²⁸ Ay datu lalláki nga pútupútut natu Disan ay tu dedi: tu Uz se tu Aran. ²⁹ Tu dedi datu naggay-gayatán datu Horeo nga à-apu pe kadatu tolay da kampela ngin nin: tu Lotan, tu Sobal, tu Zibeon, tu Ana, ³⁰ tu Dison se tu Ezer se tu Disan. Tu dayán datu apuapu datu Horeo nga atán ke íli Seir.

Datu à-ári ka Edom

³¹ Ay tu dedi datu à-ári nga nangitur-turáy ka íli Edom. Nagári da kitu áwan pikam ári kadatu iIsrael. ³² Tu Bela nga pútut natu Beor tu nagári ka íli Dinhaba ka Edom. ³³ Ay kane matay tu Bela, ay tu Jobab nga pútut natu Zera nga iBozra tu summukát ta nagári. ³⁴ Ay kane matay tu Jobab, ay tu Husam nga iTeman ya summukát ta nagári. ³⁵ Ay kane matay tu Husam, ay tu Hadad nga pútut natu Bedad ya summukát ta nagári. Tu Bedad nga iAvit tu namalsu kadatu gakagaka natu Midian kitu naggugubát da ka Moab. ³⁶ Ay kane matay tu Hadad, ay tu Samla nga iMasreka tu summukát nga nagári. ³⁷ Ay kane matay tu Samla, ay tu Saul la iRehobot tu summukát ta nagári. Adanni ka wángag Eufra-tes ya Rehobot. ³⁸ Ay kane matay tu Saul, ay tu Baalhanan nga pútut natu Akbor tu summukát nga nagári. ³⁹ Ay kane matay tu Baalhanan, ay tu Hadar nga iPau tu summukát ta nagári. Atáwa na tu Mehetabel nga an-anà tu Matred nga an-anà tu Mezahab. ⁴⁰ Díkod tu dedi datu ngag-ngágan datu gakagaka natu Esau. Ittu pe ya ngag-ngágan datu tangámalan da se datu il-íli da, se aggída pe datu à-apu datu gakagaka da kampela ngin nin: tu Timna, tu Alva, tu Jetet, ⁴¹ tu Oholibama, tu Ela, tu Pinon, ⁴² tu Kenaz, tu Teman, tu Mibzar ⁴³ se tu Magdiel se tu Iram. Tu dayán datu gakagaka natu Esau (Edom kam pe ya Esau). Datu ngag-ngágan da pe ya ngag-ngágan datu il-íli nga naganán da, ay se aggída pe daya à-apu kadayán il-íli da.

Datu tag-tagenap natu Jose

37 Ay naggunà tu Jacob ka Canaan, nga ittu pe tu nepagiliyán datu mannákam na. ² Ay tu dedi datu nà-nàwa kade Jacob ba tangabalay.

Ay gapu ta sangapúlu se pittu dagun natu Jose yin, ay aggína tu isa nga magtar-tarakan kadatu karneru se kalding da. Sinengán na datu wawwági na nga lalláki, nga annánà tu Bilha se tu Zilpa nga attáwa pe natu ama na. Ay tu Jose pe tu mangipipílit kitu ama da kadatu nadakè a kuk-kuwaan datu wawwági na.

³ Tu Jose tu idum-dúma natu Jacob kadatu ngámin na annánà na, áta neanà kitu kalálakay na ngin. Ay pinangwa na tu Jose ka bádu na nga adaddu se adaddu pe íma na. ⁴ Ay kane mammuwán datu wawwági na tu angnidúma natu ama da kaggína, ay tútu lùsawan da pe yin. Ay akkan napiya pe yin datu akiamomán da kaggína.

⁵ Ay isa nga gabi, ay uwad tagenap tu Jose. Ay kane ibàbànán na tu tagenap na kadatu wawwági na, ay naturun lugud agpà tu angnalùsaw da kaggína. ⁶ Ata nán na kaggída, “Gínán nu kod idi nga tagenap ku kitu gabi. ⁷ Atán tada kanu mà a magbattà ka ginápas kiya isa nga tálun. Ay isa kanu mà kadatu bintàán ku ya nagsíkád. Ay datu bintàán nu, ay nepalimut da kitu bintà ku, se da kanu mà a miplog kitu bintà ku,” nán na. ⁸ Ay tútu nán da kaggína, “Inna! Ya nán mu, gane, ay ikaw ya magári kadakami onu mangituráy kadakami,” nán da kaggína. Ay tútu naturun tu angnalùsaw da kaggína gapu kadatu nebàbànán na kaggída panggap kitu tagenap na.

⁹ Ay kane isa nga gabi manin, ay uwad manin tagenap na. Ay nebàbànán na manin kadatu wawwági na. Ay nán na, “Atán kod mà tagenap ku manin. Tagenap ku nga ya mata se ya búlán se sangapúlu se isa nga bittuwan, ay nagukkab da kanu mà kiya àráng ku,” nán na.

¹⁰ Ay kane ibàbànán na pe kitu ama na, ay pináas na nga nán na, “As, nágan na nga tagenap yán! Ya piyám nga kagiyán, ay iyà nga ama mu se iya ina mu se daya wawwágim, ay magukkab kami ngámin ki àráng mu?” nán tu ama na. ¹¹ Ay tútu magimli datu wawwági na kaggína gapu kadatun na tag-tagenap na. Ngamay linam-lammat tala natu ama na datun.

Tu nangiláku datu wawwági ne Jose kaggína

¹² Ay kane din isa nga algaw, nawe nepastor datu wawwági natu Jose datu karneru se kalding natu ama da ka Sikem. ^{13,14} Ay nán tu Jacob kitu Jose, “Nawe nepastor datu wawwágim datu karneru se kalding ka Sikem. Mawe muda nga sùbangán. Mawe mu sinnan nu mapà-paanna da ngin se datu ipas-pastor da. Ay umbet ka kammin, ta senu ammuwán ku nu mapà-paanna da,” nán na. “Mawe yà a lugud,” nán tu Jose. Ay tútu nagrubuwát tin ka Hebron nga íli nga natanáp, nga mawe ka Sikem. Ay kane dumatang ka Sikem, ay sapúlan na ngin datu wawwági na. ¹⁵ Ay

uwad isa nga laláki nga nakasingan kaggína nga magaw-awagwag kitu ir-ir-er. Ay tútu sinaludsud natu laláki kaggína, “Inna ya sap-sapúlám?” nán na. ¹⁶ “Sap-sapúlan ku datu wawwági nga mangipas-pastor kadatu karneru se kalding mi. Ikagim mán agpà kiyà nu wàna giyán da,” nán na. ¹⁷ “Awan da ngin kanedi,” nán natu tolay. “Naginà a ‘Dadun mawe tada ka Dotan,’ nán da,” nán tu tolay. Díkod nawe na sinapúlan datu wawwági na, ay nasmà nada ka Dotan. ¹⁸ Adayyu pikam tu Jose, ay nasingan datu wawwági na ngin. Kitu adayyu pakam, ay naggaamomanán da nga patayan. ¹⁹ Nán da kitu isa isa kaggída, “Ye atán nin tu maragtagenap. ²⁰ Ara nu, ta patayan tada, se tada nga ipisù kiya nasiyánan na bubun. Ay se tada la nga nán ke ama nga pinatay se kinnán ulolag. Ay sinnan tada nu atán pagtung-tungpálan datu tag-tagenap na,” nán da. ²¹ May kane magina tu Ruben tu kinagi da, ay sinipa nada nga nán na. “Akkan tada nga patayan. ²² Ipisù tada ngala kiya bubun kídi ir-ir-er,” nán natu Ruben kaggída. May nán na ngala tun, áta palánu na nga alá kammin, ta senu makapagulli kammin kitu ama na. ²³ Ay díkod kane dumatang tu Jose kitu giyán datu wawwági na, ay dinugkam da se da làbuwan tu bádu na nga adaddu nga adaddu íma na, ta ittu tun tu pinagbádu na. ²⁴ Ay se da nga nippan na nepisù kitu bubun na nasiyánan.

²⁵ Ay kane atán da nga mangán, ay uwad nalágib da nga tangabubúlun na tolay ya mameyag kitu giyán da. Datu gakagaka natu Ismael da. Gayát da ka Gilead, may mawe da magláku se maggátang ka Egipto. Díkod adu datu agtu da nga ittátánib se datu ibbal-samár nga netakay da kadatu kámel da. ²⁶ Ay nán tu Juda kadatu wawwági na, “Awan tada málaálá, wawwági, nu patayan tada ya wagi tada, se tada nga ituláyaw. ²⁷ Napì-piya la ngin nu iláku tada kadaya Ismaelita. Akkan tada patayan, ta wagi tada kam. Kabaggiyán tada kam yán,” nán na. Ay nayát datu wawwági na kitu nán na. ²⁸ Ay kane lumíwán datu iMidian nga maglà-láku, ay inalà da kammin tu Jose kitu bubun, ay se da neláku kadatu Ismaelita ka duwa púlu wa pinaláta nga pirà. Ay díkod nippan da tu Jose ka Egipto.

²⁹ Ay kane mawe toliyan tu Ruben tu Jose kitu bubun, ay áwan na nasingan kaggína. Ay tútu nagpannakit, ay pinisi natu bádu na kitu pannakit na. ³⁰ Nawe kitu giyán datu wawwági na se na nán kaggída, “Awan Jose kitu bubun! Ay nágan naya kuwaan kun!” nán na.

³¹ Ay tu bádu natu Jose, ay inalà da se da nga namatay ka kalding se da nga nidsam kitu dága. ³² Nippan da tu bádu kitu ama da, ay se da nga nán kaggína, “Nasmà mi idi nga bádu. Sinnam mán nu ittu yán tu bádu natu an-anà mu,” nán da. ³³ Nalásin na tu bádu. “Saay! Ittu idi ya bádu natu an-anà ku. Kinnán ulolag á nge Jose. Nalápi-lápi á tu an-anà ku!” nán na. ³⁴ Ay tútu pinisi na tu bádu na kitu pannakit na. Nagbádu ka langgusti ta nagmanakit gapu kitu an-anà na. Nabayág ga nagmanakit. ³⁵ Anannayan datu pútut na ngamay maddi maannay. “Magmanakit tà ki an-anà

ku panda ki katay ku,” nán na. Ay pabegan na tu sumángit.

³⁶ Ngamay tu Jose, ay neláku datu iMidian ka Egipto kitu Potifar ra isa nga kapitán datu guwardiya natu ári.

Tu Juda se itu Tamar

38 Akkan nabayág nanggayát kitu nangiláku da kitu Jose, ay pinanáwan natu Juda datu wawwági na, ay se la nawe nagyán kitu adanni kitu giyán tu Hira nga iAdullam. ² Ay kitúni ay nasingan natu Juda tu babbalásang tu Sua nga Cananeo. Ay inatawán tu Juda tu babbalásang. ³ Nabùsit, ay se la nagan-anà ka isa nga laláki. Nepangágan na ka Er. ⁴ Akkan nabayág ay nabùsit manin, ay nagan-anà ka isa nga laláki. Nengágan na ka Onan. ⁵ Ay se la manin nagan-anà ka isa nga laláki kitu kaatán na ka Akzib. Ay nepangágan na ka Sela.

⁶ Pinagsápul natu Juda tu Er nga manákam ma pútut na ka atáwa na. Ay nasmà na tu Tamar. ⁷ Ngamay tu Er, ay nadakè datu kuk-kuwaan na ki agsisíngan ne APU, ay tútu pinatay na. ⁸ Díkod nán tu Juda kitu Onan, “Rabbang na nga ikaw ya mangidde ka pútupútut na wagi mu. Ay túya mawem allayan ya ípág mu,” nán na. ⁹ Ngamay ammu natu Onan nga ya an-anà, ay akkan mepakin-kuwa kaggína. Díkod, nu meallay tu Onan kitu ípág na, ay ippà na peyang tu maggayát kaggína, ta tagànaán na ka an-anà tu wagi na. ¹⁰ Nalúsaw we APU kitun na kinuwa tu Onan, ay tútu pinatay na pe. ¹¹ Ay díkod nán natu Juda ke Tamar nga manúgáng na, “Mawe ka pikam ka balay nu. Idaggám ya ikà-abay ne Sela nga pútut ku,” nán na. Nán na tun ta malídug ta get matay pe nga ummán kadatu wawwági na. Díkod nawe tu Tamar ka balay da.

¹² Ay kane mabà-bayág gin, ay natay tu atáwa tu Juda. An-anà tu Sua mà tu atáwa na. Ay kane mabalin tu agmanakit natu Juda, ay nawe da se itu opun na nga Hira nga iAdullam ka Timna. Atán da kitúni datu maragpúkis kadatu karneru na. ¹³ Ay uwad nagkuna kitu Tamar ka, “Mawe ye katugángam ka Timna nga magpapúkis kadatu karneru na,” nán na. ¹⁴ Ay tu kinuwa natu Tamar pe, ay nippà na tu bádu na nga ibbabádu da nga búkud, ay se la pe magladdung ka natàbán ngámin tu murang na. Nagbugubugut pe, ta senu akkan malas-lásin. Ay se la nawe nagtutúgaw kitu ruwángan natu íli Enaim nga dadalenán da nga mawe ka Timna. Kinuwa na tun, áta nasingan na nga abay yin tu Sela ngamay akkan dada pikam pinagatáwa. ¹⁵ Ay kane masingan natu Juda, ay páti na nu isa nga púta, áta tinàbán na tu murang na. ¹⁶ Tútu nawe kitu giyán na se nán kaggína, “Dadin ta maggan-gánas ta,” nán na, áta akkan na ammu nga ittu tun tu manúgáng na. Ay nán natu babay, “Ay nágan iddem kiya?” nán na. ¹⁷ Ay nán natu Juda nga summungbát, “Patuludán taka ka isa nga urbun kalding,” nán na. Ay nán manin tu babay, “Napiya nu patingáan nà panda ki agpetulud mu ki urbun kalding,” nán na. ¹⁸ “Nágan na nga patínga ya iddè kikaw?” nán natu Juda. “Ya sangkilat ta immamarkám se iya kadena na, se ya

tàdukud mu," nán tu babay. Díkod nidde na ngámin datun kaggína, se da nga nagallay. Ay se la nawe tu Juda. Ay nanggap-gapu tu Tamar. ¹⁹ Nawe pe yin, ay se na nga ippà pe yin tu laddung na, ay se na ngin pagbádu tu ibbabádu da búkud.

²⁰ Ay kane pidde natu Juda ngin tu urbun kalding kitu opun na nga iAdullam kitu babay, ay akkan na nga masma tu babay. Alà na kuma pe yin datu patínga na. ²¹ Díkod sinaludsud na kadatu lalláki kitúni nga nán na, "Ka wàna giyán natu púta nga uwad magtutúgaw kitu bíkat dálen ka Enaim?" nán na. Ngamay nán da, "Awan mà púta nga inummang kanedi a!" nán da. ²² Díkod, nagulli kitu Juda se na nga nán, "Awan ku nasmà kitu babay. Ay 'Awan mà inummang nga púta kanedi,' nán datu lalláki kitúni," nán na. ²³ Ay tútu nán natu Juda, "Kuwa na la ngin datu nepatíngà kaggína. Ta get igalgalà ditte da tolay. Piddè mà kikaw idde nga kalding may áwan mu masma kaggína mà," nán natu Juda.

²⁴ Moli kid tallu búlán ka panda, ay uwad nagkuna kitu Juda nga, "E Tamar nga manúgáng mu, ay atán kal-allay na ngin. Ay nabùsit pe yin," nán na. Ay tútu nán natu Juda, "Ilawán nu, se nu sidúgan yán na babay panda ki katay na," nán na. ²⁵ Ay kitu angngilawán da kitu Tamar, ay nepekagi na kadatu tolay kitu katugárgan na ya, "Ya laláki nga makin-kuwa kadedi, ay aggína ya ama nedi búsit ku wi," nán na. "Sinnan muda agpà se mu kagiyan kiyà nu inna ya makin-kuwa kadedi nga sangkilat ta immamarka se ya kadena na, se ya tàdukud," nán na. ²⁶ Ay binigbig natu Juda nga kuw-kuwa na datun. Ay se na nga nán, "Awan na nga básul. Iyà ya atán básul ta akkan ku nepatáwa ke Sela nga pútut ku," nán na. Ay akkan inlay natu Juda tu Tamar rin.

²⁷ Ay kitu aggan-anà na ngin, ay síngin datu annánà na. ²⁸ Ay kane manggì-gìna ngin, ay lummawán tu íma natu isa kadatu annánà. Inimmán natu mamalugganà tu íma na se na babbaddan ka daggáng nga binola. Ta aggína tu nunna nga lumawán. ²⁹ Ngamay kane gamnídan na kammin tu íma na kitu unag, ay lumawán tu kasíngin na. Ay laláki. Ay nán tu mamalugganà, "Tura ka pe makiguru nga lumawán!" nán na. Díkod nepangágan da tun ka Perez. ³⁰ Ay se la pe nga lumawán tu wagi na nga nababbaddán ka daggáng nga binola. Ay laláki pe. Ay nepangágan da ka Zera.

Tu Jose se itu atáwa tu Potifar

39 Ay nu tu Jose, ay nippan datu Ismaelita ka Egipto. Ay ginátang tu Potifar tu Jose kaggída. Tu Potifar ay isa nga iEgipto nga kapitán datu guwardiya ka palásiyu natu ári. ² E Apu ya atán peyapeyang nga mamul-bulun kitu Jose. Ay tútu napiya tu nà-nàwaán na. Ay díkod atán pe yin kitu balay natu apu na nga iEgipto. ³ Nalásin natu apu na nga atán ne APU peyapeyang kaggína. Ay ngámin na kuwaan natu Jose, ay papiyaan ne APU da ngámin. ⁴ Díkod pàgan na nge Jose. Tútu pinagbalin na ka bobonan na kampela ngin. Ay pinagbalin na pe ka maragtagasíngan kitu balay

na, ay se nepiyár na kaggína pe datu ngámin na kuw-kuwa na. ⁵ Nanggayát kitu nangngipiyár na kadatu ngámin na kuw-kuwa na se itu balay na kitu Jose, ay tinag-tagasinnán pe ne APU tu iEgipto, se datu akkobung na, se datu kuw-kuwa na, se datu mul-múla na. Kinuwa ne APU tun gapu kitu Jose. ⁶ Díkod nepiyár na tu ngámingámin na kuw-kuwa na kitu Jose. Gapu kitu Jose, ay áwan na nga lid-lídug ki oray inna. Tittu la tu kanan na.

Tu Jose ay natáram se nabakad. ⁷ Ay kane din isa ngalgaw, ay natarmán tu atáwa ne Potifar kitu Jose. Ay tútu nán na kitu Jose, "Umbet ikaw, magallay," nán na. ⁸ Ngamay naddi tutu wala tu Jose, ay nán na kaggína, "Nepiyár naya apù ya ngámingámin na kuw-kuwa na kiyà. Awan na lid-lídug kadaya kuw-kuwa na kidi balay gapu lugud ta piyáran nà. ⁹ Nagpáda ngin ya turáy mi kidi nga balay. Ay áwan na nga netagàna kiyà. Ikaw wala nga atáwa na. Ay túya maddi ya kiya nadakè tutu wala nga talipàwa mu kiyà. Lùsawan ku ya magbásul ke Dios," nán na. ¹⁰ Ay oray inalgalaw tu angngagi na kitu Jose nga magallay da, ay akkan na inat-atangya, ay se lanídán na peyang pe. ¹¹ Ngamay kane isa ngalgaw kane mawe ye Jose kitu balay da nga mangwa ngin kadatu ubra na, ay nipàmu pe nga áwan pe datu lalláki ya atán kitu balay. ¹², ¹³ Dinugkam natu atáwa Potifar tu Jose nga nán na, "Ara, allayan nà kidi yin!" nán na. Ngamay naglámud tu Jose. Nagtálaw se lumawán kitu balay, ngamay nabansi tu amin lasi nga bádu na kitu babay. Ay tútu ¹⁴ nakas-asáraw kanu mà pe nga nagkarraw kadatu lalláki nga magub-ubra kitu balay da. Ay nán na kaggída, "Sinnan nu kod! Tali iappat nitta ya Hebreo nga nilbet natu atáwa kanedi balay yi. Tagge nà ala nga sìpan ngamay se yà a nakas-asáraw. ¹⁵ Ay kane makas-asáraw wà ay nagkirut nagtálaw. Ay tútu akkan na natagmit idi bádu na ngi," nán na. ¹⁶ Ay se na nga nippapáy tu bádu natu Jose kitu giyán na panda kitu nilalbet natu atáwa na. ¹⁷ Ay kane umbet tu atáwa na, ay nagpipilit nga nán na, "Tu asassu mu nga Hebreo nga inalà mu kanedi, ay lin-umnà kidi giyán ku se nà sìpan kuma ¹⁸ ngamay kane makasáraw wà, ay nagkirut nagtálaw se la lumawán. Ay túya nabansi na ya bádu na ngi," nán na.

¹⁹ Ay kane magina natu apu tu Jose tu nekagiyán tu atáwa na, ay nakarungat pàrang. ²⁰ Díkod tiniliw na tu Jose se na nga ibálud kitu agba-balúdán na giyán pe datu bálud natu ári. ²¹ Ngamay atán pe APU Dios nga sumeseseng peyang kitu Jose. Nepasingan na tu kinamáru na kaggína kane idúma manin natu apu kitu agba-balúdán tu Jose. ²² Ay tu Jose tu pakammuwan natu ap-apu kitu agba-balúdán kadatu duddúma nga bálud. Tu Jose pe tu nangipiyáran na kadatu ngám-ingámin na mà-màwa kitu agba-balúdán. ²³ Ay díkod, áwan lidu-lídug natu ap-apu datu bálud kadatu nepiyár na kitu Jose, áta e APU ya sumeseseng kaggína. Ay oray inna nga kuwaan na, ay napiya peyang ya pagbalinán da, ta e APU ya sumeseseng kaggína.

Tu nangisarut tu Jose kadatu tag-tagenap datu duwa nga bálud

40 Akkan nabayág, datu ap-apu datu para tog kitu ári ka Egipto se itu ap-apu datu maragkuwa ka sinápay na, ay nakabásul da. ² Ay díkod nalúsaw tu ári kaggída nga duwa. ³ Ay díkod nepebálud nada kitu balay natu kapitán datu guwardiya, kitu nangibalúdan da kam pe kitu Jose. ⁴ Nabà-bayág da kam kitu agba-balúdan. Ay tu Jose tu nangipiýaran natu kapitán kaggída nga duwa. Tu Jose tu makammu kadatu masap-sápul datu duwa.

⁵ Isa nga gabi kitu agba-balúdan, ay nagtatagenap datu duwa nga bálud; tu apu datu para tog kitu ári ka Egipto se itu apu datu para kuwa na ka sinápay. Nag-baláki datu tagenap da, ay atán kampela kesarután da ngin. ⁶ Ay kane pagmakát, ay nalásin tu Jose nga ummán ka mariribù da nga duwa. ⁷ Díkod sinaludsud na kaggída, “Tura kayu sùsoot kídi nga algaw?” nán na. ⁸ “Uwad da tagenap mi, may áwan makekagi kadakami ki sarut da,” nán da. Ngamay nán tu Jose, “E Dios sala ya makesarut kadayán. Kagiyan nu mán kiyà daya tagenap nu,” nán na.

⁹ Díkod nekagi natu apu datu para tog natu ári tu tagenap na. Ay nán na, “Tagenap ku nga uwad kanu mà tangapun úbás ¹⁰ nga tallu tu pasanga na. Kane magtaríngit, ay nagbùgà ala ngin, ay se nagbúnga pe yin, ay se nalútu kanu mà pe yin datu búnga na ngin. ¹¹ Im-immán ku kanu mà pe tu akap ne ári. Inalà ku kanu mà datu búnga natu úbás se kuda pagtan kitu akap ne ári, sè idde kaggína ta nagbalin nin ka bási,” nán na.

¹² Ay tútu nán natu Jose kaggína, “Tu idi ya kesarután naya tagenap mu. Tu tallu wa pasanga ay tallu algaw ya sarut na. ¹³ Ki unag tallu ngalgaw, ay pakawanan naka ya ári yin, se naka pelawán nin, ay se naka pagu-braan kammin. Ikaw kammin ya para tog kiya ári nga ummán kitu kuk-kuwaan mu kitun. ¹⁴ Ngamay akkan nà agpà kaligpanán, gane, nu pàgan naka kammin. Ikagi nà agpà ala ke ári, ta senu makalawán na pe yin kanedi,” nán na. ¹⁵ “Hebreo wà kampela ngin nin, may inalà dà a pinílit kanedi. Ay oray nu áwan ku wa bas-básul ay nebálud dà,” nán na.

¹⁶ Ay kane nagina natu ap-apu datu para kuwa ka sinápay natu ári nga napiya tu sarut natu tagenap natu ap-apu datu para tog natu ári, ay nán na pe kitu Jose, “Iyà pe, ay uwad tagenap ku. Uwad kanu mà tallu nga maglulosud nga làba nga tutututun ku, nga napnu ka sin-sinápay. ¹⁷ Ay tu amin otun na làba, ay nagbal-baláki kanu mà nga sinápay nga para kiya ári tu minayán na. Ngamay uwad da kanu mà nga an-anù nga magkán kadatun na sinápay,” nán na kitu Jose. ¹⁸ Ay tútu nán natu Jose, “Tu idi ya sarut natu tagenap mu: Datu tallu wa làba ay tallu algaw ya sarut na. ¹⁹ Ki unag tallu walgaw, ay pelawán naka ya ári ngamay papútul naka. Ay se na pebissin ya baggi mu ki isa nga káyu. Ay maglalbet daya an-anù a magkán kikaw,” nán na.

²⁰ Ay kane mekàlu nga algaw, ay ittu tu algaw wa nekeanà natu ári. Nagsay-am tu ári para kadatu bobonan na. Ay nepelawán na datu duwa nga bálud ki pagmar-marngán datu duddúma nga bobonan na.

²¹ Ay tu ap-apu datu para tog kitu ári, ay aggína tu para tog kammin. Díkod aggína kammin tu manog kitu ári. ²² Ngamay tu ap-apu datu para kuwa ka sinápay natu ári, ay pinapútul na. Ay díkod nàwa ngámin datu kinagi natu Jose nga sarut datu tag-tagenap da. ²³ Ngamay tu ap-apu datu para tog tu ári, ay naligpanán na tu Jose yin. Awan na nga nakadamammám pe yin kaggína.

Nesarután tu Jose tu tagenap natu Ari

41 Ay kane malpás ya duwa dagun ka panda, ay uwad pe tagenap tu ári. Tagenap na kanu mà nga magsisikád kitu dappit natu wángag Nile. ² Ay pilát na kanu wala daya pittu wa báka nga nappiya se nallúmag, nga gumádang nga gayát kitu wángag, ay se da la nga magárab kitu katub-tubngán. ³ Ay se la uwad kanu mà manin pe ya pittu wa báka nga naniw-níwáng nga nagpag-pagrát tala datu tàgáng da. Ay gumádang da pe, nga gayát kitu wángag. Nawe da nga tummaging kadatu pittu nga nallúmag nga atán pe kitu dappit Nile. ⁴ Ay datu naniw-níwáng nga báka ay kinnán da kanu mà datu pittu wa nappiya se nallúmag ga báka. Ay se la nga nalukág tu ári. ⁵ Ay nilà manin tu ári, ay se uwad manin tagenap na. Tagenap na ya pittu ngabgát ta ammay ki isa nga dáwa. Nabgát da tutu wala, ay se nalútu da pe yin. ⁶ Ay se la pe uwad linumtuwád da pittu ngabgát ta ammay, may pabeg da lappit se nakarsi da gapu ki bal-báli nga gayát ki lattakán. ⁷ Ay datu pittu ngabgát ta lappit ta ammay, ay sillan da datu pittu ngabgát ta nabgát se nalútu. Ay nalukág manin tu ári ta tagenap na ngala gáyám tun. ⁸ Ay kane din pagmakát, ay nariribù. Ay tútu pinaayabán na datu atán kababalin se mamasirib ba lalláki ki ngámin Egipto. Ay se na la kagiyan tu tagenap na kaggída, ngamay áwan makekagi kaggída kitu kesarután natu tagenap na.

⁹ Ay se la nán tu ap-apu datu para tog kitu ári, “Apu, nepadamdam kiyà kídi nga algaw ya básul ku kitu isa nga bálud. ¹⁰ Kitu nangalúsaw mu kadakami nga bobonan mu, ay nebálud nakami se itu ap-apu datu para kuwa ka sinápay mu kitu balay natu kapitán daya guwardiya. ¹¹ Isa nga gabi kitu agba-balúdan, ay nagtagenap kami. Nagbaláki datu tagenap mi, se nagbaláki pe datu sarut da. ¹² Ay kitu agba-balúdan, ay uwad pe isa nga Hebreo nga bálud nga bobonan natu kapitán datu guwardiya. Nekagi mi kaggína datu tagenap mi, ay nesarután nada. ¹³ Ay nàwa kurug pe datu kinagi na nga sarut datu tagenap mi. Pinagulli nà kammin kurug kídi ubra ku, ay se pinapatay mu tu ap-apu datu para kuwa ka sinápay mu, nga ummán kitu kinagi na,” nán na.

¹⁴ Ay díkod pinalà natu ári tu Jose. Ay dágus da la kurug nelawán tu Jose kitu agba-balúdan. Nagim-íming pikam se nagsukát, ay se la nga nawe kitu giyán tu

ári. ¹⁵ Ay nán tu ári kitu Jose, “Uwad tagenap ku ngamay áwan nala ya makekagi kiyà ki sarut na. Nagina ku nga annung mu kanu ya mangisarut kadaya tag-tagenap,” nán tu ári.

¹⁶ Ay nán natu Jose kitu ári, “Akkan iyà, ápu, ya makekagi ki kustu nga sarut daya tagenap mu, nu di e Dios sala,” nán na.

¹⁷ Ay díkod nán natu ári kitu Jose, “Tagenap ku nga atán nà kanu mà a magsisíkad ki dappit Nile. ¹⁸ Ay pagkilát ku kanu mà ala ya pittu wa nappiya se nallúmag ga báka nga gummádang gayát kitu wángag. Ay se dala kanu mà a nagárab kitu katub-tubngán. ¹⁹ Ay se la uwad kanu mà manin pittu nga báka nga naniw-níwáng nga nagpag-pagrát tu tàgáng da. Pissán ku pikam makasingan ka ummán kadatun ki ngámin Egipto. ²⁰ Ay datu naniw-níwáng nga báka, ay kinnán da kanu mà datu nunna nga pittu nga nallúmag. ²¹ Ngamay oray kitu nakkán da ngin datu nallúmag ga báka, ay akkan ta pe makagi nga kinnán dada ta, it-ittu da kam ma naniw-níwáng. Ay se yà a nalukág.

²² Ay kane matúdug gà manin ay uwad manin tagenap ku. Tagenap ku nga uwad kanu mà nasingan ku nga pittu ngabgát ta ammay ki isa nga dáwa. Nabgát se nalútu kanu mà datu ammay. ²³ Ay uwad kanu mà nasingan ku pe nga pittu ngabgát ta pabeg lappit se nakarsi kitu dáwa. Nakarsi da gapu ki bal-báli nga maggayát ki lattakán. ²⁴ Ay datu pabeg lappit ta ammay, ay sillan da kanu mà datu nabgát. Kinagi ku dedi yin kadaya mamasírib, ngamay áwan ya makesarut kaggída,” nán tu ári.

²⁵ Ay tútu nán natu Jose kitu ári, “Daya duwa nga tagenap mu, ápu, ay sissa kam ya sarut da,” nán na. “Nepakammu ne Dios kikaw, ápu ári, ya palánu na nga kuwaan kidi. ²⁶ Ya sarut datu pittu wa nallúmag nga báka se datu pittu ngabgát ta ammay nga nabgát ay sissa kam. Pittu dagun ya sarut da. ²⁷ Ya sarut datu pittu wa naniw-níwáng se nagpag-pagrát ta tàgáng nga báka se datu pittu ngabgát ta ammay nga lappit se nakarsi gapu ki bal-báli nga gayát ki lattakán, ay pittu dagun na ulát. ²⁸ Ummán kitu nán ku win kikaw, ápu ári, nepakammu ne Dios kikaw ya palánu na nga kuwaan. ²⁹ Atán pittu dagun na adu tutu wala ya maápit tada ngámin kanedi Egipto. ³⁰ Ngamay kalpasán nayán, ay sumaronu pe yin ya pittu dagun na ulát. Ay áwan tada akadamdám nu wà ummán natu pittu dagun nin na adu tutu wala ya ápit tada, áta palotán ya ulát, ay marápun daya umíli nu áwan sumeng kaggída. ³¹ Maligpanán daya tolay pe yin datu pittu dagun na adu tutu wala ya ápit tada, ta palotán tutu wala ya ulát kiyán. ³² Duwa ya nangidalenán ne Dios kiya piyán na kagiyan kikaw, ápu ári, áta napalánu na ngin, ay se tagay ya kàwa na pe yin.

³³ Ay díkod sumápul ka ngin, ápu ári, ka isa nga laláki nga nabobot se nasírib. Aggína ya pakammuwan mu ki ngámin Egipto. ³⁴ Pumíli ka pe, ápu ári, kadaya ù-upisiyál nga ittu daya magpaurnung ka pagkalimma daya ap-ápit da tolay ki ngámin Egipto kiya pittu dag-

un na adu tutu wala ya ápit tada. ³⁵ Ay paurnung mu pe kaggída ya ngámin na mabunna da kadaya dagun na adu tutu wala ya maápit da. Magpàwa ka ka álang kadaya il-íli nga ittu ya pangipintáan kadayán. Ay se mu la nga pabantayán. Ingágan mu dayán kikaw, ápu ári. ³⁶ Ngámin dayán, ay sagáma da ngámin para kadaya dagun na aggulát naya ngámin Egipto, ta senu akkan matay da tolay ki ulát,” nán natu Jose.

Tu nagbalin tu Jose ka Gobernador ka Egipto

³⁷ Ay pàgan natu ári se datu ù-upisiyál na tun na palánu. ³⁸ Ay nán natu ári kadatu ù-upisiyál na, “Awan tada masmà a tolay ya nasì-sírib may idi ya tolay, ta atán kaggína ya Ispiritu ne Dios,” nán na. ³⁹ Ay díkod, nán natu ári kitu Jose, “Ay gapu ta nepakammu ne Dios kikaw ngámin dedi, inna nád pikam mala ya nalàlaing se nasì-sírib may ikaw? ⁴⁰ Ikaw ya pakammuwan ku kidi pangiturayán ku. Ngámin na kagiyam ay ikurug dedi nga tolay ku. Ikaw ya sumaronu kiyà ki turáy,” nán natu ári. ⁴¹ “Ikaw win ya pakammuwan ku ki ngámin Egipto,” nán natu ári. ⁴² Ay se la nga linàmut natu ári tu sangkilat ta immamarka na se na isangkilat kitu Jose ka pakasinnán ki turáy natu Jose. Binaduwán na pe ka dilána, ay se na pe sipattallán ka kadena nga balitù. ⁴³ Ay pinagtakay na pe tu Jose kitu mekaduwa nga takay na. Ay se na nán kadatu tolay, “Magukkab kayu!” nán na. Díkod pinagbalin na ka apu tu Jose ki ngámin Egipto. ⁴⁴ Ay nán pikam natu ári kitu Jose, “Iyà ya ári kidi Egipto, ngamay áwan oray inna ki ngámin Egipto ya makàwa ka oray nágan nu akkan mu ipal-úbus,” nán na. ⁴⁵ Ay nengágan natu ári tu Jose ka Zafenat Panea. Ay niddán na pe ka atáwa na. Tu Asenat ta pútut tu Potifera nga pádi ka íli On tu inatawán na. Ay díkod nagbalin ka naturáy Jose ki ngámin tu Egipto.

⁴⁶ Tallu púlu dagun tu Jose yin kaggína nga manggayát ta magsirbi kitu ári ka Egipto. Ay díkod nagpakáda tu Jose kitu ári, se na nawe dinàdàdà tu ngámin il-ileli ka Egipto. ⁴⁷ Ay kadatu pittu dagun na adu ápit datu tolay, ay adu tutu wala kurug datu ápit da. ⁴⁸ Ay pinaurnung natu Jose ngámin datu pagkalimma datu ápit da kitu nunna nga pittu dagun, se na nga nepippáy kadatu al-álang da kadatu il-ileli ka Egipto. Datu ápit datu il-ileli, ay naurnung se neálang kampela ngin nin kitun na íli. ⁴⁹ Ay adu tutu wala datu ammay ya napaurnung tu Jose. Inupatán da bilángan tu kaadu na, ta ummán ka kaadu ginat ki bebay tu kaadu na.

⁵⁰ Ay kitu akkan pikam inumbet tu ulát, ay duwa ngin datu annánà tu Jose se tu Asenat ta an-anà natu Potifera nga pádi ka On. ⁵¹ Nepangágan tu Jose tu manákam ka Manase. Ata nán na nga, “Pinakaligpanán ne Dios kiyà datu rig-rígát kun, se ya katalekág ku ke ama se kadatu wawwági,” nán na. ⁵² Ay nán na pe nga, “Niddán nà e Dios ka pútut ku kidi íli nga nagrig-rigát-an ku,” nán na. Ay tútu nengágan na tu udiyán na an-anà na ka Efraim. †

† Ya kabalikát naya Efraim ay kapáda na ya úni nga Hebreo nga ya sarut na ay nagánab.

⁵³ Ay kane pumanda ngin tu pittu dagun na aggaápit da ka Egipto, ⁵⁴ ay nanggayát pe yin tu pittu dagun na ulát nga ummán kitu nepadtu natu Jose. Molát ngám-in datu duddúma nga íli. Ngamay ka Egipto, ay adu tu kanan datu tolay kitúni. ⁵⁵ Ay nu áwan kanan datu iEgipto win, ay magadang da kitu ári ka kanan da. Ngamay, “Mawe kayu ke Jose. Nu nágan naya kagiyan na kadakayu, ay ittu ya kuwaan nu,” nán na kaggída. ⁵⁶ Díkod molát ngámin nin datu il-íli ka Egipto, ay tútu nagpalawán tu Jose yin kadatu álang, ay se na iláku kadatu tolay. ⁵⁷ Ay ngámin tolay ki ngámin kalawagán nin datu naglalbet ka Egipto nga gumátang ka kanan da kitu Jose, áta palotán tu ulát ki ngámin kalawagán.

Tu nipappan datu wawwági natu Jose ka Egipto

42 Ay kane magina tu Jacob nga adu ammay da ka Egipto, ay nán na kadatu annánà na, “Ay nágan na kuwaan nu, tura kayu wala di magkínin!” nán na. ² “Naginà nga adu kanan da ka Egipto. Mawe kayu magkálap kattoni, ta senu akkan tada matay ki bisin,” nán na. ³ Ay díkod datu sangapúlu kadatu kasiyoma tu Jose, ay nawe da ka Egipto nga gumátang ka baggát. ⁴ Ngamay akkan nepekíwid tu Jacob tu Benjamin na wagi natu Jose. Ata iamà na, ta get atán màwa nga nadakè kaggína. ⁵ Díkod nebulun datu magwawági kadatu duddúma nga mawe gumátang ka kanan da ka Egipto, ta molát da pe ka Canaan.

⁶ Ay gapu ta tu Jose tu gubernador ka Egipto, ay aggína tu magláku ka ammay kadatu ngámin tolay ki kalawagán. Ay inumbet pe yin datu wawwági na. Nagukkab da panda kitu lusà kitu àráng na. ⁷ Ay kane masingan natu Jose datu wawwági na, ay nalásin nada. Ngamay nagpiduman na akkan nada am-ammu. Ay nepar-par-áng na tu nagsaludsud kaggída nga nán na, “Ka wàna naggayatán nu ta?” nán na. Ay nán da, “Ka íli Canaan, ápu. Inumbet kami nga gumátang ka kanan mi,” nán da. ⁸ Am-ammu natu Jose nga wawwági na datun, ngamay akkan da am-ammu nga aggína tun. ⁹ Ay se la nadamdám tu Jose datu tag-tagenap na mepanggap kaggída, nga magukkab da kaggína. Ay tútu nán na kaggída, “Ispiya kayu kammala ngin nin a. Inumbet kayu kanedi, ta we nu sinnan nu inna ya pagkapsútán naya íli mi, se da kami la gubatan,” nán na. ¹⁰ “Akkan, ápu,” nán da. “Inumbet kami ngala nga gumátang ka kanan mi. ¹¹ Sissa ama mi ngámin. Namáru kami nga tolay, ápu. Akkan kami wayya nga ispiya,” nán da. ¹² Ngamay, “Akkan a! Inumbet nu sinnan ya pagkapsútán naya íli mi, ay se da kami la gubatan,” nán na. ¹³ Ay nán da kaggína, “Sangapúlu se duwa kami nga magwawági, ápu. ICanaan kami, ay sissa ama mi ngámin. Ay ya udiyán kadakami, ay atán kam ka balay nga kabulun ama, ay ya isa ay natay yin,” nán da.

¹⁴ Ngamay nán natu Jose kaggída, “Kustu ya nán ku nga ispiya kayu. ¹⁵ Tu idi ya kuwaan ku ka paninnán ku nu kurug akkan kayu ispiya. Isingán ku kiya ngágan naya ári kanedi nga akkan kayu makappan panda ki angilbet nu kanedi kiya udiyán na wagi nu nga nán nu.

¹⁶ Ipàrob nu ya isa kadakayu, ta we na nga alà ya isa nga wagi nu. Ngamay mabansi nga mabálud daya duddúma kadakayu kanedi. Sinnan ku nu kurug daya kag-kagiyan nu. Ngamay nu akkan, ay isingán ku ki ngágan ári nga kurug ispiya kayu,” nán na. ¹⁷ Ay se nada nepebálud ngámin ki unag tallu ngalgaw.

¹⁸ Ay kitu mekàlu ngalgaw, ay nán natu Jose kaggída, “Managgansing ngà ke Dios nga tolay. Díkod tu idi ya kuwaan nu, ta senu akkan takayu papatay. ¹⁹ Nu kurug ga namáru kayu nga tolay, ay bansiyan nu ya isa kadakayu nga mebabálud. Ay daya duddúma kadakayu ay mawe da ngin na ippan kadaya mabis-bisinán na akkobung da ya ammay nga ginátang nu.

²⁰ Ay se nu wa ilbet kanedi ya udiyán na wagi nu, ka pakammuwán ku nga kurug daya kag-kagiyan nu, ay díkod akkan takayu papatay,” nán na. Ay ittu kurug tu kinuwa da. ²¹ Ay se la nán natu isaisa kaggída, “Magik-áru tada ngin kitu nadakè a kinuwa tada kitu wagi tada. Ata nasingan tada tu pannakit na kitu nakim-imallà na kadàtada, ngamay akkan tada nga gini-gina. Díkod tu idi pe yin ya pagpannakítan tada,” nán da.

²² Ay nán tu Ruben kaggída, “Nán ku mà kammala ngin nin kadakayu nga akkan nu an-anuwan, ngamay akkan dà pà-pàgan. Ay ittu pe yin idi ya pannakapánis tada gapu kitu nekatay na,” nán na. ²³ Ngamay akkan da am-ammu nga naawátan tu Jose ngámin datu kinag-kagi da. Ata kitu nakibàbànán na kaggída, ay uwad nga tarupiti da. ²⁴ Ay díkod pinanáwan tu Jose da, ta nawe sumángit. Ay kane daddán, ay inumbet manin kitu giyán da, se nada inamomanán. Ay se na nga itùgud tu Simeon, se na pinapíngil kitu pagmarmarngán da ngámin. ²⁵ Ay se la pinapnu tu Jose datu ngámin na langgusti da ka ammay. Ay se nepippáy na kammin pe datu pirapirà da kitu langgusti da. Piniddán nada pe ka bálun da nga magulli. Ay díkod kinuwa datu bobonan na ngámin dayán.

Tu naggulli datu wawwági natu Jose ka Canaan

²⁶ Ay díkod netakay datu wawwági tu Jose ngámin nin datu ammay kadatu asnu da, ay se da la nga nawe. ²⁷ Ay kane magimáng da kitu pagdagusan da, ay iddán kuma natu isa kaggída tu asnu na ka kanan na. Ngamay nasdaáwan ta tu pirà a pinagbáyad na, ay nepan-in-otun kitu mayán natu langgusti na. ²⁸ Ay díkod nán na kadatu wawwági na, “Sinnan nu kod! Atán kod mà kammin tu pirà ku kídi langgusti kul!” nán na. Ay tútu nalídug da, ay magtartartar da ngin kitu ansing da. Ay nán tu isaisa kaggída, “Nágan nedi nga kinuwa ne Dios kadàtada?” nán da.

²⁹ Ay kane dumatang da ka Canaan nga giyán tu ama da nga Jacob, ay kinagi da ngámin datu napas-pasámà kaggída. Ay nán da, ³⁰ “Pinar-par-áng nakami tu tolay ya apu da kitu íli. Padalínán nakami pe ka magis-ispiya kitu íli da ngi. ³¹ Ngamay nán mi kaggína nga, ‘Namáru kami nga tolay. Akkan kami wayya nga ispiya. ³² Sangapúlu se duwa kami nga magwawági nga pabeg lalláki. Sissa ya ama mi ngámin. Natay ya isa ngin, ay ya udiyán mi, ay atán kannán Canaan nga giyán mi.

Kabulun ne ama,' nán mi. ³³ Ay díkod nán natu apu da kitúni, 'Tu idi ya pakammuwan ku nu kurug namáru kayu wa tolay,' nán na. 'Bansiyán nu pikam ya isa kadakayu. Ay daya duddúma, ay mawe da ngin na ipp-an ya ammay nga ginátang nu kadaya akkobung nu wa mabis-bisinán. ³⁴ Ay se nu ilbet kanedi ya udiyán pàrang nga wagi nu. Ay díkod ammuwan ku nga kurug namáru kayu nga tolay, nga akkan kayu wayya nga ispiya. Ay iddè kammin ya wagi nu kadakayu, ay se annung nu pe yin ya maggà-gátang se maglà-láku kanedi íli mi,' nán na," nán da.

³⁵ Ay kane ùbuwán da ngin datu langgusti da, ay atán kammin datu pir-pirà a pinagbáyad da kadatu langgusti da. Ay kane masingan da se tu ama da datu pir-pirà da, ay nagansing da. ³⁶ Ay nán tu Jacob nga ama da, "Ummawan daya pútut ku win gapu ki angwa nu. Awan tu Jose yin, áwan Simeon nin, ay kídí manin piyán nu manin na alà e Benjamin. Tura dà pagpan-pannakitan ta!" nán na. ³⁷ Ay se la nán tu Ruben kitu ama na, "Nu akkan ku nga milbet kammin ne Benjamin, ay oray nu patayan mu datu duwa nga annánà ku wa lalláki. Ipindu mu la kiyà, ay iyà ya makammu nga mangilbet kaggína kammin kikaw," nán na. ³⁸ Ngamay nán na, "Akan mabalín na ikíwid nu we Benjamin! Natay yin tu wagi na, ay sissa ngin na nabansi nga pútut ku kiya maniyumán kadakayu. Ay nu tura la atán màwa kaggína nga nadakè kiya dálen nu wa mawe, ay matay yà tutu wala ngin. Làlakay yà pàrang ngin, ay ipatay ku ya pannakit ku win," nán na.

Tu naggulli datu wawwági natu Jose ka Egipto kabulun da nge Benjamin

43 Napalotán tutu wala tu ulát kitu íli Canaan. ² Ay kane mammin da tu ammay nga ginátang da ka Egipto, ay nán tu ama da kaggída, "Mawe kayu manin gumátang ka bitti a kanan tada," nán na. ³ Ngamay nán ne Juda kaggína, "Kinagi tutu wala natu tolay nga akkan kami magpas-passingan kaggína, nu akkan mi kabulun ya wagi mi. ⁴ Ay nu pekiwid mu ya wagi mi kadakami, ay mawe kami nga gumátang ka kanan tada. ⁵ Ngamay nu akkan mu pekiwid, ay maddi kami mawe, áta kinagi tutu wala natu apu nga akkan kami magpassingan kaggína, nu akkan mi kabulun ya wagi mi," nán na. ⁶ Ay nán tu Israel nga ama da, "Tura nu pe kinagi kaggína nga atán pikam isa nga wagi nu ta! Tura dà niddán ka pagproblemaán ku!" nán na. ⁷ Ay summungbát da nga nán da, "Kinappiya nakami tutu wala nga sinal-saludsúdán tu tolay. Sinaludsud na ngámin ya panggap kadakami se kadaya induan mi. Sinaludsud na pe nu sibbiyág pikam ya ama mi. Sinaludsud na pe nu atán pikam sabáli wagi mi. Ay sin-ungbátan mi yala datu saludsud na kadakami. Wayya mi la nga ammu nga pilbet naya wagi mi!" nán na. ⁸ Ay nán natu Juda kitu ama da, "Pekiwid mu win kiyà ya ababbing, ta senu makarbuwát kami yin, ta senu akkan tada nga matay ngámin se daya annánà ki bisin. ⁹ Iyà ya makakaammu kaggína. Nu akkan ku meulli kammin na simbibiyág, ay iyà ya makin-básul ki áwan

panda. ¹⁰ Ata nung kuma ta akkan tada nga tinàtata ya rubbuwát mi, ay oray namidduwa kami yin na nagpat-patoli," nán na.

¹¹ Ay tútu nán natu Israel kaggída, "Nu ittu ya masáp-ul la kuwaan nu, ay ittu ya màwa. Ngamay tu idi pe ya kuwaan nu: mangitúgut kayu kadaya kapiyán na búnga káyu kanedi ta idde nu kiya apu ka panar-uanggam nu kaggína. Mangalà kayu kadaya bang-bangug se pangrikádu, se digu álig, se piniones † se almendras ††¹² Ay ya pirà a itúgut nu, ay mamidduwa pe ya kaadu na kitu nunna. Ipatulli nu pe tu pirà a nasmà nu kadatu langgusti nu, ta get nasábag da ngala. ¹³ Ay ikíwid nu pe ya wagi nu, se kayu mawe lugud manin kitu apu. ¹⁴ Ay e Dios nga mannakabalin nala ya magkallà kadakayu kiya akiamomán nu manin kitu tolay, ta senu pekiwid na kadakayu nge Simeon se e Benjamin nu magulli kayu. Ay nu masápul la umawan kiyà daya pútut ku, ay iturad ku wala," nán na. ¹⁵ Ay díkod nangalà datu magwawági kadatu panaruanggam da, se da dinuble tu bílang tu netúgut da nga pirà kitu nunna, ay se da pe nga nekiwid tu Benjamin, ay se da ngin na nagrubbuwát nga mawe ka Egipto.

Ay kane dumatang da, ay nawe da nga nagpassingan kitu Jose. ¹⁶ Ay kane masingan natu Jose nga kabulun da tu Benjamin, ay nán na kitu pakammuwan na kitu balay na, "Ippan mu daya tolay ka balay, ay se ka nga magparti ka mesida se ka mamotun pe yin ta mepangán dedi nga tolay kiyà nu agpapásu," nán na. ¹⁷ Ay díkod kinuwa natu tolay tu nán tu Jose. Díkod nippan na datu magwawági kitu balay tu Jose. ¹⁸ Ay nagansing datu magwawági kane ippan dada kitu balay tu Jose. Ay nán da, "Ippan ditte ka balay na gapu kid kadatu pirà a nasuwà tada kammin kadatu langgusti tada. Waya na idi yin na mamabásul kadátada, ta senu atán pambarán na nga mangasassu kadàta se mangalà kadaya asnu tada," nán na. ¹⁹ Ay díkod nawe da kitu pakammuwan da kitu balay tu Jose se da inamomanán nala kitu gagyangán natu balay. ²⁰ Ay nán da, "Apu, kitu nunna nga neà-angay mi kanedi nga gumátang ka ammay, ²¹ ay tura nepatulli kammin kadakami ngámin datu pirà a pinagbáyad mi. Nammuwan mi kane dumatang kami kitu dagus mi. Kane lútán mi datu langgusti mi, ay tura la atán datu pirà mi nga áwan nàsáy. Ay díkod nilbet mi da kammin. ²² Ay se nangitúgut kami ka sabáli nga pirà ka igátang mi manin ka kanan mi. Akkan mi ammu nu inna tu nangippáy kammin kadatu pirà mi kadatu langgusti mi," nán na. ²³ Ay summungbát tu tolay ya nán na, "Akan kayu wa malídug. Akan kayu pe nga magansing. Ta ya Dios nu nga Dios kam naya ama nu ya nagpippáy ka pirà kadatu langgusti nu ka para kadakayu. Nálà ku mà datu pir-pirà nu," nán na. Ay se na nga nelawán tu Simeon. ²⁴ Ay nippan natu tolay da ka balay tu Jose. Ay kane dumatang da, ay niddán nada ka pinagusesu da. Ay niddán na pe datu asnu da ka kan-

† Ya piniones ay búnga káyu nga ummán ka mani ya ramán na.

†† Ya almendras ay bukal la dalumpenág nga ummán ka an-anggi.

an da. ²⁵ Ay nesagána pe datu magwawági datu panaru-
uanggam da kitu Jose, ta idde da kaggína nu umbet
nu agpapásu. Ata nakagi da kaggída nga mamásu da
kitúni.

²⁶ Ay kane umbet tu Jose yin kitu balay na, ay nil-
betán da pe yin datu panaruanggam da kaggína, ay se
da nga nagukkab panda kitu lusà ka ammatag da
kaggína. ²⁷ Ay se la sinaludsud tu Jose nu mapà-
paanna kam ya biy-biyág da. Ay nán na, "Ay tu ama nu,
tu lalakay nga nán nu kitun, sibbiyág pikam? Nabílag
kam?" nán na. ²⁸ Ay nán da, "Saay, ápu. Sibbiyág se
nabílag kam nge ama," nán da. Ay se da nga nagpal-
intud se nagukkab kitu àráng na. ²⁹ Ay se na nasingan
tu Benjamin na kurug wagi na kane iapág natu mata
na. Ay nán na, "Aggína tu nán nu kiyà kitun na ud-
udiyán na wagi nu? Kalakkán naka ne Dios, ugu!" nán
na. ³⁰ May nagkirut nagtálaw tu Jose ta ningbáwan
pàrang kitu wagi na, ay magissasangit tin. Ay tútu
nawe summángit kitu isa nga kuwatu. ³¹ Ay se la nga
nagidárup se la nga lumawán. Ay se na la nga nán
kadatu bobonan na kane madurayán na ngin tu uray
na, "Ara ngin. Magdasár kayu win," nán na. ³² Ay díkod
dinasarán da tu Jose nga sissa. Ay dinasarán da pe
datu wawwági na kampela ngin nin. Ay nesibna kamp-
ela datu iEgipto win kaggída, áta kannawan datu iEg-
ipto tu mepangán kadatu Hebreo. Ata melalais kanu
datu iEgipto nu mepangán da kadatu Hebreo. ³³ Ay dí-
kod nagtugaw da ngámin kitu àráng tu Jose. Ay
nagsasarunu da manggayát kitu manákam panda kitu
udiyán. Ay magsisinningan da ngala ta pagballà da tu
kà-kàwaán da. ³⁴ Maggayát kitu tebol natu Jose datu
idasár da kaggída. Ay tu binglay tu Benjamin, ay
mamillimma tu kaadu na kitu kuwa datu duddúma. Ay
nepangán se nepaginum da kitu Jose, ay naggan-
gánas da ngámin.

Tu nangngagi natu Jose kitu amansi na kitu Benjamin

44 Ay se la nga binílin tu Jose tu pakammuwan na
kitu balay na nga nán na, "Pannuwam datu
langgusti da ka ammay panda kitu mabaal da akkatan.
Ay ippáy mu kammin pe daya pir-pirà da kadaya
langgusti da ki otun ammay. ² Ay se mu ippáy pe ya
napatag akap ku kitu langgusti natu udiyán kaggída
kabulun natu pirà na kiya otun na ammay," nán na.
Ay kinuwa kurug natu pakammuwan da kitu balay tu
kinagi tu Jose. ³ Ay kane nawà-wada ngin kitu pagma-
kát, ay pinapan dada ngin. Nelúgán da datu agtu da
kadatu asnu da. ⁴ Ay kane makaadayyu da ka bitti kitu
íli, ay nán tu Jose kitu pakammuwan na kitu balay na,
"Ara, mawe mu da aplan. Ay nu masimát muda, ay nán
mu kaggída, 'Tura pe nadakè ya pagsubálit nu ki nap-
iya ta! Tura nu sinákaw ya napatag ga akap na apu ku?
⁵ Ittu mà yán ya agginumán na, se ittu pe yán ya us-us-
aran na nga mamadtu. Nakabásul kayu a kurug
kaggína,' nán mu kaggída," nán na.

⁶ Ay nawe kurug impal natu pakammuwan ne Jose
da. Ay díkod kane masimát nada, ay kinagi na kurug
datu na pekagi tu Jose. ⁷ Ay nán da kaggína, "Taanna,

ápu, tura ummán kiyán ya aggun-únim! Wayya mi la
nád màwa ya ummán kiyán? ⁸ Ay datu pirà a nasuwà
mi kadatu langgusti mi kitun, ay nepatulli mi da mà.
Ay tura mi mán kammin na takáwan ya pirà onu balitù
naya apu mu! ⁹ Ay nu iinna ya pakasmàán mu kiyán na
akap, ay papatay mu, ay dakami nga mabansi ay
paasassu kami pe yin kikaw," nán da. ¹⁰ Ay tútu nán na,
"Mayát tà kiya nán nu, ngamay ya pakasmàán ku wala
kiya akap ya magbalin ka asassu ku. Ay daya duddúma
kadakayu ay akkan da nga mapabásul," nán na. ¹¹ Ay
díkod dintagán da nga dágus datu agtu da, ay se da
nga bùliyán datu langgusti da. ¹² Ay ginayatán na
kurug tu magsápul kitu akap. Ginayatán na kitu maná-
kam panda kitu udiyán kaggída. Ay nasmà na tu akap
kitu langgusti tu Benjamin. ¹³ Ay kane mammuwán da-
tun, ay pinisi da datu bádu da ta magpanakit da. Ne-
takay da kammin datu agtu da kadatu asnu da, ay se
da ngámin magulli kammin kitu íli.

¹⁴ Ay kane dumatang de Juda nga magwawági kitu
balay tu Jose, ay atán kam tu Jose kitúni. Ay díkod
nagukkab da kitu lusà kitu àráng na. ¹⁵ Ay nán tu Jose
kaggída, "Taanna, tura nu kinuwa yán! Akkan nu
ammu nga iyà ay annung ku ammuwan ya panda
ngala oray akkan ku nasingan?" nán na. ¹⁶ Ay nán natu
Juda kaggína, "Akkan mi ámmu ya kagiyan mi kikaw,
ápu. Ay áwan mi pe makagi. Akkan mi pe ammu nu
nágan naya kuwaan mi, ta senu kurugan nakami nga
áwan mi kinuwa nga nadakè. Ammánis kid Dios idi
kadakami. Magasassu kami kikaw win, ápu, dakami
ngámin se iya wagi mi nga nakasmàán nu kitu akap,"
nán na. ¹⁷ Ngamay nán tu Jose, "Akkan. Akkan ummán
kiyán ya kuwaan ku. Tittu ya nakasmàán kitu akap ya
magbalin ka asassu ku. Ngamay nu dakayu, mawe
kayu win kiya ama nu. Awan nu wa básul, ay díkod áw-
an pe màwa kadakayu."

Nakim-imallà tu Juda gapu kitu Benjamin

¹⁸ Ay se la nga umadanni tu Juda kitu giyán na, ay se
na nán, "Apu, ginám agpà ya kagiyan ku. Akkan nà ag-
pà a lùsawan, ta atán kagiyan ku. Ammù a ummán ki
turáy na ári mismu ya turáy mu. ¹⁹ Sinaludsud mu mà
kadakami, ápu, nu atán pikam ama mi se nu atán wagi
mi. ²⁰ Ay kinagi mi kikaw, ápu, nga atán ama mi may
lalakay yin, ay se atán pikam pe isa nga wagi mi nga
udiyán mi nga pútut ne ama kiya kalalakay na. Uwad
wagi na, ngamay natay yin. Díkod sissa ngin na an-anà
ne ama kitu isa nga atáwa na. Ay pà-pàgan tutu wala
ama yán na udiyán mi. ²¹ Ay se pinilbet mu kadakami
ta nán mu wa piyán mu wa masingan. ²² Ay kinagi mi
kikaw nga akkan mapanáwan na ababbing ya ama mi,
áta ipatay ne ama ya keadayyu naya ababbing. ²³ May
nán mu kadakami nga nu akkan mi ikiwid ya udiyán
mi, ay akkan kami tagge magpassingan nin kikaw.
²⁴ Ay kane magulli kami ke ama, ay kinagi mi kaggína
datu kinagim kadakami. ²⁵ Ay kane pagulliyán nakami
manin ne ama kanedi nga gumátang ka kanan mi,
²⁶ ay kinagi mi kaggína nga akkan kami makapagulli,
ta akkan kami makapagpassingan kitu apu nu akkan

mi kabulun ya udiyán na wagi mi. 'Mawe kami la nu pekiwid mu kadakami ya wagi mi nga udiyán,' nán mi kaggína. ²⁷ Ay tútu nán ne ama kadakami, 'Ammu nu nga dudduwa dayán na annánà ku kitu naniyumán kadakayu. ²⁸ Tu isa ay áwan nin. Nán ku kitun na kinnán ulolag. Ay áwan ku nasingan nin kaggína ka panda. ²⁹ Ay nu itálaw nu manin idi ya isa, ay se tura la atán màwa nga nadakè kaggína, ay ipatay ku tutu wala ngin ya agpannakit ku,' nán na. ³⁰ Díkod ummán ka ya biyág ne ama, ay atán kiya ababbing. Díkod nu magulli kami ke ama nga áwan ya an-anà, ³¹ ay ipatay na ya pannakit na, nu áwan na masingan na kabulun mi ya an-anà. Ay dakami ya bátug gapu naya pannakatay ne ama, nu tura la kurug ga matay gapu ki pannakit na gapu kiya an-anà. ³² Ta iyà, ápu, ya makakaammu kiya ababbing. Kinagi ke ama nga, 'Nu akkan ku mepatulli ya ababbing kikaw, ay iyà ya mapabásul ka panda ki agbiyág ku.' ³³ Díkod, pangaásim agpà ala, ápu, ta iyà ala ngin ya magbansi nga magasassu kikaw, akkan ya an-anà. Pekíwid mu agpà ala ngin ya ababbing kadaya wawwági ku nga magulli kammin ke ama. ³⁴ Ta akkan nà makapagulli ke ama nu akkan ku kabulun ya an-anà. Lùsawan ku sinnan ya nadakè a màwa ke ama nu akkan na nga masingan ya an-anà," nán tu Juda.

Tu nagpakammu natu Jose kadatu wawwági na

45 Ay akkan tutu wala madurayán tu Jose yin tu aggissa-sangit na. Ay tútu pinatálaw na ngámin datu bobonan na nga atán kitu giyán na. Díkod tittu tu Jose se datu wawwági na kane magpakammu kaggída. ² Ay se la nga nagogolán tu Jose. Ay díkod nagina datu iEgipto se datu bobonan tu ári tu sangit na. ³ Ay nán tu Jose kadatu wawwági na, "Iyà e Jose. Sibbiyág pikam kurug ama?" nán na. Ngamay akkan makasungbát datu wawwági na ta nagansing da.

⁴ Ay díkod nán tu Jose kadatu wawwági na, "Umbet kayu kod kídi." Ay ummadanni da kurug kaggína. Ay nán na manin, "Iyà e Jose nga wagi nu, nga neláku nu kitun kadatu maglà-láku, ay neláku dà kídi Egipto. ⁵ Akkan kayu magpannakit, se akkan nu pe lùsawan daya baggi nu kampela ngin gapu ki nangiláku nu kiyà kanedi. Ata ittu ya nangidalenán ne Dios kiya nagpain-unna na kiyà kanedi, ta senu iyà ya mamiyág kadakayu. ⁶ Ata duwa dagun nin idi nga ulát, ay limma dagun pikam ma áwan makapagmúla, ay díkod áwan pe magáni. ⁷ Pinaginunna nà e Dios kanedi, ta senu biyágan takayu se daya akkobung nu, ay díkod gumánab kayu. ⁸ Díkod ya kurug na, ay akkan dakayu ya nangipàrob kiyà kanedi, nu di e Dios. Pinagbalin nà ka kangatuwán na upisiyál naya ári. Iyà ya pakamm-uwan naya ári ki ngámin na iturayán na, ay se iyà pe ya mangitur-turáy ki ngámin Egipto. ⁹ Ara mawe kayu win, ta we nu kagiyan ke ama nga pinagbalin nà nge Dios ka apu daya ngámin iEgipto. Kagiyan nu kaggína nga palbetan ku kanedi. Ay karuwan na ya umbet. ¹⁰ Ta magyán kayu ngámin ka íli Gosen, dakayu se ngámin da annánà nu, se daya ngámin na animál nu, se daya ngámin na kuw-kuwa nu. ¹¹ Ay tarànan takayu kattoni.

Iddán takayu ka kanan nu, ta limma dagun pikam idi nga ulát. Ta nu akkan, ay mabis-bisinán kayu ngámin se daya tarakan nu wa animál. ¹² Ay nasingan dà in na mismu, ay oray ye Benjamin na wagi ku, ay nasingan na nga iyà mismu kurug idi nga makibàbànan kadakayu. ¹³ Ara, mawe kayun, ta ilbet nu we ama kanedi. Ikagi nu kaggína nu mapaanna ya angrispitár da tutu wala kiyà kanedi Egipto. Ay kagiyan nu pe kaggína ngámin daya nas-asingan nu." ¹⁴ Ay se na nga ginàbal tu Benjamin na wagi na se sumángit. Ay sumángit pe tu Benjamin. ¹⁵ Ay sumángit pe nga nang-ummà kadatu wawwági na. Ay se la pe yin na nakiamomán datu wawwági na kaggína.

¹⁶ Ay kane madámag natu ári nga inumbet datu wawwági ne Jose, ay naganggam se datu upisiyál na. ¹⁷ Ay nán tu ári kitu Jose, "Kagiyam kadaya wawwágim nga tàyan da daya asnu da ka ammay, se da la nga magulli kammin ka Canaan. ¹⁸ Pálà mu kaggída nge ama nu se daya akkobung na, se da umbet kammin kanedi. Pekagim nga iddè kaggína ya kapiyán na giyán kanedi Egipto. Ay adu ya makkán kanedi Egipto nga pagbiyág da. ¹⁹ Masápul la ikagim pe kaggída nga maggalà da kadaya karisun kanedi Egipto nu mawe da ngin, ta pangitàyán da kadaya annánà da se kadaya attáwa da. Ay se da la nga umbet kammin kanedi kabulun da nge ama nu. ²⁰ Akkan da paglídug daya kuw-kuwa da nga mabansi, áta iddè kaggída daya kapiyán kanedi Egipto," nán natu ári kitu Jose.

²¹ Ay kinurug datu annánà tu Israel tu kinagi natu ári. Ay niddán tu Jose da ka karisun, se nada pe pinabal-únán nga ummán kitu kinagi natu ári. ²² Niddán nada ka aggisa da nga páris sa pagsukatán da nga bádu nga nappiya. Ngamay niddán na tu Benjamin ka tallu gatut ta pirà nga pinaláta se limma páris nga nappiya nga bádu nga pagsukatán na. ²³ Ay tu ama na, ay pin-aw-ítán na ka sangapúlu wa asnu nga napakagtuwán kadatu nappiya nga pruduktu nga gayát ka Egipto. Niddán na pe ka sangapúlu nga babbay ya asnu nga napakagtuwán ka ammay se sinápay, se duddúma pikam ma akakkanan nga masápul na nu umbet ka Egipto. ²⁴ Ay se na ngin pinapan datu wawwági na. Ay binílin nada kane magrubbuwát da ngin. "Akkan kayu a nga magsasáwad ki dálen," nán na.

²⁵ Díkod nagrubbuwát da ka Egipto. Ay kane duma-tang da ka Canaan, kitu balay Jacob nga ama da, ay ²⁶ nán da kaggína, "Sibbiyág kod mà e Jose! Aggína ya ap-apu ki ngámin Egipto," nán da. Akkan nakoni tu Jacob. Akkan nada nga kurugan. ²⁷ Ngamay kane kagiyan da ngin ngámin datu kinag-kagi tu Jose, ay se kane masingan na datu karisun na pinálà tu Jose kaggída nga pangitàyán da kaggína, ay pummiya tu uray na. ²⁸ Ay nán tu Jacob, "Nágan na pikam mala ya masápul ku ammuwan? Sibbiyág pikam gáyám me Jose nga an-anà ku! Masápul mawe yà a sinnan ki kasibbiyág ku pikam," nán na.

Tu nipappan de Jacob nga tangabalay ka Egipto

46 Ay díkod inalà tu Jacob ngámin datu kuw-kuwa na, ay se la nga nagrubbuwát nga mawe ka giyán Jose. Ay kane dummatang ka Beerseba, ay nagdátun ke Dios, nga Dios pe natu Isaac nga ama na. ² Ay kitu gabi, ay inamomanán ne Dios kitu ummán ki tagenap na. Ay nán na, "Jacob, Jacob!" nán na. "Inna tun, Apu," nán na. ³ Ay se nán ne Dios, "Iyà e Dios, nga Dios natu ama mu. Akkan ka nga magansing nga mawe ka Egipto, ta kitúni, ay pagbalinan ku ka adu tutu wala daya gakagaka mu, ay magbalin da ka abay nga nasiyon. ⁴ Bulunan taka nga mawe ka Egipto, ay alà ku kammin daya gakagaka mu kanedi nga íli. Nu matay ka ngin, ay e Jose ya mamaluggagsát kikaw," nán na. ⁵ Ay se la nagrubbuwát tu Jacob ka Beerseba. Netakay datu pútut na ka karisun nga nidde natu ári nga pangitáyán da kaggína. Netakay da pe datu pútupútut da, se datu attáwa da kadatu karisun. ⁶ Netúgut da pe datu ngámin na báka da, se ngámin na kuw-kuwa da nga naurnung da kitu nag-agyán da ka Canaan. Díkod nawe tu Jacob ka Egipto kabulun na ngámin datu gakagaka na; ⁷ datu ngámingámin annánà, se datu ngámingámin appúku na.

⁸ Tu dedi ya ngag-ngágan datu iIsrael nga pútupútut kam tu Jacob nga nawe ka Egipto: Tu Ruben nga manákam nga pútut na ⁹ se datu ngámin pútupútut tu Ruben nga lalláki nga ittu de Hanoc, tu Pallu, tu Hezron, se tu Carmi. ¹⁰ Tu Simeon nga pútut Jacob se datu pútupútut na nga lalláki nga ittu de Jemuel, Jam-in, Ohad, Jakin, Zohar, se tu Saul nga pútut na kitu iCanaan na babay. ¹¹ Tu Levi nga pútut tu Jacob se datu pútupútut na nga lalláki nga ittu de Gerson, tu Kohat, se tu Merari. ¹² Tu Juda nga pútut tu Jacob se datu pútupútut na nga lalláki nga ittu de Er, Onan, Sela, Perez, se Zera (ngamay natay tu Er se tu Onan ka Canaan). Kabulun da pe datu pútupútut tu Perez nga tu Hezron, se tu Hamul. ¹³ Tu Isacar nga pútut tu Jacob se datu pútupútut na nga lalláki nga de Tola, Puva, Yob, se tu Simron. ¹⁴ Tu Zebulun nga pútut tu Jacob se datu pútupútut na nga lalláki nga ittu de Sered, tu Elon, se tu Jaleel ¹⁵ (tu dayán datu annánà de Jacob se tu Lea nga neanà ka Paddan-aram. Ay uwad pe tu Dina nga pútut na nga babay. Tallu púlu se tallu ngámin datu pútupútut tu Jacob kitu Lea). ¹⁶ Datu pútupútut natu Gad nga lalláki, ay tu Zifion, tu Aggi, tu Suni, tu Ezbon, tu Eri, tu Arodi, se tu Areli. ¹⁷ Datu pútupútut tu Aser nga lalláki, ay tu Imna, Isva, Isvi, Beria, se tu Sera nga wagi da nga babay. Ay kabulun da pe datu pútupútut tu Beria nga lalláki nga ittu de Heber, se tu Malkiel ¹⁸ (tu dayán datu pútupútut tu Jacob kitu Zilpa nga asassu da nga nidde tu Laban kitu Lea nga pútut na. Sangapúlu se annam da ngámin). ¹⁹ Ay datu pútupútut natu Jacob nga lalláki kitu Raquel, ay tu Jose, se tu Benjamin. ²⁰ Ay datu pútupútut natu Jose nga lalláki ay tu Manase se tu Efraim nga annánà na kitu Asenat, nga an-anà tu Potifera nga pádi ka On. Neanà da ka Egipto. ²¹ Ay datu pútupútut tu Benjamin nga lalláki, ay

tu Bela, Beker, tu Asbel, tu Gera, tu Naaman, tu Ehi, tu Ros, tu Muppm, tu Huppm, se tu Ard. ²² (Tu dayán datu pútupútut natu Jacob kitu Raquel. Sangapúlu se appát da ngámin). ²³ Nawe ka Egipto pe tu Dan se itu Husim nga pútut na nga lalláki. ²⁴ Nawe pe tu Naftali se datu pútupútut na nga lalláki nga ittu de Jazeel, tu Guni, tu Jezer, se tu Sellim. ²⁵ (Tu dayán datu pútupútut natu Jacob kitu Bilha nga asassu da nga nidde natu Laban kitu Raquel. Pittu da ngámin). ²⁶ Ay ya dagup ngámin datu pútupútut tu Jacob nga nawe ka Egipto, ay annam púlu se annam da ngámin. Akkan meráman datu attáwa datu pútupútut na nga lalláki. ²⁷ Ay datu pútupútut tu Jose nga lalláki ay dudduwa da. Ya dagup datu ngámingámin na akkobung natu Jacob nga inumbet ka Egipto ay pittu púlu.

Nagyán de Jacob nga tangabalay ka Gosen

²⁸ Pinaginunna natu Jacob tu Juda nga mawe kitu giyán tu Jose nga mangagi kaggína nga sabtan nada ka Gosen. Ay díkod dumatang da ka Gosen. ²⁹ Ay tu Jose, inalà na tu lúgan na, se na nawe sinabat tu ama na nga Israel ka Gosen. Ay kane makaadanni kaggína, ay ginàbal na se la sumángit ka nabayág. ³⁰ Ay nán natu Israel kitu Jose, "Ay oray yà ala matay yin, ta nasingan taka ngin na sibbiyág," nán na. ³¹ Ay nán ne Jose kadatu wawwági na se kadatu akkobung natu ama na, "Mawe yà kagiyan ke ári nga atán kayu win nga naggagayát ka Canaan, dakayu se de ama nga inumbet mepagyán kiyà kanedi. ³² Kagiyan ku pe kaggína nga magtar-tarakan kayu ka karneru se daya duddúma nga an-animál. Kagiyan ku kaggína nga nilbetán nu ngámin daya tarakan nu se ngámin daya kuw-kuwa nu. ³³ Ay nu palbetan nakayu ya ári, ay se na saludsúdan nu nágan naya ubra nu, ay ³⁴ kagiyan nu wala kaggína nga magtar-tarakan kayu ka karneru se daya duddúma nga animál. Kagiyan nu wa ittu yán ya ubra nu nanggayát kitu kabibitti nu, ay se ittu yán pe ya ubra datu apuapu nu. Ittu yán ya kagiyan nu ta senu pagyanan nakayu ka Gosen. Ata lúsawan daya iEgipto ya mepagyán kadaya maragtarakan ka karneru," nán tu Jose.

47 Ay díkod nawe tu Jose kinagi kitu ári nga nán na, "Atán de ama ngin se datu wawwági nga gayát ka Canaan. Inalà da ngámin datu karneru se kalding se datu báka da, se ngámin na kuw-kuwa da. Atán da ka Gosen nin," nán na. ² Ay se na inayabán ya limma kadatu wawwági na, ay se nada nga iam-ammu kitu ári. ³ Ay nán natu ári kadatu wawwági tu Jose, "Nágan naya ubra nu?" nán na. Ay nán da nga summungbát kitu ári, "Maragtarakan kami ka karneru, ápu, nga ummán kadatu man-mannákam mi," nán da. ⁴ "Inumbet kami, ápu, nga makipastu ka makaru wala kanedi giyán nu, ta áwan mi mabalin pangipastorán kadaya karneru mi kannán Canaan, ta napágus tutu wala ya ulát kannán. Ay túya nu mabal-balin kuma ngala, ápu, ay magyán kami nga makaru ka íli Gosen," nán da kitu ári.

⁵ Ay se la nán natu ári kitu Jose, “Atán nin ne amám se daya wawwágim. ⁶ Ay ikaw ya makammu ki ngámin lusà kídi Egipto. Pagyanan muda ka Gosen, ta ittu ya kapiyán na lusà kanedi Egipto. Ay nu atán ammun kaggída nga makammu magpastor, aggída ya pakammuwan mu kadaya bákà,” nán na.

⁷ Ay se la nga nilbet tu Jose tu Jacob nga ama na kitu giyán tu ári. Ay binindisiyonán tu Jacob tu ári. ⁸ Ay nán natu ári kitu Jacob, “Piga dagun mu win?” nán na. ⁹ Ay nán tu Jacob kitu ári, “Magatut se tallu púlu win, ápu ya dagun ku. Abibbà ya biyág ku se narígát pà nang nga akkan ummán kadatu mannákam ku. Adaddu tu inagbiyág da oray nagali-alit da pe,” nán tu Jacob. ¹⁰ Ay binindisiyonán manin tu Jacob tu ári, se la nga nawe yin. ¹¹ Ay díkod pinagyán tu Jose tu ama na se datu wawwági na ka Egipto. Niddán nada ka lusà da kitu giyán nga adanni ka íli Rameses, ta ittu tu kapiyán na lusà kannán. Ittu yán tu kinagi natu ári nga kuwaan na. ¹² Ay niddán tu Jose tu ama na se datu wawwági na se datu ngámin na akkobung natu ama na ka kanan da. Nepà-pànung na kampela ngin nin ki kaadu naya tangabalay.

Tu naggulát na

¹³ Napágus tu ulát pikam ka Egipto se ka Canaan, ay díkod áwan kanan datu tolay. Ay tútu kumapsut da ngámin. ¹⁴ Ay tu Jose tu naurnúngán ngámin datu pir-pirà datu tolay ka Egipto se Canaan ta negatángan da ka ammay kaggína. Ay se na nippannán datun kitu ári. ¹⁵ Ay kane mammin tu pirà datu tolay yin ka Egipto se Canaan, ay áwan da ngin na igátang. Ay umbet datu tolay kitu Jose nga magadang ka kanan da. “Iddán dakami mán ka kanan mi. Akkan dakami agpà pagdudoray yala nga matay. Awan mi tutu wala nga pirà in,” nán da. ¹⁶ Ngamay nán tu Jose kaggída, “Ay nu áwan nu pirà in, ay oray daya animál la ngin ya ikálap nu ki kanan nu,” nán na. ¹⁷ Ay díkod nilbetán da pe yin datu báka da kitu Jose. Niddán tu Jose da ka kanan da. Kasukát datu kabalyu da, karneru da, báka da, onu datu asnu da. Ay niddán nada ka kanan da kitun na dagun ka kasukát datu báka da. ¹⁸ Ay kane malpás tun na dagun, ay inumbet manin datu tolay kitu Jose. Ay nán da kaggína, “Akkan metuláyaw kikaw, ápu nga áwan ya ngámingámin nin kadakami. Awan mi pir-pirà in, ay áwan mi tutu wala báka pe yin. Tittu win ya lusà mi se ya baggi mi ya nabansi yin. ¹⁹ Akkan dakami agpà pagdudoray ta lúsawan mi ya matay. Gatángan dakami yala ngin se daya lusà mi. Iddán dakami yala ka kanan mi. Magasassu kami yala ngin kiya ári, ay se kuw-kuwa na pe daya lusalusà mi. Iddán dakami ka ammay ya pagbiyág mi se taligì mi, ta senu atán agpà imúla mi, ta senu akkan masáyang ya lusà,” nán da.

²⁰ Ay díkod nagátang tu Jose ngámin datu lusà ka Egipto para kitu ári. Ata neláku ngámin datu iEgipto datu tal-tálun da, ta napágus tutu wala tu ulát ka Egipto. Díkod, ngámin datu tálun da, ay kuw-kuwa natu ári da ngámin nin. ²¹ Ay pinagbalin tu Jose ngámin datu tolay ka asassu natu ári. Nilbetán na ngámin datu tolay

kadatu il-íli ki ngámin Egipto. ²² Tittu datu lusà datu pappádi tu akkan ginátang tu Jose. Ata atán ya suwildu datu pappádi nga gayát kitu ári. Ay ittu tun tu pinagbiyág da. Ay díkod akkan da tagge neláku datu lusà da.

²³ Ay díkod nán natu Jose kadatu tolay, “Kídi yin, ay ginátang takayu ngámin nin se daya tal-tálun nu nga kuw-kuwa naya ári tada. Iddán takayu ka aggi, ay mulán nu daya tal-tálun nu. ²⁴ Ay nu aggagáni, idde nu ya pagkalimma naya maápit nu kiya ári. Ay ya appát ta pagkalimma ay ittu ya kuwa nu. May ráman nayán ya aggi nu se kanan nu wa tangabalay,” nán tu Jose. ²⁵ Ay nán datu tolay, “Biniyág nakami. Metul-túluy kuma ya kinamárum kadakami, ápu. Magasassu kami yala kiya ári,” nán da. ²⁶ Díkod gapu kitu Jose, ay ittu tun tu lintag da panda kadedi nga al-algaw ka ngámin Egipto, nga midde kiya ári ya pagkalimma naya ápit da tolay. Tittu datu lusà datu pappádi datu akkan nepakin-kuwa kiya ári.

Tu nuddi nga bílin tu Jacob

²⁷ Ay díkod datu gakagaka natu Jacob nga ittu datu nepangágan ka Israelita, ay nagyán da ka Egipto ka íli Gosen. Umadu da tutu wala kitúni, ay se bumánang da pe kitúni. ²⁸ Sangapúlu se pittu dagun na nagyán tu Jacob ka Egipto. Dinatang na ya magatut se appát púlu se pittu dagun se la natay.

²⁹ Ay kane tagay matay tu Jacob bin, ay pinalbet na tu Jose, ay se na nán kaggína, “Nu pàgan nà, ay atán mán ya ipàwà kikaw. Ippáy mu ya ímam kiya panìgad lappu ku, ay se mu isipata kiyà nga ipatag nà, se kuwaan mu ya ipàwà kikaw. Akkan dà itaman kanedi Egipto. ³⁰ Nu matay yà ay itálaw dà kanedi Egipto. Itaman dà kitu neketamnán datu ama ku se kakay ku,” nán na. Ay nán tu Jose, “Ò, ama. Ittu yán ya kuwaan ku nu ittu ya piyán mu,” nán na. ³¹ Ay nán tu Jacob, “Isipatám kiyà nga kurug ga kuwaan mu yán,” nán na. Ay nesipata natu Jose kurug. Ay se la nga nagùmà tu Jacob kitu ùluwán natu káma na ka aggiyáman na.

Tu namindisiyon tu Jacob kadatu annánà tu Jose

48 Akkan nabayág ka panda, ay uwad nangidámag kitu Jose nga magtakit tu ama na. Díkod, nawe da nga maggaáma se tu Manase se tu Efraim. ² Ay kane dumatang da, ay kinagi da kitu Jacob, “Atán ne Jose nga pútut mu nga maggagáyám kikaw,” nán da. Ay díkod, pinaturínán na la tu bumángun se magtugaw kitu káma na. ³ Ay nán tu Jacob kitu Jose, “E Dios nga mannakabalin, ay nagpassangan kiyà ka íli Luz ka Canaan. Binindisiyonán nà, ay se na ⁴ nán kiyà, ‘Paganában taka se paaduan ku tutu wala daya gakagaka mu, ta pagbalinan kuda ka adu wa nagbal-baláki nga nas-nasiyon. Ipakin kuwa ku pe idi Canaan kaggída ka kuw-kuwa da ka áwan panda,’ nán na. ⁵ Ay de Manase se Efraim nga pútupútut mu wa lalláki nga neanà kanedi Egipto kitu akkan ku pikam ma nilalbet kanedi, ay bílang annánà kuda nga ummán kade Ruben se Si-

meon. ⁶ Ay daya pútupútut mu pikam nga lalláki, ay ittu dayán daya pútut mu. Akkan ku ibílang pútut ku dayán. Ay ipatáwid mu kaggída daya ipatáwid mu kuma kade Manase se Efraim. ⁷ Kuwaan ku idi gapu kitu ina mu wa Raquel. Nipnakit ku tutu wala tu nekatay na kitu naggayát mi ka Paddan. Uwad kami yin ka Canaan kitu nekatay na. Tare kami ad-adayyu pikam kitun ka Efrata (Betlehem kam yán). Ay tútu netaman na la ngin kitúni, kitu adanni kitu bíkat kalsáda nga mameyag ka Efrata.”

⁸ Ay kane masingan tu Israel datu pútupútut tu Jose nga lalláki, ay nán na, “Iin dedi?” nán na. ⁹ Ay nán tu Jose, “Pútupútut ku dayán nga nidde ne Dios. Neaná dayán kanedi,” nán na. Ay nán tu Israel, “Ilbet muda mán kídi giyán ku, ta senu mabindisiyonán kuda,” nán na. ¹⁰ Ay gapu ta lálakay pàrang tu Jacob bin, ay ittu tu akkan masingan nin. Ay tútu nippan natu Jose datu annánà kitu giyán na. Ay ginàbal nada se nada pe umàán. ¹¹ Ay nán natu Jacob kitu Jose, “Akkan ku inn-anamán na masingan taka manin. Ngamay, sinnam, nepalúbus ne Dios nga masingan taka se daya pútupútut mu pe,” nán na. ¹² Ay se la nga inalà tu Jose datu pútupútut na nga neaàrun kitu Jacob, ay se nagukkab panda kitu lusà kitu àráng na. ¹³ Ay se la nga nilbet manin natu Jose tu Efraim se tu Manase kitu giyán tu Jacob. Nepanin-kasigid tu Efraim kaggína, ay nepanin-diwanán tu Manase. ¹⁴ Ngamay pinagbangkál na datu íma na se na neparotun tu diwanán na kitu Efraim, oray nu aggína tu udiyán, se itu kasigid na ay neparotun na kitu Manase nga ittu tu manákam. ¹⁵ Ay se na bindisiyonán da † nga nán na,

“E Dios nga ittu ya sinur-súrut datu mannákam ku nga Abraham se Isaac,
ay aggína pe ya nagtag-tagasíngan kiyà panda kadedi ya al-algaw.

¹⁶ Aggína pe ya nangibon ka anghel na nga nangia-dayyu kiyà kadaya nadakè. Ay aggína ya magkallà kadedi nga annánà. Ay gapu kaggída, ay akkan mata-atay ya ngágan ku se daya ngágan datu mannákam ku nga Abraham se Isaac;

Ay umadu tutu wala kuma daya gakagaka da,” nán na.

¹⁷ Ay kane masingan tu Jose nga nepaparotun tu diwanán na kitu úlu ne Efraim, ay tareyan na. Ay nekalit na tu íma natu Jacob kitu úlu ne Manase. ¹⁸ Ay nán tu Jose kitu ama na, “Nasábag ka, ama. Ta idi ya manákam kaggída. Iparotun mu ya diwanán na ímam kaggína,” nán na. ¹⁹ Ngamay ipílit natu ama na tu piyán na nga nán na, “Ammù yán, ugu. Umadu pe daya gakagaka na, ay se magbalin pe ka naturáy. Ngamay ya udiyán na, ay magbalin ka natù-turáy may aggína. Ay daya gakagaka na, ay umadu da tutu wala pe, ay se magbalin da ka nagbal-baláki nga nas-nasiyon,” nán na. ²⁰ Ay ittu lugud tun na algaw tu in-angbindisiyon na kadatu annánà a nán na,

“Daya iIsrael ay mamindisiyon da pe yin gapu kadaya ngag-ngágan nu. Ay nán da,

‘Pagbalinan nakayu we Dios ka ummán kade Efraim se Manase,’ nán da,” nán na.

Ay díkod nepadúma tu Efraim kitu Manase kitu in-angwa na.

²¹ Ay se la nga nán tu Israel kitu Jose, “Ammum nga tagay yà a matay yin. Ay e Dios sala ya mamul-bulun kikaw. Ay ipalúbus na kuma nga makapagulli ka kammin kiya ili daya man-mannákam mu. ²² Ay ya isa pe, ay tu lusà nga nálà ku kadatu Amorreo kane abákan kuda ki gubát, ay ikaw ya pangiddanán ku nga akkan wayya daya wawwágim nga lalláki,” nán natu Jacob.

Tu nuddi nga kinag-kagi natu Jacob kadatu pútupútut na nga lalláki

49 Ay se la nga pinàrawán tu Jacob ngámin datu pútupútut na nga lalláki. Ay nán na kaggída, “Magguurnung kayu ngámin kídi ta kagiyan ku kadakayu daya mà-màwa kadakayu kadaya masang-uwánan na al-algaw.

² Magguurnung kayu se kayu manggìna, dakayu wa pútupútut ne Jacob. Ginán nu ya kagiyan ne Israel nga ama nu.

³ Ruben, ikaw ya manákam. Ikaw ya nunna nga pútut ku kitu kabílag ku pikam. Ikaw pe ya kadayáwan se ikaw ya katurayán kadaya pútut ku.

⁴ Ngamay ummán ka ka balnag nga akkan metur-ung. Díkod akkan ikaw win ya katurayán.

Ata rinag-ragitán mu ya idda naya ama mu, se rinag-ragitán mu ya dáyaw na,
ta inlay mu ya naniyumán kikaw.

⁵ Dakayu Simeon se Levi, dakayu nga magwagi naranggás kayu kadaya ampiláng nu.

⁶ Akkan ku iannúgut ya uray ku kadaya lam-lammat nu.

Maddi yà pe makilangláng kiya bungguay nu.

Ta pummatay kayu gapu wala ta atán lùsawan nu, ay se ur-uráyan nu wala nga piltángan daya báka.

⁷ Nadakè kuma ya kapàyanán daya gakagaka nu, ta áwan nu agkallà nu malùsaw kayu.

Nadakè kuma ya kapàyanán nu, ta narawat kayu nu makarungat kayu.

Ay túya mawara-warà kayu kuma kanedi, ay metar-tarerà kayu kanedi ili Israel.

⁸ Ikaw Juda, ay pàgan daka daya wawwágim ma lalláki.

Abákan mu daya kumalíngan kikaw.

Ay ngámin daya wawwágim ma lalláki ay dayáwan daka.

⁹ Ikaw, ay árig mu ya bumarítu wa láyon.

Nu mabalin mu kanan ya nígay mu, mawe ka kammin kiya agsiruán mu.

Magidda ka nga magimáng nga ummán kiya kuwaan daya láyon.

Ay áwan naturad da manglukág kikaw.

¹⁰ Ikaw Juda, ay magturáy peyapeyang daya gakagaka mu,

† Ya namindisiyon na kaggída ay ummán ka e Jose kammin pe ya binindisiyonán na.

Panda ki ilalbet naya magturáy nga ittu kurug ya katurayán.

Ay aggína ngin ya kur-kurugan da toláy se day-dayáwan da.

¹¹ Kiya kapiyán na múla úbás ya pangigalútán mu kiya urbun asnu mu,

ta adu tutu wala ya múla mu wa úbás.

Annung mu sùnaán ya bádum ki básí úbás,

ta daggáy tutu wala ya básí mu.

¹² Dumgáng daya mata mu ki agginum mu ki básí úbás,

Ay magkappag ka pe ka gátas.

¹³ Ikaw Zebulun, daya gakagaka mu, ay mag-agyán da ki dappit bebay,

nga dudungán daya ngámin bir-biray.

Panda ka Sidon ya lusà mu, áta kurug ga abay.

¹⁴ Ikaw Isacar, daya gakagaka mu, ay árig da ya nak-ulnit ta asnu;

mag-agyán da kiya tulatúlad daya púkù daya karneru.

¹⁵ Kane masingan da nga napiya nga giyán tu nagimangán da,

se kitu lusà ay natalobu da mul-múla da,

ay akkan da pinagan-anu tu magrígát,

nagasassu da ngala ngin oray tu apu da ay narawat.

¹⁶ Ikaw Dan, daya gakagaka mu, ay aggída ya mangg-uwes kadaya toláy da,

ta isa da pe nga netangámalán ka Israel;

¹⁷ Meárig ka ki idaw nga atán ki dálen,

nadíta nga idaw ki bíkat dálen;

nga nu tugkawwan na daya síkil daya kabalyu nga manalen

ay daya magtatákay, ay mapalikud da nga mekálin.

¹⁸ Id-idaggán ku, O APU, ya algaw wa angngalà mu kadakami nga toláy mu.

¹⁹ Ikaw Gad, daya gakagaka mu, ay rautan daya tirung da.

Ngamay labánan dada, ay se dada aplan.

²⁰ Ikaw Aser, daya gakagaka mu, ay namit peyang daya kan-kanan da,

ay daya akakkanan daya à-ári, ay aggída ya paggayatán da.

²¹ Ikaw Naftali, daya gakagaka mu, ay ummán da ka nakulasit nga ugta,

nga nakagan-gánas daya bibitti a urbun da.

²² Ikaw Jose, daya gakagaka mu, ay árig da ya nabúnga tutu wala nga pasanga naya múla úbás

nga ki adanni ki awweg ya nagtubuwán da;

ay kumaray-kay da ki darupírip abut daya pas-pas-anga da.

²³ Bút-bútug daya marammútug;

gangngatan da, se pagan-anitán dada tutu wala;

²⁴ Ngamay akkan nala nga makínin datu pas-pasanga da.

Nasikan datu im-íma da,

ta pinasikan ne Dios nga Mannakabalin nga Dios ne Jacob,

e Dios nga árig Maragtarakan ka karneru, se aggína ya mangigdù kadaya iIsrael;

²⁵ e Dios ya sumeng kaggída, nga Dios naya ama da, e Dios nga Mannakabalin ki ngámin, ay ittu ya mag-

kallà kaggída,

kadaya pagkallà a maggayát ka lángit ummán ki udán,

se daya pagkallà a maggayát ki taggad lusà, ummán ki gabbuwà,

se ya pagkallà nga adu annánà.

²⁶ Ya bindisiyon nga nidde kiyà nga ama mu,

ay napatag da pà-pànang may daya atán peyapeyang nga ban-bantay,

se daya midde daya akkan mippaippà a babbalantay.

Ngámingámin dayán ay mepakin-kuwa da ngámin

kadaya gakagaka mu, Jose,

nga nepadúma kadaya wawwágim.

²⁷ Ikaw Benjamin, daya gakagaka mu, ay árig da ya narungat ta átu wa alsádu;

Inalgaw se ginnabi, atán peyang ya nígay da nga kan-an da, ta abákan da daya kalínga da nga makigubát kaggída" nán na.

²⁸ Ay ittu dedi daya sangapúlu se duwa nga apuapu nga magtatangámalán ka Israel. Ay ittu dayán datu kinag-kagi natu ama da kaggída kitu inangbindisiyon na kaggída, sigun kitu mepà-pànung kitu isaisa kaggída.

Tu nekatay natu Jacob

²⁹ Ay se na la nga binílin datu pútupútut na nga nán, "Kídi yin ay tagay yà matay yin. Piyán ku nu itaman dà kammin kitu liyáng ka Macpela, nga netamnán datu man-mannákam ku nga atán kitu tálun tu Efron nga Heteo. ³⁰ Ya Macpela, ay atán ki dáya na Mamre ka Canaan. Ginátang tu Abraham kitu Efron nga Heteo tu lusà nga giyán natu liyáng ka agtamnán tada. ³¹ Katt-oni ya netamnán natu apuapu tada nga Abraham se itu Sara nga atáwa na. Ay itunni pe ya netamnán natu kakay nu wa Isaac se tu ukò nu wa Rebecca. Ay itunni pe ya nangitamnán ku kitu atáwa ku nga Lea. ³² Nagátang tuni yin na lusà. Ay itaman dà kitu liyáng nga atán kitúni," nán natu Jacob.

³³ Ay kane mabalin na nga binil-bílin datu pútupútut na, ay nagidda ngin, ay ittu pe yin tu nekatay na.

50 Ay se la nga naglábán natu Jose tu ama na, ay se la nga magsángit se na pe inum-ummàán.

² Ay se nepabalsamár tu Jose tu ama na kadatu toláy na nga iEgipto nga maragbalsamár. Ay díkod binalsamár da tu Jacob bin. ³ Ay appát púlu wa algaw tu namalsamár da kaggína, nga ummán kitu gangay ya panagbalsamár da. Ay pittu púlu walgaw tu nagmanakit datu iEgipto kaggína.

⁴ Ay kane mabalin tu nagmanakit da kaggína, ay nán natu Jose kadatu upisiyál natu ári, "Ipangaási nu agpà, ta ikagi nu mán ke ápu ári nga kitu tagay matay yin ne ama, ay ⁵ pinagsípata nà a itaman ku kammin kitu liyáng nga kinuwa na ka agtamnán da ka Canaan. Ay

díkod palubúsán nà din nga mawe mangitaman kaggína. Ay se yà a magulli kammin,” nán na.

⁶ Ay nán natu ári kaggína, “Ara lugud, mawe mu itaman ya ama mu, nga ummán kitu sinipataán mu kaggína,” nán na.

⁷ Ay díkod nawe netaman tu Jose tu ama na. Ay kumíwid pe ngámin datu ù-upisiyál natu ári, se datu ngámin na agtuturáy ka Egipto. ⁸ Ay kummíwid pe datu akkobung tu Jose, datu wawwági na, se datu akkobung natu ama na. Tittu datu bibittì a annánà ya nabansi ka Gosen, se datu kak-kalding se kak-karneru se datu bak-báka da. ⁹ Ay adu tutu wala datu kummíwid kaggína. Datu suldádu, ay sittatakay da kadatu takay suldádu kampela ngin nin, ay atán pe datu nakakabalyu wala nga suldádu.

¹⁰ Ay kane dumatang da kitu agaggián ka Atad nga atán kitu dáya Jordan, ay naggiinnatay da manin. Nagsasángit da tutu wala manin. Ay pittu walgaw da manin na naggiinnatay kitúni. ¹¹ Ay kane masingan datu iCanaan tu nagsasángit datu tolay kitu agaggián ka Atad, ay nán da, “Napgus gáyám ya aggiinnatay daya iEgipto,” nán da. Ay díkod nengágan datun na giyán na atán kitu dammáng Jordan ka Abel-mizraim. (Ya piyán na nga kagiyán yán ay tanáp daya iEgipto.)

¹² Ay tinunpál kurug datu pútupútut natu Jacob tu nebílin natu ama da kaggída, ¹³ áta nippan datu baggi na ka Canaan se da netaman kitu liyáng kitu lusà ka Macpela nga adanni ka Mamre. Ittu tun tu lusà a ginátang tu Abraham kitu Efron na Heteo ka agtamnán da. ¹⁴ Ay kane mabalin da magtal-ud, ay nagulli tu Jose yin ka Egipto kabulun na datu wawwági na se datu ngámin na nepagtal-ud kaggída kitu ama da.

Tu namakawan tu Jose kadatu wawwági na

¹⁵ Ay kalpasán natu pannakatay natu ama da, ay nalídug datu wawwági natu Jose nga nán da kitu isaisa kaggída, “Paanna nád nu lùsawan nitta pikam ne Jose, se nitta baltan gapu kadatu nadakè a kinuw-kuwa tada

kaggína?” nán da. ¹⁶ Ay díkod nepekagi da ngala ngin kitu Jose nga nán da, “Kitu kasibbiyág pikam ne ama, ay nebílin na kadakami nga ¹⁷ ikagi mi kikaw nga pakawanan nakami kadatu kinuw-kuwa mi nga nadakè se datu bas-básul mi kikaw. Ay lugud kiddi yin ay pakawanan nakami din, ta ikur-kurug mi pe ye Dios, nga Dios natu ama tada,” nán da. Ay summángit tu Jose kane magina na tu nepekagi da kaggína.

¹⁸ Ay kalpasán nayán ay inumbet pe datu wawwági na. Nagukkab da kitu àráng na se da nán kaggína, “Atán kami kídi, ta alà nakami ka asassu mu win,” nán da. ¹⁹ Ay nán natu Jose kaggída, “Akkan kayu magansing ta akkan takayu panísan ta akkan nà wayya nga Dios,” nán na. ²⁰ “Ta oray nadakè tu panggap nu kiyà kit-un, ay napiya mà tu panggap ne Dios, ta senu adu tutu wala daya tolay nga mabiyág, nga ummán ki nàwa kadedi nga al-algaw. ²¹ Túya akkan kayu magansing, ta iyà ya makammu kadakayu se kadaya pútu-pútut nu,” nán na. Gapu kadatun na kinagi tu Jose se tu kinamáru na kaggída, ay bumagkad se pummiya datu uray da.

Tu nekatay natu Jose

²² Nagyán tu Jose se datu ngámin akkobung tu ama na ka Egipto. Magatut se sangapúlu dagun tu Jose se la nga natay. ²³ Ngamay nasingan na pikam datu apúku tu Efraim se datu apúku tu Manase ke Makir nga an-anà na. Ay kinobung ne Jose da pikam pe. ²⁴ Ay nán tu Jose kadatu wawwági na, “Tagay yà a matay yin. May e Dios ya magtagasingan kadakayu. Ay itálaw nakayu kanedi se na kayu ippan kiya lusà a nekari na kitu Abraham se kitu Isaac se kitu ama tada nga Jacob nga ipakin-kuwa na kaggída,” nán na. ²⁵ Ay se la nebílin tu Jose kadatu kamungayán na nga Israelita nga nán na, “Isipata nu kiyà nga nu ippan nakayu ne Dios sin kiyán na lusà, ay alà nu pe daya tuláng ku,” nán na. ²⁶ Ay natay tu Jose ka Egipto kitu magatut se sangapúlu tu dagun na. Binalsamár da se da nelungun.

Exodus

1 Tu dedi daya ngag-ngágan datu pútupútut natu Jacob nga lalláki nga kummíwid kaggína ka Egipto. Kabulun da datu attáwa da se datu annánà da: ² De Ruben, Simeon, Levi, de Juda, ³ de Isacar, de Zebulun, de Benjamin, ⁴ de Dan, de Naftali, de Gad, se de Aser. ⁵ Ya dágup ngámingámin datu pútupútut se apúku natu Jacob ba kummíwid kaggína, ay pittu púlu, ta tu Jose nga an-anà na pe, ay napadán nin ka Egipto. ⁶ Ay kane din mabayág ga dagudagun nin, ay natay de Jose nga magwawági yin, se datu annánà da, se ngámin datu tolay ya karusadán da. ⁷ Ngamay gumánab datu pútupútut da nga ittu datu iIsrael. Nagánab da, ay díkod ummadu da tutu wala pà nang, se nagbalin da ka nabílag tutu wala nga umíli. Ay tútu atán da pe yin kadatu ngámin giy-giyán ka Egipto.

Tu namal-pallà datu iEgipto kadatu iIsrael

⁸ Ay kane din na mabà-bayág gin, ay baru wa ári yin tu magturáy ka Egipto. Idi nga ári, ay áwan na amammu mepanggap kitu Jose. ⁹ Ay isa ngalgaw nán natu ári kadatu tolay na, “Sinnan nu kod daya iIsrael. Adu da tutu wala pà nang ngin. Ay túya nabílag da pe yin may dātada. ¹⁰ Masápul la siríbán tada da, ta senu akkan da umadu win. Ata nu akkan tada pakunán, ay se tura la nga atán manggubát kadātada, ay se dala nga umamung nga pumane kadaya kalínga tada, ay ittu pe yanin ya agbarráw da ngin,” nán na. ¹¹ Díkod, tu kinuwa da, ay neapuwán dada. Pinar-parígát dada kadatu nadammat tutu wala nga nepà-paubra da kaggída. Pinàwa da kaggída datu íli Pitom se íli Rameses nga ittu datu il-íli nga agdarnán da kadatu kuw-kuwa da se akakkanan da. ¹² Ngamay nu wà ummán natu amaturù da kitu ammarígát da kaggída, ay naturù mán kammin pe tu ikà-adu da. Atán da kadatu ngámin giy-giyán nin. Ay díkod ummamà pàngang datu iEgipto win kadatu iIsrael. ¹³ Ay tútu áwan agkallà datu iEgipto win kadatu iIsrael kitu angngasassu da kaggída. ¹⁴ Pinà-paultu dada kitu agsurbi da kadatu iEgipto. Pinagpaggus dada kitu angwa da kitu ladrilyu † se kadatu nadammat tutu wala nga pà-paubra da kaggída kadatu tal-tálun datu iEgipto. Awan da agkallà kitu angipàwa da kaggída kadatu ngámin na nepà-paubra da kaggída.

¹⁵ Ay tu ári ka Egipto, ay binílin na datu Hebreo nga mamalugganà nga de Sifra se Pua. ¹⁶ Ay nán na kaggída, “Nu mamalugganà kayu kadaya iIsrael, ay

† Ya ladrilyu ay ummán ka halu blak may nàwa ki lusà se ninànà da dagámi se la naupuan.

patayan nu ngámin daya lalláki nga maladága, ngamay daya babbay ay biyágan nuda,” nán na. ¹⁷ Ngamay datu mamalugganà, ay magansing da ke Dios. Ay tútu akkan da kinurug tu bílin natu ári kaggída. Bin-iyág da datu annánà a lalláki. ¹⁸ Díkod pinaayabán natu ári datu mamalugganà, ay se na nán kaggída, “Taanna, tura ummán kiyán ya kinuwa nu. Tura nu bin-iyág daya annánà a lalláki!” nán na. ¹⁹ Ngamay nán datu mamalugganà kitu ári, “Apu, daya babbay ya Hebreo, ay nabílag da. Ay túya nalà-lapat ya aggan-anà da, túya napardád da. Akkan kami pikam nakadatang, ay lumawán nin ya an-anà da. Akkan da ummán kadaya babbay ked Egipto wi.” ²⁰, ²¹ Gapu kitun na kinuwa datu mamalugganà, ay kinalakkán ne Dios da, ta nagansing da kaggína. Pinagánab nada pe. Ay umadu la nga umadu datu iIsrael. Ay díkod bummílag da la nga bummílag ga umíli. ²² Ay díkod binílin natu ári datu tolay na nga nán na, “Alà nu ngámin daya maladága nga lalláki nga Hebreo se nuda illudán ngámin ki wángag Nile. Ngamay daya babbay, ay akkan nuda an-anuwan.”

Tu nekeanà tu Moses

2 Kadatun na al-algaw, ay uwad isa nga laláki nga kaputútán tu Levi nga nangatáwa ka isa nga babay ya kaputútán tu Levi pe. ² Nabùsit tu babay, ay se nagan-anà ka laláki. Ay kane masingan na nga dumúma tu piya natu an-anà, ay nesir-sirù na ki unag tallu búlán. ³ Ay kane akkan na nga mesirù in, ay pinangwa na tu an-anà na ka idda na nga ummán ka làba nga sidaddu. Datu tubutúbung tu kinuwa na. Pinintán na ka níkat tu úbat natu sinan làba, ay se na ipidda tu an-anà, ay se na mawe isrà kitu dappit natu wángag kitu giyán datu tubutúbung. ⁴ Ay tu babay ya wagi natu an-anà, ay nagsisíkad kitu ad-adayyu ta sin-sinnan na nu nágan tu màwa kitu an-anà. ⁵ Ay tu babay ya an-anà natu ári, ay nawe kitu wángag nga magdígut. Ngamay datu asassu na nga babbay nga kabulun na, ay nagdal-dalen da ngala kitu dappit. Ay se na la nga nasingan tu sinan làba kitu tubutúbung. Ay díkod pinálà na kitu isa kadatu asassu na. ⁶ Ay kane lútán na, ay nasingan na tu an-anà a sumángit. Nakalakkán kaggína, ay nán na, “Isa kadaya annánà daya Hebreo idi ya an-anà,” nán na. ⁷ Ay se la nga nán natu wagi natu an-anà a babay kitu an-anà natu ári, “Nu piyán mu, ay pagsápul taka kadaya babbay nga Hebreo ka managíbi kiya an-anà para kikaw,” nán na. ⁸ Ay tútu, “Ara lugud,” nán tu an-anà natu ári. Ay díkod nawe tu

an-anà, se na nga ayabán tu ina natu an-anà. ⁹ Ay nán natu an-anà natu ári kitu ina, “Alà mu idi nga an-anà ta tagibiyam para kiyà, ay tangdánan taka,” nán na. Ay díkod inalà natu babay tu an-anà se na tagibiyan. ¹⁰ Ay kane umabay tu an-anà, ay nilbet natu babay kitu an-anà natu ári se na tagábuwan. Ay nán na, “Ingágan ku idi nga an-anà ka Moses, ta nasmà ku ki danum,” nán na.

Tu nipappan tu Moses ka Midian kane magtálaw ka Egipto

¹¹ Isa ngalgaw kane umabay tu Moses sin, ay nawe na siningan datu kamungayán na nga Hebreo. Ay nasingan na nu wà ummán tu agrígát da kadatu nadammat ta ubra da. Ay uwad pe nasingan na nga iEgipto nga atán magpatay kitu isa nga Hebreo nga isa kadatu kamungayán na. ¹² Naglangalanga kitu lib-lebut na. Ay kane áwan na masingan, ay pinatay na tu iEgipto, ay se na itaman kitu karagintán. ¹³ Ay kane láwa natun, ay lumawán manin. Ay tura na la nasingan ya duwa nga Hebreo nga magpatay. Ay tútu nán na kitu nakabásul, “Tura mu pe la nga patayan ya kamungayán mu kam!” nán na. ¹⁴ Ay nán natu tolay nga summungbát, “Inna pe ya namagbalin kikaw ka apu mi se maranguwes kadakami ta? Asippatayan nà kid pe gane, nga ummán kitu nammatay mu kitu iEgipto,” nán na. Ay díkod nagansing tu Moses nga nán na, “Nammuwán da tolay yin 'kaw tu kinuwà,” nán na kitu lammát na. ¹⁵ Ay kane mammuwan kurug natu ári, ay papatay na tu Moses sin. Ngamay nagbarráw tu Moses se la mawe ka ili Midian. Ay kane dumatang kitúni, ay nagtutúgaw wala ki bíkat tu isa nga bubun kitúni. ¹⁶ Ay se la atán pe yin datu pittu wa babbalásang nga annánà natu pádi ka Midian. Inumbet da nga magsàdu ka ippáy da kadatu lútung ka inuman datu karneru natu ama da. ¹⁷ Ngamay uwad da pe inumbet nga magpas-pastor nga lalláki, ay se dada nga pàradan. Ay nigdù ne Moses da, ay se nada pe yin sengán nga magpenum kadatu ipas-pastor da. ¹⁸ Ay kane magulli da ngin kitu giyán tu Jetro nga ama da, ay nán na kaggída, “Tura kayu nakaru inumbet kidi nga algaw?” nán na. ¹⁹ Tútu nán da, “Uwad isa nga laláki nga iEgipto nga nangigdù kadakami kadatu magpas-pastor nga lalláki, ay se nakami pe pinagsàdu se na pinenumán datu karneru.” ²⁰ Ay tútu nán na kadatu pútupútut na, “Ka wàna giyán na ngin? Tura nu pinanawan nala nga di inayabán kidi, ta senu mangán pikam!” Ay díkod inayabán da tu Moses. ²¹ Panda kitun, ay nakikobung tu Moses sin kade Jetro. Ay nepatáwa pe natu Jetro kitu Moses tu Zipora nga an-anà na. ²² Nagan-anà ka isa nga laláki. Nán tu Moses nga, “Agtangeli yà kanedi nga giyán, túya ipangágan ku ka Gersom idi nga pútut ku,” nán na.

²³ Ay kane mabà-bayág gala ga dagudagun nin, ay natay tu ári ka Egipto. May datu iIsrael, ay ittu na kam ma makat-atúlág da kiya kapar-parigátan da gapu kitu angngasassu datu iEgipto kaggída. Ay tútu nakim-imallà da nga makiseng ke Dios. ²⁴ Nagina ne Dios tu

akat-atúlág da, ay tútu nepalammat kaggína tu kari na kade Abraham, de Isaac se de Jacob. ²⁵ Nasingan ne Dios tu kapà-pàyanán datu iIsrael, ay tútu nakalakkán kaggída.

Tu nagkarraw ne Apu kitu Moses

3 Ay díkod tu Moses sin tu magtar-tarakan kadatu karneru se kalding tu Jetro, nga katugágan na nga pádi ka Midian. Isa ngalgaw nippan na datu ipas-pastor na nga karneru kitu dammáng natu ir-ir-er. Ay dummatang kitu bantay Horeb, nga bantay ya agpass-ingannán ne Dios. ² Ay kitúni, ay uwad anghel ne APU nga nagpassingan kaggína. Tu inagpassingan na, ay ummán ka apuy ya maggatagatang ki isa nga kaykayu. Kane masingan tu Moses tun, ay umma-danni. Ay gumata-gatang tu kaykayu ngamay akkan mà masidug. ³ Ay nán tu Moses kitu lammát na, “Wè mán sinnan yán na nakas-kasdáaw, ta tura akkan masidug ya kaykayu kiyán,” nán na. ⁴ Ay kane masingan ne APU nga umadanni tu Moses nga mawe masingan kitu kaykayu, ay nagúni kitu kaykayu nga nán na kaggína, “Moses! Moses!” nán na. Ay nán tu Moses, “Inna tun, APU?” nán na. ⁵ Ay tútu nán ne APU kaggína, “Mamanda ka ngala kiyán. Ay ippà mu daya palluka mu, ta atán ka nga magsisikád kiya nasantuwán na lusà. ⁶ Iyà ya Dios natu ama mu, se Dios de Abraham, se de Isaac se de Jacob,” nán na. Ay tútu imput tu Moses tu múkát na ta magansing maningan ke Dios.

⁷ Ay se la nán ne APU kaggína, “Nasingan ku ya agrig-rígát daya tolay ku nga atán ka Egipto. Nagina ku pe ya akim-imallà da gapu ki rawat daya mangitururáy kaggída. Sikkaammu wà kadaya kapar-parigátan da. ⁸ Ay ittu ya gapu na nga inumbet tà nga mangitálaw kaggída kiya biyáng daya iEgipto, ay se kuda itálaw kiyán na ili, se kuda ippan kiya abay se napiya nga lusà nga giyán daya ngámin masápul da. Ay ittu pe ya giyán pikam daya Cananeo, daya Heteo, daya Amorreo, daya Perizeo, daya Heveo, se daya Jebuseo. ⁹ Ay naginà kurug ya akim-imallà daya iIsrael, ay se nasingan ku tutu wala pe ya amal-pallà daya iEgipto kaggída. ¹⁰ Ay túya ibon taka kiya ári ka Egipto, ta mawem alà daya iIsrael la tolay ku, se muda itálaw ka Egipto,” nán na. ¹¹ Ngamay nán natu Moses ke APU Dios, “Inna ngà nád pe yala nga mawe kiya ári ka Egipto nga mangalà kadaya iIsrael se mangitálaw kaggída ka Egipto!” nán tu Moses. ¹² Ngamay nán ne APU DIOS, “Bulunan taka mà. Ay tu idi ya pakelasinan nga iyà ya nangibon kikaw: Nu metálaw mun daya iIsrael ka Egipto, ay day-dayáwan dà nga Dios nu kidi ya bantay,” nán na.

Tu nangipakammu ne APU Dios ki ngágan na

¹³ Ay se la nga nán tu Moses ke Dios, “Ay nu dumatang ngà kannán giyán daya iIsrael, ay se ku la nán kaggída nga, ‘Nebon nà ya DIOS daya apuapu nu,’ nu nán ku, ay se dala nga saludsúdan kiyà nu inna ya ngágan mu, ay nágan naya kagiyan ku kaggída?” nán na.

tu Moses. ¹⁴ Ay tútu nán ne Dios kitu Moses, “Iyà ya Iyà,” nán na. Ay se na nán manin, “Tu idi ya kagiyan mu kadaya iIsrael la tolai ku, ‘Ya nagnágagan ka Iyà ya Iyà, ay nepàrob nà kadakayu,’ nán mu,” nán na. ¹⁵ Ay nán pe ne Dios kitu Moses, “Ay nán mu kidi kadaya iIsrael, ‘Nge APU nga Dios datu apuapu nu wa Abraham, se de Isaac, se de Jacob, ya nangipàrob kiyà kadakayu,’ nán mu. Ay ittu yán ya ngágagan ku ka áwan panda. Ittu pe yán ya ipangágagan kiyà daya ngám-ingámin na tolai ka panda. ¹⁶ Mawe ka lugud din ta mawem urnúngán ngámin daya pangmanàman daya iIsrael, ay se mu kagiyan kaggída nga, ‘Nge APU nga Dios datu apuapu nu wa Abraham, se Isaac, se Jacob, ay nagpassingan kiyà,’ nán mu kaggída. Ikagim pe kaggída nga ginina ku da ngin se nasingan ku pe yin ya kapà-pàyanán da ka Egipto. ¹⁷ Ay gapu kidi, ay pinalánù a itálaw ku da ngin kadaya kapar-parigátan da ka Egipto. Ay se kuda nga ippan kiyá napiya se nadam-ag tutu wala nga lusà a pag-agyanán pikam daya Cananeo, daya Heteo, daya Amorreo, daya Perizeo, daya Heveo, se daya Jebuseo. ¹⁸ Ay ikurug daka. Ay se kayu wala nga mawe se daya pangmanàman daya iIsrael kiyá giyán naya ári ka Egipto, ay se nu wala nán kaggína, ‘E APU nga Dios mi nga Hebreo, ay nagpassingan kadakami. Palubúsán nakami agpà nga mawe ka ir-ir-er ka tallu ngalgaw ta magbasu kami ka pagdáyaw mi ke APU wa Dios mi,’ nán nu. ¹⁹ Ammu ku win nga akkan nakayu palubúsán ya ári ka Egipto nu akkan mapalsu pikam kiyá kababalin ku. ²⁰ Ay túya ipassingan ku kaggída nga iEgipto ya kababalin ku. Panísan kuda kadaya nakas-kasdáaw nga kuwaan ku kaggída. Díkod palubúsán nakayun na mawe. ²¹ Ay nu magtálaw kayun, ay pagmaruwan ku daya iEgipto kadakayu, ta senu adu daya itug-túgut nu kadakayu mawe ta iddán dakayu. ²² Ay magadang daya Hebreo nga babbay kadaya babbay nga iEgipto ka balitù a iggagaldid da se daya duddúma nga nangína nga kuw-kuwa da, ay iddán dada. Ay iddán dada pe kadaya bad-bádu wa pagbádu da se daya annánà da. Díkod málàán nu daya iEgipto kadaya kuw-kuwa da,” nán na.

Tu nangngidde ne APU kitu Moses ka kababalin na

4 Ay se la nga summungbát tu Moses nga nán na, “Ay kas pangarígan ta akkan dà kurugan se akkan da ginán daya kag-kagiyan ku, ta get nán da nga, ‘Busid mu mà yán a, nga nagpassingan kikaw we APU,’ get nu nán da,” nán tu Moses. ² Ay tútu nán ne APU kaggína, “Nágan naya im-immán mu ta?” Ay “Tàdukud mà,” nán na. ³ Ay nán ne APU, “Ibbatám,” nán na. Ay tútu nibbatán na kurug. Ay pagkilát na ngala nga nagbalin ka idaw tu tàdukud. Ay díkod inadayyuwán tu Moses. ⁴ May nán ne APU kaggína, “Tàmám ki íput,” nán na. Ay tútu tingkam na kurug, ay nagbalin ka tàdukud manin. ⁵ “Tu yán ya kuwaam, ta senu mangurug da nga kurug ga nagpassingan kikaw we APU nga Dios datu apuapu da nga Abraham se Isaac, se Jacob,” nán ne APU. ⁶ Ay nán manin pe ne APU kaggína, “Isùsù mu ya ímam ki unag bádum,” nán na.

Ay tútu nesùsù na kurug tu íma na kitu unag bádu na. Ay kane ilawán na kammin, ay tura la pummusà tutu wala nga nagsadúra. ⁷ Ay nán manin ne APU kaggína, “Isùsù mu manin ya ímam ki unag bádum,” nán na. Díkod, nesùsù na kurug manin. Ay kane din na ilawán na manin, ay ummawan tu sadúra na ngin. Napiya ngin tu íma na nga ummán kadatu duddúma nga parte baggi na. ⁸ “Ay nu akkan da pà-pàgan tu nunna nga pakelasínán da kuma, ay mabalin na kurugan da ngin ya mekàduwa. ⁹ Ay nu akkan da pikam kurugan dayán na duwa nga nakas-kasdáaw nga pakelasínán da, ay se akkan da ka pe nga ikur-kurug, ay mangirod ka ka danum kitu wángag Nile, ay se mu la nga isiyà ki namaga nga lusà. Ay magbalin ka dága tu danum ma nesiyà mu,” nán na.

¹⁰ Ngamay nán tu Moses ke APU, “APU, gángay kammala nga akkan nà mà nalaing magúni, ay oray kidi. Akkan na nalaing magúni, ay se akkan ku ammu ya kagiyan ku nu duddúma,” nán na. ¹¹ Ay tútu nán ne APU kaggína, “Inna ya nangwa kadaya mutumútung nu nga tolai ka nán mu ta? Inna ya makabalin mamagúmal, onu mamagbanggag kadaya tolai ta? Onu inna ya makabalin mamakúláp se mamakasingan kaggída ta? Akkan agkà iyà nga APU nu ta? ¹² Ay túya mawe ka lugud din. Ay bul-bulunan taka, ay iyà ya mamagúni kikaw, se iyà ya magikagi kikaw kadaya masápul la ikagim,” nán na. ¹³ Ay nán manin tu Moses, “Apu, pangaásim mán ta mangibon ka ngin ka sabáli tolai,” nán na. ¹⁴ Ay tútu nakarungat te APU kitu Moses, ay nán na lugud din, “Atán mà nge Aaron nga wagim nga pútut pe tu Levi. Ammù nga nalaing nga magúni. Ay atán nin na umbet manabat kikaw. Ay nu masingan naka, ay makaanggam pànanang. ¹⁵ Ay masápul amomanám se mu kagiyan kaggína daya masápul la kagiyan na kadaya tolai. Iya ya mamagúni kadakayu duwa, ay se ipakammù kadakayu daya masápul la kuwaan nu. ¹⁶ Aggína ya panguniyan mu kadaya tolai, ta aggína ya árig mútung mu. Díkod ikaw ya árig Dios nga magpekagi kaggína kadaya kagiyan na. ¹⁷ Ay masápul la ag-agtum peyang ya tàdukud mu, ta ittu ya usaran mu wa mangipassingan kadaya nakas-kasdáaw wa pakelasínán da,” nán na.

Tu naggulli tu Moses ka Egipto

¹⁸, ¹⁹ Ay nagulli tu Moses ka Midian kitu giyán de Jetro nga katugárgan na. Ay kitu kowad na kitúni, ay nán ne APU kaggína, “Magulli ka ngin ka Egipto, ta ngámin datu magasipatay kikaw, ay nagkakátay da ngin,” nán na. Ay tútu nakipalúbus tu Moses kitu katugárgan na nga nán na, “Pangaásim mán ta palubúsán nà agpà a magulli kammin ka Egipto kadatu pan-pane ku. Ta ‘wè sinnan nu sibbiyág da pikam,” nán na. Ay tútu nán tu Jetro kaggína, “Mawe ka lugud, ay simpipiya kuma ya uray mu wa mawe,” nán na. ²⁰ Ay díkod, inalà tu Moses datu pútut na nga pabeg lalláki se tu atáwa na, ay se nada netakay kitu asnu da, ay se dala nga nagrubuwát nga magulli ka Egipto. Ay ag-

agtu pe tu Moses tu tàdukud nga pausár ne Dios kaggína.

²¹ Ay nán ne APU kitu Moses, “Ay nu atán kayu win ka Egipto, masápul ipassingan mu kiya ári datu nakas-kasdáaw wa mà-màwa nga pàwà kikaw, ta niddán taka ngin ka kababalin mu wa mangwa kadatun. Ngamay pagsukíran ku ya uray na. Ay díkod akkan na palubúsán na mawe daya tolay. ²² Ay se mu la kagiyan kiya ári, ‘Tu idi ya nán ne APU. ‘Daya iIsrael, ay árig da ya an-anà ku wa laláki nga manákam. ²³ Díkod palubúsán muda nga mawe magday-dáyaw kiyà. Ay nu akkan muda palubúsán na mawe, ay tu idi ya kuwaan ku: patayan ku ya manákam ma an-anà mu wa laláki,’ nán mu,” nán ne APU.

²⁴ Ay kitu isa nga balay ya nagdagusán da kitu ammeyag da ka Egipto, ay nagpassingan ne Apu kitu Moses. Ay patayan na kuma. ²⁵ Ngamay tu Zipora nga atáwa na, ay nangalà ka natadam ma batu, ay se na nga kugítan tu manákam ma an-anà da nga laláki, ay se na illet kadatu síkil tu Moses tu lublub nga nippà na kitu an-anà da. Ay nán na kaggína nga mangililet, “Kurug ga ikaw ya atáwà nga nagpadága,” nán na. ²⁶ Ay tútu akkan netúluy ne Dios tu palánu na. Ay ittu tu inangngagi ne Zipora ka, “Atáwa taka gapu ki dága naya panagkúgit,” nán na.

²⁷ Ay nán ne APU kitu Aaron, “Mawem sabtan ne Moses ka ir-ir-er,” nán na. Ay díkod nawe na sinabat tu Moses kitu bantay ya agpassingannán ne Dios, ay se na umàán. ²⁸ Ay kinagi tu Moses kitu Aaron ngámin datu kinag-kagi ne APU Dios nga pekagi na kaggída se ngámin datu nakas-kasdáaw wa pakelasínán da nga piyán ne Dios pepàwa kaggída.

²⁹ Ay díkod nawe de Moses se tu Aaron kitu giyán datu iIsrael, se da urnúngan datu pangmanàman da. ³⁰ Ay díkod kinagi tu Aaron ngámin datu kinagi ne APU kitu Moses, ay se da nepassingan datu nakas-kasdáaw wa pakelasínán nga kurug datu kinag-kagi da. ³¹ Ay nangurug datu tolay nga e APU kurug tu nangibon kaggída. Ay nagukkab da nga nagday-dáyaw ke APU, kane magina da nga inumbet siningan ne APU da nga iIsrael, ay díkod sikkaammu pe kadatu ngámin na kap-ar-parigátan da.

Tu nipappan de Moses se Aaron kitu ári ka Egipto

5 Ay kane din mabalin tun, ay nawe de Moses se Aaron kitu ári ka Egipto, ay se da nán kaggína, “Tu idi ya nán ne APU nga Dios daya iIsrael, ‘Palubúsán mu nga mawe daya tolay ku, ta senu màwa da ya piyasta nga para kiyà ka ir-ir-er,’ nán na,” nán da. ² Ngamay nán tu ári, “Inna yán na APU ta, tura ku kurugan daya kag-kagiyan na nga magpapan kiyà kadaya iIsrael? Akkan ku am-ammu yán na APU, ay se kannán ku papannan daya iIsrael!” nán na. ³ Ay tútu nán de Moses se Aaron, “Ya Dios daya Hebreo, ay nagpassingan kadakami. Papannan nakami ka ir-ir-er, nga tallu ngalgaw wa dalenan ya kadayyu na, ta senu makapagbasu

kami ka pagday-dáyaw mi ke APU wa Dios mi. Nu akkan mi kuwaan yán ay patayan nakami ka sinakit onu ki gubát,” nán da. ⁴ Ngamay nán tu ári ka Egipto kaggída, “Dakayu Moses se Aaron, taanna tura nu piyán ilísi daya tolay kadaya ubra da ta? Ara ngin, mawe kayun kadaya ub-ubra nu!” ⁵ Ay se la nán pikam tu ári, “Sinnan nu kod. Adu da tutu wala pàang ngin may daya tolay kidi nga íli, ay piyán nu nu magimáng da!” nán na.

⁶ Ay kitun mismu nga algaw, ay binílin na datu mangiapu kadatu tolay se datu kak-kapatás da nga nán na, ⁷ “Manggayát kidi yin, ay akkan nu iddán daya tolay ka dagámi para kiya kuwaan da nga ladrilyu. ^{††} Aggida kampela ngin ya maggalà kadaya dagámi nga masápul da. ⁸ Ngamay akkan nu pe assayán ya nìdang nga bílang naya ladrilyu nga kuwaan da. Ittu kam ya kaadu naya kuwaan da. Magsad-sadut da kammala ngin nin, ay túya akipalúbus da nga mawe ka ir-ir-er nga magbasu ka pagdáyaw da kiya Dios da. ⁹ Ay kada-mtan nu wala ya ubra daya lalláki, ta senu mapasiya da pàang, ay díkod akkan da at-atangyaan nin daya busid da bàbànan,” nán na.

¹⁰ Ay díkod datu ù-upisiyál se datu kak-kapatás da, ay nawe da kinagi kadatu tolay datu kinagi tu ári kaggída. Ay nán da, “Tu idi ya nán naya ári, ‘Akkan kayun na middán ka dagámi. ¹¹ Dakayu kampela ngin nin ya mawe magsápul. Ngamay ya nìdang nga kuwaan nu nga ladrilyu, ay akkan màsayán,’ nán na,” nán da. ¹² Ay díkod nasip-siparà datu tolay kadatu ngámin giyán ka Egipto nga magidagámi. ¹³ Ay datu ù-upisiyál se datu kak-kapatás da, ay pardadán da kammala datu tolay ya nán da, “Masápul a nga balinan nu ya ubra nu. Ay páda na kitun kitu middán kayu pikam ka dagámi,” nán da. ¹⁴ Ay datu iIsrael la pinagkapatás datu upisiyál nga iEgipto, ay bináubáut dada. “Taanna tura kúrang kitu dáti ya kinuwa nu kidi nga algaw?” nán da.

¹⁵ Ay díkod datu kak-kapatás sa iIsrael, ay nawe da kitu giyán tu ári nga magríri. Ay nán da, “Apu, taanna tura dakami pe pakunán na asassu nu. ¹⁶ Awan midde kadakami nga dagámi, ngamay páda na kam ya nìdang nga ubra mi. Ay se dakami pe ya báu-báut daya tolay mu. Ngamay daya tolay mu ya atán básul,” nán da. ¹⁷ Ngamay nán tu ári, “Nasadut kayu kammala ngin nin! Nasadut kayu ngámin! Túya peyapeyang ya akipalúbus nu wa mawe nga magbasu ka pagdáyaw nu kiya APU nu. ¹⁸ Mawe kayun kadaya ubra nu. Ata áwan kammala nga dagámi nga midde kadakayu, ay se oray nu mapakuna ay páda na kitu dáti ya midang nga ubraan nu,” nán na. ¹⁹ Ay kane makagi kadatu kak-kapatás nga iIsrael nga akkan màsayán tu nìdang kaggída nga ubra da, ay nammuwán da ngin na nadakè in tu kapà-pàyanán da. ²⁰ Ay kane lumawán da nga gayát kitu giyán tu ári, ay nesabat da de Moses se Aaron na atán magid-iddag kaggída. ²¹ Ay nán da kade Moses se Aaron, “E APU ya makammu wa mamánis kadakayu, áta gapu kadakayu, ay lùsawan nakami ya

† Ya gangay da kitun ay umàán da ya tolay nga dangan da nu alalbet da.

†† Ya ladrilyu ay ummán ka halu blak nga áwan abbut, nga náwa ki pinaglubug nga lusà se dagámi se la naupuwán.

ári yin se daya ù-upisiyál na. Ay atán pambarán da ngin na mamatay kadakami," nán da.

Tu nagríri natu Moses ke Apu

²² Ay tútu nakiamomán manin ne Moses ke APU nga nán na, "Apu, taanna, tura nadakè ya kinuwám kadaya tolay? Taanna, tura nà ala nebon kaggída? ²³ Ata nanggayát kitu nangipàrob mu kiyà kiya giyán naya ári nga mangiúni kikaw, ay nadakè in ya pamà-pàyanán na kadaya tolay yin, ay áwan mu pikam kinuwa ka angngilísim kaggída," nán na.

Nekagi ne APU tu angítálaw na kadatu iIsrael

6 Ay se la nán ne APU kitu Moses, "Kídi ay masing-an mun ya kuwaan ku kiya ári. Ata gapu kiya pannakabalin ku, ay palubúsán nakayu. Akkan nakayu wala nga palubúsán na mawe, nu di na kayu pe pataláwan kiya íli na," nán na.

² Ay nán ne APU Dios kitu Moses, "Iyà ya APU. ³ Nagpassingan nà kitu Abraham, kitu Isaac se kitu Jacob. Nagpassingan nà a Dios nga mannakabalin kaggída. Ngamay akkan nà nagpakammu kaggída kiya ngágan ku nga Yahweh. ⁴ Nekar-karì pe kaggída nga ipakin-kuwà kaggída ya íli Canaan, ya íli nga nag-aganán da kitu agtangeli da kitúni. ⁵ Ay se ku pe nagina daya aggul-ulul daya iIsrael gapu ki amar-parígát datu iEgipto nga ittu daya mangasassu kaggída. Ay díkod nada-mdam ku tu nekarì kaggída. ⁶ Kagiyan mu lugud kadaya iIsrael nga iyà ya APU. Ay itálaw takayu kiya angngasassu daya iEgipto kadakayu, se ya amar-parígát da kadakayu kadaya nasulit ta ipaubra da kadakayu. Ipassingan ku kaggída ya kababalin ku ki angngalà ku kadakayu. Ay se kuda nga panísan tutu wala. ⁷ Ay dakayu win daya tolay ku, ay iyà in ya Dios nu. Ay mammuwán nu wa kurug ga iyà ya APU nga Dios nga nangítálaw kadakayu kiya angngasassu daya iEgipto. ⁸ Ay se takayu ippan kiya íli nga nekarì, nga idde kadatu apuapu nu wa Abraham, se Isaac, se Jacob. Iddè kadakayu ka kuw-kuwa nu win. 'Iyà ya APU nu,' nán na, nán mu kaggída." ⁹ Ay ittu tu kinagi tu Moses kadatu iIsrael. Ngamay akkan da pà-pàgan tu Moses ta nippà tu agnamnáma da ngin gapu kitu kinarungat pàngang datu mangasassu kaggída.

¹⁰ Ay tútu nán ne APU kitu Moses, ¹¹ "Mawe ka kiya giyán naya ári ka Egipto, ay se mu kagiyan kaggína nga pataláwan na daya iIsrael kiya íli na," nán na. ¹² Ngamay nán tu Moses ke APU, "Akkan dà pà-pàgan daya iIsrael, ay tu nád agpà kiya ári nu pàgan nà. Tàwán kam kiya akkan ku ammu magúni," nán na. ¹³ Ngamay inamomanán ne APU tu Moses se tu Aaron. Binílin nada mepanggap kadaya iIsrael se kiya ári ka Egipto. Binon nada nga mawe mangítálaw kadatu iIsrael ka íli Egipto.

Ya naggay-gayatán de Moses se Aaron

¹⁴ Ay tu dedi daya tul-tolay nga naggay-gayatán tu Moses se tu Aaron. Ay datu lalláki nga pútupútut tu

Ruben na manákam ma pútut tu Israel, ay tu Hanoc, tu Pallu, Hezron, se tu Carmi. Tu dayán datu pútupútut tu Ruben. ¹⁵ Datu pútupútut tu Simeon nga lalláki, ay tu Jemuel, tu Jamin, tu Ohad, tu Jacin, tu Zohar, se tu Saul nga pútut na kitu babay ya iCanaan. Tu dayán datu pútupútut tu Simeon. ¹⁶ Ay tu dedi daya ngagngágan datu pútupútut tu Levi. Tu Gerson tu manákam, ay se la tu Kohat, ay se la nga itu Merari. Magatut se tallu púlu se pittu tu dagun tu Levi se la natay. ¹⁷ Ay datu pútupútut tu Gerson na lalláki, ay tu Libni, se tu Semei. Ay adu pe datu pútupútut da. ¹⁸ Ay datu pútupútut natu Kohat nga lalláki, ay tu dedi: tu Amram se tu Izar, se tu Hebron, se tu Uzziel. Ay nagdagun ka magatut se tallu púlu se tallu tu Kohat se la nga natay. ¹⁹ Ay datu pútupútut natu Merari nga lalláki, ay tu Mali se tu Musi. Ay ittu dayán datu pútupútut tu Levi se datu pútupútut da kampela ngin. ²⁰ Tu Amram ay inatawán na tu Jocebed nga wagi natu ama na. Ay tu Moses se tu Aaron datu annánà da. Nagdagun ka magatut se tallu púlu se pittu tu Amram, ay se la nga natay. ²¹ Ay datu pútupútut tu Izar nga lalláki ay tu Kora, se tu Nefeg, se tu Zicri. ²² Ay datu pútupútut tu Uzziel nga lalláki ay tu Misael, tu Elsafan se tu Sitri. ²³ Ay tu Aaron ay inatawán na tu Eliseba nga pútut tu Amminadab se wagi natu Naason. Ay appát datu annánà da nga lalláki: tu Nadab, se tu Abihu, se tu Eleazar, se itu Itamar. ²⁴ Ay datu pútupútut natu Kora nga lalláki ay tu Assir se tu Elkana se tu Abiassaf. Tu dayán datu tangámálán datu Korahiteo. ²⁵ Tu Eleazar nga pútut Aaron nga laláki ay inatawán natu isa kadatu pútut tu Putiel nga babbay. Ay tu Finehas tu an-anà da. Tu dayán datu apuapu datu gakagaka se datu pampamilya datu naggayát kitu Levita.

²⁶ Ay tu Aaron se tu Moses nga nakagi kadayán, ay ittu kam de Aaron se Moses nga nagkunaán ne APU ka, "Itálaw nu daya iIsrael kiya íli Egipto, ngámin da nga tangámálán." ²⁷ Ay aggída kam pe tu Moses se tu Aaron nga nawe kitu ári ka Egipto nga nangikagi kaggína nga itálaw da datu iIsrael ka Egipto.

Tu bílin ne Apu kitu Moses se tu Aaron

²⁸ Kitu algaw nga nangamomán ne APU kitu Moses kitu kowad na ka Egipto, ²⁹ ay nán ne APU kaggína, "Iyà ya APU. Ikagim kiya ári ka Egipto ngámin daya kag-kagiyan ku kikaw," nán na. ³⁰ Ngamay nán tu Moses ke APU, "APU akkan nà mà nalaing magúni. Paanna pe ya anggína naya ári kiyà?" nán na.

7 Ay nán ne APU kitu Moses, "Sinnam á, ta pagbalinan taka ka ummán ke Dios ki àráng naya ári. Ay e Aaron nga wagi mu ya bátug panguniyam. ² Ikagim mala ngámin ke Aaron datu nebílin ku kikaw, ay aggína ngala ya mangikagi kiya ári ka Egipto nga pataláwan na daya iIsrael kiya íli na. ³ Ngamay pagsukíran ku ya uray naya ári, ta senu oray nu kaduwan ku wala daya nakas-kasdáaw wa ipassingan ku kiya íli Egipto, ⁴ ay akkan naka pà-pàgan ya ári. Ay se ku la nga idde kaggída nga iEgipto ya nadammat tutu wala nga dúsa da, ay se ku la nga itálaw daya

ngámin tangámalan na iIsrael nga tolay ku kiya íli Egipto. ⁵ Ay díkod mammuwán daya iEgipto nga iyà ya APU nu panísan kuda se ku itálaw kaggída daya iIsrael,” nán na. ⁶ Ay tu Moses se tu Aaron, ay kinuwa da kurug datu ipàwa ne APU kaggída. ⁷ Ay kitun na nipappan da kitu giyán tu ári ka Egipto, ay walu púlu dagun tu Moses sin se walu púlu se tallu tu dagun tu Aaron nin.

Tu nakas-kasdáaw nga tàdukud tu Aaron

⁸ Ay nán ne APU kitu Moses se tu Aaron, ⁹ “Ay nu masápul naya ári ya nakas-kasdáaw wa pakelasínán na nga kurug daya kag-kagiyan nu, ay pelubtág mu ke Aaron ya tàdukud ki àráng naya ári ta senu magbalin ka idaw,” nán na. ¹⁰ Ay díkod nawe de Moses se Aaron kitu giyán tu ári. Ay kinuwa da kurug tu nebílin ne APU kaggída. Nelubtág kurug tu Aaron tu tàdukud kitu àráng tu ári se datu ù-upisiyál na, ay nagbalin kurug ka idaw. ¹¹ Ay tútu kirrawán tu ári datu mamasírib ba tolay se datu durarákit na, se datu maragsalamangka ka Egipto. Ay gapu kitu sírib da, ay kinuwa da pe tu ummán kitu kinuwa tu Aaron. ¹² Nelubtagán da datu tàdukud da, ay nagbalin da pe ka idaw. Ngamay tu tàdukud tu Aaron, ay sillan na ngámin datu tàdukud da. ¹³ Ngamay nagsúkir pikam mala tu uray tu ári, ay akkan nada nga kur-kurugan nga ummán kitu kinagi ne APU.

Tu nagbalin natu danum ka dága

¹⁴ Ay se la nga nán ne APU kitu Moses, “Akkan papannan naya ári daya tolay, ta summúkir ya uray na. ¹⁵ Mawe ka manin kaggína nu pagmakát kaláwa. Idaggán nu kiya dappit naya wángag ta mawe kiyán. Alà mu tu tàdukud mu wa nagbalin ka idaw kagedamen. ¹⁶ Ay se mu la nán kaggína, ‘Nge APU nga Dios daya Hebreo, † ay nepàrob nà. Nán na nga pataláwan mu kanu daya tolay na, ta senu mawe da ki ir-ir-er nga magday-dáyaw kaggína. Kinagi na yanin kikaw, may panda kídi ay akkan mu ikur-kurug.’ ¹⁷ Ay túya nán ne APU kídi kikaw, ‘Tu idi ya pakasinnám nga aggína kurug ya APU. Sinnam ta ibadit ku idi ya tàdukud ku kídi wángag Nile, ay magbalin ka pabeg dága ya danum na. ¹⁸ Matay ngámin daya sissida na, ay se nabuyù ya aláb na. Díkod akkan mainum daya iEgipto ya danum na,’ nán na,” nán tu Moses. ¹⁹ Ay nán ne APU kitu Moses, “Ay kagiyan mu ke Aaron nga alà na ya tàdukud se na la nga itatáyag ki bátug daya dan-danum ki Egipto, ummán kadaya wángawángag, se aw-awweg, daya pisu-pisung se daya bat-battung, ta senu magbalin dayán ngámingámin ka dága. Ay magbalin ka dága ngámin daya danum ki Egipto, oray daya atán kadaya ngámin baláki nga agdanumán da,” nán ne APU.

²⁰ Ay díkod kinuwa tu Moses se tu Aaron tu nebílin ne APU kaggída. Netáyag tu Aaron tu tàdukud na, se na nebadit kitu danum kitu wángag Nile. Ay nagbalin ka

dága tu danum kitu wángag. Kinuwa na idi kitu pagmar-marngán tu ári se datu ù-upisiyál na. ²¹ Ay natay ngámin datu sissida kitu wángag, ay se nabuyù tutu wala tu danum. Díkod akkan makenum datu iEgipto kitu danum nga maggayát kitu wángag Nile. Dága ngámin datu giy-giyán ki Egipto nga kowaddán danum. ²² Ay nàwa pe datu maragsalamangka ka Egipto tu kinuwa tu Moses se tu Aaron gapu kitu sírib da kampela ngin nin. Díkod akkan na naulis tu kinasúkir tu ári. Akkan nada nga kinur-kurug nga ummán kitu kinagi ne APU. ²³ Ay se nawe la ngin tu ári kitu palásiyu na. Akkan na nga linam-lammat tin tu nàwa. ²⁴ Ay datu iEgipto, ay nambug da kitu dappit tu wángag Nile ka pagsàduwán da, ta akkan da nga mainum tu danum natu wángag.

²⁵ Ay pittu ngalgaw ya napalábas sin nanggayát kitu namagbalin ne APU kitu wángag Nile ka dága.

Datu napalotán na tukà

8 Ay nán manin ne Apu kitu Moses, “Mawe ka manin kiya ári, ay nán mu kaggína, ‘Tu idi ya nán ne APU, Papannam daya tolay ku ta senu mawe da magday-dáyaw kiyà. ² Ay nu akkan muda palubúsán, ay pannuwan ku ka tukà ya ngámingámin giyán ki íli mu. ³ Mapnu tutu wala ka tukà ya wángag Nile. Ay se la nga gumadáng dayán na tukà, se da la umbet kiya palásiyum. Madaran da kiya kuwartu mu se kiya káma mu, se kadaya babbalay daya ù-upisiyál mu se daya tolay mu. Magyán da pe kadaya aglutuwán nu ka sinápay se kadaya besin nga aglammugán nu ka arína ⁴ Dayán na tukà, ay unekan daka, se daya bobonan mu se daya ngámin tolay mu,’ nán mu,” nán ne APU. ⁵ Ay nán manin ne APU kitu Moses, “Kagiyan mu ke Aaron nga alà naya tàdukud, se na la nga itáyag kiya bátug daya wángawángag, se daya aw-awweg se daya bat-battung ta senu lumawán ngámin daya tukà, se da magkakápan kadaya ngámin giy-giyán ka Egipto,” nán na. ⁶ Ay netáyag kurug tu Aaron tu tàdukud na kitu bátug datu wángawángag se datu aw-awweg se datu bat-battung ka Egipto. Ay naglalbet kurug datu tukà, ay nalokop tu ngámin Egipto kaggída. ⁷ Ngamay gapu kitu am-ammu kampela ngin nin datu maragsalamangka nga iEgipto, ay nàwa da pe ya ummán kitun.

⁸ Ay se la nga kirrawán tu ári tu Moses se tu Aaron, ay se na nán kaggída, “Makim-imallà kayu mán ke APU, ta pataláwan na kuma ngámin daya tukà kiya palásiyù, se kadaya babbalay daya tolay ku, ay se ku la nga palubúsán na mawe daya iIsrael nga magday-dáyaw ke APU,” nán na. ⁹ Ay nán tu Moses kitu ári, “Akkan ka ngala min-induwán na mangikagi kiyà nu nungay naya piyám ma angngikaràrag ku kikaw se kadaya ù-upisiyál mu se kadaya tolay mu, ta senu umawan daya ngámin tukà kiya palásiyum se kadaya babbalay. Ay tittu ya wángag Nile ya giyán da ngin,” nán na. ¹⁰ Ay nán tu ári, “Kaláwa,” nán na. Ay nán tu Moses, “Nu ittu ya nán mu, ay ittu ya màwa, ta senu mammuwán mu nga áwan tutu wala ya mepáda ke APU wa Dios mi. ¹¹ Umawan daya tukà ki palásiyum se

† Daya Hebreo ay iIsrael da kam.

kadaya babbalay daya bobonam, se kadaya babbalay daya tolay mu. Tittu ya wángag Nile ya giyán da ngin," nán na. ¹² Ay díkod pinanáwan de Moses se Aaron tu ári. Ay se la nga nakim-imallà tu Moses ke APU panggap kadatu tukà nga ummán kitu nagamomanán da se itu ári. ¹³ Ay kinuwa kurug ne APU tu inadang tu Moses. Natayán ngámin datu tukà nga atán kadatu babbalay, se kadatu amuwág da, se kadatu tal-tálun da. ¹⁴ Ay inurnúngán datu iEgipto ngámin datu natay nga tukà, se dada binun-buntun. Ay nagalibàbà tutu wala ki buyù tu ngámin Egipto. ¹⁵ Ay kane masingan tu ári nga napiya tu kà-kàwaán da ngin, ay summúkir manin tu uray na nga ummán kitu nán ne APU. Maddi na pà-pàgan tu Moses se tu Aaron.

Tu nagbalin natu tápù ka agukup

¹⁶ Díkod nán manin ne APU kitu Moses, "Kagiyan mu ke Aaron nga alà na tu tàdukud, ay se na la nga ibáut kiya lusà. Ay magbalin ka agukup ya tápù ki ngámin Egipto," nán na. ¹⁷ Díkod ittu kurug tu kinuwa da. Inalà tu Aaron tu tàdukud, ay se na ibáut kadatu tápù ki lusà. Ay nagbalin datu tápù ki ngámin Egipto ka agukup, ay se da tutu wala nga malokop kadatu tolay se kadatu áyam da. ¹⁸ Ay datu maragsalamangka nga iEgipto, ay pinadásan da ngámin pe datu am-ammuwán da nga sírisírib da nga mamowad kuma ka agukup, may áwan da tutu wala nga nàwa. Nalokop datu tolay se datu animál da kadatu agukup. ¹⁹ Ay tútu nán datu maragsalamangka kitu ári, "E Dios kurug ya nangwa kídi," nán da. Ngamay summúkir manin tu uray tu ári nga ummán kitu kinagi ne APU. Akkan na pà-pàgan tu Moses se tu Aaron.

Datu pangang-angpan na lángaw

²⁰ Ay se la nán manin ne APU kitu Moses, "Sumápa ka nga malukág kaláwa, se mu la idaggán ya ári nga mawe kiya wángag. Ay se mu la nán kaggína, 'Tu idi ya kagiyan ne APU kikaw, Papannam daya tolay ku, ta senu mawe da nga magday-dáyaw kiyà. ²¹ Ay nu akkan muda papannan, ay palbetan ku daya pangang-angpan na lángaw. Díkod malángalángaw ka, se daya ù-upisiyál mu, se daya tolay mu. Lángaw ngámin daya babbalay mu, se daya babbalay daya ngámin iEgipto, ay oray pe daya ngámin lusà a pagdam-án da, ay pabeg lángaw pe. ²² Ta senu ammuwán mu nga iyà nga APU, ay atán kídi nga giyán, ay ipadúmà ya íli Gosen, nga ittu ya pag-aganán daya tolay ku. Awan mawe nga lángaw kitúni ta ²³ paglasínan ku daya tolay mu se daya tolay ku. Kaláwa ya kàwa nedi nga nakas-kasdáaw nga màwa, nán na, 'nán mu' nán ne APU. ²⁴ Ay ittu kurug tu kinuwa ne APU, ay díkod pangang-angpan na lángaw datu inumbet kitu palásiyu natu ári se kadatu babbalay datu ù-upisiyál na. Nadakè ya nà-nàwaán tu ngámin íli Egipto gapu kadatu lángaw. ²⁵ Ay tútu pinaayabán natu ári tu Moses se tu Aaron, ay se na nán, "Ara, mawe kayu magbasu ka pagday-dáyaw nu kiya Dios nu, ngamay kuwaan nu kídi unag

íli," nán na. ²⁶ Ngamay nán tu Moses kaggína, "Nadakè ya ummán kiyán, áta kalúsawan dakami daya iEgipto nu masingan da daya animál nga pagbasu mi ke APU nga Dios mi. Ay patayan dakami tutu wala ki tütò. ²⁷ Masápul la tallu walgaw mi nga magdal-dalen se kami la makadatang kitu ir-ir-er nga pagbasuwán mi ka pagday-dáyaw ke APU wa Dios mi, ta ittu yán tu nebílin na kadakami," nán tu Moses. ²⁸ Ay tútu nán tu ári, "Palubúsán takayu wa mawe kiya ir-ir-er nga magbasu se magday-dáyaw kiya APU wa Dios nu, ngamay akkan kayu wa umadayyu pàngang. Ikarárag nà lugud din," nán na. ²⁹ Ay tútu nán tu Moses pe, "Panáwan taka lugud din ta mawe yà makim-imallà ke APU, ta senu magtatálaw da ngin kaláwa daya lángaw nga atán ki giyán mu, se kadaya bobonan mu, se daya tolay mu. Ay akkan nakami a nga pagbus-busidán manin. Get akkan mu manin papannan daya tolay ya mawe magbasu ke APU," nán tu Moses. ³⁰ Ay díkod pinanáwan tu Moses sin tu ári, ay se la nawe nagkar-árag ke APU. ³¹ Ay kinuwa kurug ne APU tu nekarárag natu Moses. Ay umawan datu lángaw wa atán kitu giyán tu ári se kitu giyán datu bobonan na se kitu giyán datu tolay na. Awan nala nabansi oray isa nga lángaw. ³² Ngamay pinasúkir manin tu ári tu uray na, ay akkan na manin palubúsán na mawe datu tolay.

Tu nagpisti datu an-animál datu iEgipto

⁹ Ay se la manin nán ne APU kitu Moses, "Mawe ka manin kiya ári, ay se mu kagiyan kaggína, 'Tu idi ya nán ne APU nga Dios daya Hebreo, Papannam daya tolay ku, ta senu makapagday-dáyaw da kiyà. ² Ay nu akkan muda manin na papannan, ³ ay panísan takayu manin. Pagpistiyán ku daya ngámin na an-animál kadaya pas-pastu nu; daya bak-báka nu se daya kaba-lyu nu, se daya asnu nu, se daya karneru se kalding nu, se daya kámel nu. ⁴ Ngamay pagduman ku daya animál daya iEgipto se daya animál daya iIsrael. Awan matay kadaya animál daya iIsrael, nán na, 'nán mu,'" nán ne APU. ⁵ Ay ní dang ne APU ya kàwa nedi, ta nán na nga, "Kuwaan ku idi kaláwa kídi Egipto." ⁶ Ay kane láwa na, ay kinuwa ne APU tu kinagi na. Ay ngámin datu an-animál datu iEgipto, ay natayán da, ngamay áwan nala oray isa ya natay kadatu animál datu iIsrael. ⁷ Díkod nangibon tu ári ka mawe maningan kitu nàwa. Ay kurug ga áwan oray isa kadatu báka datu iIsrael tu natay. Ngamay pinasúkir tu ári tu uray na. Ay akkan na papannan datu tolay.

Tu naglalattag datu tolay se datu an-animál da

⁸ Ay nán manin ne APU kitu Moses se tu Aaron, "Mangalà kayu ka abu kiya dapug. Ay se la nga itábur ne Moses ki ngúdu ki àráng naya ári. ⁹ Magwáras ya abu nga ummán ki nemà tutu wala nga tápù ki ngámin Egipto. Ay ittu yán ya mamaltuwád ka lattag kadaya tolay se mamagraza kaggída se kadaya an-animál ki ngámin Egipto," nán na. ¹⁰ Díkod nangalà da ka abu ki dapug, ay se da nawe kitu giyán tu ári. Ay kaggína nga

magsisingan, ay netábur tu Moses ka ngúdu tu abu. Ay naglalattag datu tolay se datu an-animál. Ay nagbalin ka rasa datu lattag da kane mabsiyán da. ¹¹ Ay datu maragsalamangka nga iEgipto, ay akkan da tutu wala makapagsikád da sumángu kitu Moses gapu kadatu lattag da, áta naglattag da pe se datu ngámin iEgipto. ¹² Ngamay pinagsúkir ne APU tu uray tu ári. Ay tútu akkan nada kinur-kurug nga ummán kitu kinagi ne APU kitu Moses.

Tu naggudán na ka dadakkal tutu wala nga ullalágu

¹³ Ay se la nán manin ne APU kitu Moses, "Sumápa ka nga gumniya kaláwa, ta mawem amomanán ya ári. Ay nán mu kaggína, 'Tu idi ya kagiyan ne APU nga Dios daya Hebreo kikaw, Papannam daya tolay ku, ta senu makapagday-dáyaw da kiyà. ¹⁴ Ay nu akkan mu da nga papannan, ay nadammat daya iddè nga dúsa kikaw mismu se daya bobonan mu, se daya ngámin tolay mu ta senu ammuwán mu nga áwan mepáda kiyà ki ngámin kalawagán. ¹⁵ Annung taka kuma nga pinatay yin se daya tolay mu ki sinakit, ta senu áwaáwan kayun, ¹⁶ ngamay akkan ku kinuwa ta piyán ku ipassingan kikaw ya pannakabalin ku, ta senu mew-aragáwag ki ngámin kalawagán ya ngágan ku. ¹⁷ Ikaw ya makalípa-lípán kadaya tolay ku. Akkan muda tutu wala nga papannan. ¹⁸ Sinnam á ta kaláwa ki am-amung nedi nga ur-oras, ay pagarnaban ku ka ullalágu nga mangan-anansing ya daggat na. Ittu pikam idi ya kàwa naya ummán kídi nanggayát kitu inagbalin naya Egipto ka íli. ¹⁹ Ay díkod mawem pelídum min daya bak-bákam se daya duddúma nga animál mu wa atán kadaya tal-tálun, ta ngámin daya an-animál la akkan melidúmán se daya tolay ya atán kadaya tal-tálun, ay maarnabán da ngámin kiya ullalágu, ay matay da ngámin, nán na, 'nán mu,' nán ne APU. ²⁰ Ay díkod datu ù-upisiyál tu ári nga mansing ke Dios, ay nelidúmán da datu as-asassu da datu bak-báka da ki nalídum ma giyán. ²¹ Ngamay datu akkan mangur-kurug kitu bábànan ne APU, ay binay-án da ngala datu asassu da se datu bak-báka da kadatu pastu da.

²² Ay nán ne APU kitu Moses, "Itáyag mu ya ímam se mu ituldu ya lángit, ta senu magarnáb ka ullalágu ki ngámin na Egipto, ay maarnabán daya tul-tolay se daya an-animál se daya mul-múla ki oray wàna nga giyán kídi Egipto," nán na. ²³ Ay díkod netáyag tu Moses tu tàdukud na se na nga ituldu ka lángit. Pinagaddug ne APU se pinagarnáb na ka ullalágu se pinagsal-sal-it na ki ngámin Egipto. ²⁴ Pinagudán ne APU ka dadakkal tutu wala nga ullalágu se na kankanáyun na pinagsal-sal-it pe. Ay áwan pikam nàwa nga ummán kídi kiddi Egipto, nanggayát kitu inagbalin na ka íli. ²⁵ Ay rinápun nату ullalágu datu ngámin na atán kadatu tal-tálun ki ngámin Egipto, tolay se daya an-animál. Dinadál na pe ngámin datu mul-múla se datu kay-káyu. ²⁶ Tittu ka íli Gosen na giyán datu iIsrael ya akkan neráman na naarnabán ka ullalágu.

²⁷ Ay tútu pinaayabán tu ári tu Moses se tu Aaron. Ay nán na kaggída, "Nammuwán ku kídi nga iyà ya nag-

básul. Kustu we APU. Dakami se daya tolay ku daya nasábag. ²⁸ Makim-imallà ka mán ke APU ta napalotán nin dedi ya addug se ullalágu. Papannan takayu tutu wala ngin na akkan kayu magulli yin," nán na. ²⁹ Ay nán tu Moses kaggína, "Ay nu makalawán nà ki íli yin, ay magkarárag gà ke APU. Makusap kurug daya addug se ya aggudán na ka ullalágu, ta senu ammuwán mu nga oray idi ya kalawagán, ay kuw-kuwa ne APU. ³⁰ Ngamay ammù nga dakayu se daya ù-upisiyál mu, ay áwan nu pikam ma aggansing ke APU wa Di-os." ³¹ (Ay datu lino se sebáda ay nadadál da tutu wala, áta nakulnit pe yin tu sebáda, ay madama magbísì datu lino da. ³² Ngamay datu trigo da, ay áwan nada-dál kaggída ta akkan da pikam nakatúbu). ³³ Ay díkod, pinanáwan tu Moses tu ári, se mawe kitu lasi natu íli, ay se na itáyag datu íma na nga makim-imallà ke APU. Ay nakusap datu addug se tu aggarnáb na ka ullalágu ay áwan pe tu udán nin. ³⁴ Ngamay kane masingan natu ári nga nakusap tu addug gin se tu ullalágu se tu udán, ay pinasúkir na manin tu uray na. Ay ummán pe datu bobonan na. Díkod nakabásul da manin. ³⁵ Díkod akkan pinapan tu ári datu iIsrael, ta summúkir manin tu uray na nga ummán kitu kinagi ne APU kitu Moses.

Tu nelalbet datu adu tutu wala nga dúdun

10 Ay se la kinagi manin ne APU kitu Moses, "Mawe ka manin kiya ári, ta pinasúkir ku ya uray na, se ya uray datu ù-upisiyál na, ta senu mepassingan ku kaggída daya nakas-kasdáaw nga mà-màwa ku.

² Ay ta senu mekagi mu pe kadaya pútupútut mu se daya apúku mu ya namàpaultu ku kadaya iEgipto kitu inangwà kadatu nakas-kasdáaw kaggída. Ay senu mammuwán nu ngámin na iyà ya APU," nán na.

³ Ay díkod nawe manin tu Moses se tu Aaron kitu giyán tu ári. Ay nán da kaggína, "Tu idi ya nán ne APU nga Dios daya Hebreo, 'Ka nungay na tutu wala pe ya agpakumbabám kiyà? Papannan mu win daya tolay ku, ta senu mawe da nga magday-dáyaw kiyà. ⁴ Ay nu akkan muda manin papannan, ay palbetan ku daya adu tutu wala nga dúdun kiya íli mu nu kaláwa. ⁵ Malokop tutu wala ya ngámin lusà gapu kaggída. Ay áwan nu masingan ki lusà gapu ki katabbun da. Ay seda kanan ngámin daya mul-múla nga akkan nadadál kitu ullalágu, ay oray pe daya ngámin kay-káyu. ⁶ Ay mapnu pe ya palásiyu mu kaggída, ay se daya babbalay daya ù-upisiyál mu, se daya ngámin na babbalay daya iEgipto. Napalotán ya kaadu da, se napalotán ya angdadál da. Ay oray daya kakay nu se daya apuapu nu, ay áwan da pikam nasingan na ummán kídi panda kitu nekeanà da, 'nán na,' nán da. Ay kane makagi na datun, ay pinanáwan na tu ári yin.

⁷ Ay nán datu bobonan tu ári, "Ka nungay na nád ya kakusap nayán na tolay ki angriribù na kadátada? Papannan mu win daya tolay, ta senu maday-dáyaw da ya APU nga Dios da. Di mu pikam nasingan ta, nga nada-dál tutu wala ngin ya Egipto wi!" nán da. ⁸ Díkod pinayabán na manin tu Moses se tu Aaron. Ay nán na kaggída, "Mawe kayun na magday-dáyaw kiya APU wa

Dios nu. Ngamay iinda daya mawe?" nán na. ⁹ Ay nán tu Moses nga summungbát, "Mawe kami ngámingám-in se daya annánà mi se daya apuapu mi. Alà mi pe daya ngámin bak-báka mi, se daya karneru se kalding mi, ta masápul la magpiyasta kami ka pagday-dáyaw mi ke APU," nán na. ¹⁰ Ay tútu nán tu ári kaggída, "Ay sápay kuma ta kalakkán nakayu nge APU, ta akkan ku kammala pekiwid daya annánà nu kadakayu, ta masisingan nala nga atán nadakè a asikkuwaan nu. ¹¹ Maddi mabalin! Dakayu wala nga nanákam ma lalláki ya mawe magday-dáyaw ke APU, ta ittu yán ya daw-dawásan nu," nán na. Ay se la nga pinatálaw tu ári da ngin.

¹² Ay se la nga nán ne APU kitu Moses, "Itáyag mu daya ímam ta ibúgit mu ngámin ya Egipto, ta senu maglalbet daya adu tutu wala nga dúdun, ay senu kanan da daya ngámingámin na mul-múla nga nabansi kitu naggarnáb na ka ullalágu," nán na. ¹³ Díkod netáyag tu Moses tu tàdukud na, se na ibúgit tu ngámin Egipto. Ay se la nga pinagbáli ne Dios ka tangalgaw se tangagabiyán nga nepeyag na kitu íli. Nagpagayát tu báli ka padne lattakán. Ay kane pagmakát tin, ay nagilbet ka nagadu tutu wala nga dúdun tu báli. ¹⁴ Ay nagwáras datu dúdun kitu ngámin na giy-giyán ka Egipto. Ay ittu pikam tun na dumúma katabbun na dúdun nga naglaltuwád. Awan na nga kapáda, ay ittu pe tun nin ka panda. ¹⁵ Nalokop tu ngámin lusà kadatu dúdun, ay tútu nangísit tu lusà kaggída. Ay kinnán da ngámin datu mul-múla se ngámin datu búnga datu kay-káyu nga nabansi kitu naggarnáb na ka ullalágu. Díkod áwan tutu wala nabansi nga kay-káyu se mul-múla ki oray ka wàna ka Egipto. ¹⁶ Ay tútu dágus sala nga pinàrawán tu ári tu Moses se tu Aaron. Ay nán na kaggída, "Nagbásul là kurug ke APU wa Dios nu se kadakayu pe. ¹⁷ Túya pakawanan dà agpà manin. Tú la idi yin. Ay pangaási nu mán ta ikarárag nu kiya APU wa Dios nu nga ippà na dedi nga makappatay nga pamánis na kiyà. Ittu kurug idi yin." ¹⁸ Díkod pinanáwan tu Moses tu ári, ay se la nga nakim-imallà ke APU. ¹⁹ Ay tútu binaliwág ne APU tu báli. Nagpagayát ka padne sirbútán tu naggat tutu wala nga báli. Ay ittu tun tu nangìpur se nangippà kadatu dúdun kitu bebay nga nengágan da ka Daggáng Bebay. Awan oray isa nga dúdun ya nabansi ka Egipto. ²⁰ Ngamay akkan kammala papannan tu ári datu tolay ta pinagsúkir ne APU tu uray na.

Tu naggibat na tutu wala

²¹ Ay se yala nga nán ne APU kitu Moses, "Itáyag mu ya ímam se mu ituldu ya lángit, ta senu maggibat tutu wala ki ngámin Egipto. Ay mànud tutu wala da tolay yán na gibat," nán na. ²² Ay díkod netáyag tu Moses kurug tu íma na nga nangituldu kitu lángit, ay tútu naggibat tutu wala ka tallu walgaw tu ngámin Egipto. ²³ Díkod akkan makapagsisingan datu iEgipto. Tútu áwan nala nga lumawán kaggída kadaya babbabalay da ki unag tallu walgaw. Ngamay kitu giyán datu iIsrael, ay nawada kampela ngin nin. ²⁴ Ay tútu pinaayabán

tu ári tu Moses ay se na nán kaggína, "Mawe kayun na magday-dáyaw ke APU. Alà nu pe yin daya annánà nu. Ngamay ibansi nu daya bak-báka nu se daya karneru se kalding nu," nán na. ²⁵ Ngamay nán tu Moses kaggína, "Ngamay masápul atán daya idátun mi se daya masídug ga pagbasu mi para ke APU nga Dios mi. ²⁶ Masápul la alà mi pe ngámin daya bak-báka mi. Awan oray isa ya mabansi kaggída ta masápul la piliyán mi kadaya animál mi ya ibasu mi ka pagdáyaw mi ke APU nga Dios mi. Ay akkan mi pikam ammu nu iina kadayán ya usaran mi nga pagbasu mi ka pagday-dáyaw mi ke APU panda ki di mi akadatang kannán," nán na. ²⁷ Ngamay gapu ta pinasúkir ne APU tu uray tu ári, ay akkan na palubúsán na mawe datu iIsrael. ²⁸ Ay se la nán tu ári kaggína, "Magtálaw ka! Akkan ka nga magpas-passingan nin kiyà! Nu masingan taka manin ay papatay taka ngin!" nán na. ²⁹ Ay nán tu Moses, "Ò á, nu ittu ya nán mu. Panda ku win na magpassingan kikaw," nán tu Moses.

Nepakammu ya katay ngámin datu manákam ma lalláki ka Egipto

11 Ay kitu akkan pikam nagtálaw tu Moses kitu àráng tu ári, ay nán pikam ne APU kaggína, "Isa pikam ma dúsa ya iddè kiya ári se kadaya iEgipto. Kalpasán nedi, ay papannan nakayu win. Ay pilítan nakayu wa pataláwan tutu wala ngin. ² Kagiyan mu win kadaya ngámin tolay nga magadang da kadaya keliyán da nga iEgipto kadaya balitù se daya nakangin-gína nga iggagaldid da," nán na. ³ Pinagmáru tutu wala ne APU datu iEgipto kadatu iIsrael. Ay se tu Moses, ay aggína tu kapàgán na tolay ki ngámin íli Egipto. Pà-pàgan datu bobonan tu ári se datu tolay. ⁴ Ay se la nán tu Moses manin kitu ári, "Tu idi ya nán ne APU, 'Nu túlad gabi, ay umbet tà magdàdàdà ki ngámin Egipto. ⁵ Ay ngámin daya manákam ma laláki ki Egipto, ay matay da ngámin. Manggayát kiya manákam ma an-anà naya ári nga laláki, nga ittu ya sumaru nga magári, panda kiya manákam ma an-anà a laláki naya asassu wa babay nga para irid ki trígo. Ay oray pe daya nunna nga urbun daya an-animál nga toru, ay matay da pe. ⁶ Ay napágus tutu wala ya agsásángit daya iEgipto. Ay áwan tutu wala pikam ya nàwa nga agsángit nga ummán kiyán, ay akkan pe yin na màwa ka panda. ⁷ Ngamay kadaya iIsrael, ay áwan na la nga magina oray agtol da átu wala, gapu kadaya tolay onu gapu kadaya animál, ta senu ammuwán nu nga pagdumáan ne APU daya iEgipto se daya iIsrael. ⁸ Ay daya ù-upisiyál mu, ay umbet da kiyà a makim-imallà nga nán da, Magtálaw kayun se daya tolay nga maminya kumíwid kikaw, nán da kiyà,' nán na. Ay magtálaw wà kurug kiyán nin," nán tu Moses. Ay sirrurungat pàrang nga namánaw kitu ári. ⁹ Ay se la nga nán ne APU kitu Moses, "Akkan naka pikam kur-kurugan ya ári. Màwa yán ta senu adu pikam daya mepas-passingan ku kadaya ngámin iEgipto kadaya nakas-kasdáaw wa ipas-passingan ku," nán na. ¹⁰ Nepassingan tu Moses se tu Aaron ngámin

dedi nga nakas-kasdáaw kitu ári. Ngamay pinasúkir ne APU tu uray natu ári. Díkod akkan na tutu wala palubúsán na magtálaw kitu íli na datu iIsrael.

Ya Paskuwa †

12 Ay nán manin ne APU kitu Moses se kitu Aaron kitu kowad da ka Egipto, ²“Manggayát kidi yin, idi nga búlán ya panggayatán nu wa magbíláng kadaya búlán naya dagun. ³Kagiyam kadaya ngámin na iIsrael nga kiya mekasangapúlu wa algaw nedi ya búlán, ngámin daya apu daya magkukobung, ay mangalà da ka isa nga urbun karneru ka para kiya kukobung da. Isa urbun ki kada magkukobung. ⁴Ay nu abay pà nang ya urbun para kiya isa nga balay ta bitti da, ay makipnu da ngala ngin kiya karúba da, ay se dala nga pagbibingáyan ya urbun sigun kiya kaadu daya mangán. ⁵Ya urbun, ay mabalin na karneru onu kalding. Ngamay masápul la tangadagun na ngin na toru, ay se áwan na tutu wala nga sad-sadúra. ⁶Ikisi nu panda kiya gabi naya mekasangapúlu se appát ta algaw nedi ya búlán, nga ittu yán ya agparti nu ngámin na iIsrael kadaya urbun. ⁷Ay se da la nga mangalà kitu dága se dala nga ipinta kiya gamba naya gagyangán naya balay ya panganán da kiya karni na. ⁸Kiyán na gabi, ay isúnu da ya karni se da nga kanan kiyán kam ma gabi. Isida da ka sinápáy ya áwan na pamalvád, se tagilpa nga napet. ⁹Akkan kayu magkilaw onu maglanggang kiya karni. Masápul isúnu nu oray ya úlu, onu daya síkil se daya sinay. ¹⁰Ay masápul la áwan nu waibunna kiya pagmakát. Ay nu atán bunna nu, ay masápul sídúgan nu. ¹¹Ay ki angngán nu, ay ummán pe kidi ya kuwaan nu: magbádu kayu win ki para kiya agtálaw nu, ay se magsandál kayun, ay se im-immán nu pe yin ya tàdukud nu, ay se magburung kayu wa mangán. Ittu idi ya agpiyasta nu gapu ki ililliwán ku nga APU. ¹²Ata kiyán na gabi, dàdàan ku ya ngámin Egipto se ku la nga patayan ngámin daya manákam ma laláki nga annánà daya iEgipto se daya nunna nga toru nga annánà daya an-animál da. Ay dadàlan ku pe kiyán na oras daya ngámin na sinan diyoyos kiya Egipto. Ta iyà ya APU. ¹³Ay ya dága nga nepinta nu kadaya gagyangán daya babbalay nu ya pangimaddán ku kadaya babbabay nga giyán nu. Ay nu masingan ku ya dága, ay làtáwan takayu. Awan kadakayu ya meráman kiya ammánis ku kadaya iEgipto.

Tu angngán da ka sinápáy nga áwan pamalvád

¹⁴Idi nga algaw, ay masápul la dam-damdamman nu se daya gakagaka nu peyapeyang ngin ka áwan panda. Bílin ku yán kadakayu. Magpiyasta kayu ka angsilibrár nu kidi nga algaw para ke APU. ¹⁵Ki unag naya pittu wa walgaw, ay sittu ya sinápáy nga áwan pamalvád ya kanan nu. Ki munna nga algaw nayán, ay ippà nu ngámin daya pamalvád da atán kiya balay nu.

† *Ya Paskuwa, ay ittu ya angsilibrár da kitu nanglåtaw ne Dios kaggída, kane patayan na ngámin datu manákam ma laláki nga annánà datu iEgipto.*

Ata ya mangán kiya sinápáy ya atán pamalvád kiya unag nayán na pittu walgaw, ay akkan nin mebíláng nga iIsrael. ¹⁶Kiya munna se mekapittu nga algaw, ay magguurnung kayu ngámin na magday-dáyaw kiyà. Awan ya magubra kadakayu, malaksid dala nu maglútu kayu ka kanan nu kampela ngin nin. ¹⁷Ay masápul la silibráran nu ya Piyasta nga panagkakán nu ka sinápáy ya áwan pamalvád. Ata kiyán na algaw, ay netálaw takayu ka Egipto. Túya silibráran nu yán na algaw, dakayu se daya ngámin na gakagaka nu, ta tu idi ya bílin ku kadakayu peyapeyang ngin. ¹⁸Ay kiya gabi naya mekasangapúlu se appát ta algaw naya munna nga búlán, ay mangán kayu ka sinápáy ya áwan pamalvád panda kiya pagmakát naya mekaduwa púlu se isa kiyán na búlán. ¹⁹Kiya unag pittu walgaw masápul la áwan tutu wala ya pamalvád kiya unag balay nu. Ay oray iinna ya mangán ka sinápáy ya napayán ka pamalvád, ay akkan mebíláng yán nin nga iIsrael, sangaíli mán onu gángay iIsrael. ²⁰Ay akkan kayu mangán ka oray nagan na nga atán pamalvád. Oray ka wàna nga pagyanán nu, ay masápul la áwan pamalvád da sinápáy ya kanan nu,” nán na.

Negayát da tu nunna nga Paskuwa

²¹Ay se la nga kirrawán tu Moses datu ngámin na pangmanàman datu iIsrael, ay se na nán kaggída, “Mamíli ya isa isa kadakayu ka urbun karneru onu urbun kalding ka partiyán nu ka kanan na pamilya nu ki Paskuwa. ²²Nu naparti yin ya urbun, ay mamsat kayu ka isopo, ta ittu ya pagpinta nu kadaya gagyangán nu kiya dága naya urbun. Ay nu napintáan nin ya gagyangán nu ka dága, ay áwan nin ya lumaw-lawán kadakayu panda ki pagmakát. ²³Ata umbet magdàdàdà e APU nga magpatay kadaya iEgipto. Ay nu masingan naya gagyangán na napintáan ka dága, ay làtáwan nayán na balay. Akkan na palnàan ya magpatay kiya balay nu. ²⁴Manggayát kiddi yin ka panda, ay kuwaan nu idi nga bílin ku kadakayu se daya ngámin na gakagaka nu. ²⁵Ay nu dumatang kayu win kiya íli nga nekari ne APU nga idde kadakayu, ay sil-silibráran nu ya Paskuwa ki káda dagun. ²⁶Ay nu saludsúdan daya annánà nu, nu nagan naya sarut nedi nga agsilibrár nu, ²⁷ay kagiyán nu kaggída nga ‘Ittu ya agbasu tada ke APU ka angsilibrár tada kiya nanglåtaw na kadaya balay tada ngámin na iIsrael, kane patayan na daya manákam ma laláki nga annánà daya iEgipto. Liniwánan na daya babbabay tada, ‘nán nu” nán ne Moses. Ay dinay-dáyaw datu tolay nge APU.

²⁸Ay se yala nga nawe datu iIsrael se da kinuwa tu ummán kitu pàwa ne APU kaggída nga nepekagi na kitu Moses se tu Aaron.

Natayán ngámin datu manákam nga lalláki nga annánà datu iEgipto

²⁹Ay kitu túlad tu gabi, ay pinatayán ne APU ngámin datu manákam ma lalláki nga annánà datu iEgipto, neráman na ngámin oray tu manákam ma laláki nga

an-anà tu ári nga ittu sumarunu kaggína nga mangituráy ka Egipto, se daya mannákam ma lalláki nga annánà datu bálud nga atán ki agba-balúdán. Pinatayán na pe datu ngámin nunna nga toru daya animál da. ³⁰ Ay ginumniya tu ári kitun na gabi se datu ù-upisiyál na, ay se ngámin datu iEgipto. Nagina na tu aggul-ulul tutu wala datu tolay, áta áwan balay nga áwan minatay na. ³¹ Ay tútu pinaayabán natu ári tu Moses se tu Aaron kitun na gabi, ay se na nán kaggída, “Ara, magtálaw kayun kanedi! Panáwan dakami se daya tolay ku. Dakayu ngámin na iIsrael. Mawe kayu ngámin nin na magday-dáyaw ke APU nga ummán kitu piyán nu wa kuwaan. ³² Alà nu ngámin daya bak-báka nu, se daya karneru se kalding nu, se kayu magtálaw win. Ay se ikarárag dà pe ta kalakkán nà din,” nán na.

³³ Ay binur-burung datu iEgipto nga pinatálaw datu iIsrael kitu íli da ta nán da, “Matay kami ngámin nin,” nán da. ³⁴ Ay tútu nabur-burung pe yala nga nagtálaw datu tolay. Inalà da pe yala ngin datu limmug da nga arína nga akkan pikam napayán ka pamalbád nga atán kadatu aglammugán da nga lagima. Ay se da nga tinúput datun se da la nga pintukelán. ³⁵ Ay nagadang pe datu iIsrael ka balitù se datu nakangin-ngína nga iggagaldid se bádu kadatu keliyán da nga iEgipto nga ummán kitu kinagi tu Moses kaggída. ³⁶ Ay kinuwa ne APU nga pàgan datu iEgipto datu iIsrael. Ay díkod niddánán nala datu iEgipto datu ngámin na agngan datu iIsrael. Díkod, adu tutu wala datu inalàán datu iIsrael kadatu iEgipto.

Tu nagtálaw datu iIsrael ka Egipto

³⁷ Ay díkod naggayát ka Rameses, ay nagdal-dalen da la nga nawe datu iIsrael ka Succot. Moli annam gatut ta ríbu datu lalláki ngala nga nagdal-dalen, akkan meráman datu babbay se datu annánà. ³⁸ Ay adu pe datu nagbal-baláki nga agtangeli nga kummiwid kaggída. Adu tutu wala datu báka se karneru se kalding nga netúgut da. ³⁹ Ay linútu da la ka sinápay datu limmug ga arína nga netúgut da. Akkan napayán ka pamalbád gapu kitu nekátatán da nga nagtálaw ka Egipto. Tútu áwan da oras. Akkan da pe nakapagsagána kadatu bálun da.

⁴⁰ Ya dágup tu dagun na inag-agyán datu iIsrael ka Egipto, ay appát gatut se tallu púlu dagun. ⁴¹ Ay kitun mismu nga algaw wa kabalin natu mekappát gatut se tallu púlu walgaw, ay ittu tu inagtálaw datu ngámin na tolay ne APU ka Egipto. ⁴² Ittu tun na gabi tu inagtagasingan ne APU kadatu iIsrael, kitu nangitálaw na kaggída ka Egipto. Ay idi pe nga gabi, ay ittu ya dam-damdamman peyang pe datu iIsrael se datu gakagaka da ka áwan panda ka ammadáyaw da ke APU.

Datu lin-lintag mepanggap kitu Piyasta nga Paskuwa

⁴³ Ay se la nán ne APU kitu Moses se kitu Aaron, “Tu idi ya lintag ki Piyasta nga Paskuwa: áwan agtangeli

nga mangán kiya kanan nu ki Paskuwa. ⁴⁴ Ngamay daya ginátang nu wa asassu nu wa nakúgit tin, ay annung da ya mangán kadaya akakkanan ki Paskuwa.

⁴⁵ Akkan mabalin mangán pe daya sangaíli nu se daya pillu nu wa magubra kadakayu. ⁴⁶ Kanan nu wala ki isa nga balay ya pinarti nu nga urbun karneru onu urbun kalding. Akkan kayu mangilawán kiya balay kiya karni na. Ay se áwan nu wa ritúan na tuláng na. ⁴⁷ Masápul la silibráran ngámin daya iIsrael idi nga Piyasta nga Paskuwa. ⁴⁸ Ay nu atán agtangeli nga mepagyán kadakayu, ay se piyán na ya mepangán kiya Paskuwa, ay masápul pikam ma kugítan nu daya ngámin na laláki kiya pamilya na. Mebílang pe yin na isa kadakayu, ay díkod annung na ngin ya mepangán kiya Paskuwa. Ngamay akkan mabalin mepangán daya akkan nakúgit. ⁴⁹ Sissa ya lintag para kadakayu se para kadaya agtangeli nga mepagyán kadakayu,” nán na.

⁵⁰ Ay díkod kinurug ngámin datu tolay tu nebílin ne APU kitu Moses se tu Aaron. ⁵¹ Ay kitun mismu nga algaw, ay ittu tu inangngitálaw ne APU kadatu ngámin iIsrael kitu íli Egipto.

Kuw-kuwa APU ngámin daya lalláki nga munna nga meanà

13 Ay nán ne APU kitu Moses, ² “Ikísim para kiyà ngámin daya lalláki nga munna nga meanà, tolay mán onu animál. Kuwà ngámin daya manákam ma meanà,” nán na.

Tu piyasta nga pinagkakán da ka sinápay nga áwan pamalbád

³ Ay nán tu Moses kadatu tolay, “Akkan nu kal-kaligpanán idi nga algaw wa nekawayaán nu kiya inangngasassu daya iEgipto kadakayu, se ya inagtálaw nu ka Egipto. Ata gapu kiya pannakabalin ne APU, ay netálaw nakayu kanedi nga giyán. Kídi nga algaw, akkan kayu tutu wala mangán ka sinápay ya napayán ka pamalbád. ⁴ Idi nga munna nga algaw naya búlán Abib (búlán na agmayán daya mait) ya agtálaw nu ki Egipto. ⁵ Silibráran nu idi nga Piyasta ki káda nga munna nga búlán ki dagun, nu mippan nakayu ne APU win kiya napiya se nadam-ag tutu wala nga lusà nga nekar-kari na kadatu apuapu nu. Atán pikam da Cananeo, se daya Heteo, se daya Amorreo, se daya Heveo, se daya Jebuseo kiyán na lusà. ⁶ Ki unag pittu walgaw, ay áwan kadakayu ya mangán ka sinápay ya napayán ka pamalbád. Ay kiya mekapittu wa algaw, ay magpiyasta kayu ka agday-dáyaw nu ke APU. ⁷ Ki unag pittu walgaw, tittu daya sinápay ya áwan pamalbád ya kanan nu. Ay masápul la áwan masmà a pamalbád onu sinápay ya atán pamalbád na ki oray ka wàna kiya íli nu. ⁸ Ay ikagi nu kadaya annánà nu wa lalláki, nga kukkuwaan nu idi gapu kiya kinuwa ne APU para kadakayu kitu nagtálaw nu ka Egipto. ⁹ Ay idi nga piyasta, ay árig na ya panda ngala nga nippapáy kiya kurimang nu, onu kiya kídáy nu ka panamdammán nu peyang kadaya bil-bílin ne APU. Ata gapu kiya

pannakabalin ne APU, ay netálaw nakayu ka Egipto. ¹⁰ Díkod akkan nu kal-kaligpanán dedi nga bil-bílin. Dam-damdaman nuda nu umbet ya oras da kamp-ela ngin ki kada dagun.

Mekísi para ke APU ngámin daya manákam nga lalláki

¹¹ Ay nu mippan nakayu ne APU win kiya íli nga nek-ar-kari na nga idde kadakayu se kadatu apuapu nu nga ittu ya giyán pikam daya Cananeo, ay se midde na pe yin kadakayu, ¹² ay masápul la ikísi nu para ke APU ngámin daya mun-unna nga laláki nga annánà nu; se daya mun-unna nga toru daya áyam nu, ay mepakin-kuwa da ke APU. ¹³ Ngamay daya mun-unna nga toru nga an-anà daya asnu nu, ay sukatán nu ke APU ka ur-bun karneru. Ay nu akkan nu masukatán, ay masápul ritúan nu ya búlaw na. Ay ngámin pe nga manákam ma laláki nga an-anà nu, ay masápul la sakaan nu ke APU. ¹⁴ Ay nu umbet ya oras sa agsaludsud naya an-anà nu, nu nágan naya piyán kagiyán naya ummán kiyán na kuwaan nu, ay ittu idi ya ikagi nu kaggína, 'Gapu kiya pannakabalin ne APU, ay netálaw nakami ngámin ka Egipto kitu inangngasassu datu iEgipto kadakami. ¹⁵ Ay kitu nagsúkir natu ári nga akkan nakami papannan, ay pinatayán ne APU ngámin datu manákam ma laláki nga annánà datu iEgipto se datu ngámin nunna toru nga annánà datu an-animál da pe. Ay túya medátun ngámin daya munna nga lalláki nga annánà daya an-animál. Ngamay ngámin daya manákam ma laláki nga annánà, ay masápul masaka da,' nán nu kaggína. ¹⁶ Iyán na kuwaan nu, ay meárig ka panda ngala nga megalut kiya kurimang nu, onu mippáy kiya kiday nu ka pakadamdammán nu nga gapu kiya pannakabalin ne APU, ay netálaw nakayu ka Egipto," nán na.

Tu ummán ka adígi nga angap se apuy

¹⁷ Ay kane pataláwan natu ári datu tolá yin, ay nealekaw ne APU da kitu íli datu Filisteo kane idalen nada, nga ittu tun kuma tu adanni nga dalenan da, áta nán ne APU Dios nga, "Get tala nu makappoli daya tolá yin nu gubatan dada daya kalínga da, ay magulli da ka Egipto," nán na. ¹⁸ Ay díkod nealekaw ne Dios da kitu ir-ir-er ra mameyag kitu Daggáng nga Bebay. Ay datu iIsrael, ay sissasagána da nga makigubát kitun na nagtálaw da kitu íli Egipto. ¹⁹ Kitun na nagtálaw da, ay netúgut pe tu Moses datu tuláng tu Jose, áta nepesipata na kadatu iIsrael nga kuwaan da tu piyán na. Ay nán na kaggída kitun, "Umbet ya oras nga angngalà ne Dios kadakayu. Ay kiyán na oras, ay masápul la alà nu daya tuláng ku," nán na. ²⁰ Ay tútu nagrubuwát da ka Succot, ay se da la nga nangipas-íkad ka kampu da kane dummatang da ka Etam kitu panda natu ir-ir-er. ²¹ Ay kitu agdal-dalen da, ay uwad ummán ka abay tutu wala nga adígi nga angap nga nagin-inunna kaggída nu algaw. E APU tun nga mangitur-turung kaggída. Ngamay nu gabi tu agdal-dalen da, ay maginunna kaggída tu ummán ka abay

tutu wala nga adígi nga apuy, nga ittu tu dílag da, ta senu annung da ya magdal-dalen ki algaw se gabi.

²² Akkan tutu wala nga umawan kitu àráng datu tolá yin angap nu algaw se tu apuy nu gabi kitun na nagdal-dalen da.

Dummalákit datu iIsrael kitu Daggáng nga Bebay

14 Ay se la manin nán ne APU kitu Moses, ² "Kagiy-an mu kadaya tolá yin ya magulli da, ta magkampu dala ngin kitu adanni ki bebay kitu àráng Pihahiro, kitu nagbátan Migdol se tu Daggáng nga Bebay, kitu pane àráng kitu Baal-zefon. ³ Ay díkod nán naya ári ka Egipto nga nagal-aliwagwag kayu, ay se napúkù kayu kiya ir-ir-er. ⁴ Ay pagsukíran ku ya uray naya ári, ay díkod aplan nakayu. Ay mapadayáwan nà manin kiya angngabà ku kiya ári se kadaya suldádu na. Gapu kiyán, ay mammuwán daya iEgipto nga iyà ya APU," nán na. Ay ittu tu kinuwa da kurug.

⁵ Ay kane kagiyán da kitu ári nga nagtálaw datu iIsrael lin, ay naulis manin tu uray na se datu uray datu ù-upisiyál na. Ay nán da, "Sinnan nu kod ya kinuwa tada! Tura tada pinapan datu iIsrael lin, ay aggída mà tu magsur-surbi kadàtada!" nán da. ⁶ Díkod nepesagána na tu takay na, se na inayabán datu suldádu na.

⁷ Annam gatut tu kapíyan na takay suldádu tu inalà da, ay se inalà da pe ngámin datu takay suldádu ka Egipto. Atán ap-apu ngámin dayán. ⁸ Pinagsúkir ne APU tu uray natu ári ka Egipto. Ay díkod nagrubuwát da ngin na mangpal kadatu iIsrael la sittuturad da magtálaw win. ⁹ Impal datu suldádu nga iEgipto da nga sittatakay kitu kabalyu da se kadatu takay suldádu da. Uwad pe datu kabalyu natu ári se ngámin datu suldádu na. Ay sinimát dada nga atán magkampu kitu adanni kitu bebay nga adanni pe ka Pihahiro kitu pane àráng Baal-zefon.

¹⁰ Ay kane umadanni tu ári kitu giyán da, ay namawán datu iIsrael da. Ay nasingan da nga atán datu suldádu nga iEgipto nga umad-adanni kaggída. Ay díkod nagansing da tutu wala. Ay tútu nagkarárag datu iIsrael ke APU. ¹¹ Ay se da nán kitu Moses, "Taanna, tura nakami yala nippan kanedi ir-ir-er ra matay? Awan agkà kampusantu ka Egipto wa annung da pangitamán kadakami ta? Sinnam kod ya kinuwám! Tura nakami netálaw ka Egipto! ¹² Ittu mà idi kammala tu nán mi kikaw win ka Egipto! Tútu kinagi mi nga bay-án nakami yala nga magsurbi kadaya iEgipto. Ta napipiya ya magsurbi kadaya iEgipto, may ya matay kidi ir-ir-er," nán na. ¹³ Ngamay nán tu Moses kadatu tolá yin, "Bag-bagkaddan nu wala daya ur-uray nu, ay se akkan kayu wa magansing. Sinnan nu wala ya angngilísi ne APU kadakayu kidi. Ata daya iEgipto nga sisinnán nu kidi, ay áwan nu wa masingan nin kaggída nu kuwa. ¹⁴ E APU ya makigubát para kadakayu. Maging-inggap kayu wala," nán na.

¹⁵ Ay nán ne APU kitu Moses, "Taanna, tura ka pikam mala makiseng kiyà. Kagiyán mu kadaya tolá yin nga itul-túluy da la ya agdal-dalen da. ¹⁶ Itáyag mu ya tàdukud mu, se mu la ibúgit kiya bebay, ta senu magtuway ya

danum, ay senu magdal-dalen dala kiya namaga nga lusà nga dumalákit kiya bebay daya iIsrael. ¹⁷ Ay pagsukíran ku daya uray daya iEgipto, ta senu aplan dakayu ki agbáláng nu, ay senu madáyaw wà kiya angngábà ku kiya ári se daya suldádu na se daya magtatákay kadaya takay na se daya suldádu na nga sittatakay kadaya takay da. ¹⁸ Ay díkod mammuwán daya iEgipto nga iyà ya APU, nu napadayáwan nà in kiya angngábà ku kiya ári da, se daya suldádu na nga sittatakay kadaya takay na, se daya sittatakay kadaya takay da kampela ngin nin,” nán na.

¹⁹ Ay se la nga nagpalodi tu anghel ne Dios nga nag-in-inunna kadatu iIsrael kitu agdal-dalen da. Ay tu magin-inunna kaggída nga ummán ka abay pà nang nga adígi nga angap, ay nagpalodi pe. ²⁰ Atán nin kitu nagbàtán datu iIsrael se datu suldádu nga iEgipto. Ay naggitab tu tapíngit ta padne kitu giyán datu iEgipto. Ngamay nawada tu tapíngit ta padne kitu giyán datu iIsrael. Díkod akkan makaadanni datu iEgipto kaggída.

²¹ Ay se la nga netáyag tu Moses datu íma na se nu ibúgit kitu bebay. Ay nalawagán nga pinagbáli ne APU ka nagtatutu wala nga nagpagayát ka pane lattakán, ay ittu tu namagtuway kitu danum. Namaga nga lusà tu nagtuwayyán tu danum. ²² Ay díkod nanalen nala nga dummalákit datu iIsrael kitu bebay. Nanalen da kitu nagbàtán tu danum nga ummán ka darupírip kitu magpíngit kaggída. ²³ Ay impal datu suldádu wa iEgipto da, se datu suldádu natu ári nga sittatakay kadatu kabalyu na, se datu sittatakay kitu takay suldádu. Dumalákit da kuma pe kitu bebay. ²⁴ Ay kane danni láwa ngin, e APU nga atán kitu apuy se kitu angap, ay nasingan na datu iEgipto. Ay tútu pinagriddù nada. ²⁵ Netalatalán datu lígay datu takay da, ay tútu nasulitán da tutu wala. Ay tútu nán datu iEgipto, “Pagdita tada ngala daya iIsrael lin, ta e APU ya mangigdù kaggída kadàta nga iEgipto,” nán da.

²⁶ Ay se la nga nán ne APU kitu Moses, “Itáyag mu manin daya ímam se mu ibúgit kiya bebay, ta senu magamung manin daya danum, ay senu malnap daya iEgipto nga sittatakay kadaya takay da nga suldádu se kadaya kabalyu da,” nán na. ²⁷ Ay tútu netáyag kurug tu Moses datu íma na, se na ibúgit kitu bebay. Ay tútu nagulli kammin kitu napadan na gangay na tu bebay kane pagmakát. Magtálaw kuma datu iEgipto nga nán da, ngamay linimat ne APU da ngala ngin kitu túlad tu bebay. ²⁸ Nagamung kammin tu danum, ay díkod linnap na datu takay datu suldádu se datu sittatakay kadatun, se ngámin na suldádu natu ári nga inumpal kadatu iIsrael kitu bebay. Awan nabiyág kaggída oray isa. ²⁹ Ngamay datu iIsrael, ay nagdal-dalen da ngala kitu namaga nga dálen kitu nagbàtán tu nagtuway ya danum nga ummán ka darupírip kitu magpíngit kaggída.

³⁰ Ay díkod kitun na algaw, ay nigdù ne APU datu iIsrael kadatu iEgipto. Nasingan datu iIsrael kitu dappit tu bebay datu baggi datu iEgipto nga nagkakátay. ³¹ Ay nasingan ngámin datu iIsrael tu nakas-kasdáaw wa kinuwa ne APU kadatu iEgipto. Ay díkod nag-

ansing da se nangurug da ke APU se kitu Moses nga bobonan na.

Tu kansiyon tu Moses ka pagdáyaw na ke APU

15 Ay se yala nga nagkansiyon de Moses se datu iIsrael ka pagdáyaw da ke APU. Ay nán na kídì tu kansiyon da, “Magkansiyon nà ke APU gapu kiya nadáyaw wa nangábà na. Linimat na daya kabalyu se datu magtatákay kaggída ki bebay. ² E APU ya pabilgan ku. Ay aggína ya nangigdù kiyà. Aggína ya Dios ku, ay se day-dayáwan ku. Aggína pe ya Dios datu apuapu ku, ay túya ipangátù. ³ E APU, ay nabílag ki gubát. Yahweh ya ngágan na. ⁴ Nelimat na kiya bebay datu suldádu naya ári se datu takay da. Nelimat na datu karungtán na suldádu naya ári kiya Daggáng nga Bebay. ⁵ Nalnap da. Inumlad da nga ummán ka batu. ⁶ Naturáy se mannakabalin ya diwanán na ímam, O, APU, ta netar-tarawesáng ngala daya kalínga mu. ⁷ Ay gapu kiya kinaturáy mu tutu wala, ay ur-úray la daya kumalínga kikaw. Gapu kiya rungat mu, ay masidug da ngala nga ummán ki dà nág. ⁸ Oray ya aggángat mu wala, ay naurnung ya danum, ay se nagsíkád da ummán ki darupírip, ay nagsibbukal lala ya danum ki túlad bebay. ⁹ Ay nán daya kalínga, ‘Aplan kuda. Simatan kuda. Abáan kuda, se ku alà daya kuw-kuwa da. Alà ku ngámin ya piyán ku kaggída. Patayan kuda ki ampi-láng ku. Ya ímà mismu ya mamatay kaggída,’ nán da. ¹⁰ Ay kane pagbaliyam, ay nalnap da ki bebay. Inumlad da ngala nga ummán ki buli kitu magsag-saggiyár nga danum. ¹¹ Awan mepáda kikaw APU, oray iinna nga diy-diyos. Nakas-kasdáaw ya kinadáyaw mu se kinamárum. Ay nakas-kasdáaw pe ya diláng mu se daya kuk-kuwaan mu. ¹² Kane ùnatan mu wala ya diwanán na ímam, ay sillan lusà da ngala. ¹³ Gapu kiya akkan maul-ulis nga aminya mu, ay neturung mu daya tolay mu wa inalà mu. Gapu kiya pannakabalin mu, ay netur-turung muda panda kiya nasantuwán na lusà a giyán mu. ¹⁴ Kane magina da tolay ya kinuwám, ay nagansing da tutu wala. Daya umíli ka Filistia, ay magansing da. ¹⁵ Ay nagansing tutu wala pà nang daya agtuturáy da ka Edom. Ay nagpil-pilpig datu à-apu daya iMoab kitu ansing da tutu wala. Ay daya umíli ka Canaan, ay naawanán da ka namnáma gapu ki ansing da. ¹⁶ Napalotán tu aggansing da gapu kiya napágus tutu wala nga pannakabalin mu. Ummán da tutu wala ki batu wa áwan kíni-kínin panda kiya akalíwán daya netálaw mu, O APU, nga tolay mu. ¹⁷ Alà muda tolay mu, ay se muda nga paggunàan kiya bantay mu, nga ittu ya pinagbalin mu, O APU, ka pagag-aganán se giyán mu, O APU nga ikaw kampela ngin nin ya nangwa. ¹⁸ E APU ya magturáy peyapeyang ngin ka áwan panda.”

Tu kansiyon tu Miriam

¹⁹ Kane atán datu kabalyu natu ári se datu takay suldádu se datu sittatakay kadatun nga manalen da kuma pe kitu namaga nga lusà, ay pinagamung

kammin ne APU tu nagtuway nga danum. Ngamay datu iIsrael, ay nagdal-dalen da ngala kitu namaga nga lusà kitu bebay. ²⁰ Ay tu Miriam nga isa nga profeta nga wagi tu Aaron, ay nangalà ka kir-kirreng, ay se nala nga negayát nga magsasála datu kabbulun na nga babbay nga atán kir-kirreng pe. ²¹ Ay se la nga nangansiyon tu Miriam. Tu idi tu kansiyon na, “Mag-kansiyon kayu ke APU, ta nadáyaw tutu wala ya nangábà na. Linimat na ki bebay datu kabalyu se datu magtatákay kaggída,” nán na.

Tu napet nga danum nga nagbalin ka namit

²² Ay se la nga nirbuwát tu Moses datu iIsrael kitu Daggáng nga Bebay, se da mawe kitu ir-ir-er ka Sur. Tallu walgaw da kitu ir-ir-er may áwan da masmà nga danum. ²³ Ay kane dummatang da ka Mara, † ay akkan da mainum tu danum na ta napet. Ittu lugud tu gapu na nengágan ka Mara, ta napet tu danum kitúni. ²⁴ Ay tútu nagrírí datu tolay kitu Moses nga nán da, “Ay nág-an naya inuman mi yin?” nán da. ²⁵ Ay tútu nakiseng tu Moses ke APU. Ay tútu uwad netùgud ne APU nga káyú. Inalà ne Moses tu káyú, ay se na ipisù kitu danum, ay tútu nagbalin ka namit tu danum min. Ay kitúni, ay uwad kinagi ne APU kaggída nga bílin na masápul surútan da. Ay sinisímán nada kitúni. ²⁶ Ay nán na, “Nu ginán nu tutu wala ya kagiyan ku nga APU nga Dios nu, ay se nu kuwaan ya kustu ki agsisíngan ku, ay se nu kurugan daya lin-lintag se bil-bílin ku, ay akkan takayu pagtakitan. Akkan màwa kadakayu tu kinuwà kadatu iEgipto. Ata iyà nga APU ya mamabílag kadakayu,” nán na.

²⁷ Ay se da la nga dumatang ka Elim nga giyán datu sangapúlu se duwa nga gabbuwà, se pittu púlu wa múla nga ummán ki buwa. Ay nagkampu da kitu adanni kadatu danum.

Tu nangngidde ne APU ka mána se ammà

16 Ay nagrubbuwát manin datu ngámin na iIsrael ka Elim. Nawe da manin, ay se dala nga dummatang kitu ir-ir-er ka Sin, nga atán kitu nagbátan Elim se Sinai. Tu algaw wa nedaddatang da kitúni, ay kitu mekasangapúlu se limma natu mekàduwa búlán panda kitu inagtálaw da ka Egipto. ² Ay ngámin da nga iIsrael, ay nagrírí da kitu Moses se kitu Aaron kane atán da kitu ir-ir-er. ³ Ay nán da kaggída nga duwa, “Napi-piya kuma ngala nu pinatayán nakami ne APU win kitu kowad mi pikam ka Egipto nga magbattug kadatu karni se sinápay kannán. Ngamay nilbet nakami kidi ya ir-ir-er nga matay ngámin ki bisin,” nán da.

⁴ Ay se yala nga nán ne APU kitu Moses, “Sinnam á ta pagudanan ku ka makkán. Ay inalgaw wala ya aggalà nu se daya tolay ka annung nu wala kanan ki tangalgaw. Ummán kiyán ya kuwaan ku ka paninnán ku nu ikurug da ya bílin ku onu akkan. ⁵ Ay ya alà da kiya mekannam ma algaw, ay mamidduwa ya kaadu na

† Ka Hebreo nga aggúni, ya sarut naya “Mara” ay napet.

kitu al-alà da ki inalgaw,” nán na. ⁶ Ay tútu nán tu Moses se tu Aaron kadatu iIsrael, “Nu gabi, ay mammuwán nu wa e APU ya nangitálaw kadakayu ka Egipto. ⁷ Ay nu pagmakát, ay masingan nu ya kinadáyaw ne APU, áta nagina na ya agrírí nu kaggína. Iin kami ka nán nu ta, nga ririyon nu peyang?” nán da. ⁸ Ay nán tu Moses, “Nu gabi iddán nakayu we apu ka karni, se iddán nakayu ka sinápay nu pagmakát, ta senu mabtug kayu ki piyán nu, áta nagina na ya nagrírí nu kaggína. Ata kiya agrírí nu, ay akkan dakami ya kurug ririyon nu, nu di ye APU, ta iin kami ka nán nu ta?” nán tu Moses.

⁹ Ay nán tu Moses kitu Aaron, “Kagiyan mu kadaya ngámin tolay nga umadanni da ke APU, ta nagina na daya ríri da,” nán na. ¹⁰ Ay kitu akun-oni pikam tu Aaron kadatu tolay ay linam-aw datu tolay tu ir-ir-er. Ay masingan datu diláng ne APU kitu angap. ¹¹ Ay nakiamomán ne APU kitu Moses nga nán na, ¹² “Nagina ku ya agrírí daya tolay. Kagiyan mu kaggída nga nu masirbut tin ya mata, ay mangán da ngin ka karni. Ay nu pagmakát, ay mabtug da pe a sinápay, ta senu ammuwán da ngámin na iyà ya APU nga Dios da,” nán na.

¹³ Ay kane din na gid-gidám min, ay adu tutu wala datu ammà a naglalbet kitu giyán datu báwi da. Ay nalokop tu kampu da kaggída. Ay kane pagmakát adu lapáat kitu giyán datu báwi da. ¹⁴ Ay kane umawan datu lapáat, ay atán kitu útun lusà ya pus-pusà a bibitti a ummán ka ning-ingpit ta papel. ¹⁵ Ay kane masingan datu tolay tun, ay nán da kitu isaisa kaggída, “Nágan dedi?” nán da. Ata akkan da ammu nu nágan datun. Ay nán tu Moses kaggída, “Sinápay yán na nidde ne APU kadakayu ka kanan nu. ¹⁶ Ay tu idi ya bílin ne APU kadakayu, ‘Maggalà ya isaisa kadakayu sigun kiya annung na kanan. Ipànung nu wala kiya kaadu nu kiya isa nga báwi. Gudduwa salup ki kada isa tolay,’ nán na” nán tu Moses. ¹⁷ Ay ittu kurug tu kinuwa datu tolay. Uwad kaggída datu naggalà ka nasurù kitu masápul da, ay uwad kaggída datu kúráng tu inalà da. ¹⁸ Ngamay kane salupan da ngin, ay áwan sur-surù onu kurrúráng datu inalàan da. Nepà-pakustu wala kadatu masápul da. ¹⁹ Ay nán tu Moses kaggída, “Akkan kayu mangibunna kiyán,” nán na. ²⁰ Ngamay akkan da nga kinur-kurug tu Moses. Díkod nangibunna datu duddúma kaggída. Ay naagtán se nabuyù tu nebunna da. Ay tútu nalúsaw tu Moses kaggída. ²¹ Kada pagmakát, ay maggalà da kitun sigun la ngin kitu annung da nga kanan. Ay nu natà-takit sínág gin, ay marúnát pe yin.

²² Ay ya alà da kiya mekannam ma algaw, ay mamidduwa ya kaadu na kitu inalgaw wa alà da. Agtangasalup ya kada isa tolay kaggída. Ay kane umbet datu pangmanàman datu tolay kitu Moses ta saludsúdan da kaggína nu taanna, ²³ ay nán tu Moses kaggída, “Tu idi ya nán ne APU, ‘Kaláwa ay algaw wa pinaggiimáng. Nasantuwán yán na algaw para ke APU. Túya lutuwan nu ngámin nin daya masápul nu. Ay daya bunna nu, ay iarimán nu ka para kaláwa,’ nán

na," nán tu Moses. ²⁴ Ay díkod nangibunna da nga ummán kitu kinagi tu Moses kaggída. Ay akkan naagtán se akkan nabuyù datu bunna da. ²⁵ Ay nán tu Moses kaggída, "Kanan nu kídi nga algaw datu bunna nu. Aw-an nu masma kiyán kiya lasi, áta kídi nga algaw ay algaw panaggiimáng ne APU. ²⁶ Annam ma algaw ya aggalà nu kiyán, ngamay kiya mekapittu wa algaw nga ittu ya algaw wa pinaggiimáng, ay áwan nu wa masma," nán tu Moses. ²⁷ Ay kitu mekapittu wa algaw uwad kaggída datu nawe kammala nga maggalà kuma kitun na akakkanan. Ngamay áwan da nga nasmà. ²⁸ Ay tútu nán ne APU kitu Moses, "Nungay na ya angikurug nu tutu wala kadaya bil-bílin ku se daya lin-lintag ku kadakayu? ²⁹ Sinnan nu kod! Nidde ne APU kadakayu ya algaw wa pinaggiimáng. Túya kiya mekannam ma algaw, ay nidde na kadakayu ya kanan nu kiya duwa algaw. Ay túya magyán kayu wala kiya unag báwi nu kiya mekapittu wa algaw." ³⁰ Ay tútu nagimáng datu tolay kitu mekapittu wa algaw.

³¹ Ay nepangágan datu iIsrael tun na akakkanan ka "mána." Ummán ka bi-bitì a buk-bukal nga pus-pusà tu singan na tun. Ay ya ramán na, ay ummán ka ramán naya ning-ingpit ta sinápáy ya napayán ka digu. ³² Ay nán tu Moses kadatu tolay, "Tu idi ya bílin ne APU. 'Mangisirù kayu ka gudduwa salup kiyán na akakkanan, ta senu masingan daya ngámin gakagaka nu. Díkod masingan da nu wà ummán naya akakkanan na nepakkán ku kadakayu kiya ir-ir-er kitu nangitálaw ku kadakayu ka Egipto,' nán na," nán tu Moses. ³³ Ay nán tu Moses kitu Aaron, "Mangalà ka ka bángka ka pangipayán mu ka gudduwa salup kiya mána, ay se mu la ippáy ki àráng ne APU, ta isirù tada para kadaya gakagaka tada," nán tu Moses. ³⁴ Ay nippáy natu Aaron tu tangabánga nga mána kitu àráng natu arko nga giyán natu nekesuratán datu bil-bílin ne APU Dios, ta iarimán da nga ummán kitu nebílin ne APU kitu Moses. ³⁵ Appát púlu dagun na nagkán datu iIsrael kitu mána panda kitu nedaddatang da kitu giyán nga annung da paggunáan, kitu panda natu íli Canaan. ³⁶ (Ya gudduwa salup, ay pagkapúlu natu iggugukud da kitun).

Tu gabbuwà nga gayát ka batu

17 Nagtálaw datu iIsrael kitu ir-ir-er ka Sin, ay se da nga mawe ka Refidim. Namin-adu da nga nagsin-sínang, ta ittu tu bílin ne APU. Ay kane dumatang da ka Refidim, ay nagkampu da manin. May áwan da pagsàduwán kitúni. ² Ay tútu nagrírì manin datu tolay kitu Moses nga nán da, "Wàna giyán danum ma inuman mi?" nán da. Ay tútu nán tu Moses kaggída, "Tura dà pabasúlan peyang ta? Tura nu peyang pe tistíngan ne APU?" nán na. ³ Ngamay datu tolay, ay sikkinum da tutu wala, ay tútu magrírì da kitu Moses nga nán da, "Tura nakami yala netálaw ka Egipto ta? Ta senu patayan nakami se daya annánà mi se daya animál mi ki awwaw mi!" nán da. ⁴ Ay tútu nakiseng manin tu Moses ke APU nga nán na, "Nágan naya pamàyanán ku kadedi tolay yi? Tagay dà títóán nin na

patayan!" nán tu Moses. ⁵ Ngamay nán ne APU kitu Moses, "Ayabán mu daya pangmanàman daya tolay, ay se kayu maginunna kadaya tolay. Ay alà mu pe tu tàdukud mu wa nebadit mu kitu wángag Nile. ⁶ Mawe kayu ka Horeb. Idaggán taka kitúni kitu giyán tu batu kitúni. Baditán mu tu batu, ay gumbuwa ya danum nga ittu ya inuman daya tolay," nán na. Ay ittu kurug tu kinuwa tu Moses kitu pagmar-marngán datu pangmanàman datu iIsrael. ⁷ Ay nepangágan tu Moses tun na giyán ka Massa se Meriba, † áta ittu tu giyán da kitu nammár-parut da se nagrírì da ke APU kitu inagkuna da ka, "Bul-bulunan nitta ne APU onu akkan?" nán da.

Tu nakigubát datu iIsrael kadatu Amalekeo

⁸ Ay kitu kowad da ka Refidim, ay inumbet datu Amalekeo, ay se da ginubát datu iIsrael. ⁹ Ay nán tu Moses kitu Josua, "Magpíli ka kadaya lalláki ta mawe kayu makigubát kadaya Amalekeo. Kaláwa, ay mawe yà a magsisikád kitu otun tu bantay, ay se ku itatáyag ya tàdukud da pinàlà APU kiyà," nán na. ¹⁰ Ay kinuwa kurug natu Josua tu kinagi tu Moses kaggína, ay se nawe nakigubát kadatu Amalekeo. Ay tu Moses se tu Aaron se tu Hur, ay nawe da nanùdu kitu bantay. ¹¹ Ay nu itatáyag tu Moses datu íma na, ay mangábà datu iIsrael. Ngamay nu ianìgad nada, ay datu Amalekeo datu mangábà. ¹² Ngamay nakásay pe yin datu íma tu Moses. Díkod tu kinuwa da, ay nangalà da ka batu wa nagtugawán na, ay se netatáyag tu Aaron se tu Hur datu íma tu Moses. Nagsissaán da datu íma na. Díkod netatáyag datu íma na panda kitu masirbut tu mata ngin. ¹³ Ay tútu inábà de Josua datu Amalekeo.

¹⁴ Ay se la nga nán APU kitu Moses, "Isúrát mu idi ki libru ka panamdammán nu, ay se ikagim ke Josua: Ippà ku tutu wala daya Amalekeo kídi kalawagán, senu áwan makadamdam kaggída ngin," nán na. ¹⁵ Ay tútu nangwa tu Moses ka annidúgán ka pagbasu. Ay nepangágan na ka "E APU ya banderà." ¹⁶ Ata nán na nga, "Itáyag ku ya bandera †† naya nangábà ne APU. Gubatan ne APU daya Amalekeo peyapeyang ngin," nán na.

Tu naggagáyám natu Jetro kitu Moses

18 Ay tu Jetro nga pádi ka Midian nga katugágan tu Moses, ay nagina na ngámin datu kinuwakuwa ne APU para kitu Moses se kadatu iIsrael nga tolay na. Nagina na nu mapaanna tu nangngitálaw ne APU kadatu iIsrael ka Egipto. ² Ay kane papannan tu Moses tu Zipora nga atáwa na se datu duwa nga annánà da nga lalláki, ay inalà kammin natu Jetro da. Ya ngágan natu isa nga an-anà na, ay Gersom (áta nán tu Moses nga, "Gapu ta agtangeli yà ka nakaru," nán na.) Ay ya ngágan tu isa, ay Eliezer (áta nán tu Moses nga, "Ya Dios datu apuapu ku ya sinummeng kiyà. Nelísi nà kitu aggasipatay natu ári kiyà," nán na). ⁵ Ay inumbet tu Jetro nga katugágan tu Moses kitu giyán de Moses

† Ya sarut naya Massa, ay giyán na namar-parután. Ay ya sarut naya Meriba, ay giyán na nagríríyán. †† Nán daya duddúma nga "íma" idi.

kitu ir-ir-er nga ittu tu nagkampuwán da kitu adanni kitu bantay ne APU. Kabulun na tu atáwa Moses se datu duwa nga annánà na. ⁶ Nepekagi na kitu Moses nga nán na, “Atán umbet nge Jetro nga katugángam. Kabulun na ya atáwam se daya duwa nga annánà nu,” nán na. ⁷ Ay tútu nawe Moses sa nanabat kitu katugángan na, se nagukkab ka angrispitár na kaggína, ay se na inumàán. Nagkikinnumusta da, ay se dala nga nawe kitu báwi natu Moses. ⁸ Ay se yala kinagi natu Moses kitu katugángan na ngámin datu kinuw-kuwa ne APU kitu ári datu iEgipto se kadatu iEgipto gapu kadatu iIsrael. Kinagi na pe datu ngámin na nagrig-rigátan da kitu dadalenán, se datu ngámin na nesisseng ne APU kaggída gapu kadatun. ⁹ Ay naganggam tu Jetro gapu kadatun na napiya nga kinuw-kuwa ne APU para kadatu iIsrael, se itu nangítálaw na kaggída kadatu iEgipto.

¹⁰ Ay nán tu Jetro, “Maday-dáyaw we APU wa ittu ya nangilísi kadakayu kadatu iEgipto se kitu ári da. ¹¹ Kídi, ay ammu ku win na e APU, ay nangátu may ngámin daya diy-diyos. Ata nelísi na daya tolay na kadatu iEgipto nga ittu datu mangirupát tutu wala kaggída,” nán na. ¹² Ay se la nga nagbasu tu Jetro nga katugángan tu Moses ka sinidug ga pagbasu ka pagdáyaw na ke Dios. Ay inumbet tu Aaron nga kabulun na datu pangmanàman datu iIsrael, ay se da nepangán kitu katugángan tu Moses kitúni nga nagdayáwan da ke Dios.

Tu nagpíli natu Moses kadatu guwes kadatu tolay

¹³ Ay kane láwa na, ay ginayatán tu Moses tu nagar-ariglu kadatu ríriríri datu tolay kadatu isaisa kaggída. Ginayatán na kitu pagmakát panda tutu wala kitu gabi yin. ¹⁴ Ay kane masingan natu katugángan na tun na kuk-kuwaan na para kadatu tolay, ay nán na, “Nágan naya kuk-kuwaan mu? Taanna, tura ka sissa la nga mangwa kiyán para kadaya ngámin tolay? Ay man-angalgaw kayu tutu wala se daya tolay!” nán na. ¹⁵ Ay nán tu Moses kitu katugángan na, “Ata nu atán piyán dedi tolay ya ammuwán nu nágan naya piyán Dios, ay iyà ya kapannán da. ¹⁶ Ay nu atán ríri naya isa kiya isa, ay iyà pe ya kapannán da se iyà ya mangguwes kaggída, ay se ku ipakammu kaggída ya bílin ne Dios se daya lin-lintag na,” nán tu Moses. ¹⁷ Ay nán tu katugángan na kaggína, “Akkan napiya ya angwa mu. ¹⁸ Unawán mu ya baggim kampela ngin nin se daya tolay. Nadammat pà nang yán na ubra. Akkan mu mabalin pagasissaan yán. ¹⁹ Gínán nà ta law-lawagán taka. Ay sengán naka pe ye Dios. Ikaw ya mangiúni kadaya tolay ke Dios. Ay ikaw pe ya mangiamomán ke Dios kadaya ríri naya isa kiya isa kaggída. ²⁰ Ay ikaw pe ya magtùgud kaggída kadaya bil-bílin se lin-lintag ne Dios. Itùgud mu pe daya napiya nga sur-surútan da se daya napiya nga kuwaan da. ²¹ Ngamay magsápul ka pe kada tolay nga annung da ya mangiapu. Piliyam daya tolay ya managgansing ke Dios se daya mapiyár se daya akkan mabalin pasúsúán. Ay ittu dayán daya íppáy mu wa mangiapu kadaya tolay. Atán pangiapuw-

an mu ka maríbu, atán mangiapu magatut, se atán mangiapu ka limma púlu se atán mangiapu ka sanga-púlu. ²² Ittu dayán nin daya mangguwes peyang ngin kadaya tolay. Daya nadammat ta kásu, ay ittu dayán daya ilbet da kikaw. Ay nu daya bibitti a kásu, ay aggída kampela ngin nin ya makammu. Sengán daka kiya ubra, ay díkod malaptán ka. ²³ Ay nu pakunán mu kídi, sigun kiya piyán pe ne Dios nga kuwaan mu, ay akkan ka masulítan, ay se makaru pe nga maariglu daya tolay. Díkod makappan daya tolay pe yin na makaru kadaya babbabalay da nga napiya uray.”

²⁴ Ginína tu Moses datu kinag-kagi natu katugángan na. Ay kinuwa na kurug ngámin datu kinag-kagi na. ²⁵ Nagpíli kurug tu Moses ka lalláki kadatu iIsrael nga makabaal kitu ubra, ay se nada pangiapuwan kadatu tolay. Atán da tu mangiapu ka maríbu tolay, atán datu mangiapu ka magatut, atán mangiapu ka limma púlu tolay, ay se atán da mangiapu ka sangapúlu tolay. ²⁶ Aggída datu bílang guwes datu tolay. Aggída kampela ngin tu mangguwes kadatu bitti ala nga kásu. Ay datu nadammat ta kásu, ay ittu datu nilbet da kitu Moses. ²⁷ Akkan nabayág panda kitun, ay nawe pe yin tu Jetro kitu íli na, ay pinarbuwát natu Moses sin.

Dummatang datu iIsrael kitu Bantay Sinai

19 ¹ Nagtálaw datu iIsrael ka Refidim. Ay kitu munna nga algaw kitu mekalú búlán panda kitu inagtálaw datu iIsrael ka Egipto, ay dummatang da kitu ir-ir-er kitu bantay Sinai. Ay nagkampu da kitu adanni kitu bantay. ² Ay nanúdu tu Moses sa mawe makiamomán ke Dios. Ay kinumraw we APU kaggína kitu bantay nga nán na, “Kagiyam idi kadaya iIsrael nga gakagaka natu Jacob: ³ Nasingan nu datu kinuwaán ku kadatu iEgipto. Ay se sikkaammu kayu kiya nangippan ku kadakayu kanedi. Arig ku ya karabúngan na nangikáyab kadakayu kanedi. ⁴ Ay díkod nu kurugan nu daya kag-kagiyam ku se akkan nu paglikudán ya nagkakariyán tada, ay dakayu daya tolay ku. Kuw-kuwà ya ngámin kalawagán, ngamay dakayu ya idum-dúmà tutu wala kadaya ngámin tolay. ⁵ Dakayu daya tolay ya nekísi para kiyà a pagbalinan ku ka pappádi a magsurbi kiyà. Tu dedi daya ikagim kadaya iIsrael,” nán na.

⁶ Ay tútu nanagut tu Moses, ay se na inurnung ngámin datu pangmanàman datu iIsrael, ay se na nga kagiyam ngámin datu pekagi ne APU kaggína. ⁷ Ay nagsissa ngámin datu tolay nga summungbát nga nán da, “Kuwaan mi ngámin daya kinag-kagi ne APU,” nán da. Ay se la nga kinagi tu Moses ke APU tu kinagi datu tolay. ⁸ Ay se la kinagi ne APU kitu Moses, “Umbet tà kadakayu may maglingad da ki nà nag ga angap, ta senu magina dà daya tolay nu makiamomán nà kikaw, ay senu kurugan daka peyapeyang ngin ka panda,” nán na.

Ay se la nga kinagi tu Moses ke APU tu kinagi datu tolay. ⁹ Ay tútu nán ne APU kitu Moses, “Mawe ka ngin kadatu tolay, ay se muda pagdalusan kídi se kaláwa. Pasúnàám kaggída daya bad-bádu da. ¹⁰ Ay mag-

sagána da kiya mekàlu wa algaw nga ittu ya annagut ku nga APU da kídi bantay Sinai. Ay atán da nga magsisingan kiyán na annagut ku. ¹² Ay kiya lebut na bantay, ay mangippáy ka pamandanán daya tolay. Ay nán mu kaggída, ‘Sin-sinnan nu ta áwan kadakayu ya manùdu kiya bantay, onu manùbit kiya panda na. Ay nu atán ya manùbit kiya bantay, ay masápul la matay. ¹³ Masápul la matùtokán onu mabútug. Oray tolay onu animál, ay masápul la matay,’ nán mu. Ngamay nu magina da ngin ya mabayág ga tannug na tarumpeta, ay ittu yán ya annùdu da kiya bantay,” nán na. ¹⁴ Ay díkod nanagut tu Moses kitu bantay se la nawe kadatu tolay. Pinagdalus na datu tolay. Ay sinùnaán datu tolay datu bad-bádu da. ¹⁵ Ay se na nán pikam kaggída, “Masápul nakasagána kayu win kiya mekàlu wa algaw. Dakayu wa lalláki, ay akkan kayu meallay kadaya att-áwa nu,” nán na.

¹⁶ Ay kane pagmakát natu mekàlu wa algaw, ay uwad addug se kilát se uwad nagibat ta angap kitu bantay. Ay uwad pe naggat tutu wala nga tannug tarumpeta. Kane magina datu tolay ya atán kitu kampu da, ay nagtar-tartar da kitu ansing da gapu kitu daggat na. ¹⁷ Ay se la neapu tu Moses sa nelawán datu tolay kitu kampu da ta mawe da sinnan ne APU Dios. Nagsisikád da ngala kitu adanni kitu bantay. ¹⁸ Ay tu bantay Sinai, ay ummán ka nakalumotán ka atù, áta naganigad de APU kitúni yin kiya apuy. Ay tu atù na, ay umas-asbà nga ummán ki atù pugun. Ay nangyagyag pe ka naggat tutu wala kitu bantay. ¹⁹ Ay kane dumgat tala nga dumgat tu tannug natu tarumpeta, ay nagúni tu Moses. Ay sinungbátan ne Dios kitu addug. ²⁰ Ay se la nga naganigad de APU kitu otun tu bantay Sinai. Pinalbet ne APU tu Moses kitu otun tu bantay, ay tútu nanùdu tu Moses. ²¹ Ngamay nán ne APU kitu Moses, “Mawe ka pikam managut, ta kagiyánam datu tolay, ta get tala nu lumàsig da nga maningan kiyà nga APU, ay adu kaggída ya matay. ²² Ay kagiyam pe kadaya pappádi nga umadanni kiyà nga dalusán da daya baggibaggi da, áta nu akkan, ay panísan kuda,” nán na. ²³ Ay nán tu Moses ke APU, “Akan manùdu daya tolay kídi bantay Sinai, áta ikaw mismu ya namílin kadakami nga ibiláng mi ka nasantuwán idi nga bantay, ay se kami mangippáy ka pamandanán kiya lebut na,” nán na. ²⁴ Ay nán ne APU kaggína, “Mawe ka managut ta mawem alà nge Aaron. Ngamay akkan mu ipalúbus nga lumàsig daya pappádi se daya tolay nga umbet kanedi giyán ku, áta panísan kuda tutu wala nu kuwaan da yán,” nán na. ²⁵ Ay díkod nanagut tu Moses kadatu tolay, ay se na nga kagiyam kaggída datu pekagi ne APU.

Datu sangapúlu nga bil-bílin

20 Ay se la nagúni ye APU Dios, ay ittu dedi daya kinag-kagi na: ² “Iyà ya APU nga Dios nu wa nangitálaw kadakayu ka Egipto kitu inangngasassu da kadakayu.

³ Awan nu sabáli ibiláng ka diyos nu di iyà ala.

⁴ Akkan kayu mangwa ka sinan tolayán na diyos nu, onu panda ngala nga sinan singan daya panda ngala nga atán ka lángit, onu atán ki kalawagán, onu atán ki bebay. ⁵ Akkan kayu magukkab onu day-dayáwan dayán, áta iyà nga APU wa Dios nu, ay naabugu wà a Dios. Panísan ku daya kumagúra kiyà, se daya annánà da, se daya gakagaka da panda kiya mekàlu se mekappát nga paganakán. ⁶ Ngamay kadaya maminya kiyà se mangikurug kadaya bil-bílin ku, ay ipassingan ku kaggída ya áwan kaul-ulissán na amminyà oray panda ki mekasangaríbu nga paganakán.

⁷ Akkan nu ur-uráyan usaran ya ngágan ne APU wa Dios nu. Ata panísan ku tutu wala daya mangur-úray magusár ki ngágan na.

⁸ Ngilínan nu ya Algaw wa Pinaggiimáng se ibiláng nu ka nasantuwán. ⁹ Annam ngalgaw ya angwa nu kadaya ngámin ubra nu. ¹⁰ Ngamay ya mekapittu wa algaw, ay Algaw wa Pinaggiimáng para ke APU wa Dios nu. Awan magubra tutu wala kadakayu kiyán na algaw, oray daya annánà nu, se daya asassu nu, se daya agtangeli nga atán ki balay nu. Akkan nu pe iubra daya animál nu. ¹¹ Ata ki unag annam algaw kinuwa ne APU ya lángit se iya kalawagán se iya bebay se daya ngámin na atán kadayán. Ay kitu mekapittu wa algaw, ay nagimáng. Díkod binindisyonán ne APU yán algaw, ay se na kinuwa ka napatag.

¹² Ipatag nu daya ama nu se ina nu, ta senu adaddu ya agbiyág nu kiya lusà a idde ne APU wa Dios nu kadakayu.

¹³ Akkan kayu pumatay.

¹⁴ Akkan kayu manaládag onu makidaládag.

¹⁵ Akkan kayu magtákwaw.

¹⁶ Akkan kayu magbus-busid kiya agsistígu nu kiya kumontra kiya kasittolay nu.

¹⁷ Akkan nu asílan ya balay naya kasittolay mu, onu ya atáwa na, onu ya asassu na, onu ya báka na nga para ubra, onu ya asnu na onu panda ngala nga kuwuwa naya kasittolay mu.”

¹⁸ Ay kane màmud ngámin datu tolay tu aggaddug na se tu agsal-sal-it na se magina da tu tarumpeta, ay se masingan da nga magat-atù tu bantay, ay nagansing da tutu wala. Tútu nagyán da ngala kitu ad-adayyu.

¹⁹ Ay se dala nga nán kitu Moses, “Ikaw ya mangamomán kadakami, ay ginán mika. May kagiyam ke Dios nga akkan nakami amomanán ta matay kami,” nán na. ²⁰ Ay tútu nán tu Moses kadatu tolay, “Akan kayu magansing ta tistíngan nakayu, ay piyán na nu magansing kayu peyang ngin kaggína, ta senu akkan kayu magbásul,” nán na.

²¹ Ay nag-agyán nala datu tolay kitu ad-adayyu. Ngamay tu Moses, ay umadanni kitu nagibat ta angap nga ittu tu giyán ne APU Dios.

Datu bil-bílin mepanggap kitu annidúgan ka pagbasu

²² Ay nán ne APU kitu Moses, “Tu idi ya kagiyam mu kadaya iIsrael, ‘Nasingan nu mismu nga iyà nga APU nga atán kídi lángit ya nangamomán kadakayu. ²³ Ay túya akkan kayu mangwa ka sinan diyos nu nga nàwa

ka balitù onu nàwa ka silber se nu dayáwan na ummán ki agdáyaw nu kiyà. ²⁴ Mangwa kayu ka agbasuwán nu para kiyà, ay lusà ala ya usaran nu. Mangwa kayu kiyán na agbasuwán kadaya giy-giyán na pagpakammuwán ku kadakayu. Ay umbet tà nga mamindisiyon kadakayu. Yán na agbasuwán ya panidúgán nu kadaya pagbasu nu wa karneru onu báka, se ittu yán pe ya pangidatúnán nu kadaya karneru se báka ka aggiyáman nu ke APU. ²⁵ Ay nu batu ya usaran nu wa mangwa kiya agbasuwán nu kiyà, ay akkan nu usaran daya killután na batu, áta rag-ragitán nu ya batu ki angngusár nu ki aruminta. ²⁶ Akkan nu payán ka pákad ya ù-ùneán nu kiyán na agbasuwán nu para kiyà, áta nu umunè kayu, ay get tala masingan ya kannawan nu ipassingan, 'nán na,' nán mu.

Daya lin-lintag mepanggap kadaya asassu

21 Ay nán manin ne Apu kitu Moses "Tu dedi daya lin-lintag ga ipasúrut mu kaggída. ² Nu gumátang kayu ka laláki nga asassu wa Hebreo, ay annam dagun ya agsurbi na kadakayu, ay se la nga mawe yin nu mekapittu dagun na, nga áwan na bay-bayádan. ³ Ay nu áwan na atáwa kane gatángan nu, ay papannan nu wa áwan atáwa. Ngamay nu atán atáwa na ngin kadakayu nga gumátang kaggína, ay kabulun na nga mawe yin ya atáwa na. ⁴ Ay nu ya laláki nga asassu, ay pinangatáwa naya apu na ka asassu wa babay, ay se da nagan-anà, tu apu natu babay ya makin-kuwa kaggína se datu annánà na. Ay mawe nga sissa tu laláki. ⁵ Ngamay nu nán natu laláki nga asassu nga, 'Piyán ku ya apu ku se ya atáwa se daya annánà ku, ay maddi yà mawe,' nu nán na, ⁶ masápul la ippan naya apu na kitu pagday-dayáwan ke Dios, ay se na ipadat tu talínga natu asassu kitu gitap na gagyangán onu kitu gamba natu gagyangán, ay se na rabngan ki dúut. Ay se la magsurbi tu asassu kitu apu na kiya kasibbiyág na.

⁷ Ay nu ya isa nga laláki, ay iláku na ya an-anà na nga babay ka asassu, ay sabáli ya kàwaán na kiya kàwaán naya asassu wa laláki. ⁸ Ay nu tu apu na, ay pinalánu na nga atawán, ay se akkan na piyán nin, ay masápul la pasaka na kammin kadatu maganá kaggína. Awan na rabbang mangiláku kaggína ka sabáli tolá, áta nadakè tu namàyanán na kaggína. ⁹ Ngamay nu ipa-atáwa na kiya an-anà na nga laláki, ay masápul ibiláng na ka an-anà na pe yin. ¹⁰ Ay nu atawán natu apu, ay se la nga mangàduwa, ay masápul la ya angwa natu apu kaggína ay páda na kiya atáwa na. Akkan màsayán ya kanan se ya bádu na, se daya duddúma nga pagrabngán na. ¹¹ Ay nu akkan kuwaan na apu dedi ya tallu wa bánag, ay masápul la mawe yin ya asassu wa babay nga áwan na bay-bayádan.

Daya lin-lintag mepanggap kadaya makapatay

¹² Ya tolá ya mangámang ki kasittolá na, ay se na mapatay ay masápul la matay pe. ¹³ Ngamay nu akkan

na pinalánu patayan may nepalúbus ne Dios, ay annung na ya magsirù kiya isa nga giyán na kagiyan ku kadakayu. ¹⁴ Ngamay nu ginúrat na isa tolá ya pumatay se nelíbát na ya namatay, ay se la nawe nagsirù kiya altár ku, ay masápul alá nu kitúni se nu la patayan pe.

¹⁵ Daya manúlung kadaya mannákam da, ay masápul matay da.

¹⁶ Daya magkidnap ay masápul matay da, oray neláku da ngin ya tolá ya kinidnap da, onu atán pikam kaggída.

¹⁷ Daya magged kadaya mannákam da, ay masápul matay da pe.

¹⁸, ¹⁹ Ay nu atán da magsáwad, ay se masúlung na ya isa ya isa, onu bàbàan na ka batu, ay se la natalíngu may akkan natay, ay akkan mapánis tu nakasúlung, nu tu nasúlung ay bumílag kammin onu annung naya magtàdukud da magdal-dalen. Ngamay masápul bayádan natu nakasúlung tu nasayang nga oras natu sinúlung na, ay se aggína ya makammu kitu sinúlung na panda kiya ibibbílag na tutu wala.

²⁰ Ay nu baútan na tolá ya asassu na nga laláki onu babay, ay se matay nga dágus kiyán na nagbáut na, ay masápul la mapánis. ²¹ Ngamay nu magbiyág pikam ka isa onu duwa ngalgaw ya asassu, ay akkan na mapánis, áta kuw-kuwa na kampela ngin nin ya asassu.

²² Ay nu atán da lalláki nga magpatay, ay se matakitán da pe ya isa nga babay ya nabúsit, ay se la nga mippà ya an-anà na may áwan nin nadakè a nàwa kaggína ka panda, ay masápul magawát tu nakasúlung kaggína kiya banor ra kagiyan naya atáwa na. Ay akkan magsurù kiya kagiyan daya mangguwes kaggína. ²³ Ngamay nu atán pikam nadakè a màwa kitu babay ittu pe ya màwa kitu laláki. Nu natay, ay matay pe tu laláki. ²⁴ Nu nakúláp ay makúláp pe tu laláki. Ay nu nippà ya ngípan natu babay, ay masápul mippà ya ngípan pe natu laláki. Nu íma ay íma pe, ay nu síkil ay síkil pe natu laláki. ²⁵ Nu nasidug ay masidug pe ya laláki, ay nu natalíngu ay matalíngu pe tu laláki. Ay nu nàrusán ya baggi tu babay, ay masápul màrusán pe tu laláki.

²⁶ Ay nu ya isa nga laláki, ay nakúláp na ya asassu na nga laláki onu babay, ay masápul wayaan na ngin tu asassu na ka pinakabáyad na kitu mata na. ²⁷ Ay páda na pe nu ngípan ya mippà. Masápul nga wayaan na ngin tu asassu na ka pinakabáyad na kitu ngípan na.

Daya lin-lintag mepanggap kadaya kuw-kuwa

²⁸ Ay nu ya isa nga toru wa báka, ay sàgúdan na ya isa nga laláki onu babay, ay se matay ya tolá, ay masápul la matútokán ya toru panda ki katay na. Ay áwan mangán kiya karni naya toru. Ay tu makin-kuwa kitu toru, ay akkan na mapabásul. ²⁹ Ngamay nu tu toru, ay nakasàgud kitun nin, ay se nakagiyánan nin ya makin-kuwa, ngamay akkan na nepupúkù, ay se la makapatay ya toru, ay masápul la matútokán ya toru, ay se matay pe ya makin-kuwa. ³⁰ Ay nu makiawát

daya natayán, ay masápul la bayádan na ya awát nga kagiyan da, ta senu akkan da patayan. ³¹ Ay nu ya maságud, ay an-anà ay páda na nga lintag ya surútan nu ki angwa nu kiya makin-kuwa kiya toru. ³² Ay nu asassu ya ságúdan naya toru, magbáyad ya makin-kuwa kitu toru kitu apu natu asassu ka pagkàlu kílú nga silber, ay se matùtokán tu toru panda kitu katay na.

³³ Ay nu akkan nepatulli na tolay ya takkab naya bunbun onu nagkorob ka bubun ta akkan na tinàbán, ay se la atán toru onu asnu nga nepisù kitu bubun, ³⁴ ay masápul magbáyad ka pirà tu tolay kitu makin-kuwa kitu animál. Ngamay kuwa na ngin tu natay ya animál.

³⁵ Ay nu ya toru na isa tolay, ay napatay na ya toru pe naya isa tolay, masápul iláku datu sibbiyág ga toru, ay se da paguwarán tu báyd na. Ay uwan da pe tu karni natu natay ya toru. ³⁶ Ay nu gángay kammala nga sumágud tu toru, ay se akkan nepúkù natu makin-kuwa, masápul bayádan natu natay ya toru ka sibbiyág ga toru, ay kuwa na pe yin tu natay ya toru.

Daya lin-lintag mepanggap kadaya awát

22 Nu nagtákwaw ya isa tolay ka toru wa báka onu karneru, ay se na pinatay yin onu neláku na ngin, ay masápul bayádan na ka limma nga toru ya isa nga toru, onu appát ta karneru ya isa nga karneru. Ay nu áwan na nga pagbáyad, ay masápul la meláku yán na tolay ka asassu ta senu atán pagbáyad na. ² Ay nu atán pikam kaggína tu tinákaw na nga toru wa báka onu karneru onu asnu, ay se sibbiyág pikam, masápul la mamidduwa ya pagbáyad na.

³ Ay nu atán nasukalán na manglannà a magtákwaw ki gabi, ay se mapatay, ay áwan mapabásul kiya pannakatay na. ⁴ Ngamay nu algaw ya kàwa na, ay mapabásul ya nakapatay kaggína.

⁵ Ay nu magamet ya animál naya isa nga tolay kiya tálun onu kaubásan naya kasittolay na, onu ipaamet na ya tálun onu kaubásan na kasittolay na, ay masápul la magbáyad. Ay ya kapíyán kiya tálun onu kaubásan na ya pagbáyad na.

⁶ Ay nu sumidug ya tolay, ay se la sarátan na apuy ya naalmung ngin na ammay onu datu ammay nga akkan pikam nagáni onu nasidug ya tálun, ay masápul la bayádan natu nanidug ngámin datu nadadál.

⁷ Ay nu nepiyár naya isa tolay kiya kasittolay na ya pirà na, onu panda ngala nga napatag ga sanikuwa na, ay se la nga natákaw datun, masápul la sapúlan da tu nagtákwaw, ay se la magbáyad ka mamidduwa ya kaadu na kitu tinákaw na. ⁸ Ngamay nu akkan da masmà tu nagtákwaw, ay masápul la mippan tu nangiarimán kadatu pirà se sanikuwa kiya pagday-dayáwan ke Dios, ay se na nga sipataán nu inalà na onu akkan tu nepearimán da kaggína.

⁹ Ay nu atán ríri mepanggap ki magtakkil ki báka onu asnu, onu karneru, onu bádu onu panda ngala nga newágà na isa tolay, tu idi ya kuwaan nu. Ilbet nu ya kásu ke Dios. Ay ya pabasúlan ne Dios, ay magbáyad ka mamidduwa kitu makin-kuwa kitu talitakkilan na.

¹⁰ Ay nu nepatarakan na ya isa tolay ya asnu na onu báka, onu karneru onu panda ngala nga animál kiya isa nga tolay, ay se natay onu natalíngu onu nagtálaw tu nepatarakan kaggína, may áwan makasistígu, ¹¹ ay masápul la magsipata tu nagtarakan ke APU nu aggína ya nangwa kiya nàwaán naya nepatarakan kaggína onu akkan. Ay nu sipataán na nga akkan aggína ya nangwa kiya nàwaán naya nepatarakan kaggína ay masápul la kurugan naya nangipatarakan ya sipata. Ay akkan na magbáyad tu nangipataránán. ¹² Ngamay nu natákaw tu nepatarakan kaggína, masápul magbáyad. ¹³ Ay nu pinatay ulolag, masápul ilbet na ya baggi natu nepatarakan kaggína ka pakasinnán na kurug tu nàwa. Ay díkod akkan magbáyad kitu makin-kuwa.

¹⁴ Ay nu nagtakkaw ya isa tolay ka panda ngala nga animál, ay se natalíngu onu natay tu tingkaw na, ay se áwan tu makin-kuwa kitu nekàwa na, ay masápul bayádan natu nagtakkaw tu animál. ¹⁵ Ngamay nu atán tu makin-kuwa, ay akkan magbáyad tu nagtakkaw. Ay nu inarkilaan na tu animál, ay tittu tu arkila ya idde na.

Daya duddúma pikam nga lin-lintag

¹⁶ Ay nu ayuyútan naya isa nga laláki nga allayan ya isa nga babbalásang nga áwan na pikam kal-allay, masápul la manádug, ay se atawán na pe yin tu babbalásang. ¹⁷ Ngamay nu maddi tutu wala tu ama natu babbalásang, ay magawát ya laláki ka gángay banor tádug naya babbalásang nga meatáwa nga áwan pikam neallayán.

¹⁸ Masápul matay daya babbay ya durarákit.

¹⁹ Masápul la matay ya laláki nga mangwa ki animál.

²⁰ Daya magbasu ka pagday-dáyaw da kiya sabáli nga diyos, ay masápul la matay. Tittu we APU ya rabbang na nga pagbasuwán.

²¹ Akkan nu pà-paultuwan daya agtangeli ta agtangeli kayu pe kitun ka Egipto. ²² Akkan nu pà-paultuwan daya ulíla se daya bubbúkid da babbay. ²³ Ay nu pà-paultuwan nuda, ay se da makim-imalà kiyà, ay kalakkán kuda, ²⁴ ay se yà malúsaw tutu wala kadakayu, ay se takayu patayan ki gubát. Díkod mabúkid ya atáwa nu se maulíla pe daya annánà nu.

²⁵ Ay nu magpàkaw kayu ka pirà kadaya napubri nga tolay ku, akkan kayu magadang ka ábang na pirà nu. Akkan nu tal-taldan daya magpà-paábang ka pirà.

²⁶ Ay nu isalda naya keliyán nu kadakayu ya bádu na, masápul la ipatulli nu kaggína ki gidám. ²⁷ Ata get tittu yán ya annung na nga pagbádu. Awan na bádu wa matúdug. Ay nu makiseng kiyà, ay kalakkán ku áta maragkallà à.

²⁸ Akkan nu irupat te Dios, ay se akkan nu pe gedán daya mangitur-turáy kadakayu.

²⁹ Akkan nu wa tàtáan ya angngidátun kadaya dátun nu kadaya munna nga gáni nu se kadaya bási nu.

Idde nu kiyà daya manákam ma annánà nu wa lalláki. ³⁰ Ay páda na pe kadaya toru wa báka nu, se daya toru wa karneru nu. Ipatagibi nuda kadaya ina

da ki unag pittu walgaw. Ay se nuda la nga idátun kiyà ki mekawalu wa algaw.

³¹ Dakayu daya nekísi a tolay ku. Túya akkan kayu mangán kadaya karni áyam nu wa pinatay ulolag. Idde nu wala ngin kadaya átu.

Daya nalintag se kustu para kadaya ngámin tolay

23 Akkan kayu mangiwar-waragáwag ka busid da dámag. Ay akkan kayu pe tumistígu ka busid nga pumane kiya nadakè a tolay. ² Akkan kayu mear-arát kadaya kadúwán ki angwa da ki nadakè. Akkan kayu pe tumistígu ka pumane kiya kadúwán nga mamalintag ki akkan kustu. ³ Ay akkan nu pe paneyan ya isa tolay gapu wala ta napubri.

⁴ Ay nu masingan nu ya toru wa báka naya kagúra nu onu ya karneru na nga magal-aliwagwag gin, ay alà nu se nu wa ipatulli kammin kaggína. ⁵ Ay nu masingan nu ya asnu naya kumagúra kadakayu nga nekakálin gapu ki dammat na agtu na, ay sengán nu ya kumagúra kadakayu nga mangipasíkad kitu asnu na. Akkan nu bay-bay-án nala.

⁶ Akkan nu bal-balintaggan ya lintag gapu wala ta napubri ya nedarum. ⁷ Akkan nu pà-pàgan daya busid da darum. Akkan nu pabasúlan se nu la patayan daya áwan básul, se daya kustu kuk-kuwaan na tolay, áta panísan ku daya nakabásul la tolay. ⁸ Akkan kayu wa papasúsúán, áta ya pasúsù, ay ittu ya árig mangúláp kadaya agtuturáy. Ittu pe ya manadál kiya pakalintaggán kuma daya áwan bas-básul.

⁹ Akkan nu pà-paultuwan ya agtangeli. Ammu nu nu wà ummán naya ur-uray naya agtangeli, áta agtangeli kayu pe kitun ka Egipto.

Ya mepanggap kiya mekapittu dagun se mekapittu nga algaw

¹⁰ Mulán nu ya lusà nu ki unag annam dagun. ¹¹ Ngamay kiya mekapittu wa dagun, ay bay-án nu la. Akkan nu ganiyan daya búnga daya nagitubuwán kiyán na dagun, ta kuw-kuwa daya napubri nga keliyán nu. Ay daya mebunna da, ay para kadaya alsádu wa ulolag gin. Ay pakunán nu pe kadaya kamulán nu ka úbás se kadaya kamulán nu ka olíbo.

¹² Magubra kayu kadaya ubra nu kiya unag annam ngalgaw. Ay kiya mekapittu walgaw, ay magimáng kayu. Ta senu makemáng pe daya asassu nu wa neanà ki balay nu, se daya agtangeli nga pilluwan nu, ay senu memangán pe daya pagubra nu wa toru wa báka se daya asnu nu. ¹³ Ginán nu ngámin dedi nga kinagkagi kadakayu. Ay akkan kayu makiseng kadaya sabáli nga diy-diyos. Kannawan nu dayán, oray ya angngikagi nu wala ki ngágan da.

Daya napatag nga masilibrán

¹⁴ Mamilu kayu wa magpiyasta ka para kiyà ki maka-dagun. ¹⁵ Silibrán nu ya piyasta nga pinagkakán nu sinápaya ya áwan pamalbád. Nebílin ku kadakayu nga kiya nìdang nga al-algaw ki búlán na Abib, ay pittu

walgaw ya angngán nu ka sinápaya ya akkan napayán ka pamalbád. Ata ki am-amung dayán na al-algaw tu inagtálaw nu ka Egipto. Ngámingámin kayu, ay masápul atán dátun nu kiyà. ¹⁶ Ay masápul silibrán nu pe ya piyasta nga aggagáni nga ittu yán tu angngidátun nu kiyà kadaya munna nga gáni nu kadaya mulmúla nu. Ay nu tagay malpás ya dagun nin, ay silibrán nu pe ya piyasta nga pinagbubúrás nga ittu yán ya agbúrás nu kadaya úbás nu se daya búnga daya kaykáy nu. ¹⁷ Ay ngámin daya lalláki kadakayu, ay masápul la mamilu da magpassingan ke APU wa Dios ki makadagun.

¹⁸ Ay kiya angngidátun nu kiyà kiya dága naya pagbasu nu, ay masápul la áwan na kabulun na sinápaya ya nakibugán ka pamalbád. Ay masápul la áwan mabunna panda kaláwa kiya taba naya pinagbasu nu.

¹⁹ Ay daya kapiyán kiya munna nga magáni nu kiya tálung nu, ay ilbet nuda kiya balay ne APU wa Dios.

Akkan nu ilútu ya karni urbun karneru onu kalding ki gattà naya ina na.

Daya kar-kari se bil-bílin ne APU Dios

²⁰ Mangibon nà ka anghel nga maginunna kadakayu nga ittu ya magtagasíngan kadakayu kiya dadalenán se mangippan kadakayu kiya giyán nga nesagánà para kadakayu. ²¹ Ginán nu ya kagiyan na se ikurug nu, áta iyà ya nangidde kaggína ka turáy. Akkan nu kaguráan, áta akkan nakayu tutu wala nga pakawanan.

²² Ngamay nu kapiyánan nu ginán daya kagiyan na, ay se nu kuwaan daya ngámin na pekagi kaggína, ay sengán takayu kadaya kalínga nu. Ay kalínga kuda pe yin.

²³ Ay ya anghel nga maginunna kadakayu, ay ippan nakayu kiya giyán daya Amorreo, daya Heteo, daya Perizeo, daya Cananeo, daya Heveo se daya Jebuseo. Ay rapúnan kuda. ²⁴ Ay nu atán kayu win kannán, ay akkan nu ipat-patag onu day-dayáwan daya sinan diy-diyos da. Akkan kayu mear-arát kadaya kuk-kuwaan daya magday-dáyaw kaggída, nu di nu kuma nga dadálan dayán na sinan diy-diyos, se daya dadakkal batu para kaggída. ²⁵ Iyà nga APU wa Dios nu wala ya day-dayáwan nu. Ay bindisiyonan ku daya akakkanan nu, se ya danum ma inuman nu, ta sen ittu daya mamabílag kadakayu, ay se ku ippà daya sin-sinakit kadakayu. ²⁶ Awan pe yin kadaya nabùsit ya mippà ya búsit da, ay se áwan pe kadakayu win daya babbay ya di magan-anà. Ay se adaddu pe ya agbiyág nu."

²⁷ "Oray kiya akkan nu pikam nedaddatang, ay pappanansingan ku se riribuan ku daya tolay ya gubatan nu. Pataláwan ku daya kalínga nu nu masingan dakayu. ²⁸ Mangipàrob bà ka adu balábal la abubúyug. Ta senu ittu dedi daya mamàpur rin kadaya Heveo, kadaya Cananeo, se kadaya Heteo kiya ligge nu wa magdal-dalen. ²⁹ Ngamay akkan kuda pikam pàpurán ki unag makadagun, ta senu akkan mapanáwan ya lusà, ay umadu daya alsádu wa ulolag, ay masulítan kayu kaggída. ³⁰ In-inútan kuda nga pàpuran panda

kiya ikà-adu nu win na mangalà kiya lusà. ³¹ Ipandà ya lusà nu manggayát ka Daggáng nga Bebay panda kitu Bebay nga adanni kitu giyán datu Filisteo. Manggayát kitu ir-ir-er panda kitu wángag Eufrates. Pàpuraan nu datu mag-agyán kitúni áta paábà kuda kadakayu. ³² Akkan kayu makitur-turátu kaggída onu kadaya sinan diy-diyos da. ³³ Masápul magtálaw da kiya lusà nu, ta get nu aggída ya panggayatán naya agbásul nu kiyà. Ata nu umatangya kayu kiya agdáyaw da kadaya sinan diy-diyos da, ay ittu ya kàna nu win ki kàrung.”

Tu nangrisut ne Dios kadatu nagkakariyán da se datu iIsrael

24 Ay se la nán ne APU kitu Moses, “Manùdu kayu kídí giyán ku nga APU nu. Dakayu se de Aaron, se de Nadab, se de Abihu se daya pittu púlu wa pangmanàman daya iIsrael. Umbet kayu nga magdáyaw kiyà, may magyán kayu kiya ad-adayyu. ² Sissa ka ngala, Moses, nga umadanni kiyà nga APU. Ay daya kabbulum, ay akkan da umadanni kiyà. Ay akkan mabalin mepanùdu daya tolay kikaw,” nán na.

³ Ay se la inumbet tu Moses kitu giyán datu tolay, ay se na kinagi kaggída ngámin datu kinag-kagi ne APU se ngámin datu bil-bílin na. Ay nagsissa datu tolay ya summungbát kaggína nga nán da, “Ngámin daya kinag-kagi ne APU, ay kuwaan mi ngámin dayán,” nán da. ⁴ Ay nesúrát tu Moses ngámin datu kinagi ne APU. Ay kane pagmakát, ay nasápa ginumniya, ay se la nangwa ka annidúgán ka pagbasu kitu pungut natu bantay. Ay nangipasikád pe ka sangapúlu se duwa nga dadakkal nga batu, nga ittu pe ya bílang daya tangámalan ka Israel. ⁵ Ay se la nangipàrob kadatu babbágu nga iIsrael nga ittu datu nagidátun kadatu masidug ga dátun da ke APU, ay se da pe nangidátun kadatu báka nga toru para ki akikappiya da ke APU. ⁶ Ay inalà tu Moses tu gudduwa natu dága, ay se na nippáy kadatu besin, ay tu gudduwa, ay nesiya-siyà na kitu agbasuwán. ⁷ Ay se na nga inalà tu libru wa nekesurátan datu bil-bílin ne Dios, ay se na nebása kadatu tolay. Ay nán datu tolay kane mabalin na nga ibása tu libru, “Kuwaan mi ngámin daya kinagi ne APU, ay se mi ikurug da ngámin,” nán da. ⁸ Ay se na inalà tu dága nga nabansi, ay se na iwar-warsì kadatu tolay, ay se na nán, “Tu idi nga dága ya mamairut kiya kari ne APU kadakayu, kane idde na kadakayu dedi nga bil-bílin na,” nán na.

⁹ Ay se la nga nanùdu tu Moses se tu Aaron se tu Nadab se tu Abihu se datu pittu púlu wa pangmanàman datu iIsrael. ¹⁰ Ay nasingan da nge Dios nga Dios daya iIsrael. Magsisikád kiya ummán ka nasumintu ka napatag nga batu wa safiro ya ngágan na. Nalitáw tutu wala nga ummán ka singan lángit tu singan natu batu. ¹¹ Akkan inan-anu ne Dios datu pangmanàman datu iIsrael. Nasingan da nge Dios. Ay se da nagkakán se umminum kitúni.

Tu nipappan tu Moses kitu otun tu bantay

¹² Ay nán ne APU kitu Moses, “Manùdu ka ki bantay, ay se nà idaggán kiyán. Atán idde ku kikaw nga dalumpenág ga batu wa nangisurátan ku kadaya bil-bílin ku se lin-lintag nga ittu ya itùgud mu kadaya tolay,” nán na. ¹³ Ay tútu nagrubuwát tu Moses, kabulun na tu Josua nga kaseng na. Nanùdu tu Moses kitu bantay nga nagpassingannán ne Dios. ¹⁴ Ay nán tu Moses kadatu pangmanàman datu iIsrael, “Idaggán dakami yala kídí ta magulli kami kammin. Mabansi de Aaron se Hur ka kabulun nu. Ay nu atán daya atán ríri, ay aggída ya kapannán nu,” nán na.

¹⁵ Ay se la nga nanùdu tu Moses kitu bantay. Ay nalngúpán ka angap tu bantay. ¹⁶ Naganigad ya diláng ne APU kitu bantay Sinai. Ay nalngúpán tu bantay kitu angap ki unag annam ngalgaw. Ay kitu mekapittu wal-gaw, ay kinumraw kitu Moses kitu angap. ¹⁷ Kitun, ya singan natu diláng ne APU kitu otun tu bantay, ay ummán tutu wala ki apuy ya maggang-gangláyab kitu agsisingan datu iIsrael. ¹⁸ Ay sirrà tu Moses tu angap, ay se manùdu kitu bantay. Ay nakappát púlu gabi se appát púlu ngalgaw tu Moses kitu bantay.

Datu dátun para kitu Tabernákulu

25 Ay nán ne APU kitu Moses, ² “Kagiyam kadaya iIsrael nga mangilbet da ka dátun da kiyà. Alà mu ya dátun daya ngámin tolay ya sikkaanggam mangidde kadaya dátun da kiyà. ³ Tu dedi daya dátun nga alà mu: daya balitù, daya silber, se daya bága. ⁴ Alà mu pe daya abal nga mannáw, daya bayolet, daya dag-daggáng se daya napiya nga dilána. Alà mu pe daya dùdut kalding ⁵ se daya lálát toru wa karneru nga nakulorán ka daggáng, se daya napiya nga lálát báka. Ay alà mu pe daya tarikáyu nga akasiya. ⁶ Alà mu pe daya idde da nga denu olíbo wa para ki dílag, se daya talibangug nga para kiya denu nga ikkiipu se para kiya insensu. ⁷ Alà mu pe daya idde da nga batu wa oniko, se daya napatag ga batu-batu nga para kiya efod daya pappádi se para kiya aruwátan da ki gútù da. ⁸ Magpàwa ka kaggída ka napatag nga pagyanán ku nga tabernákulu, ta senu mepagataatán nà kaggída. ⁹ Ki angwa da kiyán na tabernákulu, ay masápul surútan da ya kàwa na nga kagiyan ku kikaw. Ay daya ar-aruminta kiya unag na, ay dayán nala kagiyan ku kikaw pe ya masúrut.

¹⁰ Magpàwa ka kaggída ka arko nga nàwa ka káyu nga akasiya. Ya kadaddu na, ay isa mitru se sangapúlu sentimitru. Ya kadakkal na, ay pittu púlu sentimitru, ay ummán pe ya kadallam na. ¹¹ Ay se mu la nga pakalupkopán ya ngámin panin lasi na se ya amin unag na ka pabeg balitù. Ay se mu pe pakalupkopán daya ngámin na lebi-lebig na. ¹² Magpàwa ka pe ka appát nga galáng nga pabeg pe nga balitù. Ay se mu la nga ika-bit kadatu síkil na kadatu appát síku na. ¹³ Ay se ka la magpàwa pe ka duwa nga takkan na káyu nga nàwa pe ka káyu wa akasiya. Ay páda na pe, pakalupkopán

muda pe ka pabeg balitù. ¹⁴ Ay dedi nga takkan, ay meruwad da kadatu galáng kadatu maganubáng nga síkil naya arko. Ay ittu daya pagbúlig da kiya arko. ¹⁵ Ay daya takkan, ay meruruwad da peyapeyang kadatu galáng, nga akkam da ip-ippà. ¹⁶ Ay iunag mu kitu arko ya nekesurátan daya bil-bílin ku nga ittu daya iddè pikam kikaw.

¹⁷ Ay se ka la magpàwa pe ka takkab naya arko ka pabeg pe nga balitù. Ittu ya akim-imallàán ke Dios. Ya kadaddu na, ay isa mitru se sangapúlu sentimitru, se ya kadakkal na, ay pittu púlu sentimitru. ¹⁸ Ay magpàwa ka pe ka duwa nga sinan kerubin kiya magpungtu kiya takkab na nga ittu ya akim-imallàán ke Dios. Ya usaran mu, ay pinitpet nga balitù. ¹⁹ Díkod magpungtu daya duwa nga sinan kerubin. Mekanáyun da kam kiya akim-imallàán ke Dios. ²⁰ Ay daya duwa nga kerubin, ay magàráng da, ay se daya payà da, ay mepangátu ya kaúnát da. Díkod, layyungán da ya akim-imallàán ke Dios nga ittu tu sisinnán da. ²¹ Ay yán na akim-imallàán ke Dios, ay mikab kiya arko. Ay iunag mu kiya arko ya nekesurátan daya bil-bílin ku nga iddè kikaw.

²² Ay kiyán na akim-imallàán ke Dios, ay amomanán taka kiya nagtuldán daya duwa nga sinan kerubin. Ikagiyán ku kikaw ngámin daya bil-bílin ku kadaya iIsrael.

Tu tebol natu sinápáy nga para ke APU

²³ Magpàwa ka pe ka tebol. Ya kadaddu na, ay siyám púlu sentimitru, ay ya kadakkal na, ay gudduwa mitru. Ya kalingúdu na, ay pittu púlu sentimitru. Ya káyu wa akasiya ya usaram pe. ²⁴ Kalupkopán mu ka pabeg balitù, ay pakalupkopán mu pe daya lebi-lebig na ka pabeg pe nga balitù.

²⁵ Ay palebután mu ya otun na ka káyu wa tangagakam ya lampád na. Ay kalupkopán mu pe ka pabeg balitù, se mu pe pakalupkopán daya lebi-lebig na ka pabeg balitù pe.

²⁶ Ay pangwa mu pe ka appát nga galáng nga ittu daya ikabit mu kadaya appát síkil na. ²⁷ Dayán na galáng nga keruwaddán daya takkan na káyu nga pagbúlig kiyán na tebol, ay ipanigad mu la ka bitti kiya lebig na.

²⁸ Mangwa ka pe ka takkan na káyu, nga ittu daya pamúlig nu kiya tebol. Ya káyu wa akasiya ya usaram, ay se kalupkopán muda pe ka balitù. ²⁹ Magpàwa ka pe ka gupagupán se pippinggán se daya pitser se daya bawl nga ittu daya mausár para kadaya dátun nga mainum. Màwa pe dayán ki pabeg balitù. ³⁰ Ay mangippáy ka peyapeyang ka átang nga sinápáy nga sisinnán ku peyang.

Tu kandelero

³¹ Magpàwa ka pe ka kandelero nga pabeg balitù. Ya pungut na se arutáng na, ay se daya mal-malúkung na, ay màwa da ka pinitpet nga balitù. Daya dekorasyon na nga but-bútà se daya aken da, ay

mekanáyun da kiya arutáng na. ³² Ay yán na kandelero, ay atán annam ma pas-pasanga na nga magtutúway kiya arutáng na. Tallu kiya tapíngit, ay tallu pe kiya tapíngit. ³³ Ay ki kada pasanga, ay payán mu ka tallu wa mal-malúkung nga sinan bútà almendras nga atán tu bisi se aken da. ³⁴ Ay kiya arutáng mismu naya kandelero, ay payán mu ka appát nga nagsasarundù a sinan bútà almendras nga atán tu aken da. ³⁵ Payám ka isa nga sinan bútà ya panigad daya munna nga duwa pasanga nga nagtuway, ay se la manin isa kiya panigad daya mekàduwa, ay se la isa manin kiya mekàlu. Pakunán mu ngámin daya annam ma pas-pasanga naya kandelero. ³⁶ Ngámin dayán na but-bútà, se datu pas-pasanga, ay mekanáyun da kiya arutáng na. Ay ngámin da, ay màwa da ka tangtanggapánid nga pinitpet nga pabeg balitù. ³⁷ Ay magpàwa ka ka pittu wa pingki nga ittu daya meparotun kadaya pas-pasanga na, ta senu mawadaán ya àrang-an na. ³⁸ Daya kartib pabílu daya pingki se daya aggippayán kadayán, ay màwa da pe ka pabeg balitù. ³⁹ Ay ya kandelero se ngámin daya ar-aruminta na, ay màwa da ka 34 kílú nga pabeg balitù. ⁴⁰ Ay ki angwám kadayán, ay masápul surútam tutu wala ya palánu nga sisinnán mu kidi nga bantay."

Ya mepanggap kitu Tabernákulu

26 "Ay nu iya tabernákulu, ya angwa mu, ay mangwa ka ka sangapúlu wa tulda nga naabal ka napiya nga dilána nga mannáw, se bayolet, se dagdaggáng. Ay burdáan muda pe ka dekorasyon da nga kerubin. ² Sangapáda ya kadadakkal ngámin dayán na tulda. Ya kadaddu da, ay sangapúlu mitru se gudduwa. Ay ya kába da, ay isa mitru se walu púlu sentimitru. ³ Pagtatakípan mu daya limma nga tulda, ay se pagtatakípan mu manin pe daya limma. ⁴ Ay se mu la lanángan ka galáng nga nàwa ki binola nga mannáw ya bíkat naya tapungtu nga tulda kitu limma nga nagtatákip, ay se mu la pakunán pe ya bíkat naya tapungtu nga tulda naya mekàduwa nga nagtatákip pa limma nga tulda. ⁵ Limma púlu nga galáng ya ippáy mu ki isa nga tulda, ay ummán pe kitu isa. Magbábátug ngámin daya gala-galáng da nga duwa.

⁶ Ay se ka magpàwa pe ka limma púlu wa sagpit nga pabeg balitù, nga ittu daya pagsagpit mu nu pagsulpítan mu win datu tulda. Díkod, matangtanggapánid ya tabernákulu.

⁷ Ay mangwa ka pe ka sangapúlu se isa tulda nga naabal ka dùdut kalding, nga ittu ya ináp mu kiya tabernákulu. ⁸ Ay kuwaan mu ka sangapáda ya kadadakkal dayán na tulda. Ya kadaddu da, ay sangapúlu se tallu mitru se gudduwa, ay se ya kába da ay isa mitru se walu púlu se siyám sentimitru. ⁹ Pagtatakípan mu ya limma nga tulda, se pagtatakípan mu pe daya annam. Ay ya mekannam, ay màpil la mapagkadduwa, nga ittu ya mepanin àráng kiya tabernákulu. ¹⁰ Ay se ka la mangwa ka limma púlu wa galáng kiya bíkat naya tapungtu wa tulda kadatu nagtatákip pa tulda, ay se limma púlu galáng pe kiya bíkat naya tapungtu nga

tulda naya mekàduwa nga nagtatákip pa tulda. ¹¹ Ay se ka la mangwa ka limma púlu nga sagpit nga nàwa ka bága. Ittu dayán daya pagsagpit mu kadatu gala-galáng datu tulda nu pagtakípan muda ngin. Díkod tang-tangapánid ya pagbalinán naya tabernákulu.

¹² Ay ya mekasangapúlu se isa nga tulda, ay mekikeway yala ya gudduwa na kiya likud naya tabernákulu. ¹³ Ay ya gudduwa mitru kitu tapíngit bíkat na, ay mekikeway kampela ngin nin kiya bíkat naya tabernákulu. Ay ya gudduwa mitru kiya tapíngit bíkat na, ay mekikeway kampela ngin nin kiya tapíngit bíkat naya tabernákulu ta senu matàbán. ¹⁴ Ay mangwa ka pe ka ináp mu manin kiya tabernákulu. Ya usaram, ay lálát toru wa karneru. Ay se ka la manin mangwa ka panin lasi nga annáp nga nàwa ka napiya nga lálát. ¹⁵ Ay se ka mangwa ka dab-dabbi nga ittu daya anumalay naya tabernákulu. Ay ya káyu wa akasiya ya usaram. ¹⁶ Ya kadaddu dayán na dab-dabbi, ay appát mitru se gudduwa. Ay ya kalampád da, ay pittu púlu sentimitru.

¹⁷ Ay kiya tapungtu naya kada dabbi, mangwa ka ka duwa nga padíla nga magdammáng. Ittu dayán daya pagtatakípan dayán na dab-dabbi. ¹⁸ Mangwa ka ka duwa púlu dabbi para ki panillod naya tabernákulu, ¹⁹ ay se ka mangwa ka appát púlu wa pangipasikádan kadaya dab-dabbi. Ya usaram ay silber. Duwa nga agpasikádan ya pagsàraddán naya isa nga dabbi, nga ittu ya kesulpongán datu duwa nga padíla na. Ay se duwa manin kiya sumarunu nga dabbi, nga ittu pe ya kesulpongán daya duwa nga padíla na. ²⁰ Ay kiya tapíngit bíkat naya tabernákulu, kiya panidáya, ay mangwa ka pe ka duwa púlu wa dabbi. ²¹ Mangwa ka pe ka appát púlu wa agpasikádan kadaya dab-dabbi nga silber. Duwa nga agpasikádan ya kada dabbi. ²² Ay kiya panin likud na ya tabernákulu, kiya pane sirbútán, ay mangwa ka ka annam dabbi. ²³ Ay se ka pe mangwa ka duwa dabbi para kadaya síku naya tabernákulu ki likud. ²⁴ Magrewing da ki panigad panda ki paningúdu kiya giyán naya munna nga galáng. Páda na pe kiya isa nga atán ki síku. ²⁵ Díkod walu ngámin daya dabbi se sangapúlu se annam ngámin daya agpasikádan. Duwa ki kada dabbi. ²⁶ Magpàwa ka ka takkan na nàwa ka káyu wa akasiya. Limma ya para kiya tangapíngit naya tabernákulu, ²⁷ ay limma pe ya mippáy kiya tapíngit. Ay limma pe nga takkan ya mippáy kadaya dabbi nga atán kiya padne sirbútán nga ittu ya likud naya tabernákulu. ²⁸ Ay ya takkan na mippáy kiya panin ábà daya dabbi, ay tanganáyun. ²⁹ Ay ngámin daya dabbi, ay kalupkopán muda ka balitù. Kuwaan mu pe daya gala-galáng da ka balitù. Ittu dayán ya pangiruwaddán mu kadaya tak-takkan na káyu. Ay kalupkopán mu pe daya ngámin na takkan ka balitù. ³⁰ Ay se mu la ipasikád ya tabernákulu, nga ummán kitu palánu nga nepassingan kikaw kitu bantay.

³¹ Magpàwa ka pe ka abay nga kurtína nga naabal ka mannáw se bayolet se dag-daggáng nga binola nga dilána. Ay se la makappiya maburdáan pe ka kerubin. ³² Ikabit mu idi kiya appát adígi nga káyu akasiya nga nakalupkopán ka balitù. Ipasikád muda ki appát nga

agpasikádan na nàwa ka silber. Payán mu daya adígi ka sáwit nga nàwa ka balitù. ³³ Irabit mu ya kurtína ka sagpit nga nàwa ka balitù. Ay se mu la ilnà ya arko nga giyán tu nekesurátan datu bil-bílin ku kiya nakurtinán na giyán. Ay tu kurtína ya pagbátán daya duwa nga kuwartu. Ya isa ay ittu ya kuwartu nga Napatag, ay ya isa ay ittu kuwartu nga Kapà-pàgán. ³⁴ Íkab mu ya takkab nga akim-imallàan ke Dios kitu arko, ay se mu la ippáy kiya kuwartu nga Kapà-pàgán. ³⁵ Ay tu tebol, ay ippáy mu kiya panin lasi naya kurtína. Ay ya kand-elero, ay ippáy mu kiya panillod da unag naya tabernákulu, nga magpanidmáng kiya tebol. Ay ya tebol, ay ippáy mu kiya panidáya kiya unag naya tabernákulu.

³⁶ Ay payán mu pe ka kurtína ya lalangán naya tabernákulu. Ya kurtína ay maabal ka mannáw, se bayolet, se dag-daggáng nga binola dilána nga napiya. Paburdáan mu ya kurtína. ³⁷ Ikabit mu idi nga kurtína kiya limma adígi nga akasiya nga nakalupkopán ka balitù. Ipasikád mu da ki limma nga agpasikádan nga nàwa ka bága. Payán muda pe ka sáwit nga nàwa ka balitù nga ittu daya pangikabitán mu kiya kurtína."

Tu annidúgán ka pagbasu

27 "Ay se ka manin mangwa ka annidúgán ka pagbasu. Ya kadakkal na, ay duwa mitru se tallu púlu sentimitru nga nagbaal. Ay ya kadallam na, ay isa mitru se tallu púlu sentimitru. Ya káyu wa akasiya ya usaram. ² Kiya útun daya appát síku na, ay payán muda ka sinan sàgud. Ay mekanáyun da kiya annidúgán. Ay se mu la nga kalupkopán ya annidúgán ka bága. ³ Ay se ka la magpàwa ka timba nga aggapuyán se kadaya agtallaán kiya abu, se daya palpála. Magpàwa ka pe kada besin se daya pagkáwit ka karni. Ay kuwaan mu dayán ngámin na ar-aruminta ka bága. ⁴ Ay mangwa ka pe ka bága nga sinan balúláng nga issaságat na. Payán mu ka galáng daya appát síku naya sinan balúláng nga nàwa pe ka bága. ⁵ Ay se mu la ippáy kiya unag naya annidúgán. Ikabit mu kiya panigad naya lebig na, ta senu dumatang kiya ábà na. ⁶ Mangwa ka pe ka takkan na káyu ka pagbúlig kiya annidúgán. Káyu wa akasiya ya kuwaam, ay se kalupkopán mu pe ka bága. ⁷ Ay dayán na takkan, ay meruwad da kadaya galáng nga atán kiya magpíngit kiya bíkat naya annidúgán nu bulígán da. ⁸ Ay ya dingding naya annidúgán, ay tabla. Díkod ummán ka kahon ya kàwa na. Kuwaan mu dayán ngámin ka ummán kitu nepassingan ku kikaw kitu bantay.

Ya amuwág natu Tabernákulu

⁹ Ay mangwa ka pe ka amuwág naya tabernákulu. Ya amuwág na ki panillod, ay abutan mu ka kurtína nga nàwa ka napiya nga dilána nga appát púlu se annam mitru ya kadaddu na. ¹⁰ Mangwa ka ka duwa púlu wa pagadígi mu kiya amuwág. Mangwa ka pe ka duwa púlu nga pangisiínán mu kadayán. Pabeg bága ya usaram kadayán ngámin. Ngamay daya sáwit da se daya sarikáw da, ay silber ya usaram. ¹¹ Ay páda na pe kiya

panidáya. Maabut pe ya amuwág ka kurtína nga appát púlu se annam mitru ya kadaddu na. Ay duwa púlu pe ya adígi na nga mesiín pe. Ay màwa dayán ka bága. Ngamay daya sáwit da se daya saríkaw da, ay màwa da ka silber. ¹² Ya súbá naya amuwág kiya pane sir-bútán, ay duwa púlu se tallu mitru. Sangapúlu wa adígi ya ippáy mu se isiín muda pe. Ay maabut ka kurtína pe. ¹³ Ay ya súbá naya amuwág ga panin àráng ki padne lattakán, ay duwa púlu se tallu mitru pe. ¹⁴ Ya kadaddu naya kurtína kiya tapíngit naya lalangán na, ay annam mitru se siyám sentimitru. Ay ya angadig-iyán na, ay tallu se mesiín da pe. ¹⁵ Ay ya tapíngit na, ay maabut pe ka kurtína. Ay annam mitru se siyám sentimitru ya kadaddu na pe. Ay tallu pe ya angadig-iyán na se mesiín pe. ¹⁶ Ya ruwáangan naya amuwág, ay mapayán pe ka annam mitru se siyám sentimitru wa kurtína nga nàwa ki mannáw, bayolet se dag-daggáng nga naabal ki napiya nga dilána. Ay maburdáan pe. Mekabit yán ki appát ta adígi nga nesisíin pe. ¹⁷ Ngám-in daya adígi ki amuwág, ay atán bagákat da nga silber, se daya sáwit da ay silber da pe. Ay daya nesiínán da, ay pabeg bága. ¹⁸ Ya pásit naya amuwág, ay appát púlu se annam mitru, se ya súbá na, ay duwa púlu se tallu mitru. Ay maabut ka kurtína nga nàwa ki napiya nga dilána nga ya kadaddu na, ay duwa mitru se tallu púlu sentimitru. Ay mesiín daya adígi na ka bága. ¹⁹ Ngámin daya maus-usár ra ar-aruminta kiya tabernákulu, ay se daya pat-pátù na, se daya pat-pátù naya amuwág na, ay màwa da ngámin ka bága.

Ya panagtagasíngan kitu dílag

²⁰ Ay ibílin mu pe kadaya iIsrael nga mangilbet da ka denu olíbo wa napabeg ka para kiya dílag, ta senu masibtán peyang ya kandelero kiya oras nga kasibtán na. ²¹ Ay kiya tabernákulu kiya panin lasi naya kurtína nga giyán natu nekesuratán datu bil-bílin, de Aaron na maggaáma ya magtagasíngan kiya dílag, ta senu siggagatang da peyang ki àráng ne APU. Ay metul-túluy idi ya bílin pe yin kadaya sumar-sarunu nga tolay nga iIsrael."

Daya ibbabádu datu pappádi

28 "Ay se mu la alà e Aaron na wagi mu se daya pútupútut na nga lalláki, nga de Nadab, se Abihu, se e Eleazar, se Itamar. Ikisi muda kadaya iIsrael ta aggída daya pappádi nga magsurbi kiyà. ² Pangwa mu nge Aaron nga wagi mu ka napatag nga bádu pádi nga ittu ya kapiyaán na pagbádu na. ³ Ay se mu la kagiyán kadaya ngámin nalaing nga niddán ku ka paglaingán da, nga pangwa da nge Aaron ka ibbabádu na, nga ittu ya mangipakammu nga aggína ya nekisi nga pádi ku. ⁴ Ay tu dedi daya ibbabádu na nga kuwaan da: annáp gútù, ya efod, ya kamason na, ya amin unag nga kamason na nga nabúri, ya pagabungut na, se ya pagbagákat na. ⁵ Ya usaran da, ay binola nga balitù se mannáw, bayolet, dag-daggáng se

⁶ Kuwaan da ya efod ka binola nga balitù se binola nga mannáw se bayolet se dag-daggáng se napiya nga dilána nga napiya ya nekaabal na. ⁷ Atán duwa nga sadáng na nga ittu ya pagtakípan naya panin àráng se panin likud na. ⁸ Ay ya naburdáan na bagákat na, ay páda na pe ya kàwa na. Daya mausár ay balitù, se mannáw, bayolet, se dag-daggáng nga binola se napiya nga dilána. ⁹ Mangalà ka ka duwa pilà a oniko † se mu la nga imarka daya ngag-ngágan datu lalláki nga pútupútut tu Israel, ¹⁰ annam ngágan kiya isa nga batu, ay annam pe kiya isa nga batu. Pagsasarunuwan muda nga imarka sigun kitu nekeanà da. ¹¹ Ya kesúrat dayán nga ngag-ngágan daya pútupútut tu Israel, ay ummán kiya angngimarka naya maragkuwa ka sangkilat nga immamarka. Ay se muda la nga ipigkat dayán na batu kiya ummán ki nalága nga bibittì a bárus nga balitù. ¹² Ay se muda la iparikkáp kadaya abága natu sinadáng naya efod. Dayán na batu ya panamdammán nu kadatu pútupútut natu Israel. Bugbugtung ne Aaron daya ngag-ngágan da ki akiàráng na ke APU ka panamdammán na kaggída. ¹³ Mangwa ka ka ummán ka nalága nga bibittì bárus nga balitù nga ittu daya pangipigkattán mu kadaya batu. ¹⁴ Ay magpàwa ka pe ka duwa kadena nga pabeg balitù. Lubídan muda, se muda ikabit kadatu nangipigkattán mu kadatu batu."

Tu annáp gútù

¹⁵ "Ay magpàwa ka pe kiya annáp gútù na nga usaran na nu magsaludsud ke APU. Masápul la napiya ya kàwa na nga ummán kiya kàwa naya efod. Ya usaran mu pe, ay balitù se binola nga mannáw, bayolet, se dag-daggáng se napiya nga dilána. ¹⁶ Nu màpil ay magbalin ka kuwadradu ya kàwa na. Siyám inses ya kadaddu na, ay siyám inses pe ya kalampád na. ¹⁷ Ay payán mu ka appát daládag ga nagbal-baláki nga batu. Ya isa nga daládag, ay daya batu wa karnelia, crisolite, se esmeralda. ¹⁸ Ya mekàduwa nga daládag ay turkísa, safiro, se diyamante. ¹⁹ Ay ya mekàlu wa daládag, ay daya batu wa jacinto, aget, se amatista ya ippáy mu. ²⁰ Ay ya mekappát daládag ay berilo, oniko se haspe. Mepigkat da pe ka nalága nga bibittì a bárus nga balitù. ²¹ Sangapúlu se duwa ngámin daya batu nga kemarkaán daya ngag-ngágan datu pútupútut tu Israel. Díkod ummán da ka immamarka daya batu. Atán ngágan datu batu. Ngágan datu sangapúlu se duwa nga tangámalán. ²² Mangwa ka ka kadena nga pabeg balitù para kiya annáp gútù. Lubídan mu dayán na kadena. ²³ Mangwa ka pe ka duwa galáng nga pabeg balitù. Ippáy muda kadaya duwa nga síku naya annáp gútù. ²⁴ Ay se mu la ikabit datu duwa nga nalúbid da kadena nga balitù kadatu duwa nga galáng nga atán kadatu síku natu annáp gútù. ²⁵ Ay datu ta-pungtu datu duwa nga nalúbid nga kadena, ay ikabit muda kadatu duwa nga nepigkat ta batu kadatu abága naya efod. Díkod mekabit datu kadena kiya àráng se kitu abága naya efod. ²⁶ Ay se ka manin

† Ya oniko ay batu wa ummán ka búngut.

mangwa ka duwa galáng nga balitù. Ikabit muda kadaya panigad nga síku naya annáp gútù ki linung na nga otun tu efod. ²⁷ Mangwa ka manin ka duwa nga galáng nga balitù se mu ikabit kiya panigad kiya amin lasi daya duwa nga sadáng naya efod kiya nagpandanán na kiya paningúdu naya naburdáan na sadáng naya efod. ²⁸ Ay daya galáng naya annáp gútù, ay mekabit da kadaya gala-galáng naya efod ka mannáw nga lúbid. Díkod magpanin otun ya annáp gútù kiya naburdáan na parte naya efod. Ay akkan mesibna pe yin kiya efod. ²⁹ Ay díkod, e Aaron, ay ag-agtu na ki adanni ki púsu na daya ngag-ngágan datu lalláki nga pútupútut natu Israel nga nesurátan kiya annáp gútù nu magunag kiya Kapágán na kuwartu nga magadang ka sírib ke APU. Ay díkod mepadamdám da peyang ngin ke APU. ³⁰ Ay kiya annáp gútù nga magpasírib, ay íppáy mu daya Urim se Tummim. Masápul la adanni da ki púsu Aaron nu mawe makiàráng ke APU. Díkod ag-agtu na peyang nu makiàráng ke APU ya magpasírib kaggína kiya agdisisyon na para kadaya iIsrael.”

Datu duddúma pikam ma ibbabádu datu pappádi

³¹ “Ya kamason nga magpanin linung kiya efod, ay pabeg mannáw. ³² Ya búlaw na ay mapayán ka natúlappid da bibittì lúbid ka tapár na ta senu akkan mapisi. ³³ Ay kiya gayádan na, ay maarumaymayán ka sinan bayábat nga nga nàwa ka binola nga mannáw, bayolet se dag-daggáng. Ay kiya nagbabátan da, ay maarumaymayán ka bibittì a kingkeng nga nàwa ka balitù. ³⁴ Díkod isa nga kingkeng ki kada isa nga sinan bayábat. Ay díkod mapalebután ya gayádan naya bádu. ³⁵ Ittu ya pagbádu ne Aaron nu magubra ngin kiya kinapádi na. Ay magina ya agkingkeng na nu magunag kitu napatag nga giyán nga umàráng ke APU. Ay ummán pe nu lumawán nin. Ay díkod akkan matay.

³⁶ Ay mangwa ka pe ka sagápaw na nga nàwa ki pabeg balitù nga nadikorasyonán ka but-bútà. Ay se mu la imarka kiyán ya ‘Napatag ke APU.’ ³⁷ Ikabit mu idi kiya panin àráng naya abungut na. Ay mannáw wa lúbid ya pangikabit mu. ³⁸ Mippáy idi kiya kiday ne Aaron. Ay e Aaron ya mangáku kadaya ngámin kinadakè daya dátun daya iIsrael ki angdalus da ngin kadayán nu idátun dada ngin ke APU. Ay masápul la atán peyang yán na sagápaw kiya kiday ne Aaron, ta senu pàgan ne APU da. ³⁹ Ay ya amin unag ga nabúri a kamason, ay naabal ka napiya nga dilána. Ay páda na pe ya abungut na. Màwa pe ka napiya nga dilána. Ay ya bagákat na, ay màwa ki naburdáan na abal. ⁴⁰ Ay ya para kadaya lalláki nga pútupútut ne Aaron, ay magpàwa ka ka kam-kamason se bag-bagákat da se daya abungut da, ta senu napiya se nadáyaw tutu wala ya sing-singan da. ⁴¹ Ibádum † ke Aaron se kadaya pútupútut na dayán na ikkaaruwát da, se muda ipuwán ka denu se muda ikarárag ka angngikísi mu kaggída ka maurdenán nga pappádi nga magsurbi kiyà. ⁴² Ay pangwa muda pe ka kalsunsilyu da nga dilána, ta senu

† Ya angngibádu ne Moses kade Aaron na maggaáma kadatu ikkaaruwát da, ay parte naya angngikísi na kaggída.

matàbán ya kinasoba da. Ya kadaddu da, ay panda ki panda lappu da kampela ngin. ⁴³ Isúut de Aaron dayán se daya pútupútut na nu magunag da kiya tabernákulu, onu nu umbet da kiya annidúgán ka insensu nga magsurbi kiyà kiya Napatag nga Kuwartu, ta senu akkan da magbásul se akkan da matay. Tu idi peyang ngin ya sur-surútan nu panggap kaggína se daya ngámin na pútupútut na.”

Ya pannakakísi datu pappádi

29 Ay nán manin ne Apu “Ay tu idi ya kuwaan mu kiya angngikísi mu kaggída, ta senu magsurbi da ka pádi ku. Mangalà ka ka isa nga nabagu pikam ma toru báka se duwa nga toru wa karneru nga áwan tutu wala nga sad-sadúra. ² Mangwa ka pe ka sinápay ya akkan nakibugán ka pamalvád, se sinápay ya áwan pamalvád da nakibugán ka denu se ning-ingpit nga sinápay nga napigesán ka denu. Ya kapíyán na arína ya usaran mu ki angwa mu kadayán. ³ Ippáy muda ki sissa nga làba, ay se mu la ilbet ya làba se ya toru wa báka se daya duwa toru wa karneru. ⁴ Alà mu de Aaron se daya pútupútut na kiya gagyángán naya tabernákulu, ay se muda la nga digútan. ⁵ Ay se mu la nga alà datu ikkaaruwát da. Ikamason mu ke Aaron ya amin unag ga kamason na se la ya kamason na kippayán naya efod. Isúut mu ya efod kaggína se ya annáp gútù se mu la bagakátan kiya naburdáan na bagákat naya efod. ⁶ Ay iabungut mu pe ya abungut na se ipasagápaw mu pe daya napatag nga sagápaw kiya abungut na. ⁷ Ay se ka mangalà ka ikkiípu nga denu, ay se mu la nga isiyà ki úlu na ka angngipassingan mu nga aggína ya píli.

⁸ Ay se mu la alà daya pútupútut na, ay se muda suútán ka kamason ⁹ ay se muda pe bagakátan kiya ibbabagákat da. Ay se muda pe nga abungután. Ay metudin kaggída ngin ya kinapádi gapu kiya akkan mippaipá a bílin ku. Ittu lugud yán ya isa nga kuwaan mu ka angngikísim ke Aaron se kadaya pútupútut na. ¹⁰ Alà mu ya toru wa báka kiya gagyángán naya tabernákulu. Ay de Aaron se daya annánà na, ay iparotun da daya íma da kiya úlu naya toru. ¹¹ Ay se mu la nga patayan ya toru kiya àráng ne APU kiya gagyángán naya tabernákulu. ¹² Ay se ka la mangalà ki dága naya toru, ay se mu la nga ipiges kadaya sinan sàgud, nga atán kadaya síku naya annidúgán. Ya intutuldu la ya pangipiges mu. Ay ya bunna kiya dága, ay isiyà mu kiya pungut naya annidúgán. ¹³ Ay alà mu ngámin daya taba nga nekalupkop kadaya inunag naya báka, se ya kapíyán kiya agtay na, se daya duwa nga analbát na se daya nekalupkop nga taba. Ay se muda la sidúgan kiya annidúgán. ¹⁴ Ngamay daya tabbit naya toru se daya lálal na se daya kawel na, ay sidúgan muda kiya lasi naya íli. Tú dayán daya pagbasu ki básul.

¹⁵ Ay se mu la nga alà ya isa kadatu toru wa karneru, ay se dala iparotun de Aaron na maggaáma kiya úlu naya toru daya íma da, ¹⁶ ay se mu la pe nga patayan ya toru. Alà mu ya dága na, ay se mu la nga isà-sàyu kadaya ngámin dingding naya annidúgán. ¹⁷ Ay se mu

la nga tup-tup-an ya toru. Bagguwán mu daya inunag na se daya síkil na. Ay se muda la iamung kadatu tabbit nga natupà se itu úlu na. ¹⁸ Ay se mu la nga sidúgan ya ngámíngámin kiya annidúgán. Ittu yán ya sinidug nga dátun ke APU. Pàgan na ya aláb.

¹⁹ Ay se mu alà manin tu isa nga toru, ay se la nga iparotun de Aaron na maggaáma ya íma da kitu úlu natu toru, ²⁰ ay se mu la nga patayan ya toru. Mangalà ka kitu dága na se mu la ipiges kiya adon naya panin diwanán na talínga de Aaron se daya pútupútut na. Ay pigesán mu pe daya indadakkal naya diwanán íma da, ay se daya indadakkal naya diwanán na sik-síkil da. Ay se mu la isà-sàyu kiya ngámin dingding naya annidúgán ya bunna nga dága. ²¹ Ay se ka mangalà kitu dága nga atán kiya annidúgán, ay se ka pe mangalà kitu denu wa ikkiípu, ay se mu la war-warsían de Aaron na maggaáma se daya bad-bádu da kadayán. Ay díkod de Aaron na maggaáma se daya bad-bádu da, ay kuw-kuwa kuda ngámin.

²² Ay alà mu pe datu taba natu toru wa karneru; datu nataba nga íput se datu taba nga nekalupkop kadatu inunag na. Ay alà mu pe tu kapiyán natu agtay na, se datu duwa nga analbát na meráman datu taba nga nekalupkop kadayán. Alà mu pe ya panin diwanán na apel na (ta tu idi ya toru karneru nga para kiya angngikisi) ²³ Mangalà ka pe tangabukal sinápáy kadatu linàba nga sin-sinápay nga nedátun ke Apu. Mangalà ka pe ka tangapánid nga sinápáy nga nakibugán ka denu, se isa nga ning-ingpit nga sinápáy. ²⁴ Ay se mu la nga íppáy ngámin dayán kiya im-íma de Aaron na maggaáma, ay se mu petáyag kaggída dayán, nga ittu dayán daya netatáyag ga dátun ke APU. ²⁵ Ay se mu la alà kammin kaggída, se mu la iparotun kitu masidug ga dátun ke APU kiya annidúgán. Ay díkod me-tangasidug da pe yin, ay nabangug ke APU ya aláb na. Ittu yán ya masidug ga dátun ke APU.

²⁶ Ay se mu la alà tu gútù natu toru wa karneru nga para ki pannakaurden ne Aaron. Ay se mu la nga itáyag nga ittu yán ya netatáyag nga dátun ke APU. Ay ittu yán ya púpug mu. ²⁷ Ay ikarárag mu ya gútù se itu apel nga netáyag mu nga dátun nga gayát kitu toru wa karneru nga para kitu nekaurdenán de Aaron na maggaáma. ²⁸ Ittu yán ya dátun daya iIsrael ke APU gapu kiya akikappiya da kaggína. Ittu dayán daya mepakin-kuwa kade Aaron se kadaya pútupútut na. Ay ittu pe yán nin ya sur-surútan da peyapeyang ngin ka panda.

²⁹ Ay daya napatag ga aruwátan ne Aaron, ay mepatáwid da kadaya pútupútut na, ta senu ittu dayán daya pagaruwát da pe yin nu mekisi da se maurdenán da. ³⁰ Ya pútut na nga sumukát kaggína kiya kinapádi na, ay isúut na dayán ka pittu ngalgaw nu magunag kiya tabernákulu nga magubra kiya Napatag nga Kuwartu.

³¹ Ay ya karni natu toru wa karneru nga nekaurdenán ne Aaron, ay ilanggang mu kiya giyán na nepakin-kuwa kiyà in. ³² Ay de Aaron na maggaáma ya mangán kiya karni. Ay isida da kiya sinápáy ya

nippapáy ki làba nga atán ki gagyangán naya tabernákulu. ³³ Aggída ya mangán kadaya karni daya animál nga nebasu ka pakapakawanán daya bas-básul da kiya pannakakísi da se pannakaurden da. Awan sabáli tolay ya mepangán kiyán na karni ta nepakin-kuwa ke APU.

³⁴ Ay nu atán mabunna da kiya karni onu kiya sinápáy panda ki pagmakát, ay masidug da. Akkan da mabalin kanan ta kuw-kuwa APU da.

³⁵ Ay díkod kuwaan mu kade Aaron na maggaáma daya nebil-bílin ku kikaw. Pittu ngalgaw ya angngurd-en mu kaggída. ³⁶ Kiya unag nayán na pittu ngalgaw, ay inalgaw ka nga magbasu ka isa toru wa báka ka pakapakawanán daya bas-básul. Ay magbasu ka pe ka angdalu mu kiya annidúgán, se mu siyaán ka denu ka angngikisi mu se angngipakin-kuwa mu ke APU. ³⁷ Ay pittu ngalgaw ka pe nga makabasubasu para kiya pakapakawanán daya bas-básul ki angngipakin-kuwa mu ke APU kiya annidúgán. Ay díkod, magbalin ka napatag pà nang ke APU yán. Ay ngámin na melilet kiyán, ay magbalin ka napatag pe.

Datu inalgaw nga dátun

³⁸ Ay tu idi ya idátun mu kiya annidúgán ki káda al-gaw. Duwa nga urbun karneru nga tangadagun da ngin. ³⁹ Ya isa, ay idátun mu ki pagmakát, ay ya isa ay ki gidám. ⁴⁰ Ay ibulun mu kiya munna nga urbun na dátun ya duwa litru nga kapiyán na arína nga nakibugán ka isa nga litru nga denu nga napgat ki búnga olíbo, se isa litru nga básí nga ittu ya mainum nga dátun. ⁴¹ Ay tu isa nga urbun karneru nga medátun ki gidám, ay pasingkunan mu pe kiya dátun ki pagmakát. Masidug pe ta senu mepàsob ke APU ya aláb na, ay pagangammán na. ⁴² Ay kiya kaatán mu, ay ummán kiyán peyapeyang ngin ya dátun nu kiya gagyangán naya tabernákulu nga ittu ya pagtammuwán ta se ya angngamomanán ku kikaw. ⁴³ Ay kiyán pe ya pagtatammuwán mi se daya iIsrael. Ay gapu kiya pannakabalin naya diláng ku, ay magbalin yán ka kuw-kuwà. ⁴⁴ Ikisi ku ka kuw-kuwà ya tabernákulu se ya annidúgán. Ay ummán pe kade Aaron na maggaáma, ikisi kuda pe ka pappádi nga magsurbi kiyà. ⁴⁵ Mepagataatán nà kadaya iIsrael, ay Iyà ya Dios da. ⁴⁶ Ay ammuwán da nga Iyà ya APU nga Dios da nga nangitálaw kaggída ka íli Egipto. Netálaw kuda ta senu mepagataatán nà kaggída. Iyà ya APU nga Dios da."

Tu annidúgán ka insensu

30 "Ay mangwa ka pe ka annidúgán ka insensu. Ya káyu wa akasiya ya kuwaan mu. ² Ya kadakkal na, ay gudduwa mitru nga magbaal, ay ya kalingúdu na, ay siyám púlu sentimitru. Ay payán mu pe ka sinan sàgud daya síku na, ay ikanáyun mu kiya baggi na. ³ Ay se mu la nga kalupkopán ya otun na se daya dingding na ka pabeg balitù, ay oray pe datu sinan sàgud na. Ay payán mu ka napiya nga kalupkop nga pabeg balitù daya ngámin na ráging na. ⁴ Ay payán mu pe ka agduduwa galáng nga balitù ya magpíngit bíkat

na kiya linung naya lebig na nga adanni kadaya síku na. Ittu dedi daya keruwaddán daya takkan nga pagbúlig kiyán. ⁵ Ay daya takkan, ay màwa da pe ka káyu wa akasiya, ay se muda la nga kalupkopán pe ka balitù. ⁶ Ippáy mu yán na annidúgán ka insensu kiya panin àráng naya kurtína, nga atán ki àráng naya arko, nga nekippayán naya nekesurátan daya bil-bílin nga nekeparotunán pe naya akim-imallàan ke APU, nga ittu pe ya angngamomanán ku kikaw.

⁷ Ya annidúgán pe ya panidúgán ne Aaron ka angngidátun na ka nabangug nga insensu. Tu yán ya kuwaan na ki káda pagmakát nu kappiyánan na daya dil-dílág. ⁸ Ay páda na pe ki gídám, nu kappiyánan na daya dil-dílág. Manidug peyang ngin ka insensu ka nabangug nga dátun ke APU. Ittu pe yán ya kuwaan daya sumar-sarunu nga gakagaka nu. ⁹ Akkan ka mangidátun ka ur-úray nga insensu kídi nga annidúgán. Akkan ka pe manidug ka dátun na animál kídi onu daya dátun na trigo. Ay akkan ka pe mangisiyá kiyán ka dátun na mainum. ¹⁰ Ki káda dagun, ay pigesán ne Aaron ka dága pinagbasu daya sinan ságud na ka angdalus na kiyán. Yán na kuwaan na, ay ittu pe ya màwa ngin kadaya sumar-sarunu nga gakagaka nu. Ittu yán ya kapàgán ke APU.”

Ya dátun para kitu Tabernákulu

¹¹ Ay nán manin ne APU ke Moses: ¹² “Nu kuwaan mu ya sensus para kadaya iIsrael ka angngirigistru mu kaggída, ngámin da ay masápul la mangidde da ke APU ka pagsaka da ki biyág da, ta senu áwan umbet nga sinakit kaggída gapu ki agrigistru da. ¹³ Ay tu idi ya báyad naya káda isa nga magparigistru: gudduwa sikel † kiya agkílu na tabernákulu. Idi nga gudduwa sikel ay medátun ke APU. ¹⁴ Ngámin daya merigistru nga magdagun ka duwa púlu se daya magdagun ka nasurù duwapúlu, ay mangidde da ngámin kídi nga dátun ke APU. ¹⁵ Ay kiyán na midde nga dátun ka bátug pagsaka da kadaya biyág da, ay sangapáda ya idde da ngámin nga gudduwa sikel. Akkan maam-úngán kadaya nabànáng, ay akkan màsayán kadaya napubri. ¹⁶ Alà mu ya pirà a báyad biyág daya iIsrael, ay ittu ya gastuwan nu kadaya masap-sápul kiya tabernákulu. Ay iyán na pirà a pinangsaka da kiya biyág da ya mangipadamdam ke APU kaggída.”

Tu bága nga besin

¹⁷ Netul-túluy ne APU ya nangamomán kitu Moses: Ay nán na manin, ¹⁸ “Mangwa ka pe ka besin se ya síkil na nga pangiparotunán mu. Kuwaan mu dayán ka bága. Ippáy mu kiya nagbátán daya Tabernákulu se iya annidúgán ka pagbasu. Ay payán mu ya besin ka danum. ¹⁹ Ay ya danum na ya pagbagguwán se pagusesuwán de Aaron se daya pútupútut na ²⁰ nu magunag da kiya Tabernákulu, onu nu mawe da kiya giyán naya annidúgán na magubra kiya angngidátun da ke APU kiya masídug ga dátun. ²¹ Masápul mag-

baggu da se magusesu da, ta senu akkan da matay. Ay akkan mippaippà idi yin na bílin kaggína se daya ngámin gakagaka na se daya gakagaka da.”

Tu denu nga ikkiípu

²² Ay nán ne APU kitu Moses: ²³ “Mangalà ka kadaya kapiyán na talibangug. Mangalà ka ka annam kílu nga mira, tallu kílu wa sinamon na nabangug, ay se tallu kílu pe nga nabangug nga kanela. ²⁴ Mangalà ka pe ka annam kílu nga kasiya sigun kiya agrukud da kiya tabernákulu, ay se ka mangalà ka appát litru nga denu olíbo. ²⁵ Ay pagkikibúgam dedi nga ummán kiya angwa daya maragkuwa ka talibangug. Mangwa ka nabangug nga denu nga ikkiípu para kadaya napatag ke Dios. Ay napatag ke APU idi nga denu. ²⁶ Warsián mu ya tabernákulu, se ya arko nga giyán naya nekesurátan daya bil-bílin kiyán na denu ka amagbalin mu kadayán ka kuw-kuwa ne APU. ²⁷ Siyaán mu pe ya tebol se daya ar-aruminta na, se ya kandelero se daya ar-aruminta na, ay se ya annidúgán ka insensu, ²⁸ se ya annidúgán ka pagbasu nga áyam se daya ar-aruminta na, ay se ya abay besin se ya síkil na. ²⁹ Ikisi muda, ta senu magbalin da ka kapàgán ke APU. Ay ngámin daya melilet kadayán, ay magbalin da pe ka napatag. ³⁰ Ipuwan mu pe ye Aaron se daya pútupútut na ka angngikísim kaggída, ta senu magsurbi da kiyà nga pappádi ku. ³¹ Ay kagiyám kadaya iIsrael nga nán mu kaggída, ‘Tu idi nga denu ya isiyasiyá ku kadaya napatag ga mepakin-kuwa ke APU ki peyapeyang ngin ka panda.’ ³² Kannaw usaran idi nga ikilapu ki baggi tul-tolay yala. Ay kannaw pe ya mangwa ki páda na. Napatag ke APU idi, ay ipatag nu pe. ³³ Ay nu atán manlad mangwa kídi nga denu onu magusár ki panda ngala nga tolai, ay mebíláng yán ka agtangeli kadakayu.”

Ya angwa da kitu insensu

³⁴ Ay nán pikam ne APU kitu Moses, “Mangalà ka kadaya nabangug nga bang-bangug nga istakte, onitsa, galbanum, se napabeg insensu. Sangapáda ya kaadu naya isa isa kadayán. ³⁵ Paglilibúgán mu dayán ki angwa mu ka insensu, ummán kiya angwa naya maragkuwa ka talibangug. Asinán mu pe, ay áwan mu ikibu-kibug gin. Napatag idi ke APU. ³⁶ Ay se ka mangalà kiyán ka pulbúsan mu, ay se mu la ippáy kiya nekeppayán naya nesúrat ta bil-bílin kiya tabernákulu nga angngamomanán ku kikaw. Ay ibíláng mu yán ka kapà-pàgán kikaw. ³⁷ Akkan ka mangwa ka insensu nga ummán kadayán daya kibukibug na ka para usár nu. Ibíláng nu nga napatag ga kuw-kuwa kampela ne APU yán na insensu. ³⁸ Ay nu atán manlad mangwa ka ummán kiyán ka talibangug na, ay mebíláng agtangeli kadakayu.”

Datu mangwa kitu Tabernákulu se datu aruminta na

31 Ay se la manin nán ne APU kitu Moses, ² “Piníli ku nge Bezalel nga an-anà ne Uri nga an-anà ne

† Ya gudduwa sikel ay annam grámu nga silber.

Hur nga netangámalan ke Juda. ³ Inalubuwán ku ka Ispiritu nga gayát kiyà. Niddán ku pe ka kababalin na, se laing na, se ya sírib na nga mangammu kadaya nagbal-baláki nga ubra, ⁴ ta senu aggína ya mangwa kadaya nagánas nga kàwaán daya balitù, silber se bága. ⁵ Ay aggína pe ya magkallut kadaya napatag nga batu nga dekorasyon bádu, se káyu, se daya duddúma pikam ma nagánas nga pamàyanán kadayán. ⁶ Ay akkan nala yán ta piníli ku pe ye Oholiab nga an-anà ne Ahisamak nga netangámalan ke Dan ka kaseng na. Ay niddán ku pikam pe ka kababalin daya ngámin na na-laing nga tolay, ta senu màwa da ngámin daya ipàwà kikaw nga ummán kadaya ⁷ tabernákulu, ya arko nga kippayán naya nekesurátan daya bil-bílin, se ya takkab na, nga ittu ya akim-imallàan ke APU, se daya ngámin na ar-aruminta naya tabernákulu, ⁸ ay se iya tebol, se daya ar-aruminta na, se iya kandelero nga pabeg balitù, se daya ar-aruminta na, se iya annidúgán ka insensu, ⁹ se ya annidúgán ka pagbasu nga áyam, se daya ngámin na ar-aruminta na, se iya abay besin se ya síkil na. ¹⁰ Aggída pe ya mangwa kadaya bur-burda daya napatag nga ar-aruwátan ne Aaron kiya kinapádi na se daya ar-aruwátan daya pútupútut na kiya agsurbi da kiyà ka pappádi ku. ¹¹ Aggída pe daya mangwa kiya denu nga ikkiípu, se ya nabangug nga insensu nga para kiya napatag nga kuwartu. Kuwaan da ngámin dayán nga ummán kadatu nebil-bílin ku kikaw."

Ya algaw nga pinaggiimáng

¹² Ay nán manin ne APU kitu Moses, ¹³ "Ikaw mismu ya mangikagi kadedi kadaya iIsrael: 'Ipatag nu ya algaw wa panaggiimáng. Ata ittu idi ya pakammuwán tada se daya gakagaka nu ka panda, nga iyà nga APU, ay piníli takayu ka tolay ku. ¹⁴, ¹⁵ Ipatag nu ya algaw wa aggiimáng ta nepadúma yán na algaw kadakayu. Kiya annam ngalgaw, ay magubra kayu. Ngamay kiya mekapittu nga algaw, ay napatag yán na algaw ke APU. Ay ittu ya panaggiimáng nu tutu wala. Ay ya tolay ya mangirupát kiyán na algaw se magubra, ay akkan nin mebíláng nga tolay ku, ay se masápul matay pe. ¹⁶ Díkod masápul ipatag ngámin daya iIsrael ya algaw wa aggiimáng. Ngilínan da yán na algaw se daya gakagaka da. Masápul ikurug da yán ka panda. ¹⁷ Ittu yán ya pakammuwán da ka áwan panda, nga iyà ya APU da se aggída daya tolay ku, nga ki unag naya annam ngalgaw, kinuwa ne APU ya lángit se iya kalawagán. Ay se la nagimáng kiya mekapittu nga algaw, ay díkod nemangán.'"

¹⁸ Ay kane mabalin mangamomán ne Apu Dios kitu Moses kitu bantay Sinai, ay nidde na kaggína tu duwa pánid nga batu nga nekesurátan datu bil-bílin na nga e Dios mismu ya nagisúrat.

Tu balitù a sinan bak-báka

32 Ay kane natorán datu tolay kitu Moses, ta nabayág gin, ay akkan pikam nanagut kitu

bantay, ay linimut da nge Aaron se da nán kaggína, "Ara, pangwa nakami yin ka diyos mi nga ittu ya mangiapu kadakami. Ata akkan mi am-ammu nu nág-an naya napà-pàyanán naya Moses kiyán na nangitálaw kadakami ka Egipto," nán da. ² Ay tútu nán tu Aaron kaggída, "Alà nu lugud daya balitù a tatalobang daya at-attáwa nu se, se daya annánà nu, ta ilbetán nuda kiyà," nán na. ³ Ay díkod nippàan datu tolay datu balitù a tatalobang da se da nilbet ke Aaron. ⁴ Inalà ne Aaron datun na balitù, ay se la nangwa ka urma, ay se la nangwa ka sinan bak-báka. Ay se nán datu tolay, "Tu idi ya diyos nu nga iIsrael nga nangitálaw kadakayu ka Egipto," nán da. ⁵ Ay kane masingan ne Aaron ya màwa, ay nangwa ka annidúgán ka pagbasu da. Ay se na la kinagi kadatu tolay, "Kaláwa, ay ittu ya panaggan-gánas tada para ke APU," nán na. ⁶ Ay kane láwa na, ay nagabi da nga gin-umniya. Ay se dala nga nagbasu, ay sinidug da tu pinagbasu da. Ay nagbasu da pe ka akikappiya da. Ay nagkakán se naggiinum datu tolay, ay se da nagginglaw.

⁷ Ay nán ne APU kitu Moses, "Ara ngin, magkaru ka managut! Ta daya tolay mu nga netálaw mu ka Egipto, ay nadakè ya kuk-kuwaan da ngin. ⁸ Nagkaru da naglikud din kadatu nebil-bílin ku kaggída. Nangwa da ka sinan bak-báka nga ittu ya day-dayáwan da ngin. Ay ittu pe yin ya pagbasuwán da. Ay nán da kadaya tolay, 'Dakayu wa iIsrael, tu idi yin ya diyos nu nga nangitálaw kadakayu ka Egipto!' nán da," nán ne APU. ⁹ Ay nán manin ne APU kitu Moses, "Nammuwán ku win ya katutolay dedi ya tolay. Inagsúkir da! ¹⁰ Ay díkod, bay-án nà la ngin, ta senu mepasingan ku tutu wala kaggída ya rungat ku, ta rapúnan kuda. Ay se taka la pagbalinan ka pungut daya adu tutu wala nga tolay." ¹¹ Ngamay nakim-imallà e Moses ke APU nga Dios na nga nán na, "APU, taanna, tura mu pe lùsawan tutu wala daya tolay mu nga netálaw mu ka Egipto? Netálaw muda gapu ki áwan panda nga kinaturáy mu se ya ammanakabalin mu. ¹² Ay nágan pe naya kagiy-an daya iEgipto? Di da nán nga, 'Nadakè kammala ya panggáp na nga nangitálaw kaggída. Talipatayán nada kammala ngin nin kadaya ban-bantay. Paawanan nada ngin kidi ya kalawagán,' di da nán? Akkan ka din nin na makarungat kaggída. Ay appoliyan mu din nin ya lammat mu. Akkan mu din na itúluy ya ammatay mu kadaya tolay mu. ¹³ Damdamman mu la ngin agpà, APU, ya nekar-karim kade Abraham, Isaac se Israel nga bobonan mu. Nesip-sipata mu tu nangngagim kaggída ka, 'Paaduwan ku tutu wala daya gakagaka nu nga ummán kiya kaadu daya bittuwan. Ay ya lusà nga nekarì kadakayu, ay ittu ya tawídan daya gakagaka nu ka áwan panda,' nán mu mà," nán tu Moses. ¹⁴ Ay díkod impoli kurug ne APU tu palánu na nga mamatay kadatu tolay na.

¹⁵ Ay tútu nanagut tu Moses sin kitu bantay. Agtu na datu duwa pánid nga batu nga nekesurátan datu bil-bílin. Nasurátan da ki magpíngit. ¹⁶ E APU ya nangwa kadatu duwa pánid nga batu, ay aggína mismu pe ya

nagsúrát kadatun nga nemarka na. ¹⁷ Ay kane magina natu Josua tu págat datu tolay ya makas-asáraw, ay nán na kitu Moses, “Maggugubát da ki kampu, ta tura napágat,” nán na. ¹⁸ Ngamay nán natu Moses, “Akkan na páuy daya nangábà yán, onu agmanakit daya naábà. Págat daya magguudma ya magina ku,” nán na. ¹⁹ Ay kane makaadanni kurug tu Moses kitu kampu da, ay nasingan na tu sinan bak-báka se itu agsasála da. Ay nakarungat tutu wala. Ay tútu nebàbà na datu duwa pánid da batu kitu pungut natu bantay. Ay díkod narupà da. ²⁰ Ay se na inalà tu sinan bak-báka nga kinuwa da, ay se na sinidug, se na màràan, ay se na nga nekibug kitu danum, se na nepenum kadatu iIsrael. ²¹ Ay nán tu Moses kitu Aaron, “Pinaannán da ka pe dedi tolay ta, ta tura ka nangwa ka nakabasúlán da ka abay tutu wala?” nán na. ²² Ay nán tu Aaron, “Akkan nà din lùsawan tutu wala, ápu, ta ammum mà nga nadakè kammala ya as-asikkuwaan dedi nga tolay. ²³ Nán da kiyà nga, ‘Pangwa nakami ka diyos mi, nga ittu ya mangiapu kadakami. Ay nu itu Moses nga nangitálaw kadakami ka Egipto, ay akkan mi ammu ya napà-pàyanán na ngin,’ nán da. ²⁴ Díkod nán ku kaggída, ‘Ngámin kayu nga atán tatalobang nga balitù, ay idde nuda kiyà’ nán ku. Ay nilbetán da kurug da kiyà. Ay linúnág ku pe yin, ay tu idi nga sinan bak-báka ya nagbalinán na,” nán na. ²⁵ Ay kane masingan tu Moses nga kuk-kuwaan datu tolay yin datu piyán da kampela ngin nin (ta binaybay-án tu Aaron da ngala ngin, ay tútu ag-agbán datu kalínga da da), ²⁶ ay nags-íkáð kitu ruwángan natu kampu da, ay se na nán kaggída, “Tinda daya pumane ke APU? Umbet kayu ngámin kídii!” nán na. Ay ngámin datu pútupútut tu Levi nga lalláki, ay inumbet da kitu giyán na. ²⁷ Ay nán na kaggída, “Tu idi ya nán ne APU nga Dios daya iIsrael, ‘Magtagiampiláng kayu ngámin. Ay mawe kayu kiya ngámin giyán kiya unag naya kampu ta patayan nu daya tolay, oray wagi nu, onu opun nu, onu karúba nu,’ nán na,” nán tu Moses. ²⁸ Ay kinuwa kurug datu pútupútut tu Levi tu ipàwa tu Moses. Ay kitun na algaw, ay moli tallu ríbu wa tolay tu pinatay da. ²⁹ Ay nán tu Moses kaggída, “Kídi nga algaw, ay naintuúdan ya agsurbi nu ke APU. Gapu ta akkan nu kinengán ya ananà nu, onu wagi nu, ay nagun-ud nu ya ammatag ne APU kadakayu,” nán na.

³⁰ Ay kane láwa na, ay nán tu Moses kadatu tolay, “Nakabásul kayu kurug ka abay pàrang. Ngamay mawe yà manùdu kammin kitu giyán APU, ta get mekáru ku ya básul nu,” nán na. ³¹ Ay díkod nagulli kammin tu Moses ke APU ay se na nán, “Nakabásul kurug dedi nga tolay ka abay pàrang nga básul. Nangwa da ka sinan diy-diyos da nga balitù. ³² Ngamay pakawanan muda kuma, APU, kiya básul da. Ngamay nu akkan, ay ippà nà pe yin kiya libru wa nang-isurátan mu kiya ngag-ngágan daya tolay mu.” ³³ Ngamay nán ne APU kitu Moses, “Ngámin daya nakabásul kiyà, ay ittu dayán daya mippà kiya libru ku. ³⁴ Ngamay mawe ka ngin. Iapu muda nga mawe kitu giyán na kinagì kikaw. Ipakammù kikaw nga maginunna ya

anghel ku. Ngamay nu umbet ya oras nga ammánis ku kadaya nakabásul, ay panísan kuda kiya nagbasúlán da,” nán na. ³⁵ Ay se la nga niddán ne Dios datu tolay ka sinakit da, gapu kitu inangwa da ka sinan bak-báka, nga kinuwa kam tu Aaron.

Tu namagtálaw ne APU kadatu iIsrael ka Bantay Sinai

33 Ay nán ne APU kitu Moses, “Mawe ka ngin. Magtálaw kayu win kídii nga giyán. Alà mu daya tolay nga netálaw mu ka íli Egipto, ay se kayu la nga mawe kitu lusà a nesip-sipata kitu Abraham se kitu Isaac se kitu Jacob kane kagiyan ku kaggída ya, ‘Kadaya gakagaka mu ya pangiddanán ku kiyán,’ nán ku. ² Atán anghel la paginunnaan ku kadakayu. Pataláwan ku daya Cananeo, daya Amorreo, daya Heteo, daya Perizeo, daya Heveo, se daya Jebuseo. ³ Mawe kayu kiya lusà a nadam-ag tutu wala nga lusà. Ngamay akkan nà a mebulun kadakayu, ta get ta la nu rapúnan takayu kiya ammeyag nu. Ata nasúkir kayu wa tolay,” nán na.

⁴ Ay kane magina datu tolay datun na natakit nga úni, nagpanakit da. Ay áwan kaggída tu nagarítus gapu kitu pannakit da. ⁵ Ata kinagi ne APU kitu Moses nga, “Kagiyan mu kadaya iIsrael nga, ‘Nasúkir kayu wa tolay. Ay oray nu makaru wala ya kebulun ku kadakayu nga mawe, ay rapúnan takayu. Ay díkod ippà nu daya ar-arítus nu, ay se ku la sinnan nu nágan naya pamàyanán ku kadakayu,’ nán mu,” nán na. ⁶ Ay díkod, nippaán ngámin datu iIsrael datu ar-arítus da kitu nagrubuwát da kitu Bantay Horeb ka panda.

⁷ Ay tu Moses, ay alà na peyang pe tu báwi, ay se na ipasíkáð kiya lasi naya kampu da. Ippáy na kiya ad-adayu kiya kampu da. Nepangágan na idi nga báwi ka agtammuwán. Ay ngámin daya atán saludsud ke APU, ay mawe da kitu báwi nga agtammuwán nga atán kitu lasi natu kampu da. ⁸ Ki peyang nga ipappan tu Moses kitu báwi, ay magsíkáð ngámin datu tolay kitu gagyangán datu bawi-báwi da. Ay sisinnán da tu Moses panda kitu aggunag na ngin kitu báwi. ⁹ Ay nu atán tu Moses sin kitu unag, ay tu sidaddu nga angap, ay maganigad pe yin, ay se la magyán kitu gagyangán natu báwi. Ay se la makiamomán ne APU kitu Moses. ¹⁰ Ay nu masingan datu tolay tu ummán ka adígi nga angap kitu gagyangán natu báwi, ay magùmà da ngámin nga magdáyaw wala kitu gagyangán datu báwi-báwi da. ¹¹ Ay ya akiamomán ne APU kitu Moses, ay magàráng da nga ummán kiya aggamomán daya magkopun. Ay se la nga magulli ye Moses kitu kampu da. Ngamay tu Josua nga kaseng tu Moses, nga nabagu nga pútut tu Nun, ay magbansi kitu báwi.

Nekari ne APU nga mebul-bulun kadatu tolay na

¹² Ay nán tu Moses ke APU, “Nán mu mà kiyà nga ‘Alà mu dedi nga tolay’ ngamay akkan mu pikam kinagi kiyà nu inna ya ipàrob mu wa kabulun ku. Ay nán mu pe kiyà nga, ‘Ammu taka pàrang, se pàgan taka.’ ¹³ Ay nu kurug ga napatag gà kikaw, ay ipakammu mu mán

lugud kiyà daya palánu mu, ta senu mammuwán taka, ay senu pà-pàgan nà. Ay lam-lamtam pe nga dedi nga tolay, ay tolay muda," nán tu Moses. ¹⁴ Ay nán ne APU, "Abul-bulunan taka, ay se kapiyánan ku ya ur-uray mu pe," nán na. ¹⁵ Ay nán tu Moses, "Nu akkan ka nga mebulun kiyà, ay akkan nakami agpà itálaw kanedi. ¹⁶ Ata paanna pe ya akammu mi nga pàgan nakami se daya tolay mu nu akkan nakami bulunan? Nu bulunan nakami, ay mepasabáli kami se daya tolay mu kadaya duddúma nga tolay kídi nga kalawagán," nán tu Moses.

¹⁷ Ay nán ne APU kitu Moses, "Ay ngámin daya agngan mu, ay màwa da, ta pàgan taka, ay se nepadúma taka," nán na. ¹⁸ Ay nán pikam tu Moses, "Ipassingan mu mán agpà ya kinadáyaw mu," nán na. ¹⁹ Ay nán ne APU, "Ipassingan ku tutu wala ya kinapiya ku, ay se kagiyan ku ya ngágan nga 'Nge APU'. Induan ku kampela ngin nin daya piyán ku induan, ay kalakkán ku kampela ngin nin daya piyán ku kalakkán. ²⁰ Ngamay akkan mu masingan ya murang ku, áta áwan tolay ya magbiyág nu masingan na ya murang ku," nán na. ²¹ Ay nán pikam ne APU, "Sinnan kod ya pínát kiya giyán na adanni kiyà. Magsíkád ka kiyán. ²² Ay kiya ililliwán naya diláng ku, ay ipalidang taka kiya gangngár naya pínát, ay se taka tabán ki imà panda ki akalíwán ku win. ²³ Ay se ku la nga ippà ya imà, ay masingan mu ya addag ku, ngamay akkan mu masingan ya murang ku," nán na.

Nangwa manin ne Moses ka duwa pánid nga batu

34 Ay nán ne APU kitu Moses, "Magkallut ka ka duwa pánid nga batu nga ummán kadatu nunna, ay se ku manin isúrát datu nesur-súrát ku kadatu nunna nga rinupà mu. ² Magsagána ka ngin kaláwa. Manùdu ka ka bantay Sinai nu pagmakát, ay se kala magpassingan kiyà kitu útun tu bantay. ³ Awan mu kabulun na manùdu. Ay se áwan umbet kiya oray ka wàna nga giyán kiya bantay. Ay áwan pe nga karneru onu báka nga magárab kiya adanni kiya bantay," nán na. ⁴ Díkod nagkallut ka duwa pánid nga batu nga ummán kadatu nunna, ay se la nga sumápa nga ginumniya, se la nawe nanùdu kitu Bantay Sinai nga ummán kitu nebílin ne APU kaggína. Agtu na datu duwa pánid nga batu. ⁵ Ay naganigad nge APU ki angap, ay se yala nepagsisíkád kaggína kitúni, ay se na la kinagi ya, "Nge APU." ⁶ Lumíwán ne APU kitu àráng na nga nán na, "Nge APU, nge APU, Dios nga maragkallà se namáru, se nasulit malúsaw, ay se maraminya tutu wala se akkan mauli-ulis ya amminya na, ay se mapiyár peyapeyang. ⁷ Akkan mauli-ulis, se áwan panda naya aminya na kadaya tolay na. Pakawanan na daya kinadakè se daya bas-básul se ya kinasuwáy da tolay. Ngamay akkan na piddudoray daya nakabásul. Nu di na lugud da ipanùnut ya básul da kadaya annánà da se kadaya annánà daya annánà da panda kiya mekalu se mekappát ta paganakán." ⁸ Ay dágus sala nga nagukkab kitu lusà tu Moses nga nagdáyaw. ⁹ Ay nán na, "Ay nu pàgan nà kam APU, ay

bulunan nakami mán, Apu. Oray nasúkir daya tolay, ay pakawanan nakami agpà kiya kinadakè mi se daya bas-básul mi. Ay se alà nakami ka kuw-kuwa mu nga tolay mu," nán tu Moses.

Kinagi manin ne APU tu turátu na kadatu iIsrael

¹⁰ Ay nán ne APU, "Makiturátu wà lugud kadakayu. Mangipassingan nà kadaya tolay mu kadaya nakas-kasdáaw wa mas-asingan na áwan pikam nangipassingan oray ka wàna nga giyán kídi ya kalawagán. Ay ngámin daya tolay kiya pag-agyanán nu, ay masingan da ya mà-màwa ne APU. Ata nakas-kasdáaw pànanng ya kuwaan ku ki pagmar-marngán nu."

¹¹ "Kuwaan nu daya nebílin ku kadakayu kídi. Sinnan nu ta pataláwan ku daya Amorreo, daya Cananeo, daya Heteo, daya Perizeo, daya Heveo, se daya Jebuseo. ¹² Taronan nu ta akkan kayu wa makitur-turátu kadaya tolay kiya kapannán nu wa íli, ta ittu yán ya magbalin ka kàrung kadakayu. ¹³ Dadàlan nu daya annidúgán da ka pagbasu da, se daya day-dayáwan da nga pin-pínát. Ìlangngán nu pe daya ad-adígi natu diy-diyos da nga Aserim. ¹⁴ Akkan kayu magdáyaw kadaya sab-sabáli nga diy-diyos, áta nge APU nga nagngágan pe ka Abugu, ay naabugu nga Dios. ¹⁵ Akkan kayu wa makitur-turátu kadaya tolay kiya kapannán nu nga íli, áta nu magday-dáyaw da kadaya sinan diy-diyos da se da magbasu pe kadayán, ay atán nala nga atán ya magayáb kadakayu, ay se kayu pe yin na mepangán kadaya pinagbasu da. ¹⁶ Ay ya pagang-angayán na, ay iatáwa nu win daya babbágu nu kadaya babbalásang da. Ay daya annánà da nga magday-dáyaw kadaya sinan diy-diyos da, ay pilítan da pe yin daya annánà nu nga mepagday-dáyaw kadayán na sinan diy-diyos da.

¹⁷ Akkan kayu nga mangurma kadaya sinan diy-diyos.

¹⁸ Akkan nu kaligpanán ya piyasta nga pinagkakán nu ka sinápay nga áwan pamalbád ki algaw nga nìdang ku nga búlán naya Abib. Ata kitu búlán Abib tu netattálaw nu ka Egipto. Pittu algaw ya angngán nu ka sinápay ya áwan pamalbád.

¹⁹ Ay ngámin daya manákam ma annánà a lalláki, ay kuw-kuwa ku da. Ay páda na pe kadaya áyam nu nga báka se daya karneru. Kuw-kuwa ku pe daya mun-unna nga toru da. ²⁰ Ay ya munna nga toru daya asnu nu, ay sukatán nu ka urbun karneru. Ay nu akkan nu masukatán, ay ritúan nu ya búlaw na. Ngámin daya annánà nu nga lalláki, ay masápul la sakaan nuda pe. Awan magpassingan kiyà nga áwan id-idde.

²¹ Annam ngalgaw ya aggubra nu. May kiya mekapittu ngalgaw, ay masápul magimáng kayu. Oray kiya tiyampu na panaggarádu onu panaggáni, ay masápul magimáng kayu. ²² Silibráran nu pe ya piyasta daya lig-liggu, se ya piyasta naya munna nga kabuyág daya trígo, se iya piyasta naya muddi nga aggáni nu kiya panggibúsán naya dagun. ²³ Ay ngámin daya lalláki kadakayu, ay mamilu da ki káda dagun na magpassingan ke APU wa Dios nga Dios daya iIsrael.

²⁴ Pataláwan ku daya tul-tolay kiya kapannán nu, ay se

ku paabayyan ya pamandanán naya lusà nu. Ay áwan pe ya umsil kiya lusà nu nu mamìlu kayu ki káda dag-un na mawe magpassingan ke APU nga Dios nu.

²⁵ Akkan kayu mangidátun kiya dága naya pinagbasu nu kiyà nu nakibugán ka pamalbád. Ay áwan nu ibunna panda ki pagmakát kiya pinagbasu nu ki piy-asta naya nanglàtaw ku kadakayu.

²⁶ Ay ilbet nu pe kiya balay ne APU nga Dios nu daya kapiyán na munna nga ápit nu. Ay akkan kayu mangilútu ka karni urbun kalding kiya gattà naya ina na," nán na.

²⁷ Ay nán pikam ne APU kitu Moses, "Isúrát mu dedi nga úni, áta nakiturátu wà kikaw se kadaya iIsrael kadedi nga un-úni," nán na. ²⁸ Nebul-bulun tu Moses kitúni ke APU ka appát púlu ngalgaw se appát púlu nga gabi. Ay akkan nangán onu umminum kadatun na al-algaw. Ay nesúrát na ki dalumpenág ga batu datu bil-bílin nga ittu datu sangapúlu wa bil-bílin.

Dummiláng tu murang tu Moses

²⁹ Ay se la nanagut tu Moses kitu Bantay Sinai. Ay kaggína managut nga sikkaagtu kadatu duwa pánid da batu nga nekesurátán datu bil-bílin, ay akkan na am-ammu nga dumiláng tu murang na, áta nakibàbà-nán ke Dios. ³⁰ Ay kane masingan tu Aaron se datu iIsrael tu Moses, ay dumiláng tu murang na. Ay mag-ansing da nga umadanni kaggína. ³¹ Ngamay kirrawán tu Moses da. Ay tútu inumbet tu Aaron se datu pangapuwan datu tolay, ay se da nga nakibàbànán kaggína. ³² Ay kane din kuwa, ay ngámin datu iIsrael, ay umadanni da ngin kaggína. Ay nebílin na ngin kaggída ngámin datu nekagiyán ne APU kaggína kitu Bantay Sinai. ³³ Ay kane mabalin magúni, ay nagladdung. ³⁴ Ngamay ki káda ipappan na nga makibàbànán ke APU, ay ippà na tu laddung na panda kiya ilallowán na. Ay nu kagiyán na ngin kadatu iIsrael datu nebílin ne APU kaggína, ³⁵ ay masingan datu iIsrael tu murang tu Moses nga dumiláng. Ay díkod magladdung manin panda kitu akiamomán na manin ke APU.

Daya bil-bílin mepanggap kiya Algaw nga Pinaggiimáng

35 Ay se la inurnung tu Moses ngámin datu iIsrael, ay se na la nán kaggída, "Tu dedi daya bil-bílin ne APU nga pasúrut na kadakayu:

² Annam ngalgaw ya angwa nu kadaya ub-ubra nu. Ngamay kiya mekapittu nga algaw, ay magimáng kayu tutu wala ta napatag yán na algaw ke APU. Ay oray nu iinna ya magubra kiyán na algaw, ay masápul matay.

³ Awan ya magapuy kadaya pag-agnán nu kiya mekapittu nga algaw."

Datu dátun nga masápul kitu Tabernákulu

⁴ Ay nán tu Moses kadatu ngámin na iIsrael, "Tu idi ya nebílin ne APU: ⁵ Mangidde kayu ka dátun nu ke APU. Dakayu wa naparon mangidde kayu ke APU kadaya balitù, silber, se bága ⁶ se daya mannáw se

báyolet, se daya dag-daggáng nga binola, ay se daya napiya nga dilána, se daya dùdut kalding, ⁷ se daya lálát toru wa karneru, se daya napiya nga lálát báka, ay se ya tarikáyu nga akasiya. ⁸ Mangidde kayu pe ka denu wa para ki dílag, se daya talibangug para ki denu wa ikkiípu se panalibangug ki insensu. ⁹ Mangidde kayu pe kadaya batu nga oniko se daya napatag ga batu nga mippáy ki efod se ki annáp gútù.

¹⁰ Ay daya atán paglaingán kadakayu, ay umbet da ta aggída ya mangwa kadaya ngámin na ipàwa ne APU, ummán kiya tabernákulu ¹¹ se iya báwi na, se ya taddung na. Mangwa da pe ka sagpit se daya dabbi na, daya takkan na káyu, se daya adígi, se daya pagsiinán kadaya dab-dabbi na. ¹² Kuwaan da pe ya arko se daya takkan na, se ya akim-imalláan ke APU nga ittu ya takkab na. Kuwaan da pe ya kurtína nga panglipad.

¹³ Mangwa da pe ka tebol se daya ibbubúlig na, se daya ar-aruminta na. Mangwa da pe ka sinápay ya medátun ke APU. ¹⁴ Kuwaan da pe ya kandelero nga para kadaya dílag se daya ar-aruminta na, se daya pingki na. Ay masápul pe ya denu para ki dílag.

¹⁵ Mangwa da pe ka annidúgán ka insensu se daya pagbúlig nga takkan na káyu. Mangwa da pe ka denu nga ikkiípu, se daya nabangug nga insensu. Mangwa da pe ka kurtína para kiya ruwáangan naya tabernákulu. ¹⁶ Kuwaan da pe ya annidúgán ka pagbasu nga áyam, se ya issaságat na nga bága, se daya ibbubúlig na nga takkan na káyu, se daya ar-aruminta na. Màwa pe ya abay besin se ya síkil na. ¹⁷ Ay màwa pe daya kurtína nga pinangkaabut naya amuwág se daya ad-adígi na, se daya pagsiinán da, se daya kurtína naya gagyángán na. ¹⁸ Màwa pe daya pat-pátù naya tabernákulu se daya pat-pátù naya amuwág na se daya lúbi-lúbid da. ¹⁹ Ay màwa pe daya napiya nga ikkaaruwát ne Aaron na pádi kiya aggubra na kiya napatag nga kuwartu, se daya ikkaaruwát daya pútu-pútut na kiya agsurbi da kiya kinapádi da."

Tu nangilbet datu tolay kadatu dátun da

²⁰ Ay kane magina ngámin datu iIsrael datun, ay pin-anáwan da tu Moses. ²¹ Ay se la inumbet manin ngámin datu maganggam mangidde se datu nalagpat ta uray. Nilbetán da ngin datu dátun da ke APU para kitu tabernákulu, se ngámin datu ar-aruminta nga masápul na, se ngámin na mausár kadatu napatag ga ikkaaruwát datu pappádi. ²² Inumbet ngámin datu nalagpat, babbay se lalláki. Nilbetán da datu nagbal-baláki nga ikkaarmat ta balitù ummán kadaya meispili ki gútù, tatalobang, sangkilat, pulseras, bísín, sipattal, se daya duddúma pikam. Nangilbet tu isa isa kaggída ka dátun na ke APU. ²³ Ay ngámin datu atán binola nga mannáw, onu bayolet, onu dag-daggáng onu napiya nga dilána onu dùdut kalding onu lálát toru wa karneru onu napiya lálát báka, ay nilbetán datu noray atán kaggída. ²⁴ Ay datu ngámin atán midde nga silber se bága, ay nilbetán da nga nedátun ke APU datu noray atán kaggída. Ay datu atán akasiya nga tarikáyu nga mausár kiya ubraan da, ay nilbetán dada pe. ²⁵ Ay datu

babbay ya nalaing mangwa ka binola, ay nilbetán da datu kinuwa da nga mannáw se bayolet se dag-daggáng nga binola se datu napiya nga dilána. ²⁶ Ngámin datu babbay nga nalaing mangwa ka binola nga nalagpat, ay naganggam da pe yala nga nangwa ka binola nga dùdut kalding. ²⁷ Ay datu pangmanàman da, ay nagilbet da kadatu batu wa oniko, se daya napatag ga batu nga mippáy kitu efod se kitu annáp gútù. ²⁸ Nangilbet da pe kadatu talibangug se denu para kadatu dílag se denu nga ikkiípu, se datu tali-bangug ga para ki insensu. ²⁹ Ay ngámin datu iIsrael, babbay se lalláki, nga maminya mangilbet kadatu masap-sápul kadatu ubra nga nebílin ne APU kitu Moses nga kuwaan na, ay sikkaanggam da nangilbet kadatu dátun da ke APU.

Datu mangwa kitu Tabernákulu

³⁰ Ay se la nán tu Moses kadatu iIsrael, “Piníli ne APU nge Bezalel nga pútut ne Uri nga pútut tu Hur nga isa kadaya tangámalan tu Juda. ³¹ Ay se na nga alubuwán kiya Ispiritu nga gayát kaggína. Niddán na ka am-ammu na, se paglaingán na, se ya kinasirib na nga mangwa kadaya ngámin baláki naya nagánas nga ubra. ³² Aggína ya mamalabúga kadaya nagánas nga disayn, ay se aggína pe ya makammu mangiubra kadayán kadaya balitù se silber se bága. ³³ Aggína pe ya magkallut kadatu mekapat nga bat-batu, se magabur-búri kadaya káyu, ay ammu na daya nagbal-baláki nga nagánas nga ub-ubra. ³⁴ Ay niddán pe ne APU ka kabailán na nga magtùgud, aggída se Oholiab, nga pútut ne Ahisamak nga isa kadaya tangámalan tu Dan, ta senu tùgúdán da daya duddúma. ³⁵ Niddán nada ka laing da nga mangwa kadaya ngámin baláki nga ubra naya magabur-búri onu daya maragkuwa ka dikurasyon onu daya maragburda kadaya mannáw, bayolet se dag-daggáng nga binola se daya napiya nga dilána, onu daya maraggabal. Ammu da ya ngámin baláki naya magabur-búri se angwa ki dikurasyon.”

36 “De Bezalel se Oholiab se daya ngámin atán paglaingán nga niddán ne APU ka ammu se pannakaáwat mepanggap kadaya ngámin ubra ki angwa da kiya tabernákulu, ay aggída ya mangwa se manúrut kadaya ngámin na ubra nga nebílin ne APU.”

² Ay se la kirrawán tu Moses de Bezalel se Oholiab se datu ngámin na niddán ne APU ka paglaingán da, se datu ngámin malagpat mepagubra. ³ Ay se la nga idde tu Moses kaggída ngámin datu dátun datu ngámin iIsrael nga nilbetán da nga mausár para kitu tabernákulu. Ay adu pikam ya ilbetán datu tolay kitu Moses nga dátun da ki káda pagmakát. ⁴ Ay díkod inumbet kitu Moses ngámin datu magub-ubra kadatu ngámin baláki ubra kitu tabernákulu, ⁵ ay se da nán kitu Moses, “Adu pikam ya ilbetán daya tolay. Ay nasurù pà nang ngin kiya kasapúlán kadaya ipàwa ne APU kadàtada,” nán da. ⁶ Ay díkod, nepekagi tu Moses kitu kampu nga áwan tutu wala ya mangilbet tin ka dátun da para ki tabernákulu. Ay tútu nakusap pe yin datu

tolay ya mangilbet ka dátun da. ⁷ Ata nasurù pà nang ngin datu nilbetán da.

Tu nangwa da kitu tabernákulu

⁸ Ay datu nalaing kadatu magub-ubra, ay aggída tu nangwa kadatu sangapúlu wa tulda natu tabernákulu. Naabal da kadatu napiya nga dilána se datu binola nga mannáw se bayolet se dag-daggáng. Netangaabal da pe tu bubburda da nga kerubin. ⁹ Ya kadaddu natu isa tulda, ay sangapúlu se duwa se gudduwa mitru. Ay ya kadakkal na, ay isa mitru se siyám púlu sentimitru. Ay sangapáda ya kadakkal da ngámin.

¹⁰ Pinagtatákip da datu limma nga tulda, ay pinagtatákip da pe datu limma pikam. ¹¹ Ay pinayán da ka galáng nga binola nga mannáw tu nagkulpiyán natu tapungtu nga tulda kitu nunna nga nagtatákip. Ay páda na pe tu kinuwa da kitu mekàduwa nga nagtatákip pa tulda. ¹² Limma púlu galáng ya nippáy da kitu nunna nga nagtatákip, ay ummán pe kitu mekàduwa. Ay magsabat datun na gala-galáng. ¹³ Ay se da la nangwa ka limma púlu nga sagpit nga balitù nga ittu datu pinagsagpit da kane pagtakípan na datu tulda ngin. Díkod tang-tanganáyun tu tulda natu tabernákulu.

¹⁴ Nangwa da pe ka tulda nga nàwa ki dùdut kalding. Ittu tu magpanin otun kitu nunna nga tulda. Nangwa da ka sangapúlu se isa. ¹⁵ Ay ya kadaddu natu isa tulda, ay sangapúlu se tallu se gudduwa mitru, ay tu kalampád na, ay isa mitru se walu púlu sentimitru. Sangapáda ya kadakkal da ngámin. ¹⁶ Pinagtatákip da datu limma nga tulda, ay se da pe pagtatakípan datu annam. ¹⁷ Pinayán da ka limma púlu nga gala-galáng nga binola tu nagkulpiyán natu tapungtu nga tulda, se da pe payán ka limma púlu nga gala-galáng pe tu tapungtu natu isa. ¹⁸ Ay se da la pe nangwa ka limma púlu nga sagpit nga bága, nga ittu datu pinagsagpit da kadatu gala-galáng. Ay díkod, tang-tanganáyun datu tulda. ¹⁹ Ay se da la manin nangwa ka takkab natu tabernákulu nga nàwa ki lálát toru wa karneru, ay se nangwa da pe ka panin otun na takkab na nga nàwa ki lálát báka.

²⁰ Ay se da la nangwa ka akasiya nga dab-dabbi natu tabernákulu. ²¹ Ya kadaddu da, ay appát se gudduwa mitru, ay ya kalampád da, ay pittu púlu sentimitru. ²² Ya isa isa kadayán na dab-dabbi, ay atán duwa nga padíla na nga ittu ya pagtatakípan da. ²³ Pinakunán da ngámin datu dab-dabbi. Duwa púlu dabbi ya nippáy kitu panillod nga pásit na. ²⁴ Ay nangwa da pe ka appát púlu silber nga pagsiínán datu duwa púlu nga dabbi. Ya munna nga dabbi, ay mesàràd kiya duwa nga pagsiínán ta meruwad datu padíla na kitu abbut datu pagsiínán. Ay se la manin duwa kitu sumarunu nga dabbi ta meruwad pe datu duwa nga padíla na. ²⁵ Ay se da la nangwa pe ka duwa púlu wa dab-dabbi nga mippáy kitu panidáya nga pásit natu tabernákulu, ²⁶ se datu appát púlu nga pagsiínán nga silber. Duwa nga pagsiínán ya kippayán natu munna nga dabbi, ay se la duwa pe kitu sumarunu. ²⁷ Ay se da la nangwa ka annam ma

dabbi para kitu pane sirbútán na súba natu tabernákulu nga ittu tu likud na. ²⁸ Nangwa da ka duwa nga dabbi para kadatu síku na kitu panin likud. ²⁹ Pina-grewing da da panda kitu ngúdu kitu munna nga giyán galáng. Nangwa da ka duwa nga ummán kadedi para kadatu duwa nga síku. ³⁰ Díkod walu ngámin datu dabbi kitun na likud na. Ay sangapúlu se annam tu pagsiínán nga nàwa ki silber, duwa ki káda dabbi.

³¹ Ay se da la nangwa ka takkan na káyu nga akasiya. Limma para kadatu dabbi kitu isa pásit natu tabernákulu. ³² Ay limma pe nga takkan para kadatu dabbi kitu tapíngit pásit na. Ay limma pe ya para kadatu dabbi kitu likud na kitu panilattakán. ³³ Ay tu takkan na káyu nga meruwad kitu ábà datu dabbi, ay kinuwa da nga sinnáyun. ³⁴ Ay se da kinalupkopán datu dabbi ka pinitpet ta balitù. Ay datu galáng nga keruwaddán datu takkan na káyu, ay nàwa da ka balitù. Ay datu takkan, ay nakalupkopán da pe ka pinitpet nga balitù.

³⁵ Ay inabal da tu kurtína kitu unag ka binola nga mannáw, bayolet, se dag-daggáng, se napiya nga dilána. Napiya ya nekaburdaan na ka kerubin. ³⁶ Ay se da la nangwa ka appát adígi na nga akasiya, ay se da kinalupkopán ka pinitpet nga balitù. Ay datu sáwit na, ay nàwa da pe ka balitù. Ay se da la nagurma pe ka appát nga pagsiínán nga silber. ³⁷ Nangwa da pe ka kurtína natu lalangán natu tabernákulu nga naabal ka binola nga mannáw, bayolet, se dilána. Ay naburdáan pe. ³⁸ Ay nangwa da pe ka limma nga adígi na nga atán sáwit na nga kerabitán natu kurtína. Kinalupkopán da datu magpungtu ka balitù, ngamay tu pagsiínán da, ay naurma ka bága.

Tu nekàwa natu Arko

37 Ay kinuwa tu Bezalel tu arko ka kayu wa akasiya. Ya kadakkal na, ay isa mitru se sanga-púlu sentimitru ya kadaddu na, ay pittu púlu sentimitru ya kadakkal na, ay se pittu púlu sentimitru pe ya kadallam na. ² Ay se na kinalupkopán ka pinitpet nga balitù ya unag na se ya lasi na. Ay se na pe pinayán ka nabúri nga kalupkop nga balitù datu ráging na. ³ Ay se yala nagurma pe ka appát nga galáng nga balitù para kadatu appát síkil na. ⁴ Ay nangwa pe ka duwa nga takkan na káyu akasiya, ay se na pe kinalupkopán ka balitù. ⁵ Neruwad na datun kadatu galáng kadatu síkil natu arko. Ittu dedi ya pagbulígán da kitu arko. ⁶ Ay tu takkab na, nga ittu tu akim-imallàán ke APU, ay kinuwa na ka pabeg balitù. Ya kadaddu na, ay isa mitru se sangapúlu sentimitru, ay se ya kalampád na, ay pittu púlu sentimitru. ⁷ Nangwa ka duwa nga sinan kerubin nga mippáy kadatu tapungtu na. Kinuwa nada ka pinitpet nga balitù. ⁸ Isa nga kerubin kitu tapungtu, ay isa pe kitu tapungtu. Nekanáyun da kitu takkab. ⁹ Magàráng datu kerubin na magsisingan kitu takkab. Datu payà da, ay naúnát da nga nepanin-àráng nga magpayyung kitu takkab.

Tu nekàwa natu Tebol

¹⁰ Kinuwa tu Bezalel pe tu tebol ka káyu wa akasiya. Tu kadaddu na, ay siyám púlu sentimitru, ay tu kadakkal na, ay gudduwa mitru, ay tu kalingúdu na, ay pittu púlu sentimitru. ¹¹ Ay se na kinalupkopán ka balitù, ay se na pe pinayán ka nabúri nga kalupkop nga balitù datu ráging na. ¹² Ay pinalebután na pe ka tangagakam ma ummán ka pángal nga nepalawlaw kitu otun na. Ay se na pe pinayán ka nabúri nga kalupkop pa balitù datu ráging na. ¹³ Ay pinangurma na pe ka appát galáng nga balitù, se nada nekabit kadatu síku na nga giyán datu síkil na. ¹⁴ Nippáy nada kitu adanni kitu lebig na datun na galáng nga ittu datu pangiruwaddán na kadatu takkan na pagbúlig kitu tebol. ¹⁵ Datu takkan, ay kinuwa nada pe ka akasiya, ay se nada pe nga kinalupkopán ka balitù. ¹⁶ Ay datu ar-aruminta nga mippáy kitu tebol, ay kinuwaán nada pe ka pabeg balitù; datu paláter, se datu gupán na para kadatu insensu. Ay ummán pe kadatu malúkung se datu pitser nga ittu datu pangialúbu kadatu mainum nga dátun.

Tu nekàwa natu kandelero

¹⁷ Kinuwa na tu kandelero ka pabeg balitù. Tu arutáng na se pungut na, ay nàwa da ka pinitpet nga balitù. Datu mal-malúkung na se datu but-bútà a dikurasyon na, se datu aken datun na but-bútà, ay nekanáyun da kitu arutáng na. ¹⁸ Annam datu pas-pasanga nga nagtutúway kitu arutáng na. Tallu ya atán ki tapíngit, ay tallu pe kiya tapíngit. ¹⁹ Ki kada pasanga, ay napayán ka isa nga sinan mal-malúkung nga bútà almendras ya singan da. Ay neráman pe datu ak-aken datun na but-bútà. Ay napakuna ngámin datu annam ma pas-pasanga. ²⁰ Ay kitu arutáng tu kandelero, ay appát ta nagsasarundù datu sinan mal-malúkung nga bútà almendras datu singan da. Atán pe datu ak-aken da. ²¹ Isa nga sinan bútà se itu aken na ya atán kiya panigad datu munna nga nagtuway nga pasanga, ay isa pe nga sinan bútà se itu aken na pe ya atán ki panigad datu sumarunu nga nagtuway ya pasanga. Ay napakuna pe datu duddúma nga pas-pasanga. ²² Ay datun na sinan but-bútà se datu pas-pasanga natu kandelero, ay tang-tanganáyun da. Nàwa ngámin dedi ki tang-tangapánid da napitpet nga pabeg balitù. ²³ Datu pingki natu kandelero se datu ippapatay kadatu apuy da se itu pippingán na angilubtagán da, ay nàwa da ngámin pe ki pabeg balitù. ²⁴ Tallu púlu se appát kílú nga pabeg balitù ya nausár na kitu inangwa na kitu kandelero se datu ngámin na ar-aruminta na.

Tu nekàwa natu annidúgán ka insensu

²⁵ Ay kinuwa pe tu Bezalel tu annidúgán ka insensu ka káyu nga akasiya. Tu kadakkal na, ay gudduwa mitru nga nagbaal. Ay siyám púlu sentimitru tu kalingúdu na. Ay datu sinan sàgud kadatu síku na, ay nekanáyun da kitu baggi na. ²⁶ Kinalupkopán na ka balitù

datu bika-bíkat na se itu otun na, se datu sinan sàgud. Ay pinayán na pe ka nabúri nga kalupkop nga balitù datu ráging na. ²⁷ Ay pinangwa na pe ka agduduwa nga galáng nga balitù datu magpíngit bíkat na, nga ittu datu pangiruwaddán da kadatu takkan na pagbulígán da. Nippáy nada kitu panigad natu lebig na. ²⁸ Datu takkan na, ay kinuwa nada pe ka káyu wa akasiya, ay se nada pe kalupkopán ka balitù.

Tu nekàwa natu denu nga ikkiípu

²⁹ Nangwa pe kitu napatag ga denu nga ikkiípu kadatu píli ne APU, se itu napabeg nga insensu nga nabangug. Tu inangwa na, ay ummán ki angwa datu maragkuwa ka bang-bangug.

Tu nekàwa natu anidúgán ka pagbasu

38 Kinuwa tu Bezalel tu annidúgán ka pagbasu ka káyu wa akasiya. Ya kadakkal na, ay duwa mitru se tallu púlu sentimitru nga nagbaal. Ay ya kalingúdu na, ay isa mitru se tallu púlu sentimitru. ² Pinangwa na pe ka sinan sàgud datu appát síku na nga nekanáyun kitu baggi na. Ay se na nga kalupkopán ka bága. ³ Ay kinuwa na ngámin pe datu ar-aruminta nga mausár ki-túni ka bága, ummán kadatu dadakkal kalderu, datu pála, datu besin, datu ikkakáwit ka karni se datu aggapuyán na. ⁴ Pinangwa na pe ka issaságat na nga nalága nga bárus nga bága, nga ittu tu nippáy na kitu dannu kitu otun na nga namanda kitu ábà kitu unag na. ⁵ Pinangurma na pe ka appát galáng nga bága se nada nippáy kadatu bátug síku natu issaságat nga ittu datu pangiruwaddán da kadatu takkan na pagbulíg da. ⁶ Kinuwa na datu takkan ka akasiya, ay se nada kalupkopán ka bága. ⁷ Ay se nada nga neruwad kadatu galáng kadatu magpíngit bíkat natu annidúgán. Ittu dedi daya pagbulíg da nu bulígán da. Ay tun na annidúgán, ay kinuwa na ka tabla, ay ummán ka kahon tu singan na.

Tu nekàwa natu besin nga bága

⁸ Kinuwa na ka bága pe tu abay besin se itu síkil na. Tu inusár na, ay datu nàwa ka bága nga am-amínaw datu babbay ya magub-ubra kitu gagyangán natu tabernákulu.

Tu abut natu amuwág natu Tabernákulu

⁹ Ay se na pe yin na kuwaan tu amuwág ka panillod. Ay tu bátug abut na nga kurtína nga naabal ka napiya binola nga dilána, ay appát púlu se annam mitru tu kadaddu na. ¹⁰ Ay datu duwa púlu nga adígi na se datu pagsiínán da, ay kinuwa nada ka bága. Ngamay datu sawit datu adígi se datu bagákat da, ay silber da. ¹¹ Ay tu amuwág ka panidáya, ay appát púlu se annam mitru pe tu kadaddu natu kurtína na. Ay datu duwa púlu pe nga adígi na se datu pagsiínán da, ay nàwa da pe ka bága. Ngamay datu sawit se datu bagákat da, ay silber da. ¹² Ay tu amuwág ka padne sirbútán, ay duwa púlu se tallu mitru tu kadaddu na, ay atán pe kurtína

na. Ay sangapúlu datu adígi na se datu pagsiínán da. Ay datu sawit da se datu bagákat da, ay nàwa da ka silber. ¹³ Ay tu amuwág kitu àráng na nga pane lattakán, ay duwa púlu se tallu mitru pe tu sùba na. ¹⁴ Ay tu kurtína natu tapíngit natu gagyangán, ay annam mitru se siyám púlu sentimitru ya kadaddu da. Ay tallu datu adígi na se datu pagsiínán da. ¹⁵ Ay tu tangapíngit natu gagyangán, ay annam mitru se siyám púlu sentimitru pe tu kadaddu natu kurtína na. Ay tallu pe datu adígi na se datu pagsiínán da. ¹⁶ Ngámin datu kur-kurtína datu am-amuwág na, ay pabeg napiya nga dilána. ¹⁷ Ay datu pagsiínán kadatu adígi na, ay bága. Ngamay datu saw-sawit datu adígi se datu bagákat da, ay silber da. Ay datu untù da ay nakalupkopán ka silber. Ay datu pangibissinán kadatu kurtína, ay nàwa ka pabeg silber. ¹⁸ Ay tu kurtína natu lalangán natu amuwág, ay naburdán ka binola nga mannáw se bayolet se dag-daggáng se napiya nga binola nga dilána. Ay siyám mitru tu kadaddu na, ay se duwa mitru se tallu púlu sentimitru tu kalampád na, nga ummán kadatu kur-kurtína natu amuwág. ¹⁹ Ay datu appát ta adígi nga nangikaptán da kitu kurtína se datu pagsiínán da, ay nàwa da ka bága. Pabeg silber datu sawit na, ay datu untù da se datu bagákat da, ay nakalupkopán da ka silber. ²⁰ Ay datu ngámin pátù natu tabernákulu se datu pátù datu amuwág na, ay nàwa da ngámin ka bága.

Tu lista datu ngámin na nausár kitu tabernákulu

²¹ Ay tu idi ya lista datu kinuw-kuwa da se tu kaadu datu inus-usár da kitu inangwa da kitu tabernákulu nga giyán natu nekippayán datu nesur-súrát ta bil-bílin. Nepesúrát tu Moses kadatu Levita nga neapuwan natu Itamar nga pútut natu pádi nga Aaron. ²² Tu Bezalel nga pútut natu Uri nga an-anà natu Hur nga isa kadatu tangámalán tu Juda ya nangwa kadatu ngámin na nebílin ne APU kitu Moses. ²³ Tu kabulun na, ay tu Oholiab nga pútut tu Ahisamak nga isa kadatu tangámalán tu Dan. Aggína tu nakammu nga magbur-búri se aggína pe tu nakammu nu wà ummán natu kàwaán da. Aggína pe tu nagburda kadatu napiya nga dilána ka mannáw se bayolet, se dag-daggáng nga binola.

²⁴ Ya dágup natu nausár ra balitù kadatu ngámin na nà-nàwa kitu tabernákulu, ay isa ríbu kílu kitu ikkikílu kiya tabernákulu. Nilbetán tolay ngámin dayán na balitù. ²⁵ Ya dágup datu silber nga naurnung da nga pinagbáyad datu tolay ya nebílang kitu sensus, ay tallu ríbu se appát gatut kílu kitu ikkikílu da kiya tabernákulu. ²⁶ Tu báyad isa tolay, ay annam grámu nga silber (nu makílu kitu ikkikílu ka tabernákulu). Ay adu tu dágup na, áta tu bílang datu tolay nga nabílang da kitu sensus nga magdagun ka duwa púlu se datu nasurù ay 603,550 nga lalláki. ²⁷ Tu tallu ríbu se appát gatut kílu nga silber tu nausár kadatu pagsiínán kadatu dabbi tu tabernákulu, se datu pagsiínán kadatu adígi para kadatu kurtína. Ya dammat natu isa pagsiínán, ay tallu púlu se appát kílu, ay magatut nga

pagsiínán tu kinuwa da. ²⁸ Ay duwa púlu kílu nga silber ya nausár kadatu sáwit kadatu adígi se kitu pinagkal-upkop da kadatu untù datu adígi se datu bagákat da. ²⁹ Ay tu bága nga niddánán datu tolay, ay duwa ríbu se appát gatut kílu. ³⁰ Ittu tu inusár da kitu inangwa da kadatu pagsiínán datu adígi kitu lalangkán natu tabernákulu, se kitu annidúgán ka pagbasu se itu issaságat na se datu ngámin ar-aruminta na. ³¹ Ay ittu pe ya nangallakán da kitu inusár da kadatu pagsiínán kadatu adígi natu amuwág se datu pat-pátù natu tabernákulu se datu pat-pátù natu amuwág.

Tu angwa da kadatu aruwátan datu pappádi

39 Ay datu binola nga mannáw se bayolet se dag-daggáng, ay ittu datu inabal da ka napiya, se kinuwa da ka napatag nga aruwátan datu pappádi kitu agsirbi da ke APU kitu napatag nga kuwartu. Pinangwa da tu Aaron kadatu aruwátan na nga ummán kitu nebílin ne APU kitu Moses.

² Kinuwa de Bezalel tu efod ka balitù, se kadatu binola nga mannáw, se bayolet, se dag-daggáng se ka napiya nga binola nga dilána. ³ Pinitpet da tu balitù, ay se da kinuwa ka binola nga ittu tu nebulun na kadatu mannáw se datu bayolet se datu dag-daggáng nga binola nga neabal da kitu napiya nga dilána. Napiya tu nekadisaynán da. ⁴ Pinangwa da tu efod ka sadáng ki abága na nga nekabit kadatu duwa nga síku na. ⁵ Ay tu nausár se nekàwa natu bagákat na, ay páda na pe kitu efod. Nàwa pe ka binola nga balitù se mannáw se dag-daggáng nga neabal ki napiya nga dilána nga ummán kitu nebílin ne APU kitu Moses.

⁶ Ay datu duwa nga batu na nga oniko, ay nekapat dada kitu nalága nga bibitti a bárus nga balitù. Nemarka da datu ngag-ngágan datu pútupútut tu Israel. ⁷ Nekapat dada kitu sadáng natu efod nga ummán kitu nebílin ne APU kitu Moses. Ittu datun datu mangipadamdam ke APU kadatu pútupútut tu Israel.

⁸ Ay tu annáp gútù, ay kinuwa da pe ka napiya nga ummán kitu efod. Kinuwa da pe ka binola nga balitù, mannáw, bayolet se dag-daggáng nga neabal ki napiya nga dilána. ⁹ Tu annáp gútù, ay duwa púlu se duwa sentimitru nga nagbaal ya kadakkal na, nga nàpil ka duble. ¹⁰ Pinayán da ka appát daládag ga pinilà a batu-batu. Tu nunna daládag, ay datu batu wa karnelia, krisolito, se esmeralda. ¹¹ Ay tu mekàduwa daládag, ay turkisa, safiro, se diyamante. ¹² Tu mekàlu daládag, ay datu batu wa hasinto, búngut, se amatista. ¹³ Ay tu mekappát daládag, ay datu batu wa berilo, oniko se haspe. Nekapat da ngámin ka nalága nga bibitti nga bárus nga balitù. ¹⁴ Sangapúlu se duwa datu batu nga nekemarkaán datu ngag-ngágan datu pútupútut natu Israel. Isa ngágan ki kada batu. Ittu dayán daya sanga-púlu se duwa nga tangámalán tu Israel. ¹⁵ Pinayán da ka kadena nga nàwa ki nalúbid da pabeg balitù tu annáp gútù. ¹⁶ Nangippáy da kitu síku natu annáp gútù ka duwa pánid nga nalága nga bibitti a bárus sa balitù nga pangikaptán da ka duwa nga galáng nga balitù ¹⁷ nga ittu daya kigpattán datu nalúbid da balitù.

¹⁸ Ay datu tapungtu datu nalúbid nga balitù, ay nekabit dada kadatu duwa nga nalága nga bibitti a bárus nga balitù nga atán kitu panin àráng datu sadáng natu efod. ¹⁹ Ay nangwa da pe ka duwa nga galáng nga balitù, ay se dada ippáy kadatu síku natu annáp gútù kitu tapíngit ta pane kitu efod. ²⁰ Nangwa da pe ka duwa galáng nga balitù se dada nga ikapat kitu panigad datu duwa nga sadáng natu efod kitu panda natu naburdáan na bagákat na. ²¹ Ay se da nigpat ka mannáw nga lúbid datu galáng natu annáp gútù kadatu galáng natu efod, ta senu magpaningúdu kitu naburdáan na bagákat natu efod. Ay senu akkan pe mapkit kitu efod. Ittu yán tu nebílin ne APU kitu Moses.

²² Kinuwa tu Bezalel pe tu kamason na magpanin unag kitu efod. Kinuwa da ka naabal nga mannáw nga binola. ²³ Ay tu bùlaw natu kamason, ay atán kitu túlad, ay se la pe napayán ka tapár na, ta senu akkan mapisi. ²⁴ Ay kitu gayádan natu kamason, ay pina-lebután da ka sinan bayábat nga nàwa ka binola nga mannáw se bayolet se dag-daggáng se neburda da ki napiya nga dilána. ²⁵ Nangwa da pe ka bibitti a kingkeng nga pabeg balitù nga ittu datu nippáyán da kadatu nagbabátan datu sinan bayábat kitu gayádan tu kamason. ²⁶ Ya isa nga kingkeng, ay mapasarunuwán ka isa nga sinan bayábat. Napalebután tu gayádan tu kamason na pagkamason tu Aaron nu magsirbi ke APU. Ittu yán tu nàwa ta ittu yán tu nebílin ne APU kitu Moses.

²⁷ Nangwa da pe ka panin lasi nga kamason para kitu Aaron se datu annána na. Nàwa da ki napiya nga dilána. ²⁸ Ay tu abungut da, ay nàwa da pe ka napiya nga dilána. Ay ummán pe datu babbad úlu da, se datu kalsunsilyu da. ²⁹ Ay tu bagákat da, ay nàwa da pe ka napiya nga dilána nga naburdáan ka binola nga mannáw se bayolet, se dag-daggáng, nga ummán kitu nebílin ne APU kitu Moses. ³⁰ Ay se da la nga kinuwa tu napatag ga sagápaw pádi nga namarkaán ka “Napatag ke APU”. Pabeg balitù tu kinuwa da.

³¹ Pinayán da ka mannáw nga lúbid nga ittu tu pangigpat da kitu abungut nga ummán kitu nebílin ne APU kitu Moses.

Tu nekabalin datu ub-ubra kitu Tabernákulu

³² Ay nabalin lugud ngámin datu ub-ubra kitu tabernákulu. Kinuwa datu iIsrael ngámin datun ka ummán kadatu nebil-bílin ne APU kitu Moses. ³³ Ay díkod nilbet da kitu Moses datu ngámin ar-aruminta natu tabernákulu, datu tulda, se datu ngámin na ar-aruminta kitu unag na. Datu saw-sáwit na se datu dab-dabbi na, datu tak-takkan na nga káyu, se datu adígi na se datu pagsiínán da. ³⁴ Nilbetán da pe datu takkab nga nàwa ki lálal toru wa karneru se napiya nga lálal báka se itu kurtína natu lalangkán. ³⁵ Atán pe yin tu arko nga kippayán natu nekesur-surátan datu bil-bílin ne Dios, se datu takkan na ibbubúlig, se itu takkab na nga ittu tu akim-imalláan ke APU. ³⁶ Nilbet da pe yin tu tebol se datu ar-aruminta na se itu Dátun nga Sinápay. ³⁷ Nilbet

da pe yin tu kandelero nga nàwa ki pabeg balitù se datu pingki na, se datu ar-aruminta na. Ay atán pe yin na denu para kadatu pingki. ³⁸ Nilbet da pe yin tu annidúgán nga balitù, datu ikkiípu nga denu se datu nabangug nga insensu. Atán pe yin tu kurtína natu lalangkán natu tabernákulu. ³⁹ Atán pe yin tu annidúgán nga bága, se itu issaságat na nga bága pe, datu takkan na se datu ar-aruminta na. Nilbet da pe yin tu besin se itu síkil na. ⁴⁰ Nilbet da pe yin datu kurtína natu amuwág, se datu ad-adígi na se datu pagsiínán kadatun na adígi. Nilbet da pe tu kurtína natu lalangkán natu amuwág, se datu lúbid se datu pátu-pátù. Nilbetán da pe yin ngámin datu ar-aruminta nga masápul kadatu mà-màwa kitu tabernákulu. ⁴¹ Nilbet da ngin datu napiya nga ikkaaruwát datu pappádi nu magubra da kitu napatag nga giyán. Atán pe yin datu napatag ga ibbabádu tu Aaron nga pádi nu magsirbi ke APU, ay se datu ngámin na ibbabádu datu pútupútut na nu magubra da kiya kinapádi da. ⁴² Kinuwa datu iIsrael ngámin datu ub-ubra nga ummán kadatu nebil-bílin ne APU kitu Moses. ⁴³ Ay kane masingan tu Moses nga kinuwa da ngámin datu ub-ubra nga ummán kadatu nebil-bílin ne APU, ay nekar-árag nada.

Tu nangipasikád da kitu tabernákulu se tu nangngippáy da kadatu ar-aruminta na

40 Ay inamomanán ne APU tu Moses nga nán na, ²“Kiya munna nga algaw naya munna nga búlán, ay ittu ya angngipasikád mu kiya tabernákulu nga agtammuwán. ³Iunag mu kiyán ya arko nga kippayán naya nekesuratán datu bil-bílin. Ay se mu la nga kurtinán ya giyán na ka angilingad mu kiyán. ⁴Iunag mu pe yin ya tebol, ay se mu kapiyánan ippáy datu ar-aruminta na. Iunag mu pe yin ya kandelero, ay se mu pe yin na ippáy daya pingki na. ⁵Ippáy mu ya balitù a annidúgán ka insensu kiya lasi naya kurtína nga panin sángu kiya arko nga giyán datu nekesuratán daya bil-bílin ne APU, ay se mu la kurtinán ya lalangkán naya tabernákulu. ⁶Ippáy mu ya annidúgán ka pagbasu kiya sángu naya lalangkán kiya tabernákulu nga agtammuwán. ⁷Ippáy mu tu abay besin kiya nagbátán daya agtammuwán se ya annidúgán ka pagbasu. Ay payán mu ka danum na. ⁸Ay se mu la pe ipasikád ya abut naya amuwág nga nepalimut kiya tabernákulu, ay se mu la kurtinán pe ya lalangkán na. ⁹Ay se mu la alà ya denu wa ikkiípu se mu la warsián ya tabernákulu se daya ngámin na inunag na ka angngikísi mu kadayán se daya ar-aruminta na, ta senu magbalin da ka kuw-kuwa ne APU. ¹⁰Ay warsián mu pe ya annidúgán ka pagbasu se daya ar-aruminta na ka angngikísi mu pe kiya annidúgán. Díkod magbalin da ka kapàgán nga kuw-kuwa ne APU. ¹¹Warsián mu pe ya abay besin se iya síkil na ka angngikísi mu pe kiyán. ¹²Ay se mu la alà de Aaron na maggaáma kiya lalangkán naya tabernákulu, ay se mu dala nga bagguwán. ¹³Ay se mu ibádu ke Aaron daya napatag ga ibbabádu na, ay se mu ipuwan ka denu ka

angngikísi mu kaggína ka para kiyà ta senu magsirbi ka pádi ku. ¹⁴Alà mu pe daya pútupútut na, ay se mu la ibádu kaggída datu kamason da, ¹⁵ay se muda la nga ipuwan kitu denu, nga ummán kitu kinuwám kiya ama da, ta senu magsirbi da kiyà ka pappádi ku. Ay ya angngípu mu kaggída ya mamagbalin kaggída ka pappádi ku peyang ngin ka panda, oray daya sumarsarunu pikam ma gakagaka da,” nán ne APU. ¹⁶Ay díkod kinuwa tu Moses tu ngámingámin nga ummán kitu nebil-bílin ne APU kaggína. ¹⁷Kitu munna nga algaw natu munna nga búlán natu mekaduwa dagun, ay nepasikád tu Moses tu tabernákulu. ¹⁸Nippáy da datu pagsiínán na se datu dab-dabbi na, ay se da la neruwaddán datu takkatakan na nga káyu, ay se da pe yin nepasikád datu adígi na. ¹⁹Ay se na pe yin na isalukop tu tulda kitu tabernákulu, se na manin ilànù tu takkab natu tulda kitu otun na, nga ummán kitu nebílin ne APU kaggína. ²⁰Ay se na alà tu nekesuratán datu bil-bílin, ay se na nga ippáy kitu arko, ay se na pe yin na iruwad datu takkan na, ay se na nga ippáy tu takkab na nga akim-imallàan ke APU. ²¹Ay nilnà na ngin tu arko kitu tabernákulu, ay se na nga ippáy pe yin tu kurtína nga lipad natu arko nga ummán kitu bílin ne APU kaggína. ²²Neunag na pe yin tu tebol kitu tabernákulu. Nippáy na kitu panidáya kitu tabernákulu, kitu panin lasi natu kurtína. ²³Ay se na nga ippáy tu sinápay kitu kippayán na nga àráng ne APU nga ummán kitu bílin na kitu Moses. ²⁴Neunag na pe tu kandelero kitu tabernákulu. Nippáy na kitu bátug tu tebol kitu panillod kitu unag tabernákulu. ²⁵Ay se na ippáy datu pingki na pe ki àráng ne APU, ummán kitu nebílin ne APU kitu Moses. ²⁶Neunag na pe tu balitù a annidúgán se na ippáy kitu sángu natu kurtína natu arko. ²⁷Nanidúgán na pe yin ka nabangug nga insensu nga ummán kitu nebílin ne APU. ²⁸Ay se na nippáy tu kurtína natu lalangkán natu tabernákulu. ²⁹Nepatugaw na tu annidúgán ka pagbasu kitu sángu natu lalangkán natu tabernákulu nga agtammuwán. Ay nanidug pe yin ka pagbasu, se nangidátun pe yin kitu dátun † nga ummán kitu nebílin ne APU kaggína. ³⁰Nippáy na tu besin kitu nagbátán datu báwi nga agtammuwán, se itu annidúgán ka pagbasu. Ay pinayán na pe yin ka danum nga pagbaggu. ³¹Ittu win tu nagbagguwán se naggusesuwán tu Moses se de Aaron na maggaáma. ³²Nu magunag da kitu báwi nga agtammuwán se nu umbet da kitu giyán tu annidúgán, ay magbaggu da nga ummán kitu nebílin ne APU kaggína. ³³Ay nepasikád na pe yin tu abut natu amuwág nga nepalebut kitu tabernákulu se itu annidúgán ka pagbasu, ay se na pe yin ippáy datu kurtína kitu lalangkán na. Ay díkod nabalin tu Moses datu ub-ubra na.

Tu angap se itu diláng ne APU

³⁴Ay se yala naangpán tu báwi nga agtammuwán kitu angap, ay nadilangán ngámin tu unag tu tabernákulu kitu diláng ne APU. ³⁵Ay akkan nakalnà tu

† Ya dátun kídí nga nán na ay tu bátug ammay da kitun.

Moses kitu agtammuwán, áta nagdagát tu angap kitúni, ay se nadilangán tu ngámin unag tu tabernákulu kitu diláng ne APU. ³⁶ Ay ki kada agtálaw natu angap kitu tabernákulu, ay magsagána pe yin datu iIsrael nga mawe manin na magdal-dalen. ³⁷ Ngamay nu akk-

an magal-alit tu angap, ay akkan da pe magal-alit panda kitu aggalit na manin. ³⁸ Ata sisinnan peyang datu iIsrael tu angap ne APU kitu nagdal-dalen da. Atán kitu ngúdu natu tabernákulu ki algaw. Ay nu gabi, ay atán apuy kitu angap.

Mateo

Datu naggap-gapuwánan ne Jesu-Cristo (Luc 3:23-38)

1 Tú idi ya gin-ginnápuwán se naggay-gayatán ne Jesu-Cristo wa gaka natu David. Ay tu David, ay gaka natu Abraham.

² Ay tu Abraham, ay ama natu Isaac. Ay tu Isaac, ay ama natu Jacob. Ay tu Jacob, ay ama de Juda nga magwawági nga pabeg lalláki. ³ Ay tu Juda, ay ama de Fares se Zara, ay Tamar tu ina da. Ay tu Fares, ay ama natu Esrom. Ay tu Esrom, ay ama natu Aram. ⁴ Ay tu Aram, ay ama natu Aminadab. Ay tu Aminadab, ay ama natu Naason. Ay tu Naason, ay ama natu Salmon. ⁵ Ay tu Salmon, ay ama natu Booz. (Ay tu Rahab ya ina tu Booz.) Ay tu Booz, ay ama natu Obed. (Ay tu Ruth tu ina natu Obed.) Ay tu Obed, ay ama natu Jesse. ⁶ Ay tu Jesse, ay ama natu Ari David.

Tu David, ay ama natu Solomon nga pútut na kitu búkud natu Urias. ⁷ Ay tu Solomon, ay ama natu Roboam. Ay tu Roboam, ay ama natu Abias. Ay tu Abias, ay ama natu Asa. ⁸ Ay tu Asa, ay ama natu Josafat. Ay tu Josafat, ay ama natu Joram. Ay tu Joram, ay ama natu Ozias. ⁹ Ay tu Ozias, ay ama natu Jotam. Ay tu Jotam tu ama natu Acáz. Ay tu Acáz tu ama natu Ezekias. ¹⁰ Ay tu Ezekias, ay ama natu Manase. Ay tu Manase, ay ama natu Amon. Ay tu Amon, ay ama natu Josias. ¹¹ Ay tu Josias, ay ama de Jeconias nga magwawági nga pabeg lalláki. Ay kitu kakowad da, ay ittu tun tu nangngalà datu iBabilonia kiti íli da kadatu iIsrael la pinalsu da.

¹² Ay kane mippan datu iIsrael lin ka Babilonia, ay nakapútut tu Jeconias. Ay tu pútut na, ay tu Salatiel. Ay tu Salatiel, ay ama natu Zerobabel. ¹³ Ay tu Zerobabel, ay ama natu Abiud. Ay tu Abiud, ay ama natu Eliakim. Ay tu Eliakim, ay ama natu Azor. ¹⁴ Ay tu Azor, ay ama natu Sadoc. Ay tu Sadoc tu ama natu Akim. Ay tu Akim, ay ama natu Eliud. ¹⁵ Ay tu Eliud, ay ama natu Eleazar. Ay tu Eleazar, ay ama natu Matan. Ay tu Matan, ay ama natu Jacob. ¹⁶ Ay tu Jacob, ay ama natu Jose, nga atáwa ne Maria nga ina ne Jesus nga nengagánan da ka Cristo.

¹⁷ Ay díkod naggayát kitu Abraham panda kitu David, ay sangapúlu se appát ta paganakán ngámin. Ay naggayát kitu David panda kitu nangngippan datu iBabilonia kadatu iIsrael ka Babilonia, ay nagsangapúlu se appát pe nga paganakán. Ay sangapúlu se appát paganakán pe panda kitu nangngippan da kadatu iIsrael ka Babilonia, panda kitu nekeanà ne Cristo.

Tu nekeanà ne Jesu-Cristo (Luc 2:1-7)

¹⁸ Ay ummán kídí ya istoriya natu nekeanà ne Jesu-Cristo. E Maria nga ina na, ay nekari yin na meatáwa ke Jose. Ay kitu akkan da pikam ma inaggallay, ay nammuwán ne Jose nga nabùsit te Maria. Ngamay akkan na nga am-ammu wa napabùsit te Maria gapu kiya pannakabalin naya Ispiritu ne Dios. ¹⁹ Ay tútu linam-lammat na nga maddi yin ke Maria. Ngamay ya piyán na, ay akkan na nga ipak-pakammu ka sabáli tolay ya aggadi na. Ata oray nu maragtungpál kadaya lin-lintag, ay lùsawan na nga meap-appat te Maria.

²⁰ Ngamay kitu atán ka uray na tunin, ay uwad anghel ne Apu wa nagpatagenap kaggína nga nán na, “Jose, akkan ka nga min-induwán na mangatáwa ke Maria, áta ya búsit na, ay gapu kiya Ispiritu ne Dios. ²¹ Magan-anà ka isa nga laláki, ay ya ipangágan mu kaggína, ay Jesus (ay ya sarut nayán ay Marammiyág). Ata aggína ya mamiyág kadaya tolay na gapu kadaya bas-básul da, nga pakatayán da ka áwan panda,” nán natu anghel ke Jose nga gakagaka tu David.

²² Ay nàwa ngámin dedi ta senu makurug datu bàbà-nán ne Apu, nga nepekagi na kadatu pagbàbànanan na kitun nga nán na kídí: ²³ “Mapabùsit ya isa nga babbalásang. Ay magan-anà ka isa nga laláki. Ay mengagánan ka Emmanuel,” nán na. (Ya sarut naya Emmanuel, ay inumbet nge Dios kadàtada.)

²⁴ Ay kane din malukág ge Jose, ay kinurug na tu bílin natu anghel ne Apu. Ay díkod inatawán na nge Maria. ²⁵ Ngamay akkan na pikam ma neallay kaggína panda kitu naggan-anà na. Ay kane magan-anà e Maria, ay nepangágan ne Jose tu an-anà ka Jesus.

Tu nagdáyaw datu mamasírib ke Jesus

2 Ay neanà e Jesus ka íli Betlehem ka probinsiya Judea kitu inagturáy tu Ari Herodes. Ay kitun, ay uwad da nga mamasírib nga tolay mepanggap kadaya bittuwan. Naggayát da ka padne lattakán nga inumbet ka Jerusalem. Ay nagsaludsud da nga nán da, ² “Kawà naya giyán naya neanà nga Ari daya Judyu? Nasingan mi tu bittuwan ka lattakán nga mangipakammu kiya nekeanà na. Ay túya inumbet kami nga magdáyaw kaggína,” nán da.

³ Ay kane magina tu Ari Herodes tun, ay nariribù. Ay ummán pe datu iJerusalem, nariribù da pe. ⁴ Ay díkod inayabán tu Herodes ngámin datu ap-apu datu pappá-di se datu maragtùgud ki lintag. Ay se na sinaludsud

kaggída nu kawà naya keanaán naya Cristo. ⁵ Ay tútu nán da kaggína, “Ka Betlehem ka Judea, áta ittu mà ya nesúrát natu pagbàbànanan ne Dios kitun nga nán na,

⁶ Ay dakayu wa iBetlehem ka probinsiya Juda, akkan kayu wayya nga kababaán kadaya ngámin na tolay kadaya il-íli kídí Judea. Ata lumtuwád kadakayu ya mangituráy kadaya tolay ku wa iIsrael, nán na,” nán da.

⁷ Ay tútu inayabán tu Herodes datu mamasírib ba tolay nga áwan makam-ammu. Ay inammu na kaggída nu inna tutu wala nga oras tu inagpassingan natu bittuwan. ⁸ Ay se nada pinapan nin ka Betlehem nga nán na kaggída, “Mawe nu wa kappiyánan na saludsúdan ya mepanggap kiya an-anà. Ay nu masma nu, ay magulli kayu ta idámag nu kiyà ta senu umang ngà pe nga magdáyaw kaggína,” nán na.

⁹ Ay kane magína da tu bílin tu Ari Herodes, ay nagrabbuwát da pe yin. Ay kitu kakowad da kitu dálen, ay nagpassingan manin tu bittuwan na nasingan da ka lattakán. Ay ittu tu naginunna kaggída. Ay kane bumátug kitu balay ya giyán natu an-anà, ay nagsínang ngin. ¹⁰ Ay tútu nagpatag da tutu wala. ¹¹ Ay kane lumná da kitu balay, ay nasingan da tu an-anà se Maria nga ina na. Ay se da nagpalintud da nagukkab nga magdáyaw kaggína. Ay se da ngala nga idde datu balitù, insensu se itu talibangug ga míra nga pannar-uanggam da kaggína.

¹² Ay nepakammu ne Dios kaggída ka tagenap, nga nu magulli da, ay akkan da nga magsíbal lin ka giyán tu Ari Herodes. Ay díkod nagalíli da kane mawe da ngin ka íli da.

Tu nangngibráw tu Jose kadatu magina ka Egipto

¹³ Ay kane likud datu mamasírib ba nawe, ay nagpatagenap tu anghel ne Apu ke Jose. Ay nán na, “Bumángun ka, ay ibráw mu daya magina ka Egipto. Ay magyán kayu kannán panda kiya agpaulli ku kadakayu. Ata lam-lamtan ne Herodes nga pasápul ya an-anà ta papatay na,” nán natu anghel.

¹⁴ Ay tútu bummángun ne Jose se na nippan datu magina ka Egipto kitun na gabi. ¹⁵ Ay nagyán da kitúni panda kitu nekatay tu Herodes. Ay nàwa ngámin dedi ta masápul la màwa tu kinagi ne Apu nga nepekagi na kitu pagbàbànanan na kitun nga nán na kídí: “Inayabán ku ya an-anà ku nga atán ka Egipto,” nán na.

Tu nagpapatay tu Herodes kadatu annánà a lalláki

¹⁶ Ay kane mammuwán tu Herodes nga nagbusidán datu mamasírib ba tolay, ay nakarungat pà-pàrang, ay tútu pinapatay na ngámin datu annánà a lalláki ka Betlehem se kadatu lib-lebut na, nga magdagun ka duwa se datu kúráng duwa dagun da pikam. Ata moli kid duwa dagun nin panda kitu inakasingan datu mamasírib ba tolay kitu bittuwan. ¹⁷ Ay díkod nàwa kurug tu kinagi natu Jeremias, nga pagbàbànanan ne Dios kitun, nga nán na kídí:

¹⁸ “Ay uwad magína nga págat ka Rama. Agsángit naya magmanakit. Ul-ululán ne Raquel daya annánà na. Maddi mearingringa, áta natay daya annánà na,” nán na.

Tu naggulli de Jose nga gayát ka Egipto

¹⁹ Ay kane din na matay tu Herodes sin, ay nagpatagenap manin tu anghel ne Apu ke Jose nga atán ka Egipto. Ay nán na, ²⁰ “Bumángun ka, ay iulli mu win daya magina ka íli Israel. Ata natay yin tu magasippatay kiya an-anà,” nán na. ²¹ Ay tútu bummángun ne Jose se na iulli yin datu magina ka íli Israel.

²² Ngamay magansing manin ne Jose nga mawe kitúni ta nadámag na nga nge Arkelao wa an-anà tu Herodes ya summukát kammin kaggína nga ári ka Judea. Ngamay kinagiyánan manin ne Dios ka tagenap na. Ay tútu nawe da ka probinsiya Galilea. ²³ Ay díkod naggunà da ka íli Nazaret. Ay nàwa nga kurug tu kinagi datu pagbàbànanan ne Dios kitun nga nán na kídí, “Aggína, ay mengagánan ka Nazareno,” nán na.

Tu nagbàbànan natu Juan nga marammawtisár

(Mar 1:1-8; Luc 3:1-18; Jn 1:19-28)

3 Ay kitun na al-algaw kane nabayág de Jesus sin ka Nazaret, ay nagpakammu tu Juan na marammawtisár. Nagbàbànan kadatu tolay ya nawe kitu giyán na ka ir-ir-er ka Judea. ² Ay nán na nga nagbàbànan, “Makappoli kayu kadaya bas-básul nu, ta tagay pàrang ngin ya angngituráy ne Dios,” nán na. ³ Ata tu Juan tu kepapannán natu nesúrát ta kinag-kagi natu Isaias nga pagbàbànanan ne Dios kitun kitu inagkuna na kídí:

“Tú idi ya isar-sáraw naya isa nga tolay ka ir-ir-er: Magsagána kayu kiya ilalbet ne Apu. Kappiyánan nu ya dalenan na, nán na.”

⁴ Tu bádu tu Juan, ay nàwa ki dùdut kámel, ay se nagsinturon ka lálát. Ay datu kininna-kinnán na, ay dúdun se digu álig gala. ⁵ Ay kitun, ay adu wa tolay datu naglalbet kitu giyán na. Naggagayát da ka Jerusalema, ka Judea se kadaya ngámin na il-íli nga adanni kitu wángag Jordan. ⁶ Nepudnuwán da datu bas-básul, ay tútu binawtisarán tu Juan da kitu wángag Jordan.

⁷ Ngamay kane masingan tu Juan nga adu datu Pariseo se datu Saduceo nga naglalbet ta makibawtisár kaggína, ay nán na kaggída, “Dakayu wa ummán ka gámad idaw wa gangay! Ta daddán! Inna nád ya nangagi kadakayu wa malilíán nu ya ammasásul ne Dios kadakayu, ta tura kayu inumbet!” nán na. ⁸ “Ipasingan nu kadaya kuk-kuwaan nu nga kurug nakappoli kayu win kadaya bas-básul nu, ⁹ nga akkan nu nán na, oray ta gakagaka nakami tu Abraham ma tolay ne Dios kitun. Ata ikagi kadakayu wa annung ne Dios nga pagbalinan dedi ya batu ka tolay ya magbalin ka gakagaka natu Abraham. ¹⁰ Ay oray kídí yin, ay meayang ngin ya parakul la pangilang kadaya káyu wa akkan magbúnga ka napiya, ay se da nga masidug.” †

† Ya piyán na kagiyan ay tagay pàrang ngin ya angngukum ne Dios kadaya tolay.

¹¹ “Ay bawtisarán takayu ka mangipassingan nga nakappoli kayu win kadaya bas-básul nu. Ngamay atán ya sumar-saridát kiyà nga naturáy pà nang may iyà. Ay oray ya mangagtu wala kadaya sapátus na, ay akkan nà mekari. Aggína ya árig mamawtisár kiya Ispiritu ne Dios se aggína pe ya mangukum. ¹² Meárig kiya isa tolay ya inumbet ta mangisáp kiya nàgì nga ammay. Urnúngan na daya nabgát se na iarimán. Ay daya lappit ay urnúngan na se na sidúgan kiya apuy ya siggagatang peyang nga akkan mataatay,” nán ne Juan.

Tu nakibawtisár ne Jesus kitu Juan

(Mar 1:9-11; Luc 3:21-22)

¹³ Akkan nabayág, ay inumbet te Jesus ka Jordan. Gayát ka Galilea, nga makibawtisár kitu Juan. ¹⁴ Ngamay tu Juan, ay maddi kuma. Nán na nga, “Iyà kuma ya rabbang na nga bawtisarám, may tura la ikaw ya inumbet makibawtisár kiyà,” nán na. ¹⁵ Ngamay nán ne Jesus sa summungbát kitu Juan, “Kuwaam mala idi kídì, ta tú idi ya masápul la kuwaan ta ka annungpál ta kadaya ngámin na piyán ne Dios,” nán na. Ay tútu nalagpat tu Juan.

¹⁶ Ay kane din na mabawtisarán nge Jesus sin, ay gumádáng, ay se pagkilát na ngala nga ummán ka nalútán ya lángit. Ay se na nasingan ya Ispiritu ne Dios nga singan ladágan tu singan na nga naganigad se nagyán kaggína ngin. ¹⁷ Ay se yala uwad úni nga gayát ka lángit ta nán na, “Tú idi ya pà-pàgan ku wa an-anà ku se pagang-anggamán ku pà nang pe,” nán na.

Tu nammár-parò ne Sairu ke Jesus

(Mar 1:12-13; Luc 4:1-13)

4 Ay se yala nga neturung na Ispiritu ne Dios nge Jesus ka ir-ir-er ta senu par-paroan ne Sairu. ² Nagngílin nangán ka appát púlu ngalgaw se appát púlu gabi, ay se yala nabisinán. ³ Ay nawe dinatang ne Sairu, ay nán na kaggína, “Nu kurug ga ikaw ya An-anà ne Dios, ay pagbalinam mán lugud dedi nga batu ka sinápay,” nán na. ⁴ Ay nán ne Jesus, “Nán naya nesúrat ta bàbànan ne Dios nga, Akkan magbiyág ya tolay gapu ki makkán nala, nu di gapu pe kadaya ngámin na kagiyan ne Dios kadaya tolay,” nán na. ⁵ Ay se yala nga neturung manin ne Sairu we Jesus, nga mawe ka Jerusalem ay se da ummunè kitu kalinguduwan pà nang nату templo. ⁶ Ay se na nán manin ke Jesus, “Nu kurug ga ikaw ya An-anà ne Dios, ay magsappáw ka mán lugud kídì. Oray ta akkan ka maan-anu, áta nán mà naya nesúrat ta bàbànan ne Dios nga, ‘Patagasinnán naka nge Dios kadaya anghel na.’ Ay nán na pe nga, ‘Tagagán daka kiya íma da ta senu akkan matalíngu daya síkil mu kadaya batu,’ nán na,” nán ne Sairu. ⁷ Ay nán ne Jesus manin kaggína, “May nán pe naya nesúrat ta bàbànan ne Di-

os nga, akkan ta sisímán ne Apu wa Dios tada, nán na,” nán ne Jesus.

⁸ Ay se yala manin nippan ne Sairu we Jesus kitu alingúdu pà nang nga bantay, ay se na ipassingan kaggína ngámin ya il-íli kídì kalawagán se ya kinapiya da, ⁹ ay se na nán ke Jesus, “Kuwà ngámin dedi yin, ay idde ku ngámin dedi kikaw nu magpalintud ka nga magdáyaw kiyà,” nán na.

¹⁰ Ngamay nán ne Jesus kaggína, “Magtálaw ka mà Sairu! Ta nán naya nesúrat ta bàbànan ne Dios nga, ‘E Dios nga Apu mu ya day-dayáwan mu. Ay se aggína ngala ya ikur-kurug mu,’” nán ne Jesus.

¹¹ Ay tútu nagtálaw we Sairu. Ay se yala uwad da inumbet ta anghel ne Dios sa nangidde ki ngámin na masápul na.

Tu inanggayát ne Jesus nga magbàbànan

(Mar 1:14-15; Luc 4:14-15)

¹² Ay kane madámag ne Jesus nga nabálud tu Juan, ay nagulli kammin ka Galilea. ¹³ Ay akkan na nagyán nin ka Nazaret. Nawe nagyán ka Capernaum. Idi ya íli, ay adanni ka pisung ka Teberias nga adanni pe ka sakúpán naya íli Zebulun se íli Naftali. ¹⁴ Ay kitu nagyán ne Jesus kitúni, ay nàwa nga kurug tu nebàbànan nату Isaias sa pagbàbànanan ne Dios kitun nga nán na kídì:

¹⁵ “Ya lusà naya Zebulun se Naftali, ay atán kiya adanni ka dappit tu pisung ka Galilea, panidmáng naya wángag Jordan, ka sákup Galilea nga pagag-aganán daya akkan Judyu. ¹⁶ Datu tolay kitúni nga árig atán ki kagibattán, ay nakasingan da ka nawada pà nang ngin. Ay nawadaán nin daya ngámin na nameyag kiya pakatayán da ka áwan panda,” nán na.

¹⁷ Ay nanggayát kitun na nelalbet ne Jesus ka Capernaum, ay ginayatán na pe yin tu magbàbànan. Ay nán na nga nagbàbànan: “Makappoli kayu win kadaya bas-básul nu ta tagay pà nang ngin ya angngituráy ne Dios,” nán na.

Tu nagkarraw ne Jesus kadatu appát ta marangnigay

(Mar 1:16-20; Luc 5:1-11)

¹⁸ Ay kane isa ngalgaw wa magdal-dalen ne Jesus kitu dappit nату pisung ka Galilea, ay nasingan na datu magwagi, de Simon na nepangágan da pe ka Pedro se Andres nga wagi na. Atán da nga manabúkul, áta marangnigay da lugud. ¹⁹ Ay nán ne Jesus kaggída, “Kumíwid kayu kiyà ta tугúdan takayu wa manganannay kadaya tolay nga mangurug kiyà nga ittu dayanin daya bátug sissida nga nigáyan nu,” nán na. ²⁰ Ay nigsán da ngala ngin na dágus datu tabúkul da, ay se da nebulun nin kaggína.

²¹ Ay kane makawáyad da, ay nasingan manin ne Jesus datu duwa manin na magwagi, de Santiago se Juan, nga annánà ne Zebedeo. Atán da kitu barangay da nga magurip kitu inninigay da. Ay inayabán ne Jesus da. ²² Ay díkod, dágus da ngala nga pinanáwan tu bar-

angay da, se tu ama da, ay se da nga kummíwid pe yin kaggína.

Tu nagbàbànan se nangngágas ne Jesus kadatu iGalilea

(Luc 6:17-19)

²³ Ay ingngay ngámin ne Jesus tu ngámin na giyán ka Galilea. Nangisur-súru kadatu kap-kapilya da. Nebàbànan na ya Napiya nga Dámag mepanggap ki anngituráy ne Dios. Ay pinabílag na ngámin pe datu tolay kitúni nga atán sin-sinakit se sad-sadúra. ²⁴ Ay nammuwán ngámin datu iSiria ya pannakabalin na, ay tútu nippannán datu tolay ngámin datu atán nagbal-baláki ya sin-sinakit se sad-sadúra kitu giyán na. Atán da nga naar-aránan, datu magkangkang, ay se datu magdapepe, may inagásan nada ngámin. ²⁵ Ay adu tutu wala nga tolay datu nagkikiwid kaggína. Naggayát da ka Galilea, ka Decapolis, ka Jerusalem, Judea, ay se ka dammáng Jordan.

Tu nebàbànan ne Jesus kadatu tolay na kitu bantay

(Luc 6:20-23)

5 Isa ngalgaw kane masingan ne Jesus datu adu wa tolay, ay nanúdu kitu bantay. Ay kane magtugaw, ay inumbet datu tolay na. ² Ay tinùgúdán nada nga nán na,

³ “Maganggam daya makammu kiya akasápul da pà nang ke Dios, áta aggída ya meráman kiya pangiturayán na.

⁴ Ay maganggam daya magpannakit gapu kadaya nadakè a mà-màwa, áta liw-liwaan ne Dios da.

⁵ Ay maganggam daya natulù ke Dios, áta mepakin-kuwa kaggída ya baru wa kalawagán.

⁶ Ay maganggam daya magasikkuwa kadaya pagmaruwán da ki àráng ne Dios, áta sengán nada nga mangwa kadayán.

⁷ Ay maganggam daya nakallà, áta kalakkán ne Dios da.

⁸ Ay maganggam daya mangipas-pasnà kiya ur-uray da kiya mepanggap kiya anngituráy ne Dios, áta masingan da nge Dios.

⁹ Maganggam daya tolay ya ittu da la pà-pàgan ya napiya nga panagbubúlun, áta mengagánan da ka annánà ne Dios.

¹⁰ Maganggam daya mapal-pallà gapu kiya anngik-urug da kadaya piyán ne Dios, áta meráman da kiya pangiturayán na.

¹¹ Maganggam kayu nu ug-ogan dakayu, onu pal-palakkan dakayu onu pad-padásan dakayu oray akkan kammala kurug gin gapu kiyà. ¹² Maganggam se magpatag kayu wala, áta napatag pà-pà nang ya supápà a midde kadakayu ka lángit. Ay oray datu pagbàbànan ne Dios kitun kam ma nun-unna may dakayu, ay pinal-pallà datu tolay da pe,” nán na.

Daya árig asin se dílag kídí kalawagán

(Mar 9:50; Luc 14:34-35)

¹³ “Dakayu, ay árig nu ya asin kadaya tolay kídí kalawagán ni. Ngamay ya asin, nu mippà ya apet na, ay akkan ta mabalin na mapaapet kammin. Ay díkod áwan na sur-surbi yin, nu di ta ngala ngin na iburráw kiya dálen ta senu dam-dam-án daya tolay.

¹⁴ Dakayu, ay árig nu pe ya dílag kadaya tolay ked kalawagán. Ay ya íli nga nàwa ki otun bantay ay akkan wayya nga mesirù. ¹⁵ Ay áwan tolay pe ya manibat ka ingki, ay se na tàbàn, nu di na nga ippáy ka alingúdu ta senu mawàdàran ngámin daya atán kiya unag balay. ¹⁶ Ay ummán din kiyán ya anngipassingan nu kadaya napiya nga kuk-kuwaan nu kadaya tolay, ta senu masingan da, ay dayáwan da ya Ama nu wa atán ka lángit.”

Datu netù-tùgud ne Jesus mepanggap kadatu lin-lintag

¹⁷ “Ay akkan nu wa nán na inumbet tà nga mamagbalin ka áwan surbi datu lin-lintag tu Moses se datu nesur-súru datu pagbàbànanan ne Dios kitun. Akkan ittu yán ya gákat ku, nu di ya mangipakammu kadaya ngámin na kepapannán datun. ¹⁸ Ikagi kadakayu ya kurug, nga oray nu pumanda ya lángit se ya kalawagán, ay áwan oray bittì ala nga súrát kadatun na lin-lintag ya mippà panda kiya katungpál ngámin datun. ¹⁹ Ay díkod, oray iinna nga di mangikurug kadaya ibílang da nga akkan napatag pà nang kadatun na lin-lintag, ay se isúru na pe kadaya duddúma, ay akkan na rabbang yán na tolay ya meráman kiya pangiturayán ne Dios. Ngamay ngámin daya mangik-urug kadatun na lin-lintag, ay se isúru da pe, ay tú dayán daya nadáyaw ke Dios kiya pangiturayán na. ²⁰ Ay ikagi pe kadakayu nga akkan kayu meráman kiya pangiturayán ne Dios nu ya kinamáru nu, ay ummán nala kiya kinamáru daya magtù-tùgud ki lintag se daya Pariseo.”

Ya nesur-súru ne Jesus mepanggap kiya akalùsaw daya tolay

²¹ “Nagì-gìna nu win na nebílin kadatu in-inagkona tada ya, ‘Akkan ka pumatay! Ay daya pumatay, ay mapabásul da’, nán na. ²² Ngamay kídí yin, ikagi kadakayu wa ngámin daya mangalùsaw kiya kasittolay da nga áwan na gapu, ay mapabásul da pe. Ay daya mangagi kiya kasittolay da ka, ‘Ang-ang ka,’ ay mabustigár da kiya kangatuwán na agbustigarán ka Jerusalem. Ay se ngámin daya mangagi kiya kasittolay da ka, ‘Ug-og ka,’ ay mippan ka impiyernu.

²³ Ay díkod, nu rán ka la nga mangidde ka pama-anggam mu ke Dios, ay se mu la madamdám nga atán nagbasúlám kiya kasittolay mu ay, ²⁴ panáwam pikam ya iddem ke Dios kiya agbasuwán se ka la mawe

† Ya mabalin na sarut nedi, ay gángay mammuwán daya tolay da.

makikappiya kaggína. Ay se mu la idde ke Dios ya pamaanggam mu.

²⁵ Ay nu atán mangidarum kikaw, ay karuwam ya makikappiya kiya mangidarum kikaw ki di pikam kàwa naya darum. Ata nu akkam pakunán, ay paayabán naka kadaya guwes, ay daya guwes ay iáwat daka kadaya pulis sen ibálud daka. ²⁶ Ay ikagì kikaw nga akkan ka nga makalawán kitúni yin panda kiya ag-báyad mu kiya ngámin na pagmultám gapu ki básul mu."

Tu nesur-súru ne Jesus panggap ki manaládag

²⁷ "Ay nagì-gina nu pe yin nga nebílin pe kadaya tolay ya, 'Akkan ka manaládag.' ²⁸ Ngamay ikagì kadakayu nga ya tolay nga nadakè ya lam-lamtan na kiya babay ya masingan na, ay dinaládag na ngin kiya ur-uray na. ²⁹ Ay díkod, nu iya diwanán na matám ya mamagbásul kikaw, ay tukilam ta ippà mu. Ta napì-piya ngala ya atán kúráng naya baggim, may iya áwan kurakúráng may mippa ka ka impiyernu. ³⁰ Ay páda na pe nu iya diwanán na ímam ya gapuwánan naya pakabasúlám. Ay pùdam ta ippà mu. Ata napì-piya ngala ya pukul may iya áwan kurakúráng naya baggim may mippa ka ka impiyernu."

Tu nesur-súru ne Jesus panggap ki panaggadi

(Mat 19:9; Mar 10:11-12; Luc 16:18)

³¹ "Ay nagì-gina nu pe yin na nebílin kadatu tolay kitun nga nu iinna ya mangigsán kiya atáwa na, ay masápul la kuwaan na ya kasurátan naya panaggadi na. ³² Ngamay ikagì kadakayu, nga nu igsán naya laláki ya atáwa na, nga akkan wayya nakidaládag, ay mapabásul ya laláki kiya angngulis naya babay ya angngatáwa, áta mebíláng makidaládag tu babay. Ay ya laláki pe ya umatáwa kiya nagadiyán, ay bíláng na pe ya manaládag."

Tu nesur-súru ne Jesus panggap kiya magsingán

³³ "Ay nagì-gina nu pe yin nga nebílin kadatu in-inag-kona ya, akkan kayu magsingán na magkari nu akkan nu tungpálan. Masápul la tungpálam daya nagsingánam ma nekarim ke Apu. ³⁴ Ngamay ya ikagì kadakayu kídì yin, ay akkan kayu magsingán ki oray nágan na. Akkan nu pagsingánan ya lángit, áta ittu ya pangiturayán ne Dios. ³⁵ Ay akkan nu pe pagsingánan ya kalawagán ta ittu ya bátug ga pagdadam-án na. Ay akkan nu pagsingánan ya Jerusalem ta ittu ya bíláng íli ne Dios nga katurayán na Ari. ³⁶ Ay akkan nu pagsingánan ya baggi nu kampela ngin nin, áta akkan nu mapagbalin daya ngísit ta abù nu ka pusà onu daya pusà ka ngísit. ³⁷ Ya kuwaan nu wala ay, 'Ó' nán nu wala nu ò, se 'Akkan' nán nu wala nu akkan. Ay nu magsingán kayu pikam mala, ay gayát yanin ke Sairu."

Tu nesur-súru ne Jesus panggap kiya bumálat

(Luc 6:29-30)

³⁸ "Ay nagì-gina nu pe yin na nebílin pe kitun na, nu kulápan naya isa tolay ya kasittolay na, ay masápul la kulápan da pe ka angngibálat da. Ay ummán pe nu ngípan ya mippà. ³⁹ Ngamay ya nán ku kadakayu, ay akkan nu baltan daya mangwa ka nadakè kadakayu. Ay nu tappítan da ya diwanán na pàngit nu, ay pàpit nu pe ya tapíngit. ⁴⁰ Ay ummán pe nu atán na mangidarum kadakayu ka pangalakkán na kiya bádu nu, ay bay-án nu nga alà na pikam ya diyáket nu. ⁴¹ Ay nu atán ya mangargador kadakayu ka isa nga kilumitru, ay itulbu nu ka tangakilumitru pikam. ⁴² Ay nu atán magadang kadakayu, ay iddán nu. Ay ummán pe nu atán ya umútáng kadakayu ay pautángan nu."

Ya amminya tada kadaya kumagúra kadàtada

(Luc 6:27-28,32-36)

⁴³ "Nagì-gina nu pe yin kitun ya, piyán nu daya kabbulun nu, ay kaguráan nu daya kumagúra kadakayu. ⁴⁴ Ngamay ya ikagì kadakayu kídì, ay piyán nu daya kumagúra kadakayu. Ikar-karág nu daya mamal-pallà kadakayu. ⁴⁵ Ta senu mepasingan na dakayu daya kurug ga annánà ne Dios Ama nga atán ka lángit. Ata napádapáda nga pasinágan ne Dios daya namáru se daya nadakè, ay se paudanán na pe daya makammu kiya napiya se daya akkan. ⁴⁶ Ata nu tittu daya maminya kadakayu daya piyán nu, ay áwan wayya nga supápà nga idde ne Dios kadakayu. Ay oray daya nadakè a magpab-pabáyad ka buis, ay piyán da pe daya maminya kaggida. ⁴⁷ Ay páda na pe nu tittu wala daya maminya kadakayu daya atangyaan nu, ay akkan nu pakedayáwan yán, áta áwan nu dúma kadaya duddúma. Oray daya akkan makammu ke Dios, ay kuwaan da mà pe ya ummán kiyán. ⁴⁸ Ay díkod áwan nu din lugud da pagkuráangan, † áta áwan pagkuráangan naya Ama nu wa atán ka lángit," nán ne Jesus kadatu tolay na.

Tu nesur-súru ne Jesus mepanggap kiya angngidde ta ka pagkallà

6 "Ay kiya angwa nu kadaya napiya, ay sin-sinnan nu wa akkan din ya agdáyaw daya tolay kadakayu ya lam-lamtan nu. Ata nu pakunán nu, ay akkan nakayu tangdánan naya Ama nu wa atán ka lángit.

² Ay díkod, nu mangidde kayu ka pagkallà, ay akkan nu ibanábag nga ummán kiya kuk-kuwaan daya magpì-pimáru. Ata nu mangidde da ka pagkallà, ay ibanábag da kadaya sin-sinagoga se kadaya kalsáda nga giyán daya tolay. Ata ya piyán dayán, ay dayáwan daya tolay da. Ikagì kadakayu wa dayán, ay nálà da ngin ya tangdán da kiya kinuwa da, ta dináyaw daya tolay da ngin. ³ Ay nu mangipalimus kayu, ay akkan nu ipak-pakammu ki oray iinna nga tolay, ⁴ ta senu nasirù tu nangngipalimus nu. Ay ya Ama nu wa

† Mabalín na mepapan idi kiya aminya da kadaya kasittolay da.

makasingan kadaya nasirù, ay aggína ya mangsupápà kadakayu.”

Ya nesur-súru ne Jesus panggap kiya panagkar-kar-árag
(Luc 11:2-4)

⁵“Ay ummán pe nu magkarárag kayu, ay akkan nu tal-taldan daya magpì-pimáru. Ata dayán, ay pà-pàgan da ya magsisikád da magkarárag kadaya sin-sinagoga, ay se kadaya bíkat kalsáda, ta senu masingan daya tolay da, ay pàgan dada. Ay ikagì kadakayu nga nag-un-ud da ngin ya tangdán da ta pinatag daya tolay da ngin. ⁶Ngamay nu magkarárag kayu, ay manggitap kayu kiya kuwartu nu se kayu wala nga magkarárag ke Ama nu wa akkan masingan. Ay ya Ama nu wa makasingan kadaya nasirù, ay aggína ya mangsupápà kadakayu.

⁷Ay kiya agkarárag nu pe, ay akkan nu idurámát ya adu wa úni nga áwan sur-surbi, nga ummán kiya angwa daya tolay ya magdáyaw kadaya sinan diy-diyos. Ta papáti da nu gínán ne Dios da nu adu ya kag-kagiyan da kiya karárag da. ⁸Akkan nuda nga tal-taldan. Ata ammu naya Ama nu daya masápul nu, oray kiya akkan nu pikam ma aggadang kaggína.

⁹Ay ummán kídì ya panagkarárag nu lugud: ‘Ama nga atán ka lánngit, mepatag din ya kinaDios mu.

¹⁰Ikaw din ya mangitur-turáy kadakami. Ay daya piyám mala din daya makurug kídì ya kalawagán nga ummán pe ki kàwa da ka lánngit. ¹¹Ay iddán nakami din ka kanan mi kiya inalgaw. ¹²Ay pakawanan nakami kadaya bas-básul mi, nga ummán pe kiya nammakawan mi kadaya nakabásul kadakami. ¹³Iadayyu nakami pe kadaya kepar-paroán mi se kadaya nadakè a mà-màwa, nán nu.

¹⁴Ata nu pakawanan nu daya kasittolay nu kadaya nagbasúlán da kadakayu, ay pakawanan nakayu pe ya Ama nu wa atán ka lánngit. ¹⁵Ngamay nu akkan nu pakawanan daya kasittolay nu, ay akkan nakayu pe pakawanan ya Ama nu wa atán ka lánngit.”

Tu nesur-súru ne Jesus panggap kiya magngílin mangán

¹⁶“Ay nu magngílin kayu wa mangán gapu kiya agkar-karárag nu ke Dios, ay akkan nu ipassingan ki murang nu ya agngílin nu, nga ummán kiya kuk-kuwaan daya magpì-pimáru. Gurátan da nga akkan kappiyánan ya singan da ta senu masingan daya tolay ya agngílin da, ay pàgan dada. Ikagì kadakayu wa nag-un-ud da ngin ya tangdán da. ¹⁷Ngamay nu magngílin kayu wa mangán (gapu ki agkar-karárag nu †), ay mangípu se magid-idárup kayu. ¹⁸Ay díkod áwan makammu wa magngílin kayu wa mangán. Tittu ya Ama nu wa akkan masingan ya makammu. Ay aggína pe ya mangsupápà kadakayu, áta aggína ngala ya makasingan kadaya nasirù a kuk-kuwaan nu.”

Ya pagbànanngan ta ka lánngit

(Luc 12:33-34)

¹⁹“Akkan nu ittu wa gamgam-gáman daya pagbànanngan nu kídì kalawagán. Ata mabalin na dadàlan daya ul-ulullag dayán kídì onu magkíráng da onu takáwan daya mangraut kiya balay nu. ²⁰Ay ya urnúngan nu kuma, ay ya pagbànanngan nu ka lánngit. Ay áwan ul-ulullag nga mangdadál kitúni, ay akkan pe ya magkíráng, ay se áwan pe ya mangraut ta magtákaw. ²¹Ata nu kawà naya giyán naya pagbànanngan nu, ay ittu peyang pe ya giyán naya ur-uray nu.”

Ya bátug dílag naya baggi tada

(Luc 11:34-36)

²²“Ya mata ta, ay ittu ya bátug dílag naya baggi ta. Ay díkod nu nawada ya isissingan ta, ay mawadaán ngámin pe ya baggi ta. ²³Ngamay nu nadakè ya isissingan ta, ay ummán ta ka atán peyang kiya nagibat. Ay lugud, nu rán nala nga ya nán tada nga dílag naya uray tada ay gibat kammala ngin nin, ay nagibat pà-pànanngan yán.”

Ya mepanggap kiya ammatag tada ke Dios se kiya pagbànanngan kídì kalawagán

(Luc 16:13;12:22-31)

²⁴“Ay áwan asassu wa mabalin magasassu kiya duwa nga apu. Ata ya màwa, ay kalúsawan na ya isa, ay pàgan na ya isa onu ipatag na ya isa, ay irupat na ya isa kaggída. Ay ummán pe kiyán, akkan nu mapagpáda ya amminya nu ke Dios se ya amminya nu ki pirà.

²⁵Ay túya, ya nán ku kadakayu, ay akkan nu ittu wa paglídug daya pagbiyág nu. Akkan nu paglídug daya kanan nu se daya inuman nu onu daya pagkawas nu. Ata napà-patag ya biyág nu ngam daya ak-akakkanan. Ay ummán pe ya baggi nu, napatag may daya kawakawas. ²⁶Sinnan nu kod daya an-anù. Akkan da mà magmul-múla dayán, ay akkan da pe maggáni, ay se akkan da pe wayya nga magùnud kadaya kanan da. Ngamay e Dios Ama nga atán ka lánngit ya mamangán kaggída. Ay akkan wayya nga nabà-banor dayán ke Dios may dakayu. ²⁷Ay oray iinna kadakayu, ay akkan na mà wayya masulpítan ya biyág na oray nu maglídug.

²⁸Ay taanna, tura nu wa paglídug daya pagkawas nu? Sinnan nu kod daya but-bútà daya kaddat kiya kalawagán. Akkan magkuwa mà dayán na kaddat, ay akkan da pe ya magabal ka pagkawas da. ²⁹Ngamay kagiyan ku kadakayu, nga oray tu Solomon na nabà-náng tutu wala kitun, oray napiya tutu wala datu kawakawas na, ay áwan na nga pinagkawas nga napì-piya may daya but-bútà dayán na kaddat. ³⁰Ay dayán na kaddat, ay makar-karu ya biyág dayán. Mabalin na sisinnán tada pikam dayán kídì, ay mabalin na matay dayanin kaláwa, ay sidúgan dada ngin. Ay nu e Dios ya magpabútà kadayán na kaddat nga ittu ya bátug pagkawas da, ay tú nád agpà ya ammakawas na kadakayu! Inagkabittì naya angngurug nu kaggína!

† Ittu ya gapu na ya magngílin

³¹ Ay díkod, akkan kayu lugud da managlídug. Akkan nu nán na, 'Nágan nád naya kanan mi?' onu, 'Nágan nád ya inuman mi?' onu, 'Nágan nád ya pagkawas mi?'
³² Ay akkan nu din tal-taldan daya akkan mangurug ke Dios. Ata ittu dayán daya gamgam-gáman da. Ay ammu mà ne Dios Ama nga atán ka lánngit nga masáp-ul nu ngámin dayán. ³³ Ngamay nu dakayu, ya masáp-ul la kuwaan nu, ay lam-lamtan nu peyapeyang ya angngituráy ne Dios se ya ammagbalin na kadakayu ka namáru. Ay se na nga idde ngámin dedi ya masápul nu.
³⁴ Ay akkan nu lugud paglídug daya mepanggap kadaya mà-màwa kaláwa. Kaláwa kampela ngin nin ya aglam-lammat ta kadayán. Anayan ta ngin daya parikut ta kiya isa ngalgaw."

Ya ammasúl ta kadaya kasittolay ta
 (Luc 6:37-38,41-42)

7 "Akkan kayu tagapab-pabásul lala kadaya kasittolay nu ta senu akkan nakayu pabasúlan ne Dios. ² Ata nu wà ummán naya ammasúl nu kadaya kasittolay nu, ay ummán pe kiyán ya ammasúl ne Dios kadakayu. Ay nu nágan naya pagbasarán nu wa mamásul kadaya kasittolay nu, ay ittu pe ya pagbasarán ne Dios kiya ammasúl na kadakayu.
³ Ay tura nu masingan ya bitti a púling naya kasittolay nu, may akkan nu mànud ya megugulad da púling nu kampela ngin? ⁴ Ay mapaanna lugud ya angnguna nu kiya kasittolay nu ka, 'Ippà ku mán ya púling mu,' nán nu, ay atán mà ya megugulad da púling nu? ⁵ Magpi-pimáru kayu nu mapakuna. Masápul la ippà nu pikam ya megugulad da púling nu, ta senu nawada ya isissingan nu kiya angngippà nu kiya bitti a púling naya kasittolay nu.
⁶ Ay akkan ta nga idde kadaya átu ya pinagbasu wa áyam, ta napatag ke Dios. Ta get tala pe nu kagatan dakayu. Ay ya búngut, ay akkan ta pe ya idde kadaya ábuy, áta dam-dam-án da ngala. Ay ummán pe akkan ta nga ipílit ibàbànan ya mepanggap kiya Napiya nga Dámag kadaya tolay ya mamáas."

Ya págus naya panagkar-karárag
 (Luc 11:9-13)

⁷ "Magadang kayu ke Dios, ay iddán nakayu. Nu e Dios ya pagsapúlán nu kadaya masápul nu, ay masmà nuda. Ay nu makilukát kayu pe kaggína ay ilukát nakayu. ⁸ Ata oray iinna nga magadang ke Dios, ay middán. Ay makasmà pe daya magsápul ke Dios se ilukát ne Dios ngámin daya makilukát kaggína.
⁹ Iinna kadakayu wa ama ya mangidde ka batu kiya an-anà na nu magadang ka sinápay? ¹⁰ Onu magadang ka sissida, ta iddán nu ka idaw? ¹¹ Ay nu dakayu wa nadakè a tolay, ay ammu nu kam pe daya napiya nga idde nu kadaya annànu nu, ay tú nád agpà in ya angngidde naya Ama nu wa atán ka lánngit kadaya napiya kadaya ngámin na magadang kaggína.
¹² Ay nu nágan daya piyán nu wa kuwaan daya kasittolay nu kadakayu, ay ittu pe dayán daya kuwaan

nu kaggída. Ata ittu idi ya kepapannán datu lin-lintag natu Moses se datu nesur-súru datu pagbàbànanan ne Dios kitun."

Ya mepanggap kiya bitti se ya abay ya gagyangán
 (Luc 13:24)

¹³ "Abay ya gagyangán, ay se nalà-lapat ya dálen na mameyag kiya pakadadálán ka áwan panda, ay adu manalen kiyán. Ngamay kuwaan nu ya kabailán nu wa lumná kiya bitti a gagyangán. ¹⁴ Ata kurug ga bitti ya gagyangán, ay se nasulit ya dálen na mameyag kiya pakabiyágan ka áwan panda. Ay túya man-manu daya makasmà kiyán."

Ya pangárig panggap kiya káyu se ya búnga na
 (Luc 6:43-44)

¹⁵ "Atán daya magkuna nga pagbàbànanan ne Dios da, may busid da kammala ngin nin. Taronan nu dayán, ta umbet da kadakayu wa magpiduman na namáru da, ngamay ya kinur-korugán, ay mangdadál ya ung-unggan dayán. ¹⁶ Ngamay mammuwán nu dayán kiya kuk-kuwaan da. Ata akkan ta mà wayya mabúras ya búnga úbás kadaya panda ngala nga lás-iw. Ay ummán pe kiya búnga nga gígus, akkan ta pe wayya nga mabúras kadaya kad-kaddat tala. ¹⁷ Gángay nga daya napiya nga káyu, ay magbúnga ka napiya pe. Ay ummán pe kadaya nadakè a káyu, ay gángay nga nadakè pe ya búnga dayán. ¹⁸ Ata ya napiya nga káyu, ay akkan wayya nga magbúnga ka nadakè. Ay ya nadakè a káyu, ay akkan pe wayya nga magbúnga ka napiya. ¹⁹ Ay díkod, ngámin daya káyu wa maddi magbúnga ka napiya, ay màpu da, ay se da nga masidug. ²⁰ Ay díkod, mammuwán nu daya magpiduman na pagbàbànanan ne Dios, gapu kadaya kuk-kuwaan da."

Daya akkan bigbígan ne Jesus nga makiapu kaggína
 (Luc 13:25-27)

²¹ "Ay akkan ngámin daya magkuna ka, Apu, Apu kiyà, ay málà kiya pangiturayán ne Dios. Ata tittu daya mangwa kadaya piyán ne Dios Ama nga atán ka lánngit daya málà. ²² Ay nu iya muddi ya algaw, ay adu daya akkan málà kiya pangiturayán ne Dios nga magkuna kiyà nga, 'Apu! Apu, nebàbànan mi mà ya Napiya nga Dámag gapu kiya pannakabalin mu. Ay nagpatálaw kami kadaya áran kadaya tolay gapu ki kinaturáy mu. Ay se adu pe daya nakas-kasdáaw wa kinuw-kuwa mi gapu ki pannakabalin mu,' nán da. ²³ Ay nán ku wala kaggída nga, 'Akkan takayu am-ammu. Magtálaw kayu! Dakayu wa nadakè a kuk-kuwaan na tolay,' nán ku kaggída."

Ya pangárig panggap kadaya duwa nga tolay ya nagbalay
 (Luc 6:47-49)

²⁴ "Ay ngámin lugud daya manggìna kadedi ya kagkagiyan ku, se da nga kuwaan pe, ay meárig da kiya nasírib ba tolay ya nagbalay ki pidtà. Nekorob na daya adígi ka adallam. ²⁵ Nagudán ka naggat, ay díkod

nalnap tu balay, ay se nabaliyán ka naggat pe. Nga-may akkan na nilang tu balay, áta nalgida lugud ya nekàwa na.

²⁶ Ngamay ngámin daya makagina kadedi ya kag-kagiyan ku, ay se akkan da nga kuwaan, ay meárig da kiya ang-ang nga nagbalay kiya karagintán. ²⁷ Ay kane magudán ka naggat se malnap, ay se mabaliyán pe tu balay na, ay nilang ngala. Ay natar-tarawesáng tutu wala tu balay kane marba," nán ne Jesus.

²⁸ Ay kane mabalin nge Jesus nga nangagi kadatun nin, ay nasdaáwan pà nang datu adu wa tolay kitu inagtùgud na, ²⁹ áta naturáy kitu angngisúru na kaggída, nga akkan ummán kadatu angngisúru datu maragtùgud ki lintag.

Tu nangngágas ne Jesus kitu tolay nga naglappang (Mar 1:40-45; Luc 5:12-16)

8 Ay kane managut te Jesus, ay adu tutu wala datu tolay ya gummunud kaggína. ² Ay se yala nga uwad naglappang nga inumbet, ay se nagpalintud da nakim-imallà kaggína nga nán na, "Apu, nu piyán nà ala nga agásan ay maagásan nà," nán na.

³ Ay tútu inimmán ne Jesus, ay se na nán kaggína, "Saay, pumiya ka lugud din," nán na. Ay tútu dágus sala nga pummiya ngin tu baggi natu naglappang.

⁴ Ay nán ne Jesus nga namílin kaggína, "Akkam kag-kagiyan idi ki oray iinna. Ngamay mangaw-át ka ngin na magpassingan kitu pádi, ay se ka la mangidátun ke Dios ka ummán kitu nebílin natu Moses, ta senu mepassingan kadaya tolay nga naagásan ka ngin," nán ne Jesus.

Tu nammabílag ne Jesus kitu asassu natu kapitán (Luc 7:1-10)

⁵ Ay se yala nameyag ge Jesus ka Capernaum. Ay kane din na makadatang kitúni, ay uwad iRoma nga kapitán daya suldádu wa inumbet ta nakim-imallà kaggína. ⁶ Ay nán na, "Apu, sengán nà mán, ta ya asassu ku wa laláki, ay atán ka balay ya mapar-parigát-an pà nang. Ay magdapepe yin gapu kiya sinakit na," nán na. ⁷ Ay nán ne Jesus, "Mawe yà lugud agásan," nán na.

⁸ Ngamay nán natu kapitán kaggína, "Apu, akkan ka tagge mawe ka balay ta áwan ku wa kekariyán na manangaíli kikaw kiya balay ku. Annung na ngin ya angngagim ma bumílag ya asassú. ⁹ Ata iyà ay atán mangituráy kiyà, ay se atán pe daya suldádu wa itur-turayán ku. Ay túya ammù ya mepanggap kiya kinaturáy. Ata nu nán ku kiya isa suldádu nga, 'Mawe ka kannán,' ay mawe kurug. Ay nu nán ku pe kiya isa nga, 'Umbet ka kídi,' ay umbet pe kurug. Ay páda na pe kiya asassú. Nu, 'Kuwaam idi,' nán ku kaggína, ay kuwaan na kurug," † nán na.

¹⁰ Ay nasdaáwan ne Jesus kane magina na tun. Ay nán na kadatu gumun-gunud kaggína, "Ikagi kadakayu, nga kurug ga áwan ku pikam nammuwán

† Ya piyán na nga kagiyan ay annung na ya angngagi ne Apu Jesus nga bumílag ya asassu na ta naturáy.

na ummán kídi ya angngurug oray kadaya iIsrael. ¹¹ Ay ikagi pe kadakayu nga adu †† daya maggagayát kadaya ngámin giyán kídi kalawagán nga mepaggan-gánas kiya pangiturayán ne Dios kade Abraham se Isaac se Jacob. ¹² Ngamay daya Judyu wa aggída kuma ya mak-in-kuwa kiya pangiturayán ne Dios, ay aggída ya mipp-an kiya nagibat pà nang nga giyán. Kitúni ay sumángit da, ay se magngar-ngarasiyat da," nán ne Jesus.

¹³ Ay se na nán kitu kapitán datu suldádu, "Mawe ka ngin. Ay ya kurugam nga màwa, ay ittu kurug ya màwa," nán na. Ay tu asassu natu kapitán, ay bumílag kurug kitun mà ala nga oras.

Tu nagpatálaw ne Jesus ka áran kadatu adu wa tolay (Mar 1:29-34; Luc 4:38-41)

¹⁴ Ay kane mawe ye Jesus ka balay de Pedro, ay dinatang na tu katugángan ne Pedro nga magdagáng.

¹⁵ Ay inimmán na tu íma na, ay tútu bummílag kamm-in. Ay díkod bummángun, ay se aggína ngin tu nam-angán kaggída.

¹⁶ Ay kane din gabi yin, ay nilbetán datu tolay ke Jesus datu adu wa naar-aránan. Ay kiya úni na ngala, ay pinataláwan na datu áran kaggída, ay pinabílag na ngámin pe datu magtatakit. ¹⁷ Ay gapu kadedi ya kin-uw-kuwa na, ay nàwa nga kurug tu kinagi natu Isaias sa pagbàbànanan ne Dios kitun nga,

"Nippaán na daya sad-sadúra tada, ay se inagásan na daya sin-sinakit tada," nán na.

Daya maminya nga magbalin ka tù-tùgúdán ne Jesus

¹⁸ Ay kane masingan ne Jesus datu adu pà nang nga tolay, ay pinagbatta na datu tù-tùgúdán na. ¹⁹ Ay se yala uwad da magtù-tùgud ki lintag ga inumbet, ay se na nán ke Jesus, "Misturu, kumíwid dà kikaw oray kawà na ya pam-pameyaggám," nán na. ²⁰ Ay nán ne Jesus kaggína, "Daya buwat, ay atán abbut da, ay daya an-anù, ay atán dápun da, ngamay nu iyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay áwan ku wa makagi nga balay ku wa aggimangán ku," ‡ nán na.

²¹ Ay nán pe natu isa kadatu tolay na, "Apu palu-búsán nà pikam ta mawe yà itaman tu ama ku," nán na. ²² Ngamay nán ne Jesus kaggína, "Daya meárig ka natay daya pakammuwan mu la ngin kiya minatay da kampela ngin. Ngamay ikaw, ay kumíwid ka kiyà," nán na.

Tu nammakusap ne Jesus kitu báli (Mar 4:35-41; Luc 8:22-25)

²³ Ay kane magtakay ye Jesus kitu biray, ay nagtakay pe yin datu tolay na. ²⁴ Ay kane magbatta da ngin, ay pagkilát da ngala nga nagbáli ka naggat pà nang. Ay natalabtabbán da kadatu bal-balnag. Ngamay e Jesus, ay natalà ala. ²⁵ Ay nawe da linukág ga nán da kaggína, "Apu sengán nakami ta malimat tada ngin," nán da.

†† Daya akkan Judyu ya nán na kídi. ‡ Ya mabalin na piyán kagiyan nedi, ay narígát ya kumíwid kaggína.

²⁶ Ay nán na kaggída, “Taanna, tura kayu magansing ta! Inagkabitti naya angngurug nu ta!” nán na. Ay se yala bummángun se na nga pinakusap tu báli, ay se na pinalanay datu bal-balnag. Ay díkod napiya tutu wala ngin tu kalawagán. ²⁷ Ay tútu nasdaáwan da ngámin nga nán da, “Nágan nád naya kinatutolay nedi ta! Ta oray báli se danum, ay ikurug da,” nán da.

Tu nammatálaw ne Jesus ka áran kadatu duwa nga na-ar-aránan

(Mar 5:1-20; Luc 8:26-39)

²⁸ Ay kane din na makadatang da ka dammáng, ka Gadara, ay uwad duwa nga naar-aránan na summabat kaggína. Naggayát da kitu kalubúán. Nakapap-pan-ansing da ta narungat da pà nang, ay tútu áwan maketurad da manalen kitúni nga dálen. ²⁹ Ay nán da nga nesar-sáraw, “Ikaw wa An-anà ne Dios, nágan naya kuwaam kadakami? Inumbet ka nga mamarígát kadakami ta, oray akkan pikam ma itu oras mi?” nán da.

³⁰ Ay kitu akkan adayyu pà nang kitúni, ay uwad da adu wa ábuy ya magsabbù. ³¹ Ay nakim-imallà datu áran ke Jesus nga nán da, “Nu pataláwan nakami, ay papannan nakami agpà ala ngin kadatu ábuy yi,” nán da.

³² Ay nán ne Jesus kaggída, “Mawe kayu lugud,” nán na. Ay tútu nagtálaw da kadatu tolay, ay se da mag-unag kammin kadatu ábuy. Ay nagtatagtág datu ábuy ya nameyag kitu tappáng. Ay nepaspáw da, ay se da nga nepisù kitu pisung. Ay tútu nalimat da ngámin.

³³ Ay datu tolay ya magtar-tarakan kadatu ábuy, ay nagkakápan da kitu íli. Ay nedámag da tu nàwa, ay oray pe tu nàwa kadatu naar-aránan. ³⁴ Ay díkod adu datu nawe naningan ke Jesus. Ay kane masingan da nge Jesus, ay nakim-imallà da kaggína nga magtálaw kuma kitu íli da.

Tu nammabílag ne Jesus kitu magdapepe

(Mar 2:1-12; Luc 5:17-26)

9 Ay tútu nagtakay ye Jesus kitu biray, ay se da nga nagbatta nga mawe ka íli na kampela ngin nin.

¹² Ay se yala uwad da nga tolay nga nangilbet ka magdapepe nga nepipidda. Ay kane mammuwán ne Jesus nu wà ummán natu angngurug da, ay nán na kitu magdapepe, “Akkan ka malídug, ugu! Ta napakawan ka ngin kadaya bas-básul mu,” nán na.

³ Ay díkod, datu duddúma nga maragtùgud ki lintag, ay nán da kitu isaisa kaggída, “Tura ipáda nedi ya tolay ya baggi na ke Dios!” †† nán da. ⁴ Ngamay gapu ta nammuwán ne Jesus tu lammát da, ay nán na kaggída, “Tura nadakè ya uray nu ta! ⁵ Mabalín na nán nu wa nalapat tala nga kagiyán kiya tolay ya, ‘Napakawan ka ngin kadaya bas-básul mu,’ ta akkan masápul ya pakasinnán, may iya, ‘Bumángun ka, ay se ka la manalen!’ ⁶ Ngamay pabilgan ku ya magdapepe ta senu mammuwán nu wa iyà nga nengágan da kitun ka An-

† Capernaum ya íli na kampela ngin nin nga nán na. †† Nán da idi ta mamakawan ne Jesus kadaya bas-básul.

anà Tolay, ay atán turáy ku kídí ya kalawagán nga mamakawan kadaya bas-básul,” nán na. Ay díkod, tútu nán na kitu magdapepe, “Bumángun ka! Alà mu ya idda mu, ay se ka la nga mawe ka balay nu,” nán na.

⁷ Ay bummángun kurug tu tolay se la nga nawe ka balay da. ⁸ Ay kane masingan datu adu wa tolay tu nàwa, ay nasdaáwan da pà-pà nang. Dinay-dáyaw da nge Dios gapu kitu inangngidde na kitu ummán kitun na pannakabalin kiya isa nga tolay.

Tu naggayáb ne Jesus ke Mateo

(Mar 2:13-17; Luc 5:27-32)

⁹ Ay nagtálaw we Jesus kitúni. Ay kitu agdal-dalen na, ay nasingan na nge Mateo. Atán na magtutúgaw kitu aggubraán na nga pagbay-bayádán da ka buis. Ay nán na kaggína, “Kumíwid ka kiyà,” nán na. Ay kummíwid kurug gin kaggína.

¹⁰ Ay kane atán ne Jesus sa magtutúgaw kitu giyán tebol la mangán, ay inumbet datu adu wa magpab-pabáyad ka buis se datu maragbas-básul. Ay nepangán da kade Jesus se datu tù-tùgúdán na. ¹¹ Ay kane masingan datu Pariseo da, ay nán da kadatu tù-tùgúdán ne Jesus, “Taanna, tura meduwa ya misturu nu wa mangán kadaya magpab-pabáyad ka buis sa nadakè se kadaya maragbas-básul?” nán da.

¹² Ay nagina ne Jesus tun, ay tútu aggína ya summ-ungbát ta nán na, “Akkan ittu daya magkuna nga nabílag da daya makasápul kiya duktor, nu di daya makammu wa magtakit da,” nán na. ¹³ “Ay anágan nu kod ya kepapannán naya nesúrat ta bàbà nán ne Dios nga nán na kídí, ‘Ya agkallà nu kadaya kasittolay nu ya napatag kiyà, akkan daya dátun nu kiyà,’ nán na. Ata iyà, ay akkan nà gummákat ta magayáb kadaya mang-una nga namáru da, nu di daya mamigbig ga marag-básul da,” nán ne Jesus kadatu Pariseo.

Pinamutuán da nge Jesus mepanggap kiya agngílin na mangán

(Mar 2:18-22; Luc 5:33-39)

¹⁴ Ay inumbet pe ke Jesus datu tù-tùgúdán ne Juan na marammawtisár nga nagsaludsud nga nán da, “Taanna, tura kami ya nakírad da magngílin mangán se daya Pariseo gapu ki agkar-karárag mi ke Dios, ngamay akkan kid kadaya tù-tùgúdán mu?” nán da.

¹⁵ Ay nán ne Jesus kaggída, “Magngílin mangán kadi daya sangaíli kiya aggaattawán nu kabul-bulun da ya mangatáwa? Ngamay umbet ya algaw wa ummawan kaggída ya mangatáwa, ay ittu yanin ya agngílin da nga mangán,” ‡ nán na.

¹⁶ “Ay áwan ya mangipit ka bar-baru wa lúpus kiya rugrugà. Ata nu mapakuna, ay se kumsan tu bar-baru wa pinagappit, ay umabay ya pisi na. ¹⁷ Ay áwan pe ya mangippáy ka apammási ya bási kiya nausár rin na lálát ta aggippayán ka bási, ay se na nga laptan. Ata nu pakunán na, ay mabtà ya aggippayán ka bási. Ay madadál tu aggippayán ay madadál pe tu bási. Masáp-

‡ Ya mabalín na piyán kagiyán nedi, ay ya gapu naya agngílin da nga mangán, ay ya anggabi da.

ul la ya bar-baru wa lálát ta aggippayán ka bási ya kippayán naya apammási kampela ngin nin ta senu napiya ya kàwaán da,” nán ne Jesus.

Tu nammaltu ne Jesus kitu an-anà natu ap-apu
(Mar 5:21-43; Luc 8:40-56)

¹⁸ Ay kitu angngag-kagi pikam ne Jesus kadedi kaggída, ay uwad ap-apu ki sinagoga nga inumbet. Ay nagpalintud da nakim-imallà kaggína nga nán na, “Atattay tu babbalásang ku, ay mawe ta agpà ka balay ta immanam ta senu lumtu,” nán na. ¹⁹ Ay tútu gin-umníkat te Jesus se la nga mawe yin. Ay kumíwid pe datu tù-tùgúdán na.

²⁰ Ay uwad kitúni pe ya babay ya sangapúlu se duwa dagun na ngin na magdága. Nawe kitu likud ne Jesus se na 'we túbítan tu arumaymá y natu bádu na. ²¹ Ata nán na kitu lammat na nga, “Maagásan nà a nán ku nu matùbit ku wala ya bádu na,” nán na kampela ngin nin. ²² Ay nasingan ne Jesus kane maglingay, ay tútu nán na kaggína, “Akkan ka malídug gin, ta naagásan ka ngin gapu ki angngurug mu,” nán na. Ay dágus sala nga naagásan tu babay yin.

²³ Ay kane dummatang nge Jesus kitu balay natu ap-apu, ay dinatang na datu adu wa tolay ya magmanakit se datu marammalíing † nga mamulun nu magtal-ud da. ²⁴ Ay nán ne Jesus kaggída, “Magtálaw kayu pikam, ta akkan wayya natay ya an-anà. Matúdug gala yán,” nán na. Ngamay pináas da. ²⁵ Ay kane mapalawán na datu adu wa tolay yin, ay linumnà ay se na immán tu íma natu an-anà. Ay dágus sala nga linumtu. ²⁶ Ay idi ya nàwa ay newar-waragáwag kadatu ngámin giyán kitúni.

Tu nammakasingan ne Jesus kadatu duwa nga kúláp

²⁷ Ay kane din na magtálaw we Jesus kitúni nga íli, ay uwad duwa nga lalláki nga kúláp pa umun-unud kaggína. Ay nán da nga nekar-karraw, “Gaka natu David, kalakkán nakami agpà!” nán da.

²⁸ Ay kane linumnà kitu balay, ay dinatang datu duwa nga kúláp. Ay tútu nán ne Jesus kaggída, “Mangurug kayu nga màwà dayán?” nán na. Ay “Ò, Apu,” nán na nga nesungbát.

²⁹ Ay díkod, tútu inimmán na datu mata da se na nán, “Ay màwa ngin kadakayu ya piyán nu gapu ki angngurug nu,” nán na. ³⁰ Ay tútu makasingan da ngin. Ay binil-bílin nada nga kinappiya nga nán na, “Akkan nu wa ikag-kagi idi ki oray iinna,” nán na. ³¹ Ngamay kane magtálaw da kitu balay, ay newar-waragáwag da mán kammin ya mepanggap ke Jesus kadatu ngámin tolay kitúni nga giyán.

Tu nammagúni ne Jesus kitu úmal

³² Ay kitu likud da ngin, ay uwad nilbet da ke Jesus nga pinagúmal áran. ³³ Ay kane pataláwan ne Jesus tu áran kitu tolay, ay nakapagúni yin. Ay díkod nasdaáwan datu adu wa tolay. Ay nán da, “Awan tada pikam ma

nasingan na ummán kídí ya mà-màwa kanedi Israel!” nán da.

³⁴ Ngamay nán datu Pariseo, “Mapatálaw na daya áran, áta ya apu daya áran ya nangidde kaggína ka turáy na nga mamatálaw kadayán,” nán da.

Nasingan ne Jesus tu kapà-pàyanán datu tolay

³⁵ Ay nagdàdàdà e Jesus kadatu ngámin il-ileli se babbabalay kitúni nga nagtù-tùgud kadatu sinagoga da. Ay nebàbànán na pe ya Napiya nga Dámag mepanggap kiya angngituráy ne Dios, ay se inag-agásan na pe datu ngámin na sin-sinakit se sad-sadúra datu tolay. ³⁶ Ay kane masingan na datu adu wa tolay kitu nagdàdàdà na, ay nakalakkán kaggída, áta mapà-paultu da se kù-kùlelà da. Ay ummán da ka karneru wa áwan na magtar-tarakan. ³⁷ Ay se na nga nán kadatu tù-tùgúdán na, “Adu daya magáni ngamay bitti daya maggáni. ††³⁸ Ikarárag nu lugud ke Dios sa makin-kuwa kadayán na tolay nga mangiparob din nin ka maganannay kaggída,” nán ne Jesus.

Tu nangngibon ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na nga magbàbànán

(Mar 6:7-13; Luc 9:1-6)

10 Ay inayabán ne Jesus datu sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán na, ay se nada iddán ka turáy da nga mamatálaw kadaya ar-áran se niddán nada pe ka pannakabalin da nga mangágas kadaya ngámin na sin-sinakit se sad-sadúra. ² Ay tú dedi datu ngag-ngág-an datun na sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán na. Munna nge Simon na nengágan da pe ka Pedro, nge Andres nga wagi na, de Santiago se Juan na magwagi nga annánà ne Zebedeo. ³ Nge Felipe, nge Bartolome, nge Tomas, ay se nge Mateo nga magpab-pabáyad ka buis. Nge Santiago nga an-anà ne Alfeo, nge Tadeo, ⁴ nge Simon na nepangágan da pe ka Cananeo, se tu Judas Iscariote nga ittu tu namatiliw ke Jesus.

⁵ Ay binílin ne Jesus dedi ya sangapúlu se duwa. Ne-bon nada nga magbàbànán. Ay tú idi tu bílin na kaggída, “Akkan kayu wa maw-awe kiya íli daya akkan Judyu, se kadaya iSamaria. ⁶ Ngamay mawe kayu wala kadaya iIsrael la árig karneru wa nagaw-awagwag. ⁷ Ay mawe nu ibàbànán kaggída ya napiya nga dámag. ‘Tagay yin ya angngituráy ne Dios,’ nán nu. ⁸ Pabilgan nu daya magtatakit se mamaltu kayu pe kadaya natay, ay se mangágas kayu pe kadaya maglappang. Ay magpatálaw kayu pe kadaya áran kadaya naar-aránan. Awan nu wa binayádan kiya kabailán nu wa mangwa kadayán, ay túya akkan kayu pe ya makitangdán kadaya kuwaan nu,” nán na. ⁹ “Akkan kayu wa magtag-tagipirà oray isa nga sintábu. ¹⁰ Ay akkan kayu pe ya magtagiannupútán se magtagiaglilíyán. Ay akkan kayu wa magtagisapátus onu magtagitàdukud. Ata daya pagubraán nu daya makammu kadaya masápul nu.

¹¹ Ay nu dumatang kayu kadaya il-íli se daya babbalay, ay sumápul kayu ka mayát ta manangálii

† Ittu idi tu gangay da kattoni kitun.

†† Daya magáni nga nán na kídí, ay daya tolay ya masápul manannay nga mangurug ke Dios.

kadakayu. Ay mepagyán kayu kaggída panda kiya agtálaw nu kiyán na íli. ¹² Ay nu lumná kayu kiya balay da, ay nán nu, 'Napiya din ya ur-uray nu wa tanga-balay,' nán nu. ¹³ Ay nu sangailian dakayu daya bumalay, ay napiya kaggída, ngamay nu akkan, ay dakayu kampela ngin nin ya magkapiya kiya kagiyan nu. ¹⁴ Ay nu rán nala nga atán balay onu íli ya mangagáwa kadakayu onu akkan manggína kadakayu, ay sap-sapuwán nu daya tápù kadaya bingil nu † se kayu wala magtálaw kiyán na balay onu íli. ¹⁵ Ay ikagì kadakayu wa kurug ga an-annung na kam ya ammánis ne Dios kadaya iSodom se iGomorra ngam ya ammánis na kadaya tolay kiyán na íli," nán ne Jesus.

Daya umbet ta kapal-palakkán

(Mar 13:9-13; Luc 12:12-17)

¹⁶ "Dam-damdamman nu wa árig nu daya karneru wa ipàrob ku kadaya alsádu nga ul-ulolag ga magasikkán kaggída. Ay túya magsírib kayu nga ummán kadaya idaw, ay se magdínang kayu nga ummán kadaya kalapáti. ¹⁷ Ay taronan nu dayán na nadakè a tolay áta tú dayán daya mangippan kadakayu kadaya pagbustigarán da kadaya sinagoga da, ay se dakayu pe ya sap-saplit. ¹⁸ Ay ippan dakayu pe kadaya gubernador se kadaya à-ári nga pabustigár gapu kiyà. Ay ikagi nu daya kurug mepanggap kiyà kaggída, ay se kadaya akkan Judyu. ¹⁹ Ay kiya angngipabustigár da kadakayu, ay akkan nu wa paglídug nu nágan daya kagiyan nu onu mapaanna ya angngagi nu. Ata daya masápul la kagiyan nu, ay mepakammu da ngala ngin nu itu oras na. ²⁰ Ay akkan nu wayya nga uray kampela ngin nin ya ikagi nu, áta ya Ispiritu ne Dios nga Ama nu ya makin-úni kadaya iúni nu.

²¹ Ay papatay pe daya tolay daya wawwági da kampela ngin nin. Ay ittu pe ya kuwaan daya ama kadaya an-annánà da. Ay kalúsawan daya annánà daya mann-ákam da se dada papatay. ²² Ay kalúsawan dakayu daya tolay gapu kiya angngurug nu kiyà. Ngamay ngámin daya maketurad kiyán panda kiya panda na, ay tú dayán daya meráman kiya pangiturayán ne Dios. ²³ Ay nu pal-palakkan dakayu kiya isa nga íli, ay magalit kayu kiya isa. Ata kagiyan ku tutu wala kadakayu nga akkan nu pikam ma nangngayán daya ngámin na il-íli kídì Israel, ay atán nà kammin nin nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay."

Ya rabbang na nga ikansing ta

(Luc 12:2-7)

²⁴ "Ya magsur-súru, ay akkan wayya nga nangátu may iya mangisúru kaggína. Ay ummán pe ya asassu, akkan wayya nga nangátu may iya apu na. ²⁵ Annung na nga mepáda ya magsur-súru kiya mangisúru kaggína, ay ummán pe kiyán kiya asassu se ya apu na. Ay díkod nu Beelzebub ya agpangágan daya tolay kiyà nga Apu nu, ay innanamán nu wa natù-turù ya pamàyanán da kadakayu ta pasúrut takayu wala.

²⁶ Ay túya akkan kayu wa magansing kaggída, áta áwan wayya nesir-sirù a di mepassingan, ay áwan pe ya akkan da ipak-pakammu wa di mepakammu. ²⁷ Ay ngámin daya isur-súrù kadakayu kampela ngin nin se daya iar-aratát ku, ay ibàbànan nu kadaya ngámin tolay. ²⁸ Ay akkan kayu wa makan-ansing kadaya magasippatay kadakayu, áta tittu ya baggi ya mabaal da nga patayan. Akkan da nga mapatay ya kaduduwa nu. Ay ya rabbang na nga ikansing nu, ay ya atán pannakabalin na nga mamatay se mangiimpiyernu. ²⁹ Daya ballit, ay akkan da nga nabanor, áta makagátang ta ka duwa kaggída ka busait tala. Ngamay áwan mà kaggída ya matay nu akkan na uray ne Dios nga Ama nu. ³⁰ Ay oray ya abù nu, ay ammu na ya bílang na, áta am-ammu nakayu pà nang. ³¹ Ay túya akkan kayu wa magansing ta napà-patag kayu kaggína may oray adu kadayán na an-anù. Awan màwa kadakayu wa akkan na uray ne Ama," nán na.

Daya mangituláyaw kiya akiapu da ke Jesus

(Luc 12:8-9)

³² "Ay ngámin daya mangipakammu kadaya tolay nga iyà ya Apu da, ay tú dayán daya ikagì nga tolay ku ke Ama nga atán ka lán git. ³³ Ngamay nu iinna ya mangituláyaw kiyà kadaya tolay, ay rabbang na nga ituláyaw kuda pe kiya Amà nga atán ka lán git."

Ya agsisibna daya tolay ka uray

(Luc 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ "Akkan nu nán nga ya gapu naya nelalbet ku, ay mangidde ka napiya nga panagbubúlun daya ngámin tolay. Ata ya nelalbet ku, ay ittu ya panggayatán daya tolay nga magsisibna ka uray. ³⁵ Ata gapu kiya nelalbet ku, ay màwa nga:

Ya an-anà a laláki ay kaguráan na ya ama na, ay se ya an-anà nga babay ay kaguráan na pe ya ina na, ay se magkagúra pe daya magkatugáangan na babbay. ³⁶ Ay màwa pe, nga ya kagúra naya isa nga tolay, ay daya akkobung na kampela ngin nin.

³⁷ Ay akkan rumbang nga makiapu kiyà daya tolay ya tú dala pà-pàgan daya ama da se ina da may iyà. Ay ummán pe kadaya tolay ya pà-pàgan da daya annánà da may iyà. ³⁸ Ay akkan pe rumbang nga makiapu ya isa nga tolay kiyà nu akkan na nga iturad daya kapal-palakkán na gapu kiyà se nu akkan na mebulun peyang kiyà. ³⁹ Ay daya magkikenga kiya biyág da kídì ya kalawagán, ay killotán da ya biyág ga áwan panda. Ay daya makiránud gapu kiyà, ay tú dayán daya middán ka biyág ga áwan panda."

Ya tangdán daya manangaíli kadaya nebon ne Jesus

(Mar 9:41)

⁴⁰ "Ay nu iinna ya manangaíli kadakayu, ay bílang iyà ya sinangaíli da, ay daya manangaíli kiyà, ay bílang nga sinangaíli da ya nangibon kiyà. ⁴¹ Ay daya manangaíli kiya pagbàbànanan ne Dios gapu ta ammu da nga pagbàbànanan ne Dios da, ay mepáda ya tangdán da kitu tangdán tu pagbàbànanan ne Dios. Ay ummán

† Tu idi ya angngipassingan da nga akkan pagan-anu ne Dios.

pe kadaya manangaáli kadaya namáru wa tolay gapu ta ammu da nga namáru da, ay mepáda ya tangdán da kiya tangdán tu namáru wa tolay nga sinangaáli da. ⁴² Ay oray iinna ya sumeng kadaya áwan sásáad da tolay ku, oray ya mangidde ka danum mala kaggída, ay akkan wayya nga di magun-gunaán,” nán na.

Tu nangngiparob ne Juan na marammawtisár kadatu tû-tùgúdán na ke Jesus

(Luc 7:18-23)

11 Ay kane mabalin ne Jesus sa mamílin kadatu sangapúlu se duwa nga tû-tùgúdán na, ay nawe nagtùgud se nagbàbànan kadatu il-íli nga adanni kitúni.

² Ay kane magina natu Juan na marammawtisár nga atán kitu agbalúdán datu kuk-kuwaan naya Cristo, † ay nangiparob kadatu tû-tùgúdán na ke Jesus. ³ Ay nán da ke Jesus, “Ikaw win kanu tu nekar-kari kadakami nga umbet onu atán pikam sabáli nga idaggán mi,” nán da. ⁴ Ay, “Magulli kayun ta ikagi nu ke Juan ngámin daya nag-agina nu se nas-asingan nu,” nán ne Jesus kaggída. ⁵ “Daya kúláp ay makasingan da ngin, ay makadalen pe yin daya pílay, ay se naagásan pe yin daya maglappang. Makagina pe yin daya bangngag, ay napaltu pe yin daya natay, ay se nebàbànan pe yin ya Napiya nga Dámag panggap ki angngituráy ne Dios kadaya nakal-allà. ⁶ Ay kagiyan nu pe kaggína nga, maganggam daya tolay ya akkan maduw-duwa kiyà,” nán na kadatu tû-tùgúdán ne Juan.

Tu nebàbànan ne Jesus panggap kitu Juan

(Luc 7:24-35)

⁷ Ay kane likud da ngin, ay nagbàbànan ne Jesus kadatu adu wa tolay ka mepanggap ke Juan nga nán na, “Kitu inannatang nu ke Juan ka ir-ir-er, nágan natu nawe nu siningan? Datu pattáw wa sal-saluysoyán naya bal-báli? ⁸ Ay nágan na lugud ya we nu siningan kitúni? Tolay ya nakabádu ka napiya? Daya tolay ya napiya ya bad-bádu da, ay balay ári ya pag-agyanán da. ⁹ Ay tura kayu lugud da nawe? Nágan lugud tu nawe nu siningan kitu ir-ir-er? Isa nga pagbàbànanan ne Dios tu we nu siningan? Kurug yán, ta nán ku kadakayu wa nadà-dáyaw may daya kadúwán na pagbàbànanan ne Dios nge Juan. ¹⁰ Ata e Juan ya kepapannán datu nesúrát ta kinag-kagi natu pagbàbànanan ne Dios kitun, nga nán na, ‘Gínám ya kagiyan ku. Mangibon nà ka pagbàbànanan ku nga maginunna kikaw, nga mamagsagána kadaya tolay kiya ilalbet mu,’ nán na.”

¹¹ “Ay kagiyan ku kurug kadakayu nga kadaya ngámin tolay, ay áwan pikam neanà a mebiláng nga nangátu may e Juan na marammawtisár. Ngamay oray daya áwan sásáad da meráman kadaya iturayán ne Dios, ay bíláng nga nangà-ngátu da may e Juan. ††¹² Ay nanggayát kitu inagbàbànan ne Juan, ay makiranut

† Misáya kam ya Cristo. †† Ya mabalin na gapu na nga bíláng nangà-ngátu daya áwan sásáad nga meráman kadaya iturayán ne

daya adu wa tolay ya maminya tutu wala nga meráman kiya pangiturayán ne Dios, ay oray pe daya nadakè. ¹³ Ata datu nesur-súrát tu Moses se datu duddúma nga pagbàbànanan ne Dios ya nangipakammu kiya mepanggap kiya angngituráy ne Dios panda kitu nelaltuwád ne Juan. ¹⁴ Ay nu piyán nu wa awátan ya piyán ku wa kagiyan, tu bátug Elias nga nán datu pagbàbànanan ne Dios kitun nga umbet, ay e Juan kam. ¹⁵ Ay dakayu wa makagina kadedi, ay lam-lamtan nu pà nang daya magina nu,” nán ne Jesus.

¹⁶ Ay nán na manin, “Nágan nád naya pangiarígán ku kadakayu wa tolay kidi ya al-algaw? Íarig takayu kadaya annánà kiya amuwág ga mepagkagkagu kadaya duddúma nga annánà. Ay nán da kadakayu daya kakagkagu nu. ¹⁷ ‘Magtukár kami ta magsála kayu,’ nán da may maddi kayu mà magsála. Ay, ‘Magkansiyan kami ka nakúkùlelà,’ nán da, may maddi kayu pe ya sumángit. ¹⁸ Tú dayán ya árig nu ta akkan ta ammu ya piyán nu. Ata inumbet te Juan na maddi mepangán se maddi mepaginum, ay nán nu wa naaráranan. ¹⁹ Ay kane inumbet tà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay se yà a mepangán se maginum, ay nán nu manin nga, ‘Sinnan nu kod ya tolay kiyán! Maglin-linát se maging-inglaw!’ nán nu. ‘Bungguy na daya magpab-pabáyad ka buis nga nadakè se daya maragbas-básul,’ nán nu. Ngamay oray nu ummán, ay mepassingan na kurug ya kinasírib ne Dios gapu kadaya napiya nga mà-màwa,” nán ne Jesus.

Datu tolay kadatu il-íli nga akkan mangur-kurug

(Luc 10:13-15)

²⁰ Ay se yala inal-alingán ne Jesus datu tolay kadatu il-íli nga nangipassingannán na kadatu adu wa nakas-kasdáaw wa kinuw-kuwa na. Ata akkan da nga nakappoli kadatu bas-básul da. ²¹ Ay nán na, “Kakal-kalakkán kayu wa iCorazin! Ay nakal-allà kayu pe nga iBetsaida, áta akkan kayu pikam ma nakappoli kadaya bas-básul nu. Ay nu ka íli Tiro se Sidon ya nangwaán ku kadatu nakas-kasdáaw wa nepassingan ku kadakayu, oray akkan da mangurug ke Dios, ay nabayág da kuma ngin na nepassingan nga nakappoli da kadaya bas-básul da kiya agbádu da ka langgusti se agsap-sapu da kadatu úlu da ka abu. ²² Ay ikagi kadakayu nga nu iya algaw wa angngukum ne Dios, ay tare kam ya kàwaán daya iTiro se iSidon may dakayu. ²³ Ay dakayu pe nga iCapernaum, nu nán nu wa mepangátu kayu panda ka lángit, ay akkan! Ta merungsap kayu ka impiyernu! Ata nung kuma nu ka íli Sodom ya nangipassingannán ku kadatu nakas-kasdáaw wa nepas-passingán ku kadakayu, ay atán kuma kam tu íli Sodom ka panda kidi. ²⁴ Ay ikagi kadakayu nga nu iya algaw wa angngukum ne Dios, ay tare kam ya kàwaán daya iSodom may dakayu,” nán ne Jesus.

Dios, ay ad-adu daya mammuwán da mepanggap ke Jesus may e Juan.

Pagimangan ne Jesus daya umbet kaggína

(Luc 10:21-22)

²⁵ Ay kitun pe nga oras, ay nán ne Jesus, “Magiyáman nà kikaw Ama nga Apu ka lánig se kídí kalawagán, ta nelingalingad mu ya kepapannán dedi ya kuk-kuwaam kadaya magkuna nga nasírib da se kadaya atán ádal. Ngamay nepakammum kadaya tolay ya ummán ka uray an-anà ya uray da. ²⁶ Magiyáman nà kurug kikaw Ama, áta ittu mà ya pagangammám.”

²⁷ Ay nán manin ne Jesus, “Iyà ya nangipiyáran ne Ama kadaya ngámíngámin. Ay áwan ya kurug ga makammu kiya An-anà nu di tittu we Ama, ay áwan pe ya kurug ga makammu kiya Ama, nu di iyà ala nga An-anà na se daya piyán ku wa pangipakammuwán kaggína.

²⁸ Umbet kayu kiyà, dakayu wa mun-onawán se madam-damtán, † ta pagimangan takayu. ²⁹ Surútan nu daya ipasúrut ku, ay se magsur-súru kayu pe kiyà. Ata napakumbaba ngà se natulù à. Ay túyán ya aka-smà nu win kiya pagimangán daya ur-uray nu ka áwan panda. ³⁰ Ata daya ipasúrut ku ay nalapat da, ay se nalangpaw wala daya bátug ipakagtù kadakayu.”

Ya mepanggap kadaya kannaw kiya algaw wa aggiimáng

(Mar 2:23-28; Luc 6:1-5)

12 Ay akkan nabayág ka panda, ay nanalen de Jesus se datu tù-tùgúdán na ki kammayán, ay Sabado kitun. Ay gapu ta nabisinán datu tù-tùgúdán na, ay nangdut da kadatu dáwa ay se da búsílán nga kan-an. ² Ngamay kane masingan datu Pariseo tu agbùsil da, ay nán da ke Jesus, “Ye sinnam kod daya tù-tùg-údám! Tura da kuwaan ya ipànw naya lintag tada ki algaw wa aggiimáng!” †† nán da.

³ Ay nán na kaggída, “Akkan nu pikam nabása ta, tu kinuwa natu Ari David se datu tolay na kane mabisinán da?” nán na. ⁴ “Ay nawe da mà kitu nengág-an ka balay ne Dios, ay se da kanan tu sinápáy ya nedátun ke Dios. ‡ Ay kannaw mà pe kaggída ya mangán kitun nu di daya pappádi yala. ⁵ Ay akkan nu nád pe nabása ta kitu nesur-súrat natu Moses, nga kiya algaw wa panaggiimáng, ay akkan magimáng daya pappádi gapu ki ubra da. Ay akkan da mà wayya nga mapabásul datun! ⁶ Ngamay ikagì kadakayu wa atán kídí ya natù-turáy may daya lin-lintang ki templo. ⁷ Ay akkan nu kuma pabasúlan daya áwan bas-básul, nu ammu nu kuma ngala ya sarut nedi ya nesúrat kitun: ‘Ya agkallà nu kadaya kasittolay nu ya napatag kiyà nga akkan daya dátun nu kiyà,’ nán na. ⁸ Ata iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay ya makammu kiya kurug mepanggap kiya algaw wa panaggiimáng,” nán na.

† Ya mabalin na nán kídí ya daya adu wa lin-lintang ga sur-surút-an da. †† Ibláng da ka magubra tu kuwaan da nga magbùsil. ‡ Nidde natu pádi tu sinápáy kaggída.

Tu nangngágas ne Jesus kitu laláki nga nangasa ya

íma na

(Mar 3:1-6; Luc 6:6-11)

⁹ Ay se yala nangaw-át te Jesus kitu sinagoga da. ¹⁰ Uwad laláki kitúni nga nangasa tu isa nga íma na. Ay nagsaludsud da ke Jesus nga nán da, “Meallang nád ya mangágas ki algaw wa aggiimáng?” nán da, áta pagsapúlán da ka ipabásul da kaggína.

¹¹ Ay tútu nán ne Jesus kaggída “Kas pangarígan, ya isa kadakayu, ay atán karneru na nga nepisù kiya abbut ki algaw wa aggiimáng, akkan nu nád ‘we alá?’” nán na. ¹² “Ay nabà-banor mà ya tolay may iya karneru! Ay túya umannúgut kiya lintag ya mangwa ka napiya ki algaw wa panaggiimáng,” nán na.

¹³ Ay se na nán kitu tolay, “Unatam ya ímam,” nán na, ay inúnát kurug natu laláki tu íma na, ay pummiya nga ummán kitu isa nga íma na pe yin. ¹⁴ Ay datu Pariseo, ay nagkirut da nga nawe se da nagguumomán nu mapaanna ya ammatay da kaggína.

Ya piníli ne Dios nga nebon na

¹⁵ Ay kane nammuwán ne Jesus idi, ay nagtálaw kitúni. Ay adu datu gummunud kaggína. Ay pinabílag na ngámin datu atán sin-sinakit. ¹⁶ Ay binílin nada nga akkan da din na iwar-waragáwag ya mepanggap kaggína. ¹⁷ Ay nàwa idi ta senu mammuwán nga kurug tu kinagi natu Isaias sa pagbàbànanan ne Dios kitun nga nán na kídí:

¹⁸ “Tú idi ya piníli a bobonan ku. Aggína ya pà-pàgan ku se aggína ya pagangammán ku pànanang pe. Ialúbub ya Ispiritù kaggína, ay aggína ya mangipakammu kadaya akkan Judyu nu mapaanna ya akkan ammbásul ne Dios kaggída. ¹⁹ Akkan na makisaw-sáwad se akkan naggat ya aggúni na pe. Ay akkan manggat ta magbàbànan nga magína kadaya kal-kalsáda. ²⁰ Ay politán na daya naparpár ra bassáw, ay se pagàngan na pe daya magim-immamátay ya ingki, ka panda kiya di na mapangábà tutu wala ya kinapiya. ²¹ Ay aggína ya namnamáan daya akkan Judyu,” nán na.

Ya pannakabalin ne Jesus nga mamatálaw kadaya áran

(Mar 3:20-30; Luc 11:14-23)

²² Ay se yala uwad da nga nangilbet ka laláki ya pinagúmal se kinúláp daya áran na nagunag kaggína. Ay inagásan ne Jesus, ay díkod nakapagúni se nakasingan tu laláki yin. ²³ Ay pinagballà datu adu wa tolay. Ay nán da, “Akkan nád tú idi ya gaka tu Ari David nga ittu ya Nebon ne Dios?” nán da.

²⁴ Ngamay kane magína datu Pariseo tun, ay nán da nga summungbát, “Mapatálaw na daya áran a, ta e Beelzebub nga apu daya áran ya mangidde ka pannakabalin na,” nán da nga pamáas ke Jesus.

²⁵ Ngamay ammu ne Jesus nu nágan tu lam-lamtan da. Ay tútu nán na kaggída, “Nu magpapátay kampela ngin nin daya tolay kiya isa nga pangiturayán, ay akk-

an nanáyun yán na pangiturayán. Ay ummán pe, nu magpapátay kampela ngin nin daya tangeliyán onu daya tangabalay, ay akkan da pe ya nanáyun. ²⁶ Ay ummán pe nu e Sairu kampela ngin nin ya mamatálaw kadaya pumane kaggína, ay mapaanna lugud ya angngituráy na. ²⁷ Ay nu nán nu wa magpatálaw wà kadaya áran gapu kiya pannakabalin ne Beelzebub, ay iinna lugud ya mangidde kadaya pasúrut nu ka pannakabalin da nga mamatálaw kadaya áran, nu akkan e Dios? Ay díkod, daya pasúrut nu kam ya makekagi nga nasábag kayu! ²⁸ Ngamay nu gapu ki Ispiritu ne Dios ya ammatálaw ku kadaya ar-áran, ay atán kadakayu win ya angngituráy ne Dios.

²⁹ Ata akkan mà wayya malnà naya isa tolay ya balay naya nakulnit nga tolay nu di na pikam punnán na pingílan. Ay nu mapíngil na ngin, ay ittu yanin ya akálà na kadaya kuw-kuwa na. †

³⁰ Ay daya akkan na umannúgut kiyà, ay tú dayán daya kumagúra kiyà. Ay ummán pe daya akkan mepagurnung kiyà, ay tú dayán daya magaw-awagwag. ³¹ Ay tú idi ya kagiyan ku kadakayu. Ya mangug-og ke Dios se daya duddúma nga básul, ay mabalin mapakawan dayán. Ngamay ya mangagi ka nadakè panggap kiya Ispiritu ne Dios, ay akkan mapakawan yán. ³² Ay mapakawan daya mangagi ka nadakè kiyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay. Ngamay daya mangagi ka nadakè kiya Ispiritu ne Dios, ay akkan tutu wala mapakawan yán oray ka áwan panda.”

Ya pakelasínán tada kadaya nadakè se daya namáru wa tolay
(Luc 6:43-45)

³³ “Napiya nán nu kiya káyu nu napiya ya búnga na, ay nadakè nán nu nu nadakè ya búnga na, áta mammuwán ya káyu kiya búnga na kampela ngin nin,” nán na. ³⁴ Ay nán na kadatu Pariseo, “Dakayu wa ummán ka gaka idaw! Atán nád ya makagi nu wa napiya, ay nadakè kayu? Ata nu nágan naya atán ki lam-lammat nu, ay ittu ya makagi nu. ³⁵ Ay ya meúni yala naya namáru wa tolay, ay daya napiya nga lam-lamtan na. Ay ummán pe daya nadakè a tolay, meúni da ngala daya nadakè a lam-lamtan da.

³⁶ Ay ikagi kadakayu nga nu iya algaw wa angngukum ne Dios, ay ngámin na barabárang nga nakagi daya tolay, ay sungbátan da ke Dios. ³⁷ Ata gapu kadaya makag-kagi nu, ay mapabásul kayu onu akkan,” nán ne Jesus.

Pagsapúlán datu Pariseo we Jesus ka pagilasínán da nu aggína ya Nebon ne Dios
(Mar 8:11-12; Luc 11:29-32)

³⁸ Ay se yala nán datu duddúma nga magtù-tùgud ki lintag se datu Pariseo, “Misturu,” nán da. “Passingannán nakami mán ka nakas-kasdáaw wa mà-màwa ka

† *Ya piyán kagiyan nedi, ay mapatálaw ne Apu Jesus daya ar-áran ta pinalsu nga ngin ne Sairu.*

pangilasínán mi nga e Dios ya naggayatán naya pannakabalin mu,” nán da.

³⁹ Ngamay nán ne Jesus nga summungbát, “Inagdakè nu wa tolay kidi yin na al-algaw. Ay akkan pe kurug ya amminya nu ke Dios. Sap-sapúlan nu ya pagilasínán nu ngamay áwan ya mepasingan kadakayu, nu di tittu ya ummán kitu nagilasínán da kitu Jonas nga pagbàbànanan ne Dios kitun. ⁴⁰ Ata tu Jonas, ay tallu walgaw se tallu gabi na kitu sinay natu abay pàang nga sissida. Ay ummán pe kiyán ya kabayág naya ag-agyán ku kiya lúbù, iyà nga nengág-an da kitun ka An-anà Tolay. ⁴¹ Ay nu iya algaw wa angngukum ne Dios, ay pabasúlan daya iNineve daya tolay kidi ya al-algaw, áta nakappoli mà datu iNineve kane magina da tu inagbàbànan tu Jonas ka Nineve. Ay atán na kiddi yin na natù-turáy may tu Jonas! ⁴² Ay kiyán na algaw pe, ay pabasúlan pe naya katurayán na babay nga maggayát ka adayyu pàang nga kalawagán, daya tolay kadedi ya al-algaw. Ata aggína, oray adayyu pà-pàang tu paggayátan na, ay inumbet ta nanggina kitu napiya nga isur-súru natu Solomon kitun. Ay atán kidi yin ya natù-turáy may tu Solomon!”

Ya aggulli kammin naya áran kiya nagtaláwan na nga tolay
(Luc 11:24-26)

⁴³ “Nu magtálaw ya áran kiya tolay, ay mawe magdàdàdà kiya ir-ir-er nga magsápul ka paginggappán na. Ay nu áwan na nga mas mà ⁴⁴ ay nán na kiya uray na, ‘Magulli yà kammin kitu balay ku wa pinanáwan ku,’ nán na. Ay nu magulli, ay se na áwan madatang nga magyán kitu balay na, ay se napiya se nadalus pe, ⁴⁵ ay mawe mangalà kadaya pittu pikam ma kabbulun na nga nadà-dakè may aggína, ay se da magunag ngámin kitu tolay. Ay díkod dumà-dakè ya kapàyanán na. Ay ummán pe kidi ya kàwaán daya tolay kadedi ya al-algaw ta dumà-dakè da pe,” nán na.

Daya bílang wawwági se ina ne Jesus
(Mar 3:31-35; Luc 8:19-21)

⁴⁶ Ay kitu madama nga magbàbànan ne Jesus kadatu tolay, ay inumbet tu ina na se datu wawwági na nga lalláki. Ay nagyán da ngala kitu lasi, ay piyán da nga amomanán. ⁴⁷ Ay uwad nanguna kaggína nga, “Atán ka lasi nge inám se da wawwágim, ay piyán daka nga amomanán,” nán na.

⁴⁸ Ngamay nán ne Jesus sa sumungbát kaggína, “Inna ya inà se iinna daya wawwági?” nán na. ⁴⁹ Ay se na ituldu datu tù-tùgúdán na nga nán na, “Tú mà dedi daya mebíláng inà se daya wawwági,” nán na. ⁵⁰ “Ata oray iinna nga mangwa kadaya piyán ne Ama ka lángit, ay tú dayán daya bílang wawwági se inà,” nán ne Jesus.

Ya pangárig mepanggap kiya tolay ya nawe nagwárit ka aggi
(Mar 4:1-9; Luc 8:4-8)

13 Ay kitun kam ma algaw, ay lummawán ne Jesus kitu balay, ay se yala nawe nagtutúgaw kitu kapanágan tu pisung. ² Ay adu pàrang datu tolay ya gummánat kaggína. Ay díkod, nawe nagtugaw kitu biray se la umàráng kadatu tolay nga nagtutúgaw wala kitu kapanágan.

³ Ay adu datu netù-tùgud na ngamay nepangárig nada. Ay nán na nga nagpangárig, "Uwad tolay ya nawe nagwárit ka aggi ka tálun na. ⁴ Kaggína nga magwárit tin, ay nagdattág datu duddúma kitu dálen. Ay inumbet datu an-anù se da immin sinimtúán. ⁵ Ay nagdattág datu duddúma nga aggi kitu nalus-án na pínát, ay nakaru da nga tumúbu ta akkan da lugud nadarúnán pàrang. ⁶ Ay kane sumínág, ay nalaylay da ngala se nakarsiyán da ta áwan da pàrang nga gamut. ⁷ Ay nagdattág datu duddúma nga aggi kitu agkadtán. Ay tummúbu da may tummúbu pe datu kaddat nga ittu datu naníput kadatu tumúbu wa aggi. ⁸ Ay datu duddúma nga aggi, ay nagdattág da kitu kadamaggán natu lusà. Ay nagbúnga da. Nagbúnga datu duddúma ka adu tutu wala, ay ad-adu kam ya búnga datu duddúma, ay annung na pe ya búnga datu duddúma. ⁹ Ay dakayu wa maggigina kídí, ay lam-lamtan nu pàrang ya nagina nu," nán ne Jesus.

Ya panggap naya agpangárig ne Jesus
(Mar 4:10-12; Luc 8:9-10)

¹⁰ Ay inumbet datu tù-tùgúdán ne Jesus kaggína, ay se da nán, "Taanna, turám ipangárig ya magtùgud kadaya tolay?" nán da.

¹¹ Ay tútu sumungbát te Jesus kaggída nga nán na, "Mepakammu kadakayu daya akkan pikam ma nepakammu kitun mepanggap kiya angnituráy ne Dios, ngamay kaggída ay akkan. ¹² Ata dakayu wa atán angnurug, ay maamúngán daya ammu nu, ta senu umadu pàrang. Ngamay daya áwan na angnurug, ay mippà oray ya bitti a ammu da. ¹³ Ay túya gapu na nga pabeg pangárig ya angnikagì kaggída, áta maddi da mà ilasínán ya angnituráy ne Dios oray sisinnán da, ay se maddi da pe ya awátan oray giginán da. ¹⁴ Ay díkod mapagintutuwan kaggída tu nán natu Isaias nga, 'Oray maggigina kayu wala nga maggigina ay akkan kayu makaawat. Ay oray singan kayu wala nga singan, ay akkan kayu wa makalásin. ¹⁵ Ata nagkulnit tin ya uray daya tul-tolay. Ay pinagbangngag da daya talínga da ngin, ay se pinagkúláp da daya mata da. Ata galù da nga makagina da se makasingan da, ay maawátan da se masingan da ya kà-kawaán da. Ay magulli da kiyà,' nán ne Dios, 'ay pakawanan kuda kadaya basbásul da,' nán na.

¹⁶ Ngamay maganggam kayu ta malásin nu daya masingan nu se maawátan nu daya magina nu. ¹⁷ Ay kurug ya nán ku kadakayu nga adu kadatu pagbàbà-

nánan ne Dios kitun se datu namáru wa tolay ya maminya tutu wala nga makasingan kadaya nasasingan nu se makagina kadaya nag-agina nu ngamay akkan da nga nasingan se nagina."

Tu nangngilaw-lawág ne Jesus kitu pangárig panggap kitu tolay ya nagwárit ka aggi
(Mar 4:13-20; Luc 8:11-15)

¹⁸ "Ay gínán nu lugud ya kepapannán natu pangárig mepanggap kitu tolay ya nawe nagwárit ka aggi. ¹⁹ Nu atán makagina kiya bàbànan na mepanggap ki angnituráy ne Dios, ay se akkan na nga maawátan, ay umbet te Sairu wa mangippà kitu nagina na. Túyán ya árig datu aggi a nagdattág ki dálen. ²⁰ Ay tu nalus-án na pínát ta nagdattág datu aggi, ay meárig da kadaya nakagina kiya bàbànan ne Dios, ay sikka-anggam da nga nangurug. ²¹ Ngamay akkan na nepalam-lammat kaggída tu nagina da. Ay túya akkan nagbayág, ay naglikud da ngin kane umbet ya kaparparigátan se kapal-palakkán da gapu kitu bàbànan na nagina da. ²² Ay tu agkadtán nga nagdattág datu aggi, ay meárig kadaya makagina kiya bàbànan ne Dios, ay se da nga nangurug. Ngamay gapu ki lid-lídug da kídí ya kalawagán se ya amminya da kiya kinabànán, ay napsilán tu nammuwán da. Ay díkod áwan nagbal-balínán natu nagina da. ²³ Ay tu nadam-ag ga lusà a nagdattág datu aggi, ay árig kadaya nakagina kiya bàbànan ne Dios, ay naawátan da pe. Ay nagbúnga da. Adu búnga datu duddúma, ad-adu pe ya búnga datu duddúma, ay datu duddúma ay adu pàrang ya búnga da," nán ne Jesus.

Tu pangárig ne Jesus panggap kadaya kaddat kiya kammayán

²⁴ Ay nagpangárig manin ne Jesus kaggída. Ay nán na, "Ummán pe kídí ya kearígán naya pangiturayán ne Dios. Nawe ya isa nga tolay ya magwárit ka aggi. Ay tu aggi a newárit na, ay áwan na kibukibug. ²⁵ Ngamay kane matúdug ngámin datu tolay yin, ay nawe tu kalínga na nga nagwárit pe ka bukál kaddat, ay se la nawe yin. ²⁶ Ay díkod, kane magdadakkal datu ammay, ay se da nagbúnga, ay malásin pe yin datu kad-kaddat.

²⁷ Ay díkod datu asassu natu makin-kuwa kitu tálun, ay inumbet da, ay nán da kaggína, 'Apu, di mà áwan kibukibug ga aggi tu newárit mu kiya tálun? Ay ka wàna lugud ya naggayatán daya kaddat?' nán da. ²⁸ 'Ya kumalínga kiyà ya nangippáy kadayán!' nán na kaggída. 'Ay piyán mu lugud nu mawe mida nga bàdútán?' nán da. ²⁹ Ngamay, 'Akkan,' nán na. 'Ata get nu metangabàdut nu daya ammay nu bàdútán nu daya kaddat. ³⁰ Ditán da ngala. Bay-án nuda nga metangaabay kadaya ammay. Ta nu aggagáni, ay kagiyan ku wala kadaya maggáni nga bàdútán da nga munna daya kaddat se da nga pastan da se dada nga sidúgan. Ay se da ngala ganiyan ya ammay, ay se dada ip-intà kiya álang ku,' nán na," nán ne Jesus nga nagpangárig.

Ya pangárig mepanggap kiya bì-bitì a bukal
(Mar 4:30-32; Luc 13:18-19)

³¹ Ay uwad manin na isa nga pangárig ga nebàbànan ne Jesus kadatu tolay. Ay nán na, "Ya pangiturayán ne Dios, ay meárig pe kiya bukal kaykayu nga mustása nga nemúla naya isa nga tolay. ³² Bì-bitì a bukal nga may nu umabay, ay ittu win ya kabayyán nin kadaya ngámin kaykayu. Ay nagbalin ka káyu wa mabalin na pagsùbútán daya an-anù," nán ne Jesus.

Ya pangárig ne Jesus mepanggap kiya pamalvád
(Luc 13:20-21)

³³ Ay uwad manin na pangárig ne Jesus nga nán na, "Ya angngituráy ne Dios, ay meárig ka bitti a pamalvád nga nekibug naya isa nga babay kiya limmug na nga arína. Ay ummarà tu pamalvád, ay díkod linumbád ngámin tu tallu wa là-lata nga arína," nán ne Jesus.

³⁴ Nepangárig ne Jesus ya inangngagi na kadedi kadatu tolay. Awan na nga nebàbànan kaggída nga akkan na nga nepangárig. ³⁵ Kinuwa na datun ta senu màwa nga kurug tu kinagi natu pagbàbànanan ne Dios kitun nga nán na, "Idalen ku ka pangárig ya makibàbànan kaggída. Ay ipakammù kaggída ngámin daya akkan pikam ma nepakammu panda kitu nekàwa nedi ya kalawagán," nán na.

Nesarután ne Jesus tu pangárig panggap kadatu kaddat

³⁶ Ay se la pinanáwan ne Jesus datu adu wa tolay, ay se linumnà kitu balay. Ay inunud pe datu tù-tùgúdán na. Ay nán da kaggína, "Ilaw-lawág mu mán kadakami ya sarut natu pangárig mepanggap kadatu kaddat kitu tálun."

³⁷ Ay summungbát ta nán na, "Tu nagwárit kitu napiya nga aggi, ay ya nengágan da kitun ka An-anà Tolay. ³⁸ Ay tu tálun, ay ya kalawagán ni. Datu napiya nga aggi, ay ittu dayán daya itur-turayán ne Dios. Ay datu kaddat, ay ittu dayán daya itur-turayán ne Sairu. ³⁹ Ay tu kumalínga kiyà nga ittu ya nangiwarit kaggída, ay e Sairu. Tu kagáni da, ay ittu ya ipappanda naya kalawagán. Ay datu maggáni ay daya anghel.

⁴⁰ Ay nu wà ummán naya kaurnung se kasidug datu kaddat, ay ummán pe kiyán ya màwa kadaya nadakè a tolay kiya ipappanda naya kalawagán. ⁴¹ Ay iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay ibon ku daya anghel la umang nga mangurnung kadaya ngámin tolay ya paggayatán naya panagbas-básul se daya ngámin tolay ya nadakè kuk-kuwaan, ay se dada nga isibna kadaya itur-turyán ne Dios. ⁴² Ay se dada nga isungap kiya maggatagatang nga apuy. Ay sumángit da se magngar-ngarasiyat da. ⁴³ Ay daya annánà ne Dios, ay atán da ngin kiya pangiturayán naya Ama da nga dumiladiláng da nga ummán kiya mata. Ay dakayu wa malagpat ta manggìna, ay lam-lamtan nu pàrang daya magìna nu," nán na.

Ya pangárig mepanggap kiya napatag nga kuw-kuwa nga nekubkob

⁴⁴ "Ya pangiturayán ne Dios, ay meárig kiya napatag pàrang nga kuw-kuwa nga nekubkob kiya unag tálun nga nasmà naya isa nga tolay ya maglà-láku. Ay kane masmà na, ay tinàbúnán na pikam, áta ningbáwan. Ay se yala nagulli ka balay da, ay se na iláku ngámin datu kuw-kuwa na, ay se na mawe gatárgan tun na lusà," nán na.

Ya pangárig mepanggap kiya napatag ga perlas

⁴⁵ Ya angngituráy ne Dios, ay meárig pe kidi: Uwad isa nga tolay ya maglà-láku nga magsap-sápul kadaya napatag ga perlas. ⁴⁶ Ay kane makasuwa ka isa nga napatag pà-pàrang nga perlas, ay nawe na neláku ngámin datu kuw-kuwa na, ay se na nga gatárgan tun.

Ya pangárig panggap ka dàlis

⁴⁷ "Ya pangiturayán ne Dios, ay ummán pe ka dàlis nga medàlis kiya bebay, ay se makálà ka ngámin na baláki daya sissida. ⁴⁸ Ay kane adu tutu wala ngin tu màna da, ay rinùrut da tu dàlis ka gádang, ay se da nga piliyán. Datu napiya, ay ittu datun datu nippáy da ki kiláwag da, ay datu nadakè, ay nippà dada. ⁴⁹ Ay ummán pe kidi ya màwa kiya ipappanda naya kalawagán. Umbet daya anghel la mangisibna kadaya nadakè a tolay kadaya namáru. ⁵⁰ Ay daya nadakè ay mesungap da kiya maggatagatang nga apuy. Ay sumángit da se magngar-ngarasiyat da."

Ya pangárig panggap kadaya baru se dadán na kuw-kuwa

⁵¹ Ay se yala saludsúdán ne Jesus datu tù-tùgúdán na nga nán na, "Maawátan nu ngámin dedi?" nán na. "Ò," nán da nga summungbát.

⁵² Ay se na nán kaggída, "Ay lugud, nu atán na magtù-tùgud ki lintag ga mangammu kiya mepanggap kiya angngituráy ne Dios, ay meárig kiya nabànanng nga tolay nga mangilawán kadaya bar-baru se dadán na kuw-kuwa na kiya aggisiruán na," †† nán na.

Tu nammáas datu iNazaret ke Jesus
(Mar 6:1-6; Luc 4:16-30)

⁵³ Ay kane mabalin ne Jesus sin na magkakagi kadatu na pangárig, ay nagtálaw kitúni. ⁵⁴ Ay se la mawe kitu ili na kampela ngin. Ay nangisur-súru kitu sinagoga da. Ay nasdaáwan datu naggigìna kaggína. Ay nán da, "Kawà nád ya naggayatán naya sírib nedi ya tolay se ya pannakabalin na nga mangwa kadaya nakas-kasdáaw wa mà-màwa? ⁵⁵ Di mà an-anà natu karpinteru yán? Di mà e Maria ya ina na? Ay de

† Ya perlas ay ummán ka búngut may libbutu, nga maggayát ki kabíbi ka bebay. †† Ya mabalin na sarut nedi ay mabalin na nga itùgud daya napadán na ammu na se daya apakammu na.

Santiago se Jose, se Simon, se Judas daya wawwági na?" nán da. ⁵⁶ "Ay magag-agyán pe kídi daya wawwági na nga babbay! Ay kawà na nád lugud ya nangalakkán na kiya sírib na se kababalin na?" nán da. ⁵⁷ Ay tútu akkan da pinatag ge Jesus.

Ngamay nán ne Jesus kaggída, "Maday-dáyaw ya pagbàbànanan ne Dios kadaya oray wà na nga íli, malaksid dala kiya íli na kampela ngin nin se kadaya akkobung na," nán na. ⁵⁸ Ay akkan nangipassingan ka adu wa nakas-kasdáaw kitúni, gapu kitu akkan da angngurug kaggína.

Tu nammatay da kitu Juan na marammawtisár

(Mar 6:14-29; Luc 9:7-9)

14 Kitun na tiyampu, ay nadámag natu Ari Herodes ya mepanggap ke Jesus. ² Ay díkod, nán na kadatu bobonan na, "Aggína tu Juan na marammawtisár nga linumtu kammin, ay túya atán pannakabalin na nga mangwa kadayán na nakas-kasdáaw," nán na.

³ Ata tu Herodes tu nangipatiliw kitu Juan. Ay pinapíngil na ay se na nepebálud pe. Kinuwa na tun gapu kitu Herodias nga ípág na nga atáwa natu Felipe nga wagi na. ⁴ Ay kagiyan peyang tu Juan kitu Herodes nga, "Nadakè nga atawán mu ya ípág mu," nán na. ⁵ Ay gapu kídi, ay patayan kuma natu Herodes tu Juan, ngamay umamà kadatu Judyu, áta kurugan da nga isa nga pagbàbànanan ne Dios tu Juan.

⁶ Ay kane umbet tu algaw wa nekeanà tu Herodes, ay nagsay-am da. Ay nagsála tu babbalásang nga an-anà tu Herodias kitu àráng ngámin datu adu wa sangaili na. Ay gapu ta naangammán tutu wala pà nang tu Herodes, ⁷ ay tútu nekar-kari na tutu wala kitu babbalásang nga idde na oray nágan na nga agngan na. ⁸ Ay gapu ta binílin natu ina na, ay nán na, "Iddem kiyà kídi yin ya úlu ne Juan na marammawtisár, ay íppáy mu kiya paláter," nán na, áta ittu tu pekagi natu ina na. ⁹ Ay nagpannakit pà nang tu ári, ngamay gapu ta nekar-kari na, ay se àráng pe datu sangaili na ya nagkariyán na, ay tútu pinidde na ngala ngin kitu babbalásang tu agngan na. ¹⁰ Ay díkod, pinapútul na tu Juan nga atán kitu agba-balúdan. ¹¹ Ay nippáy da tu úlu na ki paláter, ay se da ilbet kitu babbalásang nga ittu tu nawe na nga nidde kitu ina na. ¹² Ay díkod nawe inalà datu tù-tùgúdán natu Juan tu baggi na se da netaman. Ay se da nawe pe ya nekagi ke Jesus tu nàwa.

Tu nammangán ne Jesus kadatu limma ríbu wa tolay

(Mar 6:30-44; Luc 9:10-17; Jn 6:1-14)

¹³ Ay kane magina ne Jesus tu dámag, ay nagtálaw kitúni. Nagtakay kitu biray se la nawe nga magasissa kitu ir-ir-er. Ngamay kane mammuwán datu adu wa tolay, ay nagtálaw da kadatu il-íli da, ay seda ummunud ke Jesus. Ay nagsasal-ay da ngala. ¹⁴ Ay kane maglagsi ye Jesus kitu biray, ay nasingan na datu adu tutu wala nga tolay. Ay nakalakkán pà nang kaggída, ay inagásan na datu atán sin-sinakit kaggída.

¹⁵ Ay kane din na gumídagídám min, ay inumbet datu tù-tùgúdán na. Ay nán da kaggína, "Gídám min, ay áwan ta pe ammu wa babalay kídi ir-ir-er. Ay túya papannan mu wala ngin daya tolay kadaya íli nga magsápul ka gatángan da nga kanan da," nán da.

¹⁶ Ay nán ne Jesus, "Akkan da masápul ya mawe. Iddán nuda ka kanan da," nán na. ¹⁷ Ay tútu nán da kaggína, "Lim-limma bukal sinápuy se dudduwa ngabgi nga sissida mà ala ya atán," nán da. ¹⁸ Ay tútu, "Ilbet nuda kídi," nán na kaggída. ¹⁹ Ay pinagtugaw na datu tolay kitu kakadtán. Inalà na datu sinápuy se sissida, ay se la naglángad da magiyáman gapu kadatun. Ay se na nga sinappitappig se na nga idde kadatu tù-tùgúdán na, nga ittu datu nidde da kadatu tolay.

²⁰ Ay nangán da ngámin, ay nabtug da ngámin pe. Ay nakúnud pikam datu tù-tùgúdán na ka sangapúlu se duwa baki nga bunna da. ²¹ Ay moli limma ríbu tu bíláng datu lalláki nga nangán. Ay akkan netangabíláng datu babbay se annànà.

Tu nannalen ne Jesus kitu otun danum

(Mar 6:45-52; Jn 6:15-21)

²² Ay se yala nga pinagtakay ne Jesus datu tù-tùgúdán na kitu biray, ay se nada pinaginunna nga magbatta. Ay se na pe yin papannan datu adu wa tolay.

²³ Ay kane mabuwà na datu adu wa tolay, ay nanúdu wa nagas-asissa kitu bantay ta magkarárag. Ay sissa ngala kitúni panda kitu gabi. ²⁴ Ngamay kitun na oras, ay nawáyad din tu biray kitu naday-ág ga pisung. Ay mepalupalun tu biray da, áta mepasabat tu báli kaggída.

²⁵ Ay kane din na danni láwa ngin, ay dinatang ne Jesus da kitu giyán da. Ay nagdal-dalen kitu otun tu danum. ²⁶ Ay kane din na masingan datu tù-tùgúdán na nga magdal-dalen kitu danum, ay nagansing da tutu wala nga nán da nga nakasáraw, "Balangobáng!" nán da. ²⁷ Ngamay dágus sala nga nagúni nge Jesus nga nán na, "Akkan kayu wa magan-anansing ta iyà kam ide. Akkan kayu wa malídug," nán na.

²⁸ Ay tútu, "Apu," nán ne Pedro. "Nu kurug ga ikaw yán, ay palbetan nà mán na manalen ki otun danum," nán na. ²⁹ Ay tútu, "Umbet ka a," nán ne Jesus. Ay díkod naglagsi ye Pedro kitu biray se la manalen kitu otun danum ma mameyag kitu giyán ne Jesus. ³⁰ Ngamay kane mà mud na tu báli, ay nagansing. Ay ittu win tu inanggayát na nga umlad din. Ay tútu nakasáraw nga nán na, "Apu alá nà!" nán na. ³¹ Ay tútu kinaru ne Jesus nga dinugkam tu íma ne Pedro, ay se na nga gamnídan nga nán na, "Inagkabitti naya angngurug mu ta! Taanna, tura ka naggad-gadduwa ta!" nán na.

³² Ay tútu nagtakay da nga duwa ngin kitu biray da, ay nakusap pe yin tu báli.

³³ Ay datu atán kitu biray, ay dinay-dáyaw da nge Jesus nga nán da, "Kurug ga ikaw ya An-anà ne Dios!" nán da.

Tu nammabílag ne Jesus kadatu iGenesaret ta magtakit

(Mar 6:53-56)

³⁴ Ay kane din na dummung de Jesus sin ka dammáng, ay gummádáng da ka Genesaret. ³⁵ Ay kane malásin datu tolay kitúni ye Jesus, ay nedámag da kadatu ngámin tolay kitúni ya íli. Ay díkod nilbetán da ngámin datu magtakit, ta paagásan dada kaggína. ³⁶ Ay nakim-imallà da kaggína ta túbítan da kuma oray tu arumaymá y natu bádu na ngala. Ay ngámin datu nakatúbít, ay bummílag da ngámin.

Ya gagángay mepanggap kiya panagbaggu

(Mar 7:1-13)

15 Ay se yala uwad da nga Pariseo se datu magtù-tùgud kadatu lin-lintag ga gayát ka Jerusalem nga inumbet ta magsaludsud ke Jesus nga nán da, ² “Taanna, tura akkan kurugan daya tù-tùgúdán mu ya nesur-súru wa gangay datu mannákam tada mepanggap kiya panagbaggu? Mangán da ngala nga akkan na magbaggu,” nán da.

³ Ay summungbát te Jesus nga nán na, “Ay dakayu, taanna, tura nu akkan kurugan ya bílin ne Dios gapu wala kadaya gagángay nu wa sur-surútan nu? ⁴ Ata nán naya bílin ne Dios nga, ‘Ipatag mu ya amám se inám,’ ay nán na pe nga, ‘Ngámin daya makakagi ka nadakè kiya ama na se ina na, ay masápul la matay,’ nán na. ⁵ Ngamay isúru nu mà nga nu atán ya tolay nga atán ya iseng na kuma kiya ama na onu ina na, ay annung na nga nán kaggída, ‘Iddè kuma idi ka iseng ku kadakayu may akkan ku wa midde yin ta iddè ke Dios,’ nán na. ⁶ Ay díkod idi nga tolay, ay akkan na nga masápul la ipatag ya ama na. Ay nu ummán kiyán, ay akkan nu win na pinagan-anu ya bílin ne Dios gapu wala kiya angngikurug nu kadaya gagángay nu.

⁷ Dakayu wa magpi-pimáru! Kurug tu nán tu Isaias kit-un mepanggap kadakayu, kitu inagkuna na nga, ⁸ ‘Dayáwan dà dedi ya tolay ngamay kiya úni da ngala. Ata ya kurug na, ay adayyu daya ur-uray da kiyà. ⁹ Ay túya áwan sur-surbi naya panagday-dáyaw da kiyà, áta daya gagángay tolay yala daya isur-súru da, nga nán da nga bílin pe ne Dios sin,’ nán na,” nán ne Jesus.

Daya mamaragit kiya tolay

(Mar 7:14-23)

¹⁰ Ay pinaderun ne Jesus datu adu wa tolay, ay se na nán kaggída, “Gínán nu ya ikagiyán ku, ay se awátan nu pe. ¹¹ Ya mamar-paragit kiya isa nga tolay, ay akkan wayya nga ya kanan na nu di daya iúni na.”

¹² Ay se yala inumbet datu tù-tùgúdán na nga nán da kaggína, “Ammum nga napasagídán datu Pariseo gapu kitu nagina da nga kinagim?” nán da. ¹³ Ay nán ne Jesus sa summungbát, “Ngámin daya múla nga akkan nemúla naya Amà ka lángit, ay masápul la mabàdut da. ¹⁴ Pagdudoray nuda ngala. Ata árig da ya kúláp pa magbaybay. Ay nu baybáyan naya kúláp ya

páda na nga kúláp, ay mepisù da nga duwa ki abbut,” nán na.

¹⁵ Ay tútu nán ne Pedro kaggína, “Ikagim mán kadakami ya sarut natu pangárig mu,” nán na. ¹⁶ Ay tútu nán ne Jesus, “Akkan nu pikam pe maawátan ta! ¹⁷ Akkan nu wa ammu wa ngámin daya itàmul naya tolay nga kanan na, ay mawe kiya sinay na, ay se lumawán kammin. ¹⁸ Ngamay daya iúni na nga maggayát kiya uray na, ay ittu yán ya mamaragit kaggína. ¹⁹ Ata ya uray ya paggayatán daya nadakè a pan-panúnut naya isa nga tolay, nga ummán kadaya pumatay, manaládag, se daya nadakè a kuk-kuwaan daya babbay se lalláki, magtákaw, magbusid se mamad-padakè. ²⁰ Ay ittu dayán daya mamaragit kiya tolay, nga akkan wayya nga ya akkan na nga agbaggu nu mangán,” nán na.

Tu angngurug natu babay nga iCanaan

(Mar 7:24-30)

²¹ Ay nagtálaw we Jesus kitúni, ay se yala nawe kitu giyán nga adanni ka Tiro se Sidon. ²² Ay uwad inumbet ki giyán na nga iCanaan na babay nga mag-agyán kitúni. Ay idi ya babay, ay akkan Judyu. Ay nán na nga kinggat ke Jesus, “Apu nga gakagaka tu David! Kalakkán nà agpà ta naar-aránan ya an-anà ku wa babay!” nán na. ²³ Ngamay akkan sinung-sungbátan ne Jesus. Ay díkod inumbet datu tù-tùgúdán na nga nán da kaggína, “Pataláwam, Apu! Makasar-sáraw wala nga um-umpal kadàtada,” nán da. ²⁴ Ay tútu nán ne Jesus, “Nebon nà ala kadaya Judyu wa árig ga nawagwag ga karneru ka Israel,” nán na.

²⁵ Ngamay inumbet tu babay ya nagpalintud ki àráng ne Jesus nga nán na, “Sengán nà agpà!” nán na. ²⁶ Ay nán ne Jesus nga summungbát, “Akkan rumbang nga alà ta ya kanan daya annánà se tala ipakkán kadaya átu,” nán ne Jesus.

²⁷ Ay nán natu babay ya summungbát, “Kurug yán Apu, may daya átu, ay kanan da mà pe ya bugta daya apu da kiya tebol,” nán na. ²⁸ Ay tútu nán ne Jesus kitu babay, “Abay pà nang kurug ya angngurug mu. Ay màwa kurug ya piyám ma màwa,” nán na. Ay kitun kam ma oras, ay bumílag tu an-anà na ngin.

Tu nammabílag ne Jesus kadatu tolay ya nagbal-baláki ya sadúra

²⁹ Ay kane magtálaw manin ne Jesus kitúni, ay nana-len kitu dappit tu pisung ka Galilea. Ay se nanúdu kitu bantay, ay se yala nga nagtutúgaw. ³⁰ Ay adu tutu wala datu tolay ya inumbet. Ay nilbetán da datu akkobung da nga pílay, datu magdapepe, datu kúláp, datu úmal se duddúma pikam ma magtakit. Ay nippannán dada kitu àráng ne Jesus, ay pinabílag nada ngámin. ³¹ Ay nasdaáwan datu tolay kane masingan da datu úmal la makapagúni yin, se datu bummílag nga magdapepe, ay se datu pílay ya makadalen nin, se datu kúláp pa makasingan nin. Ay dinay-dáyaw da nge Dios nga Dios daya iIsrael.

Tu nammangán ne Jesus kadatu appát ríbu wa tolay
(Mar 8:1-10)

³² Ay kirrawán ne Jesus datu tù-tùgúdán na, ay se na nán kaggída, “Makalakkán nà kadedi ya tolay, áta tallu nga algaw da ngin na nebul-bulun kadátada kídi ya giyán. Ay áwan da nga kanan nin. Ay akkan kuda piyán papannan na sibibisin ta get nu mullaullap da kiya dálen,” nán na.

³³ Ay nán datu tù-tùgúdán na kaggína, “Ay kawà na nád ya pangalakkán tada kídi ir-ir-er ka maanáy nga ipakkán tada kadedi ya adu pànanng nga tolay?” nán da. ³⁴ Ay nán ne Jesus kaggída, “Piga pikam tu sinápáy nu ta?” nán na. “Ay atán pikam pittu, ay se atán pe ya bittè a bibittì a sissida,” nán datu tù-tùgúdán na.

³⁵ Ay tútu pinagtugaw ne Jesus datu tolay kitu lusà. ³⁶ Ay se na inalà datu pittu wa sinápáy se datu sissida, ay se la magiyáman ke Dios. Ay kane mabalin, ay sinappitappig na, ay se na nekípát kadatu tù-tùgúdán na ta senu ikípát da kadatu tolay. ³⁷ Nangán da ngám-in, ay se nabtug da ngámin pe. Ay pittu pikam ma baki ngámin tu nañnud datu tù-tùgúdán na nga bunna da. ³⁸ Ay datu nangán, ay appát ríbu wa lalláki, akkan meráman datu babbay se datu annánà.

³⁹ Ay pinapan ne Jesus datu tolay yin, ay se da la nga nagtakay kitu biray, ay se da nawe kitu giyán na sakúpan naya ili Magadan.

Tu agpàwa da ke Jesus ka nakas-kasdáaw wa pagilasínán da

(Mar 8:11-13; Luc 12:54-56)

16 Isa ngalgaw, ay uwad da nga Pariseo se Saduceo wa inumbet ki giyán ne Jesus. Piyán da nga sisímán ne Jesus, ay tútu pangipassingannan da ka nakas-kasdáaw wa maggayát ka lángit. ² Ngamay nán ne Jesus nga summungbát kaggída, “Nu masir-sir-but ya mata, ay se nu wa masingan na mangarinda-dága ya lángit, ay nán nu wa napiya ya kalawagán kaláwa. ³ Ay nu masingan nu wa mangarindadága se nagibat ya lángit ki pagmakát, ay nán nu wa magudán. Ammu nu wa isarután daya sing-singan naya lángit, ngamay tura nu akkan na ammu isarután daya mà-màwa kadedi yin na al-algaw! ⁴ Dakayu wa tolay kadedi yin na al-algaw wa nadakè se akkan kurug mangurug ke Dios! Magsap-sápul kayu ka pagilasínán nu, ngamay áwan mepassingan kadakayu nu di tittu tu pagilasínán na nàwa kitu Jonas,” nán na. Ay se nada ngala nga pinanáwan.

Ya agtaron da kadaya isur-súru daya Pariseo se daya Saduceo

(Mar 8:14-21)

⁵ Ay kane din na atán datu tù-tùgúdán na ngin kitu panidmáng natu pisung, ay nadamdám da nga naligpanán da ya nagbálun ka sinápáy. ⁶ Ay gapu ta piyán ne Jesus nga pagtaronan datu tù-tùgúdán na kadatu isur-súru datu Pariseo se datu Saduceo, ay tútu nán na kaggída, “Sin-sinnan nu se taronan nu ya ammal-

palabbád daya Pariseo se daya Saduceo,” nán na. ⁷ Ay tútu binàbànan da tu kinagi na nga nán da, “Kinagi na tun, áta akkan tada nga nagtagisinápáy,” nán da.

⁸ Ngamay ammu ne Jesus tu pagbàbànanan da, ay tútu nán na kaggída, “Tura nu agpà a pagbàbànanan ya áwan nakapangitúgut ka sinápáy kadakayu! Inagka-bittì naya angngurug nu ta!” nán na kaggída. ⁹ “Akkan kayu agpà makaaw-awat pikam ta! Naligpanán nu win ta, tu limma bukal sinápáy ya tim-timpig ku nga ittu tu niddè kadatu limma ríbu wa tolay? Ay piga nga baki tu napnu kitu bunna da ta! ¹⁰ Ay akkan nu pe madamdám tu pittu bukal sinápáy ya kinnán datu appát ríbu wa tolay? Piga baki nga bunna tu naurnung nu kitun ta?”

¹¹ Ay tura nu akkan pikam mala nga maawátan nga akkan wayya nga panggap ka sinápáy tu nán ku kadakayu! Taronan nu ya ammal-palabbád daya Pariseo se daya Saduceo,” nán na.

¹² Ay díkod tútu naawátan datu tù-tùgúdán na ngin nga akkan wayya nga tu pamalbád ka sinápáy tu nán ne Jesus nga taronan da, nu di itu isur-súru datu Pariseo se datu Saduceo.

Tu inangngagi ne Pedro nu iinna kurug ge Jesus

(Mar 8:27-30; Luc 9:18-21)

¹³ Ay kane atán de Jesus se datu tù-tùgúdán na kitu giyán na sakúpan naya ili Cesarea ka Filipos, ay sinaludsúdán ne Jesus datu tù-tùgúdán na nga nán na, “Inna ngà kanu wa nán daya tolay, iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay?” ¹⁴ Ay nán da nga summungbát, “Nán daya duddúma nga ikaw kanu tu Juan na marammawtisár. Ay e Elias ka kanu wa nán daya duddúma. Ay nán daya duddúma nga ikaw kanu tu Jeremias onu isa kadatu pagbàbànanan ne Dios kitun,” nán da. ¹⁵ “Ay dakayu, inna ngà ka nán nu?” nán na. ¹⁶ Ay nge Simon Pedro tu summungbát ta nán na, “Ikaw ya Cristo nga An-anà naya sibibiyág ga Dios!” nán na. †

¹⁷ Ay tútu nán ne Jesus nga summungbát kaggína, “Maganggam ka Simon na an-anà ne Jonas! Ata akkan tolay ya nangipakammu kikaw kiyán na kinagim, nu di ya Amà nga atán ka lángit. ¹⁸ Ay ya ikagi pe kikaw, ay ikaw we Pedro. Ay batu ya sarut naya ngágan mu. Ay yán na árig pínát, ay ittu ya pangipasikádan ku kiya simbáan ku. †† Ay áwan makaábà kídi ya simbáan ku oray ya kinaturáy naya pannakatay. ¹⁹ Ay ikaw ya pakammuan ku kiya pannakeráman daya tolay kiya pangiturayán ne Dios. Ay oray nágan na nga iallang mu kídi kalawagán, ay meallang pe ka lángit. Ay daya ipalúbus mu kídi kalawagán ay mepalúbus pe ka lángit,” nán ne Jesus.

²⁰ Ay se na nga kinappiya nga binílin datu tù-tùgúdán na nga áwan da nga pangikag-kagiyán nga aggína ya Cristo.

† Ya sarut naya Cristo, ay piníli ne Dios nga Ibon na. †† Nán da nga ya simbáan nga nán na kídi ay daya ngámin tolay nga mangurug kaggína.

Tu nunna nga nangngipakammu ne Jesus kitu katay na

(Mar 8:31-9:1; Luc 9:22-27)

²¹ Nanggayát kitun na oras, ay ginayatán ne Jesus ya mangipakammu kadatu tù-tùgúdán na nga masápul la mawe ka Jerusalem. Ay kitúni, ay adu ya mà-màwa kaggína nga pamarígát datu pangmanàman datu Judyu se datu maragtùgud ki lintag se datu ap-apu datu pappádi kaggína. Patayan da ngamay lumtu kammin nu mekalu nga algaw.

²² Ay tútu inaptán ne Pedro we Jesus kitu ad-adayyu, ay se na lùsawan nga nán na kaggína, "Akkam kagiyan yán Apu! Akkan ipalúbus ne Dios nga màwa kikaw ya kinagi mu," nán na. ²³ Ngamay ummàráng nge Jesus ke Pedro, ay se na nga nán, "Umadayyu ka kiyà, Sairu! Ikaw ya mamar-parò kiyà. Ata akkan na panaglam-lammat nga gayát ke Dios ya panaglam-lammat mu nu di gayát ki tolay yala," nán na.

²⁴ Ay se yala nán ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na, "Nu iinna ya maminya nga magbalin ka tolay ku, ay masápul la kaligpanán na ya mepanggap ki baggibaggi na kampela ngin nin. Ay se na la bugtúngan ya krus † na. Ay se yala nga sumúrut kiyà. ²⁵ Ata ngámin daya magkikenga kiya biyág da mepanggap kiyà, ay tú dayán daya mangiwágà kiya pakabiyágan da kuma ka áwan panda. Ngamay daya mewágà ya biyág da gapu kiyà, ay tú dayán daya makasuwà kiya pakabiyágan da ka áwan panda. ²⁶ Ata áwan wayya magun-ud naya isa nga tolay oray nu kuw-kuwa na ngámin ya atán kídí ya kalawagán, nu killotán na ya pakabiyágan na kuma ka áwan panda! Ay áwan pe wayya nga mabalin na idde naya isa nga tolay ta senu málà na ya pakabiyágan na ka áwan panda. ²⁷ Ata umbet tà kammin na nengágan da kitun ka An-anà Tolay nga sittuturáy kiya turáy ne Dios, kabulun ku daya anghel ku kiyán na ilalbet ku. Ay se ku la idde kadaya ngámin tolay ya pagrabngán daya kinuw-kuwa da. ²⁸ Kurug idi ya kagiyan ku kadakayu, nga atán da kadakayu kídí ya akkan matay panda kiya akasingan da kiyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay nga mangitur-turáy," nán na.

Tu nekaulis tu singan ne Jesus

(Mar 9:2-13; Luc 9:28-36)

17 Ay kane din annam ngalgaw ka panda, ay nekiwid ne Jesus de Pedro se de Santiago se Juan na magwagi. Nawe da nagatittu kitu alingúdu wa bantay. ² Ay kitu kaatán da kitúni, ay naussi tu singan ne Jesus kitu pagmar-marngán da. Pummaláng nga ummán ki mata tu murang na. Ay tu bádu na ay nagpusá tutu wala nga dummiláng pe. ³ Se dala pagkilát tu Moses se tu Elias nga makibàbànan ke Jesus. ⁴ Ay tútu nán tu Pedro ke Jesus, "Apu, napiya nu magyán tada kídí. Nu piyán mu ay mangwa ngà ka tallu wa baw-bawi kídí. Kuwám ya isa, kuwa Moses ya isa, ay ya isa, ay kuwa ne Elias," nán na.

† Ya krus nga nán na kídí ay mabalin na daya kapar-parigátan na màlamán ta gapu ki angngurug ta kaggína.

⁵ Ay kitu akun-oni ne Pedro, ay naangpán da kitu dumiláng nga angap. Ay uwad úni nga naggayát kitu angap nga nán na kade Pedro, "Tú idi ya An-anà ku wa pà-pàgan ku, nga anggaman ku pànanang pe. Manggína kayu kaggína," nán na.

⁶ Ay kane magina datu tù-tùgúdán na tu úni, ay nagpalintud da se da nagukkab kitu lusà. Nagansing da pànanang. ⁷ Ngamay nawe tinùbítan ne Jesus da nga nán na kaggída, "Gumnikát kayu, ay akkan kayu mansing!" nán na. ⁸ Ay kane maglanga da, ay e Jesus sala tu nasingan da.

⁹ Ay kitu annagut da kitun na bantay, ay binil-bílin ne Jesus da nga nán na, "Akkam nu kag-kagiyan ki oray iinna tu nasingan nu panda kiya ilaltù a nengágan da kitun ka An-anà Tolay," nán na.

¹⁰ Ay nagsaludsud datu tù-tùgúdán na kaggína nga nán da, "Taanna, tura lugud nán daya maragtùgud ki lintag nga munna pikam ma umbet tu Elias sa pagbàbànanan ne Dios," nán da.

¹¹ Ay nán ne Jesus nga summungbát, "Kurug ga munna nga umbet tu Elias nga mangappiya kiya ngámingámin. ¹² Ngamay kagiyan ku kadakayu nga inumbet tin tu Elias may akkan nalas-lásin daya tolay. Ay kinuwa da kaggína tu piyán da kampela ngin. Ay ummán pe kiyán ya kuwaan da kiyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay. Par-parigátan dà pe," nán na.

¹³ Ay tútu naawátan datu tù-tùgúdán na ngin nga tu Juan na marammawtisár tu kag-kagiyan na kaggída.

Tu nammabílag ne Jesus kitu an-anà a magkangkang

(Mar 9:14-29; Luc 9:37-43a)

¹⁴ Ay kane makadatang da kitu giyán datu adu wa tolay, ay uwad isa nga laláki nga inumbet nga nagpalintud ki àráng ne Jesus nga nán na, ¹⁵ "Apu! kalakkám mán agpà ya an-anà ku wa laláki, ta magkangkang. Ay mapar-parigátan pànanang. Nakírad da mítol kiya apuy, ay oray pe kiya danum. ¹⁶ Nilbet ku kadaya tù-tùgúdán mu, ngamay akkan da mà maagásan," nán na.

¹⁷ Ay nán ne Jesus nga summungbát, "Dakayu wa tolay kadedi yin na al-algaw, tura nu áwan pikam ma angngurug ta! Akkan nu ammu win ya napiya. Tagay yà in na molaw ngamay anúsán ku wala ya sumeng kadakayu. Ilbet nu kídí ya an-anà!" nán na. ¹⁸ Ay se yala linúsaw ne Jesus tu áran kitu an-anà ta palawanan na, ay tútu lummawán. Ay díkod dágus sala nga naagásan tu an-anà.

¹⁹ Ay se yala nga inumbet datu tù-tùgúdán ne Jesus kane sissa. Ay nán da kaggína nga nagsaludsud, "Taanna tura mi akkan na mapatálaw tu áran?" nán da. ²⁰ "Ò á, ta bittì pànanang ya angngurug nu," nán ne Jesus. "Ata ikagì kadakayu nga, nu ya angngurug nu ay ummán kuma ngala kiya kadakkal naya bukal mustása, ay mabalin nu wa nán kídí ya bantay, 'Magalit ka kitúni,' nán nu, ay magalit kurug. Ay áwan nu wa di màwa. ²¹ Ngamay itun nga áran, ay akkan nu wala nga mapatálaw nu akkan kayu magngílin mangán kiya agkar-karàrag nu," nán ne Jesus.

Nepakammu manin ne Jesus ya katay na

(Mar 9:30-32; Luc 9:43-45)

²² Ay kane magguurnung manin de Jesus se datu tù-tùgúdán na ka Galilea, ay nán ne Jesus kaggída, “Iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay ipatiliw dà.
²³ Ay se dà a patayan, ngamay lumtu wà kiya mekàlu wa algaw,” nán na. Ay díkod nagpannakit pà nang datu tù-tùgúdán na.

Tu nagbáyad ne Jesus kitu buis na kitu Templo

²⁴ Ay kane atán de Jesus sin se datu tù-tùgúdán na ka Capernaum, ay nagsaludsud ke Pedro tu magpab-pabáyad ka buis kitu Templo nga nán na, “Magbay-báyad ya misturu nu ka buis na para kiya Templo?” nán na. ²⁵ “Magbay-báyad á,” nán ne Pedro wa summ-ungbát.

Ay kane dummatang da kitu balay, ay aggína tu nunna nga inamomanán ne Jesus nga nán na, “Nágan naya nán mu kídí Simon? Inda ya pagbayádan naya ári ka sedula se buis, daya akkobung na onu daya akkan na nga akkobung?” nán na. ²⁶ Ay nán ne Pedro, “Daya akkan na nga akkobung á,” nán na. Ay tútu nán ne Jesus, “Ay nu mapakuna, ay akkan lugud magbáyad daya annánà na. ²⁷ Ngamay ta senu akkan ditta lùsawan daya magpab-pabáyad ka buis ka Templo, ay magbáyad ta. Mawe ka lugud da maneding ka bebay. Ay ungátam ya bugung naya sissida nga munna nga mà-nám, ay atán pirà a masingan mu. Ay alà mu ta ittu ya iddem nga pagbuis ta nga duwa kiya Templo,” nán ne Jesus.

Ya kangatuwán kiya pangiturayán ne Dios

(Mar 9:33-37; Luc 9:46-48)

18 Ay kitun na oras, ay ummadanni datu tù-tùg-údán ne Jesus kaggína nga nán da, “Inna nád ya kangatuwán kiya pangiturayán ne Dios?” nán da.

² Ay tútu kirrawán ne Jesus tu isa nga an-anà, ay se na nga pinagsíkád kitu àràng da. ³ Ay se na nán kaggída, “Dam-damdamman nu idi ya nán ku, nga akkan kayu wa makalnà kiya pangiturayán ne Dios nu akkan kayu wa manguliulis se magbalin ka ummán kadaya annánà. ⁴ Ata oray iinna nga magpakumbaba se magbalin ka ummán kídí ya an-anà, ay ittu yán ya kangatuwán kiya pangiturayán ne Dios. ⁵ Ay nu iinna ya mamatag kiya an-anà a ummán kídí gapu kiya angngurug na kiyà, ay bíláng nga iyà ya pinatag na.”

Ya kuwaan ta kadaya gapu naya pakabasúlán

(Mar 9:42-48; Luc 17:1-2)

⁶ “Ngamay nu iinna nga tolay ya gapu naya pakabasúlán dedi ya annánà a mangurug kiyà, ay napi-piya ngala kiyán na tolay nu mabissínán ka abay batu ya bùlaw na se yala mepisù kiya kadalmán naya bebay. ⁷ Nasulit pà nang ya kapà-pàyánán daya tolay kídí ya kalawagán gapu kadaya kapar-paroán da! Ata atán

peyang daya kapar-paroán da, ngamay kakal-kalakkán ya tolay ya kegay-gayatán da!

⁸ Ay nu iya ímam onu síkil mu ya gapu naya akabásul mu, ay pùdam se mu la ippà. Ata napi-piya ya sissa íma se síkil la mawe ka lán git may iya duwa síkil se duwa íma nga mippan ka impiyernu. ⁹ Ay ummán pe, nu ya isa mata mu ya gapu naya akabásul mu, ay tukilam se mu la nga ippà. Ata napi-piya ya sissa mata nga mawe ka lán git may iya duwa mata nga mippan ka impiyernu.”

Ya pangárig panggap kitu nawagwag ga karneru

(Luc 15:3-7)

¹⁰ “Sinnan nu ta áwan nu wa irupat kadedi ya ann-ánà,” nán na kadatu tù-tùgúdán na. “Ta kurug ya ikagi kadakayu nga daya anghel la magtagasingan kaggída, ay atán da peyang kiya àràng naya Amà nga atán ka lán git. ¹¹ Ata iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay inumbet tà a mangalà kadaya nawagwag,” nán na.

¹² “Kiya kapanunútán nu, nágan naya kuwaan naya isa tolay nu ra la nga nawagwag ya isa kadaya magatut ta karneru na nga ipas-pastor na? Ay gángay á nga panáwan na datu siyám púlu se siyám kitu pagpastuwán na, ay se na nga we sapúlan tu nawagwag. ¹³ Ay nu masmà na, ay ab-abay ya ag-ganggam na kídí ya isa may iya agganggam na kadatu siyám púlu se siyám ma akkan na nawagwag. ¹⁴ Ay ummán pe kiyán ke Ama nu wa atán ka lán git. Akkan na nga piyán nu atán ya mawagwag ka áwan panda kadedi ya annánà.”

Ya kuwaan ta nu makabásul ya wagi ta

¹⁵ “Ay nu makabásul kikaw ya wagi mu, ay mawem ipakammu kaggína ya básul na. Ngamay masápul la dudduwa kayu kampela ngin. Ay nu ginán naka, ay napatolim ya agwagi nu. ¹⁶ Ngamay nu akkan naka pà gan, ay magayáb ka ka duwa onu tallu wa magsi-stígu kadaya paggaamomanán nu. ¹⁷ Ay nu maddi manggìna kaggída pe, ay ipakammu mu win kadaya kabbulun nu wa tolay ne Dios. Ay nu akkan pikam manggìna kaggída, ay ibíláng nu win na áwan na nga angngurug ke Dios onu ummán kadaya nadakè a magpab-pabáyad ka buis.”

Ya aggannúgut da ka uray daya duwa nga tolay ya magkarárag

¹⁸ “Ikagi kadakayu nga, oray nágan na nga iallang nu kídí ya kalawagán, ay meallang pe ka lán git. Ay oray nu nágan pe nga ipalúbus nu kídí ya kalawagán, ay mepalúbus pe ka lán git.

¹⁹ Ay ikagi manin kadakayu nga nu atán duwa kadakayu kídí ya kalawagán ya magannúgut ka uray nga magadang kiya piyán da nga agngan, ay idde ne Ama nga atán ka lán git ya agngan nu. ²⁰ Ata oray wà naya giyán daya duwa onu tallu wa nagguurnung gapu kiyà, ay mepagataatán nà pe kaggída,” nán na.

Ya pangárig panggap kiya asassu wa maddi mamakawan

²¹ Kitun, ay ummadanni ye Pedro ke Jesus, ay se na nán kaggína, “Apu, mamin-piga nga makabásul kiyà ya wagi ku nga annung ku pakawanan? Mamin-pittu nád?” nán na.

²² “Akkan nala nga mamin-pittu,” nán ne Jesus, “nu di mamin-pittu púlu wa pittu,” nán na ke Pedro. ²³ Ay se yala nga nán manin ne Jesus, “Ya angnituráy ne Dios, ay meárig kiya kinuwa naya isa nga ári nga nawe magsingir kadatu asassu na. ²⁴ Ay idi nga ári, kane manggayát magsingir, ay nilbet da tu isa nga naka-útáng kaggína ka sangapúlu ríbu wa pinaláta nga silber. ²⁵ Ay gapu ta áwan umanáy ya pagbáyad natu nakaútáng, ay masápul la meláku da kuma nga maggaáma se maggiína se ngámin na kuw-kuwa na ka pagbáyad na kitu útáng na. ²⁶ Ay tútu nagpalintud nga nakim-imallà tu asassu kitu apu na nga nán na, ‘Anúsán nà agpà pikam ápu, ta bayádan ku ngámin daya útáng ku kikaw nu kuwa!’ nán na. ²⁷ Ay díkod nakalakkán tu ári kitu asassu. Ay tútu binay-án na ngala ngin ngámin tu útáng natu asassu, ay se na nga pinapan nin.

²⁸ Ngamay kane mawe tu asassu win, ay nesalabatán na tu páda na nga asassu nga nakaútáng kaggína ka limma gatut pinaláta nga silber. Ay dinugkam na, ay se na nga pàlan nga nán na kaggína, ‘Bayádam tu útáng mu!’ nán na. ²⁹ Ay díkod, tu páda na nga asassu, ay nagpalintud nga nakim-imallà kaggína nga nán na, ‘Anúsán nà pikam agpà ta bayádan ku ya útáng ku kikaw nu kuwa,’ nán na. ³⁰ Ngamay akkan na nga kinalakkán nu di na lugud nepebálud panda kitu agbáyad na kitu útáng na. ³¹ Ay kane masingan datu páda da nga asassu tu kinuwa na, ay nagpanakit da pà nang gapu kitu isa. Ay nawe da nga nepipilit kitu apu da tu ngámin na nà-nàwa. ³² Ay díkod pinaayabán natu apu da tu asassu na. Ay nán na kitu asassu, ‘Nagdakè mu wa asassu! Pinakawan taka kitu ngámin na útáng mu kane makim-imallà ka kiyà!’ ³³ Kinalakkán taka, may taanna, tura mu di kinalakkán ya pádam ma asassu nga ummán kitu inagkallà ku kikaw!’ nán natu apu. ³⁴ Ay díkod nakarungat pà nang tu apu na. Ay tútu nepebálud na tu asassu panda kitu akabáyad na kitu ngámin útáng na.

³⁵ Ay ummán pe kiyán ya kuwaan naya Amà ka lángit kadakayu nu akkan nu pakawanan tutu wala ya wagi nu,” nán ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na.

Tu nesur-súru ne Jesus mepanggap ki magadi

(Mar 10:1-12)

19 Ay kane mabalin ne Jesus nga kagiyan datun, ay nagtálaw win kitúni Galilea, ay se yala nawe kitu giyán na sakúpan naya Judea nga panidmáng wángag Jordan. ² Ay adu tutu wala datu tolai ya gummunud kaggína. Ay pinabilag na datu atán sin-sinakit kaggída. ³ Ay uwad da nga Pariseo wa inumbet ta magsisim ke Jesus. Ay nán da kaggína, “Meallang nád kiya lintag,

nga magadi ya isa nga tolai kiya atáwa na ka panggap ka oray nágan na?” nán da.

⁴ Ay summungbát ta nán na, “Akkan nu nád pikam nabása kiya nesúrát ta bàbànan ne Dios, nga kitu in-anggayát na, ay kinuwa ne Dios ya tolai ka laláki se babay? ⁵ Ay nán na pe nga, ‘Gapu kídi, ay panáwan naya laláki daya maganà kaggína ta mawe na nga kobungan ya atáwa na, ay magbalin da nga duwa ka sissa,’ nán na. ⁶ Ay túya akkan da nga duwa ngin nu di da nga sissa ngin. Ay díkod akkan mabalin na pagsibnaan naya tolai ya pinagamung ne Dios,” nán na.

⁷ Ay tútu nagsaludsud manin datu Pariseo nga nán da, “Ay taanna lugud, tura nepalúbus tu Moses kitu lintag na nga mangidde ya laláki ka kasurátan kiya atáwa na, ay se yala nga magadi,” nán da.

⁸ Ay nán ne Jesus kaggída manin, “Nepalúbus tu Moses nga magadi kayu kadaya attáwa nu gapu kiya kinasúkir nu. Ngamay akkan ummán kiyán kitu in-anggayát na. ⁹ Ay ya kagiyan ku kadakayu, ay nu iinna nga laláki ya mangigsán kiya atáwa na, ay se mangatáwa ka sabáli, ay bílang nga manaládag yán, malaksid nu makidaládag tu atáwa na.”

¹⁰ Ay tútu nán datu tù-tùgúdán na kaggína, “Ay nu ummán lugud kiyán ya kàwaán daya maggaattáwa ay napí-piya ngala ngin lugud nu akkan ta tagge mangatáwa,” nán da.

¹¹ Ngamay nán na kaggída, “Akkan ngámin tolai ya makabaal kadedi ya sur-súru nu di yala daya pangitudinán ne Dios. ¹² Ata adu ya gapu na nga maddi makapangatáwa daya duddúma. Atán da nga maddi makapangatáwa áta neanà da nga atán sadúra kiya kinalaláki da. Ay atán da pe ya maddi makapangatáwa áta linsitán da tolai da. Ay atán pe daya duddúma nga maddi da kammala ngin gapu kiya amminya da nga magsirbi ke Dios mepanggap kiya angnituráy na. Ay daya makabaal la mangwa kídi ay kuwaan da ngala.”

Tu nangngikarárag ne Jesus kadatu annánà

(Mar 10:13-16; Luc 18:15-17)

¹³ Ay uwad da pe ya nangilbet kadatu annánà da ke Jesus, ta senu immán nada nga ikarárag. Ngamay kinalúsaw datu tù-tùgúdán na da. ¹⁴ Ngamay nán ne Jesus, “Palubúsán nu wala daya annánà nga umbet kiyà. Akkan nuda paddiyan, áta ummán kadedi ya ann-ánà daya itur-turayán ne Dios kiya pangiturayán na,” nán na.

¹⁵ Ay tútu inimmán na tu úlu ngámin datu annánà ay se yala nga nawe.

Tu nabànéng nga bag-bagu

(Mar 10:17-31; Luc 18:18-30)

¹⁶ Ay uwad isa nga laláki ya inumbet ta nagsaludsud ke Jesus. Ay nán na, “Misturu, nágan naya napiya nga kuwaan ku ta senu middán nà ka biyág ga áwan panda?” nán na.

¹⁷ Ay nán ne Jesus kaggína, “Tura nà a saludsúdán nu nágan naya napiya? Ay sissa ngala ya makàwa ka nap-
iya. Ay nu piyán mu ya mabiyág ka áwan panda, ay
kurugam daya bil-bílin ne Dios,” nán na. ¹⁸ “Nágan na
nga bílin?” nán tu laláki. Ay tútu nán ne Jesus, “Datu
lin-lintag ummán kadaya akkan ka pumatay, akkan ka
nga manaládag, akkan ka nga magtákaw, akkan ka
nga magbusid. ¹⁹ Ipatag mu daya amám se inám, ay
piyám ya kasittolay mu nga ummán kiya amminyám
kiya baggim, nán na,” nán ne Jesus.

²⁰ “Kur-kurugan ku mà ngámin dayanin na bil-bílin,”
nán natu laláki nga summungbát. “Ay nágan pikam
daya masápul la kuwaan ku?” nán na. ²¹ Ay tútu nán ne
Jesus kaggína, “Ay nu piyán mu ya áwan pagkur-
kurárgan, ay mawe mu iláku ngámin datu kuw-
kuwám ta iddem ya paglakúwám kadaya napubri. Ay
díkod atán ya bànáng mu ka lángit tin. Ay se ka la nga
kumíwid kiyà,” nán na.

²² Ay kane magina natu bag-bagu tun, ay nagtálaw
nga sippapannakit, áta nabànéng pànanng.

²³ Ay se la nán ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na, “Kag-
iyan ku kadakayu nga nasulit kadaya nabànéng ya
meráman kiya pangiturayán ne Dios. ²⁴ Ata ikagi
kadakayu nga nalà-lapat tala nga lumbut kiya abbut
dágum ya kámel may iya keráman daya nabànéng
kiya pangiturayán ne Dios.”

²⁵ Ay kane magina datu tù-tùgúdán na tun na kinagi
na, ay nasdaáwan da pànanng nga nán da, “Ay iinda
lugud daya málà kiya pangiturayán ne Dios?” nán da.
²⁶ Ay binubutgán ne Jesus da nga nán na, “Akkan
màwa naya tolay yala idi, may áwan na di màwa ne Di-
os,” nán na.

²⁷ Ay tútu nán ne Pedro wa summungbát, “Ay mapa-
anna kami lugud? Nigsán mi ya ngámingámin gapu
kiya ikikkíwid mi kikaw. Ay nágan naya magun-ud mi?”
nán na.

²⁸ Ay nán ne Jesus kaggída, “Damdamman nu idi nga
kagiyan ku kadakayu. Nga iyà nga nengágan da kitun
ka An-anà Tolay, nu kiya agtugaw ku wa mangituráy
kiya baru wa kalawagán, ay dakayu wa kumiw-kíwid
kiyà, ay mepagtugaw kayu pe kiyà nga mangituráy
kadaya sangapúlu se duwa nga tangámalan ka Israel.
Ay kiyán na al-algaw, ay nadáyaw ya angngituráy ku.

²⁹ Ay se ngámin daya namánaw kadaya balay da,
wawwági da, onu daya magannánà kaggída, onu daya
annánà da, onu ya lusà da gapu kiya ikikkíwid da kiyà,
ay mapataliyán da ka ad-adu may dayán na nigsán da.
Ay mabiyág da pe ka áwan panda. ³⁰ Ngamay adu daya
magkuna nga mepangátu da, ngamay ummán da ka
mebaba. Ay adu pe daya magkuna nga nababa da,
ngamay ummán da ka mepangátu áta nagpapáda ya
màwa kadaya napuddi onu napunna nga sumúrut
kiyà.” †

Tu pangárig mepanggap kadatu magub-ubra kitu kaubásan

20 “Ata ya pangiturayán † ne Dios, ay meárig kiya
kinuwa naya tolay ya atán kaubásan. Gumab-
gabi ya lumawán nga magsápul ka pilluwan na nga
magubra kiya kaubásan na. ² Ay kane mapagga-
amomanán da se datu tolay nga tangdánan nada kitu
gángay ya panangdán kiya tangalgaw, ay pinapan
nada kitu kaubásan na. ³ Ay kane sir-sirnà in, ay
lummawán manin. Ay nasingan na datu tolay ya
magsisíkad dala kitu sininda nga áwan kuk-kuwaan.
⁴ Ay tútu nán na kaggída, ‘Mawe kayu pe ya magubra
kitu kaubásan ku. Ay annung na kam ya panangdán ku
kadakayu,’ nán na. Ay tútu nawe manin datu tolay. ⁵ Ay
kane din na mangalintutúgu, ay se kitu amreg na, ay
ittu manin tu kinuwa na. Ay nakasmà manin ka pillu-
wan na.

⁶ Ay kane gumídagídám min, ay lummawán manin,
ay nasmà na manin datu duddúma nga tolay ya mag-
is-istambay yala. Ay nán na kaggída, ‘Tura kayu nan-
angalgaw wala nga nagistambay kídí?’ nán na. ⁷ Ay
nán da kaggína, ‘Awan mà mayát mamillu kadakami,’
nán da. Ay tútu nán na kaggída, ‘Mawe kayu lugud pe
nga magubra kitu kaubásan ku,’ nán na.

⁸ Ay kane gí-gíbat tin, ay nán tu tolay yin kitu piyáran
na, ‘Mawem buwàan datu magubra ta tangdánan
muda ngin. Gayatam kadatu nuddi ya inumbet se yala
kadatu nunna,’ nán na. ⁹ Ay kane inumbet datu tolay
ya nagídám ma summikáp pa nagubra, ay natangdán-
an da pe kitu gángay ya tangdán kiya tangalgaw. ¹⁰ Ay
kane din na dumatang kadatu nagabi nga sumikáp pa
nagubra, ay dálin da nu ad-adu tu tangdán da. Nga-
may akkan, ta sangapáda da ngámin ka tangdán. ¹¹ Ay
díkod kane málà da datu tangdán da, ay nagrírí da
kitu makin-kuwa kitu kaubásan, ¹² nga nán da, ‘Tang-
tanga oras ya naggubra dedi ya napuddi, ay nepádam
kadakami ya pinanangdán mu kaggída! Ay dakami ay
tangalgaw kami nga napasíya se nagánus kiya takit
naya sínág,’ nán da. ¹³ Ngamay nán tu tolay kitu isa
kaggída, ‘Akkan taka mà kinultit a, opun! Di mà a tu
gángay tangdán kiya tangalgaw tu nagtaturatúwan ta?

¹⁴ Alà mu ya tangdán mu ta mawe ka ngin. Piyán ku
kampela ngin nin nga ipáda ya panangdán ku kadedi
ya napuddi kiya pinanangdán ku kikaw. ¹⁵ Rabbang ku
mà a kuwaan ya piyán ku kampela ngin nin na kuwaan
kiya pirà ku. Umsil ka kid gapu ta naparon nà!’ nán na.

¹⁶ Ay díkod daya magkuna nga mepangátu da ay
mebaba da. Ay daya magkuna nga nababa da, ay
mepangátu da,” nán ne Jesus kaggída.

Tu mekàlu wa nangngagi ne Jesus kitu katay na (Mar 10:32-34; Luc 18:31-34)

¹⁷ Ay kane manùdu da ngin na mameyag ka Jeru-
salem, ay nagatittu de Jesus se datu sangapúlu se
duwa nga tù-tùgúdán na. Ay se na nán kaggída kane

† Onu “Adu daya munna nga mapuddi, se muddi nga ma-
punna.” †

†† Onu, ya angwa ne Dios kadaya tolay nga iturayán na.

magdal-dalen da, ¹⁸ "Jerusalem ya pameyaggán tada kídí. Ay iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay ipatiliw dà kitúni, ay se dà ippan kadaya nangátu wa pappádi se kadaya maragtùgud ki lintag. Ay se dà a sentinsiyaán ka pannakatay. ¹⁹ Ay se dà iáwat kadaya akkan Judyu ta senu ug-ogan dà se dà pe ya sap-saplit. Ay se dà a ilansa ki krus ka ammatay da kiyà, ngamay kiya mekàlu ngalgaw ay lumtu wà kammin," nán na kadatu tù-tùgúdán na.

Tu agngan natu ina de Santiago se Juan ke Jesus (Mar 10:35-45)

²⁰ Ay se yala nga inumbet ke Jesus tu atáwa ne Zebedeo se datu duwa nga annánà na. Nagpalintud ki àráng ne Jesus ta atán piyán na agngan. ²¹ Ay se yala nán ne Jesus kaggína, "Nágan naya masápul mu?" nán na. Ay summungbát ta nán na, "Pepagtugawan mu mán kikaw daya duwa nga annánà ku nu umbet ka nga mangituráy. Isa kiya padne diwanán mu, ay isa kiya padne kasígid mu," nán na.

²² Ngamay summungbát te Jesus nga nán na "Akkan mu wa maaw-awátan ya agngam. Meturad nu nád daya meturdán ku?" nán na. Ay, "Annung mi," nán da. ²³ Ay nán na kaggída, "Annung nu wa meturdán daya meturdán ku, ngamay áwan ku pagrabngán na mangpili nu iinna ya mepagtugaw kiyà kiya padne diwanán ku se padne kasígid ku. Ata dedi ya pagtugawán, ay kuwa daya nangisaganáan naya Amà," nán ne Jesus.

²⁴ Ay kane magina datu sangapúlu wa tù-tùgúdán ne Jesus tun, ay kinalùsaw da datu magwagi. ²⁵ Ay tútu kirrawán nada ngámin se na nán kaggída, "Ammu nu wa daya agtuturáy daya akkan Judyu, ay itur-turayán da daya tolay da. Ay se daya ap-apu kaggída, ay ipassingan da ya kinaapu da kadaya tolay. ²⁶ Ngamay akkan ummán kiyán ya màwa kadakayu. Ata ya maminya nga mepangátu, ay masápul la aggína ya magsirbi kadaya kabbulun na. ²⁷ Ay nu iinna kadakayu ya maminya nga mangiapu, ay aggína kuma ya bátug asassu nu, ²⁸ nga ummán kiyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay. Akkan nà inumbet ta pasirbiyán kadaya tolay, nu di iyà ya magsirbi kaggída. Ay inumbet tà pe nga mebasu ta senu mekàru daya bas-básul daya adu wa tolay."

Tu nammakasingan ne Jesus kadatu duwa nga kúláp (Mar 10:46-52; Luc 18:35-43)

²⁹ Ay kane din na magtálaw da ka Jerico, ay adu datu tolay ya gumun-gunud ke Jesus. ³⁰ Ay uwad da nga duwa nga lalláki nga kúláp nga magtutúgaw kitu bíkat kalsáda. Ay kane mammuwán da nga lumíwán ne Jesus, ay nán da nga nesar-sáraw, "Gaka natu David! Kalakkán nakami agpà," nán da. ³¹ Ay kinalùsaw datu tolay da, ay se dada anawáan, ngamay kinggat da mán kammin tu nagkuna da ka, "Gaka tu David! Kalakkán nakami agpà, Apu!" nán da.

³² Ay tútu nagsínang nge Jesus, ay se nada nga pinalbet. Ay nán na kaggída, "Nágan naya piyán nu wa kuwaan ku kadakayu?" nán na. ³³ Ay nán da kaggína,

"Apu, pakasinnan nakami mán," nán da. ³⁴ Ay nakalakkán ne Jesus kaggída, ay tútu inimmán na datu mata da, ay dágus sala nga nakasingan da. Ay se da nga kummíwid kaggína ngin.

Tu nagánas nga nelalnà ne Jesus ka Jerusalem (Mar 11:1-11; Luc 19:28-40; Jn 12:12-19)

21 Ay kane din na magiddadatang da ngin ka Jerusalem, ta atán da ngin ka Betpage kitu bantay Olivo, ay nepàrob ne Jesus datu duwa nga tù-tùgúdán na nga nán na kaggída, ² "Mawe kayu kiya amin-dupálan na íli, ay masingan nu wala nga dágus ya negagálut ta asnu [†] wa atán urbun na. Ubbadán nu, ay se nuda nga ilbet kídí. ³ Ay nu atán mangsitár kadakayu, ay kagiyan nu wala nga, 'Masápul ne Apu da,' nán nu, ay palà nada ngin kadakayu," nán na.

⁴ Ay nàwa idi ta senu màwa kurug tu kinagi natu pagbàbànanan ne Dios kitun nga nán na:

⁵ "Kagiyam kadaya iJerusalem. Sinnan nu! Umbet tin kadakayu ya ári nu. Napakumbaba, ay urbun asnu wala ya nagtàyán na," nán na.

⁶ Ay díkod nawe datu tù-tùgúdán na, ay kinurug da tu nán ne Jesus kaggída. ⁷ Nilbet da datu asnu se itu urbun na, ay se da nga nesàláp datu bádu da kitu addag datu asnu, ay se yala nagtakay ye Jesus kitu urbun. ⁸ Ay kaaduwán kadatu tolay, ay nesàlápán da datu bádu da kitu kalsáda. Ay datu duddúma ay nagtappád da kadatu pas-pasanga datu káyu, ay se da iap-apán kitu kalsáda. ⁹ Ay datu adu wa tolay ya magin-inona kaggína se datu gumun-gunud, ay nán da nga nesar-sáraw, "Maday-dáyaw ya gaka tu Ari David. Tag-tagasinnán ne Apu Dios ya nebon na! Maday-dáyaw we Dios nga kangatuwán!" nán da.

¹⁰ Ay kane makalnà nge Jesus ka Jerusalem, ay naburbur datu tolay. Ay nán da, "Inna nád tuni?" nán da. ¹¹ Ay tútu nán datu tolay, "Tú yán ne Jesus nga iNazaret ka Galilea nga isa nga pagbàbànanan ne Dios," nán da.

Tu nammatálaw ne Jesus kadatu maglà-láku kitu unag Templo

(Mar 11:15-19; Luc 19:45-48; Jn 2:13-22)

¹² Linumnà e Jesus kitu Templo, ay se na pataláwan ngámin datu maglà-láku se datu gumà-gátang kitu unag natu templo. Nitolán na datu tebol datu maragsupli ka pirà se datu tugaw datu maglà-láku ka ladágan. ¹³ Ay nán na kaggída, "Nán naya nesúrat ta bábànan ne Dios nga, 'Ya balay ku ay mengagánan ka balay ya agkararágan,' nán na. Ngamay tura nu mán kammin pinagbalin ka balay daya maragtákaw," nán ne Jesus.

¹⁴ Ay uwad da nga kúláp se pílay nga inumbet kitu giyán ne Jesus kitu Templo, ay inagásan nada. ¹⁵ Ay nalùsaw datu ap-apu datu pappádi se datu maragtùgud ki lintag kane masingan da datu nakas-kasdáaw wa kinuw-kuwa ne Jesus, se kane magina da

† Ya asnu ay ummán ki kabalyu, may bitti.

datu annánà a atán kitu unag Templo nga isar-sáraw da ya, “Maday-dáyaw ya gaka natu David!” nán da.

¹⁶ Ay tútu nán da kaggína, “Magina mu ya isar-sáraw da?” nán da. Ata nalúsaw da ta pagdudoray ne Jesus datu annánà kitu isar-sáraw da. Ay nán ne Jesus kaggída, “May ò,” nán na. “Akkan nu pikam nabása ta, tu nesúrát kiya bàbànan ne Dios kitun nga nán na, ‘Nasuruwán daya ababbing se daya annánà nga mangagi kiya kurug ga panagday-dáyaw kikaw,’ nán na!” nán ne Jesus.

¹⁷ Ay pinanáwan ne Jesus da, ay se yala nagtálaw kitu íli se yala nawe ka Betania. Ay nagidda kitúni.

Tu nangged ne Jesus kitu káyu wa gígus

(Mar 11:12-14,20-24)

¹⁸ Ay kane magulli kammin ka Jerusalem kane pagmakát, ay nabisinán. ¹⁹ Ay tútu, kane masingan na tu káyu wa gígus kitu bíkat dálen, ay nawe nagsápul ka búnga na, may áwan na nga nasuwà nu dí adon na. Ay tútu nán na kitu káyu, “Ay akkan ka din makapagbúnga ngin ka panda,” nán na. Ay pilát tala nga nalaylay tu káyu.

²⁰ Ay díkod nasdaáwan datu tù-tùgúdán na kane masingan da tun. Ay nán da, “Mapaanna ya nàwa? Tura dágus sala nga nalaylay ya káyu kídí?” nán da.

²¹ Ay nán ne Jesus nga summungbát kaggída, “Damdamman nu idi nga, nu mangurug kayu wa áwan nu wa aggad-gadduwa, ay mabalin nu pe nga kuwaan ya kinuwà kídí ya káyu. Ay akkan nala tittu yán ta oray nán nu kídí nga bantay ya, ‘Magalit ka kiyán se ka la magpisù kiya bebay,’ nán nu, ay màwa nga kurug.

²² Ay oray nágan naya agngan nu kiya karárag nu nu atán ya angngurug nu, ay midde kadakayu.”

Ya saludsud panggap kiya naggayatán naya turáy ne Jesus

(Mar 11:27-33; Luc 20:1-8)

²³ Ay nagulli kammin ne Jesus kitu Templo nga magtùgud. Ay kane magtù-tùgud din, ay inumbet nga nagsaludsud datu ap-apu datu pappádi se datu pangmanàman datu Judyu nga nán da, “Wà naggayatán naya turáy mu wa mangwa kadedi nga kuk-kuwaan mu, ay se iinna ya nangidde kikaw kiyán na turáy mu?” nán da.

²⁴ May nán ne Jesus nga summungbát, “Magsaludsud dà pikam kadakayu. Ay nu masungbát-an dà, ay ikagi pe kadakayu nu wà naya naggayatán naya turáy ku wa mangwa kadedi,” nán na. ²⁵ “Wà na lugud ya naggayatán natu turáy natu Juan nga mamawtisár? Naggayát ke Dios onu kadaya tolay?” nán na.

Ay tútu nán da nga nagsisinnaludsud. “Nágan naya pagsungbát tada? Nu nán tada nga, ‘Naggayát ke Dios,’ ay, ‘Tura nu lugud da akkan kinurug tu Juan?’ nán na. ²⁶ Ngamay nu nán tada nga, ‘Gayát kadaya tolay,’ ay dedi manin na tolay ya ikansing tada, ta kurugan da nga isa nga pagbàbànanan ne Dios tu Juan,” nán da.

²⁷ Ay díkod nán da ngala ngin na summungbát ke Jesus, “Akkan mi ammu,” nán da.

Ay tútu nán ne Jesus pe kaggída, “Ay akkan ku lugud pe ikagi kadakayu nu wà naggayatán naya turáy ku wa mangwa kadedi,” nán na.

Ya pangárig mepanggap kadaya magwagi

²⁸ Ay nán ne Jesus kaggída, “Nágan naya makagi nu kídí? Atán tolay ya atán duwa annánà na nga lalláki. Ay nán natu ama kitu manákam, ‘Mawe ka mán na magubra kiya kaubásan, ugu,’ nán na. ²⁹ Ay, ‘Maddi yà,’ nán tu an-anà. Ngamay naulis kammin tu uray na kane daddán, ay tútu nawe kitu kaubásan da. ³⁰ Ay nán manin tu tolay kitu udiyán, ‘Mawe ka mán na magubra kiya kaubásan, ugu,’ nán na. Ay, ‘Ò ama,’ nán na, ngamay akkan nawe. ³¹ Ay iinna lugud kaggída nga duwa tu nangikurug kitu piyán natu ama da?” nán ne Jesus. “Tu manákam á,” nán da.

Ay nán ne Jesus kaggída, “Tú idi ya kagiyan ku kadakayu. Munna daya magpab-pabáyad ka buis nga nadakè se daya put-púta nga makalnà kiya pangiturayán ne Dios may dakayu. ³² Ata inumbet tu Juan na mangipakammu kiya panagmar-máru nu, ngamay akkan nu wa kinurug. Ay datu magpab-pabáyad ka buis se datu púta ay kinurug da. Ay oray kitu inakasingan nu kitu inangngurug da kitu Juan, ay akkan kayu wa nakappoli se nangurug kaggína,” nán na.

Ya pangárig mepanggap kadatu magtag-tagasingan kitu kaubásan

(Mar 12:1-12; Luc 20:9-19)

³³ “Ay gínán nu pikam idi ya isa nga pangárig,” nán ne Jesus. “Uwad tolay ya nagmúla ka adu wa úbás. Ay se nada abutan. Ay se nagabbut ka abay kitu pínát ka pangattán da kitu búnga úbás †. Ay nangwa pe ka alingúdu wa bal-balay ††. Ay se na nga pinatagasinnán tu kaubásan kadatu magtal-tálun, ay se mawe ka sabáli íli. ³⁴ Ay kane din na pinagbubúrás sin, ay nangibon tu makin-kuwa kadatu asassu na nga mawe mangalà kitu kípát na kadatu magtag-tagasingan kitu kaubásan na. ³⁵ Ngamay inámang mán kammin datu magtag-tagasingan kitu kaubásan datu asassu natu tolay. Binaubáut da tu isa, ay pinatay da tu isa, ay tinútoán da tu isa. ³⁶ Ay díkod, nangibon ka ad-adu wa asassu may datu nunna. Ngamay páda na kam tu kinuwa da kadatu nebon na.

³⁷ Ay tu nuddi ya nebon na, ay tu an-anà na, áta nán na nga, ‘Ipatag da kam agkà ala ya an-anà ku!’ nán na. ³⁸ Ngamay kane masingan datu magtag-tagasingan kitu kaubásan tu an-anà tu tolay, ay nán da kitu isaisa kaggída, ‘Ye, tú yán ya mangtáwid kídí ya kaubásan. Patayan tada ta senu kuw-kuwa tada ngámin dedi ya tawídan na,’ nán da. ³⁹ Ay tútu dinugkam da tu an-anà se da nga ippan kitu lasi natu kaubásan, ay se da pinatay,” nán ne Jesus.

† Digu úbás tu kuk-kuwaan da nga bási da kattoni. †† Ya alingúdu nga balay ay ittu ya agbantayán da kadaya kaubásan da.

⁴⁰ “Lugud,” nán ne Jesus kaggída, “nu umbet ya makin-kuwa kitu kaubásan, nágan naya nán nu wa kuwaan na kadatu magtag-tagasíngan kitu kaubásan na?” nán na. ⁴¹ Ay nán da nga summungbát, “Kurug gala á, nga patayan na datu nadakè a magtag-tagasíngan, ay se na pe yin na ipatagasíngan ka sabáli nga magtal-tálun na makidde kaggína kiya kípát na nu pinagbubúrás,” nán da.

⁴² Ay nán ne Jesus kaggída, “Akkan nu nád pikam ma nabása kiya nesúrat ta bàbànan ne Dios ya, ‘Tu batu wa lùsawan daya maragbalay, ay ittu tu nesulalit ta nagbalin ka kaligdaán na paniínán kiya súli naya balay. Kinuwa ne Apu Dios nga ummán kiyán ta ittu ya piyán na. Ay nakas-kasdáaw kadàtada yán na kinuwa na,’ nán na,” nán ne Jesus. ⁴³ Ay tútu nán ne Jesus manin, “Ay túya ikagi kadakayu nga ya pangiturayán ne Dios, ay akkan na mepakin-kuwa kadakayu wa Judyu ta midde yin kadaya tolay ya maminya nga mangwa kadaya piyán na. ⁴⁴ Ay nu iinna ya medùláp kiyán na batu, ay matumatumà. Ay ya ketànegán na nu ittu ya metànág, ay mamàmà tutu wala,” nán na.

⁴⁵ Ay kane magina datu ap-apu datu pappádi se datu Pariseo tu kinag-kagi ne Jesus nga pangárig, ay nawátan da nga aggída tu kepapannán datun. ⁴⁶ Ay tútu piyán da nga tiliwan, may umamà da kadatu adu tutu wala nga tolay ta ibiláng da nga pagbàbànanan ne Dios.

Ya pangárig mepanggap ki say-am ki aggaattáwa (Luc 14:15-24)

22 Ay nepangárig manin ne Jesus tu inangngagi na kadatu kinag-kagi na kadatu tolay. Ay nán na, ² “Ya angngituráy ne Dios, ay meárig kiya kinuwa naya ári nga nangisay-am kiya panaggaattáwa kiya an-anà na nga laláki. ³ Nebon natu ári datu asassu na nga mawe ya magayáb kadatu napadán naimbitarán, ngamay naddi da.

⁴ Ay tútu nangibon manin ka sabáli pikam ma asassu na. Ay nán na nga namílin kaggína, ‘Nán mu kadatu naimbitarán nga nesagána ngin ya panagpangán kiya say-am ku. Pinaparti ku win datu toru wa báka, ay oray pe datu pinalùmag ku wa urbun. Nán mu wa naka-sagána ngámin nin. Túya umbet da ngámin kídì nga makisay-am.’ ⁵ Ngamay akkan nangur-kurug datu naimbitarán. Nawe datu duddúma kadatu tal-tálun da, ay datu duddúma, ay nawe da kadatu aglakúwán da. ⁶ Ay datu duddúma, ay dinugkam da mán kammin datu asassu se dada nga pinal-pallà, ay se dada nga pinatay. ⁷ Ay nalùsaw tu ári, ay tútu nebon na datu suldádu na nga mawe magpatay kadatu nagpatay kadatu asassu na, ay se na pasidug ngámin babalay kitu íli da pe.

⁸ Ay díkod nán natu ári kadatu duddúma nga asassu na, ‘Nesagána ngámin nin ya say-am ku ngamay naddi mán kammin datu tolay ya pinaayabán ku,’ nán na. ⁹ ‘Ay túya mawe kayu lugud kiya kal-kalsáda, ay se nuda ayabán kídì ya say-am daya ngámin tolay ya

masingan nu,’ nán na. ¹⁰ Ay díkod, nawe datu asassu na kadatu kal-kalsáda nga nagayáb kadatu ngámin tolay ya masingan da, oray datu nadakè se datu namáru. Ay díkod napnu tutu wala ka tolay tu pagsay-ammán.

¹¹ Ay kane umbet tu ári nga maningan kadatu tolay, ay uwad isa nga tolay ya nasingan na nga akkan na nakabádu ka bádu nga para ki say-am. ¹² Ay tútu sinaludsud na nga nán na, ‘Opun, atán ka kídì may taanna, tura ka akkan nakabádu ka bádu wa para say-am?’ nán na. Ay akkan nagun-úni tu laláki. ¹³ Ay tútu nán natu ári kadatu asassu na nga magdasár, ‘Píngílan nu ay se nu wala nga ippan kiya kagibattán kiya lasi. Ay kitúni, ay sumángit daya tolay ay se magngar-ngarasiyat da,’ nán na. ¹⁴ Ata kurug ga adu daya maayabán may bittì daya mapíli,” nán ne Jesus.

Ya saludsud mepanggap kiya panagbáyad ka buis (Mar 12:13-17; Luc 20:20-26)

¹⁵ Ay nagkakáwe datu Pariseo win ta mawe da nga paggaamomanán ya pamàyanán da, senu atán ya pambarán da nga maniliw ke Jesus kadaya kagiyán na. ¹⁶ Ay tútu nepàrob da datu tolay da se datu duddúma nga bungguay ne Herodes ka giyán ne Jesus. Ay nán datu nebon, “Misturu, ammu mi nga akkan ka nga magbutabutal. Ay se isúrum pe ya kurug mepanggap kiya piyán ne Dios kadàtada nga tolay. Ay akkan mu pe ya pagdudúmán daya tolay oray nágan naya sáad da. ¹⁷ Ay ikagim mán lugud kadakami nu nágan naya kap-anunútám. Umannúgut nád kiya lintag tada nga Judyu nu magbáyad kami ka buis mi ke Ari Cesar ka Roma, onu akkan?” nán da.

¹⁸ Ngamay nammuwán ne Jesus nga nadakè tu panggap da. Ay tútu nán na kaggída, “Dakayu wa magpi-pimáru! Tura dà sisímán ta! ¹⁹ Passingannán dà mán kiya pirà a pagbuis nu,” nán na. Ay tutu nidde da kaggína tu pinaláta nga pirà. ²⁰ Ay se na sinaludsud kaggída, “Inna ya makin-murang se makin-ngágan kiya atán kídì ta?” nán na. ²¹ “May e Cesar nga ári ka Roma,” nán da.

Ay tútu nán ne Jesus kaggída, “Idde nu lugud ke Ari Cesar ya pagrabngán na, ay idde nu ke Dios pe daya pagrabngán na kampela ngin nin,” nán na. ²² Ay tútu nasdaáwan da kane magina da tu kinagi na, ay tútu pinanáwan da ngala nge Jesus sin.

Ya saludsud mepanggap kiya ilaltu kammin daya natay (Mar 12:18-27; Luc 20:27-40)

²³ Ay kitun kam ma algaw, ay uwad da nga Saduceo wa inumbet kitu giyán ne Jesus. Daya Saduceo, ay tú dedi daya akkan mangurug nga lumtu daya natay. Ay nagsaludsud da ke Jesus ²⁴ nga nán da, “Misturu,” nán da, “Nán tu Moses kitun kitu bílin na kadàtada nga Judyu, nga nu matay ya isa nga laláki, ay se áwan na nga pútut, ay masápul la umatáwa manin ya wagi na kitu atáwa na ta senu daya annánà da, ay mebíláng da nga annánà natu natay,” nán da. ²⁵ “Ay uwad kadakami ya

pittu wa magwawági nga pabeg lalláki. Nangatáwa tu manákam, may natay nga áwan na nga pútut. Ay díkod inatawán natu mekàduwa nga wagi na tu nabúkud ta senu magan-anà ka para kitu natay. ²⁶ May páda na kam tu nàwa. Ay se yala manin tu mekàlu. Ay se yala manin datu duddúma ka panda kitu udiyán. ²⁷ Akkan nabayág panda kitu nekatay da ngámin, ay natay pe yin tu babay. ²⁸ Ay díkod nu kiya ilaltu ngámin daya natay, ay iinna lugud kadatu pittu wa magwawági ya makin-atáwa kammin kitu babay? Ay umatáwa da mà ngámin kaggína,” nán da.

²⁹ Ngamay nán ne Jesus nga summungbát kaggída, “Masábag kayu kiya aglam-lammat nu kiyán. Ata akkan nu maaw-awátan ya nesúrat ta bàbànan ne Dios, ay se akkan nu pe ammu ya kababalin ne Dios. ³⁰ Ata kiya ilaltu datu natay, ay áwan nin ya maggaattáwa. Ka lángit, ay ummán da ngin kadaya anghel ne Dios. ³¹ Ay nu mepanggap kiya ilaltu daya natay yin, ay kurug ga lumtu da. Akkan nu pikam nabása ta, kiya nesúrat nga bàbànan ne Dios ya nán na kadakayu! ³² Nán na nga, ‘Iyà ya Dios ne Abraham se Dios nà pe ye Isaac, ay se Jacob,’ nán na. E Dios ay akkan mà wayya Dios daya natay nu di Dios daya sibbiyág.”

³³ Ay kane magina datu tolay tu sungbát na ay nasdaáwan da. Nasdaáwan da pe kadatu itù-tùgud na.

Ya kapàgán na bílin

(Mar 12:28-34; Luc 10:25-28)

³⁴ Ngamay kane madámag datu Pariseo wa akkan nakun-oni yala datu Saduceo kitu inagsung-sungbát ne Jesus, ay nagguurnung da ta mawe da pe ka giyán na. ³⁵ Ay isa nga nasírib ki lintag daya Judyu nga kabul-un da tu magsisim ke Jesus. Ay nagsaludsud nga nán na, ³⁶ “Misturu,” nán na, “inna ya kapàgán pà nang kadaya bil-bílin kiya lintag tu Moses?” nán na.

³⁷ Ay nán ne Jesus kaggína, “Ipas-pasnà mu tutu wala ya amminyám ke Apu wa Dios mu. Aggína ya pàgan mu ki ngámin na ur-uray mu se ki ngámin na lam-lammat mu, ay se ki ngámin na biyág mu. ³⁸ Ittu yán ya mun-unna se kapàgán na bílin. ³⁹ Ay ya mekàduwa nga kapàgán na bílin, ay páda na kam tu munna. Nán na nga, ‘Piyám ya kasittolay mu nga ummán kiya amminyám kiya baggim,’ nán na. ⁴⁰ Kadedi duwa nga bílin ya kebatayán ngámin datu bil-bílin natu Moses se datu isur-súru datu pagbàbànanan ne Dios kitun,” nán ne Jesus.

Ya saludsud mepanggap kiya Cristo

(Mar 12:35-37; Luc 20:41-44)

⁴¹ Ay kitu atán pikam datu Pariseo wa nagguurnung, ay sinaludsúdán ne Jesus da nga ⁴² nán na, “Nágan naya makagi nu mepanggap kiya Cristo? Iinna ya makin-gaka kaggína?” nán na. Ay, “Gaka natu David,” nán na nga summungbát. ⁴³ Ay tútu nán ne Jesus manin, “Ay taanna lugud, tura nengagánan tu David ka Apu ya Cristo kane itur-turayán naya Ispiritu ne Dios? Ata nán mà tu David nga,

⁴⁴ ‘Ay nán ne Apu kiya Apu ku, Magtugaw ka kiya pane diwanán ku win panda kiya ammasúkù kadaya kumag-úra kikaw,’

nán na. ⁴⁵ Ay nu ‘Apu’ nán tu David kiya Cristo, ay mapaanna lugud ya inagbalin naya Cristo ka gaka natu David?” nán na.

⁴⁶ Ay áwan oray isa kaggída ya nakasungbát. Ay nanggayát kitun, ay áwan tutu wala ngin ya maketurad da magsaludsud kaggína.

Kinag-kagiyánan ne Jesus datu tù-tùgúdán na mepanggap kadatu Pariseo

(Mar 12:38-39; Luc 11:43,46; 20:45-46)

23 Ay se yala nán manin ne Jesus kadatu adu wa tolay se kadatu tù-tùgúdán na. ² “Daya maragtùgud ki lintag se daya Pariseo, ay tú dayán daya mangisur-súru kiya lintag ga nesúrat tu Moses. ³ Ay díkod, kurugan nu se kuwaan nu pe daya isur-súru da kadakayu. Ngamay akkan nu kuwaan daya kuk-kuwaan da, áta akkan da mà a kuwaan daya isur-súru da. ⁴ Nasulit pà nang nga kuwaan daya nepar-paruntù da kadatu lin-lintag nga ipasúrut da kadaya tolay, ngamay aggída mismu, ay akkan da tutu wala nga sengán daya tolay kiya angngikurug da kadayán na ipasúrut da.

⁵ Ngámin daya kuk-kuwaan da, ay pagpasindáyaw da ngala kadaya tolay. Ay túya kuwaan da ka dadakkal datu nekesurátan datu duddúma nga bílin ne Dios nga igpat da kiya íma da. Ay kadadduwan da pe ya ar-umaymá naya bádu da, ta senu dágus sala nga malásin da tolay da. ⁶ Ay pà-pàgan da pe ya magtugaw kiya agtugawán daya nangátu wa tolay kadaya pagsasay-ammán se kadaya sinagoga. ⁷ Ay pà-pàgan da pe ya rispitaran daya tolay da kiya pagad-aduwan se pà-pàgan da pe ya ingágan da tolay da ka misturu.

⁸ Ngamay nu dakayu, akkan nu pagangammán nu ingagánan dakayu ka misturu, áta sissa ngà ala nga Misturu nu, ay magwawági kayu ngámin. ⁹ Ay áwan nu wa ingágan ka Ama kídì ya kalawagán, áta sissa ngala ya Ama nu nga ittu ya atán ka lángit. ¹⁰ Ay akkan kayu pe pepangágan ka Apu, áta e Cristo wala ya Apu nu. ¹¹ Ya kangatuwán kadakayu, ay ittu kuma ya bílang asassu nu. ¹² Ata daya mangipangátu kiya baggi da kampela ngin, ay mebaba da, ay daya mangibaba kiya baggi da, ay mepangátu da.”

Inal-alingán ne Jesus datu Pariseo se datu maragtù-tùgud ka lintag

(Mar 12:40; Luc 11:39-42,44,52; 20:47)

¹³ “Ay kakal-kalakkán kayu wala nga maragtùgud ki lintag se dakayu wa Pariseo! Dakayu wa magpi-pimáru! Ata dakayu ya gapu naya akkan kálà daya tolay kiya pangiturayán ne Dios. Lùsawan nu ya málà kiya pangiturayán ne Dios, ay iallang nu pe kadaya mayát. ¹⁴ Kakal-kalakkán kayu wa maragtùgud ki lintag se dakayu wa Pariseo! Ata magpi-pimáru kayu! Tap-

† *Ya sinagoga ay ittu ya pagguurnúngán da nu magádal da kiya Bàbànan ne Dios.*

taplan nu daya kuw-kuwa daya bubbúkud da babbay. Magpikararag kayu ka adaddu ka panglingad nu kadaya nadakè a kuk-kuwaan nu. Ay túya gapu na nga nadà-dammat ya kapánis nu.

¹⁵ Kakal-kalakkán kayu wa maragtùgud ki lintag se dakayu wa Pariseo! Dakayu wa magpi-pimáru! Ata oray battaan nu ya bebay, ay se oray adayyu ya madàdàdà nu basta atán nala oray isa nga akkan Judyu wa maáwis nu wa mangurug kiya kur-kurugan daya Judyu. Ay nu maáwis nu pe yin, ay magbalin ka ab-abay ya kekariyán na nga maimpiyernu may dakayu gapu kadaya isur-súru nu.

¹⁶ Kakal-kalakkán kayu kurug ta ummán kayu kiya kúláp nga magbaybay. Ta nán nu nga, nu atán tolay nga pagsingánan naya Templo, ay áwan na nga patag yán. Ngamay nu ya balitù ki Templo ya pagsingánan na, ay masápul la tungpálan na ya kari na. ¹⁷ Dakayu wa árig kúláp! Nganna agpà ya kinaug-og nu ta! Wayya la nga napà-patag ya balitù may ya Templo nga namagbalin kiya balitù ka napatag ke Dios? ¹⁸ Ay nán nu pe nga, nu pagsingánan naya isa tolay ya agbasuwán ay áwan na nga surbi. Annung na nga di tungpálan tu kari na. Ngamay nu pagsingánan na datu pagbasu kiya agbasuwán, ay masápul la tungpálan na ya kari na. ¹⁹ Ay árig nakúláp kayu wa kurug gin! Wayya la nga napà-patag ya pagbasu may ya agbasuwán nga ittu ya namagbalin kiya pagbasu ka napatag ke Dios? ²⁰ Ay díkod, nu pagsingánan naya isa tolay ya agbasuwán, ay pagsingánan na ya pagbasu se ngámin na atán kitúni. ²¹ Ay nu Templo ya pagsingánan naya isa nga tolay, ay bílang nga pagsingánan na pe ye Dios nga ittu ya magag-agyán kitúni. ²² Ay nu lángit ya pagsingánan naya isa tolay, ay akkan tittu ya lángit ya pagsingánan na nu di pe ye Dios, áta ittu ya mangitur-turáy kitúni.

²³ Kakal-kalakkán kayu wala nga maragtùgud ki lintag se dakayu wa Pariseo. Dakayu wa magpi-pimáru! Napiya mà kurug ta id-idde nu ke Dios ya pagkapúlu daya pangrikádu nu, ngamay akkan nu kuma nga idil-dilig kiyán daya napà-patag kadaya bil-bílin ne Dios, nga ummán kadaya angwa nu ka napiya kadaya kasittolay nu, ya agkallà nu kadaya kasittolay nu se ya angngikurug nu ke Dios. Tú kuma dedi pe daya kinuw-kuwa nu win. ²⁴ Dakayu wa árig kúláp pa maragbaybay. Ay tura nu sagátan ya inuman nu, ka angngippà nu ka púrà, ngamay tura nu mán kammin na itangainum daya dadakkal la ul-ulullag.

²⁵ Kakal-kalakkán kayu wala nga maragtùgud ki lintag se dakayu wa Pariseo. Dakayu wa magpi-pimáru! Ugatán nu ya lasi daya akap nu se pinggán nu, ngamay napnu da kadaya nakultit nu kadaya tolay se daya inágum nu. ²⁶ Dakayu wa Pariseo wa árig kúláp! Pagbalinan nu pikam ka nadalus daya inunag daya akap nu se pinggán nu, ay senu magbalin ka nadalus pe yin ya lasi da.

²⁷ Kakal-kalakkán kayu wala nga maragtùgud ki lintag se dakayu wa Pariseo! Dakayu wa magpi-pimáru! Ata ummán kayu kadaya lúbù a napintáan ka

pusà. Napiya ya singan naya lasi da, may ya inunag da, ay pabeg ga tuláng se datu naragit. ²⁸ Dakayu, ay ummán kayu kadayán. Ata namáru kayu kiya agsingánan daya tolay, ngamay ya ung-unggan nu, ay panagpi-pimáru se iya kinadakè."

Tu nangngagi ne Jesus kitu kapanísán da

(Luc 11:47-51)

²⁹ "Kakal-kalakkán kayu wala nga maragtùgud ki lintag se dakayu wa Pariseo! Dakayu wa magpi-pimáru! Ta pinangwa nu datu pagbàbànanan ne Dios kitun se datu namáru wa tolay kitun ka lúbù da. Ay payán nuda pe ka pangpapiya, ³⁰ ay se nu la nán na, 'Nu uwad kami kuma ngala ngin kitu kakowad datu mannákam mi nga nagpatay kadaya pagbàbànanan ne Dios, ay akkan mi kuma nga nepalúbus sa patayán dada,' nán nu. ³¹ Ay díkod dakayu kampela ngin nin ya nangagi nga pútut dakayu datu nagpatay kadatu pagbàbànanan ne Dios kitun. ³² Ara nu lugud! Balinan nu lugud dala ngin tu negayát datu apuapu nu.

³³ Dakayu wa ummán ka gámad idaw wa gangay! Inagdakè nu! Ay makalísi kayu kod pikam mala kiya pannakapánis nu ka impiyernu! ³⁴ Ta senu metungpal nu tu ginayatán datu apuapu nu, ay túya mangibon nà kadaya pagbàbànanan ku se daya nasírib ba tolay ku se daya pagtù-tùgúdan ku kadakayu. Ay patayan nu daya duddúma, ay se ilansa nu ka krus daya duddúma, ay sap-saplit nu daya duddúma kadaya sinagoga nu, ay se nuda pataláwan kadaya il-ileli. ³⁵ Ay díkod dakayu pe ya kidsuwán naya pannakapánis datu apuapu nu gapu kitu inagpatay da kadatu namáru wa tolay. Manggayát kitu Abel la áwan bas-básul la pinatay da, panda kitu Zacarias nga an-anà tu Barakias nga ittu pe tu pinatay nu wa Judyu kitu nagbátan naya Templo se ya agbasuwán. ³⁶ Kagiyan ku kadakayu ya kurug, nga ya pannakapánis gapu kadatun na kinuw-kuwa datu apuapu nu, ay midsu kadakayu wa tolay kadedi ya al-algaw."

Sinangítan ne Jesus datu iJerusalem

(Luc 13:34-35)

³⁷ "Dakayu wa iJerusalem! Dakayu wa nagpatay kadatu pagbàbànanan ne Dios kitun se nagtútò kadatu nebon ne Dios kadakayu! Namin-adu wà in na tagge ngala nga mangalmung kadakayu nga ummán kiya angngalukup naya úpa kadaya pippiyà na. May maddi kayu mán kammin," nán na. ³⁸ "Ngamay kídì yin ay piddodoray yala ne Dios sin ya Templo nu. Ay mabaaw win. ³⁹ Ay ya ikagi kadakayu, ay akkan dà in na masingan panda kiya akasingan nu kammin kiyà, nga ittu yanin ya agkuna nu wa, 'Maday-dáyaw ya umbet ta nebon ne Apu kídì,' nán nu," nán ne Jesus.

Tu nangngagi ne Jesus kitu karba natu Templo

(Mar 13:1-2; Luc 21:5-6)

24 Ay kitu ipappan ne Jesus sin kane lumawán kitu templo, ay umadanni datu tù-tùgúdan na kaggína. Ay netuldu da nga ipassingan ke Jesus tu

simbáan se datu báwi kitu amuwág na. ² Ngamay nán na kaggída nga summungbát, “Kurug ga masingan nu pikam ngámin dedi kídi. Ngamay ikagì kadakayu ya kurug, nga áwan nala ya mabansi nga maglànù kadedi nga batu nga di mepúkay,” nán na.

Daya umbet ta kapar-parigátan

(Mar 13:3-13; Luc 21:7-19)

³ Ay kitu kowad ne Jesus nga magtutúgaw kitu bantay Olivo, ay inumbet datu tù-tùgúdán na nga áwan makam-ammu. Ay nán da kaggína, “Ikagim mán kadakami nu nungay na ya kàwa ngámin datun. Ay se nu nágan daya mà-màwa nga pagilasínán mi kiya ilalbet mu kammin se daya mà-màwa nga pakelasínán mi kiya ipappanda naya ngámingámin,” nán da.

⁴ Ay nán ne Jesus nga summungbát kaggída, “Magtaron kayu! Akkan kayu wa paal-alílaw ki oray iinna. ⁵ Ta adu daya tolay ya umbet ta magkuna nga, ‘Iyà ya Cristo,’ nán da. Ay adu daya tolay ya al-aliláwan da.

⁶ Ay magina nu daya maggugubát, ay se madámag nu pe daya maggugubát kadaya sabáli nga il-ileli. Ngamay akkan kayu wa magansing. Ata masápul la màwa pikam dayán. Ngamay akkan pikam ittu ya ipappanda naya ngámingámin. ⁷ Ata maggugubát daya il-ili, ay se maggugubát pe daya il-ili nga iturayán daya à-ári. Ay umbet pe ya pinagguulát, ay se mangyagyag pe kadaya nagbal-baláki ya giyán. ⁸ Ngamay ngámin dedi, ay anggayát tala naya kapar-parigátan nu.

⁹ Kalúsawan dakayu daya tolay gapu kiya angnurug nu kiyà. Ipatiliw dakayu kadaya agtuturáy, ay se dakayu wa par-parigátan. Ay patayan da daya duddúma kadakayu. ¹⁰ Ay túya adu daya mangigsán kiya angnurug da kiyà in. Ay ipatiliw da pe daya kabbulun da ngin, ay se maglilinnúsaw da pe. ¹¹ Ay adu daya umbet ta busid nga pagbàbànanan ne Dios. Ay adu daya al-aliláwan da nga tolay. ¹² Ay gapu ta umadu ya kinadakè, ay mapsílán ya amminya daya tolay kiya isaisa kaggída. ¹³ Ngamay nu iinna ya maketurad kadayán panda kiya panda na, ay ittu yán ya alà ne Dios. ¹⁴ Ay idi ya Napiya nga Dámag mepanggap kiya angnituráy ne Dios, ay mebàbànan pikam kiya ngámin na kalawagán ta senu mammuwán pikam daya ngámin tolay, ay se yala umbet tin ya ipappanda naya ngámingámin.”

Ya kadamtán na kapar-parigátan

(Mar 13:14-23; Luc 21:20-24)

¹⁵ “Ay masingan nu kiya balay ne Dios tu kadásán na masingan nga ummán kitu nepekagi ne Dios kitu Daniel la pagbàbànanan na kitun. (Awátan pàrang din naya magbása.) ¹⁶ Ay nu masingan nu yanin, ay masápul la magkakáwe daya atán ka Judea kadaya bantantay. ¹⁷ Ay daya tolay ya mepas-pasmu wa atán ka atap balay da, ay akkan da tagge nga umúlug ga maggalà kadaya kuw-kuwa da nga atán kiya unag balay da. ¹⁸ Ay daya atán kiya komán da, ay akkan da masápul ya mawe ka balay da nga mangalà kiya bádu da. ¹⁹ Ay kiyán na oras ay kakal-kalakkán daya nabùsit

se daya atán tagíbi. ²⁰ Ikar-karàrag nu wa akkan din kiya aggamiyán na se akkan kiya algaw wa panaggiimáng ya kàwa nayán. ²¹ Ata kiyán na algaw, ay napanat pà-pàrang ya kapar-parigátan daya tolay. Ay áwan pikam ma ummán kiyán na nakapar-parigátan daya tolay nanggayát kitu nammarsuwa ne Dios kídi ya kalawagán panda kídi, ay se áwan nin ya màwa nga ummán kiyán. ²² Ay nu akkan nala nga kinabib-án ne Dios ya algaw nayán, ay áwan tolay ya mabiyág. Ngamay gapu kadaya píli ne Dios, ay kinabib-án na ya algaw nayán.

²³ Ay nu atán magkuna kadakayu nga, ‘Atán kídi ya Cristo!’ onu, ‘Atán kannán!’ nán na, ay akkan nu kuruguran. ²⁴ Ata atán da umbet ta magpamaráng nga Cristo, se atán da pe magpamaráng nga pagbàbànanan ne Dios. Magipas-passingan da kadaya nakas-kasdáaw pàrang nga mà-màwa ka pangalílaw da kadaya tolay. Ay nu mabal-balin kuma ngala, ay ialílaw da pe daya piníli ne Dios. ²⁵ May kinagì kadakayu mà in ki di na pikam kàwa.

²⁶ Ay díkod oray nu nán da kadakayu wa, ‘Atán kitúni ir-ir-er,’ nán da, ay akkan kayu wa maw-awe. Ay nu nán da nga, ‘Atán kiyán unag kuwartu,’ nán da, ay akkan nuda pà-pàngan. ²⁷ Ata ya ilalbet ku kammin na nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay masingan dà ngámin daya tolay! Ummán kiya kilát ta palangán na ya magpíngipíngit oray nu kiya lattakán nala ya paggayátan na,” nán na.

²⁸ “Ay oray kawà naya giyán naya innát, ay atán pe daya karabúngan.”

Ya ilalbet naya nengágan da kitun ka An-anà Tolay

(Mar 13:24-27; Luc 21:25-28)

²⁹ “Ay nu mabalin nin ngámin dayán na rig-rígát kiyán na al-algaw, ay matay pe yin ya mata, ay se akkan na pumaláng pe yin ya búlán. Ay daya bittuwan ka lángit ay metàngán da. Ay makínin pe daya duddúma pikam nga atán ka lángit. ³⁰ Ay se yala nga masingan ka lángit ya pagilasínán kiya ilalbet ku, iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay. Ay ngámin daya tolay kídi ya kalawagán, ay magpannakit da, ay se dà ala masingan na nengágan da kitun ka An-anà Tolay nga umbet tin na mebulun ki angap. Ay kiyán na oras ay mepassingan ya kinaturáy ku se ya kinadáyaw ku. ³¹ Ay se yala atán magina da nga naggat pàrang nga ummán ka metanggoyob nga ittu pe yanin ya angnibon ku kadaya anghel ne Dios nga mangurnung kadaya ngámin na píli ne Dios nga tolay na nga maggayát kadaya ngámin na giy-giyán kídi kalawagán.”

Ya pakelasínán kiya ilalbet kammin ne Jesus

(Mar 13:28-31; Luc 21:29-33)

³² “Dam-damdamman nu ya mà-màwa kadaya káyua wa gígus. Nu maglannuway da ngin, ay ammu nu win na tagay yin ya agdagun na. ³³ Ay ummán pe, nu masingan nu win datun na kinag-kagì a mà-màwa, ay ammu nu pe yin na tagay pàrang ngin ya ilalbet ku.

³⁴ Ikagi kadakayu wa màwa ngámin dedi kiya akkan pikam katay daya tolay ya sibbiyág kadedi ya al-algaw.
³⁵ Madadál lala ya lánngit se ya kalawagán ngamay daya bàbànan ku, ay akkan da wayya nga di màwa."

Awan tolay ya makammu kiya ilalbet kammin ne Jesus
 (Mar 13:32-37; Luc 17:26-30,34-36)

³⁶ "Ay nu iya algaw se oras nga kàwa ngámin dayán, ay áwan ya makammu oray daya anghel ne Dios, ay oray iyà a An-anà na, nu di tittu ya Ama. ³⁷ Ya ilalbet ku kammin na nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay ummán kitu nelalbet natu dallis kitu kakowad tu Noa. ³⁸ Ata kadatu al-algaw wa áwan pikam tu dallis, ay mangán se uminum, se maggaattáwa ngala datu tolay panda kitu algaw wa nelalnà tu Noa kitu abay pà nang nga biray na. ³⁹ Akkan da tutu wala am-ammu tu màwa panda kitu nelalbet tu dallis nga ittu tu nangrapun kaggída ngámin. Ay ummán pe kiyán kiya ilalbet ku wa nengágan da kitun ka An-anà Tolay. ⁴⁰ Ay kiyán na oras, ay atán duwa nga lalláki ya magkuwa kiya komán da. Málà ya isa, ay mabansi ya isa. ⁴¹ Atán duwa nga babbay ya magirid. Ay málà ya isa, ay mabansi pe ya isa.

⁴² Ay túya sissasagána kayu din peyang ta akkan nu wa ammu ya algaw wa ilalbet naya Apu nu.

⁴³ Damdamman nu nga, nu ammu kuma naya ama naya bumalay nu nungay na ki gabi ya ilalbet naya maragtákaw, ay magbantáy kuma ngala ngin ta senu akkan malnà naya maragtákaw ya balay na. ⁴⁴ Ay lugud, masápu la sissasagána kayu peyang, ta umbet tà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay kiya oras sa akkan nu wa aggin-indag kiya."

Ya mapiyár ra asassu se iya akkan
 (Luc 12:41-48)

⁴⁵ "Ya mapiyár se nasírib ba asassu, ay aggína ya pakammuwan naya apu na kadaya páda na nga asassu. Aggína ya magpangán kadaya duddúma nga asassu kiya oras sa pinagkakán da. ⁴⁶ Maganggam yán na asassu wa dangan naya apu na nga ummán kiyán ya kuk-kuwaan na. ⁴⁷ Ay kurug ya ikagi kadakayu nga aggína ya pakammuwan natu apu na kadaya ngámin na kuw-kuwa na. ⁴⁸ Ngamay nu ya nadakè a asassu, ay nán na kiya uray na, 'Mabayág pikam, ay se yala umbet tu apù,' nán na. ⁴⁹ Ay se na ngala nga gayatán pagraw-rawtán daya páda na nga asassu, ay se yala pe yin na mawe mepangapangán se mepaggiinum kadaya maging-inglaw. ⁵⁰ Ay se yala nga umbet tu apu na kiya algaw wa akkan na nga panaggin-indag, ay se kiya oras sa akkan na nga am-ammu. ⁵¹ Ay panísan tutu wala natu apu na, ay se na ngin na ibílang kadaya managpi-pimáru. Ay ippan na pe yin kitu giyán da. Ay kiyan na giyán, ay magngar-ngarasiyat se sumángit da," nán ne Jesus.

Ya pangárig panggap kadaya sangapúlu wa babbalásang

25 "Ya kálà nu kiya pangiturayán ne Dios, ay meárig kiya annabat daya sangapúlu wa babbalásang kiya mangatáwa. Ay dedi ya babbalásang, ay siddidílág da ngámin. ² Ngamay ya limma kaggída, ay umang-ang-ang da. Ay datu limma ay nasírib da. ³ Ay datu umang-ang-ang, ay nagtagidílág da pe, ngamay akkan da nga nangalà ka sagáma da nu mamminán da ka agás. ⁴ Ngamay datu nasírib, ay nangalà da pikam ka agtangabutulya da nga agás nga sagáma da. ⁵ Ay nabayág se yala inumbet tu mangatáwa, ay tútu nadà-dappán datu babbalásang, ay díkod nagkakatúdog da ngámin.

⁶ Ngamay kitu túlad tu gabi yin, ay uwad kinumraw wa nán na, 'Atán nin tu mangatáwa! Sabtan nu win!' nán na. ⁷ Ay nalukág datu sangapúlu wa babbalásang, ay se da nga kappiyánan datu dílag da. ⁸ Ay nán datu umang-ang-ang kadatu nasírib ba babbalásang, 'Iddán dakami mán ka agás ta natayán kami yin,' nán da. ⁹ Ngamay nán datu nasírib ba summungbát, 'Akkan kid da umaná kadàtada ngámin ya nesagána mi nga agás! Mawe kayu wala ngin na gumátang ka agás nu kadaya sininda,' nán da. ¹⁰ Ngamay kitu likud da nga gumátang, ay inumbet pe yin tu mangatáwa, ay díkod datu nasírib ba babbalásang, ay netangalnà da pe yin kaggína kitu pagsasay-ammán, ay se da pe yin na gipán tu gagyángán.

¹¹ Ay kane daddán, ay inumbet pe yin datu umang-ang-ang. Ay nán da, 'Apu, lùtán dakami mán,' nán da. ¹² Ngamay nán natu mangatáwa, 'Akkan takayu mà kurug am-ammu!' nán na."

¹³ Ay se yala nán ne Jesus, "Magsagána kayu lugud, áta akkan nu wa ammu ya algaw se oras sa ilalbet ku nga nengágan da ka An-anà Tolay," nán na.

Ya pangárig mepanggáp kadaya asassu wa napiyáran ka pirà
 (Luc 19:11-27)

¹⁴ "Ata ya kàwaán na kiya pangiturayán ne Dios, ay meárig kiya kinuwa naya isa nga tolay ya nawe kiya adayyu wa íli. Kitu ipappan na ngin, ay inayabán na datu asassu na, se na nga ikípát ta ipiyár kaggída tu pirà na. ¹⁵ Ay niddán na ka limma ríbu tu isa, ay duwa ríbu kitu mekàduwa, ay se maríbu kitu mekàlu. Ata sigun kitu kabailán da kampela ngin nin. Ay se la nawe yin. ¹⁶ Ay tu niddán ka limma ríbu, ay dágus na ngala nga nenigúsiyu tu pirà na. Ay nakaganansiya ka limma ríbu pe. ¹⁷ Ay ummán pe tu mekàduwa, nakaganansiya ka duwa ríbu pe. ¹⁸ Ngamay itu asassu wa niddán ka maríbu, ay nawe na nga nekubkob kitu lusà tu pirà natu apu na.

¹⁹ Ay kane mabà-bayág ka panda, ay inumbet tin tu apu da nga maningan kadatu pirà na nga nepiyár na kadatu asassu na. ²⁰ Ay ya inumbet ta nunna, ay tu niddán na ka limma ríbu písus, ay se na nga idde tu pirà kitu apu na. Ay nán na, 'Apu, nakaganansiya tu

limma ríbu wa niddem kiyà ka limma ríbu pe,' nán natu asassu. ²¹ Ay, 'Pàgan ku ya kinuwám,' nán natu apu na. 'Namáru ka se mapiyár ka nga asassu,' nán na. 'Ay gapu ta mapiyár ka kiya bitti ala nga bánag, ay ikaw ya pakammuwan ku kadaya dadakkal la bánag. Umbet ka ta mepaganggam ka kiyà nga apu mu,' nán na.

²² Ay se yala umbet pe yin tu niddán ka duwa ríbu. Ay nán na, 'Apu, niddán nà kitun ka duwa ríbu, ay tú idi ya ganansiyà, duwa ríbu písus pe,' nán na. ²³ Ay nán tu apu, 'Pàgan ku ya kinuwám! Namáru ka se mapiyár ka nga asassu. Ay gapu ta mapiyár ka kiya bitti ala nga bánag, ay ipindu ku pe kikaw daya dadakkal la bánag. Ay umbet ka ta mepaganggam ka kiyà, nga apu mu,' nán na.

²⁴ Ay inumbet pe yin tu niddán ka maríbu wa písus. Ay nán na kitu apu na, 'Apu, ammù a narungat ka. Ganiyan mu ya akkan mu wayya netugnu, ay se burásan mu ya búnga naya akkam nemúla. ²⁵ Ay gapu ta mansing ngà kikaw, ay túya nekubkob ku tu pirà mu. Ye kam idi tu pirà mu,' nán na. ²⁶ Ay nán natu apu na kaggína, 'Nadakè ka se nasadut ka nga asassu! Ammum lugud din na ganiyan ku ya oray akkan ku wa netugnu, ay se burásan ku ya akkan ku wa nemúla, ²⁷ ay turám lugud da di nebangku ya pirà ku ta senu atán kuma ngin ya an-anà na kídì ya naggulli ku!' nán na. ²⁸ Ay tútu nán na kadatu duddúma nga asassu na, 'Alà nu ya pirà kaggína, ay se nu idde kiya asassu wa atán sangapúlu ríbu na,' nán na," nán ne Jesus. ²⁹ "Ata daya makammu kiya nepiyár kaggída, ay maamúngán pikam, ay umadu pà nang ya atán kaggída. Ngamay daya akkan makammu kiya nepiyár kaggída, ay màpòli kammin tu nepiyár kaggída. ³⁰ Ay nán tu apu manin, 'Ay kídì yin, ippan nu ya áwan sur-surbi nga asassu kiyán kiya kagibattán kiya lasi. Ay sumángit daya tolay kiyán, ay se magngar-ngarasiyat da.'"

Ya amagsisibna ne Jesus kadaya ngámin tolay

³¹ "Ay nu umbet tà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay kabbulun ku daya anghel ne Dios. Ay kiyán na ilalbet ku, ay mepassingan ya kinaDios ku, ay se ittu pe yanin ya nadáyaw wa angngituráy ku. ³² Ay ngámin daya tolay kídì kalawagán, ay maur-urnung da kiya àráng ku. Ay pagsisibnaan kuda nga ummán kiya ammagsisibna naya magpas-pastor kadaya karneru se kalding. ³³ Ay daya árig karneru, ay pabegan kuda kiya padne diwanán ku. Ay daya árig kalding, ay pabegan kuda kampela ngin nin pe kiya padne kasígid ku.

³⁴ Ay iyà nga Ari da kiyanin, ay nán ku kadaya atán ki padne diwanán ku, 'Dakayu wa inanggam naya Amà, ay umbet kayu! Ta magyán kayu win kiya pangiturayán na nga nesag-sagána kadakayu oray kitu akkan pikam nàwa idi ya kalawagán. ³⁵ Ata kitu nabisin nà, ay pinangán dà. Ay kitu aggasikkinum ku ay pinenum dà. Ay oray agtangeli yà kadakayu, ay pinalnà dà. ³⁶ Ay kitu áwan ku bádu, ay binaduwan dà. Ay kitu inagtakit ku, ay tinalimaduwan dà. Ay kitu nekebalud ku, ay sinù-sùbangán dà,' nán ku kaggída.

³⁷ Ay se da la nán kiyà pe dayán na namáru, 'Kannungay na pe Apu ya inakasingan mi nga nabisin ka, ay se mika pinangán? Ay kannungay na pe ya inaggasikkinum mu wa pinenum mika? ³⁸ Ay kannungay naya inakasingan mi kikaw wa agtangeli ka, may pinalnà mika? Ay kannungay na pe ya nekalàbuwan mu wa binaduwan mika? ³⁹ Ay se kannungay na pe ya nekabálud mu wa sinù-sùbangán mika, se ya inakasingan mi kikaw nga nagtakit nga tinalimaduwan mi?' nán da. ⁴⁰ Ay iyà nga Ari da, ay nán ku pe ya sumungbát kaggída, 'Ikagì kadakayu nga gapu ta kinuwa nu dayán kadedi ya nababa nga wawwági ay bílang kinuwa nu pe kiyà,' nán ku kaggída.

⁴¹ Ay se ku la nga kagiyan kadaya atán ki padne kasígid ku, 'Magtálaw kayu kiyà, dakayu wa kalúsawan ne Dios. Mawe kayu kiya apuy ya akkan mataatay nga nesag-sagána ke Sairu se kadaya itur-turayan na. ⁴² Ta kitu nabisin nà, ay akkan dà a pinangán, ay se kitu sikkinum mà, ay akkan dà pinenumán. ⁴³ Agtangeli yà kadakayu, ngamay akkan dà a pinalnà. Nalàbuwan nà may di dà binaduwan. Nagtakit tà may akkan dà tinalimaduwan. Ay akkan dà pe ya sinù-sùbangán kitu nekabálud ku,' nán ku kaggída.

⁴⁴ Ay nán da pe nga sumungbát, 'Apu, kannungay naya nakasingan mi kikaw wa nabisin, onu nagasikkinum, onu agtangeli ka onu magtakit ka onu nabálud ka, ngamay akkan mika nga sinengán?' nán da. ⁴⁵ Ay nán ku pe sumungbát kaggída, 'Kagiyan ku kadakayu nga, gapu ta akkan nu wa kinuwa dayán kadedi ya kabababán na wawwági, ay bílang akkan nu wa kinuwa pe kiyà.'

⁴⁶ Ay se da la nga mippan kiya pakapanísán da ka áwan panda. Ngamay nu daya namáru, ay mawe da kiya pakabiyágan da ka áwan panda," nán ne Jesus.

Ya aggutad da nga mamatay ke Jesus

(Mar 14:1-2; Luc 22:1-2; Jn 11:45-53)

26 Ay kane din na mabalin ne Jesus nga magkakagi kadatun na nesur-súru na, ay nán na kadatu tù-tùgúdán na, ² "Ammu nu wa duwa ngalgaw wala ngin, ay se yala màwa ya piyasta †. Iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay ipatiliw dà, ay se dà a ilansa ki krus," nán na.

³ Kitun na oras, ay nagguurnung datu ap-apu datu pappádi se datu pangmanàman datu Judyu kitu balay ne Caifas nga nangátu wa pádi. ⁴ Ay se da nga nagga-amomanán nu mapaanna ya kuwaan da ta senu nalingad ya anniliw da ke Jesus se ya ammatay da kaggína. ⁵ Ay nán da nga, "Akkan tada nga ipàmu kiya piyasta ta magariguddò daya tolay," nán da.

Tu nangngípu natu babay ke Jesus ka talibangug

(Mar 14:3-9; Jn 12:1-8)

⁶ Ay kane atán de Jesus ka Betania kitu balay de Simon, tu naglappang kitun, ⁷ ay uwad babay ya

† Ya piyasta nga nán na kídì ay ittu ya angsilibrár da kitu nanglàtaw ne Apu kadatu Hebreo kane patayan na ngámin datu manákam nga annàna a lalláki ka Egipto kitu kakowad tu Moses.

nangitúgut ka tangabutilya nga nangína pà nang nga talibangug. Ay kane atán ne Jesus nga magtutúgaw wa mangán, ay inumbet tu babay, ay se na nga isiyasiya tu talibangug kitu úlu ne Jesus. ⁸ Ngamay kane masingan datu tù-tùgúdán na tu kuwaan natu babay, ay nalúsaw da nga nán da, “Taanna, tura na nga dadàlan ya talibangug kiyán? ⁹ Adu kuma ya paglakúwán na kiyán nu iláku na, ay se na nga idde kuma ya pirà kadaya napubri,” nán da.

¹⁰ Ay ammu ne Jesus tu kag-kagiyan da, ay tútu nán na kaggída, “Taanna, tura nu wa lúsawan ya babay ta, ay napiya mà ya kinuwa na kiyà! ¹¹ Daya napubri, ay kabul-bulun nuda peyang, ngamay nu iyà, ay akkan. ¹² Kídi ya inangngípu na kiyà kídi ya talibangug ay ittu ya angngisagána na kiyà kiya pannaketaman ku. ¹³ Ay ikagì kadakayu nga oray kawà na kídi kalawagán ya kebàbànanan naya Napiya nga Dámag, ay mebàbànan pe ya kinuwa nedi ya babay ka panamdammán da kaggína,” nán ne Jesus.

Tu angngipatiw ne Judas ke Jesus

(Mar 14:10-11; Luc 22:3-6)

¹⁴ Ay se yala nga nawe kadatu ap-apu datu pappádi tu isa kadatu sangapúlu se duwa, tu nagngágan ka Judas Iscariote. ¹⁵ Ay nán na kaggída, “Nágan naya idde nu kiyà nu mepatiliw ku kadakayu we Jesus?” nán na. Ay tútu tinangdánan da ka tallu púlu wa pinaláta nga silber. ¹⁶ Ay díkod, nanggayát kitun, ay isingasingan na ngin ya angngipatiw na ke Jesus.

Tu nepanggidám ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na kitu piyasta

(Mar 14:12; Luc 22:7-14, 21-23; Jn 13:21-30)

¹⁷ Ay kitu nunna nga algaw natu piyasta nga angngán da ka sinápay ya áwan pamalbád, ay inumbet datu tù-tùgúdán ne Jesus. Ay nán da kaggína, “Kawà na nga balay ya piyám ma pangisaganán mi ka panggidám tada kídi nga piyasta?” nán da. ¹⁸ Ay nán na kaggída, “Mawe kayu kiya íli, ay se nu wala nga sapúlan nge kuwa. Ay ikagi nu kaggína nga nán nu, ‘Nán ne Misturu nga inumbet tin tu oras na. Ay idi balay mu kanu ya panggidáman mi kídi nga piyasta,’ nán nu,” nán ne Jesus. ¹⁹ Ay kinurug datu tù-tùgúdán na tu nebílin na kaggída. Ay tútu nawe da nga nesagána tu panggidáman da kitun na piyasta.

²⁰ Ay kane gabi yin, ay nagdudúwa de Jesus se datu sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán na nga mangán. ²¹ Ay kitu kowad da ngin na magkakán, ay nán ne Jesus kaggída, “Ipà-painunnà a ikagi kadakayu, nga atán kadakayu ya mangipatiw kiyà,” nán na. ²² Ay tútu nagpannakit da pà nang ngámin. Ay nán tu isaisa kaggída, “Akkan iyà yán, Apu” nán da. ²³ Ay summungbát te Jesus nga nán na, “Tu negindán kiyà nga nangidnat kitu sinápay na kitu malúkung, ay aggína ya mangipatiw kiyà. ²⁴ Ngamay màwa mà kammala ngin nin kiyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay ya ummán kitu nán naya nesúrat ta bàbànan ne Dios mepanggap kiyà. Ngamay kakal-kalakkán ya tolay ya mangipatiw

kiyà. Napi-piya kuma ngala kaggína nu akkan tagge neanà,” nán na.

²⁵ Ay tu Judas nga ittu tu mangipatiw kaggína, ay nán na, “Apu, iyà nád ya nán mu?” nán na. Ay nán ne Jesus kaggína, “Nakagi mu win!” nán na.

Tu nuddi ya nanggidám ne Apu

(Mar 14:22-26; Luc 22:15-20; 1 Cor 11:23-25)

²⁶ Ay kitu agkakán da, ay nangalà e Jesus ka sinápay, ay se yala nagiyáman ke Dios, ay se na sinappitappig se na nekípát kadatu tù-tùgúdán na nga nán na, “Alà nu ta kanan nu. Tú idi ya baggi,” nán na.

²⁷ Ay se na la pe ya inalà tu binásu wa inuman da, ay se yala nagiyáman. Ay se na nidde kaggída nga nán na, “Uminum kayu ngámin kídi,” nán na. ²⁸ “Ta tú idi ya dágà a katungpálan naya baru nga kari ne Dios kadaya tolal. Mearúyut ya dágà ta senu mapakawan daya bas-básul daya adu wa tolal. ²⁹ Ay ikagì kadakayu nga akkan nà in na uminum kídi ya mainum nga nàwa ki digu búnga úbas, panda kiya angnginum ku manin kídi nga kabulun takayu win kiya pangiturayán naya Amà.”

³⁰ Ay kane mabalin da nga mangansiyon ka isa nga kansiyon, ay lummawán da, ay se da mawe kitu bantay Olivo.

Nepainunna ne Jesus nga kinagi ya angngituláyaw ne Pedro kaggína

(Mar 14:27-31; Luc 22:31-34; Jn 13:36-38)

³¹ Ay nán ne Jesus kaggída, “Kídi nga gabi, ay pagtataláwan dà ngámin gapu kiya màwa kiyà. Ata atán na nesúrat kiya bàbànan ne Dios nga nán na, ‘Patayan ku ya magtag-tagasingan kadaya karneru, ay masip-siparà daya karneru,’ nán na,” nán ne Jesus. ³² “Ngamay nu lumtu wà in, ay inunnaán takayu ka Galilea,” nán na.

³³ Ay nán ne Pedro kaggína, “Ay oray nu pagtataláwan daka ngámin gapu kiya màwa kikaw, ay akkan taka paglikudán,” nán na. ³⁴ Ngamay nán ne Jesus kaggína, “Kagiyan ku kikaw ya kurug nga, kídi ya gabi, ki di pikam aggiittaraut daya anù kiya danní láwa ay namiluwán nà in na netuláyaw,” nán na. ³⁵ Ay nán manin ne Pedro, “Oray nu metangatay yà kikaw, ay kurug ga akkan taka nga ituláyaw,” nán na. Ay ittu pe yán tu kinagi ngámin datu tù-tùgúdán na.

Tu nagkar-karág ne Jesus ka Getsemani

(Mar 14:42; Luc 22:39-46)

³⁶ Ay se yala manin na nawe de Jesus kitu giyán na Getsemani. Ay nán na kadatu tù-tùgúdán na, “Magtutúgaw kayu wala kídi ta mawe yà a magkarág kitúni,” nán na. ³⁷ Ay nebulun na de Pedro se datu duwa nga annánà tu Zebedeo. Ay nanggayát ta mariribù, ay magpannakit pà nang pe. ³⁸ Ay nán na kaggída, “Magpannakit tà pà nang, ay ummán nà ka matay gapu kídi ya pannakit ku. Magbansi kayu kídi ngamay mepagpúyát kayu kiyà,” nán na.

³⁹ Ay nawe kitu ad-adayyu, ay se la nagukkab kitu lusà, ay se yala magkarárag, nga nán na, “Ama, nu mabalin kuma ngala, ay ilísi nà kídí ya pannakatay ku, ngamay akkan ya piyán ku ya masúrut, nu di ya piyán mu kampela ngin,” nán na.

⁴⁰ Ay kane magulli kitu giyán datu tallu wa tù-tùg-údán na, ay dinatang nada nga magkakatúdug. Ay nán na ke Pedro, “Pedro akkan nu mabaal gane, ya mepagpúyát kiyà ka oray isa ngala nga oras? ⁴¹ Magpúyát kayu, ay se magkarárag kayu ta senu malisiyán nu din daya kepar-paroán nu. Kurug ga piyán nu kiya uray nu ya akkan meparò ngamay nakapsut ya baggi nu,” nán na.

⁴² Ay pinidduwa na manin tu nawe nagkar-karárag kitu ad-adayyu. Ay nán na nga nagkarárag, “Ama, nu akkan mabalin na di màwa idi kiyà, ay ya piyám mala ya màwa,” nán na. ⁴³ Ay inumbet manin kitu giyán datu tù-tùgúdán na, ay dinatang nada manin na magkakatúdug ta akkan da nga marngát datu mata da.

⁴⁴ Ay díkod, pinanáwan nada, ay se yala nawe nagkarárag. Ay ittu kam tu nekagi na kitu karárag na kídí ya kapamilu na. ⁴⁵ Ay se yala inumbet kadatu tù-tùg-údán na, ay nán na kaggída, “Matúdug kayu pikam magimáng? Inumbet tin tu oras sa angngipatiliw da kiyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay kadaya maragbásul. ⁴⁶ Bumángun kayu ta mawe tada ngin. Sinnan nu kod. Atán nin tu mangipatiliw kiyà,” nán na.

Tu nanniliw da ke Jesus

(Mar 14:43-50; Luc 22:47-53; Jn 18:3-12)

⁴⁷ Ay kitu akun-oni pikam ne Jesus, ay inumbet tu Judas nga isa kadatu sangapúlu se duwa nga tù-tùg-údán na. Ay kabbulun na datu adu wa tolay ya nagtagiampiláng se nagtagipapangkur nga ittu datu nebon datu ap-apu datu pappádi se datu pangmanàman datu Judyu. ⁴⁸ Ay tu Judas nga ittu tu mangipatiliw kaggína, ay nekagi na ngin ya pakammuwán datu tolay ke Jesus. Ata nán na kaggída, “Ya tolay ya umàan ku, ay aggína ngin. Dugkamman nu!” nán na. ⁴⁹ Ay díkod kane umbet, ay nagkaw-át ke Jesus se na nán, “Mapaanna ngin, Misturu?” nán na, ay se na nga ummàan. ⁵⁰ Ay nán ne Jesus kaggína, “Opun, kuwaan mu win ya gákat mu kídí,” nán na.

Ay se yala nga dummarup datu tolay, ay se da tiniliw nge Jesus. ⁵¹ Ay inásut natu isa kadatu kabbulun ne Jesus tu ampiláng na, ay se na nga kintab tu asassu natu nangátu wa pádi. Ay nataptáp pala tu talínga na. ⁵² Ngamay nán ne Jesus kaggína, “Ippáy mu kammin ya ampiláng mu kiya balay na, áta daya magtagtagiampiláng ka ippapatay da, ay ampiláng pe ya katayán da,” nán na. ⁵³ “Dálin nu kid nga akkan ku annung ya makigdù kiya Amà, ay se dágus sala nga mangibon ka rinibu-ríbu wa anghel na?” nán na. ⁵⁴ “Ngamay nu ittu yán ya kuwaan ku, ay mapaanna lugud ya kàwa kurug daya bàbànan ne Dios nga nesúrát? Ay nán na mà nga màwa dedi!” nán na.

⁵⁵ Ay se yala nán ne Jesus kadatu adu wa tolay, “Tirung ngà ka nán nu ta! Ta tura kayu wa

nagtagiampiláng se nagtagipapangkur ra inumbet ta maniliw kiyà! Atán nà mà peyang kiya algaw wa magtùgud kiya Templo, ay tura dà akkan na tiniliw kitun kam?” nán na. ⁵⁶ “Ngamay nàwa dedi ta senu màwa datu nesur-súrát datu pagbàbànanan ne Dios kitun,” nán ne Jesus.

Ay se nagtataláwan datu tù-tùgúdán na. Ay piniddudoray da ngala ngin.

Tu nangbustigár da ke Jesus kitu balay natu nangátu wa pádi

(Mar 14:53-65; Luc 22:54-55,63-71; Jn 18:13-14,19-24)

⁵⁷ Ay se da la nippan ne Jesus kitu balay ne Caifas nga nangátu wa pádi, áta ittu tu nagguurnúngán datu maragtùgud ka lintag se datu pangmanàman da. ⁵⁸ Ay gummunud pe ye Pedro may nagpal-palodi yala panda kitu amuwág tu balay natu nangátu wa pádi. Ay kane atán kitu amuwág gin, ay nepagtutúgaw kadatu guwardiya ta sinnan na nu nágan tu màwa.

⁵⁹ Ay ngámin datu ap-apu datu pappádi se datu pangmanàman da se datu maragtùgud ki lintag ga nagguurnung kitúni, ay magsap-sápul da ka oray busid dala ngin na ipabásul da ke Jesus ta senu mabal-in da nga papatay. ⁶⁰ Ngamay áwan da nga masmà oray nu adu win datu nagsistígu ka busid. Ay se yala uwad duwa tolay ya nagsíkád. ⁶¹ Ay nán da, “Nán nedi ya tolay nga mabalin na kanu wa gabbán ya Templo, ay se na ipasíkád kanu kammin kiya unag tallu wal-gaw,” nán da.

⁶² Ay nagsíkád tu nangátu wa pádi se na nán ke Jesus, “Inna ya mesungbát mu kiyán na ipabásul da kikaw?” nán na. ⁶³ Ngamay akkan nagun-úni ye Jesus. Ay nán manin tu nangátu wa pádi kaggína, “E Dios ay maggigina kídí. Ikagim lugud tutu wala kadakami nu kurug ga ikaw ya An-anà ne Dios nga ittu ya Cristo?” nán na.

⁶⁴ Ay tútu nán ne Jesus kaggína, “Ay kinagi mu mà in,” nán na. “Ngamay ikagi pe kadakayu nga, manggayát kídí yin ka panda, ay mammuwán nu nga iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay magtugaw wà kiya padne diwanán ne Dios. Ay masingan nu pe nga umbet tà a mebulun ki angap nga maggayát ka lángit,” nán na.

⁶⁵ Ay kane magina natu nangátu wa pádi tu kinagi ne Jesus, ay pinisi na tu bádu na kampela ngin nin. † Ay se na nán, “Pangirupat na ke Dios datu kinag-kagi na á! Akkan tada masápul lin daya sistígu, áta nagina nu mà in ya angngirupat na ke Dios. ⁶⁶ Ay nágan naya nán nu?” nán na kadatu kabbulun na. Ay, “Masápul la matay a, ta ittu mà yán ya rabbang na gapu kiya básul na,” nán da nga summungbát.

⁶⁷ Ay se da nga linutában tu murang na, ay se da pe ya sulusúlung. Ay timpit pe datu duddúma. ⁶⁸ Ay nán da ke Jesus nga sikkaamítang, “Gattuam mán lugud Cristo nu iinna ya nampit kikaw!” nán da.

† Ittu idi ya angngipassingan da kitun kiya akarungat da pà-ang.

Tu nangngituláyaw ne Pedro ke Jesus

(Mar 14:66-72; Luc 22:56-62; Jn 18:15-18,25-27)

⁶⁹ Ay e Pedro, ay uwad da magtutúgaw kitu lasi, kitu amuwág nату agbustigarán da. Ay ummadanni kaggína tu isa nga babay ya asassu. Ay nán na, "Ikaw pe tu kabul-bulun ne Jesus nga iGalilea á!" nán na.

⁷⁰ "Akkan ku am-ammu ya kag-kagiyam," nán ne Pedro nga nagtuláyaw kaggída ngámin.

⁷¹ Ay nawe manin kitu balkon, ay uwad manin na nakasingan kaggína nga asassu wa babay. Ay nán nату babay kadatu atán kitúni, "Kabulun ne Jesus nga iNazaret ide ya tolay," nán na. ⁷² Ay nagtuláyaw manin ne Pedro. "Am-ammù kadi yán na tolay," nán na nga nesipata.

⁷³ Ay kane daddán manin, ay umadanni datu tolay ya atán kitúni ke Pedro. Ay nán da, "Kurug mà nga isa ka kaggída, áta melásin nala kiya áyug naya panaggun-únim," nán da. ⁷⁴ Ay tútu pinagsingánan na ngin tu baggi na nga nagsipata. "Akkan ku am-ammu yán na tolay," nán na.

Ay ittu pe tun tu inaggittaráut datu anù. ⁷⁵ Ay se ittu pe yin tu inakadamdam ne Pedro kitu kinagi ne Jesus kaggína nga, "Kiya di pikam ma nakapagittaráut daya anù, ay namiluwán nà in na netuláyaw," nán na. Ay tútu lummuwán ne Pedro, ay se tutu wala nga sum-mángit.

Tu nangngippan da ke Jesus ke Pilato

(Mar 15:1; Luc 23:1-2; Jn 18:28-32)

27 Ay kane pagbarngát, ay nagguumomán datu ap-apu datu pappádi se datu pangmanàman datu tolay nu paannán da tu mangipapatay ke Jesus. ² Ay tútu piníngil da tu íma na se da ippan ke Gubernador Pilato.

Tu nagpattal ne Judas

(Apos 1:18-19)

³ Ay kane mammuwán tu Judas, tu nangipatiliw ke Jesus, nga patayan da nge Jesus, ay nakappoli. Ay tútu nawe na ipatulli tu tallu púlu wa pinaláta nga silber kadatu ap-apu datu pappádi se datu pangmanàman da. ⁴ Ay nán na, "Nagbásul là ta turà a nepatiliw kadakayu ya áwan bas-básul la tolay!" nán na. Ngamay nán da, "Ay nágan naya biy-biyáng mi kiyán. Ikaw ya makammu kampela kiyandin," nán da. ⁵ Ay nebàbà tu Judas datu piniláta nga silber kitu giyán templo, ay se yala nawe ya nagbísin na nagpattal.

⁶ Ay díkod inurnúngán datu pappádi datu piniláta nga silber. Ay nán da, "Meallang kiya lintag tada ya mangippáy kiya pirà kiya kága Templo, áta báyard naya biyág naya isa nga tolay," nán da. ⁷ Ay tútu nagga-amomanán da nu paannán da tu silber. Ay negátang da kitu lusà nату magkuwa ka bánga nga ittu tu kin-uwa da nga kampusantu datu agtangeli. ⁸ Ay ittu tu gapu na nga Lusà Dága ya nepangágan kitun na lusà ka panda kadedi ya al-algaw.

⁹ Ay díkod nàwa kurug tu kinagi nату Jeremias nga pagbàbànanan ne Dios kitun nga nán na kidi, "Inalà da tu tallu púlu wa pinaláta nga silber nga báyard naya biyág naya isa nga tolay, nga daya duddúma nga iIsrael kam ya nangbanor kaggína. ¹⁰ Ay se da nga negátang ka lusà nату maragkuwa ka bánga nga ummán kitu nán ne Dios nga kuwaan ku," nán na.

Tu nangbustigár ne Pilato ke Jesus

(Mar 15:2-5; Luc 23:3-5; Jn 18:33-38)

¹¹ Ay atán ne Jesus sin kitu àráng nату gubernador. Ay nán nату gubernador ra namustigár kaggína, "Ikaw ya ári daya Judyu?" nán na. Ay nán ne Jesus nga summungbát, "Kinagi mu mà ya kurug," nán na.

¹² Ngamay nu datu ap-apu datu pappádi se datu pangmanàman da tu mamustigár kaggína, ay áwan na nga isung-sungbát kaggída. ¹³ Ay tútu nán ne Pilato kaggína, "Akkan mu agpà magina daya ipab-pabásul da kikaw!" nán na. ¹⁴ Ngamay áwan tútu wala nga nesung-sungbát ne Jesus kadatu ipabásul da kaggína. Ay tútu pagballà pàrang tu gubernador.

Tu angngipapatay da ke Jesus

(Mar 15:6-15; Luc 23:13-25; Jn 18:39-19:16)

¹⁵ Ay ki peyang nga piyasta, ay nepagangay kitu gubernador ya mangipalawán ka isa nga bálud nga pepalawán da tolay kaggína. ¹⁶ Ay kitun ay uwad bálud da nga nagdin-dinnámag ya kinadakè na. Ya ngágan na ay Barrabas. ¹⁷ Ay kane maur-urnung ngin datu tolay, ay saludsúdán ne Pilato da ngin nga nán na kaggída, "Inna ya piyán nu wa ipalawán ku?" nán na. "E Barrabas onu e Jesus nga nengágan ka Cristo?" nán na. ¹⁸ Ata ammu na nga nedarum mala datu tolay ye Jesus kaggína gapu wala kiya ásil da.

¹⁹ Ay ya isa pe, kitu kakowad ne Pilato wa magtutúgaw kitu tugaw na nga magbustigár, ay nepekagi nату atáwa na kaggína nga nán na, "Akkan ka nga mepagbiy-biyáng kiyán na tolay ya áwan bas-básul. Ata nagpannakit tà gapu ki tagenap ku mepanggap kaggína."

²⁰ Ay datu ap-apu datu pappádi se datu pangmanàman da, ay nesug-sugsug da datu tolay ta senu e Barrabas tu pepalawán da, ay e Jesus, ay papatay da. ²¹ Ay nán ne gubernador ra nagsaludsud kaggída, "Inna kadedi ya duwa ya piyán nu ipalawán ku?" nán na. Ngamay, "E Barrabas!" nán da nga summungbát. ²² Ay nán ne Pilato kaggída, "Ay nágan lugud ya kuwaan ku ke Jesus nga nengágan ka Cristo?" nán na. Ngamay nán da ngámin, "Pelansám ki krus," nán da. ²³ "Taanna ta?" nán na. "Nágan naya básul na ta?" nán na. Ngamay kinggat da mán kammin na nesar-sáraw ya, "Pelansám ki krus!" nán da.

²⁴ Ay tútu, kane mammuwán ne Pilato nga áwan na kammala nga màwa ngin, ay nagpálà ka danum, ay se yala nga nagbaggu kitu àráng datu tolay nga nán na, "Awan ku win na biy-biyáng kiya pannakatay nedi ya tolay ya áwan básul. Dakayu kampela ngin nin ya makammu," nán na. Ata nasingan na pe yin na mag-

ariguddò datu tolay yin. ²⁵ Ay nán ngámin datu tolay ya nesungbát kaggína, “Dakami se daya annánà mi yala ya magsungbát kiya pannakatay na!” nán da.

²⁶ Ay díkod, nepepalawán na nge Barrabas. Ay e Jesus, kane mabalin na nga pasaplit, ay neáwat na kaggída ta senu ilansa da ki krus.

Tu nammà-paultu datu suldádu ke Jesus

(Mar 15:16-20; Jn 19:2-30)

²⁷ Ay díkod inalà datu suldádu ne gobernador nge Jesus kitu balay tu gobernador, ay se da nga inari-bungbong, aggída nga tangabatalyon. ²⁸ Linàbuwán da, ay se da nga binaduwán ka dag-daggáng nga bádu. ²⁹ Ay se da pe ya nangilung kadatu pas-pasanga nga sirrarsi, ay se da nga ipasagápaw kaggína. Ay se da pe ya nepikkam kitu diwanán na íma na tu tàdukud. [†] Ay se da nagpalintud kitu àráng na nga nán da, “Madáyaw ya ári daya Judyu!” nán da nga pangugog kaggína. ³⁰ Ay se da manin na linut-lutában. Inalà da pe tu tàdukud, ay se da ipangkur kitu úlu na. ³¹ Ay kane mabalin da tu mamà-paultu kaggína, ay linàbu da kammin tu nepabádu da kaggína, ay se da ipabádu kammin tu bádu na. Ay se da nga nelawán ta mawe da ngin na ilansa ki krus.

Tu nangngilansa da ke Jesus ki krus

(Mar 15:21-32; Luc 23:26-43; Jn 19:17-27)

³² Ay kane makaadayu da kitu íli, ay nesabat da ya isa nga tolay nga nagnágagan ka Simon nga iCerene. Ay nepakagtu da kaggína tu krus ne Jesus. ³³ Ay kane dumatang da kitu giyán na nengágagan ka Golgota (ya sarut na yán, ay giyán Tuláng Ulu), ³⁴ ay niddán da nge Jesus ka básì ya nakibugán ka apdu. Ngamay kane maramanán na, ay akkan na ininum.

³⁵ Ay kane melansa da kitu krus, ay nagguuwarán da datu bádu na, sigun kitu nabúnut da. ³⁶ Ay se da ngala nga nagtutúgaw kitúni ya magbantáy kaggína. ³⁷ Ay kitu paningúdu kitu úlu na, ay nesúráng ka karátula tu ipabásul da kaggína nga nán na, “E Jesus nga Ari daya Judyu,” nán na. ³⁸ Ay uwad da pe nga duwa nga tirung nga negindán da nga nelansa kaggína. Nepanin-túlad de Jesus kaggída nga duwa.

³⁹ Ay datu tul-tolay ya maglilíwán, ay magwing-wingíwing da se da igal-galà. ⁴⁰ Ay nán da kaggína, “Di mu mà nán na gabbán mu ya Templo, ay se mu la manin ipasíkáng ki unag tallu walgaw! Ay turám di igdú ya baggim kampela ngin nin! Ay nu kurug ga ikaw ya An-anà ne Dios, ay umúlug ka mán lugud kiya krus mu!” nán da.

⁴¹ Ay ummán ngámin pe datu ap-apu datu pappádi se datu maragtúgud ki lintag se datu pangmanáman da. Ay ag-agbán da nge Jesus nga nán da, ⁴² “Biniyág na daya duddúma nga tolay, ay tura na akkan na mabiyág ya baggi na kampela ngin. Ay nán na pe nga aggína ya ári daya iIsrael. Ay nu umúlug kiya krus na, ay mangurug kami kaggína,” nán da. ⁴³ “Magpiyár ke

[†] Ya daggáng nga bádu se sagápaw se tàdukud, ay ittu daya ar-uwátan daya à-ári.

Dios, ay se nán na pe nga An-anà ne Dios. Ay nu kurug ga pàgan ne Dios, ay sinnan tada mán lugud kídì nu alà ne Dios,” nán da.

⁴⁴ Ay datu tirung nga negindán da kaggína nga nelansa kitu krus, ay ummán pe kiyán tu inammáas da kaggína.

Tu nekatay ne Jesus

(Mar 15:33-41; Luc 23:44-49; Jn 19:28-30)

⁴⁵ Ay kane mangalintutúgu, ay naggibat tutu wala tu kalawagán panda kitu namreg na. ⁴⁶ Ay kane mamreg gin, ay nán ne Jesus nga nepáuy, “Eli, Eli, lema sabact-ani!” Ya sarut nayán ay, “Dios ku, Dios ku, tura nà pinagdudoray!” nán na.

⁴⁷ Ay kane magina datu duddúma nga atán kitúni tu kinagi ne Jesus, ay nán da. “Karrawán na nge Elias,” ^{††48} Ay nanagtág tu isa kaggída nga nawe ya nangalà kitu ummán ka lúmut ta sib-sibbukal. Ay se na nga nidsam ka lassam, ay se na nga isarípít kitu adaddu wa bilà se na kuma nga ipasapsap ke Jesus. ⁴⁹ Ngamay nán datu duddúma, “Dita nala kiyán, ta sinnan tada nu umbet kurug ge Elias nga mangalà kaggína,” nán da.

⁵⁰ Ay se yala nga nakapáuy manin ne Jesus nga ittu pe yin tu nepappan tu biyág na.

⁵¹ Ay ittu pe idi tu sinindán natu abay pàrang nga kurtína kitu unag Templo na nasilát ta napagkaduwa nga nepagayát kitu pane ngúdu. Ay se yala nangyagyag ka naggat, ay nabkiyán datu pin-pínát.

⁵² Ay nalútán pe datu lúbù a imbután na pínát, ay adu datu natay ya tolay ne Dios tu linumtu kitun na oras.

⁵³ Lummawán da kitu lúbù da. Ay kane lumtu we Jesus sin, ay nawe da ngámin ka Jerusalem. Ay adu wa tolay tu nakasingan kaggída.

⁵⁴ Ay atán tu kapitán se datu suldádu na nga magbantáy ke Jesus. Ay kane magina da tu yagyag, se da masingan pe datu nà-nàwa, ay nagansing da tutu wala. Ay nán da, “Kurug nga An-anà ne Dios idi nga tolay!” nán da.

⁵⁵ Ay adu pe datu babbay ya nagsisíkáng da magsisingan kitu ad-adayyu. Ay tú dedi datu gumungunud kaggína nga naggayát ka Galilea, áta aggída tu sinummeng kaggína. ⁵⁶ Ay kabbulun da de Maria Magdalena, se Maria nga ina de Santiago se Jose se itu ina datu annánà tu Zebedeo.

Tu nangngilnà da kitu baggi ne Jesus kitu lúbù

(Mar 15:42-47; Luc 23:50-56; Jn 19:38-42)

⁵⁷ Ay kane gídám min, ay uwad inumbet ta isa nga nabánang nga iArimatea. Jose tu ngágagan na. Isa nga pasúrut ne Jesus. ⁵⁸ Ay nawe na nga kinagi ke Pilato nga alà na tu baggi ne Jesus. Ay tútu nepidde ne Pilato win kaggína. ⁵⁹ Ay díkod inalà tu Jose tu baggi ne Jesus, ay se na nga kinalatkattán ka bar-baru wa binára nga dilána. ⁶⁰ Ay se na nga nilnà a netádag kitu ababbalin na nga pinàbután na pínát ta lúbù. Ay se na nesúlin na negitap tu abay ya dalumpenág ga batu kitu gagyangán natu lúbù, ay se yala nawe yin. ⁶¹ Ay nge

^{††} Idi nga Elias ay isa nga profeta ne Dios kitun.

Maria Magdalena se itu isa nga Maria, ay uwad da nga magtutúgaw kitu àráng natu lúbù.

Pinabantayán da tu lúbù ne Jesus

⁶² Ay kitu láwa natu algaw wa panagsagána da kitu panaggiimáng da, ay nawe datu ap-apu datu pappádi se datu Pariseo kitu giyán tu Pilato. ⁶³ Ay nán da, “Gubernur, madamdami mi nga kitu kasibbiyág pikam natun na mangal-alílaw, ay nán na nga lumtu kanu kammin kiya mekalu walgaw. ⁶⁴ Ay túya pabantayán mu tu lúbù panda ki mekalu wa algaw ta get mawe takáwan datu tù-tùgúdán na tu baggi na, ay se da nán kadaya tolay ya linumtu kammin. Ata nu ummán kiyán ya màwa, ay nakar-káru yán na angngal-alílaw na may itu nunna,” nán da.

⁶⁵ Ay tútu nán tu Pilato kaggída, “Mangalà kayu lugud kadaya suldádu nga magbantáy. Ay pabantayán nu pàrang,” nán na. ⁶⁶ Ay díkod, tútu nawe da. Kabul-un da datu guwardiya, ay seda kinappiya tutu wala negitap tu gitap natu lúbù. Pinasuwalán da tu batu nga gitap na.

Tu nelaltu kammin ne Jesus

(Mar 16:1-10; Luc 24:1-12; Jn 20:1-10)

28 Ay kane láwa natu algaw wa panaggiimáng, kitu pagmakát pàrang tu Dominggo win, ay nge Maria Magdalena se itu isa nga Maria tu nawe naningan kitu lúbù ne Jesus. ² Ay turán nala nga nangyagyag ka naggat. Inumbet gayát ka lángit ya isa nga anghel ne Apu nga ittu tu nangisùlin kitu batu wa gitap natu lúbù, ay se na la nga nagtutúgawán. ³ Dumiláng tu singan na nga ummán ki kilát. Ay tu bádu na ay nap-usà tutu wala pe. ⁴ Ay datu magbantáy, ay nagansing da pàrang kitu anghel, ay tútu nagtar-tartar da. Ay nagbalin da ka ummán ka natay.

⁵ Ngamay nán tu anghel kadatu babbay, “Akkan kayu wa mansing! Ammù nga sap-sapúlan nu we Jesus nga nelansa kitu krus. ⁶ Ay áwan kídi yin, áta linumtu win, nga ummán kitu kinagi na kadakayu kitun. Umbet kayu ta mawe nu sinnan tu netadágan na. ⁷ Ay se nu wala nga karuwan na mawe ikagi kadatu tù-tùgúdán na nga linumtu win. Mawe maginunna ngin ka Galilea. Ay masingan nu kannán. Ittu la yán ya kagiyan ku kadakayu,” nán tu anghel. ⁸ Ay díkod nabur-burung datu babbay ya nagtálaw kitu lúbù. Nagansing da kitu anghel ngamay sikkaanggam da pe. Nanagtág da nga nawe nangidámag kadatu tù-tùgúdán ne Jesus.

⁹ Ay kitu dálen, ay pagkilát da ngala nge Jesus nga summabat kaggída. Ay nán na, “Kumusta kayu!” nán

na. Ay umadanni da kaggína, ay se da immán tu bingil na se da dinay-dáyaw. ¹⁰ Ay nán ne Jesus kaggída, “Akkan kayu wa magansing. Mawe nu wa ikagi kadatu ngámin wawwági nga mawe da ka Galilea ta kattoni ya pakasinnán da kiyà,” nán na.

Tu nagpasùsù datu ap-apu datu pappádi kadatu nagguwardiya

¹¹ Ay kitu kakowad datu babbay kitu dálen, ay uwad pe yin datu duddúma kadatu suldádu wa nagbantáy nga mameyag kitu íli da nga mangagi kadatu ap-apu datu pappádi kadatu ngámin na nà-nàwa. ¹² Ay tútu nagguurnung datu ap-apu datu pappádi se datu pangmanàman datu Judyu. Nagguumomán da nga pasùsúán da datu nagbantáy ka adu wa pirà. ¹³ Ay nán da kaggída, “Ya ikagi nu kadaya tolay, ay nán nu kídi, ‘Kitu gabi ya kakowad mi ya matúdug, ay inumbet datu tù-tùgúdán na nga nangálà kitu baggi na,’ nán nu,” nán datu ap-apu datu pappádi. ¹⁴ “Ay nu mammuwán ne gubernador idi, ay dakami yala ya mangamomán kaggína ta senu áwan nu wa problema ngin,” nán da.

¹⁵ Ay tútu inalà in datu nagbantáy tu pirà, ay se da kuwaan nin tu nebílin da kaggída. Ay díkod, ittu tunin tu dámag ga newar-waragáwag kadatu ngámin na Judyu. Ay kadedi nga al-algaw, ay ittu idi kam ya nán daya duddúma nga Judyu.

Tu nangngiparob ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na nga mawe magtùgud

(Mar 16:14-18; Luc 24:36-49; Jn 20:19-23; Apos 1:6-8)

¹⁶ Ay díkod datu sangapúlu se isa nga tù-tùgúdán na, ay nawe da ka Galilea, kitu bantay nga nebílin ne Jesus nga kapannán da. ¹⁷ Ay kane din na masingan da nge Jesus, ay dinay-dáyaw da, oray atán da magduw-duwa kaggída.

¹⁸ Ay umadanni ye Jesus kaggída se na nán, “Ngámin na kinaturáy ka lángit se kídi ya kalawagán, ay nidde ngámin nin kiyà,” nán na. ¹⁹ “Ay túya mawe kayu lugud da magtù-tùgud kadaya ngámin na tolay ta senu umapu da kiyà. Bawtisarán nuda ka pakammuwán da nga ya Ama se ya An-anà se ya Ispiritu ne Dios ya mangitur-turáy kaggída ngin. ²⁰ Ay suruwán nuda nga mangikurug kadatu ngámin na nebílin ku kadakayu. Dam-damdaman nu wa atán nà peyapeyang kadakayu panda kiya panda naya kalawagán,” nán ne Jesus.

Marcos

Tu nagbàbànan tu Juan nga marammawtisár

(Mat 3:1-12; Luc 3:1-18; Jn 1:19-28)

1 Ya nanggayatán naya Napiya nga Dámag nga mepanggap ke Jesu-Cristo wa An-anà ne Dios, ² ay tu nekàwa kurug natu ummán kitu nesúrat ta kinagkagi natu Isaias nga pagbàbànanan ne Dios kitun nga nán na,

“Kagiyan ku kikaw nga mangibon nà ka pagbàbànanan ku nga maginunna kikaw nga mangisagána kiya ilalbet mu. ³ Ay tú idi ya isarasáraw na ka ir-ir-er: ‘Mag-sagána kayu kiya ilalbet ne Apu. Kappiyánan nu ya dalenan na!’ nán na nga magbàbànan.”

⁴ Ay nawe kurug tu Juan na marammawtisár kitu ir-ir-er. Ay nebàbànan na kadatu tolay nga masápul makappoli da kadatu bas-básul da se da makibawtisár ta senu pakawanan ne Dios da. ⁵ Ay adu tolay ya naglalbet kitun na naggigina ke Juan, nga naggagayát kitu ngámin na il-íli ka Judea se Jerusalem. Ay binawtisarán na datu nangipudnu ke Dios kadatu bas-básul da kitu wángag Jordan.

⁶ Nagbádu ngala tu Juan ka bádu wa nàwa ka dùdut kámel se nagsinturon ka lálát. Ay dúdun se digu álig gala pe datu kininna-kinnán na. ⁷ Ay nán na pe nga nebàbànan kadatu tolay, “Atán umbet ta sumar-sarunu kiyà nga naturáy pà nang may iyà. Ta oray ya magubbád dala kiya gálut sapátus na, ay akkan nà mekari. ⁸ Kídi ay bawtisarán takayu wala pikam, nga may aggína ya árig mamawtisár kadakayu kiya Ispiritu ne Dios,” nán ne Juan kadatu tolay.

Tu nakibawtisár ne Jesus se itu nammár-parò ne Sairu kaggína

(Mat 3:13-4:11; Luc 3:21-22; 4:1-13)

⁹ Ay akkan nin na nabayág panda kitun, ay inumbet te Jesus sin na naggayát ka Nazaret ka probinsiya Galilea nga makibawtisár ke Juan kitu wángag Jordan. ¹⁰ Ay kane gumàdáng nge Jesus, ay nasingan na nga ummán ka nalútán tu lángit. Ay se la nga naganigad nga nagyán kaggína ya Ispiritu ne Dios nga singan ladágan tu singan na. ¹¹ Ay se la uwad pe ya úni nga gayát ka lángit nga nán na, “Ikaw ya An-anà ku wa pà-pàgan ku, ay pagang-angammán taka pà nang pe,” nán na.

¹² Ay kane mabalin makibawtisár nge Jesus, ay dágus sala nga neturung naya Ispiritu ne Dios ka ir-ir-er. ¹³ Ay appát púlu walgaw na nga nagag-agyán kitúni. Ay pinar-parò ne Sairu kitúni. Ay adu pe datu alsádu wa ululolag kitúni. Ay kane mabalin na mapar-parò, ay

uwad datu anghel ne Dios nga nangidde kadatu ngámin na masápul na.

Tu inangngayáb ne Jesus kadatu appát ta marangnigay

(Mat 4:12-22; Luc 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴ Ay kane ibálud da tu Juan nin, ay nawe pe ye Jesus sin nga nagbàbànan ka Galilea. Nebàbànan na ya Napiya nga Dámag mepanggap ki angngituráy ne Dios. ¹⁵ Ay nán na nga nagbàbànan, “Inumbet tin ya oras, ay tagay pà nang ngin ya angngituráy ne Dios. Ay túya makappoli kayu kadaya bas-básul nu win, ay se nu kurugan idi ya Napiya nga Dámag,” nán na.

¹⁶ Ay kane isa ngalgaw nga magdal-dalen ne Jesus kitu dappit tu pisung ka Galilea, ay nasingan na datu duwa nga magwagi, de Simon se Andres nga magtabúkul, ta marangnigay da. ¹⁷ Ay nán ne Jesus kaggída, “Kumíwid kayu kiyà ta tógudán takayu wa mangannay kadaya tolay nga mangurug kiyà nga ittu daya bátug nigáyan nu win,” nán na. ¹⁸ Ay tútu dágus da la nga nigsán datu inninigay da, se da ngala nga nebulun nin kaggína.

¹⁹ Ay kane makawáyad da kitu agdal-dalen da, ay nasingan manin ne Jesus de Santiago se Juan na magwagi nga annánà ne Zebedeo. Atán da kitu biray da, nga magur-urip kitu inninigay da. ²⁰ Ay kirrawán nada manin. Ay dágus da pe yala nga kummíwid. Pina-náwan da ngala ngin tu ama da, se datu kaseng na nga atán kitu biray.

Tu tolay ya naar-aránan tu an-anà na

(Luc 4:31-37)

²¹ Ay nawe de Jesus ka Capernaum. Ay kitu algaw wa aggiimáng da ay nagtùgud kitúni. ²² Ay nasdaáwan da kitu agtùgud na, áta naturáy nga akkan ummán kitu agtùgud datu maragtùgud ki lintag. ²³ Ay kitun na oras, kitu sinagoga †, ay uwad tolay ya naar-aránan. ²⁴ Ay nakasáraw nga nán na, “Nágan naya pamàyanám kadakami, Jesus nga iNazaret? Inumbet ka nga mamánis kadakami ta! Ammù mà nu iin ka! Ikaw ya An-anà ne Dios nga nebon na!” nán na.

²⁵ Ngamay inal-alingán ne Jesus nga nán na, “Náwa ka! Ay magtálaw ka kiya tolay!” nán na. ²⁶ Ay tútu pinangkangkang natu áran tu tolay, ay se nakapáuy, se yala nga nagtálaw kaggína.

† Ya sinagoga ay ittu ya pagguurnúngán da nga magádal ki bàbànan ne Dios.

²⁷ Ay pinagballà ngámin datu tolay, nga nán da kitu isaisa kaggída, “Nágan nedi! Baru nga sur-súru idi a! Naturáy pe. Mandáran na oray daya áran na palawan-an, ay ikurug da mà nga kurug!” ²⁸ Ay dágus pe yala nga nepadámag kadatu ngámin na il-íli nga adanni ka probinsiya Galilea ya mepanggap ke Jesus.

Pinabílag ne Jesus datu adu wa tolay

(Mat 8:14-17; Luc 4:38-41)

²⁹ Ay kane lumawán da kitu sinagoga, ay nawe da kitu balay de Simon se Andres. ³⁰ Ay tu katugángan ne Simon nga babay ay madagáng. Ay díkod kinagi da nga dágus ke Jesus. ³¹ Ay díkod ummadanni ye Jesus kitu madagáng se na immán tu íma na se na bangún-an, ay tútu áwan tu dagáng na ngin. Ay tútu aggína ngin tu namangán kaggída.

³² Ay kane din na masirbut tin tu mata, ay nilbetán ngámin datu tolay datu magtatakit se datu naar-arán-an kaggína. ³³ Ay nagdadar-dáran ngámin datu umíli kitu balkon natu balay nga giyán na. ³⁴ Ay adu datu pinabílag na nga nagbal-baláki datu sinakit da. Ay adu áran pe nga pinataláwan na, may áwan na nga pinag-úni kaggída ta am-ammu da mà aggína.

Tu nagbàbànan ne Jesus ka Galilea

(Luc 4:42-44)

³⁵ Ay kane dan-danni láwa kane kaláwa, ay gummabi ye Jesus nga bumángun, ay se la nawe nagkar-karárag kitu áwan tolay nga giyán. ³⁶ May sinap-sápul de Simon se datu kabbulun na. ³⁷ Ay kane masmà da, ay nán da kaggína, “Sap-sapúlan daka ngámin daya tolay,” nán da.

³⁸ May nán ne Jesus kaggída, “Mawe tada kadaya sumarunu nga íli ta senu mebàbànan ku pe kaggída ya Napiya nga Dámag, áta ittu mà ya gákat ku wa in-umbet kiddi,” nán na. ³⁹ Ay tútu nawe ka ngámin ka Galilea. Nebàbànan na ya Napiya nga Dámag kadatu sin-sinagoga, ay nagpatálaw pe kadatu áran kadatu naar-aránan.

Tu inangngágas ne Jesus kitu tolay ya naglappang

(Mat 8:1-4; Luc 5:12-16)

⁴⁰ Ay kitu kaatán ne Jesus kitu isa nga íli, ay uwad tolay ya naglappang nga inumbet kitu giyán na. Ay nagpalintud da nakim-imallà kaggína nga nán na, “Apu, nu piyán nà ala nga agásan, ay maagásan nà,” nán na.

⁴¹ Nakalakkán ne Jesus kaggína, ay tútu inimmán na se na nán, “Saay, pumiya ka lugud din,” nán na. ⁴² Ay tútu dágus sala nga umawan tu lappang na, ay pummiya pe yin tu baggi. ⁴³, ⁴⁴ Ay nán ne Jesus nga namílin tutu wala kaggína kane papannan na ngin, “Akkam kag-kagiyan idi ki oray iinna,” nán na. “Ngamay mangaw-át ka ngala ngin na magpassingán kitu pádi, ay se ka la nga mangidátun ke Dios ka ummán kitu nebílin natu Moses, gapu kiya nekaagásan mu, ta senu mepassingán kadaya tolay nga naagásan ka ngin,” nán ne Jesus.

⁴⁵ Ngamay nawe yin tu tolay se na mán kammin iw-aragáwag tu nàwa kaggína. Ay tútu akkan nin na makapagpassingán ne Jesus kadatu il-íli. Ay díkod nagyán nala kitu lasi natu íli nga áwan tolay. Ngamay ngámin datu tolay ya maggayát kadatu il-ileli, ay nawe da ngámin kitu giyán na.

Tu nammabílag ne Jesus kitu magdapepe

(Mat 9:1-8; Luc 5:17-26)

2 Ay kane isa ngalgaw, ay nagulli kammin ne Jesus ka Capernaum. Nedam-dámag nga atán ka balay da ngin. ² Ay tútu adu tutu wala datu tolay ya naglalbet kitu giyán na. Ay díkod áwan da pagyanán nin oray kitu gagyangán. Ay nebàbànan na tu Napiya nga Dámag kaggída. ³ Ay kitu kaatán na nga mag-bàbànan, ay uwad da appát tolay ya nangilbet ka magdapepe. ⁴ Ay kane akkan da meadanni tu tolay kitu giyán ne Jesus gapu kadatu tolay, ay neunè da kitu atap natu balay. Ay se da binutbotán tu bátug ne Jesus, ay se da nepudsar tu magdapepe nga inabáyun da nga nepipidda kitu abà na. ⁵ Ay kane masingan ne Jesus nu wà ummán natu angngurug da, ay nán na kitu magdapepe, “Mapakawan ka ngin kadaya bas-básul mu, ugu.”

⁶ Ay uwad pe datu maragtùgud ki lintag ga magtutúgaw kitúni. Ay nán da nga nagsaludsud kitu ur-uray da, ⁷ “Tura ummán kiyán ya aggun-úni nayán na tolay! Ay bílang nga ug-ogan na nge Dios kiyán a! E Dios mà ala ya makapakawan kadaya bas-básul,” nán da.

⁸ Ngamay dágus sala nga nammuwán ne Jesus tu ag-bàbànan da kampela ngin nin panggap kadatun na sal-saludsud da. Ay tútu nán na kaggída, “Tura magsabbat daya uray nu ta!” nán na. ⁹ “Mabalin na nán nu wa nalapat tala nga kagiyan kiya tolay ya, ‘Napakawan ka ngin kadaya bas-básul mu,’ may iya, ‘Bumángun ka, alà mu ya idda mu, ay se ka la nga manalen.’” ¹⁰ Ngamay ta senu mammuwán nu nga iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay atán turáy ku ked kalawagán na mamakawan kadaya bas-básul-...” ay se nán kitu magdapepe, ¹¹ “Bumángun ka! Alà mu ya iddám se ka la mawe ka balay nu!” nán na.

¹² Ay bumángun kurug tu tolay se na nga alà tu idda na, ay se yala nga mawe yin. Ay sisinnán ngámin datu tolay, ay pinagballà da ngámin. Ay dinay-dáyaw da nge Dios nga nán da, “Awan mi pikam ma nasingan na ummán kiyán,” nán da.

Tu inagkarraw ne Jesus kitu Levi

(Mat 9:9-13; Luc 5:27-32)

¹³ Ay kane isa ngalgaw, ay nawe manin ne Jesus kitu kapanágan natu pisung ka Galilea. Ay naglalbet ngám-in pe datu tolay kitu giyán na, ay díkod tinùgúdán nada. ¹⁴ Ay nagtálaw manin kitúni. Ay kaggína nga magdal-dalen, ay nasingan na nge Levi nga an-anà ne Alfeo nga magtutúgaw kitu pagbay-bayádán da ka bu-

† *Nalapat tala nga kagiyan ya “Napakawan daya bas-básul mu” ta akkan masápul ya pakasinnán nu kurug napakawan da ngin.*

is. Ay nán ne Jesus kaggína, “Kumíwid ka kiyà,” nán na kaggína, ay kummíwid kurug kaggína ngin. Ay inayabán pe yin ne Levi kitu balay da.

¹⁵ Ay kane atán de Jesus nga magtutúgaw nga mangán ka balay de Levi, ay adu kadatu magpab-pabáyad ka buis se kadatu maragbas-básul tu nepagtutúgaw kaggída ta adu datu kummíwid kaggída. ¹⁶ Ay kane masingan datu maragtúgud ki lintag se datu Pariseo da, ay nán da kadatu tù-tùg-údán ne Jesus, “Taanna, tura meduwa nga mangán ya misturu nu kadaya magpab-pabáyad ka buis † se kadaya maragbas-básul?” nán da.

¹⁷ Ay kane magina ne Jesus tu kinagi da, ay nán na kaggída, “Akkan ittu daya magkuna nga nabílag da daya makasápul kiya duktor, nu di daya makammu wa magtakit da!” nán na. “Akkan nà inumbet nga magayáb kadaya magkuna nga namáru da nu di kadaya mamigbig ga maragbásul da,” nán na.

Tu inagsaludsud da ke Jesus ka mepanggap kiya magngílin mangán (Mat 9:14-17; Luc 5:33-39)

¹⁸ Ay kane din na isa ngalgaw, ay nagngílin nangán datu tù-tùgúdán tu Juan na marammawtisár se datu Pariseo gapu kitu panagkar-karárag da. Ay díkod nawe datu tolay nga nepamutù ke Jesus nga nán da, “Taanna, tura magngílin na mangán daya tù-tùgúdán ne Juan se daya tù-tùgúdán daya Pariseo, ay akkan kid kadaya tù-tùgúdán mu?” nán da.

¹⁹ Ay nán na kaggída, “Magngílin mangán kadi daya sangáli naya mangatáwa nu kabul-bulun da ya mangatáwa! Akkan á! Basta kabulun da ya mangatáwa, ay áwan da nga agngílin mangán. ²⁰ Ngamay umbet ya algaw wa umawan kaggída ya mangatáwa, ay ittu yanin ya agngílin da nga mangán,” nán na.

²¹ Ay nagpangárig manin ne Jesus nga nán na, “Awan ya mangipit ka bar-baru wa lúpus kiya rugrugà. Ata nu pakunán na, ay se kumsan tu bar-baru wa pinagappit na, ay umabay ya pisi na,” nán na. ²² “Ay áwan pe ya mangippáy ka apammási kiya nausár rin na lálat ta aggippayán ka bási, ay se na nga laptan. Ata nu pakunán na, ay mabtà tu aggippayán ka bási, ay madadál pe tu bási. Díkod, mippáy ya apammási kiya baru wa lálat nga aggippayán kampela ngin nin,” nán na.

Ya mepanggap kiya kannaw kiya algaw wa aggiimáng (Mat 12:1-8; Luc 6:1-5)

²³ Ay kane isa nga algaw wa aggiimáng, ay nanalen de Jesus se datu tù-tùgúdán na kitu kammayán. Ay kaggída nga manalen kitúni, ay naggalà datu tù-tùg-údán na ka ammay se da nga búsílan. ²⁴ Ngamay kane masingan datu Pariseo tu kinuwa da, ay nán da ke Jesus, “Ye sinnam kod daya tù-tùgúdán mu! Tura da kuwaan ya ipànw naya lintag tada kiya algaw wa aggiimáng †!” nán da.

† Ya pammay datu tolay kadatu magpab-pabáyad ka buis, ay maragbásul da. †† Kannaw kaggída tu kinuwa datu tù-tùgúdán

²⁵ May nán ne Jesus kaggída, “Akkan nu nabása ta, tu kinuwa nату Ari David se datu tolay na kane mabisinán da?” nán na. ²⁶ “Linumnà da kitu balay ne Dios se da kanan tu sinápay ya medátun ke Dios oray nu ammu na nga kannaw ki oray inna nu akkan pádi. Ay nàwa idi kitu inagpádi nату Abiatar nga kangat-uwán na pádi,” nán na.

²⁷ “Ya tolay ya pinangwa ne Dios ka algaw wa aggiimáng, nga akkan wayya ya algaw nga aggiimáng ya pinangwa na ka tolay,” nán na. ²⁸ “Díkod iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay ya apu pe naya algaw wa aggiimáng,” nán ne Jesus.

Tu nammabílag ne Jesus kitu tolay ya nagngasa tu íma na

(Mat 12:9-14; Luc 6:6-11)

3 Ay kane isa ngalgaw wa aggiimáng manin, ay nawe ye Jesus kitu sinagoga nga magtúgud. Ay uwad laláki kitúni nga nagngasa tu isa nga íma na. ² Ay díkod sisímán da nge Jesus ta get nu pabilgan na tu tolay kitun na algaw wa aggiimáng. Ay atán ya ipabásul da kaggína †. ³ Ay tútu nán ne Jesus kitu tolay ya nagngasa tu íma na, “Umbet ka kidde!” nán na. ⁴ Ay se yala nán ne Jesus kaggída, “Inna ya umannúgut kiya lintag tada, ya mangwa ka napiya onu ya mangwa ka nadakè ki algaw wa aggiimáng? Ya mamiyág onu ya pumatay?” nán na. Ngamay áwan nagúni kaggída.

⁵ Ay tútu binubutgán nada nga sirrurungat. Ay sippapannakit pe gapu kitu akkan da nga angngurkurug. Ay se na nán kitu tolay, “Unatam ya ímam!” nán na. Ay tútu inúnát na kurug, ay pummiya kurug gin tu íma na. ⁶ Ay nagkirut datu Pariseo nga nawe yin, ay se da nagkaw-át kitu giyán datu pumane kitu Ari Herodes ta paggaamomanán da nu paannán da tu mamatay ke Jesus.

Datu adu wa tolay kitu dappit nату pisung

⁷ Ay nagtálaw de Jesus se datu tù-tùgúdán na kitúni se da nawe kitu dappit nату pisung ka Galilea. Ay adu tutu wala datu tolay ya kummíwid kaggína. Naggagayát da ka Galilea se Judea se ⁸ Jerusalem se Idumea se kitu panidmáng nату wángag Jordan, ay se kadatu il-ili nga adanni ka Tiro se Sidon. Gummánat da ngámin kaggína, áta nagína da ngin datu kinuw-kuwa na. ⁹ Ay kinagi ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na nga padpadánan da tu barangay nga pagtàyán na, ta senu akkan na masid-sidtán ta adu tutu wala datu tolay. ¹⁰ Ata adu pinabílag na kitun, ay díkod piyán tutu wala datu magtatakít ya umadanni kaggína ta senu matùbit da. ¹¹ Ay nu masingan datu naar-aránan nge Jesus, ay magukkab da kitu àráng na, ay se makasáraw datu áran kaggída nga nán da, “Ikaw ya An-anà ne Dios!” nán da.

¹² Ngamay binílin tutu wala ne Jesus datu áran nga akkan da ipak-pakammu nu nágan ya katutolay na.

ne Jesus, ta ibílang da ka magubra ya magbúsil ka ammay se da kanan. † Básul tu mangágas ki algaw wa aggiimáng ta bílang magubra yán kanu.

Tu inammíli ne Jesus kadatu sangapúlu se duwa nga apostoles

(Mat 10:1-4; Luc 6:12-16)

¹³ Ay nanùdu manin ne Jesus kitu bantay, ay se na inayabán datu piníli na nga tolay na. Ay tútu kummíwid da kaggína, ¹⁴ Namíli ka sangapúlu se duwa kaggída, nga ittu datu kabul-bulun na, ay se aggída pe ya papannan na nga magbàbànan. Aggída pe tu nengagánan na ka apostoles. ¹⁵ Ay niddán nada pe ka turáy da nga mamatálaw kadaya áran.

¹⁶ Ay tú dedi datu sangapúlu se duwa nga piníli na. Nge Simon na nengágan na ka Pedro, ¹⁷ de Santiago se Juan nga magwagi nga annánà ne Zebedeo nga ittu datu nengágan na ka Boanerges nga "Annánà Addug" ya sarut na. ¹⁸ Ay se nge Andres se Felipe se Bartolome, Mateo se Tomas, Santiago nga an-anà ne Alfeo se Tadeo se Simon na nepangágan da ka Cananeo. ¹⁹ Ay se tu Judas Iscariote nga ittu tu namatiliw kammin ke Apu Jesus.

Ya básul mepanggap kiya angngirupát kiya Ispiritu ne Dios

(Mat 12:22-32; Luc 11:14-23; 12:10)

²⁰ Ay nawe de Jesus sin ka balay da. Ngamay akkan da tutu wala nga makapangán se datu tù-tùgúdán na ta adu manin datu tolay ya naglalbet. ²¹ Ay kane ammuwán datu akkobung na tun, ay nawe da nga alà, ta nán da tolay nga magallut.

²² Ay nán pe datu maragtùgud ki lintag ga naggayát ka Jerusalem nga, "Napatáyán ke Beelzebub nga apu daya áran nga ittu ya mangidde ka turáy na, ay túya mapatálaw na daya ar-áran," nán da.

²³ Ay tútu kirrawán ne Jesus datu tolay, ay se la nga nagpangárig kaggída nga nán na, "Mabalin nád da pataláwan ne Sairu nge Sairu?" nán na. ²⁴ "Oray nágan na nga umíli, ay akkan na nanáyun nu magpapátay da. ²⁵ Ay ummán pe nu magpapátay kampela daya tanga-balay yin, ay akkan pe ya nanáyun dayán. ²⁶ Ay ummán pe nu e Sairu kampela ngin nin ya kumagúra kadaya pumane kaggína, ay akkan pe nanáyun nu di pumanda pe yin.

²⁷ Ngamay ya kurug ga kàwaán na, ay akkan wayya nga malnà naya isa nga tolay ya balay naya nakulnit ta tolay nu di na pikam punnán na pingílan. Ay nu mapíngil na ngin, ay ittu yanin ya akálà na kadaya kuw-kuwa naya nakulnit ta tolay kiya balay na," nán ne Jesus kadatu tolay.

²⁸ Ay, "Kurug ya nán ku kadakayu nga mapakawan ngámin na básul daya tolay oray daya nadakè a kagkagiyan da ke Dios. ²⁹ Ngamay ya mangirupát kiya Ispiritu ne Dios, ay akkan tutu wala nga mapakawan yán na básul. Ay díkod sibbabásul da peyapeyang," nán ne Jesus, ³⁰ áta nán datu tolay nga naar-aránan ne Jesus.

Daya bílang wawwági se ina ne Jesus

(Mat 12:46-50; Luc 8:19-21)

³¹ Ay inumbet tu ina na se datu wawwági na, may nagsisikád da ngala kitu lasi natu balay se da nga pinàrawán ne Jesus. ³² Ay adu datu tolay ya nagtutúgaw kitu lebut. Ay nán da kaggína, "Atán kiya lasi tu inám se datu wawwágim. Ay awágan daka," nán da.

³³ Ay nán ne Jesus nga summungbát kadatu tolay, "Tinda ya bílang nga inà se wawwági ta?" nán na. ³⁴ Ay se na la iapaapág tu mata na kadatu magtutúgaw se na nán, "Tú mà dedi daya bílang inà se wawwági," nán na. ³⁵ "Ata ngámin daya mangwa kadaya piyán ne Dios, ay tú dayán daya bílang inà se wawwági," nán ne Jesus kadatu tolay.

Ya pangárig mepanggap ki tolay ya nawe nagwárit ka aggì

(Mat 13:1-9; Luc 8:4-8)

4 Ay kitu isa nga algaw manin, ay nawe nagtùgud nge Jesus kitu kapanágan. Ay adu pàrang datu tolay ya gummánat kaggína. Ay tútu nawe nagtugaw kitu biray se la umàráng kadatu tolay nga nagtutúgaw wala kitu kapanágan. ² Ay adu datu netù-tùgud na may nepangárig nada.

Ay nán na kaggída, ³ "Ginán nu idi nga ibàbànan ku. Uwad isa nga tolay ya nawe nagwárit ka aggì ki tálun na. ⁴ Kaggína nga magwárit, ay nagdattág datu duddúma kitu dálen, ay inumbet datu an-anù se da inimmin sinimtuán. ⁵ Ay nagdattág datu duddúma kitu nalus-án na pínát, ay nakaru da nga tumúbu ta akkan da lugud da nadarúnán pàrang. ⁶ Ngamay kane sumínág, ay nalaylay da ngala se nakarsiyán da ta áwan da nga gamut. ⁷ Ay nagdattág datu duddúma nga aggì kitu agkadtán. Ay tumúbu da may tumúbu pe datu kaddat, ay tútu nasíput da, ay díkod akkan da nga nakapagbúnga. ⁸ Ay nagdattág datu duddúma nga aggì kitu kadam-aggán natu lusà, ay díkod natalobu da. Ay an-annung na kam pe tu búnga datu duddúma, ay ad-adu kam búnga datu duddúma, ay adu tutu wala tu búnga datu duddúma.

⁹ Ay dakayu wa maggigina kidi, ay lam-lamtan nu daya nagigina nu," nán ne Jesus.

Ya sarut natu pangárig

(Mat 13:10-17; Luc 8:9-10)

¹⁰ Ay kane sissa nge Jesus sin, ay inumbet datu sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán na se datu duddúma kadatu naggigina kaggína, se da saludsúdan kaggína tu sarut natu pangárig na. ¹¹ Ay tútu nán ne Jesus kaggída, "Mepakammu kadakayu daya akkan pikam ma nepakammu kitun mepanggap kiya angngituráy ne Dios," nán na. "Ngamay kadaya duddúma, ay mepangárig gala kaggída. ¹² Ta,

Akkan da melasínán oray sisinnán da, ay se akkan da piyán ammuwán oray gì-ginán da, ta get magullí da ke Dios, ay pakawanan nada kadaya bas-básul da," nán na.

¹³ “Akkan nu kurug ga maawátan tu pangárig ku, gane!” nán na. “Ay paannán nu lugud ya mangammu kadaya duddúma pikam?” nán na. ¹⁴ “Ay tú idi ya sarut natu pangárig. Tu aggi a newárit natu tolay ay árig na ya bàbànan ne Dios. ¹⁵ Ay datu nagdattág kitu dálen, ay árig daya bàbànan ne Dios nga nagina daya tolay, ay inumbet pe ye Sairu nga nagippà kitu nagina da.

¹⁶ Ay datu nagdattág nga aggi kitu nalus-án na pínát, ay árig daya bàbànan ne Dios nga nagina da, ay sikka-anggam da nga nangurug kadatu nagina da. ¹⁷ May árig akkan naggamut tu nagina da. Ay túya akkan da nga nakapagbayág, ay naglikud da ngala ngin kane umbet ya kapar-parigátan se kapal-palakkán da gapu kitu bàbànan na nagina da.

¹⁸ Ay tu kearígán datu nagdattág kitu agkadtán, ay tu bàbànan ne Dios nga nagina da, ay se da nga kinurug. ¹⁹ Ngamay gapu kiya lid-lídug da kídi ya kalawagán se ya amminya da kiya kinabánang, se kadaya duddúma pikam, ay napsílán tu nammuwán da. Ay díkod áwan nagbal-balínán natu nagina da.

²⁰ Ay nu itu nadam-ag ga lusà a nagdattágán datu aggi, ay árig kadaya nakagina kiya bàbànan mepanggap kiya angngituráy ne Dios, ay kinurug da pe. Ay nagbúnga da. An-annung na kam ya búnga datu duddúma, ay ad-adu ya búnga datu duddúma, ay adu tutu wala ya búnga datu duddúma,” nán ne Jesus.

Ya pangárig ne Jesus mepanggap kiya pingki nga masibtán (Luc 8:16-18)

²¹ Ay nán manin ne Jesus kaggída, “Nu masibtán ya pingki, ay akkan ta wayya nga tàbán wànu isirù, nu di ta nga iparotun. ²² Ay umbet tala ya oras sa kepassing-an ngámin daya nasirù. Ay ngámin daya akkan pikam am-ammu daya tolay, ay mepakammu da nu kuwa áta mawadaán da ngin. ²³ Ay kappiyánan nu wa lam-lamtan daya nagina nu,” nán na.

²⁴ Ay se na manin nán kaggída, “Lam-lamtan nu daya nagina nu. Ay ya panggukud nu para kadaya duddúma, ay ittu kammin ya panggukud ne Dios para kadakayu, ay ad-adu pikam ya midde kadakayu. ²⁵ Ata daya mangikurug kadaya kagiyánan ku, ay maamúngán ya ammu da. Ngamay kadaya akkan mangikurug kadaya kag-kagiyánan ku, ay oray daya nán da nga ammu da ngin, ay mippà pikam,” nán ne Jesus kaggída.

Ya pangárig panggap kiya aggi a tumúbu

²⁶ Ay nán manin ne Jesus nga nagpangárig, “Ya kàwaán naya angngituráy ne Dios, ay meárig pe kiya nàwa kane mawe ya isa nga tolay ya magtugnu kiya komán na. ²⁷ Ay se na ngala nga binay-án. Matúdug gala se gumniya ki pagmakát tu kuk-kuwaan na may tumúbu wala tu aggi a netugnu na. Natalobu oray nu áwan na nga inam-ammu. ²⁸ Ata tumúbu kampela ngin kiya lusà, ay ittu kampela ngin nin ya mamaabay se mamagbúnga. Ay munna ya kabuyág na se la nga magbaggát. ²⁹ Ay nu malútu win, ay túya aggáni na

ngin kitu netugnu na, ta aggagáni pe yin,” nán ne Jesus.

Ya pangárig panggap kiya bittì a bukal (Mat 13:31-32; Luc 13:18-19)

³⁰ Ay nán manin ne Jesus nga nagpangárig, “Nágan nád ya pangiarígán ku kiya pangiturayán ne Dios?

³¹ May iárig ku wala kiya màwa kiya bì-bittì a bukal kaykayu nga mustása nga nemúla. ³² May nu tumúbu se umabay, ay magbalin na ittu ya kabayyan nin kadaya ngámin na kaykayu, ay magbalin na káyu wa nasagúngut nga pagdap-dapúnán se pagsúbútán daya an-anù,” nán na.

^{33,34} Nepangárig na ngámin datu netù-tùgud na kaggída, ngamay nu tittu da se datu tù-tùgudán na ay ilaw-lawág naya ngámingámin kaggída.

Tu nammakusap ne Jesus kitu báli (Mat 8:23-27; Luc 8:22-25)

³⁵ Ay kane din gidám min, ay nán ne Jesus kadatu tù-tùgudán na, “Dádun ka dammáng,” nán na. ³⁶ Ay díkod pinanáwan da ngala datu adu wa tolay kitu dappit. Nagtakay datu tù-tùgudán na kitu biray nga nagtutúg-awán na, ay se da la nagbatta. Ay uwad da pikam ma biray ya nebulun kaggída. ³⁷ Kaggída nga magbatta, ay pagkilát tala nga nagbáli ka naggat, ay nepalu-palun tu biray da se natal-talabtabbán da pe. ³⁸ Ay e Jesus, ay uwad kitu panin íput ta matúdug ga sippupungán. Ay tútu nawe linukág datu tù-tùgudán na nga nán da kaggína, “Misturu, turám bay-bay-án ya kàwaán tada ngi? Matay tada ngin!” nán da.

³⁹ Ay tútu bummángun ne Jesus se na pinakusap tu báli, ay se na pinalanay datu bal-balnag, ay díkod nakusap tu báli se lummanay datu bal-balnag. Ay tútu napiya tutu wala tu kalawagán nin. ⁴⁰ Ay se na nán, “Taanna, tura kayu malídug ta! Awan nu agpà pikam ma angngurug ta!”

⁴¹ Ay tútu nasdaáwan pànanng ngámin datu kabbulun na nga nán da, “Nágan nád naya katutolay nedi ya tolay? Tura oray báli se danum, ay ikurug da,” nán da.

Tu nammatálaw ne Jesus ka áran kitu isa nga laláki (Mat 8:28-34; Luc 8:26-39)

5 Ay kane dumatang da ngin ka Geraseno nga panidmáng ngin kitu pisung, ² ay naglagsi ye Jesus sin. Ay dágus sala nga summabat kaggína tu isa nga tolay ya naar-aránan na naggayát kitu kalubúán ³ nga ittu tu pag-agyanán na. Ay áwan ya makagáput kaggína ngin oray nu káwar tu pamíngil da kaggína. ⁴ Nakírad da nga pingílan may rag-ragsud na ngala. Ay ummán pe tu bingil na, pingílan da pe. May pitapítáng nada ngala datu káwar nga pinamíngil da! Awan tutu wala ngin ya makagáput kaggína. ⁵ Ay peyang gabi se algaw, ay atán kitu kalubúán se kadatu ban-bantay ya makapà-páuy nga tal-talinguwan na tu baggi na kampela ngin nin ka batu.

⁶ Ay kane masingan na nge Jesus, oray kitu adayyu pikam, ay nanagtág se la nga nagpalintud nga

nagdáyaw kaggína nga nán na nga nesáraw, ⁷ “Jesus nga An-anà ne Dios nga kangatuwán! Nágan na ngin ya kuwaan mu kiyà? Makim-imallà à kikaw ki àráng ne Dios. Akkan nà agpà a parigátan!” nán natu áran.

⁸ Nán na yán áta nán ne Jesus nga, “Lumawán ka ngin kiya tolay ikaw wa áran,” nán na. ⁹ Ay se manin nán ne Jesus kaggína, “Inna ya ngágan mu ta?” nán na. Ay tútu, “Riníbu ya ngágan ku ta adu kami,” nán tu áran.

¹⁰ Ay se yala nga nakim-imallà nga akkan na din na ipàruwà ka sabáli nga íli.

¹¹ Ay kitúni nga bantay, ay uwad da nga adu wa ábuy ya magsasabbù kitúni. ¹² Ay nán datu áran ke Jesus nga nakim-imallà, “Papannan nakami agpà ala ngin na magunag kadatu ábuy yi,” nán da. ¹³ Ay tútu pinapan ne Jesus da. Ay tútu nagtálaw datu áran kitu laláki, ay nagkakápan da kadatu moli duwa ríbu wa ábuy. Ay tútu nabukubúkus datu ábuy se da naggugúru wa nagtatagtág ga nameyag kitu tappáng. Ay tútu nepaspáw da ngámin kitu bebay, ay nalimat da ngámin.

¹⁴ Ay díkod datu magtar-tarakan kadatu ábuy, ay nagkakápan da kadatu il-ileli se kadatu babbabalay nga nedámag tu nàwa. Ay díkod nagkakáwe datu tolay nga siningan tu nàwa. ¹⁵ Inumbet da kitu giyán ne Jesus, ay nasingan da tu tolay ya nagunggán datu riníbu nga áran, nga nakabádu win se napiya pe tu uray na ngin nga magan-antutúgaw. Ay nagansing ngámin datu tolay. ¹⁶ Ay ngámin datu nakasingan kitu nàwa, ay kinagi da kadatu tolay tu nàwa kitu tolay se kadatu ábuy. ¹⁷ Ay díkod nakim-imallà da ke Jesus nga panáwan na kuma ngin tu íli da.

¹⁸ Ay kane magtakay kitu biray, ay inumpal tu naaráran na tolay ya makim-imallà a kumíwid kuma kaggína. ¹⁹ Ngamay pinaddi ne Jesus nga nán na kaggína, “Mawe ka ngin ka babalay nu. Ay ikagim kadaya ù-opun mu ya inagkallà se ya kinuwa ne Apu kikaw,” nán na. ²⁰ Ay díkod nawe lugud tu tolay yin, ay se nawe kadatu sangapúlu wa il-íli ka Decapolis se na ibàbànan tu kinuwa ne Jesus kaggína. Ay ngámin datu nakagina, ay pinagballà da pàrang.

Tu nammaltu ne Jesus kitu an-anà natu ap-apu

(Mat 9:18-26; Luc 8:40-56)

²¹ Ay kane magulli manin de Jesus ka panidmáng natu pisung, ay adu manin tolay ya naglalbet kaggína kitu dappit. ²² Ay uwad isa nga ap-apu ka sinagoga nga Jairo tu ngágan na. Ay kane masingan na nge Jesus, ay nagpalintud kitu àráng na ²³ nga nakim-imallà nga nán na, “Magimmamátay ya an-anà ku wa babay,” nán na. Ay, “Mawe ta agpà ka balay ta immam ta senu bumílag kammin,” nán na. ²⁴ Ay tútu kummíwid de Jesus.

Ay adu manin pe tolay ya kummíwid. Ay pangar-ari-bungbong datu tolay kaggína. ²⁵ Ay uwad kadatun pe ya isa nga babay nga sangapúlu se duwa dagun na ngin na magdága. ²⁶ Ay napal-pallà kitu namàyanán datu du-duktor ta ginastu na ngámin nin datu kuwkuwa na, ay áwan na ngala nga kaagásan, nu di naturun lugud agpà mán kammin. ²⁷ Ay nagina na ngin ya mepanggap ke Jesus, ay tútu pinumsil pe kadatu tolay

nga inumpal ke Jesus, se na túbítan tu bádu ne Jesus.

²⁸ Ata nán na nga, “Maagásan nà ala nga nán ku basta matùbit ku wala ya bádu na,” nán na. ²⁹ Ay tútu nàmud na nga naagásan nin kitu sinakit na, áta dágus sala nga nakusap tu agdága na.

³⁰ Ay gapu ta nàmud ne Jesus nga atán pannakabalin na nga lummawán kaggína, ay nagbaliwág nga umàráng kadatu tolay nga nán na, “Inna ya nanùbit ki bádu?” nán na. ³¹ Ay tútu nán datu tù-tùgúdán na kaggína, “Tura mu saludsúdan nu inna ya nanùbit kikaw, ay ammum nga adu tolay ya dumlig kikaw!” nán da.

³² Ay tútu sap-sapúlán ne Jesus nu iinna tu nanlig kaggína. ³³ Ay gapu ta ammu natu babay tu nàwa kaggína, ay tútu nagtar-tartar kitu ansing na. Ay nawe nagpalintud kitu àráng ne Jesus se na ikagi tu kinurkorugan kitu nàwa. ³⁴ Ay tútu nán ne Jesus kaggína, “Naagásan ka ngin gapu ki angngurug mu. Mawe ka ngin, ay áwan mu riribù in. Ay maagásan ka ngin ki sinakit mu,” nán na.

³⁵ Ay kitu akun-oni pikam ne Jesus, ay uwad pe yin datu magdámag nga gayát kitu balay ne Jairo nga nán da kaggína, “Natay yin tu an-anà mu,” nán da. Ay, “Akk-an mu tagge rikurikud de Misturu win,” nán da. ³⁶ Ngamay nagina pe ne Jesus tu nepadámag da, ay tútu nán na ke Jairo, “Akkan ka nga malídug! Mangurug ka ngala kiyà,” nán na.

³⁷ Ay kane mawe da, ay tittu de Pedro se Santiago se Juan na magwagi datu kabulun na. ³⁸ Ay kane dumatang da kitu balay natu ap-apu, ay tu da la nga lina-pútán datu giginán da nga magariguddò a magsasángit nga pangngadùdukit. ³⁹ Ay nán ne Jesus kane makalnà, “Tura kayu agpà a magariguddò se makasasangit, ay akkan wayya nga natay ya an-anà! Matúdu-g gala,” nán na.

⁴⁰ Ay tútu pináas da, áta ammu da nga kurug ga natay yin. Ay pinalawán nada. Awan na nga pinalnà a sabáli kitu netadágan natu an-anà, nu di tittu datu maganà kitu an-anà ala se datu kabbulun na. ⁴¹ Ay ini-mmán ne Jesus tu íma natu an-anà se na nán, “Talíta kumi,” nán na. Ya sarut nayán, ay “Bumángun ka isang,” nán na.

⁴² Ay tútu dágus sala nga bummángun kurug tu an-anà se nanalen, ta sangapúlu se duwa dagun na ngin. Ay pinagballà da pàrang tun. ⁴³ Ay akkan tutu wala nepekag-kagi ne Jesus ki oray iinna nga tolay. Ay se na piniddán tu an-anà ka kanan na.

Tu nammáas da ke Jesus

(Mat 13:53-58; Luc 4:16-30)

6 Ay nagtálaw kitúni ye Jesus se la mawe kitu íli na kampela ngin nin. Ay kumíwid pe datu tù-tùgúdán na. ² Ay kane algaw wa aggiimáng, ay nagtùgud kitu sinagoga da. Ay nasdaáwan datu adu wa naggigina kaggína nga nán da, “Kawà nád ya nakammuwán nedi ya tolay kadayán? Se kawà naya naggayatán naya sírib na se ya pannakabalin na nga mangwa kadaya nakas-kasdáaw wa mà-màwa? ³ Di mà ittu yán tu karpinteru

wa an-anà ne Maria? Ay de Santiago se Jose se Simon se Judas daya wawwági na? Ay di mà a mag-agyán pe kanedi daya wawwági na nga babbay?" nán da. Ay ittu win tu akkan da nga angnurug gin kaggína.

⁴ Ay tútu nán ne Jesus kaggída, "Maday-dáyaw ya pagbàbànanan ne Dios kadaya oray wà na nga íli, malaksid dala kiya íli na kampela ngin nin se kadaya pan-pane na se kadaya akkobung na," nán na. ⁵ Ay díkod akkan nada mapassingannán ka nakas-kasdáaw, áta akkan da nga kurugan. Tittu wala datu ag-aggisa nga magtatakit ta inimmán na nga bummílag. ⁶ Ay pagballà nada tura da maddi mangurug kaggína.

Tu inangngibon ne Jesus kadatu sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán na (Mat 10:5-15; Luc 9:1-6)

Ay nawe manin ne Jesus kadatu babbabalay ya magtù-tùgud. ⁷ Ay kirrawán na datu sangapúlu se duwa, ay se nada ibon nga matagduduwa nga mawe magbàbànan. Ay niddán nada pe ka turáy da nga mamatálaw kadaya áran.

⁸ Ay binílin nada nga nán na, "Akkan kayu tagge ya magbalubálun onu magtuputúput onu magtagipirá. May magtàdukud kayu wala," nán na. ⁹ Ay pinagsapát-us nada may akkan nada tagge nga pinagbádu ka naglànù. ¹⁰ "Ay nu nágan na nga balay ya linnà nu nga pagdagusán, ay akkan kayu magal-alit kiyán panda ki agtálaw nu," nán na. ¹¹ "Ay nu atán íli nga mangagáwa se akkan manggina kadakayu, ay panáwan nuda ngala, ngamay sap-sapuwán nu daya tápù kadaya bingil nu kiya aglikud nu ngin nga mawe ka angn-gipakammu nu wa nadakè ya kinuwa da kadakayu," nán ne Jesus kaggída.

¹² Ay díkod ittu win tu nagkakápan datu tù-tùgúdán na ngin, ay se da nebàbànan nga masápul la makappoli daya tolay kadaya bas-básul da. ¹³ Ay adu datu pinat-patálaw da nga ar-áran kadatu tolay, se adu datu magtatakit ta linùlosán da ka denu, ay bummílag da.

Tu nekatay tu Juan na marammawtisár (Mat 14:1-12; Luc 9:7-9)

¹⁴ Ay nadámag pe natu Ari Herodes ya mepanggap ke Jesus, áta nagdinnámag ya ngágan na. Ay díkod nán datu duddúma nga, "Aggína kam tu Juan na marammawtisár ra linumtu kammin," nán da. "Ay túya atán ya pannakabalin na nga mangwa kadaya nakas-kasdáaw," nán da. ¹⁵ Ay nán datu duddúma nga mag-baabáag, "E Elias yán," nán da. Ay nán datu duddúma nga, "Pagbàbànanan ne Dios yán na ummán kadatu nunna nga pagbàbànanan na kitun," nán da.

¹⁶ Ay nán pe natu Herodes sa, "E Juan kam yán na pinapútul ku kitun na linumtu kammin," nán na. ¹⁷ Ata tu Herodes kam tu namatiliw kitu Juan se itu nag-pebálud kaggína gapu kitu Herodias sa ípág na nga atáwa tu Felipe, áta inatawán na. ¹⁸ Ata kag-kagiyán peyang tu Juan kitu Herodes ya, "Nadakè a atawán mu ya ípág mu," nán na kaggína.

¹⁹ Ay díkod tútu inangngalúsaw natu Herodias kitu Juan. Ay piyán na tutu wala nga patayan ngamay áwan na nga màwa, ²⁰ ta mansing tu Herodes kitu Juan, áta ammu na nga namáru wa tolay, ay se kur-kurugan na nge Dios. Nu magina na nge Juan, ay mariribù pàngang, ngamay pàgan na mà nga giginán datu kag-kagiyán tu Juan.

²¹ May kane din umbet tin tu algaw wa nekeanà tu Herodes, ay nagsay-am, se na inayabán ngámin datu ap-apu ka Galilea se datu kak-kapítán datu suldádu da se datu ngámin na nangátu wa tolay kitúni. ²² Ay kane umbet tu an-anà tu Herodias sa babbalásang se mags-ála kitu àráng de Herodes se ngámin datu sangaíli na, ay naganggam tutu wala pàngang tu Herodes se datu sangaíli na. Ay tútu nán na kitu babbalásang, "Magad-ang ka oray iinna, ay idde ku kikaw," nán na. ²³ "Ikari ku tutu wala nga idde ku oray nágan naya piyám, oray gudduwa naya pangiturayán ku," nán na.

²⁴ Ay tútu nawe tu babbalásang nga nepamutù kitu ina na nu nágan natu agngan na kitu ári. Ay nán na, "Nágan naya agngan ku?" nán na. Ay nán natu ina na, "Ya úlu ne Juan na marammawtisár, nán mu," nán tu ina na. ²⁵ Ay tútu nagulli tu babbalásang kitu giyán natu ári se na nán, "Ya úlu ne Juan na mamawtisár ya piyán ku wa iddem kiyà kidi yin na nippapáy ka paláter," nán na.

²⁶ Ay nagpanakit pàngang tu ári, ngamay gapu ta nekar-kari na kitu àráng datu sangaíli na, ay akkan na makagi ya akkan kaggína. ²⁷ Ay díkod nepilbet na tu úlu tu Juan kitu isa nga guwardiya. Ay tútu nawe tu guwardiya nga pinútul tu Juan nga atán kitu agba-bal-údán. ²⁸ Ay nilbet na tu úlu nga nippapáy ka paláter, ay se na nga idde pe yin kitu babbalásang. Ay díkod nidde natu babbalásang pe yin kitu ina na. ²⁹ Ay kane magina datu tù-tùgúdán tu Juan tu nàwa kaggína, ay nawe da nga inalà tu baggi na ay se da netaman.

Tu nammangán ne Jesus kadatu limma ríbu wa tolay (Mat 14:13-21; Luc 9:10-17; Jn 6:1-14)

³⁰ Ay inumbet pe yin datu sangapúlu se duwa nga nebon ne Jesus. Ay kinagi da kaggína ngámin datu kin-uw-kuwa da se datu netù-tùgud da. ³¹ Ay adu pe datu tolay ya naglalbet kitu giyán da. Ay díkod oray tu mangán, ay akkan matagammu de Jesus se datu tù-tùgúdán na. Ay tútu nán na kaggída, "Mawe tada nga magatittu ta senu makemáng kayu ka bitti," nán na. ³² Ay tútu nagbiray da ngin na nawe magat-atittu kitu giyán nga áwan tolay.

³³ Ngamay adu datu tolay ya nakasingan kaggída kitu neduddúlay da, ay nalásin dada. Ay díkod ngámin datu naggayát kadatu il-íli da, ay nagsasal-ay da ngala ta kumiguru da nga dumatang kitu dúngan de Jesus. Ay nunna da nga nakadatang. ³⁴ Ay kane din maglagsi ye Jesus kitu biray, ay nasingan na datu adu tutu wala nga tolay, ay nakalakkán pàngang kaggída kane pak-pakilamtan na nga ummán da ka karneru wa áwan ya magtar-tarakan kaggída. Ay díkod tútu ginayatán na

manin tu magtùgud kaggída. Ay adu tu netù-tùgud na kaggída.

³⁵ Ay kane din na gumídagídám mala ngin, ay inumbet datu tù-tùgúdán na ngin nga nán da, “Gídám min, ay áwan mà babalay kídí ir-ir-er,” nán da. ³⁶ “Ay túya napiya nu papannam mala ngin daya tolay ta senu makammu da kampela ngin nin na mawe magsápu ka gatárgan da nga kanan da kadaya íli se kadaya babalay kiya lebut tada,” nán da. ³⁷ Ngamay nán ne Jesus nga summungbát kaggída, “Iddán nuda ka kanan da,” nán na. Ay tútu summungbát da kaggína nga nán da, “Kawà na pe ya pangalakkán mi ka igátang mi ka kanan da nga magbanor ka duwa gatut ta denari, †” nán da ke Jesus. ³⁸ Ay tútu nán na, “Piga pikam tu sinápay nu ta? Sinnan nu mán,” nán na. Ay tútu nawe da siningan, ay, “Atán limma bukal se atán duwa nga sissida,” nán da.

³⁹ Ay díkod pinagtugaw na nga pinagbabagtu datu tolay kitu kakadtán. ⁴⁰ Ay díkod nagbabagtu datu tolay. Agmagatut ta tolay tu duddúma nga bagtu, ay aglilimma púlu tu duddúma. ⁴¹ Ay se la inalà ne Jesus sin datu limma nga bukal sinápay se datu duwa ngabgi nga sissida, se naglángad ka lángit nga ngiyáman ke Dios gapu kadatun. Ay se na sinappitappig tu sinápay se na pekípát kadatu tù-tùgúdán na kadatu tolay. Ay nepekípát na pe datu duwa nga sissida kaggída ngámin. ⁴² Ay tútu nagkakán da, ay nabtug da ngámin. ⁴³ Ay nakúnud da pikam ka sangapúlu se duwa nga baki nga bunna. ⁴⁴ Ay limma ríbu tu bílang datu lalláki yala nga nangán.

Tu inannalen ne Jesus kitu otun danum

(Mat 14:22-33; Jn 6:15-21)

⁴⁵ Ay kitu ligge ne Jesus nga mamuwà kadatu tolay, ay pinaginunna na ngala ngin datu tù-tùgúdán na nga pinagbatta ta mawe da ka Betsaida nga panidmáng natu pisung. ⁴⁶ Ay kane maparbuwát na ngámin nin datu tolay, ay nanúdu pe yin kitu bantay ta mawe ya magkar-karárag.

⁴⁷ Ay kane din gid-gidám min, ay uwad din tu biray kitu túlad natu pisung. Ay uwad kam me Jesus kitu bantay nga sissa. ⁴⁸ Ay sisinnán na nga masulítan datu tù-tùgúdán na ngin na makauweuwela ta mepasabat tu báli kaggída. Ay kane din danni láwa ngala ngin, ay dinatang nada kitu giyán da. Ay nagdal-dalen kitu otun tu danum. Ay lálápan nada kuma, ⁴⁹ ngamay kane masingan da nga magdal-dalen kitu otun tu danum, ay dálin da nu balangobáng, ay tútu nakasáraw da. ⁵⁰ Ata nagansing da tutu wala kane masingan da.

Ay tútu dágus sala nga nagúni ye Jesus nga nán na kaggída nga, “Akkan kayu wa magansing ta iyà kam ide,” nán na. ⁵¹ Ay tútu nepagtakay kaggída ngin, ay nakusap pe yin tu báli. Ay tútu pinagballà da pàrang ngin. ⁵² Ata oray tu kinuwa ne Jesus kadatu sinápay, ay akkan da pe ya naaw-awátan, áta akkan da mapal-pallíw datu ur-uray da panggap kitu sinápay.

† Ya isa nga dinari ay ittu ya suwildu naya magub-ubra ki tangalgaw.

Tu nammabílag ne Jesus kitu iGenesaret ta magtakit

(Mat 14:34-36)

⁵³ Ay kane dummung da ngin ka dammáng nga ittu tu nangibansiyán da kitu biray da, ay gumádang da ka Genesaret. ⁵⁴ Ay kane maglagsi da, ay nalásin datu tolay ye Jesus, ⁵⁵ ay nedámag da kadatu ngámin na tolay kitúni ya íli. Ay díkod nilbetán da ngámin datu magtatakit kitu pagpagiyanán da ke Jesus ta paagásan dada kaggína. ⁵⁶ Ay oray ka wàna tu angngayán ne Jesus nga babbabay se il-íli se kadatu agtatáwan, im-uwán pe datu tolay datu magtatakit kaggína ay se da makim-imallà kaggína nga túbítan da kuma oray tu arumaymá yala natu bádu na. Ay ngámin datu nakatùbit, ay bummílag da.

Ya gagángay nga mepanggap ki panagbaggu

(Mat 15:1-9)

7 Ay isa ngalgaw uwad da nga Pariseo se datu maragtùgud ki lintag nga gayát ka Jerusalem nga inumbet ka giyán ne Jesus. ² Ay kane magkakán da, ay nasingan da nga mangán nala datu duddúma nga tù-tùgúdán ne Jesus nga naragit datu íma da. Akkan da nagbaggu.

³ (Ata kadatu Pariseo se kadatu duddúma nga Judyu, ay kurugan da pàrang tu gagángay datu mannákam da nga akkan da mangán nu akkan da pikam kapiyán-an tu nagbaggu. ⁴ Ay se páda na pe kadaya gatárgan da kadaya sininda, ay akkan da makkán nu akkan munna nga mabguwán. Ay adu pikam daya gagángay datu mannákam da nga pà-pàgan da, ummán kiya aggalinsaw kadaya akap, se aggúgát da kadaya aglutuwán da se datu aruminta da nga bága.)

⁵ Ay tútu nagsaludsud datu Pariseo se datu maragtùgud ki lintag ke Jesus nga nán da, “Tura akkan surútan daya tù-tùgúdán mu daya nasur-súru tada nga gagángay datu mannákam tada mepanggap kiya panagbaggu? Mangán da ngala nga akkan na nagbaggu,” nán da.

⁶ Ay tútu nán ne Jesus kaggída, “Kurug mà tu kinagi natu Isaias ka mepanggap kadakayu wa tolay ya magpì-pimáru nga nán na kídí, ‘Dayáwan dà dedi ya tolay ngamay kiya úni da ngala. Ata ya kurug na, ay adayyu ya ur-uray da kiyà. ⁷ Ay díkod áwan sur-surbi naya panagday-dáyaw da kiyà, áta daya gagángay tolay yala daya isur-súru da, nga nán da nga bílin pe ne Dios sin,’ nán natu nesúrat ta kinagi tu Isaias.”

⁸ “Akkan nu pagan-anu datu bil-bílin ne Dios, ta pà-pàgan nu wa kur-kurugan nin daya sur-súru daya tolay yala,” nán na kaggída.

⁹ Ay nán na pe kaggída, “Dakayu ay nasírib kayu wa mangalílaw kiya bílin ne Dios ta senu mekurug nu daya gagángay nu wa tolay kampela ngin nin,” nán na kaggída. ¹⁰ “Ata nán natu Moses nga, ‘Ipatag mu ya amám se ya inám. Ay ngámin daya makakagi ka nadakè kiya ama na se ina na, ay masápu la matay,’ nán na. ¹¹ Ngamay isúru nu mà nga nu atán tolay nga

atán ya iseng na kuma kiya ama na se ina na, ay ipal-úbus nu mà nga nán kaggída, 'Iddè kuma kadakayu idi ka iseng ku kadakayu may akkan ku wa midde yin ta iddè ke Dios,' nán na. ¹² Ay díkod ipalúbus nu idi ya tolay, nga áwan na ngala ngin na iseng kiya ama na se ina na. ¹³ Ay nu ummán kiyán, ay akkan nu win na pinagan-anu ya bílin ne Dios gapu wala kiya angngik-urug nu kadaya gagángay ya isur-súru nu kadaya tolay. Ay adu pikam daya duddúma nga ummán kadedi ya kuk-kuwaan nu," nán ne Jesus.

Daya mamaragit kadaya tolay (Mat 15:10-20)

¹⁴ Ay kirrawán ne Jesus datu tolay, ay se na nán kaggída, "Ginán nu idi ya kagiyan ku kadakayu ta senu maawátan nu pe," nán na kaggída. ¹⁵ "Akkan wayya nga ittu mamar-paragit kiya isa nga tolay daya makkán na, nu di daya meúni na daya mamaragit kaggína. ¹⁶ Ay dakayu wa maggigina ay awátan nu lugud ya magina nu," nán na.

¹⁷ Ay tútu pinanáwan ne Jesus sin datu tolay, ay se la nawe kitu balay da. Ay tútu nagsaludsud datu tù-tùg-údán na mepanggap kitu pangárig na. ¹⁸ Ay tútu nán na kaggída, "Oray dakayu gane, ay akkan nu wa maawátan?" nán na. "Akkan nu kadi pikam ammu nga oray nágan naya kanan naya isa nga tolay, ay akkan wayya ittu ya mamadakè kaggína. ¹⁹ Ata akkan na mawe kiya uray na, nu di mamanda ngala kiya sinay na, ay lumawán kammin." (Díkod, nepakammu na nga nadalus daya ngámin akakkanan.)

²⁰ "Ngamay daya maggayát kiya uray naya tolay, ay ittu dayán daya mamadakè kaggína. ²¹ Ata ya uray ya paggayatán daya nadakè a pan-panúnut naya isa nga tolay, ummán kiya nadakè a mepanggap kiya laláki se babay se ya magtákwaw se ya pumatay ²² se manaládag, se magágum se mangultit se duddúma pikam ma kinadakè. Ya umsil se ya mamad-padakè se ya magpang-pangátu se ya magpang-pangrát. Maggayát ngámin dayán ki uray naya tolay. ²³ Ay tú ngámin dedi nga nadakè daya mepalawán na maggayát kiya ur-uray daya tolay nga mamaragit kaggída," nán ne Jesus.

Tu angngurug tu babay nga iSiria (Mat 15:21-28)

²⁴ Ay se yala nawe manin ne Jesus kadatu il-íli nga adanni ka Tiro se Sidon. Ay linumnà kitu isa nga balay kitúni, ay piyán na kuma nu áwan ya makammu. Ngamay akkan makaturáy ta nammuwán kammala datu tolay. ²⁵ Ay uwad isa nga babay nga atán an-anà na nga babay nga naar-aránan. Nagina na pe yin ya mepanggap ke Jesus. Ay inumbet ta nagukkab kitu àráng ne Jesus nga ²⁶ nakim-imallà, ta papatálaw na kuma tu áran na nagunag kitu an-anà na. Ay akkan Judyu tun na babay ta neanà ka Fenisia nga isa nga íli ka Siria. ²⁷ Ay tútu nán ne Jesus kaggína, "Akkan rumbang nga alà ta ya akakkanan daya annánà ka ipakkán ta kadaya átu. Masápul la panganan ta pikam daya ann-

ánà," nán ne Jesus. ²⁸ Ay nán tu babay ya summung-bát, "Kurug yán Apu, may daya átu, ay kanan da mà pe daya bugta daya annánà kiya sídung tebol da," nán na.

²⁹ Ay tútu nán ne Jesus kitu babay, "Ay gapu kiyán na kinagim, ay mawe ka lugud din, ta nagtálaw win tu áran kitu an-anà mu," nán na. ³⁰ Ay nawe kurug gin tu babay, ay dinatang na ngin tu an-anà na nga magid-idda. Ay nagtálaw kurug gin tu áran kaggína.

Tu inangngágas ne Jesus kitu tolay ya bangngag

³¹ Ay nagtálaw manin ne Jesus ka íli ka Tiro se manalen ka Sidon se kitu sakúpan na Decapolis, se magulli kammin kitu dappit pisung ka Galilea. ³² Ay uwad nangilbet ka tolay ya bangngag se tápap pe. Ay se da makim-imallà ke Jesus nga immán na din.

³³ Ay díkod, nead-adayyu ne Jesus tu tolay kadatu adu wa tolay ta senu magadudduwa da kampela ngin nin. Ay se na nedùdù tu intuituldu na kitu talínga natu tolay, ay se na linuluwán se na iikkam kitu díla na. ³⁴ Ay se naglángad ka lángit se nakapangtád, se na nán, "Ippata," nán na. Ay "malútán" ya sarut na. ³⁵ Ay dagus sala nga makagina tu tolay pe yin. Ay se nawangdát pe yin tu aggúni na.

³⁶ Ay binílin ne Jesus datu tolay nga áwan da kuma nga pangikag-kagiyán nga tolay, ngamay gummagat da mán kammin na nangibàbànán kitu nàwa. ³⁷ Ay ngámin datu nakagina kitu dámag, ay pinagballà da nga nán da, "Napiya ngámin daya kuk-kuwaan na," nán na. "Ta oray bangngag se tápap, ay pakaginaan na se paguniyan na ka napiya," nán na.

Tu nammangán ne Jesus kadatu appát ríbu wa tolay (Mat 15:32-39)

8 Ay akkan pikam ma nabayág ka panda, ay naggu-urnung manin datu tolay kitu giyán ne Jesus. Ay áwan da nga kanan nin. Ay tútu kirrawán ne Jesus datu tù-tùgúdán na, ay se na nán kaggída, ² "Makalakkán nà kadedi ya tolay ta tallu nga algaw da ngin na nebul-bulun kadàtada, ay áwan da nga kanan. ³ Ay nu papannan kuda nga sibbisin, ay get mullaullap da kiya dálen. Adayyu pe din ya naggayatán daya duddúma," nán na.

⁴ Ay tútu nán datu tù-tùgúdán na kaggína, "Ay mapa-anna ya amangán tada kídi ya ir-ir-er kiya ummán kídi kaadu nga tolay?" nán na. ⁵ Ay tútu nán ne Jesus kaggída, "Piga bukal sinápáy ya atán kadakayu ta?" nán na. Ay nán da, "Atán pittu," nán na.

⁶ Ay díkod pinagtugaw ne Jesus sin datu tolay kitu lusà. Ay se na inalà datu pittu wa sinápáy se na la nga nagiyáman ke Dios, ay se nada sinappitappig, ay se na nepekipát kadatu tù-tùgúdán na kadatu tolay. ⁷ Ay uwad da pe ya bittè a bibitti a sissida da. Ay inalà pe ne Jesus se na la pe ya nagiyáman ke Dios, ay se na pe nepekipakipát kadatu tù-tùgúdán na kadatu tolay. ⁸ Ay nangán da ngámin, ay nabtug da ngámin pe. Ay nakúnud da pikam ka pittu baki nga bunna da. ⁹ Ay moli appát ríbu datu tolay ya nagkakán. Ay se la pinapan ne Jesus datu tolay. ¹⁰ Ay nagtakay da pe se datu tù-

tùgúdán na kitu biray, se da makituway kadatu tolay. Ay nawe da ka Dalmanuta.

Tu agpepassingan datu Pariseo ka nakas-kasdáaw ke Jesus
(Mat 16:1-4)

¹¹ Ay kane din na isa ngalgaw, ay inumbet manin datu Pariseo wa makisuw-suwáy kaggína ta piyán da nga sisímán. Ay ittu tu agpàwa da kaggína ka nakas-kasdáaw wa maggayát ka lángit. ¹² Ay tútu nakapangtád de Jesus nga nán na, "Taanna, tura piyán pikam mala dedi ya tolay nu atán mepassingan kaggída nga nakas-kasdáaw. Ngamay kurug idi ya nán ku kadakayu nga áwan nin ya mepassingan na pagilasínán nu wa tolay," nán na.

¹³ Ay tútu nagtakay da kammin kitu biray se da panáwan da, ay seda mawe ka dammáng natu pisung.

Ya Pamalbad daya Pariseo
(Mat 16:5-12)

¹⁴ Ay kane din na atán da ngin kitu dammáng, ay nadamdám da nga naligpanán da ya nagbálun ka sinápáy, ay tang-tangabukal tu atán kaggída kitu biray da. ¹⁵ Ay nán ne Jesus kaggída, "Sin-sinnan nu se taronan nu ya pamal-palabbád daya Pariseo se Ari Herodes," nán na. ¹⁶ Ay tútu binàbànan da tu kinagi ne Jesus nga nán da, "Kinagi na tun ta ammu na nga áwan tada bálun nga sinápáy," nán da.

¹⁷ Ngamay nammuwán ne Jesus tu kinagi da. Ay tútu nán na kaggída, "Tura nu pagbàbànanan ya áwan nakapangitúgut kadakayu ka sinápáy? Akkan kayu ag-pà makaaw-awat pikam ta! Kumulnit pe yin daya ur-uray nu ta?" nán na. ¹⁸ "Simmamata kayu, ay tura nu di masingan! Se sittatalínga kayu pe, ay tura kayu di makagína! Naligpanán nu win ta, ¹⁹ tu inannappitappig ku ka limma bukal sinápáy nga para kadatu limma ríbu wa tolay! Ay piga baki datu napnu kitu bunna da nga inúnudán nu ta?" nán na. "Sangapúlu se duwa," nán da nga summungbát. ²⁰ "Ay ummán pe kitu pittu wa bukal la sinápáy ya sinappitappig ku para kadatu appát ríbu wa tolay. Piga baki tu bunna nga naurnung nu?" nán na. Ay, "Pittu baki," nán da nga summungbát. ²¹ Ay se na la nán kaggída, "Ay akkan nu nád pikam mala maawátan tu nán ku?" nán na.

Tu inammakasingan ne Jesus kitu iBetsaida

²² Ay kane atán da ngin ka Betsaida, ay uwad da tolay ya nangilbet ka kúláp ke Jesus, ay nakim-imallà da kaggína nga immán na din. ²³ Ay díkod binaybay ne Jesus tu kúláp, se na ilawán kitu babalay. Ay se na luluwán tu mata na se na iparotun tu íma na kaggína, ay se na saludsúdan, "Makasingan ka ngin?" nán na.

²⁴ Ay tútu, "Ò. Masingan ku daya tolay may ummán da ka magdal-dalen na káyu," nán na.

²⁵ Ay tútu inimmán manin ne Jesus tu mata natu tolay, ay se kappiyánan tu tolay tu isissingan na. Ay tútu nagwada kammin nin tu isissingan na kadatu ngámin nin. ²⁶ Ay se la pinapan ne Jesus sin tu tolay kitu balay da, ay binil-bílin na nga nán na, "Akkan ka tagge maw-awe kiya íli," nán na kitu tolay.

Tu inangngagi ne Pedro nu iinna kurug ge Jesus
(Mat 16:13-20; Luc 9:18-21)

²⁷ Ay netul-túluy de Jesus se datu tù-tùgúdán na tu nagdal-dalen ta mawe da ka íli Cesarea nga sakúpan na Filipos. Ay kaggída nga magdal-dalen, ay sinaludsúdan ne Jesus da nga nán na, "Iinna ngà kanu wa nán daya tolay?" nán na.

²⁸ Ay tútu nán da nga summungbát, "Nán daya duddúma nga ikaw kanu tu Juan na marammawtisár. Ay e Elias ka kanu wa nán daya duddúma. Ay nán pe daya duddúma nga isa ka nga pagbàbànanan ne Dios kitun nga linumtu," nán da.

²⁹ Ay, "Dakayu, iinna ngà ka nán nu?" nán na kaggída na. Ay e Pedro tu summungbát nga nán na, "Ikaw ya Cristo," nán na. ³⁰ Ay binílin ne Jesus da tutu wala nga akkan da kag-kagiyan tun na mepanggap kaggína ki oray iinna nga tolay.

Tu nunna nga angngagi ne Jesus kiya katay na
(Mat 16:21-28; Luc 9:22-27)

³¹ Ay nanggayát kitun na oras, ay ginayatán ne Jesus sin tu mangipakammu kadatu tù-tùgúdán na, nga masápul la adu ya kapal-palakkán naya nengágan da kitun ka An-anà Tolay. Ta lùsawan daya pangmanàman da nga Judyu se daya ap-apu daya pappádi se daya maragtùgud ki lintag. Patayan da ngamay lumtu kammin kiya mekalu wa algaw. ³² Ay kinagi na tutu wala yán nga akkan na nepà-pàlílí. Ay tútu inaptán ne Pedro we Jesus nga neadudduwa kitu ad-adayyu se na lùsawan. ³³ Ay nagbaliwág ge Jesus se umàráng kadatu tù-tùgúdán na se na nga kinalùsaw we Pedro nga nán na, "Umadayyu ka kiyà, Sairu!" nán na. "Ta akkan na panaglam-lammat nga gayát ke Dios ya panaglam-lammat mu, nu di gayát ki tolay yala," nán na.

³⁴ Ay pinaadanni ne Jesus datu tù-tùgúdán na se datu adu wa tolay kaggína, se na nán kaggída, "Ay nu iinna ya maminya nga magbalin ka tolay ku, ay masápul la kaligpanán na ya mepanggap ki baggibaggi na kamp-ela ngin nin. Ay se na bugtúngan ya krus na, ay se la kumíwid kiyà. ³⁵ Ata ngámin daya magkikenga kiya biyág da ka mepanggap kiyà, ay tú dayán daya mang-iwágà kiya pakabiyágan da kuma ka áwan panda. Ngamay daya akkan magkikenga kiya biyág da gapu kiyà se kiya Napiya nga Dámag, ay tú dayán daya makasmà kiya pakabiyágan da ka áwan panda. ³⁶ Ata áwan wayya nga magun-gun-ud naya isa nga tolay oray nu kuw-kuwa na ya ngámin na atán kídí ya kalawagán, nu killotán na ya pakabiyágan na ka áwan panda. ³⁷ Ay áwan pe wayya nga mabalin na idde naya isa tolay ta senu málà na ya pakabiyágan na ka áwan panda.

† Daya nakas-kasdáaw ay ittu ya pangammuwán da nga e Dios ya nangibon kaggína.

³⁸ Ay nu kipattán nà ya isa nga tolay se iya bàbànan ku kiya pagad-aduwán daya maragbásul se áwan annggurug ga tolay, ay kipattán ku pe, iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay, nu umbet tà a sittuturáy kiya turáy ne Dios nga Ama ku. Ay kiyán na ilalbet ku ay kabul-bulun ku daya anghel ku," nán na.

9 Ay se na la nán kaggída, "Ay kurug idi nga kagiyan ku kadakayu, nga atán da kadakayu kídi ya akkan matay panda kiya akasingan da kiya naturáy nga annggíturáy ne Dios," nán na.

Tu nekaussi natu singan ne Jesus

(Mat 17:1-13; Luc 9:28-36)

² Ay kane din annam ngalgaw ka panda, ay nekiwid ne Jesus nge Pedro se de Santiago se Juan nga magwagi. Ay nawe da nga nagatittu kitu alingúdu wa bantay. Ay kitu kaatán da kitúni, ay naussi tu singan ne Jesus kaggída nga magsisingan. ³ Ay tu bádu na, ay pummusà tutu wala pàrang nga áwan makadna kitu pusà na kídi ya kalawagán. ⁴ Ay pinagkilát da ngala tu Moses se tu Elias nga makibàbànan ke Jesus.

⁵ Ay tútu nán ne Pedro ke Jesus, "Misturu, napiya ngala ta atán kami pe kídi, ta mangwa kami ka tallu wa baw-bawi. Kuwa mu ya isa, ay kuwa Moses ya isa, ay kuwa ne Elias ya isa," nán na. ⁶ Ngamay akkan na urauray tu kinagi na, áta nagansing da tutu wala.

⁷ Ay se da la naangpán, ay uwad úni ya nagina da nga naggayát kitu angap, nga nán na, "Tú idi ya An-anà ku wa pà-pàgan ku. Manggìna kayu kaggína," nán na. ⁸ Ay kane sinnan da tu lib-lebut da, ay áwan da masingan na kabulun da ngin, nu di e Jesus sala.

⁹ Ay kitu annagut da ngin kitun na bantay, ay binil-bílin ne Jesus da nga akkan da ikag-kagi ki oray iinna tu nasingan da panda kitu ilaltu na kammin na nengágan da kitun ka An-anà Tolay. ¹⁰ Ay díkod kinurug da tu kinagi na, ngamay nagsisinnaludsúdan da kampela ngin nin tu sarut natu mepanggap kitu ilaltu na kammin. ¹¹ Ay se da la nagsaludsud kaggína nga nán da, "Taanna tura nán daya maragtùgud ki lintag nga munna pikam ma umbet tu Elias nga pagbàbà-nánan ne Dios," nán da.

¹² Ay summungbát te Jesus nga nán na, "Kurug ga munna nga umbet te Elias nga mangappiya kiya ngámíngámin. Ngamay di mà a nesúrát kadatu bàbà-nán ne Dios nga masápul la pal-palakkan daya tolay ka napanat ya nengágan da kitun ka An-anà Tolay, se irupat da pe?" nán na. ¹³ "Ngamay kagiyan ku kadakayu wa inumbet tin tu Elias, ay kinuwa da ngala kaggína tu piyán da nga ummán kitu nán natu nesur-súrát panggap kaggína," nán na.

Tu nammabílag ne Jesus kitu an-anà a magkangkang

(Mat 17:14-21; Luc 9:37-43a)

¹⁴ Ay kane makadatang da kitu giyán datu duddúma nga tù-tùgúdán na, ay adu datu tolay ya nasingan da kitúni, ay uwad da pe ya maragtùgud ki lintag nga makisuw-suwáy kadatu tù-tùgúdán na. ¹⁵ Ay kane masingan datu tolay ye Jesus, ay naganggam da pàn-

ang, ay tútu nagtatagtág da nga summabat kaggína.

¹⁶ Ay tútu nán ne Jesus kaggída, "Nágan naya pakisuw-suwayan nu kaggída?" nán na.

¹⁷ Ay uwad isa kadatu tolay ya nagkuna nga, "Misturu, nilbet ku kikaw ya an-anà ku wa laláki ta nag-unggán áran, nga ittu ya namagúmal kaggína. ¹⁸ Ay káda sumru ya sinakit na, ay mitol lala. Ay magbúga-búga ya bugung na, ay magngar-ngarasiyat se kumítur pe. Papatálaw ku kadaya tù-tùgúdán mu ya áran, may akkan da mabaal," nán na.

¹⁹ Ay tútu nán ne Jesus nga summungbát, "Dakayu wa tolay kadedi nga al-algaw nga áwan annggurug. Tagay yà in na molaw ngamay anúsán ku wala ya sumeng kadakayu. Ilbet nu kídi ya an-anà," nán na. ²⁰ Ay tútu nilbet da tu an-anà ke Jesus.

Ay kane masingan natu áran ne Jesus, ay pinagkangkang na tu an-anà. Ay nekálin tu an-anà se magkur-kurisagsag se magbúgabúgà tu bugung na. ²¹ Ay nagsaludsud de Jesus kitu ama natu an-anà nga nán na, "Kannungay naya inanggayát nayán mapak-pak-una kiyán ta?" nán na. "Nekab-kabitti na kammala ngin nin," nán na. ²² "Ay nakírad tutu wala nga isungap naya áran kiya apuy se ipisù na kiya danum nu duddúma ta asippatayan na. Ay túya kalakkán nakami agpà ta sengán nakami nu mabaal mu," nán na. ²³ Ay tútu nán ne Jesus, "Taanna, tura mu nán nu mabaal mu," nán na. Ay, "Màwa mà ya ngámin kiya tolay ya mangurug ke Dios," nán na. ²⁴ Ay tútu nán tu ama natu an-anà a nesáraw, "Mangurug gà," nán na. "May sengán nà ta nakapsut ya annggurug ku," nán na.

²⁵ Ay kane masingan ne Jesus datu adu wa tolay nga maglalbet kaggína, ay tútu linùsaw na tu áran nga nán na, "Ikaw wa áran na namagúmal se namagbangngag kídi ya an-anà, lumawán ka, ay maddiaddi ka ngin kaggína," nán na. ²⁶ Ay tútu nakapáuy tu áran se na pinagkangkang tu an-anà se la nga nagtálaw, ay ummán tutu wala ka innát tu an-anà. Ay tútu nán datu duddúma nga, "Natay!" nán da. ²⁷ Ngamay kane immán ne Jesus tu íma natu an-anà se na bangúnan, ay nagsikád dala nga dágus.

²⁸ Ay kane uwad de Jesus kitu balay yin, ay tittu da ngin se datu tù-tùgúdán na. Ay nagsaludsud da kaggína nga nán da, "Taanna, tura mi akkan mapatálaw tu áran?" nán da. ²⁹ Ay tútu nán ne Jesus kaggída, "Mapatálaw wala daya ummán kadatun na áran gapu ki kar-karárag," nán ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na.

Ipakammu manin ne Jesus ya pannakatay na

(Mat 17:22-23; Luc 9:43-45)

³⁰ Ay nagtálaw da kitúni nga giyán, ay nanalen da ka Galilea. Ay akkan piyán ne Jesus nga atán makammu kitu giy-giyán na, ³¹ áta piyán na nga suruwán datu tù-tùgúdán na. Ay nán na kaggída, "Ipatiliw dà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay. Patayan dà, ngamay kiya mekàlu wa algaw ay lumtu wà kammin," nán na.

³² Ngamay akkan naaw-awátan datu tù-tùgúdán na tu kinagi na, may magansing da la nga manaludsud kaggína.

Ya kangatuwán kiya pangiturayán ne Dios

(Mat 18:1-5; Luc 9:46-48)

³³ Ay se da la dumatang ka Capernaum. Ay kane atán da kitu isa balay kitúni, ay nagsaludsud de Jesus kaggída nga nán na, “Nágan nату pagsuw-suwayán nu kitu dálen?” nán na.

³⁴ May áwan makoni a, ta nagsuw-suwayán da nu iinna tu kangatuwán kaggída. ³⁵ Ay díkod nagtugaw we Jesus se na pinaderun datu sangapúlu se duwa se na nán kaggída, “Ya maminya nga magbalin ka kangatuwán, ay masápul la ittu kuma ya kababaán kadakayu ngámin se aggína pe ya bátug asassu nu,” nán na.

³⁶ Ay se la nangalà ka isa nga an-anà se na ipasíkad kitu àráng da. Ay se na tàboyatan nga nán na, ³⁷ “Nu iinna ya mamatag kídí ya an-anà gapu kiya angngurug na kiyà, ay bílang iyà ya pinatag na. Ay daya mamatag kiyà, ay akkan nala nga iyà ya pinatag da, nu di pe iya nangibon kiyà.”

Pumane kadàtada ya akkan na kumagúra kadàtada

(Luc 9:49-50)

³⁸ Ay nán tu Juan ke Jesus, “Apu, nakasingan kami ka tolay nga magusár ki ngágan mu nga magpatálaw ka áran kadaya naar-aránan na tolay, ngamay pinongát mi ta akkan tada mà kabulun,” nán na.

³⁹ Ngamay nán ne Jesus kaggína, “Akkan nu pongatan, ta áwan ya makàwa ka nakas-kasdáaw nga mangusár kiya ngágan ku se nà ala nga pad-padásan nin nu kuwa. ⁴⁰ Ta nu iinna ya akkan kumagúra kadàtada, ay kabulun tada,” nán na. ⁴¹ “Ay damdamdamman nu idi,” nán ne Jesus nga, “nu iinna ya makidde kadakayu ka danum gapu ta tolay nakayu win ne Cristo, ay akkan wayya nga di magun-gunaán,” nán na.

Ya kuwaan ta kiya gapu naya pakabasúlán ta

(Mat 18:6-9; Luc 17:1-2)

⁴² “Ngamay nu iinna nga tolay ya gapu naya pakabasúlán dedi ya annánà nga mangurug kiyà, ay napiya ngala kiyán na tolay nu mabissinán ka abay ya batu ya bùlaw na se la mepisù kiya kadalmán naya bebay. ⁴³ Ay díkod nu ímam ya gapu naya pakabasúlám, ay pùdam, ta napi-piya nga pukul ka nga mawe ka lángit may iya duwa íma nga mawe ka impiyernu nga ittu ya giyán naya apuy ya akkan mataatay. ⁴⁴ Ay kiyán na giyán ay ittu ya giyán daya aggat ta akkan mataatay se apuy ya akkan mataatay. ⁴⁵ Ay páda na pe nu ya síkil mu ya gapu naya pakabasúlám, ay pùdam pe yala, ta napi-piya ngala ya áwan síkil la mawe ka lángit may iya duwa síkil la mawe ka impiyernu. ⁴⁶ Ay kiyán na giyán ay ittu ya giyán daya aggat ta akkan mataatay se apuy ya akkan mataatay. ⁴⁷ Ay ummán pe nu ya isa matám ya gapu naya akabásul mu, ay tukilan mu wala ngin.

Ata napi-piya ya sissa ya matám ma mawe ka pangiturayán ne Dios, may iya duwa mata nga mippan ka impiyernu. ⁴⁸ Ay ittu yán ya giyán daya akkan mataatay ya aggat se akkan mataatay ya apuy.

⁴⁹ Ata ngámin tolay ay madalusán ka apuy, ta senu áwan nin ya makadadál kaggída nga ummán kiya akakkanan na maasinán ta akkan pe yin na madadál. ⁵⁰ Nasurbi ya asin, may nu mippà ya apet na, ay akkan ta mabalin na mapaapet tin. Ay màwa nu din ya màwa naya asin ta senu napiya ya panagbubúlun nu,” nán ne Jesus.

Tu nesur-súru ne Jesus mepanggap kiya magadi

(Mat 19:1-12; Luc 16:18)

10 Ay se yala nagtálaw manin ne Jesus kitúni, se la nawe ka probinsiya Judea se kitu panidmáng tu wángag Jordan. Ay adu manin datu tolay ya gummánat kaggína, ay nesúru nada ta ittu tu gangay na.

² Ay uwad da pe ya Pariseo wa inumbet ta magsisim kaggína. Ay nán da kaggína, “Meallang nád kiya lintag, nga magadi ya isa nga laláki kiya atáwa na?” nán da ke Jesus. ³ Ay tútu sinungbátan ne Jesus da ka saludsud nga nán na, “Nágan nату bílin ne Moses kadakayu ta?” nán na. ⁴ Ay summungbát da nga nán na, “Nepalúbus nату Moses kiya lintag na nga mangwa ya laláki ka kasurátan kiya atáwa na, ay se yala nga magadi,” nán da.

⁵ May nán ne Jesus kaggída, “Nepalúbus tu Moses nga magadi kayu kadaya atáwa nu gapu kiya kinasúkri nu,” nán na. ⁶ “Ngamay akkan ummán kiyán kuma ya kàwaán na, ta kitu inanggayát nату nekàwa naya kalawagán, ay kinuwa ne Dios ya tolay ka laláki se babay. ⁷ Ay gapu kídí, ay panáwan naya laláki daya maganá kaggína ta mawe na kobungan ya atáwa na. ⁸ Ay magbalin da nga duwa ka sissa,” nán na. “Ay díkod akkan da nga duwa ngin, nu di da nga sissa ngin. ⁹ Díkod, akkan mabalin na pagsibnaan naya tolay ya pinagamung ne Dios,” nán na.

¹⁰ Ay kane lumnà da kammin kitu balay, ay sinaludsud manin datu tù-tùgúdán na tu kinagi na.

¹¹ Ay nán na kaggída, “Ya laláki nga mangigsán kiya atáwa na, ay se mangatáwa ka sabáli, ay bílang nga manaládag yán. ¹² Ay páda na pe kiya babay, nu magadi pe kiya atáwa na se umatáwa pe ka sabáli ay maki-daládag pe yán,” nán na.

Tu angngikarárag ne Jesus kadatu annánà

(Mat 19:13-15; Luc 18:15-17)

¹³ Ay uwad da nga nangilbet kadatu annánà da ke Jesus, ta senu immán nada. May kinalúsaw datu tù-tùgúdán na da. ¹⁴ Ngamay kane masingan ne Jesus tu kinuwa da, ay nalúsaw. Ay tútu nán na, “Palubúsán nu wala daya annánà nga umbet kiyà. Akkan nuda nga paddiyan, áta ummán kadedi ya annánà daya ituraturayán ne Dios kiya pangiturayán na,” nán na. ¹⁵ “Ay lam-lamtan nu idi nga kagiyan ku, nga akkan kurug ga málà kiya pangiturayán ne Dios oray iinna, nu akkan na peturayán ke Dios nga ummán kiya agpeturáy dedi

annánà.”¹⁶ Ay tútu inàrun na datu annánà se na iparotun tu íma na kaggída se nada nga nekar-kar-árag. †

Tu nabànáng nga bag-bagu

(Mat 19:16-30; Luc 18:18-30)

¹⁷ Ay kane din na magrabbuwát te Jesus sin, ay uwad laláki nga inumpal kaggína, ay se magpalintud kitu àráng na nga nán na, “Namáru nga Misturu!” nán na ke Jesus. “Kagiyan mu mán kiyà nu nágan naya kuwaan ku ta senu mabiyág gà ka áwan panda,” nán na.

¹⁸ Ay nán ne Jesus kaggína, “Tura nà ingágan ka namáru,” nán na, “ay áwan mà ya namáru nu di e Dios sala!” nán na. ¹⁹ “Ay nu mepanggap kitu saludsud mu, ay ammum mà datu bil-bílin ne Dios nga, ‘Akkan ka pumatay, akkan ka manaládag, akkan ka magtákwaw. Akkan ka magbusid, akkan ka mangultit. Ipatag mu ya amám se inám,’ nán na,” nán ne Jesus.

²⁰ Ay tútu, “Misturu, nanggayát kitu kabittì ku, ay sur-surútan ku ngámin dayán na bil-bílin,” nán natu bag-bagu. ²¹ Ay binubutgán ne Jesus ta pinatag na. Ay se na nán, “Atán pikam isa nga masápul la kuwaam. Mawem iláku ngámin daya kuw-kuwám, ay se mu idde kadaya napubri ya paglakúwám, ay díkod ya bànáng mu, ay atán ka lángit tin. Ay se ka la nga kumíwid kiyà,” nán na.

²² Ay kane magina natu bag-bagu tun, ay naglamma ngala, ay sippapannakit ta namánaw ke Jesus, áta nabànáng pàrang.

²³ Ay se la ummàráng nge Jesus kadatu tù-tùgúdán na se na nán kaggída, “Nganna ya inagsulit daya babà-náng nga meráman kiya pangiturayán ne Dios,” nán na. ²⁴ Ay akkan ammu datu tù-tùgúdán tu pamàyanán da kitun na kinagi na. Ngamay netul-túluy ne Jesus tu kagiyan na nga nán na, “Annánà ku, nasulit kurug meráman kiya pangiturayán ne Dios daya tolay ya ittu dala pagtalgad ya kinabànáng da. ²⁵ Ikagi kadakayu nga nalà-lapat tala nga lumbut kiya abbut dágum ya kámel may iya keráman daya nabànáng kiya pangiturayán ne Dios,” nán na.

²⁶ Ay díkod nasdaáwan pàrang datu tù-tùgúdán na nga nán da, “Íinda lugud daya málà kiya pangiturayán ne Dios?” nán da. ²⁷ Ay binubutgán ne Jesus da nga nán na, “Akkan màwa daya tolay yala idi, may áwan ya di màwa ne Dios,” nán na.

²⁸ Ay tútu nán ne Pedro wa summungbát, “Ay paanna kami, ay nigsán mi ya ngámingámin gapu kiya ikikkíwid mi kikaw?” nán na.

²⁹ May nán ne Jesus kaggída, “Ikagi ya kurug kadakayu, nga nu iinna ya namánaw kiya balay na se kadaya wawwági na onu daya ina na se ama na, onu kadaya annánà na onu ya lusà na gapu kiyà se kiya Napiya nga Dámag, ³⁰ ay ad-adu may tu nigsán na ya mepatáli nga midde kaggína kídi ya kalawagán. Ta ad-adu wa babalay se wawwági, se ina, se annánà se lusà ya mepakin-kuwa kaggína, ay se mabiyág pe ka áwan

panda nu umbet ya algaw na. Ngamay masápul la mapal-pallà pikam. ³¹ May adu kadaya magkuna nga nangátu da, may aggída ya mebaba. Ay adu pe daya magkuna nga nababa da, may mepangátu da, ††” nán ne Jesus.

Tu mekàlu wa nangngagi ne Jesus kitu katay na

(Mat 20:17-19; Luc 18:31-34)

³² Ay kane manùdu da ngin na mameyag ka Jerusalem, ay magin-inunna nge Jesus kadatu malídug nga tù-tùgúdán na. Ay datu gummunud kaggída ay mag-ansing da. Ay pinagatittu ne Jesus datu sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán na se na ikagi kaggída ya màwa kaggína nga nán na, ³³ “Ka Jerusalem ya pameyaggán tada kídi, ay kattoni ay ipatiliw dà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay. Ay ippan dà kadaya nangátu wa pappádi se kadaya maragtùgud ki lintag, ay se dà a papatay gapu kiya ipabásul da kiyà, ay se dà iáwat kadaya akkan Judyu. ³⁴ Ay ug-ogan dà se lut-lutában dà se sap-saplit dà. Ay se dà ala nga patayan. Ngamay lumtu wà kammin kiya mekàlu wa algaw,” nán na.

Tu piyán de Santiago se Juan nga agngan ke Jesus

(Mat 20:20-28)

³⁵ Ay se la umadanni de Santiago se Juan na annánà ne Zebedeo ke Jesus. Ay nán da kaggína, “Misturu,” nán da. “Piyán mi nga kuwaan mu ya ikagi mi kikaw,” nán da. ³⁶ Ay tútu nán ne Jesus kaggída, “Nágan naya piyán nu nga kuwaan ku para kadakayu ta?” nán ne Jesus. ³⁷ Ay tútu nán da, “Pagtugawan nakami mán na duwa kiya giyán mu nu mangituráy ka. Isa kiya pane diwanán mu, ay isa kiya pane kasígid mu,” nán da.

³⁸ Ngamay nán ne Jesus kaggída, “Akkan nu wa ma-aw-awátan ya agngan nu,” nán ne Jesus. “Mabalin nu nád iturdán ya ummán kiya kapar-parigátan ku?” nán na. “Meturad nu nád pe daya meturdán ku?” nán na. ³⁹ “Annung mi,” nán da. Ay tútu nán ne Jesus kaggída, “Mabalin na annung nu wa meturdán daya meturdán ku ⁴⁰ ngamay áwan ku pagrabngán na magpíli nu iinna ya magtugaw kiya pane diwanán ku se kiya pane kasígid ku. Ata dedi ay para kadaya nangisaganáan ne Dios kampela ngin nin,” nán ne Jesus.

⁴¹ Ay kane magina datu sangapúlu nga tù-tùgúdán na tun, ay kinalúsaw da de Santiago se Juan. ⁴² Ay tútu kirrawán ne Jesus da ngámin se na nán kaggída, “Ammu nu nga daya agtuturáy daya akkan Judyu, ay it-ur-turayán da daya tolay. Ay se daya ap-apu kaggída, ay ipassingan da ya kinaapu da kadaya tolay. ⁴³ Ngamay akkan ummán kiyán ya màwa kadakayu. Ata ya maminya nga mepangátu, ay masápul la aggina ya magsirbi kadaya kabbulun na. ⁴⁴ Ay nu iinna kadakayu ya maminya nga mangiapu, ay aggína kuma ya bátug ga asassu nu ngámin. ⁴⁵ Ata oray iyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay akkan nà a inumbet ta pasir-biyán kadaya tolay, nu di iyà ya magsirbi kaggída. Ay

† Onu “binindisiyonán.”

††

inumbet tà pe nga mebasu ta senu mekàru daya bas-básul daya tolay," nán na.

Tu nammakasingan ne Jesus ke Bartimeo

(Mat 20:29-34; Luc 18:35-43)

⁴⁶ Ay dummatang de Jesus sin ka Jerico. Ay kane magtálaw da kitúni yin se datu tù-tùgúdán na se datu adu wa tolay ya ummunud kaggída, ay uwad pe ye Bartimeo, nga isa nga kúláp nga an-anà ne Timeo. Uwad da magtutúgaw kitu bíkat kalsáda. ⁴⁷ Ay kane mammuwán na nga lumíwán ne Jesus nga iNazaret, ay nán na nga nesáraw, "Jesus nga gakagaka natu David! Kalakkán nà agpà!" nán na. ⁴⁸ Ay adu tolay tu nangalúsaw kaggína nga anawáan da may kinggat na mán kammin tu nagkuna nga, "Gakagaka natu David! Kalakkán nà agpà," nán na.

⁴⁹ Ay tútu nagsínang nge Jesus se na pilbet. Ay tútu kirrawán da nga nán da, "Maganggam ka ngin. Ay gumnikát ka ta karrawán naka," nán da. ⁵⁰ Ay díkod nippà na tu kebál na se nakalagtu nga nawe kitu giyán ne Jesus.

⁵¹ Ay nán ne Jesus, "Nágan naya piyám ma kuwaan ku kikaw?" nán na. Ay, "Pakasinnan nà kammin, Misturu," nán natu kúláp. ⁵² Ay tútu nán ne Jesus, "Mawe ka ngin. Ay makasingan ka kurug gin gapu kiya angngurug mu kiyà," nán na. Ay dágus sala nga nakasingan nin, ay kummiwid pe yala ngin kade Jesus.

Tu kaganásan na nelalnà ne Jesus ka Jerusalem

(Mat 21:1-11; Luc 19:28-40; Jn 12:12-19)

11 Ay kane magiddadatang da ngin ka Jerusalem, ta atán da ngin kitu bantay Olivo wa nagbátán daya íli Betpage se Betania, ay nangipàrob nge Jesus ka duwa kadatu tù-tùgúdán na ² nga nán na, "Mawe kayu kiya amin-dupálan na íli. Ay nu lumná kayu win, ay masingan nu ya urbun asnu wa nesisílu wa áwan pikam ya nagtakay kaggína. Ay ubbadán nu ta ilbet nu," nán na. ³ "Ay nu atán ya magkuna kadakayu ka, 'Kannán nu wa ubbadán yán?' nán na, ay nán nu kaggína nga, 'Masápul ne Apu, ay ipatulli na kammin pe,' nán nu," nán na.

⁴ Ay díkod tútu nawe da kurug gin, ay nedúpág gala tu mata da kitu urbun asnu kitu kalsáda nga nesisílu kitu lalásígán naya isa nga balay. Ay kane ubbadán da ngin, ⁵ ay uwad da kadatu magsisíkad kitúni ya nagkuna kaggída nga nán da, "Tura nu ubbadán ya urbun?" nán da.

⁶ Ay tútu kinagi da tu pekagi ne Jesus, ay díkod pinála da kaggída. ⁷ Ay tútu nilbet da tu urbun kitu giyán ne Jesus, ay se da la nga nesàlapán datu bádu da kitu addag natu urbun, ay se yala nagtakay ye Jesus.

⁸ Ay adu kadatu tolay tu nangisàláp kadatu bad-bádu da kitu kalsáda. † Ay datu duddúma, ay nagtappád da kadatu pas-pasanga datu kay-káyu se da iap-apán kitu kalsáda. ⁹ Ay ngámin datu tolay ya nagin-inunna se datu gumun-gunud kaggína, ay nesar-sáraw da ya,

† Tu nangisàláp da kadatu bad-bádu da kitu kalsáda tu angngipassingan da ki ammatag da kaggína.

"Madáyaw we Dios!" nán da. "Madáyaw ya inumbet nga nebon ne Apu. ¹⁰ Maday-dáyaw ya umbet ta pangiturayán nga ummán kitu pangiturayán tu apuapu tada nga David. Madáyaw we Dios nga kangatuwán," nán da.

¹¹ Ay tútu linumnà e Jesus ka Jerusalem, ay se la nawe kitu templo. Ay kane masingan na ngámin nin datu atán kitúni, ay nawe da se datu sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán na ka Betania, áta gídám pe yin.

Tu nangngiamámug ne Jesus kitu káyu wa gígus

(Mat 21:18-19)

¹² Ay kane kaláwa kane inumbet da nga gayát ka Betania, ay nabisinán ne Jesus. ¹³ Ay nasingan na tu káyu wa gígus kitu ad-adayyu kitu dálen nga nasagúngut. Ay tútu nawe na siningan nu atán búnga na. May áwan na nga nasuwà a búnga na, nu di tittu tu adon na ngala, ta akkan agbubúnga daya gígus lugud. ¹⁴ Ay tútu nán na kitu káyu, "Awan nin ya makaramán ka búnga mu win ka panda," nán na.

Ay nagìna datu tù-tùgúdán na tu kinagi na.

Tu nammatálaw ne Jesus kadatu maglà-láku kitu unag natu Templo

(Mat 21:12-17; Luc 19:45-48; Jn 2:13-22)

¹⁵ Ay kane makadatang da ngin ka Jerusalem, ay linumnà e Jesus kitu Templo se na pataláwan ngámin datu maglà-láku se maggà-gátang kitu unag na. Ay nìtolán na datu tebol datu maragsupli ka pirà se datu tugaw datu maglà-láku ka ladágan. ¹⁶ Ay se na iallang ya atán agtu wa lumíwán kitu amuwág natu Templo.

¹⁷ Ay se yala nga mangisúru kadatu tolay nga nán na, "Nán naya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga,

'Ya balay ku, ay mengagánan ka balay ya agkararágan ngámin tolay ked kalawagán,' ngamay tura nu mán kammin na pinagbalin ka balay daya maragtákaw," nán ne Jesus.

¹⁸ Ay kane magina datu ap-apu datu pappádi se datu maragtúgud ki lintag tun na kinagi na, ay lam-lamtan da ngin na patayan may umamà da ta pagballà ngámin datu tolay tu angngisúru na.

¹⁹ Ay kane gídám min, ay nagtálaw da ngin kitu íli.

Tu káyu wa gígus nga nalpug gin

(Mat 21:20-22)

²⁰ Ay kane pagmakát tin kane lumíwán da manin kitu gígus, ay nasingan da ngin na nalaylay ngámin nin oray tu arutáng na. ²¹ Ay gapu ta nadamdam ne Pedro tu nàwa kitu gídám, ay tútu nán na ke Jesus, "Misturu," nán na, "sinnam kod tu gígus nga ginedán mu may nalaylay yin," nán na.

²² Ay tútu nán ne Jesus kaggída, "Mangurug kayu wala ke Dios. ²³ Ay kagiyán ku kadakayu nga mabalin nu pe nga nán kídì ya bantay, 'Magkalit ka kiyán se ka la magpisù kiya bebay,' nán nu, nga akkan nu wa paggad-gadduwán nga kurugan na màwa ya piyán nu, ay màwa kurug. ²⁴ Ay túya kagiyán ku pe kadakayu nga, oray nágan naya piyán nu wa agngan kiya kar-

árag nu, ay kurugan nu nga málà nu kurug, ay midde kurug kadakayu.

²⁵ Ay ki peyang nga agkar-karárag nu, ay masápul la pakawanan nu daya ammu nu wa nakabásul kadakayu, ta senu ya Ama nu wa atán ka lángit, ay pakawanan nakayu pe kadaya bas-básul nu," nán na. ²⁶ "Ngamay nu akkan nu pakawanan daya duddúma, ay akkan nakayu pe pakawanan ya Ama nu wa atán ka lángit," nán na.

Ya saludsud mepanggap kiya naggayatán naya turáy ne Jesus

(Mat 21:23-27; Luc 20:1-8)

²⁷ Ay nagulli kammin de Jesus ka Jerusalem. Ay kitu kowad ne Jesus nga magdal-dalen kitu unag templo, ay inumbet datu ap-apu datu pappádi se datu maragtùgud ki lintag se datu pangmanàman datu Judyu, ²⁸ nga nán da, "Kawà naggayatán naya turáy mu wa mangwa kadaya kuk-kuwaam, ay se iinna ya nangidde kikaw kiyán na turáy?" nán da.

²⁹ May nán ne Jesus nga summungbát, "Magsaludsud dà pikam kadakayu, ay nu masungbát-an dà, ay túya ikagì pe nu wà naggayatán naya turáy ku wa mangwa kadaya kuk-kuwaan ku," nán na. ³⁰ Ay nán na, "Wà naggayatán natu turáy tu Juan na marammawtisár? Naggayat ke Dios onu kadaya tolay?" nán na.

³¹ Ay tútu nagsisinnaludsud da nga nán da, "Nu nán tada nga naggayat ke Dios, ay, 'Tura nu lugud da akkan kinurug tu Juan,' nán na. ³² Ngamay akkan tada makagi nga, 'Gayát kadaya tolay,'" nán da. Ata magansing da kadatu tolay, áta kurugan datu tolay nga kurug isa nga pagbàbànanan ne Dios tu Juan. ³³ Ay díkod nán da ngala ngin na summungbát ke Jesus, "Akkan mi ammu," nán da.

Ay tútu nán pe ne Jesus kaggída, "Akkan ku lugud pe ikagì nu wà naya naggayatán naya turáy ku wa mangwa kadaya kuk-kuwaan ku," nán na.

Ya pangárig mepanggap kadatu magtag-tagasíngan kitu kaubásan

(Mat 21:33-46; Luc 20:9-19)

12 Ay se manin nán ne Jesus nga nagpangárig, "Atán isa nga tolay ya nagmúla ka adu wa úbas, ay se na abutan. Ay nagabbut pe ka abay kitu pínát ta pagaggián da kitu búnga tu úbas ka angngalà da kitu digu na. Ay nangwa pe ka alingúdu wa bal-balay ka pagbantáyan da. Ay se na nga pinatagasinnán ka sabáli tolay, ay se la nawe ka sabáli ya íli. ² Ay kane pinagbubúrás sin, ay nangibon tu makin-kuwa kadatu asassu na nga mawe mangalà kitu kípát na kadatu magtag-tagasíngan kitu kaubásan na. ³ Ngamay dinugkam mán kammin datu magtag-tagasíngan tu nebon na, se da nga sap-saplit se da pinatálaw wa áwan niddeidde kaggína. ⁴ Ay díkod nangibon manin ka sabáli nga asassu, may tinal-talíngu da ka pangkur se da neap-appat. ⁵ Ay nangibon manin ka sabáli ya asassu, ay pinatay da mán kammin. Ay ummán nala

nga ummán tu kinuw-kuwa da kadatu duddúma pikam ma nebon na. Binaubáut da datu duddúma, ay pinatay da datu duddúma.

⁶ May atán pikam isa nga annung na nga ibon. Tu pà-pàgan na nga an-anà na nga laláki. Ay tútu nebon na tu an-anà na, áta nán na kitu lammat na nga, 'Ipatag da kam agpà ala ya an-anà ku wi,' nán na. ⁷ Ngamay kane masingan datu magtag-tagasíngan kitu kaubásan tu an-anà natu tolay, ay nán da kitu isaisa kaggída, 'Tú idi ya magtáwid kídì ya kaubásan. Patayan tada ta senu kuw-kuwa tada ngámin dedi ya tawídan na,' nán da. ⁸ Ay tútu dinugkam da se da nga nippan kitu adayyu kitu kaubásan, ay se da pinatay," nán na.

⁹ Ay se la nán ne Jesus, "Nu umbet tu makin-kuwa kitu kaubásan, ay nágan lugud ya kuwaan na kadatu magtag-tagasíngan kitu kaubásan na, nu di nada nga patayan, ay se na ipatagasíngan ka sabáli yin tu kaubásan na," nán ne Jesus. ¹⁰ Ay se na nán kaggída manin, "Akkan nu nád pikam ma nabása kiya nesúrát ta bábànan ne Dios ya nán na nga,

'Tu batu wa lùsawan daya maragbalay, ay ittu tu nesulalit nga nagbalin ka kaligdaán na paniínán kiya súli naya balay. ¹¹ Kinuwa ne Dios nga ummán kiyán ta ittu ya piyán na. Ay nakas-kasdáaw kadàtada yán na kinuwa na,'" nán na.

¹² Ay kane maawátan da nga aggída tu kepapannán natu kinag-kagi ne Jesus nga pangárig na, ay tútu piyán da nga tiliwan, ngamay umamà da kadatu adu wa tolay. Ay tútu nagtatálaw da ngala ngin.

Tu saludsud mepanggap kiya panagbáyad ka buis

(Mat 22:15-22; Luc 20:20-26)

¹³ Ay díkod kane magkakápan nin datu Pariseo, ay nagibon da kadatu duddúma nga Pariseo se kadatu bungguay ne Herodes nga mawe ka giyán ne Jesus nga magsisim kaggína kadaya kagiyán na, ta senu atán ya pambár da nga maniliw kaggína nga nán da. ¹⁴ Ay tútu inumbet da kitu giyán na, ay nán da, "Misturu, ammu mi nga akkan ka nga magbutabotal. Ay se kurug pe nga isúrum ya mepanggap kiya piyán ne Dios kadàtada nga tolay. Ay akkan mu pe ya pagdudúmán daya tolay oray nágan naya sáad da. Ay nágan naya nán mu kídì lugud, magbásul kami nád kiya lintag ne Dios nu magbáyad kami ka buis ke Ari Cesar ka Roma, onu akkan?" nán da. ¹⁵ "Magbáyad kami nád, onu akkan?" nán da.

May nammuwán ne Jesus tu agpì-piduman da. Ay tútu nán na kaggída, "Tura dà sisimán ta? Iddán dà mán ka pinaláta nga pirà ta sinnan ku," nán na kaggída. ¹⁶ Ay niddán da ka isa, ay nán na kaggída, "Iinna ya makin-murang se makin-ngágan kiya atán kídì ta?" nán na. "May e ári Cesar," nán da.

¹⁷ Ay tútu nán na, "Idde nu lugud ke Ari Cesar ya pagrabngán na, may idde nu pe ke Dios ya pagrabngán na kampela ngin," nán na kaggída. Ay nasdaáwan da tutu wala kitu kinagi na.

Ya saludsud mepanggap kiya ilaltu kammin daya natay

(Mat 22:23-33; Luc 20:27-40)

¹⁸ Ay uwad da pe nga Saduceo wa inumbet kitu giyán ne Jesus. Daya Saduceo, ay tú dedi daya akkan mangurug kiya ilaltu daya natay. Ay nagsaludsud da ke Jesus nga nán da, ¹⁹ "Misturu," nán da. "Kinagi natu Moses kitun kitu bílin na kadàtada nga Judyu, nga nu matay ya isa nga laláki ay se áwan na nga pútut, ay masápul la atawán naya wagi natu natay tu búkud, ta senu daya pútut da ay mebíláng da ka pútut natu wagi na nga natay. ²⁰ Ay uwad pittu wa magwawági nga pabeg lalláki. Nangatáwa tu manákam, may natay yala nga áwan na nga pútut. ²¹ Ay díkod inatawán natu mekàduwa nga wagi na tu ípág na. May páda na kam tu nàwa. Natay pe tu laláki nga áwan da pe an-anà. Ay páda na kam pe tu nàwa kitu mekàlu. ²² Ay áwan ya nakapútut kadatu pittu. Ay se yala natay pe yin tu babay. ²³ Ay díkod nu iya ilaltu daya natay, iinna ya makin-atáwa kitu babay, ay ummatáwa da mà ngámin na pittu kaggína?" nán da ke Jesus.

²⁴ Ay tútu sinungbátan ne Jesus da nga nán na, "Masábag kayu kiya aglam-lammat nu kiyán a, ta akkan nu maaw-awátan ya nesúrat ta bàbànan ne Dios, ay se akkan nu pe ammu ya kababalin ne Dios," nán na.

²⁵ "Ata kiya ilaltu kammin datu natay, ay áwan nin ya maggaattáwa kadaya lalláki se babbay. Ata ummán da ngin kadaya anghel ne Dios," nán na. ²⁶ "Ay nu mepanggap kiya ilaltu daya natay yin, ay kurug ga lumtu da. Akkan nu pikam nabása kitu nesúrat tu Moses ta, kitu inagkuna ne Dios kitu inagpassingan na kitu maggatagatang nga kaykayu nga nán na, 'Iyà ya Dios ne Abraham, se Dios pe ne Isaac se Dios pe ne Jacob,' nán na. ²⁷ Ata e Dios, ay akkan Dios daya natay, nu di aggína ya Dios daya magbiyág," nán na. "Kurug tutu wala nga nasábag kayu," nán ne Jesus kadatu Saduceo.

Ya kapàgán na bílin

(Mat 22:34-40; Luc 10:25-28)

²⁸ Ay kane magina natu isa nga maragtùgud ki lintag tu nagsuw-suway da se itu napiya nga sungbát ne Jesus, ay inumbet pe, se nagsaludsud pe ke Jesus nga nán na, "Misturu, iinna ya kapàgán pànanng kadaya ngámin na bil-bílin kiya lintag natu Moses?" nán na.

²⁹ Ay tútu nán ne Jesus, "Tú idi ya kapàgán pànanng, 'Ginán nu wa iIsrael. E Apu wa Dios tada, ay sissa nga Apu. ³⁰ Ipas-pasnà mu tutu wala ya amminya mu ke Apu wa Dios mu. Aggína ya pàgam ki ngámin na ur-uray mu se ki ngámin na biyág mu se ki ngámin na bílag mu,' nán na. ³¹ Ay ya mekàduwa ay, 'Piyán mu ya kasittolay mu nga ummán kiya amminyám kiya baggim,'" nán ne Jesus. "Ay áwan lintag ga napà-patag may dedi," nán na.

³² "Ay kurug ya nán mu Misturu," nán natu maragtùgud ki lintag. "Kurug ya nán mu wa sissa ya Dios, áwan sabáli yin. ³³ Ay se masápul la sissa ya uray

naya tolay nga maminya ke Dios se piyán ta ki ngámin na biyág ta, se ki ngámin na bílag ta, se piyán ta pe ya kasittolay ta, nga ummán kiya amminya ta kiya baggi ta. Ay kurug ga napà-patag pànanng dedi ngam ngámin daya sinidug ga pagbasu se dátun," nán natu maragtùgud ki lintag.

³⁴ Ay kane nammuwán ne Jesus nga nasírib kitu inagsungbát na, ay tútu nán na, "Adanni ka kiya pangiturayán ne Dios sin," nán na. Kalpasán natun, ay áwan tutu wala ya maketurad da magsaludsud din kaggína.

Ya saludsud nga mepanggap kiya Cristo

(Mat 22:41-46; Luc 20:41-44)

³⁵ Ay kitu agbàbànan pikam ne Jesus kitu Templo, ay nán na, "Taanna, tura kagiyan daya maragtùgud ki lintag nga e Cristo, ay pútupútut tu Ari David? ³⁶ Ay uwad mà nepekagi naya Ispiritu ne Dios kitu David nga,

'Nán ne Apu kiya Apu ku, Magtugaw ka kiya pane diwanán ku panda kiya ammasúkù kadaya kumalínga kikaw,'

nán na. ³⁷ Ay nu 'Apu' nán natu David kiya Cristo, ay mapaanna lugud ya agbalin naya Cristo ka gaka natu David?" nán na. Ay naganggam pànanng datu tolay ya naggigina kaggína.

³⁸ Ay nagtùgud pikam me Jesus nga nán na, "Taronan nu daya maragtùgud ki lintag. Pàgan da ya magdàdàdà a sibbabádu ka adaddu se pà-pàgan da pe ya rispitaran tolay da kiya pagad-aduwán. ³⁹ Ay pà-pàgan da pe ya magtugaw kadaya agtutúgawán daya nangátu wa tolay kadaya sin-sinagoga se kadaya pagsasay-ammán. ⁴⁰ Ngamay tap-taplan da daya kuwuwa daya bubbúkud da babbay, ay se da kadadduwan ya magpi-pikaràrag ka panarukkab da kadaya kukkuwaan da nga nadakè. Ngamay nadammat tutu wala ya kapanísán daya ummán kadayán na tolay," nán na.

Tu nammatag ne Jesus kitu uperta natu búkud da babay

(Luc 21:1-4)

⁴¹ Ay kane uwad de Jesus kitu templo, ay nagtutúgaw kitu bátug tu aggipayán da ka uperta nga pirà. Ay sin-sinnan na datu tolay ya magippáy kadatu uperta da. Ay adu datu nippáyán datu babànanng. ⁴² Ay uwad pe isa nga napubri nga búkud da babay ya nangipisù ka dudduwa nga sintábu.

⁴³ Ay tútu pinaderun ne Jesus kaggína datu tù-tùg-údán na se na nán kaggída, "Kurug idi nga ikagi kadakay da bíláng ad-adu tu nidde natu napubri ya búkud da babay ngam ngámin na nidde datu duddúma," nán na. ⁴⁴ "Ata datu duddúma, ay nagidde da ngala kadatu surù ala datu bànánng da. Ngamay aggína, ay oray nganna ya kinapubri na, ay nidde na ngámin tu tittu wa pagbiyág na," nán na kadatu tolay na.

Tu nangngagi ne Jesus kitu karba natu Templo

(Mat 24:1-2; Luc 21:5-6)

13 Ay kane lumawán ne Jesus kitu Templo, ay nán natu isa kadatu tù-tùgúdán na kaggína, “Misturu, sinnam kod, nganna ya inagkadadakkal daya batu-batu na se inagkadadakkal daya bal-balay kiya lebut na,” nán na.

² Ngamay nán ne Jesus nga nesungbát, “Sisinnán mu pikam ngámin dedi ya napiya nga bal-balay kídi, may ikagì kadakayu nga umbet ya algaw nga áwan nala ya mabansi nga maglànù a batu nga di mepúkay,” nán na.

Daya umbet ta kapar-parigátan

(Mat 24:3-14; Luc 21:7-19)

³ Ay kitu kowad ne Jesus nga magtutúgaw kitu bantay Olivo wa umàráng kitu templo, ay inumbet de Pedro se Santiago se Juan se Andres kitu giyán na. Ay tittu da kitúni, ay nán da kaggína, ⁴ “Ikagim mán kadakami nu nungay naya kàwa ngámin datun. Ay se nu nágan daya pagilasínán mi kiya kàwa ngámin datun,” nán da.

⁵ Ay tútu nán ne Jesus, “Magtaron kayu! Akkan kayu wa paal-alílaw ki oray inna! ⁶ Ata adu daya tolay ya umbet nga magpamaráng nga magkuna nga, ‘Iyà ya Cristo!’ nán da. Ay adu daya sabágan da. ⁷ Ay akkan kayu wa malídug oray madámag nu daya gubagubát se oray magina nu mismu dayán. Ta masápul la màwa ngámin dayán na munna. May akkan pikam ittu ya panda naya kalawagán,” nán na. ⁸ “Ata maggugubát pikam daya il-ili ay se maggugubát pe daya il-ili nga iturayán daya à-ári. Ay mangyagyag pe kadaya nagbal-baláki nga giyán, ay se umbet pe ya pinagguulát. May anggayát tala naya kapar-parigátan nu yán.

⁹ Ay nu dakayu, ay magtar-taron kayu wala, ta ipatiliw dakayu daya tolay gapu kiya angngurug nu kiyà. Sap-saplit dakayu kadaya sinagoga. Ay ippan dakayu kadaya àráng daya agtuturáy se daya à-ári gapu kiyà, ay tú yanin ya angngipakammu nu kaggída kiya mepanggap kiyà. ¹⁰ Ay se masápul pikam pe ya kebàbànan naya Napiya nga Dámag kadaya ngámin il-ili,” nán na.

¹¹ Ay se na pe nán, “Ay nu idarum dakayu se dakayu pabasúlan, ay akkan nu punnán na paglídug nu nágan daya isung-sungbát nu. Ata kiya oras na, ay tittu daya mepakammu kadakayu daya isung-sungbát nu. Ata akkan dakayu kampela ngin nin ya magun-úni nu di ya Ispiritu ne Dios.

¹² Ay daya tolay ay papatay da daya wawwági da kampela ngin nin. Ay ummán pe kiyán ya kàwaán daya maggaáma. ¹³ Ay kalúsawan dakayu pe daya ngámin tolay gapu kiya angngurug nu kiyà. Ngamay nu iinna ya maketurad panda kiya panda na, ay ittu ya alà ne Dios,” nán na.

Ya kadamtán na kapar-parigátan

(Mat 24:15-28; Luc 21:20-24)

¹⁴ “Ay nu masingan nu win tu kadásán na masingan nga atán kiya akkan na kuma kippayán, (Ay maawátan kuma din pà nang naya magbása) ay daya atán ka Judea, ay masápul la magkakáwe da ngámin kadaya ban-bantay. ¹⁵ Ay daya mepas-pasmu wa atán kiya atap daya babalay da, ay akkan da tagge umúlug ga maggalà kadatu kuw-kuwa da nga atán kitu unag tu balay da. ¹⁶ Ay daya atán kiya komán da, ay akkan da pe tagge masápul ya umang pikam kadaya babalay da nga mangalà ka bádu da. ¹⁷ Ay kiyán na oras, ay kakal-kalakkán daya nabùsit se daya atán na tagíbi. ¹⁸ Ay ik-arárag nu ke Dios nga akkan din na màwa kiya aggamiyán na. ¹⁹ Ata kiyán na algaw, ay napanat pà nang ya kapar-parigátan daya tolay. Ta áwan pikam ma ummán kiyán na nakapar-parigátan daya tolay naggayát kitu nammarsuwa ne Dios kídi ya kalawagán panda kiyán. Ay áwan nin pe ya màwa nga ummán kiyán. ²⁰ Ay nu akkan nala nga kinabib-án ne Dios ya algaw nayán na kà-kàwaán, ay áwan tolay ya magbiyág. Ngamay gapu kadaya píli ne Dios, ay túya kinabib-án na ya algaw nayán na panagrig-rígát.

²¹ Ay nu kiyán na oras, ay atán da magkuna kadakayu nga, ‘Atán kídi ya Cristo,’ onu, ‘Atán kannán,’ nán da, ay akkan nuda kur-kurugan. ²² Ata daya magpamaráng nga Cristo se daya magpamaráng nga pagbàbànanan ne Dios, ay maglaltuwád da ngin kiyán na al-algaw. Mangipas-passingan da kadaya nakas-kasdáaw pà nang nga mà-màwa ka pangalílaw da kadaya tolay. Ay nu mabal-balin kuma ngala ay ialílaw da pe daya píli ne Dios ka tolay na. ²³ Ngamay magtar-taron kayu. Oray ta nekagi ya ngámingámin nin kadakayu,” nán na.

Ya ilalbet naya nengágan da kitun ka An-anà Tolay

(Mat 24:29-31; Luc 21:25-28)

²⁴ “Ay nu mabalin ngámin dayanin na rig-rígát, ay maggibat pe yin ya mata, ay akkan pe yin na pumaláng ya búlán. ²⁵ Ay metà nagán pe daya bittuwan ka lángit se makínin pe daya duddúma pikam nga atán ka lángit.

²⁶ Ay tú yanin ya akasingan da ngin kiyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay ya umbet tin na mebulun ki angap. Ay masingan da pe ya kinaturáy ku pà nang se iya kinadáyaw ku. ²⁷ Ay se ku wala ibon daya anghel ne Dios nga magurnung kadaya ngámin na píli ne Dios nga tolay na nga maggagayát kadaya ngámingámin na giy-giyán ked kalawagán,” nán ne Jesus.

Ya pakelasínán kiya ilalbet kammin ne Jesus

(Mat 24:32-35; Luc 21:29-33)

²⁸ “Ay damdamman nu ya mà-màwa kadaya káyua wa gígus. Ata nu maglannuway da ngin, ay ammu nu win na tagay yin ya agdagun na. ²⁹ Ay ummán pe kiyán nga nu masingan nu win datun na kinag-kagì a mà-màwa, ay ammu nu pe yin na tagay tutu wala pe yin

ya ilalbet ku. ³⁰ Ay ikagì tutu wala kadakayu nga màwa ngámin dedi ki di pikam katay ngámin daya tolay kadedi ya al-algaw. ³¹ Madadál lala ya lángrit se ya kalawagán, may ya bàbànan ku ay, akkan da wayya nga di màwa," nán na.

Awan makammu kiya ilalbet kammin ne Jesus
(Mat 24:36-44)

³² "Ay nu iya algaw se oras nga kàwa dayán, ay áwan ya makammu. Oray daya anghel ne Dios, ay oray iyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay. Tittu ya Ama nga atán ka lángrit ya makammu. ³³ Magtaron kayu lugud se sissasagána kayu kuma peyang ta akkan nu lugud ammu nu nungay na ya kàwa nayán. ³⁴ Ata ya kàwaán na ay meárig kiya kuwaan naya isa nga tolay nga mawe ka adayyu wa íli. Nga nu panáwan na ya balay na, ay patagasinnán na kadaya asassu na, ay ibílin na pe ya kuwaan naya isaisa kaggída. Ay ummán pe ya guwardiya, bilínan na nga magguwardiya kiya gagyangán na.

³⁵ Ay díkod magsagána kayu peyang ta akkan nu ammu nu nungay naya ilalbet naya makin-balay, bárang kiya gid-gidám onu kiya túlad gabi onu kiya danni láwa, onu kiya pagmakát. ³⁶ Ay get tala nga malàdadán kayu, ay dangan nakayu wa matúdug. ³⁷ Ay daya kinag-kagì kadakayu, ay ittu pe ya kagiyan ku kadaya ngámin tolay," nán na.

Tu aggutad da nga mamatay ke Jesus
(Mat 26:1-5; Luc 22:1-2; Jn 11:45-53)

14 Ay duwa ngalgaw wala ngin se yala nga itu algaw wa piyasta nga panagbabasu se itu angnán da ka sinápay ya áwan pamalbád. Ay datu ap-apu datu pappádi se datu maragtùgud ki lintag, ay magsap-sápul da ka pamàyanán da ta senu nalingad ya anniliw se ammatay da ke Jesus. ² Ata nán da nga, "Akkan tada nga ipàmu ki piyasta ta get tala nu maggariguddò daya tolay," nán da.

Tu inangngípu natu babay ke Jesus ka talibangug
(Mat 26:6-13; Jn 12:1-8)

³ Ay kane atán nin de Jesus ka Betania kitu balay ne Simon, tu naglappang kitun, ay uwad isa nga babay ya inumbet kitu giyán ne Jesus, kitu kowad da nga mangán. Ay uwad netúgut na nga tangabutilya nga talibangug nga nangína pànanang, ta nàwa ka nardo nga áwan na nga kibukibug. Ay linùtán na tu butilya, ay se na nga isiyasiyà tu talibangug kitu úlu ne Jesus. ⁴ Ngamay kane masingan datu duddúma nga tolay kitúni, ay nagsabbat tu uray da nga nán da kitu isaisa kaggída, "Tura na dadàlan ya talibangug na," nán da. ⁵ "Neláku na kuma ka tallu gatut ta denari † yán se na idde kuma ya paglakúwán na kadaya napubri," nán da, ay se da linùsaw tu babay.

⁶ Ngamay nán ne Jesus kaggída, "Bay-án nu wala a. Tura nu pe ya lùsawan, ay napiya mà ya kinuwa na

† Ya tallu gatut ta denari ay ittu ya suwildu naya isa nga tolay ki makadagun.

kiyà," nán na. ⁷ "Ta daya napubri, ay kabul-bulun nuda peyang, ay oray nágan na nga oras, ay annung nu ya sumeng kaggída, ngamay nu iyà ay akkan nà atán peyang kadakayu. ⁸ Ay kinuwa na ya kabailán na. Idi ya nangngípu na kiyà kídì ya talibangug ay angnisagána na kiyà kiya pannaketaman ku. ⁹ Ay ikagì kadakayu nga oray kawà na ked kalawagán ni ya kebàbànanan naya Napiya nga Dámag, ay mebàbànan pe ya kinuwa nedi ya babay ka panamdammán daya tolay kaggína," nán ne Jesus.

Tu angnipatiliw ne Judas ke Jesus
(Mat 26:14-16; Luc 22:3-6)

¹⁰ Ay se yala nga nawe pe yin tu Judas Iscariote nga isa kadatu sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán na kitu giyán datu ap-apu datu pappádi, ta mawe na iamomán kaggída ya anniliw da ke Jesus. ¹¹ Ay kane mammuwán datu ap-apu datu pappádi, ay nagpatag da. Ay tútu kinariyán da ngin ka pirà. Ay tútu isingasingan na pe yin tu oras nga napiya nga angnipatiliw na ke Jesus.

Tu nuddi nga nepanggidám ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na

(Mat 26:17-25; Luc 22:7-14,21-23; Jn 13:21-30)

¹² Ay kitu munna nga algaw natu piyasta nga angnán da ka sinápay ya áwan pamalbád, (nga ittu pe tu algaw natu agbasu da ka karneru) ay nán datu tù-tùgúdán ne Jesus kaggína, "Kawà na ya piyám ma pangisaganáan mi ka panggidám tada kídì ya piyasta?" nán da.

¹³ Ay tútu nebon na datu duwa kaggída nga nán na, "Mawe kayu kiya íli, ay sabbat nakayu ya isa nga laláki nga sikkaagtu ka tangaamutu nga danum, ay kumíwid kayu win kaggína. ¹⁴ Ay lumná kayu pe kiya balay nga langkan na, ay se nu wala nán kiya bumalay nga, 'Pasaludsud ne Misturu nu ka wàna nga kuwartu kanu ya panggidáman na se daya tù-tùgúdán na kídì ya piyasta nga panagbabasu,' nán nu," nán na. ¹⁵ "Ay itùgud na kadakayu ya amingúdu wa kuwartu wa abay, ay se atán ngámin pe yin daya masap-sápul kitúni. Ay kitúni ya pangisaganáan nu kiya panggidám tada," nán ne Jesus kadatu duwa. ¹⁶ Ay díkod, nawe yin datu duwa kitu íli, ay nasmà da kurug ngámin tu kinagi ne Jesus kaggída. Ay tútu nesagána da ngámin nin tu panggidám da kitun na piyasta.

¹⁷ Ay kane gidám min, ay inumbet nge Jesus kitúni yin se datu sangapúlu se duwa. ¹⁸ Ay kitu kowad da ngin na magkakán, ay nán ne Jesus kaggída, "Ikagì tutu wala kadakayu nga atán kadakayu nga kaduwà a mangán ya mangipatiliw kiyà," nán na. ¹⁹ Ay nagp-annakit datu tù-tùgúdán na, ay tútu nagsaludsud tu isaisa kaggída ke Jesus nga nán da, "Iyà ya nán mu?" nán da. ²⁰ Ay tútu nán na kaggída, "Ya isa kadakayu wa sangapúlu se duwa nga mepúnu kiyà ka pangidnattán ka sinápay, ay aggína," nán na. ²¹ "Ngamay màwa mà kammala ngin nin kiyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay ya ummán kitu nesúrát ta bàbànan ne Dios

mepanggap kiyà. Ngamay kakal-kalakkán ya tolay ya mangipatiliw kiyà. Napi-piya kuma ngala kaggína nu akkan na neaná," nán na.

Tu nuddi ya nanggidám ne Jesus
(Mat 26:26-30; Luc 22:15-20; 1 Cor 11:23-25)

²² Ay kitu agkakán da, ay nangalà e Jesus ka sinápay, ay se yala nga nagiyáman se na la sinappitappig, ay se na la nidde kaggída, ay se na la nga nán, "Alà nu idi ta kanan nu. Tú idi ya baggi," nán na.

²³ Ay se na la pe inalà tu binásu wa inuman da. Ay kane mabalin magiyáman, ay nidde na pe kaggída ta senu umminum da ngámin kitúni. ²⁴ Ay nán na kaggída, "Tú idi ya dágà a katungpálan naya baru nga kari ne Dios kadaya tolay. Mearúyut ya dágà ta senu mapakawan daya bas-básul daya adu wa tolay. ²⁵ Ay ikagì kadakayu nga akkan nà in na uminum kídi ya mainum nga nàwa ki digu búnga úbas, panda kiya algaw wa angnginum ku manin nu atán nà in kiya pangiturayán ne Dios."

²⁶ Ay kane mabalin da nga mangansiyon ka isa nga kansiyon, ay lumdawán da ngin, se da nawe kitu bantay Olivo.

Nepainunna ne Jesus nga kinagi ya angngituláyaw ne Pedro kaggína

(Mat 26:31-35; Luc 22:31-34; Jn 13:36-38)

²⁷ Ay nán ne Jesus kaggída ngámin, "Kídi yin na gabi, ay pagtataláwan dà ngámin nin gapu kiya màwa kiyà. Ata atán ya nesúrát kiya bàbànan ne Dios nga nán na, 'Patayan ku ya magtag-tagasíngan kadaya karneru, ay masip-siparà daya karneru,' nán na," nán ne Jesus. ²⁸ "Ngamay nu lumtu wà kamm-in, ay inunnaán takayu ka Galilea," nán na.

²⁹ Ay tutu nán ne Pedro kaggína, "Oray nu pagtataláwan daka ngámin, ay akkan taka paglikudán," nán na. ³⁰ Ngamay nán ne Jesus kaggína, "Kagiyan ku tutu wala kikaw nga kídi yin na gabi, ki di pikam ma kapamidduwa daya anù a magittaráut, ay namiluwán nà in na netuláyaw," nán na. ³¹ Ay tútu nag-aggat lugud din tu nangnguna ne Pedro ka, "Oray nu metangatay yà kikaw, ay akkan taka ituláyaw," nán na. Ay ittu pe yán tu kinagi ngámin datu tù-tùgúdán na.

Tu nagkar-karárag ne Jesus ka Getsemani

(Mat 26:36-46; Luc 22:39-46)

³² Ay tútu nawe da ngin kitu giyán na Getsemani. Ay kane dumatang da, ay nán na kadatu tù-tùgúdán na, "Magtutúgaw kayu wala kídi ta mawe yà a magkar-karárag," nán na. ³³ Ay nebulun na de Pedro se datu duwa nga magwagi, de Santiago se Juan. Ay se yala nagp-annakit se naribù pà nang. ³⁴ Ay se na nán kaggída, "Magpannakit tà pà nang, ay ummán nà ka matay gapu kídi ya pannakit ku. Magbansi kayu kídi ngamay mepagpúyát kayu wala kiyà," nán na.

³⁵ Ay tútu nawe kitu ad-adayyu, ay se la nagukkab kitu lusà se magkarárag, nga nu mabalin kuma ay melísi kitun na màwa kaggína. ³⁶ Ay nán na "Ama,

mabalin mu kuwaan ya ngámingámin," nán na. "Nu mabalin kuma ngala, ay ilísi nà kídi ya pannakatay ku, ngamay akkan ya piyán ku ya masúrut, nu di ya piyán mu kampela ngin nin," nán na.

³⁷ Ay kane umbet kitu giyán datu tallu, ay dinatang nada nga magkakatúdog. Ay tútu nán na ke Pedro. "Simon, matúdog ka ta? Akkam mabaal, gane, ya mepagpúyát kiyà ka oray isa ngala nga oras! ³⁸ Magpúyát kayu se magkarárag kayu ta senu malisiyán nu din daya kapar-paroán nu. Ata kurug ga piyán nu kiya uray nu ya akkan meparò, ngamay nakapsut ya baggi nu," nán na.

³⁹ Ay se la nawe manin na nagkarárag, ay ittu na kam tu nekarárag na. ⁴⁰ Ay se la inumbet manin kitu giyán da, ay dinatang nada manin na magkakatúdog, áta akkan da tutu wala nga marngát datu mata da. Ay akkan da ammu nu nágan tu kagiyan da kaggína.

⁴¹ Ay kitu kapamílu na ngin na manatang kaggída, ay nán na kaggída, "Matúdog kayu pikam ma magimáng? Annung na yanin. Ay inumbet tin tu oras nga angngipatiliw da kiyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay kadaya tolay ya maragbásul. ⁴² Ay bumángun kayu ta mawe tada ngin. Sinnan nu kod. Atán nin tu nangipatiliw kiyà," nán na.

Tu nanniliw da ke Jesus

(Mat 26:47-56; Luc 22:47-53; Jn 18:3-12)

⁴³ Ay kitu akun-oni pikam ne Jesus, ay inumbet tu Judas nga isa kadatu sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán na. Kabulun na datu adu pà nang nga tolay ya nagtagiampiláng se nagtagipapangkur nga nebon datu ap-apu datu pappádi, se datu maragtúdog ki lintag, se datu pangmanàman datu Judyu. ⁴⁴ Ay nekagi na ngin kadatu tolay tu pangilasínán da ke Jesus nga nán na, "Ya tolay ya ummàan ku, ay aggína. Ay tiliwan nu se nu wa guwardiyaán na ippan nin," nán na. ⁴⁵ Ay díkod, kane umbet, ay nagkaw-át ke Jesus se na nán, "Misturu," nán na, se na inummàan.

⁴⁶ Ay tútu dinugkam da nge Jesus. ⁴⁷ Ay inásut natu isa kadatu kabbulun ne Jesus tu ampiláng na, ay se na nesapgut kitu asassu natu nangátu wa pádi. Ay nataptáp pala tu talínga na.

⁴⁸ Ay se yala nga nán ne Jesus kadatu tolay, "Tirung ngà ka nán nu ta! Tura kayu nagtagiampiláng se nagtagipapangkur ra inumbet ta maniliw kiyà!

⁴⁹ Inalgaw wà mà a magtúdog kiya templo, ay tura dà akkan tiniliw kitun kam!" nán na. "Ngamay nàwa idi ka pakatungpálan datu nesur-súrát datu pagbàbànanan ne Dios kitun."

⁵⁰ Ay tútu nagtataláwan datu tù-tùgúdán na. Ay piniddudoray da ngala ngin.

⁵¹ Ay uwad kam isa nga bag-bagu wa nangunud ke Jesus nga sikkikebál lala. Ay dinugkam da. ⁵² Ngamay tittu tu kebál na ngala tu nálà da. Ay díkod nagtálaw wala nga sissusoba.

Tu inagbustigár da ke Jesus kitu balay natu nangátu wa pádi

(Mat 26:57-68; Luc 22:54-55,63-71; Jn 18:13-14,19-24)

⁵³ Ay se da la nga nippan ne Jesus kitu balay natu nangátu wa pádi. Ay nagguurnung ngámin nin datu maragtúgud ki lintag se datu pangmanàman da. ⁵⁴ Ay ummunud pe ye Pedro, may nagpal-palodi yala. Namanda kitu amuwág tu balay natu nangátu wa pádi. Ay nepagtutúgaw kadatu guwardiya kitúni nga mepagg-inúdu.

⁵⁵ Ay datu ap-apu datu pappádi nga nagguurnung kitúni se datu duddúma nga ap-apu, ay magsap-sápul da ngin ka ipabásul da ke Jesus, ta senu mabalin da nga papatay. Ngamay áwan da masmà a básul na.

⁵⁶ Ay adu pe datu magsistígu ka busid kammala ngin nin, may akkan maggaannúgut datu kagiyan da. ⁵⁷ Ay uwad da pe kaggída datu nagsikád nga magsistígu ka busid nga nán da, ⁵⁸ "Nagina mi tu kagiyan na nga nán na, 'Gabbán ku idi ya templo nga kinuwa tolay, may ki unag tallu ngalgaw, ay mangipasikád dà kammin ka sabáli nga akkan tolay yin ya mangwa,' nán na."

⁵⁹ Ngamay akkan na maggaannúgut datu kag-kagiyan da nga ipabásul da kaggína.

⁶⁰ Ay tútu nagsikád tu nangátu wa pádi se na nán ke Jesus, "Inna ya mesungbát mu kiyán na ipabásul da kikaw?" nán na. ⁶¹ Ngamay akkan nagun-úni ye Jesus. Awan na tagge nibág. Ay díkod nagsaludsud manin tu nangátu wa pádi kaggína nga nán na, "Ikaw ya Cristo nga An-anà ne Dios nga kangatuwán?" nán na.

⁶² "Iyà mà lugud," nán na. "Ay masingan nu win nu kuwa nga iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Toley ay magtutúgaw wà kiya padne diwanán ne Dios nga katurayán. Ay masingan dà pe nga umbet ta mebulun ki angap nga maggayát ka lángit," nán na.

⁶³ Ay tútu pinisi natu nangátu wa pádi tu bádu na kampela ngin nin ta nakarungat. Ay nán na, "Akkan tada masápul lin daya sistígu," nán na. ⁶⁴ "Ata nagina nu win ya kinagi na nga pangirupat na ke Dios. Nágan lugud ya kapanunútán nu?" nán na kadatu tolay.

Ay ngámin da ngin ya mamabásul kaggína, ay se da nán na, "Masápul la matay!" nán na. ⁶⁵ Ay se linutában datu duddúma tu murang na. Ay se da pe ya amintangngán se da nga sulúngan. Ay se da nán kaggína, "Gattuam mán lugud ya nanúlung kikaw," nán na. Ay se la simpit datu guwardiya pe kane itálaw da ngin.

Tu nangngituláyaw ne Pedro ke Jesus

(Mat 26:69-75; Luc 22:56-62; Jn 18:15-18,25-27)

⁶⁶ Ay kitu kowad ne Pedro wa magtutúgaw kitu amuwág, ay inumbet tu isa kadatu babbay ya asassu natu kangatuwán na pádi. ⁶⁷ Ay kane masingan na nge Pedro wa magginúdu, ay kinappiya na nga pinalingig nga nán na, "Kabulun naka mà pe ne Jesus nga iNazaret a!" nán na. ⁶⁸ Ngamay netuláyaw ne Pedro nga nán na, "Akkan ku am-ammu ya nán mu," nán na. "Ay akkan ku pe ya maawátan ya kag-kagiyam," nán na.

Ay se yala nawe kitu lalásigán. ⁶⁹ Ay uwad manin na asassu wa babay ya nakasingan kaggína kitúni, ay nán na kadatu atán kitúni, "Kabulun ne Jesus pe idi ya tolay," nán na. ⁷⁰ Ngamay netuláyaw manin ne Pedro.

Ay kane daddán manin, ay umadanni datu atán kitúni ke Pedro, ay nán da, "Kurug mà! Ikaw ya isa kaggída ta iGalilea ka mà," nán na. ⁷¹ Ay tútu pinagsingánan na tu baggi na nga nagsipata nga nán na, "Akkan ku am-ammu yán na tolay nga kag-kagiyan nu," nán na.

⁷² Ay ittu pe yin tu kapamidduwa datu anù a magittaráut. Ay ittu pe yin tu inakadamdam ne Pedro kitu kinagi ne Jesus kaggína nga, "Kiya di pikam kapamidduwa daya anù a magittaráut ay namiluwán nà in na netuláyaw," nán na. Ay tútu summángit tutu wala.

Tu nangngippan da ke Jesus ke Pilato

(Mat 27:1-2,11-14; Luc 23:1-5; Jn 18:28-38)

15 Ay kane din na pagbarngát tin, ay nagguurnung datu ap-apu datu pappádi se datu pangmanàman daya Judyu se datu maragtúgud ki lintag se ngámin datu ap-apu da, ta paggaamomanán da nu nágan tu pamàyanán da ke Jesus. Ay inalà da nge Jesus se da pingílan datu íma na, ay se da ippan ke Pilato. ² Ay tútu nagsaludsud de Pilato wa nán na, "Ikaw ya ári daya Judyu?" nán na. Ay tútu, "Ò, mà, kurug ya kinagim," nán ne Jesus.

³ Ay gapu ta adu datu ipab-pabásul datu ap-apu datu pappádi kaggína, ⁴ ay tútu nán tu Pilato, "Awan mu agpà tutu wala nga mesungbát ta!" nán na. "Sinnam kod, adu daya ipab-pabásul da kikaw," nán na. ⁵ Ay akkan tagge sinung-sungbátan ne Jesus. Ay tútu pagballà ne Pilato.

Tu angngipapatay da ke Jesus

(Mat 27:15-26; Luc 23:13-25; Jn 18:39-19:16)

⁶ Ay ki peyang nga piyasta, ay nepagangay kaggína ya mangipalawán ka isa nga bálud da pepalawán daya tolay. ⁷ Ay kitun na oras, ay atán tolay ya nanggágan ka Barrabas nga atán ka agba-balúdán. Ay uwad da pe ya kabulun na nga nabálud gapu kitu angngagúra da ki gubirnu se pummatay da pe.

⁸ Ay tútu nawe datu adu wa tolay ke Pilato nga magpepalawán kaggína nga ummán kitu gangay na. ⁹ Ay díkod tútu nán ne Pilato kaggída, "Piyán nu lugud nu pepalawán ku kadakayu ya ári nu wa Judyu?" nán na. ¹⁰ Ata nammuwán na nga gapu kitu ásil datu ap-apu datu pappádi tu nangidarum da ke Jesus kaggína. ¹¹ Ay díkod nesug-sugsug datu ap-apu datu pappádi datu tolay nga tu Barrabas tu pepalawán da ke Pilato.

¹² Ay tútu nán manin ne Pilato kadatu tolay, "Nágan lugud naya piyán nu wa kuwaan ku kiya nán nu wa ári nu wa Judyu?" nán na. ¹³ Ngamay nán da ngámin na nesar-sáraw, "Pelansám ki krus," nán na. ¹⁴ "Taanna ta!" nán na. "Nágan naya básul na ta!" nán na. Ngamay kinggat da mán kammin tu inangngisáraw da ka, "Pelansám ki krus," nán na.

¹⁵ Ay díkod gapu ta piyán ne Pilato wa paanggamman datu tolay, ay tútu nepepalawán na tu Barrabas. Ay e Jesus, kane mabalin na nga pasaplit, ay neáwat na kadatu suldádu senu ilansa da ka krus.

Tu nammà-paultu datu suldádu ke Jesus

(Mat 27:27-31; Jn 19:2-3)

¹⁶ Ay díkod datu suldádu, ay nilnà da nge Jesus sin kitu unag natu balay natu gubernador. Ay se da aya-bán ngámin nin datu kabbulun da, aggída nga tanga-batalyon. ¹⁷ Ay se da linàbu tu bádu ne Jesus se da kammin baduwán ka daggáng, ay se da nga nangilung ka pas-pasanga nga sirrarsi, ay se da nepasagápaw kaggína. ¹⁸ Ay se da sal-saluduwán nga nán da kanu mà, "Madáyaw ya ári daya Judyu!" nán da. ¹⁹ Ay se da ipangkur tu tàdukud ári kanu mà kitu úlu na se da linut-lutában, ay se da magpalintud kitu àráng na nga magpi-pidáyaw kaggína. ²⁰ Ay kane mabalin da nga mangug-og kaggína, ay linàbu da kammin tu daggáng nga bádu se da ipabádu kammin tu kurug bádu na. Ay se da ilawán na ippan nin nga ilansa ki krus.

Tu nangngilansa da ke Jesus kitu krus

(Mat 27:32-44; Luc 23:26-43; Jn 19:17-27)

²¹ Ay kane makawáyad da ngin, ay uwad nesabat da nga tolay ya Simon tu ngágan na nga iCirene nga naggayát kitu íli da. Ay pinílit datu suldádu wa nepakagtu kaggína tu krus ne Jesus. Idi ya Simon, ay ama de Alejandro se Rofu. ²² Ay nippan da nge Jesus kitu giyán nga nengágan da ka Golgota. (Ya sarut na, ay giyán naya Tuláng Ulu.) ²³ Ay se da penuman ka básí nga nakibugán ka digu kaykayu wa míra, may naddi na ininum. ²⁴ Ay nelansa da nge Jesus sin kitúni kitu krus. Ay se nagguuwarán datu suldádu tu bádu na sigun kitu nabúnut da kitu nagbibinnúnut da.

²⁵ Ay sir-sirnà in kitu nangngilansa da kaggína kitu krus. ²⁶ Ay uwad karátula kitu paningúdu tu úlu na nga nesurátan natu ipabásul da kaggína nga nán na, "Ya ári daya Judyu," nán na.

²⁷ Ay uwad da pe nga duwa nga tirung nga negindán da kaggína nga nelansa kadatu krus da. Nepanin-túlud da nge Jesus kaggída nga duwa. ²⁸ Ay díkod nàwa kurug tu nesúrát kiya bàbànan ne Dios nga nán na, "Nebulun da kadaya maragbas-básul," nán na. ²⁹ Ay datu maglilíwán na tolay, ay pináapáas da nga nán da nga magwing-wingíwing, "Di mu mà nán nga gabbán mu ya templo se mu la nga ipasíkad kammin ki unag tallu nga algaw?" nán da. ³⁰ "Umúlug ka mán lugud kiya krus mu ta senu mabiyág ka," nán da.

³¹ Ay ummán pe kiyán tu nangug-og datu ap-apu datu pappádi se datu maragtúgud ki lintag. Ay nán da, "Biyágan na daya duddúma nga tolay, ay rán na akkan mabiyág ya baggi na kampela ngin nin," nán da. ³² "Ay sinnan tada mán ya Cristo nga ári daya iIsrael la nán na, nu makolug kiya krus na, ay túya kurugan tada," nán da. Ay nepagarát pe datu duwa nga negindán kaggína nga nelansa nga nepamáas kaggína.

Tu nekatay ne Jesus

(Mat 27:45-56; Luc 23:44-47; Jn 19:28-30)

³³ Ay kane mangalintutúgu win, ay naggibat tutu wala tu kalawagán panda kitu namreg na. ³⁴ Ay kitu inamreg na ngin, ay nán ne Jesus nga nepáuy, "Eloi, Eloi, lema sabactani!" nán na. Ya sarut nayán ay, "Dios ku, Dios ku tura nà pinagdudoray!" nán na.

³⁵ Ay kane magina datu duddúma nga atán kitúni tu kinagi ne Jesus, ay nán da, "Gínán nu kod. Karrawán na nge Elias," nán da. ³⁶ Ay nanagtág tu isa kaggída nga nawe nangalà kitu ummán ka lúmut, se na idsam kitu lassam. Ay se na isarípit ka adaddu wa bilà se na idawát kitu bugung ne Jesus se na nán, "Sinnan tada mán nu umbet kurug ge Elias nga manátág kaggína kiya krus," nán na.

³⁷ Ay se la nakapáuy manin ne Jesus, ay ittu win tu nepappan natu biyág na.

³⁸ Ay ittu pe idi tu sinindán natu abay pà nang nga kurtína kitu unag natu templo ga napagkaduwa naggayát kitu paningúdu panda kitu panigad. ³⁹ Ay kane masingan natu kapitán datu suldádu wa magsis-íkad kitu àráng ne Jesus tu inanggassát na, ay nán na, "Kurug ga An-anà ne Dios ide ya tolay," nán na.

⁴⁰ Ay adu pe datu babbay ya magsisíkad kitu ad-adayu wa magsisingan. Datu duddúma kaggída, ay de Maria Magdalena se Salome se Maria nga ina de Santiago se Jose. ⁴¹ Aggída kam tu sumeseseng ke Jesus se kumiw-kíwid kaggína kitu kakowad na ka Galilea. Ay atán pe datu duddúma nga babbay ya kumiw-kíwid kaggína panda ka Jerusalem.

Tu nangngitaman da ke Jesus

(Mat 27:57-61; Luc 23:50-56; Jn 19:38-42)

^{42, 43} Ay kane gídám min, ay inumbet te Jose nga iArimatea. Ata algaw pe yin natu panagsasagána, ay se yala algaw wa panaggiimáng! Ay e Jose, ay isa nga pàgan da nga ap-apu nga makin-indag pe kiya angn-gituráy ne Dios. Ay neturad na ngala tu nawe nangagi ke Pilato nga alà na tu baggi ne Jesus. ⁴⁴ Ngamay mas-daáwan tu Pilato ta nagina na nga natay nge Jesus sin. Ay díkod inayabán na tu kapitán datu suldádu ka pamasnakkán na nu nabayág gin na natay ye Jesus. ⁴⁵ Ay kane mapasna na kitu kapitán na natay kurug gin ne Jesus, ay tútu pinálà na ngin tu baggi ne Jesus ke Jose. ⁴⁶ Ay tútu nawe ye Jose nga gumátang ka pusà a dilána nga lúpus, ay se na mawe dattagan tu baggi ne Jesus. Ay se na kinalatkattán kitu lúpus sa ginátang na, se na nippan nilnà kitu imbután na pínát. Ay se na nesúlin tu abay ya dalumpenág ga batu kitu lalangán na ka pinanggitap na. ⁴⁷ Ay nasingan de Maria Magdalena se Maria nga ina de Jose tu netadágan ne Jesus.

Tu nelaltu kammin ne Jesus

(Mat 28:1-8; Luc 24:1-12; Jn 20:1-10)

16 Ay kane mabalin tu algaw wa aggiimáng ngin, ay nawe de Maria Magdalena se Salome se Maria nga ina de Santiago nga gumátang ka bang-

bangug ta mawe da nga ikilapu kitu baggi ne Jesus. ²Tútu kane pagmakát nату Dominggo win, kane mewárit tu sínág gin, ay nawe da kitu lúbù. ³Ay kitu dálen, ay nán nату isaisa kaggída, “In nád naya pangippaan tada kitu batu wa gitap nату lúbù?” nán da. ⁴Ngamay kane dumatang da, ay se da din pal-ingigan, ay nasingan da nga nesùlin nin tu abay pàngang nga batu. ⁵Ay kane lumná da, ay nagansing da kitu bag-bagu nga uwad magtutúgaw kitu padne diwanán nga nakabádu ka pusà. ⁶Ay nán na kaggída, “Akkan kayu mansing ta ammù a sapúlan nu we Jesus nga iNazaret nga nelansa da ki krus,” nán na. “May áwan kídi, áta linumtu win. Sinnan nu kod tu nangitadágan da kaggína,” nán na. ⁷“Ngamay mawe kayun, ta mawe nu idámag kadatu tù-tùgúdán na se ke Pedro pe, nga unaán nakayu nga mawe ka Galilea. Ay masingan nu kannán nga ummán kitu kinag-kagi na kadakayu,” nán na.

⁸Ay díkod tútu nagtatagtág da nga nagtatálaw kitu lúbù. Ata nagansing da nga nasdaáwan. Ay áwan da nga nangikag-kagiyán, áta nagansing da.

Tu inagpassingan ne Jesus ke Maria nga Magdalena
(Mat 28:9-10;Jn 20:11-18)

⁹Ay kitu pag-pagmakát nату Dominggo kane lumtu we Jesus sin, ay nunna nga nagpassingannán na nge Maria nga Magdalena nga ittu tu namataláwan na ka pittu wa áran. ¹⁰Ay tútu nawe na pe nedámag kadatu nebul-bulun ke Jesus nga atán magpannakit se magsasángit. ¹¹Ngamay oray nagína da nga linumtu se nasingan pe ne Maria ngin, ay akkan da kammala nga kurugan.

**Tu inagpassingan ne Jesus kadatu duwa nga tù-tùg-
údán na**
(Luc 24:13-35)

¹²Ay nagpassingan manin ne Jesus kadatu duwa nga kabbulun na nga gayát ka Jerusalem nga mameyag

kitu íli da. ¹³Ay díkod nagulli da ngala se da nawe kammin na nedámag kadatu duddúma, may akkan da pe ya kurugan tu kagiyán da.

Tu inagpassingan ne Jesus kadatu sangapúlu se isa
(Mat 28:16-20;Luc 24:36-49;Jn 20:19-23;Apos 1:6-8)

¹⁴Ay akkan nabayág ka panda, ay nagpassingan kadatu sangapúlu se isa nga tù-tùgúdán na kaggída nga mangán. Ay tútu inal-alngán nada ta áwan da nga angngurug se kitu kinakulnit datu uray da. Ta akkan da nga kurugan datu kag-kagiyán datu nakasingan kaggína kane linumtu win.

¹⁵Ay se na nán kaggída, “Mawe kayu kiya ngámin giyán ked kalawagán,” nán na kaggída, “ta mawe nu wa ibàbànan ya Napiya nga Dámag kadaya ngámin toláy,” nán na. ¹⁶“Ay ngámin daya mangurug se mabawtisarán, ay mabiyág da ka áwan panda. Ngamay daya akkan na mangurug, ay tú dayán daya mapánis. ¹⁷Ay ngámin daya mangurug, ay tú idi ya pakelasínán ta kaggída: Gapu kiya ngágan ku, ay makapatálaw da kadaya áran. Makapagúni da pe ka sabáli ya aggúni nga akkan da sinur-súru. ¹⁸Ay oray nu immanan da daya idaw se makenum da kadaya sabídung, ay áwan da kaan-anuwán. Ay nu immán da daya magtatakit, ay bumílag da,” nán na.

Tu nepappan ne Jesus ka lángit
(Luc 24:50-53;Apos 1:9-11)

¹⁹Ay kane mabalin ne Apu Jesus nga makibàbànan kaggída ngin, ay nálà in ka lángit, ay nagtugaw win kiya pane diwanán ne Dios nga mepangituráy kaggína. ²⁰Ay di da kod da nawe pe yin na nagbàbànan kiya ngámin na giy-giyán. Ay e Apu ya su-meseseng kaggída peyang. Ay aggína ya nangipakammu nga kurug datu ibàbànan da gapu kadatu nakas-kasdáaw wa pangilasínán da nga pepàwa ne Dios gapu kiya pannakabalin na.

Lucas

1 Tú idi ya súrát ku kikaw Teofilo: Adu win daya nangisúrát ta nangappiya nagikagi kadatu nà-nàwa kadàtada ² nga ummán kadatu nekagiyán datu nunna nga nakasingan kadatun na nà-nàwa. Ay aggída pe datu nebon ne Apu nga mangibàbànán kiya Napiya nga Dámag. ³ Ngamay gapu ta nakappiya ku pe nga inammuwán pà nang dedi pe yin, ay túya kinappiya ku wa nesúrát pe, ⁴ ta senu mammuwán mu ya kinur-korugán mepanggap kadatu nesur-súru kikaw kitun.

Nepakammu natu anghel ya keanà tu Juan

⁵ Kitu inagturáy natu Ari Herodes ka Judea, ay uwad pádi nga nagngágan ka Zacarias. Ay tu Zacarias, ay isa kadatu tangabubúlun na pappádi nga nepangágan da ka Abias. Ay tu atáwa na nga nagngágan ka Elisabet, ay isa kadatu gakagaka natu Aaron. ⁶ Nagpáda da nga pàgan ne Dios áta kurugan da ngámingámin daya bil-bílin na se daya lin-lintag na. ⁷ Ay làlakay se bàbakat da ngin ngamay áwan da pikam ma an-anà, áta akkan mabùsit te Elisabet.

⁸ Isa ngalgaw, de Zacarias nga tangabubúlun na pappádi tu makammu kitu panagday-dáyaw da. Ay díkod magubra tu Zacarias pe yin. ⁹ Nepagangay kadatu pappádi tu magbibinnúnut nu inna ya magunag kitu Templo † nga manidug ka insensu. Ay tu Zacarias tu nabúnut. ¹⁰ Kiya oras naya annidug da ka insensu, ay magyán datu adu wa tolay kitu lasi nga magkar-kar-árag. ¹¹ Ay kane manidug tu Zacarias sin ka insensu, ay uwad nagpassingan na anghel ne Dios nga magsis-íkad kitu pane diwanán natu anidúgán. ¹² Ay kane masingan natu Zacarias tu anghel, ay nagansing tutu wala, akkan na ammu tu kuwaan na ngin.

¹³ Ngamay nán natu anghel kaggína, “Akkan ka mag-ansing Zacarias! Ta nagina ne Dios ya karárag mu. Magan-anà e Elisabet nga atáwam ka laláki. Ay ya ipangágan mu kaggína ay Juan. ¹⁴ Maganggam ka pà nang se adu pe daya magpatag nu meanà, ¹⁵ áta pàgan pà nang ne Dios. Akkan maginum ka oray nág-an na nga makàinglaw. Magyán ya Ispiritu ne Dios kaggína oray ki akkan na pikam keanà. ¹⁶ Ay gapu kaggína, ay adu kadaya iIsrael ya magulli nga mangurug ke Dios. ¹⁷ Ay aggína pe ya maginunna ke Apu, ay se ya kababalin na nga gapu kiya Ispiritu ne Dios, ay páda natu kababalin natu Elias. †† Pagmaruwan na pe

† Ya Templo ay ittu tu nengágan da ka balay ne Apu Dios. Ittu ya bátug simbáan da kitun. †† E Elias ay isa kadatu pagbàbànán ne Apu Dios kitun.

daya akkan mangur-kurug ta aggína ya mangisagána kadaya tolay ya peturayán ke Apu,” nán natu anghel.

¹⁸ Ngamay summungbát te Zacarias kitu anghel nga nán na, “Nágan naya pakammuwán ku nga kurug dayán. Ay làlakay yà mà in, ay se ya atáwà ay bàbakat pe yin!” nán na.

¹⁹ Ay tútu summungbát tu anghel la nán na, “Iyà e Gabriel la panguniyan ne Dios. Aggína ya nangibon kiyà a mangamomán kikaw se mangikagi kidi nga napiya nga dámag. ²⁰ Ngamay gapu ta akkan ka mangurug kadaya nekagi kikaw, ay magúmal ka. Akkan ka makoni panda kiya kàwa dedi nga nekagiyán ku kikaw. Ay kurug ga màwa ngámin dedi kiya oras nga kàwa da kampela ngin,” nán natu anghel.

²¹ Ay ngámin datu tolay ya atán kitu lasi, ay ididaggán da tu Zacarias. Pagballà da ta tura nabayág pà nang ngin kitu unag natu Templo. ²² Ay kane lumawán nin, ay akkan makoni nga makiamomán kadatu tolay. Makasin-sinyás sala kaggída nga áwan na nga mabalikát. Ay tútu nammuwán da nga uwad nagpassingan kaggína kitu unag Templo.

²³ Ay kane mabalin tu algaw wa aggubra na, ay nawe ka balay da ngin. ²⁴ Ay akkan nabayág, ay nabùsit tu Elisabet nga atáwa na. Ay akkan lumaw-lawán kiya unag naya limma búlán. Ay nán na, ²⁵ “Nindù kiyà e Apu! Inumbet tin tu oras nga angngippà na kiya appat ku kadaya tolay,” nán ne Elisabet.

Nepakammu natu anghel ya keanà ne Jesus

²⁶ Kitu mekannam búlán nin ka panda, ‡ ay nebon ne Dios nge anghel Gabriel ka Nazaret nga ili naya Galilea. ²⁷ Nebon na kiya isa nga babbalásang nga nagngágan ka Maria nga tagay atawán naya isa nga laláki nga nagngágan ka Jose nga gaka natu David. ²⁸ Ay tútu inumbet tu anghel kitu giyán na nga nán na, “Kumusta pe ya nepadúma nga babay! E Apu ya atán kikaw!” nán na. ²⁹ Ngamay akkan ammu tu Maria ya pangisarután na kitu kinagi natu anghel. Ay linam-lammat na tutu wala nu nágan na ya ummán kitun na agpakammu. ³⁰ Ngamay nán natu anghel kaggína, “Akkan ka nga magansing Maria ta pà-pàgan naka nge Dios. ³¹ Mabùsit ka, se ka magan-anà ka isa nga laláki. Ay ya ipangágan mu kaggína ay Jesus. ³² Magbalin ka naturáy pà nang, ay se mengagánan ka An-anà naya Kangatuwán, se idde ne Apu Dios kaggína ya turáy nga ummán kitu turáy natu apuapu na nga David.

‡ Nán da duddúma nga mekannam búlán tu búsit tu Elisabet tin.

³³ Ay aggína pe ya mangituráy kadaya iIsrael nga pútu-pútut tu Jacob ka áwan panda. Ay áwan panda naya angngituráy na."

³⁴ Ay nán ne Maria kitu anghel, "Paanna ya kàwa dayán, ay áwan mà pikam laláki nga neallay kiyà!" nán na. ³⁵ Ngamay nán natu anghel kaggína, "Màwa yán gapu kiya Ispiritu ne Dios nga mangituráy kikaw, se ya pannakabalin ne Dios, ay magyán kikaw. Ay túya ya an-anà nga ianà mu, ay áwan na nga bas-básul. Ay mengagánan ka An-anà ne Dios," nán natu anghel. ³⁶ "Ay kagiyan ku pe kikaw nga e Elisabet ta kapinsán mu, ay annam búlán nin ya búsit na oray nu bàbakat tin se akkan magan-anà. ³⁷ Ata áwan na di màwa ne Dios," nán na. ³⁸ Ay summungbát te Maria nga nán na, "Asassu nà ala nge Dios. Màwa din nala daya kinagim kiyà," nán na. Ay tútu pinanáwan natu anghel.

Tu nepappan ne Maria nga maggagáyám kade Elisabet

³⁹ Akkan nabayág ka panda kitun, ay nabur-burung nge Maria nga nagrabbuwát se nawe kitu ban-bantay ya íli naya Juda, ⁴⁰ áta ittu tu giyán natu balay de Elisabet se Zacarias. Ay nagpakammu se la linumnà. ⁴¹ Ay kane magina ne Elisabet tu nagpakammu ne Maria, ay nàmud na nga nagkínin tu búsit na. Ay ittu pe tu sin-indán na nga naalubuwán ne Elisabet ki Ispiritu ne Dios. ⁴² Ay se yala nakasáraw nga nán na ke Maria, "Ikaw ya piníli ne Dios nga idúma na kadaya ngámin na babbay. Ay ya an-anà mu pe ay pà-pàgan na pà nang. ⁴³ Mapadayáwan nà pà nang ta ya ina naya Apu ku, ay inumbet maggagáyám kiyà. ⁴⁴ Ata kane maginà ya nagpakammum, ay nagkínin ya an-anà ki unag ku áta magpatag. ⁴⁵ Ay gapu ta mangurug ka, ay maganggam ka áta màwa ngámin datu nepekagi ne Apu kikaw," nán ne Elisabet.

⁴⁶ Ay nán pe ne Maria: "Day-dayáwan ku we Apu. ⁴⁷ Maganggam mà pà nang ke Dios nga mamiyág kiyà ⁴⁸ áta pinatag nà, iyà nga asassu na ngala. Ay panda kídí, ay nán ngámin daya tolay nga nagásat tà. ⁴⁹ Ata adu daya napatag ga kinuw-kuwa ne Dios nga mannakabalin kiyà. Aggína ya maday-dáyaw! ⁵⁰ Ay ngámin daya managgansing kaggína, ay kalakkán nada peyang. ⁵¹ Ipas-passingan na ya kinaturáy na kadaya ngámin na kuk-kuwaan na. Abáan na daya magpang-pangátu nga tolay nga pamaddug da daya màwa da kampela ngin. ⁵² Ay ibaba na pe daya nangátu wa agturáy se na ipangátu daya napubri. ⁵³ Iddán na daya mabisin kadaya ngámin na masápul da, ngamay daya nabà náng, ay piddudoray nada ngala. ⁵⁴ Sinengán na daya iIsrael la tolay na, áta siddadamdam kitu agkallà na nga ⁵⁵ nekari na kitu Abraham se kadatu ngámin na gakagaka na," nán na.

⁵⁶ Nepagyan ne Maria kade Elisabet ka tallu búlán, se yala nga nagulli.

Tu nekeanà tu Juan na marammawtisár

⁵⁷ Ay kane din na inumbet tu oras nga aggan-anà tu Elisabet, ay nagan-anà ka isa nga laláki. ⁵⁸ Ay nepa-ganggam datu keliyán da se datu pan-pane da kaggída kane mammuwán da idi ya pinagkallà ne Dios kaggída.

⁵⁹ Ay kane walu ngalgaw natu an-anà in, ay kugítan da ngin. Ay ikabít da kuma ke ama na nga Zacarias ⁶⁰ ngamay, "Akkan!" nán natu ina na. "Juan ya ngágan na!" nán na. ⁶¹ "Ay áwan mà kadaya pan-pane nu ya nagngágan ka ummán kiyán!" nán da. ⁶² Ay tútu nesinyas da kitu ama na nu nágan natu piyán na nga ipangágan kitu an-anà. ⁶³ Ay tútu nagadang tu Zacarias ka pagsurátan se na nesúrát ya ummán kídí: "Ya ngágan na ay Juan," nán natu súrát na. Ay tútu nasda-áwan da ngámin! ⁶⁴ Ay kitun na oras ay nakoni kamm-in pe tu Zacarias, ay se na dinay-dáyaw we Dios. ⁶⁵ Ay pinagballà pà nang datu keliyán da datu nà-nàwa. Tú idi pe tu bàbà nánan datu ngámin tolay kadatu íli kadatu ban-bantay ka Judea, áta nepadámag ngámin dedi kitúni. ⁶⁶ Ay linam-lammat ngámin datu naka-dámag kitu nàwa nga nán da, "Nágan nád ya pagbalinán nedi nga an-anà," nán da kiya uray da. Ata memad dala ya kaatán naya pannakabalin ne Apu kaggína.

⁶⁷ Ay nagúni ye Zacarias nga ama na nga itur-turayán naya Ispiritu ne Dios nga nán na, ⁶⁸ "Dayáwan tada nge Apu wa Dios tada nga iIsrael, áta inumbet kadátada nga tolay na, nga sumeng se mangalà kadátada. ⁶⁹ Ay ibon na kadátada ya isa nga pútut natu Ari David da tolay na, nga ittu ya mamiyág kadátada. ⁷⁰ Ata tú idi tu nekari na nga nepekagi na kadatu pagbàbà nánan na kitun ⁷¹ nga igdù nitta kadaya kalínga tada se kadaya mangalúsaw kadátada. ⁷² Kin-uwa na idi ka angngipassingan na kiya agkallà na kadatu apuapu tada, áta ittu ya annungpál na kitu nekari na kaggída. ⁷³ Tú idi tu nekari na kitu Abraham nga apuapu tada ⁷⁴ nga igdù nitta kadaya kalínga tada, áta piyán na nga magdáyaw tada kaggína nga áwan tada nga ikansing, ⁷⁵ panda kiya agbiyág tada. Túya akkan tada din mangwa ka oray nágan na nga lúsawan na ta senu áwan tada pakabasúlán kaggína. ⁷⁶ Ay ikaw wa an-anà ku, mengagánan ka ka pagbàbà nánan ne Dios nga kangatuwán! Ata ikaw ya maginunna ke Apu nga mangisagána kiya dalenan na kiya ilalbet na, ⁷⁷ se mangikagi kadaya tolay nga biyágan ne Dios da gapu kiya kapakawan da kadaya bas-básul da nu makappoli da. ⁷⁸ Ata gapu kiya agkallà pà nang ne Dios kadátada, ay árig madilangán tada ngin kiya wada nga maggayát kaggína ⁷⁹ nga ittu pe ya mangwada kadaya atán ki kagibattán nga mameyag kiya pakatayán da. Ta senu masingan da ya dälén na mameyag kiya pagkapiyaán da," nán na.

⁸⁰ Ay ummabay se nagnákam tu uray tu Juan. Ay nawe nag-agyán kada ir-ir-er panda kitu nelaltuwád na nga nagbàbà nánan ka Israel.

Tu nekeanà ne Jesus

(Mat 1:18-25)

2 Kitu nekeanà tu Juan, ay uwad lintag ga nepar-uwar natu Cesar Augusto nga ngámin datu tolay kitu iturayán na ay magparigistru da. ² Ay díkod nawe ngámin datu tolay ya magparigisturu kadatu íli da kampela ngin. Tú idi ya nun-unna nga agparigistru da. Ay nàwa kitu kagubernador natu Kirenio ka Siria.

⁴ Ay tútu de Jose nga atán ka Nazaret ka Galilea, ay nawe da ka íli Betlehem ka Judea nga neanaán natu Ari David ta magparigistru, áta isa kadatu gakagaka natu David. ⁵ Nagbulun da se Maria nga ittu tu atawán na nga tagay yin na magan-anà. ⁶ Ay kane atán da ngin ka Betlehem, ay inumbet tu oras nga aggan-anà na. ⁷ Ay nagan-anà ka laláki nga ittu tu manákam. Dimpinán da se da la nepidda ki lútung báka, áta áwan da ngin na pagyanán na balay.

⁸ Ay kitu agpastuwán na adanni ka íli Betlehem, ay atán datu maragtarakan ka karneru wa naggiidda nga magtagasingan kadatu karneru da. ⁹ Ay uwad anghel ne Dios nga nagpassing kaggída. Ay nadilangán tu giyán da kitu diláng ne Apu Dios. Ay tútu nagansing da. ¹⁰ Ngamay nán natu anghel kaggída, “Akkan kayu wa magansing, ta atán napiya nga idámag ku kadakayu nga mamaanggam pà nang kadaya ngámin tolay. ¹¹ Kídi nga gabi kiya íli natu David, ay neanà ya Cristo wa Apu, nga aggína ya mamiyág kadakayu. ¹² Tú idi ya pakelasínán nu: Atán masingan nu wa an-anà nga nalampínán nga nepipidda ki lútung báka,” nán natu anghel.

¹³ Ay se yala nga uwad adu tutu wala nga anghel la naglaltuwád nga ummamung kitu nunna nga anghel, ay se da nagkan-kansiyon ka pagdáyaw da ke Dios nga nán da, ¹⁴ “Maday-dáyaw we Dios nga atán ka lángit, áta daya tolay kídi kalawagán nga napatag kaggína, ay papiyaan na daya ur-uray da,” nán da.

¹⁵ Ay kane panáwan datu anghel da ngin nga mawe yin ka lángit, ay nán datu maragtarakan ka karneru kitu isaisa kaggída, “Dadun ka Betlehem, ta mawe tada sinnan ya nàwa nga nedámag ne Apu kadàtada,” nán da. ¹⁶ Ay tútu nagkirut da nga nawe, ay se da nasmà de Maria se Jose se itu an-anà pe nga nepipidda kitu lútung báka. ¹⁷ Ay kane masingan da tu an-anà, ay nebàbànan da datu nekagi natu anghel kaggída panggap kitu an-anà. ¹⁸ Ay díkod nasdaáwan ngámin datu nakagína kitu bàbànan datu maragtarakan ka karneru. ¹⁹ Ay akkan naligpanán ne Maria ngámin dedi, áta linam-lammat nada peyang. ²⁰ Ay nawe yin datu maragtarakan ka karneru, ay dinay-dáyaw da pà nang nge Dios gapu kadatu kinag-kagi natu anghel kaggída, se nasingan datu an-anà nga ummán kitu kinagi natu anghel kaggída.

Tu nanggippan da ke Jesus kitu Templo

²¹ Ay kane malpás tu walú ngalgaw, ay pinakúgit da tu an-anà. Ay nepangágan da ka Jesus, ta ittu yán tu

ngágan nga nekagi natu anghel kitu akkan pikam nanggap-gapu ne Maria kaggína.

²² Ay kane mabalin de Jose se Maria nga kuwaan tu kagiyan natu lintag ne Dios nga nesúrat natu Moses panggap kiya agdalus naya babay ya magan-anà, ay nippan da tu an-anà kitu Templo nga idátun ke Apu. ²³ Ata ya nesúrat ki lintag ne Apu kadatu Judyu ay, “Ngámin na manákam ma an-anà a laláki, ay medátun da ka kuw-kuwa ne Apu,” nán na. ²⁴ Ay nagbasu da pe ka ummán kitu nán natu lintag ne Apu. Masápul magbasu da ka duwa ubbun kalapáti onu duwa nga ladág-an.

²⁵ Ay uwad iJerusalem ma nagnágagan ka Simeon. Namáru pà nang se napikkilan na mangurug ke Dios, ay se ya Ispiritu ne Dios ya mangabul-bulun peyang kaggína. Id-idaggán na ya annungpál ne Dios kitu kari na nga alà na daya iIsrael. ²⁶ Ay nekagi naya Ispiritu ne Dios kaggína nga akkan matay panda ki akasingan na kiya Ibon ne Apu nga ittu ya Cristo. ²⁷ Ay díkod pinapan naya Ispiritu ne Dios tu Simeon kitu templo kitu algaw wa angngippan de Jose se Maria kitu an-anà kitu templo nga manungpál kitu kagiyan natu lintag ne Dios panggap kadaya annánà. Ay kane mippan da kitu unag templo tu an-anà, ²⁸ ay sinàruy ne Simeon tu an-anà se na dinay-dáyaw we Dios nga nán na, ²⁹ “Apu Dios, nàwa ngin tu karim kiyà nga bobonam. Oray ipal-úbus mu win na matay yà, ³⁰ áta nasingan ku win ya Nebon mu wa marammiyág ³¹ nga ittu ya ipakammum kadaya ngámin tolay. ³² Aggína ya árig dílag ga pakammuwán da kikaw daya akkan Judyu. Ay gapu kaggína, ay maday-dáyaw daya iIsrael la tolay mu,” nán tu Simeon.

³³ Nasdaáwan tu ama natu an-anà se tu ina na kadatu kinagi natu Simeon panggap kaggína. ³⁴, ³⁵ Ay se la nekarárag tu Simeon nga tagasinnán ne Dios da, ay se na nán ke Maria, “Tú idi nga an-anà ya gapu na nga mepakammu daya atán kiya ur-uray daya tolay, áta adu kadaya iIsrael ya mangagúra kaggína. Ay gapu kídi, ay magpanakit ka pà nang. Ngamay adu pe daya mangurug kaggína,” nán natu Simeon.

³⁶ Ay uwad nga pagbàbànanan ne Dios nga bàbakat tin nga nagnágagan ka Ana, nga an-anà natu Fanuel la pútut natu Aser. Pittu dagun na nga uwad atáwa, ay se yala nga nabúkud. ³⁷ Ay walú púlu se appát dagun na ngin. Atán peyang kitu templo nga magday-dáyaw ke Dios ki peyang algaw se gabi. Akkan mangán nu duddúma gapu kitu panagkar-karàrag na. ³⁸ Kitun kam ma oras ay inumbet pe, ay se na dinay-dáyaw nge Dios, ay se yala nagbàbànan ka mepanggap kitu an-anà kadatu iJerusalem ma magid-iddag kiya angngalà ne Dios kaggída.

³⁹ Ay kane mabalin da nga màwa ngámin datu nán natu lintag ne Apu, ay nagulli da ngin ka Nazaret ka Galilea nga íli da. ⁴⁰ Ummabay se bummilag tu an-anà se summírib pà nang pe, áta e Dios ya mangabul-bulun peyang kaggína.

Nakibàbànan ne Jesus kadatu maragtùgud ki lintag

⁴¹ Ki káda dagun na kàwa naya piyasta daya Judyu, † ay mawe peyang datu maganà ke Jesus ka Jerusalem ⁴² áta nepagangay kaggída. Ay kane sangapúlu se duwa dagun ne Jesus sin, ay nawe da ngámin nakipiyasta. ⁴³ Ay kane mabalin tu piyasta, ay nagrabbuwát da nga magulli kammin, ngamay nagbansi ye Jesus ka Jerusalem nga akkan am-ammu datu maganà kaggína. ⁴⁴ Papáti da nu nebulun nin kadatu kabbulun da. Ay kane makatangalaw da ngin na magdal-dalen, ay ittu tun nala tu nagsápul da kaggína kadatu pan-pane da se kadatu kabbulun da. ⁴⁵ Ay kane áwan da nga masmà kaggína, ay nagulli da kammin ka Jerusalem nga magsápul kaggína. ⁴⁶ Ay kitu mekalu ngalgaw, ay ittu tu nakasmà da kaggína. Atán kitu Templo nga nepagtutúgaw kadatu maragtùgud ki lintag nga magtal-talagína se magsal-saludsud kaggída. ⁴⁷ Ay nasdaáwan ngámin datu tolay ya nakagina kaggína gapu kitu sírib na, áta nasírib ba magsungbát. ⁴⁸ Ay kane masingan datu maganà kaggína, ay nasdaáwan da. Ay se la nán natu ina na kaggína, “Tura ka nga nagbansi nga akkan nagpakammu kadakami, ugu! Nalídug kami se ama mu wa magsap-sápul kikaw!” nán na. ⁴⁹ Ngamay nán ne Jesus kaggína, “Tura dà sapsápulan ta! Akkan nu wa ammu nga masápul la atán na ki balay naya Ama ku?” nán na. ⁵⁰ Ngamay akkan da naawátan tu piyán na nga kagiyan kaggída.

⁵¹ May nepagulli yala kaggída ka Nazaret ta ikurug nada mà peyang. Ngámin dedi ya nà-nàwa, ay linam-lammát natu ina na. ⁵² Ummabay se summírib pà nang nge Jesus. Ay ummabay ya amminya ne Dios kaggína se ummabay pe ya amminya daya tolay kaggína.

Tu nagbàbànan tu Juan nga marammawtisár

(Mat 3:1-12; Mar 1:1-8; Jn 1:19-28)

3 ,2 Kitu mekasangapúlu se limma dagun kitu inagturáy ne Tiberius Cesar, ay uwad nebàbànan ne Dios ke Juan na an-anà ne Zacarias kitu kowad na kitu ir-ir-er. Kitu nekàwa nedi, ay gobernador ka Judea tu Poncio Pilato. Tu Herodes, ay aggína tu agturáy ka Galilea. Ay tu Felipe nga wagi na, ay aggína tu agturáy ka sákup Iturea se Traconite. Tu Lisaniyas tu agturáy ka Abilene. Ay datu nangátu wa pappádi, ay de Anas se Caifas. ³ Ay nawe tu Juan kadatu ngámin na il-íli nga adanni ka wángag Jordan se na nebàbànan kadatu ngámin tolay nga masápul la makappoli da kadaya bas-básul da, se da magpabawtisár ta senu pakawan-an ne Dios da.

⁴ Ay nàwa kurug tu nesúrát ta kinag-kagi natu Isaias nga pagbàbànanan ne Dios kitun nga nán na kídí, “Tú idi ya isar-sáraw naya isa nga tolay ka ir-ir-er: ‘Magsagána kayu kiya ilalbet ne Apu. Kappiyánan nu ya dalenan na. ⁵ Ngámin daya anígad da giyán se daya ban-bantay ay magtanáp da. Ay daya nakiwakiwal la

† Ittu idi tu annamdam da kitu inanglátaw ne Apu Dios kadatu annàna datu iIsrael, kane patayan na ngámin datu manákam ma lalláki ka Egipto.

dálen ay matúnung da se daya nasulit ta dálen ay kappiyánan nu. ⁶ Se yala nga masingan ngámin tolay ya Ibon ne Dios nga mamiyág kadátada,” nán na.

⁷ Nán ne Juan kadatu tolay ya inumbet makibawtisár kaggína, “Dakayu wa ummán ka gámad idaw wa gangay! Inna nád ya nangagi kadakayu nga malilían nu ya ammánis ne Dios kadakayu, ta tura kayu wa inumbet!” nán na. ⁸ “Ipassingan nu kadaya kuk-kuwaan nu nga kurug nakappoli kayu win kadaya bas-básul nu, nga akkan nu nán na, ‘Oray ta gakagaka nakami tu Abraham ma tolay ne Dios kitun,’ akkan nu nán. Ata ikagi kadakayu wa annung ne Dios nga pagbalinan dedi ya batu ka gakagaka natu Abraham. ⁹ Ay oray kídí yin, ay meaayang ya parakul la pangilang kadaya káyu wa maddi magbúnga ka napiya, ay se da nga masidug.” ††

¹⁰ Ay tútu nán datu adu wa tolay nga nagsaludsud kaggína, “Nágan na lugud ya masápul la kuwaan mi,” nán da. ¹¹ Ay tútu nán na kaggída, “Dakayu wa duwa bádu, ay idde nu ya isa kiya áwan bádu, se dakayu wa adu kanan ay iddán nu daya áwan kanan,” nán na.

¹² Uwad pe datu magpab-pabáyad ka buis nga inumbet makibawtisár. Nepamutù da pe ke Juan na nán da, “Misturu, nágan naya masápul la kuwaan mi,” nán da. ¹³ “Akkan kayu magsingir ka nasurù,” nán ne Juan. ¹⁴ Ay uwad da pe suldádu wa nangipamutù kaggína nga nán da, “Ay dakami, nágan naya masápul la kuwaan mi,” nán da. “Akkan nu palsuwan wànu pabasúlan ka busid ya isa nga tolay ta senu pasúsúán nakayu. Iya-mánan nu wala ya suwildu nu,” nán ne Juan.

¹⁵ Ay kane magína datu tolay datu nekagiyán natu Juan ay nán da, “Tú idi nád ya nekari ne Dios nga Cristo?” nán da. ¹⁶ Ay tútu nán ne Juan kaggída ngámin, “Bawtisarán takayu, ngamay atán umbet ta naturáy may iyà. Ay akkan nà a mekari oray ya magubbád dala kiya gálut naya sapátus na. Bawtisarán nakayu kiya Ispiritu ne Dios, se aggína pe ya mangguwes kadakayu. ¹⁷ Meárig kiya isa nga tolay ya umbet mangisáp kiya nàgi a ammay. Urnúngan na daya nabgát se na iarimán. Ay daya lappit ay urnúngan na, se na sidúgan kiya apuy ya siggagatang peyang nga akkan mataatay,” nán na.

¹⁸ Ummán kídí tu inagbàbànan natu Juan, se adu pikam datu nekagi na kadatu tolay mepanggap kiya Napiya nga Dámag ne Dios. ¹⁹ Ay nekagiyán pe natu Juan kitu Herodes ngámin datu nadakè a kuk-kuwaan na, se itu inangngatáwa na kitu Herodias sa atáwa natu wagi na. ²⁰ Ay tútu nebálud natu Herodes tu Juan. Ay díkod nàwa na tu kadásán na neamung kadatu bas-básul na.

²¹ Ay kane mabalin mabawtisarán natu Juan datu adu wa tolay, ay binawtisarán na pe ye Jesus. Ay kane magkarárag ge Jesus sin, ay ummán ka nalútán ya lángit.

²² Ay se la nga ya Ispiritu ne Dios nga singan ladágan tu singan na, ay naganígad se nagyán kaggína. Ay se

†† Ya mabalin nedi nga kagiyan, ay tagay pà nang ngin ya angn-gukum ne Dios kadaya tolay.

yala uwad úni nga gayát ka lángit ta nán na, “Ikaw ya An-anà ku wa pà-pàgan ku, ay pagang-anggamán taka pàhang pe,” nán na.

Datu naggap-gapuwánan ne Jesu-Cristo (Mat 1:1-17)

²³ Ay kane manggayát magtùgud de Jesus, ay moli kid tallu púlu dagun na ngin. E Jesus ay an-anà tu Jose nga an-anà natu Eli. ²⁴ Tu Eli, ay an-anà natu Matat. Ay tu Matat, ay an-anà natu Levi. Tu Levi, ay an-anà natu Melki. Ay tu Melki, ay an-anà natu Jane. Ay tu Jane, ay an-anà natu Jose. ²⁵ Ay tu Jose, ay an-anà natu Matatias. Tu Matatias, ay an-anà natu Amos. Ay tu Amos, ay an-anà natu Nahum. Tu Nahum, ay an-anà natu Esli. Ay tu Esli, ay an-anà natu Nage. ²⁶ Ay tu Nage, ay an-anà natu Maat. Tu Maat, ay an-anà natu Matatias. Tu Matatias, ay an-anà natu Semei. Tu Semei, ay an-anà natu Jose. Ay tu Jose, ay an-anà natu Juda. ²⁷ Ay tu Juda, ay an-anà natu Joana. Tu Joana, ay an-anà natu Resa. Tu Resa, ay an-anà natu Zerobabel. Ay tu Zerobabel, ay an-anà natu Sealtiel. Tu Sealtiel, ay an-anà natu Neri. ²⁸ Ay tu Neri, ay an-anà natu Melki. Tu Melki, ay an-anà natu Adi. Tu Adi, ay an-anà natu Cosam. Tu Cosam, ay an-anà natu Elmodam. Ay tu Elmodam, ay an-anà natu Er. ²⁹ Tu Er, ay an-anà natu Josua. Ay tu Josua, ay an-anà natu Eliezer. Tu Eliezer, ay an-anà natu Jorim. Tu Jorim, ay an-anà natu Matat. Tu Matat, ay an-anà natu Levi. ³⁰ Ay tu Levi, ay an-anà natu Simeon. Ay tu Simeon, ay an-anà natu Judas. Tu Judas, ay an-anà natu Jose. Ay tu Jose, ay an-anà natu Jonan. Tu Jonan, ay an-anà natu Eliakim. ³¹ Tu Eliakim, ay an-anà natu Melea. Tu Melea, ay an-anà natu Mena. Tu Mena, ay an-anà natu Matata. Tu Matata, ay an-anà natu Natan. Tu Natan, ay an-anà natu David. ³² Tu David, ay an-anà natu Jesse. Tu Jesse ay an-anà natu Obed. Tu Obed, ay an-anà natu Booz. Ay tu Booz, ay an-anà natu Salmon. Tu Salmon, ay an-anà natu Naason. ³³ Tu Naason, ay an-anà natu Aminadab. Tu Aminadab ay an-anà natu Aram. Tu Aram, ay an-anà natu Arni. Tu Arni, ay an-anà natu Ebron. Tu Ebron, ay an-anà natu Fares. Tu Fares, ay an-anà natu Juda. ³⁴ Ay tu Juda, ay an-anà natu Jacob. Tu Jacob, ay an-anà natu Isaac. Tu Isaac, ay an-anà natu Abraham. Tu Abraham, ay an-anà natu Tare. Ay tu Tare, ay an-anà natu Nahor. ³⁵ Tu Nahor ay an-anà natu Serug. Ay tu Serug, ay an-anà natu Ragau. Tu Ragau, ay an-anà natu Peleg. Tu Peleg, ay an-anà natu Heber. Ay tu Heber, ay an-anà natu Sela. ³⁶ Ay tu Sela, ay an-anà natu Cainan. Tu Cainan, ay an-anà natu Arfaxad. Tu Arfaxad, ay an-anà natu Sem. Ay tu Sem, ay an-anà natu Noa. Tu Noa, ay an-anà natu Lamec. ³⁷ Tu Lamec, ay an-anà natu Metusela. Tu Metusela ay an-anà natu Enoc. Tu Enoc, ay an-anà natu Jared. Tu Jared, ay an-anà natu Mahalaleel. Tu Mahalaleel, ay an-anà natu Cainan. ³⁸ Ay tu Cainan ay an-anà natu Enos. Tu Enos, ay an-anà natu Set. Tu Set, ay an-anà natu Adan. Tu Adan, ay an-anà ne Dios.

Tu nammar-parò ne Sairu ke Jesus

(Mat 4:1-17; Mar 1:12-15)

4 E Jesus, ay nagtálaw ka wángag Jordan nga itur-turayán naya Ispiritu ne Dios. Neturung naya Ispiritu ka ir-ir-er. ² Ay kitúni ay pinar-parò ne Sairu ki unag appát púlu ngalgaw. Awan kinnán ne Jesus kada-tun nga al-algaw, ay tútu nabisinán tutu wala.

³ Ay nán ne Sairu ke Jesus, “Nu kurug ga ikaw ya an-anà ne Dios, ay pagbalinan mu mán idi nga batu ka sinápay,” nán na. ⁴ Ay tútu summungbát te Jesus nga nán na, “Nán naya nesúrat kiya libru ne Dios nga, ‘Akk-an mabiyág ya tolay ki sinápay yala,’ nán na,” nán ne Jesus.

⁵ Ay se yala nga nippan ne Sairu we Jesus kitu aling-údu wa giyán, ay se na nepassingan na nakar-karu daya ngámin na íli † kídi kalawagán, ay ⁶ se na nán ke Jesus, “Ikaw ya pangiddanán ku se pangiturayan ku kadedi ngámin, áta kuwà ngámin dedi yin. Ay middè ki oray inna nga piyán ku wa pangiddanán. ⁷ Ay kuwám ngámin dedi nu magpalintud ka ki àràng ku wa magdáyaw kiyà,” nán ne Sairu. ⁸ Ay tútu summungbát te Jesus manin kaggína nga nán na, “Ya nesúrat ta bàbànan ne Dios ay nán na kídi, ‘E Dios nga Apu mu ya day-dayáwan mu. Ay se aggína ngala ya sirbiyán mu,’ nán na,” nán ne Jesus.

⁹ Ay neturung ne Sairu manin ne Jesus ka Jerusalem, kitu kalinguduwan natu Templo se na manin nán kaggína, “Nu kurug ga ikaw ya An-anà ne Dios, ay magsappaw ka mán lugud kídi, ¹⁰ áta nán mà naya nesúrat ta bàbànan ne Dios nga, ‘Patagasinnán naka nge Dios kadaya anghel na. ¹¹ Tagagán daka kiya íma da ta senu akkan matalíngu daya síkil mu kadaya batu,’ nán na,” nán ne Sairu. ¹² Ngamay sinungbátan ne Jesus nga nán na, “May nán pe naya nesúrat ta bàbànan ne Dios nga, akkan ta sisímán ne Apu wa Dios tada, nán na,” nán ne Jesus.

¹³ Ay kane màwa ne Sairu ngámin ya mabaal na nga kuwaan kiya ammar-parò na ke Jesus, ay pinanáwan na pikam.

¹⁴ Ay tútu nagulli ye Jesus ka Galilea nga itur-turayán naya Ispiritu ne Dios. Ay nedámag ki ngámin il-íli nga adanni kitúni ya mepanggap kaggína. ¹⁵ Ay nagtùgud dín kadatu sinagoga, †† ay adu datu namatag kaggína.

Tu nammás da ke Jesus ka Nazaret

(Mat 13:53-58; Mar 6:1-6)

¹⁶ Ay se yala nga nawe ye Jesus ka Nazaret, tu íli nga naabayán na. Ay kane algaw wa aggiimáng, ay nawe kitu sinagoga, áta ittu tu gangay na. Ay aggína tu nangibása kitu adálan da. ¹⁷ Ay tútu nidde da kaggína tu libru wa nesúrat natu Isaias nga pagbàbànanan ne Dios kitun, se na binilád kitu nekesurátan niddi:

¹⁸ “Atán kiyà ya Ispiritu ne Dios, áta iyà ya piníli na nga mawe mangibàbànan kiya Napiya nga Dámag kadaya napubri. Iyà ya nebon na nga mangwayawaya kadaya

† Onu “pagariyán” †† Ya sinagoga ay ittu ya pagguurnúngán da nga magádal ki Bàbànan ne Apu Dios.

árig sibbabálud, ay se mamakasingan kadaya kúláp. Iyà ya nebon na nga mangwaya kadaya mapal-pallà.¹⁹ Iyà pe ya nebon na nga mangikagi kiya oras nga angngipasingan ne Dios kiya amminya na.”

²⁰ Ay kane mabalin na nga ibása idi, ay nepatulli na kammin tu libru kitu bobonan da kitu sinagoga se yala nga nagtugaw. Ay aggína tu sisinnán ngámin datu tolay nga uwad kitúni. ²¹ Ay nán na kaggída, “Kídi yin na aggígina nu, ay nàwa ngin kurug idi nga bàbànan ne Dios kitun,” nán na. ²² Ay ngámin datu maggígina, ay pinatag da nge Jesus gapu kitu kinagi na. Ay masdaáwan da pe kitu napiya nga bàbànan na panggap kitu binása na. Ay tútu nán da, “Di mà ittu idi tu an-anà ne Jose ta!” nán da.

²³ Ngamay summungbát te Jesus kaggída nga nán na, “Ammù a kagiyan nu kiyà ya ummán kídi nga makag-kagi: ‘Taníban mu pikam ya baggim, marann-ánib,’ nán nu. Ay get nu nán nu pe kiyà nga, ‘Ngámin datu kinuw-kuwám ka Capernaum, ay kuwaan mu pe kídi íli mu kumpela ngin!’ nán nu kiyà,” nán ne Jesus. ²⁴ Ay se na manin nán kaggída, “Tú idi ya kagiyan ku kadakayu. Ya isa nga pagbàbànanan ne Dios, ay akkan da pàgan kiya íli na kumpela ngin. ²⁵ Ummán kitu kowad natu Elias nga pagbàbànanan ne Dios kitun, kitu napalotán tu ulát tu ngámin Israel kane akkan magudán ka tallu dagun se annam búlán. Ay adu datu iIsrael la bubbúkud da babbay ya masengán kuma ²⁶ ngamay akkan nebon ne Dios tu Elias nga sumeng ki oray iinna kaggída, nu di kitu isa nga búkud da babay ya iSerepta nga íli ka Sidon. ²⁷ Ay páda na pe kitu kowad natu Eliseo wa pagbàbànanan pe ne Dios kitun. Adu naglappang nga iIsrael ngamay áwan inagásan natu Eliseo oray isa kaggída, nu di tittu tu iSiria nga nagngágan ka Naaman,” nán ne Jesus.

²⁸ Ay kane magina ngámin datu tolay nga uwad kitúni dedi ya nekagiyán na, ay linùsaw da pàrang. ²⁹ Ay tútu ginumnikát da se da nga nelawán. Nippan da kitu otun natu bantay nga giyán natu íli da, ta ibinà da kuma kitu bagi. ³⁰ Ngamay ummasà ala kadatu adu wa tolay se la nga nagtálaw.

Tu laláki nga naar-aránan

(Mar 1:21-28)

³¹ Nawe ye Jesus ka Capernaum nga íli ka Galilea. Tinùgúdán na datu tolay kitu algaw wa aggiimáng. ³² Ay masdaáwan da kitu agtùgud na, áta naturáy kitu aggun-úni na. ³³ Kitu sinagoga, ay uwad tolay ya naar-aránan. Ay nakasáraw ka naggat ta nán na, ³⁴ “Bay-án nakami agpà ala! Nágan naya kuwaam kadakami Jesus nga iNazaret! Inumbet ka nga mamánis kadakami ta! Ammu mi nu iin ka. Ikaw ya An-anà ne Dios nga Nebon na,” nán na. ³⁵ Ngamay linùsaw ne Jesus nga nán na, “Náwa ka! Ay magtálaw ka kiya tolay!” nán na. Ay tútu nitól natu áran tu tolay kitu àráng datu tolay, ay se la nagtálaw kaggína. Ay áwan na kinuwa ngin nga nadakè kitu tolay.

³⁶ Nasdaáwan ngámin datu tolay nga nakasingan kitúni. Ay nán da kitu isaisa kaggída, “Nágan nád nga

aggun-úni ya ummán kiyán! Naturáy se mannakabalin! Nu palawanan na daya áran, ay lumawán da kurug!” nán da. ³⁷ Tú idi nga kinuwa ne Jesus, ay nepadámag kadatu ngámin na il-íli nga adanni kitúni.

Datu adu wa pinabílag ne Jesus

³⁸ Ay nagtálaw we Jesus kitu sinagoga se la nawe ka balay de Simon. Ay tu katugángan ne Simon na babay, ay nasamnga tu dagáng na. Ay kinagi da kaggína. Ay tútu pinapabílag da ke Jesus. ³⁹ Ay díkod umadanni ye Jesus kitu magtakit se na pinakusap tu dagáng na, ay bummílag kammin kurug. Ay tútu bummángun, ay se aggína ngin tu namangán kaggída.

⁴⁰ Ay kane masirbut tu mata ngin, ay nilbet ngámin datu tolay ke Jesus datu ngámin pan-pane da nga magtatakit ka nagbal-baláki nga sinakit. Inimmán ne Jesus da, ay bummílag da ngámin. ⁴¹ Ay nagtatálaw pe datu áran kadatu naar-aránan. Nakasáraw da nga lumawán kadatu tolay nga nán da, “Ikaw ya An-anà ne Dios!” nán da. Ngamay akkan paguniyan ne Jesus da, áta ammu da nga aggína ya Cristo wa Nebon ne Dios.

⁴² Ay kane kaláwa, ay gummabi ye Jesus nga nawe kitu áwan tolatolay nga giyán. Ay sinap-sápul datu adu wa tolay. Ay kane masmà da, ay gapútan da pikam, ⁴³ ngamay nán na kaggída, “Masápul la ibàbànan ku pe kadaya duddúma nga íli ya Napiya nga Dámag mepanggap kiya angngituráy ne Dios, áta tú idi ya nangibonán ne Dios kiyà,” nán na. ⁴⁴ Ay tútu nawe ka Judea nga nagbàbànan kadatu sinagoga kitúni.

Datu nunna nga tù-tùgúdán ne Jesus

(Mat 4:18-22; Mar 1:16-20)

5 Isa nga algaw kane atán ne Jesus nga magsisikád kitu dappit natu nalawág ga pisung nga Genesaret, † ay inumbet datu adu wa tolay. Inaribungbong da, áta piyán da nga gínán daya kagiyan na nga bàbànan ne Dios. ² Ay uwad nasingan na nga duwa nga biray kitu dappit, ngamay datu maragdàlis ay naglalagsi da, ta atán da nga mamgu kadatu dàlis da. ³ Ay nagtakay kitu isa, se na nepesùlin ke Simon na makin-kuwa kitun na biray. Ay se la nagtutúgaw kitu biray se na tinùg-údan datu adu wa tolay.

⁴ Ay kane mabalin magtùgud, ay nán na ke Simon, “Ippam ya biray mu kiya adallam se nu wala iwáyas ya dàlis mu ta senu adu màna na,” nán na. ⁵ Ngamay summungbát tu Simon nga nán na, “Misturu, nalawagán kami kitu gabi nga nakadà-dàlis may áwan mi tutu wala inalà! Ngamay nu ittu ya nán mu, ay iwáyas mi ya dàlis,” nán ne Simon. ⁶ Ay tútu newáyas da tu dàlis, ay adu pàrang kurug tu nàna da. Ay magibbarnut tin tu dàlis da. ⁷ Ay tútu pinaypáyan da datu duddúma nga kabbulun da nga atán kitu isa nga biray, ta makiseng da. Pinnu da ka sissida datu duwa nga biray da, ay magikkakágam da.

† *Bebay Galilea kam idi.*

⁸ Ay kane masingan ne Simon Pedro tu nàwa, ay nagpalintud kitu àráng ne Jesus nga nán na, “Apu panáwan nà, ta tolay yà a adu básul!” nán na. ⁹ Ata nasdaáwan pà nang se ngámin pe datu kabbulun na kitu adu pà nang nga nàna da nga sissida. ¹⁰ Nasdaáwan pe de Santiago se Juan na magwagi nga annàna ne Zebedeo.

Ngamay nán ne Jesus ke Simon, “Akkan ka malídug, áta manggayát kídì, ay maganannay ka kadaya tolay nga mangurug kiyà. Aggída ngin ya nigáyám ma bátug sissida.” ¹¹ Ay kane medung da datu biray da, ay pinanáwan da datu ngámin kuw-kuwa da, ay se da kummíwid ke Jesus.

Tu nangngágas ne Jesus kitu maglappang

(Mat 8:1-4; Mar 1:40-45)

¹² Ay kane din isa ngalgaw, ay atán ne Jesus kitu isa nga íli. Ay uwad tolay kitúni nga naglappang ngámin ya baggi na. Ay kane masingan na nge Jesus, ay nagukkab kitu lusà kitu àráng na nga nakim-imallà nga nán na, “Apu nu piyán nà ala nga agásan, ay magásan nà,” nán na. ¹³ Ay tútu inimmán ne Jesus se na nán, “Saay! Piyán taka nga agásan!” nán na. Tútu dágus sala nga ummawan tu lappang na. ¹⁴ Ay nán ne Jesus nga namílin kaggína, “Akkam kag-kagiyan ki oray iinna ya nàwa kikaw. May mawe ka kiya pádi se mu la ipassingan ya baggim ma pummiya ngin, ay se ka ngala nga mangidátun ke Dios para kiya nekaagásan mu nga ummán kitu ipàwa natu Moses. Ay ittu yán ya pakammuwán daya tolay nga naagásan ka ngin,” nán na.

¹⁵ Ngamay ummadu datu tolay ya nakammu ki mepanggap ke Jesus. Ay díkod adu datu tolay ya umumbet nga manggína ki bàbànan na, se magpaágas da pe kadatu sin-sinakit da. ¹⁶ Ngamay maglibát nu duddúma, áta mawe kadaya giyán na áwan tolatolay ta magkarárag.

Tu nangngágas ne Jesus kitu magdapepe

(Mat 9:1-8; Mar 2:1-12)

¹⁷ Ay kitu isa ngalgaw manin kane magtù-tùgud de Jesus, ay uwad pe datu Pariseo se datu maragtùgud ki lintag. Gayát da kadaya íli da ka Galilea. IJudea datu duddúma se uwad pe datu iJerusalem. Ay atán kaggína ya pannakabalin ne Apu nga mangágas. ¹⁸ Ay uwad da pe tolay kitúni ya nangilbet ka magdapepe. Ippan da kuma kitu àráng ne Jesus, ¹⁹ ngamay gapu ta adu pà nang datu tolay, ay akkan da makaliwán. Ay tútu neunè da kitu atap natu balay, ay se da binut-botán tu bátug ne Jesus se da nga pinal-palallán na nepudsar ki àráng na tu nepipidda nga magdapepe. ²⁰ Ay kane masingan ne Jesus nu wà ummán natu angngurug da kaggína, ay nán na kitu magdapepe, “Opun, mapakawan ka ngin kadaya bas-básul mu,” nán na.

²¹ Ay pinagballà datu Pariseo se datu maragtùgud ki lintag tu nekagi ne Jesus. Ay tútu nán da kitu uray da, “Inna idi nga tolay ta! Tura na nga ipáda ya turáy na ki

turáy ne Dios! Ug-ogan na nge Dios ki ummán kiyán a! E Dios mà ala ya makapakawan kadaya bas-básul!” nán da. ²² Ay kane mammuwán ne Jesus tu atán kitu uray da, ay nán na, “Tura nga magsabbat daya uray nu ta! ²³ Mabalin na nán nu nga nalapat tala nga kagiyan kiya tolay ya, ‘Napakawan ka ngin kadaya bas-básul mu,’ ta akkan masápul ya pakasinnán, may iya, ‘Bumángun ka, ay se ka la nga manalen.’ ²⁴ Ngamay ta senu mammuwán nu nga iyà nga nepangágan da kitun ka An-anà Tolay, ay atán turáy ku kídì ya kalawagán na mamakawan kadaya bas-básul,” ay se na nán kitu magdapepe, “Bumángun ka! Alà mu ya iddám se ka la mawe ka balay nu!” nán na. ²⁵ Ay dágus sala nga bumángun tu tolay yin se na inalà tu idda na, ay se yala nawe ka balay da nga day-dayáwan na nge Dios.

Ay adu datu tolay nga magsisingan kaggína. ²⁶ Ay nasdaáwan da tutu wala nga nán da, “Akkan nakak-akkurug idi nga nàwa!” nán da. Nasdaáwan da pà nang kitu nasingan da. Ay dinay-dáyaw da nge Dios.

Tu naggayáb ne Jesus ke Levi

(Mat 9:9-13; Mar 2:13-17)

²⁷ Ay kane mabalin dayán, ay nawe ye Jesus sin. Ay nasingan na nge Levi nga magtutúgaw kitu pagbay-bayádán da ka buis, ta magpab-pabáyad ka buis. Ay nán ne Jesus kaggína, “Kumíwid ka kiyà,” nán na. ²⁸ Ay tútu ginumnikát nge Levi se na pinanáwan ngámin datu kuk-kuwaan na, ay se yala kummíwid kaggína.

²⁹ Ay nesay-am ne Levi ye Jesus ka balay da. Ay adu tolay, ay se adu pe datu páda na nga magpab-pabáyad ka buis tu nakisay-am. Nepagtutúgaw da ke Jesus se datu tù-tùgúdán na. ³⁰ Ay datu uwad kitúni nga Pariseo se datu maragtùgud ki lintag, ay nán da kadatu tù-tùgúdán ne Jesus, “Tura kayu meduwa nga mangán kadaya magpab-pabáyad ka buis se kadaya maragbásul?” nán da. ³¹ May e Jesus tu summungbát ta nán na kaggída, “Akkan masápul daya nabílag ya duktor nu di daya magtakit ya makasápul. ³² Ay ummán pe kiyà. Akkan nà a inumbet ta mamakappoli kadaya magkuna nga namáru da nu di kadaya maragbásul,” nán na.

Ya mepanggap kiya magngílin mangán

(Mat 9:14-17; Mar 2:18-22)

³³ Ay nán manin datu Pariseo kaggína, “Daya tù-tùgúdán ne Juan se daya tù-tùgúdán mi nga Pariseo, ay nakírad da nga magngílin mangán se magkar-karárag. Ngamay daya tù-tùgúdán mu, ay akkan da magngílin mangán” ³⁴ Ngamay nán ne Jesus kaggída, “Magngílin mangán kadi daya sangaíli naya mangatáwa nu kabul-bulun da! ³⁵ Ngamay umbet ya algaw nga umawan kaggída ya mangatáwa, ay tú yán ya agngílin da nga mangán,” nán na.

³⁶ Ay nagpangárig pe ye Jesus kaggída nga nán na, “Awan mangalà ka pagappit na ka rugrugà kiya bar-baru wa lúpus. Ata nu ummán kiyán ya kuwaan na, ay pisiyan na ngala ngin tu baru, ay akkan pe magtabbà ya singan da.

³⁷ Ay áwan pe ya mangippáy ka apammási kiya nausár rin na lálát ta aggippayán ka bási, áta nu paku-nán na, ay bumtà. Ay madadál ya bási se madadál pe tu lálát ta aggippayán. ³⁸ Ya apammási, ay mippáy kiya bar-baru wa lálát ta aggippayán kampela ngin.

³⁹ Ay akkan pe sapúlan daya nakaramán nin ka taang ya apammási. Ata ammu da nga namit ya taang,“ nán ne Jesus kaggída.

Ya mepanggap kiya algaw wa aggiimáng

(Mat 12:1-8;Mar 2:23-28)

6 Ay kane din isa ngalgaw wa aggiimáng, kane manalen de Jesus se datu tù-tùgúdán na kitu kammayán, ay nangdut datu tù-tùgúdán na kadatu ammay se da nga búsílán. ² Ay kane masingan datu Pariseo da, ay nán da kaggída, “Tura nu kuwaan ya ipànw naya lintag tada ki algaw wa aggiimáng!” nán da. ³ Ngamay sinungbátan ne Jesus da nga nán na, “Akkan nu pikam nabása ta, tu kinuwa natu Ari David se datu tolay na kane mabisinán da? ⁴ Linumnà tu David kitu balay ne Dios, se na inalà tu dátun ke Dios nga sinápáy. Ay ittu tu kinnán na se datu tolay na. Ay ipànw naya lintag tada mà ya mangán kitun na sinápáy ki oray iinna. Tittu daya pappádi ya mabalin mangán kadatun,” nán na. ⁵ Ay se na nán kaggída, “Iyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay ya apu naya algaw wa aggiimáng,” nán na.

Tu nammabílag ne Jesus kitu tolay ya nangasa tu íma na

(Mat 12:9-14;Mar 3:1-6)

⁶ Ay kane isa nga algaw wa aggiimáng manin, ay nawe ye Jesus kitu sinagoga nga magtùgud. Ay uwad isa nga láláki kitúni nga nangasa tu isa nga íma na.

⁷ Ay díkod datu maragtùgud ki lintag se datu Pariseo wa atán kitúni, ay sisinnán da nge Jesus nu pabilgan na tu tolay ki algaw wa aggiimáng. Ay díkod atán ya ipabásul da kaggína nu pabilgan na.

⁸ Ay oray nu ammu ne Jesus tu atán kitu uray da ay nán na kammala kitu tolay ya nangasa tu isa nga íma na, “Umbet ka kidde,” nán na. Ay tútu inumbet tu tolay kitu giyán na. ⁹ Ay se yala nán ne Jesus kadatu tolay, “Atán ya saludsud ku kadakayu. Inna ya umannúgut ki lintag tada, ya mangwa ka napiya ki algaw wa aggiimáng, onu ya mangwa ka nadakè, ya mamiyág onu ya pumatay,” nán na. ¹⁰ Binutgán na ngámin datu tolay se na nán kitu tolay, “Unatam ya ímam,” nán na. Ay tútu inúnát natu tolay tu íma na, ay pummiya kammin.

¹¹ Ay tútu nakarungat tutu wala datu Pariseo se datu maragtùgud ki lintag. Díkod naggaamomanán da nu nágan naya pamàyanán da ke Jesus.

Tu nammíli ne Jesus kadatu sangapúlu se duwa nga apostoles na

(Mat 10:1-4;Mar 3:13-19)

¹² Ay kane isa ngalgaw, ay nanùdu we Jesus kitu bantay nga magkar-karàrag. Ay nalawagán na nagkar-karàrag ke Dios kitúni. ¹³ Ay kane marángat tu algaw

win, ay kirrawán na ngámin datu tolay na se yala nga pummíli ka sangapúlu se duwa kaggída nga ittu datu nepangágan na ka apostoles. ¹⁴ Tú dedi datu napíli na: Nge Simon na nengágan na pe ka Pedro, nge Andres nga wagi kam ne Pedro, nge Santiago, nge Juan, nge Felipe, nge Bartolome, ¹⁵ nge Mateo, nge Tomas, nge Santiago nga an-anà ne Alfeo, nge Simon na nepangágan da ka Zelotes kiya aggúni da, ¹⁶ nge Judas nga an-anà ne Santiago, se tu Judas nga Iscariote, tu namatiliw kaggína.

Tu nesur-súru ne Jesus

(Mat 4:23-25)

¹⁷ Ay se yala nepanagut te Jesus kaggída, ay se da nagsinang kitu tanáp pa giyán datu duddúma nga tolay na se datu adu tutu wala nga tolay ya naggayát kadatu íli da kampela ngin. Atán da nga ijudea, ay ijerusalem datu duddúma. Uwad pe datu gayát ka Tiro se Sidon, datu íli nga adanni ka dappit bebay.

¹⁸ Naglalbet da ngámin na manggina kaggína se maki-ágas kadatu sinakit da. Ay ngámin datu naar-aránan ay pummiya kammin tu uray da. ¹⁹ Asittùbítan ngámin datu tolay ye Jesus, áta ya pannakabalin na nga mangágas ay napágus tutu wala. Ay naagásan da ngámin.

²⁰ Ay se yala umàráng kadatu tolay ya mangurug kaggína se na nán kaggída:

“Dakayu wa napubri, ay maganggam kayu ta dakayu ya iturayán ne Dios.

²¹ Ay dakayu wa mabis-bisinán kídi, ay maganggam kayu pe ta mabtug kayu nu kuwa.

Ay dakayu wa magpannakit kídi, ay maganggam kayu ta mapaanggam kayu nu kuwa.

²² Maganggam kayu nu lù-lùsaw dakayu da tolay wànu ag-agbán dakayu se akkan da mebulun kadakayu, wànu pad-padásan dakayu gapu ki angng-urug nu kiyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay.

²³ Magpatag kayu pàrang nu màwa dayán kadakayu. Ata kurug nga napatag pàrang ya subálit ta atán ka lángit nga midde kadakayu. Ay pinakunán pe datu apuapu da datu pagbàbànanan ne Dios kitun.

²⁴ Ay dakayu nga nabàráng kídi, ay magpannakit kayu nu kuwa áta naganggam kayu win kídi.

²⁵ Ay daya nabtug kídi, ay mabis-bisinán da nu kuwa.

Daya maganggam kídi, ay magpannakit da nu kuwa.

²⁶ Ay daya pà-pàgan da tolay, ay magpannakit da. Ata ummán pe kiyán tu nammatag datu mannákam da kadatu nagpiduman na pagbàbànanan ne Dios kitun.”

Tu nesur-súru ne Jesus panggalap kiya bumálat

(Mat 5:38-48;7:12a)

²⁷ “Ay dakayu wa maggigina kiyà, ay tú idi ya kagiyan ku kadakayu. Piyán nu wala daya kumagúra kadakayu. Napiya din peyang ya ipasingan nu kadaya mangalùsaw kadakayu. ²⁸ Ikaràrag nu wa napiya din ya màwa kadaya ngámin na maminya nga nadakè din ya màwa kadakayu. Ikaràrag nu wa sengán ne Dios daya mamal-pallà kadakayu. ²⁹ Ay nu tappítan naya isa

nga tolay ya tapíngit pàngit nu, ay pàpit nu pe ya tapíngit. Ay nu atán mamúlat ki diyáket nu, ay idde nu pe ya bádu nu nu alà na pe. ³⁰ Idde nu ya agngan naya isa nga tolay kadakayu, ay se akkan nu tagge appoliyan daya kuw-kuwa nu wa inalà naya isa nga tolay. ³¹ Ay kuwaan nu wala kadaya kasittolay nu ya piyán nu wa kuwaan da kadakayu kampela ngin.

³² Nu tittu daya maminya kadakayu daya piyán nu, ay akkan nu nga kepàgán yán. Ata oray daya maragbásul ay piyán da pe daya maminya kaggída. ³³ Ay páda na pe nu tittu daya mangwa ka napiya kadakayu daya pangwaán nu ka napiya, ay akkan nu pe kepàgán yán. Ata oray daya maragbásul, ay màwa da pe ya ummán kiyán. ³⁴ Nu tittu daya innanamán nu wa makabáyad kadakayu daya pautángan nu, ay akkan nu nga kepàgán yán. Ata oray daya maragbásul, ay magpin-pinnákaw da pe. ³⁵ Ngamay piyán nu wala daya kumalínga kadakayu. Sengán nuda. Pàkawán nuda oray áwan nu innanamán na pagbáyad da. Ay nu ummán kiyán ya kuwaan nu ay mepassingan nu wa kurug annánà nakayu nge Dios nga kangatuwán. Ata kalakkán na pe daya akkan makammu magsubálit se daya nadakè a tolay. Ay napatag pàngang ya idde ne Dios nga subálit na kadakayu. ³⁶ Kalakkán nu daya kasittolay nu, áta e Dios nga Ama nu ay maragkallà.”

Ya mepanggap kiya akkan ta nga agsisim kiya kasittolay ta
(Mat 7:1-5)

³⁷ “Ay akkan nu ittu sisímán ya sábag naya kasittolay nu se nu la nán na masápul la mapánis, ta senu akkan nakayu panísan ne Dios. Pakawanan nu daya kasittolay nu senu pakawanan nakayu we Dios. Akkan kayu mangguwes, ta senu akkan nakayu guwes ne Dios. Akkan kayu nga magpabásul ta senu akkan nakayu pabasúlan ne Dios. Mamakawan kayu ta senu mapakawan kayu. ³⁸ Nu nágan ya idde nu ay ittu pe ya midde kadakayu. Ay ya midde kadakayu ay matadtad se mapinpin. Ay mamalinsúsù pe ya midde kadakayu. Ata nu mapaanna ya anggukud nu kiya idde nu, ay ummán pe kiyán ya anggukud naya midde kadakayu.”

³⁹ Ay nagpangárig pe ye Jesus kaggída nga nán na, “Ya isa nga kúláp ay akkan rumbang nga magbaybay kiya páda na nga kúláp, áta mepisù da nga duwa kiya abbut. ⁴⁰ Ay ya magádal pe ay akkan nangátu may iya mangisúru kaggína. Ngamay nu masuruwán pàngang, ay mabalin na mepáda ngin kiya nangisúru kaggína,” nán ne Jesus.

⁴¹ Ay nán na manin, “Tura nu masingan ya bì-bitì a púling naya kasittolay nu, ay akkan nu masingan ya megugulad da púling nu!” nán na. ⁴² “Mapaanna ya angngikagi nu kiya wagi nu ya, ‘Wagi, ippà ku mán ya púling mu,’ nán nu ngamay atán megugulad da púling nu. Ata nu pakunán nu kiyán, ay magpi-pimáru kayu. Ippà nu pikam ya megugulad da púling nu, ta senu masingan nu pàngang ya púling naya kasittolay nu,” nán na.

Ya mepanggap kiya búnga daya káyu
(Mat 7:16-20;12:33-35)

⁴³ Ay nán na manin kídì, “Awan napiya nga káyu wa magbúnga ka nadakè. Ay áwan pe ya káyu wa nadakè a magbúnga ka napiya. ⁴⁴ Ata mammuwán ya káyu kiya búnga na kampela ngin. Ya búnga gígus ay akkan mabúrás kadaya kad-kaddat. Ummán pe ya búnga úbas, akkan mabúrás kiya pan-panda ngala nga múla.

⁴⁵ Ay ummán pe kiyán, ya namáru wa tolay, ay napiya daya kuk-kuwaan na áta napiya lugud ya lam-lammat na peyang. Ay ya nadakè a tolay, ay nadakè pe daya kuk-kuwaan na kampela ngin, áta nadakè lugud daya lam-lamtan na. Ata nu nágan naya atán ki lammat naya isa tolay, ay tú yán ya mekagi na,” nán na.

Ya mepanggap kadaya duwa nga nagbalay
(Mat 7:24-27)

⁴⁶ “Tura kayu maki ‘Apu, Apu,’ kiyà ay akkan nu mà ikur-kurug daya bil-bílin ku! ⁴⁷ Ay ngámin daya umbet kiyà a manggína kadaya kagiyan ku se kuwaan da pe daya magina da, ay ⁴⁸ meárig da kiya isa nga tolay ya nagbalay. Nekorob na daya adígi ka adallam se na nepatagsut kadaya pínát ki taggad. Ay díkod kane malayus, ay akkan nala nga naguyyu tu balay na, áta naligda pàngang tu nekàwa na.

⁴⁹ Ngamay daya manggína kiyà ngamay akkan da kuwaan tu magina da, ay árig da pe ya isa nga tolay ya nagbalay. Nesíin na ngala kiya otun lusà. Ay díkod kane malayus, ay nillud tu balay na. Ay narba se natararawesáng tutu wala datu aruminta natu balay,” nán ne Jesus.

Tu nammabílag ne Jesus kitu asassu natu kapitán
(Mat 8:5-13)

7 Ay kane mabalin nin ne Jesus nga magbàbàrán kadatu tolay, ay nawe ka Capernaum. ² Ay uwad kitúni ya iRoma nga kapitán nga magimmamátay tu idum-dúma na pàngang nga asassu na. ³ Ay kane magina na ya mepanggap ke Jesus, ay nagipàrob kadatu pangmanàman datu Judyu wa mangayáb ke Jesus ta paagásan na tu asassu na. ⁴ Ay díkod kane dumatang da kitu giyán ne Jesus, ay nakim-imallà da kaggína nga nán da, “Karbangan na nga sengán mu ⁵ áta pàgan na daya páda tada nga Judyu, ay se aggína ya nagpàwa kiya sinagoga tada,” nán da. ⁶ Ay tútu kummiwid de Jesus kaggída.

Ngamay kane umad-adanni ye Jesus kitu balay na, ay nepàrob natu kapitán datu ù-opun na nga manabat ke Jesus. Ay nán da, “Apu, akkan ka kanu tagge umbet kiya balay na, áta akkan kanu wa mekari kiya dáyaw mu. ⁷ Túya gapu na nga akkan aggína ya nagayáb kikaw ta maliyaw. Annung na kanu wala ya angngikagi mu nga bumílag ya asassu na. ⁸ Ammu na kanu nga oray úni yala naya naturáy ya tolay ay annung na. Ata atán daya ap-apu na, ay ikurug na kanu ya úni da ngala. Ay atán da pe ya suldádu na kampela ngin. Ay nu nán na kiya isa nga, ‘Mawe ka kannán,’ nán na ay

kurugan da. Ay nu palbetan naya isa, ay umbet kurug. Ay ummán pe kiya asassu na. Nu, 'Kuwaam idi,' nán na, ay kuwaan na kanu," nán datu nanabat ke Jesus.

⁹ Ay kane magina ne Jesus nu wà ummán natu angn-gurug natu kapitán, ay nasdaáwan kaggína. Ay tútu nagbaliwág ga umàráng kadatu adu wa tolay nga kummíwid kaggína se na nán, "Awan ku pikam namm-uwán na ummán kídi ya angngurug. Oray kídi Israel," nán na. ¹⁰ Ay díkod nagulli yin datu nebon natu kapitán kitu balay na, ay dinatang da tu asassu wa nabílag gin.

Tu nammaltu ne Jesus kitu an-anà natu búkud da babay

¹¹ Ay akkan nabayág ka panda kitun, ay nawe de Jesus se datu tù-tùgúdán na ka íli Nain. Ay adu datu tolay nga kummíwid kaggída. ¹² Ay kane din na magiddadatang da ngin kitu dadnuwángan natu íli, ay uwad natay ya laláki nga mawe da ita-ud. Sissa nga an-anà natu búkud da babay. Ay adu pe datu tolay ya nawe mepagtal-ud. ¹³ Ay kane masingan ne Apu Jesus tu búkud, ay nakalakkán pàrang. Ay tútu nán na kaggína, "Akkan ka sumángit," nán na. ¹⁴ Ay se yala umadanni kadatu magbúlig kitu natay se na inimán tu lungun, ay tútu nagsínang datu tolay. Ay se na nán kitu innát, "Bagu, bumángun ka," nán na. ¹⁵ Ay linumtu se bumángun tu laláki nga nagtugaw se la nagúni. Ay díkod nippan ne Jesus kitu giyán natu ina na.

¹⁶ Ay tútu nasdaáwan pàrang ngámin datu tolay, ay se da dinay-dáyaw we Dios gapu kitu nàwa. Ay nán da, "Linumtuwád kadàtada ya nangátu wa pagbàbànanan ne Dios. Akkan nitta kam naligpanán na tolay na," nán datu tolay. ¹⁷ Idi nga kinuwa ne Jesus, ay newaragáwag ki ngámin na il-íli naya Judea se ngámin na il-ileli nga adanni kitúni.

Tu nangngibon tu Juan kadatu tù-tùgúdán na nga magsaludsud ke Jesus

(Mat 11:2-19)

¹⁸ Ay datu tù-tùgúdán ne Juan, ay nawe da nebàbà-nán ngámin dedi ke Juan nga atán ki agba-balúdán. Ay tútu namalbet tu Juan ka duwa kadatu tù-tùgúdán na ¹⁹ se nada pinapan nga magsaludsud ke Apu Jesus nu aggína ngin tu nekari ne Dios nga Ibon na kam kitun nga ittu ya Cristo, wànu atán pikam sabáli nga idaggán da.

²⁰ Ay kane dumatang datu nebon tu Juan kitu giyán ne Jesus, ay nán da, "Nepàrob nakami ne Juan na marammawtisár nga mangipamutù nu ikaw win tu nekari ne Dios nga Ibon na kitun nga ittu ya Cristo, wànu atán pikam idaggán mi ya sabáli," nán da. ²¹ Ay kitun kam ma oras, ay adu datu tolay nga magtatakit nga inagásan ne Jesus. Pinakasingan na datu kúláp. Ay datu tolay ya naar-aránan, ay pummiya tu uray da ngin. ²² Ay díkod nán ne Jesus kadatu tolay ya nebon natu Juan, "Magulli kayun. Ay ikagi nu ke Juan daya nas-asingan nu se daya nag-agina nu kídi. Nán nu wa daya kúláp, ay pinakasingan kuda ngin. Ay pinakadalen ku

pe yin daya pílay, ay se inagásan ku win daya maglappang. Pinakaginà pe yin daya bangngag, ay se datu natay ay pinaltu kuda kammin. Ay nebàbànan ku pe yin kadaya napubri ya Napiya nga Dámag," nán na. ²³ Ay se na manin nán, "Maganggam ya tolay nga áwan duw-duwa panggap kiyà," nán na.

²⁴ Ay kane nawe yin datu nebon natu Juan, ay nagbàbànan ne Jesus ka mepanggap kitu Juan kadatu tolay. Ay nán na, "Kitu nawe kayu ka ir-ir-er, nágan natu nawe nu siningan? Ammù nga akkan datu sal-saluysoyán na bal-báli nga kaddat kitúni tu gákat nu wa sinnan. ²⁵ Ay akkan pe nga tolay ya nakabádu ka napiya ya gákat nu wa sinnan kitúni. Ata daya tolay ya napiya daya badubádu da, ay akkan da nga mag-agyán kitúni. Atán da kadaya dadakkal la babalay kadaya íli, ay se atán ngámin pe daya masap-sápul da. ²⁶ Ay nágan na lugud tu nawe nu siningan? Isa nga pagbàbànanan ne Dios? Kurug yán! Ay kagiyán ku kadakayu nga ya nasingan nu, ay nangátu may iya pagbàbànanan ne Dios sala. ²⁷ Ta e Juan tu kepapann-án natu nesúrát ta kinag-kagi natu pagbàbànanan ne Dios kitun nga nán na,

'Sinnam á. Mangibon nà ka pagbàbànanan ku nga maginunna kikaw nga mamagsagána kadaya tolay kiya ilalbet mu,'

nán na. ²⁸ Ay kagiyán ku kadakayu wa áwan na nangà-ngátu may e Juan oray iinna nga tolay, ngamay manggayát kídi yin, oray iinna nga tolay ya meráman kiya pangiturayán ne Dios, ay bílang nangátu may e Juan," † nán na.

²⁹ Ay nán pe ne Jesus nga, "Datu magpab-pabáyad ka buis se datu duddúma nga tolay ya nakagina kadatu nebàbànan ne Juan, ay nepeturayán da ke Dios. Ay díkod binawtisarán ne Juan da. ³⁰ Ngamay datu Pariseo se datu maragtùgud ki lintag ne Dios nga nepesúrát na ke Moses, ay akkan da nga pinagan-anu tu piyán ne Dios nga kuwaan da. Ta akkan da piyán tu maki-bawtisár ke Juan," nán ne Jesus.

³¹ Ay nán manin ne Jesus, "Nágan lugud naya pangiarígán ku kadakayu wa tolay kadedi yin na al-algaw?"

³² Ummán kayu kadaya an-annánà a magangréd kiya giyán sininda. 'Magtukár kami ta magsála kayu,' nán daya kaangréd nu may maddi kayu! 'Sumángit kayu ta magpì-pìginnatay kami,' nán da kadakayu may maddi kayu pe! ³³ Tú yán ya árig nu. Ata inumbet nge Juan na marammawtisár ra magtùgud kadakayu ay, 'Naar-aránan!' nán nu kaggína gapu ta nakírad da magngílin mangán se maddi maginum. ³⁴ Ay kídi yin na iyà ya inumbet ay, 'Sinnan nu kod yán na tolay! Maglin-linát se maging-inglaw! Mebul-bulun pe kadaya magpab-pabáyad ka buis se kadaya maragbásul,' nán nu gapu ta mangán nà se maginum mà. ³⁵ Ngamay ya kinasírib ne Dios, ay mepakammu wa kurug gapu kadaya mangurug kaggína," nán ne Jesus.

† Ya mabalin na bílang nangà-ngátu may tu Juan ay daya muddi nga mangurug ke Jesus ta mammuwán da ngámin ya mepanggap ke Apu Jesus.

Tu nammakawan ne Jesus kitu maragbásul la babay

³⁶ Ay inaptán natu isa nga Pariseo nge Jesus ka balay da nga mepangán. Ay tútu nawe ye Jesus. Kaggína nga atán kitu giyán tebol, ³⁷ ay uwad púta kitúni ya íli ya nakadámag nga atán ne Jesus kitu balay natu Pariseo nga mepangán. Ay tútu nawe se nangitúgut ka tangabutilya nga talibangug. ³⁸ Ay nawe nagpal-intud kitu likud ne Jesus nga makas-asangit ta mag-ummà kadatu bingil na. Ay díkod nadsam datu bingil ne Jesus kitu luwa na. Ay linìgesán na kitu abù na nga um-umàán na manin se na la lùlosán kitu talibangug.

³⁹ Ay kane masingan natu Pariseo wa nagapat ke Jesus idi, ay nán na kitu lammat na, “Nu kurug ga pagbàbànanan ne Dios idi nga tolay, ay ammu na kuma nu iinna idi ya babay nga mangikkam kaggína. Ay ammu na kuma nga maragbásul idi ya babay!” nán na nga naglam-lammat.

⁴⁰ Ay tútu nán ne Jesus kaggína, “Simon, atán ya asikkagiyam ku kikaw,” nán na. Ay nán natu Pariseo, “Inna ya kagiyam Apu,” nán na. ⁴¹ Ay díkod nag-pangárig ge Jesus nga nán na, “Uwad duwa nga tolay ya nakaútáng kiya isa nga maragpaútáng. Tu isa, ay limma ríbu písus tu útáng na. Ay tu isa ay limma gatut písus tu útáng na. ⁴² Ay kane nagpáda da nga akkan makabáyad, ay akkan tagge pinabayádan natu maragpaútáng datu útáng da. Inna kaggída nga duwa ya ab-abay ya amminya na kitu maragpaútáng nga laláki?” nán na. ⁴³ Ay nán natu Pariseo wa summungbát, “Kiyà kampela ngin, ya nán ku ay tu napakawan ka ad-adu wa útáng,” nán na. Ay tútu nán ne Jesus kaggína, “Kurug ya sungbát mu,” nán na.

⁴⁴ Ay se yala nga siningan ne Jesus tu babay se na nán ke Simon, “Sinnam kod idi ya babay. Bingguwán na daya bingil ku kiya luwa na se na linìgesán kiya abù na. Ngamay ikaw, linumnà à kídi balay mun, may akkan nà niddán ka danum ma pamgù kiya bingil ku.

⁴⁵ Akkan nà inumàán. Ngamay aggína, ay um-ummàán na daya bingil ku nanggayát kitu nelalbet na ka panda kídi. ⁴⁶ Akkan nà a inípu ka denu, ngamay aggína, ay siy-siyaán na daya bingil ku ka talibangug. ⁴⁷ Daya adu nga bas-básul na, ay napakawan da ngin. Ay díkod ummán kídi ya kinuwa na ka angngipassingan na kiya abay ya amminya na kiyà. Ngamay ya tolay ya bitti ya napakawan kaggína, ay bitti pe ya amminya na,” nán na.

⁴⁸ Ay nán ne Jesus kitu babay, “Napakawan ka ngin kadaya bas-básul mu,” nán na. ⁴⁹ Ay kane magina datu nepagtutúgaw kaggína kitu giyán tebol, ay nán da kitu isaisa kaggída, “Inna nád ya ummán kídi ya aggun-úni nga tolay ta, nga mamakawan kadaya bas-básul,” nán na. ⁵⁰ Ay se la nán ne Jesus kitu babay, “Napakawan daya bas-básul mu win gapu kiya angngurug mu kiyà. Mawe ka ngin, ay pumiya din ya uray mu win,” nán na.

Tu nekikkíwid datu babbay ya pinabílag ne Jesus

8 Akkan nabayág, ay nawe ye Jesus kadatu il-íli se babbalay nga mangibàbànan kiya Napiya nga Dámag panggap kiya angngituráy ne Dios. Ay kabulun na datu sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán na.

² Uwad pe datu babbay ya pinabílag na kadatu sinakit da, se datu naar-aránan na napiya datu uray da ngin. Uwad nge Maria nga nepangágan da ka Magdalena, tu babay ya namataláwan ne Jesus ka pittu wa áran.

³ Uwad pe nge Susana se Juana nga atáwa natu Chuza nga pakammuwan natu Herodes. Ay atán da pe duddúma nga babbay ya nebul-bulun kaggída nga ittu datu makammu kadatu masap-sápul de Jesus se datu tù-tùgúdán na.

Ya pangárig ne Jesus mepanggap kitu tolay ya nawe nagwárit ka aggi

(Mat 13:1-17; Mar 4:1-12)

⁴ Ay adu datu tolay ya naggayát kadatu il-íli nga naglalbet kitu giyán ne Jesus. Ay kane adu da ngin na nagguurnung, ay nán ne Jesus kaggída nga nag-pangárig, ⁵ “Uwad isa nga tolay ya nawe nagwárit ka aggi na. Kaggína nga magwárit, ay nagdattág datu duddúma nga aggi ki dálen. Ay díkod nadam-dam-án da panda kitu nelalbet datu an-anù a nagsimtù. ⁶ Ay nagdattág datu duddúma nga aggi kadatu nalus-án na pínát. Tútu kane tumúbu da, ay natay da kammin áta áwan na danum. ⁷ Nagdattág datu duddúma nga aggi kitu agkadtán. Ay tumúbu da, may tumúbu pe datu kaddat, ay tútu nasíput da se da natay. ⁸ Ay datu duddúma nga aggi, ay nagdattág da kitu kadam-aggán natu lusà. Ay kane tumúbu da ay nagbúnga da ka adu tutu wala,” nán na. Ay kane mabalin na nga kagiyam dedi ay nán na, “Dakayu wa maggigina kídi, ay lam-lamtan nu daya nagina nu,” nán na.

⁹ Ay nepamutù datu tù-tùgúdán na kaggína nu nág-an naya kesarután natun na pangárig. ¹⁰ Ay tútu nán ne Jesus kaggída, “Mepakammu kadakayu daya akkan pikam ma nepakammu kitun mepanggap kiya angngituráy ne Dios. Ngamay kadaya duddúma, ay mepangárig gala ta senu oray sisinnán da, ay akkan da malásin, ay se giginán da may akkan da maawátan tu magina da,” nán na.

Tu nangilaw-lawág ne Jesus kitu pangárig panggap kitu tolay ya nagwárit ka aggi

(Mat 13:18-23; Mar 4:13-20)

¹¹ “Tú idi ya sarut natu pangárig; Ya aggi, ay árig kiya bàbànan ne Dios. ¹² Tu dálen na nagdattagán datu duddúma nga aggi, ay árig na daya tolay ya nakagina kiya bàbànan ne Dios. Datu an-anù, ay árig ne Sairu da nga inumbet ta mangippà kitu nagina da ta senu akkan da mangurug, ay akkan biyágan ne Dios da. ¹³ Ay tu nalus-án na pínát ta nagdattagán datu duddúma nga aggi, ay árig na daya tolay ya nakagina kiya bàbànan ne Dios. Ay dedi nga tolay ay naganggam da nga

nangurug, ngamay nakaru da nga naglikud kane umbet ya riribù da gapu kitu angnurug da. Ata ummán ka aggi a tumúbu wa akkan na nakapaggamut tu nagina da. ¹⁴ Tu agkadtán na nagdattagán datu duddúma nga aggi, ay árig na daya tolay ya nakagina kiya bàbànan ne Dios. Nangurug da ngamay adu ya lid-lídug panggap kiya panagbiyág da. Ya lam-lamtan da peyang, ay ya pagbànanan da se daya gan-gánas kiya biyág kidi ya kalawagán. Ay túya áwan pakasinn-án kiya angnurug da. ¹⁵ Ay tu nadam-ag ga lusà a nagdattagán datu duddúma nga aggi, ay árig na daya tolay ya napiya nga aglam-lammat nga nakagina kiya bàbànan ne Dios, ay se da kinurug ga dam-damdamman da peyang. Oray adu ya riribù, ay iturad da ngala. Ay túya napiya daya kuk-kuwaan da," nán ne Jesus.

Ya pangárig ne Jesus mepanggap kiya ingki nga masi-btán
(Mar 4:21-25)

¹⁶ Ay nán ne Jesus manin na nagpangárig, "Nu masi-btán ya ingki, ay akkan ta nga tàbán wànu isirù, nu di ta iparotun ta senu madilágan ngámin daya lumná kiya balay. ¹⁷ Ay umbet tala ya oras sa kepassingan ngámin daya nasirù. † Ay ngámin daya akkan pikam am-ammu da tolay, ay mepakammu da, áta árig mawadaán da. ¹⁸ Ay díkod kappiyánan nu lugud ya manggina. Ata daya mangikurug kadaya magina da, ay maamúngán ya ammu da. Ngamay daya akkan mangikurug kadaya magina da, ay oray daya nán da nga ammu da ngin ay mippà pikam," nán na.

Daya bílang wawwági se ina ne Jesus
(Mat 12:46-50; Mar 3:31-35)

¹⁹ Ay se yala inumbet tu ina na se datu wawwági na nga lalláki, ngamay akkan da makaadanni kaggína, áta adu tutu wala datu tolay. ²⁰ Ay uwad dala ya nangikagi kaggína nga nán na, "Atán tu inám se datu wawwágim ka lasi, ay piyán daka kanu nga amomanán," nán na. ²¹ Ngamay nán ne Jesus kaggída, "Daya inà se daya wawwági, ay daya manggina kadaya bàbànan ne Dios, se da kuwaan daya magina da," nán na.

Tu nammakusap ne Jesus kitu naggat ta báli
(Mat 8:23-27; Mar 4:35-41)

²² Kane din isa ngalgaw, ay nán ne Jesus kadatu tolay na, "Mawe tada ka dammáng," nán na. Ay tútu naggatay da kitu biray, se da dummúlay. ²³ Ay kane magbatta da ngin, ay nilà e Jesus. Ay uwad inumbet ta naggat ta báli, ay natalabtabbán tu biray da. Ay díkod tagay da umlad din. ²⁴ Ay tútu nawe da linukág ga nán da, "Misturu! Misturu! Matay tada ngin!" nán na.

Ay tútu bummángun ne Jesus se na pinakusap tu báli, ay se na pinalanay datu bal-balnag. Díkod nakusap tu báli, ay se lummanay pe yin datu bal-balnag,

ay pummiya ngin tu kalawagán. ²⁵ Ay se na nán kadatu tolay na, "Tura nu áwan angnurug kiyà ta!" nán na.

Tútu nagansing da, ay nasdaáwan da pe kitu nàwa. Ay nán da kitu isaisa kaggída, "Nágan nád ya katutolay nedi ya tolay ta! Mandáran na oray daya báli se ya danum, ay ikurug da ya kagiyan na!" nán na.

Tu nammatálaw ne Jesus kitu áran kitu isa nga laláki
(Mat 8:28-34; Mar 5:1-20)

²⁶ Ay se da dummung ka Geraseno, † nga panidmáng Galilea. ²⁷ Ay kane maglagsi ye Jesus, ay sinabat naya isa nga laláki ya naar-aránan. Idi ya naar-aránan, ay mag-agyán kitun ka íli, may kane maar-aránan, ay akkan magyán ka balay da ngin. Kalubúán tu pag-agyanán na, ay nabayág ga áwan na nga bad-bádu.

²⁸ Ay kane masingan na nge Jesus, ay nakas-asáraw. Ay se nagpalintud kitu àráng na se na nesáraw ka naggat ya, "Jesus nga An-anà ne Dios nga kangat-uwán! Nágan na kuwaan mu kiyà! Makim-imallà à kikaw! Akkan nà agpà parigátan!" nán na. ²⁹ Nán na kiyán áta palawanan ne Jesus tu áran kaggína. Nakírad tu áran na manguray kaggína. Idi ya tolay, ay bantayán da. Pingílan se kadenaán da daya íma na se daya síkil na ka káwar ngamay pitangan nada se yala ipeyag natu áran kadatu ir-ir-er.

³⁰ Sinaludsud ne Jesus kaggína nu nágan tu ngágan na. Ngamay, "Riníbu," nán na, áta adu datu áran na nagunag kaggína. ³¹ Ay nakim-imallà da kaggína nga akkan nada din pilítan na papannan ka impiyernu.

³² Ay atán da nga adu wa ábuy nga magsabbù kitu ambaw. Tútu nán datu áran na nakim-imallà ke Jesus, "Papannan nakami agpà ala ngin kadatu ábuy yi," nán na. Ay díkod pinalubúsán ne Jesus da. ³³ Tútu nagtálaw datu áran kitu tolay se da la nawe nagunag kadatu ábuy. Ay nagtatagtág datu ábuy ya nameyag kitu bagi, ay tútu nagsaspáw da kitu naday-ág ga pisung. Ay tútu nalimat da.

³⁴ Ay kane masingan datu magtar-tarakan kadatu ábuy tu nàwa, ay nawe da kadatu il-ileli se babbabalay se da nedámag tu nàwa. ³⁵ Ay tútu nawe siningan datu tolay tu nàwa. Ay kane umbet da kitu giyán ne Jesus, ay nasingan da tu tolay ya nagtaláwan datu áran na metag-taging ke Jesus. Sibbabádu win, se napiya tu uray na ngin. Nagansing datu tolay, ³⁶ ngamay datu nakasingan kitu nàwa, ay nekagi da kaggída tu nep-ippiya natu naar-aránan. ³⁷ Ay díkod ngámin datu tolay ka Geraseno, ay kinagi da ke Jesus, nga nu mabalin kuma ngala, ay panáwan na tu giyán da, áta magansing da pà nang. Ay díkod naggatay ye Jesus kitu biray se da nagulli yin.

³⁸ Ay tu laláki ya nagtaláwan datu áran, ay nakim-imallà ke Jesus, nga kumíwid kuma kaggína. Ngamay pinapan ne Jesus ka balay da nga nán na, ³⁹ "Mawe ka ngin ka balay nu se mu wala nga kagiyan kadaya tolay kitúni daya nakas-kasdáaw wa kinuw-kuwa ne Dios

† Ya mabalin na kepapannán nedi, ay daya mepanggap kiya angnituráy ne Dios.

†† Daya duddúma, ay Gadarene, ya agpangágan da kidi nga íli, ay daya duddúma pikam pe ay Gergesene.

kikaw," nán na. Ay tútu nawe tu laláki yin se na newar-waragáwag ngámin datu kinuwa ne Jesus kaggína kadatu tolay kitu íli.

Tu nekaagásan natu babay ya magdága se itu nammaltu ne Jesus kitu an-anà natu ap-apu

(Mat 9:18-26; Mar 5:21-43)

⁴⁰ Ay kane dumatang de Jesus kitu dammáng, ay inanggam datu tolay da, áta aggína tu id-idaggán da ngámin. ⁴¹ Ay uwad inumbet ta laláki nga nagngágan ka Jairo, isa nga ap-apu ki sinagoga da. Ay summabat ta nagpalintud ki àráng ne Jesus se yala nakim-imallà nga magapat kaggína ka balay da, ⁴² áta ya sissa nga an-anà na nga babay nga sangapúlu se duwa dagun na ngin, ay magimmamátay.

Ay kaggína nga mawe, ay napidípid pe datu tolay. ⁴³ Ay uwad kadatun na tolay ya isa nga babay ya sangapúlu se duwa dagun na ngin na magdága. Ay ginastu na ngámin kuw-kuwa na kadaya duktor may áwan nala nga makaágas kaggína. ⁴⁴ Ay tútu nawe kitu likud ne Jesus se na la nga tinùbit tu arumaymá y natu bádu na. Ay nàtatán nala nga nakusap tu agdága na. ⁴⁵ Ay tútu nán ne Jesus, "Inna ya nanùbit kiyà ta?" nán na. Ngamay áwan mangipudnu kadatu tolay. Ay tútu nán ne Pedro kaggína, "Apu, am-ammu ta kod! Ta adu pàrang daya tolay kiya lebut mu, ay dumarup da," nán na. ⁴⁶ Ngamay nán ne Jesus manin, "Atán nanùbit kiyà ta nàmud ku nga uwad lummuwán na pannakabalin ku," nán na.

⁴⁷ Ay kane mammuwán natu babay nga nammuwán nin tu kinuwa na, ay tútu nagtar-tartar ra inumbet ki giyán ne Jesus. Ay se yala nagpalintud kitu àráng ne Jesus, se na nepudnu kiya àráng ngámin datu tolay tu gapu natu nannùbit na kaggína. Ay nekagi na pe nga dágus sala nga nippà tu sinakit na. ⁴⁸ Ay tútu nán ne Jesus kaggína, "Naagásan ka ngin á gapu kiya angnurug. Ay mawe ka nga simpipiya uray yin," nán na.

⁴⁹ Ay kitu akun-oni pikam ne Jesus, ay inumbet tu mangidámag ga gayát kitu balay ne Jairo wa ap-apu ki sinagoga nga nán na, "Natay yin tu an-anà mu. Akkam tagge rikurikud de Misturu win," nán na. ⁵⁰ Ay kane magina ne Jesus tu nepadámag, ay nán na ke Jairo, "Akkan ka nga malídug. Mangurug ka ngala kiyà. Ay lumtu kammin ya an-anà mu," nán na.

⁵¹ Ay kane dumatang da kitu balay, ay pangngadùdukit ngámin datu tolay nga magsasángit. Ngamay nán ne Jesus kaggída, "Akkan kayu wa sumángit, ta akkan na natay ya an-anà! Matúdug gala yán," nán na. Tútu paásan da nge Jesus, áta ammu da nga kurug ga natay tu an-anà. Ay akkan na nagpalnà e Jesus kitu giyán natu an-anà ka sabáli tolay. Tittu de Pedro se Santiago se Juan se datu maganà. ⁵⁴ Ay se la inimmán ne Jesus tu íma natu an-anà se na nán, "Bumángun ka isang!" nán na. ⁵⁵ Ay tútu linumtu kammin tu an-anà, se yala nga bumángun. Ay se la piniddán ne Jesus ka kanan na.

⁵⁶ Nasdaáwan tutu wala datu maganà kitu nàwa, ngamay akkan tutu wala pekagi ne Jesus ki oray iinna nga tolay tu nàwa.

Tu nangipàrob ne Jesus kadatu sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán na

(Mat 10:5-15; Mar 6:7-13)

9 Ay kane isa ngalgaw manin, ay inurnung ne Jesus datu sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán na se nada iddán ka turáy da nga mamatálaw kada ngámin ar-áran kadatu naar-aránan. Niddán nada pe ka pannakabalin da nga mangágas kadaya ngámin na sin-sinakit. ² Ay se nada ngala nga ibon na mangibàbà-nán kiya mepanggap kiya angnituráy ne Dios se mamabílag kadaya magtatakit. ³ Ay nán na nga namíl-in kaggída, "Awan nu wa itug-túgut. Akkan kayu wa magtagitàdukud wànu magtagibág. Akkan kayu magbálun wànu magtagipirà se oray magtagiaglilíyan. ⁴ Akkan kayu magalialit kiya balay daya mayát man-angaili kadakayu, panda kiya agtálaw nu kiyán na íli. ⁵ Magtálaw kayu wala kadaya il-íli nga mangagáwa kadakayu, ngamay sapuwán nu ya tápù kadaya bingi-bingil nu, nu maglikud kayu wa mawe yin ka angn-gipakammu nu kiya angnalùsaw ne Dios kaggída," nán na.

⁶ Ay tútu nawe yin datu tù-tùgúdán na kadatu ngámin na il-íli nga mangibàbànan kiya Napiya nga Dámag se mamabílag kadatu magtatakit.

Akkan ammu tu Herodes nu inna nge Jesus

(Mat 14:1-12; Mar 6:14-29)

⁷ Ay kane din na magina natu Herodes nga gubernador ka Galilea datu ngámin na kuk-kuwaan ne Jesus, ay nariribù tu uray na. Ata nán datu tolay nga linumtu kammin tu Juan na marammawtisár. ⁸ Ay nán datu duddúma nga tu Elias nga nagpassingan. Ay tu nán datu duddúma ay pagbàbànanan ne Dios kitun na linumtu. ⁹ Ay nán tu Herodes, "Pinapútul ku mà tu Juan! Inna nád idi nga tolay ya adu ya maginà panggal kaggína?" nán na. Tútu piyán na tutu wala nga masingan ne Jesus.

Tu nammangán ne Jesus kadatu limma ríbu wa tolay

(Mat 14:13-21; Mar 6:30-44; Jn 6:1-14)

¹⁰ Ay kane magulli yin datu tù-tùgúdán ne Jesus, ay kinagi da kaggína ngámin datu kinuw-kuwa da, ay se nada nekíwid da magatittu ka íli Betsaida.

¹¹ Ngamay kane mammuwán datu adu wa tolay, ay gummunud da kaggída. Ay tútu inanggam ne Jesus da se na nebàbànan kaggída ya mepanggap ki angn-gituráy ne Dios se na pinabílag datu magtatakit.

¹² Ay kitu masirbut tin tu mata, ay inumbet datu apostoles na kitu giyán na se da nán kaggína, "Pap-annam daya tolay kadaya il-íli se agtatáwan ki lib-lebut nga magsápul ka kanan da se patudúgan da, ta atán tada mà kídí giyán na áwan balabalay," nán da. ¹³ Ngamay nán ne Jesus kaggída, "Iddán nuda ka kanan da," nán na. Ay tútu nán da, "Lim-limma bukal sinápay se

dudduwa ngabgi nga sissida mà ala ya atán kadakami! Wayya la nga maanáy dedi nu di kami gumátang ka kanan ngámin dedi nga tolay?" nán da, ¹⁴ áta moli limma ríbu datu lalláki. Ay nán ne Jesus kadatu apostoles, "Pagtugawan nu daya tolay nga magda-daripunù ka aglilimma púlu ki káda bagtu," nán na.

¹⁵ Ay tútu pinagtugaw datu apostoles ngámin datu tolay. ¹⁶ Ay se na inalà datu limma bukal la sinápay se tu duwa ngabgi ya sissida se yala nga naglángad ka lángit nga magiyáman ke Dios kadatun na makkán. Ay se na sinappitappig datu sinápay se datu sissida se na nepekípát kadatu tù-tùgúdán na kadatu tolay. ¹⁷ Ay díkod nangán da, ay nabtug da ngámin pe. Ay nakúnud da pikam ka sangapúlu se duwa nga baki nga bunna datu tolay.

Tu nangngikagi ne Pedro nu iinna kurug ge Jesus

(Mat 16:13-28; Mar 8:27-9:1)

¹⁸ Ay kane din isa ngalgaw kane magas-asissa nge Jesus nga magkar-karárag, ay atán pe datu tù-tùgúdán na kitu adanni kitu giyán na. Ay kane mabalin na magkarárag, ay inumbet kitu giyán da se na nepamutù kaggída, "Iinna ngà kanu wa nán daya tolay," nán na.

¹⁹ Ay nán da nga summungbát, "Tu Juan marammawt-isár ka kanu wa linumtu kammin nga nán daya duddúma. May nán daya duddúma nga tu Elias ka. Ay ya nán daya duddúma pe, ay isa ka nga pagbàbànanan ne Dios kitun na linumtu kammin," nán da kaggína. ²⁰ Ay se na nán kaggída, "Ay dakayu, iinna ngà ka nán nu," nán na. Ay e Pedro tu summungbát nga nán na, "Ikaw ya Cristo wa Nebon ne Dios!" nán na.

²¹ Ay tútu binílin tutu wala ne Jesus da nga nán na, "Akkan nu ikag-kagi ki oray iinna nga tolay," nán na.

²² Ay se na nán pikam, "Iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay parigátan dà pà nang se akkan dà paganu daya pangmanàman daya Judyu se daya apu daya pappádi, oray pe daya maragtùgud ki lintag. Patayan dà may lumtu wà kammin ki mekalu ngalgaw," nán na.

²³ Ay se na manin nán kaggída ngámin, "Nu iinna ya maminya nga magbalin ka tolay ku, ay masápul la kaligpanán na ya mepanggap kiya baggibaggi na kampela ngin nin. Ay peyang algaw ay bug-bugtung na ya krus † na, ay se la kumiwid kiyà. ²⁴ Ata ngámin daya magkikenga kiya biyág da, ay tú dayán daya mangiwágà kiya pakabiyágan da kuma ka áwan panda. Ay ngámin daya meránud gapu kiyà, ay tú dayán daya mabiyág ka áwan panda. ²⁵ Ta áwan wayya gun-guna naya isa nga tolay oray nu kuwa na ngámin ya atán kidi kalawagán nu killotán na ya biyág na.

^{††26} Ay ngámin daya mìpat ta mangikagi kadaya tolay nga tolay kuda se mìpat ta mangikagi kiya bàbànan ku, ay kipattán kuda pe nu umbet tà a sittuturáy kiya turáy ne Dios nga kabul-bulun ku daya anghel na, iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay. ²⁷ Ngamay

kagiyan ku ya kurug, nga atán da kadakayu kidi ya akkan na matay panda kiya akasingan da kiya angn-gituráy ne Dios," nán na.

Tu nekaulis natu singan ne Jesus

(Mat 17:1-8; Mar 9:2-8)

²⁸ Moli kid walu ngalgaw nanggayát kitu inangngagi ne Jesus kadatu kinag-kagi na se na ngala nga nekiwid de Pedro se Juan se Santiago, nga nanùdu kitu bantay nga mawe ya magkar-karárag. ²⁹ Ay kane magkarárag gin, ay naulis tu singan natu murang na. Pummusà pe datu bádu na nga dummiláng. ³⁰ Ay se dala pagkilát datu duwa nga lalláki nga makiamomán kaggína. De Moses se Elias datun. ³¹ Ay dumiláng tu singan da pe. Ya nagbàbànanan da se de Jesus, ay ya mepanggap kiya tagay màwa nga pannakatay ne Jesus ka Jerusalem. ^{†32} Natalà de Pedro se datu kabbulun na nga natúdug, ta sittúdug da pà nang. Ngamay kane malukág da, ay nasingan da tu diláng ne Jesus se datu duwa nga tolay nga kabbulun na. ³³ Ay kane din na madama panáwan datu duwa nga tolay nge Jesus, ay nán ne Pedro kaggína, "Apu, napiya ta atán kami kidi. Mangwa kami ka tallu wa báwi. Isa ya kuwám, isa ya kuwa ne Moses, ay ya isa, ay kuwa ne Elias," nán na. May rabát na ngala tun.

³⁴ Ay kitu akun-oni na pikam, ay uwad naganigad da angap kaggída, ay tútu naangpán da. Ay nagansing da kane maangpán da. ³⁵ Ay se yala nga uwad úni nga gayát kitu angap nga nán na, "Tu idi ya An-anà ku nga piníli. Manggina kayu kaggína!" nán na. ³⁶ Ay kane makusap tu úni, ay nasingan da nge Jesus nga sissa ngin. Ay akkan nagun-úni datu tù-tùgúdán na, se akkan da nekag-kagi ka sabáli tolay kitun na al-algaw datu nas-asingan da.

Tu nammabílag ne Jesus kitu an-anà a naar-aránan

(Mat 17:14-18; Mar 9:14-27)

³⁷ Kane láwa na, kane nanagut da ngin kitu bantay, ay summabat datu adu wa tolay ke Jesus. ³⁸ Ay se yala uwad nakasáraw wa laláki kitu kadúwán datu tolay. Ay nán na, "Misturu! Kalakkán nà agpà! Sinnam mán ya sissa nga an-anà ku wa laláki ³⁹ ta naar-aránan. Pagkilát tala nga makas-asáraw ki angwa naya áran kaggína, ay se na ìtol ya an-anà a pagkangkangngan. Ay túya magbúgabúgà ya bugung na. Ay balbaluggan na se man-manu ya ammánaw na kaggína. ⁴⁰ Papatálaw ku kadaya tù-tùgúdán mu ya áran, ngamay akkan da nga napatálaw," nán na. ⁴¹ Ay nán ne Jesus, "Nagsulit nu wa matùgúdán ta! Dakayu wa inag-kodi, tura nu áwan pikam ma angnurug kiyà ta! Tagay yà in na molaw ngamay anúsán ku wala ya sumeng kadakayu." Ay se na nán kitu tolay, "Ilbet mu ya an-anà kidi," nán na.

⁴² Ay kane umbet tin tu an-anà kitu giyán ne Jesus, ay ñitòl natu áran manin na pinagkangkang. Ngamay

† Ya mabalin na piyán kagiyan nedi, ay ittu ya angniturad daya kumiwid ke Jesus kadaya kapar-parigátan na màlamán da gapu ki angnurug da kaggína. †† Onu "pakabiyágan na ka áwan panda."

‡ Kiya aggúni nga Griego, Ya nagbàbànanan da ay "mepanggap ki ipappan na," nán na. Mabalin na meráman ya ilaltu na se ya ipappan na kammin ka lángit.

pinatálaw ne Jesus tu áran. Ay díkod pummiya kammin tu ur-uray natu an-anà, ay se na nepatoli kitu ama na. ⁴³ Nasdaáwan datu tolay ya nakasingan kitu turáy naya pannakabalin ne Dios.

Nepakammu manin ne Jesus ya pannakatay na

(Mat 17:22-23; Mar 9:30-32)

Kitu magbàbànan pikam datu tolay panggap kadatu nakas-kasdáaw wa kinuw-kuwa ne Jesus, ay nán ne Jesus kadatu tolay na, ⁴⁴ "Akkan nu kal-kaligpanán idi nga kagiyán ku kadakayu. Iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay ay meáwat tà kadaya mangalúsaw kiyà," nán na. ⁴⁵ Ngamay akkan da naawátan tu kinagi na, áta nalingad pikam kaggída. Túya akkan da ma-awátan. May magansing da nga magsaludsud mepanggap kitu kinagi na.

Ya kangatuwán kiya pangiturayán ne Dios

(Mat 18:1-5; Mar 9:33-40)

⁴⁶ Ay nagpapalagmán datu apostoles na nu inna tu kangatuwán kaggída. ⁴⁷ Sikkaammu nge Jesus kadatu lam-lamtan da, ay tútu nangalà ka isa nga an-anà se na ipataging kaggína. ⁴⁸ Ay se na nán kaggída, "Ya tolay nga mamatag kídi nga an-anà gapu kiyà, ay bíláng nga iyà ya pinatag na. Ay nu iyà ya pinatag na, ay bíláng nga pinatag na nge Ama nga nangibon kiyà. Ata ya napakumbaba nga bátug asassu nu, ay tú yán ya kangatuwán kadakayu ngámin," nán na.

⁴⁹ Ay nán ne Juan ke Jesus, "Apu, nakasingan kami ka tolay ya magusár ki ngágam nga magpatálaw ka áran, ngamay pinongát mi, áta akkan tada mà a kabulun!" nán na. ⁵⁰ Ngamay nán ne Jesus kaggína, "Akkan nu pongatan, ta nu iinna ya akkan mangagúra kadàtada ay kabulun tada," nán na.

Tu nangngagáwa datu iSamaria ke Jesus

⁵¹ Ay kane din tagay yin tu oras ne Jesus nga málà ka lángit, ay linam-lammat na tu mawe ka Jerusalem.

⁵² Ay tútu nangibon ka maginunna kaggína nga mawe kitu íli Samaria nga pagsibálan da ta mangisagána da kadatu ngámin na masápul da. ⁵³ Ngamay datu tolay kitúni, ay naddi da sangailiyan ta ammu da nga Judyu da nga mawe ka Jerusalem. ⁵⁴ Ay kane mammuwán de Santiago se Juan na tù-tùgúdán na, ay nán da kaggína, "Apu, piyám ma pagudanan mi ka apuy ta senu masídug da?" nán da. ⁵⁵ Ngamay nagbaliwág ge Jesus se nada al-alngán. ⁵⁶ Ay se da nawe ka sabáli nga íli.

Tu kinag-kagi ne Jesus kadatu tolay ya ikiwid na kuma

(Mat 8:19-22)

⁵⁷ Ay kitu isa ngalgaw wa madama da nga magdalalen, ay uwad isa laláki nga nanguna ke Jesus, "Kumíwid dà kikaw oray wàna kapannám," nán na.

⁵⁸ Ngamay nán ne Jesus kaggína, "Daya buwat ay atán abbut da, ay se daya an-anù ay atán sùbut da. Nga-may nu iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay

áwan ku balay nga pag-agyanán se pagimangán ku," nán na.

⁵⁹ Ay nán ne Jesus kitu isa nga laláki, "Kumíwid ka kiyà," nán na. May nán natu laláki, "Apu mawe yà pikam ka balay ta sinnan ku ya ketaman naya ama ku," nán na. ⁶⁰ May summungbát te Jesus nga nán na, "Petaman mu kadaya natay ya minatay da kampela ngin. † May ikaw, ay we mu ibàbànan ya mepanggap ki angngituráy ne Dios," nán na.

⁶¹ Ay nán manin naya isa nga laláki, "Apu kumíwid dà kikaw ngamay mawe yà pikam ka balay nga makipar-buwát kadatu akkobung ku," nán na. ⁶² Ngamay nán ne Jesus kaggína, "Ya tolay ya magling-lingay nu magarádu, ay akkan na rabbang ya magsirbi kiya pangiturayán ne Dios."

Tu nangngipàrob ne Jesus kadatu pittu púlu se duwa nga tolay na

10 Ay se yala pummíli ye Apu Jesus ka pittu púlu se duwa †† nga lalláki nga tinagduduwa na nga pinagin-inona kadatu il-ileli se kadatu babbabalay ya sikkangngayan na pe. ² Ay nán na kaggída, "Adu kurug daya magáni ngamay bitti daya maggáni. ‡ Ay túya magkarárag kayu ke Dios nga makin-kuwa kadayán na magáni ta senu karuwan na ya mangibon ka ad-adu wa maggáni.

³ Mawe kayu, may dam-damdamman nu wa ibon takayu kiya giyán daya narungat ta tolay. Ummán kayu kadaya karneru wa melibulibug kadaya magasikkán kaggída," nán na. ⁴ "Akkan kayu tagge magtagipirà se magtagibág wànu magtagisapátus. Akkan nu pe amomanán daya mesabat nu kiya dálen," nán na.

⁵ "Oray nágan na nga balay ya langkan nu, ay ya munna nga kagiyán nu ay, 'E Dios ya magkallà kadakayu,' nán nu," nán na. ⁶ "Ay nu atán tolay ya nadi-osán kiyán na balay, ay kalakkán ne Dios kurug. Ngamay nu áwan na nadiosán kaggída, ay dakayu kammin ya kalakkán ne Dios. ⁷ Ngamay magyán kayu wala kiyán na balay. Akkan kayu wa magalialit. Ay ngámin na iduy-ág da, ay kanan nu se inuman nu daya ipenum da kadakayu. Ata masápul nu dayán, ummán kiya aka-sápul naya manglu kiya tangdán na. ⁸ Ay nu lumná kayu ki isa nga íli ta sangailiyan dakayu, kanan nu daya meduy-ág kadakayu. ⁹ Ay mangágas kayu kadaya magtatakit kiyán na íli, ay se nu ibàbànan kadaya tolay kiyán ya, 'Tagay yin ya angngituráy ne Dios kadakayu,' nán nu," nán na.

¹⁰ "Ay nu atán íli nga mangagáwa kadakayu, ay mawe kayu wala kiya kalsáda se nu wala nán ya, ¹¹ 'Oray daya tápù kídi ya íli nu wa dinumkat kadaya bingil mi, ay li-gesán mi ka pakasinnán nu nga akkan mikayu pe ya pagan-anu win. May dam-damdamman nu wa tagay yin ya angngituráy ne Dios,' nán nu," nán na. ¹² "Ay

† Onu "Petaman mu kadaya akkan mangurug ke Dios nga árig natay ya minatay da kampela ngin nin." †† Nán daya duddúma nga pittu púlu da. ‡ Ya nán na nga magáni kídi ay datu tolay nga masápul maannay nga mangurug ke Dios.

ikagì kadakayu nga nu iya algaw wa pannakaukum, ay an-annung na kam ya ammánis ne Dios kadatu iSodom ngam ya ammánis na kadaya tolay kiyán na íli nga nangagáwa kadakayu," nán na.

Datu tolay kadatu il-íli nga akkan mangur-kurug

(Mat 11:20-24)

¹³ Ay se la nagúni manin ne Jesus nga nán na, "Mangallakallà kayu wala nga iCorazin se dakayu wa iBetsaida! Ta nung kuma nu daya iTiro se daya iSidon ya nangipassingannán ku kadaya nakas-kasdáaw nga nepas-passingan ku kadakayu, ay nabayág da nga nepassingan kuma ngin na nakappoli da kadaya bas-básul da. ¹⁴ Ay díkod nu iya algaw wa pannakaukum, ay idil-dilig nakayu we Dios nga tolay kídì kadaya iTiro se iSidon. ¹⁵ Ay dakayu pe nga iCapernaum, nu nán nu wa mepangátu kayu ka panda ka lángit, ay akkan. Ata dakayu, ay áwan nu wa tungpál la di ya impiyernu," nán ne Jesus.

¹⁶ Ay nán manin ne Jesus, "Nu iinna ya manggìna kadaya kag-kagiyan nu, ay iyà ya ginìna na, ay daya mamáas kadakayu ay iyà ya pináas na, ay daya mamáas kiyà ay paásan da pe ya Amà nga nangibon kiyà," nán na.

Tu naggulli datu pittu púlu se duwa nga nebon ne Jesus

(Mat 11:25-27;13:16-17)

¹⁷ Ay nagulli pe yin datu pittu púlu se duwa nga nebon na nga sippapatag. Ay nán da, "Apu ikurug dakami daya áran oray kagiyan mi yala ya ngágan mu!" nán da.

¹⁸ Ay tútu summungbát te Jesus nga nán na, "Nasingan ku wa nàtatán nala nga ummán kiya kilát ka lángit ya nekippà naya kinaturáy ne Sairu. ¹⁹ Kurug ga niddán takayu ka pannakabalin. Ta oray kadaya nakapap-panansing nga giyán ay áwan nu naan-anuwán. Ay mabalin nu nga abáan ne Sairu wa kumal-kalínga kadakayu wa áwan nu wa kapà-pàyanán. ²⁰ Ngamay akkan kayu wa makang-anggam gapu ta ikurug dakayu daya ar-áran, may maganggam kayu gapu ta nesúrat tin daya ngag-ngágan nu ka lángit," nán ne Jesus.

²¹ Ay díkod kitun na oras, ay pinagpatag naya Ispiritu ne Dios nge Jesus, ay tútu nán na ke Dios, "Ama nga Apu ka lángit se kalawagán. Maganggam mà pà nang ta nepakammum ya mepanggap kiya angngituráy mu kadaya annà. † Ay iling-lingad mu kadaya magmas-masírìb se kadaya magkuna nga makammu kadaya kag-kagiyan. Ay kurug Ama, nga maganggam mà áta ittu mà ya pininyám nga màwa," nán na.

²² Ay se na manin nán kadatu tolay, "Iyà ya nangidda-nán ne Ama kiya pannakabalin kiya ngámingámin. Awan ya makammu kiyà nga An-anà nu di ya Ama ngala, ay áwan pe ya makammu ke Ama nu akkan nala nga iyà se daya piyán ku nga pangipakammuwán," nán na.

† Mabalin na daya annà a nán na kídì ay daya áwan ádaadal.

²³ Ay se yala nagbaliwág kadatu tù-tùgúdán na, ay se nán nga pinal-palallán, "Nagásat daya makasingan kadaya nas-asingan nu," nán na. ²⁴ "Ata kagiyan ku kadakayu nga kurug ga adu datu pagbàbànanan ne Dios kitun se datu à-ári kitun datu maminya nga makasingan kadaya nas-asingan nu, se makagina kadaya nag-agìna nu, ngamay akkan da nasingan se nagina."

Tu pangárig ne Jesus mepanggap kitu namáru wa iSamaria

²⁵ Ay uwad isa nga maragtùgud ki lintag daya Judyu tu magsisim ke Jesus. Ay nán na kaggìna, "Misturu, nágan naya masápu la kuwaan ku ta senu middán nà pe kiya biyág ga áwan panda," nán na. ²⁶ Ay nán ne Jesus kaggìna, "Nágan datu nán datu nesur-súrat kiya lintag ne Dios ta! Ay se mapaanna ya pangisarutám," nán na. ²⁷ Ay summungbát ta nán na, "Piyán mu we Apu wa Dios mu kiya ngámin na uray mu, ngámin na biyág mu, ngámin na kinabílag mu se ngámin na lam-lamm-at mu.' Ay se, 'Piyám pe daya keliyám mu, nga ummán kiya amminyám kiya baggim,' nán na," nán natu maragtùgud ka lintag. ²⁸ Ay tútu nán ne Jesus kaggìna, "Kurug ngámin dayán na nesungbát mu, ay kuwaam lugud dayán senu mabiyág ka pe ka áwan panda," nán na. ²⁹ Ay gapu ta piyán na nga irasonán tu baggi na, ay nán na manin kaggìna, "Iinna ya keliyán ku ta!" nán na.

³⁰ Ay tútu nán ne Jesus nga summungbát, "Uwad isa nga tolay kitun na naggayát ka Jerusalem nga mameyag ka Jerico. Ay nigbuwát datu tirung kitu dálen, ay inalà da tu pirà na se oray pe itu bádu na. Ay inámang da pe se da pinanáwan na magimmamátay kitu kalsáda. ³¹ Ay kane din daddán, ay nepamu wa uwad pe pádi nga manalen kitúni ya kalsáda. May kane masingan na tu tolay, ay inalíli na. ³² Ay kane daddán manin, ay uwad Levita, †† nga manalen pe, ngamay nagalíli pe yala kitu tolay kane masingan na. ³³ Ay se yala uwad laláki ya iSamaria ‡ nga manalen kitúni. Ay kane dumatang kitu giyán natu tolay, ay nasingan na, ay nakalakkán pà nang kaggìna. ³⁴ Ay tútu siniyaán na datu big-bígád na ka denu se bási ka pangágas na se na binabbad. Ay se na netakay kitu asnu na se na nippan kitu hotel, ay se na tinagasinnán kitúni. ³⁵ Ay kane din láwa na, ay nangibansi tu iSamaria ka duwa dinari †† kitu manguray kitu hotel. Ay se na nán kaggìna, 'Tarànam idi ya tolay,' nán na. 'Ay ngámin na gastuwam pikam gapu kaggìna, ay bayádan ku wala nu magulli yà,' nán na," nán ne Jesus.

³⁶ Ay se la nán ne Jesus kitu misturu ka lintag, "Iinna ka nán mu kadid tallu wi ya keliyán natu nigbuwát datu tirung," nán na. ³⁷ Ay tútu summungbát tu misturu ka lintag nga nán na, "May tu nagkallà kaggìna," nán na. Ay tútu nán ne Jesus kaggìna nga, "Mawe ka ngin, ay kuwaam pe ya ummán kiyán," nán na.

†† Daya Levita ay ittu daya kaseng daya pappádi ka templo. ‡ Daya iSamaria ay irupat daya Judyu da. †† Ya banor naya isa nga dinari ay suwildo ki isa ngalgaw.

Tu nagsíbal ne Jesus nga naggagáyám kade Marta se Maria nga magwagi

³⁸ Ay netul-túluy de Jesus se datu tù-tùgúdán na tu nanalen. Ay dummatang da kitu babalay ya pag-agyanán de Marta. Ay díkod pinalná de Marta da kitu balay da. ³⁹ Ay nge Marta, ay atán wagi na nga babay nga Maria tu ngágan na. Nge Maria, ay nagtugaw ka pane ki àráng ne Jesus nga maggigina kitu bàbànan na. ⁴⁰ Ngamay nge Marta, ay maringgúrán kadatu adu wa kuk-kuwaan na. Ay tútu nawe kitu giyán ne Jesus se na nán, “Apu áwan tare na kikaw ya agkun-kuna naya wagi kiyán, nga turán na a pagas-asissaan na mangwa kadaya ub-ubra kídí? Ikagim mán kaggína ta sengán na agpà,” nán na.

⁴¹ Ngamay nán ne Apu Jesus ke Marta, “Taanna, tura ka nga malídug se mariribù gapu kadaya adu wa banbárag,” nán na. ⁴² “Ay sissa ngala nga bánag ya masápul. Ay ammu ne Maria, ay ittu ya piníli na. Ay akkan ta pe mabalin na iallang kaggína,” nán ne Jesus ke Marta.

Tu nakitugud datu tù-tùgúdán ne Jesus nga magkar-árag

(Mat 6:9-13;7:7-11)

11 Ay kane isa ngalgaw manin, kitu isa nga giyán, kane mabalin na magkar-karárag ge Jesus, ay uwad isa kadatu tù-tùgúdán na tu nagkuna kaggína nga nán na, “Apu, tùgúdán nakami mán na magkar-árag nga ummán kitu inagtugud natu Juan kadatu tù-tùgúdán na,” nán na.

² Ay tútu nán ne Jesus kaggída, “Nu magkarárag kayu ay nán nu kídí, ‘Ama mi nga atán ka lángit, maday-dáyaw ya ngágan mu, ay umbet din ya pangiturayám. ³ Iddán nakami ka kanan mi ki inalngaw. ⁴ Ay pakawanan nakami kadaya nagbasúlán mi kikaw, ta pakawanan mi daya nakabásul kadakami. Ay iadayu nakami kadaya keparoán mi,’” nán na.

^{5,6} Ay se na nán kaggída nga, “Kas pangarígan nu atán inumbet ta opun nu ki túlad gabi se nu áwan ipakkán kaggína, ay nágan lugud naya kuwaan nu nu di kayu mawe umútang kiya isa nga opun nu. Ay nán nu kaggína, ‘Opun, pautárgan na mán ka ipakkán ku kiya alalbet ta opun ku ta áwan ku wa mepakkán kaggína,’ nán nu. ⁷ Ay nán natu opun nu kitu unag natu balay da nga summungbát, ‘Akkan na riribuan nin, ta matúdug kami yin na maggaáma, ay nagipán pe yin ya gagyangan, ay túya maddi yà a bumárgan na mangidde kadaya masápul mu,’ nán na. ⁸ Ngamay kagiyan ku kadakayu nga oray maddi bumárgan na mangidde kadaya masápul nu áta kaligpanán na ngin na magkopun kayu, ay paturínán na ngala ya bumárgan na mangidde kadaya ngámin na masápul nu nu makirangas kayu wa magadang.

⁹ Ay ummán pe kiyán, magkarárag kayu peyang ke Dios. Ata nu magadang kayu kaggína, ay iddán nakayu, ay nu magsápul kayu, ay makasuwa kayu, ay nu makilukát kayu kaggína, ay ilukát nakayu. ¹⁰ Ata

ngámin daya magadang ke Dios, ay málà da ya agngan da. Ay daya magsápul, ay masma da ya sapúlan da. Ay se daya makilukát kaggína, ay ilukát nada pe,” nán ne Jesus.

¹¹ “Iinna kadakayu wa ama ya mangidde ka idaw kiya an-anà nu nu magáwag ka sissida. ¹² Onu magáwag ka ilug ta iddán nu ka sip-sípít. ¹³ Ay nu dakayu, oray nadakè kayu wa tolay, ay ammu nu kam ya napiya nga midde kadaya annánà nu, ay tú nád agpà in ya angngidde ne Ama nga atán ka lángit kiya Ispiritu na kadaya magadang kaggína!” nán ne Jesus.

Ya pannakabalin ne Jesus nga mamatálaw kadaya áran

(Mat 12:22-30,43-45;Mar 3:20-27)

¹⁴ Ay uwad isa nga tolay ya pinagúmal naya áran na nagunag kaggína. Ay kane mapatálaw ne Jesus tu áran, ay nakoni kammin tu tolay. Ay tútu nasdaáwan datu adu wa tolay. ¹⁵ Ngamay nán datu duddúma nga pamáas da kaggína, “E Beelzebub nga apu daya áran ya nangidde kaggína ka pannakabalin na nga mamatálaw kadaya áran,” nán da. ¹⁶ Ay piyán datu duddúma nga iparò e Jesus, ay tútu tagge da ngala magpepassingan kaggína ka pagilasínán da nga gayát ka lángit.

¹⁷ Ngamay nammuwán ne Jesus datu lam-lamtan da, ay tútu nán na kaggída, “Oray nágan na nga umíli, ay akkan na nanáyun nu magpapátay da. Ay páda na pe kadaya maggaakobung. ¹⁸ Ay díkod nu Sairu kampela ngin nin ya mamatálaw kadaya pumane kaggína, ay mapaanna lugud ya angngituráy na! Ta nán nu wa mamatálaw wà kadaya áran gapu ta niddán na e Beelzebub ka pannakabalin ku wa mangwa kadayán. ¹⁹ Ay nu nán nu wa e Beelzebub ya nangidde ki turáy ku wa mamatálaw kadaya áran, ay iinna lugud ya nangidde kadaya pasúrut nu ka turáy da nga mamatálaw kadaya áran? Aggída ya makekagi nu iinna ya makidde ka turáy ya mamatálaw kadaya áran,” nán ne Jesus. ²⁰ “Ngamay nu iyà, ay mamatálaw wà kadaya áran gapu kiya pannakabalin ne Dios. Ay ittu pe ya mangipassingan na inumbet tin ya angngituráy ne Dios,” nán na.

²¹ Ay se na manin nán nga nagpangárig, “Nu sikkikkam ka ippapatay na ya nakulnit nga tolay nga magbantáy kiya balay da, ay áwan málà kadaya kuwkuwa da. ²² Ngamay nu umbet ya mangraut nga nakukulnit may aggína se na palsuwan, ay pultán na ngámin daya pamaddug na nga ippapatay na, ay se na kipakipátan natu nangraut kadaya ù-opun na ngámin datu inaláan na nga ippapatay,” nán na.

²³ “Daya akkan mebulun kiyà, ay kagúra dà. Ay ngámin daya akkan na sumeng kiyà a mangurnung kadaya tolay, ay tú dayán daya magaw-awagwag,” nán na.

²⁴ Ay se na manin nán, “Nu mapalawán kiya isa nga tolay ya isa nga áran, ay mawe magdàdàdà ka ir-ir-er ra magsápul ka pagimangan na. Ay nu áwan na ngala nga masma ay, ‘Magulli yà kammin kitu tolay ya naggayátan ku,’ nán na. ²⁵ Ay nu magulli yin se na

masingan na napiya ngin tu tolay ta nauliulis sin,²⁶ ay mawe magapat ka pittu pikam kadatu kabbulun na nga nadà-dakè may aggina, ay magunag da ngámin kitu tolay. Ay díkod tu gángay màwa kaggína, ay natù-turù may tu nunna," nán ne Jesus.

²⁷ Ay kitu agkakagi ne Jesus kadatun, ay uwad isa nga babay kadatu adu wa tolay ya nangisáraw ka naggat ka, "Nagásat ya ina mu nga nangianà se nagtagíbi kikaw!" nán na. ²⁸ Ngamay nán ne Jesus nga summungbát, "Ngamay nagà-gásat daya manggina se mangikurug kiya bàbànan ne Dios," nán na.

Tu agsap-sápul datu tolay ka nakas-kasdáaw wa mepassingan ne Jesus

(Mat 12:38-42)

²⁹ Ay akkan umungát umaduadu datu tolay, ay nán ne Jesus kaggída, "Nadakè in ya kuk-kuwaan dedi ya tolay kídì yin na al-algaw. Piyán da nga sapúlan ya mepassingan ku wa nakas-kasdáaw wa pakammuwán da nga e Dios kurug ya nangibon kiyà, ngamay áwan na mepassingan kaggída. Ya mepassingan nala nga nakas-kasdáaw, ay ummán kitu nakas-kasdáaw wa nàwa kitu Jonas," nán na. ³⁰ "Ta tu Jonas kane makalbet ka Nineve, ay ittu tun nala tu nakammu datu tolay kítùni, nga e Dios kurug tu nangibon kaggína. Ay díkod páda na pe kiyà a nengágan da kitun ka An-anà Toley. Atán pe ya pakammuwán da nga iyà ya nebon ne Dios kídì kalawagán ni," nán na.

³¹ "Ay nu iya algaw wa angngukum ne Dios, ay lum-tuwád ya katurayán na babay ya magpagayát ka allod nga gayát ka adayyu pàrang nga giyán kídì kalawagán. Ay aggína ya mamabásul kadaya tolay kídì yin na al-algaw. Ata kitun, oray adayyu tu paggayatán na, ay umbet tala nga magtal-talagina kitu napiya nga itù-tùgud natu Solomon na nasírib pàrang. Ngamay dakayu, oray atán kídì yin ya naturáy may itu Solomon, ay tura nu akkan kur-kurugan! ³² Ay oray pe datu tolay ka Nineve, ay magsíkád da nga mamabásul pe kadaya tolay kídì ya al-algaw, áta nakappoli da kadatu bas-básul da kane magina da tu bàbànan natu Jonas. Ngamay dakayu, oray atán kídì ya naturáy may itu Jonas, ay tura nu akkan kurugan!" nán na.

Ya bátug dílag naya baggi tada

(Mat 5:15;6:22-23)

³³ Ay nán ne Jesus manin, "Awan ya manibat ka pingki se na la nga isirù wànu tàbàn na, nu di na iparotun ta senu masingan ngámin daya lumná kiya balay ya dílag. ³⁴ Ya mata ta ya bátug dílag naya baggi ta. Ay díkod, nu nawada ya isissingan ta, ay mawadaán ngámin pe ya baggi ta. Ay nu nadakè ya isissingan ta, ay ummán ka atán ka kagibattán ya baggi ta oray atán ta kiya nawada," nán na. ³⁵ "Magtaron kayu lugud ta senu ya napiya nga lam-lammat nu, ay akkan abáan naya nadakè a panaglam-lammat. ³⁶ Ay nu napiya ngámin daya lam-lammat nu, ay áwan na nadakè kadaya asikkuwaan nu, ay napiya ngámin ya atán kadakayu

wa ummán kayu ka mawà-wàdàran peyang ka dílag," nán na.

Tu inangngag-kagi ne Jesus kadatu gagángay datu Pariseo se datu maragtùgud ki lintag

(Mat 23:1-36;Mar 12:38-40)

³⁷ Ay kane mabalin ne Jesus magúni, ay inaptán natu isa nga Pariseo nga mawe mepangán kaggída ka balay da. Ay díkod nawe ye Jesus. ³⁸ Ay gapu ta akkan tagge nagbaggu pikam me Jesus, ay pinagballà natu Pariseo kane masingan na. ³⁹ Ay tútu nán ne Apu Jesus kitu Pariseo, "Dakayu wa Pariseo, ay alinsawán nu ya lasi daya ak-akap se daya gupagupán. † Ngamay daya lam-lammat nu, ay pabeg ga kinaágum se kinadakè! ⁴⁰ Umang-ang-ang kayu wa kurug! Wayya la nga akkan na e Dios ya nangwa kiya pane lasi nga masingan se iya amin-unag ga akkan masingan?" nán na. ⁴¹ "Ay díkod ipassingan nu wa kurug ga napiya ya gagángay nu. Ay sengán nu daya kasittolay nu. Díkod nadalus ya ngámin nin kadakayu."

⁴² "Ngamay kal-allà kayu wa Pariseo! Ta oray kurug ga idde nu ke Dios ya pagkapúlu naya ápit nu se oray pe daya tag-tagilpa nu, se pangrikádu nu se ngámin na mas-asuwà nu, ay nadakè daya kuk-kuwaan nu kadaya kasittolay nu. Ay akkan nu kurug ga pà-pàgan ne Dios. Ittu dayán daya masápul la kuwaan nu, ngamay akkan nu wa ilingling daya duddúma," nán na.

⁴³ "Kurug ga kal-allà kayu wa Pariseo! Ta pà-pàgan nu wa pagtugawán daya tugaw daya nangátu wa tolay kadaya sinagoga. Ay pà-pàgan nu ya rispitaran da tolay kadaya pagad-aduwán na kap-kapannán nu," nán ne Jesus.

⁴⁴ "Kurug ga kal-allà kayu wa Pariseo! Ta meárig kayu kadaya lúbù nga áwan tag-tagematun. Dam-dam-án da tolay da ta akkan da lugud melas-lásin," †† nán ne Jesus.

⁴⁵ Ay díkod uwad isa kadatu maragtùgud ki lintag daya Judyu tu summungbát nga nán na, "Misturu, in-insultu nakami pe kiya inagkunám kiyán!" nán na. ⁴⁶ Ay tútu nán ne Jesus nga summungbát, "Kal-allà kayu pe, dakayu wa maragtùgud ki lintag. Palotán ya ammarígát nu kadaya tolay, ta tura nu ipàwa kaggída daya adu wa lin-lintang ga nasulit da nga kuwaan. Ay dakayu mismu, ay áwan nu wala kuk-kuwaan na sumeng kaggída.

⁴⁷ Kal-allà kayu pe, ta dakayu ya nangwa kadaya lúbù datu pagbàbànanan ne Dios kitun na pinatayán datu apuapu nu. ⁴⁸ Ay díkod maawátan na umannúgut kayu kitu inagpatay datu apuapu nu kadatun na pagbàbànanan ne Dios. Ata aggída tu nagpatay, ay dakayu ya nangwa kadatu lúbù da.

⁴⁹ Tú idi ya nekagi ne Dios panggap kiyán, 'Mangibon nà ka pagbàbànanan ku se panguniyan ku kaggída. Patayan da daya duddúma, ay pal-palakkan da daya duddúma.' ⁵⁰ Ay díkod mepan-panùnut kadakayu win na tolay kídì ya al-algaw datu bas-básul la kinuw-kuwa

† Kuwaan da idi ka angngipassingan da nga nadalus da. †† Ay díkod maragítan da nga akkan da am-ammu.

datu apuapu nu nga nagpatay kadatu nebon ne Dios kitun, nanggayát kitu nekàwa nedi ya kalawagán panda kídì. ⁵¹ Manggayát kitu inammatay da kitu Abel panda kitu inammatay da kitu Zacarias nga ittu tu pinatay da kitu baat natu templo se itu anidúgán da kadatu pagbasu da nga áyam. Ay kurug ya nán ku kadakayu wa tolay kídì yin nga mepabásul kadakayu datu kinuw-kuwa datu apuapu nu,” nán na.

⁵² “Kal-allà kayu wa maragtùgud ki lintag. Ta dakayu ya gapu naya akkan inakammu daya tolay kiya bàbà-nán ne Dios, ta ial-alílaw se iallang nu kadaya mayát ta mangurug ke Dios. Ay dakayu mismu, ay akkan nu kurug ga ammu we Dios,” nán ne Jesus.

⁵³ Ay kane din lumawán ne Jesus sin kitu balay, datu maragtùgud ki lintag daya Judyu se datu Pariseo, ay lùsawan da tutu wala. Ay tútu sinal-saludsúdán da ka pamilitán da kaggína nga sumungbát ⁵⁴ ka pambarán da nga paniliwan kaggína.

Tu inangngagi ne Jesus nga e Dios ya rabbang na nga ikansing ta (Mat 10:26-31)

12 Ay kitun na oras, ay riníbu datu tolay ya naggu-urnung. Ay díkod madamdám-án nala natu isa tu isa kaggída. Ay nepainunna ne Jesus kadatu tù-tùg-údán na nga nán na, “Taronan nu ya agpi-pimáru daya Pariseo ta get nu mear-arát kayu,” nán na kaggída.

² “Ta ya papáti da, ay akkan na mepakammu daya kurug ga gagángay da, may mepakammu mà ala nu kuwa. Ta ngámin na nadakè a kuk-kuwaan daya tolay ya iling-lingad da, ay mepakammu pe nu kuwa. Ta áwan na la nga ilingalingad da tolay ya akkan mepalawán, se áwan sikretu nga akkan mepakammu nu kuwa. ³ Díkod ngámin daya melingalingad da bàbà-nán, ay mepakammu da, ay se ngámin na iar-aratát nu kiya unag naya kuwartu wa siggigitap, ay mepagina kadaya ngámin na tolay nu kuwa,” nán na.

⁴ Ay se na nán kaggída, “Ikagi kadakayu wa opun ku, nga akkan kayu wa manging kadaya magasippatay kadakayu nga tittu ya baggi ya mabaal da nga patayan. ⁵ Ngamay kagiyán ku kadakayu nga e Dios ya rabbang na nga ikansing nu, ta aggína ya atán pannakabalín na pumatay se mangiimpiyernu pe. Ay kurug ya nán ku wa aggína ya ikansing nu,” nán ne Jesus.

⁶ Ay se na nán manin, “Sinnan nu kod daya ballit. Awan da ban-banor. Ya limma kaggída, ay annung na nga bayádan naya gumátang ka busait tala. Ay oray nu ummán kiyán, ay áwan makaligpanán ne Dios kaggída. ⁷ Ay díkod akkan kayu wa magansing ta napà-patag kayu kaggína may ngámin daya an-anù. Ay oray ya bílang daya abù nu, ay ammu na,” nán na.

Daya mangituláyaw kiya akiapu da ke Jesus (Mat 10:32-33;12:32;10:19-20)

⁸ Ay nán ne Jesus manin, “Ikagi kadakayu nga nu inna ya tolay ya mamigbig kadaya tolay nga iyà ya Apu na, iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay bidbídan kuda pe nga pasúrut kuda kiya àráng daya

anghel ne Dios,” nán na. ⁹ “Ngamay daya mangituláyaw kiyà kadaya tolay, ay ituláyaw kuda pe kadaya anghel ne Dios,” nán na.

¹⁰ “Ay daya mamáas kiyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay mabalin mapakawan yán. Ngamay daya mangagi ka nadakè ka mepanggap kiya Ispiritu ne Dios, ay akkan mabalin mapakawan yán,” nán na.

¹¹ “Ay nu tiliwan dakayu, ay se dakayu ippan kiya ag-bubustigarán kiya sinagoga onu kiya àráng daya ap-apu da onu àráng daya agturáy da, ay akkan nu ilídug nu nágan daya pagsung-sungbát nu se daya kag-kagiyán nu. ¹² Ata nu umbet yán na oras, ay ya Ispiritu ne Dios sala ya magpapekagi kadakayu kadaya pagsungbát nu kaggída,” nán ne Jesus.

Tu inangngagi ne Jesus nga akkan daya kuw-kuwa ya gapu naya biyág

¹³ Ay kitu nagad-aduwán datu tolay, ay uwad isa nga laláki nga nagkuna ke Jesus nga, “Misturu, kagiyam mán kitu wagì a laláki ta masápul la iuwár nà kadatu tawídan mi kitu ama mi,” nán na. ¹⁴ Ngamay nán ne Jesus kaggína, “Akkan na iyà ya rabbang na nga mangdisidir se manguwár kadaya kuw-kuwa nu,” nán na.

¹⁵ Ay tútu nán ne Jesus manin kaggída ngámin, “Magan-annád kayu. Taronan nu ya ngámin na kinaágum. Ata akkan daya kuw-kuwa ya gapu naya biyág naya isa nga tolay oray wà ummán naya kinabánang na,” nán na.

¹⁶ Ay se na nán kaggída nga nagpangárig, “Uwad isa nga nabánang nga laláki nga nagammay. ¹⁷ Ay tútu nán na kitu uray na, ‘Awan ku wa pangipintáan kiya ammay ku wa adu. Ay nágan nád ya kuwaan ku,’ nán na. ¹⁸ Ay napanúnut na nga nán na, ‘A, gabbán ku ya álang ku ta mangipasikád dà ka ab-abay nga pangipintáan ku kiya ammay ku se pangipayán ku pe kadaya kuw-kuwà,’ nán na. ¹⁹ Ay se na nán kampela ngin, ‘Atán ngámin nin ya masápul ku ka mabayág ga dagudagun. Lap-laptan ku wala ya magbiyág. Mangán se maginum se maggan-gánas sala ya kuwaan kun!’ nán na. ²⁰ Ngamay nán ne Dios kaggína, ‘Ug-og ga laláki! Kídì ya gabi, ay ittu ya panda naya agbiyág mun! Ay áwan mun mausár kadaya kuw-kuwám ma inurnungám!’ nán ne Dios,” nán ne Jesus kitu pangárig na.

²¹ “Ummán pe kiyán ya kàwaán daya magtalikágum kadaya kuw-kuwa, ngamay napubri da kadaya napatag ke Dios,” nán ne Jesus.

Tu inangngagi ne Jesus nga e Dios ya makidde kadaya masápul (Mat 6:25-34)

²² Ay tútu nán ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na, “Lugud, tú idi ya kagiyán ku kadakayu. Akkan nu wa ilídug nu wà paggalakkán nu kadaya kanan nu onu daya pagkawas nu. ²³ Ta napatag pánang ya biyág ngam daya ak-akakkanan, ay ummán pe ya baggi, napatag pánang pe ngam daya kawakawas,” nán na. ²⁴ “Sinnan nu kod daya gayáng. Akkan da nga magmul-

múla se akkan da nga maggáni. Ay áwan da pe ya aggurnúngán ka kuw-kuwa da se álang, ngamay magbiyág da ngala, áta e Dios ya mamangán kaggída. Ay tú agpà in kadakayu, ay napà-patag kayu ngam daya an-anù!" nán ne Jesus. ²⁵ "Masulpítán nu kadi ya biyág nu nu pabegan nu ya malídug. ²⁶ Ay nu akkan nu màwa ya bitti ala nga ur-úray ummán kiyán, ay tura nu lugud ilídug daya ngámingámin," nán na.

²⁷ "Sinnan nu kod daya kaddat ta magbútà. Akkan da nga magkuwa may mabiyág da. Ay akkan da pe magabal, ngamay kagiyan ku kadakayu nga oray tu Solomon kitu kinadáyaw na kitun, ay áwan na nga pinagkawas nga napi-piya may daya but-bútà dayán na kaddat," nán na. ²⁸ "Ay nu e Dios ya magpabútà ka napiya nga ittu ya bátug kawas dayán na kaddat, ay tú nád agpà in ya ammakawas na kadakayu! Ay dayán na kaddat, ay makar-karu ya biyág da. Masingan da kiya sir-sirát kid daddán ni, ay mabalin na masídug da ngin kaláwa. Inagkabitti naya angngurug nu!" nán na. ²⁹ "Ay akkan nu paglídug se pakiranúdán daya kanan nu, ³⁰ áta ittu dayán daya gangam-gáman daya ngámin na áwan angngurug ke Dios, ta ittu ya napatag kaggída. Ngamay ya Ama nu, ay ammu na nga masápul nu dayán. ³¹ Akkan nu ilídug dayán na masápul nu, nu di iya angngituráy ne Dios kuma ya sap-sapúlan nu. Ay se na idde ngámin dedi pe yin kadakayu," nán na.

Ya pagbànanngan ta ka lángit

(Mat 6:19-21)

³² Ay se na manin nán, "Akkan kayu wa magansing, dakayu wa tolay ku, oray nu bitti kayu, áta pagangammán naya Ama nu nga atán ka lángit, nga pangiturayan nakayu pe kiya pangiturayán na. ³³ Iláku nu daya kuw-kuwa nu ta pagkallà nu kadaya makasápul ya paglakúwán nu. Ittu yán ya masápul la kuwaan nu wa magtalikágum ka kuw-kuwa nu ka lángit, nga áwan nin ya makadadál. Ay áwan na pe ya kásayán. Ay áwan pe magtákwaw. Ay áwan pe daya ul-ulullag ga manadál. ³⁴ Ata nu kawà naya giyán daya napatag ga kuw-kuwa nu, ay tú yán ya giyán naya lam-lammat nu peyang," nán na.

Ya ammagagána ne Jesus kadaya mangurug kaggína

^{35,36} Ay nán ne Jesus manin, "Magsagána kayu peyang, ummán kiya aggiddag daya asassu kiya apu da nga gayát nepaggaattáwa. Siddidílág da nga magiddag panda kiya ilalbet na, ta senu nu umbet se magpakammu, ay karuwan da nga ilukát. ³⁷ Ay nagásat daya asassu wa ummán kiyán na danganán naya apu da nga sib-sibbiyág ga magin-indag kiya ilalbet na. Ay nán ku kadakayu nga nu umbet ya apu da, ay aggína ngin ya magduy-ág kaggída. ³⁸ Nagásat daya asassu nga danganán naya apu dada nga sib-sibbiyág nga sikkiiddag kaggína oray nu túlad gabi yin onu danní láwa," nán na.

³⁹ Ay nán ne Jesus manin kaggída, "Ay tú idi ya damdamdamman nu. Nu ammu kuma naya bumalay ya oras sa ilalbet naya maragtákwaw, ay akkan kuma tagge

matúdug nga magbantáy ki balay da. Akkan kuma tagge magal-alit tin, ta senu akkan da nga langkan ya balay da. ⁴⁰ Ay ummán kayu din pe nga saganáan nu peyang ya ilalbet naya nengágan da kitun ka An-anà Tolay, áta umbet kiya oras sa akkan nu wa aggin-indag kaggína," nán ne Jesus.

Ya mapiyár ra asassu se iya akkan

(Mat 24:45-51)

⁴¹ Ay tútu nán ne Pedro, "Apu, nakagim tun na pangárig nga mepapan kadakami yala onu mepapan kadaya ngámin tolay?" nán na.

⁴² Ngamay nán ne Apu Jesus, "Ya asassu wa mapiyár nga makammu kiya kuk-kuwaan na, ay ittu ya pangipataránán naya apu kadaya kuw-kuwa na. Ay se aggína ya pakammuwan naya apu da kadaya páda na nga asassu nga mamangán kaggída kiya oras nga angngán da. ⁴³ Nagásat ya asassu wa ummán kiyán ya kuk-kuwaan na nga danganán naya apu na nu umbet kitu balay na. ⁴⁴ Ay kurug ya nán ku kadakayu nga, ya ummán kiyán na asassu, ay ittu ya pagtaránan na kadatu ngámin na kuw-kuwa na.

⁴⁵ Ngamay nu nán natu asassu kiya ur-uray na nga, 'Mabayág pikam tu apù a magulli,' nán na, ay se na pagrawtán ngámin datu páda na nga asassu nga lalláki se babbay, ay se yala nga gumangáb ba makakkaakkán se yala nga maginglaw. ⁴⁶ Ay nu malàdadán kitu apu na nga umbet kiya oras nga akkan na nga am-ammu, ay kurug gala á nga pasilgan natu apu na. Ay se na nga ibulun nin kadatu akkan nasunud da tolay.

⁴⁷ Ay ya asassu wa makammu kiya ipàwa naya apu na, ngamay akkan na ikab-kabon, ay abay ya kap-anísán na. ⁴⁸ Ngamay ya asassu wa akkan makammu kiya ipàwa naya apu na, ay se makàwa ka pan-panda ngala nga ittu ya pakasaplítán na, ay tare ya kapánis na. Ata ad-adu ya namnamáan daya tolay ya idde naya nangipiyáran da ka adu. Ata masápul la ad-adu ya idde naya niddán ka adu ta adu lugud ya nepiyár kaggína," nán ne Jesus.

Ya agsisibna daya tolay ka uray

(Mat 10:34-36)

⁴⁹ Ay se na nán manin, "Iyà ay inumbet tà a mamagsisibna kadaya tolay kídí kalawagán ni. Ay piyán ku nu màwa kuma ngin! ⁵⁰ Ay màwa nga mapar-parigátan na pikam, ay magpannakit tà pànanng panda kiya kabalín na. ⁵¹ Ay dalínán nu kid gane nu iyà ya makidde kiya napiya nga agbubúlun daya tolay kídí kalawagán ni! May akkan! Ta inumbet tà a mamagsisibna kada tolay. ⁵² Ta manggayát kídí yin, daya limma nga bumalay ay magkakagúra da. Maggaddù daya tallu wa mangagúra kadaya duwa onu maggaddù daya duwa nga mangagúra kadaya tallu. ⁵³ Magkagúra ya magama. Ay ummán pe daya magina se daya magkatugángan na babbay," nán ne Jesus kadatu tù-tùgudán na.

Tu bàbàrán ne Jesus kadatu tolay ya akkan makelásin kaggína
(Mat 16:2-3;5:25-26)

⁵⁴ Ay se na manin nán kadatu adu wa tolay, “Nu masingan nu ya alúyut ta magpeyag ka padne sir-bútán, ay nán nu win na magudán. Ay ittu kurug ya màwa. ⁵⁵ Ay nu magpatúlung ya bal-báli, ay nán nu pe yin na magigáw, ay ittu pe ya kurug màwa,” nán na. ⁵⁶ “Dakayu wa magpi-pìsírìb! Ammu nu wa itarusán daya mas-asingan nu ka lánngit se oray daya mas-masingan nu kídì kalawagán ni, ngamay taanna, tura nu akkan maawátan daya madama nga mà-màwa ngin na mepanggap kiyà!

⁵⁷ Ay taanna, tura nu akkan kappiyánan na panunút-an ya pagpiyán nu! ⁵⁸ Ay kas pangarígan kiya akibulun nu kiya mangidarum kadakayu wa mameyag kiya kabustigarán nu. Makikappiya kayu kiya kowad nu pikam kiya dálen ta senu akkan nakayu wa idarum min kiya guwes. Ata daya guwes, ay ippan dakayu kadaya agtuturáy, ay daya agtuturáy, ay ibálud dakayun. ⁵⁹ Ay kagiyan ku kadakayu nga akkan kayu makalawán nin panda kiya angngidde nu kiya ngámin na pagmulta nu!” nán ne Jesus.

Tu amagpakappoli ne Jesus kadatu bas-básul da

13 Ay kitun na oras ay uwad da nga tolay kitúni ya nagpipílit ke Jesus mepanggap kadatu iGalilea nga magbasu wa pinapatay ne Pilato, nga nekibug na tu dága da kitu dága datu pagbasu da ke Dios nga áyam. ² Ay nán ne Jesus kaggída, “Ay ya piyán nu wa kagiyan, ay ab-abay ya básul datun na iGalilea ngam daya duddúma nga iGalilea gapu ta ummán kitun tu netattay da? ³ May akkan! Ta kagiyan ku kadakayu, nga nu akkan kayu wa makappoli kadaya bas-básul nu, ay matay kayu ngámin pe ya ummán kaggída. ⁴ Ay nán nu kid pe á nga ad-adu ya básul datu sangapúlu se walu nga natay kane marbaán da kitu alingúdu pàngang nga balay ka Siloam may ngámin daya duddúma nga iJerusalem. ⁵ May akkan! Ta kagiyan ku kadakayu, nga nu akkan kayu wa makappoli kadaya bas-básul nu, ay matay kayu ngámin pe nga ummán kaggída.”

⁶ Ay se na la nga kinagi idi nga pangárig nga nán na, “Kiya kamulán naya isa nga tolay, ay atán pe ya káyu wa gígus nga nemúla kitúni. Ay mawe na peyang nga sùbangán nu atán da nga búnga na, may áwan nala oray isa. ⁷ Ay tútu nán na kitu tolay ya pagtarànan na kitu kamulán na, ‘Ay mapaanna yán, ay mekalu dagun ku win na makasù-sùbáng ka búnga nedi ya káyu, ay áwan ku pikam nasingan na búnga na oray isa ngala,’ nán na. ‘Napiya ngala ngin nu tappuwan mu win, ta kenga ngala ya lusà,’ nán na. ⁸ Ngamay nán natu magtarkan kitu lusà na, ‘Apu, ditaan ta la pikam ka matangadagun ta ramanán ku wa kurobán ya lebut na se ku la payán ka pamadam-ag. ⁹ Ay nu magbúnga nu isa dagun, ay akkan ta pikam ma ìlang, ngamay nu páda na ngala nga áwan, ay ìlang ta ngala ngin,’ nán na,” nán ne Jesus.

Tu inangngágas ne Jesus kitu babay ki algaw wa aggiimáng

¹⁰ Ay kitu isa ngalgaw wa aggiimáng, ay magtùgud manin ne Jesus kitu isa nga sinagoga. ¹¹ Ay uwad pe isa nga babay kitúni nga pinagtakit áran ka sangapúlu se walu dagun nin. Ay magkakattu gapu kitu sinakit na. Ay akkan tutu wala makapagtúnung nga mags-íkád. ¹² Ay kane masingan ne Jesus, ay pinalbet na se na nán kaggína, “Babay, maagásan ka ngin kiya sinakit mu!” nán na. ¹³ Ay se na la nga inimmán tu babay, ay pagkilát tala nga natúnung pe yin tu agsíkád na. Ay tútu dinay-dáyaw na nge Dios.

¹⁴ Ngamay nalùsaw tu apu kitu sinagoga gapu kitu inangngágas ne Jesus kitu algaw wa aggiimáng. Ay tútu nán na kadatu tolay, “Annam ngalgaw ya aggubra nu, ay ittu yán ya mabalin nu ya umbet ta magpaágas nga akkan nu wa ipàmu kiya algaw wa aggiimáng!” nán na. ¹⁵ Ngamay summungbát te Apu Jesus nga nán na, “Dakayu wa magpi-pimáru! Akkan nu nád da ipalawán kiya kurál se nu umang nga ipenum daya asnu nu kiya algaw wa aggiimáng? ¹⁶ Ay idi nga babay nga gakagaka natu Abraham, ay sangapúlu se walu dagun na ngin na pinagtakit ne Sairu. Akkan ku nád masápul la agásan oray kid algaw wa aggiimáng?” nán na. ¹⁷ Ay gapu kitu inagsungbát ne Jesus, ay nabàla ngámin datu mangalùsaw kaggína. Ngamay ngámin datu tolay, ay magpatag da gapu kadatu nakas-kasdáaw nga kuk-kuwaan na.

Ya pangárig ne Jesus panggap kiya pangiturayán ne Dios

(Mat 13:31-33; Mar 4:30-32)

¹⁸ Ay nán manin ne Jesus, “Nágan naya kearígán naya pangiturayán ne Dios? Nágan nád naya mabalin na pangiarígán ku? ¹⁹ May iárig ku ka bì-bitì a bukal kaykayu nga mustása nga nemúla naya isa nga tolay kiya kamulán na. Ay nagbalin ka abay káyu kane uma-bay, ay agsùbútán daya an-anù datu pas-pasanga na,” nán ne Jesus.

²⁰ Ay se na manin nán kaggída, “Nágan nád pikam ya pangiarígán ku kiya pangiturayán ne Dios? ²¹ Ummán pe kiya pamalbád nga oray nu bittì ala ya inalà naya babay nga ikibug na kiya arína, ay pinalbád na ngámin oray adu tu arína nga nekibugán na,” nán na.

Ya mepanggap kiya bittì se ya abay ya gagyangán
(Mat 7:13-14,21-23)

²² Ay nagsib-síbál le Jesus kadatu il-ileli se kadatu babbabalay nga nagtù-tùgud kitu inammeyag na ka Jerusalem. ²³ Ay uwad nagsaludsud kaggína nga nán na, “Apu, bittì ya málà kiya pangiturayán ne Dios?” nán na.

Ay tútu nán ne Jesus kaggída, ²⁴ “Ipílit nu ya kabailán nu wa lumná kiya bittì a gagyangán. Ta kurug ga adu daya tolay ya maminya nga lumná kiyán ngamay akkan da nga makalnà. ²⁵ Ata nu gipán naya bumalay ya

gagyangan na ngin, ay oray nu mamù-muorán kayu kiya lasi nga makilukat nga nán nu, 'Apu, ilukat nakami mán,' nán nu, ay nán na pe kadakayu nga, 'Akkan takayu wa am-ammu ay se kawà naya naggayatán nu ta!' nán na. ²⁶ Ay nán nu manin pe kaggína, 'Nepangan kami se nepagin-inum kami mà kikaw! Ay nakatù-tùgud ka pe kadaya il-ili mi!' nán nu. ²⁷ Ay nán na manin na sumungbat kadakayu, 'Akkan ku ammu ya naggayatán nu! Magtálaw kayu, dakayu wa tolay ya nadakè kuk-kuwaan!' nán na."

²⁸ "Ay dakayu win nu iya angngituráy ne Dios sin nu kuwa, ay nu malágib nu de Isaac se Jacob se Abraham se datu pagbàbànanan ne Dios kitun nga atán nin kiya pangiturayán ne Dios, ay magngar-ngarasiyat kayu wa makas-asangit, ta nelasi kayu!" nán na. ²⁹ "Ay adu wa tolay ya magsasabat ta maggayát kiya ngámin giyán kidi kalawagan. Ay se da ngámin maggan-gánas sin kiya pangiturayán ne Dios. ³⁰ Ay atán daya tolay ya magkuna nga aggída ya munna nga makalnà kiya pangiturayán ne Dios ngamay mapuddi da. Ay atán daya mapuddi nga ittu daya mapunna nga makalnà."

Sinangítan ne Jesus datu ijerusalem

(Mat 23:37-39)

³¹ Ay kitun kam ma oras, ay uwad datu Pariseo wa inumbet. Ay nán da ke Jesus, "Magkaru ka nga mawe ta asippatayan naka nge Herodes!" nán da.

³² Ngamay nán na, "Mawe nu ikagi kiyán na nadakè a tolay, nga akkan nà pikam ma magal-alit, ta magpatálaw wà pikam kadaya ar-áran. Ay mangágas sà pe kadaya magtatakit nán nu, ay túya makàlu wà pikam se yala mabalin daya ubraan ku," nán na. ³³ "Ngamay masápul la itúluy ku ya ammeyag ku ka Jerusalem kidi se kaláwa, ay oray pe nu tangalawán. Ta akkan na rumbang nga di Jerusalem ya katayán ngámin daya nebon ne Dios," nán ne Jesus.

³⁴ "Dakayu wa ijerusalem, dakayu wa nagpatay kadatu pagbàbànanan ne Dios se nagtùtò kadatu nebon na kadakayu, namin-adu wà in nga tagge yala nga mangalmung kadakayu nga ummán kiya angngalukup naya isa nga úpa kadaya pippiyà na. May maddi kayu," nán na. ³⁵ "May kidi yin, ay akkan pagan-anu ne Dios sin ya Templo nu. May ya makagi ala kadakayu, ay akkan dà in masingan panda kiya akasingan nu manin kiyà nga ittu yanin ya agkuna nu win ka, 'Madáyaw ya inumbet ta Nebon ne Apu kanedi!' nán nu," nán ne Jesus kadatu ijerusalem.

Tu nepangan ne Jesus kitu balay naya isa nga Pariseo

14 Ay kane isa ngalgaw wa aggiimáng, ay inaptán da nge Jesus nga mawe mepangan kitu balay naya isa nga agturáy daya Pariseo. Ay datu tolay ya mangalúsaw ke Jesus, ay si-siiman da. ² Ay uwad pe kitúni ya laláki ya lummanát ngámin ya baggibaggi na nga atán ki àráng ne Jesus. ³ Ay tútu nagsaludsud de Jesus kadatu maragtùgud ki lintag se datu Pariseo nga nán na, "Umannúgut nád ki lintag tada ya mamabílag ka tolay ki algaw wa aggiimáng wànu akkan?" nán na.

⁴ Ngamay akkan da nagun-úni. Ay tútu inimmán ne Jesus tu laláki se na inagásan se na la nga pinapan nin.

⁵ Ay nán ne Jesus kaggída, "Ay nu rán nala nga mepisù ki abbut ya asnu onu báka naya isa kadakayu kiya algaw wa aggiimáng, ay akkan nu nád da karuwan na mawe ilawán?" nán na. ⁶ Ngamay áwan da ngala nga nesungbat kaggína ka mepanggap kadedi.

⁷ Ay kane masingan ne Jesus nga magpásipásil datu naaptán kadatu agtugawán datu nangátu wa tolay, ay nán na nga nagpangárig kaggída ngámin, ⁸ "Nu atán magapat kadakayu kadaya paggaattawán, ay akkan nu ittu pil-piliyan ya agtugawán daya nangátu wa tolay, ta get nu atán na nangà-ngátu may dakayu wa inayabán da. ⁹ Ay nu umbet tu bumalay ya nagapat kadakayu wa duwa ay se na la nán nga, 'Aggína ya pagtugawan ku kidi nga tugaw,' nán na, ay mabàla kayu, ay se kayu magtugaw kiya tugaw daya kababaán na tolay. ¹⁰ Ngamay nu maaptán kayu, ay magtugaw kayu kiya agtugawán daya kababaán na tolay. Ay díkod nu umbet ya bumalay nga nagapat kadakayu ay get nán na, 'Opun, magtugaw ka kod kidi nga napipiya nga tugaw,' nán na, ay mepangátu kayu ki àráng daya páda nu nga sangali. ¹¹ Ata ngámin daya mangingátu kiya katutolay da, ay mebaba da, ay ngámin daya mangibaba kiya katutolay da, ay mepangátu da," nán ne Jesus.

¹² Ay nán pe ne Jesus kitu nanangali kaggína, "Nu magpakán ka wànu magsay-am ka, ay akkam aptán daya opun mu onu daya wawwágim, wànu daya panpanem, wànu daya babánang nga keliyám. Ata aptán daka pe. Ay nu mapakuna, ay mabayádan ka kitu kinuwám kaggída. ¹³ Nu magsay-am ka, ay aptám daya napubri se daya sirbádu, ay se daya magdapepe se daya kúláp. ¹⁴ Ay díkod nagásat ka ta akkan da makasubálit kikaw. Ay masubalítan ka nu lumtu ngámin daya natay nga namáru wa tolay," nán ne Jesus.

Tu pangárig ne Jesusanggap kitu tolay ya mamadumag ga magsay-am

(Mat 22:1-10)

¹⁵ Ay kane magina natu isa nga tolay ya nepagtutúgaw kitu giyán tebol yán nga kinagi ne Jesus, ay nán na kaggína, "Nganna agpà ya inaggásat daya meráman na mepaggan-gánas kiya pangiturayán ne Dios!" nán na.

¹⁶ Ngamay nán ne Jesus kaggína, "Uwad laláki nga mamadumag ga magsay-am. Ay tútu nagapat ka adu wa tolay. ¹⁷ Ay kane din tu algaw wa agsay-am da ngin, ay nepàrob na tu asassu na nga mawe magayáb kadatu naaptán nga nán na, 'Umbet kayun ta naka-sagána ngámin nin!' nán na. ¹⁸ Ngamay nagpambár da ngámin. Ay nán natu nunna, 'Nakagátang ngà ka lusà, ay masápul la umang ngà a sinnan. Ay túya dispinsáran nà ala ta akkan nà makangngay,' nán na. ¹⁹ Ay nán pe natu isa, 'Gummátang ngà ka sangapúlu wa toru wa báka, ay masápul la umang ngà ipádas da nga pagubra. Ay túya pakawanan nà agpà ala gane,' nán na."

na. ²⁰ Nán pe manin tu isa, 'Apangngatáwa ngà, ay túya akkan nà makalbet,' nán na.

²¹ Ay díkod nagulli kammin tu asassu se na nekagi kitu apu na ngámin tu kinagi datu tolay. Ay tútu nadakè tu uray natu apu, se na nán kitu asassu na, 'Magkaru ka nga mawe kadaya kalsáda se dálen kiya ili, ta alà mu daya napubri, daya magdapepe, daya kúláp, ay se daya pílay,' nán na. ²² Ay kane magulli tu asassu, ay nán na kitu apu na, 'Apu, kinuwa ku win tu nebon mu ngamay nalawág kammala pikam ya áwan tolay kiya balay!' nán na. ²³ Ay tútu nán manin tu apu kitu asassu, 'Mawe ka lugud kadaya dadakkal la kalsáda se dal-dálen se muda pilítan na aptán daya tolay, ta senu mamasatsat da kiya balay ku. ²⁴ Ay nán ku kadakayu nga áwan kadatu nunna nga apat ku ya makaramán kiya nesagánà ki say-am,' nán na," nán ne Jesus nga nagpangárig.

Ya masápul la kuwaan naya maminya nga kumíwid ke Jesus

(Mat 10:37-38;5:13;Mar 9:50)

²⁵ Ay kane mawe ye Jesus sin, ay adu tutu wala datu tolay ya gumun-gunud kaggína. Ay nagbaliwág nga umàráng kaggída se na nga nán, ²⁶ "Ya tolay ya maminya nga kumíwid kiyà ngamay pà-pàgan na daya ama na se ina na, se ya atáwa na se daya annánà na, se ngámin wawwági na se ya baggi na may iyà, ay akkan na rabbang ya magbalin ka pasúrut ku. ²⁷ Ata akkan kurug ga makapagbalin ka pasúrut ku ya tolay nga akkan na bugtúngan ya krus na † Ay masápul pe nga mebulun peyang kiyà.

²⁸ Ata ya maminya nga kumíwid kiyà, ay masápul la lam-lamtan na pikam ya kapàyanán na, nga ummán kiya aglam-lammat naya tolay nga magpalánu mangipasikád ka balay na. Masápul bil-bilángan na pikam ya pirà a gastuwan na ta senu ammu na nu manáy ya pirà na wànu akkan panda kiya kabalin naya balay na. ²⁹ Ata nu tagapà-pàdà ala nga akkan na nga kappiyánan na lam-lamtan, ay se na nga akkan mabalin, ay paásan ngámin daya makasingan kaggína ³⁰ nga nán da, 'Tagapà-pàdà ala ya tolay kiyán, ay akkan na nga mabalin!' nán da kaggína," nán ne Jesus.

³¹ "Ay ummán pe kiya isa nga ári nga nakasuldádu ka sangapúlu ríbu. Ay nu atán duwa púlu ríbu wa suldádu naya isa nga ári nga kalínga na, ay dam-damdamman na pikam nu annung na ya makigubát kiya kalínga na nga ári. ³² Ay nu mammuwán na nga akkan na nga maábà, ay mangibon kadatu tolay na ka umang nga makikappiya kitu isa nga ári. ³³ Ay díkod masápul la ummán pe kiyán ya aglam-lammat naya isa nga tolay ya maminya nga kumíwid kiyà. Ata nu atán pikam ma sabáli nga pà-pàgan na may iyà, ay akkan makapagbalin ka tolay ku," nán na.

³⁴ "Ya asin ay adu surbi na, ngamay nu mippà ya apet na ay áwan na surbi yin, áta akkan ta pe mepatoli yin ya apet na. ³⁵ Ay áwan na pe surbi kiya lusà ta maddi

pe nga pamadam-ag, nu di lugud da mippà ala ngin. Ay awátan din daya makagína daya magína da," nán na.

Ya pangárig ne Jesus mepanggap kadaya maragbásul (Mat 18:12-14)

15 Ay kitu isa nga algaw, ay nawe datu maragbásul se datu magpab-pabáyad ka buis nga maggigina kadatu kag-kagiyan ne Jesus. ² Ay datu Pariseo se datu maragtùgud ki lintag daya Judyu, ay nagur-urímam da nga mangassap kaggína nga nán da, "Sinnan nu kod ya tolay kiyán! Tura na atangyaan daya maragbásul se meduwa pe ya mangán kaggída!" nán da.

³ Ay tútu nán ne Jesus kaggída nga nagpangárig, ⁴ "Ay kas pangarígan, ya isa kadakayu ay atán na magatut ta karneru na, ay se nawagwag ya isa. Nágan nád naya kuwaan na, nu di na panáwan datu siyám púlu se siyám kitu pagpastorán na se la mawe ya magsápul kitu isa nga ummawan panda kiya akasuwa na kaggína!" nán na. ⁵ "Ay nu masmà na, ay bugtúngan na ta maganggam pàrang. ⁶ Ay nu dumatang kitu balay da, ay ayabán na ngámin datu ù-opun na se datu keliyán na, ay se na nán kaggída, 'Maggan-gánas tada ta nasuwà ku kammin tu karnerù a nawagwag,' nán na. ⁷ Ay ikagi kadakayu nga ummán pe kidi ya màwa ka lángit. Nagà-gánas ya agpatag daya ilángit nu makappoli ya isa nga maragbásul kadaya bas-básul na ngam ya agpatag da kadaya siyám púlu se siyám nga áwan da pakappoliyán," nán na.

⁸ "Ay ummán pe kiya isa nga babay ya atán sanga-púlu wa drakma †† na nga pinaláta, ay se turán na ngala nga netalàta ya isa ka balay da. Ay díkod ya kuwaan na, ay manibat ka pingki se na kappiyánan na sapúlan. Ay kagedán na nga kappiyánan tu balay da panda kiya akasuwa na. ⁹ Ay nu masmà na ngin, ay idámag na kadaya ù-opun na se keliyán na se na nán kaggída, 'Mepaganggam kayu kiyà ta nasuwà ku win tu pinalàta a netalàta ku.' ¹⁰ Ay ikagi kadakayu wa ummán pe kiyán ya agganggam daya anghel ne Dios nu makappoli ya isa nga maragbásul kadaya bas-básul na," nán na.

Tu pangárig ne Jesus mepanggap kitu nanglemang nga an-anà

¹¹ Ay nán manin ne Jesus kaggída, "Atán tolay ya dudduwa daya annánà na. Ay laláki da nga duwa. ¹² Ay nán natu udiyán kitu ama da, 'Ama, iddem kiyà in daya ingánim kiyà kadaya kuw-kuwám,' nán na. Ay díkod kinípát natu ama da datu kuw-kuwa na kaggída nga duwa.

¹³ Akkan nabayág, ay neláku natu udiyán ngámin datu kípát na nga kuw-kuwa. Ay se yala nga nawe nanglemang ka adayyu wa ili. Ay nebárabarang na ngámin tu naglakúwán na kadatu ngáni na. ¹⁴ Ay kane mammin na tutu wala ngámin nin, ay ittu pe tu

† Ya krus nga nán na kidi ay mabalin na daya kapal-palakkán na gapu ke Jesus. Arig bugtúngan ta ya krus ta nu iturdán tada dayán.

†† Ya drakma ay ittu ya pirà da kitun. Ya sangapúlu nga drakma, ay ittu ya suwíldu da kitun ki isa ngalgaw.

naggulát tu íli nga napannán na. Ay díkod ittu tu akasápul na ngin kadatu masápul na. ¹⁵ Ay tútu nagasassu kitu isa nga tolay kitúni nga íli. Ay díkod inalà na ka para pakkán ka ábuy. ¹⁶ Ay nu mabalin kuma ngala ay mangán kitu angag ga mepakkán kadatu ábuy, áta akkan da iddán ka kanan na.

¹⁷ Ay díkod napagmut na tu uray na, ay nán na, 'Napi-piya kadatu pillu ne Ama, ta mangán da ka kustu, ay nasurù pikam ya mepakkán kaggída. May iyà ay atán nà ala kídì nga magbisibisin,' nán na. ¹⁸ Ay tútu nán na, 'Magulli yà kammin ke Ama ta nán ku wala nga, Ama, nakabásul là ke Dios se kiya biyáng mu. ¹⁹ Ay akkan nà in mebíláng ka an-anà mu, may alà nà ala ngin ka isa nga pilluwam,' nán na nga naglam-lammat. ²⁰ Ay tútu nagrabbuwát tin na magulli kammin kitu ama na.

Ay kitu adayyu pikam kitu balay da, ay nasingan tu ama na ngin. Ay nakalakkán pà nang kaggína. Ay díkod nanagtág tu ama na nga summabat kaggína, ay se na ginàbal la inumàan tu an-anà na. ²¹ 'Ay Ama!' nán na. 'Nakabásul là ke Dios se kiya biyáng mu! Ay akkan nà mekari yin nga an-anà mu! Ibíláng nà ala ngin ka isa kadaya pilluwan mu,' nán nату an-anà. ²² Ngamay tu ama na ay kirrawán na datu asassu na nga nán na, 'Magkaru kayu nga mangilbet kadatu kapiyaán na bádu, ta ibádu nu kaggína. Ay sangkilattán nu pe se sapatúsán nu pe,' nán na kadatu asassu na. ²³ 'Ay mawe nu tàman tu pinalùmag ga urbun báka ta partiyán tada ta magsay-am tada. Maggan-gánas tada ²⁴ ta ya an-anà ku wi, ay nebíláng ku wa natay yin may lin-umtu kammin, ay nawagwag may nasapúlán kammin,' nán na. Ay tútu negayát tin tu aggan-gánas da.

²⁵ Ay tu manákam ma an-anà, ay uwad kitu tálun da. Ay kane mabuwà in, ay nagina na datu magtutukár kane umad-adanni kitu balay da. Ay díkod nammuwán na nga magsasála da. ²⁶ Ay tútu kirrawán na tu isa kadatu asassu da se na sinaludsud kaggína nu nágan natu màwa. ²⁷ Ay nán nату asassu, 'Nagulli kammin tu wagim!' nán na. 'Ay ya ama mu, ay pinaparti na tu pinalùmag ga urbun báka ta napalbet na kammin ya an-anà na nga sibbibiyág ga áwan na nga nà-nàwaán,' nán nату asassu.

²⁸ Ay díkod nalùsaw tu manákam ma an-anà, ay maddi yin na lumnà kitu balay da. Ay tútu ummúlug tu ama na nga mawe ya manganannay kaggína. ²⁹ Ngamay nán na kitu ama na, 'Ama, nabayág gà in na magikuwa kikaw wa ummán ka asassum, ay áwan ku wa di nekurug kadaya ngámin na nebobobon mu kiyà. Ay áwan mu pikam ma nidde kiyà oray isa ngala kadaya urbun kalding ka pagayabán ku kadaya ù-op-un ku nga maggan-gánas. ³⁰ Ay kane lumtuwád ya an-anà mu wa nagragrag kiya ngámin na kuw-kuwám gapu kadaya put-púta, ay pinaparti mu tu pinalùmag ga urbun báka!' nán na.

³¹ Ay tútu summungbát tu ama na nga nán na, 'Ugu, ikaw ay akkan ka nga magalialit ki giyán ku wi. Ay ngámin daya kuw-kuwà, ay kuw-kuwa muda pe yin.

³² Ay ya wagim ma nebíláng ku ka natay yin, ay lin-umtu kammin, nawagwag may nakaltuwád kammin.

Ay túya rabbang na nga maggan-gánas tada! nán nату ama da," nán ne Jesus.

16 Ay uwad manin pe ya kinagi ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na nga nán na, "Uwad nabànéng nga laláki ya nangalà ka pangammuwan na kadatu kuw-kuwa na. Ngamay atán pipílit nga pagdaggayán nату tolay datu kuw-kuwa na. ² Ay díkod pinaayabán na se na nán kaggína, 'Atán nagingà nga mepanggap kikaw. Ipatullim ngámin na lista datu nepakargù kikaw ta akkan ka ngin napiya nga pangipiyáran kadaya kuw-kuwa ku!' nán nату apu.

³ Ay tútu nán nату laláki kitu ur-uray na, 'Nágan nád ya kuwaan kun, ay ikkatan nà in ya apù! Ay akkan kun mabaal ya magkuwa, ay mìpat tà pe ya kummádang!' nán na. ⁴ 'Ay! Ammù in ya kuwaan ku ta senu adu daya tolay ya mayát mangobung kiyà nu maikkát tà kiya pagubraán ku!' nán na. ⁵ Ay díkod tu kinuwa na, ay tinaggisa na nga kirrawán ngámin datu tolay ya naka-útáng kitu apu na. Ay nán na kitu napunna, 'Piga ya útáng mu kiya apù,' nán na. ⁶ 'Magatut láta nga denu,' nán nату nakaútáng. 'Ye idi tu lista nату útáng mu. Magtugaw ka ta ippáy mu ka limma púlu ngala!' nán nату tolay ya pangammuwan. ⁷ Ay nán na manin kitu isa, 'Ay ikaw, piga ya útáng mu,' nán na. 'Magatut ta kaban baggát,' nán nату mekàduwa. 'Ye idi tu lista nату útáng mu. Kuwaan mu wala ka walu púlu wa kaban!' nán na.

⁸ Ay díkod pinatag nату apu tu kinasírib nату pakammuwan na nga akkan na mabalin na mapiyár rin. Daya tolay kídì ya kalawagán nga akkan mangurug ke Dios, ay nasírib da nga mangwa ka pamuspúsán da may daya mangurug. ⁹ Ay túya ikagì kadakayu wa usaran nu ya kinasírib nu wa magusár kiya pirà nga makikopun kadaya tolay. Ay nu áwan usár naya pirà in, ay e Dios ya mangalà kadakayu gapu kiya kinamáru nu kadaya tolay," nán ne Jesus.

¹⁰ "Ay daya mapiyár kadaya bibittì a bánag, ay mapiyár da pe kadaya dadakkal la ban-bánag. Ay daya akkan na mapiyár kadaya bibittì a bánag, ay akkan da pe ya mapiyár kadaya dadakkal la ban-bánag. ¹¹ Ay nu akkan ka nga mapiyár kadaya kuw-kuwa kídì kalawagán, ay mapaanna lugud ya angngipatarakan ne Dios kikaw kiya kurug ga kinabànéng! ¹² Nu akkan nu ammu wa tarànan daya kuw-kuwa naya sabáli tolay, ay akkan nu wa innanamán na ipatarakan ne Dios kadakayu ya ipakin-kuwa na kadakayu nu kuwa.

¹³ Awan tolay ya makapagsirbi kiya duwa nga apu. Ata nu pàgan na ya isa, ay lùsawan na ya isa. Ay nu namáru kiya isa, ay irupat na tu isa. Ummán pe kiyán, akkan ta mapagbulun ya amminya ta ke Dios se iya amminya ta kiya kinabànéng," nán ne Jesus.

¹⁴ Ay tútu paásan datu Pariseo wa nakagina kaggína, áta pirà ya pà-pàgan da. ¹⁵ Ngamay nán ne Jesus kaggída, "Dakayu daya tolay ya magpi-pimáru, ngamay ammu ne Dios daya ngámin na lam-lammat nu. Ata daya ummán kadayán na pàgan pà nang daya tolay, ay lùsawan ne Dios.

¹⁶ Datu lin-lintag ga nesur-súrát natu Moses se ngámin na nesur-súrát datu pagbàbànanan ne Dios kitun, ay ittu datun daya kur-kurugan nu panda kitu kakowad natu Juan na marammawtisár. Ngamay kadedi yin, gapu ta nebàbànan nin ya Napiya nga Dámag panggap ki angngituráy ne Dios, ay mag-pásipásil lin daya maminya nga meráman. ¹⁷ Ngamay oray nu mapakuna, ay akkan wayya nga áwan surbi yin datun na lin-lintag. Nalà-lapat tala á ya kadadál naya lángit se ya kalawagán may iya kippà naya oray isa kadatun na lin-lintag," nán na.

¹⁸ "Ay ngámin daya lalláki nga mangigsán kadaya att-áwa da, ay se da nga mangatáwa ka sabáli, ay bílang da ya dumaládag. Ay ummán pe ya laláki nga mangatáwa kadaya nagadiyán na babbay, ay bílang da pe ya manaládag," nán na.

Ya mepanggap kitu nabànáng nga laláki se Lazaro

¹⁹ Ay nán manin ne Jesus, "Uwad isa nga nabànáng nga laláki nga napiya tutu wala ya kawakawas na, ay namit peyapeyang pe daya kanakanan na. ²⁰ Ay uwad pe ya isa nga nakal-allà nga laláki nga Lazaro ya ngág-an na. Rinasarasa ngámin ya baggi na. Atán kitu lalásígán natu abut tu balay natu nabànáng, ²¹ ta mag-in-indag kitu pagibugtaán natu bànáng kitu tebol na, ta ittu tu kanan na. Datu átu, ay umbet da nga dil-dílan datu rasa na.

²² Ay kane din matay idi ya nakal-allà, ay nippan datu anghel kitu giyán ne Abraham ka lángit. Ay kane matay pe tu nabànáng, ay netaman da. ²³ May nippan ka impiyernu. Ay atán na magrig-rígát kitúni. Ay kane maglángad, ay nasingan na de Abraham se Lazaro wa magtag-taging kitu adayyu pànanang nga giyán. ²⁴ Ay tútu kinumraw wa nán na, 'Ama Abraham, kalakkán nà agpà. Bonam mán ne Lazaro wa mangidsam kiya untù naya kurimang na ta pansam na kiya díla ta senu malnawán. Ata mapar-parrangán nà pànanang kídi ya maggatagatang nga apuy,' nán na. ²⁵ Ngamay nán ne Abraham kaggína, 'Ugu, dam-damdamman mu wa kitu kasibbiyág mu pikam, ay napowad mu ngámin daya pà-pàgan mu wa kuw-kuwa nga akkan na ummán ke Lazaro wa kù-kùlèlè tu biy-biyág na. Ngamay kídi yin, ay atán kídi nga maggan-gánas. May ikaw, ay atán ka kiyán na magrig-rígát. ²⁶ Ay akkan nala tittu dayán, áta atán nagbàtán tada nga áwan nala nga mabalin na dalenan. Ay áwan makálà mawe kiyán kadaya atán kanedi, ay áwan pe makálà kadaya atán kiyán na umbet kanedi,' nán na.

²⁷ Ay tútu nán natu nabànáng, 'Ama, makim-imallà à lugud kikaw ta ibon mu agpà e Lazaro ka balay ne Ama nga ²⁸ giyán pikam datu limma nga wawwági a lalláki ta senu makagiyánan nada, ta senu akkan da pe mippan kídi giyán na kapar-parigátan,' nán na. ²⁹ May nán ne Abraham kaggína, 'Atán datu nesur-súrát natu Moses se datu pagbàbànanan ne Dios. Ginán da kuma ngala datun,' nán ne Abraham. ³⁰ Ay nán manin tu nabànáng, 'Ama Abraham, akkan umanáy datun. Ngamay nu atán nin ya lumtu kadatu natay ya umang nga

mangagi kaggída, ay makappoli da kadaya bas-básul da,' nán na. ³¹ Ngamay nán manin ne Abraham kaggína, 'Ay nu akkan da nga kurugan datun na nesur-súrát natu Moses kadatu libru na se datu nesur-súrát datu pagbàbànanan ne Dios kitun, ay akkan da pe ya mangurug oray atán ya lumtu,' nán ne Abraham," nán ne Jesus.

Ya mepanggap kiya básul se iya angngurug

(Mat 18:6-7,21-22;Mar 9:42)

¹⁷ Ay nán ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na, "Ngámin tolal ay mapar-parò da nga magbásul, ngamay daya mangipar-parò kiya isa nga tolal kiya paka-basúlán na, ay mangallakallà da ngala. ² Ay napì-piya ngala kiyán na tolal nu mabissinán ya bùlaw na ka abay batu, ay se yala mepisù kiya kadalmán naya bebay, may iya mangipar-parò kadaya nababa nga tolal ya mangurug kiyà. ³ Ay túya masápul la magann-ád kayu.

Ay nu makabásul ya kabulun mu kikaw, ay al-alingán mu. Ay nu makappoli, ay pakawanam. ⁴ Oray nu mamin-pittu wa makabásul kikaw kiya isa ngalgaw, ay se nu appoliyan nada kammin, ay pakawanam mu," nán ne Jesus.

⁵ Ay tútu nán datu apostoles ke Apu Jesus, "Pabilgam ya angngurug mi," nán da. ⁶ Ay tútu, nán ne Apu Jesus kaggída, "Nu atán angngurug nu nga oray ummán kiya kabitti naya bukal mustása, ay mabalin nu wa nán kiya sicomoro wa káyu, 'Bàdútam ya arutáng mu ta imúlam kammin kiya bebay,' nán nu, ay ikurug nakayu," nán na.

Ya masápul la kuwaan naya magsirbi ke Dios

⁷ Ay nán manin ne Jesus, "Ay kas pangarígan nu atán asassu nu, karuwan nu nád panganan nu umbet ta gayát ta nagarádu onu nangipastor kadaya karneru nu? ⁸ Akkan á, nu di nu pikam ma bonan na mag-sagána ka panggídám nu. Ay paduy-agán kayu pe kaggína panda kiya kabalin nu wa mangán. Ay se nu wala nga panganan nu mabalin kayu mangán. ⁹ Ay oray nu kinuwa natu asassu nu ngámin datu nepàwa nu, ay akkan kayu wa magiyáman kaggína.

¹⁰ Ay ummán pe kadakayu, nu mabalin nu kuwaan ngámin daya nebílin kadakayu, ay nán nu kuma nga, 'Ur-úray kami yala nga asassu ta tittu ya mepàwa kadakami ya kuwaan mi,' nán nu din," nán na.

Tu nangngágas ne Jesus kadatu sangapúlu wa naglappang

¹¹ Ay kitu ammeyag ne Jesus ka Jerusalem, ay manalen kitu nagbàtán Samaria se Galilea. ¹² Ay kane dumatang kitu isa nga babalay, ay uwad da nga sangapúlu wa tolal ya naglappang nga summabat kaggína, ngamay nagsisíkáda da ngala kitu ad-adayyu. ¹³ Ay nán da nga nesáraw kaggína, "Apu Jesus, kalakkán nakami!" nán da. ¹⁴ Ay kane masingan ne Jesus da, ay nán na

kaggída, “Mawe kayu win na magpassingan kadaya pappádi,” nán na.

Ngamay kitu kowad da pikam kitu dálen da nga mawe, ay ummawan nin datu lappang da. ¹⁵ Ay kane masingan natu isa tu baggi na nga naagásan nin, ay nagulli kammin kitu giyán ne Jesus, ay se na dinay-dáyaw we Dios. ¹⁶ Ay se yala nga nagpalintud se nagukkab kitu àráng ne Jesus nga nagiyáman kaggína. Ay itun na tolay, ay iSamaria. ¹⁷ Ay tútu nán ne Jesus kaggína, “Di mà sangapúlu tu naagásan? Kawà nád tu giyán datu duddúma? ¹⁸ Taanna, tura áwan nagulli nga nagiyáman ke Dios nu di ikaw wala nga agtangeli!” ¹⁹ Ay se na ngala nán kaggína, “Gumnikát ka ta mawe ka ngin, ta naagásan ka ngin gapu kiya angnurug mu,” nán na kitu tolay.

Ya mepanggap kiya anggayát naya angnituráy ne Dios

(Mat 24:23-28,37-41)

²⁰ Kitu isa ngalgaw, datu duddúma kadatu Pariseo ay nagsaludsud da ke Jesus nu nungay naya anggayát naya angnituráy ne Dios. Ay tútu summungbát te Jesus nga nán na, “Awan nu masingan na pangimaddán nu kiya ilalbet naya angnituráy ne Dios. ²¹ Ay áwan ya makapagkuna nga, ‘Atán kídí!’ onu, ‘Atán kannán!’ Ata atán nin kadakayu,” nán na.

²² Ay nán na manin kadatu tù-tùgúdán na nga, “Umbet ya algaw wa piyán nu wa akasingan kiya angnituráy ku wa nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ngamay akkan nu masingan pikam. ²³ Ay kiyán na algaw, ay atán kadaya tolay ya magkuna kadakayu ka, ‘Atán nin kídí!’ onu, ‘Atán nin kannán!’ nán da. May akkan kayu maw-awe. Akkan nu kurugan ya nán da,” nán na. ²⁴ “Ata ya kàwaán naya ilalbet naya nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay ummán kiya kàwaán na kilát nga nu kumilát, ay magwada ya magpingipíngit. ²⁵ Ngamay masápul pikam ma nagbal-baláki ya kapar-parigátan ku se akkan dà pagan-anu daya inagkodi.

²⁶ Ay nu nágan datu kinuw-kuwa datu tolay kitu kakowad tu Noa, ay ummán pe kadatun ya kuk-kuwaan daya tolay kiya ilalbet ku wa nengágan da kitun ka An-anà Tolay. ²⁷ Ata datu tolay kitun, ay nangán se nagingum da, ay se naggaattáwa da panda kitu nelanà natu Noa kitu abay tutu wala nga biray na. Ay kane makalnà in, ay nisab na pe yin tu nagdallis. Ay ittu tu nangrápun kaggída.

²⁸ Ay màwa pe datu páda datu kinuw-kuwa datu tolay kitu kowad pikam natu Lot. Makak-akkán se maggiinum, ay se magalalláku se makagat-gátang, ay se makamul-múla se magbabalay datu kuk-kuwaan da. ²⁹ Ngamay kane likud tu Lot ta nagtálaw ka Sodom, ay nagudán ka apuy se asufre, † ay ittu tu nangrápun kadatu iSodom.

³⁰ Ay ummán pe kadayán daya mà-màwa nu iya algaw wa ilalbet ku wa nengágan da kitun ka An-anà Tolay. ³¹ Ay kiyán na algaw, daya atán kadaya atap daya balay da, ay akkan da wayya makolug gin na

† Ya asufre ay ummán ka aníngat nga ngila nga masidug.

lumnà a mawe mangalà kadatu kuw-kuwa da. Ay ummán pe kadaya atán kadaya pagkuw-kuwaán da, ay akkan da ngin mabalin ya mawe kadaya babalay da. ³² Ay dam-damdamman nu tu nàwa kitu atáwa natu Lot kitun. ³³ Ata ngámin daya magkikenga kiya biyág da kampela ngin nin, ay tú dayán daya mewágà. Ngamay ngámin daya akkan magkikenga kiya biyág da, ay tú dayán daya akkan na mewágà.” ³⁴ Ay nán manin ne Jesus, “Nu iyán na gabi, ay atán duwa tolay ya magallay. Málà ya isa, ay mabansi ya isa kiya idda da. ³⁵ Ay páda na pe kadaya duwa nga babay ya magirid. Málà ya isa, ay migsán ya isa,” nán na. ³⁶ “Ay páda na pe kadaya duwa nga tolay ya magkuwa kiya tálun da. Málà ya isa ay migsán ya isa,” nán na.

³⁷ Ay nagsaludsud datu tù-tùgúdán na nga nán da, “Kawà naya kàwaán dayán Apu,” nán da. Ay nán ne Jesus kaggída, “Nu kawà naya giyán innát ay ittu ya giyán daya karabúngan, ††” nán ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na.

Nán ne Jesus nga magkarárag peyang datu tolay

18 Ay nagpangárig manin ne Jesus kadatu tolay na ta tùgúdán nada nga magkarárag peyang nga akkan da din na madusmaya. ² Ay nán na kaggída, “Uwad guwes kiya isa nga íli nga áwan na nga pà-pàgan kadaya páda na nga tolay, ay se akkan pe masing ke Dios. ³ Ay uwad pe isa nga búkud da babay kitúni nga íli nga um-umbet peyang kitu giyán na nga makim-imallà a makiseng kaggína nga nán na, ‘Sengán nà agpà kiya kalintaggán ku kiya kakásù,’ nán na.

⁴ Ay nabayág nga akkan tinang-tangyaw natu guwes tu babay. Ngamay kane kuwa, ay naglam-lammat ta nán na, ‘Oray akkan ku ikasing nge Dios se áwan ku wa pà-pàgan kadaya tolay, ⁵ ay gapu ta rikurikud nà ya búkud kídí, ay sengán ku wala ngin kiya kalintaggán na, ta senu akkan nà ulawan kiya ilalbet na peyang nga mangrikud kiyà,’ nán na.”

⁶ Ay netúluy ne Apu Jesus nga nán na, “Lam-lamtan nu kod ya kinuwa nedi ya nadakè a guwes. ⁷ Ay e Dios, ay akkan wayya di sumeng kadaya tolay ya akkan molaw wa makiseng kaggína, ki inalaw se ginnabi. Akkan na wayya nga ipadaddán ya sumeng kaggída. ⁸ Ipakammù kadakayu nga e Dios, ay karuwan na ya sumeng kadaya tolay na. Ay piyán ku nu atán ya dàng-an ku wa kurug ga mangurug kiyà kídí kalawagán nu umbet tà kammin,” nán ne Jesus.

Ya giddiyát datu karárag natu Pariseo se itu karárag natu magpab-pabayad ka buis

⁹ Ay nagpangárig manin ne Jesus kadatu tolay ya pagtalgad da daya màwa da kampela ngin nin, se manguna nga áwan da sab-sábag, se mamáas da pe kadaya duddúma nga kasittolay da. Ay nán ne Jesus kaggída, ¹⁰ “Uwad duwa nga tolay ya nawe kiya templo

†† Ya piyán na nga kagiyan nedi, ay nu kawà na ya giyán daya tolay ya maukum ay ittu ya kàwaán na.

nga magkarárag. Tu isa ay Pariseo, ay tu isa ay magpab-pabayad ka buis. ¹¹ Ay nagsikád da nagasissa tu Pariseo, ay se na nán kane magkarárag gin, 'Magiyám-an nà kikaw Dios, ta akkan nà ummán kadaya duddúma tolay ya maragtákaw se nadakè kuk-kuwaan se marangngultit se marannaládag. Akkan nà pe ummán kiya magpab-pabayad ka buis kiyán. ¹² Ay duwa ngalgaw ya agngílin ku wa mangán kiya tangaligg-uwán. Ay idde ku pe kikaw ya pagkapúlu naya ngámin màluwán ku,' nán na.

¹³ Ngamay itu magpab-pabayad ka buis, ay nagsikád pe kitu adayyu. Ay maddi nga maglángad ka lángit. Ngamay binitubitug na pikam tu gútù na nga na nán kitu karárag na, 'O Dios, kalakkán nà ta maragbásul là! nán na.'

¹⁴ Ay nán ne Jesus, "Ikagi kadakayu nga idi ya tolay, ay nawe ka balay da nga napakawan nin kadaya basbásul na, ngamay itu Pariseo ay akkan. Ata ngámin daya magpang-pangátu, ay marurud da ta mebaba da. Ay daya napakumbaba, ay tú dayán daya mesulalit ta mepangátu," nán ne Jesus.

Tu nangngikarárag ne Jesus kadatu annánà

(Mat 19:13-15; Mar 10:13-16)

¹⁵ Ay uwad da nga tolay ya nagilbet kadatu bibitti a annánà da ta pimán dada nga pekarárag ke Jesus. Ngamay kinalúsaw datu tù-tùgúdán na datu tolay kane masingan da datu kuwaan da. ¹⁶ May kirrawán ne Jesus datu tolay se na nán, "Palubúsán nu wala daya bibitti a annánà nga umbet kiyà. Akkan nuda paddiyan áta ummán kadedi ya annánà daya iturayán ne Dios kiya pangiturayán na. ¹⁷ Ay kagiyán ku kadakayu ya kurug, nga akkan málà kiya pangiturayán ne Dios oray iinna nu akkan na peturayán ke Dios nga ummán kiya agpeturáy dedi ya annánà," nán na.

Tu nabànáng nga bag-bagu

(Mat 19:16-30; Mar 10:17-31)

¹⁸ Ay uwad pe ya ap-apu datu Judyu tu nagsaludsud ke Jesus nga nán na, "Namáru nga Misturu! Nágan na ya masápul la kuwaan ku ta senu mabiyág gà pe ka áwan panda," nán na. ¹⁹ Ay nán ne Jesus kaggína, "Tura nà ipangágan ka namáru, ay áwan mà ya namáru nu di e Dios sala! ²⁰ Ay nu panggap kiya piyám nga ammuwán ay ammu mà datu bil-bílin ne Dios! Nán na nga, 'Akkan ka manaládag, akkan ka nga pumatay!' 'Akkan ka nga magtákaw,' ay se nán na pe nga, 'Akkan ka magbusid! Ipatag mu daya amám se inám!' nán na," nán ne Jesus.

²¹ Ay summungbát tu laláki nga nán na, "Nanggayát kitu kabitti ku kam, ay kur-kurugan ku ngámin dayán," nán na. ²² Ay kane magina ne Jesus idi, ay nán na kitu laláki, "Atán pikam ma isa nga masápul la kuwaan mu," nán na. "Ilákum daya ngámin na kuw-kuwám, ay se mu la idde ya paglakúwám kadaya napubri. Ay díkod atán ka lángit tin ya bànáng mu. Ay se ka la nga kumiwid kiyà," nán na.

²³ Ay kane magina natu laláki idi, ay naglamma ngala, áta nabànáng pà nang. ²⁴ Ay sinisinnan ne Jesus tu laláki ay se na nán, "Nganna ya inagsulit daya babà-náng nga tolay nga meráman kiya pangiturayán ne Dios. ²⁵ Kurug gala nga nalà-lapat tala ya kámel la lumbut kiya abbut naya dágum ngamay iya keráman daya nabànáng kiya pangiturayán ne Dios!" nán na.

²⁶ Ay datu nakagina, ay nán da kaggína, "Tinda lugud daya málà kiya pangiturayán ne Dios?" nán da. ²⁷ Ay summungbát te Jesus nga nán na, "Akkan màwa naya tolay yala idi, may áwan na di màwa ne Dios," nán na.

²⁸ Ay tútu nán pe ne Pedro, "Ay mapaanna kami! Nigsán mi daya babalay mi gapu kiya ikikkiwid mi kikaw," nán na. ²⁹ Ay tútu nán ne Jesus kaggída, "Kurug ya kagiyán ku kadakayu nga oray iinna nga tolay ya mamánaw kiya balay na, se kiya atáwa na, oray pe daya wawwági na onu mannákam na onu annánà na gapu kiya angngituráy ne Dios, ³⁰ ay ab-abay ya midde kaggína oray kídi ya al-algaw. Ay kiya kamuddiyánan na algaw, ay mabiyág pe ka áwan panda," nán na.

Tu nangngagi ne Jesus kadatu kapà-pàyanán na ka Jerusalem

(Mat 20:17-19; Mar 10:32-34)

³¹ Ay se la kirrawán ne Jesus datu sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán na se na nán kaggída, "Tú idi ya kagiyán ku kadakayu. Mawe tada ka Jerusalem kídi. Ay kítúni, ay màwa kurug kiyà ngámin datu nesur-súrát ta kinag-kagi datu pagbàbànanan ne Dios kitun mepanggap kiya nengágan da kitun ka An-anà Tolay. ³² Ata iáwat dà kadaya tolay ya akkan Judyu. Ag-agbán dà, se iap-appat dà, ay se lut-lutában dà pe. ³³ Ay sapsaplit dà, ay se dà patayan, ngamay kiya mekalu wa algaw, ay lumtu wà kammin," nán na.

³⁴ Ngamay áwan da ngala nga maawátan mepanggap kadatu kinag-kagi na kaggída. Nalingad kaggída tu sarut datu kag-kagiyán na. Ay díkod akkan da naawátan tu kinag-kagi na.

Tu nammakasingan ne Jesus kitu kúláp

(Mat 20:29-34; Mar 10:46-52)

³⁵ Ay kitu adanni de Jesus ka Jerico win, ay uwad kúláp pa laláki nga magtutúgaw kitu bíkat kalsáda nga makakádang. ³⁶ Ay kane màmud na datu adu wa tolay ya maglilíwán, ay nepamutù na nu nágan tu mà-màwa. ³⁷ "Lumiwán ne Jesus nga iNazaret," nán da kaggína. ³⁸ Ay tútu nesáraw na ka naggat ya, "Jesus nga gaka natu David! Kalakkán nà agpà!" nán na ³⁹ May kinalúsaw datu tolay ya adanni kaggína nga nán da, "Náwa ka mà!" nán da. Ngamay kinggat na kammala tu nagkuna na nga, "Gaka natu David, kalakkán na agpà!" nán na.

⁴⁰ Ay tútu nagsínang nge Jesus, ay se na nepilbet tu kúláp pa laláki kitu giyán na. Ay kane umadanni, ay nepamutù ne Jesus kaggína nga nán na, ⁴¹ "Nágan naya piyám ma kuwaan ku kikaw?" nán na. Ay summungbát tu kúláp pa nán na, "Apu, pakasinnan nà mán kammin," nán na. ⁴² Ay díkod nán ne Jesus kaggína,

“Makasingan ka kurug gin gapu kiya angngurug mu,” nán na. ⁴³ Ay díkod nàtatán nala nga nakasingan nin. Ay se la kummíwid ke Jesus nga day-dayáwan na nge Dios. Ay kane masingan datu tolay tu nàwa, ay dinay-dáyaw da pe ye Dios.

Tu nekikappiya ne Zakeo ke Dios

19 Ay lumíwán ne Jesus ka Jerico nga mameyag ka Jerusalem. ² Ay uwad nabànáng kitúni nga nagn-gágan ka Zakeo, nga ap-apu datu magpab-pabáyad ka buis. ³ Ay piyán na nga sinnan ne Jesus may akkan na masingan ta nalipdán kadatu adu wa tolay, áta ababbà. ⁴ Ay díkod tu kinuwa na, ay nanagtág ga lummàláp kadatu adu wa tolay se nawe umunè kitu isa nga káyu wa sicomoro ta senu masingan na, áta kitúni tu liwánan na.

⁵ Ay kane mesídung nge Jesus, ay linángad na nge Zakeo se na nán kaggína, “Zakeo, magkaru ka nga umúlug ta masápul la ka balay mu ya kapannán ku kidi nga algaw,” nán na. ⁶ Ay tútu nagkaru tu Zakeo nga umúlug, ay naganggam ma nanangaáli ke Jesus. ⁷ Ay ngámin datu tolay ya nakasingan ke Jesus nga kummíwid ke Zakeo, ay nán da nga nagur-urímam, “Sinnan nu kod! Tura mawe ya tolay kitúni ya pasang-aáli kiya maragbásul!” nán da.

⁸ Ay nán tu Zakeo ke Apu Jesus, “Kídi yin Apu, ay ummán kidi ya kuwaan ku. Iddè ya gadduwa naya kuw-kuwà kadaya napubri, ay ummán pe nu atán ya kinul-tit ku ka panda ngala, ay mamimpát ya kaadu naya pagbáyad ku kadatu nangultítán ku,” nán na. ⁹ Ay tútu nán ne Jesus ke Zakeo, “Kídi yin ay nakikappiya kayu win na tangabalay ke Dios, áta gaka naka pe tu Abraham. ¹⁰ Ata iyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay inumbet tà a magsápul se mangalà kadaya tolay ya árig newágà.”

Ya pangárig ne Jesus mepanggap kadatu asassu wa niddán natu nangátu wa tolay ka pirà

(Mat 25:14-30)

¹¹ Ay kaggída nga maggigina kadatu kag-kagiyan ne Jesus, ay nagpangárig manin. Ata adanni yin ka Jerusalem, ay dálin da nu ittu tunin tu angngituráy ne Dios ka Jerusalem. ¹² Ay díkod nán na kaggída nga nag-pangárig, “Uwad isa nga nangátu wa tolay ya nawe pikam ka adayyu wa íli, ta mawe na gurarán ya kinaári na, ay se yala nga magulli kammin. ¹³ Ay kitu akkan na pikam ma ipappan, ay kirrawán na datu sangapúlu wa asassu na, ay se nada niddán ka agmamagatut ta pirà a inigúsiyu da kitu ligge na. ¹⁴ Ngamay datu keliyán na, ay lúsawan da nga magári kaggída, ay tútu nangibon da kadatu tolay ya mawe kitu kapannán natu nangátu wa tolay nga mangagi nga maddi da nga aggína ya mangituráy kaggída.

¹⁵ Ay kane mabalin na nga magurarán tu kinaári na, ay nagulli yin. Ay se na pinàrawán datu asassu na nga niddán na ka pirà, ta senu mammuwán na nu piga tu ganansiya da kadatu nidde na. ¹⁶ Ay nunna tu isa nga inumbet, ay nán na kitu apu na, ‘Apu, tu an-anà natu

magatut ta písus nga niddem kiyà ay sangaríbu,’ nán na. ¹⁷ ‘Pàgan ku ya kinuwám! Mapiyár ka nga asassu. Ay gapu ta mabalin ka nga piyáran kadaya bitti a bánag, ay pangiturayan taka ka sangapúlu wa íli,’ nán natu ári.

¹⁸ Ay inumbet pe tu mekàduwa nga asassu se na nán kitu apu na, ‘Limma gatut kam tu an-anà natu magatut ta niddem kiyà,’ nán na. ¹⁹ Ay tútu nán natu ári kaggína, ‘Pangiturayan taka ka limma nga íli,’ nán na.

²⁰ Ay inumbet pe yin tu isa nga asassu, ay nán na pe, ‘Apu, ye kam idi tu pirà mu. Binugubugut ku ka panyu se yà ala nga nesir-sirù ²¹ ta mansing ngà kikaw ta narungat ka. Ay takkilan mu ya akkan mu wa kuw-kuwa, ay se burásan mu ya akkan mu wa múla!’ nán na kitu apu na. ²² Ay tútu nán natu ári kaggína, ‘Daya kinag-kagim daya mangipakammu nga nagbásul ka! Nadakè ka nga asassu! Ta ammun ma narungat tà se takkilan ku daya akkan ku wa kuw-kuwa se tagaburabúrás sà kiya oray akkan ku wa múla, ²³ ay tura mu lugud da di nebangku ya pirà ku ta senu kiya angngipatulim kiyà, ay atán ya málà ku wa an-anà na!’ nán natu ári. ²⁴ Ay se na la nán kadatu magsisikád kitúni, ‘Alà nu tu pirà kaggína ta idde nu kitu asassu wa nakaganansiya ka sangaríbu,’ nán na. ²⁵ Ngamay nán da kaggína, ‘Apu, atán mà sangaríbu na ngin!’ nán da. ²⁶ Ay tútu nán natu ári kaggída, ‘Ikagi kadakayu ya kurug. Daya tolay ya adu ya atán kaggída, ay tú dayán daya middán ka ad-adu. Ngamay daya tolay ya bitti ya atán kaggída, ay màpoli kammin oray ya bitti a atán kaggída. ²⁷ Ay kidi yin, ay ilbet nu ngámin datu tolay ya kumagúra kiyà, datu mangalúsaw kiyà nga magbalin ka ári da, ta patayan nuda ngámin kidi àráng ku,’ nán natu ári,” nán ne Jesus.

²⁸ Ay kane mabalin ne Jesus kagiyan datun kaggída, ay naginunna nga nawe ka Jerusalem.

Tu nagday-dáyaw datu tolay ke Jesus kane mawe ka Jerusalem

(Mat 21:1-11; Mar 11:1-11; Jn 12:12-19)

²⁹ Ay kane atán da ngin kitu bantay ya nengágan da ka Olivo nga adanni ka Betpage se Betania, ay nepàrob na datu duwa kadatu tù-tùgúdán na, ³⁰ nga nán na kaggída, “Mawe kayu kiya sumarunu nga íli. Ay nu dumatang kayu, ay masingan nu ya nesisílu wa ur-bun asnu † nga áwan pikam ma nagtakay kaggína. Ubbadán nu se nu ilbet kidi,” nán na. ³¹ “Ay nu atán ya magsaludsud nga nán na, ‘Tura nu ubbadán yán?’ nu nán na, ay nán nu kaggína nga, ‘Masápul ne Apu,’ nán nu,” nán ne Jesus.

³² Ay díkod nawe da, ay nasuwà da kurug tu ummán kitu kinagi na kaggída. ³³ Ay kane ubbadán da kurug tu ur-bun asnu, ay nán kurug natu makin-kuwa kaggída, “Taanna tura nu ubbadán yán?” nán na. ³⁴ “Masápul ne Apu,” nán da.

³⁵ Ay se da nilbet tu ur-bun na asnu kitu giyán ne Jesus. Ay se da nesàláp datu bádu da kitu addag natu

† Ya asnu ay isa nga ulolag nga ummán ka kabalyu ya singan na may bittè.

asnu, ay se da netakay ye Jesus. ³⁶ Ay kitu angngidal-dalen natu asnu ke Jesus, ay nesàlapán datu tolay datu bádu da kitu kalsáda.

³⁷ Ay kitu kowad da kitu dad-dagután na maggayát ka bantay Olivo, ay ginayatán datu adu wa tolay na tu magpatag se magday-dáyaw ke Dios gapu kadatu nas-asingan da nga kinuw-kuwa ne Jesus. Ay nán da ka naggat, ³⁸ "Tag-tagasinnán ne Apu din ya Nebon na nga Ari! Aggína ya mangipakammu nga mekappiya tada ngin kaggína. Aggína ya maday-dáyaw nga kangatuwán nga Dios!" nán da.

³⁹ Ay datu duddúma nga Pariseo wa nelibulibug kadatu adu wa tolay, ay nán da ke Jesus, "Misturu, ikagim mán kadaya tolay mu wa maginggap da," nán da. ⁴⁰ Ay tútu nán ne Jesus kaggída, "Ay nu maginggap da, ay daya batu win ya makasáraw," nán ne Jesus.

Sinangítan ne Jesus datu ijerusalem

⁴¹ Ay kane adanni yin ne Jesus ka íli Jerusalem, kane malágib na, ay sinangítan nada ⁴² nga nán na, "Dakayu wa ijerusalem! Ammu nu kuma ngala nu iinna ya mabalin na mangikappiya kadakayu ke Dios, ngamay akkan nu malas-lásin nin. ⁴³ Umbet ya algaw wa ilalbet daya kalínga nu wa manglimut kadakayu. Mangwa da ka aglingdán da kiya lebut nu, ay túya mapúkù kayu kiya magpíngipíngit. ⁴⁴ Ay se dakayu wala nga rapúnan se daya annánà nu, ay dadàlan da pe ya íli nu. Ay áwan nala nga duwa nga batu wa maglànù a di mepúkay kiya darupírip pa abut naya íli nu. Màwa idi kadakayu ta akkan nu wa inammu tu oras nga inagpakammu ne Dios kadakayu," nán na.

Tu nammatálaw ne Jesus kadatu maglà-láku kitu Templo

(Mat 21:12-17; Mar 11:15-19; Jn 2:13-22)

⁴⁵ Ay kane lumnà e Jesus kitu Templo, ay pinatálaw na ngámin datu maglà-láku kitu unag ⁴⁶ nga nán na kaggída, "Ya nesúrát nga Bàbànan ne Dios ay, 'Ya balay ku ay balay nga agkararágan,' nán na. Ngamay tura nu mán kammin pinagbalin ka balay daya maragtákaw!" nán na.

⁴⁷ Inalgaw we Jesus nga magtù-tùgud kitu Templo. Ay datu ap-apu datu pappádi se datu maragtùgud ki lintag se datu pangmanàman datu Judyu, ay magsap-sápul da ka pamàyanán da nga mamatay kaggína.

⁴⁸ Ngamay áwan da nga ammu wa pamàyanán kaggína, ta ngámin datu tolay ay kurugan da tutu wala datu kag-kagiyana.

Tu nagpamutù datu agtuturáy ki Templo nu wà naggayatán naya turáy ne Jesus

(Mat 21:23-27; Mar 11:27-33)

20 Ay kitu isa ngalgaw wa kowad ne Jesus kitu templo nga magtùgud kadatu adu wa tolay se mangibàbànan kiya Napiya nga Dámag, ay inumbet datu ap-apu datu pappádi se datu maragtùgud ki lintag datu Judyu. Ay uwad pe datu pangmanàman da.

² Ay nán da kaggína, "Ikagim mán kadakami nu wà naggayatán naya turáy mu wa mangwa kadedi. Ay kagiyam kadakami pe nu iinna ya nangidde kikaw kiyán na turáy mu," nán da. ³ Ay sinungbátan nada nga nán na, "Magsaludsud dà pikam kadakayu. Wà lugud naggayatán natu turáy natu Juan na marammawtisár, ⁴ naggayát ke Dios onu kadaya tolay?" nán na.

⁵ Ay díkod ittu tu naggaamomán da, ay nán da kitu isaisa kaggída, "Nu nán tada nga gayát ke Dios, ay nán na nga, 'Taanna lugud, tura nu akkan kinurug tu Juan,' nán na. ⁶ Ay nu nán tada nga gayát ka tolay, ay tùtoán ditta daya ngámin tolay kídì, áta kurugan da nga isa nga pagbàbànanan ne Dios tu Juan," nán da. ⁷ Ay díkod nán da kaggína, "Akkan mi ammu ya naggayatán na," nán da. ⁸ Ay tútu nán pe ne Jesus kaggída, "Ay akkan ku pe lugud ikagi nu kawà naya naggayatán naya turáy ku wa mangwa kadedi," nán na.

Tu pangárig ne Jesus mepanggap kadatu nadakè a makital-tálun

(Mat 21:33-46; Mar 12:1-12)

⁹ Ay díkod nebàbànan ne Jesus idi nga pangárig kadatu tolay nga nán na, "Uwad isa nga tolay nga nagmul-múla ka úbás kiya lusà na se na nepatarakan kadatu magtal-tálun se yala nawe magbayabayág ka sabáli nga íli. ¹⁰ Ay kane pinagbubúrás sin, ay nepàrob na tu isa nga asassu na kadatu magtag-tagasingan nga mangalà kitu kípát na kitu naápit da kadatu mul-múla na. Ngamay sinap-saplit mán kammin datu magtal-tálun tu asassu wa nebon na se da pinatálaw wa áwan niddeidde kaggína. ¹¹ Ay díkod nangipàrob manin ka sabáli nga asassu na, ngamay ittu pe tu kin-uwad da kaggína. Sinap-saplit da pe, se da la nga neappaappat, se da la nga pinapan na áwan niddeidde kaggína. ¹² Nebon na manin tu mekalu wa asassu na ngamay tinal-talíngu da se da pinatálaw.

¹³ Ay díkod nán natu tolay, 'Nágan nád naya kuwaan ku?' nán na. 'Ibon ku ya pà-pàgan ku wa an-anà ku wa laláki kampela ngin. Get nu ikaliyaw da,' nán na. Ay tútu nebon na tu an-anà na. ¹⁴ Ngamay kane masing-an datu magtag-tagasingan tu an-anà natu tolay, ay nán da kitu isaisa kaggída, 'Ye yanin tu an-anà natu tolay nga mangtáwid kídì ya lusà na. Patayan tada ta senu dátada ya mangtáwid kídì ya lusà,' nán da. ¹⁵ Ay díkod nippan da kitu lasi natu kaubásan se da pinatay," nán ne Jesus.

Ay se na la nán kaggída, "Nu umbet tu makin-kuwa kitu kaubásan, ay nágan na lugud ya kuwaan na, ¹⁶ nu dí na nga patayan datu nangipatarànan na kadatu mul-múla na se itu lusà na. Ay ipatarakan na pe yin datu mul-múla na ka sabáli tolay," nán ne Jesus. Ay kane magina datu tolay tu kinagi na, ay nán da, "Akkan na ipalúbus ne Dios nga màwa yán!" nán da.

¹⁷ Ay tútu binutgán ne Jesus da nga nán na, "Ay nágan na lugud ya sarut naya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga nán na,

'Tu batu wa lùsawan daya maragbalay, ay ittu ya nesulalit ta kaligdaán na paniínán kiya súli naya balay.'

¹⁸ Ay oray nu iinna ya maketàdul kiyán na batu, ay maríturítu ya tuláng na. Ay daya pagdittagán na nu ittu ya metánág, ay matumatumà," nán na.

Tu nangngipamutù da ke Jesus mepanggap kiya ag-báyad ka buis

(Mat 22:15-22; Mar 12:13-17)

¹⁹ Ay kane magína datu maragtùgud ki lintag se datu ap-apu datu pappádi tu pangárig na, ay kalúsawan da pàrang nge Jesus gapu ta naawátan da nga aggída tu kepapannán datu kag-kagiyan na. Ay tútu piyán da nga tiliwan kitun na oras. May akkan da nga màwa ta umamà da kadatu tolay. ²⁰ Ay ittu win tu agsisim da kaggína. Ay díkod nangibon da ka tolay ya magsisim kaggína nga magpikurug kaggína, ta senu mabalin na ya makiam-amomán kaggína ka pagsiimán da ka sábag na kadatu kag-kagiyan na, ta senu atán ya pangidarumán da kaggína kitu gubernador.

²¹ Ay tútu nagsaludsud da kaggína, "Misturu, ammu mi nga kustu ngámin daya kag-kagiyam se daya itù-tùgud mu. Ay akkan mu pe pagdudúmán daya tolay oray nagan naya kasasáad na. Tittu daya piyán ne Dios nga kuk-kuwaan tada nga tolay daya itù-tùgud mu kadakami. ²² Umannúgut kiya lintag tada nád nu mag-báyad kami ka buis mi ke Ari Cesar ka Roma, onu akkan," nán da.

²³ Ngamay nammuwan ne Jesus tu agsisim da kaggína, ay tútu nán na kaggída. ²⁴ "Iddán dà mán ka pinaláta nga pirà," nán na. Ay tútu niddán da. "Iinna ya makin-murang se makin-ngágan kiya atán kídí ta?" nán na. Ay summungbat da nga nán da, "Cesar nga ári ka Roma!" nán da. ²⁵ Ay tútu nán ne Jesus kaggída, "Ay idde nu lugud ke Cesar ya pagrabngán na, ay idde nu ke Dios pe daya pagrabngán na kampela ngin nin," nán na.

²⁶ Ay akkan da natiliw kadatu kinag-kagi na kitu àráng datu tolay. Ay díkod akkan da nga nakoni yin ta nasdaáwan da kitu sungbat na.

Tu saludsud datu tolay ya akkan mangurug nga lumtu daya natay

(Mat 22:23-33; Mar 12:18-27)

²⁷ Ay uwad da nga Saduceo wa inumbet kitu giyán ne Jesus. Aggída datu magkuna nga akkan lumtu ya tolay nga natay yin. ²⁸ Ay nagsaludsud da kaggína nga nán da, "Misturu, atán nesúrát natu Moses nga nu matay ya isa nga laláki, ay se áwan na nga pútut, ay atawán natu wagi na tu ípág na sen makapagan-anà da. Ay daya annánà da, ay mebiláng da ka annánà natu natay. ²⁹ Ay uwad da kitun na pittu wa magwawági nga pabeg lalláki. Nangatáwa tu manákam may natay nga áwan an-anà. ³⁰ Ay díkod inatawán natu mekáduwa kadatu magwawági tu ípág da. ³¹ Ay se la manin tu mekálu. Sangapáda ngala tu nàwaán da ngámin na pittu nga natay da ngámin na áwan an-anà. ³² Ay kane mabà-bayág gala ngin ay natay pe yin tu babay. ³³ Ay díkod kiya ilaltu daya natay, iinna kaggída ya makin-

atáwa kitu babay, ay inatawán da mà ngámin na magwawági," nán da.

³⁴ Ay sinungbátan ne Jesus da nga nán na, "Daya lalláki se daya babbay kídí kalawagán ay maggaattáwa da, ³⁵,³⁶ ngamay daya lalláki se babbay ya magka-kátay nga ibiláng ne Dios kadaya paltuwan na nga alà na ka lángit, ay áwan da ngin na angngatáwa. Ata mepáda da ngin kadaya anghel ne Dios nga akkan mataatay. Annánà ne Dios da áta pinaltu nada ngin," nán na.

³⁷ Ay nán manin ne Jesus kaggída, "Taanna, tura kayu akkan mangurug ga lumtu kammin daya natay! Ay nepakammu mà natu Moses kitu libru wa nesúrát na. Tu inagkuna na kitu libru na nga nagpassingan ne Dios kaggína kitu maggatagatang nga kaykayu, ay e Apu nga Dios de Abraham se Isaac se Dios pe ne Jacob tu nán na kitun. ³⁸ Ay ya sarut natun, ay oray nu natay ya baggi de Abraham, ay akkan da natay ki biyáng ne Dios. Ata e Dios ay akkan Dios daya natay, nu di aggína ya Dios daya sibbiyág. Ay díkod kiya biyáng ne Dios, ay sibbiyág ngámin tolay," nán na.

³⁹ Ay nán datu duddúma nga maragtùgud ki lintag nga, "Napiya ya sungbat mu misturu!" nán da ngala ngin. ⁴⁰ Ata akkan da meturad din ya magsaludsud kaggína.

Ya saludsud mepanggap kiya Cristo

(Mat 22:41-46; Mar 12:35-37)

⁴¹ Ay nán manin ne Jesus kaggída, "Taanna, tura da kagiyan nga ya Cristo, ay pútupútut natu Ari David! ^{†42} Ay tu David ya nanguna kiya libru na nga Salmo ka, 'Nán ne Apu kiya Apu ku, Magtugaw ka ki pane diwanán ku ^{††43} panda kiya ammasúkù kadaya kalínga mu,' nán na. ⁴⁴ Nengagánan natu David ka Apu, ay mapa-anna lugud ya inagbalin naya Cristo ka gaka natu David," nán na.

Tu naggallang ne Jesus kadatu magtù-tùgud ki lintag

(Mat 23:1-36; Mar 12:38-40)

⁴⁵ Ay nán ne Jesus kadatu tolay na nga nepagina na kadatu adu wa tolay, ⁴⁶ "Taronan nu daya maragtùgud ki lintag nga magdàdàdà a sibbabádu kadaya bádu da nga adaddu. Ay ya piyán dayán, ay rispitaran da tolay da kiya pagad-aduwán. Ay pà-pàgan da pe ya magtugaw kadaya agtugawán daya nangátu wa tolay kiya sinagoga se kadaya pagsasay-ammán. ⁴⁷ Ay ya gangay da pe, ay magpi-pikararag da ka adaddu. Ngamay tak-takkilan da daya kuw-kuwa daya bubbúkud da babbay. Ay nadammat tutu wala ya kapanísán daya ummán kadayán na tolay," nán ne Jesus kadatu tolay na.

† Onu "an-anà ne David" †† Ya magtugaw ki pane diwanán ay nadáyaw se naturáy.

Tu nammatag ne Jesus kitu uperta natu búkud da babay
(Mat 12:41-44)

21 Ay kitu kowad de Jesus kitu templo, ay nasingan na datu nabànáng nga tolay ya mangippáy kadatu uperta da kitu kiláwag ka uperta. ² Ay uwad nasingan na pe nga napubri nga búkud da babay nga nangipisù ka duwa nga sintábu. ³ Ay nán ne Jesus, "Ikagì kadakayu wa bíláng ad-adu tu nidde natu napubri ya búkud may tu nidde ngámin datu duddúma. ⁴ Ata datu duddúma, ay nangidde da kadatu surù ala datu bànáng da. Ngamay aggína, ay oray nganna ya kinapubri na, ay nidde na ngámin oray tittu wa pagbiyág na kuma," nán na kadatu tolay na.

Tu nangngagi ne Jesus kiya kapal-pallà daya iJerusalem se ya kadadál naya íli da
(Mat 24:1-14; Mar 13:1-13)

⁵ Ay datu duddúma nga tolay na, ay pàgan da tutu wala tu kinapiya natu templo. Ata napiya tutu wala datu dadakkal la batu wa dingding na se datu napatag pàrang nga ar-arkus na nga niddánán datu tolay. Ngamay kane magina ne Jesus tu bàbànan da panggap kitu templo, ay nán na kaggída, ⁶ "Umbet ya algaw wa ngámin daya mas-asingan nu kídì, ay marba da. Awan nala ya mabansi nga maglànù kadedi ya batu nga di mepúkay."

⁷ Ay díkod nán datu tù-tùgúdán na kaggína, "Misturu, nungay naya kàwa ngámin datun na kagiyam, ay se nágan daya màwa nga pakemaddán ta kiya tagay ya kàwa dayanin," nán da.

⁸ Ay tútu nán ne Jesus kaggída, "Magtaron kayu! Akkan kayu nga paal-alílaw! Ata adu daya tolay ya umbet nga magkuna nga, 'Iyà ya Cristo!' nán da. Ay dayán na tolay, ay nán da pe ya, 'Tagay yin ya oras nga ipappanda naya kalawagán,' nán da. May akkan nuda nga kur-kurugan," nán na. ⁹ "Akkan kayu wa magansing nu magina nu daya gubagubát se daya agkakagúra daya agturáy se daya iturayán da. Ta masápul la màwa pikam ngámin dayán na munna, may akkan nu nán na ittu yanin ya ipappanda naya kalawagán," nán ne Jesus.

¹⁰ Ay se na la manin nán, "Maggugubát daya il-ileli.

¹¹ Ay nakírad mangyagyag ka naggat se molát pe ya duddúma nga il-íli se magtatakit da pe. Ay atán masingan nu pe nga nakas-kasdáaw wa nakapap-panansing ka lángit.

¹² Ngamay kiya akkan pikam kàwa dedi, ay tiliwan dakayu pikam daya tolay se dakayu parigátan. Ay ippan dakayu kadaya sinagoga nga mabus-bustigár, ay se dakayu wa ibálud. Ay ippan dakayu pe kiya àráng daya à-ári se daya gubernador gapu kiyà. ¹³ Ay ittu yanin ya waya nu wa mangipakammu kaggída kiya mepanggap kiyà. ¹⁴ Ay díkod kappiyánan nu wala daya ur-uray nu nga akkan nu wa punnán na lam-lamtan nu nágan daya isung-sungbat nu. ¹⁵ Oray ta iyà ya mangidde ka sirib nu se mangipabàbànan kadakayu kadaya ikagi

nu kaggída. Ay áwan makasungbat kadaya kumalínga kadakayu. ¹⁶ Ipatiliw dakayu daya pan-pane nu, ay oray pe daya maganà kadakayu se daya wawwági nu se daya ù-opun nu pe. Ay patayan da pikam daya duddúma kadakayu. ¹⁷ Ay kalúsawan dakayu kurug ngámin daya tolay gapu kiya angngurug nu kiyà.

¹⁸, ¹⁹ Ngamay áwan tutu wala ya màwa kadakayu. Ay nu magánus kayu, ay middán kayu kurug pe ka biyág ga áwan panda."

Ya kapar-parigátan daya iJerusalem
(Mat 24:15-21; Mar 13:14-19)

²⁰ "Ay nu masingan nu win na limútan daya magadu-adu wa suldádu ya Jerusalem, ay ittu ya pakelasínán nu win na tagay yin ya kadadál na. ²¹ Ay díkod daya atán ka Judea, ay magkakáwe da kadatu ban-bantay. Ay datu atán ka íli Jerusalem, ay magtálaw da. Ngamay datu áwan kitu íli, ay akkan da nga mawe yin kitu íli. ²² Ta ittu yanin na algaw ya ammánis ne Dios kadaya kumag-kagúra kaggína. Ay díkod màwa nga kurug gin datu nesur-súrát datu pagbàbànanan ne Dios kitun panggap kídì. ²³ Ay kal-allà daya babbay ya sibubùsit se ngámin daya atán tagíbi kiyán na algaw. Ata ittu win ya kàwa naya nakapap-panansing nga rígat kídì ya kalawagán, ta ittu ya ammánis ne Dios kadakayu wa Judyu. ²⁴ Ay adu kaggída ya patayan daya kalínga da. Ay daya duddúma nga magbiyág, ay mebálud da ay se matal-taliwágà da kadaya il-íli kídì kalawagán. Ay daya akkan Judyu, ay umbet da nga magturáy ka íli Jerusalem panda kiya panda naya angngituráy daya akkan Judyu kadakayu."

Ya ilalbet naya nengágan da kitun ka An-anà Tolay
(Mat 24:29-35; Mar 13:24-31)

²⁵ "Ay se yala atán ya pakemaddán kiya mata se kiya búlán se kadaya bittuwan. Ay se ngámin tolay ay magansing se mariribù da tutu wala gapu kadaya nakapap-panansing nga tannug naya palun kiya bebay. ²⁶ Ay mal-alngát daya tolay gapu kiya aggansing da kadaya masingan da, se gapu kadaya padpadaldallan da nga mà-màwa kídì kalawagán ni, áta oray daya atán ka lángit ay makínin da. ²⁷ Ay se dà ala masingan nin, iyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay nga mebulun kiya angap nga sittuturáy se siddadáyaw. ²⁸ Ay kiya kàwa dayán na pakemaddán nu, ay magpatag kayu wa maglalángad, áta tagay tutu wala ngin ya kálà nu."

²⁹ Ay nagpangárig manin ne Jesus kaggída nga nán na, "Daya káyu wa gígus se daya duddúma nga kay-káyu, ³⁰ nu masingan nuda ngin na maglannuway, ay nán nu kiya lammat nu wa tagay yin ya agdagun na.

³¹ Ay ummán pe, nga nu masingan nu win datun na kinag-kagì a pakelasínán nu, ay ammu nu win na tagay yin ya angngituráy ne Dios.

³² Ay kagiyam ku kadakayu nga màwa ngámin dedi ki di pikam katay ngámin daya tolay kadedi ya al-algaw. ³³ Madadál lala ya lángit se ya kalawagán may ya bàbànan ku, ay akkan da wayya nga di màwa," nán na.

Ya agpataron ne Jesus

³⁴ "Taronan nu nga akkan nu ittu lam-lamtan peyang ya paggan-ganásan nu kidi kalawagán onu maggiinum kayu onu magringgur kayu kiya mepanggap ki panagbiyág nu, ta senu akkan kayu wa malàdadán kiya ilalbet dayán. ³⁵ Ata ummán kiya kabkát naya siwát ya kàwa na. Ay màwa dayán kadaya ngámin tolay ki kalawagán. ³⁶ Ay túya magsagána kayu peyapeyang se maggagat kayu wa magkarárag ke Dios nga magadang ka bílag nu, senu melasátan nu ngámin dedi nga mà-màwa, ay senu akkan kayu pe ya mipat ta magpassingan kiya nengágan da kitun ka An-anà Tolay," nán ne Jesus kaggída.

³⁷,³⁸ Ay mawe peyang nge Jesus nga magtùgud kitu Templo. Nagabi peyang pe datu tolay ya mawe ya maggigina kaggína. May ki peyang gabi, ay mawe peyang nga malaw-lawagán kitu bantay Olivo.

Tu nangngipatiliw tu Judas ke Jesus

(Mat 26:1-5; Mar 14:1-2; Jn 11:45-53)

22 Ay tagay pe yin tu Piyasta nga Paskuwa †. Ay ittu pe ya angngán da ka sinápay nga áwan pamalvád. ² Ay datu ap-apu datu pappádi se datu maragtùgud ki lintag, ay magsap-sápul da ka pamàyanán da nga mamatay ke Jesus ta magansing da kadatu tolay.

³ Ay nasaíru win tu Judas nga nengágan da ka Iscariote nga isa kadatu sangapúlu se duwa. ⁴ Nawe nakiamomán kadatu ap-apu datu pappádi se datu kak-kapítan datu guwardiya natu templo nu paannán na ya mangipatiliw ke Jesus kaggída. ⁵ Ay nagpatag da pàrang, ay se nayát da nga idde pe yin tu tangdán na nga pirà. ⁶ Ay díkod nagimmuon, se na isingasingan kitu kaáwan datu adu wa tolay tu mangipatiliw ke Jesus kaggída.

Tu nuddi nga nepanggídám ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na

(Mat 26:17-30; Mar 14:12-26; Jn 13:21-30; 1 Cor 11:23-25)

⁷ Ay inumbet pe yin tu algaw natu piyasta nga panangngán da ka sinápay ya áwan pamalvád, nga ittu pe tu panagbasu da ka karneru para kitu Paskuwa da. ⁸ Ay díkod nepàrob ne Jesus de Pedro se Juan nga nán na kaggída, "Mawe nu isagána ya panggídám tada kidi ya piyasta," nán na. ⁹ Ngamay, "Kawà na nga balay ya piyám ma we mi pangisaganán ka panggídám tada ta," nán da nga sinaludsud. ¹⁰ Ay tútu nán na kaggída, "Nu dumatang kayu kiya íli, ay sabtan nakayu ya isa nga laláki nga sikkaagtu ka tangaamutu nga danum. Unudan nu, ay se kayu lumna kiya balay ya langkan na, ¹¹ ay nán nu kiya bumalay, 'Pasaludsud ne Misturu nu kawà na nga kuwartu kidi nga balay ya panggídám-an na kidi ya piyasta se daya tù-tùgúdán na,' nán nu.

† Ya Paskuwa, ay ittu ya angsilibrár da kitu nanglátaw ne Apu kadatu apuapu da kitu inangpatay na kadatu manákam nga lalláki ki ngámin Egipto. Linàtaw na tu balay da kane masingan na tu dága nga nipinta kitu gayangán da.

¹² Ay itùgud na kadakayu ya amingúdu wa abay ya kuwartu, nga atán ngámin nin ya masápul kitúni. Ay tú tuni ya pagsaganán nu," nán na. ¹³ Ay tútu nawe da, ay nasmà da kurug ngámin tu kinagi na kaggída. Ay díkod nesagána da tu panggídám da kitun na piyasta.

¹⁴ Ay kane din itu oras da ngin na mangán, ay nepagtugaw we Jesus kadatu apostoles na kitu pangánan da.

¹⁵ Ay nán na kaggída, "Piyán ku pàrang ya meduwa kadakayu wa mangán kidi ya piyasta sakbay nga magrigát tà." ¹⁶ "Ata ikagi kadakayu ya kurug, nga manggayát kidi, ay akkan nà in mepangán ki ummán kidi panda ki kàwa na kurug kiya pangiturayán ne Dios," nán na. ¹⁷ Ay se na inalà tu binásu wa inuman da se yala nagiyáman ke Dios se na nán kaggída, "Alà nu idi se nu wa pagtatalliyán na inuman. ¹⁸ Ta kagiyan ku kadakayu nga akkan nà in na mepaginum kidi ya mainum nga nàwa ki digu búnga úbas panda kiya ilalbet naya angngituráy ne Dios," nán na.

¹⁹ Se na la nga inalà tu sinápay se la nagiyáman manin ke Dios se na sinappitappig ga nekípát kaggída nga nán na, "Tú idi ya baggi nga idde kadakayu. Kuwaan nu ya ummán kidi nga panagkakán nu ka panamdammán nu kiyà," nán na. ²⁰ Ay kane mabalin da nga mangán, ay inalà na tu binásu wa inuman da, ay se na nán kaggída, "Iddè idi ya binásu nga ittu ya pakammuwán nu wa atán ya bar-baru wa kari ne Dios kadakayu. Ay ya kearúyut naya dágà ya mangipakammu kiya kinapatag nedi ya kari."

²¹ "Ngamay ikagi kadakayu nga, ya mangipatiliw kiyà, ay atán kidi nga mepagtutúgaw kadàtada †† kidi giyán tebol li," nán na. ²² "Ta masápul la màwa kiyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay tu nìdang nga màwa. Ngamay kal-allà ya tolay ya mangipatiliw kiyà!" nán na. ²³ Ay kane magina datu tù-tùgúdán na tu kinagi na, ay nagpipinamutù da nu iinna tutu wala kaggída ya mamatiliw kaggína.

Ya kangatuwán

²⁴ Ay nàwa pe nga nagsuw-suwáy da nu iinna ya kangatuwán kaggída. ²⁵ Ngamay nán na kaggída, "Daya ári daya akkan Judyu, ay iturayán da daya tolay da. Ay daya naturáy kaggída ay piyán da pe nga day-dayáwan dada," nán na. ²⁶ "Ngamay akkan ummán kiyán ya màwa kadakayu, áta ya kangatuwán kadakayu, ay masápul la ummán kiya ud-udiyán, ay se ya ap-apu kadakayu, ay masápul la ummán kiya asassu wa magsirbi kadakayu," nán na. ²⁷ "Ata iinna ya nangátu, ya maduy-agán wànu ya magduy-ág. Ya maduy-agán á ya kurug na! Ngamay ummán nà ka asassu wa magsirbi kadakayu," nán na.

²⁸ Ay nán manin ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na, "Dakayu daya namul-bulun peyang kiyà, oray kadaya kaparigátan ku. ²⁹ Ay gapu kidi, ay ikarì kadakayu nga mepangituráy kayu kiyà ta nidde ne Ama ya pagrabngán ku wa mangituráy kiya kalawagán. ³⁰ Ta senu meduwa kayu kiyà a mangán se uminum kiya

†† "Mepagtutúgaw kiyà" nán daya duddúma.

pangiturayán ku. Dakayu pe ya pangiturayan ku kadaya sangapúlu se duwa nga tangámálan nga Judyu nga gakagaka natu Israel," nán na.

Tu nangngagi ne Jesus kiya angngituláyaw ne Pedro kaggína

(Mat 26:31-35;Mar 14:27-31;Jn 13:36-38)

³¹ "Simon, gínám ya kagiyan ku," nán ne Jesus. "Nepakammu ne Sairu nga riribuan nakayu. ³² Ngamay nekar-karárag taka nga akkan din mippà tutu wala ya angngurug mu kiyà. Ay nu mapagmut mu kammin ya angngurug mu kiyà, ay ikaw ya sumeng kadaya wawwágim," nán na. ³³ Ay summungbát te Pedro nga nán na, "Apu nakasagána ngà a metangabálud kikaw onu metangatay kikaw!" nán na. ³⁴ Ay tútu nán ne Jesus kaggína, "Ikagi kikaw, Pedro, nga akkan pikam ma nakapagittaráut daya anù kiya danní láwa, ay namiluwán nà in na netuláyaw," nán na.

³⁵ Ay nán ne Jesus kaggída manin, "Kitu nangngipàrob ku kadakayu kitun nga áwan tagge netúgug ta aglilíyan se sapátus se pirà, ay uwad masápul nu wa áwan kadakayu?" nán na. Ay summungbát da nga nán da, "Ta áwan mi mà masápul," nán da.

³⁶ Ay nán na kaggída, "May kídí yin nu iinna ya atán pirà se túput, ay masápul la alá na, ay nu atán kadakayu ya áwan na nga ampiláng, ay iláku na ya bádu na ta igátang na ka ampiláng na," nán na. ³⁷ Ay se na nán manin, "Ikagi kadakayu nga màwa kurug datu nesúráat kiya bàbànan ne Dios nga nán na, 'Neráman da pe nga netangapatay kadaya maragbásul,' nán na. Ay masápul la dayán na nakagi panggap kiyà, ay màwa da kurug," nán na. ³⁸ Ay nán datu tù-tùgúdán na, "Apu, atán nin duwa nga ampiláng mi," nán da. Ay nán na, "Annung na idi yin na agbàbànan tada," nán na.

Tu nuddi nga nagkarárag ne Jesus ka bantay Olivo

(Mat 26:36-46;Mar 14:32-42)

³⁹ Ay lummawán ne Jesus se la nawe kitu bantay Olivo ta ittu tu gangay na. Ay kummiwid datu tù-tùgúdán na. ⁴⁰ Ay kane dumatang da kitu giyán na kapannán da, ay nán na kaggída, "Magkarárag kayu ta senu akkan kayu din na mapar-parò," nán na. ⁴¹ Ay se nada adayuwán ka annung na nga dalotán ka bangat ya kadayyu na kaggída. Ay se la nagpalintud da nagkarárag ⁴² nga nán na, "Ama, nu mabalin nala kuma, ay ilísi nà kídí ya rígat nga kapà-pàyanán ku," nán na. "Ngamay akkan din ya piyán ku ya matungpál nu di ya piyám mala," nán na. ⁴³ Ay uwad anghel ne Dios nga nagpassingan na namabílag kaggína. ⁴⁴ Ay nepaspasnà na tu nagkarárag ta napalotán tu riribù na. Ay tu lingat na ay ummán ka dága nga magpatpattà kitu lusà.

⁴⁵ Ay kane mabalin na magkarárag, ay nawe kammin kitu giyán datu tù-tùgúdán na, ay dinatang nada nga magkakatúdug gapu kitu pannakit da. ⁴⁶ Ay tútu nán na kaggída, "Malukág kayu! Tura kayu wa matúdug!

Bumángun kayu ta magkarárag kayu nga akkan kayu din na mapar-parò," nán na.

Tu nanniliw da ke Jesus

(Mat 26:47-56;Mar 14:43-50;Jn 18:3-11)

⁴⁷ Ay kitu akun-oni pikam ne Jesus, ay naglalbet datu adu wa tolay. Tu Judas nga isa kadatu sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán na tu magin-inunna kaggída. Ummadanni ke Jesus se na umàán, ⁴⁸ ngamay nán ne Jesus kaggína, "Judas, ya angngummà mu kiyà a nengágan da kitun ka An-anà Tolay, gane, ya angngitùgud mu kadaya maniliw kiyà," nán na.

⁴⁹ Ay kane mammuwán datu tù-tùgúdán ne Jesus nga tiliwan da, ay nán da, "Apu, makikin-kinnattab kami kaggída?" nán na. ⁵⁰ Ay se la binadítan natu isa kaggída tu asassu natu nangátu wa pádi, ay nataptáp tu amin-diwanán na talínga na. ⁵¹ May nán ne Jesus, "Annung na ngin," nán na. Ay se na nepolit tu talínga natu laláki, ay dágus sala nga nappiyánan.

⁵² Ay se la nán ne Jesus kadatu ap-apu datu pappádi se datu ap-apu datu guwardiya natu templo se datu pangmanàman daya Judyu wa inummang nga maniliw kaggína, "Masápul nád da magtagiampiláng kayu se magtagipapangkur kayu nga umbet ta maniliw kiyà nga ummán nà kadaya nadakè a tolay?" nán na.

⁵³ "Kitu akipul-pulápul ku kadakayu ki inalgalaw kitu Templo ay akkan dà tiniliw kitun. Ngamay idi nga oras ya angngipalúbus ne Dios nga tiliwan dà. Ay tú idi pe ya oras ne Sairu," nán na.

⁵⁴ Ay se da la nga tiniliw we Jesus se da ippan kitu balay natu nangátu wa pádi. Inun-unud pe ne Pedro ngamay nagpal-palodi.

Tu nangngituláyaw ne Pedro ke Jesus

(Mat 26:57-58,69-75;Mar 14:53-54,66-72;Jn 18:12-18,25-27)

⁵⁵ Ay datu uwad kitu amuwág tu balay natu pádi, ay nagapuy da ka pagginuduwan da. Ay nepagtutúgaw pe ye Pedro kaggída. ⁵⁶ Ay kane madilangán ne Pedro, ay nasingan natu isa nga asassu nga babay. Ay tútu sinisínán na nga nán na, "Ye pe idi ya isa nga kabulun ne Jesus," nán na. ⁵⁷ Ngamay netuláyaw natu Pedro nga nán na, "Akan ku am-ammu yán na tolay," nán na kitu babay.

⁵⁸ Ay kane din na mabà-bayág, ay uwad manin na nanguna ke Pedro kane masingan na, "Isa ka pe kadatu kabbulun na a?" nán na. Ngamay, "Akan a!" nán ne Pedro kitu laláki.

⁵⁹ Ay moli kid isa nga oras ka panda se yala nga uwad da laláki ya mangipapáti nga nán na, "Awan duwaduwa nga kabulun ne Jesus idi nga laláki ta iGalilea pe," nán na. ⁶⁰ Ngamay nán ne Pedro kaggína, "Op-un, akkan ku am-ammu ya kag-kagiyan mu," nán na. Kitun na akun-oni ne Pedro, ay ittu pe yin tu inaggittaráut natu anù. ⁶¹ Naglinggaw we Jesus se na binutgán ne Pedro, ay tútu nadamdandam ne Pedro tu kinagi ne Apu Jesus kaggína nga, "Ki di pikam ma aggittaráut daya anù, ay netuláyaw nà in na namilu,"

nán na. ⁶² Ay lumlawan ne Pedro se la summángit tutu wala, áta nakappoli pà nang.

Tu nammustigár da ke Jesus

(Mat 26:59-68; Mar 14:55-65; Jn 18:19-24)

⁶³ Ay datu tolay ya magbantáy ke Jesus, ay inug-og da se da bináut. ⁶⁴ Inamitangngán da pe se da la nga sulúngan se da nán kaggína, “Ara mán! Kagiyam mán nu inna ya nanúlung kikaw!” nán da. ⁶⁵ Ay adu datu nadakè a úni nga kinag-kagi da nga pangug-og da kaggína.

⁶⁶ Ay kane din na pagmakát, ay nagguurnung datu pangmanàman daya Judyu se datu ap-apu datu pappádi se datu maragtùgud ki lintag. Inalà da nge Jesus kitu nagguurnúngán da ngámin. Ay se da nga nán kaggína, ⁶⁷ “Ikagim mán kadakami nu ikaw ya Cristo wa Nebon ne Dios,” nán da.

Ngamay nán ne Jesus kaggída, “Nu kagiyam ku kadakayu, ay akkan dà a kur-kurugan. ⁶⁸ Ay oray nu magpamutù à kadakayu, ay akkan dà mà sungbátan!” nán na. ⁶⁹ “Ngamay manggayát kidi yin, iyà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay magtugaw wà ki pane diwanán ne Dios nga mannakabalin na mepangituráy kaggína,” nán na. ⁷⁰ Ay tútu nán da ngámin kaggína, “Ikaw lugud ya An-anà ne Dios?” nán da. Ay nán na kaggída, “Kinagi nu mà nga iyà!” nán na. ⁷¹ Ay díkod, tútu nán da nga, “Akkan tada nga masápul lin ya sistígu ta nagina tada mà in ya kinagi na kamp-ela ngin,” nán da.

Tu nanggippan da ke Jesus kitu giyán ne Pilato

(Mat 27:1-2, 11-14; Mar 15:1-5; Jn 18:28-38)

23 Ay díkod ngámin datu ap-apu wa uwad kitúni ya nagguurnung, ay nippan da nge Jesus sin kitu giyán nату gubernador Pilato. ² Ay nedarum da nga nán da, “Nammuwán mi nga idi ya tolay, ay ial-alílaw na daya páda mi nga Judyu. Akkan nakami pagbayádan ka buis mi ke Ari Cesar. Ay nán na pe ya aggína ya Cristo wa Ari,” nán da. ³ Ay díkod pinamutúan ne Pilato nga nán na, “Ikaw ya Ari daya Judyu?” nán na. Ay sinungbátan ne Jesus nga nán na, “Kurug ya kinagim,” nán na.

⁴ Ay díkod nán ne Pilato kadatu ap-apu datu pappádi se datu adu wa tolay, “Awan ku mà masmà a annung na nga pakedarumán nedi nga tolay,” nán na. ⁵ Ngamay nán da kammala nga ipapáti, “Aggína ya mang-iribù kadaya tolay kiya itù-tùgud na, manggayát ka Galilea se kiya ngámin na Judea, ay dumatang kanedi pe yin,” nán da.

⁶ Ay kane magina ne Pilato tun, ay tútu sinaludsud na kadatu tolay nu kurug ga iGalilea nge Jesus. ⁷ Ay kane mammuwán na nga kurug ga iturayán pe tu Herodes, ay nepippan na kitu giyán na ta atán pe ka Jerusalem kitun na oras.

⁸ Ay kane masingan ne Herodes nge Jesus, ay naganggam pà nang, áta nabayág gin na piyán na nga masingan, ta nabayág na ngin na madam-dámag. Ay namnamáan na ya akasingan na kadaya nakas-kasdá-

aw wa mepassingan ne Jesus. ⁹ Ay díkod adu datu nepam-pamutù ne Herodes ke Jesus, ngamay akkan tagge sinung-sungbátan ne Jesus da.

¹⁰ Ay díkod datu ap-apu datu pappádi se datu maragtùgud ki lintag ay naturù in tu ammasúl da kaggína. ¹¹ Ay nge Herodes se datu suldádu na ay irupat da nge Jesus, ay tútu inug-og da. Binaduwan na ka napiya nga bádu, ay se da nga nepippan ka giyán tu Pilato. ¹² Ay díkod kitun na algaw, ay ittu win tu nanggayátan de Pilato se Herodes nga magkakappiya oray magkagúra da kitun.

Tu angngipapatay da ke Jesus

(Mat 27:15-26; Mar 15:6-15; Jn 18:39-19:16)

¹³ Ay díkod pinaayabán ne Pilato ngámin datu ap-apu datu pappádi se datu à-agturáy daya Judyu se ngámin datu Judyu, ¹⁴ ay se na nán kaggída ngámin, “Nedarum nu idi nga tolay kiyà ta nán nu wa al-aliláwan na daya tolay. Ay binustigár ku ki àrang nu may áwan ku ammu nga nagbasúlán na kadaya nangidarumán nu kaggína. ¹⁵ Ay áwan pe ammu ne Herodes nga básul na, ay túya nepepatulli na kammin kadátada,” nán na. “Ay áwan kurug kinuwa nedi nga tolay nga pakatayán na kuma. ¹⁶ Ay díkod pasaplit ku wala, ay se ku la ipalawán,” nán ne Pilato, ¹⁷ áta masápul la mag-pepalawán ne Pilato kaggída ka isa nga bálud kitun na piyasta. ¹⁸ Ngamay kinggat datu tolay tu nagkuna nga, “Papatay mun!” nán da, “ta e Barrabas ya ipalawán mu kadakami!” nán da. ¹⁹ Ay idi ya Barrabas, ay nabálud gapu kiya angngag-kagúra na kitu gubirnu da se pummatay pe.

²⁰ May gapu ta e Jesus tu pì-piyán ne Pilato wa ipalawán, ay tútu kinagi na kammala kadatu tolay.

²¹ Ngamay nesar-sáraw da manin ya, “Pelansám ki krus!” nán da.

²² Ay díkod pinìlu kammala ne Pilato nga kinagi, “Taanna ta? Nágan naya básul na ta? Ay áwan ku mà masmà a básul na nga pakatayán na. Ay díkod pasaplit ku wala se ku la ipalawán,” nán na. ²³ Ngamay nagapappanda da nga nepáuy nga ipilit ta nán da, “Melansa kuma yán ki krus!” nán da. Ay tútu nakurug tu nán da.

²⁴ Ay díkod nepalúbus ne Pilato tu piyán datu tolay.

²⁵ Nepelawán na nge Barrabas, tu bálud gapu kitu angngagúra na ki gubirnu se itu nammatay na ka tolay, ta ittu tu piyán da, ay se na neáwat te Jesus kaggída ta ta ittu tu piyán da.

Tu angngippan da ngin na angngilansa ke Jesus

(Mat 27:32; Mar 15:21)

²⁶ Ay tútu inalà da nge Jesus. Ay kitu angngidalen da ke Jesus, ay nesabat da nge Simon na iCirene nga mameyag kitu íli. Ay inalà da, ay se da nepakagtu tu krus kaggína, ay se yala nga gumun-gunud ke Jesus.

²⁷ Ay adu datu tolay ya nangunud pe. Uwad da pe babbay ya magpannakit se magsasángit ke Jesus. ²⁸ Ay liningay ne Jesus da nga nán na kaggída, “Dakayu wa babbay ya iJerusalem, akkan iyà ya sang-sangítan nu.

Ngamay sangítan nu daya baggi nu kampela ngin nin se daya annàna nu. ²⁹ Ata tagay ya oras nga agkuna daya tolay nga, 'Napaleg kadaya babbay ya akkan magan-anà se daya áwan tagibi,' nán da. ³⁰ Ay tú pe yanin ya oras nga angnguna da kadaya ban-bantay ya, 'Migday kayu mán na bantay kadakami ta senu madar-únán kami!' nán da. ³¹ Ay nu màwa daya ummán kadedi kiya sibbiyág ga káyu, ay tú agpà in kiya lappug! †" nán na.

Tu nangngilansa da ke Jesus kitu krus

(Mat 27:33-44; Mar 15:22-32; Jn 19:17-27)

³² Ay uwad pe duwa nga bálud da inalà da nga ig-indán ke Jesus nga patayan. ³³ Ay kane makadatang da kitu giyán na nengágan da ka Tuláng Ulu, ay nelansa da ngin ne Jesus kitu krus. Ay nelansa da pe datu duwa nga bálud. Ay nepanin-túlud da nge Jesus kaggída. ³⁴ Ay nán ne Jesus, "Ama, pakawanam da, ta di da ammu ya kuk-kuwaan da!" nán na.

Ay nagbibinnúnut datu suldádu nga nagkípát kadatu kawas na. ³⁵ Ay adu datu tolay ya magsisíkad da magsisingan nala. Ngamay negal-galà datu ap-apu datu Judyu we Jesus se da ug-ogan nga nán da, "Bin-iyág na daya duddúma. Ay sinnan tada mán pe nu mabiyág na ya baggi na kampela ngin nin, se nu aggína kurug ya Cristo wa píli ne Dios," nán da.

³⁶ Ay datu suldádu, ay nepangug-og da pe kaggína. Ay se da we pinenumán ka lassam. ³⁷ Ay se da nán nga, "Igdù mu ya baggim kampela ngin nu kurug ga ikaw ya Ari daya Judyu," nán da.

³⁸ Ay uwad pe tu nesúrát kitu pane ngúdu kaggína nga nán na kídi, "Tú idi ya Ari daya Judyu," nán na.

³⁹ Ay tu isa kadatu bálud da sillalansa kitu krus, ay nán na ka pangug-og na ke Jesus, "Di mà ikaw ya Cristo? Turám akkan igdù ya baggim se dakami pe!" nán na. ⁴⁰ Ngamay tu isa, ay kinalùsaw na nga nán na, "Akkan ka manging ke Dios ta? Di mu ammu wa sangapáda ya kapanísán tada nga matay?" ⁴¹ Napiya kadàta nga duwa, áta ittu ya karbangán ta ta kurug ga magikáru ta kiya básul ta, ngamay idi nga tolay ay áwan na nga bas-básul," nán na. ⁴² Ay se na nán ke Jesus, "Jesus, damdamman nà agpà nu umbet ka kiya pangiturayán mu," nán na. ⁴³ Ay tútu nán ne Jesus kaggína, "Kurug idi ya kagiyan ku kikaw. Kídi yin na algaw, ay mepagyán ka ngin kiyà ka lángit," nán ne Jesus.

Tu nekatay ne Jesus

(Mat 27:45-56; Mar 15:33-41; Jn 19:28-30)

⁴⁴ Ay kane mangalintutúgu, ay naggibat tutu wala tu kalawagán panda kitu namreg na. ⁴⁵ Naggibat tu mata. Ay se itu abay pàrang nga kurtína kitu unag natu Templo ka Jerusalem, ay nasilát ta napagkaduwa. ⁴⁶ Ay se la nán ne Jesus nga nepáuy ka naggat, "Ama, iddè kikaw win ya biyág ku se ya kaduduwà!" nán na. Ay se yala natay yin kane makagi na tun.

† Ya mabalin na nga kagiyan nedi ay nu magrig-rígát ya tolay ya áwan bas-básul ay tu agpà in kadaya nakabásul.

⁴⁷ Ay kane masingan natu kapitán tu nàwa, ay dinay-dáyaw na nge Dios. Ay nán na, "Kurug ga áwan bas-básul nedi ya tolay!" nán na.

⁴⁸ Ay kane masingan datu adu wa tolay ya in-ummang nga magsisingan kitu mà-màwa tu nàwa, ay nagulli da ka babalay da nga binitubitug da datu gútù da. ⁴⁹ Ay datu ù-opun ne Jesus se datu babbay ya gummun-gunud kaggína nga naggayát ka Galilea, ay nagsisíkad da kitu ad-adayyu wa magsisingan kitu nàwa.

Tu nangngilnà da kitu baggi ne Jesus kitu imbután na pínát

(Mat 27:57-61; Mar 15:42-47; Jn 19:38-42)

⁵⁰ Kitúni ay uwad tolay nga namáru se ikurug na nge Dios nga nangngágan ka Jose. Isa pe nga ap-apu datu Judyu, ⁵¹ may akkan nepagar-arát kadatu kinuw-kuwa datu páda na nga ap-apu. Arimatea nga íli pe daya Judyu ya íli nedi nga tolay. Id-idaggán na pe ya angngituráy ne Dios. ⁵² Idi nga tolay ay nawe ka giyán ne Pilato, ay se na kinagi nga alà na tu baggi ne Jesus. ⁵³ Ay díkod dintág na tu baggi ne Jesus, ay se na kinal-atkattán ka lúpus nga dilána. Ay se na nippan kitu pangilnakkán na nga imbután na pínát nga áwan pikam ma nippáy ya innát, ⁵⁴ áta gídám min. Ay ittu tu algaw nga agsagána da kitu algaw wa agpiyasta da, ay ittu pe yin tu anggayát natu algaw wa aggiimáng da.

⁵⁵ Ay datu babbay ya gummun-gunud ke Jesus nga naggayát ka Galilea, ay kummíwid da ke Jose. Nasingan da tu nangilnakkán na se itu angngitádag na kitu baggi ne Jesus. ⁵⁶ Ay se da ngala nga nagulli yin kadatu babalay da, se da nga nangurnung kadatu talibangug da se datu din-denu. Ay nagimáng da kitu algaw wa aggiimáng, áta ittu tu kagiyan natu lintag da.

Tu nakasingan datu babbay kadatu anghel kitu lúbù ne Jesus

(Mat 28:1-10; Mar 16:1-8; Jn 20:1-10)

24 Ay kane din na marángat tu algaw tu Dominggo, ay nawe yin datu babbay kitu nangilnakkán da kitu baggi ne Jesus. Inalà da pe yin datu nesagána da nga talibangug. ² Ay kane dumatang da, ay nesúlin na neadayyu win tu abay pàrang nga batu wa gitap natu abbut ta nangilnakkán da kitu baggi ne Jesus. ³ Ay kane lumná da, ay áwan da nasingan kitu baggi ne Jesus. ⁴ Kaggída nga maglam-lammat kitu nàwa ay pílatan da ngala ya duwa nga lalláki nga nakabádu ka dumiladiláng nga netaging kaggída. ⁵ Ay nagansing datu babbay, ay se da nagukkab kitu lusà. Ngamay nán datu duwa nga lalláki kaggída, "Tura nu wa sap-sapúlan kídi lúbù i, ya tolay ya sibbiyág! Awan kiddi áta linumtu win!" nán da. ⁶ "Akkan nu madamdam ta, tu kinagi na kadakayu kitu kowad na pikam ka Galilea? ⁷ Nga ya nengágan da kit-un ka An-anà Tolay, ay mepatiliw kadaya nadakè a

†† Binitu-bitug da datu gútù da ka angngipassingan kitu pannakit da.

tolay, ay se da ilansa ki krus. Ay kiya mekàlu wa algaw, ay lumtu kammin!" nán da.

⁸ Ay tútu napalmat da tu bàbànan ne Jesus kitun. ⁹ Ay nawe da ngin na nedámag idi kadatu sangapúlu se isa nga tù-tùgúdán ne Jesus se datu duddúma nga kabbulun da. ¹⁰ Ay datu babbay ya nangidámag kadedi kadatu apostoles, ay de Maria Magdalena, nge Juana, se nge Maria nga ina ne Santiago, se datu duddúma nga kabbulun da nga babbay. ¹¹ Ngamay datu apostoles, ay dálin da nga rabát datu babbay datu kinag-kagi da kaggída. Ay díkod akkan dada kurugan. ¹² Ngamay nge Pedro, ay ginumnikát kammala se nanagtág ga nawe kitu lúbù ne Jesus. Ay kane dumatang, ay nagukkab se na pinalingig, may tittu tu lúpus sala tu nasingan na. Ay díkod nagulli yala ngin nga nasdaáwan kitu nàwa.

Tu nagpassingan ne Jesus kadatu duwa nga tolai na nga mameyag ka Emaus

(Mar 16:12-13)

¹³ Ay kitun mà ala nga algaw, ay uwad duwa nga mangurug ke Jesus nga mawe ka íli Emaus. Moli kid sangapúlu se isa nga kilomitru ya kadayyu na ka Jerusalem. ¹⁴ Kaggída nga magdal-dalen, ay pagbàbànanan da datu ngámin na nà-nàwa ke Jesus. ¹⁵ Ay kitu agbàbànan da ay ummadanni ye Jesus, ay se la nebulun kaggída. ¹⁶ Ay oray sisinnán da ay akkan da nga natalimudánan.

¹⁷ Ay nán ne Jesus kaggída, "Nágan naya pagbàbànanan nu wa magdal-dalen?" nán na. Ay nagsínang da nga sillalamma. ¹⁸ Ay se la summungbát tu isa kaggída nga nagngágan ka Cleopas, "Ikaw wala nga agtangeli kídí Jerusalem gane, ya akkan na makammu kadatu nà-nàwa kannán nanggayát ka kagabi isa?" nán na. ¹⁹ Ay tútu sinaludsud ne Jesus kaggída nga nán na, "Nágan datu nà-nàwa ta?" nán na. Ay summungbát da nga nán da, "Datu nà-nàwa ke Jesus nga iNazaret, nga isa nga pagbàbànanan ne Dios! Napatag ke Dios se kadaya tolai datu itù-tùgud na. Ay adu datu nakas-kasdáaw wa kinuw-kuwa na pe. ²⁰ May nedarum mán kammin daya ap-apu daya pappádi tada se daya à-agturáy tada kiya gubernador se da pinapatay nga nelansa ki krus. ²¹ Ay aggína tu innanamán mi ya mangwaya kadàtada nga iIsrael may akkan á ta tú idi yin ya mekàlu walgaw na panda kitu nekàwa dedi. ²² Ay akkan nala tittu dayán, áta datu babbay pe ya kabbulun mi, ay netangasdaáwan kami pe kaggída, ta ginab-gabiyán da tu nawe nangingan kitu lúbù na, ²³ may áwan da kanu nadatang kitu baggi na. Ay tútu nagulli da nga nawe ya nangidámag kadakami nga uwad da kanu wa anghel la nagpassingan kaggída nga nán da kanu, "Linumtu win ne Jesus!" nán da kanu." ²⁴ "Ay díkod nawe datu duddúma kadakami kitu lúbù na, ay nammuwán da nga kurug ngámin datu kinag-kagi datu babbay, may akkan da nga nasingan ne Jesus," nán da.

²⁵ Ay tútu nán ne Jesus kaggída, "Bulaw kayu kurug se inagsulit nu wa mangurug kadatu nesur-súrát datu

pagbàbànanan ne Dios kitun ta? ²⁶ Di mà masápul la magrigát pikam ya Cristo se yala nga magturáy kídí kalawagán?" nán na. ²⁷ Ay tútu nelaw-lawág ngámin ne Jesus kaggída datu mepanggap kaggína, manggayát kadatu nesur-súrát kadatu libru natu Moses se datu pagbàbànanan ne Dios kitun.

²⁸ Ay kane tagay da ngin na dumatang kitu kapannán da nga íli, ay naginunna nge Jesus nga ummán ka magtul-túluy kitu kapannán na. ²⁹ Ngamay gináput da nga nán da, "Magidda ka ngala ngin ta gídám min, ay nagibat pe yin!" nán da. Ay tútu linumnà pe yin na magidda pikam.

³⁰ Ay kane din na sumikáp da nga mangán, ay inalà ne Jesus tu sinápay se na la nga nekarárag, ay se na sinappitappig, ay se na nidde kaggída. ³¹ Ay tútu ummán ka nalútán datu mata da ngin, ay natalimudánan da nga e Jesus tun. Ngamay pilatan da ngala nga natàawan kitu giyán da. ³² Ay tútu nán da kitu isaisa kaggída, "Tú mà ala nga makap-apangbáw ta kitu aki-bàbànan na kadàta kitu kowad tada kitu dálen, kitu nangngilaw-lawág na kadàta kadatu bàbànanan nga nesúrát datu pagbàbànanan ne Dios kitun!" nán da.

³³ Ay kitun na oras, ay nagulli da kammin ka Jerusalem, ay dinatang da datu sangapúlu se isa nga tù-tùgúdán ne Jesus nga nagguurnung se datu duddúma nga kabbulun da kitúni. ³⁴ Ay nán datu dinatang da kaggída, "Linumtu kod mà in ne Apu Jesus kurug!" nán da. "Nagpassingan nin ke Simon!" nán da.

³⁵ Ay tútu binàbànan da pe tu nàwa kaggída kitu dad-dalenán se itu inakammu da kaggína kane tappitappig na tu sinápay kaggída mangán.

Tu nagpassingan ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na

(Mat 28:16-20; Mar 16:14-18; Jn 20:19-23; Apos 1:6-8)

³⁶ Ay kitu agbàbànanan da kadatu nas-asingan da, ay pagkilát dala nga uwad pe yin ne Jesus kitu túlad da. Ay nán na kaggída, "Napiya din daya ur-uray nu kídí yin," nán na kaggída. ³⁷ Ay nagansing da se nakagdád da ta dalínán da nu balangobáng tu sisinnán da. ³⁸ Ay tútu nán na kaggída, "Taanna, tura kayu wa magansing? Ay se tura kayu madu-duwa nga iyà idi? ³⁹ Sinnan nu kod daya ímà se daya bingil ku, ta senu mangurug kayu wa iyà kam idi. Immanan dà kod ta senu mammuwán nu wa akkan nà wayya nga balangobáng! Ta daya balangobáng, ay áwan da nga baggi, may nu iyà ay atán baggi!" nán na kaggída.

⁴⁰ Ay kane makagi na datun, ay nepassingan na kaggída datu íma na se datu bingil na. ⁴¹ Ay gapu ta napalotán tu anggam da se itu nekasdaáwan da, ay akkan da pikam ma nangurug kaggína. Ay tútu nagsaludsud nga nán na, "Awan nala ya mabalin na makkán kídí?" nán na. ⁴² Ay tútu niddán da ka tangàtal la sinúnu wa sissida. ⁴³ Ay inalà na tun se na kanan kitu pagmar-marngán da. ⁴⁴ Ay se na nán kaggída, "Idi nga kagiyan ku kadakayu, ay kinagi kuda ngin kitun kitu kakowad ku pikam kadakayu, nga masápul la màwa kurug datu bàbànanan ne Dios mepanggap kiyà, nga nesur-súrát natu Moses se datu duddúma nga

pagbàbànanan na kitun, ay oray pe daya nesúrát kiya libru wa Salmo.”⁴⁵ Ay tútu linùtán na datu ur-uray da ta senu maawátan da datu bàbànan ne Dios.⁴⁶ Ay se na nán kaggída, “Tú dedi datu nesúrát: Masápul la matay pikam ya Cristo, ay se la lumtu kammin kiya mekalu wa algaw,⁴⁷ ay masápul pe nga mebàbànan kadaya toláy manggayát ka Jerusalem se kiya ngámin na kalawagán, nga gapu ki ngágan na, ay mabalin na pakawanan ne Dios da kadaya bas-básul da nu makappoli da.⁴⁸ Ay dakayu daya mabalin na makekagi kadedi.⁴⁹ Ay ibon ku ya Ispiritu nga ittu tu nekari naya Amà kadakayu. Ay magyán kayu wala pikam kídi Jeru-

salem panda kiya kiddán nu ka pannakabalin nga maggayát ka lángit,” nán ne Jesus.

Tu nekálà ne Jesus ka lángit

(Mar 16:19-20;Apos 1:9-11)

⁵⁰ Ay nippan ne Jesus da ka Betania nga lasi naya íli, ay se na la nga netáyag datu íma na nga namindisiyon kaggída.⁵¹ Ay kaggína na nga mamindisiyon kaggída, ay siníput da pe yin na nawe ka lángit.

⁵² Ay dinay-dáyaw da, ay se da nagulli kammin ka Jerusalem nga sippapatag pà nang.⁵³ Ay uwad da peyang kitu Templo nga magday-dáyaw ke Dios.

Juan

Ya nengágan ka Uni ne Dios

1 Kitu inanggayát na ay atán nin ya nengágan ka Uni. Ay yán na nengágan ka Uni, ay kabul-bulun peyang ne Dios. Ta aggína, ay Dios. ² Peyapeyang, ay atán nin ya nengágan ka Uni ka giyán ne Dios. ³ Aggína tu nangwa kiya ngámingámin, ta áwan kinuwa ne Dios nga akkan na nga nepàwa kaggína. ⁴ Atán kaggína ya biyág nga árig makawàdár kiya lam-lamm-at daya tolay. ⁵ Wàdàran naya wada ya gibat, ta ya gibat ay akkan na mappsílán ya wada. ⁶ Uwad tolay nga nebon ne Dios. Ya ngágan na ay Juan. ⁷ Aggína tu inumbet nga nangipakammu kadaya tolay kiya mepanggap kiya nengágan ka wada, ta senu mangurug da ngámin nu magina da. ^{8,9} Akkan aggína ya meárig ka wada, may inumbet nga mangipakammu kiya kurug árig wada, nga ittu ya inumbet kídí ya kalawagán nga árig mangwàdár kadaya tolay. [†] ¹⁰ Nepàwa ne Dios ya kalawagán kiya nengágan ka Uni. Inumbet kídí ya kalawagán may da tolay kídí kalawagán kitun, ay akkan da nga inammu. ¹¹ Inumbet kitu íli na, may tagge áwan nanangtangyaw kaggína kadatu keliyán na. ¹² Ngamay ngámin datu nangurug se nangáwat kaggína, ay ittu datun datu pinagbalin na ka annánà ne Dios. ¹³ Ay ya inagbalin datun ka annánà ne Dios, ay gapu ta ittu kampela ngin nin ya piyán ne Dios nga kuwaan, nga akkan gapu kiya gángay panna-keanà daya tolay. ¹⁴ Nepeanà nga tolay tu nengágan ka Uni, ay se nebul-bulun kadakami. Makurug ngámin datu kag-kagiy-an na, se maragkallà pe. Ay nasingan mi tu kinadáyaw na nga ittu tu pakasinnán mi nga aggína kurug ya sissa nga An-anà ne Dios. ¹⁵ Aggína tu nepakammu tu Juan kane magbàbànan nga nán na, "Aggína tu nán ku nga sumar-saridát kiyà. 'Sumar-saridát kiyà, may aggína, ay nadà-dáyaw may iyà, ta oray kitu akkan nà pikam ma neanà, ay awe uwad din,'" nán na. ¹⁶ Gapu kiya abay pànanng nga agkallà na, ay túya adu daya pagkallà na kadàtada ngámin. ¹⁷ Nepepakammu ne Dios datu lin-lintag na kitu Moses may ya agkallà na kadàtada se kiya kinakurug na, ay nepakammu na ke Jesu-Cristo. ¹⁸ Awan pikam oray iinna ya nakasingan ke Dios. Tittu wala ya sissa nga An-anà na nga ittu pe ya mangipakammu kadaya mepanggap kiya Ama na, ta aggína mà ya atán peyang ka giyán na.

† Ya mabalin na nga kagiyán kídí, ay aggína ya árig mangwàdár kiya ur-uray daya tolay.

Tu bàbànan tu Juan na mamawtisár

(Mat 3:1-12; Mar 1:1-8; Luc 3:1-18)

¹⁹ Ummán kídí tu nangngipakammu tu Juan ke Jesus. Kane mangibon datu Judyu ka Jerusalem kadatu pappádi se kadatu gakagaka tu Levi nga umang magsaludsud kitu Juan nu iinna, ²⁰ ay akkan nin-induwán na summungbát tu Juan. Kinagi na nga kinappiya nga nán na nga, "Akkan iyà ya Cristo," ^{††} nán na kadatu nagsaludsud kaggína.

²¹ Ay tútu nán da manin nga nagsaludsud, "Tin ka lugud? E Elias ka?" nán da. May, "Akkan," nán tu Juan nga summungbát. "Ikaw lugud tu nekari ne Dios nga pagbàbànanan na nga ibon na?" nán da. May, "Akkan," nán na nga summungbát. ²² Ay tútu nán da kaggína, "Tin ka lugud?" nán da. "Masápul la atán ya ikagi mi kadatu nangibon kadakami. Nágan daya makagim ka mepanggap kikaw," nán da. ²³ Ay tu nesungbát tu Juan ay tu nesúrát tu Isaias nga pagbàbànanan ne Dios kitun nga nán na, "Iyà ya makas-asáraw wa magbàbànan kiya ir-ir-er nga mamagsagána kadakayu kiya ilalbet ne Apu," nán na.

²⁴ Ay datun na nebon datu Pariseo, ²⁵ ay sinaludsud da manin kitu Juan, "Tura ka lugud mamawtisár nu akkan ikaw ya Cristo, se akkan ikaw tu Elias onu tu nekari ne Dios nga Ibon na?" nán da. ^{26,27} Ay tútu summungbát tu Juan nga nán na, "Magbawtisár ngala ya kuwaan ku, may atán nin ya isa nga sumar-saridát kiyà nga akkan nu wa am-ammu," nán na. "Ur-úray yà ala nu mepáda kaggína. Ta akkan nà mekari oray ya magubbád kiya gálut naya sapátus na," nán na.

²⁸ Ay nàwa ngámin dayán ka Betania kitu panidmáng kitu wángag Jordan nga namaw-bawtisarán tu Juan.

Tu nangngipakammu tu Juan ke Jesus

²⁹ Ay kitu láwa na, ay nasingan tu Juan nge Jesus nga mameyag gin kitu giyán na, ay tútu nán na kadatu tù-tùgúdán na, "Ye idi yin ya bátug karneru ne Dios nga mangippà kadaya básul daya tolay. ³⁰ Aggína tu kinagkagi kadakayu wa sumar-saridát kiyà nga nán ku wa nadáyaw may iyà, ta oray kitu akkan nà pikam neanà, ay atán nin. ³¹ Iyà a mismu, ay akkan ku nelas-lásin na aggína ya Nebon ne Dios, may mamawtisár rà ala ka anngisagána ku nga mangipakammu kaggína kadaya iIsrael," nán na.

†† Onu "Misáya."

^{32,33} Ay aggína kam tu kagiyan natu Juan kitu inagk-una na ka, "Akkan ku nga melas-lásin, ngamay e Dios nga ittu ya nangibon kiyà a mamawtisár, ay nán na kiyà, 'Nu masingan mu ya Ispiritù a magan-anìgad nga magyán kiya isa nga tolay, ay ittu yanin ya mangialúbu kiya Ispiritù kadakayu,' nán na. Ay nasingan ku kurug tu Ispiritu ne Dios nga naganìgad se nagdattág kaggína nga gayát ka lángit nga singan ladágan tu singan na. ³⁴ Ay gapu ta nasingan ku mismu nga nàwa yán kaggína," nán tu Juan, "ay túya makagi ku nga aggína ya An-anà ne Dios," nán na.

Datu nunna nga tù-tùgúdán ne Jesus

³⁵ Ay kane kaláwa manin, ay uwad tu Juan nga nepagsisíkad kadatu duwa nga tù-tùgúdán na. ³⁶ Ay kane masingan na nge Jesus nga lumíwán kaggída, ay nán na, "Ittu yán ya bátug karneru ne Dios," nán na.

³⁷ Ay kane magina datu duwa nga tù-tùgúdán na tu kinagi na, ay inunud da nge Jesus. ³⁸ Ay kane maglingay ye Jesus, ay nasingan nada nga gumun-gunud kaggína, ay nán na kaggída, "Nágan naya sap-sapúlán nu?" nán na. Ay tútu nán da, "Kawà naya pagag-agyanám Rabbi?" nán da. (Ay ya sarut naya Rabbi, ay misturu.)

³⁹ Ay tútu, "Dádun, sinnan," nán na kaggída. Ay tútu nebulun da ngin kaggína, ay díkod nasingan da kurug tu pagag-agyanán na. Gídám min kitun, ay tútu nepagidda da la ngin kitúni.

⁴⁰ Ay tu isa kadatu duwa nga nakagína kitu kinagi tu Juan nga ummunud pe ke Jesus, ay nge Andres nga wagi ne Simon Pedro. ⁴¹ Ay nawe na sinapúlan ne Simon nga wagi na, se na nán kaggína, "Nasmà mi kod mà in ya Misáya," nán na. (Ay ya sarut naya Misáya, ay Cristo.) ⁴² Ay se na nippan ne Simon ka giyán ne Jesus.

Ay kane masingan ne Jesus nge Simon, ay nán na, "Ikaw nge Simon na an-anà ne Juan," nán na. "May mengagánan ka ngin ka Cepas," nán na. (Ay Pedro kam yán, nga batu ya sarut na.)

⁴³ Ay kane kaláwa manin, ay nawe ye Jesus ka Galilea. Ay nasingan na kitúni nge Felipe, ay nán na kaggína, "Kumíwid ka kiyà," nán na.

⁴⁴ E Felipe ay iBetsaida pe nga ummán kade Andres se Pedro. ⁴⁵ Ay díkod kane masmà pe ne Felipe ye Nathaniel, ay nán na kaggína, "Nasmà mi yin tu tolay ya kag-kagiyan tu Moses kadatu libru na se ittu nesursúrát pe datu pagbàbànanan ne Dios kitun kadatu libru da. Awan sabáli nu di e Jesus nga an-anà ne Jose nga iNazaret," nán na.

⁴⁶ Ngamay nán ne Nathaniel ke Felipe, "Atán nád agpà ya magladdáaw wa namáru ka Nazaret?" nán na. Ay tútu nán ne Felipe, "Dádin á sinnan," nán na.

⁴⁷ Ay kane masingan ne Jesus nge Nathaniel la umbet kitu giyán na, ay nán na, "Ye idi ya kurug ga iIsrael, ta akkan magpi-pimáru," nán na.

⁴⁸ Ay tútu nán ne Nathaniel nga nagsaludsud, "Mapanna ya inakammum kiyà," nán na. Ay summungbát te Jesus, "Nasingan taka kitu sídung natu káyu wa gígus kitu akkan naka pikam inayabán ne Felipe," nán na.

⁴⁹ Ay tútu nán ne Nathaniel, "Apu kurug ga ikaw ya An-anà ne Dios nga Ari kanedi Israel," nán na.

⁵⁰ Ay tútu nán manin ne Jesus, "Ammù nga mangurug ka kiyà gapu ta kinagi ku wa nammuwán taka kane masingan taka kitu sídung natu káyu wa gígus. May makasingan ka pikam kadaya nakas-kasdáaw may iyán, ⁵¹ ta kurug ga masingan nu wa malútán lángit, ay daya anghel ne Dios, ay umúlug da nga umunè nga mawe kiya giyán ku, ta iyà tu nengágan da kitun ka An-anà Tolay," nán na.

Tu nepaggaattáwa de Jesus ka Cana

2 Ay kane mekalu nga algaw ka panda, ay atán da maggaattáwa ka Cana, isa nga íli ka Galilea. Ay uwad pe tu ina ne Jesus kitu paggaattawán. ² Ay nayabán pe de Jesus se datu tù-tùgúdán na. ³ Ay kane mamminán datu maggaattáwa ka bási, ay nán natu ina ne Jesus kaggína, "Namminán da ngin ka bási," nán na.

⁴ Ngamay nán ne Jesus, "Ina, akkan mu masápul la ikagi daya kuwaan ku, ta akkan pikam itu oras ku, †" nán na.

⁵ Ay tútu nán natu ina ne Jesus kadatu asassu, "Kuwaan nu wala oray nágan na ya ipàwa na kadakayu," nán na.

⁶ Ay gapu ta atán ya gagángay daya Judyu ka mepanggap ka panagbaggu, ay ittu tu uwad annam ma angáng kitúni nga agdanumán da. Ay moli limma láta †† ya mayanan naya isa. ⁷ Ay nán ne Jesus kadatu asassu, "Pannuwan nu ka danum daya angáng," nán na. Ay tútu pinnu dada. ⁸ Ay se na nán kaggída, "Mangirod kayun, ta ippan nu kitu mangiapu kidi nga sayam," nán na. Ay ittu tu kinuwa da. ⁹ Tittu datu asassu tu makammu kitu naggayatán na, ta aggída tu nangirod kitu danum. Akkan ammu natu mangiapu tu naggayatán na. Ay kane maramanán na tu danum nga nagbalin ka bási yin, ay kirrawán na tu mangatáwa.

¹⁰ Ay nán na kaggína, "Gagángay daya tolay nga punnán da nga ipenum ya kamítán na bási, ay se yala iya akkan namit nu ninglaw da ngin. May dakayu, ay tura nu pinuddi ya kamítán na!" nán na.

¹¹ Ay tun nga kinuwa ne Jesus ka Cana ka Galilea, ay ittu tu kaunaán na nangipassingannán na kiya amm-anakabalin na. Ay nangurug datu tù-tùgúdán na kaggína. ¹² Ay kane mabalin idi, ay nawe manin de Jesus nga magwawági se maggiína ka Capernaum se datu tù-tùgúdán na. Ay nabà-bayág da kattoni.

Tu nammatálaw ne Jesus kadatu maglà-láku kitu Templo

(Mat 21:12-13; Mar 11:15-17; Luc 19:45-46)

¹³ Ay tagay yin tu piyasta nga Paskuwa, ay tútu nawe ye Jesus ka Jerusalem. ¹⁴ Ay dinatang na kitu templo datu maglà-láku kadatu bak-báka, kar-karneru, se

† Ya oras nga nán na kidi, ay mabalin nga tu oras nga kepassingan naya dáyaw ne Jesus nga ittu ya mangipakammu nga aggína ay An-anà ne Dios. †† Sangapúlu se siyám litru ya mayanan na isa nga láta.

datu lad-ladágan, se datu magsup-supli ka pirà. ¹⁵ Ay tútu nangalà ka issasaplit na nga tali, ay se na pina-lawán ngámin datu maglà-láku se datu bak-báka se kar-karneru. Ay se na nesúraán datu pirà datu maragsupli, se na nitólán datu tebol da. ¹⁶ Ay se na nán kadatu tolay ya maglà-láku ka ladágan, “Ippà nu ngámin dayán. Akkan nu wa pagbalinan ka tindáan ya balay ne Ama,” nán na. ¹⁷ Ay tútu nadamdám datu tù-tùgúdán na tu nesúráat kiya bàbànan ne Dios nga nán na, “Nadakè tutu wala ya uray ku, Dios, ta akkan mepatag ya balay mu,” nán na.

¹⁸ Ay tútu nagsaludsud datu Judyu kaggína nga nán da, “Nágan naya mepassingan mu kadakami nga nakas-kasdáaw wa mangipakammu nga atán turáy mu wa mangwa kadedi?” nán da.

¹⁹ Ay summungbát te Jesus nga nán na, “Gabbán nu idi ya Templo, ay ipasíkád ku kammin ki tallu walgaw,” nán na.

²⁰ Ay nán manin datu Judyu kaggína, “Mapaanna! Ipasíkád mu wala ka tallu walgaw, ay appát púlu se annam dagun da nga kinuwa!” nán da.

²¹ Ngamay tu templo nga nán na, ay tu baggi na kampela ngin nin. ²² Ay ittu tu gapu na nga kane lumtu kammin ne Jesus, ay nadamdám datu tù-tùgúdán na nga kinagi na yán. Ay ittu pe tun tu inangngurug da kadatu kinag-kagi na se datu nesúráat kiya bàbànan ne Dios.

²³ Ay kitu kowad ne Jesus ka Jerusalem kitu piyasta nga Paskuwa, ay adu datu nangurug kaggína gapu kadatu nepassingan na nga nakas-kasdáaw. ²⁴ Ngamay nu e Jesus ay akkan na nga nepiyár ya baggi na kaggída, ta ammu na ya lammat daya ngámin tolay. ²⁵ Akkan na nga masápul ya mangikagi kaggína kadaya lam-lamtan da, ta ammu na kampela ngin ngámin.

Tu naggumomán de Jesus se Nicodemo

3 Uwad isa nga Pariseo wa nagnágan ka Nicodemo, nga isa nga ap-apu datu Judyu. ² Ay nawe ka giyán ne Jesus kitu isa nga gabi, ay nán na kaggína, “Misturu, ammu mi nga isa ka nga misturu wa nebon ne Dios. Ta áwan oray iinna ya makepassingan kadaya nakas-kasdáaw, nu áwan ne Dios kaggína,” nán na.

³ Ay tútu sumungbát te Jesus kaggína, nga nán na, “Ikagi tutu wala kikaw ya kurug. Awan oray iinna ya málà kiya pangiturayán ne Dios nu akkan na maulis nga meanà pikam,” nán ne Jesus.

⁴ Ay tútu nán ne Nicodemo kaggína, “Mapaanna ya kaulis nga keaná naya nanámán nin! Mabalín nád da magunag kammin kiya sinay naya ina na, se yala meanà manin?” nán na.

⁵ Ay tútu, “Ikagi kikaw ya kurug,” nán ne Jesus kaggína. “Awan ya málà kiya pangiturayán ne Dios nu akkan na maulis nga meanà ki danum se kiya Ispiritu ne Dios,” nán na. ⁶ “Ta daya meanà ki tolay, ay atán ya kinatutolay kaggída, ay daya meanà kiya Ispiritu, ay ya Ispiritu ne Dios ya atán kaggída kampela ngin nin.

⁷ Akkan mu pagballà nu nán ku wa masápul meanà kayu manin. ⁸ Ta oray nu akkan ta ammu nu mapa-anna ya kàwaán naya meanà a maussi, ay màwa mà a kurug. Meárig kiya bal-báli, nga oray akkan ta ammu nu wà naya paggayatán na se pameyaggán na, ay magína ta mà nga mesal-saluysoy,” nán ne Jesus.

⁹ Ay tútu sinaludsud manin ne Nicodemo, “Mapa-anna ya kàwa nayán?” nán na. ¹⁰ Ay tútu nán ne Jesus kaggína, “Inna!” nán na. “Isa ka nga misturu kidi Israel, ay taanna tura mu di maawátan yán ta!” nán na.

¹¹ “Ikagi mi lugud kadakayu ya kurug. Kagiyán mi daya ammu mi se daya nasingan mi, ngamay akkan nu mà pà-pàgan daya ipakammu mi,” nán na. ¹² “Ibàbànan ku kadakayu daya mà-màwa kidi kalawagán ni, ay akkan nuda kur-kurugan, ay tú nád agpà in nu daya nai-langítan na mà-màwa daya ikagiyán ku!” nán ne Jesus.

¹³ “Ay áwan pikam ma nakangngay ka lángit nu di iyà ala nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ta inumbet tà a gayát ka lángit,” nán na. ¹⁴ “May nu mapaanna tu nangngibáyug tu Moses kitu sinan idaw kitun kitu ir-ir-er, ay màwa pe ya kebáyug ku,” nán na, ¹⁵ “ta senu oray iinna ya mangurug kiyà, ay mepagbiyág ke Dios ka áwan panda,” nán ne Jesus ke Nicodemo.

¹⁶ Ata gapu kiya abay pánang nga amminya ne Dios kadaya ngámin tolay, ay ittu ya nidde na ya sissa nga An-anà na, ta senu akkan na mesibna ke Dios oray iinna nga mangurug kaggína, nu di mepagbiyág kaggína ka áwan panda. ¹⁷ Ata akkan wayya nebon ne Dios ya An-anà na nga magpabásul kadaya tolay, nu di mangalà kaggída. ¹⁸ Ata akkan nin na mapabásul daya mangurug kaggína. Ngamay daya akkan mangurug ay bíláng napabásul da ngin, áta akkan da nga kinurug ya sissa nga An-anà ne Dios. ¹⁹ Ay ittu idi ya pakabásulán da. Inumbet tin kiya kalawagán ya nengágan ka Wada, may pì-piyán daya tolay ya gíbat may iya wada, áta nadakè daya kuk-kuwaan da. ²⁰ Ata ngámin daya mangwa ka nadakè, ay akkan da mawe kiya wada, ta kalùsawan da, ta akkan da piyán nu mepassingan daya kuk-kuwaan da nga nadakè. ²¹ Ngamay daya tolay ya napiya daya kuk-kuwaan da, ay ittu dayán daya mawe kiya wada, ta senu mepassingan nga umannúgut ki piyán ne Dios daya kuk-kuwaan da.

De Jesus se tu Juan

²² Ay nawe manin de Jesus se datu tù-tùgúdán na ka probinsiya Judea. Nagbayág da kannán, ta namaw-bawtisár da. ²³ Ay namaw-bawtisár pe tu Juan ka Enon nga adanni ka íli Salim, ta abay pe tu danum na. Ay naglalbet datu tolay nga makibawtisár kaggína, ²⁴ ta akkan da pikam ma nebálud tu Juan kitun.

²⁵ Ay datu tù-tùgúdán tu Juan, ay nakisuw-suwáy da kitu isa nga Judyu ka mepanggap kiya gagángay da nga magbaggú. ²⁶ Ay kane umbet kitu giyán tu Juan ay nán da, “Misturu, madamdám mu tu kabulun mu kitun ka panidmáng Jordan, tu nepakammum kadakami kitun? Mamaw-bawtisár pe yin, ay mawe ngámin daya tolay kaggína ngin,” nán da.

²⁷ Ay tútu summungbát tu Juan, “E Dios sala ya makidde kiya kabailán naya tolay,” nán na. “Daya màwa naya isa nga tolay, ay tittu daya netudin ne Dios kaggína. ²⁸ Dakayu mismu tu nakagína kitu inangngagi nga akkan iyà ya Cristo, ngamay nebon nà ala nge Dios nga maginunna nga mangipakammu kaggína,” nán na. ²⁹ “Ya mangatáwa ay aggína ya kapannán naya meatáwa. Iyà ay ummán nà ala kiya opun naya mangatáwa, nga maganggam ngala nu magína na ngin ya kagiyan naya mangatáwa. Ay ittu mà lugud din na maganggam mà pànanngin. ³⁰ Ata aggína ya rabbang na nga meday-dáyaw, ay iyà ay masápul la mebaba ngà in,” nán tu Juan kadatu tù-tùgúdán na.

Ya naggayát ka lánngit

³¹ Ay ya naggayát ka lánngit, ay ittu ya kangatuwán se naturáy kiya ngámingámin. Ay ya gayát kídí kalawagán ay ikalawagán kampela ngin nin, ay se daya mà-màwa kídí kalawagán daya makag-kagi na. ³² Kagiyan naya gayát ka lánngit daya magína na se masingan na, ngamay bitti daya mangurug kiya ipakammu na. ³³ May daya ngámin mangurug kiya ipakammu na, ay ittu daya magkuna nga kurug daya kag-kagiyan ne Dios. ³⁴ Ta tu Nebon ne Dios, ay ipakammu na daya kag-kagiyan ne Dios ta kurug ga nealúbu na tutu wala ya Ispiritu na kaggína. ³⁵ Ata ya Ama, ay pà-pàgan na ya An-anà na. Túya ipiyár na ya ngámingámin kaggína. ³⁶ Ay díkod oray iinna ya mangurug kiya An-anà, ay biyágan ne Dios ka áwan panda. Ay daya akkan na mangurug kiya An-anà na, ay akkan biyágan ne Dios ka áwan panda, nu di iya angn-galúsaw ne Dios ya magun-ud da.

Tu naggumómán de Jesus se itu babay nga iSamaria

4 Ay nammuwán ne Jesus nga nagína datu Pariseo nga ad-adu win datu tolay na se datu nabaw-bawtisarán na may datu tolay tu Juan. ² May ya kinur-korugán na, ay akkan na e Jesus mismu tu mamaw-bawtisár, nu di datu tù-tùgúdán na ngala. ³ Ay kane ammu na nga nammuwán datu Pariseo da ngin, ay nagtálaw da ka Judea se da magulli kammin ka Galilea. ⁴ Ay akkan na mabalin na di da manalen ka probinsiya Samaria.

⁵ Ay tútu dummatang da ka Sicar, isa nga íli ka Samaria. Adanni kitúni tu lusà natu Jacob ba nepatáwid na kitun kitu Jose nga an-anà na. ⁶ Ay atán pikam pe tu bubun tu Jacob. Ay gapu ta nonawán ne Jesus kitu nagdal-dalen na, ay tútu nagtugaw kitu giyán tu bubun. Ay mangalintutúgu pe yin. ^{7,8} Ay díkod datu tù-tùgúdán na, ay nawe da kitu íli nga gumátang ka kanan da.

Ay kitu likud da, ay uwad inumbet ta magsàdu wa babay nga iSamaria. Ay nán ne Jesus kaggína, “Uminum ta mán!” nán na.

⁹ Ay sumungbát tu babay kaggína nga nán na, “Paanna! Ay Judyu ka mà, ay iSamaria ngà! Ay taanna

tura ka makiinum kiyà!” nán natu babay, áta daya Judyu se daya iSamaria ay akkan da magkakatunúsán.

¹⁰ Ay nán ne Jesus nga summungbát kaggína, “Nu ammu kuma ngala ya pagkallà ne Dios kikaw, se ammu kuma pe nu iinna ngà a magáwag ka inuman ku kikaw, ay nagáwag ka kuma pe yin ka inuman mu kiyà, ay niddán taka kuma ngin ka danum ma mamag-biyág,” nán ne Jesus.

¹¹ Ay tútu nán natu babay kaggína, “Apu, áwan mu mà a ikkikirod, ay adallam idi ya bubun. Kawà na lugud ya pangalakkám kiya mamagbiyág ga danum?” nán na. ¹² “Natù-turáy ka kadi may tu Jacob nga apu-apu mi? Aggína tu nangipatáwid kadakami kídí ya bubun nga agsàduwán na kitun se datu annán na ka inuman da se datu áyam na,” nán tu babay.

¹³ Ay tútu nán ne Jesus nga summungbát, “Ngámin daya uminum kídí ya danum, ay mawwaw da kammin, ¹⁴ ngamay daya uminum kiya danum ma idde ku, ay akkan da magasikkinum min. Ata ya danum ma idde ku, ay magbalin ka ummán ka gabuwà kiya unag da nga mamiyág kaggída ka áwan panda,” nán na.

¹⁵ Ay tútu nán natu babay kaggína, “Apu, iddán nà mán lugud kiyán na danum, ta senu akkan nà in na magasikkinum, sen akkan nà pe yin um-umbet kídí nga magsàdu,” nán na.

¹⁶ Ay tútu nán ne Jesus kaggína, “Mawe mu ayabán ya atáwam,” nán na.

¹⁷ Ay nán tu babay, “Awan ku mà atáwa,” nán na. Ay tútu nán ne Jesus kaggína, “Kurug ya nán mu wa áwan mu atáwa, ¹⁸ áta namillimma ka ngin na nakiatáwa. Ay oray ya laláki nga atáwam kídí yin, ay akkan mu wa kurug ga atáwa. Ay díkod kurug mà ya nán mu,” nán na.

¹⁹ Ay nán natu babay, “Apu, ammu nga isa ka nga pagbàbànanan ne Dios,” nán na. ²⁰ Ay nán pikam tu babay, “Datu apu-apu mi, ay idi ya bantay tu pagday-dayáwan da ke Dios kitun, ngamay dakayu wa Judyu, ay rán nu nán na tittu Jerusalem ya mabalin pagday-dayáwan ke Dios?” nán na.

²¹ Ay tútu nán ne Jesus kitu babay, “Kurugam idi ya kagiyan ku kikaw nga tagay yin ya oras nga akkan nala kídí ya bantay onu kannán Jerusalem ya pagday-dayáwan daya tolay ke Dios nga Ama. ²² Ata umbet ya oras nga daya kurug magday-dáyaw ke Ama ay mepalam-lammat ya agday-dáyaw ta kaggína, ta ittu ya kurug ga panagday-dáyaw. Túyán ya piyán naya Ama ku nga agdáyaw. Akkan masingan nge Dios, ay díkod masápul la mepalam-lammat ya agdáyaw ta, ta ittu ya kurug ga agdáyaw kaggína. Dakayu wa iSamaria, ay akkan nu am-ammu we Dios nga day-dayáwan nu, may nu dakami, ay ammu mi, áta ya marammiyág, ay neanà a Judyu,” nán ne Jesus.

²⁵ Ay tútu nán tu babay kaggína, “Ammu a umbet ya Misáya nga nengágan ka Cristo. Ay nu umbet, ay ikagi na kadàtada ya ngámingámin nin,” nán na.

²⁶ Ay tútu nán ne Jesus, “Iyà a makibàbànan kikaw, ay iyà tunin,” nán na.

²⁷ Ay ittu pe yin tu nelalbet datu tù-tùgúdán na, ay pinagballà da, ta tura makibàbànán ki isa nga babay. Ngamay áwan kaggída tu nakasaludsud kitu babay nu nágan natu masápul na. Ay áwan pe kaggída tu nakakuna ke Jesus ka, “Tura ka makiamomán kaggína?”

²⁸ Ay nebansi yala natu babay tu amutu na, se yala nawe kitu íli, ay se na nán kadatu tolay, ²⁹ “Umbet kayu, ta we nu sinnan ya tolay ya nangikagi kiyà kadaya ngámingámin na kinuw-kuwà. Akkan nád ittu idi ya Cristo,” nán na. ³⁰ Ay tútu datu tolay kitu íli, ay nagkakáwe da kitu giyán ne Jesus.

³¹ Ay kitu likud natu babay nga nawe kitu íli, ay nán datu tù-tùgúdán ne Jesus, “Misturu, mangán nin!” nán da.

³² Ngamay nán na, “Atán akakkanan ku kampela ngin nin na akkan nu am-ammu,” nán na kaggída.

³³ Ay díkod tú win tu nagpipinnamutù datu tù-tùgúdán na. “Nágan nád naya nangidde ka kanan na?” nán da.

³⁴ Ay tútu nán ne Jesus kaggída, “Ya bátug akakkanan ku, ay ya angngikurug ku kadaya piyán naya nangibon kiyà, se iya agtungpál ku kadaya ipàwa na.” ³⁵ Ay se na nán manin, “Ay oray nu nán nu wa appát búlán pikam se yala nga aggagáni, ay ikagi ala kadakayu wa kappiyánan nu sin-sinnan daya tolay ya maglalbet, ta meárig da kadaya akkomanán nga nalútu win, nga annung da pe yin ya ganiyan. ³⁶ Ay maganggam daya árig ga maggáni kadayán, ta makasuwa da ka mangurug kiyà a biyágan ku ka áwan panda. Ay mepaganggam pe tu árig nagtugnu kitu maggáni, ta nepakammu na tu bàbànán kaggída. ³⁷ Ay díkod mammuwán na makurug tu makag-kagi nga nán na nga, ‘Ya magtugnu, ay sabáli kiya maggáni,’ ³⁸ ta dakayu, ay pagganiyan takayu kadaya akkan nu wayya nga nagpasiyaán, ta sabáli tu árig nagtugnu, ay dakayu win da árig maggáni,” nán ne Jesus.

³⁹ Ay díkod gapu kitu inangngagi natu babay kadatu kinag-kagi ne Jesus kaggína, ay adu datu nangurug ke Jesus kadatu iSamaria kitúni nga íli. ⁴⁰ Ay kane makadatang datu tolay kitu giyán ne Jesus, ay gináput da pikam. Ay díkod nakaduwa pikam. ⁴¹ Ay tútu adu manin datu nangurug kadatu netù-tùgud ne Jesus. ⁴² Ay tútu nán datu tolay kitu babay nga, “Akkan nala nga gapu kitu kinagim ya inangngurug mi, áta mismu nga dakami tutu wala ya nakagina kadatu kag-kagiyan na, ay díkod ammu mi nga aggína ya kurug ga nebon nga mamiyág kadátada ngámin na tolay,” nán da.

Tu nammabílag ne Jesus kitu an-anà natu ap-apu

⁴³ Kane makaduwa nge Jesus ka Samaria, ay nawe yin ka probinsiya Galilea. ⁴⁴ Nán ne Jesus kitun na akkan na maday-dáyaw daya pagbàbànánan ne Dios kadaya íli da kampela ngin nin. ⁴⁵ Ay kane makadatang kadatu duddúma nga íli ka Galilea, ay inanggam datu umíli, ta nasingan da ngin ngámin datu kinuw-kuwa na kitu nepappan da nga nakipiyasta ka Jerusalem.

⁴⁶ Ay nawe manin ne Jesus ka Cana, isa nga íli ka probinsiya Galilea, tu íli nga namagbalinán na kitu

danum ka bási. Ay ka íli Capernaum, ay uwad magtakit ta laláki nga an-anà naya isa nga ap-apu ki gubirnu.

⁴⁷ Ay kane magina natu ap-apu nga atán ne Jesus sin ka Galilea nga naggayát ka Judea, ay nawe ya makimimallà kaggína nga umang kuma ka Capernaum, ta we na kuma pabilgan tu an-anà na nga magimmamátay.

⁴⁸ May nán ne Jesus kaggína, “Tura kayu akkan mangurug kiyà ta, nu áwan na mepassingan kadakayu nga nakas-kasdáaw!” nán na.

⁴⁹ Ay summungbát tu ap-apu nga nán na, “Apu, kalakkán nà agpà, ta mawe ta ki di na pikam katay natu an-anà ku,” nán na.

⁵⁰ Ay díkod nán ne Jesus kaggína, “Mawe ka ngin, ta bumílag tu an-anà mu win,” nán na.

Ay kinurug natu ap-apu tu kinagi ne Jesus, ay tútu nawe yin. ⁵¹ Ay kitu láwa na nga kowad kam natu ap-apu kitu dad-dalenán, ay nesabat na ngin datu asassu na. Ay nekagi da nga nabílag gin tu an-anà na.

⁵² Ay tútu sinaludsud na nu kannungay natu inangngayát natu an-anà na nga bummílag. Ay nán da, “Kitu balin agpapásu kagedamen tu nekippà natu dagáng na,” nán da. ⁵³ Ay tútu nadamdam natu ap-apu nga ittu pe tun tu oras natu inangngagi ne Jesus kaggína nga nán na nga, “Bumílag tu an-anà mu win,” nán na. Ay ittu pe yin tu inangngurug da ngámin nin na tangabalay.

⁵⁴ Ay díkod tú idi nga kinuwa ne Jesus ka Galilea kane gayát ka Judea, ay ittu ya mekàduwa nga nakas-kasdáaw wa kinuwa na.

Tu nammabílag ne Jesus kitu tolay kitu agdidigútán

5 Ay se yala nga nawe ye Jesus ka Jerusalem nga nakipiyasta ta piyasta da nga Judyu. ² Ay ka Jerusalem, kitu adanni kitu nengágan ka dad-dalenán daya karneru, ay uwad pe tu agdidigútán na pisung nga nengágan da ka Betsata kiya Hebreo nga aggúni. Napalebután ka limma nga baw-bawi ³ nga aggid-iddaán daya kúláp se daya pílay se daya magdapepe, ta pagin-indaggán da kiya isasgi natu danum. ⁴ Ata nu duddúma, ay umbet kanu ya isa nga anghel ne Apu Dios kitúni nga agdidigútán, ta pasgiyan na kanu tu danum. Ay ya munna nga sumarub kitu danum nu sumgi, ay maagásan ki oray nágan na nga sinakit. ⁵ Ay uwad pe kadatun ya isa nga laláki nga tallu púlu se walu dagun na ngin na magtakit. ⁶ Ay kane masingan nala ne Jesus tu tolay, ay nammuwán na ngin na nabayág gin na nepipidda kitúni. Ay nán na kaggína, “Piyán mu ya bumílag?” nán na.

⁷ Ay summungbát tu tolay nga nán na, “Apu, áwan mà mangipisù kiyà kiya danum nu sumgi. Ay akkan nà pe ya makapsil kadaya duddúma,” nán na.

⁸ Ay tútu nán ne Jesus kaggína, “Bumángun ka ngin, se mu alà ya abà mu, se ka la manalen,” nán na. ⁹ Ay dágus sala nga bummílag kurug gin tu tolay. Ay inalà na tu abà na, ay se manalen nin. Ay tu nekàwa nedi, ay Sabado nga ittu tu algaw wa aggiimáng da. ¹⁰ Ay ittu tu gapu na nga nán datu ap-apu datu Judyu kitu tolay

ya napabílag, "Sabado ide na. Kannaw nga agtuwam ya abà mu," nán da.

¹¹ Ngamay sinungbátan nada nga nán na, "Tu tolay nga namabílag kiyà ay nán na kiyà, 'Alà mu ya abà mu, se ka la manalen,' nán na kiyà," nán na.

¹² Ay díkod sinaludsud da kaggína, "Iinna nga tolay ya nagpálà kikaw kiya abà mu se namadalen kikaw?" nán da. ¹³ Ngamay akkan am-ammu natu tolay nu iinna tu namabílag kaggína, ta nelingad de Jesus sin kadatu adu wa tolay ta nawe yin.

¹⁴ Akkan nabayág, ay nasingan ne Jesus tu tolay kitu templo, ay nán na kaggína, "Nabílag ka kurug gin! May akkan ka magbásul lin, ta get nu nasà-samnga ngin ya màwa manin kikaw," nán na.

¹⁵ Ay nawe yin tu tolay, ay se na we ibàbànan kadatu ap-apu datu Judyu nga e Jesus tu namabílag kaggína.

¹⁶ Ay ittu win tu inangngagúra da ngin kaggína, ta Sabado tu namabílag na kitu tolay. ¹⁷ Ay tútu summungbát te Jesus kaggída, "Awan laát naya Amà a magubra, ay ummán nà pe," nán na. ¹⁸ Ay ittu win tu naturun nin tu aggasipatay da kaggína, akkan nala gapu kitu inangwa na kitu kannaw kitu Sabado, nu di itu anngipáda na pe kiya baggi na ke Dios kitu nangngagi na nga Ama na nge Dios.

Ya turáy naya An-anà ne Dios

¹⁹ Ay nán pe ne Jesus kadatu ap-apu datu Judyu, "Ikagi kadakayu ya kurug. Iyà nga An-anà, ay áwan ku wa mabalin na kuwaan kampela ngin nin. Tittu daya masingan ku nga kuk-kuwaan naya Amà, áta oray nág-an naya kuwaan naya Amà, ay ittu pe ya taldan ku wa An-anà na. ²⁰ Ata ya Amà, ay pà-pàgan nà nga An-anà na, ay túya ipassingan na kiyà ngámin daya kuk-kuwaan na. Ay nakas-kasdáaw pikam daya pepassingan na kiyà kadakayu, ta senu masdaáwan kayu," nán na. ²¹ "Ata nu mapaanna ya ammaltu naya Amà kadaya natay, ay ummán pe kiyán ya ammiyág ku wa An-anà na kadaya piyán ku biyágan," nán na. ²² "Ay ya Amà, ay akkan aggína ya mangukum kadaya tolay, ta netudin na kiyà ngámin ya mangukum kadaya ngámin tolay, ²³ ta senu dayáwan dà ngámin, ummán kiya agdáyaw da kiya Amà. Ay ya akkan na magdáyaw kiyà nga An-anà na, ay akkan na pe ya dayáwan ya Amà nga ittu ya nangibon kiyà," nán ne Jesus.

²⁴ Ay se na nán pikam, "Ginán nu kod ya kagiyan ku. Nu iinna kadakayu ya manggína kiya kagiyan ku se mangurug kiya nangibon kiyà, ay biyágan ne Dios ka áwan panda. Ay akkan pabasúlan ne Dios sin, se akkan pe mesibna kaggína ngin, ta bílang nálà in kiya pakabiyágan na ka áwan panda," nán na. ²⁵ "Ay ikagi kadakayu ya kurug. Ngámin tolay, ay árig da ya natay, ta sumibna da ke Dios. May kidi yin, oray nu iinna nga manggína se mangurug kiyà a An-anà ne Dios, ay mabiyág ka áwan panda. ²⁶ Ata ya Amà ya makidde ka biyág, ay ittu ya gapu na nga niddán nà ka pannakabalin ku nga mangidde pe ka biyág. ²⁷ Ay nidde na pe ngámin kiyà ya turáy ya mangukum, áta iyà tu nengágan da kitun ka An-anà Tolay," nán na. ²⁸ "Akkan

nu wa pagballà ya kagiyan ku, nga umbet ya oras nga ngámin daya atán kiya lúbù da, ay magína da ya únì.

²⁹ Ay lumawán da kadaya netamnán da. Ay lumtu se mabiyág ka áwan panda datu namáru wa tolay. Ay datu nadakè a tolay, ay lumtu da nga mapánis gapu kadatu kinuw-kuwa da nga nadakè," nán ne Jesus.

³⁰ "Nu iyà kampela la ngin nin, ay áwan ku màwa. Nu mangukum mà, ay yán nala nga uray ne Dios ya kuwaan ku. Ay ittu ya gapu na nga áwan ku pagdudúmán kiya anngukum ku. Akkan daya piyán ku kampela ngin nin na kuwaan daya kuwaan ku nu di daya piyán naya nangibon kiyà," nán ne Jesus.

Daya mangipakammu ke Jesus

³¹ "Ay nu iyà kampela ngin ya mangipakammu kadaya mepanggap kiyà, ay akkan na makurug daya kag-kagiyan ku," nán ne Jesus. ³² "Ya Amà ya mangipakammu kadaya mepanggap kiyà. Ay ammù a kurug ngámin daya kagiyan na mepanggap kiyà," nán na. ³³ "Nangibon kayu pe ka mawe manggína kitu Juan nga ittu tu nagikagi kadatu ngámingámin na kurug mepanggap kiyà. ³⁴ Akkan ku nán yán ta kasapulán ku ya tolay nga mangikagi kadaya kurug mepanggap kiyà. May ipadamdam ku wala datu kinag-kagi natu Juan, ta senu mangurug kayu kiyà, ay túya biyágan takayu," nán na. ³⁵ "Ay tu Juan, ay árig na ya dílag ga gumatang se mangwada. Ay nakar-karu wala tu nagganggam nu kitu inangwada na kadakayu. ³⁶ Ngamay atán da pikam ma napì-piya ngam datu kinag-kagi natu Juan na pakammuwán nu kiya kinur-korugán mepanggap kiyà. Ata daya nakas-kasdáaw wa ipà-pàwa naya Amà kiyà, ay tú dayán daya mangipassingan na iyà ya kurug ga nebon ne Dios nga Amà. ³⁷ Ay ya Amà a nangibon kiyà, ay aggína mismu ya nangipakammu kiyà. May áwan nu wa magína ki únì na se áwan nu masingan kaggína, ³⁸ ta akkan nu wa ikur-kurug ya bàbànan na, ay se akkan nu kur-kurugan nga iyà tu nebon na. ³⁹ Magbas-bása kayu peyang kadatu nesur-súrát ta bàbànan ne Dios, ta dálín nu nu ittu daya pakabiyágan nu peyang ka áwan panda. Ittu mà lugud dayán daya mangipakammu kadaya mepanggap kiyà. ⁴⁰ May oray pe yin nu mapakuna, ay tura kayu maddi mangurug kiyà, ta senu biyágan takayu!" nán ne Jesus.

⁴¹ "Akkan ku ittu sap-sapulán ya agday-dáyaw daya tolay kiyà, ⁴² may ammù a daya duddúma kadakayu, ay áwan nu wa ammatag kurug ke Dios," nán na, ⁴³ "ta oray inumbet tà a nebon naya Amà, ay akkan dà a kur-kurugan. May nu atán umbet ta magmasírib, oray akkan nebon naya Amà, ay tura mán kammin na ittu yán ya pà-pàgan nu! ⁴⁴ Magpipinnadáyaw kayu nga napà-dapáda, ay ilingling nu win ya ammatag naya sissa nga Dios kadakayu," nán na. "Ay mapaanna lugud din ya anngurug nu kiya ummán kiyán!" nán na.

⁴⁵ "Ay akkan nu nán na iyà ya magpabásul kadakayu kiya àráng naya Amà. Ta tu Moses, ay aggína ya magpabásul kadakayu nu isa ngalgaw. Ta maginnanáma kayu kiya anngalà ne Dios kadakayu gapu kiya amik-

urug nu kadaya sur-súrát tu Moses, may akkan nu mà kurug ga kur-kurugan datun. ⁴⁶ Ata nu kurug tutu wala ya angngurug nu kadatu sur-súrát na, ay kurugan dà kuma pe, áta ittu datu nangisurátan tu Moses kadaya mepanggap kiyà. ⁴⁷ Ay nu akkan nu kurugan datu nesur-súrát tu Moses, ay mapaanna lugud pe ya angngurug nu kadaya kag-kagiyan ku!" nán ne Jesus.

Tu nammangán ne Jesus kadatu limma ríbu wa tolay
(Mat 14:13-21; Mar 6:30-44; Luc 9:10-17)

6 Ay kane isa ngalgaw, ay nagbatta de Jesus se datu tù-tùgúdán na kitu abay ya pisung ka Galilea nga nengágan da ka Tiberias. ² Ay kummiwid datu adu wa tolay kaggída, ta nasingan da datu nakas-kasdáaw wa inangngágas ne Jesus kadatu magtatakit. ³ Ay nanùdu de Jesus nga nawe kitu otun tu bantay se da la nagtutúgaw. ⁴ Ay pad-padaldallan da pe yin tu Pask-uwa nga piyasta da nga Judyu.

⁵ Ay kane din na malágib ne Jesus datu adu tutu wala nga tolay nga umbet kitu giyán na, ay nán na ke Felipe, "Kawà na nád ya pangalakkán tada ka umanáy ya sinápay nga ipakkán tada kadayán," nán na. ⁶ Ay nán na ngala tun ka pagsisímán na ke Felipe áta napa-dán na nga ammu win tu kuwaan na.

⁷ Ay summungbát te Felipe, "Oray suwildu na isa tolay ki makadagun ya igátang tada ka sinápay ka kan-an dayán, ay akkan na makaanáy," nán na.

⁸ Ay tútu nán ne Andres nga isa kadatu tù-tùgúdán na nga wagi ne Simon Pedro, ⁹ "Atán isa nga bag-bagu kídí ya nagpakkal ka limma bukal nga sinápay se duwa ngabgi ya sissida. Ngamay umanáy nád, kiya ummán kídí ya kaadu wa tolay!" nán na.

¹⁰ Ay tútu nán ne Jesus kaggída, "Pagtugawan nu daya tolay," nán na. Ay díkod pinagtugaw da ngámin datu tolay kitu nalawág ga kakadtán, ay limma ríbu tu dágudágup datu lalláki ngala. ¹¹ Ay se yala inalà ne Jesus datu sinápay, ay se ya nagiyáman ke Dios, se na nekípát kadatu tolay. Ay páda na pe tu kinuwa na kadatu sissida. Ay niddán nada sigun kitu masápul da. ¹² Ay kane mabtug da ngámin nin, ay pinañud ne Jesus ngámin tu bunna datu tolay kadatu tù-tùgúdán na, ta senu áwan na madadál. ¹³ Ay tu nañud da nga bunna kitu limma nga sinápay, ay sangapúlu se duwa nga baki.

¹⁴ Ay kane masingan datu tolay kattoni tu nakas-kasdáaw wa kinuwa ne Jesus, ay nán da, "Aggína kurug tu pagbàbànanan ne Dios nga ibon na kídí kalawagán," nán da ¹⁵ Ay kane mammuwán ne Jesus nga piyán datu tolay yin na pilítan na pagbalinan ka ári da, ay naglim-límut ta nawe, se la manùdu kitu bantay nga nagas-asissa.

Tu inannalen ne Jesus kitu útun danum
(Mat 14:22-23; Mar 6:45-52)

¹⁶ Ay kane gumídagídám min, ay tinumpát datu tù-tùgúdán ne Jesus kitu abay ya pisung. ¹⁷ Ay dummúlay da nga nawe ka Capernaum. Ay nagigibat tin, may áwan pikam me Jesus kitu giyán da. ¹⁸ Kaggída nga

magbatta, ay turán nala nga nagdaggat tu báli kitu pisung, ay dummadakkal pe datu bal-balnag. ¹⁹ Ay kane moli limma onu annam kilumitru tu kadayyu da ngin kitu dappit, ay nasingan da nge Jesus nga magdal-dalen kitu útun tu danum nga mameyag kitu biray da. Ay nagansing da tutu wala. ²⁰ Ngamay nán ne Jesus kaggída, "Akkan kayu wa magansing, ta iyà kam ide," nán na kaggída. ²¹ Ay tútu naganggam da nga nangitakay kaggína kitu biray, ay tútu nakaru da ngin na dummatang kitu kapannán da.

Jesus ya árig akakkanan na mamagbiyág

^{22,23} Ay díkod kane kaláwa ngin, ay adu pikam datu tolay kitu nagkararágan ne Apu Jesus se kitu nanganán da ka sinápay. Ay dalínán da nu uwad kam me Jesus, áta sissa tu ammu da nga biray ya nagbattanán datu tù-tùgúdán na, ay áwan da nga nasingan na nepagbatta ke Jesus kaggída, ta pab-pabeg da kamp-ela ngin nin. Ay uwad da pe ya biray ya naggayát ka íli Tiberias nga dummung kitúni. ²⁴ Ay kane masingan datu tolay ya áwan ne Jesus se datu tù-tùgúdán na ngin, ay nagbiray da pe ya nawe nagsápul ke Jesus ka Capernaum.

²⁵ Ay kane masmà datu tolay ye Jesus ka dammáng, ay sinaludsud da kaggína, "Misturu, kannungay naya nedaddatang mu kanedi," nán da.

²⁶ Ngamay nán ne Jesus nga summungbát, "Kagiyan ku kadakayu ya kurug na. Iyà ya sap-sapúlan nu gapu ta nabtug kayu kitu sinápay nga akkan gapu kitu inakasingan nu kadatu nakas-kasdáaw wa kinuw-kuwà," nán na. ²⁷ "Akkan kayu wa makiránud kadaya akakkanan na madadál, nu di kuma nga kadaya akkan madadál la akakkanan na mamiyág kadakayu ka áwan panda. Ay iyà ya makidde kadakayu kiyán na akakkanan, ta nepakammu ne Dios nga Amà nga iyà ya pakammuan na kadayán, ta iyà tu nengágan da kitun ka An-anà Tolay," nán na.

²⁸ Ay tútu nagsaludsud da kaggína, "Nágan daya masápul la kuwaan mi, ta senu màwa mi daya ipàwa ne Dios," nán da.

²⁹ Ay nán ne Jesus nga summungbát kaggída, "Tú idi ya piyán ne Dios nga ipàwa kadakayu: Kurugan dà, ta iyà ya nebon na," nán na.

³⁰ Ay tútu nán da kaggína, "Nágan lugud daya mepasingan mu wa nakas-kasdáaw kadakami, ta senu kurugan mika?" nán da. "Ay nágan pe daya màwám?" nán da. ³¹ "Datu apuapu tada ay nangán da ka akakkanan na nengágan ka mána kitu ir-ir-er, áta nán natu nesúrát nga, 'Pinangán nada ka akakkanan na gayát ka lángit,' nán natu nesúrát," nán da.

³² Ay nán manin ne Jesus kaggída, "Ikagì kadakayu ya kurug, akkan wayya nga tu Moses tu nangidde kadatu apuapu nu ka akakkanan na gayát ka lángit, nu di iya Amà. Ay aggína pe yin ya makidde kadakayu kiya kurug ga akakkanan na gayát ka lángit. ³³ Ata ya akakkanan na midde ne Dios nga gayát ka lángit, ay ittu ya inumbet ta mamiyág kadaya tolay," nán na.

³⁴ Ay tútu nán da ngin kaggína, “Apu, iddán nakami mán lugud peyang ngin kiya ummán kiyán na akakkanan,” nán da.

³⁵ Ay tútu nán ne Jesus kaggída, “Iyà ya árig ga akakkanan na mamagbiyág. Oray iinna ya makiapu kiyà, ay árig akkan nin mabisin, ay se oray iinna ya mangurug kiyà, ay árig akkan pe yin na magasikkin-um,” nán na kaggída. ³⁶ “Ngamay nán ku mà kammala kadakayu win kitun nga oray nu nasingan dà in, ay di dà mà pikam kurugan,” nán na. ³⁷ “Ngamay daya ngámin na ipakin-kuwa naya Amà kiyà, ay ittu dayán daya umbet kiyà, ay ngámin dayán na umbet kiyà, ay akkan kuda wayya pataláwan. ³⁸ Ata akkan nà wayya nga inumbet kídí kalawagán nga gayát ka lángit nga mangwa kampela ngin nin kadaya piyán ku, nu di daya piyán kampela ngin nin naya nangibon kiyà,” nán na. ³⁹ “Ay ya piyán na, ay áwan ku wa mewagà kadaya nepakin-kuwa na kiyà, nu di kuda nga paltuwan kammin kiya kamuddiyánan na algaw. ⁴⁰ Ya piyán kurug naya Amà, ay biyágan ku peyang ka áwan panda daya ngámingámin na makammu se mangurug kiyà a An-anà na, ay se paltuwan kuda kammin pe kiya kamuddiyánan na algaw,” nán ne Jesus.

⁴¹ Ay gapu kitu inangnguna na nga aggína ya akakkanan na mamagbiyág ga inumbet gayát ka lángit, ay ittu tu nanggayatán datu Judyu wa magur-urímam nga nán da, ⁴² “Di mà e Jesus yán nga an-anà de Jose se Maria? Ay am-ammu tada mà dayán!” nán da. “Ay taanna tura na nán nga inumbet nga gayát ka lángit!” nán da.

⁴³ Ay tútu nán ne Jesus kaggída, “Akkan kayu magur-urímam,” nán na. ⁴⁴ “Awan ya umbet makiapu kiyà nu akkan ya Amà a nangibon kiyà ya mangayáb kaggína, ay paltuwan ku se biyágan ku kiya kamuddiyánan na algaw,” nán na. ⁴⁵ “Ata atán tu nesúrát datu pagbàbà-nánan ne Dios kitun nga nán na, ‘Ngámin tolay ay tùg-údán ne Dios da,’ nán da. Ay ngámin lugud daya natùgúdán naya Amà, ay ittu dayán daya umbet kiyà. ⁴⁶ Ngamay akkan ku wa nán na atán nakasingan ke Ama, áta iyà ala nga An-anà ne Dios ya nakasingan kaggína. ⁴⁷ Kagiyán ku kadakayu nga, oray iinna ya mangurug kiyà, ay biyágan ne Dios ka áwan panda. ⁴⁸ Ta iyà ya akakkanan na mamagbiyág. ⁴⁹ Datu apuapu nu, oray nangán da kitu akakkanan na nengágan ka mána kitu ir-ir-er, ay natay da kammala. ⁵⁰ Ngamay ya mangán kiya árig akakkanan na gayát ka lángit, ay akkan nin na mataatay. ⁵¹ Ay iyà ya mamagbiyág ga akakkanan na naggayát ka lángit. Ay oray iinna ya makakkán kídí ya akakkanan, ay magbiyág ka áwan panda. Ay ya baggi ya akakkanan na idde ku. Idde ku la, ta senu mabiyág daya tolay,” nán na.

⁵² Ay díkod ittu win tu nagsuw-suwáy datu Judyu, ta, “Paannán nád nayán na tolay ya mangipakkán kiya baggi na kadàtada?” nán datu duddúma.

⁵³ Ay díkod, tútu nán manin ne Jesus kaggída, “Ginán nu idi ya kagiyán ku kadakayu. Nu akkan kayu mangán kiya baggi naya nengágan da kitun ka An-anà Tolay se uminum kiya dága na, ay kurug ga akkan kayu wa

mabiyág. ⁵⁴ Ata ya mangán kiya baggi se uminum kiya dága, ay biyágan ne Dios ka áwan panda, ay paltuwan ku kammin nu iya kamuddiyánan na algaw,” nán ne Jesus. ⁵⁵ “Ata ya baggi ku, ay kurug ga akakkanan, se ya dága, ay kurug ga ì-inuman,” nán na. ⁵⁶ “Ay ya mangán kiya baggi ku se iya uminum kiya dága, ay umannúgut peyang ngin kiyà. Ay iyà, ay atán nà peyang pe yin kaggína,” nán na. ⁵⁷ “Ta marammiyág ya Amà a nangibon kiyà, ay túya marammiyág gà pe ya ummán kaggína. Ay díkod ya mangán kiyà, ay mabiyág pe, áta biyágan ku,” nán na. “Mabiyág gà gapu ke Amà nga sibbiyág nga nangibon kiyà. Ay ummán pe oray iinna ya mangán kiyà ay mabiyág pe gapu kiyà. ⁵⁸ Ta iyà ya kurug ga akakkanan na naggayát ka lángit, nga akkan ummán kitu mána nga oray kinnán datu apuapu tada, ay natay da kammala. Ngamay ya mangán kídí nga akakkanan, ay mabiyág ka áwan panda,” nán na.

⁵⁹ Ay ittu ngámin dedi datu nesur-súru ne Jesus kitu sinagoga ka Capernaum.

Daya bàbànan nga pakabiyágan ka áwan panda

⁶⁰ Ay kane magina datu tolay tu kinag-kagi na, ay adu kaggída tu nagkuna nga, “Akkan ta kid maawátan daya kag-kagiyán na, ay se áwan kid da mangurug kadayán,” nán da.

⁶¹ Ngamay ammu ne Jesus nga lùsawan datu tolay na tu kinagi na, ay tútu nán na kaggída, “Nadakè ya uray nu gapu la kitu kinagi?” nán na. ⁶² “Ay tú nád agpà in, nu tura dà ala nga sisínán na nengágan da kitun ka An-anà Tolay nga magulli kammin kitu naggayatán ku!” nán na. ⁶³ “Ya Ispiritu ne Dios sala ya makidde kiya kurug ga pakabiyágan nu, ay daya tolay yala ay áwan da nga mabà-baal ka panggap kiyán. Ay datu nekag-kagi kadakayu, ay gayát da kiya Ispiritu ne Dios, ay ittu dayán daya pakabiyágan nu, nu kurugan nu,” nán na. ⁶⁴ “May atán da kadakayu ya akkan mangurug,” nán ne Jesus, áta napadán na ammu na datu akkan mangurug kaggína, se ammu na pe tu mamatiliw kaggína kadatu kumalínga kaggína. ⁶⁵ Ay netul-túluy na nga nán na, “Ittu ya gapu naya nangngikagi kadakayu nga áwan umbet kiyà nu akkan ittu pe ya piyán naya Amà,” nán na.

⁶⁶ Ay ittu win tu adu kadatu tolay na tu nagtatálaw, ay se akkan da ngin na nebul-bulun kaggína. ⁶⁷ Ay tútu nán ne Jesus pe yin kadatu sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán na, “Ay dakayu, piyán nu nád pe yin ya magtálaw?” nán na.

⁶⁸ Ay tútu summungbát te Simon Pedro, “Apu, iina nád pikam mala ya sabáli kapannán mi, ay ikaw wala ya makekagi kadaya pakabiyágan mi ka áwan panda?” nán na. ⁶⁹ “Ay ittu ya inangngurug mi, áta nammuwán mi yin na ikaw ya An-anà ne Dios,” nán ne Pedro kaggína.

⁷⁰ Ay summungbát manin ne Jesus kaggína nga nán na, “Iyà ya nagpíli kadakayu wa sangapúlu se duwa, may atán isa kadakayu nga nasairuwán,” nán na. ⁷¹ Ay tu Judas nga an-anà ne Simon Iscariote tu nán na, áta

aggína ya mamatiliw kaggína, oray isa kam pe kadatu sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán na.

Nge Jesus se datu wawwági na

7 Ay kane din na mà mud ne Jesus nga asippatayan datu ap-apu datu Judyu ka Jerusalem, ay akkan nala ngin na nawe ka probinsiya Judea. Nagdàdàdà ala ka probinsiya Galilea.

² Ay tagay pe yin tu piyasta datu Judyu nga nengág-an da ka Piyasta Baw-bawi. ^{†3} Ay datu wawwági ne Jesus, ay nán da kaggína, “Magtálaw ka ngin kídi Galilea, ta mawe ka ka Judea, ta senu masingan pe daya tolay mu kannán daya nakas-kasdáaw wa kuk-kuwaan mu,” nán da. ⁴ “Ata nu piyán mu nga magdin-dinnámag ka, ay akkan ka kuma kumudud kídi bittì a íli. Mawe ka kadaya abay ya íli, ta senu mammuwán ngámin daya tolay daya nakas-kasdáaw wa kuk-kuwaan mu. Túya napiya nu mepakammu kiya ngámin kalawagán,” nán da. ⁵ Ata oray datu wawwági ne Jesus, ay akkan da nangurug kaggína.

⁶ Ay tútu nán ne Jesus kaggída, “Akkan pikam ma ittu ya wè agpassingan ka Jerusalem. Napiya kadakayu, ta panda ngala,” nán na, ⁷ “ta áwan mangagúra kadakayu kídi ya kalawagán. Ngamay nu iyà, ay kaguráan dà, gapu kiya angngagi kaggída nga nadakè daya kuk-kuwaan da,” nán na. ⁸ “Dakayu wala ya mawe makipiy-asta, ta akkan nà pikam ma makakíwid, áta akkan pikam ittu idi ya agpakammù tutu wala,” nán na kadatu wawwági na. ⁹ Ay tútu nagbabansi pikam ka Galilea.

Tu nipappan ne Jesus kitu Piyasta Baw-bawi

¹⁰ Ay kane likud datu wawwági ne Jesus nga nawe nakipiyasta, ay naglim-límut pe yin na gummunud kaggída nga nawe ka Jerusalem. ¹¹ Ay datu ap-apu datu Judyu, ay sap-sapúlan da nge Jesus kitu pagpiy-astaán, “Kawà nád tu giyán na,” nán da.

¹² Ay díkod datu adu wa tolay ka Jerusalem, ay adu datu kag-kagiyan da ka panggap ke Jesus. Ay nán datu duddúma, “Namáru tun na tolay,” nán da. May datu duddúma, ay, “Akkan,” nán da, “ta ial-alílaw na daya tolay,” nán da. ¹³ Ngamay near-aratát da ngala datu kag-kagiyan da, ta magansing da kadatu ap-apu datu Judyu.

¹⁴ Ay kane tagay yin magábà tu piyasta ngin, ay nawe ye Jesus nga nagtùgud kitu Templo. ¹⁵ Ay nasdaáwan pà nang datu Judyu nga nán da, “Nágan nád naya naggayatán naya sir-sírib nayán na tolay, ay akkan mà wayya nga nagis-iskul kanedi?” nán da.

¹⁶ Ay kane magina ne Jesus tun, ay sinungbátan nada nga nán na, “Ya itùgud ku, ay akkan wayya nga gayát kiyà kampela ngin nin, nu di gayát kampela ke Dios sin nga ittu ya nangibon kiyà,” nán na. ¹⁷ “Ya tolay nga maminya nga mangwa kadaya piyán ne Dios, ay mammuwán na nu daya isur-súru ay gayát da ke Dios onu gayát da kampela ngin nin kiyà,” nán na. ¹⁸ “Ta ya

† Onu “Piyasta Tabernákulu.”

tolay nga daya ammu na kampela ngin nin daya isur-súru na, ay ya pakedayáwan na kampela ngin nin ya sap-sapúlan na, ngamay ya tolay nga ya pakedayáwan naya nangibon kaggína ya lam-lamtan na, ay ittu yán ya kurug, ay se áwan na nga agbusibusid,” nán na.

¹⁹ Ay nán na manin kaggída, “Tu Moses tu nangikagi kadakayu kitu lintag kitun, may áwan nala isa kadakayu ya mangurug, ta tura dà asippatayan!” nán ne Jesus.

²⁰ Ay tútu summungbát datu tolay, “Magallut ka ta!” nán da. “Ta iinna mà pe ya magas-asippatay kikaw ta!” nán da.

²¹ Ngamay nán ne Jesus kaggída, “Nangwa ngà ka nakas-kasdáaw, ay nasdaáwan kayu ngámin. ^{†22} Nebíl-in tu Moses nga magkúgit kayu. (May akkan na kurug ga itu Moses tu makin-bílin, nu di datu in-inagkona na.) Ay mangúgit kayu pe oray Sabado. ²³ Ay nu annung nu ya mangúgit ki algaw na Sabado ka angngik-urug nu kitu lintag tu Moses, ay tura dà lugud lúsawan ka mepanggap kiya inammabílag ku kiya isa nga tolay ki Sabado!” nán na. ²⁴ “Akkan kayu kod da tagapab-pabásul gapu kadaya mas-asingan nu wala, may lam-lamtan nu wala nga kappiyánan ya kinur-korugán na,” nán ne Jesus.

Tu aggur-urímam datu tolay ka panggap ke Jesus

²⁵ Ay datu duddúma nga tolay ka Jerusalem, ay nán da nga, “Di mà ittu idi tu tolay ya as-asippatayan da?” nán da. ²⁶ “Ay tura lugud áwan magsungbát kadaya kag-kagiyan na, oray kagiyan na kiya àráng ngámin daya tolay? Kurugan da nád pe yin nga aggína ya kurug ga Nebon ne Dios?” nán da. ²⁷ “Ngamay akkan kid, ta nu umbet ya Ibon ne Dios, ay áwan kanu wa makammu kiya paggayatán na. Ay nu iyán na tolay, ay ammu tada mà ya naggayatán na,” nán da.

²⁸ Ay se la nawe ye Jesus nga nangisúru kitu Templo, ay nán na ka naggat, “Nán nu nga am-ammu dà, ay se am-ammu nu pe ya íli. Ngamay kagiyan ku kadakayu nga akkan ku wa inurauray yala ya inumbet, áta atán nangibon kiyà, ay aggína ya kurug ga naggayatán ku. Ngamay akkan nu am-ammu nu iinna,” nán na.

²⁹ “Ngamay nu iyà, ay ammù, ta gayát tà ka giyán na, ay aggína ya nangibon kiyà,” nán na.

³⁰ Ay kane makagi na datun, ay atán da tolay ya maminya nga maniliw tutu wala kaggína ngin. Ngamay áwan mà kam ya nanugkam kaggína, ta akkan pikam ittu tu oras na. ^{†31} Ay oray mán nu mapakuna, ay adu kadatu tolay tu nangurug kaggína nga nán da, “Nu umbet ya Cristo, ay áwan na ngin màwa nga nakas-kasdáaw may daya kinuw-kuwa nayán na tolay!” nán da.

†† Tu nangágas na kitu tolay kitu Sabado ka 5:1-18 ya nán na kídi. ‡ Onu, “tu oras nga ní dang ne Dios.”

Tu nangngipàrob datu Pariseo kadatu guwardiya nga maniliw ke Jesus

³² Ay nagina datu Pariseo tu agbàbànan datu tolay ka mepanggap ke Jesus. Ay tútu datu Pariseo se datu ap-apu datu pappádi, ay nebon da datu guwardiya kitu Templo nga mawe maniliw ke Jesus.

³³ Ngamay nán ne Jesus, "Mebul-bulun nà pikam kadakayu ka makaru wala, ay se yà ala nga magulli ka giyán naya nangibon kiyà," nán na. ³⁴ "Nu likud ku nga mawe, ay sap-sapúlan dà, may akkan dà a masma. Ay se kiya giyán kun, ay akkan kayu wa makangngay," nán na.

³⁵ Ay tútu datu ap-apu datu Judyu, ay nán da kitu isaisa kaggída, "Kawà na nád ya kapannán nayán nga akkan tada nga masma! Mawe nád magtùgud kadatu akkan Judyu kadatu ili da nga napannán datu kapáda tada nga Judyu?" nán da. ³⁶ "Nágan nád naya piyán na nga kagiyán kiya inagkuna na nga sap-sapúlan tada, may akkan tada nga masma, ay se akkan tada nga makangngay kiya giyán na?" nán da.

Ya danum ma mamagbiyág

³⁷ Ay tu algaw nga panggibúsán natu piyasta, ay ittu tu kapàgán pàrang. Ay kitun na algaw, ay nagsikád de Jesus nga atán kitu unag Templo, ay se yala nagúni ka naggat nga nán na, "Oray inna nga magasikkinum, ay umbet kiyà, ta penuman ku," nán na. ³⁸ "Ata nán natu nesúrát kitun na, 'Oray iinna ya mangurug kiyà, ay ummán ka atán gumbuwa a danum kiya unag na nga mamiyág kaggína, ay se magáyus pe nga maggayát kaggína,'" nán na. ³⁹ Ay yán na kinagi ne Jesus, ay mepanggap kam kiya Ispiritu ne Dios nga ittu ya meal-úbu kadaya mangurug kaggína. Ngamay gapu ta akkan pikam ma nakapagulli ye Jesus ka lángit, ay akkan da pikam ma naalubuwán kiya Ispiritu ne Dios.

Tu inagsuw-suwáy datu tolay panggap ke Jesus

⁴⁰ Ay datu duddúma nga nakagina kitu kinagi ne Jesus, ay nán da, "Kurug ga aggína ngin tu ibon ne Dios nga pagbàbànanan na," nán da.

⁴¹ Ngamay datu duddúma, ay nán da, "Aggína ngin ya Ibon ne Dios nga ittu ya Cristo," nán da.

Ngamay uwad da nga nagkuna nga, "Wayya ngala nga Galilea ya paggayatán naya Cristo!" nán da.

⁴² "Atán mà ya nesúrát nga meanà ya Cristo kadaya gakagaka natu David, ay meanà pe ka Betlehem nga ili natu David," nán da. ⁴³ Ay díkod nagsisibna ngin tu uray da ka mepanggap ke Jesus. ⁴⁴ Ay piyán datu duddúma ngin na tiliwan, ngamay áwan nala isa nga manugkam kaggína.

⁴⁵ Ay díkod nagulli kammin datu guwardiya kitu Templo kitu giyán datu Pariseo se datu ap-apu datu pappádi nga áwan da nga natiliw. Ay díkod sinaludsud da kaggída nga nán da, "Taanna tura nu akkan tiniliw?" nán da. ⁴⁶ Ay summungbát datu guwardiya nga nán

da, "Awan mi pikam nagina nga aggun-úni nga ummán kaggína," nán da.

⁴⁷ Ay tútu nán datu Pariseo kaggída, "Nealílaw nakayu agpà pe yin ta!" nán da. ⁴⁸ "Awan mà ala isa kadakami ya ap-apu se Pariseo ya mangurug kaggína," nán da. ⁴⁹ "Ngamay adu kadaya tolay ya mangurug kaggína, ta di da maawátan datu nesur-súrát natu Moses, ay tú dayán daya mapánis," nán da.

⁵⁰ Ay tu isa kadatun na Pariseo, ay e Nicodemo. Aggína tu nawe ya nakiamomán ke Jesus kitun. Ay nán na kaggída, ⁵¹ "Nu surútan tada ya lintag tada, ay akkan tada mabalin na pabasúlan ya isa nga tolay, nu akkan tada pikam nammuwán se nagina nu nágan daya kurug ga kuk-kuwaan na," nán na kaggída.

⁵² Ay tútu sinungbátan da. "IGalilea ka pe ta! Kappiyánan mu kod nga bas-basáan datu lib-libru, may áwan kurug ga maggayát ka Galilea nga pagbàbànanan ne Dios," nán datu Pariseo se datu ap-apu datu pappádi ke Nicodemo. ⁵³ Ay se da la nga nagkakawe yin ka babalay da.

Tu babay ya nakidaládag

8 Ay kane magkakáwe datu tolay kadatu babalay da ngin, ay nanúdu pe yin ne Jesus kitu bantay Olivo.

² Ay gummabi nga nagulli kammin kitu Templo. Ay inaribungbong ngámin datu tolay. Ay tútu nagtutúgaw win na nangisúru kaggída.

³ Ay kane daddán nin, ay atán nin datu Pariseo se datu magtù-tùgud ki lintag nga nangilbet kitu babay nga nadànganán na makidaládag. Ay kane mippan da kitu àráng da ngámin, ⁴ ay nán da ke Jesus, "Misturu, idi ya babay, ay nadànganán na makidaládag," nán da. ⁵ "Ay ya bílin naya lintag tu Moses, ay masápul la matútókán ya ummán kiyán na babay. Paanna mà ya nán mu kiyán?" nán da ke Jesus. ⁶ Ngamay nán da la tun ka pagsisímán da kaggína, ta senu atán ya pangidarumán da kaggína.

Ngamay nagùmà e Jesus, ay se yala nagsúrát kitu lusà. Ay tu intutuldu na tu pinagsúrát na. ⁷ Ay gapu ta uliulissan da tu saludsud da, ay tútu ginumnikát te Jesus se na nán kaggída, "Nu iinna kadakayu ya áwan bas-básul, ay ittu ya munna nga manùtò kídí nga babay," nán na kaggída. ⁸ Ay se yala nga nagtugaw kammin se magsur-súrát kammin kitu lusà.

⁹ Ay kane magina datu Pariseo tu kinagi na, ay nasid-siddedut da nga nagtatálaw. Nagin-inunna datu pangmanàman da. Ay díkod dudduwa de Jesus nga nabansi se itu babay ya magsisikád kitu àráng na.

¹⁰ Ay linángad ne Jesus, se na nán kaggína, "Wà na giyán da ngin. Awan kam nanùtò kikaw?" nán na.

¹¹ "Awan, Apu," nán na nga summungbát.

"Akkan taka pe panísan," nán ne Jesus kitu babay. "Mawe ka lugud din, may akkan ka ngin na magbásul," nán na.

E Jesus ya árig dílag kídi kalawagán

¹² Ay nagbàbànan manin ne Jesus kitu Templo nga nán na, "Iyà ya árig dílag kídi kalawagán, ta ya mebul-un kiyà, ay árig mawàdàran kiya wada nga mamag-biyág, ay se árig ga akkan nin na magadámag," nán na.

¹³ Ay tútu nán datu Pariseo kaggína, "Ikaw kampela ngin nin ya mangibàbànan kiya mepanggap kikaw, ay akkan na makurug daya kag-kagiyan," nán da.

¹⁴ Ay summungbát te Jesus nga nán na, "Oray nu iyà kampela ngin nin ya mangibàbànan ki mepanggap kiyà, ay kurug daya kag-kagiyan ku. Ata kurug ga atán kiya lintag nu, nga nu maggaddù ya duwa nga magsi-stígu, ay makurug ya kagiyan da. Ay duwa kami lugud, ta ibàbànan ku ya mepanggap kiyà, ay se ya Amà pe, ay ipakammu nà pe," nán ne Jesus. "Dakayu, ay akkan nu wa ammu ya naggayatán ku se iya pagulliyán ku. May iyà, ay ammu. Akkan dà am-ammu, may pabasúlan dà ala gapu kadaya gagángay nu wa tolay. May nu iyà, ay áwan ku pabasúlan. Ay oray pe yin nu pabasúlan takayu, ay kurug ya ipabásul ku, ta akkan nà wayya nga sissa, áta duwa kami se iya Amà a nangibon kiyà," nán na.

¹⁹ Ay tútu nagsaludsud da nga nán da, "Wà giyán naya Amám ta?" nán da.

May nán ne Jesus, "Akkan dà am-ammu, se akkan nu pe ya am-ammu ya Amà. Ata nu am-ammu dà, ay ammu nu kuma pe ya Amà," nán na.

²⁰ Ay nesúru ne Jesus ngámin dedi kitu danní kitu aggipayán da ka pirà kitu Templo. Ngamay áwan na naniliw kaggína, áta akkan pikam ittu tu oras na.

Ya akkan da akangngay kiya kapannán ne Jesus

²¹ Ay nán manin ne Jesus kaggída, "Nu mawe yà, ay sap-sapúlan dà. May akkan kayu wa makangngay kiya kapannán ku, ay matay kayu nga sibbabásul," nán na.

²² Ay tútu nán datu ap-apu datu Judyu, "Magpattal nád? Ta tura na nán na akkan tada nga makangngay kiya kapannán na," nán da.

²³ Ay se manin nán ne Jesus kaggída, "Dakayu, ay ikalawagán kayu. Iyà, ay ilángit tà. Daya ikalawagán na mà-màwa daya pà-pàgan nu, ngamay iyà ay akkan," nán na. ²⁴ "Kinagi ku kadakayu nga matay kayu wa sibbabásul. Ay nu akkan kayu wa mangurug nga iyà ya Nebon ne Dios, ay kurug ga matay kayu nga sibbabásul," nán na.

²⁵ Ay tútu nagsaludsud da kaggína nga nán da, "Tin ka kurug ta?" nán da.

Ay summungbát te Jesus nga nán na, "Nakagì mà kadakayu win. Oray kitu inangngayát ku wa nangisursúru ka panda kídi, ay ittu pikam ya kag-kagiyan ku kadakayu. ²⁶ Ay adu kuma daya ikag-kagi ku mepanggap kadakayu, se adu pe daya tug-tugiban ku, may daya magi-gìna ku kiya nangibon kiyà daya ilaw-lawág ku wala kadaya ngámin tolay, ta ittu daya kurug," nán na.

²⁷ Ngamay akkan da nga naawátan nga e Dios nga Ama na tu nán na. ²⁸ Ay díkod nán ne Jesus manin kaggída, "Ay nu mebáyug dà nga nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay ittu ya akammu nu win nga iyà ya Nebon ne Dios. Ay mammuwán nu pe nga áwan ku wa kinagi nga uray ku kampela ngin, nu di tittu wala daya pekagi naya Amà kiyà daya kag-kagiyan ku," nán na.

²⁹ "Ay abul-bulunan nà peyang ya nangibon kiyà. Ay akkan nà a pagdudoray, áta tittu wala daya pagangammán na daya kuwaan ku," nán ne Jesus.

³⁰ Ay kaggína nga mangag-kagi kadedi, ay adu datu nangurug kaggína.

Ya angngikurug da ke Sairu

³¹ Ay se la nán ne Jesus kadatu Judyu wa mangurug kaggína, "Nu kurugan nu peyang daya kag-kagiyan ku, ay dakayu daya kurug ga tolay ku," nán na. ³² "Ay mammuwán nu ya kinakur-korugán na mepanggap kiyà, ay ittu pe yán ya mangwaya kadakayu," nán na.

³³ Ay tútu nán datu akkan mangurug kaggína, "Gakagaka nakami tu Abraham, ay díkod oray nágan na, ay áwan pikam ma nakaasassu kadakami," nán da. "Ay tura mu nán na mawayáan kami yin nu kuwa!" nán da.

³⁴ Ay tútu nán manin ne Jesus kaggída, "Ikagì ya kurug kadakayu, nga oray iinna ya makabásul, ay tú dayán daya bílang asassu naya básul," nán na.

³⁵ "Ay daya magasassu wala, ay akkan da magdadágat kiya pagasassuwán da. May ya an-anà naya makin-balay, ay ittu ya akkobung na peyapeyang ka áwan panda. ³⁶ Ay díkod nu wayaan nakayu ya An-anà ne Dios, † ay kurug ga mawayáan kayun," nán na.

³⁷ "Ammu a gakagaka nakayu kurug tu Abraham, may oray nu ummán kiyán, ay as-asippatayan dà kammala, áta akkan napatag kadakayu daya kag-kagiyan ku," nán na. ³⁸ "Ikagì ala kadakayu daya pekagi naya Amà kiyà. Ay ummán kayu pe; kuwaan nu pe yala daya ipàwa naya ama nu," nán ne Jesus kadatu Judyu.

³⁹ Ay tútu nán da ke Jesus, "Abraham ya kurug ga apuapu †† mi," nán da.

Ay tútu nán ne Jesus kaggída, "Nu kurug ga gakagaka ‡ nakayu tu Abraham, ay tura nu lugud da di taldan datu kinuw-kuwa na," nán na. ⁴⁰ "May tura dà mán kammin nin na asippatayan! Ay daya kurug nga naginà ke Dios daya ikagiyán ku. Ay áwan na ummán kiyán na kuk-kuwaan natu Abraham!" nán na. ⁴¹ "May daya kuk-kuwaan naya ama nu, ay ittu kammin pe daya kuk-kuwaan nu," nán na kaggída.

Ay tútu nán da manin, "Akkan kami árig tabuwang. Sissa mà ya amaan mi. E Dios mà ala ya ama mi," nán da.

⁴² Ay díkod nán ne Jesus kaggída, "Ay nu kurug nga e Dios ya Ama nu, ay pàgan dà kuma pe, áta atán nà in na naggayát kaggína. Ta akkan ku uray kampela ngin ya nelalbet ku, nu di nà a nebon ne Dios. ⁴³ Ay taanna tura nu di maawátan daya ikag-kagì kadakayu ta!" nán

† Wayaan nada kiya angngasassu naya panagbas-básul. †† "Ama" ki aggúni nga Griego. ‡ "Annánà" ki aggúni nga Griego.

na. "Ò, áta lùsawan nu kurugan daya kag-kagiyan ku,⁴⁴ áta ya amaan nu ay e Sairu, ay túya piyán nu pe kuwaan daya pàwa na. Maragpatay kammala ngin nin, nanggayát kitun kam ka panda kídi. Ay áwan kammala pe yin na kur-kurug kadaya kag-kagiyan na, ta gangay na ya magbusibusid. Ay díkod aggína ya paggayátan ngámin daya busid, ta maragbusid lugud," nán na.⁴⁵ "Ay ittu ya gapu na nga akkan kayu wa mangur-kurug, oray nu ikagì kadakayu ya kurug.⁴⁶ Ay áwan makekagi nga nagbásul là, ta áwan ku wa bas-básul. May oray kagiyan ku ya kurug, ay tura dà akkan kur-kurugan!" nán na.⁴⁷ "Ay daya annánà ne Dios, ay ginaan da daya bàbànan ne Dios kaggída. May ya gapu na nga akkan nu ginaan daya bàbànan ne Dios, ay gapu ta akkan nakayu wa annánà," nán ne Jesus kadatu tolay.

De Jesus se tu Abraham

⁴⁸ Ay díkod tútu summungbát datu Judyu ke Jesus, "Kurug mà tu nán mi nga iSamaria ka nga naar-arán-an," nán da.

⁴⁹ May nán ne Jesus kaggída, "Akkan nà naar-arán-an," nán na, "ngamay pad-padayáwan ku wala ya Amà. May dakayu, ay irupát dà," nán na.⁵⁰ "Akkan ku sap-sapulan ya pakedayáwan ku, ta atán isa nga magsápul ka pakedayáwan ku, nga ittu we Dios nga ittu pe ya mamabásul kadakayu nga mangirupát kiyà," nán na.

⁵¹ "Ikagì kadakayu ya kurug," nán ne Jesus. "Oray iinna ya mangurug kadaya kag-kagiyan ku, ay akkan mataatay yin," nán na.

⁵² Ay tútu nán datu Judyu, "Ammu mi yin, nga kurug naar-aránan ka mà," nán da, "ta natay mà tu apuapu mi ya Abraham se oray pe datu duddúma nga pagbàbànanan ne Dios kitun. Ay tura mu nán na akkan na mataatay yin ya mangurug kiya kag-kagiyan mu!⁵³ Wayya ka ngala nga natù-turáy may tu Abraham ma inagkona mi, onu datu pagbàbànanan ne Dios kitun na natay pe yin? Nágan agpà pe naya pagpadígám kiya baggibaggim ta!" nán da.

⁵⁴ Ay tútu nán ne Jesus, "Nu pad-padayáwan ku ya baggibaggì kampela ngin nin, ay áwan na nga sur-sur-bi. Ngamay ya Amà, ay ittu ya mamadáyaw kiyà. Ittu ya Dios nu wa nán nu,⁵⁵ ngamay akkan nu kammala kurug am-ammu win. May nu iyà, ay am-ammù. Nu nán ku wa akkan ku wa am-ammu, ay magbus-busid dà nga ummán kadakayu. Ngamay am-ammù mà, ay túya ikurug ku daya kag-kagiyan na kiyà," nán na.

⁵⁶ "Tu Abraham ma inagkona nu, ay magpatag ga maginnanáma kiya ilalbet ku, ay naganggam kane masingan nà a kurug," nán na.

⁵⁷ Ay tútu nán datu Judyu kaggína, "Awan mu pikam ma limma púlu dagun, ay tura mu nán na nasingan mu tu Abraham min!" nán da.

⁵⁸ Ay nán ne Jesus kaggída, "Ikagì ya kurug kadakayu, nga kitu akkan pikam ma neanà tu Abraham, ay atán nà in," nán na.

⁵⁹ Ay díkod tútu namídit da kadatu batu ka pamàbà da kuma kaggína, ngamay naglingalingad de Jesus se lummawán kitu amuwág natu Templo.

Tu nangngágas ne Jesus kitu kúláp

⁹ Ay kitu agdal-dalen ne Jesus, ay uwad isa nga tolay ya nasingan na nga kúláp nanggayát kitu nekeanà na.² Ay nagsaludsud datu tù-tùgúdán na kaggína nga nán da, "Misturu, iinna nád ya nagbásul, ta tura kúláp nga neanà idi nga tolay? Daya maganà kaggína, onu aggína kampela ngin nin?" nán da.

³ May nán ne Jesus nga summungbát, "Akkan básul nedi ya tolay onu daya mannákam na ya nekakúláp na. May kúláp ta senu mepassingan ya ammanakabal-in ne Dios.⁴ Ay gapu ta sibbibiyág gà pikam, ay masápul la kuwaan ku daya ipàwa naya nangibon kiyà, ta áwan ta màwa ngin nu gabi yin," † nán na.⁵ "Ta kiya kaatán ku pikam ka biyág ked kalawagán ni, ay iyà ya árig dílag kadaya tolay kídi kalawagán," nán na.

⁶ Ay kane makagi na datun, ay naglútáb kitu lusà, se na neluy-luyluy kitu tápù, se na pinagbalin ka lupang. Ay se na nepitpet tu lupang kitu mata natu kúláp.⁷ Ay se na nán kaggína, "Mawe ka nga magidárup kiya pisung nga agdidigútán ka Siloe," nán na. (Ay ya sarut naya Siloe, ay Nebon.) Ay tútu nawe tu tolay, ay se la magidárup, ay makasingan kurug gin.

⁸ Ay kane masingan datu keliyán na se datu tolay nga makelásin kaggína nga aggína tu begár, ay nán da, "Di mà tu idi tu tolay ya magtutúgaw peyang nga magbegár?" nán da.

⁹ Ay nán datu duddúma, "Ò. Aggína kurug," nán da. May datu duddúma, ay, "Akkan," nán da, "may kamur-murangán na ngala," nán da.

Ay díkod nán natu tolay yin, "Kurug ga iyà tu begár," nán na.¹⁰ Ay díkod tútu sinal-saludsúdán da ngin nga nán da, "Tura ka lugud makasingan nin?" nán da.¹¹ Ay summungbát nga nán na, "Tu tolay ya nangngágan ka Jesus, ay nangiluy-luyluy kanu ki lútáb na ki lusà a nangwa ka lupang, ay se na ipitpet kitu matà, ay se nà pinapan pinagidárup ka Siloe. Ay tútu nawe yà a kurug nagidárup, ay tú win tu nakasingan ku win," nán natu tolay.

¹² Ay tútu sinaludsud da kaggína, "Kawà naya giyán na ngin," nán da. May, "Di yà ammu," nán na.

Tu nangngalùsaw datu Pariseo kitu naagásan nga kúláp

¹³ Ay díkod datu tolay, ay nippán da ngin tu kúláp kitun na makasingan nin kitu giyán datu Pariseo.¹⁴ Ay tu inangwa ne Jesus kitu lupang se inangngágas na kitu mata natu kúláp, ay Sabado.¹⁵ Ay díkod datu Pariseo, ay nagsaludsud da kaggína nu napaanna tu inakasingan na. Ay nán na kaggída, "Atán tolay ya nangipitpet ka lupang kitu matà, ay se yà nawe nagidárup, ay tútu makasingan nà in," nán na.¹⁶ Ay díkod nán datu duddúma nga Pariseo, "Akkan na nebon ne Dios yán

† Ya mabalín na piyán na ipakammu ay ya pannakatay na.

na tolay, ta di na ngilínan ya algaw wa aggiimáng," nán da.

May nán datu duddúma, "Wayya la nga makàwa ya maragbásul ka ummán kadayán na nakas-kasdáaw?" nán da. Ay díkod nàwa nga nagkakagúra da.

¹⁷ Ay tútu nán da manin kitu tolay, "Ay ikaw, nágan naya makagim ka mepanggap kitu nangágas kiya matám," nán da.

"May isa nga mannakabalin na pagbàbànanan ne Dios," nán na.

¹⁸ Ay díkod datu ap-apu datu Judyu, ay akkan da ngin na kurugan na kúláp kitun nga makasingan nin. Inayabán da pikam mala datu mannákam na. ¹⁹ Ay se dada saludsúdán nga nán da, "Kurug ga an-anà nu idi? Ay kurug ga neanà a kúláp?" nán da. "May taanna tura lugud da makasingan nin?" nán da.

²⁰ Ay summungbát datu mannákam na, "Kurug mà a an-anà mi, ay kurug pe ya neanà a kúláp," nán da.

²¹ "Ngamay akkan mi ammu nu taanna tura makasingan nin," nán da. "Ay akkan mi pe ya am-ammu nu iinna ya namakasingan kaggína. Saludsúdán nu kampela ngin nin. Oray ta nanákam pe yin. Aggína kampela ngin nin ya magsungbát tin," nán datu maganà. ²² Nán da kiyán datu mannákam na ta mansing da kadatu ap-apu datu Judyu. Ata nán datu ap-apu datu Judyu nga pataláwan da kiya sinagoga da nu atán mangagi nga e Jesus ya Nebon ne Dios, ay tútu magansing da. ²³ Ittu tu gapu na nga nán datu mannákam na, "Nanákam min, ay aggína kampela ngin nin ya saludsúdán nu" nán da.

²⁴ Ay tútu inayabán da manin tu tolay. Ay nán da kaggína, "E Dios ngala ya padayáwan mu. Ta dakami, ay ammu mi nga maragbásul tun na tolay," nán da.

²⁵ Ay tútu summungbát manin nga nán na, "Di yà ammu nu maragbásul onu akkan," nán na. "May tú idi ya ammù: Kitun ay kúláp pà. Ngamay kidi yin ay makasingan nà mà in," nán na.

²⁶ Ay díkod tútu sinaludsud da kaggína nga nán da, "Nágan lugud tu kinuwa na nga nangágas kitu matám," nán da. ²⁷ Ay nán na, "Nakagi mà kadakayu win, may di dà mà kurugan. Ay taanna tura nu manin na piyán na ginán! Piyán nu agpà pe ta, ya magbalin ka pasúrut na?" nán na kadatu Judyu.

²⁸ Ay díkod tútu inal-alngán da nga nán da, "Ikaw á ya pasúrut na, ta dakami, ay pasúrut nakami tu Moses," nán da kaggína. ²⁹ "Ay ammu mi nga inamomanán ne Dios tu Moses. May nu panggap kiyán na tolay, ay akkan mi am-ammu ya naggayatán na," nán da.

³⁰ Ngamay nán na manin, "Pagballà takayu lugud, ta tura nu akkan ammu ya naggayatán na, ay aggína mà ya namakasingan kiyà," nán na. ³¹ "Ay ammu tada mà a akkan na gì-ginán ne Dios daya maragbásul. Ngamay daya mamatag kaggína, ay se daya mangikabon kaggína, ay ittu dayán daya ginán na. ³² Ata naggayat kitu nekàwa naya kalawagán, ay áwan tada pikam ma nagina nga namakasingan ka tolay ya neanà a kúláp," nán na. ³³ "Ay nu akkan na gayát ke Dios yán na tolay,

ay áwan na pe ya mabalin na kuwaan," nán na. ³⁴ Ay summungbát da kaggína, "Neanà ka se ummabay ka nga maragbásul, ay tura la ikaw win ya aggintu-tùgud kadakami!" nán da, ay se da pinatálaw win.

³⁵ Ay kane magina ne Jesus nga pinalawán da pe yin tu kúláp pa makasingan nin kitu sinagoga da, ay sinap-sápul na. Ay kane masmà na, ay nán na, "Mangurug ka ngin kiya nengágan da kitun ka An-anà Tolay?" nán na. ³⁶ Ay summungbát tu tolay nga nán na, "Apu, ikagim mán nu iinna yán, ta senu mangurug gà kaggína," nán na. ³⁷ Ay tútu nán ne Jesus, "Nasingan mu win, ta ittu ya kaum-umomán mu," nán ne Jesus. ³⁸ Ay díkod tútu nán nату tolay, "Apu, mangurug gà in kikaw," nán na, ay se na dinay-dáyaw we Jesus.

³⁹ Ay tútu nán ne Jesus, "Inumbet tà ked kalawagán ni ta senu mapaglásin daya makammu ke Dios se daya akkan makammu. Daya akkan pikam makammu ke Dios, ay ummán da ka kúláp, may pagladdangan kuda. May daya makammu ke Dios nga nán da, ay tú dayán daya sikkukúláp pikam," nán ne Jesus.

⁴⁰ Ay gapu ta adanni datu duddúma nga Pariseo kaggína, ay nagina da. Ay tútu sinaludsud da kaggína, "Kúláp kami pe ka nán mu ta!" nán da. ⁴¹ Ay tútu nán ne Jesus kaggída, "Nu kúláp kayu kuma, ay piyán nu nga ammuwan ne Dios, ay díkod akkan nakayu pabasúlan. May gapu ta makasingan kayu wa nán nu, ay akkan nu piyán ammuwan ne Dios, ay díkod ittu ya ammbásul na kadakayu," nán ne Jesus kadatu Pariseo.

E Jesus ya árig nga namáru nga maragtarakan kadaya karneru

10 Ay nán manin ne Jesus kitu kowad na nga mangisur-súru, "Ikagi kadakayu ya kurug. Ya tolay ya umunè kiya kurál karneru nu lumná, nga akkan na manalen kiya gagyangán na, ay maragtákaw yán," nán na. ² "Ya lumná kiya gagyangán naya kurál ay ittu ya magtar-tarakan kadaya karneru, ³ áta ilukát lugud naya magbantáy kiya gagyangán. Ay magina daya karneru ya alangáag na nga magkarraw kadaya ngag-ngágan da, ay túya umbet da, ay ilawán nada. ⁴ Ay nu melawán nada ngámin nin, ay magin-inunna kaggída, ay díkod datu karneru, ay unudan da pe yin, áta memad da ya úni na. ⁵ Ata akkan wayya nga kumíwid daya karneru kiya sab-sabáli nga tolay, nu di da pagtataláwan, ta akkan da kemunán ya úni na," nán na.

⁶ Nepangárig ne Jesus idi kaggída, may di da nga maaw-awátan tu piyán na nga kagiyan kaggída. ⁷ Ay tútu nán na manin kaggída, "Ikagi ya kurug kadakayu. Iyà ya árig ga gagyangán naya kurál daya karneru. ⁸ Ay ngámin datu nagin-inona kiyà nga nagtùgud ka busid, ay árig datun ya maragtákaw. Ngamay daya karnerù, ay akkan da pe ya kumíwid kaggída. ⁹ Ata iyà ya árig gagyangán. Ay oray iinna ya lumná a manalen kiyà, ay igdù ku, ay mabalin na ya lumawán se lumná a magsápul ka kanan na. ¹⁰ Ay daya maragtákaw, ay gumákat da ngala nga magtákaw se magraw-rawat se

magpatay. May nu iyà, ay inumbet tà ta senu mabiyág daya tolay, ay se pumiya pà nang ya biy-biyág da."

¹¹ "Iyà ya árig ga kaindúán na maragtarakan kadaya karneru. Ay ya nindù a maragtarakan, ay piyán na nga aggína ngala ya matay gapu kiya angngigdù na kadaya karneru na. ¹² Ay ya manglu wala nga magtarakan kadaya karneru, ay panáwan nada nu malágib na daya ulolag ga umbet ta magkán kadaya tarakan na, áta akkan na nga kuw-kuwa da. Ay díkod makálà ya ulolag kaggída, ay ittu ya kasip-siparà da pe yin.

¹³ Magtálaw ya manglu nu umbet daya ulolag, áta makitangdán nala, ay áwan na nga agkikenga kadaya karneru."

^{14, 15} Ay nán ne Jesus manin, "Iyà ya kaindúán na maragtarakan. Ya angngammu naya Amà kiyà se iya angngammù kaggína, ay páda na pe ya angngammù kadaya karnerù, se iya angngammu da kiyà. Ay túya ipalúbus ku wala ya pannakatay ku gapu kaggída," nán na. ¹⁶ "Ay atán da pikam ma karnerù a áwan pikam kidi ya kurál ku. Masápul pe nga ayabán kuda, ay ginán da pe ya úni ku. Ay díkod tang-tangakuralán da ngámin, ay sissa pe ya magtagasíngan kaggída ngin."

¹⁷ "Ya Amà, ay pà-pàgan nà, áta idde ku wala ya biyág ku gapu kadaya tolay ku, ay se ku alà kammin," nán na. ¹⁸ "Awan na makabalín na makapatay kiyà. May iyà ala ya mangipalúbus kiya katay ku, se mabalín ku kammin ya lumtu kampela ngin nin. Ata ittu mà yán ya ipàwa naya Amà kiyà," nán na.

¹⁹ Ay kane makagi na datun, ay nàwa nga nagkakagúra manin datu Judyu ki mepanggap kaggína. ²⁰ Ata adu kaggída ngin tu magkuna nga, "Magallut kammala yanin ta naar-aránan. Kannán nu gi-ginán yán!" nán da. ²¹ Ngamay datu duddúma, ay nán da, "Akkan ummán kiyán ya aggun-úni daya maar-aránan," nán da. "Ta wayya ngala nga mabalín daya ar-áran ya mangágas kadaya kúláp?" nán da.

Tu nangngalúsaw datu Judyu ke Jesus

²² Ay kane amiyán, ay ittu tu kàwa natu piyasta nga Hanukka † ka Jerusalem. ²³ Ay uwad nge Jesus nga magdal-dalen kitu saguyáb natu Solomon kitu amuwág natu Templo. ²⁴ Ay kane masingan datu Judyu, ay inaribungbong da, ay se da nán kaggína, "Nganna agpà ya kabayág naya angngagim kiya kurug, ta!" nán da. "Nu ikaw kurug ya Nebon ne Dios, †† ay ikagi mu wala kadakami," nán da.

²⁵ Ay nán ne Jesus, "Kinagi mà kadakayu win, may akkan dà mà kur-kurugan," nán na. "Ata daya nakas-kasdáaw wa kuk-kuwaan ku, gapu kiya ammanakabalín naya Amà, ay ittu dayán daya mangipakammu kiyà kadakayu," nán na. ²⁶ "Ngamay akkan kayu wa mangur-kurug, áta akkan kayu neráman kadaya árig karnerù," nán na. ²⁷ "Ginán daya karnerù ya úni, ta amammu kuda. Ay túya kumiwid da kiyà. ²⁸ Ay biyágan kuda ka áwan panda. Ay díkod akkan da mapánis sin, ay se áwan ya makàpal kaggída kiyà. ²⁹ Ay nidde naya

† Ittu idi tu piyasta da nga angngikarárag da kitu Templo. †† Onu "Cristo"

Amà dayán kiyà. Ay aggína pe ya katurayán kiya ngámin, ay túya áwan oray isa nga makàpal kaggída kiya biyáng naya Amà. ³⁰ Ata sissa kami se iya Amà," nán ne Jesus kadatu Judyu.

³¹ Ay díkod tútu namídit manin datu Judyu ka batu ka pamangat da ke Jesus. ³² Ngamay nán na kaggída, "Adu win datu kinuw-kuwà a napiya nga nepàwa ne Ama kiyà. Ay nágan na kadatun ya pamangtán nu kiyà ta!" nán na kaggída.

³³ Ay summungbát datu Judyu, "Akkan mika wayya nga bangtan ka mepanggap kadaya kinuw-kuwám nga napiya, nu di ya mepanggap kadaya kag-kagiyam ma pangirupát mu ke Dios. Ata isa ka pe la nga tolay, ay tura mu wa ipàda ke Dios ya baggibaggim pe!" nán da.

³⁴ May nán ne Jesus, "Nesúrát mà kadaya libru nu nga, 'Nán ku nga diyos kayu pe,' nán na," nán ne Jesus.

³⁵ "Nengagánan ne Dios datu ap-apu nga nagkakagiyán na kitu bàbànan na kitun ka diyos. Ay tun na nesúrát ta bàbànan na, ay akkan tada wayya nga maul-ulis," nán na. ³⁶ "Ay tura nu nán na irupát ku nge Dios kane kagiyam ku nga An-anà nà nge Dios. Ay iyà ya piníli na nga ibon na kidi ya kalawagán. ³⁷ Nung kuma nu akkan daya ipàwa ne Amà daya kuk-kuwaan ku, ay túyán rabbang dà a akkan kur-kurugan. ³⁸ Ngamay gapu ta daya ipàwa na daya kuwaan ku, ay pàgan nu kuma, oray nu akkan dà kur-kurugan, ta senu mammuwán nu pà nang nga ya Amà, ay atán kiyà, ay atán nà pe kaggína," nán na. ³⁹ Ay tútu piyán da manin na tiliwan, may nilming nada.

⁴⁰ Ay tútu nagulli manin ne Jesus kitu panidmáng natu wángag Jordan, nga namaw-bawtisarán natu Juan kitun. Ay nag-agyán kitúni. ⁴¹ Ay adu datu tolay ya gummánat kaggína. Ay nán da, "Awan nàwa natu Juan na nakas-kasdáaw, ngamay ngámin datu kinag-kagi na ka mepanggap kidi nga tolay, ay kurug da ngámin," nán da. ⁴² Ay díkod adu datu nangurug kaggína kadatu tolay kitúni.

Tu nekatay ne Lazaro

11 Ka íli nga Betania nga íli de Maria se de Marta, ay atán na magtakit nge Lazaro nga wagi da.

² Idi nga Maria, ay aggína kam tu nangikilapu ka talibangug kitu bingil ne Apu Jesus, ay se na ligesán kammin kitu abù na. Ay e Lazaro nga wagi na, ay magtakit. ³ Ay díkod nepadámag de Maria se Marta ke Jesus nga nán da, "Apu, magtakit tu pà-pàgan mu wa opun mu," nán da.

⁴ Ay kane magina ne Jesus tu dámag, ay nán na, "Akkan ipatay ne Lazaro yán na sinakit na, nu di lugud da ittu ya pakedayáwan ne Dios. Ay oray pe iyà nga An-anà na, ay mapadayáwan nà pe," nán na.

⁵ Ay de Lazaro nga magwawági, ay pà-pàgan ne Jesus da. Ay tútu ⁶ nakaduwa ngala kitu giyán da nga íli nanggayát kitu nakagina na nga magtakit nge Lazaro. ⁷ Ay se na la nga nán kadatu tù-tùgúdán na, "Magulli tada kammin ka Judea," nán na.

⁸ Ngamay nán da kaggína, “Misturu,” nán da, “akkan pikam ma nabayág tu tagge da nga anùtò kikaw datu Judyu kattoni, ay mawe ka manin kannán!” nán da kaggína.

⁹ Ay tútu nán na kadatu tù-tùgúdán na nga netalpád, “Di mà a sangapúlu se duwa nga oras ya algaw?” nán na. “Ay díkod nu algaw ya annalen naya tolay, ay akkan na metà-tàdul, áta nawada. ¹⁰ Ngamay nu magadámag, ay ittu ya agketàdul na,” nán na.

¹¹ Ay se na nán manin, “Nge Lazaro nga opun tada, ay atán nin na matúdug, may mawe ku lukagan,” nán na. ¹² “Apu,” nán datu tù-tùgúdán na, “nu nakatúdug gin ay bumílag lugud din á,” nán da, ¹³ Ngamay tu piyán ne Jesus kagiyan, ay natay yin ne Lazaro. Ngamay dalínán da nu kurug matúdug gala nga magimáng tu nán ne Jesus.

¹⁴ Ay tútu kinagi lugud dala ngin ne Jesus kaggída, “Natay ye Lazaro win,” nán na. ¹⁵ “Ay maganggam mà, ta áwan nà ka giyán na kitu di na pikam ma nekatay, ta senu mangurug kayu nu masingan nu ya kuwaan ku,” nán na. “Dádun lugud ta mawe tada ka giyán na,” nán na. ¹⁶ Ngamay e Tomas nga nengágan da pe ka Síngin, ay nán na kadatu kabbulun na, “Mawe tada pe, oray metangatay tada kaggína,” nán na.

Jesus ya mamaltu se mamiyág

¹⁷ Ay kane makadatang de Jesus sin, ay nagina na nga nakappát tin tu Lazaro kitu lúbù na. ¹⁸ Ad-adanni ya Betania ka Jerusalem, ta tal-tallu kilumitru tu kadayyu na. ¹⁹ Ay adu pe datu Judyu wa inummang nga mangiaringringa kade Marta se Maria gapu kitu wagi da.

²⁰ Ay kane magina ne Marta nga atán nin ne Jesus, ay lumawán na mawe manabat kaggína. Ay nabansi ye Maria kitu unag natu balay. ²¹ Ay nán ne Marta ke Jesus, “Apu, nu uwad ka kuma ngala kitun, akkan kuma nga natay tu wagi mi,” nán na. ²² “May ammù nga oray kidi nga oras, ay idde ne Dios oray nágan naya agngan mu kaggína,” nán ne Marta ke Jesus.

²³ Ay tútu nán ne Jesus ke Marta, “Lumtu kammin ya wagi mu,” nán na. ²⁴ May nán ne Marta kaggína, “Ammù á nga lumtu kammin nu iya kamuddiyánan na algaw,” nán na. ²⁵ Ay tútu nán ne Jesus, “Iyà ya mamaltu se ya mamiyág,” nán na, “ta oray nu iinna ya matay, nu nangurug kiyà, ay mabiyág kammin, ²⁶ ay se mabiyág ka áwan panda, ay akkan na mesibna ngin ke Dios, ta nangurug kiyà in. Ay kurugam idi?” nán na. ²⁷ “Ò, Apu,” nán na. “Kurugan ku nga ikaw ya An-anà ne Dios nga Nebon na kidi ya kalawagán,” nán ne Marta.

Tu nammaltu ne Jesus ke Lazaro

²⁸ Ay kane makagi ne Marta datun nin, ay nagulli kammin kitu balay da, se na nearatát ke Maria ya, “Atán nin ne Misturu, ay paayabán naka,” nán na. ²⁹ Ay kane magina ne Maria tun, ay nagkirut ta lumawán nga mawe kitu giyán ne Jesus. ³⁰, ³¹ Ay inunud datu Ju-

dyu wa mangiaringringa kaggína, ta dálin da nu mawe kitu lúbù a magsángit. Ngamay akkan pikam ma lin-umnà e Jesus kitu ili, ta uwad pikam kitu nanabtán ne Marta kaggína.

³² Ay kane makadatang nge Maria kitu giyán ne Jesus, ay nagpalintud kitu àràng na nga nán na, “Apu, nu atán ka kuma kanedi kitun, ay akkan kuma nga natay tu wagi mi,” nán na.

³³ Ay kane din na masingan ne Jesus nga sumángit te Maria se datu Judyu wa gumun-gunud kaggína, ay nariribù se nagpannakit pàrang. ³⁴ Ay tútu nán ne Jesus, “Kawà naya nangitamnán nu kaggína?” nán na. Ay nán da, “Atán kiyán, Apu. Dadin sinnan,” nán da. ³⁵ Ay summángit pe ye Jesus. ³⁶ Ay tútu nán datu Judyu wa, “Pà-pàgan na kurug pàrang tu Lazaro,” nán da. ³⁷ Ngamay datu duddúma, ay nán da, “Inagásan na tu kúláp kitun, ay akkan na nád pe nabalinán na napabílag tu Lazaro, senu akkan natay?” nán da.

³⁸ Ay nagpannakit pàrang manin ne Jesus. Ay umadanni kitu lúbù. Imbután na pínát tu lúbù na, ay abay nga dalumpenág ga batu tu gitap na. ³⁹ Ay se na nán, “Ippà nu ya batu,” nán ne Jesus. Ngamay nán ne Marta, “Nabuyù in, Apu, ta nakappát tin,” nán na.

⁴⁰ Ay tútu nán ne Jesus, “Nakagi mà kikaw win, nga nu mangurug ka, ay masingan mu ya ammanakabalin ne Dios!” nán na. ⁴¹ Ay tútu nesùlin da tu batu. Ay naglángad de Jesus se na nán, “Ama, magiyáman nà, ta ginina nà. ⁴² Ammù a ginán nà peyang, may kagiyan ku wala ta senu dedi ya tolay ya atán kidi, ay kurugan da nga ikaw ya nangibon kiyà,” nán na.

⁴³ Ay kane makagi na datun ay nán na nga nepáuy, “Lazaro, lumawán ka,” nán na. ⁴⁴ Ay tútu lumawán tu natay nga sibbabadbad datu íma na se datu bingil na ka lúpùs. Ay tu murang na, ay nakalumútán pe ka lúpùs. Ay tútu nán ne Jesus kadatu tolay, “Ubbadán nu win, senu manalen kampela ngin na mawe,” nán na.

Tu aggasippatay datu ap-apu datu Judyu ke Jesus

(Mat 26:1-5; Mar 14:1-2; Luc 22:1-2)

⁴⁵ Ay adu kadatu Judyu wa inummang ka balay de Maria nga nepaggiinnatay tu nangurug ke Jesus kane masingan da tu kinuwa na. ⁴⁶ Ngamay datu duddúma ay nawe da nga kinagi kadatu Pariseo datu kinuwkuwa ne Jesus. ⁴⁷ Ay díkod datu Pariseo se datu ap-apu datu pappádi, ay miníting da ngámin datu ap-apu datu Judyu nga nán da, “Nágan naya kuwaan tada ngin,” nán da, “ta adu win daya nakas-kasdáaw wa kinuwkuwa nayán na tolay,” nán da. ⁴⁸ “Ay nu bay-bay-án tada ngala yán, ay mangurug ngámin daya tolay kaggína, ay get nu pagbalinan da ka ári da kampela ngin. Ay díkod nu mapakuna, ay umbet daya agtuturáy ka Roma ay se da nga dadàlan ya Templo tada, ay se oray pe daya ngámin il-ili tada,” nán da.

⁴⁹ Ngamay e Caifas nga nangátu wa pádi kitun na dagun, ay nagúni nga nán na, “Awan nu tútu wala nga ammuammu!” nán na. ⁵⁰ “Akan nu ammu nga napipiya ngala nga isa nga tolay ya matay para kadaya ngámin na tolay may ngámin ili ya madadál?” nán na.

⁵¹ Ya kinur-korugán na, ay akkan wayya nga uray kampela ne Caifas sin tu kinagi na, may gapu ta aggína tu nangátu wa pádi, ay nepekagi yala ne Dios kaggína tun ka angngipakammu na kitu kebasu ne Jesus gapu kadaya Judyu. ⁵² Ay akkan nala nga gapu kadaya Judyu, nu di ta senu mapaggaamong ne Dios daya annána na nga atán kadaya nagbal-baláki nga giyán kídi kalawagán.

⁵³ Ay díkod nanggayát kitun na algaw, ay nagga-amomán datu ap-apu datu Judyu nu paannán da tu mamatay ke Jesus. ⁵⁴ Ay díkod akkan nin na nagpassingan de Jesus se datu tù-tùgúdán na kadatu tolay ka Judea. Nawe da nagag-agyán nala ngin kitu íli Efraim nga adanni kitu ir-ir-er.

Tu nangngikilapu ne Maria ka bang-bangug kadatu bingil ne Jesus

(Mat 26:6-13; Mar 14:3-9)

⁵⁵ Ay tagay pe yin tu Piyasta daya Judyu nga Paskuwa. Ay adu datu tolay ya nagtutúdu nga mawe ka Jerusalem nga naggayát kadatu il-íli da, ta umang da nga dalusán datu baggibaggi da kiya akkan pikam ma piyasta ta ittu tu gangay da. ⁵⁶ Ay sap-sapúlan datu tolay nge Jesus. Ay kane maur-urnung da kitu Templo, ay nagsisinnaludsud da nga nán da, “Nágan naya nán nu, umbet nád da makipiyasta?” nán da. ⁵⁷ Ay díkod din datu Pariseo se datu ap-apu datu pappádi, ay nepadámag da nga nu iinna ya makammu kiya giyán ne Jesus, ay ipakammu na kuma kaggída, ta senu tiliwan da.

12 Kitu annam pikam ma algaw se yala nga itu Piyasta nga Paskuwa, ay nawe de Jesus ka Betania nga íli natu Lazaro, tu pinaltu na nga laláki. ² Ay sinangaili dada kitun na gidám. Ay e Marta tu magadudduy-ág kitun, ay e Lazaro tu kaduwa ne Jesus kitu panganán da nga tebol. ³ Ay nangalà e Maria ka tangabutilya kitu denu nardo, nga ittu tu kabanorán na denu ta áwan na nga kibukibug. Ay se na ikilapu kadatu bingil ne Jesus, ay se na kammin na ligesán kitu abù na. Ay tútu nagalibàbà tu bangug na kitu unag natu balay. ⁴ Ay tu Judas Iscariote, nga tù-tùgúdán kam ne Jesus nga ittu ya mamatiliw kaggína nu kuwa, ay nagúni nga nán na, ⁵ “Taanna tura da akkan na neláku idi ya denu ta idde da kuma kadaya napubri ya paglakúwán da! Tallu gatut nga dinari † ya banor nedi a!” nán na. ⁶ Ay nán na ngala tun, akkan gapu ta pàgan na kurug datu napubri, nu di gapu ta aggína tu magik-ikkam kitu pirà da, ay magtak-tákaw kadatun áta maragtákaw lugud.

⁷ Ngamay nán ne Jesus ke Judas, “Bay-án mu wala. Ay pesirù mu wala kaggína daya duddúma ta sagána na ka para kiya pannakatay ku,” nán na. ⁸ “Atán peyang nga kabulun nu daya napubri, ngamay nu iyà ay akkan,” nán na.

⁹ Ay adu pàrang kadatu Judyu ka Jerusalem tu nakagina nga atán ne Jesus ka Betania. Ay díkod nawe

† Ya dinari ay ittu ya pirà da kitun. Ya tallu gatut nga dinari ay swilduwan naya isa nga tarabador ki makadagun.

da kattoni, may akkan nala gapu ke Jesus, nu di gapu ta piyán da pe sinnan ne Lazaro wa pinaltu na. ¹⁰ Ay pinalánu datu ap-apu datu pappádi nga patayan da pe nge Lazaro, ¹¹ ta gapu kaggína, ay adu daya Judyu wa sumibna ngin kaggída ta mangurug da ke Jesus sin.

Tu nammatag datu tolay ke Jesus ka Jerusalem

(Mat 21:1-11; Mar 11:1-11; Luc 19:28-40)

¹² Ay kitu láwa na ay nadámag datu adu wa tolay ya nakipiyasta, nga magiddatang nge Jesus sin ka Jerusalem. ¹³ Ay tútu naggalà da ka palátang nga ittu datu netay-táyag da nga mawe summabat ke Jesus. Ay nán da, “Madáyaw we Dios,” nán da nga nesar-sáraw.

“Madáyaw ya Nebon ne Apu nga ári kid Israel,” nán da.

¹⁴ Ay e Jesus, ay magtatákay ka urbun asnu nga inalà da kitu dálen. Ay díkod nàwa nga kurug tu nesúrat ta bàbànan ne Dios kitun nga nán na,

¹⁵ “Dakayu wa iJerusalem, ay akkan kayu wa mansing ngin, ta ya ári nu, ay umbet tin, nga magtatákay kiya urbun asnu,” nán natu nesúrat.

¹⁶ Ay datun na nesúrat, ay akkan pikam ma naawátan datu tù-tùgúdán ne Jesus kitun. May kane likud ne Jesus nga nawe kammin ka lángit, ay ittu win tu inakadamdam da kitu nán natu nesúrat, áta nàwa da kurug ke Jesus.

¹⁷ Ay datu adu wa tolay nga nakasingan kitu inammaltu ne Jesus kitu Lazaro kane palawanan na kitu lúbù, ay nepad-padámag da tu nàwa. ¹⁸ Ay díkod ittu pe tu gapu na nga adu datu nawe summabat ke Jesus, ta nagina da tu nakas-kasdáaw wa kinuwa na. ¹⁹ Ay tútu nán datu Pariseo kitu isaisa kaggída, “Sinnan nu kod. Awan tada nga mà-màwa ngin. Pasúrut na ngámin nin daya tolay,” nán da.

Tu nangngikagi ne Jesus kitu katay na

²⁰ Ay uwad da pe nga iGrecia nga nakipiyasta nga nepagdáyaw ke Dios ka Jerusalem. ²¹ Ay nawe da ke Felipe nga iBetsaida ka probinsiya Galilea, nga nán da, “Apu, piyán mi pe nga sinnan ne Jesus,” nán da. ²² Ay tútu nawe kinagi ne Felipe ke Andres, ay se da nawe nga duwa nga nepakammu ke Jesus.

²³ May nán ne Jesus kaggída, “Màwa nga tagay yin ya katay ku wa nengágan da kitun ka An-anà Tolay. ²⁴ Ay ikagi kadakayu nga ya isa nga bukal la aggi, ay kurug ga akkan na mapaadu nu akkan munna nga metaman se la tumúbu, ta senu magbúnga ka ad-adu win.

²⁵ Daya magkikenga kiya biyág da kídi kalawagán, ay killotán da ya kurug pakabiyágan da ka áwan panda, ngamay daya akkan magkikenga kiya biyág da kídi ya kalawagán, ay aggída ya biyágan ne Dios ka áwan panda. ²⁶ Nu iinna ya maminya nga magsurbi kiyà, ay masápul la taldan nà se kumíwid kiyà, ta senu oray wà naya giyán ku, ay atán pe. Ay ya magsurbi kiyà, ay pàgan ne Ama,” nán ne Jesus.

²⁷ “Ay kídi yin, ay mariribù à. Nán ku nád nga, ‘Ama, il-ísi nà kadedi ya mà-màwa kiyà!’ nán ku nád? May akkan ku màwa yán, ta ittu mà ya gapu naya kaatán ku

kídi," nán na. ²⁸ Se na nán ke Dios, "O Ama, padayáwam ya ngágan mu," nán na. Ay tútu uwad úni ya naggayát ka lánngit nga nán na, "Napadayáwan ku win, may padayáwan ku manin," nán na.

²⁹ Ay datu tolay ya magsisikád kitúni, ay nagina da pe tu úni, may dálin da nu nagaddug. May nán datu duddúma nga, "Inamomanán anghel," nán da.

³⁰ Ay tútu nán ne Jesus kaggída, "Akkan wayya nga nakagi tun na úni ka para kiyà kampela ngin nin, may nakagi tun ³¹ ta senu mammuwán nu nga tagay yin ya anggayát naya kaukum naya kalawagán, ay ittu pe yin ya anggayát naya kaábà ne Sairu nga ittu ya mangitururáy kídi kalawagán," nán na. ³² "Ta nu mebáyug gà in, ay ayuyútan ku ngámin nin daya tolay nga mangurug kiyà," nán ne Jesus. ³³ Kinagi na tun ka angngipakammu na nu wà ummán naya katay na.

³⁴ Ay nán datu tolay ya summungbát, "Taanna, tura mu nán na masápul la mebáyug ya nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay nán naya nesur-súrát ta bàbànan ne Dios nga mabiyág ya Cristo ka áwan panda! Iinna yán na nengágan da kitun ka An-anà Tolay ta?" nán da.

³⁵ Ay tútu summungbát te Jesus nga nán na, "Iyà nga árig wada, ay mepagyán nà kadakayu pikam ka mak-arú. Umbet kayun lugud kiya wada, ta atán pikam kadakayu, ta senu akkan nakayu wa maábà ya árig gibat. Ata daya manalen kiya nagibat, ay akkan da nga ammu ya pam-pameyag da," nán na. ³⁶ "Mangurug kayu lugud din kiya wada, kiya kaatán na pikam ta senu magbalin kayu ka tolay ya nawadaán nin," nán ne Jesus.

Ay kane mabalin ne Jesus nga mangagi kadatun, ay nawe yin se la nagsir-sirù kaggída.

Tu akkan angngurug datu Judyu ke Jesus

³⁷ Ay oray adu datu nakas-kasdáaw wa kinuw-kuwa ne Jesus nga nasingan datu tolay, ay akkan da kammala nga nangurug kaggína. ³⁸ Ay díkod nàwa nga kurug tu nán natu Isaias nga pagbàbànanan ne Dios kitun nga nán na kídi,

"Apu, tura la nga áwan na mangurug kadaya ibàbà-nán mi! Ay tura pe áwan mayát ta mangurug kadaya pangipassingannán ne Apu kiya ammanakabalin na!" nán tu Isaias.

³⁹ Ya gapu na nga akkan da nga mangurug, ay kinagi pe natu Isaias,

⁴⁰ "Pinakúláp ne Dios daya mata da. Pinakulnit na daya ur-uray da, áta lùsawan da kammala nga sisínán se awátan, ta get nu magulli da nga mangurug kiyà, nán ne Dios, se kuda tagappoliyán nin," nán natu Isaias.

⁴¹ Nekagi tu Isaias datun, áta nasingan na tu diláng ne Jesus kitun, nga ittu tu gapu natu inangngibàbànan na ka mepanggap kaggína.

⁴² May oray nu ummán kiyán, ay adu kadatu ap-apu datu Judyu tu nangurug ke Jesus. Ngamay akkan da nga nepad-padláv, ta mansing da kadatu Pariseo, ta get nu pataláwan dada kadatu sinagoga da. ⁴³ Ay se pì-

piyán da ya agdáyaw daya kapáda da nga tolay kaggída ngam iya ammatag ne Dios kaggída.

⁴⁴ Ay kane magúni manin ne Jesus, ay kinggat na nga nán na kadatu tolay, "Nu iinna ya mangurug kiyà, ay akkan nala nga iyà ya kurugan na, nu di pe ya nangi-bon kiyà," nán na. ⁴⁵ "Ay ya makasingan kiyà, ay nasingan na pe yin ya nangibon kiyà. ⁴⁶ Inumbet tà kídi kalawagán nga árig dílag daya ngámin tolay, ta senu ngámin daya mangurug kiyà, ay akkan da ngin na árig magadámag," nán na. ⁴⁷ "Ay nu iinna ya makagina kadaya bàbànan ku, se na akkan na kur-kurugan, ay akkan na iyà ya mamabásul kaggína, ta akkan nà inumbet ta magpabásul kadaya tolay kídi kalawagán, nu di yà inumbet nga mamiyág kaggída. ⁴⁸ Ngamay daya mangalúsaw kiyà se daya akkan na mangurug kadaya kag-kagiyan ku, ay atán mamabás-ul kaggída nu iya kamuddiyánan na algaw, ta ngámin datu nakag-kagi in, ay tú dayán daya pakammuwán da, nu nakabásul da onu akkan," nán na. ⁴⁹ "Ata kurug ga áwan ku wa inurauray yala kadaya kinag-kagi, ta daya kinag-kagi ku wala, ay daya nebílin ne Ama nga nangibon kiyà," nán na. ⁵⁰ "Ata ammù a dayán na bil-bílin na daya mamiyág kadakayu ka áwan panda. Ay túya dayán nala nga pekagi ne Ama kiyà daya ikagi" nán ne Jesus kadatu tolay.

Tu nangngusesu ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na

13 Ay kane tagay yin tu Piyasta nga Paskuwa, ay ammu ne Jesus nga inumbet tin tu oras na nga magtálaw kiddi kalawagán, ta magulli kammin kiya Ama na. Ay inin-indù na peyang datu tolay na kídi kalawagán. May kídi yin, ay inin-indù nada pà nang ng-in.

² Ay kitu kowad de Jesus se datu tù-tùgúdán na nga manggídám, ay awiawe napadán nin ya nangngiparò ne Sairu kitu Judas nga an-anà ne Simon Iscariote nga mangipatiliw ke Jesus. ³ Ngamay e Jesus ay ammu na nga nidde ngámin naya Ama na ya ngámingámin kaggína. Ay ammu na pe nga e Dios ya naggayatán na, ay se ittu kammin ya kapannán na.

⁴ Ay tútu kane mabalin da mangán nin, ay nagsikád de Jesus, se na ippà tu kebál na, ay se nangalà ka tuwalya se na pinagbagákat. ⁵ Ay se yala nangippáy ka danum ka besin, ay se na gayatán usesuwan datu tù-tùgúdán na, ay se na kammin na ligesán datu bingil da kitu tuwalya nga pinagbagákat na.

⁶ Ay kane dumatang ke Simon Pedro, ay nán ne Pedro kaggína, "Apu, tura la ikaw agpà ya mangusesu kiyà, ta!" nán na. ⁷ May summungbát te Jesus kaggína, "Akkan mu pikam ma maaw-awátan daya kuk-kuwaan ku, may mammuwán mu wala daddán," nán na. ⁸ May oray nu ummán kiyán, ay, "Di yà a pausesuwan kikaw," nán ne Pedro. Ay tútu summungbát te Jesus nga nán na, "Nu akkan taka mausesuwan, ay áwan mu wa rámaráman kiyà," nán na. ⁹ Ay tútu nán ne Pedro, "Apu, akkan daya bingil ku wala lugud, nu di pe daya íma, ay se tagoluwán nà pe," nán na.

¹⁰ Ay tútu nán ne Jesus, “Akkan nin masápul la mabg-uwán pikam mala ngámin ya baggi naya apagdígut, ta nadalus sin, nu di tittu wala daya bingil na. Dakayu, ay nadalus kayu ngámin nin, may atán nala isa kadakayu nga akkan,” nán na. ¹¹ Ata ammu ne Jesus ya mama-tiliw kaggína, ay ittu tu inagkuna na nga, “Nadalus kayu ngámin nin, ngamay atán isa nga akkan,” nán na.

¹² Ay kane mausesuwán ne Jesus da ngámin nin, ay nagkebál kammin, se nagulli kammin kitu tugaw na kitu panganán da, ay se la nagsaludsud kaggída nga nán na, “Maawátan nu tu ababbalin ku wa kinuwa kadakayu?” nán na. ¹³ “Ngagánan dà ka Misturu se Apu, ay kurug ya panagkuna nu, ta kurug mà. ¹⁴ Ay nu iyà nga misturu se apu nu, ay inusesuwán takayu, masápul maginnus-usesu kayu pe. ¹⁵ Pinassingannán takayu ka pagtaldán nu, ta senu ngámin na kuk-kuwaan ku, ay ittu pe daya kuwaan nu. ¹⁶ Ta kurug ga akkan mabalin na natù-turáy ya pasúrut kiya apu na. Ay ummán pe daya nebon, akkan da pe wayya nga natù-turáy may iya nangibon kaggída. ¹⁷ Ay nu maawátan nu dedi yin se nuda pe yin na kuwaan, ay maganggam kayu,” nán na.

¹⁸ “Ay akkan na dakayu ngámin ya nán ku, ta ammu ngámin ya ur-uray nu wa piníli. May gapu ta atán na nesúrát nga nán nga, ‘Papatay nà ya isa nga kaduwà a mangán,’ ay ittu ya masápul la màwa. ¹⁹ Ikagi in idi ki di na pikam kàwa, ta senu nu màwa ngin, ay kurugan nu nga iyà kurug ya Nebon ne Dios,” nán na.

²⁰ “Ikagi kadakayu ya kurug. Nu iinna ya manangaíli kadaya ibon ku, ay bílang iyà ya sinangaíli da, ay daya manangaíli kiyà, ay bílang sinangaíli da ya nangibon kiyà,” nán na.

Tu nangngikagi ne Jesus kitu ammatiliw tu Judas kaggína

(Mat 26:20-25; Mar 14:17-21; Luc 22:21-23)

²¹ Ay kane makagi ne Jesus ngámin datun, ay nariribù pà nang ngin. Ay tútu kinappiya na nga nepakammu kaggída nga nán na, “Ikagi ya kurug kadakayu, nga isa kadakayu ya mangipatiliw kiyà,” nán na.

²² Ay tútu nagsisinningan datu tù-tùgúdán na ta akkan da ammu nu iinna tu nán na. ²³ Ay tu isa kadatu tù-tùgúdán ne Jesus nga pà-pàgan na, ay netaging kaggína. ²⁴ Ay díkod tútu sininyásan ne Simon Pedro tun na tù-tùgúdán na, ta piyán na pasaludsud nu iinna kaggída tu nán na.

²⁵ Ay tútu dummerun tun na tù-tùgúdán na ke Jesus, se na nán kaggína nga sinaludsud, “Iinna ya nán mu, Apu,” nán na.

²⁶ Ay summungbát te Jesus nga nán na, “Ya pangiddanán ku kiya nidnat ku nga sinápay ay aggína,” nán na. Ay se yala nga nangalà ka sinápay se na idnat, ay se na idde kitu Judas nga an-anà ne Simon Iscariote. ²⁷ Ay kane metàmul ne Judas tu sinápay, ay tútu nagunggán pe ne Sairu win. Ay tútu nán ne Jesus kaggína, “Karuwan mu win kuwaan ya tali kuwaan mu,” nán na ke Judas.

²⁸ Ay áwan kadatu atán kitu tebol tu makammu kitu gapu na nga kinagi ne Jesus tun ke Judas ²⁹ Ta tu pagarup datu duddúma, ay gapu ta Judas tu magik-ikkam kitu pirà da, ay dálin da nu papannan ne Jesus nga panggatángan kadatu masápul da kitu piyasta, onu pangiddanan na ka pirà kadatu napubri.

³⁰ Ay kane makkán tu Judas tu sinápay, ay nagkirut ta lummawán. Ay gabi pe yin.

³¹ Ay kane likud tu Judas sin, ay nán ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na, “Kídi yin, ay tagay yin na mepakammu ya kinadáyaw ku wa nengágan da kitun ka An-anà Tolay, ay mapadayáwan pe ye Dios gapu kiyà. ³² Ay díkod e Dios pe ya mangipangátu kiyà. Ay ittu win ya màwa kídi yin,” nán na.

Tu baru nga bílin ne Jesus

³³ “Annánà ku,” nán ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na, “abibbà ala nga oras sin ya kaatán ku kadakayu. Ay ammù a sap-sapúlan dà. Ay ummán kitu kinagi kadatu ap-apu datu Judyu, ay ittu pe ya kagiyan ku kadakayu nga akkan kayu wa makappan kiya kapannán ku. ³⁴ Ay atán bílin ku nga ittu kam idi ya angipakammù kadakayu; nga piyán nu ya isaisa kadakayu. Nu wà ummán naya amminyà kadakayu, ay ummán din pe ya amminya nu kiya isaisa kadakayu, ³⁵ ta senu mepassingan kadaya ngámin tolai nga dakayu daya kurug ga tù-tùgúdán ku,” nán na.

Tu nangngagi ne Jesus kitu angngituláyaw ne Pedro kaggína

(Mat 26:31-35; Mar 14:27-31; Luc 22:31-34)

³⁶ E Simon Pedro, ay nagsaludsud kammala ke Jesus nga nán na, “Apu, kawà na tu nán mu nga kapannám?” nán na. Ay tútu summungbát te Jesus nga nán na, “Akkan ka nga makakíwid pikam, may umbet ka ngala nu isa ngalgaw,” nán ne Jesus kaggína.

³⁷ Ay tútu nán kammala ne Pedro, “Apu, taanna nga tura ku akkan mabalin ya mawe ki kapannán mu kidde yin ta!” nán ne Pedro. “Ay oray nu meránud dà gapu kikaw!” nán na.

³⁸ Ngamay nán ne Jesus, “Kurug ga meránud ka kiyà? May ikagi ya kurug kikaw. Akkan pikam nagittaráut daya anù † ay netuláyaw nà in ka namilu,” nán ne Jesus ke Pedro.

E Jesus ya dálen na mawe ke Dios

14 Ay tútu nán manin ne Jesus kaggída, “Akkan kayu wa maglídug. Mangurug kayu wala ke Dios, se mangurug kayu pe kiyà,” nán na. ² “Ta adu daya pagyanán ka balay ne Ama. Ay mawe yà pikam ma padánan ya pagyanán nu. Ay nu akkan kurug dedi, ay akkan ku wayya nga kagiyan kadakayu,” nán na. ³ “Ay nu mabalin nà mamadán ka pagyanán nu, ay umbet tà kammin nga mangalà kadakayu, ta senu oray nu wà naya giyán ku, ay atán kayu pe,” nán ne Jesus. ⁴ “Ay

† Kiya danni láwa ya nán na kídi.

ammu nu win ya dálen na mameyag kiya kapannán ku," nán na.

⁵ Ay tútu nán ne Tomas, "Apu, akkan mi mà ammu ya pameyaggán mu! Paanna ya akammu mi kiyán na dálen?" nán na.

⁶ Ay tútu nán ne Jesus, "Iyà ya dálen, iyà ya biyág se iyà ya kurug. Awan ya makappan ke Ama nu akkan na manalen kiyà. ⁷ Ay nu nammuwán dà in, ay ammu nu pe yin ya Amà. Ay díkod manggayát kídí yin lugud, ay ammu nu win, ay se nasingan nu pe yin," nán ne Jesus kaggída.

⁸ Ay tútu summungbát te Felipe nga nán na, "Apu, ipasingam mala ya Amám kadakami, ay napiya ya uray mi yin," nán na.

⁹ Ay tútu nán ne Jesus ke Felipe, "Nabayág gà in na mebul-bulun kadakayu, Felipe, may di nà pikam ma am-ammu," nán na. "Ay ya makasingan kiyà, ay nasingan na pe yin ya Amà. Ay taanna, tura mu nán na piyán mu pikam mala nga mepassingan ya Amà kadakayu!" nán na. ¹⁰ "Akkan ka nga mangurug nga ya Amà, ay atán kiyà, ay iyà, ay atán nà pe kaggína? Ta daya ibàbànán ku kadakayu, ay akkan ku wa ur-urayan kampela ngin nin, ngamay ya Amà nga atán kiyà, ay kuwaan na kampela ngin nin daya ubra na. ¹¹ Kurugan mu ya kinagi kadakayu nga atán nà ke Ama, ay se atán ya Amà pe kiyà. Ay nu akkan ka nga mangurug kadaya kag-kagiyan ku, ay mangurug ka kuma ngala kiyà gapu kadaya mà-màwa ku."

¹² "Ikagi kadakayu ya kurug. Nu iinna ya mangurug kiyà, ay màwa na pe daya màwa ku. Ay nadà-dáyaw daya kuk-kuwaan nayán na tolai may daya nà-nàwà, áta mawe yà ka giyán ne Ama," nán na. ¹³ "Ay túya kuwaan ku ngámin daya agngan nu ke Ama, ta mangurug kayu kiyà. Ay díkod madáyaw ya Amà gapu kiyà a An-anà na. ¹⁴ Ay gapu kiya angngurug nu kiyà, ay oray nu nágan naya agngan nu, ay idde ku," nán ne Jesus kaggída.

Ya angngibon ne Dios kiya Ispiritu na

¹⁵ Ay nán manin ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na, "Nu pàgan dà, ay ikurug nu daya bil-bílin ku. ¹⁶ Ay pebon ku wala ke Ama ya Ispiritu na nga magyán kadakayu se mamul-bulun kadakayu peyang ngin ka áwan panda. ¹⁷ Ay ittu kam pe nga Ispiritu ya makekagi ki kurug. Ay daya akkan na mangurug kiyà, ay akkan da middán kídí ya Ispiritu, ta akkan da nga malásin se akkan da mammuwán. Ngamay dakayu, ay ammu nu win, ta atán peyang ngin kadakayu nga mebul-bulun.

¹⁸ Akkan takayu wayya nga piddudoray nga ummán ka ulíla. Ay umbet tà kammin pe. ¹⁹ Tagay yin na áwan makasingan kiyà in kadaya akkan na makiapu kiyà. May dakayu, ay masingan dà manin, áta mabiyág ga kammin. Ay ittu ya gapu na nga mabiyág kayu pe nga ummán kiyà," nán na. ²⁰ "Ay nu màwa dayanin, ay ittu ya mammuwán nu win na atán nà ke Ama, ay atán kayu kiyà, ay atán nà pe kadakayu. ²¹ Ay daya manggína se mangikurug kadaya bil-bílin ku, ay tú dayán daya maminya kiyà, ay daya maminya kiyà, ay

ittu pe dayán daya piyán ne Ama. Ay ittu pe daya piyán ku, ay se yà magpakammu pe kaggída," nán na.

²² Ay tútu nán ne Judas nga akkan na e Judas nga Iscariote, "Apu, taanna tura dakami yala ya pagpakammuwám, nga akkan ngámin daya tolai!" nán na.

²³ Ay tútu nán ne Jesus, "Daya maminya kiyà, ay ittu dayán daya mangikurug kadaya kag-kagiyan ku. Ay ittu pe dayán daya pàgan ne Amà. Ay díkod dakami se iya Amà, ay umbet kami ya mepagyán peyang ngin kaggída. ²⁴ Ay daya akkan na maminya kiyà, ay ittu dayán daya akkan mangikurug kadaya kag-kagiyan ku. Ay daya magi-gína nu nga kag-kagiyan ku, ay akkan kuda wayya nga urauray kampela ngin nin, nu di da gayát ke Amà nga nangibon kiyà," nán na.

²⁵ "Ay ikagi dedi kiya kaatán ku pikam kadakayu.

²⁶ May atán na ibon ne Ama nga patáli ku nga ittu ya Ispiritu na. Tùgúdán nakayu kiya ngámin, se ipadamdam na pe ngámin datu nekagikagi kadakayu.

²⁷ Akkan kayu wa malídug se mariribù se mansing, ta bansiyán takayu kiya napiya nga aggur-uray nga ummán kiya aggur-uray ku. Ay sabáli kampela ngin nin kiya midde naya kalawagán," nán na.

²⁸ "Ay nagína nu win tu kinagi kadakayu nga tagay takayu win na panáwan, may umbet tà kammin. Ay nu kurug ga pàgan dà, ay maganggam kayu din, áta mawe yà ka giyán naya Amà, ta natù-turáy may iyà.

²⁹ Ay nekagiyán ku dayanin kadakayu kiya akkan da pikam ma kàwa, ta senu mangurug kayu win nu màwa da ngin. ³⁰ Akkan mabayág gin ya akibàbànán ku kadakayu win, ta tagay yin ya apu daya akkan mangurug kiyà kídí kalawagán. Awan na wayya nga turáy kiyà ³¹ ngamay masápul tungpálan ku daya ngámin bil-bílin naya Amà, ta senu mammuwán daya ngámin tolai ya amminyà kaggína," nán na.

"Ara, mawe tada ngin," nán ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na.

E Jesus ya árig kurug ga múla

15 Ay nán ne Jesus manin, "Iyà ya árig kurug ga múla úbas. Ay ya Amà, ay aggína ya maragtagasíngan. ² Ay díkod tappadan na daya pas-pasangà nga akkan na magbúnga. Ay daya magbúnga nga pasangà, ay kappiyánan na pe ipadán daya pas-pasanga da nga akkan magbúnga se daya nalpug, ta senu nabúnga da. ³ Nadal-dalusán kayun, gapu kadaya bàbànán ku kadakayu.

⁴ Magpinnuráy kayu peyang kiyà, ta senu atán nà peyang kadakayu. Daya pasanga nga nippà in, ay akkan da wayya nga makapagbúnga ngin. May nu daya pasanga naya múla nga akkan nippà, ay tú dayán daya magbúnga. Ay ittu pe yán ya kearígán nu ta akkan kayu wa makàwa ka napiya, nu akkan na iyà ya pagpinnorayán nu," nán ne Jesus.

⁵ Ay se manin nán ne Jesus, "Iyà ya árig ku ya múla úbas, ay dakayu daya árig pas-pasangà," nán ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na. "Ay adu daya napiya nga mà-màwa daya magpinnuráy kiyà, áta atán nà pe kaggída,

ta akkan napatag ke Dios ya kabalinán daya kuwaan nu nu akkan nà a atán," nán na. ⁶ "Ay daya akkan na magpinnuráy kiyà, ay árig ga medangsalán da nga ummán kadaya pasanga nga nipád. Ay nu malútu da, ay maurnúngán da ngin na masidug. ⁷ Ay nu pinnurayan dà se kurugan nu daya kag-kagiyan ku kadakayu, ay oray nágan naya piyán nu wa agngan kiya Amà, ay midde kadakayu. ⁸ Ay mapadayáwan ya Amà, nu nabúnga kayu pà nang se mepassingan, nga dakayu daya tù-tùgúdán ku," nán na. ⁹ "Ata nu wà ummán naya amminya ne Ama kiyà, ay ummán pe kiyán ya amminya kadakayu. Akkan nu din na di atangyaan ya amminya kadakayu. ¹⁰ Kurugan ku peyang daya bil-bílin naya Amà, ay túya piyán nà peyang. Ay ummán pe nu kurugan nu daya bil-bílin ku, ay piyán takayu peyang pe," nán na. ¹¹ "Ay nakagi dedi kadakayu ta senu maganggam kayu tutu wala pà nang, ummán kiya agganggam ku."

¹² "Tu idi ya bílin ku kadakayu: piyán nu pe ya isaisa kadakayu nga ummán kiya amminya kadakayu. ¹³ Awan na napà-patag nga amminya may iya amminya naya isa nga tolay nga maminya ngala nga mebasu gapu kiya amminya na kadaya opun na."

¹⁴ "Opun takayu kurug nu ikurug nu ya bílin ku kadakayu," nán ne Jesus. ¹⁵ "Ingagánan takayu win ka opun ku, áta akkan takayu asassu win. Ta ya asassu, ay akkan na nga ammu ya kuwaan naya apu na. May dakayu, ay nepakammù in kadakayu ngámin daya naginà kiya Amà. ¹⁶ Akkan wayya nga dakayu ya namíli kiyà, nu di iyà ya namíli kadakayu. Dakayu daya árig pagbungáan ku ka adu, ay áwan na kippaán daya árig búnga nu. Ay díkod oray nágan naya agngan nu ke Ama, nu ikagi nu wala ya ngágan ku, ay idde na."

¹⁷ "Ay túya ibílin ku lugud dayán kadakayu, ta senu piyán nu ya isaisa kadakayu," nán ne Jesus kaggída.

Ya angngalúsaw daya tolay kadaya mangurug ke Jesus

¹⁸ Ay nán ne Jesus manin kadatu tù-tùgúdán na, "Nu kalúsawan dakayu daya tolay ya akkan makammu ke Dios, ay akkan nu pagballà, ta nasingan nu pe yin na nunna ngà linúsaw da, se la dakayu," nán na. ¹⁹ "Ta ya gapu na nga kalúsawan dakayu, ay akkan dakayu kabbulun nin, áta piníli takayu wa mangurug kiyà. Ata nu kabbulun dakayu kuma, ay pàgan dakayu kuma pe. ²⁰ May dam-damdamman nu wala tu kinagi kadakayu wa akkan na mabalin na nangátu ya pasúrut may iya apu na. Ay díkod nu kinurug da datu kinag-kagi, ay kurugan da pe daya ibàbànan nu. May gapu ta pinalpallà dà, ay túya innanamán nu pe ya ammallapallà da kadakayu. ²¹ Ay díkod gapu ta tolay takayu, se akkan da am-ammu ya nangibon kiyà, ay túya innanamán nu nga kuwaan dayán kadakayu.

²² Ay nu akkan nà kuma inumbet ta nangibàbànan kaggída, ay akkan da kuma nga nakabásul. May kidi yin, ay áwan da nga pamalilíán nin kiya básul da, ²³ ta ya mangalúsaw kiyà, ay kalúsawan na pe ya Amà. ²⁴ Ay áwan da kuma nga pagbasúlán nu di yà a nagipassingan kaggída kadaya nakas-kasdáaw nga áwan na

makàwa kaggída. May nasingan da mà datun, may kalúsawan dakami kammala se ya Amà. ²⁵ Ay màwa ngámin dedi, ta senu màwa nga kurug tu atán kitu nesúrat ta bàbànan ne Dios kitun nga nán na, 'Lúsawan dà nga áwan gapu-gapu,'" nán ne Jesus.

²⁶ "Ay nu mebon ku ya Ispiritu nga maggayát ke Ama, nga umbet ta mangigadágad kadakayu, ay aggína ngin ya magtùgud kadakayu se ya mangipakammu kiya kurug ga mepanggap kiyà. ²⁷ Ay dakayu pe ya mangibàbànan kadaya mepanggap kiyà ta dakayu daya nebul-bulun kiyà nanggayát kitun ka panda kidi," nán ne Jesus.

16 "Ay kinagi ngámin dedi yin kadakayu, ta senu akkan kayu wa maglikud kiya angngurug nu.

² Ta palawanan dakayu kadaya sinagoga. Ay umbet pe ya oras nga daya amatay kadakayu, ay nán da nga pagdáyaw da ke Dios yán na kuk-kuwaan da. ³ Ay kuwaan da dayán, ta akkan dakami pikam ma nammuwán se ya Amà. ⁴ Ngamay nepà-painunna ku wala ya nangagi kadakayu, ta senu nu umbet ya oras nga kàwa dayán, ay madamdandam nu wa nakagi ku da ngin kadakayu," nán ne Jesus.

Daya kuk-kuwaan naya Ispiritu ne Dios

"Akkan ku wa kinagi dedi kadakayu kitun, áta mebulbulun nà pikam kadakayu. ⁵ Ngamay kidi yin ay magulli yà in kiya nangibon kiyà. May áwan mà ala kadakayu ya magsaludsud nu ka wàna ya kapannán ku! ⁶ Ngamay magpanakit kayu pà nang gapu kadedi ya kinagi kadakayu. ⁷ May ikagi kammala ya kurug kadakayu. Pagpiyán nu ya ipappan ku, áta nu akkan nà mawe, ay akkan makalbet ya Ispiritu ne Dios nga mangabul-bulun kadakayu. Ngamay nu mawe yà, ay ibon ku kadakayu. ⁸ Ay nu makalbet, ay aggína ya mangipakammu kadaya tolay ka panggap kiya básul da se iya kinamárù se iya angngukum ku kiya kalawagán. ⁹ Ipakammu na ya pagbasúlán da nga ittu ya akkan da angngurug kiyà. ¹⁰ Ay ipakammu na pe ya mepanggap kiya panagmar-máru, ta mawe yà ka giyán ne Ama, ay áwan nu masingan nin kiyà. ¹¹ Ay ipakammu na pe ya kaukum daya tolay, áta e Sairu wa ittu ya apúwan daya akkan mangurug kiyà ay naukum min," nán na.

¹² "Ay adu pikam daya piyán ku kagiyan kadakayu, ngamay akkan nuda maawátan pikam. ¹³ May oray ta nu umbet ya Ispiritu ne Dios, ay aggína ngala ya mangipakammu kadakayu kiya ngámin na kurug. Ata tittu daya magina na daya kagiyan na. Akkan na waya nga urauray kampela ngin nin daya ipakammu na kadakayu. Ay ittu ya angngagi na pe kadaya mà-màwa pikam. ¹⁴ Padayáwan nà, áta ngámin na mepanggap kiyà, ay ikagiyán na ngámin kadakayu. ¹⁵ Ata ngámin na mepanggap kiya Amà, ay mepanggap pe kiyà. Ittu ya inagkunà nga ngámin na mepanggap kiyà ay ikagiyán na kadakayu," nán ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na.

Ya pamaddug daya mangurug ke Jesus

¹⁶ “Ay akkan mabayág, ay akkan dà in na masingan. May akkan mabayág manin, ay masingan dà kammin,” nán ne Jesus.

¹⁷ Ay díkod datu duddúma nga tù-tùgúdán na, ay nán da kitu isaisa kaggída, “Inna nád ya piyán nayán na kagiyan,” nán da. “Akkan kanu wa mabayág, ay akkan tada kanu nga masingan. May akkan kanu mabayág manin ay masingan tada kanu kammin, ta mawe kanu ka giyán naya Ama na nga nán na,” nán da. ¹⁸ “Nágan nád natu akkan na mabayág ga nán na. Tura tada akkan maawátan!” nán da.

¹⁹ Ay gapu ta ammu ne Jesus nga asissaludsúdan da kaggína, ay ininunnaan nada nga nán na, “Ammù nga magsisinnaludsud kayu gapu kitu kinagi ku nga akkan na mabayág ay akkan dà a masingan, may akkan manin pe ya mabayág, ay masingan dà kammin,” nán na.

²⁰ “May ikagi ya kurug kadakayu. Magul-ulul kayu wa magpan-pannakit, ngamay daya tolay ya mangalúsaw kiyà, ay maganggam da. Magpannakit kayu kurug, ngamay maganggam kayu win nu kuwa,” nán na.

²¹ “Ata ummán kiya babay nga manggì-gìna. Mapar-parigátan ki anggì-gìna na. May nu makapagan-anà in, ay akkan na ngin na madamdám tu inagrígát na, ta magpatag gin ya kuwaan na, ta makapagan-anà in.

²² Ay túyán ya kearígán nu. Magpannakit kayu kídì, may magsisingan tada mà kammin, ay maganggam kayu manin pe. Ay áwan nin ya makippà kiya ag-ganggam nu.

²³ Ay nu màwa yanin, ay akkan na iyà in ya pagagn-gán nu kadaya agngan nu. Ta ikagi kadakayu ya kurug, nga iya Amà in ya pagagn-gán nu. Ay ngámin daya agngan nu kaggína ki ngágan ku, ay idde na.

²⁴ Ngamay panda kídì, ay áwan nu pikam ma inadang kaggína ki ngágan ku. Magadang kayu win, ay makálà kayu. Ay díkod maganggam kayu tutu wala pà nang ngin,” nán na.

²⁵ “Ay nepà-pàlìli ngámin ya nangagi kadakayu kadedi, may umbet ya algaw wa akkan nà in na mag-pà-pàlìli, ta kappiyánan ku wala nga ipakammu win ya mepanggap kiya Amà,” nán na. ²⁶ “Ay nu umbet yanin na algaw, ay aggína ngin ya aggagn-gán nu kadaya masápul nu, basta mangurug kayu kiyà. Ay akkan iyà in ya mangiadang kadakayu ke Ama, ²⁷ áta ya Amà mismu ay piyán nakayu win gapu kiya amminya nu kiyà se iya inangngurug nu nga gayát tà kaggína. ²⁸ In-umbet tà kídì ya kalawagán nga gayát ka giyán naya Amà, ay panáwan ku kammin ya kalawagán ni, ta magulli yà kammin kaggína,” nán ne Jesus.

²⁹ Ay nán datu tù-tùgúdán na, “Nawada mà in ya ag-bàbànan mu. Akkan mu win na ipà-pàlìli!” nán da.

³⁰ “Ay ammu mi kídì yin nga ammum ya ngámingámin oray áwan na magsaludsud se mangagi kikaw. Ay túya mangurug kami yin na gayát ka ke Dios,” nán da.

³¹ Ay nán ne Jesus kaggída, “Mangurug kayu win kídì nga nán nu, ³² may tagay yin ya pannakasip-siparà nu ngámin, ta ya isaisa kadakayu, ay mawe kampela ngin

kiya babalay na, ay pagdudoray dà in na magas-asissa. Ngamay akkan nà kurug ga sissa, ta kabulun ku ya Amà,” nán na. ³³ “Nekagi ku ngámin dedi kadakayu, ta senu akkan kayu mariribù nga mangurug kiyà. Kurug ga adu daya kapal-palakkán nu kídì ya kalawagán. Ngamay magturalad kayu wala. Oray ta inábà ku win ya kalawagán,” nán ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na.

Tu nangngikaràrag ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na

17 Ay kane mabalin ne Jesus kagiyan datu kinag-kagi na, ay naglángad ka lánngit nga nán na, “Ama, inumbet tin ya oras,” † nán na. “Padayáwan nà a An-anà mu, ta senu iyà nga an-anà mu, ay mapadayáwan taka pe,” nán na kiya Ama na. ² “Ta niddán nà ka ammanakabalin ku wa mangidde ka biyág nga áwan panda kadaya ngámin tolay ya ipakin-kuwám kiyà,” nán na. ³ “Ay ittu idi ya pakabiyágan da ka áwan panda: ya angammu da nga ikaw ya kurug ga sissa nga Dios se ya angammu da pe kiyà, nga iyà ya kurug ga nebon mu,” nán ne Jesus. ⁴ “Napadayáwan taka kídì ya kalawagán gapu kiya inannungpál ku kadatu ngámin na ipàwám kiyà,” nán na. ⁵ “Túya, Ama, tú idi yin ya oras nga ammadáyaw mu kiyà ka ummán kitu kina-dáyaw ku kitu kowad ku ka giyán mu, kitu akkan pikam nekàwa nedi ya kalawagán,” nán na.

⁶ “Nepakammu taka kadaya tolay nga nepakin-kuwám kiyà kídì ya kalawagán. Ay gángay nga kuw-kuwám dedi ya tolay. May nepakin-kuwa muda la kiyà. Ay pàgan da ngin daya ngámin na bàbànan mu. ⁷ Ay kurugan da ngin, nga ngámin daya kinuw-kuwà, ay nepàwa muda ngámin kiyà,” nán na. ⁸ “Ata ngámin datu pebàbànan mu kiyà, ay nebàbànan kuda ngin kaggída, ay se kinurug da pe. Ay ittu ya nakammuwán da nga kurug ga gayát tà ka giyám. Ay kinurug da pe nga ikaw ya nangibon kiyà.”

⁹ “Ay akkan daya tolay kídì ya kalawagán daya ikar-árag ku kikaw, nu di daya tolay mu wa nepakin-kuwám kiyà, ta kuw-kuwa muda,” nán na. ¹⁰ “Ay ngámin na tolay ku, ay tolay muda, ay daya ngámin na tolay mu, ay tolay kuda pe. Ay napadayáwan nà kaggída ngin.

¹¹ Magulli yà kammin kikaw. Ay díkod áwan nà in kídì ya kalawagán, may atán da pikam ki kalawagán. Ay túya ipatagasíngan kuda pe yin kikaw, Dios nga Amà, nga mannakabalin. Ta senu magpapáda ya uray da, ummán kiya agpáda naya uray ta. ¹² Ata gapu kitu ammanakabalin na niddem kiyà, ay natagasinnán kuda kitu kowad ku pikam kaggída. Ay díkod áwan nala nga ummawan kaggída, ngamay uwad kammala isa nga natudinán na sumibna. Ay díkod nàwa nga kurug datu nesur-súrát kitun na bàbànan mu. ¹³ Ay kídì yin, ay tagay yin ya aggullì kammin kikaw. Ay ittu ya angngikagi kaggída kadedi kiya kaatán ku pikam kid kalawagán ni, ta senu maganggam da ngala pà nang nga ummán ki agganggam ku.

¹⁴ Nepakammù ya bàbànan mu kaggída. May daya tolay, ay lúsawan dada, áta akkan da pe yin

† Ya nán na kídì nga oras, ay ya oras nga kàwa ngámin datu masápul màwa kaggína.

magikalawagán nga ummán kiyà. ¹⁵ Akkan ku nán na itálaw muda kídí kalawagán nin, may pagdúan kuda la kikaw ke Sairu. ¹⁶ Ta dedi ya tolay, ay akkan da magikalawagán nin nga ummán kiyà. ^{17,18} May ibon kuda ngala kiya kalawagán, nga ummán kitu inangngibon mu pe kiyà kid kalawagán ni. Pagbalinam da lugud ka kuw-kuwám tutu wala ngin kiya agtùgud mu ki kurug. Ya bàbànan mu, ay ittu ya kurug. ¹⁹ Ay gapu kaggída, ay ibasu ku wala ya baggi ku, ta senu magbalin da pe ka kurug tolay mu," nán ne Jesus.

²⁰ "Akkan nala nga tittu dedi daya ikar-karàrag ku, nu di ngámin pe daya mangurug kiyà gapu kiya agbàbànan da," nán na. ²¹ "O Ama, ikar-karàrag ku nga sissa kuma ya uray da. Ay umannúgut kuma pe ya uray da kiya uray ta, ta sissa pe ya uray ta. Ta senu daya tolay, ay kurugan da nga ikaw kurug ya nangibon kiyà. ²² Ay dedi ya tù-tùgúdán ku, ay niddán kuda kiya pannakabalín nga ummán kitu niddem kiyà, ta senu magpapáda da pe ka uray, nga ummán kadàta. ²³ Atán nà kaggída, ay atán ka pe kiyà, ta senu magsissa da tutu wala ka uray. Ay díkod ittu yán ya mangipassingan kadaya tolay nga ikaw kurug ya nangibon kiyà. Ay senu ammu da pe nga ya amminyám kaggída, ay páda na pe ya amminyám kiyà."

²⁴ "Ama, dedi ya nidde mu kiyà, ay piyán ku nu atán da pe kiya giyán ku, ta senu masingan da ya kina-dáyaw ku, nga ittu tu niddem kiyà kitu akkan pikam ma nàwa idi ya kalawagán, ta pà-pàgan nà lugud. ²⁵ O Ama nga namáru, akkan daka am-ammu daya tolay ya magikalawagán. May iyà, ay am-ammu taka. Ay dedi, ay ammu da ngin na ikaw ya nangibon kiyà.

²⁶ Nepakammu taka ngin kaggída, may ipakammu taka manin kaggída, ta senu ya amminyám kiyà, ay ittu pe ya amminyá da kiya isaisa kaggída, ay senu atán nà peyang kaggída."

Tu nanniliw da ke Jesus

(Mat 26:47-56; Mar 14:43-50; Luc 22:47-53)

18 Ay kane mabalin ne Jesus tu karàrag na, ay dummalákit da se datu tù-tùgúdán na kitu wángag Kidron. Ay se da nawe kitu kamulán na pabeg káyu kitu tanáp kitúni. ² Ngamay e Judas nga ittu ya mamatiliw ke Jesus, ay ammu na pe tun na kamulán, ta nakírad de Jesus se datu tù-tùgúdán na nga magtatammu kitúni. ³ Ay ittu tu nangipannán tu Judas kadatu suldádu se datu guwardiya kitu Templo nga nebon datu ap-apu datu pappádi se datu Pariseo. Siddidílag da, se sikkaagtu da kadatu ippapatay da. ⁴ Ay gapu ta ammu ngámin ne Jesus sin tu mà-màwa kaggína, ay sinabat nada, ay se na nán kaggída, "Inna ya sap-sapúlan nu?" nán na. ⁵ "E Jesus nga iNazaret," nán da. "Iyà mà yán," nán na.

Ay uwad pe tu Judas nga ittu tu nangipatiliw kaggína nga nepagsisikád kaggída. ⁶ Ay kane, "Iyà mà yán," nán ne Jesus, ay nepà-painúnud da se da nga nekálin. ⁷ Ay se manin sinaludsud ne Jesus kaggída nga nán na, "Inna ya kurug ga sap-sapúlan nu?" nán na. May, "E Jesus nga iNazaret," nán da. ⁸ "Kinagì mà kadakayu win

na iyà yán," nán na. "Ay nu iyà ya sap-sapúlan nu, ay pagdudoray nu wala dedi nga tolay," nán na. ⁹ Ay nán na tun ta senu màwa nga kurug tu nakagi na nga, áwan nala nga umawan kadaya nidde ne Dios kaggína.

¹⁰ Ngamay e Simon Pedro, ay uwad ampiláng na. Ay inásut na, se na nga isapgut kitu asassu natu nangátu wa pádi. Ay tú wala nga nataptáp tu amin-diwanán na talínga na. Malco tu ngágan natu asassu. ¹¹ Ay tútu na ne Jesus ke Pedro, "Ippáy mu kammin ya ampiláng mu kiya balay na. Wayyà ala nga lisiyán ya pannakatay ku, † ay ittu ya piyán ne Ama nga màwa?" nán ne Jesus.

Tu nangngituláyaw ne Pedro ke Jesus

(Mat 26:64-75; Mar 14:66-72; Luc 22:55-62)

¹² Ay tiniliw natu ap-apu wa suldádu se datu suldádu na se datu guwardiya kitu Templo nge Jesus, ay se da piníngil datu íma na. ¹³ Ay nippan da nga nunna ke Anas nga katugárgan ne Caifas nga nangátu wa pádi kitun na dagun. ¹⁴ Aggína pe tu nagkuna kadatu páda na nga Judyu kitun nga napì-piya ngala nga isa tolay ya matay may iya ngámin tolay.

¹⁵ Ay de Simon Pedro se itu isa nga tù-tùgúdán ne Jesus, ay inunud da nge Jesus. Ay gapu ta am-ammu natu nangátu wa pádi tu isa kaggída, ay ittu tu netangalnà ke Jesus kitu amuwág natu balay natu nangátu wa pádi. ¹⁶ Ngamay nabansi ye Pedro kitu lasi, kitu ruwárgan. May itu am-ammu natu pádi nga tù-tùgúdán ne Jesus, ay lumawán se na we amomán tu babay ya magbantáy kitu gagyangan. Ay tútu pinalnà na nge Pedro. ¹⁷ Ay nán natu babay ke Pedro, "Di mà ikaw pe ya isa nga tù-tùgúdán nayán na tolay?" nán na. May, "Akkan mà a," nán ne Pedro.

¹⁸ Ay gapu ta nasiyam kitun na gabi, ay nagapuy datu asassu se datu guwardiya ka pagginuduwán da kitu amuwág. Ay nepagsisikád pe yala nge Pedro kaggída nga magginúdu.

¹⁹ Ay se la nga pinamutuán natu nangátu nga pádi nge Jesus ka mepanggap kadatu tù-tùgúdán na se itu isur-súru na kaggída.

²⁰ Ay nán ne Jesus nga summungbát, "Neparpág ku wala tu nagbàbànan kiya àráng nu ngámin. Ay nakírad dà pe ya mangisúru kiya unag naya Templo se daya sin-sinagoga nga pagguurnúngán nu peyang ngámin na Judyu. Awan ku wayya nga nelingalingad kadaya kag-kagiyán ku. ²¹ Ay taanna tura iyà ya pagsal-saludsúdám!" "Dayán kuma nga naggigina kiyà. Ammu da mà datu nekag-kagiyán ku," nán na.

²² Ay kane makagi ne Jesus datun, ay dinispág natu guwardiya nga uwad kitúni, se na nán, "Tura la ummán kiyán ya agsungbát mu kiya nangátu wa pádi, ta!" nán na.

²³ May summungbát te Jesus kaggína nga nán na, "Nu uwad da nadakè a nesungbát ku, ay kagiyán mu wala nu nágan na. Ngamay nu áwan na nadakè a nakagi ku, ay taanna tura nà dinispág!" nán ne Jesus.

† Ya nán na ki aggúni nga Griego kídí ay "Wayyà ala nga di uminum kiya akap..." Kiyà Bàbànan ne Apu, ya piyán na kagiyán ya akap, ay panagrig-rigát.

²⁴ Ay se la nga nepippan ne Anas nge Jesus nga sippipingil ke Caifas nga nangátu wa pádi.

²⁵ Ay e Pedro, ay uwad pikam kitúni ya mepagg-inúdu. Ay nán da kaggína, “Di mà a ikaw pe tu isa nga tù-tùgúdán natun na tolay?” nán da. Ngamay netuláyaw ne Pedro wa nán na, “Akkan mà a,” nán na.

²⁶ Ay tu isa nga asassu natu nangátu wa pádi, nga pan-pane kam natu laláki ya piningásan ne Pedro, ay nán na, “Di mà a ikaw tu isa nga nasingan ku nga kabulun na kitu kamulán?” nán na. ²⁷ May netuláyaw manin ne Pedro. Ay tú pe yin tu naggittaráut datu anù.

Tu nangngippan da ke Jesus kitu upisína ne Pilato (Mat 27:1-2,11-14; Mar 15:1-5; Luc 23:1-5)

²⁸ Ay nesápa da pànanng nga neúlug nge Jesus kitu balay ne Caifas, se da ippan kitu upisína ne Gubernador Pilato. Ay akkan da tagge linumnà kitu upisína, ta senu mabalin da tu mangán kitu panggidám da kitun na piyasta. ²⁹ Ay díkod lumawán ne Pilato nga nawe nagsaludsud kaggída nga nán na, “Nágan naya pangidarumán nu kídí nga tolay?” nán na.

³⁰ Summungbát da nga nán da, “Akkan mi wayya nga nilbet ta nedarum kikaw nu áwan na nga básul,” nán da.

³¹ Ay tútu nán ne Pilato kaggída, “Alà nu kammin, ta senu dakayu kampela ngin ya mamabásul kaggína nu atán básul na kadaya lin-lintag nu,” nán na. Ay nán datu Judyu wa summungbát, “Mepárit kadakami ya pumatay ka tolay,” nán da. ³² Ay nàwa ngámin dedi ta senu màwa kurug ngámin datu kinag-kagi ne Jesus nga kapà-pàyanán na ka mepanggap kitu katay na.

³³ Ay díkod nagulli kammin ne Pilato kitu upisína na, ay se na ayabán ne Jesus ta pamutuán na. Ay nán na, “Ikaw ya Ari daya Judyu?” nán na.

³⁴ Ay tútu nán ne Jesus, “Uray mu kampela ngin yán na saludsud mu, onu naginám kadaya duddúma?” nán na.

³⁵ Ay nán ne Pilato, “Judyu wà ka nán mu ta?” nán na. “Daya keliyám se daya ap-apu daya pappádi, ay nedarum daka kiyà,” nán na. “Ay nágan natu kinuwa mu, ta?” nán na.

³⁶ May nán ne Jesus nga summungbát, “Akkan kídí kalawagán ni ya pangiturayán ku, ta nung kuma nu kídí kalawagán ni ya pangiturayán ku, ay nakigubát kuma ngin daya tolay ku, ta senu akkan dà kuma nga nálà. May akkan, ta akkan kanedi ya giyán naya pangiturayán ku,” nán na.

³⁷ Ay ittu tu sinaludsud ne Pilato kaggína nga nán na, “Nu ummán kiyán di lugud da isa ka nga ári?” nán na.

May, “Kurug ya kinagi mu,” nán na nga summungbát. “May inumbet tà a neanà kídí ya kalawagán, ta senu mebàbànán ku ya mepanggap kadaya kurug. Ay ngámin daya mamatag kiya kurug, ay manggìna da” nán na.

† Maragitán da kanu nu lumná da kiya balay daya akkan Judyu. Ay akkan da mabalin ya mepanggidám kitun na piyasta nu naragit da.

³⁸ Ay díkod nán ne Pilato, “Nágan naya kurug, ta!” nán na ke Jesus. Ay kane mabalin ne Pilato kagiyán dedi, ay nawe ya nakiamomán kadatu Judyu nga nán na, “Awan ku wa masma a ipabásul ku kaggína,” nán na kadatu Judyu. ³⁹ “Ngamay atán ya gagángay nu ki káda Piyasta nga Paskuwa nga magpepalawán kayu kiyà ka isa kadaya bálud. Ay piyán nu nu ipalawán ku ya Ari nu wa Judyu?” nán na. ⁴⁰ Ay nán da nga nesungbát nga nesar-sáraw, “Akkan aggína,” nán da. “E Barrabas ya piyán mi,” nán da ke Pilato. Ay e Barrabas, ay isa nga tirung.

19 Ay díkod, pinasaplit ne Pilato we Jesus. ² Ay datu suldádu, ay nangilung da kadatu pas-pasanga nga sirrarasi se da isagápaw ke Jesus. Ay se da nga pakebalán ka daggáng nga bádu. ³ Ay se da nga uma-daadanni kaggína, se da nán, “Magnanáyun mà ya Ari daya Judyu!” nán da, ay se da tappítan.

⁴ Ay lumawán manin ne Pilato se na kagiyán kadatu tolay nga nán na, “Ilawán ku, ta senu ammu nu nga áwan ku wa masma a ipabásul ku kaggína,” nán na. ⁵ Ay díkod lumawán pe ye Jesus nga napakebalán ka daggáng se nasagapáwan kitu pas-pasanga nga sirrarasi. Ay nán ne Pilato, “Ye idi yin tu tolay,” nán na.

⁶ Ay kane masingan datu ap-apu datu pappádi se datu guwardiya, ay nesar-sáraw da ya, “Pelansám ki krus,” nán da. “Pelansám ki krus,” nán da.

May nán ne Pilato kaggída, “Alà nu lugud kampela ngin nin se nu pelansa ki krus, ta patayan nu kampela ngin, ta áwan ku ammu nga ipabásul ku kaggína,” nán na.

⁷ Ay summungbát datu Judyu nga nán da, “Atán ya lintag mi. Ay sigun kiya nán naya lintag mi, ay annung nayán ya matay, ta nán na nga aggína ya An-anà ne Dios,” nán da.

⁸ Ay kane magina ne Pilato manin tu kinagi da, ay naturun nin tu ansing na. ⁹ Ay linumnà kammin kitu upisína na, ay se na pamutuán manin ne Jesus nga nán na, “Wà naggayatán mu ta?” nán na. Ngamay akkan na sinungbátan ne Jesus.

¹⁰ Ay tútu nán ne Pilato kaggína manin, “Taanna, tura nà akkan na sungbátan! Akkan mu ammu wa atán turáy ku wa mangipalawán kikaw se magpelansa kikaw ki krus?” nán na.

¹¹ Ay tútu summungbát te Jesus nga nán na, “Akkan nà mabalin iturayán nu akkan na ittu ya piyán ne Dios,” nán na. “Ay díkod ya tolay ya nangidarum kiyà kikaw, ay nadà-dammat ya básul na may ikaw,” nán ne Jesus.

Tu nekatay ne Jesus

(Mat 27:32-56; Mar 15:21-41; Luc 23:26-49)

¹² Ay kane magina ne Pilato tun, ay piyán na ngin na ipalawán ne Jesus, may se kinggat datu Judyu tu nangisáraw ka, “Nu ipalawán mu yán, ay maawátan na akkan mu wa opun ya ári ka Roma. Ata oray iinna nga magkuna ka, ‘Ari yà pe,’ ay kumalínga ke Ari Cesar,” nán da.

¹³ Ay kane magina manin ne Pilato tu kinagi da, ay nelawán na manin ne Jesus, ay se nawe nagtugaw kitu àráng da, kitu tugaw na nga neparotun ka batu nga Gabata ya agpangágan da ki Hebreo wa aggúni. ¹⁴ Ay mangalintutúgu win kitun na nagtugaw na. Ay megayát tin tu piyasta nga Paskuwa kitu láwa na. Ay nán ne Pilato kadatu Judyu, “Ye idi yin tu ári nu,” nán na.

¹⁵ Ay tútu nesar-sáraw da ya, “Papatay mun! Pel-ansám ki krus,” nán da. Ay tútu sinaludsud ne Pilato kaggída, “Taanna, tura nu pelansa ki krus ya ári nu, ta!” nán na. Ay summungbát datu ap-apu datu pappádi, “Awan mi ya sabáli nga ári nu di e Ari Cesar ngala,” nán da.

¹⁶ Ay tútu pinálà ne Pilato we Jesus kaggída ta senu melansa ki krus.

Ay tútu inalà da nge Jesus, ¹⁷ se da nga nepakagtu tu krus kaggína, se da ippan nin kitu giyán na nengágan ka Sinan Tuláng Ulu, nga Golgota ya ngágan na kiya Hebreo wa aggúni. ¹⁸ Ay tú tun tu nangilansaán da kaggína kitu krus. Ay nepanin-túlád da kadatu duwa nga negindán kaggína nga nelansa pe ki krus. ¹⁹ Ay nangisúráte te Pilato ka karátula nga nán na kidi, “JESUS NGA INAZARET NGA ARI DAYA JUDYU,” nán na, se na nepelansa kitu krus. ²⁰ Ay gapu ta adanni tu nelansaán ne Jesus kitu íli, ay adu datu Judyu wa nakabása kitun, ta nesúráte ki Hebreo se Latin se Griego nga aggúni. ²¹ Ay díkod nán datu Judyu wa ap-apu datu pappádi ke Pilato, “Akkan mu ittu isúráte nga, ‘Ari daya Judyu,’ may nán mu wa, ‘Ari kanu daya Judyu,’ nán mu,” nán da.

²² May nán ne Pilato, “Ya nesúráte kun, ay ittu win,” nán na.

²³ Ay kane melansa datu suldádu we Jesus sin kitu krus, ay inalà da datu kawas na, se da inuw-uwár kaggída nga appát. Ay inalà da pe tu amin-unag ga bádu na. May gapu ta áwan na nga kába, ²⁴ ay nán datu suldádu kitu isaisa kaggída, “Akkan tada nga sì-silát idi. Pagbibinnunútán tada, ta sigun nala ya makálà kadátada,” nán da. Ay díkod nàwa nga kurug ngámin datu kagiyán datu nesur-súráte ta nán na nga,

“Pagguwarán da daya kawas ku, ay pagbibinnunútán da ya bádù,”

nán na. ²⁵ Ay ittu tun kurug tu kinuwa datu suldádu.

Ay datu uwad da magsisíkad kitu adanni kitu krus ne Jesus, ay tu ina na, se itu wagi tu ina na, se Maria nga atáwa ne Cleopas, se Maria Magdalena. ²⁶ Ay kane din na masingan ne Jesus tu ina na se itu pà-pàgan na nga tù-tùgúdán na, ay nán na kitu ina na, “Ina, ya kataging mu ya an-anà mu win,” nán na. ²⁷ Ay se na nán pe kitu tù-tùgúdán na, “Tú yanin ya inám,” nán na. Ay tútu kinobung natu tù-tùgúdán na tu ina ne Jesus.

²⁸ Ay gapu ta ammu ne Jesus nga nabalín ya ngámin nin, ay nán na kidi ta senu matungpál ngámin datu nesur-súráte, “Sikkinum mà,” nán na.

²⁹ Ay kitúni ay uwad tangaangáng nga lassam. Ay díkod nangidsam datu suldádu ka lúpus kitu lassam, se da isarípít kitu adaddu wa pasanga kaykayu, se da nga

ipasapsap kaggína. ³⁰ Ay kane din na masapsap ne Jesus tu lassam, ay nán na, “Nabalín nin,” nán na. Ay se yala nga nagùmà, ay se yala natay yin.

Tu nangngitaman da ke Jesus (Mat 27:57-61; Mar 15:42-47; Luc 23:50-56)

³¹ Ay gapu ta algaw natu panagsagána da kitu piyasta, ay nawe datu ap-apu datu Judyu ke Pilato ta mawe da kagiyán nga masápul la mapalpál lin tu bingil datu tallu wa nelalansa kitu krus, ta senu maríturítu datu tuláng da, se madtág da ngin, ta kannawan da nu madànganán da kitu Sabado wa algaw wa aggiimáng, tàwán kam kitun na Sabado, ta napatag pàrang tun. ³² Ay díkod nawe datu suldádu se da pang-pangkur datu bingil datu duwa nga negindán ke Jesus nga nelansa. ³³ Ngamay kane dumatang da ke Jesus, ay akkan da nga pinangkur, ta nasingan da nga natay yin. ³⁴ Ngamay sinuwè kammala natu isa nga suldádu tu bíkat ne Jesus kitu píka na, ay tútu pumuse-set tu dága se danum ma naggayát kaggína.

³⁵ Tu nakasingan kidi ya nàwa, ay aggína ya manístígu, ta ammu na nga kurug ngámin tu napà-pàyanán ne Jesus. Ay ammu na pe nga kurug da, ay túya masápul la mekagi pe, ta senu mangurug kayu pe.

³⁶ Ata nàwa ngámin dedi ta senu màwa nga kurug ngámin datu nesur-súráte ta bàbànan ne Dios nga nán na, “Awan nala kadaya tuláng na ya marítu,” nán na.

³⁷ Ay nán na pikam kiya isa nga libru, “Sisinnán da ya sinuwè da,” nán na.

³⁸, ³⁹ Ay se la nga nawe kinagi ne Jose ke Pilato nga dattagan na kuma tu baggi ne Jesus kitu krus. E Jose ay iArimatea nga isa nga mangurug pe ke Jesus. May akkan na nga nepak-pakammu tu angngurug na kitun, ta manging kadatu ap-apu datu Judyu. Ay tútu nepalúbus ne Pilato wa alà na tu baggi ne Jesus, ay tútu nawe da inalà se Nicodemo. Ay e Nicodemo, ay aggína kam tu nawe nga nakiamomán ke Jesus kitu isa nga gabi kitun. Ay kane mawe da se Jose nga itaman ne Jesus, ay nangalà ka pamalsamár na nga pinagkibug ga bang-bangug nga gayát kiya duwa nga káyu wa míra se aloe. Ay limma púlu wa kílú ya dammat na.

⁴⁰ Ay díkod binad-badbad da tu baggi ne Jesus ka lúpus sa nidsam da kitu nagkibug nga míra se aloe nga bang-bangug, ta ittu ya gagángay daya Judyu nu magtaman da. ⁴¹ Ay uwad kamulán nga adanni kitu nelansaán ne Jesus. Ay uwad apaggabbut ta pínát nga áwan pikam nippáy nga natay. ⁴² Ay gapu ta megayát tin tu piyasta datu Judyu nu kaláwa, ay se ad-adanni tu abbut, ay ittu tun nala ngin tu nangippayán da kitu baggi ne Jesus.

Tu nelaltu ne Jesus (Mat 28:1-8; Mar 16:1-8; Luc 24:1-12)

20 Ay kane marángat tu algaw kitu Domingo, ay nawe yala ngin de Maria Magdalena kitu lúbù. Ay ittu tu inakasingan da kitu batu nga nippà in kitu gagyangán natu lúbù na. ² Ay tútu nanagtág da nga nawe yin kitu giyán ne Simon Pedro se tu pà-pàgan ne

Jesus nga tù-tùgúdán na. Ay nán na kaggída, “Inalà da tu Apu tada kitu lúbù na. Ay akkan mi ya ammu nu wà naya nangippayán da kaggína,” nán na.

³ Ay díkod nawe de Pedro se itu isa nga tù-tùgúdán ne Jesus kitu lúbù. ⁴ Ay nanagtág da nga duwa, ngamay gapu ta nabì-bílag tu isa may e Pedro, ay nunna nga dummatang kitu lúbù. ⁵ Ay kane magukkab ba mangilam-aw kitu lúbù, ay nasingan na tu lúpup sa pinamadbab da, may akkan linumnà. ⁶ Ay se la atán pe yin ne Simon Pedro. Ay nangaw-át tala kitu unag natu lúbù. Ay ittu tu inakasingan na kitu lúpup sa pinamadbab da nga newawaren kampela ngin. ⁷ May nu itu panyulíta nga nebadbad kitu úlu ne Jesus, ay sikkakappil kampela ngin nga nebabagtu. ⁸ Ay tu isa nga nunna nga dummatang kitu lúbù, ay linumnà pe yin, ay kurug ga nasingan na ngámin pe datu nàwa, ay ittu ya kurugan na ngin na linumtu. ⁹ Ata kitun, ay di da pikam naawátan tu nán datu nesur-súrát nga masápul nga lumtu kammin ne Jesus. ¹⁰ Ay tútu nawe da kammin kadatu babalay da.

Tu nagpassingan ne Jesus ke Maria Magdalena

(Mat 28:9-10; Mar 16:9-11)

¹¹ May nagbansi yala nge Maria kitu lasi natu lúbù a magsisíkad da makas-asangit. Ay kitu akas-asangit na, ay nagukkab ba namalingig kitu unag natu lúbù. ¹² Ay ittu tu inakasingan na kitu duwa nga anghel la nakap-usà. Atán da nga magtutúgaw kitu nangitadágan da kitu baggi ne Jesus. Nagpanin-úluwán tu isa, ay nagpanin-úyatán tu isa. ¹³ Ay nán da ke Maria, “Tura ka sumángit,” nán da. Ay nán na nga summungbát, “Netálaw da tu Apù, ay di yà ammu ya nangippayán da kaggína,” nán na.

¹⁴ Ay kane maglingay, ay nasingan na nge Jesus nga magsisíkad kitu likud na, may akkan na nga nalas-lás-in. ¹⁵ Ay nán ne Jesus kaggína, “Nágan naya isangit mu,” nán ne Jesus kaggína. “Inna ya sap-sapúlám ta!” nán na.

Ngamay e Maria, ay dalínán na nu itu magtar-tarak-an kitu kamulán, ay tútu nán na, “Apu,” nán na. “Nu ikaw ya nangalà kaggína, ay ikagim mán ya nangippayám kaggína, ta wè kammin alà,” nán na.

¹⁶ Ay tútu nán ne Jesus kaggína, “Maria,” nán na. Ay tútu ummàráng nge Maria kaggína, ta nalásin na ngin. Ay tútu nán na ka Hebreo wa aggúni, “Rabboni,” nán na. Ay misturu ya sarut na.

¹⁷ Ay tútu nán ne Jesus kaggína, “Akkán nà gapútan, ta di yà pikam ma nakapagulli ke Ama,” nán na. “May mawe ka ngin, ta mawem idámag kadatu wawwági nga magulli yà kammin ke Ama nga Ama nu pe, nga Dios ku wa Dios nu pe,” nán na.

¹⁸ Ay tútu nawe yin ne Maria Magdalena se na nedámag kadatu tù-tùgúdán na nga nán na, “Nasingan ku we Apu win,” nán na. Ay se na nekagi pe datu pekagi na.

Tu nagpassingan ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na

(Mat 28:16-20; Mar 16:14-18; Luc 24:36-49)

¹⁹ Ay kitu gid-gidám natu Dominggo, ay nagguurn-ung ngin datu tù-tùgúdán ne Jesus kitu unag natu napasuwalán na balay, ta mansing da kadatu ap-apu datu Judyu. Ngamay pinagkilát da ngala nge Jesus nga magsisíkad kitu giyán da. Ay nán na kaggída, “Atán nà pe, ay napiya din ya ur-uray nu,” nán na, ²⁰ ay se na nepassingan kaggída datu íma na se itu bíkat na. Ay naganggam da pà-pàrang kane masingan da nge Apu.

²¹ Ay tútu nán manin ne Jesus kaggída, “Kappiyánan nu wala daya ur-uray nu,” nán na. “Ibon takayu nga ummán kitu inangngibon ne Ama kiyà,” nán na. ²² Ay kane makagi na datun, ay nesup na kaggída ya Ispiritu ne Dios, se na nán, “Alà nu ya Ispiritu ne Dios,” nán na. ²³ “Ay díkod nu pakawanan nu daya bas-básul daya tolay, ay pakawanan ne Dios da. Ay nu akkan nuda nga pakawanan, ay akkan pakawanan ne Dios da,” nán na.

²⁴ Ay kitu inagpassingan ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na, ay áwan kaggída nge Tomas nga nengágan ka Síngin. ²⁵ Ay tútu nán natu isa kaggína, “Nasingan mi yin ne Apu,” nán na.

Ngamay nán ne Tomas kaggída, “Nu akkan ku wa masingan se mímán datu gayát datu lansa kadatu íma na, se nu akkan ku mímán tu bíkat na nga nasuwè, ay akkan nà a mangurug,” nán na.

²⁶ Ay kane matangaligguwán ka panda, ay nagguurn-ung manin datu tù-tùgúdán ne Jesus kitun na balay. Ay uwad pe ye Tomas kaggída ngin. Ay oray nu nepasuwál da tu balay, ay pinagkilát da ngala manin ne Jesus nga nagsisíkad kitu giyán da. Ay nán na kaggída, “Napiya din daya ur-uray nu,” nán na. ²⁷ Ay se na nán ke Tomas, “Sinnam se immanam daya gayát lansa kadaya ímà, se mu immán pe ya bigád kid bíkat ku wi,” nán na. “Ippà mu win ya aggad-gadduwám, ay mangurug ka ngin,” nán ne Jesus ke Tomas.

²⁸ Ay tútu summungbát te Tomas, “Apu nga Dios ku,” nán na. ²⁹ Ay tútu nán ne Jesus kaggína, “Mangurug ka ngin kane masingan nà,” nán na, “may maganggam mala daya mangurug kiyà oray akkan dà nasingan,” nán na.

Tu gapu na nga nàwa idi ya libru

³⁰ Ay adu datu nakas-kasdáaw wa nepas-passingan ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na nga akkan nesúrát kidi ya libru. ³¹ Ngamay nesúrát dedi, ta senu mangurug kayu nga e Jesus kam tu Nebon ne Dios nga An-anà na, ay se gapu kidi ya angngurug nu kaggína, ay biyágan nakayu we Dios ka áwan panda.

Tu nagpassingan ne Jesus kadatu pittu wa tù-tùgúdán na

21 Ay kane isa ngalgaw, ay nagpassingan manin ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na kitu dappit natu

abay ya pisung ka Tiberias. Ay ummán kídi tu nàwa.
² Nagdudongu de Simon Pedro, se de Tomas nga nengágan ka Síngin, se Nathaniel nga iCana ka Galilea, se datu duwa nga annánà ne Zebedeo, se uwad da pe duwa pikam. ³ May nán ne Simon Pedro kadatu kabbulun na, “Mawe yà magkarínás,” nán na. May, “Mawe kami pe,” nán da ngámin. Ay díkod nagkakáwe da nga nagbarangay. Nalawagán da ngamay áwan da tútu wala nga nálaálà.

⁴ Ay kane din na magilaltà tu mata, ay uwad de Jesus nga magsisikád kitu dappit, may akkan ammu datu tù-tùgúdán na nga e Jesus tun. ⁵ Ay tú win tu nán ne Jesus kaggída, “Kabbulun, atán da kam nálà nu?” nán na. May, “Awan tutu wala,” nán da nga summungbát. ⁶ Ay tútu nán ne Jesus kaggída, “Ikarínás nu ya sígay nu kiya padne diwanán kiya barangay, ay makálà kayu,” nán na. Ay tútu nekarínás da, ay akkan da nga makkát ta itakay tu nàna da.

⁷ Ay díkod tu pà-pàgan ne Jesus nga tù-tùgúdán na, ay nán na ke Pedro, “Ay e Apu tune,” nán na. Ay kane magina ne Simon Pedro nga e Apu tun, ay nagbádu, ta sillalàbu kitun, ay se nagsappáw kitu danum, se maburung gumádang. ⁸ Ngamay datu kabbulun na, ay nagbansi da kitu barangay nga sinummeng mangguy-goy kitu sígay da kitu dappit, ta adu tu sissida. Akkan da nga adayyu win kitu gádang, ta moli magatut tala nga mitru tu kadayyu da.

⁹ Ay kane makadung da, ay nasingan da ngin tu apuy nga atán sissida nga mesusúnu. Ay uwad pe sinápáy kitu giyán na. ¹⁰ Ay se na nán kaggída, “Ara nu wa mangilbet kiya kálà nu,” nán na.

¹¹ Ay tútu nawe ye Simon Pedro kitu giyán natu barangay se na inalà tu sígay nga napnu ka dadakkal la sissida, se na rùrútan na itádang. Ay oray adu, ta magatut se limma púlu se tallu tu sissida, ay akkan na nabarnut tu ikat da. ¹² Ay se la kirrawán ne Jesus da ngin, “Bet nun na magsíra,” nán na. Ngamay áwan naketurad kaggída ngámin ya magkuna kaggína ka, “Tin ka,” áta ammu da ngin nga aggína nge Apu. ¹³ Ay tútu umadanni ye Jesus kaggída se na idde tu sinápáy se itu sissida.

¹⁴ Ay idi tu mekalu win na inagpassangan ne Jesus kadatu tù-tùgúdán na, nanggayát kitu nelaltu na.

Tu naggumomán de Jesus se Pedro

¹⁵ Ay kane mabalin da nga magsíra, ay nán ne Jesus ke Simon Pedro, “Simon na an-anà ne Juan, ab-abay nád kurug ya amminyám kiyà may dedi?” nán na. May, “Ò, Apu. Ammu mu wa pàgan taka,” nán ne Pedro wa

summungbát. “Pak-pakkanam lugud daya urbun karnerù,” nán ne Jesus.

¹⁶ Ay pinidduwa ne Jesus nga sinaludsud, “Simon na an-anà ne Juan, pàgan nà nád kam?” nán na. “Ò, Apu. Ammu mu mà a pàgan taka,” nán na nga summungbát. “Pak-pakkanam lugud daya karnerù,” nán na.

¹⁷ Ay pinìlu ne Jesus nga sinaludsud, “Simon na an-anà ne Juan, pàgan nà kam?” nán na. Ay tútu nagsabbat tu uray ne Pedro gapu ta kapamìlu ne Jesus nga saludsúdán kaggína nu pàgan na. May tútu nán ne Pedro, “Apu, ammu ya ngámin. Ay ammu mu mà a pàgan taka,” nán na. Ay díkod nán ne Jesus kaggína, “Pak-pakkanam lugud daya karnerù,” nán na.

¹⁸ “Ikagi ya kurug kikaw. Kitu kabag-bagu mu pikam, Pedro, ay nagsinturon ka kampela ngin, ay nawe ka ngala kiya piyám ma kapannán. May nu maglálakay ka ngin, ay atán da nga mamingil kikaw, ay se daka ippan kiya di mu piyán na kapannán, se daka pagdappaan,” nán ne Jesus. ¹⁹ Kinagi na tun ta piyán na nga ipakammu ya kàwaán ne Pedro nga matay, ta senu mapadayáwan ne Dios kaggína. Ay se la nga nán ne Jesus ke Pedro, “Kumíwid ka kiyà,” nán na.

²⁰ Ay kane maglingay ye Pedro, ay nasingan na tu pà-pàgan ne Jesus nga tù-tùgúdán na nga gumun-gunud kaggída. Ittu tu kataging ne Jesus kitun, kitu nuddi nga inanggidám da, se aggína tu nagsaludsud kaggína nu iinna tu mamatiliw kaggína.

²¹ Ay kane masingan ne Pedro nga gumun-gunud kaggída, ay nán na ke Jesus, “Apu, mapaanna ya kàwaán nayán?” nán na.

²² Ngamay nán ne Jesus, “Oray mán nu piyán ku wa magbiyág panda kiya ilalbet ku kammin, ay áwan mu biy-biyáng kiyán,” nán na. “Basta kumíwid ka ngala kiyà,” nán na.

²³ Ay idi ya bàbànan, ay newar-waragáwag kadatu mangurug ke Jesus, ay díkod dalínán da ngin na tun na tù-tùgúdán na, ay akkan na mataatay yin. May akkan wayya nga kinagi ne Jesus nga akkan na matay. May nán na ngala nga, “Nu kas pangarígan nala nu rán ku la piyán na magbiyág panda kiya ilalbet ku kammin, ay nágan naya biy-biyáng mu kiyán?” nán na.

Ya panda nídi ya libru win

²⁴ Ay idi kam ma tù-tùgúdán ne Jesus ya nakasingan kadedi, se nagisúrat kadaya nas-asingan na. Ay ammu mi pe nga kurug ngámin datu kinag-kagi na.

²⁵ Ay adu kurug pikam daya kinuw-kuwa ne Jesus. May nu ngámingámin da ay mesúrat da ngámin, ay nán ku wa akkan na meyang kid kalawagán ni daya libru wa kesurátan da.

Apostoles

1 Kitu nunna nga súrát ku kikaw, Teofilo, ay nekag-iyán ku ngámin datu kinuw-kuwa ne Jesus, se ngámin datu nesur-súru na, nanggayát kitu in-anggayát na, ² panda kitu nekálà na ka lángit. Ay kitu akkan na pikam nepappan ka lángit, ay nebílin na datu nepekagi naya Ispiritu ne Dios kadatu apostoles na nga piníli na. ³ Namin-adu wa nagpassingan ne Jesus kaggída ki unag appát púlu ngalgaw nanggayát kitu nekatay na, ta senu mammuwán da nga kurug ga sibbiyág kammin. Nebàbànan na kaggída ya mepanggap kiya angngituráy ne Dios. ^{4,5} Ay kinagi na pe kaggída: “Binawtisarán nakayu wala tu Juan kitun, may kídí yin, ay alubuwán nakayu win ne Dios kiya Ispiritu na,” nán na. “Díkod akkan kayu magtal-tálaw kanedi Jerusalem, panda kiya kaalubuwán nu kiya Ispiritu ne Dios, ta makaru win ya ilalbet na. Ittu tu kinagi kadakayu kitun, nga nekari ne Dios nga Ama ku,” nán ne Jesus kaggída.

Tu nepappan ne Jesus ka lángit

⁶ Ay kane nagguurnung manin datu apostoles, ay nagsaludsud da ke Jesus nga nán da, “Apu, ittu idi yin ya agpapuráy mu kammin kadaya iIsrael kídí nga íli?” nán da.

⁷ May nán ne Jesus kaggída, “Akkan nu rabbang ammuwán daya nidang naya Ama ku nga mà-màwa pikam, se ya oras nga kàwa dayán. ⁸ May nu maalubuwán kayu win kiya Ispiritu ne Dios, ay atán pe yin ya pannakabalin kadakayu. Díkod dakayu win ya mangibàbànan kadaya mepanggap kiyà kídí ya íli Jerusalem se kiya ngámin probinsiya Judea se kattoni probinsiya Samaria, ay se oray pe kiya ngámin giyán kídí kalawagán,” nán na.

⁹ Ay kane makagi na dayán, ay siníput da nga nawe ka lángit tin. Ay kane melingad din kitu angap, ay áwan da pe yin na masingan kaggína.

¹⁰ Kaggída nga maglalángad da maníput ke Jesus, ay pagkilát da ngala ya duwa nga laláki nga nakabádu ka pusà. ¹¹ Ay nán datu duwa kídí, “Dakayu wa iGalilea, tura kayu pikam maglalangngò ka lángit? E Jesus nga nawe yin ka lángit, ay umbet kammin nga ummán kiya inagsisingan nu kaggína nga nawe ka lángit,” nán da.

Tu nammatáli da kitu Judas

¹² Ay se la nga nagtálaw datu apostoles kitu bantay Olivo nga adanni kam ka Jerusalem. Moli isa kilumitru ngala ya kadayyu na. Ay se da la nagulli kammin ka Jerusalem. ¹³ Ay kane dumatang da ka Jerusalem, ay

nangaw-át da kitu amingúdu nga kuwartu wa pagdagusan da. Uwad ngámin de Pedro, Juan, Santiago, Andres, Felipe, Tomas, Bartolome, Mateo, se Santiago wa an-anà ne Alfeo, Simon nga nepangágan da pe ka Zelotes ki aggúni da, se Judas nga an-anà naya isa nga Santiago. ¹⁴ Umbet da peyang ngámin nga magguurnung nga magkarárag se datu babbay, meráman pe ye Maria nga ina ne Jesus se datu wawwági ne Jesus.

¹⁵ Ay kane isa ngalgaw, ay nagguurnung ngámin datu mangurug ke Jesus. Moli magatut se duwa púlu da. Nagsikád de Pedro se yala nagúni nga nán na, ¹⁶ “Wawwági,” nán na, “nàwa ngin tu nepesúrát naya Ispiritu ne Dios kitu David kitun panggap kitu Judas nga ittu tu namulun kadatu naniliw ke Jesus,” nán ne Pedro kaggída. ¹⁷ “Kabulun mi tu Judas kitun, ta piníli ne Jesus nga isa kadakami nga sangapúlu se duwa nga sumeng kaggína,” nán na.

¹⁸ (Ay tu pirà a pinanangdán datu tolay kitu Judas kitu kinuwa na nga nadakè, ay negátang da ka lusà, nga ittu tu nagbinaán na. Nabtaán se naglalawán tu sinay na. ¹⁹ Nammuwán ngámin datu iJerusalem, ay díkod nepangágan da tu lusà ka Akeldama kitu aggúni da kampela ngin. Ya sarut natun, ay “Lusà Dága.”)

²⁰ “Nán na kiya libru nga Salmo panggap kitu Judas nga,

‘Mabaaw din ya balay na. Awan din magyán.’

Ay nán na pe nga,

‘Atán din sabáli pumatáli kaggína kiya ubra na,’ nán na”

nán ne Pedro.

^{21,22} “Ay díkod atán din meamung manin kadakami, nga isa nga nakasingan ke Apu Jesus nga linumtu win, nga mabalin pe nga mangipakammu kitu nasingan na,” nán ne Pedro. “May masápul la isa kadatu nebulbulun kadakami peyang kitu kowad ne Apu Jesus kadåtada, nanggayát kitu inagbaw-bawtisár natu Juan, panda kitu nekálà ne Jesus ka lángit,” nán ne Pedro.

²³ Ay tútu nangikagi da ka duwa nga tolay: De Jose se Matias. E Jose, ay nepangágan da pe ka Barsabas, nga Justos kam pe. ²⁴ Ay nagkarárag da, nga nán da, “Apu, ammu na nu iinna kadedi duwa ya píli mu, ²⁵ nga pumatáli kiya ubra se kinaapostol, nga nigsán tu Judas kane nawe ka giyán na karbangan na kampela ngin nin,” nán da. ²⁶ Ay tútu nagbibinnúnut da ngin, ay tu Matias tu nabúnut. Ay díkod aggína ngin tu neamung kadatu sangapúlu se isa nga apostoles.

Tu nekaalubuwán da kiya Ispiritu ne Dios

2 Ay kane umbet tu algaw natu Pentecostes, ay nagguurnung ngámin datu mangurug ke Jesus kitu isa nga giyán. 2 Pagkilát da ngala ya nadudúrán nga ummán ka naggat ta báli, nga naggayát ka lángit. Ummán ka negilat kitu naganán da nga balay tu tannug na. 3 Ay se da la nataggisaán nga napatutunán kitu ummán ka gatang naya apuy nga nasingan da. 4 Ay ittu tun tu nekaalubuwán da ngámin ki Ispiritu ne Dios, ay se da la nagúni ka nagbal-baláki nga aggúni nga akkan da nepadán ammu, áta ya Ispiritu ne Dios tu nagpeúni kaggída.

5 Ay atán da napikkilan na makaDios nga Judyu ka Jerusalem, nga naggayát kadaya ngámin giy-giyán kidi kalawagán. 6 Ay kane magina datu adu wa tolay tu adudúrán, ay naglalbet da. Ay pagballà da tu mà-màwa, ta nagina da ngámin datu aggúni da kampela ngin, nga neúni datu mangurug ke Jesus. 7 Ay nasda-áwan da tutu wala, ay tutu nán da, “Di mà iGalilea dayán na magun-úni? 8 ay taanna, tura daya aggúni tada kampela ngin nin daya magina tada nga iúni da,” nán da. 9 “Dàtada, iPartia tada nga duddúma, ay daya duddúma, ay iMedia se iElam. Ay atán da pe iMesopotamia se iJudea se iCapadocia se iPonto se iAsia, 10 se iFrigia se iPamfilia se iEgipto. Ay gayát pe daya duddúma ka íli nga Libia nga adanni ka Cirene. Atán pe daya kapáda tada nga mangurug ke Dios nga iRoma, may Judyu datu mannákam datu duddúma, se akkan Judyu datu mannákam datu duddúma. 11 Atán da pe iCreta se iArabia. Nagbal-baláki nga íli ya naggayatán tada, ngamay daya aggúni tada ya magina tada kiya angngikagi da kadaya nakas-kasdáaw wa kinuwa ne Dios,” nán da. 12 Nasdaáwan da ngámin se akkan da maaw-awátan tu nàwa. Ay tútu nán da kitu isaisa kaggída, “Nágan nád sarut nedi nga mà-màwa?” nán da.

13 May, “Naggiinglaw kammala dayán nin,” nán datu duddúma nga mangug-og kaggída.

Tu bàbànan ne Pedro

14 Ay tútu nagsikád de Pedro win se datu sangapúlu se isa nga kabbulun na. Ay se la nagbàbànan ne Pedro kaggída, nga nán na kidi: “Ginán dà mán, dakayu wa pàdà a Judyu, se ngámin kayu wa pàdà a atán kidi Jerusalem, ta atán ipakammù kadakayu. 15 Dalínán nu, nu ninglaw kami, ngamay akkan, áta áwan maginglaw kadaya tolay ki alas nuwebe ki pagmakát,” nán na. 16 “Ngamay idi nga nàwa kadakami, ay ittu idi yin tu kàwa natu kinagi natu Joel la maragbàbànan kitun, nga nán na,

17 “Kinagi ne Dios nga kiya kamuddiyánan na algaw, ay alubuwán na ngámin tolay kiya Ispiritu na, nán na. Túya ibàbànan daya annánà nu daya pekagi na. Makasingan pe daya lalláki nu kadaya piyán na nga ipassingan kaggída, se tagimpán pe daya lal-làlákay nu daya ipatagenap na, nán na. 18 Kurug mà nga ial-

úbu na ya Ispiritu na nu isa ngalgaw kadaya mangikurug kaggína, oray lalláki se babbay, nán na. Ay túya ibàbànan da pe ya pekagi na kaggída, nán na.

19 Mangipassingan pe ka nakas-kasdáaw ka lángit se kidi kalawagán, ta atán ngámin daya dága se apuy se atù, nán na. 20 Maggibat ya mata, ay ya búlán, dumgáng nga ummán ka dága, nán na, ay se yala umbet ya napatag se nadáyaw nga algaw ne Apu. 21 Ay biyág-an ne Dios ngámin daya makiapu kaggína, nán na,” nán ne Pedro.

22 “Kapádà a iIsrael, ginán nu mán ya kagiyan ku. E Jesus nga iNazaret tu nepakammu ne Dios nga Nebon na, ta adu datu kinuwaán na nga nakas-kasdáaw, ka angngipassingan na ki pannakabalin na. Ngamay ammu nu dayanin, ta nasingan nu datu nepàwaán ne Dios kaggína. 23 Ngamay neáwat da kadakayu nga ummán kitu nepadán palánu se ammu ne Dios. Nepelansa nu tu nangipapatay nu kadatu maragbásul la tolay. 24 Ngamay nippà ne Dios ya turáy naya pannakatay kaggína, ay se na pinaltu, ta akkan mabalain na makapagdádágat ya pannakatay kaggína. 25 Ata nán natu David kidi kitun panggap kaggína:

“Sikkaammu wà nga abul-bulunan nà peyang ne Apu, ay túya áwan ku tutu wala ikansing. 26 Ay túya maganggam mà pe, se napiya pe ya uray ku, ta innanamán ku nga 27 akkan na pagdudoray ya kaduduwa kiya pagkakapannán datu kaduduwa datu natay, se akkan na nga ipalúbus nga merup-áng ya baggi naya piníli na nga Ibon na. 28 Nepakammu na pe kiyà nga mabiyág gà kammin ka áwan panda, se maganggam mà pànanang, ta atán kiyà, ‘nán na’ nán ne Pedro.

29 “Kabbulun na iIsrael, kagiyan ku kadakayu, nga akkan wayya nga itu baggi tu David kampela ngin tu nán na kitun, ta aggína tu isa kadatu inagkona tada, nga natay yin. Netaman da, ay atán kam ya lúbù na kadedi nga al-algaw. 30 Ay gapu ta agkakagián ne Dios tu David kadatu pekagi na, ay díkod ammu na tu nekari ne Dios kaggína, nga pagtugawan na ka Apu nga ummán kaggína ya isa nga gakagaka na. 31 Ay ammu na lugud ya ammaltu ne Dios kiya Ibon na kidi kalawagán, áta ittu lugud tu nán na kane nán na nga akkan merup-áng ya baggi na, se akkan pe magdadágat ya kaduduwa na kiya pagkakapannán datu kaduduwa datu natay. 32 E Jesus ya kepapannán datun na kinag-kagi natu David kadatun. Pinaltu kurug ne Dios nge Jesus, ay dakami ngámin ya nakasingan.”

33 “Kidi yin, ay atán kiya padne diwanán ne Dios, nga mepangituráy kaggína. E Jesus mà tu nawe ka lángit, nga akkan itu David. Tu David mismu tu nagkuna kidi: ‘Nán ne Apu kiya Apu ku, Magtugaw ka kidi padne diwanán ku, panda kiya angngabà ku tutu wala kadaya kalínga mu, nán na.’

Ay kidi yin na atán ne Jesus ka giyán ne Dios nga Ama na ngin, ay nepealúbu ne Dios kaggína ya Ispiritu na kadaya mangurug kaggína, ta ittu tu nekari na kitun. Ay díkod ittu ya nasingan nu se nagina nu nga nàwa kanedi kadaddanen, ay ittu tunin tu Ispiritu nga nealúbu na kadakami.

³⁶ Díkod dakayu ngámin na pàdà a iIsrael, maawátan tada din, nga e Jesus nga ittu tu nepelansa nu kitu krus tu Nebon ne Dios, ay se aggína ya Apu win." Tú dayán datu nebàbànan ne Pedro.

Tu agbiyág datu nunna nga mangurug ke Jesus

³⁷ Ay kane magina datu tolay tu bàbànan ne Pedro, ay nariribù da pànanng ngin. "Kabbulun," nán da kade Pedro, "nàgan naya kuwaan mi yin," nán da.

³⁸ Ay nán ne Pedro kaggída, "Makappoli kayu win kadaya bas-básul nu. Mangurug kayu ke Jesu-Cristo, se kayu makibawtisár, ta senu mapakawan nin daya básul nu ke Dios, ay túya alubuwán nakayu pe kiya Ispiritu na. ³⁹ Ta nekari ne Apu Dios nga ialúbu na ya Ispiritu na kadaya ngámin na maayabán na nga mangurug kaggína, dakayu se oray pe daya annàna nu, se daya tolay ki ngámin kalawagán," nán ne Pedro.

⁴⁰ Ay adu pikam datu nebàbànan ne Pedro, ay se nada tinul-tulduwán nga nán na, "Akkan kayu mepagram-ráman kadaya maragbásul la tolay kídì kalawagán," nán na. ⁴¹ Díkod nakibawtisár datu nangurug kadatu nebàbànan ne Pedro. Ay moli tallu ríbu datu neamung kaggída kitun na algaw.

⁴² Nebul-bulun da peyang kadatu apostoles, nga nangán se nagkar-karág, se makitù-tùgud kaggída.

⁴³ Adu datu kinuw-kuwa datu apostoles nga nakaskadàaw nga pangipassingan da kiya pannakabalin ne Dios, ay nasdaáwan ngámin datu tolay.

⁴⁴ Napiya tu panagbubúlun datu mangurug, ay tútu pagraramánan da ngámin datu kuw-kuwa da.

⁴⁵ Neláku da datu lusà da se datu kuw-kuwa da, se da nekípát tu báyard na kadatu ngámin na mangurug, sigun kitu kasapulán da. ⁴⁶ Inalgaw tu panagguurnung da kitu Templo. Naganggam da pe kitu agdudúwa da nga magkakán kadatu babalay da, ta napiya pànanng ngin tu ur-uray da. ⁴⁷ Day-dayáwan da peyang nge Dios, ay pàgan ngámin pe datu tolay da. Peyang ki algaw, ay iamung ne Apu Dios kaggída ngámin datu ayabán na nga mangurug kaggína.

Tu inakadalen nату dapepe

3 Kitu isa nga algaw kane mamreg, ay nawe de Pedro se Juan kitu templo, ta ittu tu agkarárag da. ² Ay kitu ruwángan nату templo nga nepangágan da ka Napiya nga Ruwángan, ay atán isa nga tolay kitúni, nga magdapepe nanggayát kitu nekeanà na. Inalgaw da nga bulígán nga ippan kitúni, ta senu makádang kadatu lumnà kitu templo. ³ Ay kane masingan nату dapepe de Pedro se Juan nga magilálnà kitu templo win, ay pagagngán nada. ⁴ Ay tútu nagsínang da se da bubutgan tu tolay. "Sinnan nakami," nán ne Pedro kaggína. ⁵ Ay tútu sisínán nada, ta innanamán na nga iddán da ka pirà in.

⁶ May, "Awan ku pirà," nán ne Pedro, "may ya atán kiyà ay ittu ya middè kikaw. Díkod gapu ki ngágan ne Jesu-Cristo nga iNazaret ay, gumnikát ka se ka la manalen nin," nán ne Pedro, ⁷ se na immanan tu

diwanán nату tolay, se na pasikádan nin. Ay pagkilát tala nga nabílag datu bingil na ngin. ⁸ Ginumnikát tu tolay, ay se yala nanalen nin, ay nebulun pe yin kade Pedro nga linumnà kitu templo, naglag-lagtu nga nanalen nga nagdáyaw ke Dios. ⁹ Ay nasingan ngámin datu tolay kitu nagdal-dalen na se itu nagday-dáyaw na ke Dios. ¹⁰ Ay kane malásin da nga aggína tu magtutúgaw wa begár kitu Napiya nga Ruwángan nату templo, ay pinagballà da se nasdaáwan da pànanng gapu kitu nàwa kaggína.

Tu bàbànan ne Pedro kitu amuwág nату templo

¹¹ Ay tútu nanagtág datu tolay nga gummánat kade Pedro se Juan kitu saguyáb nату Solomon kitu amuwág nату templo, ta nasdaáwan da tutu wala kitu nàwa. Atán tu tolay nga siggagáput kade Pedro se Juan. ¹² Ay kane masingan ne Pedro datu tolay, ay nagúni nga nán na kaggída, "Kapàdà a iIsrael, akkan kayu masdaáwan se akkan dakami bubutgan, ta akkan gapu kiya kinamáru mi onu pannakabalin mi kampela ngin ya namakadalen kídì ya tolay, ¹³ nu di gapu kiya pannakabalin kampela ne Dios sin. Aggína ya Dios nату Abraham se tu Isaac se tu Jacob nga inagkona tada. Pinanalen ne Dios idi ya tolay, ta piyán na nga padayáwan ne Jesus nga An-anà na. Aggína tu nedarum nu ke Pilato, se akkan nu pinagan-anu oray piyán na nga ipalawán, ¹⁴ ay akkan nu nepepalawán kaggína, oray nu ittu tu píli ne Dios nga namáru. Tu pumappatay mán kammin tu nepepalawán nu ke Pilato. ¹⁵ Pinapatay nu ya Marammiyág. May pinaltu kammin ne Dios. Ay dakami ya makekagi nga kurug ta nasingan mi. ¹⁶ Ya kinaturáy naya ngágan ne Jesus ya nakapadalen kídì ya magdapepe. Ammu nu nga magdapepe kurug kitun, may masingan nu win nga makadalen nin, áta ya angngurug mi ya tallu ke Jesus ya namabílag kídì ya tolay."

¹⁷ "Ngamay ammù, kabbulun," nán ne Pedro, "nga dakayu se datu ap-apu nu, ay akkan nu ammu tu kukkuwaan nu kitun. ¹⁸ Ay díkod kinuwa kurug ne Dios datu nepekagi na kadatu pagbàbànanan na kitun, nga masápul nga matay ya Ibon na. ¹⁹ Ay díkod makappoli kayu, se kayu mangurug gin ke Dios, ta senu ippà na daya bas-básul nu, ay ²⁰ se ibon na kammin pe ye Jesus, nga ittu tu piníli na nga Nebon kadakayu kitun. Ay díkod atán peyang ngin kadakayu nga mangap-kappiya kadaya ur-uray nu. ²¹ Magyán pikam me Jesus ka lángit panda kiya angngussi ne Dios kiya ngámingámin nga ummán kitu nepekagi na kadatu píli na nga pagbàbànanan na kitun."

²² "Nán tu Moses kitun, 'Atán manin ibon ne Apu Dios kadakayu, nga kapàda tada nga iIsrael, nga pagbàbànanan na, nga ummán kiyà. Ay masápul nga kurugan nu ngámin daya ikagi na kadakayu. ²³ Ay daya akkan mangurug kadaya ibàbànan na, ay mesibna tutu wala kadaya tolay ne Dios,' nán nату Moses," nga nán ne Pedro. ²⁴ "Ay oray pe tu Samuel se ngámin datu

† Akkan da nga ammu nga e Jesus tu Nebon ne Dios, tu piyán ne Pedro nga kagiyán.

pagbàbànanan ne Dios nga sumar-sarunu kaggína, ay nekagi da pe dayán na mà-màwa kídi yin na algaw.”

²⁵ “Dàtada daya pútupútut datu pagbàbànanan ne Dios kitun, ay díkod meráman tada kadatu nagtutulágan de Dios se datu inagkona tada. Ta nán na kitu Abraham, nga atán kanu pagkapiyaán ngámin tolay kídi kalawagán gapu kadaya pútut na, nán na. ²⁶ Díkod dàtada nga Judyu ya nunna nga nangibonán ne Dios ke Jesus nga An-anà na, ta senu masengán nitta ngámin na makappoli kadaya bas-básul tada,” nán ne Pedro nga nagbàbànan.

Tu inangngibálud da kade Pedro se Juan

4 Kitu kaatán pikam de Pedro se Juan nga magbàbànan kadatu tolay, ay inumbet datu pappádi, se tu kapitán datu guwardiya kitu templo, se datu Saduceo, ² ta lùsawan da tu itù-tùgud da kadatu tolay, ta ibàbànan da nga linumtu win ne Jesus, ay díkod lumtu pe daya duddúma nga natay yin nu kuwa. ³ Ay tútu tiniliw dada, se dada nebálud, ta saludsúdán dada ngala kitu láwa na, ta gídám min kitun. ⁴ Ngamay adu kadatu naggigina kitu kinagi de Pedro se Juan tu nangurug. Moli limma ríbu da.

⁵ Kane kaláwa, nagmimíting ka Jerusalem datu apu datu pappádi se datu pangmanàman datu Judyu se datu magtù-tùgud ki lintag da, ta ittu ngámin dedi datu ap-apu datu Judyu. ⁶ Uwad pe tu Anas nga nangátu wa pádi se tu Caifas se Juan se Alejandro se ngámin datu duddúma nga lalláki nga akkobung natu Nangátu wa Pádi. ⁷ Pinagsíkád da de Pedro se Juan kitu àráng da, se da saludsúdán nga nán da, “Pinaannán nu ya nangwa kiyán? Iinna ya nangidde ka pannakabalin nu, onu inna nga ngágan ya inusár nu?” nán da.

⁸ Ay tútu e Pedro nga napatàyán kiya Ispiritu ne Dios, ay nán na kaggída: “Apu-apu mi se mannákam, ⁹ nu ya gapu naya ammus-bustigár nu kadakami, ay gapu kitu kinuwa mi nga napiya kiya isa nga tolay ya magtakit, ay se piyán nu ammuwan nu mapaanna ya nakadalen nedi ya tolay, ¹⁰ ay ipakammu mi. Ta senu ammu nu ngámin pe, se ngámin daya páda tada nga iIsrael. Makadalen nin idi nga nagdapepe, ay magsisíkád pe yin kídi àráng nu, gapu kiya pannakabalin ne Jesu-Cristo nga iNazaret, nga pinapatay nu kitun, may pinaltu kammin ne Dios. ¹¹ Ay e Jesus ya nán na kiya bàbànan ne Dios nga batu nga nigsán daya maragbalay, ngamay ittu ya nagbalin na pagligdaán naya balay. ¹² Aggína ngala ya makabalin nga mamiyág kadàtada. Awan sabáli oray inna ki ngámin kalawagán ya natudinán na mamiyág kadàtada,” nán ne Pedro.

Tu nekepalawán de Pedro se Juan

¹³ Ay pinagballà datu ap-apu daya Judyu tu kinaturad de Pedro se Juan nga summungbát kaggída, oray áwan da ádaádal se ur-úray da la nga tolay. May se dada nga nalásin nga kabulun ne Jesus da kitun. ¹⁴ Ay akkan da masungbátan de Pedro se Juan, ta nasingan da nga

kurug ga nakadalen nin tu nagdapepe, nga nepagsis-íkád kaggída. ¹⁵ Ay tútu pinalawán da de Pedro kitu nagmimitíngán da, ay se da nagguumomanán, ¹⁶ nga nán da. “Nágan naya pamàyanán tada kaggída? Akkan tada mabalin ituláyaw tu nàwa, ta ammu ngámin da tolay ka Jerusalem nga kurug ga nakas-kasdáaw tu kinuwa da. ¹⁷ Díkod panansingan tadada ngala. Akkan tada pebàbànan nin kaggída ki oray iinna nga tolay nge Jesus.”

¹⁸ Ay tútu kirrawán da manin de Pedro se Juan, se dada tutu wala mandáran na akkan pebàbànan se pekagi ye Jesus sin. ¹⁹ Ngamay nán de Pedro se Juan kaggída, “Damdamman nu kod, nu pì-piyán nád ne Dios nga dakayu ya ikurug mi may aggína! ²⁰ Ata akkan mabalin kadakami nu akkan mi nga ibàbànan datu nagina mi se nasingan mi, †” nán da.

²¹, ²² Ay tútu pinanansing dada manin, se dada pinapan nin. Ata akkan da ammu ya pamasílag da kaggída, ta get nu malùsaw datu tolay nga pumane kade Pedro se Juan, ta day-dayáwan da nge Dios gapu kitu nammabílag na kitu nagdapepe, nga nasurù appát púlu wa dagun na ngin.

Tu karárag datu mangurug

²³ Ay kane mepalawán de Pedro se Juan kitu agbal-údan nin, ay nawe da kitu giyán datu kabbulun da, se da nekagi kaggída datu kinagi datu apu datu pappádi se datu pangmanàman datu Judyu. ²⁴ Kane magina da, ay nekarárag da ngámin ke Dios, nga nán da kídi: “Apu, ikaw ya nangwa kiya lángit se ya lusà se ya danum se ngámin daya atán kadayán. ²⁵ Ikaw ya nagpekagi kiya Ispiritu kitu apuapu mi nga David nga bobonan mu nga,

‘Kalùsawan daya akkan Judyu we Apu, se ur-úray pe ya asikkuwaan daya Judyu kaggína. ²⁶ Daya à-ári kiya kalawagán, ay sissasagána da nga makigubát kaggína. Ay maggagaddù pe daya agtuturáy nga mangalùsaw ke Apu Dios, se magasippatay kiya Ibon na kiya kalawagán,’

nán tu David kitun. ²⁷ Ay nàwa kurug, ta naggagdù da kídi ili Jerusalem, de Ari Herodes se Poncio Pilato se datu páda da nga akkan Judyu se datu páda mi nga iIsrael, nga nagpapatay ke Jesus, nga píli mu wa An-anà mu, nga Nebon mu kídi kalawagán.

²⁸ Naggagaddù da nga nangwa kadaya ipalúbus mu nga kuwaan da se daya napadán pinalánun nga màwa. ²⁹ Kídi yin, Apu, sikkaammu ka kiya ammanansing da kadakami. Díkod sengán nakami nga bobonan mu, ta senu sittuturad kami nga mangibàbànan kiya bàbànan mu. ³⁰ Pabilgan mu din daya magtatakit, se mangipassingan ka pe ka nakas-kasdáaw gapu kiya pannakabalin ne Jesus nga píli mu wa An-anà mu,” nán da nga nagkarárag.

³¹ Ay kane mabalin da nga magkarárag, ay naguy-guyyu tu balay nga giyán da. Ay ittu tu nekepatàyán da ngámin kiya Ispiritu ne Dios. Ay díkod áwan da

† Datu nasingan da se nagina da nga kinuw-kuwa ne Jesus ya nán na kídi.

aggansing ngin nga mangikagi kiya bàbànan ne Dios.

Tu napiya nga agbulbul-búlun datu mangurug

³² Ay sissa tu uray datu mangurug ke Jesus, ay piyán da pe tu isaisa kaggída. Pagraramánan da ngámin datu kuw-kuwa natu isaisa kaggída. Ay áwan kaggída tu pagas-asissaan na tu kuw-kuwa na kampela ngin nin.

³³ Nebàbànan datu apostoles datu nasingan da mepanggap kitu nelaltu ne Apu Jesus. Ay adu datu nangurug, ta niddán naya Ispiritu ne Dios da ka pannakabalin da nga mangibàbànan. Ay kinalakkán pànanang ne Dios da ngámin, ³⁴ ay díkod áwan pe datu magkur-kúráng kaggída, áta nelakúwán datu duddúma datu lusà da se datu balay da, se da nidde datu naglakúwán da ³⁵ kadatu apostoles. Díkod nekípát datu apostoles kadatu makasápul sigun kitu masápul da.

³⁶ Uwad pútut tu Levi nga iCipro, nga Jose tu ngágan na. May nengágan datu apostoles ka Bernabe. Ya sarut na, ay "Namáru". ³⁷ Nagláku ka lusà na, se na nawe nidde tu pirà kadatu apostoles.

Tu nagtuláyaw de Ananias se Safira

5 Ay uwad pe tolay ya nagnágan ka Ananias, ay Safira ya ngágan natu atáwa na. Nagláku da pe ka lusà da, ² may nesirù na kammin tu duddúma kitu báyard na ka kuwa na kampela ngin nin, ay se na idde tu duddúma kadatu apostoles. Sikkaammu tu atáwa na kitu kinuwa na.

³ Tútu nán ne Pedro ke Ananias, "Tura ka nepeparò ke Sairu, nga pagbusidán mu ya Ispiritu ne Dios, ta nesirù mu kammin tu duddúma kitu naglakúwám kitu lusà mu. ⁴ Oray kitu akkan pikam neláku tu lusà mu, ay kuwám mà kampela ngin nin. Ay kane ilákum, ay ikaw mà kampela ngin nin ya makammu kitu báyard na. Ngamay tura mu netuláyaw tu inalà mu. May e Dios ya nagbusidám, akkan na dakami," nán ne Pedro kaggína.

^{5,6} Ay kane magina tu Ananias tu kinagi ne Pedro, ay nekálin nala nga natay. Ay datu babbágu kitúni, ay nawe da inalà tu baggi na, se da kinalatkattán ka lúp-us, se da nippan netaman nin. Ay ngámin datu nakagina kitu nàwa ke Ananias, ay nagansing da.

⁷ Ay kane malpás ya tallu oras, ay inumbet pe tu Safira kitu giyán ne Pedro, ta akkan na pikam ammu tu nàwa. ⁸ Ay nán ne Pedro kaggína, "Kurug nga tu idi ya naglakúwán nu kitu lusà nu?" Ay, "Ò," nán ne Safira. "Ittu kurug yán tu naglakúwán mi," nán na.

⁹ Ay tútu nán ne Pedro kaggína, "Tura nu nalammat nga magatáwa ya magsisim kiya Ispiritu ne Apu. Sinnam, ta atán da kiya lasi yin, datu nangitaman kitu atáwam, ay alà daka pe yin," nán na kaggína. ¹⁰ Ay tútu dágus sala nga nekálin pe yin na natay tu Safira. Ay kane lumna datu babbágu, ay nasingan da nga natay yin. Ay tútu binulígán da pe yin na nawe netaman nin. Netaging da kitu atáwa na. ¹¹ Díkod nagansing pànanang

ngámin datu mangurug se datu duddúma nga nakagina kitu nàwa.

Datu nakas-kasdáaw nga kinuw-kuwa datu apostoles

¹² Ay datu mangurug, ay magguurnung da peyang kitu saguyáb tu Solomon. Pàgan pànanang datu tolay da, ngamay akkan meturad datu duddúma tu mebulun kaggída. Ngamay umadu mà ala nga umadu datu mangurug ke Apu nga meamung kaggída.

Adu datu nakas-kasdáaw nga nepàwa ne Dios kadatu apostoles, nga nasingan datu tolay. ¹⁵ Ay díkod nippannán datu tolay datu magtakit kitu kalsáda. Nepiddaán dada ka káma se abà, ta senu bumílag da kanu, oray nu maaniniwíngán ne Pedro da ngala.

¹⁶ Adu pe datu tolay ya naglalbet nga naggagayát kadatu il-ileli nga adanni ka Jerusalem, nga nagilbet kadatu magtakit se datu naar-aránan, ay bummílag da ngámin.

Tu nelallowán de Pedro se Juan kitu agbalúdán

¹⁷ Ay tu nangátu wa pádi se datu kabbulun na nga Saduceo ay nalúsaw da, ta asílan da pànanang datu apostoles. Ay tútu nagpalánu da ka pamàyanán da. ¹⁸ Tiniliw dada, se dada nebálud.

¹⁹ May kane gabi, ay uwad inumbet nga anghel ne Apu, nga nawe nangilukát se nangilawán kadatu apostoles, nga nán na, ²⁰ "Mawe kayun kiya templo nga mangibàbànan kadaya ngámin tolay, nu mapanna ya ammiyág ne Dios kaggída ka áwan panda," nán natu anghel. ²¹ Ay kane magina da tun, ay nawe da kitu templo kane marángat tu algaw win, se da nanggayát manin nga nagtùgud.

Kane din daddán, ay inumbet tu nangátu wa pádi se datu kabbulun na, nga mangmíting kadatu ngámin na ap-apu datu Judyu, se datu pangmanàman da. Ay se da paayabán datu apostoles nga atán kitu agbalúdán.

²² Ngamay áwan nadatang datu nebon da kadatu apostoles kitu agba-balúdán, ay tútu nagulli da kammin nga nawe mangikagi kitu nàwa nga nán da,

²³ "Siggigitap se sittutulbà tu agbalúdán kadakami dummatang. Ay atán kam pe ngámin datu magguwardiya, may kane lùtán mi datu gitap, ay áwan tolay kitu unag," nán da. ²⁴ Ay kane magina natu kapitán datu guwardiya se datu apu datu pappádi tun, ay akkan da nga ammu nu pinaannán datu apostoles tu lummawán, se wà natu giyán da ngin.

²⁵ May atán inumbet nga nangidámag kaggída nga nán na, "Datu tolay nga nebálud nu, ay atán da kitu templo nga magtùgud kadatu tolay," nán na. ²⁶ Tútu nawe inalà natu kapitán se datu kabbulun na datu apostoles se dada iulli kammin. Ngamay akkan dada minan-mansu ta mansing da, get nu ubúran datu tolay da.

Tu nangngalúsaw datu ap-apu kade Pedro

²⁷ Ay kane milbet datu guwardiya datu apostoles, ay pinagsisikád dada kitu àráng datu ap-apu. Ay tútu inal-

alingán natu nangátu wa pádi da, ²⁸ nga nán na, “Di mi mà neallang tutu wala kadakayu ya magtùgud ka panggap ke Jesus,” nán na, “may tura nu mán kammin na ibàbànan manin ki ngámin giyán kídi Jerusalem mi. Ay se tura dakami ya panangiyán nu kitu nekatay na,” nán na.

²⁹ Ay tútu sinungbátan de Pedro da, nga nán da: “Masápul la e Dios ya ikurug mi, nga akkan daya tolay,” nán da. ³⁰ “Dakayu, ay pinatay nu nge Jesus. Nepelansa nu kitu krus tu namatay kaggína. May ya Dios nga Dios datu inagkona tada, ay pinaltu na kammin, ³¹ se na nepangátu kane pagtugawan na ki pane diwanán na. Aggína ngin ya mangiapu se mamiyág kadàtada. Ay túya mabalin nitta pakawanan ne Dios nga iIsrael kadaya bas-básul tada, nu makappoli tada. ³² Ikagi mi dayán, áta nammuwán mida ke Jesus. Ipakammu pe naya Ispiritu ne Dios nga ittu ya nealúbu na kadakami nga mangurug kaggína,” nán de Pedro kitu nangátu wa pádi. ³³ Díkod nalúsaw pà nang datu ap-apu kane magina da tu kinagi da, ay tútu sippatayan dada.

³⁴ May atán isa nga Pariseo nga nagnágan ka Gamaliel nga maragtùgud ki lintag. Ay pàgan pe ngámin datu tolay. Nagsíkád, se na papannan pikam datu apostoles ka lasi, ay ³⁵ se yala nagbàbànan kadatu páda na nga ap-apu. “Pádà a iIsrael,” nán na, “kappiyánan nu pà nang lam-lamtan ya asikkuwaan nu kadayán na tolay. ³⁶ Ata kitu nabà-bayág gin ay inumbet tu Teudas nga nagpi-piapu. Moli appát gatut kam datu summúrut kaggína, ngamay kane patayan datu tolay tu Teudas, ay nasip-siparà datu pasúrut, ay se da umawan pe yin. ³⁷ Ay se la inumbet manin tu Judas nga iGalilea kane magpasinsus ya gubirnu. Ay adu pe datu pasúrut na, may kane patayan da, ay nasip-siparà pe yin datu pasúrut na. ³⁸ Ay ummán pe dedi ya tolay. Ya nán ku, ay bay-án tadada ngala ngin. Akkan tada an-anuwan da, ta nu akkan e Dios ya magpàwa kadaya kuk-kuwaan da, ay masip-siparà da la ngin. ³⁹ Ngamay nu e Dios ya nangibon kaggída, ay akkan tadada maábà, oray nágan naya kuwaan tada. Ay get pe nád nu Dios kammin pe ya kaguráan tada.” Ittu yán tu kinagi tu Gamaliel kadatu ap-apu. ⁴⁰ Ay kinurug da tu kinagi na.

Tútu inayabán da kammin datu apostoles, se dada sinaplit, se dada paddiyan nin nga mangibàbànan ka panggap ke Jesus, se dada papannan nin. ⁴¹ Kane lumawán datu apostoles sin, ay nagpatag da ngin, ta nán da nga nebílang ne Dios nga mekari da nga mapal-pallà gapu kitu angnibàbànan da ka panggap ke Jesus.

⁴² Ay tútu inalgaw tu ipappan da kitu templo se kadatu babbabalay nga magtùgud se mangibàbànan nga e Jesus ya kurug ga Nebon ne Dios.

Datu pittu nga kaseng datu apostoles

6 Ay ummadu win datu mangurug ke Jesus. Ngamay kane isa ngalgaw win, datu Judyu nga Griego ya aggúni da, ay nadakè tu ángat da kadatu Judyu wa Hebreo ya aggúni da, gapu ta maawigán kanu datu

bubbúkud da babbay kaggída, kitu inalgaw nga agkípát datu apostoles kitu pirà. ² Díkod inayabán datu apostoles ngámin datu mangurug, se da nán kaggída, “Nadakè nu dakami ya pagkipátan nu kiya pirà, ta akkan mi matagammu ya mangibàbànan kiya bàbànan ne Dios,” nán da. ³ “Ay díkod napiya, wawwági, nu magpíli kayu ka pittu kadakayu, ta senu aggída ngin daya pagkipátan mi kiya pirà. Masápul nga namáru se nasírib da, se itur-turayán naya Ispiritu ne Dios da. ⁴ Nu dakami, magbàbànan nala se magkar-karàrag ya kuwaan mi,” nán datu apostoles.

⁵ Ay piyán ngámin datu mangurug tu nekagi da. Díkod tú dedi datu piníli da: E Esteban ya isa. Naligda ya angnurug na, se iturayán naya Ispiritu ne Dios. Nge Felipe pe se e Procoro se Nicanor se Timon se Parmenas se Nicolas nga iAntiokia. E Nicolas, ay akkan Judyu datu mannákam na, ngamay nag-Judyu. ⁶ Ay se da nilbet dayán na lalláki ka giyán datu apostoles. Ay neparotun datu apostoles datu íma da kitu úlu da se dada nga nekaràrag.

⁷ Ay umaduadu win datu nakagína kiya bàbànan ne Dios. Ummadu pe datu mangurug ke Jesus ka Jerusalem, ay adu pe kadatu pappádi tu nangurug.

Tu nanniliw da ke Esteban

⁸ Gapu kitu nesisseng ne Dios kitu Esteban se tu pannakabalin na nidde ne Dios kaggína, ay adu datu nasingan datu tolay nga nakas-kasdáaw nga kinuwkuwa na. ⁹ Ngamay datu duddúma nga mimbru kitu sinagoga nga nepangágan da ka “Sinagoga datu Nawayaán nga Asassu”, ay lúsawan da tu nebàbànan ne Esteban kitu sinagoga da. Ay díkod nakipal-palagmán da kaggína, aggída se datu duddúma nga Judyu nga iCirene se iAlejandria se iCilicia se iAsia. ¹⁰ May akkan da nga napalagmanán tu kinagi ne Esteban, ta ya Ispiritu ne Dios tu nangidde kitu sírib na.

¹¹ Díkod nesirù datu nangipar-parut da kadatu duddúma nga tolay nga mangikagi nga nagina da tu Esteban nga nangug-og ke Dios se kitu Moses. ¹² Pinar-parut dada nga malúsaw kitu Esteban datu tolay se datu pangmanàman da se datu maragtùgud ki lintag. Díkod tiniliw da, se da idarum kadatu ap-apu da.

¹³ Nangalà da kadatu sistígu da nga pamasàbuwan da kitu bàbànan tu Esteban. Ay nán da, “Idi ya tolay, ay áwan na nga sínang mangikagi ka nadakè panggap kiya templo ne Dios se kiya lintag tu Moses. ¹⁴ Se nagina mi tu kinagi na, nga e Jesus nga iNazaret, ay dadàlan na kanu ya templo se ussan na ngámin kanu datu nepepagangay tu Moses kadàtada,” nán datu pinagbusid da.

¹⁵ Kinasisinnán datu apu-apu nge Esteban. Ay nasingan da nga tu murang ne Esteban, ay ummán ka dumiláng nga ummán ki murang anghel.

Tu bàbànan tu Esteban

7 Ay se la nepamutù natu nangátu wa pádi ke Esteban nu kurug datu kinag-kagi datu nagsistígu.

² Ay summungbát tu Esteban nga nán na: “Mannákam se kabbulun,” nán na, “ginaan dà mán. Kitu nunna nga algaw, ay nagpassingan ya nadáyaw wa Dios kitu Abraham nga apuapu tada kitu kowad na pikam ka Mesopotamia, kitu akkan na pikam nagyán ka Haran. ³ Ay nán ne Dios kaggína, ‘Panáwan mu ya íli mu se daya akkobung mu, ta mawe ka ka sabáli nga íli nga itùgud ku kikaw,’ nán ne Dios kitu Abraham.

⁴ Ay díkod nagtálaw ka íli Caldea se la nawe nagyán ka íli Haran. May kane matay tu ama na nga netalungkíwid na, ay pinagtálaw manin ne Dios kitúni, ay se la nawe kídí lusà nga giyán tada ngi. ⁵ May áwan pikam oray bittí ala kiya lusà kídí tu nepakin-kuwa ne Dios kaggína kitun. Ngamay nekari ne Dios nga ipakin-kuwa na kaggína idi nga lusà se kadaya gakagaka na, oray áwan na pikam an-anà kitun. ⁶ Kinagi ne Dios nga mepagíli kanu daya gakagaka na ka sabáli íli. Asassuwan dada kanu kiyán na íli, ay pal-palakkan dada ka appát gatut dagun. ⁷ Ngamay panísan ne Dios daya mangasassu kaggída, ay se nada pagtaláwan kanu daya gakagaka tu Abraham, ay se da magulli kammin kiddi ya lusà nga magday-dáyaw win ke Dios, nga nán na kitu Abraham. ⁸ Ay se la pinagkúgit ne Dios ngámin datu annánà da nga lalláki, ka panamdammán da kitu nagtulágan da se de Dios. Díkod kinúgit natu Abraham tu an-anà na nga Isaac kitu mekawalu nga algaw na panda kitu nekeanà na, ta ittu tu nebílin ne Dios kaggína. Ay kinúgit pe tu Isaac tu an-anà na nga Jacob, ay ummán pe tu Jacob, kinúgit na pe datu sangapúlu se duwa nga annánà na, nga in-inagkona tada ngámin,” nán tu Esteban.

⁹ “May datu in-inagkona tada nga annánà natu Jacob, ay asílan da tu Jose nga udiyán da. Ay tútu neláku da, ay nippan da nga inasassu ka Egipto, ngamay binulbulun ne Dios, ¹⁰ ay sinengán ne Dios kadatu ngámin na kapar-parigátan na. Ay sinengán na pe kane makisángu kitu Faraon nga ári datu iEgipto. Ay kane mammuwán natu ári nga nasírib se namáru tu Jose, ay aggína tu nippáy na nga gubernador ka Egipto, ay se aggína pe tu pinagtagasingan na kadatu ngámin kuwkuwa na.

¹¹ Ay kane magulát datu tolay ka Egipto se Canaan nga nagyánan de Jacob nga inagkona tada, ay naparigátan da ngámin. Awan pakasmáan datu inagkona tada ka kanan da. ¹² Ngamay kane magína natu Jacob nga atán pikam nga makkán ka Egipto, ay nebon na datu annánà na nga in-inagkona tada, nga mawe magkálap. ¹³ Ay kitu mekaduwa nga nepappan da, ay nagpakammu tu Jose kadatu wawwági na. Ay ittu pe yin tu inakammu natu Faraon kadatu wawwági tu Jose se tu ama na. ¹⁴ Ay díkod nebílin tu Jose kitu Jacob nga ama na se ngámin datu akkobung na se datu panpane na nga umbet da ka Egipto. Pittu púlu se limma

da ngámin. ¹⁵ Ay tútu nawe de Jacob ka Egipto, ay kattoni pe yin tu natayán da se datu annánà na nga inagkona tada. ¹⁶ Ngamay netaman da kammin ngámin kitu agtamnán na ginátang tu Abraham kadatu annánà natu Hamor ka íli Sikem, nga nag-agyanán tu Jacob kitun,” nán ne Esteban.

¹⁷ “Ay kane din tagay pagulliyán ne Dios sin datu in-inagkona tada kídí lusà tada nga ummán kitu nekari na kitu Abraham kitun, ay ummadu da la nga ummadu ¹⁸ panda kitu inagturáy natu isa nga ári ka Egipto nga akkan makammu win kitu Jose. ¹⁹ Ay díkod nagraw-rawtán na datu kamungayán tada, ay se na pinalsuwán datu inagkona tada, nga akkan manarakan kadatu annánà da, ta senu matayán da.”

²⁰ “Ay ittu tun tu nekeanà tu Moses nga napiya tutu wala ki agsisíngan ne Dios. Nesirusirù datu mannákam na tu nagtarakan da kaggína ka tallu búlán kitu balay da. ²¹ Ay kane akkan da nga mesirù in, ay nippà da. Ay nasmà natu an-anà tu Faraon nga babay, ay inalà na, se na tinagábu. ²² Ay díkod kane umab-abay tu Moses, ay tinùgúdán datu iEgipto kadatu ngámin na ammuammu da. Ay nagbalin ka nalaing nga magbàbànan se nasírib kadatu ngámin na kuk-kuwaan na.”

²³ “Ay kane appát púlu dagun tu Moses sin, ay nalammát na tu mawe nga maggagáyám kadatu páda na nga iIsrael. ²⁴ May kane masingan na tu isa nga kamungayán na nga pagpang-pangsán natu isa nga iEgipto, ay nigdù na se na nebálat, ay napatay na tu iEgipto. ²⁵ Dalínán na nu nammuwán datu páda na nga aggína ya ibon ne Dios nga kagdù da, ngamay akkan. ²⁶ Ta kane kaláwa manin, ay atán da manin dinatang na nga duwa nga magsáwad nga kapáda na nga iIsrael. May iniwadán nada, nga nán na, ‘Kabbulun, tura kayu magpatay, ay magwagi kayu,’ nán na. ²⁷ May nesúlin natu napangas tu Moses, nga nán na, ‘Tura la ikaw ya aggintutuldu nga mangiapu kadakami ta!’ nán na kitu Moses. ²⁸ ‘Asippatayan nà pe, nga ummán kitu kinuwám kitu iEgipto kagedamen?’ nán na. ²⁹ Ay kane magína tu Moses tu kinagi na, ay nagtálaw nga nawe nagyán ka íli Midian. Ay nangatáwa pe yin kattoni, ay nakapútut ka duwa nga lalláki,” nán ne Esteban.

³⁰ “Ay kane appát púlu dagun tu Moses ka Midian nin, ay uwad anghel ne Dios nga nagpassingan kaggína kitu apuy natu maggatagatang nga kaykayu kitu kowad na kitu ir-ir-er kitu pungut tu bantay Sinai. ³¹ Ay kane masingan tu Moses tun, ay nasdaáwan. Ay kane adanniyánan na nga sinnan kuma, ay nagína na tu úni ne Apu Dios ³² nga nán na, ‘Yà ya Dios datu inagkona mu.’ ‘Dios nà tu Abraham, se tu Isaac se tu Jacob,’ nán na. Ay nagtar-tartar tu Moses kitu ansing na. Ay tútu akkan na meturad sinnan.”

³³ “Ay nán na kitu Moses, ‘Ippà mu ya sapátus mu, ta nadáyaw ya lusà a giyán mu wi,’ nán ne Dios.

³⁴ ‘Nasingan ku tutu wala ya amal-pallà da kadaya tolay ku ka Egipto. Nagina ku pe ya agpannakit da. Ay túya inumbet tà nga mangitálaw kaggída ngin. Ay

ikaw, Moses, ya ibon ku ka Egipto,' nán ne Dios kitu Moses," nán ne Esteban.

³⁵ "Ay díkod tu Moses sin tu nebon ne Dios nga mangwaya se mangiapu kadatu inagkona tada. Aggína kam tu lùsawan da nga mangiapu kaggída, ta nán da kitun nga, 'Tura la ikaw ya aggintutuldu nga mangiapu kadakami ta!' nán da. Ngamay aggína tu nagpassingannán natu anghel kitu maggatagatang nga kaykayu. ³⁶ Díkod tu Moses tu nangítálaw se nangiapu kadatu inagkona tada ka Egipto. Adu datu nakas-kasdáaw nga kinuw-kuwa na kitu kaatán da kam ka Egipto, se itu inannalen da nga dumalákit kitu Daggáng nga Bebay, se itu nakadalidalen da kitu ir-ir-er ka appát púlu wa dagun. ³⁷ Tu idi nga Moses kam pe tu nangikagi kadatu in-inagkona tada nga iIsrael, nga atán manin ibon ne Dios kaggída, nga pútupútut da, nga mangibàbànan ka panggap kaggína, nga ummán kitu inangngibon na kaggína. ³⁸ Kadatu nagguurnung nga inagkona tada kitu ir-ir-er, ay tu Moses tu nangagiyán ne Dios kadatu lin-lintag na ka bantay Sinai kitu nangngamomán natu anghel kaggína. Ay ittu datun na lin-lintag ya nidde na kadátada ngin," nán ne Esteban.

³⁹ "Ngamay akkan ikur-kurug datu in-inagkona tada tu Moses, ay lùsawan da ngin. Ay tútu kitu uray da, ay nagullí da kammin ka Egipto. ⁴⁰ Ay tútu nán da kitu Aaron na pádi da, 'Pangwa nakami kadaya sinan diy-diyos mi nga mangabul-bulun kadakami. Ta ya Moses kiyán na nangítálaw kadakami ka Egipto, ay akkan mi ammu win ya napà-pàyanán na,' nán da. ⁴¹ Ay ittu tu inangwa da ka sinan báka, nga ittu tu tug-tugnán da. Nagsay-am da ka agpatag da gapu kitu kinuwa da kampela ngin. ⁴² Ngamay pinagdudoray ne Dios da la ngin na magday-dáyaw kadaya mata se búlán se daya bittuwan. Ay tú pe idi tu nepekagi ne Dios kitu pagbàbànanan na kitun, kitu inagkuna na nga: 'Dakayu wa iIsrael! Kitu appát púlu wa dagun nga nag-agyán nu kitu ir-ir-er, ay akkan nga iyà tu tinug-tugnán nu,' nán na,

⁴³ 'nu di datu sinan diy-diyos nga kinuwa nu. Inag-agtu nu mà tu bal-balay natu diy-diyos nu nga nagn-gágan ka Moloc, se itu sinan bittuwan natu diy-diyos nu nga Refam. Ay díkod pagtaláwan takayu kiya lusà nu, panda kiya íli ka padne kattoni ka Babilonia,' nán natu nepekagi ne Dios kitu pagbàbànanan na kitun," nán ne Esteban.

⁴⁴ "Ag-agtu datu inagkona tada kitu kowad da ka ir-ir-er tu nengágan da ka balay ne Dios, nga nàwa nga ummán kitu nebílin ne Dios kitu Moses nga kàwa na nga nepassingan na kaggína. ⁴⁵ Ay kane mabà-bayág gin, ay inag-agtu da pe tun na balay ne Dios kitu nelalbet de Josua kidi lusà tada ngin. Ay ngámin datu toláya nga napadán kitúni, ay pinàpur ne Dios da. Ay díkod tu balay ne Dios, ay uwad kam kadatu inagkona tada panda kitu inagbalin tu David ka ári da. ⁴⁶ Ay pàgan pàrang ne Dios tu David. Díkod nekarárag natu David ke Dios, nga Dios natu Jacob, nga nu mabalin ay

pangwa na ka templo nga ittu ya balay na. ⁴⁷ Ngamay tu Solomon nga an-anà na tu nangwa, akkan aggína," nán ne Esteban.

⁴⁸ "May e Dios, ay akkan mà wayya mag-agyán kadaya binalay toláya yala, nga ummán kitu nepekagi ne Dios kitu isa nga pagbàbànanan na kitun, nga nán na:

⁴⁹ 'Lángit ya pagtutúgawán ku, ay kalawagán ya agda-damkán ku. Ay ummán nád naya balay nga kuwaan nu wa para kiyà? Ay se wà ummán nád ya kuwaan nu nga pagimangán ku? ⁵⁰ Ay iyà mà ya nangwa ki ngámin kadayán'

Ay ittu dayán datu nepekagi ne Dios kitun," nán ne Esteban.

⁵¹ Nán ne Esteban kadatu ap-apu datu Judyu: "Nang-anna agpà ya kinasúkir nu nga toláya ta!" nán na. "Inagkulnit naya uray nu win se nagbangngag kayu pe yin! Ta tura nu kalùsawan daya kag-kagiyán naya Ispiritu ne Dios, nga ummán kitu kinuwa datu in-inagkona tada. ⁵² Atán kadi oray isa kadatu pagbàbànanan na kitun ya akkan pinal-pallà datu inagkona tada. Pinatayán da datu nangibàbànan kiya ilalbet naya namáru wa An-anà ne Dios. Ay kidi yin, ay dakayu ya nangipatiliw se nangipapatay kaggína. ⁵³ Dakayu daya nangiddanán ne Dios kadatu lin-lintag na, may tura mán kammin na dakayu daya akkan mangikurug kadatun," nán tu Esteban kitu nangátu wa pádi.

Tu nammatay da ke Esteban

⁵⁴ Ay kane magína datu ap-apu datu Judyu datu kinag-kagi natu Esteban, ay magngar-ngarasiyat da ta nakarungat da pà-pàrang ngin. ⁵⁵ May napatáyán tu Esteban ki Ispiritu ne Dios. Ay kane maglángad ka lángit, ay nasingan na ya diláng ne Dios, ay se nasingan na pe ye Jesus nga atán kitu padne diwanán ne Dios. ⁵⁶ "Sinnan nu kod. Nalútán ya lángit tin," nán ne Esteban, "ay atán ne Jesus nga magsisíkad ka padne diwanán ne Dios," nán na.

⁵⁷ May impután da datu talínga da, se da sar-saráwan ne Esteban, se da nga dummarup ngámin kaggína, ⁵⁸ se da dinugkam nga ilawán kitu íli, se da tinútoán. Ay datu binon datu ap-apu nga magtútò ke Esteban, ay nebansi da datu bádu da kitu isa nga bag-bagu nga nagnágagan ka Saulo.

⁵⁹ Kaggída nga magtútò kitu Esteban, ay nagkarárag nga nán na, "Apu Jesus, alá mu ya kaduduwà," nán na. ⁶⁰ Ay se yala nga nagpalintud, ay se na nán nga nepáuy ya "Apu, akkan muda pabasúlan kadaya kuk-kuwaan da," nán na, ay se yala natay yin.

8 ,2 Datu napikkilan nga nadiosán nga lalláki datu nagsángit tutu wala kitu Esteban, ay se aggída pe tu nangitaman kaggína. Ay nagangammán ne Saulo tu nammatay da kitu Esteban.

Kitun na algaw, ay nanggayát tu nekapal-pallà pàrang datu mangurug ke Jesus ka Jerusalem. Nepariparit da ki ngámin probinsiya daya Judea se Samaria. Tittu datu apostoles datu nabansi ka Jerusalem.

† Ke Jesus ya nán na kidi.

³ Ay e Saulo, ay piyán na dadàlan tu bungguay datu mangurug ke Jesus. Linnà na datu babbabalay da se na nga tiniliwán datu lalláki se babbay nga mangurug, se nada ibalúdán.

Nge Simon nga durarákit

⁴ Ay datu mangurug nga nepariparit, ay nawe da kadatu il-íli nga nangibàbànán kiya mepanggap ke Jesus. ⁵ E Felipe tu isa kaggída. Aggína tu nawe kitu isa nga íli ka Samaria nga nangibàbànán nga e Jesus tu Nebon ne Dios. ⁶ Napiya pà nang tu naggigina datu adu wa tolay kadatu kinag-kagi na, ay nasingan da datu nakas-kasdáaw nga kinuw-kuwa na. ⁷ Ata adu kadatu tolay tu makas-asáraw kitu agtálaw datu áran kaggída, se adu pe datu naagásan na pílay se magdapepe. ⁸ Ay tútu naganggam pà nang datu tolay kitun na íli. ⁹ Uwad isa nga durarákit kitúni nga íli nga pinasdaáwan na datu iSamaria gapu kitu laing na. Simon tu ngágan na, ay nán na nga naturáy. ¹⁰, ¹¹ Ay pinatag da ngámin, oray nágan na nga tolay kitúni, áta nabayág nada ngin na pinasdaáwan kadatu kuk-kuwaan na. Ginán da pà nang datu kagiyan na, ta nán da nga, "Atán kaggína ya kurug ga pannakabalin ne Dios," nán da. ¹² May kane mangurug da kadatu nebàbànán ne Felipe panggap ke Jesu-Cristo se kiya angngituráy ne Dios, ay adu wa lalláki se babbay tu binawtisarán na. ¹³ Ay oray pe tu Simon, ay nangurug pe. Ay kane makibawtisár pe, ay nebul-bulun kitu Felipe, ay nasdaáwan kadatu nakas-kasdáaw nga nasasingan na. †

¹⁴ Ay kane magina datu apostoles ka Jerusalem nga nangurug datu iSamaria kiya bàbànán ne Dios, ay nebon da de Pedro se Juan nga mawe ka Samaria. ¹⁵ Ay kane dumatang da, ay nekarárag da datu mangurug ke Jesus, ta senu maalubuwán da kiya Ispiritu ne Dios, ¹⁶ ta oray nu nabawtisarán da ngin kane mangurug da ke Apu Jesus, ay akkan da pikam naalubuwán kiya Ispiritu ne Dios. ¹⁷ Ay kane iparotun datu apostoles datu íma da kaggída, ay naalubuwán da ngin kiya Ispiritu ne Dios.

¹⁸ Ay kane masingan ne Simon nga naalubuwán da kiya Ispiritu ne Dios kane iparotun datu apostoles datu íma da kaggída, ay nangipatangtang ka pirà kadatu apostoles. ¹⁹ "Iddán dà mán pe kiyán na pannakabalin," nán na, "ta senu oray iinna ya pangiparotunán ku ki ímà, ay maalubuwán pe kiya Ispiritu ne Dios," nán na.

²⁰ Ngamay nán ne Pedro kaggína, "Metangasidug ka kiya pirà mu ka impiyernu, ta dalínán mu nu mabayádam ya pagkallà ne Dios. ²¹ Awan mu keramánan kiya kuk-kuwaan mi, ta ammu ne Dios nga akkan napiya daya lam-lamtan mu. ²² Makappoli ka lugud, se mu ikarárag ke Apu nga pakawanan naka din kiyán na nadakè a lam-lamtan mu, ²³ áta melásin ku ya kinadakè naya uray mu gapu ki ásil, se ammu nga naturáy pikam ya panagbas-básul kikaw," nán ne

† Ya nán na kídí ay datu kinuw-kuwa ne Felipe nga nakas-kasdáaw.

Pedro ke Simon. ²⁴ Tútu, "Ikarárag dà mán lugud ke Apu, ta sen áwan din màwa kiyà kadatu kinagi mu," nán ne Simon kaggída.

²⁵ Ay kane mabalin de Pedro se Juan nin nga mangikagi ka mepanggap kitu angngurug da se mangibàbànán kattoni ka mepanggap ke Apu Jesus, ay nagulli da kammin ka Jerusalem. Ay nebàbànán da pe ya mepanggap ke Jesus kadatu adu wa liniwánan da nga babalay ka Samaria.

Tu inagbawtisár natu upisiyál nga iEtiopia

²⁶ Ay uwad isa nga anghel ne Apu nga nangamomán ke Felipe nga nán na, "Mawe ka kitu kalsáda ki ir-ir-er ka allod nga gayát ka Jerusalem nga mameyag ka íli Gaza," nán natu anghel. ²⁷, ²⁸ Ay tútu nawe ye Felipe yin. Ay atán isa nga upisiyál nga iEtiopia kitúni nga gayát ka Jerusalem nga nagday-dáyaw ke Dios, nga mameyag gin ka balay da. Aggína tu sareru natu Candace nga apu ka Etiopia nga babay. Ay magtutúgaw kitu takay na nga magbása kitu libru natu Isaias nga pagbàbànán ne Dios kitun. ²⁹ Ay se yala nán natu Ispiritu ne Dios ke Felipe, "Umadanni ka kiya takay na, se kala mebulun kaggína," nán na.

³⁰ Ay tútu sinimát ne Felipe se la nga umadanni kaggína. Ay nagina na nga magbas-bása kitu libru nga nesúrat tu Isaias. "Maawátam ya bas-basám?" nán ne Felipe kaggína. ³¹ "Akkan lugud, ta áwan mangitùgud kiyà," nán na. Ay tútu pinagtakay na nge Felipe se da nagtaging. ³² Ay nán na kídí tu nesúrat nga bas-basán natu iEtiopia:

"Aggína, ay árig na ya karneru nga inalà da nga partiyán, se árig na pe ya urbun karneru nga di magun-úni nu ippaán da ya dùdut na, áta akkan pe ya magun-úni. ³³ Neap-appat da se da pe pinabásul, oray áwan na nga básul. Awan makekagi panggap kadaya pútupútut na ††, ta pinandanán da ngin tu biyág na kid kalawagán ni," nán natu nesúrat natu Isaias kitun.

³⁴ Ay nán tu upisiyál ke Felipe, "Inna tu nán natu pagbàbànánan ne Dios kiyán, baggi na nád, onu sabáli kampela ngin?" nán na ke Felipe. ³⁵ Tútu nagúni ye Felipe. Kitun na nesúrat nga bàbànán ne Dios nga nabása tu nangigayatán na nga nangibàbànán ka mepanggap ke Jesus kaggína.

³⁶ Kaggída nga magdal-dalen, ay atán nasingan da nga danum. Ay nán natu upisiyál, "Ye tu danum mi. Akkan ku nád mabalin ya mabawtisarán nin?" nán na. ³⁷ May nán ne Felipe, "Mabalin á, nu mangurug ka tutu wala ke Jesus," nán na. "Kurugan ku nga e Jesus ya Ananà ne Dios nga Nebon na," nán natu upisiyál. ³⁸ Tútu pinagsínang natu upisiyál tu takay na, ay se da nga nawe nga duwa kitu danum. Ay binawtisarán ne Felipe pe yin. ³⁹ Ay kane gumadáng da, ay nataawan nala nge Felipe ta netálaw naya Ispiritu ne Dios. Ay tútu áwan nasingan natu upisiyál kaggína ngin, ngamay sippapatag gala nga rinumbuwát nga mawe manin.

†† Onu, "áwan da pagbàbànánan na pútut na."

⁴⁰ Ay nu e Felipe, ay atán nin ka íli Asoto. Ay nebàbà-nán na ya mepanggap ke Jesus kadatu ngámin il-íli nga dinalen na, panda kitu nedaddatang na ka Cesarea.

Tu inangngurug ne Saulo ke Jesus

9 Ay nu e Saulo, ay ù-ùdan na pikam patayan datu mangurug ke Apu Jesus. Nawe kitu nangátu wa pádi ² nga magpàwa ka súrát nga mangiam-ammu kaggína kadatu sin-sinagoga ka íli Damasco, ta senu mabalin na ya magtiliw nu atán masma na nga mangurug ke Jesus, nga lalláki se babbay, ta piyán nada nga ippan kammin nga ibálud ka Jerusalem.

³ Ay kane atán nin kitu dálen nga adanni yin ka Damasco, ay pinagkilát na ngala kitu giyán na ya diláng nga gayát ka lángit. ⁴ Ay tútu nekálin nala kitu lusà. Ay uwad úni nga nagina na, nga nán na kaggína, “Saulo, Saulo, tura nà pal-palakkan ta!” nán na. ⁵ “Íin ka, Apu,” nán na, “Iyà e Jesus nga pal-palakkan mu,” nán natu úni. ⁶ “Ngamay gumnikát ka, ta mawe ka ngin kiya íli. Ay mammuwán mu wala ngin nu nágan naya ipàwà kikaw,” nán ne Jesus kaggína.

⁷ Ay datu kabbulun ne Saulo, ay akkan da nga nakoni, ta nagina da tu úni, may áwan da nga nasingan nga tolay. ⁸ Ay tútu ginumnikát te Saulo win, may akkan tutu wala makasingan oray nu maglaladdáng. Ay díkod binaybay da nga nippan ka Damasco. ⁹ Tallu ngalgaw na nga akkan nakasingan, se akkan nangán se umminum.

¹⁰ Ka Damasco, ay atán isa nga mangurug ke Jesus nga nanggágan ka Ananias. Ay nagpatagenap nge Apu Jesus kaggína nga nán na, “Ananias,” nán na. “Inna, Apu,” nán pe ne Ananias kaggína. ¹¹ “Mawe ka ngin kiya natúnung nga kalsáda, ay se mu sapúlan ya isa nga tolay nga iTarso nga nanggágan ka Saulo, nga atán kiya balay ne Judas. Atán na makakar-karárag kídí,” nán ne Jesus ke Ananias. ¹² “Nepakammu ku win kaggína nga atán umbet nga isa nga tolay nga nanggágan ka Ananias nga mangiparotun ki íma na kaggína, ta senu makasingan kammin,” nán na.

¹³ Ngamay nán ne Ananias, “Adu ya nakaginaán ku win, Apu, kadatu adu nga kinuw-kuwa ne Saulo nga nadakè kadatu tolay mu ka Jerusalem,” nán na. ¹⁴ “Ay pebalúdán pe datu pappádi kaggína daya ngámin makiapu kikaw ka Damasco,” nán ne Ananias.

¹⁵ Ngamay nán ne Apu Jesus kaggína, “Mawe ka, ta aggína ya piníli nga pangipakammuwan ku kiya mepanggap kiyà kadaya akkan Judyu se kadaya à-ári se kadakayu pe nga iIsrael. ¹⁶ Ay ikagì pe kaggína nu wà ummán naya kaparigátan na, gapu kiya angngurug na kiyà,” nán ne Jesus ke Ananias.

¹⁷ Ay díkod nawe tu Ananias sin. Ay linumnà kitu balay nga giyán ne Saulo, ay se na iparotun tu íma na kaggína nga nán na, “Wagi Saulo, e Apu Jesus ya nangipàrob kiyà kídí. Aggína tu nagpassingan kikaw kitu kalsáda kitu ammeyag mu kanedi. Nebon nà kídí, ta senu makasingan ka kammin, se maalubuwan ka pe kiya Ispiritu ne Dios,” nán ne Ananias ke Saulo. ¹⁸ Ay

dágus sala nga ummán ka atán sisi nga nippà kitu mata na, ay makasingan kammin pe yin. Ay tútu naki-bawtisár pe yin, ¹⁹ se yala nga nangán. Ay tútu bummílag kammin.

Tu nangngibàbànan ne Saulo ke Jesus ka Damasco

Nebul-bulun ne Saulo ka nabà-bayág ga al-algaw kadatu mangurug ka Damasco, ²⁰ ay se yala nga nawe kadatu sin-sinagoga nga nagbàbànan nga nán, “E Jesus ay An-anà ne Dios,” nán na. ²¹ Ay pinagballà ngámin datu nakagina kaggína, nga nán da, “Di mà aggína tu nagpatay kadatu makiapu ke Jesus ka Jerusalem kit-un,” nán da. “Ay di mà ittu pe ya gákat na kanedi, ya magtiliw kadaya mangurug ke Jesus, ta senu ippan nada kammin kiya giyán datu apu datu pappádi?” nán da. ²² Ay napágus lugud agpà in tu agbàbànan ne Saulo. Ay datu Judyu ka Damasco, ay akkan da masungbátan nin, gapu kitu kinalaing na nga mangilaw-lawág nga e Jesus tu Nebon ne Dios.

²³ Ay kane din mabayág gala ngin na al-algaw, ay pinalánu datu Judyu nga patayan nge Saulo, ²⁴ may nammuwán na. Algaw se gabi, ay idaggán da peyang kadatu dadnuwangan natu íli, ta patayan da. ²⁵ May kane isa nga gabi, netakay datu kabbulun na ka sinan balúláng nga karatay, se da nga neabáyun na nepudsar kitu pane lasi kitu darupírip natu íli.

Tu kowad ne Saulo ka Jerusalem

²⁶ Ay kane dumatang nge Saulo ka Jerusalem, ay piyán na tu mebul-bulun kadatu mangurug kitúni, ngamay mansing da kaggína, ta akkan da kurugan nga kurug ga mangurug gin. ²⁷ May binulun ne Bernabe, se na neam-ammu kadatu apostoles se na pe nepakammu kaggída tu nakasingan ne Saulo ke Apu Jesus kitu kalsáda, se itu nangamomán ne Jesus kaggína. Kinagi na pe tu kinaturad ne Saulo nga nangibàbànan kitu mepanggap ke Jesus ka Damasco. ²⁸ Ay tútu nebul-bulun nin ne Saulo kaggída ka Jerusalem. Naturad pe nga mangibàbànan ka mepanggap ke Apu Jesus. ²⁹ Nakisuw-suwáy pe kadatu Judyu nga Griego tu aggúni da, may tútu asippatayan da. ³⁰ May kane mammuwán datu kabbulun na, ay nawe da nga netulud ka Cesarea, se da pinapan ka íli Tarso.

³¹ Ay áwan kam pe yin ya pakaribuán datu mangurug ki ngámin Judea se Galilea se Samaria. Ay lumigda tu angngurug da se umadu pe datu mangurug, ta pàgan da ngin ne Apu, se sumeng pe ya Ispiritu ne Dios kaggída.

Tu kowad ne Pedro ka Lidda se Joppa

³² Ay e Pedro, ay nawe naggagáyám kadatu mangurug kadatu nagbal-baláki nga giy-giyán. Ay kitu isa ngalgaw, ay nawe pe naggagáyám kadatu tolay ne Dios ka íli Lidda. ³³ Kattoni, ay nasingan na ya isa nga magdapepe nga nanggágan ka Eneas. Walu dagun na ngin nga akkan makabángun. ³⁴ Ay nán ne Pedro kaggína, “Eneas, gumnikát ka ngin, ta agásan naka ng-

in ne Jesu-Cristo. Lukútam ya abà mu win," nán na. Ay dágus pe yala nga ginumnikát tin tu tolay. ³⁵ Ay nasingan ngámin datu iLidda se iSaron, tu nekaagásan nату tolay, ay tútu nangurug da ngámin nin ke Apu Jesus.

³⁶ Ay uwad pe isa nga babay nga mangurug ka ili Joppa nga nagnágan ka Tabita, nga Dorcas kiya aggúni Griego. † Namáru pàrang, se adu datu pagkallà na kadatu napubri. ³⁷ Ay kitu kowad ne Pedro ka Lidda, ay nagtakit te Tabita, se la natay. Dinígut da tu baggi na, se da netádag kitu amingúdu wa kuwartu. ³⁸ Ay gapu ta adanni ya Lidda ka Joppa, ay nangibon da ka duwa nga tolay nga mawe mangayáb ke Pedro ta nadámag da nga atán ka Lidda. "Magkaru ka mán agpà nga umbet," nán da.

³⁹ Ay díkod nebulun nin ne Pedro kaggída nga nagulli ka Joppa. Ay kane makadatang da ngin, ay pinalnà da kitu amingúdu wa kuwartu. Ay datu magsang-sángit nga bubbúkud da babbay, ay gumánat da kaggína nga nagipassingan kadatu bádu da nga daget ne Dorcas kitu kasibbiyág na pikam. ⁴⁰ May pinalawán ne Pedro da, se la nagpalintud nga nagkarárag. Ay se la umàráng kitu innát nga nán na. "Tabita, bumángun ka ngin," nán na. Ay tútu nagladdáng tu innát. Ay kane masingan na nge Pedro, ay nagtugaw win. ⁴¹ Ay tútu inalà ne Pedro tu íma na, se na pinagsíkad. Ay kirrawán na ngámin datu bubbúkud da babbay se datu duddúma nga mangurug ke Jesus, ay nasingan da nge Dorcas nga sibbiyág kammin. ⁴² Ay tun na nàwa, ay nammuwán datu tolay ki ngámin ili Joppa. Ay adu kitúni datu nangurug ke Apu Jesus.

⁴³ Ay nagbay-bayág pikam me Pedro ka Joppa ka balay de Simon nga marangngappiya ka lálát.

Tu naggayáb ne Cornelio ke Pedro

10 Ay uwad isa nga laláki ka Cesarea nga nagnágan ka Cornelio. Kapitán naya isa nga batalyon nga iItalia. ² Nadiosán nga tolay, ay se ipatag da nge Dios, aggída nga tangabalay. Adu pe daya pagkallà na kadatu napubri nga Judyu, ay se magkar-karárag peyang pe ke Dios.

³ Ay kitu isa nga algaw kane mamreg, ay nagpassingan ya isa nga anghel ne Dios kaggína, nga nán na, "Cornelio," nán na kane lumná kitu giyán na. ⁴ May binubutgán ne Cornelio wala, ta nagansing, ay se na nán, "Inna, Apu," nán na. Ay nán nату anghel, "Sidda-damdam nge Dios kikaw, ta nagina na datu kar-karárag mu, se ammuwán na pe ya pagkallà mu kadaya napubri," nán na. ⁵ "Mangibon ka kadaya tolay mu nga mawe ka Joppa nga magayáb ke Simon nga nengágan da pe ka Pedro. ⁶ Mag-agyán ka balay naya isa nga Simon nga marangngappiya ka lálát. Adanni ki dappit bebay ya balay na," ⁷ nán nату anghel ke Cornelio, se yala nawe yin.

Ay tútu kirrawán ne Cornelio datu duwa kadatu asassu na, se isa kadatu magsur-surbi kaggína nga

† Ya Tabita ki aggúni nga Aramaic se Dorcas ki aggúni nga Griego, ay ugta ya sarut na.

suldádu nga nadiosán. ⁸ Ay kane nakagi na ngámin datu kinagi nату anghel kaggína, ay pinapan nada ka Joppa.

⁹ Ay kane agpapásu kane kaláwa kitu adanni da ngin ka Joppa, ay ittu pe tu nepappan ne Pedro kitu atap † nату balay, nga magkarárag. ¹⁰ Nabisinán may madama da pikam maglútu. Ay uwad ummán ka tagenap na nga nepassingan ne Dios kaggína.

¹¹ Nasingan na nga nalútán ya lángit, ay se la atán ummán ka abay ya ulat nga sinan doyán, nga maganigad ki lusà. ¹² Tu minayán nату ulat, ay ngámin bal-baláki nga ul-ulolag se daya idaw se daya an-anù. ¹³ Ay se la uwad pe úni nga nagina na nga nán na, "Gumnikát ka Pedro, ta magparti ka kadayán ka isida mu," nán na.

¹⁴ Ngamay nán ne Pedro, "Di yà, Apu," nán na, "ta áwan ku pikam nga kinnán na naragit nga ipánaw naya lintag mi," nán ne Pedro. ¹⁵ May nán manin tu úni, "Akkan mu nán na naragit daya pinagbalin ne Dios ka akkan naragit tin," nán na. ¹⁶ Ay kane kapamilu na ngin na masingan tun, ay tútu nálà kammin ka lángit.

¹⁷ Ay kitu agdam-damdam ne Pedro nu nágan nád tu sarut nату nepassingan ne Dios kaggína, ay atán pe yin datu nebon ne Cornelio kitu ruwángan na magsal-saludsud kitu pagag-agyán ne Simon. ¹⁸ Niraw da nga sinaludsud nu mag-agyán ne Simon kitúni nga nepangágan da pe ka Pedro. ¹⁹ Atán ne Pedro nga maglam-lammat kitu nasingan na, ay se yala nga nán nату Ispiritu ne Dios kaggína, "Atán da tallu wa tolay nga magsápul kikaw. ²⁰ Gumnikát ka ngin se ka umúlug. Ay akkan ka nga maggad-gadduwa nga kumíwid kaggída, ta iyà ya nangibon kaggída," nán na.

²¹ Ay díkod umúlug ge Pedro, ay se na nán kadatu tolay, "Iyà ya sapúlan nu. Nágan naya gákat nu ta?" nán na. ²² Ay nán da, "Nebon nakami ye Kapitán Cornelio," nán da, "ta uwad kanu isa nga anghel ne Dios nga magpapalbet kaggína kikaw, ta ginán na kanu daya ibàbànan mu. Pàgan ne Cornelio nge Dios, se namáru pe. Ay pàgan pe ngámin daya kapádam ma Judyu," nán da. ²³ Ay tútu pinalnà ne Pedro da, ay nagidda da pikam kitúni.

Tu nakibàbànan ne Pedro kade Cornelio

Kane din láwa na ngin, ay nebulun ne Pedro win kadatu tolay. Ay uwad da pe iJoppa nga mangurug nga namulun kaggína. ²⁴ Ay kane kaláwa manin, ay dummatang da ngin ka Cesarea. Ay uwad de Cornelio nga magid-iddag kaggída. Inayabán na pe datu pan-pane na se datu opun na. ²⁵ Ay kane lumná e Pedro, ay nawe sinabat ne Cornelio, se nagukkab kitu àráng na nga magdáyaw kaggína. ²⁶ Ngamay pinagsíkad kammin ne Pedro, se na nán, "Magsíkad ka, ta tolay yà pe yala," nán na.

²⁷ Ay díkod nagum-umomán da ngin nga linumnà kitu balay. Ay nasingan na nga adu datu tolay. ²⁸ Ay se la nán ne Pedro kaggída, "Ammu nu win nga meallang kiya lintag mi nga Judyu ya mebul-bulun onu

†† Tanáp ya atap daya babalay kattoni. ‡ Ngámin dayán ay kannawan daya Judyu nga kanan.

maggagáyám kadaya akkan Judyu. Ngamay nepakammu ne Dios kiyà nga áwan ku din nin ikaragit nga tolay. ²⁹ Ay tútu kane ayabán dà, ay kummiwid dà ala ngin nga áwan suwáy. Ay túya piyán ku ammuwán pe nu taanna tura dà a pinalbet," nán ne Pedro kaggída.

³⁰ Ay tútu nán ne Cornelio nga summungbát: "Kitu gidám ka kagabi isa, kitu ummán pe kidi nga ur-oras, ay atán nà a magkarárag kidi balay. Ay pinagkilát ku wala ya lálaki nga magsisikád kiya àráng ku, nga dumiláng tu bádu na. ³¹ Ay nán na kiyà, 'Cornelio, nagina ne Dios ya karárag mu, se madamdám na ngámin pe daya pagkallà mu kadaya tolay,' nán na kiyà. ³² 'Mangibon ka lugud ka mawe ka Joppa nga mangayáb ke Simon nga ingágan da pe ka Pedro. Atán magag-agyán ka balay naya isa nga Simon nga marangngappiya ka lálát. Adanni ka dappit bebay ya balay na,' nán nату tolay kiyà. ³³ Ay túya pinaayabán taka, ay napiya ta atán ka ngin. Ay atán kami ngámin nin pe kidi, ki àráng ne Dios, nga magtalagina kadaya ngámin na pekagi na kikaw," nán ne Cornelio ke Pedro.

³⁴ Ay tútu ginayatán ne Pedro tu nagbàbànan, nga nán na: "Ammu ku win nga akkan kurug pagdudúmán ne Dios daya tolay, ³⁵ nu di na lugud pàgan oray iinna nga tolay kiya oray wà na nga íli, nga mangipatag kaggína se mangwa kadaya kustu."

³⁶ "Ammu nu win tu nepebàbànan ne Dios kadakami nga iIsrael ka panggap ke Jesu-Cristo, nga aggína ya makidde ka napiya nga uray. Aggína ya Apu ngámin da tolay. ³⁷ Tun na nebàbànan kadakami, ay newar-waragáwag gin ka probinsiya Galilea se ki ngámin Judea kane akkan nin na mamawtisár tu Juan.

³⁸ Nebàbànan kadakayu pe yin nga inalubuwánan ne Dios nge Jesus nga iNazaret kiya Ispiritu na se ya ammanakabalin na. Kadatu ngámin nap-apanán na, ay sinengán na datu tolay, se na pinataláwan datu aráran kadatu naar-aránan na tolay, áta nebul-bulun ne Dios kaggína."

³⁹ "Dakami nga apostoles na, daya nakasingan kadatu ngámin na kinuw-kuwa na ka Jerusalem, se ka Judea. Nelansa da ki krus tu nammatay da kaggína.

⁴⁰ Ngamay pinaltu kammin ne Dios kitu mekalu ngalgaw na. Nagpas-passingan, ⁴¹ ngamay akkan ki ngámin tolay, nu di kadakami yala nga piníli ne Dios nga pagpassingannán na. Nepangán se nepaginum kami kaggína kane lumtu. ⁴² Nebílin na pe kadakami nga ibàbànan mi ya Napiya nga Dámag kadaya tolay se ikagi mi tutu wala nga aggína ya pangukuman ne Dios ki ngámin tolay, daya sibbibiyág se oray pe datu natay yin. ⁴³ E Jesus tu nepakammu ngámin datu pagbàbànanan ne Dios kitun. Nekagi da nga gapu kiya kinaturáy ne Jesus, ay mapakawan daya bas-básul ngámin daya mangurug kaggína," nán ne Pedro kade Cornelio.

Tu nekaalubuwán de Cornelio kiya Ispiritu ne Dios

⁴⁴ Ay kitu akun-oni pikam ne Pedro, ay naalubuwán kiya Ispiritu ne Dios ngámin datu maggigina kadatu

kag-kagiyan. ⁴⁵ Ay datu Judyu nga mangurug nga nebulun ke Pedro, ay nasdaáwan da kaggída, ta oray akkan da nga Judyu, ay inalubuwánan pe ne Dios da kiya Ispiritu na, ⁴⁶ ta nagina da tu nagsab-sabáli nga úni da, se itu nagday-dáyaw da ke Dios.

Tútu nán ne Pedro kadatu kabbulun na, ⁴⁷ "Naalubuwán pe dedi yin kiya Ispiritu ne Dios, nga ummán pe kadàtada. Akkan tada lugud mabalin nga iallang kaggída ya makibawtisár," nán ne Pedro. ⁴⁸ Ay tútu pinagbawtisár nada, ta mangurug da lugud pe yin ke Jesu-Cristo. Tútu gináput pikam de Cornelio we Pedro ka piga ngalgaw.

Tu nangngilaw-lawág ne Pedro kitu inangngurug de Cornelio

11 Ay nammuwán datu apostoles se datu mangurug ka Judea, nga daya akkan Judyu, ay mangurug da pe yin kiya bàbànan ne Dios ka panggap ke Jesus. ² Ay tútu kane mawe ye Pedro ka Jerusalem, ay tinugib datu Judyu nga mangipapilit kiya panagkúgit. ³ Ay nán da, "Tura ka nepagyán se nepangán ka balay daya akkan Judyu," nán da ke Pedro. ⁴ Ay tútu tinaggisa ne Pedro nga nelaw-lawág kaggída ngámin datu nà-nàwa nga nán na,

⁵ "Kitu kaatán ku ka íli Joppa nga magkar-karárag, ay uwad ummán ka tagenap ku nga nepasingan ne Dios kiyà. Uwad ya ummán ka abay ya ulat nga sinan doyan, nga gayát ka lángit nga nepudsar kitu giyan ku. ⁶ Ay kane kapiyanan ku sinnan, ay nasingan ku nga ul-ulolag ga naámu se naátap, se da idaw se da ananú tu minayan na. ⁷ Ay uwad naginà pe nga úni nga nán na, 'Gumnikát ka, Pedro, ta magparti ka kadayán ka isidám,' nán nату úni. ⁸ May nán ku, 'Di yà, Apu, ta áwan ku pikam naramanan nga naragit,' nán ku. ⁹ Ngamay nán manin tu úni nga gayát ka lángit, 'Akkan mu nán nga naragit daya pinagbalin ne Dios ka nadalus sin,' nán na. ¹⁰ Ay kane kapamilu natun na nàwa ngin, ay nálà kammin ngámin ka lángit."

¹¹ "Ay ittu pe tu nedaddatang da kitu balay nga pag-aganán ku datu tallu wa lalláki nga nebon da nga magayáb kiyà nga gayát ka Cesarea. ¹² Ay kinagi naya Ispiritu ne Dios nga akkan nà maggad-gadduwa nga kumíwid kaggída. Tútu nawe kami se dedi wawwági tada nga annam. Ay linumnà kami kitu balay ne Cornelio nga ittu tu nagpaayáb kiyà. ¹³ Ay tútu nebàbànan na kadakami tu inakasingan na ka anghel ka balay da nga nán na kanu kaggína, 'Mangibon ka ka mawe ka Joppa nga mangayáb ke Simon nga ingágan da pe ka Pedro,' nán kanu tu anghel. ¹⁴ 'Ta aggína ya mangagi nu mapaanna ya akálà nu nga tangabalay kiya pangiturayan ne Dios,' nán na kanu kaggína."

¹⁵ "Ay kane igayát ku tu magbàbànan nin, ay naalubuwán da pe yin kiya Ispiritu ne Dios, nga ummán kitu nàwa kadàtada kitun. ¹⁶ Ay nadamdám ku tu kinagi ne Apu Jesus kitun, nga nán na kidi, 'Bawtisarán nakayu tu Juan ka pakelasinán nu wala nga mangurug ke Dios, may alubuwánan nakayu ne Dios kiya Ispiritu na,' nán ne Jesus. ¹⁷ Ay nu inalubuwánan ne Dios da ngin

kiya Ispiritu na, nga ummán kitu kinuwa na kadàtada kitu inangngurug tada ke Apu Jesu-Cristo, wayyà la nga masipdán ne Dios!" nán ne Pedro.

¹⁸ Ay kane magina da tun, ay akkan da nga nagúni yin. Dinay-dáyaw da nge Dios nga nán da, "Piyán lugud pe biyágan ne Dios ka áwan panda oray daya akkan Judyu, nu makappoli da kadaya bas-básul da," nán da,

Datu nunna nga nengagánan ka Cristiano

¹⁹ Ay kane matay tu Esteban nin, ay ittu win tu nanggayatán datu mangurug nga mapal-pallà. Díkod nepariparit da ngin. Nawe datu duddúma ka Fenicia se kitu púgu Cipro se ka íli Antiokia ka probinsiya Siria. Tittu datu Judyu datu nangibàbànanan da kitu mepanggap ke Jesus. ²⁰ Ngamay datu duddúma kaggída nga mangurug nga iCipro se iCirene, ay aggída tu nawe ka Antiokia ka Siria nga nangibàbànan pe ka mepanggap ke Apu Jesus kadatu akkan Judyu. ²¹ Ay gapu ta atán ya ammanakabalin ne Apu Dios kaggída, ay adu datu mangurug gin ke Apu Jesus.

²² Ay kane madámag datu mangurug ka Jerusalem, ay nebon da nge Bernabe ka Antiokia. ²³ Ay naganggam kane dumatang, ta nasingan na ya kinamáru ne Dios kaggída. Ay díkod tútu sinulduwán nada ngámin, nga itul-túluy da din nala tu angngurug da ke Apu Jesus, oray nágan daya mà-màwa. ²⁴ Ay díkod ummadu datu mangurug ke Apu Jesus ka Antiokia ka Siria, ta e Bernabe, ay namáru se nalgida ya angngurug na, ta itur-turayán naya Ispiritu ne Dios.

²⁵ Ay se la nawe ye Bernabe ka Tarso nga magsápul ke Saulo. ²⁶ Ay kane masmà na, ay nekiwid na ka Antiokia. Natangadagun da kannán nga nebul-bulun kadatu mangurug, ay adu datu natùgúdán da. Ay datu iAntiokia nga mangurug ke Jesu-Cristo, ay ittu datu nunna nga nengagánan da tolay ka Cristiano.

²⁷ Ay kitu kowad kam de Bernabe se Saulo ka Antiokia, ay atán da nga pagbàbànanan ne Dios nga inumbet nga gayát ka Jerusalem. ²⁸ Agabo ya ngágan natu isa. Ay nekagi na tu nepakammu naya Ispiritu ne Dios kaggína nga magulát ngámin tolay kídi kalawagán. Ay nagulát kurug kitu kinaári pikam tu Claudio ka Roma. ²⁹ Ay tútu nalammat ngámin datu mangurug ka Antiokia ka Siria nga mangipaw-it da ka pagkallà da kadatu wawwági da ka Judea. Mangidde da ngámin, sigun kitu midde da. ³⁰ Ay tútu nepakagtu da kade Bernabe se Saulo tu pidde da kadatu pangmanàman datu mangurug ka Jerusalem.

Tu nangilawán natu anghel ke Pedro kitu agbalúdán

12 Ay kadatun na al-algaw tu nanggayát tu Ari Herodes nga mamal-pallà kadatu duddúma nga kabulun da kitu bungguy datu mangurug ke Jesus. ² Aggína tu nangipapatay kitu Santiago nga wagi ne Juan. ³ Ay kane mammuwán na nga nagangammán datu Judyu tun, ay pinatiliw na pe ye Pedro. Nepàmu yán kitu piyasta nga angngán da ka sinápay nga áwan

pamalbád. ⁴ Ay kane mapatiliw na, ay nebálud na, se na pinaguwardiyaán kadatu appát nga tagpapát ta suldádu nga magtatalliya, ta piyán na nga bustigaran kitu àráng datu umíli, nu mabalin tu piyasta da. ⁵ Ay kitu kowad ne Pedro kitu agbalúdán, ay nekar-karárag tutu wala datu mangurug ke Dios.

⁶ Kitu isa nga gabi, ay nekáwar da nge Pedro ka duwa nga káwar, ay se nagtuldán datu duwa nga guwardiya kane matúdug, ta ipabúya kanu ne Ari Herodes tu ammásul na kaggína nu kaláwa. Ay atán da pe magguwardiya kadatu gagyángan natu agbalúdán.

⁷ Ay pagkilát na ngala nga nagwada, ay uwad anghel ne Apu Dios kitu giyán na kitu unag natu agbalúdán. Tinùbit na nge Pedro ka bíkat nga nanglukág kaggína, nga nán na, "Karuwam ya bumágun," nán na. Ay tútu nippà ala datu káwar kitu íma na. ⁸ "Magbagákat, se magsandál ka," nán natu anghel, ay tútu nagbagákat se nagsandál. "Magkebál ka, se ka la umunud kiyà," nán na. ⁹ Ay lummawán se la nga gummunud kaggína. Ngamay dalínán ne Pedro nga akkan kurug tu kuwaan natu anghel. Dálin na nu tagenap na ngala. ¹⁰ Ay kane naliwánan da tu munna se mekaduwa nga magguwardiya, ay dumatang da kitu gagyángan nga mameyag kitu íli. Ay nalútán kampela ngin tu gitap na nga balayyáng. Ay tútu lummawán da ngin. Ay kitu agdal-dalen da ngin kitu kalsáda, ay pinagkilát na ngala nga natàawan nin tu anghel.

¹¹ Ay kane memawátan nin, ay nán na kitu uray na kampela ngin, "Ammu ku win nga kurug nga e Apu ya nangibon kitu isa nga anghel na nga nawe nangítálaw kiyà ke Ari Herodes, se kadatu namnamáan daya páda ku nga Judyu nga màwa kiyà," nán na.

¹² Ay kane mammuwán na idi, ay nawe ka balay de Maria nga ina ne Juan Marcos. Ay adu datu nagguurnung nga magkar-karárag kitúni. ¹³ Ay kane magpakammu kitu ugsadán natu balay, ay nawe siningan ne Roda nga asassu da. ¹⁴ Ay kane malásin na tu úni ne Pedro, ay naganggam tutu wala, ay nanagtág ngala ngin na nagulli nga nawe nangikagi nga atán ne Pedro kitu ugsadán da. Naligpanán na ngin nga ilukát tu gitap. ¹⁵ "Magallut ka ta!" nán da kaggína. May ipapáti na. Ay tútu nán da ngin nga tu anghel ne Pedro tun.

¹⁶ May e Pedro ay ataatan pikam ma makilukát, ay tútu linútán da, ay tú win tu inakasingan da kaggína, ay nasdaáwan da. ¹⁷ Ay nesinyas na nga maginggap da. Ay se na nebàbànan kaggída nu mapaanna tu nangilawán ne Apu kaggína kitu agbalúdán. "Ay ikagi nu mán pe idi ke Santiago se kadatu duddúma nga wawwági tada," nán na, se yala mawe yin ka sabáli giyán.

¹⁸ Ay kane pagmakát tin, ay nagriiddù pà nang datu suldádu win. Akkan da ammu tu napàyanán ne Pedro. ¹⁹ Ay pinasápul ne Ari Herodes. May kane áwan da nga masmà kaggína, ay binustigár na datu guwardiya, ay se nada pinapatay.

Tútu nagtálaw ka probinsiya Judea nge Ari Herodes se la nawe nagyán ka Cesarea.

Tu nekatay tu Ari Herodes

²⁰ Ay kane isa ngalgaw, ay atán nebon datu iTiro se iSidon nga umang makiamomán kitu Ari Herodes, ta atán pangalùsawán na kaggída. Ay díkod kinopun da pikam me Blasto nga ittu tu pakammuwan na, ay se da ngala nawe nakilopa kaggína. Ta lùsawan da nu atán pangalùsawán na kaggída, ta datu il-íli nga itur-turayán na tu paggalakkán da ka kanan da.

²¹ Ay kane din umbet tu algaw wa angmítang ne Ari Herodes kadatu tolay, ay pinagbádu na tu ibbabádu da ári, ay se la nga nagtugaw kitu alingúdu wa tugaw na, ay se la magbàbànan. ²² Ay kaggína nga magbàbànan, ay dinay-dáyaw datu tolay, nga nán da nga nes-áraw, “Ya makun-oni, ay akkan tolay yala, nu di isa nga diyos,” nán da. ²³ May dágus sala nga pinagtakit natu anghel ne Apu Dios, ay tútu naagtán se la natay ta akkan e Dios tu pinadayáwan na.

²⁴ Ngamay ya bàbànan ne Dios, ay newar-waragáwag gala, ay ummadu datu mangurug.

Tu inangngibon naya Ispiritu ne Dios kade Bernabe se Saulo

²⁵ Ay kane mabalin de Bernabe se Saulo nga kuwaan tu gákat da ka Jerusalem, ay nagulli da kammin ka Antiokia, ay nebulun da nge Juan Marcos.

13 Ay kadatu mangurug ka Antiokia, ay atán da nga maragtùgud kaggída se atán pe datu pagbàbànanan ne Dios. Atán ngámin de Bernabe se de Simeon na nengágan da pe ka Niger se de Lucio nga iCirene se Saulo se Manaen nga tagábu datu mannákam natu Ari Herodes. ² Ay kitu isa nga algaw, ay akkan da nangán na makakar-karárag ke Apu Dios. Kaggída nga magkarárag, ay nán natu Ispiritu ne Dios kaggída, “Ikísi nu mán para kiyà de Bernabe se Saulo, ta senu màwa da ya ubra nga nangayabán ku kaggída,” nán na.

³ Ay kane mabalin tu nagnílin da nga nangán gapu kitu nagkar-karárag da, ay neparotun da datu íma da kade Bernabe se Saulo, nga nangikarárag kaggída se dada pinarbuwát tin.

Nge Elimas nga durarákit ka púgu Cipro

⁴ Ay gapu ta ya Ispiritu ne Dios tu nangipàrob kade Bernabe se Saulo, ay nawe da ka íli Seleucia, se da ngala nagbapor nanggayát kitúni panda ka púgu Cipro. ⁵ Ay kane makadatang da kitu íli Salamina, ay nebàbànan da ya bàbànan ne Dios kadatu sin-sinagoga kitúni.

⁶ Ay kane madàdà da ngámin tu púgu panda ka íli Pafo, ay ittu tun tu nakasinnán da ke Bar-jesus nga Judyu nga maragsalamangka. Magpi-piduman pe nga pagbàbànanan ne Dios. ⁷ Aggína tu kabbulun ne Sergio Paulo nga nasírib ba gobernador ka Cipro. Ay pinalbet ne Gobernador de Bernabe se Saulo, ta piyán na nga ginán ya bàbànan ne Dios. ⁸ Ngamay tu Elimas nga maragsalamangka, ay sinip-sipdán nada, ta piyán

na nga tàdáyán tu gobernador nga mangurug ke Jesus. Ya sarut naya Elimas, ay maragsalamangka. ⁹ Ngamay e Saulo nga nengágan da pe ka Pablo, ay napatáyán kiya Ispiritu ne Dios kitun. Ay binubutgán na nge Elimas, ¹⁰ se na nán kaggína, “Ikaw nga an-anà Sairu! Ikaw nga kumagúra kadaya ngámin na napiya. Naglaing mu pe nga mangial-alílaw! Tura mu di unगतán pibbusidan ya kurug nga bàbànan ne Apu Dios!” nán ne Pablo. ¹¹ “Díkod kulápan naka nge Apu Dios, ta pamasílag na kikaw. Manggayát kídí yin ay akkan mu masingan oray ya mata,” nán ne Pablo ke Elimas.

Ay tútu dágus sala nga nallopán tu mata na, ay se akkan makasingan nin. Ay tútu kar-karadápan na tu magsápul ka mamaybay kaggína. ¹² Ay kane masingan natu gobernador tu nàwa, ay nangurug ke Apu Jesus, ta nasdaáwan kadatu netù-tùgud ne Pablo panggap ke Apu.

Tu bàbànan ne Pablo kadatu Judyu ka Antiokia ka Pisidia

¹³ Ay se la nga dummúlay de Pablo se datu kabbulun na ka Pafo, nga mawe ka íli Perge ka probinsiya Pamf-ilia. Ngamay pinanáwan ne Juan Marcos da kattoni ta nagulli kammin ka Jerusalem. ¹⁴ Ngamay de Pablo, ay nagtálaw da kattoni Perge se da nawe manin ka Antiokia ka probinsiya Pisidia. Ay kane Sabado, ay nawe da kitu sinagoga kitúni. ¹⁵ Ay kane mabalin mebása datu sur-súrát tu Moses se datu pagbàbànanan ne Dios kitun, ay nán natu apu kitu sinagoga, “Kabbulun, nu atán na mabalin nu wa metuldu kadaya tolay, ay kagiyan nu wala,” nán na.

¹⁶ Ay tútu nagsíkád de Pablo, ay se na nesinyas nga maginggap datu tolay, ay se la nga nagúni, nga nán na, “Pádà a iIsrael se dakayu nga akkan Judyu nga mamatag ke Dios, ginán nu idi ya ibàbànan ku,” nán na. ¹⁷ “Ya Dios tada nga iIsrael, ay piníli na ka tolay na datu apuapu tada. Pinagánab nada tutu wala kitu nag-agyán da ka Egipto. Kane magbayabayág gala ngin, ay netálaw nada ngin kitúni gapu ki pannakabalin na.

¹⁸ Ay kane magtálaw da ngin ka Egipto, ay moli appát púlu dagun da nga nag-agyán kitu ir-ir-er. Inan-anúsán ne Dios da nga tinar-tarànan. ¹⁹ Ay kane mabalin na patayán datu pittu baláki tolay nga mag-agyán ka Canaan, ay nepakin-kuwa na kaggída ka íli da ngin. ²⁰ Ay kane moli appát gatut se limma púlu dagun na ngin nanggayát kitu nepappan da nga naggunà ka Egipto kitun, ay pinamíli ne Dios da kadatu guwes da nga ittu datu nangiapu kaggída panda kitu kowad tu Samuel nga pagbàbànanan ne Dios kitun.

²¹ Ay se da la nga masápul ya ári da. Ay ittu tu pinagári ne Dios tu Saulo nga an-anà natu Kis nga gakagaka natu Benjamin ka appát púlu wa dagun. ²² Ay kane ikkatan ne Dios kammin, ay pinagbalin na tu David ka ári da, ta nán na nga, ‘Ammù nga e David nga an-anà ne Jesse ya tolay nga mangipatag kiyà, ta kuwaan na ngámin daya ipàwà kaggína.’ ²³ Tu David ya naggay-gayatán ne Jesus nga Nebon ne Dios nga mamiyág

kadàtada nga iIsrael, ta ittu tu nekari na. ²⁴ Kitu akkan pikam inanggayát ne Jesus nga magtùgud, ay nebàbà-nán natu Juan kadatu ngámin na iIsrael, nga mabawtisarán da nu makappoli da kadatu bas-básul da. ²⁵ Ay kane tagay pumanda ngin tu agtù-tùgud tu Juan, ay nán na kadatu tolay, 'Dálin nu kid nu iyà ya Nebon ne Dios. Ngamay akkan. Atán na umbet nga sumar-saridát kiyà, ay aggína ngin. Iyà, ay akkan nà a mekari oray ya magubbád dala ki gálut naya sapátus na,' nán natu Juan."

²⁶ "Kabbulun," nán manin ne Pablo, "dàtada nga gagagaka natu Abraham se dakayu wa akkan Judyu nga mamatag ke Dios, ay dàtada ya nangipakamm-uwán ne Dios sin kiya mepanggap kiya anngalà na kadàtada ngámin. ²⁷ Ata datu iJerusalem se datu apu da, ay akkan da nga nalásin, ay akkan da naawát-an datu nesur-súrát datu pagbàbànanan ne Dios kitun, oray ittu tu bas-basán da peyang kitu Sabado. Ay gapu kaggída ay nàwa kurug datu binas-bása da, kane pabasúlan da nge Jesus. ²⁸ Pinapapatay da ke Pilato, oray nu áwan da nga masmà a ipabásul da ka pamatayán da kaggína. ²⁹ Ay kane nàwa da ngámin nin datu nesur-súrát kitun mepanggap kaggína, ay atán da nga nantág kitu baggi na kitu krus, se da netaman. ³⁰ Ngamay pinaltu kammin ne Dios. ³¹ Ay nabayág nga nagpas-passingan kadatu nebul-bulun kaggína kitun, nga nawe ka Jerusalem nga gayát ka Galilea. Ay aggída da ngin daya mangipakammu ka mepanggap kaggína kadaya tolay."

³² "Ay ittu ya gapu naya kaatán mi kidi nga mangi-bàbànan kadakayu, nga datu nekari ne Dios kadatu apuapu tada, ³³ ay tinungpál na ngin kadàtada nga pútupútut da, ta pinaltu na nge Jesus sin. Ata ittu lugud ya sarut naya mekaduwa nga Salmo, nga nán na kidi,

'Ikaw ya An-anà ku, ay iyà ya Ama mu win,' nán na. ³⁴ Ay napadán kinagi pe naya bàbànan ne Dios ya ammaltu na ke Jesus se ya akkan na katay yin, ta nán na kadaya Salmo tu David,

Iddè kikaw datu nekar-kari kitu David ³⁵ Ay ittu ya kinagi na pe kiya sabáli nga giyán kiya libru nga Salmo nga,

'Ammù a akkan mu rup-árgan ya baggi, ta ipatag taka,'

nán na. ³⁶ Ay akkan wayya nga tu David tu nán na, ta kane màwa na ngin datu ipàwa na para kadatu tolay kitun, ay natay pe yin. Netaman da pe nga netaging kadatu apuapu na, ay se narupù tu baggi na. ³⁷ Ngamay e Jesus, ay akkan wayya narupù, áta pinaltu kammin ne Dios," nán ne Pablo.

³⁸ "Ay lugud, wawwági, ipakammu mi kadakayu, nga mapakawan daya bas-básul nu gapu ke Jesus. ³⁹ Gapu ke Jesus, ay mippà daya bas-básul ngámin daya mangurug kaggína. Ay akkan da wayya mippà dayán na bas-básul tada, oray nu kurugan tada daya lintag natu Moses.

⁴⁰ Taronan nu lugud, ta senu akkan màwa kadakayu datu kagiyán natu pagbàbànanan ne Dios kitun, nga nán na,

⁴¹ 'Magtaron kayu, dakayu nga marammáas. Masda-áwan kayu kadaya kuk-kuwaan ne Dios kiya agbiyág nu pikam, may mesibna kayu kaggína, ta di nu kurugan daya kuk-kuwaan ku oray nu kappiyánan da nga ikagi kadakayu,'

nán na." Ay ittu ngámin dayán datu kinagi ne Pablo.

⁴² Ay kaggída nga lumawán de Pablo se Bernabe, ay pagulliyán kammin datu tolay da nga magbàbànan manin nu isa nga Sabado. ⁴³ Ay kane mabuwà ngámin datu nepagday-dáyaw ke Dios, ay adu datu kummiwid kade Pablo se Bernabe kadatu Judyu se datu nag-Judyu wa nepagday-dáyaw pe. Ay tútu tinul-tulduwán de Pablo da, nga itul-túluy da din ya maginnanama kiya agkallà ne Dios kaggída.

Tu nammatálaw datu Judyu kade Pablo ka Antiokia ka Pisidia

⁴⁴ Ay kane sumarunu nga Sabado, ay tag-tagge atán ngámin datu iAntiokia nga nagguurnung nga magtaltalagína kiya bàbànan ne Dios. ⁴⁵ Ngamay kane masingan datu Judyu datu adu wa tolay, ay inumsil da pànanang. Ay tútu paásan da nge Pablo, se da nakipalpalagmán kaggína.

⁴⁶ Ay de Pablo se Bernabe, ay naturad da nga sin-ummungbát, nga nán da, "Masápul nga dakayu wa Judyu ya munna nga makagína kiya bàbànan ne Dios. May gapu ta lùsawan nu, se akkan nu atangyaan ya ammiyág ne Dios kadakayu ka áwan panda, ay túya ibàbànan mi pe yin kadaya akkan Judyu, ⁴⁷ ta tú idi ya bílin ne Apu Dios kadakami,

'Nebon taka nga mangipakammu kiyà kadaya akkan Judyu, ta senu mabalin ku biyárgan ka áwan panda daya ngámin tolay kiya kalawagán,' nán ne Dios," nán ne Pablo.

⁴⁸ Ay kane magina datu akkan Judyu yán, ay naganggam da pànanang. Pinatag da tu bàbànan ne Pablo mepanggap ke Apu Jesus. Ay nangurug ngámin datu nàrawán ne Dios nga mayát nga biyárgan na ka áwan panda. ⁴⁹ Ay díkod ya bàbànan panggap ke Apu Jesus, ay newar-waragáwag kadatu ngámin il-ileli katt-oni.

⁵⁰ Ngamay datu Judyu, ay nagpas-pasàbu da kadatu ap-apu da kitu íli se datu babànanang nga babbay nga mangurug ke Dios, ta senu mepangalùsaw da pe kade Pablo se Bernabe. Ittu tun tu nanggayatán da nga namal-pallà kade Pablo, se dada pinatálaw kitu íli da.

⁵¹ Ay díkod sinapuwan da datu tápù kadatu bingil da ka angngipassingan da ki anngalùsaw da kaggída, ay se da la nga nawe ka íli Iconio. ⁵² Ngamay naganggam mala pànanang datu mangurug ka Antiokia, áta naalubuwán da kiya Ispiritu ne Dios sin.

Tu kowad de Pablo ka Iconio

14 Ay páda na kam tu nàwa manin ka íli Iconio. Nawe de Pablo se Bernabe kitu sinagoga nga nepaggigímung kadatu Judyu. Nagbàbànan da, ay adu manin datu nangurug kadatu Judyu se kadatu akkan Judyu. ² Ngamay datu Judyu wa akkan mangurug, ay nagpas-pasàbu da kadatu akkan Judyu, ta senu malùsaw da kadatu mangurug. ³ Ay díkod nagbaya-bayág gala de Pablo kattoni, ay naturad da nga nangi-bàbànan kiya mepanggap ke Apu Jesus. Ay namm-uwán datu tolay nga kurug tu kag-kagiyan da panggap kiya agkallà ne Apu, ta niddán nada ka pannakabalin da nga mangwa kadatu nakas-kasdáaw. ⁴ Ngamay datu umíli kattoni, ay akkan nagpapáda tu uray da, áta datu duddúma, ay kurugan da datu kagiyan datu Judyu wa akkan mangurug, ngamay datu duddúma, ay pumane da kadatu apostoles. ⁵ Ay tútu datu Judyu se datu akkan Judyu se datu ap-apu da, ay mawe da kuma pal-palakkan se tù-tùtoán de Pablo. ⁶ Ngamay nammuwán da, ay tútu nagtálaw da, se da nga mawe ka íli Listra se Derbe ka Licaonia se kadatu duddúma nga íli kitu lib-lebut da. ⁷ Ay netul-túluy da tu mangibàbànan kiya napiya nga dámag kitúni.

Tu nàwa kade Pablo ka Listra

^{8,9} Ay ka Listra, ay uwad isa nga magdapepe nga magtutúgaw nga magtalagína kadatu kag-kagiyan ne Pablo. Akkan makadalen nanggayát kitu nekeanà na. Ngamay kane malásin ne Pablo nga mangurug tu tolay nga mapabilag kitu sinakit na, ay binubutgán na, ¹⁰ se na kinggat ya nagkuna ka, “Magsíkád ka ngin.” Ay tútu nàtatán na nagsíkád tu tolay, se yala nga manalen. ¹¹ Ay kane masingan datu tolay tu kinuwa ne Pablo, ay nesar-sáraw da nga nán da, “Dedi nga tolay ay diyos da nga nagsittolay nga inumbet kadàtada,” nán da, ngamay akkan naawátan de Pablo, ta Licaonia kampela ngin tu aggúni da. ¹² Nán da nga e Bernabe tu diyos da nga Zeus, ay e Pablo tu diyos da nga Hermes, ta e Pablo tu nagbàbànan. ¹³ Ay tu templo datu magdáyaw ke Zeus, ay atán kitu pane lasi ngala natu íli. Ay tu pádi da, ay nangilbet kitu ruwáangan natu íli kadatu toru wa báka nga nasabúngán, ta pagbasu kuma datu tolay nga magdáyaw kade Pablo. ¹⁴ Ngamay nalùsaw pà nang de Bernabe se Pablo, kane magina da tu asikkuwaan da. Ay tútu nagkirut da nga nawe kitu giyán datu tolay, se da nesáraw ya, ¹⁵ “Nágan dayán na kuk-kuwaan nu, kabbulun! Tolley kami pe yala nga ummán kadakayu. Inumbet kami yala nga mangibàbànan kiya Napiya nga Dámag panggap ke Jesus, ta senu igsán nu dedí nga ur-úray nga kuk-kuwaan nu, ay se kayu wa mangurug kiya sibbibiyág nga Dios. Aggína tu nangwa kiya lángit se ya lusà se ya danum se ngámin daya atán kadayán. ¹⁶ Ta kitun, ay pinagdudoray na ngala daya tul-tolay kadatu kuk-kuwaan da kampela ngin nin. ¹⁷ Ngamay

atán kammala ya pakammuwán nu kaggína, áta aggína ya mangidde kadaya ngámin nga napiya, ngámin da udán se kiya búnga daya mul-múla kiya pinagbubúnga da kampela ngin. Ta senu atán kanan nu, ay senu napiya daya ur-uray nu,” nán de Pablo. ¹⁸ Ngamay oray nu nagina datu tolay datu kinagi da, ay tag-tagge da ngala nga kelaw-atán nga pagbasuwán da.

¹⁹ Ngamay atán da inumbet nga Judyu nga gayát ka Antiokia ka Pisidia se Iconio. Ay naayúyut da datu iListra kitu pas-pasàbu da kade Pablo. Ay tútu tinù-tùtoán da nge Pablo, se da nga ginuy-guygoy nga nippan kitu lasi natu íli, ta dálin da nu natay yin. ²⁰ Ay kane inaribungbong datu mangurug, ay bummángun kammin, ay se yala nawe kammin kitu íli. Kane kaláwa ngin, ay nawe da ngin se Bernabe ka íli Derbe.

Tu naggulli de Pablo ka Antiokia ka Siria

²¹ Nebàbànan pe de Pablo ya Napiya nga Dámag ka Derbe, ay adu nangurug ke Jesus. Ay nagulli da kammin ka Listra se Iconio, se yala ka Antiokia ka Pisidia.

²² Tinul-tulduwán da datu mangurug kattoni, ta senu paligdaan da ya angnurug da ke Jesus, nga akkan da din paglikudán ya angnurug da. “Masápul la adu pikam ya kapal-palakkán tada, se tada la meráman kiya pangiturayán ne Dios,” nán da kaggída. ²³ Ay kane makapíli da kadatu pangmanàman datu mangurug kadatu ngámin íli, ay nagngílin da nangán kitu nangik-arárag da kaggída, ay se dada nepatagasínnan ke Apu nga ittu ya kur-kurugan da ngin.

^{24,25} Ay liniwánan da ya probinsiya Pisidia, se da la nga dummatang ka Perge ka probinsiya Pamfilia. Ay kane makapagbàbànan da kannán, ay nawe da ka íli Atalia. ²⁶ Gayát kattoni, ay dummúlay da nga magulli kammin ka Antiokia ka Siria. Kattoni tu giyán datu nangikarárag kaggída, nga e Dios din nala ya magtagasíngan se magkallà kaggída gapu kitu nekabalin da kitu nepàwa ne Dios kaggída.

²⁷ Ay kane dumatang da ka Antiokia, ay inurnung da ngámin datu mangurug, ay se da nekagiyan ngámin na nepà-pàwa ne Dios kaggída. Ay nekagi da pe nga pinangurug pe ne Dios datu akkan Judyu. ²⁸ Ay nagbayabayág da kitu giyán datu mangurug kannán.

Tu ríri panggap kadatu akkan Judyu nga mangurug ke Jesus

15 Ay uwad da nga tolay ya gayát ka probinsiya Judea nga inumbet ka Antiokia ka Siria nga magtùgud kadatu mangurug. Ay nán da, “Akkan nakayu alà ne Dios, nu akkan nu kurugan tu nepepa-gangay tu Moses kadakami mepanggap ki panagkúgit,” nán da. ² Ay díkod nakisuw-suwáy tutu wala de Pablo se Bernabe kaggída panggap kídi. Ay díkod datu mangurug ka Antiokia, ay pinapan da de Pablo se Bernabe, se datu duddúma ka Jerusalem nga makiseng nga mangdisidir kadatu apostoles se datu pangmanàman da ka panggap kídi.

³ Ay díkod pinarbuwát datu mangurug da. Ay nagsibál da ka Fenicia se Samaria, nga nangibàbànan kadatu mangurug kattoni ka mepanggap kitu inangngurug datu akkan Judyu ke Jesus. Ay naganggam da pà nang ngámin kane magina da. ⁴ Ay kane makadatang da ka Jerusalem, ay inanggam datu mangurug se datu pangmanàman da se datu apostoles da. Ay nebàbànan da datu ngámin na nepà-pàwa ne Dios kaggída.

⁵ Ngamay datu duddúma nga Pariseo nga mangurug, ay nagsikád da nga nán da, “Masápul nga ibílin tada kadatu akkan Judyu nga magkúgit da, se kurugan da pe daya lin-lintag tu Moses,” nán da. ⁶ Ay tútu nagguurnung datu apostoles se datu pangmanàman datu mangurug, ta paggaamomanán da tun na ríri.

⁷ Ay kane mabayág da ngin na nagsuw-suwáy, ay nagsikád de Pedro nga nagúni. “Wawwági, ammu nu mà nga iyà tu piníli ne Dios kadàtada kitun, nga mangibàbànan kiya Napiya nga Dámag kadaya akkan Judyu, ta senu kurugan da nu magina da. ⁸ E Dios nga ittu ya makammu kiya ur-uray daya ngámin tolay, ay nepassingan na ya angngiráman na kaggída kadaya tolay na, kane alubuwán nada pe kiya Ispiritu na nga ummán pe kitu kinuwa na kadàtada. ⁹ Akkan nitta ngin idúma ne Dios kaggída, ta nippà na pe datu bas-básul da ngin, kane mangurug da kaggína. ¹⁰ Ay taanna, tura nu lugud sisímán ne Dios, ta tura nu ipàwa ya nasulit kadaya mangurug, ay akkan mà tagge ipàwa ne Dios kaggída yán. Ay oray datu inagkona tada se dātada, ay akkan tada pe nabaal dayán. ¹¹ Akkan á. Ta kurugan tada mà nga gapu kiya agkallà ne Apu Jesus kadàtada ya kálà tada kiya pangiturayán na, ay páda na pe kaggída,” nán ne Pedro.

¹² Ay tútu naginggap ngámin datu tolay se da nagtalalagina kadatu ibàbànan de Bernabe se Pablo nga nakas-kasdáaw nga nepà-pàwa ne Dios kaggída kitu nepappan da nga nagbàbànan kadatu akkan Judyu.

¹³ Ay kane mabalin da nga magbàbànan, ay nagúni pe ye Santiago, nga nán na: “Wawwági, ginán nu pe ya kagiyan ku. ¹⁴ Nebàbànan ne Simon Pedro win nu mapaanna tu nunna nga nagpakammu ne Dios kadaya akkan Judyu, ta senu atán da pe tolay na kaggída. ¹⁵ Umannúgut idi kitu nán natu pagbàbànan-an ne Dios kitun, nga nán na nga,

¹⁶ ‘Nu isa ngalgaw, ay umbet tà kammin,’ nán ne Apu, ‘ta ipasikád ku kammin tu balay natu Ari David nga narba. Ipatulli ku kammin pe tu turáy na,’ nán na. ¹⁷ ‘Ta senu sapúlan dà pe daya duddúma nga Apu da. Dayán na tolay, ay daya akkan Judyu nga piníli ku ka tolay ku,’ nán na. ¹⁸ ‘Tú dedi datu nekagi ne Apu nga nepakammu na kitu nabayág gin,’ nga nán natu pagbàbànan na kitun.”

¹⁹ “Díkod ya nán ku, ay akkan tada din parigátan pikam mala daya akkan Judyu nga mangurug ke Dios sin. ²⁰ Ngamay magsúrát tada ngala ngin kaggída ka pangikagiyán tada, nga akkan da mepangán kadaya akakkanan nga netúgan kadaya sinan diy-diyos. Se akkan da kuma mangwa kadaya nadakè panggap

kadaya lalláki se babbay. Ay se akkan da pe mangán kiya dága se iya karni nga akkan pinadága. ²¹ Ta ammu ngámin daya Judyu dayán na lintag, ta nanggayát kit-un kam, atán da Judyu ki ngámin íli nga magtúgud kiya lintag tu Moses, ay ibása da kadaya sinagoga da ki peyang Sabado.”

Tu súrát kadatu akkan Judyu nga mangurug ke Jesus

²² “Ay datu apostoles se ngámin datu mangurug se datu pangmanàman da, ay namíli da kadatu mangurug ka ipakíwid da kade Pablo se Bernabe nga mawe ka Antiokia. Tu napíli da, ay duwa kadatu agturáy da: De Judas nga nengágan da pe ka Barsabas se Silas. ²³ Ay aggída tu nangipaw-ítán da kitu súrát da, nga nán na kídí:

‘Dakami nga wawwági nu nga apostoles se pangmanàman kanedi Jerusalem ya magsúrát kadakayu, ta makikumusta kami kadakayu nga wawwági nga akkan Judyu ka Antiokia se Siria se Cilicia. ²⁴ Nagina mi nga maduw-duwa kayu panggap kiya kag-kagiyan daya tolay nga inumbet kiyán nga gayát kanedi, nga mangrribù kadakayu. Awan mi nebílin kadayán na tolay. ²⁵ Ay ittu ya naggaamomán kami, ay sangapáda ya uray mi nga namíli ka ibon mi kadakayu kannán, nga kabbulun de Pablo se Bernabe nga pàgan tada nga opun tada, ²⁶ nga nangipusta ngala kiya biyág da gapu ke Apu Jesu-Cristo. ²⁷ Daya kabbulun da, ay de Judas se Silas nga ittu daya nebon mi nga mangikagi kadakayu pe kadaya nesur-súrát mi. ²⁸ Ata ya Ispiritu ne Dios se kadakami, ay piyán mi nga áwan mi yin na ibílin kadakayu panda kadedi nga kasapúlán pà nang: ²⁹ nga akkan kayu mangán kadaya netúgan kadaya sinan diy-diyos, se akkan kayu pe mangán ka dága, se oray pe ya karni nga siddadága, se akkan kayu mangwa kadaya nadakè a mepanggap kadaya lalláki se babbay. Ay napiya ya pagtungpálan nu nu ikurug nu dayán. Awan mi mekagi yin’ nán na.” Tú yán tu súrát.

³⁰ Ay tútu pinarbuwát datu mangurug da ngin nga mawe ka Antiokia ka Siria.

Kane makadatang da kattoni, ay inurnung da datu mangurug, se da nga nidde kaggída tu súrát, ³¹ Ay kane mabása datu mangurug ka Antiokia, ay naganggam da kadatu tul-tuldu kaggída. ³² Ay tútu tinul-tulduwán pe de Judas se Silas da, ta senu lumigda ya angngurug da ke Jesus, ta pagbàbànanan pe ne Dios da. ³³ Ay kane mabayág da ngin kattoni ay nagulli da ngin kadatu nangibon kaggída. Ay pinarbuwát datu mangurug da. ³⁴ Ngamay nagbansi pikam nge Silas kattoni.

³⁵ Ay de Pablo se Bernabe, ay nagbansi da ka Antiokia. Ay nagtù-tùgud da se nagbàbànan da kattoni ka panggap ke Apu Jesus, kabbulun da datu adu nga mangurug kattoni.

Tu nagrabbuwát de Pablo se Silas nga mawe magbàbànan

³⁶ Ay kane mabà-bayág gala de Pablo win ka Antiokia, ay nán ne Pablo ke Bernabe, “Magulli ta ngin nga mawe maningan kadatu wawwági ta kadatu ngámin il-íli nga nangibàbànanan ta ke Apu Jesus, ta senu ammu ta nu mapà-paanna da ngin.” ³⁷ Ay piyán ne Bernabe nga ibulun da nge Juan nga nengágan da pe ka Marcos kaggída. ³⁸ Ngamay akkan piyán ne Pablo, ta birrawán nada kitu ubra da kitun ka probinsiya Pamfilia.

³⁹ Ay nagsáwad da ka napanat, ay tútu nagtuway da ngin. Nekiwid ne Bernabe ye Marcos, ay se da nagbapor nga nawe ka Cipro. ⁴⁰ Ngamay e Pablo, ay piníli na nga ikíwid nge Silas. Ay nekarárag pikam datu mangurug da, nga nepatagasínnan ke Apu Jesus da ta maragkallà, ay se da la nga nagrabbuwát tin.

Tu nekikíwid ne Timoteo kade Pablo

⁴¹ Ay tútu nanalen de Pablo se Silas ka probinsiya Siria se Cilicia, nga namal-paligda kitu angngurug datu mangurug kattoni.

16 Ay se da la nga nawe ka Derbe, se la ka Listra. Ay nasmà da kitúni ya isa nga mangurug nga nagngágan ka Timoteo. Ay mangurug pe ya ina na. Judyu ya ina na may ya ama na, ay Griego. ² Pàgan ngámin datu mangurug ka Listra se Iconio nge Timoteo. ³ Ay piyán ne Pablo nga ikíwid nge Timoteo. May gapu ta ammu ngámin datu toláy kattoni nga akkan Judyu tu ama na, ay pinakúgit pikam ne Pablo, ta get nu lùsawan datu Judyu kadatu kapannán da.

⁴ Ay adu datu il-íli nga liniw-liwánan da. Ay nekagiyán da kadatu mangurug kattoni datu bil-bílin nga ipàwa datu apostoles se datu pangmanàman daya mangurug ka Jerusalem. ⁵ Ay díkod lummigda tu angngurug datu mangurug, ay inalgaw da pe nga ummadu.

Tu inangngibon ne Dios kade Pablo ka Macedonia

⁶ Ay nanalen de Pablo se Timoteo ka probinsiya Frigia se probinsiya Galacia, ta akkan papannan natu Ispiritu ne Dios da nga magbàbànan ka probinsiya Asia. ⁷ Ay kane magiddadatang da ngin ka probinsiya Misia, ay mawe da kuma ka probinsiya Bitinia, may pinaddi naya Ispiritu ne Jesus da. ⁸ Díkod lummiwán da ka Misia, se da nagpadagut nga nawe ka íli Troas.

⁹ Ay kane gabi, ay atán ummán ka tagenap ne Pablo, nga atán iMacedonia nga laláki nga magpapáyud kiya giyán na, nga makim-imallà a nán na, “Umbet kayu mán ka Macedonia ta sengán da kami,” nán na. ¹⁰ Ay kane mapalmat na tun, ay nagsap-sápul kami yin ka pagtàyán mi nga mawe ka Macedonia, ta ammu mi yin nga kattoni tu pangibonán ne Dios kadakami, nga mangibàbànan kiya mepanggap ke Jesus.

Tu nangngurug ne Lydia ke Jesus

¹¹ Ay dummúlay kami se de Pablo nga nawe ka Troas, ay nagkaw-át kami ka púgu Samotracia, ay se yala ka íli Neapolis kane kaláwa. ¹² Ay se kami yala nga nagdaldalen nga nawe ka íli Filipos nga ittu ya kadàlán na íli naya probinsiya Macedonia nga sakúpan naya Roma. Ay nabayág kami kitúni.

¹³ Ay kane Sabado, ay nawe kami kitu lasi natu íli kitu kapanágan, ta ittu tu ammu mi nga agkararágan daya Judyu. Ay nepagtutúgaw kami nga nakibàbànan kadatu babbay nga napadán nga nagguurnung kitúni. ¹⁴ Ay uwad isa kadatu magtal-talagína kadakami ya isa babay nga nagngágan ka Lydia nga iTiatira. Maglálaku kadatu nangína pà nang nga lúpus nga panagdaggangan. Ay maragday-dáyaw pe ke Dios. Nagtal-talagína pà nang kadatu kag-kagiyan ne Pablo, ay linútán ne Apu tu púsu na, ay kinurug na datu nagína na. ¹⁵ Ay nakibawtísar pe yin se datu akkobung na pe, se nakami inaptán ka balay da. Nán na nga, “Maglot kayu ka balay nu kurugan nu nga kurug ga mangurug gà in ke Apu Jesus,” nán na kadakami. Ay díkod nawe kami, ta pinílit nakami.

Tu nekebálud de Pablo se Silas ka íli Filipos

¹⁶ Ay kitu isa nga algaw nga mawe kami se de Pablo kitu agkararágan da, ay sinabat nakami ya isa nga asassu wa babay nga nalaing pe nga magpar-parmata gapu kadaya an-anítu na. Pagpiràán datu apu na, gapu kitu agpar-parmata na. ¹⁷ Inun-unud nakami se de Pablo, se na isar-sáraw ya, “Dedi ya toláy, ay bobonan naya kangatuwán nga Dios da, ay inumbet da nga mangibàbànan kiya angngalà ne Dios kadakayu,” nán na. ¹⁸ Ay namin-ad-adu wa al-algaw na nga kinuwa yán. Ay tútu linúsaw ne Pablo. Ay díkod nagbaliwág nge Pablo se na nán nga nagallang kitu anítu, “Lumawán ka kaggína ngin, ta e Jesu-Cristo ya magpalawán kikaw,” nán na. Ay tútu nagtálaw kurug tu anítu na kitun kam nga oras.

¹⁹ Ngamay kane mammuwán datu apu natu babay nga áwan da nga innanamán málà a pirà kaggína ngin, ay dinugkam da de Pablo se Silas, se dada rinurut ta nippan kitu giyán datu agtuturáy kitu palása, ²⁰ Ay nedarum dada kadatu guwes da. Ay nán da, “Dedi nga Judyu, ay mangriribù da kídí íli tada. ²¹ Daya itù-tùgud da kadaya toláy, ay kumaníwás kiya lintag tada nga iRoma,” nán da.

²² Ay nepangalusaw ngámin pe datu toláy kaggída. Ay pinísi yala datu guwes tu nanglàbu kadatu bádu de Pablo se Silas, se dada pabáu-báut. ²³ Ay kane mabáu-báut dada ngin, ay nebálud dada, se dada paguwardiyaán pà nang kitu guwardiya. ²⁴ Ay díkod nippan natu guwardiya da kitu amin-unag nga kuwartu natu agbalúdán, se na linipit datu bingil da.

Tu nakas-kasdáaw nga nelallowán de Pablo kitu agbal- údán

²⁵ Ay kitu túlad tu gabi, ay magkar-karárag se magkan-kansiyon de Pablo se Silas ka pagdáyaw da ke Dios. Magtal-talagina datu duddúma nga bálud kaggída. ²⁶ Ay pilatan da ngala nga nangyagyag ka naggat. Ay tútu naguyyuguyyu tu agbalúdán, se nàtatán na nalútán ngámin datu gitap na. Naúngát pe datu kadena datu bálud. ²⁷ Ay kane malukág tu guwardiya, ay nasingan na nga nalútán ngámin datu gitap natu agbalúdán. Ay tútu inásut na tu ampiláng na ta magpattal lin, ta dalínán na nu nagbarráw ngámin nin datu bálud. ²⁸ Ngamay nakasáraw ka naggat nge Pablo nga nán na, "Akkan ka magpattal, ta atán kami kam ngámin kidde na," nán na.

²⁹ Ay díkod nagadang tu guwardiya ka dílag. Ay se yala nanagtág ga linumnà kitu giyán de Pablo se Silas, se nagpalintud kitu àráng da, nga magtartartar kitu ansing na. ³⁰ Ay se nada nelawán kitu amin-unag ga kuwartu, ay se na nán na kaggída, "Apu, nágan naya masápul nga kuwaan ku, ta senu alà nà e Dios," nán na. ³¹ Ay nán da, "Mangurug ka ke Apu Jesus, ta senu alà naka nge Dios, ikaw se daya akkobung mu," nán da kaggína. ³² Ay tútu nawe nebàbànan de Pablo we Apu Jesus kaggída ngámin na tangabalay. ³³ Ay kitun kam ma gabi, ay nippan na nga bingguwán datu big-bígád da, ay se da la nga nakibawtisár ngámin na tanga-balay. ³⁴ Ay se nada nippan kitu balay da se nada pinangán. Ay naganggam da ngámin na tangabalay ta nangurug da ke Dios sin.

³⁵ Kitu láwa natun, ay nangibon datu guwes kadatu pulis ka mawe magpepalawán kade Pablo kitu guwardiya. ³⁶ Ay tútu nán natu guwardiya kade Pablo, "Pepalawán dakayu win datu guwes. Ay mawe kayu lugud din, nga áwan ríriríri," nán na. ³⁷ Ngamay nán ne Pablo kadatu pulis, "Bináubáut dakami kiya pagmarmarngán daya adu wa tolay, se dakami pabasúlan se dakami nga ibálud, oray iRoma kami nga áwan basbasul. Ay se dakami la nga piyán ipalawán nga áwan na makammu. Maddi kami á nu akkan daya guwes kampela ngin daya umbet nga mangilawán kadakami," nán ne Pablo.

³⁸ Ay tútu nekagi datu pulis kadatu guwes tu kinagi da, ay tútu nalídug da kane magina da nga iRoma pe de Pablo. ³⁹ Ay díkod nawe da nakipakawan kaggída. Se dada nelawán, se dada pinagtálaw kitu íli.

⁴⁰ Ay tútu lummawán da ngin, ay se da nawe kitu balay de Lydia, ay ittu win tu inagsisingan da se datu mangurug. Ay tinul-tulduwán de Pablo da. Ay kane mabalin da nga magtuldu kaggída, ay tútu nawe da ngin.

Tu kowad de Pablo ka íli Tesalonica

17 Ay kane maliwánan de Pablo ya íli Ampipolis se íli Apolonia, ay dummatang da ka íli Tesalonica. Ay uwad isa nga sinagoga kitúni. ² Ay káda Sabado kitu

tallu ligguwán da nga nag-agyán kitúni, ay mawe ye Pablo kitu sinagoga da, ta ittu tu gangay na. Ay nakisuw-suwáy kaggída, nga nebasár na kadaya bàbànan ne Dios datu kinag-kagi na. ³ Nelaw-lawág na kaggída, nga masápul la matay se la lumtu kammin ya Ibon ne Dios, se na kinagi nga, "E Jesus nga ittu ya ibàbànan mi kadakayu, ay aggína tu Nebon ne Dios," nán na. ⁴ Ay tútu nangurug datu duddúma nga Judyu, ay nebulun da kade Pablo se Silas, ay se oray pe datu adu wa nepagday-dáyaw ke Dios nga Griego, se adu pe kadatu nangátu nga babbay.

⁵ Ngamay inumsil datu ap-apu datu Judyu kaggída, ay tútu nekagi dada kadatu napangas nga tolay kitu íli, nga ittu win datu nangurnung kadatu adu wa tolay. Ay kane makíbur da tu íli, ay nawe da pe linnà tu balay ne Jason, ta ittu tu naglotán de Pablo se Silas, ta alà dada kuma nga ippan kitu àráng datu adu wa tolay. ⁶ Ngamay kane áwan da masmà kade Pablo se Silas, ay tútu rinù-rùrut da nge Jason se datu duddúma nga mangurug, se dada nedarum kadatu ap-apu natu íli, nga nán da, "Ittu dedi daya tolay nga mangrribù kadaya tolay kadaya ngámin il-ili, ay inumbet da pe yin kanedi, ay ⁷ tu dedi nga tolay daya namalnà kaggída. Aggída ngámin nin, ay akkan da kur-kurugan nin ya lintag ne Ari Cesar, ta nán da nga atán sabáli nga ári nga naggágan ka Jesus," nán da. ⁸ Ay díkod nalídug datu tolay se datu ap-apu kitu íli, kane magina da idi. ⁹ Ay kane makapagbáyad de Jason se datu mangurug ka pagpiyensa da, ay tútu nepalawán dada.

Tu inammatag datu iBerea kiya bàbànan ne Dios

¹⁰ Ay kitu gabi natun, ay pinapan datu mangurug de Pablo se Silas sin ka íli Berea. Ay kane makadatang da kitúni, ay nawe da kitu sinagoga da. ¹¹ Ay datu Judyu ka Berea, ay namà-máru da ngam datun ka Tesalonica, ta naganggam da pànanng nga nanggina kiya bàbànan ne Dios. Inalgaw da nga magbas-bása kiya bàbànan ne Dios ka pagsinnán da nu kurug datu itù-tùgud de Pablo. ¹² Díkod adu kaggída tu nangurug. Ay adu pe nangurug kadatu Griego nga babbay nga nabànanng, ay se kadatu lalláki nga ikaliyaw datu tolay.

¹³ Ngamay kane mammuwán datu Judyu nga iTesalonica, nga nagbàbànan pe ye Pablo ka Berea, ay inumbet da pe kitúni nga mangrribù ka pagtaday da kadatu tolay. ¹⁴ Ay díkod, pinapan datu mangurug nge Pablo kitu adanni kitu bebay yin, ngamay nagbansi de Silas se Timoteo. ¹⁵ Ay datu namulun ke Pablo, ay namanda da ka íli Atenas ngala. Ay kane magulli da kammin nin, ay binílin ne Pablo da nga pagkaruwan da de Silas se Timoteo nga manatang kaggína.

Tu nakibàbànan ne Pablo kadatu nasríb ba maragtùgud ka Atenas

¹⁶ Ay kitu aggin-indag ne Pablo kade Silas ka íli Atenas, ay nagdakè tu uray na kane masingan na datu adu wa sinan tolayán nga diy-diyos da kitu íli. ¹⁷ Díkod nakisuw-suwáy kadatu Judyu se kadatu akkan Judyu nga

atán kitu sinagoga da. Peyang algaw, ay makisuw-suwáy pe kitu palása kadatu noray atán kitúni. ¹⁸ Ay nakisuw-suwáy pe kadatu maragtùgud kadatu sur-súru datu Epicurio se Estoico. Nebàbànan na pe kaggída ya mepanggap ke Jesus se itu nelaltu na. Ay tútu nán da, “Nágan naya kag-kagiyan nád nayán na tolay, tura pan-panda ngala ya ibàbànan na,” nán da. May datu duddúma, ay “Mepanggap kadaya diy-diyos daya agtangeli kid ya ibàbànan nayán,” nán da.

¹⁹ Ay díkod dinugkam da se da nilbet kitu àráng datu agturáy kitu Areopago, nga nán da, “Ipakammum mán pe kadakami daya baru nga sur-súru nga itù-tùgud mu, ²⁰ ta bar-baru kadakami daya kag-kagiyan mu, ay túya piyán mi ammuwan nu nágan naya sarut da,” nán da. ²¹ Ata ngámin datu iAtenas, se ngámin datu agtangeli nga mag-agyán kitúni, ay surpanán da nga bàbànanan se tal-talaginaan daya apakagina da.

Tu diyos datu iAtenas nga akkan da am-ammu

²² Ay tútu nagsikád de Pablo kitu àráng datu agturáy kitu Areopago, se na nán kaggída: “Dakayu wa iAtenas, nammuwán ku nga nadiosán kayu pà-pànanng ki ngámin kabiy-biyág nu. ²³ Ta kiyà a nanalen kiya íli nu, ay kinapiyà a sining-singan daya day-dayáwan nu se daya agday-dayáwan nu. Ay atán nasingan ku nga isa nga agday-dayáwan nu, nga nasurátan ka, ‘Balay naya diyos nga akkan mi am-ammu,’ nán na. Ay ya day-dayáwan nu nga akkan nu wa ammu nga nán nu, ay ittu lugud ya ibàbànan ku kadakayu.”

²⁴ “Ya Dios nga nangwa kidi kalawagán se daya ngámin na atán, ay akkan magag-agyán kadaya babbabalay nga binalay tolay, ta aggína ya Apu ngámin daya atán ka lánngit se daya atán kidi kalawagán.

²⁵ Ay áwan na pe nga masápul kadátada nga tolay, ay se áwan tada mabalin iseng kaggína, ta aggína kam ya nangidde kadátada ngámin tolay kiya ángat se biyág tada se oray nágan na. ²⁶ Sissa nga tolay ya nanggayatán na nga namarsuwa kadaya ngámin tolay se daya nas-nasiyon, nga atán kidi kalawagán. Ay ammu na oray kitun kam nu nungay naya anggayát se ipappanda daya ngámin baláki tolay, se wà naya panda naya lusà a pagyanán da. ²⁷ Kinuwa na nga ummán kiyán ta senu sap-sapúlan da nge Dios, ay get bárang ittu ya akammu da kaggína. Ngamay ya kurug na, ay akkan mà adayyu kadátada, ²⁸ ta oray pe datu nasírib kadakayu, ay tu idi ya nán da,

‘Aggína ya mamiy-biyág se mamagpakínin se mamagpauray kadátada,’
nán da. Se nán daya duddúma nga,
‘Dátada ay annánà nitta pe,’
nán da.”

²⁹ “Ay gapu ta annánà nitta nge Dios, ay akkan tada lugud nán nga balitù se batu ya Dios, onu panda ngala nga madamdám daya nalaing nga tolay nga kuwaan. ³⁰ Kitun, ay pinagdudoray ne Dios sala datu kukkuwaan datu tolay, ta akkan da pikam am-ammu. May kidi yin, ay pakappoliyan na ngámin tolay kidi kalawagán kadaya bas-básul da, ³¹ áta nidang na ngin

ya algaw nga agpaguwes na ngin kadaya ngámin tolay kiya kalawagán kitu tolay nga pili na. Nepakammu na ki ngámin tolay nga kurug idi kane paltuwan na kammin. Ay kurug ya angguwes na.” Tú dayán datu kinag-kagi ne Pablo.

³² Ay kane magina da tu mepanggap kitu ilaltu da natay, ay paásan datu duddúma, may datu duddúma ay, “Gínán mika manin panggap kidi,” nán da. ³³ Ay ittu win tu nammánaw ne Pablo kaggída. ³⁴ Ay uwad da nga nebulun kaggína, ay nangurug da pe ke Jesus. Datan, ay de Dionisio nga isa kadatu agturáy kitu Areopago, se itu babay nga nagnágagan ka Damaris, se atán da pikam duddúma.

Tu inangngurug datu iCorinto

18 Ay kane mabalin magbàbànan ne Pablo kitúni Atenas ay nagtálaw, se la nawe ka íli Corinto.

² Kitúni tu nakammuwán na kade Akila se Priscila nga magatáwa. Judyu da nga iPonto, nga alalbet pe ka Corinto nga gayát ka Italia, ta pinataláwan ngámin ne Ari Claudio datu Judyu ka Roma. Ay nawe ye Pablo nga naggagáyám kaggída. ³ Ay gapu ta nagpáda da nga maragkuwa ka tulda, ay nepagyán kaggída. Ay nepagkuwa pe kaggída ngin. ⁴ Ay ki peyang Sabado, ay mawe magbàbànan ne Pablo kitu sinagoga da kitúni, ta piyán na nga ayuyútan datu Judyu se datu Griego.

⁵ Ay kane makalbet de Silas se Timoteo win nga gayát ka Macedonia, ay magtaturap pin ne Pablo nga magbàbànan, nga mangilaw-lawág tutu wala kadatu Judyu, nga Jesus tu Nebon ne Dios. ⁶ Ngamay kane kalúsawan datu Judyu tu ibàbànan na se paásan da, ay tútu naggalngán nada ngin, ay se na nán kidi kaggída, “Akkan nakayu mà alà e Dios, ngamay básul nu mà kampela yanin. Awan ku básul kiyán nin. Manggayát kidi yin, ay mawe yà magbàbànan kadaya akkan Judyu,” nán na.

⁷ Ay díkod akkan nagbàbànan kitu sinagoga da ngin. Nagtálaw kitúni se yala nawe ka balay de Ticio Justo. Akkan Judyu ngamay magday-dáyaw pe ke Dios. Tu balay na, ay kataging kam natu sinagoga. ⁸ Ay e Crispo nga pangapuan da kitu sinagoga, ay nangurug da se datu akkobung na ke Apu Jesus. Ay adu pe kadatu iCorinto nga nakagina kitu bàbànan ne Pablo tu nangurug, ay nabawtisarán da.

⁹ Kitu isa nga gabi, ay tummagenap ke Pablo nge Apu Jesus, nga nán na, “Akkan ka nga mansing kadaya tolay, ay akkan ka pe makusap nga magbàbànan, ¹⁰ ta atán nà peyang nga mamul-bulun kikaw. Ay áwan ya mangwa ka nadakè kikaw, áta adu daya tolay ku kidi ya íli,” nán ne Jesus. ¹¹ Ay díkod natangadagun se nakannam búlán ne Pablo kitúni nga nagtù-tùgud kiya bàbànan ne Dios kadatu tolay kitúni.

Tu nangngidarum datu Judyu ke Pablo ke Gobernador Galio

¹² Ngamay kane e Galio win tu maggubernador ka probinsiya Acaya, ay naggagaddúan datu akkan mangurug nga Judyu nga kinalùsaw we Pablo, ay se da nga idarum. ¹³ Ay nán da, “Idi ya tolay, ay ay-ayuyút-an na daya tolay kiya agdáyaw ke Dios nga mepasab-antà kiya lintag tada,” nán da.

¹⁴ Ay kane magúni kuma nge Pablo win, ay nán ne Gobernador Galio kadatu Judyu, “Nu kurug nga nagbásul kuma idi ya tolay, ay masápul la anúsán ku ginán ya ríri nu nga Judyu. ¹⁵ Ngamay gapu ta panggap pala kadaya isur-súru nu, se kadaya tolay nu, se kadaya lin-lintag nu kampela ngin daya pagriririyán nu, ay dakayu kampela ngin nin ya makammu, ta maddi yà mepangguwes kadayán,” nán na. ¹⁶ Ay tútu pinatálaw nada kitu upisína na. ¹⁷ Ay se da la nga dinugkam nge Sostenes nga apu kitu sinagoga, se da bináubáut, kitu àráng ne Gobernador Galio, ngamay akkan nada inat-atangya.

Tu naggulli de Pablo ka Antiokia se itu nagrabbuwát na manin

¹⁸ Ay kane mabà-bayág gala nge Pablo ka Corinto, ay nagpakáda pe yin kadatu mangurug kitúni. Ay nagbapor nga nawe ka Siria. Nebulun na de Akila se Priscila. Ay kitu kaatán da pikam ka íli Cencrea, ay nakipúkis nge Pablo, ta ittu tu panda natu kari na ke Dios.

¹⁹ Ay kane makadatang da ka íli Efeso, ay nebansi na de Akila nga magatáwa kitúni. Ngamay nawe pikam kitu sinagoga da, se yala nakibàbànan kadatu Judyu kitúni. ²⁰ Ay tútu pagbansiyan da pikam ka mabay-bayág, may naddi. ²¹ Ngamay nán na kaggida kane magrubbuwát tin, “Nu piyán ne Dios nga magulli ya kammin kanedi, ay umbet tà,” nán na. Ay se la nga dummúlay ka Efeso nga mawe ka Siria.

²² Ay kane makadatang ka Cesarea nga íli ka Siria, ay nanúdu nga nawe nga naggagáyám kadatu mangurug ka Jerusalem, se yala nga nawe ka Antiokia.

²³ Ay kane mabà-bayág gin kitúni, ay nagtálaw manin. Ay se na dinàdàdà datu il-íli ka probinsiya Galacia se Frigia, nga nagtul-tuldu kadatu mangurug ta senu lumigda tu angnurug da.

Tu nagtùgud ne Apolos ka Efeso se Corinto

²⁴ Ay ka Efeso, ay atán isa nga Judyu nga iAlejandria nga inummang kitúni. Apolos tu ngágan na. Nalaing magbàbànan, ay se ammu na pànanang ya bàbànan ne Dios, ²⁵ ta natùgúdán nin ka panggap ke Apu Jesus. Nagagat nga magbàbànan, se kurug pe datu itù-tùgud na panggap ke Jesus. Ngamay tittu tu agbaw-bawtisár tu Juan tu ammu na. ²⁶ Ay naturad pe yin nga magbàbànan kitu sinagoga. Ay kitúni tu nakaginaán de Akila se Priscila kaggina. Díkod inaptán da ka balay da, se da kinappiya nga nelaw-lawág kaggina datu mepanggap kiya angnalà ne Dios kadaya tolay.

²⁷ Ay kane piyán ne Apolos pe tu mawe magbàbànan ka probinsiya Acaya, nga ittu ya giyán naya íli nga Corinto, ay neparob lugud pe yin datu mangurug ka Efeso. Ay díkod nagsúrát da kadatu mangurug ka Acaya nga anggamman da kuma tu ilalbet ne Apolos. Ay kane dumatang nge Apolos ka Acaya, ay abay tu neseng na kadatu nangurug gapu ki agkallà ne Dios, ²⁸ ta nalaing makipal-palagmán kadatu Judyu nga kasuw-suwáy na kitu sinagoga. Nelaw-lawág na tutu wala kaggida datu nesúrát nga bàbànan ne Dios, nga e Jesus kam tu Nebon ne Dios.

Tu nekaalubuwán datu iEfeso ki Ispiritu ne Dios

19 Ay kitu kowad ne Apolos ka Corinto, ay nawe pe ye Pablo ka Efeso. Nanalen kadatu ban-bantay kitu nameyag na. Ay kane dumatang kitúni, ay uwad da nasmà na nga mangurug. ² Ay nán na kaggida, “Nalubuwán kayu win kiya Ispiritu ne Dios kane mangurug kayu?” nán na. May nán da, “Akkan, ta áwan mi ya nagina pikam nga Ispiritu ne Dios.” ³ Ay tútu nán manin ne Pablo kaggida, “Ay nágan na nga panag-bawtisár lugud tu nekabawtisárán nu?” nán na. “May páda na kitu agbawtisár nga netùgud natu Juan,” nán da.

⁴ Ay díkod nán ne Pablo, “Tu Juan, ay binawtisárán na datu tolay kitun nga nakappoli kadatu bas-básul da. May kinagi na pe kadatu tolay nga masápul la e Jesus ya kurugan da ngin, nga ittu tu sumar-saridát kaggina,” nán ne Pablo kaggida. ⁵ Ay kane magina da tu kagiyan ne Pablo, ay nangurug da ngin ke Apu Jesus, ay díkod nagbawtisár da manin. ⁶ Ay kane meparotun ne Pablo tu íma na kadatu úlu da kaggina nga nangikarárag kaggida, ay naalubuwán da ki Ispiritu ne Dios. Ay nagsab-sabáli tu aggúni da, se da nekagi pe datu pekagi ne Dios kaggida. ⁷ Ay moli sangapúlu se duwa da ngámin.

Tu kowad ne Pablo ka Efeso

⁸ Ay kitu tallu búlán ne Pablo nga nag-agyán kitúni, ay nagbàbànan kitu sinagoga kitúni Efeso. Naturad nagbàbànan se nangappiya nga nangikagi kadatu Judyu kiya panggap ki angnituráy ne Dios. ⁹ May datu duddúma kaggida, ay nasúkir tu uray da, ay maddi da mangurug. Ay nadakè tu kinag-kagi da mepanggap kiya panangngurug ke Jesus. Ay tútu pinanáwan nada se la nawe kitu isa nga kuwartu natu iskul ne Tirano. Kabulun na datu mangurug ke Jesus. Ay kitúni yin tu nagbàbànanan ne Pablo ki peyang algaw. ¹⁰ Duwa dagun na nga pinakuna. Ay díkod datu tolay ka probinsiya Asia nga Judyu se Griego, ay nagina da ngámin tu bàbànan mepanggap ke Apu Jesus.

Datu tumattánib

¹¹ Ay adu datu nepàwa ne Dios ke Pablo nga nakas-kasdáaw tutu wala pànanang. ¹² Ta oray nu panyu wala wànu lúpus sala ya melilet kaggina, se da ippan ki

giyán naya magtakit se naar-aránan, ay bumílag da ngala pe, se magtálaw pe datu áran.

¹³ Ay díkod datu duddúma kadatu Judyu nga magdádàdà nga marannánib kadaya naar-aránan, ay ram-ramanán da pe nga usaran ya ngágan ne Apu Jesus kaggída nga manánib kadatu naar-aránan nga nán da kanu mà pe, “Magtálaw kayu ta e Jesus nga ibàbà-nán ne Pablo ya mamatálaw kadakayu,” nán da kadatu ar-áran. ¹⁴ Ay datu pittu wa annánà ne Sceva, nga isa nga nangátu wa pádi datu Judyu, ay mepangwa da pe kiyán. ¹⁵ Ngamay nán natu áran, nga summungbát, “E Jesus, ay am-ammù, ay ammu ku pe ye Pablo, ngamay iin kayu ta?” nán tu áran, ¹⁶ Ay se yala nga dinug-kammán natu naar-aránan da. Ay se nada newalawat ngámin. Ay tútu nagtatálaw da kitu balay nga sissusoba se natal-talíngu.

¹⁷ Ay kane mammuwán ngámin datu Judyu se Griego nga mag-agyán ka Efeso, ay nasdaáwan da ngámin, ay dinay-dáyaw da nge Apu Jesus. ¹⁸, ¹⁹ Ay adu pe kadatu mangurug ke Jesus tu nagipudnu kadatu kuk-kuwaan da. Adu pe kadatu maragsalamangka tu nagiltuwád kadatu aruminta da. Ay inurnúngán dada, se da sidúgan kitu àráng ngámin datu tolay. Tu dágup datu báyard datun, ay limma púlu ríbu písus.

²⁰ Ay tútu newar-waragáwag tutu wala ngin tu bàbà-nán mepanggap ke Apu Jesus, ay ummadu datu mangurug.

Tu ríri datu maragbattál ka Efeso

²¹ Ay kane màwa ngámin dayanin, ay linammat ne Pablo nga masápul nga mawe pikam ka probinsiya Macedonia se Acaya se yala mangaw-át tin ka Jerusalem. Ay se masápul kanu pe nga umang ka íli Roma ngin. ²² Díkod pinapan na pikam datu duwa nga kaseng na ka Macedonia: De Timoteo se Erasto. May nabà-bayág pikam ka probinsiya Asia.

²³ Kitun na tiyampu, ay nàwa tu abay ya ríri panggap kadaya mangurug ke Jesus. ²⁴ Atán isa nga tolay kitúni, nga nagnágan ka Demetrio nga maragbattál ka silber. Ay adu datu manglu kaggína, nga mangwa ka sinan sissimbaan natu diyos da nga Artemis, ay adu tu màluwán da kaggína. ²⁵ Ay díkod inurnung ne Demetrio datu pilluwan na se ngámin datu kapáda na nga maragbattál, se na nán kaggída, “Kabbulun,” nán na, “ammu nu nga daya kuk-kuwaan tada ay ittu paggayatán daya bànáng tada. ²⁶ Nasingan nu se nagina nu pe daya kuk-kuwaan nedi nga Pablo. Nán na kadaya tolay nga akkan kurug ga diyos daya battál lala daya tolay. Ay kurug ga adu pánang ngin daya nayáyut na ngin kadaya tolay kiddi íli Efeso, se tagge ki ngámin probinsiya naya Asia. ²⁷ Ay get pe nu akkan nala tittu ya agbattál tada ya kalúsawan daya tolay kadátada, nu di pe áwan patag gin naya templo naya nadáyaw wa diyos tada nga Artemis. Ay get pe nu mippà in ya dáyaw ne Artemis, nga ittu ya day-dayáwan ngámin daya tolay kiya probinsiya Asia, se oray kiya ngámin kalawagán, nu pagdudoray tada ngala nge Pablo,” nán ne Demetrio.

²⁸ Ay kane magina datu maragbattál tu kagiyan na, ay nalúsaw da pánang, nga nán da nga nesarasáraw, “Madáyaw we Artemis nga diyos daya iEfeso,” nán da.

²⁹ Ay tútu naburur ngámin datu tolay kitu íli. Nagtatagtág da ngámin nga nawe kitu palása. Ay dinugkam da de Gayo se Aristarco nga iMacedonia nga kabulun ne Pablo kitu agdádàdà na. Ay rinù-rùrut dada nga nippan kitu palása. ³⁰ Ay e Pablo, ay piyán na pe tu lumná nga mawe kitu giyán datu adu wa tolay, may pinaddi datu mangurug. ³¹ Ay oray datu duddúma nga opun ne Pablo nga ap-apu kitu probinsiya, ay nangibon da pe ka mawe magpaddi kaggína nga magpassingan kitu unag natu palása.

³² Ay datu tolay kitu unag, ay nakasárasáraw da, ay nagbal-baláki tu isar-sáraw da, ta akkan magpapáda tu uray da. Tu kaaduwan kaggída, ay akkan da amammu nu taanna, tura da nagguurnung kitúni. ³³ Dalí-nán datu duddúma nu e Alejandro tu gapu natu mà-màwa kitúni ta aggína tu pinagsikád datu Judyu nga pinagúni kitu àráng datu tolay. Paginggapan na din datu tolay, ta asissungbátan nada. ³⁴ Ngamay kane melásin da nga Judyu, ay ittu win tu naggigindán da ngin na nakas-asáraw ka tagge duwa nga oras, nga nán da, “Madáyaw nge Artemis nga diyos daya iEfeso,” nán da.

³⁵ Ngamay kane mapaginggap natu bátug meyor kitu íli datu tolay, ay nán na kaggída, “Dakayu wa páda a iEfeso,” nán na, “Inna kadi kadaya ngámin tolay ya akkan na makammu, nga dàtada kampela ngin ya magtagasingan kiya templo naya nadáyaw wa diyos tada nga Artemis, se oray pe kiya sinan Artemis nga batu nga netànéng nga gayát ka lángit kitun. ³⁶ Ay gapu lugud ta áwan makakuna nga busid dayán, ay túya masápul tada lugud ya maginggap pin, se akkan tada pe yin na magbur-buranaw. ³⁷ Dedi nga tolay nga nilbet nu kidi, ay áwan da nga sinákaw kiya templo tada, se akkan da pe pad-padásan ya diyos tada. ³⁸ Ay díkod nu atán pangidarumán de Demetrio se daya maragbattál ka oray iinna kadedi nga tolay, ay idarum dada din nala, ay magsungbát pe tu medarum. Ta atán daya guwes kadaya upisína da, ay se atán pe daya ap-apu kidi probinsiya tada. ³⁹ Ay nu atán da pikam piyán nu saludsúdan, ay disidiran tada ngala nu itu kurug ga agguurnung tada. ⁴⁰ Ta get nu idarum ditto daya apu tada ka Roma gapu kiya ríri tada kiya daddáni, ay áwan tada ammu pagsungbát kaggída,” ⁴¹ nán natu bátug meyor da kaggída, ay se nada binuwà.

Tu nepappan manin ne Pablo ka Macedonia se Grecia

20 Ay kane makusap pin tu ríri, ay pinalbet ne Pablo win datu mangurug. Ay kane mabalin nada tul-tulduwán, ay nawe ka Macedonia. ² Ay kane mangngayán na ngámin datu il-íli kattoni nga magtul-tuldu kadatu mangurug, ay nawe ka Grecia. ³ Nagyán kitúni ka tallu búlán. Ay kane dumúlay kuma nga mawe ka probinsiya nga Siria, ay nammuwán na nga asippatayan datu Judyu. Ay tútu nagulli kammin nga manalen ka Macedonia. ⁴ Ay binulun de Sopatro Pirro

nga iBerea, se de Aristarco se de Segundo nga iTesalónica, se de Gayo nga iDerbe, se Timoteo, se de Tikico se Trofimo nga iAsia. ⁵ Naginunna da, ay se dakami inindaggán ka Troas. ⁶ Ngamay dakami, ay nagbapor kami nga gayát ka Filipos, kane mabalin tu piyasta nga angngán da ka sinápay nga áwan pamal-bád. Ay kane malpás ya limma ngalgaw, ay dinatang mi datu kabbulun mi ka íli Troas. Ay tútu natangaligg-uwán kami yin kattoni.

Tu nekebinà ne Eutico ka íli Troas

⁷ Ay kane gidám natu Sabado win, ay nagguurnung kami yin se datu mangurug ke Jesus, ta ittu tu angngán mi ka sinápay, ka panamdammán mi kitu nekatay ne Apu Jesus. Ay nagbàbànán ne Pablo panda kitu túlad gabi, ta mawe yin nu kaláwa. ⁸ Adu datu dílag kitu amingúdu wa kuwartu nga nagguurnungán mi. ⁹ Ay atán pe isa nga bag-bagu kitúni nga nagngágan ka Eutico. Nagtutúgaw wala kitu lalamdáwan. May kane mabayág gala ngin ne Pablo nga makun-oni, ay nagasidàdappán ne Eutico, ay tútu nilà tutu wala ngin. Ay se la nebinà, naggayát kitu mekalu wa sarundù natu balay. Ay nawe da inarikuykuy, ngamay áwan na nga biyág gin. ¹⁰ Ay tútu ummúlug ge Pablo, se na we arikúpan tu natay, se na nán kídì, “Akkan kayu wa malídug, ta sibbiyág kam,” nán na. ¹¹ Ay se la ummunè kammin ne Pablo, se da nawe nangán kitu sinápay nga panamdammán da kitu nekatay ne Jesus. Ay kane mabalin da mangán, ay nagbàbànán ne Pablo panda kane lumtà ya mata. Ay se la nga nawe yin. ¹² Ay nipp-an da pe yin tu bag-bagu kitu balay da. Naganggam da pàrang ta nabiyág kam.

Tu nepappan ne Pablo ka Mileto

¹³ Ay nagtakay kami ka bapor, se kami la dummúlay nga mameyag ka íli Asson. Ngamay e Pablo, ay pasíbal ngala kadakami kattoni Asson, ta nagsal-ay yala. ¹⁴ Ay kane mesabat nakami ka Asson, ay tinakay mi se kami nawe ngámin ka íli Mitilene. ¹⁵ Ay kane kaláwa, ay dummúlay kami manin, ay lummiwán kami ka púgu Chio. Kitu láwa na manin, ay nagsíbal kami ka púgu Samos. Ay kane kaláwa manin, ay dumatang kami yin ka íli Mileto. ¹⁶ Akkan kami nagsíbal ka Efeso, ta senu akkan kami kanu mabayág ka probinsiya Asia, nán ne Pablo ta mabagal kanu, ta piyán na nu atán kanu kuma ngin ka Jerusalem nu algaw naya Pentecostes †.

Tu inagbàbànán ne Pablo kadatu pangmanàman datu mangurug ka Efeso

¹⁷ Ay díkod kattoni Mileto, ay nangibon nala ngin ne Pablo ka mawe ka Efeso nga mangayáb kadatu pangmanàman datu mangurug kattoni Efeso.

¹⁸ Ay kane makalbet datu pinaayabán na ngin, ay nán na kaggída: “Dakayu, ay nammuwán nu ngámin datu kinuw-kuwa ku kitu kowad ku kannán giyán nu ka Asia

† Ya Pentecostes ay ittu ya Piyasta daya Judyu nu malpás ya mekalimma púlu algaw kalpasán natu Piyasta nga Paskuwa.

naggayát kitu nunna nga nelalbet ku. ¹⁹ Sippapak-umbaba ngà a nagsurbi ke Apu. Pasuráy makasangit tà kitu nagitur-turad ku kadatu kapal-palakkán ku gapu kitu aggutad datu kapádà a Judyu kiyà. ²⁰ Ammu nu nga áwan ku netagàna kadaya makaseng kadakayu, kitu inagbàbànán ku se itu inagtù-tùgud ku kadakayu kadatu inagguurnung tada, ay se oray pe kiya babbabalay nu. ²¹ Ammu nu nga kinappiya ku pe nga nekagi kadatu kapádà a Judyu, ay se oray pe kadaya Griego, nga masápul la makappoli da kadatu bas-básul da ke Dios, se da la nga mangurug ke Apu Jesu-Cristo.”

²² “Ay kídì yin, ay mameyag gà in ka Jerusalem, ta ittu ya ipàwa naya Ispiritu ne Dios kiyà. Ay akkan ku ammu nu nágan daya mà-màwa kiyà kattoni. ²³ Ya ammu ku ngala, ay ya nepakammu naya Ispiritu ne Dios kiyà kadatu ngámin il-íli nga nap-apanán nu win nga mebálud dà se mapal-pallà à. ²⁴ Ngamay akkan ku kengán ya biyág ku, ta áwan na nga surbi nu akkan ku màwa ngámin daya piyán ne Apu Jesus ipàwa kiyà, nga ittu ya mawe mangappiya mangikagi kiya Napiya nga Dámag mepanggap kiya agkallà ne Dios ki ngámin tolay.”

²⁵ “Ay kídì yin, ay ammù nga áwan makasingan kiyà in kadakayu ngámin nin nga nagdàdàdàan ku wa nangibàbànán kiya angngituráy ne Dios. ²⁶ Ay díkod kagiyan ku kadakayu wa kappiyánan, nga akkan dà a panangiyán nu atán da nga akkan mangurug kadakayu, ²⁷ áta áwan ku netagàna nga dì nekagi kadakayu kadatu ngámin piyán ne Dios pepakammu.”

²⁸ “Ay sin-sinnan nu lugud daya baggibaggi nu kamp-ela ngin nin, ay se kappiyánan nu pe tagasinnán ngámin daya tolay nga nepatarakan naya Ispiritu ne Dios kadakayu. Kappiyánan nu pe iapu daya tolay ne Dios, ta bílang ginátang nada kitu dága naya An-anà na. ²⁹ Ta ammù nga atán da nga umbet nga magtù-tùgud ka busid kadakayu kiya likud ku nga mawe. Um-mán da kadaya ulolag nga umang mamatay kadaya nepatarakan kadakayu, ta akkan da kengán ya angngurug daya nepatarakan ne Dios kadakayu. ³⁰ Ay ammù nga atán da pe kadakayu mismu wa mangurug, daya manggayát nga mangitùgud ka busid nu isa ngalgaw, ta senu mealílaw da daya mangurug ke Jesus nga mangurug kadaya itù-tùgud da kampela ngin nin.

³¹ Ay díkod magtaron kayu lugud. Damdamman nu nga kitu tallu dagun ku nga nepagyán kadakayu, ay áwan ku sínang nga nagtù-tùgud kadakayu ngámin ki oray algaw se gabi. Pasuráy sumángit tà gapu kadakayu. ³² Ay kídì yin ay patagasinnán takayu win ke Dios. Lam-lamtan nu daya bàbànán gapu kiya agkallà na, ta aggína ngala ya makabalin na mangpaligda kiya angngurug tada, se makaidde kadakayu kiya bátug ipangáni na kadaya ngámin tolay na kampela ngin.”

³³ “Ay áwan ku inadang nga pirà wànu bádu kadakayu. ³⁴ Ammu nu mà nga iyà kampela ngin tu nanglu para kadatu masápul mi se datu kabbulun ku. ³⁵ Ittu tu nangngipakammù kadakayu nga gapu kiya aggubra tada, ay masengán tada daya makasápul, ta

madamdám ku tu kinagi ne Apu Jesus, nga nán na, 'Ab-abay ya agganggam ta nu dàta ya mangidde may nu dàta ya mangáwat kiya midde,' nán ne Jesus."

³⁶ Ay kane mabalin magúni yin, ay nagpalintud da ngámin nin, se da ngala nga nagkarárag. ³⁷ Ay sum-mángit da ngámin. Ginàbal se inumàán da nge Pablo ka amapan da kaggína ngin. ³⁸ Nesangit da pe tu nán na nga akkan da magsisingan nin. Ay se dala nga nawe netúgut panda kitu bapor.

Tu nepappan ne Pablo ka Jerusalem

21 Kane magtutúway kami yin, ay dummúlay kami yin se de Pablo, ay nangaw-át kami ka Coos. Ay kane kaláwa, ay nawe kami ka Rodas. Ay kane kaláwa manin, ay ka íli Patara. ² May kattoni, ay nakasmà kami ka bapor nga mameyag ka Fenicia. Ay tútu nagtakay kami se kami manin dummúlay. ³ Nasingan mi ngámin tu íli Cipro kitu padne kasígid kadakami lummiwán. Ay nagtul-túluy kami nga nawe ka probinsiya Siria, ay se kami la dummung ka íli Tiro, ta kattoni tu pangilags-iyán da kadatu agtu natu bapor. ⁴ Ay sinapúlán mi datu mangurug ke Jesus kattoni. Ay kane masmà mida ay natangaligguwán kami kitúni. Ay nekagi naya Ispiritu ne Dios nga paddiyan datu mangurug nge Pablo nga mawe ka Jerusalem. ⁵ Ay kane matangaligguwán kami yin, ay nawe kami pe yin. Ay netúgut dakami datu ngámin nga mangurug se datu attáwa da se datu annánà da panda kitu lasi natu íli, ay se kami nagpalintud ngámin nga nagkarárag kitu dappit. ⁶ Ay kane makipalúbus kami kaggída, ay pinapan dakami yin. Ay nagtakay kami kitu bapor rin, ay nawe da pe yin kadatu babalay da.

⁷ Ay kane makadatang kami ka íli Tolemaida, nga gayát ka Tiro, ay ittu tu namandanán mi nga nagbapor. Ay natangagabi kami kitúni, nga naggagáyám kadatu mangurug ke Jesus. ⁸ Ay kane kaláwa ngin, ay nawe kami yin ka íli Cesarea. Nagdagus kami ka balay de Felipe. Aggína ya isa kadatu pittu wa napíli nga kaseng datu apostoles ka Jerusalem kitun. Ay maragbàbànan pe kiya Napiya nga Dámag. ⁹ Ay atán da nga appát ta annánà na nga babbalásang, nga agkakag-iyán ne Dios.

¹⁰ Ay kane mabayág kami kitu balay da, ay atán inumbet nga pagbàbànanan ne Dios nga gayát ka Judea nga nagnágagan ka Agabo. ¹¹ Inumbet kitu giyán mi, ay se na inalà tu sinturon ne Pablo, se na pingílan datu bingil na se datu íma na kampela ngin, ay se na nán, "Tú idi ya pekagi naya Ispiritu ne Dios, 'Ummán kídi ya pamàyanán daya Judyu ka Jerusalem kiya makin-sinturon kídi. Ay se da iáwat kadaya akkan Judyu,'" nán ne Agabo.

¹² Ay kane magina mi ngámin se datu tolay kitúni yán, ay akkan mi papannan nin ne Pablo ka Jerusalem. ¹³ Ay se la nga nán Pablo nga summungbát, "Nágan naya kuwaan nu, tura dà a sang-sangítán. Pagdakean nu wala ya uray ku. Sissasagána ngà mà a mapíngil, ay oray mán pe nu patayan dà ka Jerusalem gapu kiya angngurug ku ke Apu Jesus," nán ne Pablo kadakami.

¹⁴ Ay gapu ta akkan mi nga megawídán, ay akkan kami nagun-úni yin. Nán mi yala nga, "Ya piyán ne Apu ngala din ya màwa," nán mi.

¹⁵ Ay tútu akkan nabayág ay nagalikagtu kami, se kami mawe yin ka Jerusalem. ¹⁶ Nawe dakami netulud datu duddúma nga mangurug ka Cesarea. Ay nippan dakami ka balay de Nason nga iCipro. Nabayág pe yin nga mangurug ke Jesus. Ay kitúni tu nagdagusán mi yin.

Tu nepàwa de Santiago ke Pablo

¹⁷ Ay kane dummatang kami ka Jerusalem, ay in-anggam dakami pàrang datu wawwági ki angngurug. ¹⁸ Ay kitu láwa na ngin, ay kummíwid pe ye Pablo kadakami nga mawe maggagáyám kade Santiago se ngámin datu pangmanàman da ka Jerusalem. ¹⁹ Ay kane mabalin na magpakammu kaggída, ay nebàbà-nán na pe yin datu ngámingámin nga nepà-pàwa ne Dios kaggína kitu nepappan na nga nagbàbànan kadatu akkan Judyu. ²⁰ Ay kane magina da, ay dinay-dáyaw da nge Dios.

Ay nán da kaggína, "Ammum, wagi," nán da kaggína, "nga riniburibu win datu Judyu nga mangurug pe yin ke Jesus, se ngámin dayanin, ay kurugan da pàrang ya lintag tada nga Judyu. ²¹ May nagina da nga nadakè kanu ya itù-tùgud mu kadaya kapáda tada nga Judyu nga magyán kadaya íli daya akkan Judyu, ta akkan mu kanu ipàwa kaggída datu lintag tu Moses, ta akkan ka kanu magpakúgit kadaya annánà da, se akkan mu kanu pe pakurug daya gangay tada nga Judyu. ²² Ay nágan na lugud ya kuwaan tada ngin? Magina da mà ala nga magina nga inumbet ka ngin kanedi. ²³ Ay díkod kuwaan mu ngala ya ipàwa mi kikaw. Atán appát ta lalláki, nga ya kari da ke Dios, ay tagay pumanda ngin. ²⁴ Mebulun ka kaggída nga mawe ka templo nga mangwa kiya mepanggap ki panagdalus. Ay ikaw wala pe ya magbáyad kiya ammúkis naya pádi kaggída. Ay díkod ittu win ya pakammuwán daya tolay nga kurugan mu mà pe daya lintag."

²⁵ "Ngamay daya akkan Judyu nga mangurug pe yin ke Jesus, ay tittu wala datu nesúrát tada nga nebílin kaggída ya ipàwa tada kaggída, nga akkan da mangán kadatu netúgan kadatu diy-diyos, se akkan da pe mangán ka dága, ay se oray pe daya karni nga akkan pinadága. Se akkan da mangwa kadaya nadakè a mepanggap kadaya lalláki se babbay," nán na.

²⁶ Ay tútu kane kaláwa, ay binulun ne Pablo win datu appát ta lalláki nga nawe kitu Templo. Ay kinuwa da ngin tu gagángay nga mepanggap ki panagdalus. Ay aggína tu nangipakammu kada tolay nga pittu walgaw pikam ya pamandanán natu kari datu appát, nga ittu ya agbasu da se iya akipúkis da ngin.

Tu nekatiliw ne Pablo

²⁷ May kane tagay tu panda natu pittu walgaw win, ay nasingan datu Judyu nga iAsia nge Pablo kitu unag natu Templo. Díkod nekagi da kadatu adu wa tolay, ta

senu mepangalùsaw da pe ke Pablo. Ay tútu dinugkam datu iAsia ngin, ²⁸ nga nán da nga nesáraw kadatu páda da nga iIsrael, “Ara nu, kabbulun. Sengán dakami, ta tú ide nga tolay tu nadakè ya itù-tùgud na ki ngámin tolay ka panggap kadàtada nga páda na nga Judyu, se kiya lintag tu Moses, se kídí Templo tada. Ay kídí manin, ay rinag-ragitán na ya Templo ne Dios ta nangilnà kadaya Griego,” nán da. ²⁹ Ata nunna tu inakasingan da kade Pablo se Trofimo nga iEfeso nga nagbul-bulun kitu íli, ay túya dalínán da nu nilnà ne Pablo we Trofimo kitu Templo.

³⁰ Ay kane magina datu tolay kitu íli tu kagiyan da, ay nalùsaw da ngámin nin. Nagtatagtág da nga nawe kitu Templo, se da dugkaman ne Pablo, se da rinù-rùrut nga nelawán, ay se da ginipán tu Templo. ³¹ Ay patayan da kuma tutu wala ngin, may nagina natu apu datu suldádu nga naburbur ngámin datu tolay kitu íli. ³² Ay tútu nagayáb kadatu kapitán se datu suldádu da, se da nagtatagtág nga nawe nanatang kadatu tolay. Ay kane masingan datu tolay datu suldádu se itu apu da, ay nakusap da nga nagbáut ke Pablo.

³³ Ay tútu tiniliw natu apu da nge Pablo, se na pinapíngil ka duwa nga káwar, se na pamutuán datu tolay nu nágan naya ngágan na, se nágan tu kinuwa na. ³⁴ May nagsab-sabáli tu isáraw da nga summungbát. Ay díkod akkan maawátan tu apu datu suldádu tu kagiyan da, ta napágat da. Tútu pinálà na nge Pablo kitu kampu da. ³⁵ Kane dumatang da kitu agdán, ay netatáyag da nga binulíngan datu suldádu nge Pablo, ta napalotán tu rungat datu tolay. ³⁶ Ummunud da nga nakasárasáraw, nga nán da nga, “Patayan nu,” nán da.

³⁷ Ay kitu tagay yala nga milnà e Pablo win kitu kampu, ay nán ne Pablo kitu apu datu suldádu, “Atán mán kagiyan ku kikaw,” nán na. Ay natu apu nga summungbát, “Ammum ya aggúni daya Griego?”

³⁸ Padálin ku nu ikaw tu iEgipto nga nakiríri kitun, nga nangiapu ka appát ríbu nga narungat ta tolay kitu ir-irer,” nán natu apu ke Pablo. ³⁹ Ay summungbát te Pablo nga nán na, “Akkan, ta Judyu wà, nga iTarso nga isa nga abay ya íli ka probinsiya Cilicia. Ay palubúsán nà mán na mangamomán kadaya tolay yi,” nán ne Pablo kitu apu datu suldádu.

Tu sungbát ne Pablo kadatu Judyu

⁴⁰ Ay tútu pinalubúsán natu apu nge Pablo. Ay tútu nagsikád de Pablo kitu agdán, se na paginggapan datu tolay. Ay díkod naginggap da.

Ay nagúni ye Pablo ka Hebreo nga aggúni kampela ngin nin daya Judyu, nga nán na:

22 “Mannákam se kabbulun,” nán na, “ginán nu din ya sungbát ku kadakayu,” nán na. ² Ay kane magina da nga Hebreo tu aggúni na, ay naginginggap da pánang ngin.

Ay se na la nán, ³ “Iyà, ay Judyu wà a neanà ka Tarso ka probinsiya Cilicia. Ngamay ummabay yà kiddi Jerusalem,” nán na. “Ay e Gamaliel tu misturù kadatu ngámin na lin-lintag datu apuapu tada nga Judyu. Ay napikkilán nà pe nga mangurug ke Dios, nga ummán

pe kadakayu ngámin kídí yin. ⁴ Díkod ittu tu gapu na nga pinal-pallà ku se pinatayán ku datu mangurug ke Jesus. Ay tiliwan kuda se kuda ibálud ngámin, lalláki se babbay. ⁵ Ammu naya nangátu wa pádi se ngámin daya ap-apu tada datu kinuw-kuwa ku, ta aggída tu nangalakkán ku kadatu sur-súrát kadatu kapáda tada nga Judyu ka Damasco, ta senu mabalin ku ya mawe magtiliw kadaya pasúrut ne Jesus kattoni, ta piyán kuda ilbet kammin kídí Jerusalem, ta ittu ya pamasilgán ku kaggída,” nán na.

⁶ “May kitu agpapásu nga kowad ku kitu dálen na adanni yin ka Damasco, ay pinagkilát ku wala nga nadilangán tutu wala tu giyán ku kitu diláng nga gayát ka lángit. ⁷ Ay tútu nekálin nà. Ay se yala uwad úni nga nagina ku, nga nán na kiyà, ‘Saulo, Saulo, tura nà a pal-palakkan!’ nán na. ⁸ Ay tútu sinungbátan ku. ‘Iin ka, Apu,’ nán ku. Ay se na nán kiyà, ‘Iyà nge Jesus nga iNazaret, nga pal-palakkan mu,’ nán na.

⁹ Ay datu kabbulun ku, ay nasingan da tu dummi-láng, ngamay akkan da nagina tu úni natu nanga-momán kiyà. ¹⁰ Ay tútu nán ku, ‘Nágan naya kuwaan ku, Apu,’ nán ku. Ay nán ne Apu kiyà, ‘Gumnikát ka, ta mawe ka ngin ka Damasco. Mammuwám kannán nu nágan ngámin daya ipàwà kikaw,’ nán na kiyà. ¹¹ Ay gapu ta akkan nà makasingan, ta nakúláp pà kitu dummi-láng, ay binaybay dà ala datu kabbulun ku, panda ka Damasco.”

¹² “Ay ka Damasco, ay atán tolay kitúni nga nagngág-an ka Ananias. Ay sur-surútan na tutu wala daya lin-lintag tu Moses, ay se managday-dáyaw pe ke Dios. Ay pàgan pe datu kapáda tada nga Judyu ka Damasco.

¹³ Ay inumbet kitu giyán ku, ay nán na kiyà, ‘Wagi Saulo, makasingan ka ngin,’ nán na. Ay tútu nakasingan nà kurug gin, ay masingan ku win ne Ananias.”

¹⁴ “Ay se na nán kiyà, ‘Ya Dios datu apuapu tada, ay piníli naka ka pangipakammuwán na kadaya piyán na nga ipakammu, se ikaw pe ya isa nga piníli na nga makasingan kiya namáru wa Nebon na, se makagina kiya úni na, ¹⁵ ta ikaw ya mangipakammu kadaya ngámin tolay kadaya nas-asingan mu se nag-agina mu. ¹⁶ Ara lugud din. Gumnikát ka ngin, se ka maki-bawtisár. Padalusám daya bas-básul mu ke Dios, ki akiapu mu ke Jesus,’ nán ne Ananias kiyà.”

¹⁷ “Ay kane magulli yà kammin kídí Jerusalem, kitu atán nà a magkar-karárag kiya Templo, ay uwad ummán ka tagenap ku nga nepasingan ne Dios kiyà.

¹⁸ Ay nasingan ku we Jesus, nga nán na kiyà, ‘Magkaru ka nga magtálaw kídí Jerusalem, ta daya Judyu kanedi, ay akkan da kur-kurugan daya kagiyam panggap kiyà,’ nán na. ¹⁹ May nán ku kaggína, ‘Ammu da mà, Apu, nga iyà tu nagbáut se nagibálud kitun kadatu mangurug kikaw kadatu ngámin sinagoga mi. ²⁰ Ay ammu da pe nga naganggam mà nga nagsisingan kitu inammatay da kitu Esteban, nga nangibàbànan pe mepanggap kikaw kitun, ta iyà tu nagik-ikkam kadatu bádu datu namatay kaggína,’ nán ku. ²¹ Ay tútu nán na kiyà, ‘Mawe ka, ta papannan taka nga magbàbànan

kadaya akkan Judyu nga atán ka adayyu,' nán na kiyà," nán ne Pablo kadatu tolay.

Tu nangngipakammu ne Pablo kitu kinaiRoma na

²² Ay ginina datu tolay datu kag-kagiyan ne Pablo kaggída. May kane makagi na tu nán na nga mawe kadatu akkan Judyu, ay nán da ngin na nesáraw, "Patayan tada lugud dala ngin, ta akkan mabalin na mabiyág yanin na tolay," nán da. ²³ Newi-wiwes da datu bádu da nga nakas-asáraw, se pinagtáputápur da pe tu tápù.

²⁴ Ay tútu pinálà natu apu datu suldádu nge Pablo kitu kampu da, se na nga pasaplit kuma, ta senu ipudnu na nu nágan natu pangalúsawán datu tolay kaggína. ²⁵ Ngamay kane pingílan da, ta saplítan da kuma ngin, ay inamomanán na tu kapitán nga magsis-ikád kitu giyán na nga nán na, "Akkan mà nalintag ya manaplit kiya tolay nga iRoma, nu akkan pikam ma nedarum," nán na kitu kapitán.

²⁶ Ay kane magina natu kapitán tu kinagi na, ay nawe na kinagi kitu apu datu suldádu nga nán na, "Nágan naya talikuwaan nu? Ay iRoma mà yán na tolay!" nán na. ²⁷ Ay tútu nawe tu apu datu suldádu nga pinamutuán ne Pablo, nga nán na, "Kagiyan mu mán, nu kurug nga iRoma ka," nán na. Ay, "Ò" nán ne Pablo. ²⁸ Ay nán natu apu datu suldádu nga, "Nagbalin nà ka iRoma kane magbáyad dà ka adu wa pirà," nán na ke Pablo. "May iyà ay neanà à a iRoma kampela ngin nin," nán na.

²⁹ Ay tútu datu manaplit kuma kaggína, ay nagtálaw da ngin. Ay oray pe tu apu datu suldádu, ay nagansing pe, ta nammuwán na nga iRoma nge Pablo nga pinapíngil na.

Tu nampò da ke Pablo

³⁰ Ay kane kaláwa ngin, ay nippà natu apu datu suldádu datu píngil ne Pablo, ngamay piyán na kammala ammuwan nu nágan tu ipabásul datu Judyu kaggína. Ay tútu pinagmíting na datu ap-apu datu pappádi, se ngámin datu ap-apu datu Judyu, ay se na nippan pe ye Pablo nga pinagúni kitu àráng da.

23 Ay binubutgán ne Pablo datu ap-apu, ay se na nán kaggída, "Kabbulun nga ap-apu," nán na, "ammu ne Dios nga napiya peyang ya ur-uray ku ka panda kadedi." ² May e Ananias nga ittu tu nangátu wa pádi, ay pinàpò na nge Pablo kadatu magsisikád nga adanni kaggína. ³ May nán ne Pablo kaggína, "Tappo-an naka pe ye Dios, ta magpi-pimáru ka kammala ngin nin, ta tura mu nán nga nagbásul là kiya lintag tada, ay ikaw ya nagbásul kane pàpò nà," nán ne Pablo. ⁴ Ay díkod datu adanni ke Pablo, ay nán da kaggína, "Tura mu pe insultuwan ya nangátu wa pádi ne Dios!" nán da. ⁵ "Ay, nu ammù kuma ngala nga aggína ya nangátu wa pádi, kabbulun, ay akkan ku kuma kinagi yán, áta nán na kiya bàbànan ne Dios nga akkan ta pad-padásan daya ap-apu ta," nán ne Pablo.

⁶ Ay kane masingan ne Pablo nga Saduceo datu duddúma kadatu ap-apu, se Pariseo datu duddúma, ay nán na nga kinggat, "Kabbulun nga ap-apu, iyà ay Pariseo wà pe, ta neanà à a Pariseo," nán na. "Ay túya innanamán ku ya ilaltu kammin daya natay. Ay ittu win lugud pe ya pangalúsawán nu kiyà," nán na. ⁷ Ay kane makagi na datun, ay ittu win tu inagsasáwad datu Pariseo se datu Saduceo. Ay díkod, nauwár da áta akkan da nagpapáda ka uray yin. ⁸ Datu Saduceo, ay nán da nga áwan ilaltu daya natay, se áwan pe anghel, se áwan pe daya kaduduwa. May datu Pariseo, ay kurugan da nga atán ngámin dayán. ⁹ Ay tútu nagariguddò da ngin nga nakas-asáraw. Ay díkod datu duddúma nga Pariseo nga magtùgud ki lintag, ay nagsikád da nga nakisuwawáy, nga nán da, "Awan mi ammu nga básul nedi ya tolay. Get kurug nga uwad nakiamomán na anghel onu kaduduwa kaggína," nán da.

¹⁰ Ay kane dumgat tala nga dumgat tu agsisinnáraw da, ay nalídug tu apu datu suldádu, ta get nu malápi-lápi ye Pablo, nu pagpul-pultán da. Ay díkod namon kadatu suldádu ka nawe mangalà ke Pablo kaggída, se da ippan kitu kampu da.

¹¹ Ay kitu gabi, ay nagpassingan ne Apu Jesus ke Pablo, se na nán kaggína, "Akkan ka mansing, ta mawe nà pe yin nga kappiyánan na ipakammu ka íli Roma, nga ummán kiya kinuwa mu win kídi Jeru-salem," nán na.

Tu inaggutad datu appát púlu wa tolay ke Pablo

^{12,13} Ay kane kaláwa, ay nasurù appát púlu nga Judyu datu nagguumomán nu paannán da tu mamatay ke Pablo. Nangwa da ka nagkakaríyan da, nga di da mangán se uminum panda ki akapatay da ke Pablo.

¹⁴ Ay se da nawe kadatu ap-apu datu pappádi se datu pangmanàman datu Judyu nga nán da, "Atán nagkakaríyan mi, nga akkan kami tutu wala nga mangán panda kiya akapatay mi ke Pablo. ¹⁵ Dakayu lugud, se ngámin kayu wa ap-apu mi, ay ibílin nu kiya apu daya suldádu, nga ilbet na nge Pablo kammin kídi agmimitíngán nu, ta pamutuán nu kanu mà a kappiyánan. Ay se mi la itanab nga patayan ki ammeyag na kídi," nán da.

¹⁶ May itu amanakan ne Pablo kitu wagi na nga babay, ay nagina na tu utad datu tolay. Ay díkod lin-umnà kitu kampu se na kinagi ke Pablo. ¹⁷ Ay tútu kirrawán ne Pablo tu isa nga kapitán, ay nán na kaggína, "Ippam mán ya bag-bagu wi ki giyán na apu daya suldádu ta atán kagiyan na kaggína," nán ne Pablo. ¹⁸ Ay tútu nippan natu kapitán kitu apu da. Ay nán na nga, "Nge Pablo nga bálud, ay kirrawán nà, ta pabulun na idi ya bag-bagu, ta atán kanu ikagi na kikaw," nán na.

¹⁹ Ay tútu binaybay natu apu datu suldádu tu bag-bagu nga nippan kitu ad-adayyu kadatu duddúma, se na saludsúdan nu nágan natu kagiyan na kaggína. ²⁰ Ay tútu nán natu bag-bagu, "Datu Judyu, ay nagga-amomanán da nga pilbet nge Pablo kikaw nu kaláwa kiya agmimitíngán da, ta senu kappiyánan da kanu mà

pamutuán. ²¹ May akkan muda pà-pàgan, ta atán da nga nasurù appát púlu nga tolay nga magutad nga mangitanab kaggína. Nangwa da ka nagkakaríyán da, nga di da mangán se uminum panda kiya akapatay da kaggína. Napadapadán da ngin, ay yán nala kagiyan mu ya idaggán da,” nán na. ²² Ay tútu nán natu apu datu suldádu kaggína, “Akkan mu ikag-kagi ki oray iinna, nga nekagim dayán kiyà in,” nán na, se na pinapan nin.

Tu nangngitulud da ke Pablo ka Cesarea

²³ Ay tútu pinalbet tu apu datu suldádu datu duwa nga kapitán, se na nán kaggída, “Mangisagána kayu ka duwa gatut ta suldádu, se duwa gatut ta magtagipíka, se pittu púlu wa magkabalyu. Ay magrabbuwát kayu nu alas nuwebe ki gabi yi.

²⁴ Mangalà kayu pe ka kabalyu nga pagtàyán ne Pablo. Ay se nu mawe ippan ka giyán ne Gobernador Felix. Tagasinnán nu ta senu áwan na nga kaan-anuwán,” nán na.

²⁵ May nagsúrát pe ka panggap kídi. Ay nán na kitu súrát na:

²⁶ “Iyà nge Claudio Lisias. Súrát ku idi kikaw Apu Gobernador Felix. Kumusta ka. ²⁷ Ya tolay nga nilbet daya suldádu ku wi, ay dinugkam datu Judyu, ta patayan da kuma. Ngamay kane mammuwán ku nga iRoma, ay nawe mi dinatang se datu suldádu ku. Ay se mi nga inalà. ²⁸ Ay gapu ta piyán ku ammuwan nu nág-an naya ipabásul daya Judyu kaggína, ay tútu nippan ku kitu giyán datu ap-apu da. ²⁹ Ay tútu nammuwán ku nga áwan na nga básul nga annung na nga katayán wànu kabalúdán, áta panggap pala kadatu lintag da kampela ngin nin nga Judyu tu ipabásul da kaggína.

³⁰ Ay kane uwad nangipakammu kiyà nga asippatayan da, ay túya kinaru ku nga nepetulud kikaw. Ay nebílin ku pe kadatu magpabásul kaggína, nga mawe da pe ikagi kikaw nu nágan naya ipabásul da kaggína.”

³¹ Ay tútu inalà datu suldádu we Pablo se da nga ippan ka íli Antipatris kitu gabi, ta ittu tu bílin kaggída.

³² Ay nagulli kammin datu suldádu kane kaláwa kitu kampu da ka Jerusalem. Datu nagkabalyu datu mawe mangitulud ke Pablo win. ³³ Ay kane makadatang da ngin ka Cesarea se de Pablo, ay nidde da tu súrát kitu gubernador, se da pe neáwat nge Pablo kaggína. ³⁴ Ay kane mabása natu gubernador tu súrát, ay sinaludsud na ke Pablo, nu wà na nga probinsiya ya babalay na. Ay kane mammuwán na nga iCilicia, ³⁵ ay nán na, “Bustigaran takayu nu umbet daya mamabásul kikaw,” nán na kaggína, se na pinaguwardiyaán kitu balay natu Ari Herodes.

Tu kowad ne Pablo kitu àráng ne Gobernador Felix

24 Ay kane panda limma ngalgaw win, ay nawe ye Ananias nga nangátu wa pádi ka Cesarea, se datu duddúma nga ap-apu wa pangmanàman datu Judyu, se isa nga abugádu nga nagnágagan ka Tertulo. Nekagi da kitu gubernador tu ipabásul da ke Pablo.

² Ay kane ayabán da nge Pablo, ay kinagi ne Tertulo win tu ipabásul da kaggína, nga nán na: “Nadáyaw wa Gobernador. Gapu kiya kinapiya naya panangiapu mu kadakami, ay nabayág nga áwan mi yin na riribù se napiya pàrang daya biy-biyág mi, ta adu daya naussi nga pagpiyaán nga nàwa kídi ya probinsiya tada. ³ Ay magiyáman kami kurug kikaw se maganggam kami pàrang pe. Ay akkan nala ki àráng mu ya anngagi mi kídi nu di oray kawà na nga giyán. ⁴ May gapu ta akkan ku piyán na matàtà ka, ay anúsán mu wala nga makaru ya manggína kiya bittì a mekagi.

⁵ Ata nammuwán mi nga nadakè idi ya tolay, ta riribuan na daya ngámin na kapáda mi nga Judyu kiya ngámin na kalawagán. Aggína pe ya mangiapu kiya bungguy natu iNazaret. ⁶ Rag-ragitán na kuma pe ya templo mi, ay tútu tiniliw mi. ⁷ Ngamay inumbet nge Kumander Lisias se na nga pinúlat kadakami, ⁸ se nakami pinapan kikaw, ta pekagi na tu básul nedi ya tolay. Ay ittu ya kaatán mi kídi. Ngamay nu mapamutuán mu we Kumander Lisias kampela ngin, ay mammuwán mu win nga kurug ngámin dedi nga kagiyan mi kídi.” Ittu yán tu kinagi ne Tertulo ke Gobernador Felix.

⁹ Ay datu kabbulun ne Tertulo nga Judyu, ay nán da pe nga kurug tu kagiyan ne Tertulo.

Tu sungbát ne Pablo kadatu ipabásul da kaggína

¹⁰ Ay kane paguniyan ne Gobernador Felix nge Pablo win, ay nán na nga summungbát:

“Maganggam mà nga magsungbát kadaya ipabásul da kiyà, ta ammù nga nabayág ka ngin nga naggub-gubernador kídi ya probinsiya. ¹¹ Mammuwán mu nga sang-sangapúlu se duwa ngalgaw wala nanggayát kitu nepappan ku nga nagdáyaw ke Dios ka Jerusalem.

¹² Mammuwán mu pe, nga akkan nà mà nga nakisuw-suwáy se nagkíbur kadatu tolay kitu Templo mi, se oray pe kadatu sinagoga mi, se oray kawà na nga giyán kitu íli. ¹³ Awan da pe mekagi kikaw nga pakammuwán nga kurug daya ipabásul da kiyà.

¹⁴ May kurug tu nán da nga sumúrut tà kadaya mangurug ke Jesus, nga nán da nga bungguy yala, ta ya agdáyaw ku ke Dios nga Dios pe datu inagkona mi, ay ittu ya netùgud ne Jesus nga panagday-dáyaw. May mangurug gà pe kadaya ngámin na lintag mi, se kadaya ngámin na nesúrát datu pagbàbànanan ne Dios kitun. ¹⁵ Maginnanáma ngà pe kiya ammaltu ne Dios kadaya ngámin tolay nga nadakè se kadaya namáru, nga ittu pe ya namnamáan da. ¹⁶ Ay túya kuwaan ku ya kabailán ku nga magmar-máru peyang, ta piyán ku nu napiya peyang ya ur-uray ku, nga áwan ku básul ke Dios se kadaya tul-tolay.

¹⁷ Ay nabayág gà a áwaáwan ka Jerusalem min. Ay inumbet tà a nangitulud ka pirà kadatu keliyán ku wa makasápul, se nawe yà pe nga nagbasu kitu Templo.

¹⁸ Ay ittu tu nakasinnán da kiyà. Atán nà kitu Templo nga mangwa kitu nán tu lintag mi panggap ki panagdalus, ay áwan pe wayya nga magkakabúkán se áwan pàrang pe tolay. ¹⁹ Uwad da nga iAsia nga Judyu

kitúni. Aggída kuma ya inumbet kídi nga mangidarum kiyà, nu atán mekagi da kikaw nga ipabásul da kiyà. ²⁰ May áwan da mà, ay díkod dedi kuma ngala nga ap-apu mi ya mangagi nu atán mepabásul da kiyà nga nagina da, kiyà nga nagsíkád kitu àráng da ka Jerusalem. ²¹ May ya ammù ala nga mabalin da nga ipabásul kiyà, ay tu inagkunà ala ka nagat, nga tura dà a kaguráan nin gapu ta kurugan ku nga lumtu kammin daya natay." Túyán tu panda natu kinagi ne Pablo kitu gobernador.

Tu nekabálud ne Pablo kitu naggubernador ne Felix

²² Ngamay e Gobernador Felix, nga adu ya ammu na panggap kadatu netù-tùgud ne Jesus, ay binuwà na datu tolay yin, ta disidiran nada kanu nu umbet te Kumander Lisias. ²³ Ay se na binílin tu kapitán nga guwardiyaán da nge Pablo, may iddán da ka waya na, ay se akkan pe meallang kadaya opun na ya mangilbet kadatu masápul na.

²⁴ Ay kane malpás ya piga ngala nga algaw, ay inumbet de Gobernador Felix se Drusila nga atáwa na nga Judyu. Ay pinálà na nge Pablo, ta ginaan na ya kagiyan na panggap kiya panangngurug ke Jesu-Cristo. ²⁵ Ay kane ibàbànan ne Pablo ya mepanggap kiya panagmar-máru se iya akkan ta angwa ka nadakè, se iya angngukum pe ne Dios kadaya tolay kídi kalawagán, ay nalídug ge Gobernador Felix. Ay tútu pinapan na pikam, ta ayabán na kanu manin nu atán akatagammu na. ²⁶ May piyán na kuma pe nu pasúsúán ne Pablo. Ittu tu gapu na nasansán na paayabán nga makiamomán kaggína.

²⁷ Ay kane din malpás ya duwa dagun nin, ay pummatáli ye Porcio Festo ke Felix nga gobernador. May nepebálud dala ne Gobernador Felix nge Pablo, ta senu pàgan daya Judyu.

Tu inagsungbát ne Pablo kitu àráng ne Gobernador Festo

25 Ay tallu walgaw nanggayát kitu nedaddatang ne Gobernador Festo ka Cesarea, ay nawe ka Jerusalem. ² Ay datu ap-apu datu pappádi se datu ap-apu datu Judyu, ay nepipílit da nge Pablo ke Gobernador Festo, ay se da makim-imallà kaggína, ³ ta papannan na kuma nge Pablo ka Jerusalem. Nán da tun, ta tali itanab da kitu dálen, ta patayan da. ⁴ Ay summungbát te Gobernador Festo nga guw-guwardiyaán da kanu wala ka Cesarea, ay tagay pe yin ya ipappan na mismu kattoni. ⁵ Ay tútu nán na, "Díkod nu atán mayát nga kumíwid kiyà kadakayu wa ap-apu, ay napiya pe, ta senu kattoni yala ya pangagiyan nu, nu atán ipabásul nu kaggína," nán ne Gobernador Festo kadatu Judyu.

⁶ Ay díkod moli walú walgaw onu sangapúlu walgaw pikam nga nagyán ne Gobernador Festo ka Jerusalem, se la nawe ka Cesarea. Ay kitu láwa na ngin, ay pinaayabán na nge Pablo, ta disidiran na tu kásu na ngin. ⁷ Ay kane umbet te Pablo win, ay linimut datu Judyu nga gayát ka Jerusalem. Ay adu datu nadammat nga

ipabásul da kaggína, may áwan da nga mekagi ka pamasnakkán da kadatu ipabásul da kaggína.

⁸ Ay nán ne Pablo nga nagsungbát kaggída, "Awan ku tutu wala kinuwa nga pakabasúlán ku kiya lintag mi nga Judyu, onu kitu Templo mi, onu ke Ari Cesar," nán na. ⁹ Ngamay gapu ta piyán ne Gobernador Festo nga pàgan datu Judyu, ay tútu nán na nga nagsaludsud ke Pablo, "Piyán mu ya mawe ka Jerusalem?" nán na. "Ta ittu wala ngin ya pangdisidirán ku kadaya ipabásul da kikaw," nán na. ¹⁰ Ay tútu nán ne Pablo, "Atán nà mà a magsisíkád din kiya àráng mu, nga guwes nga iRoma nga makin-rabbang nga magdisidir kiya kásu. Ammum mà nga áwan ku wa básul kadaya pàdà a Judyu.

¹¹ Ata nu nagbásul là kiya lintag nu ka annung nu nga pamatayán kiyà, ay akkan nà a magláníd nga matay. May gapu ta áwan kurug kadaya ipabásul daya Judyu kiyà, ay akkan mabalin ipadisidir ya kásu kaggída. Ay díkod, piyán ku nu e Ari Cesar rin ya mangdisidir kampela ngin nin," nán ne Pablo.

¹² Ay kane maamomanán ne Gobernador Festo datu kunsigál na, ay nán na ke Pablo, "Gapu ta ya Ari Cesar ya piyám nga mangdisidir kiya kásu, ay túya mawe ka lugud kaggína," nán ne Gobernador Festo.

Tu nangngikagi ne Gobernador Festo kitu kásu ne Pablo ke Ari Agripa

¹³ Ay kane malpás ya adu wa al-algaw, ay inumbet nge Ari Agripa se Bernice ka Cesarea, nga maggayám ke Festo. ¹⁴ Ay gapu ta mabà-bayág da ka Cesarea, ay tútu nekagi ne Gobernador Festo ke Ari Agripa tu kásu ne Pablo, nga nán na, "Atán kídi ya isa nga bálud ne Gobernador Felix nga nebansi na," nán na. ¹⁵ "Ay kitu kowad ku ka Jerusalem, ay datu ap-apu datu pappádi, se datu ap-apu wa pangmanàman datu Judyu, ay nekagiyan da kiyà datu ipabásul da kaggína, ta piyán da nu pabasúlan ku.

¹⁶ Ngamay nán ku kaggída nga akkan mi gangay nga iRoma ya mamabásul nu áwan tu tolay ya nedarum da, áta akkan na masungbátan datu ipabásul da kaggína. ¹⁷ Díkod kane umbet da pe kídi Cesarea ngi, ay nabag-bagal là ala nga nagpaayáb kitu tolay kitu láwa natu nelalbet mi, ta disidiran kuda ngin. ¹⁸ May kane magúni da, ay dalínán ku nu uwad nga nadakè a ipabásul da kaggína, may áwan mà. ¹⁹ May uwad dala nga pangriríyan da kaggína nga mepanggap pala kadatu angngurug da kampela ngin nin nga Judyu, se panggap pe kitu tolay nga nagngágan ka Jesus, nga natay yin ngamay linumtu win nga nán ne Pablo. ²⁰ Ay gapu ta akkan ku lugud ammu ya pamàyanán ku nga mangdisidir kadayán na pagririríyan da, ay nepamutù ku ke Pablo nu Jerusalem ya piyán na nga pangdisidirán ku kiya kásu na. ²¹ Ngamay maddi, ta piyán na idaggán ya kagiyan ne Ari Cesar kitu kásu na. Díkod túya pinaguwardiyaán ku pikam, panda kiya agpapan ku kaggína ka giyan naya Ari," nán ne Gobernador Festo ke Ari Agripa.

²² Ay tútu nán ne Ari Agripa ke Gobernador Festo, "Piyán ku gínán kampela ngin nin ya tolay," nán na.

"Ginán mu lugud nu kaláwa ngala ngin," nán na ke Ari Agripa.

²³ Ay kitu láwa na, ay inumbet de Ari Agripa se Bernice. Ay nepasingan pe datu tolay tu ammatag da kaggída kane lumná da kitu agbubustigarán. Nebulun pe datu kumander se datu ap-apu kitu íli. Ay nilná da nge Pablo, kane paayabán ne Gobernador Festo. ²⁴ Ay nán ne Gobernador Festo, "Ari Agripa se dakayu ngámin nga atán kídi. Atán kídi àráng nu ya laláki nga piyán daya Judyu nga papatay kiyà, nga ittu tu nesar-sáraw da ka Jerusalem, se kídi pe íli Cesarea. ²⁵ Ngamay áwan ku masmà a básul na nga annung na nga pamatayán ku kaggína. Ay díkod papannan ku win ka giyán ne Ari Cesar, ta aggína ya piyán na nga mangdisidir kiya kásu na. ²⁶ Ngamay áwan ku wa ammu nga isúrat ke Apu Ari ka Roma ka mepanggap kídi ya tolay. Ay ittu lugud ya nangilbet ku ki àráng nu ngámin, ay tàwán kam pàrang kikaw Ari Agripa, ta senu atán mesúrát ku, nu mabalin tada nga masaludsúdan. ²⁷ Ta naalás kiyà kampela ngin ya magpapan ka isa nga báلود kiya Ari ka Roma, nu áwan ta pe ammu mekagi nga ipabásul ta kaggína," nán ne Gobernador Festo.

Tu inagsungbát ne Pablo kitu àráng ne Ari Agripa

26 Ay nán ne Ari Agripa ke Pablo, "Annung mu win ya sumungbát kiya ipabásul da kikaw kampela ngin." Ay tútu pinaginggap ne Pablo datu tolay se yala summungbát.

² Ay nán na: "Apu Ari Agripa. Ibílang ku wa nagásat tà ki daddáni, ta ikaw ya pangikagiyán ku kiya sungbát ku mepanggap kiya nangidarumán daya pàdà nga Judyu kiyà. ³ Ta ikaw, ay kurug ga ammu mu pàrang ngámin daya gagángay tada nga Judyu, se ngám-ingámin nga pagriririyán tada. Ay díkod túya anúsám kuma ngala ya manggína kadaya kagiyán ku.

⁴ Ammu ngámin daya Judyu nu mapaanna tu panag-biy-biyág ku, oray kitu kabitti ku pikam, áta nanggayát kitun, ay nepagyán nà peyang kaggída kiya íli ku kampela ngin, se ka Jerusalem. ⁵ Nu piyán da ngala ya mangikagi kiya ammu da mepanggap kiyà, ay nabayág da ngin na ammu nga napikkilán nà a mangurug kadatu ngámin lin-lintag tada nga Judyu, ta iyà, ay Pariseo wà pe. ⁶ Ay kídi ay atán nà nga magsisikád kídi àráng nu, ta nedarum dà, gapu ki agginnanáma ku kitu kari ne Dios kadatu inagkona tada. ⁷ Ay ittu pe yán na kari tu innanamán datu sangapúlu se duwa nga tangámálán. Ittu tu gapu na nga inalgaw se ginnabi tu agdáyaw da ngámin ke Dios. Ay gapu kiyán na agginnanáma ku Apu Ari ya nangidarumán da kiyà. ⁸ Taanna, tura nu pe akkan màwa nga kurugan nga paltuwan kammin ne Dios daya natay!"

⁹ "Ay oray iyà pe kitun, ay dalínán ku nu masápul la kuwaan ku tu mabaal ku nga mangagúra ke Jesus nga iNazaret. ¹⁰ Ittu yán tu kinuwà ka Jerusalem kitun. Ata kane niddán dà ka turáy ku datu apu datu pappádi, ay adu datu nebáلود ku nga tolay ne Dios. Ay nu pannakatay tu kapanísán da, ay iyà pe tu isa nga nanagirúrut kaggída. ¹¹ Nasansán nà a manglannà a

mamasílag kaggída kadatu ngámin sinagoga, se ku pílitán nga pigsán kaggída ngin tu angngurug da ke Jesus. Ay napalotán pàrang pe tu inagrawat ku kaggída, ta inngay ku pe datu il-íli datu akkan Judyu nga namal-pallà kaggída.

¹² Ay ittu pe yán tu igákat ku kuma ka Damasco, ta nangalà à ka pagrabbangngán ku, se ittu pe tu pàwa datu apu datu pappádi kiyà. ¹³ Ay kitu mangalintutúgu, nga kowad ku kitu dad-dalenán, Apu Ari, ay uwad nasingan ku nga dummiláng nga gayát ka lángit. Nadi-diláng may iya mata, ay nadilangán kami ngámin se datu kabbulun ku. ¹⁴ Ay kane nekalinán kami ngámin in kitu lusà, ay uwad naginà nga úni nga Hebreo, nga nán na kiyà, 'Saulo, Saulo, tura nà a pal-palakkan! Ngamay dig-dígát ka, ta tura ikaw kammin ya matakítán,' nán tu úni.

¹⁵ Ay tútu nán ku nga summungbát, 'Tin ka, Apu,' nán ku. May tútu nán ne Apu kiyà, 'E Jesus sà! Iyà ya pal-palakkan mu,' nán na. ¹⁶ 'Ngamay gumnikát ka, ta ya gákat ku nga nagpassingan kikaw, ay ibon taka nga magsurbi kiyà nga mangipakammu kadaya nasingan mu kiyà kid daddáni, se kadaya ipasingan ku pikam kikaw,' nán na. ¹⁷ 'Ibon taka nga mawe mangipakammu kiyà kadaya kapádam nga Judyu se kadaya akkan Judyu, ngamay igdù taka kadaya mangalúsaw kikaw. ¹⁸ Ta ibon taka kaggída, ta senu árig malútán daya mata da, ay senu igsán da daya nadakè a kuk-kuwaan da se da mangwa ka napiya se da peturayán ke Dios peyang ngin nga akkan ke Sairu win. Ay díkod mabalin ne Dios pakawanan da ngin kadaya bas-básul da pe. Ay meráman da pe yin kadaya tolay ne Dios nga mangurug kiyà,' nán ne Jesus kiyà."

¹⁹ "Díkod, Apu Ari Agripa," nán ne Pablo, "akkan ku lugud nga di kinurug tun na nepakammu kiyà nga gayát ka lángit, ²⁰ ta nekagi kadatu ngámin tolay nga masápul nga makappoli da kadaya bas-básul da, se da nga mangurug ke Dios, se da nga ipasingan ya kurug akappoli da kiya angwa da kadaya napiya. Nebàbànan ku nga nunna kadatu iDamasco, se yala kadatu iJerusalem, se yala kadatu ngámin il-íli kiddi probinsiya Judea, ay se yala kadatu akkan Judyu pe. ²¹ Ay díkod gapu kadatu nebàbànan ku, ay dinugkam dà datu kapáda ta nga Judyu kitu Templo, se dà patayan kuma. ²² May e Dios peyang ya sumeng kiyà oray panda kid daddáni. Ay túya atán nà kídi nga nangipakammu kadayán kadakayu ngámin tolay nga nababa se nangátu. Ay tittu datu kinag-kagi tu Moses nga màwa se datu pagbàbànanan ne Dios kitun daya ipak-pakammù. ²³ Kinagi da nga masápul la matay ya Cristo, se la lumtu kammin. Gapu ta aggína ya nunna nga linumtu, ibàbànan na ya angngalà ne Dios kadátada, ay se oray pe kadaya akkan Judyu," nán ne Pablo ke Ari Agripa.

Tu kinagi de Gobernador Festo se Ari Agripa

²⁴ May kitu akun-oni pikam ne Pablo nga magsungbát, ay sinaráwan ne Gobernador Festo, nga nán na, "Magallut ka mà, Pablo, ta pagallutan naka ya palotán

na ádal mu," nán na. ²⁵ Ngamay summungbát te Pablo, nga nán na, "Akkan nà a magallut, Apu Gobernador Festo, may kurug daya kag-kagiyan ku, nga akkan ku wa rabát. ²⁶ Akkan nà min-induwán na mangagi ke Ari Agripa kadayán, ta ammù a ammu na dayanin. Akkan ku kurugan nga atán daya akkan na ammu kadayán, ta akkan nasirù ya nekàwa dayán," nán ne Pablo ke Gobernador Festo.

²⁷ Ay tútu nán na manin ke Ari Agripa, "Apu Ari Agripa, kurugam datu kinag-kagi datu pagbàbànanan ne Dios kitun?" nán na. "Ammù a kurugan mu datun," nán ne Pablo. ²⁸ Ay tútu nán ne Ari Agripa kaggína, "Dalínán mu, gane, nu nalapat tà ala nga ay-ayuyútan nga magbalin ka Cristiano?" nán na. ²⁹ Ay tútu nán ne Pablo, "Oray nalapat se nasulit ya angnurug nu ngámin se daya maggigina kiyà ki daddáni, ay ikar-karárag takayu wala ke Dios, nga magbalin kayu ngámin ka ummán kiyà. Ngamay akkan ku wayya nga nán nga mapakuna kayu pe kiyà nga sikkakáwar," nán na.

³⁰ Ay tútu ginumnikát tin tu ári se itu gobernador se Bernice se datu nepagtutúgaw pe kaggída. ³¹ Kaggída nga mawe yin, ay nán da kitu isaisa kaggída, "Awan kinuwa nayán na tolay, ka annung tada nga pamatayán se pangibalúdán kaggína," nán da. ³² Ay nán ne Ari Agripa ke Gobernador Festo, "Mabalin ta kuma nga ipalawán yanin na tolay, nu akkan na nga papadisidir ya kásu na ke Ari Cesar," nán na.

Tu nagrabuwát de Pablo nga mameyag ka Roma

27 Ay kane mepakammu nga mawe kurug ge Pablo ka Italia, ay tútu nepatagasingan da ngin se datu duddúma nga bálud kade Julio, nga isa nga kapitán datu suldádu kitu batalyon ne Ari Cesar. ² Ay díkod nagtakay kami ki isa nga bapor nga gayát ka íli Adramito, ta magrab-rabbuwát tin, nga mameyag kadatu íli ka probinsiya Asia. Kabulun mi ye Aristarco nga iMacedonia, may Tesalonica ya babalay na. ³ Ay kane din kaláwa ngin, ay dummung kami ka íli Sidon. Namáru nge Kapitán Julio ke Pablo, ay tútu nepalúbus na nge Pablo nga mawe ka babalay datu opun na ka Sidon ta senu middán da kadatu masápul na.

⁴ Ay kane din dummúlay kami manin nga gayát ka Sidon, ay nanalen kami kitu padne kitu paglidungán kiyá báli ka Cipro, áta mepasabat kadakami tu báli.

⁵ Ay kane maliwánan mi tu bátug datu probinsiya Cilicia se Pamfilia, ay nakadatang kami ka íli Mira ka probinsiya Licia. ⁶ Ay kattoni tu nakasuwáan natu kapitán ka bapor nga gayát ka íli Alejandria nga mameyag ka Italia, ay díkod ittu win tu nangitáyán na kadakami.

⁷ Nin-innáyad tu inannalen mi ka piga ngalgaw, ay díkod nabayág se kami la nga nakadatang kitu bátug tu íli Nido, ta nasulitán kami, ta mepasabat kadakami tu báli. Nanalen kami ka padne kitu paglidungán ka púgu Creta, nga lumíwán ka kapanágan Salmon. ⁸ Nagdal-dalibdeb kami yala ngin kitu adanni kitu dappit. Nasulitán kami ngamay nakadatang kami kam kitu

giyán nga nengágan ka Napiya nga Dudúngán, nga adanni ka íli Lasea.

⁹ May gapu ta nabayág kami yin kitu dálen, ay se nakapap-panansing ngin tu magbapor, ta magamiyán nin, ay akkan lugud petúluy ne Pablo tu agrabbuwát mi yin nga nán na, ¹⁰ "Kabbulun, nu ipílit tada ngala ya mawe, ay ammù a adu ya madadál kadaya karga tada, ay se oray idi bapor ri, ay se mabalin matay tada pe ngámin nin," nán na. ¹¹ Ngamay akkan kinur-kurug natu kapitán tu kinagi ne Pablo. Tu kinurug na ay tu kagiyan natu pillútu, se itu makin-kuwa kitu bapor.

¹² Ay ad-adu pe kadakami tu maminya nga magrabuwát kammin, ta nadakè kanu tu dinung mi nga pagag-aganán nu iya aggamiyán na. Ay get bángang pe nu makadatang kami ka íli Fenix, nga ittu kuma ngin tu pagimangán mi kiyá aggamiyán na, ta ittu ya kapiyán nga dudúngán ka púgu Creta, ta akkan nepadne kitu paggayatán naya báli kiyá amiyán.

Tu nekabaliyán de Pablo

¹³ Ay kane magpatúluy tu bal-báli yin, ay nagrabuwát kami yin, ta dalínán da ngin nu makadatang kami yin ka Fenix. Nepad-padalibdeb da kitu adanni ka púgu Creta. ¹⁴ Ngamay tura ngala uwad naggat tutu wala nga báli † nga nagpagayát ka Creta. ¹⁵ Nabaliyán kami, ay díkod nìpur kami yala, ta akkan mi meturung tu bapor.

¹⁶, ¹⁷ Ay kane dumatang kami kitu púgu nga nagn-gágan ka Cauda, ay nalidungán kami ka bitti. Ay tútu netakay mi yin tu bar-barangay nga rù-rùrut natu bapor, ngamay nasulit pe ta magbáli. Ay se da sinib-sibàrodán tu baggi natu bapor ka ammaligda da. Ay malídug da pe, ta get nu medákal tu bapor kitu karag-intán ka Sirte. Di da kod linúkut tu abay ya láyag, ta senu mapal-palallán nala tu kipur mi kitu kepeyaggán mi kampela ngin nin.

¹⁸ Nepalipalikkig kami se netabutabuntà kami pàngang ngin, ta naggat pàngang tu báli. Ay tútu kane kaláwa, ay nepisuán da datu karga natu bapor. ¹⁹ Ay kane kaláwa manin, ay nippaán da pe datu duddúma nga aruminta natu bapor nga makkát da kampela ngin nin. ²⁰ Ay kane mabayág pàngang nga al-algaw nga áwan mi mas-asingan na mata se bittuwan, ay áwan mi tutu wala nga namnáma nga magbiyág kami pakam, ta naggat peyang tu báli.

²¹ Ay gapu ta nabayág gin nga áwan da nga kininnakinnán, ay tútu nagsikád de Pablo nga nán na, "Kabbulun, nu kinurug nu kuma tu kagiyan ku kitun, nga akkan tada kuma magrabuwát ka Creta, ay áwan kuma ya nadadál se akkan tada kuma magrig-rígát. ²² Ngamay kap-kappiyánan nu wala daya ur-uray nu, ta áwan kam matay kadàtada, may madadál ya bapor tada ngi. ²³ Nán ku kiyán, áta kitu gabi, ay uwad inumbet nga anghel ne Dios. Ittu ya Dios nga day-dayáwan ku, se makin-tolay kiyà. ²⁴ Ay nán natu anghel kiyà, Akkan ka nga mansing, Pablo, ta kasapulán ya agsikád

† *Idi nga báli ay magpagayát ka pagtuwayán na lattakán se dáya.*

mu ki àráng ne Ari Cesar. Ay kuwaan pe ne Dios tu nekarárag mu kaggína, nga áwan kuma ya matay kadaya kabbulun mu kiya bapor, nán na. ²⁵ Díkod kappiyánan nu wala ya ur-uray nu, kabbulun, ta kurugan ku nge Dios, nga kurug màwa ngámin datu nekagi na kiyà. ²⁶ Ngamay medákal tada pikam kiya isa nga púgu, nán ne Pablo kaggída.

²⁷ Ay awiawe yala nga duwa ligguwán kami yin kitu túlad natu bebay ka Adria, nga atán ngámin pameyaggán. Ay kitu túlad natu gabi, ay nán datu bugador rin nga, “Adanni kid din tu dappit,” nán da.

²⁸ Ay tútu ginukud da tu kadallam natu danum, ngamay duwa púlu ngabpa kanu tu kadallam na pikam. Ay kane din ulissan da manin gukudan, kane mekarin kami ka bitti, ay sangapúlu se limma ngabpa ngin tu kadallam na. ²⁹ Ay díkod ittu win tu ikalídug da, ta get nu medákal kami kadatu batu. Ay díkod nangipisù da ka appát ta basing, ka pangibuttug da kitu pane íput natu bapor, ay se da nagkarárag nga algaw kuma ngin.

³⁰ Ngamay datu bugador, ay asibarráw da. Ay ittu tu mawe da kanu mà a ibuttug tu bugung natu bapor, nga nán da, ngamay pambár da ngala nga mantág kitu barangay nga pagtàyán da kuma. ³¹ Ngamay nán ne Pablo kitu kapitán se datu suldádu na, “Nu magtálaw dayán na tolay, ay áwan mabiyág kadàtada, ta malimat tada ngámin nin,” nán na. ³² Ay tútu pinasát datu suldádu tu alawígán natu barangay, ta senu metànéng kampela ngin nin.

³³ Ay kitu danni láwa ngin, ay panganan ne Pablo da ngámin nga nán na, “Duwa ligguwán nu win nga áwan na nga kininna-kinnán, ta id-idaggán nu ya kakusap naya báli. ³⁴ Ay túya masápul la mangán kayu win agpà, ta kasapúlán nu ta senu mabiyág kayu. Akkan kayu nga malídug, ta áwan mewágà kadàtada oray isa ngala abù tada,” nán na. ³⁵ Ay kane makagi na tun, ay nangalà ka tangabukal la sinápáy, se yala nagiyáman ke Dios kitu àráng da ngámin, se na la simpig, ay se yala nga mangán nin. ³⁶ Ay tútu pummiya pe yin datu ur-uray da ngámin. Ay tútu nangán da pe yin. ³⁷ Duwa gatut se pittu púlu se annam tu dágudágup mi ngámin kitu bapor. ³⁸ Ay kane din mabtug da ngin, ay nepisuán da tu agtu da nga bálun da, ta senu lumangpaw pàrang tu bapor.

Tu nekadadál natu bapor da

³⁹ Ay kane pagbarngát tin, ay nalágib da tu gàdang ngin, ngamay akkan da nga malásin, nu nágan na nga púgu. Nasingan da ngala, nga atán summulbog, nga napiya tu dappit na, ay ittu win ya pangidúngán da kanu kitu bapor, nu mabaal da. ⁴⁰ Ay díkod inubbadán da ngala ngin datu pinangibuttug da, se da ibansi kitu bebay, se da ubbadán pe datu tali nga pinaggálut da kadatu ulin, ta senu mabalin da kampela ngin tu mangulin. Ay se da biladan tu láyag kitu padne dappit tin. ⁴¹ Ay tútu nedákal kitu karagintán. Nelumlum tu bugung na, ay akkan da masátág gin. Ay tu íput na, ay

atán na madadál gapu kadatu naggat ta bal-balnag kitu bebay.

⁴² Ay tu lammat datu suldádu, ay patayan da ngámin nin datu bálud, ta senu áwan makatalug kaggída nga magbarráw. ⁴³ Ngamay sinipa natu kapitán da ta piyán na nga biyágan ne Pablo. Ay díkod datu makammu nga manalug kaggída, ay pinagsappáw nada nga munna nga gumàdang, ⁴⁴ se na nga pinasarunu datu duddúma nga nagangpaw kadatu tabla se datu káyu nga nadadál, nga aruminta natu bapor. Ay ittu tu nakagàdang kami ngámin na áwan nà-nàwaán.

Tu kowad de Pablo ka Malta

28 Ay kane makagàdang kami yin, ay ittu tu nakammu mi nga Malta tu púgu nga nadatang mi. ² Namáru pà-pàrang kadakami datu tolay kitúni. Sinangaíli dakami ngámin. Ay gapu ta magudán pe yin, ay se nasiyam, ay pinagpinit dakami pe ka pinagginuduwán mi. ³ Ay e Pablo, ay nawe nangákup kadatu rùruping, se na we irungrong kitu upu da. Ngamay uwad bummurád nga malága, kane maprangán kitu upu. Namayatpattán na tu íma ne Pablo, se tutu wala di umibbat tin. ⁴ Ay kane masingan datu tolay tu malága kitu íma na, ay nán da kitu isaisa kaggída, “Pumappatay kid yán na tolay, ta oray nelasátan na ya bebay, ay matay kammala kiyán nin ka ammánis naya kalawagán kaggína,” nán na. ⁵ Ngamay akkan na ililgan ne Pablo, se na isungap tu idaw kitu apuy. ⁶ Ididaggán datu tolay tu ilallanát natu íma na se itu kalibat na, ngamay nabayág gin, may áwan da ammu nga kapal-paliyán na. Ay tútu naulis tu uray da, se da ngin nán nga isa nga diyos nge Pablo.

⁷ Ay adanni pe kitúni tu lusà ne Publio, nga ittu tu apu kitu púgu Malta. Pinalnà nakami kitu balay na, ay se naganggam pàrang nga nanangaíli kadakami. ⁸ Ay nepà-pàmu pe nga atán madagáng se magtuweng tu ama ne Publio. Ay díkod nawe siningan ne Pablo. Ay neparotun na tu íma na kaggína, se na nekarárag, ay bummílag gala ngin. ⁹ Ay kane màwa tun, ay naglalbet ngámin datu magtatakit kitun na púgu nga magpaágas, ay bummílag da ngámin pe. ^{10,11} Ay tútu adu lugud datu niddánán da kadakami ka panaruanggam da.

Tu nedaddatang de Pablo ka Roma

Kane din nakatallu búlán kami yin kattoni Malta, ay nawe kami yin. Ay kitu ipappan mi yin, ay pinabalúnán dakami pe kadatu ngámin na masápul mi. Nagtakay kami kitu bapor nga gayát ka Alejandria, nga nagimáng kitúni nga púgu kane magamiyán. Tun na bapor, ay sinan kitu diyos da nga síngin tu tagematun na. ¹² Ay kane dumung kami ka íli Siracusa ngin, ay nakàlu kami manin kattoni. ¹³ Ay se kami la manin nagbapor nga mawe ka Regio. Ay kane makatangalgaw kami yin, ay uwad báli nga mepasabat kadakami. Ay tútu kane kaláwa, ay nagpad-padalibdeb kami panda ka íli Putioli. ¹⁴ Ay uwad da pe nasuwà mi nga

makiwagi kadakami nga mangurug pe ke Jesus. Sinangali dakami kituni ka tangaligguwan. Ay se kami yala nga nawe ka Roma.

¹⁵ Ay kane magina datu wawwagi nga mangurug kattoni nga atan kami yin, ay sinabat dakami oray kitu ad-adayyu pikam. Ata kitu Tindaan ka Apio tu nana-btan datu dudduma kadakami, ay datu dudduma ay panda kitu Tallu wa Sininda. Ay kane memutaran ne Pablo da, ay nagiyaman ke Dios, se pummiya tu uray na.

¹⁶ Ay kane makadatang kami ka ili Roma ngin, ay pinagbum-bumalay da ngala nge Pablo, may atan peyang pe ya magguwardiya kaggina.

Tu inagbabanán de Pablo se datu Judyu ka Roma

¹⁷ Ay kane malpas tu tallu walgaw win, ay pinaayaban ne Pablo datu ap-apu datu Judyu ka Roma. Ay kane maurnung da ngin, ay nan na kaggida, "Kabbulun nga ap-apu, oray awan ku wa nagbasulan kadatu pada tada nga Judyu, se kadatu gagangay datu inagkona tada, ay tiniliw da ala ka Jerusalem, se da idarum kadatu iRoma. ¹⁸ Ay kane mabustigar da datu iRoma, ay piyan da kammin ipalawan gapu ta awan da ammu wa basul ku nga annung da nga pamatayan kiyà.

¹⁹ Ngamay datu pada tada nga Judyu, ay akkan da kammala ngin nin piyan pepalawan. Ay dikod tu lugud din na ingkapilitan nga umang ku nga ipadisi-dir idi ya kasu ke Ari Cesar. May awan ku nga ipabasul kaggida nga kapada tada nga Judyu. ²⁰ Ay pinaayaban takayu ta piyan takayu amomanan. Ata piyan ku wala nga ipakammu kadakayu ya kinur-korugan nga gapu naya nekakadenà i. Ay awan sabali, nu di ya angngurug ku wala kiya innanaman tada nga iIsrael," nan ne Pablo kadatu Judyu.

²¹ Ay tutu nan da kaggina, "Awan mi nalà a surát nga gayat ka probinsiya Judea ka mepanggap kikaw. Ay se awan pe inumbet nga keliyan mu nga mangidamag ka oray nagan na nga nawa mu wa nadakè. ²² Ngamay piyan mi nga ginan nu nagan naya lam-lammat mu kampela ngin nin. Ta ammu mi ya angngalùsaw daya tolay kiya ngamin il-ili kiya bungguay nu," nan da kaggina.

²³ Ay tu win tu nangngagi da ka algaw nga ilalbet da kammin kitu giyan ne Pablo. Ay kane umbet da manin, ay adu da. Nanggayat ki pagmakat panda ki gabi nga nelaw-lawag ne Pablo kaggida tu mepanggap kitu ngamin nin. Ay nekagi na pe yin datu mepanggap kiya angngituray ne Dios. Nelaw-lawag na pe datu sur-surat tu Moses se datu pagbabananan ne Dios kitun, ta senu kurugan da pe yin datu mepanggap ke Jesus.

²⁴ Nangurug datu dudduma, may datu dudduma, ay akkan da nangurug. ²⁵ Ay dikod akkan da lugud da nagpada ka uray.

Ay kane mawe da ngin, ay naguni pikam me Pablo, nga nan na, "Kurug ma tu nepesurat naya Ispiritu ne Dios kitu Isaias nga pagbabananan ne Dios kitun nga nan na kidi ka mepanggap kadatu inagkona tada,

²⁶ 'Nan ne Dios kiyà, nga we ku ikagi idi kadatu tolay,' nan tu Isaias kitu surat na.

'Kurug nga magina nu daya kag-kagiyan ku, may akkan nu tutu wala nga maaw-awatan. Kurug nga sisinan nu daya ipassingan ku, may akkan nuda tutu wala nga melasin. Ittu ya ikagi mu, nan ne Dios, ²⁷ ta nakulnit tin daya uray didde tolay yi, se akkan da pe makagina, se magkakaddam da pe yin. Ata lùsawan da masingan, se giginan, se maawatan, ta get nu magbalitad da kiyà, nga nan da, se kuda pangurugan nin, nan ne Dios,'

nan na," nan ne Pablo kaggida.

²⁸ "Ay tuya ipakammù lugud pe kadakayu, nga idi nga damag mepanggap ki angngalà ne Dios kadaya tolay, ay mebabanán nin kadaya akkan Judyu, ay ginan da ma." ²⁹ Ay kane din makagi na dayanin, ay ittu win tu nawe pe yin datu Judyu. Ngamay nagsuw-suway da kampela ngin.

Tu inaggag-ayán ne Pablo ka Roma

³⁰ Ay duwa dagun ne Pablo nga nag-ayán kitu inabangan na nga balay ka Roma. Ay inaggam na ngamin datu tolay nga inumbet ka giyan na. ³¹ Ay nebabanán na kaggida ya mepanggap kiya angngituray ne Dios, se na nebabanán pe ye Apu Jesu-Cristo. Ay akkan nin-induwan nagbabanán, ta awan makalipan nin kaggina.

Roma

1 Iyà e Pablo wa bobonan ne Jesu-Cristo, nga piníli na nga pinagbalin na ka apostol na nga mangibàbànan kiya Napiya nga Dámag ga pepakammu ne Dios.

² Ay idi ya Napiya nga Dámag, ay nekari na kitun kam. Nepesúrat na kadatu pagbàbànan na kitun kadatu libru wa nesur-súrat da. ³ Ay idi ya Napiya nga Dámag, ay mepanggap ke Jesu-Cristo wa Apu tada nga nepeanà ka gakagaka natu Ari David. ⁴ Ay nu mepanggap kiya kinaDios na, ay nepakammu wa aggína ya An-anà ne Dios gapu kitu kababalin na nga nepasingan na kitu nelaltu na. ⁵ Ay gapu kaggína, ay pinagbalin nà nge Dios ka apostol na gapu ki agkallà na, ay se iyà pe yin ya mangibàbànan ka mepanggap kaggína kadaya akkan Judyu, ta senu adu daya mangurug se mangikurug ke Dios. Ay díkod maday-dáyaw pe ya ngágan na. ⁶ Ay meráman kayu kiyandin na iRoma kadatu akkan Judyu wa nán ku, dakayu wa naayabán na magbalin ka tolay ne Jesu-Cristo.

⁷ Ay díkod nagsúrat tà kadakayu ngámin na piníli ne Dios nga tolay na ka Roma nga pà-pàgan na. Ay e Dios nga Ama tada se Jesu-Cristo wa Apu tada din nala ya magkallà se mangap-kappiya kadaya ur-uray nu.

Ya kar-karàrag ne Pablo se iya palánu na

⁸ Ya munna nga kagiyan ku, ay magiyáman nà ke Dios gapu ke Jesu-Cristo gapu kadakayu ngámin na mangurug, áta nepakammu ki ngámin giyán kídì kalawagán ya angngurug nu kaggína. ⁹ Kurug nga siddadamdam mà peyang kadakayu kiya agkar-karàrag ku. Am-ammu ne Dios idi nga ittu ya pagsir-sir-biyán ku ki ngámin uray ku kiya angngibàbànan ku kiya Napiya nga Dámag mepanggap kiya An-anà na. ¹⁰ Ay káda nga panagkar-karàrag ku, ay ag-agngan ku peyang, nga gapu kiya kinamáru ne Dios, ay palubúsán nà kuma ngin na maggagáyám kadakayu. ¹¹ Ata piyán takayu tutu wala nga masingan, ta senu mesúru kadakayu daya nepakammu naya Ispiritu ne Dios kiyá nga ittu din ya mamaligda kiya angngurug nu. ¹² Napiya pànanang nu magsisinneng tada kiyán na oras. Bumagkad ya uray nu gapu ki angngurug ku, ay ummán nà pe, bumagkad pe ya uray ku gapu ki angngurug nu.

Ya rabbang ne Pablo wa ibàbànan kadaya ngámin tolay

¹³ Ay ipakammù kadakayu wawwági nga nasansán nà ala nga magasiggagáyám kadakayu, ngamay ka

panda kadedi, ay áwan ku wala nga kedaw-ár. Ta piyán ku kuma nu atán da pe mapasúrut ku wa mangurug kadakayu, nga ummán kitu nàwa kitu kowad ku kadatu duddúma nga akkan Judyu nga ing-ingngayán ku. ¹⁴ Ta karbangán ku ya mangibàbànan ki Napiya nga Dámag kadaya ngámin tolay, nga ummán kadaya nagubirnuwán se daya akkan, oray pe kadaya atán ádal se áwan. ¹⁵ Ay ittu ya gapu na nga màtorán nà in na mangibàbànan kadakayu wa iRoma pe kiya kurug ga mepanggap ke Jesu-Cristo.

¹⁶ Ata akkan ku kipattán ya mangibàbànan kiya Napiya nga Dámag mepanggap ke Jesu-Cristo, áta ittu yán ya kepassingannán naya ammanakabalin ne Dios nga mangalà kadaya ngámin na mangurug ke Jesu-Cristo. Munna daya Judyu wa kebàbànanan nedi se la daya akkan Judyu. ¹⁷ Ta idi ya Napiya nga Dámag ya pakammuwán tada nga kurug ga gapu ke Jesu-Cristo ya angngibíláng ne Dios kadaya tolay ka namáru, gapu wala ki angngurug tada ke Jesu-Cristo, nga ummán kiya nán na kiya nesúrat ta bàbànan ne Dios nga, “Daya nebiláng ne Dios ka namáru gapu ki angngurug da, ay magbiyág da,” nán na.

Ya básul daya ngámin tolay

¹⁸ Ngamay nepakammu ne Dios ya angngalúsaw na kadaya tolay gapu kadaya bas-básul se kinadakè da ki annipad da kiya kepakammu naya kurug ga mepanggap kaggína. ¹⁹ Ay túya panísan nada, áta nawad-wada kaggída ya mepanggap ke Dios, ta newada na nga mismu kaggída. ²⁰ Ta nanggayát kitu nammarsuwa ne Dios kídì ya kalawagán ya nekepakammu pànanang naya di masingan se áwan panda nga ammanakabalin na se iya kinaDios na. Ay nepakammu na yán na ammanakabalin na gapu kadaya ngámin na neparsuwaán na. Díkod áwan da tutu wala nga pamalilán kiya pannakapánis da.

²¹ Ta oray nu ammu da nge Dios, ay akkan da pinatag ya kinaDios na, se akkan da nagiyáman kaggína. Ay áwan sur-surbi pe yin daya pan-panúnut da, ay se nadakè daya lam-lamtan da. ²² Nán da nga aggída ya kasiríbán nin, ngamay nagbalin da ka ang-ang. ²³ E Dios nga di mataatay kuma ya dayáwan da, ngamay ittu da mán kammin na day-dayáwan daya áwan biy-biyág ga sinan tolayán se daya sinan an-anù se panda ngala nga sinan animál se alolag.

† Ya piyán na nga kagiyan ay ammu da nge Dios ngamay akkan da nga kinur-kurug.

²⁴ Ay gapu lugud kiya kinadakè daya kuk-kuwaan da, ay pinagdudoray ne Dios da ngala nga mangwa kadaya nadakè a lam-lammat da. Ay díkod kuwaan da daya nakap-appat kiya isaisa kaggída. ²⁵ Pinataliyán da ya kurug ga bàbànan nga mepanggap ke Dios ka busid. Ay daya pinarsuwa mán kammin daya day-dayáwan se pagsir-sirbiyán da, nga akkan na ya nam-arsuwa kaggída, nga ittu kuma ya rabbang na nga day-dayáwan ka áwan panda. Amen!

²⁶ Ay ittu idi ya gapu na nga pinagdudoray ne Dios daya tolay kadaya naalás nga kuk-kuwaan da. Ta oray daya pabeg ga babbay, ay kuwaan da kiya isaisa kaggída daya akkan nepagangay nga kesurbiyán naya kinababay da. ²⁷ Ay páda na pe kadaya lalláki, lùsawan da ya meallay kadaya babbay, ta ittu da mán kammin pi-piyán kuwaan kiya isaisa kaggída ya akkan nepagangay nga kesurbiyán naya kinalaláki da. Ay díkod mapánis da, ta ittu yán ya supápà daya nadakè a kuk-kuwaan da.

²⁸ Ay gapu lugud ta di pagan-anu daya tolay nga bidbídán ya kurug mepanggap ke Dios, ay pinagdudoray nada oray nadakè tu panaglam-lammat da, ay díkod kuwaan da ya nadakè a akkan kuma rumbang nga kuwaan da. ²⁹ Atán kaggída ya ngámin baláki naya kinadakè. Naágum da se naásil da, ay pumatay da pe. Naríri da se makisaw-sáwad da, ay se magbusibusid da se maraglibà da pe. ³⁰ Se pad-padásán da daya kasittolay da. Ay lùsawan da nge Dios, napangas da, makabanábag wànu nalagaw da, managpasindáyaw da, nalaing da nga maglam-lammat kadaya kuwaan da nga nadakè, ay se akkan da ikur-kurug daya mannákam da. ³¹ Akkan da mìpat mangwa ka nadakè. Akkan da pe magtungpál kadaya kar-kari da, se áwan da nga amminya se agkallà kadaya kasittolay da. ³² Oray ammu da ngin kiya lintag ne Dios, nga daya tolay nga ummán kiyán nga panagbiy-biyág, ay rabbang da ya matay ka áwan panda, ay kuwaan da kammala daya nadakè, ay pàgan da pe daya duddúma nga mearát kadaya kuk-kuwaan da.

Ya angguwes ne Dios kadaya tolay

2 Ay mabalin na guwesán nu daya ummán kadayán na tolay. Ngamay oray nu iin kayu, ay áwan nu paglisiyán kiya ammánis ne Dios kadakayu, áta daya kuk-kuwaan nu, ay páda na kam pe daya kuk-kuwaan daya guwesán nu. ² Ay ammu tada mà in na karbangán dayán na tolay ya ammasúl ne Dios kaggída, gapu kadaya kuk-kuwaan da. ³ Dalínán nu kid dala nga nu pabasúlan nuda ay akkan nakayu pabasúlan ne Dios, oray páda na kam ya kuk-kuwaan nu kiya kuk-kuwaan da. ⁴ Wànu keparután nu we Dios kiya kinamáru na tutu wala se kiya kinapasinsiya na se kinaánus na. Akkan nu ammu nga ya kinamáru na, ay ittu kuma ya mamakappoli kadakayu.

⁵ Ngamay sabáli mán kammin ya mà-màwa, áta ummán kayu ka magurnung kampela ngin nin kadaya pamanísán ne Dios kadakayu kiya algaw wa angngukum na, gapu kiya akkan nu akappoli se kiya kinasúkir

nu. ⁶ Kiyán na algaw pe, ay gun-gunaán ne Dios daya tolay ka mepan-pannung kampela ngin nin kadaya kinuw-kuwa da. ⁷ Ay biyágan na ka áwan panda daya tolay ya nagan-ánus nga nangwa kadaya napiya, gapu kiya amminya da nga mapadayáwan ke Dios se mabiyág ka áwan panda. ⁸ Ngamay daya tolay ya baggi da kampela ngin nin ya pà-pàgan da, se pabeg nadakè a kuk-kuwaan se akkan nangur-kurug kiya kurug ga mepanggap kaggína, ay ya rungat se anngalùsaw tutu wala ne Dios ya masingan da. ⁹ Mapar-parigátan se magpan-pannakit daya ngámin tolay ya mangwa ka nadakè. Tàwán kam kadaya Judyu. ¹⁰ Ngamay padayáwan ne Dios, se iddán na ka napiya nga panaggur-uray daya ngámin na mangwa ka napiya, Judyu da mán se akkan. ¹¹ Ata nagpáda ya angwa ne Dios kaggída, áta áwan na nga pagdudúmán.

¹² Ay oray daya nakabásul la akkan Judyu nga akkan makammu kitu lintag tu Moses, ay mapánis da pe. May akkan mebasár kitu lintag tu Moses ya panna-kaukum da. Ay datu tolay ya sumur-súrut kadatu lintag tu Moses, ay mebasár kadatun na lin-lintag ya kaukum da. ¹³ Ata akkan wayya nga daya makagina ngala kadaya lin-lintag daya ibílang ne Dios ka namáru, nu di daya tolay ya mangikurug kadaya lin-lintag daya ibílang na ka áwan básul. ¹⁴ Daya akkan Judyu, ay áwan da sur-surútan na lintag. Ngamay nu gapu kiya kinapiya naya lam-lammat da, ay kuwaan da datu ummán kadatu kag-kagiyan datu lin-lintag tu Moses, ay mebílang atán lintag da pe, oray áwan da nga sur-surútan na nesúrát ta lintag. ¹⁵ Ngamay mepassingan kadaya kuk-kuwaan da nga napiya, nga atán ki lammat da datu bil-bílin tu lintag, oray nu akkan da nagina. Gapu kiya lammat da, ay melasínán da kampela ngin nu napiya onu nadakè ya kuwaan da. Kiya uray da, ay ammu da nu mapabásul da onu akkan, ¹⁶ nu iya algaw wa agpaukum ne Dios ke Jesu-Cristo kadaya tolay. Ay ittu pe yán ya kag-kagiyan ku kiya angngibàbànan ku kiya Napiya nga Dámag. Ay kiyán na algaw, ay maukum daya tolay sigun kadaya atán kiya lammat da.

Pagmákad daya Judyu daya lin-lintag

¹⁷ Ay dakayu wa Judyu, ay ipas-pasindáyaw nu ya kinaJudyu nu, ay pagmákad nu pe ya akammu nu ke Dios, se ya annúrut nu kadaya lin-lintag na. ¹⁸ Nán nu wa ammu nu win daya piyán ne Dios nga kuwaan nu, ay se nán nu pe ya ammu nu daya napiya nga kuwaan nu ta nekagi ne Dios kadakayu kiya lintag na. ¹⁹ Nán nu pe nga dakayu daya magbaybay kadaya akkan makammu ke Dios nga árig kúláp, se dakayu pe ya árig mangwada kadaya árig ga atán kiya kagibattán. ²⁰ Nán nu pe nga dakayu ya magtùgud kadaya kúràng ya pannakaáwat da, ay se dakayu pe ya magtùgud kadaya nalabit pikam ma nakammu ki mepanggap ke Dios nga ittu daya meárig kadaya annánà. Nán nu wa annung nu wa kuwaan yán, áta atán kadaya lin-lintag ya pakammuwán tada kadayán na kinur-korugán. ²¹ Dakayu nga aggintu-tùgud kadaya duddúma, tura

nu akkan matùgúdán daya baggi nu kampela ngin nin. Nán ku kidi áta ibàbànan nu wa nadakè ya magtákwaw, may magtákwaw kayu mà. ²² Dakayu ya mangikagi nga nadakè ya manaládag, ngamay manaládag kayu mà! Lùsawan nu pe daya magday-dáyaw kadaya sinan diy-diyos, ngamay magtákwaw kayu mà kadaya templo da! ²³ Pagpasindáyaw nu ya akammu nu kadaya lin-lintag ne Dios, ngamay akkan kadi bíláng iap-appat nu we Dios kiya akkan nu angngikur-kurug kadayán na lin-lintag? ²⁴ Kurug ga iap-appat nu, nga ummán kiya nán naya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga, “Trupát daya akkan Judyu nge Dios gapu kadaya kuk-kuwaan nu wa Judyu,” nán na.

²⁵ Nagpakúgit kayu ka pangimaddán nu wa dakayu daya tolay ne Dios. Kurug ga napatag ya nagpakúgit nu, nu ikur-kurug nu daya lin-lintag, ngamay ummán kayu kam kiya akkan nagpakúgit nu akkan nu ikur-kurug dayán na lin-lintag. ²⁶ Díkod ibíláng ne Dios ka tolay na, daya akkan Judyu nu ikurug da daya bil-bílin naya lintag oray nu akkan da nagpakúgit. ²⁷ Ay díkod daya akkan nagpakúgit ta mangikur-kurug kadaya lin-lintag, ay aggída ya mamabásul kadakayu wa Judyu wa niddánán datu lin-lintag se nengagánan ka tolay ne Dios, ta akkan nu kur-kurugan datun na lin-lintag. ²⁸ Ata ya agbalin ta ka Judyu, ay akkan nala gapu ta Judyu daya mannákam ta, onu gapu ta nagpakúgit ta. ²⁹ Daya kurug ga Judyu, ay daya umannúgut kadaya piyán ne Dios ya kuk-kuwaan da. Ata akkan ittu pà-pàgan ne Dios ya agpakúgit ta, nu di ya kaulis naya lam-lammat ta gapu kiya Ispiritu na. Ay daya mapak-una nga tolay, ay e Dios ya mamatag kaggída, nga akkan wayya nga daya tolay yala.

3 “Ay nágan na lugud ya pangabáan daya Judyu kadaya akkan Judyu, onu nágan naya pagpiyán naya agpakúgit ta?” mabalin ta nga nán. ² May adu kurug ya pangabáan daya Judyu. Pangabáan da ya ngámingámin. Ya munna nga pangabáan da, ay ya nangngipiyár ne Dios kaggída nga Judyu kiya bàbànan na. ³ Ay mabalin na nán ta manin na, “Mapaanna nu atán kaggída ya akkan mangurug kiya bàbànan na?” nán ta. Paglikudán nád pe ne Dios sin daya nekar-kari na kiya bàbànan na? ⁴ May akkan! Ata makurug peyang nge Dios. Oray magbusid ngámin tolay, ay akkan aggína. Ata nán naya nesúrát ta bàbànan na nga,

“Mepakammu kadaya ngámin tolay nga namáru ka gapu kadaya ngámin na kag-kagiyan mu,” nán natu pagbàbànanan ne Dios kaggína.

⁵ “Ay mapaanna, nu ya agbas-básul tada nga Judyu, ay ittu ya gapu na nga mepassingan tutu wala nga áwan bas-básul ne Dios? Di ummán ka akkan namáru we Dios nu panísan nitta kiya agbas-básul tada?” mabalin na nán ta pe. Nán ku kiyán áta ummán kiyán ya aglam-lammat daya tolay kidi ya kalawagán nga akkan mangikur-kurug ke Dios. ⁶ May akkan! Ata nu akkan namáru nge Dios, ay mapaanna lugud ya angguwes na kadaya tolay kidi kalawagán ni?

⁷ Ay mabalin na nán ta manin na, “Ay mapaanna, nu ya agbus-busid ku, ay ittu ya gapu naya kepakamm-uwán pàrang naya kinadáyaw ne Dios, ta mammuwán pàrang daya tolay nga áwan na nga agbusid, ay tura ngà a mapabásul?” nán ta. ⁸ Nu mapakuna, ay nán tada lugud dala ngin á nga, “Magbas-básul tada ta senu mepassingan pàrang pe ya kinamáru ne Dios,” nán tada. Ay atán daya tolay ya magkuna nga kinagi kanu idi, ka pamadakè da kiyà, ngamay mapabásul mà daya mangisur-súru ka ummán kiyán ta ittu ya kar-bangán da.

Awan tolay ya namáru kiya àráng ne Dios

⁹ Ay mapaanna lugud, medúma kami nga Judyu kadaya akkan Judyu? Ngamay akkan, áta nakagi mà in na ngámin Judyu se daya akkan, ay árig da ya itur-turayán naya panagbas-básul, ¹⁰ nga nán naya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga,

“Awan tutu wala oray isa nga tolay ya namáru ki pagsisinnán ne Dios. ¹¹ Awan tolay ya makammu ki napiya, ay áwan tutu wala ya maminya nga mangammu kiya mepanggap ke Dios. ¹² Summiyási da ngámin, se pabeg nadakè daya kuk-kuwaan da. Awan nala oray isa nga mangwa ka napiya. ¹³ Ay daya mútung da, ay meárig kiya sillulukát ta pansiyon na magalibàbà ya buyù na, áta nadakè daya bal-balitan da. Mangas-kasaba da pe. Ay ummán ka nagdíta daya aggun-úni da. ¹⁴ Akkan da nga min-induwán na mangagi kadaya natakit se nadakè a úni. ¹⁵ Nalà-lapat tala kaggída ya pumatay. ¹⁶ Ay oray kawà naya kap-kapannán da, ay pagpannakitan da daya tolay, se aggída ya mangdadál kiya biy-biyág da. ¹⁷ Awan da nga amminya nga magkikinnapiya. ¹⁸ Ay áwan da pe ya aggansing ke Dios,” nán na.

¹⁹ Datu lin-lintag, ay para kadatu nangiddanán ne Dios, ta aggída mà ya mangikur-kurug kadatun, ay díkod oray iinna, ay áwan da rasurason nu iya angngukum ne Dios kadaya ngámin tolay. ²⁰ Ata áwan wayya nga tolay ya mebíláng ka namáru ki àráng ne Dios gapu kiya angngikur-kurug na kadatun na lin-lintag, áta gapu kadatun na lin-lintag, ay mammuwán ta nga nakabásul ta.

Ya akkan ammasul ne Dios kadàtada

²¹ Ngamay kidi yin, ay nepakammu win kadàtada nu mapaanna ya akkan ammasul ne Dios kadàtada. Ay sabáli kampela ngin nin kiya angngikurug kiya lintag oray nu nekag-kagi datu pagbàbànanan ne Dios dedi kadatu libru da nga nekesurátan kam datun na lin-lintag. ²² Ay iyán na akkan ammasul ne Dios kadàtada, ay gapu wala kiya angngurug tada ke Jesu-Cristo. Díkod oray iinna ya mangurug kaggína, ay akkan na mapabásul lin. Ay áwan medúma kidi, ²³ áta ngámin tolay ay nakabásul da mà ngámin. Awan oray isa nga annung na nga meráman kiya kinadáyaw ne Dios. ²⁴ Ngamay gapu kiya agkallà na kadàtada, ay

akkan tada ngin mapabásul. Ay akkan ta masápul la subalítan yán na agkallà na. Màwa yán gapu ke Jesu-Cristo, ta aggína tu nebasu gapu kadaya bas-básul tada. ²⁵ Aggína tu nebon ne Dios nga nebasu gapu kadåtada. Mippà daya bas-básul tada gapu kiya dága na, may masápul la mangurug tada kaggína. Kinuwa ne Dios idi ka angngipassingan na kiya kinamáru na, áta kitun na al-algaw, ay inan-anúsán na se pinagdudoray na daya bas-básul daya tolay. ²⁶ Ngamay kiddi yin, ay akkan na nga pabasúlan daya mangurug ke Jesus, ka angngipassingan na nga kurug ga nalintag.

²⁷ Ay nágan na lugud ya pagpasindáyaw tada kiddi yin? Awan á! Ata ya akkan ammasásul ne Dios kadåtada, ay akkan gapu kadaya mà-màwa tada nga napiya, nu di gapu wala ki angngurug tada ke Jesu-Cristo. ²⁸ Ata nammuwán tada mà in nga akkan mapabásul ya tolay, gapu kiya angngurug na, † nga akkan gapu kiya angngikurug na kadatu lin-lintag.

²⁹ Ay akkan wayya nga tittu daya Judyu ya kepapannán nedi, áta e Dios ay Dios pe daya akkan Judyu, ³⁰ áta sissa mà nga Dios. Ay gapu kiya angngurug daya Judyu se akkan Judyu ke Jesu-Cristo, ay akkan nada pabasúlan. ³¹ Ay oray nu mapakuna, ay akkan tada wayya nga makuna nga áwan sur-surbi kadåtada datu lin-lintag gin. Ata ya kurug na, ay mepassingan tada ya kinur-korugán datun na lin-lintag.

Tu nangngibílang ne Dios kitu Abraham ka namáru

4 Ay nu mepanggap kitu Abraham, nga apuapu mi nga Judyu, ay nágan lugud ya makagi tada? ² Ata nu nebílang ka namáru gapu kadatu kinuw-kuwa na, ay annung na ya magpasindáyaw. Ngamay akkan mà ittu tu gapu na, ay túya akkan na mabalin ya magpasindáyaw kiya àráng ne Dios. ³ Ata nán na mà kiya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga, “Kinurug tu Abraham tu kari ne Dios, ay díkod ittu tu gapu na nga nebílang ne Dios ka namáru.”

⁴ Ya midde kiya magubra, ay akkan mebílang nga pagkallà kaggína, áta ittu mà lugud ya tangdán na. ⁵ Ngamay bílang nga pagkallà ne Dios ya angngibílang na ka namáru kadaya tolay gapu kiya angngurug da kaggína nga mamakawan kadaya bas-básul da, nga akkan gapu kadaya kuk-kuwaan da nga napiya. ⁶ Ay oray tu Ari David, ay nán na nga maganggap ya tolay ya ibílang ne Dios ka namáru akkan gapu kadaya kuk-kuwaan na nga napiya, nu di gapu ki angngurug na, áta nán na nga,

⁷ “Maganggap daya tolay ya pinakawan ne Dios sin, se daya nippà na daya bas-básul da. ⁸ Maganggap daya tolay ya kinaligpanán ne Dios daya bas-básul da ngin,” nán na.

⁹ Idi kadi nga panagganggap, ay midde yala kadaya nagpakúgit? Akkan! Nu di pe kadaya akkan pikam ma nagpakúgit nga mangurug ke Dios. Ata ammu tada ngin na nebílang ne Dios ka namáru tu Abraham gapu

wala kitu angngurug na. ¹⁰ Ay nàwa idi kitu Abraham kitu akkan na pikam ma nagkúgit. ¹¹ Ay tu nagkúgit tu Abraham, ay ittu tun tu pangimaddán na nga nebílang ne Dios sin ka namáru, gapu kiya angngurug na kaggína kitu akkan na pikam ma nagkúgit. Ay díkod, tu Abraham ya árig ama ngámin daya ibílang ne Dios ka namáru gapu ki angngurug da, oray akkan da nga nagpakúgit.

¹² Ay aggína pe ya bílang ama daya nagpakúgit, akkan nala gapu ta nagpakúgit da ngin, nu di gapu kiya angngurug da nga ummán kitu angngurug na kitu akkan na pikam ma nagkúgit.

Datu nekar-kari ne Dios kitu Abraham gapu kitu angngurug na

¹³ Ay nekari ne Dios kitu Abraham se kadatu gagagaka na, nga mepakin-kuwa kaggída idi ya kalawagán. Nekari na yán akkan gapu ki angngikurug na kadatu lin-lintag tu Moses, nu di gapu kiya angngurug na, nga ittu tu gapu na nga nebílang ne Dios ka namáru. ¹⁴ Ay nu kadaya mangikur-kurug kadaya lin-lintag ya kepakin-kuwaán naya kalawagán, ay di lugud da áwan sur-surbi naya angngurug, ay se bílang áwan pe yin sur-surbi naya namnamáan da nga kari ne Dios? ¹⁵ Ay daya lin-lintag ya gapu naya angngalúsaw ne Dios kadaya tolay. Ay áwan tolay ya makagi nga di mangur-kurug ki lintag nu áwan ya lintag.

¹⁶ Ay túya, datu nekari ne Dios, ay mepanamnáma ngala kadaya mangurug kaggína, ta senu mepassingan na pagkallà na ngala datun na kari na. Nesip-sipata na kaggína kampela ngin nin, nga tungpálan na tun na kari na kadaya ngámin na mangurug kaggína, nga ittu daya bílang nga gagagaka tu Abraham. Ay dayán na bílang gagagaka tu Abraham, ay daya mangikur-kurug kadaya lin-lintag se daya mangurug ke Dios, nga ummán kitu inangngurug tu Abraham. Ata aggína ya árig ama tada ngámin. ¹⁷ Nakagi yanin kiya nesúrát ta bàbànan ne Dios kane kagiyán ne Dios ke Abraham ya, “Ikaw win ya ama daya adu wa tolay kadaya nagbal-baláki nga íli,” nán na. Aggína kurug ya ama tada kiya àráng ne Dios nga ittu ya kinurug na. E Dios sala ya makapaltu, se aggína ngala ya makapaltuwád kadaya áwan. ¹⁸ Oray nu áwan namnáma tu Abraham nga makapútut, ay nangurug kammala kitu nekari ne Dios kaggína nga magbalin ka ama daya adu wa tolay kadaya nagbal-baláki nga giyán. Kinagi ne Dios kaggína nga, “Ummán kiyán ya kaadu daya magbalin ka pútut mu,” nán na kane ipassingan na kitu Abraham ya kaadu daya bittuwan.

¹⁹ Ay kitun na nangngagi ne Dios, ay nakapsut tu baggi natu Abraham min, ta moli magatut tu dagun na ngin. Ay tu Sara nga atáwa na, ay akkan maganánà. Ngamay oray nu mapakuna, ay akkan wayya nga kumapsut tu angngurug na ke Dios. ²⁰ Akkan nagduwaduwa kitu nekari ne Dios kaggína, nu di lugud da lumigda tu angngurug na, se dinay-dáyaw na nge Dios. ²¹ Ata kinurug na tutu wala nga màwa ne Dios nga

† Angngurug na ke Jesu-Cristo ya piyán na kagiyán kidi.

tungpálan ya kari na. ²² Ay tútu nebílang ne Dios ka namáru gapu kitu annggurug na kaggína.

²³ Ngamay tu nán na kitu nesúrát, ay akkan nala aggína tu nán na nga mebílang ka namáru, ²⁴ áta mepapan pe kadátada tun. Mebílang ta pe ka namáru ki àráng ne Dios nu mangurug ta kaggína. Aggína tu namaltu kammin ke Jesus nga ittu ya Apu tada, ²⁵ nga ittu pe tu pinapatay da gapu kadaya bas-básul tada. Ay se yala nga pinaltu kammin ne Dios, ta senu akkan tada mapabásul lin.

Tu nekekappiya tada ke Dios

5 Ay díkod, gapu ta napakawan tada ngin kadaya bas-básul tada gapu kiya annggurug tada, ay nekappiya tada ngin ke Dios gapu kitu kinuwa ne Jesu-Cristo wa Apu tada. ² Gapu kaggína, ay nammuwán tada ngin ya kinamáru ne Dios nga ittu ya pagang-anggamán tada. Ay maganggam tada pe gapu pe ki agnamnáma tada kiya keráman tada kiya kinadáyaw ne Dios. ³ Ay akkan nala ittu yán ya paganggamán tada, nu di tada pe ya maganggam gapu kadaya kapar-parigátan tada, áta ammu tada nga tumurad tada gapu kadayán na kapar-parigátan tada. ⁴ Ay nu magturad tada, ay ammu tada nga pàgan nitta nge Dios, ay díkod umab-abay ya agnamnáma tada. ⁵ Ay akkan tada nga mabàla kiyán na namnamáan tada, áta piyán nitta nge Dios. Ay nepakammu na yán na amminya na kiya nangngialúbu na kiya Ispiritu na kadátada.

⁶ Ay kitu áwan tada pikam ma mabà-baal, ay nebasu we Cristo kitu nìdang na nga algaw gapu kadaya maragbásul. ⁷ Awan kid ya mayát matay gapu kiya isa nga tolay oray nu namáru. Ngamay mabalin na atán da nga maketurad. ⁸ Ngamay nepasingan ne Dios ya amminya na tutu wala kadátada, ta kitu maragbas-básul tada pikam, ay nepalúbus na nga matay ye Cristo gapu kadátada. ⁹ Ay gapu kitu nekatay na, ay nebílang nitta nge Dios sin ka namáru. Túya abay pàang ya namnáma tada nga ilísi nitta kiya ammánis ne Dios kadaya maragbas-básul.

¹⁰ Dátada, ay bílang tada ya kagúra ne Dios kitun. Ngamay kídí yin, ay nekappiya nitta ngin kaggína gapu kitu nekebasu naya An-anà na. Ay túya innanamán tada tutu wala nga melísi tada kiya ammánis ne Dios, áta sibbibiyág. ¹¹ Ay akkan nala tittu yán! Maganggam tada ke Dios gapu ke Apu Jesu-Cristo, nga ittu ya gapu naya nekekappiya tada ke Dios.

Ya nekeráman tada kitu kinuwa de Adan se Cristo

¹² Gapu kitu nagbásul natu nunna nga tolay kídí kalawagán, ay atán nin ya panagbas-básul kadaya ngámin tolay. Gapu kitun na nagbásul na, ay atán pe yin ya pannakatay daya tolay. Túya matay tada ngámin na tolay, áta nakabásul tada ngámin lugud. ¹³ Ya panagbas-básul, ay awe uwad din kadaya tolay oray kitu áwan pikam datu lin-lintag, ngamay akkan pinabásul ne Dios datu tolay kitun, áta áwan lugud pikam

datu pagbas-basarán na nga lin-lintag. ¹⁴ Ngamay natay kammala datu tolay, nanggayát kitu Adan panda kitu Moses, oray datu tolay ya sabáli kampela ngin nin ya básul da kitu básul natu Adan.

Tu Adan, ay ummán ka mepáda ke Jesu-Cristo. ¹⁵ Ngamay sabáli mà kampela ngin nin ya màwa naya agkallà ne Dios kadátada, kiya màwa gapu kitu nagbásul tu Adan. Ata oray pannakatay daya tolay ya búnga natu básul tu Adan, gapu ki agkallà ne Jesu-Cristo, ay napà-patag pàang ya idde ne Dios kadaya ngámin tolay gapu pe kiya agkallà na.

¹⁶ Ay gapu kiyán na agkallà ne Dios, ay napsílán nala ya kàwaán tada kuma nga tolay gapu kitu básul natu Adan. Gapu kiya sissa nga básul tu Adan, ay napabásul ngámin tolay. Ngamay kídí yin, oray adu daya bas-básul daya tolay, ay mebílang da ka namáru gapu kiya agkallà ne Dios, ta mapakawan da ngin.

¹⁷ Gapu kitu básul kampela tu Adan nin, ay árig itur-turayán naya pannakatay daya ngámin tolay, ta matay tada mà. Ngamay napà-patag kammin ya kinuwa kampela ne Jesu-Cristo win. Ata ngámin daya mangáwat kiya idde ne Dios gapu kiya agkallà na tutu wala, ay magbiyág da nga maginnamáma kiya biyág ga áwan panda. Ay yán na idde na ay ya akkan na ammapabásul kadátada.

¹⁸ Ay díkod, nu gapu kiya básul naya isa nga tolay, ay mapabásul daya ngámin tolay, ay ummán pe gapu kiya kinuwa naya isa nga tolay, ay mebílang da ka namáru ki àráng ne Dios, áta mapakawan da ngin. Díkod magbiyág da ka áwan panda.

¹⁹ Gapu kitu akkan nangngikurug tu Adan ke Dios kitun, ay napabásul daya ngámin tolay. Ay ummán pe, gapu kiya annggurug ne Jesu-Cristo, ay adu daya mebílang ka namáru ki àráng ne Dios.

²⁰ Ay awe kammala makabásul datu tolay yin kitu áwan pikam datu lin-lintag. Ay kane atán datu lin-lintag, ay ummán ka umadu ya bas-básul datu tolay áta mepakammu kaggída daya ngámin na bas-básul da. Ngamay nu umadu ya básul, ay umabay pàang pe ya agkallà ne Dios. ²¹ Gapu kiya panagbas-básul nga ittu ya bátug mangitur-turáy kadaya tolay, ay túya atán ya pannakatay. Ngamay bílang natù-turáy ya agkallà ne Dios, ta mabalin ta ngin ya magbalin ka namáru ki àráng na, ay se mepagbiyág tada kaggína ka áwan panda gapu kiya annggurug tada ke Jesu-Cristo wa Apu tada.

Sibbiyág tada gapu ke Cristo

6 Ay inna lugud ya kuwaan tada. Itul-túluy tada kammala ya makabásul ta senu umabaabay ya agkallà ne Dios? ² Akkan á! Ata árig tada ya natay yin nu mepanggap kiya panagbas-básul, túya akkan mabalin na itul-túluy tada ya makabásul. ³ Akkan nu kadi am-ammu nga ngámin tada nga nabawtisarán nin ka pasúrut ne Jesu-Cristo, ay árig tada ya ne-tangatay kaggína? ⁴ Ay túya árig tada pe ya ne-

† *Bílang magpáda da, ata meráman ngámin tolay kiya kinuwa da nga duwa.*

tangataman kaggína. Díkod, nu mapaanna tu nelaltu kammin ne Cristo gapu kiya ammanakabalin ne Dios, ay ummán pe kadåtada, napabaru pe ya kabiy-biyág tada ngin.

⁵ Ata nu árig tada ya natay ummán kitu nekatay na, ay minnanáma nga lumtu tada nga ummán kaggína. ⁶ Ay ammu tada nga tu dadán na kinatutolay tada, ay árig ga netangelansa kaggína kitu krus ta senu mapandanán nin ya agbas-básul tada se akkan tada árig ga asassu naya panagbas-básul. ⁷ Ata daya natay yin, ay áwan da wayya nga agbásul lin. ⁸ Ngamay nu nentangatay tada ke Cristo, ay innanamán tada nga mepagbiyág tada pe kaggína. ⁹ Ay ammu tada nga e Cristo, ay linumtu kammin, ay akkan mataatay yin, áta áwan turáy naya pannakatay kaggína ngin. ¹⁰ Ay tu nekatay na, ay panggap kadaya bas-básul tada nga tolay. Ngamay sibbiyág kídi yin senu mepagbiyág tada pe ke Dios. Ay itun na nekatay na, ay annung na tunin para kadaya ngámin tolay, ay panda na tunin pe. ¹¹ Ay túya masápul la ibiláng nu ya baggi nu ka natay yin panggap ki panagbas-básul. Ngamay sibbiyág kayu para ke Dios gapu ki angngurug nu ke Jesu-Cristo.

¹² Ay díkod kusan nu win ya agbas-básul nu. Ay akkan nu win ikur-kurug daya nadakè a as-asikkuwaan naya baggi nu. ¹³ Ay akkan nu ipalúbus nga mausár oray nágan na nga parte naya baggi nu kiya nadakè, nu di nu kuma nga ipiyár ya baggi nu ke Dios, ta senu tittu wala daya napiya daya màwa nu ta ittu yán ya masápul la kuwaan nu, ta árig nu ya natay nga pinaltu ne Dios sin. ¹⁴ Ata masápul la áwan kuma turáy naya panagbas-básul kadåtada, áta ya angngurug tada, ay akkan gapu kadatu lin-lintag nu di gapu kiya agkallà ne Dios.

Ya angngipinnoray tada kiya baggi tada ke Dios

¹⁵ Ay paanna kiddi yin, makabásul tada nád pikam mala gapu ta akkan daya lin-lintag ya kur-kurugan tada, nu di e Dios gapu kiya kinamáru na? Akkan á! ¹⁶ Ata ammu nu mà nga nu ikur-kurug nu ya isa nga tolay kiya ngámin, ay bíláng nga asassu nakayu. Ay ummán pe kiyán ya kàwaán tada. Annung tada ya paasassu kiya panagbas-básul, ngamay pannakatay ka áwan panda ya supápà kadåtada, onu paasassu tada ke Dios ta senu ibiláng nitta ka namáru. ¹⁷ Ngamay magiyáman nà ke Dios, áta oray nu árig nu ya asassu naya panagbas-básul kitun, ay sur-surútan nu tutu wala kiddi yin ya napiya nga sur-súru wa netù-tùgud din kadakayu. ¹⁸ Kiddi yin, ay neadayyu kayu win kiya panagbas-básul, ay napiya peyang daya kuk-kuwaan nu.

¹⁹ Daya nekag-kagi ku win, ay neárig ku kiya kurug ga gagángay tada nga tolay, ta ittu kampela ngin ya maawátan nu. Kitun, ay nadakè ya agbiy-biyág nu, áta nepalúbus nu daya baggibaggi nu wa mangwa kadaya ngámin nadakè. Ay dumakè ala nga dumakè datu kuk-kuwaan nu kitun. Ay kídi yin, ay ipiyár nu wala ke Dios ya baggibaggi nu, ta senu daya napiya ngala ya mà-

màwa nu win. Ay díkod mepassingan nga kurug ga namáru kayu win.

²⁰ Ay kitun, ay pabeg nadakè daya kuk-kuwaan nu, ay áwan nu wa lammat nga mangwa kadaya napiya.

²¹ Ngamay áwan nu mà a nagun-gun-ud kadatu kinuw-kuwa nu kitun, áta pannakatay mà ya supápà datun. May kídi yin ay kípattán nu datun nin. ²² Ay kídi yin na neadayyu kayu win kiya panagbas-básul, ay nagbalin kayu win ka árig ga asassu ne Dios, ay nebíláng nakayu ka namáru win, ay se nepanamnáma na kadakayu win ya agbiyág nu ka áwan panda. ²³ Ata ya supápà naya panagbas-básul, ay pannakatay ka áwan panda ngamay ya pagkallà ne Dios, ay ittu ya kepagbiyág tada kaggína ka áwan panda gapu kiya angngurug tada ke Jesu-Cristo wa Apu tada.

Akkan tada ittu ikur-kurug gin datu lin-lintag nu di e Dios sala

⁷ Ammù nga maawátan nu wawwági, idi ya kagiy-an ku, áta ammu nu mà ya lintag, nga ya angngik-urug naya isa nga tolay kadaya lin-lintag, ay kiya kasibbiyág na ngala. ² Ummán kiya kàwaán naya isa nga babay ya atán atáwa. Gangay na kiya lintag ga akkan makiatáwa ka sabáli nga laláki nu sibbiyág pikam ya atáwa na. Ngamay nu mabúkud din, ay akkan na nga masápul la surútan nin ya lintag panggap kadaya nat-átawán. ³ Ngamay mebíláng nga makidaládag nu umatáwa ka sabáli nga laláki nu sibbiyág pikam ya atáwa na. Ngamay nu nabúkud din, ay akkan mapabásul lin oray umatáwa manin, ay se akkan pe mebíláng nga makidaládag.

⁴ Díkod wawwági, ummán pe kiyán ya kàwaán nu. † Arig nu ya netangatay ke Cristo win, ay túya áwan sur-surbi yin daya lin-lintag kadakayu. Arig ga annung nu win ya umatáwa ka sabáli. Arig ga annung nu ya umatáwa ke Cristo nga ittu tu pinaltu ne Dios kane matay ta senu pakedayáwan ne Dios daya mà-màwa nu. ⁵ Kitu magbiy-biyág tada pikam kitu dadán na kinatutolay tada, ay árig linukág datu lin-lintag daya nadakè a ar-arapáap tada nga ittu daya mangayúyut kadåtada kadaya mà-màwa nga pannakatay ka áwan panda ya karbangan da. ⁶ Ngamay kiddi yin, ay akkan datu lin-lintag gin ya ikur-kurug tada. Arig tada ya natay yin kiya panagbas-básul nga ittu ya árig nangasassu kadàta. Ay túya, ya agsirbi tada ke Dios, ay akkan ummán kadatu kagiy-an datu lin-lintag, nu di ummán kiya piyán naya Ispiritu nga ittu ya gapu naya baru wa biy-biyág tada.

Daya lin-lintag ya pakammuwán tada kiya básul tada

⁷ Kurug ga akkan ku kuma nammuwán na marag-básul là nu áwan datun na lin-lintag. Akkan ku kuma nammuwán nu nágan naya umsil nu akkan nán naya lintag ga, “Akkan mu asílan daya kuw-kuwa daya kasittolay mu,” nán na. Ay oray nu mapakuna, ay akk-

† *Ya mangippà kiya turáy naya lin-lintag panggap kadaya magatáwa, ay ya pannakatay.*

an tada nán nga nadakè datun na lin-lintag. ⁸ Ngamay nammuwán ku daya ngámin baláki naya ásil kane árig nalukág ya nadakè a ar-arapáap ku. Nu áwan kuma daya lin-lintag, ay áwan ta kuma pe ya pakabasúlán. ⁹ Iyà ay nagbiyág gà kitun na áwan na lam-lammat mepanggap kadaya lin-lintag. Ngamay kane inumbet tu pannakaáwat ku kadatun na lin-lintag, ay árig lin-umtuwád ya básul, áta ittu tun ya nakammù ki kepapannán da. Ay nammuwán ku pe yin na árig ku ya natay gapu kadatun na lin-lintag. ¹⁰ Ay datu lin-lintag ga nán ku wa mangappiya kiya biy-biyág ku, ay nammuwán ku nga pannakatay ka áwan panda ya ipakammu na. ¹¹ Díkod tare yà nealílaw ka panggap ki básul gapu kadatun na lin-lintag. Ay gapu kadatun na lin-lintag, ay nammuwán ku pe nga árig natay yà gapu ki básul. ¹² Daya ngámin lin-lintag, ay áwan da sabasábag. Kustu dayán se napiya da. ¹³ Ngamay akkan na wayya piyán kagiyan nga, ya napiya mán kammin ya árig gapu naya pannakatay ku. Akkan gapu kadaya lin-lintag ya pannakatay ku, nu di gapu ki básul nga ittu ya nammuwán tada pe gapu kadaya napiya nga lin-lintag. Ay tútu nammuwán ku nu wà ummán tutu wala ya kinadakè naya básul.

Ya mepanggap kiya kinatutolay tada

¹⁴ Ay ammù nga napiya daya lin-lintag ta gayát da ke Dios. Ngamay makabásul là mà kammala, áta itur-turayán nà ya kinatutolay ku. ¹⁵ Akkan ku maawátan ya mà-màwa kiyà. Ata akkan ku màwa daya piyán ku wa kuwaan nga napiya. Ay daya lùsawan ku, ay ittu da mán kammin daya màwa ku. ¹⁶ Ay nu lùsawan ku daya nàwa ku wa nadakè, ay maawátan na pàgan ku daya napiya nga mà-màwa, ay se mepakammu wa kurugan ku nga napiya datun na lin-lintag. ¹⁷ Díkod oray nu maddi ya uray ku, ay màwa ku daya nadakè gapu kiya kinatutolay nga atán kiyà.

¹⁸ Ata ammù nga kiya kinatutolay ku kampela ngin nin, ay áwan kammala ngin nin ya kinapiya. Ay napiya ya piyán ku, ngamay akkan ku màwa ya mangwa kadaya napiya. ¹⁹ Akkan ku màwa daya napiya nga asikkuwaan ku, ngamay daya nadakè a lùsawan ku kuma, ay ittu da mán kammin daya màwa ku. ²⁰ Ay nu daya lùsawan ku daya màwa ku, ay akkan iyà ya mangwa nu di ya panagbas-básul nga ittu ya atán kiyà.

²¹ Díkod tú idi ya nammuwán ku wa mà-màwa kiyà, nga nu daya napiya ya asikkuwaan ku, ay sumil-silásil pe ya nadakè. ²² Ata kiya urauray ku kampela ngin nin, ay pàgan ku daya bàbànan ne Dios, ²³ ngamay màmud ku nga sabáli kampela ngin nin ya piyán naya baggi. Ay díkod árig ga kaguráan naya uray ku ya baggi. Ay árig ku ya asassuwan nedi ya kinatutolay ku, áta akkan ku màwa daya piyán naya uray ku. ²⁴ Ay mangallakallà à ala nga tolay! Iinna nád dala ya makelísi kiyà kiya pagtungpálan ku wa pannakatay ka áwan panda! ²⁵ Ngamay magiyáman nà ala ke Dios ta aggína ya makelísi kiyà gapu kitu kinuwa ne Jesu-Cristo wa Apu tada.

Ay tú lugud yán ya kà-kàwaán ku, nga kiya uray ku kampela ngin nin, ay daya piyán ne Dios daya piyán ku wa surútan, ngamay atán pikam ya kinatutolay kiyà nga ittu ya mamagbásul kiyà.

Ya agpinnoray tada kiya Ispiritu ne Dios

8 Ay díkod akkan nin na mapabásul daya ngámin na makiapu ke Jesu-Cristo. ² Ata nu mangurug ta ke Jesu-Cristo, ay iturayán nitta ya Ispiritu ne Dios. Ay díkod, akkan ya kinatutolay ta ngin ya árig ga mangitur-turáy kadàta nga makabas-básul. Ay biyágan nitta pe yin ya Ispiritu ne Dios, ay meadayyu tada pe yin kiya pannakatay ka áwan panda. ³ Ata kinuwa ne Dios sin ya panggap datu lin-lintag ga akkan nàwa gapu kiya kinakapsut daya tolay. Ay ya inangwa na kiddi, ay nebon na ya sissa nga An-anà na nga nagbiyág nga ummán kadàtada. Aggína ya nebasu gapu kadaya bas-básul tada. Ay gapu kiyán na nekebasu na ay nippà ne Dios ya turáy na básul kadàtada nga tolay. ⁴ Kinuwa na yán ta senu matungpál ya nán tu lintag kadàtada nga umannúgut tin kiya Ispiritu ne Dios se akkan sumursúrut tin kadaya piyán daya baggibaggi tada.

⁵ Ata daya tolay nga mangikur-kurug kadaya piyán naya baggibaggi da, ay ittu da la pe ya lam-lamtan ya pagang-anggamán daya baggibaggi da kampela ngin nin. Ngamay daya tolay ya tú da la nga ikur-kurug ya Ispiritu ne Dios, ay lam-lamtan da peyapeyang pe daya paganggamán na. ⁶ Daya tolay nga ittu da la lam-lamtan daya pagkapiyaán daya baggibaggi da kampela ngin nin, ay pannakesibna ke Dios ka áwan panda ya tungpál da. Ngamay daya tolay ya ittu da la nga ikur-kurug ya Ispiritu ne Dios, ay mepagbiyág da ke Dios ka áwan panda, ay se napiya ya aggur-uray da. ⁷ Ata daya tolay ya tú da la nga lam-lamtan daya piyán daya baggibaggi da kampela ngin nin, ay bíláng da ya kagúra ne Dios. Akkan da nga ikur-kurug daya lin-lintag ne Dios, ay akkan da pe ya mabaal ya mangikurug kadayán. ⁸ Ay akkan da pe ya mapaanggam me Dios.

⁹ Ngamay nu dakayu, gapu ta atán kadakayu ya Ispiritu ne Dios, ay umannúgut kayu win kaggína, ay akkan nu win na ikur-kurug daya piyán daya baggi nu kampela ngin nin. Ay daya áwan ya Ispiritu ne Cristo kaggída, ay akkan da nga tolay ne Cristo. ¹⁰ Ngamay nu atán ya Ispiritu ne Cristo kadakayu, ay bíláng sibbiyág kayu ke Dios gapu ta nebíláng nakayu win ka namáru, oray nu matay kayu gapu kadaya bas-básul. ¹¹ Nu atán kadakayu ya Ispiritu ne Dios nga ittu ya namaltu ke Jesu-Cristo, ay paltuwan nakayu pe gapu kiya Ispiritu na nga atán kadakayu.

¹² Ay lugud wawwági, masápul la akkan tada ikur-kurug gin daya piyán daya baggibaggi tada. ¹³ Ata nu daya piyán daya baggibaggi nu daya ikur-kurug nu, ay pannakatay ka áwan panda ya tungpál nu, ngamay nu ya Ispiritu ne Dios ya pagpinnorayán nu, ay mapandanán nin ya aggasikkuwa nu kadaya kelugán daya baggibaggi nu, ay mepagbiyág kayu pe ke Dios ka áwan panda.

¹⁴ Ay ngámin daya petur-turayán kiya Ispiritu ne Dios, ay annánà ne Dios da. ¹⁵ Ata akkan wayya nga neal-úbu ne Dios ya Ispiritu na kadakayu ta senu makan-ansing kayu, nga ummán kadaya asassu wa makan-ansing kadaya apu da, nu di na nidde ta senu magbalin kayu ka annánà na. Ay díkod makuna tada ya, “Ama!” nán tada ke Dios. ¹⁶ Ay ya Ispiritu ne Dios kam ya mangipakammu nga kurug ga annánà nitta nge Dios. ¹⁷ Ay díkod, gapu ta annánà nitta nge Dios, ay dàtada ya kepakin-kuwaán naya ipangáni na kadaya annánà na. Ay díkod mepagkuw-kuwa tada kadaya ipakin-kuwa ne Dios ke Cristo. Ay meráman tada pe kiya kinadáyaw na, basta mepagrígát tada kaggína.

Ya namnamáan tada nga kapadayáwan tada

¹⁸ Kiyà kampela ngin nin, nu ipáda tada daya kapar-parigátan tada kídi ya kalawagán kiya kinadáyaw nga midde kadàtada ka lángit, ay ur-úray da ngala. ¹⁹ Ay màtorán ngámin daya parsuwa ne Dios kiya angn-gipakammu na nu iinda tutu wala daya annánà na. ²⁰ Ata kitun, ay nàwa nga nagbalin ka áwan sur-surbi daya ngámin parsuwa. Ngamay akkan wayya nga ittu tu piyán da, nu di ittu ya piyán ne Dios nga kuwaan. Ngamay oray nu napakuna, ay atán pikam ma nam-náma. ²¹ Ata mippà ya pannakarupù dayán na parsuwa ne Dios, nga ittu ya gángay kàwaán da kuma, ay se meráman da kiya ammadáyaw ne Dios kadaya annánà na.

²² Ay panda kadedi nga al-algaw ngámin daya parsuwa, ay ummán da ka magrig-rígát ta ummán kiya agrig-rígát naya manggi-gina. ²³ Ay akkan nala daya pinarsuwa na nga áwan biy-biyág ya árig manggi-gina, nu di dàtada nga naalubuwán nin kiya Ispiritu na, nga ittu ya nunna nga nidde na kadàtada. Mapar-parigátan ya uray tada kiya aggiddag tada kiya angn-gipakammu na tutu wala nga dàtada daya annánà na. Ay ittu pe yanin ya anngulis na kiya baggi tada ngin. ²⁴ Ata ittu yán ya nepanamnáma kadàtada nga nálà in. Ay akkan ta pikam nálà yán na namnamáan tada, áta akkan ta wayya nga namnamáan ya atán kadàtada ngin. ²⁵ Ay díkod gapu ta akkan ta pikam ma masingan ya namnamáan tada, ay magan-ánus tada lugud da magiddag.

²⁶ Ay ya Ispiritu ne Dios, ay sengán nitta peyang kadaya pagkapsútán tada. Ata akkan tada ammu nu mapaanna kurug ya agkarárag tada, ngamay ya Ispiritu mismu ya makim-imallà ke Dios para kadàtada. Ay akkan makagi ki úni yala ya angwa na. ²⁷ E Dios nga ittu ya makammu kadaya ngámin na atán kadaya uray daya tolai, ay ammu na pe ya atán kiya uray naya Ispiritu, nga ittu ya mangiúni kadaya tolai ne Dios. Ay umannúgut kiya piyán ne Dios daya kagiyan na.

²⁸ Ay ammu tada mà nga ngámingámin daya mà-màwa kadàtada nga maminya ke Dios, ay pagbalinan ne Dios ka pagkapiyaán tada nga pinalánu na nga aya-bán. ²⁹ Ata kitun kam, ay ammu ne Dios sin daya mangurug kaggína, ay ittu dayán daya inayabán na nga pagbalinan na ka ummán ke Jesu-Cristo wa An-

anà na. Díkod aggína ya bíláng nga manákam ma wagi daya ngámin na pinagbalin ne Dios ka annánà na. ³⁰ Ay datun na ammu na nga mangurug kaggína, ay inayabán nada, ay se nada nga nebíláng ka áwan na bas-básul, ay se nada pe ya pinadayáwan.

Awan makalípán kadàtada kiya amminya ne Cristo

³¹ Ay díkod nágan na pikam mala ya makagi tada kídi, ay e Dios ya sumeseseng kadàtada! Atán nád pikam mala nga makaábà kadàtada? ³² E Dios ay akkan na netagàna ya An-anà na, nu di na nepalúbus sala nga matay gapu kadàtada. Tú na nád agpà in itagàna ya ngámingámin kadàtada nga ummán kitu nangngidde na kiya An-anà na! ³³ Inna nád pikam mala ya mamabásul kadàtada kiya àráng ne Dios! E Dios ya nangibíláng kadàtada nga pinili na ka áwan bas-básul. ³⁴ Ay inna nád ya mamabásul kadàtada! E Jesu-Cristo nád? Ay aggína mà tu natay, ay se yala nga linumtu kammin, nga ittu win ya atán kiya padne diwanán ne Dios nga panguniyan tada kaggína.

³⁵ Díkod áwan lugud ya makalípán kiya amminya ne Cristo kadàtada. Oray mán nu mapar-parigátan tada, onu atán pagpannakítan tada, ay piyán nitta kammala. Ay oray mán pe nu par-parigátan ditta gapu ki angn-urug tada kaggína, onu asippatayan ditta, ay piyán nitta. Ay páda na kam oray nu molaolát tada, onu áwan an tada nga pagkawas, onu atán daya nakapap-panansing nga mà-màlamán tada. Díkod áwan lugud ya makalípán kiya aminya ne Cristo kadàtada. Akkan daya kapar-parigátan tada, onu daya pagpannakítan tada, onu daya amar-parigát da kadàtada gapu ki angnurug tada kaggína. Ay oray mán nu asippatayan ditta, onu molaolát tada, onu áwan tada pagkawas, onu atán daya nakapap-panansing nga mà-màlamán tada, ay piyán nitta kammala. ³⁶ Ay nepakammu dayanin na mà-màlamán tada oray kitun kam, áta nán na kiya nesúrat ta bàbànan ne Dios nga,

“Gapu kikaw, ay as-asippatayan dakami ki peyang algaw. Meárig kami kadaya karneru wa isag-sagána da nga partiyán,”

nán na. ³⁷ Ay ngámin dayán, ay an-annung tada nga ilasátan dayán gapu kaggína nga maminya tutu wala kadàtada. ³⁸ Ata ammù nga áwan tutu wala ya makeadayyu kadàtada kiya amminya ne Jesu-Cristo kadàtada. Oray nu pannakatay ya àrangan tada onu daya adu wa mà-màlamán tada kiya agbiyág tada kídi ya kalawagán, ay akkan umanáy dayán na mangiadayyu kadàtada kiya amminya ne Dios. Ay oray pe daya anghel se daya naturáy ya di masingan se daya atán pannakabalin, onu daya mà-màwa nga kapar-parigátan tada kídi yin, onu daya madama pikam ma mà-màwa kadàtada. ³⁹ Oray nágan na nga atán ka lángit se kídi kalawagán, ay akkan da nga makeadayyu dayán kadàtada kiya amminya ne Dios nga nepakammu na kadàtada gapu ke Jesu-Cristo wa Apu tada.

Tu inammíli ne Dios kadatu iIsrael ka tolay na

9,2 Ay magpannakit tà pà nang kurug se natakit peyang ya uray ku. † Kurug idi ya kagiyan ku, áta nakiapu wà lugud din ke Cristo. Ay oray kiya uray ku, ay ammù nga akkan busid idi ta itur-turayán nà ya Ispiritu ne Dios. 3 Nu mabal-balin kuma ngala, ay piyán ku wala nu iyà ya mapánis se mesibna ke Cristo gapu kaggída nga pàdà a Judyu, nga keliyán ku kam se wawwági pe. 4 Pàdà dayán na iIsrael nga ittu dayán daya piníli ne Dios nga pagbalinan na ka annánà na. Ay aggída pe datu nangipassingannán na kitu diláng na. Ay aggída pe tu nagkar-kariyán na, se aggída pe tu nangiddanán na kadatu bil-bílin na. Ay aggída pe datu nangikariyán na nga atán ibon na nga mangalà kaggída. Ay aggída pe tu piníli ne Dios nga magday-dáyaw kaggína. 5 Gakagaka datu nunna nga tolay ne Dios da. Ay neanà nga tolay ya Cristo nga isa kadatu gakagaka da kam. Ay aggína ya Dios nga katurayán kiya ngámingámin. Ay maday-dáyaw kuma peyapeyang ka áwan panda. Amen.

6 Ay oray mán nu nán ku kiyán, ay akkan ku wayya nán nga akkan nakurug datu kinag-kagi ne Dios. Ata akkan wayya ngámin iIsrael ay kurug tolay ne Dios da. 7 Ay ummán pe, oray nu gakagaka natu Abraham da ngámin, ay akkan da wayya nga mebíláng ngámin ka kurug ga annánà tu Abraham. Ata nán ne Dios kitu Abraham nga, “Daya pútut ne Isaac ngala daya mebíláng nga kurug gakagaka mu,” nán na. 8 Díkod maawátan nga akkan daya neanà kiya gangay ya pannakeanà daya mebíláng ka annánà ne Dios, nu di daya neanà gapu kiya kari na. 9 Ata tu idi tu kinagi ne Dios kitu inagkari na, “Maggagáyám mà nu isa nga dagun ki am-amung nedi, ay túya magan-anà e Sara ka isa nga laláki,” nán na.

10 Ay akkan nala tittu yán, áta atán pe ya kinagi ne Dios kitu Rebecca nga atáwa tu apuapu mi nga Isaac kane mabùsit kadatu síngin na annánà na. 11,12 Nán ne Dios kitu Rebecca nga, “Ya manákam kaggída, ay ittu ya umapu kiya udiyán,” nán na. Ay tu inangngagi ne Dios kiyán, ay kitu akkan pikam ma neanà datu síngin na búsit tu Rebecca. Ay díkod áwan lugud pikam kadatu annánà tu nakàwa ka nadakè se napiya. Ay díkod, mammuwán kídidi ya nàwa nga sigun kiya píli ne Dios kampela ngin nin nga akkan gapu kadaya mà-màwa ta. 13 Ay nesúrat pe kiya bàbànan ne Dios idi ya kinagi na nga, “E Jacob ya pàgan ku nga akkan e Esau,” nán na.

14 Ay gapu kiyán na kinuwa ne Dios, nán tada lugud da mamagdudúma nge Dios? Akkan á! 15 Ata nán na kitu Moses nga,

“Kalakkán ku daya piyán ku kampela ngin nin na kalakkán,”

nán na. 16 Díkod ya agkallà ne Dios, ay akkan gapu kiya piyán kampela ngin nin daya tolay onu gapu kadaya

† Natakit ya uray na gapu kadaya pàda na nga Judyu nga akkan mangurug ke Cristo.

mà-màwa da, nu di gapu ta ittu kampela ngin nin ya piyán na.

17 Ay uwad kinagi ne Dios pe kiya nesúrat ta bàbànan na kitu Faraon nga nán na, “Niddán taka ka turáy mu ka Egipto ta senu gapu kikaw, ay mepassingan ku tutu wala ya pannakabalin ku, ay díkod mewar-waragáwag ya ngágan ku kadaya ngámin tolay kídidi kalawagán,” nán na.

18 Ay díkod masingan tada manin nga kalakkán ne Dios daya piyán na nga kalakkán kampela ngin nin, ay se pagsukíran na pe daya piyán na kampela ngin nin na pagsukíran.

Tu nangngipassingan ne Dios kiya kinarungat na se kinakallà na

19 Ay mabalin na nán nu kiyà nga, “Taanna lugud tura na nga pabasúlan da tolay, ay áwan mà kammala gáyám makasipad kadaya piyán na nga màwa ngin!” nán nu. 20 Ngamay iin ka pe yala nga tolay ya makis-uw-suwáy ke Dios? Wayya la nga makagi naya kinuwa nga aruminta kiya nangwa nga, “Ra ummán kídidi ya in-angwám kiyà ta!” wayya na la nán? 21 Wayya pe yala nga akkan màwa naya maragkuwa ka bángga ya lusà kiya piyán na kampela ngin na kuwaan? Nu piyán na nga kuwaan ka napiya tutu wala nga bángga ya duddúma kiya lusà, ay di ittu ya màwa? Ay nu piyán na pe nga kuwaan ka ur-úray yala ya duddúma, ay di ittu pe ya màwa?

22 Ngamay nágan naya makagi tada. Oray piyán tutu wala ne Dios nga ipassingan ya kinarungat na se iya kinaturáy na, ay inan-anúsán na se pinas-pasinsiyaán na daya tolay ya mamar-parrungat kaggína. Dayán na tolay ay rabbang da ya mapánis. 23 An-anúsán nada gapu wala kadaya piyán na kampela nga kalakkán nin, nga ittu pe dayán daya kepassingannán naya kina-dáyaw na. Ay ittu pe dayán daya nesag-sagána na nga padayáwan. 24 Ay dayán na tolay ya nán ku, ay dàtada kam ma Judyu se akkan Judyu wa inayabán na ngin na mangurug ke Jesu-Cristo. 25 Ay kinagi na kam idi kitun kitu libru wa nesurátan natu Hosea nga nán na, “Nán ku kadaya tolay ya akkan ku napadán piníli nga tolay ku, ‘Dakayu daya tolay ku.’ Ay kadaya tolay ya akkan ku pà-pàgan kitun, ay nán ku kaggída kídidi yin na, ‘Pàgan takayu,’ nán ku kaggída. 26 Kitun na giyán nga nagkunaán ku kadaya akkan Judyu nga, ‘Akkan takayu wa tolay,’ ay nán ku kaggída nga, ‘Dakayu daya annánà naya sibbiyág peyang nga Dios.’”

27 Ay tú idi ya kinagi natu Isaias kitun mepanggap kadaya iIsrael, “Oray mán nu ya kaadu daya iIsrael, ay ummán kiya kaadu naya ginat ki bebay, ay bittè ala ya málà kaggída, 28 áta akkan min-induwán ne Dios nga mamabásul kadaya iIsrael, ay se karuwan na pe nga kuwaan.” 29 Nepainunna nga kinagi pe natu Isaias kitun ya, “Ay nu akkan nala nga nangibansi ka bittè a iIsrael, ay natan tada kuma kadatu iSodom se datu iGomorra,” nán na.

Ya akkan angngammu datu iIsrael nu mapaanna ya agbalin ta ka namáru kiya àráng ne Dios

³⁰ Ay díkod masingan tada nga daya akkan Judyu wa áwan ki uray da ya magmar-máru ki àráng ne Dios, ay ittu da mán kammin daya nagbalin ka namáru ki àráng na gapu ki angngurug da ngala.

³¹ Ngamay daya iIsrael la sumur-súrut kadatu lin-lintag gapu ta piyán da ya magbalin ka namáru ki àráng ne Dios, ay akkan da nasúrut ngámin datun na lin-lintag. ³² Ay ya gapu nayán, ay akkan gapu ki angngurug ya agmar-máru da, nu di gapu ki nán da nga màwa da ya manúrut kadatun na lin-lintag. Arig da ya nebàdul ke Jesus nga árig batu. ³³ Nán natu nesúrat nga,

“Sin-sinnan nu ta ippáy ku ka ili Sion ya árig batu. Aggína ya árig kebàdulán daya tolay se árig kedùlapán da. Ngamay daya mangurug kaggína, ay áwan da nga kabàlaán,” nán na.

10 Wawwági, ya ikar-karárag ku ke Dios se ya piyán ku tutu wala nga màwa kaggída, ay malà da kuma. ² Iyà pe ya makekagi nga kurug ga piyán da ya magmar-máru ki àráng ne Dios, ngamay akkan da kurug ammu. ³ Ay gapu ta akkan da nga ammu ya panagmar-máru nga piyán ne Dios, ya piyán da kampa ngin nin na panagmar-máru ya sur-surútan da. Ay díkod akkan da sur-surútan ya panagmar-máru wa piyán ne Dios. ⁴ Ata e Jesu-Cristo ya ketungpálan ngámin datu bil-bílin. Ay ngámin daya mangurug kaggína, ay akkan pabasúlan ne Dios da.

Ya angngibílang ne Dios kadaya tolay ka namáru

⁵ Nesúrat tu Moses ya mepanggap kiya panagmar-máru gapu kiya annúrut kadatu lin-lintag, nga ya tolay ya sumur-súrut kadaya lin-lintag, ay magbiyág gala nu masúrut na ngámingámin datun na lin-lintag. ⁶ Ngamay ya panagmar-máru ki àráng ne Dios gapu ki angngurug, ay ammu tada mà in. Ay túya akkan ta nán na, “Iinna nád ya mawe ka lángit nga mangayáb ke Cristo nga sumeng kadàtada,” akkan ta nán. ⁷ Ay akkan ta pe nán na, “Iinna nád ya mawe kiya giyán daya natay nga mangalà ke Cristo,” akkan ta nán, ⁸ áta pagbàbànanan ta mà peyang yanin na angngibílang ne Dios kadàtada ka namáru. Ay nebàbànan mi mà in kadakayu.

⁹ Ata nu ikagi ta kadaya tolay nga e Jesus ya Apu ta, ay se ta kurugan tutu wala nga pinaltu kammin ne Dios, ay alà nitta. ¹⁰ Ata ibílang ne Dios ka namáru ya isa nga tolay gapu kiya angngurug na kaggína, ay se alà pe ne Dios gapu kiya angngagi na kadaya tolay nga e Jesu-Cristo ya Apu na. ¹¹ Ay nán na kiya nesúrat ta bàbànan ne Dios nga, “Awan na mabàla kadaya ngámin na mangurug kaggína, oray nu iinna.” ¹² Ata áwan pagdúmán daya Judyu se akkan Judyu. Sissa nge Dios nga Apu da ngámin nga ittu ya mangidde ka pagkallà

kadaya ngámin na makiseng kaggína. ¹³ Ata ngámin daya makipálà ke Apu, ay ittu dayán daya malà.

¹⁴ Ngamay mapaanna mà pe ya akipálà da kaggína, ay akkan da mà pikam mangurug kaggína! Ay mapaanna pe ya angngurug da kaggína, ay áwan da mà pikam nagina panggap kaggína! Ay mapaanna mà pe ya akagina da nu áwan mawe mangibàbànan kaggída! ¹⁵ Ay se mapaanna pe ya angngibàbànan naya isa nga tolay nu akkan wayya nga ibon ne Dios! Nán na kiya nesúrat ta bàbànan ne Dios nga, “Inagpiya naya ilalbet daya umbet ta mangibàbànan kiya Napiya nga Dámag!”

¹⁶ Ngamay akkan da mà ngámin mangurug kiya Napiya nga Dámag. Atán ya kinagi tu Isaias kitun ka mepanggap kidi. Nán na nga, “Apu, bittè daya nangurug kadatu nakagina kitu nebàbànan mi,” nán na.

¹⁷ Díkod masingan tada kidi, nga ya angngurug ay gapu pe kiya magina ta, nga ittu ya Napiya nga Dámag mepanggap ke Cristo.

¹⁸ Ay akkan nád nagina daya pàdà a Judyu ya bàbànan? Ngamay nagina da mà. Ata nán na kiya nesúrat ta bàbànan ne Dios nga,

“Nepagina mà ki ngámin kalawagán ya Napiya nga Dámag,”

nán na. ¹⁹ Wayya la nga di da naawátan tu nagina da! Ay kinagi mà tu Moses kitun nga nán ne Dios nga,

“Pangabuguwan takayu kadaya tolay ya akkan ku nebílang nga tolay ku. Ay par-parungtan takayu pe gapu kadaya tolay ya ibílang nu ka ang-ang.”

²⁰ Ay akkan nin-induwán pe tu Isaias nga nangagi kiya nán ne Dios nga,

“Nasmà dà daya tolay ya akkan kammala nga magsap-sápul kiyà in. Nagpakammu wà in kadaya tolay ya akkan kammala nga magsal-saludsud kiya mepanggap kiyà.”

²¹ Ngamay nu mepanggap kadaya iIsrael la tolay na, ay nán na nga, “Sikkaayáb bà peyang kadaya di mangikur-kurug se daya nasúkir nga tolay,” nán na.

Ya kinamáru ne Dios kadaya iIsrael

11 Ay nán tada lugud da pinagdudoray tutu wala ngin ne Dios daya tolay na nga napadán píli na? May akkan! Iyà, ay iIsrael là nga gakagaka tu Abraham, ay se netangámalan nà kitu Benjamin. ² Akkan pikam pinagdudoray ne Dios daya tolay na nga napadán píli na. Akkan nu wa madamdám tu nán naya nesúrat ta bàbànan ne Dios panggap kitu Elias? Nagríri ke Dios tu Elias gapu kadatu Judyu ³ nga nán na, “Apu, pinatayán da daya pagbàbànanam, ay se dinadál da daya panagday-dayáwan kikaw. Sissa ngà tutu wala nga nabansi. Ay sippatayan dà tutu wala pe,” nán na. ⁴ Ngamay nán ne Dios kaggína, “Atán pikam pittu ríbu wa tolay ku nga akkan nearát ta nepagday-dáyaw kiya Baal,” † nán na. ⁵ Ay ummán pe kiyán ya mà-màwa kadedi ya al-algaw. Atán da pikam ma nabansi nga tolay ne Dios nga píli na gapu kiya agkallà na. ⁶ Ay nu gapu ki agkallà, ay akkan lugud gapu kiya

† Ya Baal ay isa nga sinan diy-diyos.

mà-màwa tada kampela ngin nin. Ata nu mapakuna, ay akkan nin na mebiláng nga agkallà.

⁷ Ay díkod tú idi ya nàwa. Kadúwán kadaya Judyu, ay akkan da nga nasmà ya sap-sapúlan da. Ay daya píli na, ay nasmà da ngamay daya duddúma, ay summúkir da, ⁸ nga ummán kiya nesúrát kiya bàbànan ne Dios nga nán na, “Pinagkúlmit ne Dios ya uray da. Pinagkúláp nada se pinagbangngag nada oray kadedi ya al-algaw.” ⁹ Ay nán pe tu David nga,

“Ya pagtalgad da ay ittu kuma ya kalàdadán se katiliwán da. Ittu kuma pe ya pakadadálán da ka pakapanísán da gapu kadaya bas-básul da. ¹⁰ Akkan da ammu ilasínán kuma ya nadakè se napiya, ay se madam-damtán da kuma kadaya ag-agtuwan da nga kapar-parigátan.”

¹¹ Ay oray nu árig nedúláp daya iIsrael, ay akkan wayya nga di da makabáangun nin. Ngamay gapu kiya inagbásul da, ay nàwa nga málà pe yin daya akkan na Judyu ta senu mangabugu daya iIsrael. ¹² Díkod ummán ka nagkapiyaán daya akkan Judyu ya akkan da nga angngikur-kurug daya Judyu, ay se nagkapiyaán da pe ya pannakaábà da. Ay nu nagkapiyaán da dayán na nàwa kaggída nga Judyu, tú nád agpà ya akappoli da ta senu meráman da kammin!

Ya kekappiya daya akkan Judyu ke Dios

¹³ Ay tú idi pe ya kagiyan ku kadakayu wa akkan Judyu ta iyà mà ya nebon ne Dios nga magbàbànan kadakayu. Ipas-pasnà ku idi nga ubrà ¹⁴ ta senu mangabugu daya pàda a Judyu, ay díkod málà pe daya duddúma kaggída. ¹⁵ Ay gapu kiya akkan da nga angngipatag ke Dios, ay adu kadaya akkan Judyu ya nekappiya ke Dios. Ay díkod, nu magulli da se alà ne Dios da kammin, ay meárig da ka lumtu kammin.

¹⁶ Ay nu nidde yin ke Dios ya tangàpig kiya sinápáy, ay kuwa na pe yin ngámin tu tangabukal. Ay pàda na pe nu ya gamut káyu ay nidde ke Dios, kuwa na ngámin ya káyu win. †

¹⁷ Ay atán daya árig pasanga naya árig káyu ne Dios nga olíbo nga nippà. Ay dakayu wa árig pasanga naya olíbo wa akkan nemúla, ay nesulpit kayu kiya arutáng naya káyu wa múla. Ay díkod meráman kayu win kadaya napiya nga maggayát kiya gamut na. ¹⁸ Ay oray nu mapakuna, ay akkan kayu magpasindáyaw kadaya árig pasanga nga nippà. Damdamman nu wa gapu kadatu nunna nga tolay ne Dios nga ittu datu árig gamut ay mabiyág kayu, nga akkan wayya aggída ya magbiyág gapu kadakayu.

¹⁹ Ay get nu nán nu wa, “May nìpád daya árig kurug ga pasanga ta senu mesulpit kami,” nán nu. ²⁰ Kurug yán ta nippà da kurug gapu kiya akkan da angngurug ke Dios, ay se kayu wa nesulpit gapu kiya angngurug nu. Ay túya akkan kayu magpas-pasindáyaw, nu di kayu kuma nga magansing. ²¹ Ata nu akkan kinengán ne Dios daya Judyu wa árig kurug pasanga, ay tú nakayu nád agpà kengán!

† Mepapan idi kadaya Judyu, áta gakagaka tu Abraham da nga tolay ne Dios kitun.

²² Lam-lamtan nu kod nu wà ummán naya kinamáru se kinarungat ne Dios. Kurug ga nepassingan na ya kinarungat na kadaya akkan mangikur-kurug. Ngamay nepassingan na ya kinamáru na kadakayu, basta atangyaan nu ya kinamáru na, áta nu akkan, ay ippà nakayu pe. ²³ Ay daya duddúma nga iIsrael nga di mangur-kurug, ay mesulpit da kammin kiya arutáng, nu makappoli da, áta atán pannakabalin ne Dios nga mangisulpit kammin kaggída. ²⁴ Ata dakayu wa akkan Judyu wa neárig kiya pasanga naya akkan nemúla nga olíbo, ay nesulpit kayu kiya múla nga olíbo. Ay oray nu akkan ittu ya gángay màwa kuma, ay nàwa. Ay nu nàwa yán, ay tú nád agpà ya kesulpit kammin daya kurug pasanga naya nemúla nga olíbo wa nìpád din!

Ya kinamáru ne Dios kadaya ngámin tolay

²⁵ Ta senu akkan kayu wa magpang-pangátu, piyán ku wa ammuwan nu idi ya kinur-korugán na akkan pikam nepak-pakammu kitun. Nga ya akkan angngikur-kurug daya Judyu, ay panda ngala kiya angngurug daya akkan Judyu wa piyán ne Dios nga pangurugan.

²⁶ Ay se yala nga málà daya ngámin na iIsrael. Ata nán na kiya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga,

“Maggayát ked Sion ya Marammiyág. Ay ippà na ngámin daya kinadakè kadaya gakagaka natu Jacob.”

²⁷ Ay nán na pe nga,

“Ay ippà ku daya bas-básul da nga ummán kitu nekari kaggída.”

²⁸ Ay gapu kiya Napiya nga Dámag mepanggap ke Cristo, ay nagbalin da ka kágura ne Dios. May nagpiyán nu idi ta nidde ne Dios ya waya nu wa mangurug kaggína. Ngamay aggída pikam mala nga Judyu daya napadán píli ne Dios ka tolay na nga pàgan na gapu kadatu apuapu da. ²⁹ Ata áwan kaulissán naya nammíli ne Dios kaggída se daya kari na nga pagkallà kaggída. ³⁰ Kitun, dakayu wa akkan Judyu, ay akkan nu ikur-kurug nge Dios, ngamay kidi yin ay nammuwán nu win ya agkallà na gapu kiya akkan angngur-kurug daya Judyu. ³¹ Ay oray nu ummán kiyán na akkan da nga ipat-patag nge Dios kidi, ay ammuwán da pe ya agkallà ne Dios kaggída nu isa ngalgaw gapu kiya agkallà a nepassingan na kadakayu. ³² Ata pinagdudoray ne Dios daya ngámin tolay nga akkan mangikur-kurug kaggína ta senu mepassingan na ya agkallà na kaggída ngámin.

Maday-dáyaw we Dios gapu kiya kinasírib na

³³ Ay akkan ta malammat nu wà ummán naya agkallà ne Dios se kinasírib na, se daya ammuwán na! Ay akkan ta pe ya maaw-awátan daya ngámin na palánu na, ay se akkan ta pe maawátan ya angwa na. ³⁴ Nán naya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga,

“Awan tolay nga makammu kiya lam-lammat ne Apu Dios, ay áwan pe ya mabalin magtùgud kaggína kadaya kuwaan na. ³⁵ Ay áwan wayya tolay nga makidde ke Dios ka panaruanggam kaggína nga annung supapáan ne Dios,”

nán na. ³⁶ Ata ngámin daya atán ay pinarsuwa nada se aggína pe ya makammu kaggída ngámin, ay se pakedayáwan na dayán ngámin. Ay maday-dáyaw peyapeyang nge Dios. Amen.

Ya masápul kiya kabiy-biyág tada nga mangurug ke Cristo

12 Ay lugud wawwági, gapu kiya agkallà tutu wala ne Dios kadakayu, ay ipindu nu kaggína ya baggi nu. Ittu yán ya bátug sibbiyág ga dátun nu wa ipakin-kuwa nu kaggína, ay pagangammán na yán. Ittu yán ya anngipassingan nu kiya kurug ga agdáyaw nu kaggína. ² Akkan nu win na peannúgut daya gagángay nu kiya gagángay daya tolay kídi ya kalawagán, nu di kayu kuma nga manguliulis kiya gagángay nu kiya angul-ulis nu ki aglam-lammát nu, ta senu ammuwán nu daya piyán ne Dios se daya napiya, se daya pagangammán na se daya áwan sabas-ábág ga piyán ne Dios.

³ Ay gapu kiya sáad ku nga nepiyár ne Dios kiyà gapu ki agkallà na, ay kagiyán ku kiya isaisa kadakayu nga akkan kayu din na magpang-pangátu. Sin-sinnan naya isaisa kadakayu nga kappiyánan ya baggibaggi na kampela ngin nin sigun kiya anngurug ga nidde ne Dios kaggína. ⁴ Ata oray nu sissa ya baggi tada, ay adu ya parte na, ay se akkan wayya nga sissa ya kesurbiyán da kiya baggi tada. ⁵ Ay ummán pe kiyán ya kàwaán tada. Adu tada, may árig tada ya parte naya sissa nga baggi ne Cristo. Ay díkod sissa tada kam ngámin.

⁶ Nagbal-baláki ya pagkallà na kadátada nga kababalin, ngamay masápul la usaran tada dayán. Ay nu magbàbànan kiya bàbànan na ya kabailán ta, ay kuwaan ta yán na mepànung kiya anngurug ta. ⁷ Ay nu sumeng kadaya mangurug ya kabailán na nepangáni kadátada, ay sengán tadada. Ay daya niddán ka kabailán da nga magtùgud, ay magtùgud da. ⁸ Ay daya niddán ka kabailán na manganannay, ay masápul la anannayan da daya makasápul. Ay nu magidde ya kabailán na nidde kadátada, ay magparon ta nga mangidde. Ay nu mangiapu ya nengáni nga kabailán kadátada, ay ipas-pasnà ta ya mangiapu kadaya duddúma, ay daya niddán ka kabailán na mangipassingan kiya agkallà da, ay kuwaan da ngala nga sikkaanggam.

⁹ Ay akkan kayu kuma nga magpì-pìduman kiya amminya nu kadaya kasittolay nu. Kalúsawan nu kuma daya nadakè, ay daya napiya ngala daya pàgan nu. ¹⁰ Magpipinninya kayu nga ummán kiya agpipinninya daya magwawági. Ay ab-abay kuma ya ammatag nu kadaya duddúma may ya ammatag da kadakayu. ¹¹ Maggagat kayu peyapeyang nga magsirbi ke Apu. Ipas-pasnà nu ki uray nu ya agsirbi nu kaggína.

¹² Maganggam kayu wala kiya agginanama nu kadaya nekar-kari ne Dios kadátada. An-anúsán nu din nala daya kapar-parigátan nu gapu ke Cristo, ay se magkar-karág kayu din peyapeyang. ¹³ Sengán nu

daya tolay ne Dios kadaya masap-sápul da. Sangailiyan nu din daya agtangeli.

¹⁴ Ay ikarág nu wa kalakkán ne Dios daya mamar-parígát kadakayu. Akkan nuda nga gedán. ¹⁵ Mepaganggam kayu wala kadaya maganggam, ay mepagp-annakit kayu pe kadaya magpannakit. ¹⁶ Ay magkikinnawátan kayu ngámin. Akkan kayu wa magpang-pangátu, nu di kuma nga daya nababa kiya agsisíngan da tolay daya pàgan nu pe. Akkan nu din nán na áwan nu wa di ammu.

¹⁷ Ay akkan nu subalítan ka nadakè daya nadakè a kuwaan da kadakayu. Ay daya napiya kiya agsisíngan daya tolay din nala ya kuwaan nu. ¹⁸ Nu mabal-balin kuma, ay kuwaan nu ya kabailán nu wa makikinnawátan kadaya ngámin tolay. ¹⁹ Dakayu wa pà-pàgan ku wa wawwági, akkan kayu wa bumal-bálat. Ipinnoray nu wala ke Dios, ta aggína kampela ngin nin ya makammu wa mamánis. Ata nán ne Dios kiya nesúrat ta bàbànan na nga, "Iyà kampela ngin ya mangibálat tin se iyà pe ya mangsupápà," nán ne Apu. ²⁰ Ay nán na pe nga, "Ay nu mabisin ya kalínga mu, ay pang-anam. Ay nu mawwaw, ay penumam. Díkod maal-aliyawwán." ²¹ Ay akkan kayu wa paábà kiya kinadakè, nu di nu kuma nga abáan ya kinadakè kiya angwa nu kiya napiya.

Ya anngikurug tada kiya lintag naya gubirnu

13 Ay masápul la peturayán daya ngámin tolay kiya gubirnu, áta áwan wayya agtuturáy nga akkan nepalúbus ne Dios, ay aggína la ya makidde kiya turáy na tolay. ² Ay díkod, daya mangalúsaw kiya gubirnu, ay bílang lúsawan da pe ya nepalúbus ne Dios, ay díkod mapánis dayán. ³ Ata akkan nakapap-panansing daya agtuturáy kadaya tolay ya napiya nga kuk-kuwaan, nu di kadaya tolay ya mangwa ka nadakè. Ay lugud, ta senu akkan kayu wa magansing kadaya agtuturáy, ay dayán nala nga napiya daya kuwaan nu. Díkod pàgan dakayu. ⁴ Dayán na agtuturáy, ay bílang da ya magsir-sirbi ke Dios ka pagkapiyaán nu. Ngamay nu mangwa kayu ka nadakè, ay magansing kayu kaggída, ta panísan dakayu tutu wala, áta aggída ya bílang nangitudinán ne Dios kiya ammasílag na kadaya mangwa ka nadakè. ⁵ Ay masápul la peturayán kayu kiya gubirnu, akkan nala nga gapu ta piyán nu wa malilíán ya kinarungat ne Dios, nu di gapu ta ammu tada nga napiya yán.

⁶ Ay ittu yán ya gapu naya agbay-báyad nu ka buis. Ata daya agtuturáy ki gubirnu, ay e Dios kam ya bílang sir-sirbiyán dayán. Ay ya agpabáyad da ka buis, ay ittu yán ya agsirbi da ke Dios. ⁷ Ay idde nu kadaya agtuturáy daya pagrabngán da. Díkod bayádan nu daya buis nu kaggída se daya duddúma nga masápul la bayádan nu. Ipatag nuda, ay se rispitaran nuda.

Ya agpipinninya tada nga tolay ne Dios

⁸ Ay akkan kayu kuma nga makaútang oray nágan na, nu di ya magpipininya kuma ngala ya kuwaan nu.

Ata nu piyán ta ya kasittolay ta, ay bíláng nga nekurug ta ngin datu ngámin na lin-lintag ne Dios. ⁹ Ata datu bil-bílin ne Dios nga, “Akkan ka manaládag, akkan ka pumatay, akkan ka magtákaw, se itu akkan ka nga umápal,” ay matungpál da kiya sissa ngala nga bílin nga ittu ya, “Piyám daya kasittolay mu nga ummán kiya amminyám ki baggim kampela ngin nin.” ¹⁰ Ata ya tolay ya maramminya, ay áwan na nga kuk-kuwaan na nadakè kadaya kasittolay na, ay túya ya amminya ya ketungpálan kam ngámin datu bil-bílin.

¹¹ Ay tú idi pe ya masápul la kuwaan nu gapu ta ammu nu mà in nu wà ummán naya al-algaw kídi yin. Oras nu win na maggagat, áta tagay pánang ngin ya ilalbet kammin ne Apu nga mangalà kadàtada. Tagay yin may itu dámu tada nga nangurug. ¹² Kadedi yin na al-algaw, ay árig danní láwa ngin. Ay díkod íppà tada ngin daya nadakè a kuk-kuwaan tada, ay se tada nga isagána daya baggibaggi tada kadaya mà-màwa nga napiya kiya agsisíngan ne Dios. ¹³ Magmar-máru tada lugud kiya agbiyág tada nga ummán kiya agbiyág daya tolay ya árig atán ki nawada. Akkan tada ittu wala nga kuk-kuwaan ya magguudma onu maggiinglaw. Awan kuma ngin ya mangwa ka nadakè panggap kadaya lalláki se babbay. Ay áwan kuma pe yin ya magsasáwad se ya magasiásil. ¹⁴ Iannúgut nu tutu wala kuma daya gagángay nu kadatu gagángay ne Apu Jesu-Cristo. Akkan nu atangyaan nin daya pagang-angammán daya baggibaggi nu kampela ngin nin.

Ya akkan ta nga angguwes kadaya wawwági tada

14 Ay anggammán nu din daya nakapsut ki angngurug da. Ngamay akkan kayu makisuw-suwáy kaggída kadaya kapanunútán da. ² Mabalín na nán naya isa nga napikkilán na mangurug nga annung na nga kanan ya oray inna, ngamay ya nakapsut ta mangurug, ay nán na nga tittu daya tag-tagilpa daya annung na nga kanan. ³ Ay oray nu mapakuna, ay akkan din na paásan naya isa nga tolay nga áwan kannawan ya tolay nga atán kannawan. Ay ummán pe, akkan din na guwesán naya atán kannawan ya tolay nga áwan kannawan kanan, áta pàgan pe ne Dios. ⁴ Ay se iin ka pe nga agginkukuwes kiya asassu daya duddúma ta! Daya makin-asassu kaggída kampela ngin nin ya makammu nu nakabásul da onu akkan. Ay annung kampela ngin nin naya Apu na ya sumeng kaggína kadaya masápul kuwaan na.

⁵ Ay mabalín pe nga nán daya duddúma nga atán algaw wa napà-patag may daya duddúma nga algaw. Ngamay nán pe daya duddúma nga sangapáda ya algaw. Masápul la áwan tutu wala duwaduwa naya isaisa kaggída kiya kapanunútán da. ⁶ Ay daya magn-gílin, ay gapu kiya agdáyaw da ke Dios ya agngílin da. Ay daya áwan kannawan kanan, ay dayáwan da pe ye Apu, áta magiyáman da lugud ke Dios. Ay ummán pe kadaya atán kannawan kanan. Magkannaw da gapu pe ki agdáyaw da ke Apu, ay se magiyáman da pe kaggína.

⁷ Awan oray iinna kadàtada ya magbiyág gapu kadàtada kampela ngin nin. Ay ummán pe kiya katay tada, akkan wayya nga dàtada kampela ngin nin ya makammu. ⁸ Kiya kasibbiyág tada, ay magbiyág tada nga mangikur-kurug ke Apu. Ay páda na pe nu matay tada. Ay díkod oray sibbiyág ta onu matay ta, ay kuw-kuwa nitta ne Apu. ⁹ Ata ittu mà idi ya gapu naya nekatay se nelaltu ne Cristo, ta senu aggína ya Apu daya sibbiyág se datu natay yin. ¹⁰ Ay díkod akkan ta kuma nga tagakuwekuwes sala kiya wagi ta. Ay akkan ta pe nga tagapáapáas sala kiya wagi ta. Ata ngámin tada, ay guwesán nitta nge Dios. ¹¹ Ata nán na kiya nesúrát nga bàbànan ne Dios nga,

“Kurug ga sibbiyág gà, nán ne Apu, ay kurug pe nga ngámin tolay, ay magpalintud da ki àráng ku, ay ngámin da, ay day-dayáwan dà pe nga Dios.”

¹² Díkod ya isaisa kadàtada, ay aggína kampela ngin nin ya makammu magsungbát ke Dios kadaya nà-nàwa na.

Ya akkan tada agpipinnabásul

¹³ Ay akkan tada lugud da tagakuwekuwes kiya kasittolay tada. Ya kuwaan tada kuma, ay akkan tada kuwaan ya oray nágan na nga pakabasúlán naya wagi tada. ¹⁴ Ay gapu ki angngurug ku ke Apu Jesus, ay nán ku nga áwan kurug ya naragit kadaya akakkanan. Ngamay nu nán naya tolay nga naragit, ay kurug ga naragit kaggína kampela ngin nin. ¹⁵ Ay nu magp-annakit ya isa nga wagi mu gapu wala kiya kanan mu, ay maddi ka tagge. Ay nu ipílit mu kammala, ay ma-awátan na áwan mu wa amminya kaggína. Akkan nu kuma nga ipalúbus nga pakadà-dàlán naya wagi nu ya kanan nu. Ata nebasu nge Cristo gapu mà pe kaggína.

¹⁶ Díkod akkan nu ipalúbus nga pamaásan da kadakayu daya nán nu wa napiya. ¹⁷ Ata ya napatag kadàtada nga itur-turayán ne Dios, ay akkan wayya daya akakkanan se daya inuman tada, nu di iya angngibílang ne Dios kadàtada ka namáru se iya panag-ganggam tada, se iya napiya nga aggur-uray tada, gapu kiya Ispiritu ne Dios. ¹⁸ Ay nu ittu dayán daya pàgan ta kiya agsirbi ta ke Cristo, ay mapaanggam ta nge Dios, ay se pàgan ditta pe daya tolay.

¹⁹ Ay lugud wawwági, masápul la dayán nala nga makaseng kiya napiya nga panagbubúlung se makap-aligda kiya angngurug naya isaisa kadàtada, daya kuwaan tada. ²⁰ Ay akkan nu kuma nga dadàlan ya ubra ne Dios gapu wala kiya akakkanan. Kurug ga áwan naragit ta akakkanan, ngamay nadakè nu ya angngán ta kiyán na akakkanan, ay ittu ya gapu naya akabásul naya wagi ta. ²¹ Ay napi-piya ngala ngin na akkan ta tagge mangán ka karni onu maginum, ay se akkan ta tagge kuwaan daya duddúma pikam, nu ittu ya pakabasúlán naya wagi ta.

²² Ay díkod, ikaw se e Dios sala ya makammu kiya kapanunútán mu ka panggap kídi. Ay maganggam pe ya tolay nu áwan na nga aggad-gadduwa kiya kurugan na nga kapanunútán na. ²³ Ngamay daya maggad-gadduwa, ay makabásul da nu mangán da kiya karni,

áta akkan na meannúgut kiya angngurug da ya kuwaan da. Ata básul ngámin daya mà-màwa nga akkan meannúgut ki angngurug.

Ya ammaanggam tada kadaya kasittolay tada

15 Ay dàtada nga naligda nga angngurug gin, ay an-anúsán tada daya pagkapsútán daya nakapsut pikam ma angngurug. Akkan tada ittu lam-lamtan ya pagangammán tada. ² Nu di kuma nga daya páda tada nga mangurug daya paanggamman tada. Sengán tadada nga mamaligda kiya angngurug da. ³ Ata oray e Cristo, ay akkan na iya baggi na kampa-ela ngin nin ya pinà-paanggam na. Ya nàwa kaggína, ay ummán kitu nán tu nesúrat ta bàbànan ne Dios nga, “Ay iyà ya nagalinagnaggán naya ammad-padakè da kikaw,” nán na ke Dios. ⁴ Ay ngámin datu nesur-súrat kitun na al-algaw, ay nesúrat da ka pakatùgúdán tada, ta senu akkan na mippà ya agnamnáma tada nu magturalad tada kadaya kapar-parigátan tada se maganggam tada nu mabása tada datun.

⁵ E Dios nga ittu ya magidde ka ánus se ittu ya mamaanggam kadàtada, ay aggína ya sumeng kadakayu ta senu maggaannúgut kayu wa mangsúrut ke Jesu-Cristo. ⁶ Ta senu magsissa kayu wa magday-dáyaw ke Dios nga Dios se Ama ne Jesu-Cristo wa Apu tada.

Ya Napiya nga Dámag kadaya akkan Judyu

⁷ Anggamman nu lugud ya isaisa kadakayu, nga ummán kiya inangnganggam ne Cristo kadakayu ta senu mapadayáwan ne Dios. ⁸ Inumbet ya Cristo wa sumeng kadaya Judyu ta senu mepassingan ya agtung-pál ne Dios kadatu kar-kari na kadatu apuapu da, ay se mepakammu pe nga kurug tutu wala datun. ⁹ Ay akkan nala nga tittu yán ya gapu na, nu di ta senu dayáwan pe yin daya akkan Judyu nge Dios gapu kiya agkallà na, nga ummán kiya nán na kiya nesúrat ta bàbànan na nga,

“Díkod ipad-padáyaw taka kadaya akkan Judyu, ay se magkan-kansiyon nà ka pagdáyaw ku kiya ngágan mu.”

¹⁰ Ay nán na pikam ma,

“Dakayu wa akkan Judyu, ay mepaganggam kayu kadaya Judyu nga tolai na.”

¹¹ Ay nán na manin nga,

“Dayáwan nu we Apu, dakayu ngámin na akkan Judyu, ay day-dayáwan din pe daya ngámin na tolai.”

¹² Ay nán manin pe tu Isaias nga,

“Meanà ya gaka tu Jesse nga ittu ya lumtuwád da mangituráy kadaya akkan Judyu. Ay aggína ya namnamán da.”

¹³ Ay ikar-karárag ku nga gapu ki angngurug nu, ay pà-paanggamman nakayu tutu wala nge Dios se iddán nakayu ka napiya nga aggur-uray, ta senu gapu kiya ammanakabalin naya Ispiritu na, ay umabaabay ya agnamnáma nu. Aggína ya gapu naya agnamnáma tada.

Ya panggap ne Pablo wa nagsúrat

¹⁴ Ay ammù mà kampa ngin nin wawwági, nga pabeg ga daya napiya daya asikkuwaan nu tutu wala, ay se ammù nga nammuwán nu pàrang pe yin ya mepanggap kiya angngurug nu, se annung nu pe ya magtitinnúgud din. ¹⁵ Ngamay oray nu mapakuna, ay atán da nga nepad-padamdam ku kadakayu kídí ya súrat ku. Ay akkan nà a nin-induwán na nangagi, áta gapu ki agkallà ne Dios, ¹⁶ ay piníli nà ka bílang asassu ne Jesu-Cristo nga nebon nà kadakayu nga akkan Judyu. Ay ummán nà ki pádi ta iyà ya mangibàbànan kiya Napiya nga Dámag ne Dios, ta senu anggamman ne Dios daya akkan Judyu nga ummán kiya ag-ganggam na kadaya medátun kaggína, áta magbalin da ka namáru ki àráng na gapu kiya Ispiritu na.

¹⁷ Ay díkod gapu kiya akiannúgut ku ke Jesu-Cristo, ay annung ku wa ipasindáyaw ya ubrà para ke Dios.

¹⁸ Ay áwan ku tagge kagiyán nga sabáli nu di tittu daya kinuw-kuwa ne Cristo kiya angngusár na kiyà nga mamakurug kadaya akkan Judyu gapu kadatu kinag-kagi se datu kinuw-kuwà. ¹⁹ Nepassingan na ya ammanakabalin na gapu kadatu nakas-kasdáaw wa nepàwa na kiyà ka pagilasínán kiya Ispiritu ne Dios. Ay ittu ya gapu na nga nebàbànan ku tutu wala ya Dámag mepanggap ke Cristo, nanggayát ka Jerusalem panda ka Ilirico. ²⁰ Ata ya piyán ku tutu wala nga kuwaan, ay ya mangibàbànan kiya Napiya nga Dámag kadaya giy-giyán nala nga akkan pikam ma nekebàbà-nànan naya mepanggap ke Cristo, ta senu akkan nà ummán ka magbalay kammala kiya nagpàdàán daya duddúma. ²¹ Díkod nàwa nga kurug tu nán na ki nesúrat ta bàbànan ne Dios nga nán na, “Mammuwán se maawátan pe yin daya akkan pikam nakagína kiya mepanggap kaggína kitun.”

Ya palánu ne Pablo nga aggagáyám ka Roma

²² Ay ittu yán ya gapu na nga ngángay yala ya aggasikkangngay ku kannán giyán nu. ²³ Ngamay gapu ta nabalin nin ya ubrà kadedi ya giy-giyán, ay se gapu ta nabayág ga dagudagun pe yin ya aggasippan ku kannán giyán nu, ay ²⁴ namnamáan ku nga magsisingan tada kiya agsibál ku kannán kiya ammeyag ku ka España. Ay innanamán ku pe nga sengán dà kiya agdàdàdà ku, nu mabalin dà pà-paanggamman ki aggagáyám ku kadakayu ka makaru wala.

²⁵ Ngamay mawe yà ka Jerusalem pikam kídí, ta wè idde ya pagkallà daya wawwági kadatu mangurug kannán Jerusalem. ²⁶ Ata nadamdandam datu mangurug ka Macedonia se ka Acaya ya mangidde ka pagkallà da para kadatu mangurug ga maaw-awanán kannán Jerusalem. ²⁷ Ay sikkaanggam da nga akkan Judyu wa nangwa kiyán, áta bílang nga kurug ga nakaútáng da kaggída nga Judyu. Ata neráman da nga akkan Judyu kiya pagkapiyaán daya Judyu gapu kiya Dámag mepanggap ke Cristo. Ay díkod nàmud da nga rabbang da pe nga iráman daya Judyu kadaya pagkallà

kaggída. ²⁸ Ay nu metulud ku win daya pagkallà kadaya wawwági ka Jerusalem, ay magsíbal là kannán kiya ammeyag ku ka España. ²⁹ Ay ammù nga kiya ilalbet ku kannán, ay paanggamman nà tutu wala ne Cristo.

³⁰ Ay lugud wawwági, sengán dà mangikar-karàrag kiya ubrà. Ay namnamáan ku wa magsisseng kayu kídí gapu ke Jesu-Cristo wa Apu tada, ay se gapu pe kiya amminya nu nga gayát kiya Ispiritu ne Dios. ³¹ Ikar-karàrag dà ta senu melis-lísi yà kadaya asikkuwaan da kiyà daya akkan mangurug ke Cristo kannán Judea. Ay senu tu pagkallà a wè itulud, ay pagangammán datu mangurug ka Jerusalem. ³² Ta senu nu ittu ya piyán ne Apu nga makalbet tà kannán giyán nu, ay sikka-anggam mà nga umbet se magpipinnaanggam tada pe. ³³ E Dios nga ittu ya gapu naya napiya nga aggur-uray tada kuma ya mangabul-bulun kadakayu ngámin. Amen!

Ya agpakumusta ne Pablo kadaya ngámin tolay ne Dios

16 Ay piyán ku wa ammuwán nu pe ye Febe, isa nga babay ya wagi tada ki angngurug, nga sumeseseng kadaya tangabubúlung na mangurug ka Cencrea. ² Anggamman nu kiya ilalbet na, ta ittu yán ya masápul kuwaan daya mangurug ke Apu Jesu-Cristo, áta mangurug lugud pe. Sengán nu kadaya ngámin na piyán na nga pakisengán kadakayu. Adu daya sinengán na nga tolay, ay sinummeng kiyà pe.

³ Ay pakikumusta dà kade Priscila se Akila nga magatáwa. Kabulun kuda pe nga magub-ubra ka mepanggap ke Jesu-Cristo. ⁴ Ay tagge dayán na mer-ánud kiya angngigdù da kiyà. Ay díkod magiyáman nà pà nang kitu kinuwa da, akkan nala nga iyà ya magiyáman nu di pe daya ngámin na tangabubúlung na mangurug ga akkan Judyu. ⁵ Ay kumusta pe kadaya mangurug ga mepagguurnung kaggída kiya balay da.

Ay kumustaan ku pe nge Epeneto nga pà-pàgan ku pe. Aggína ya nunna nga mangurug ke Cristo kadaya iAsia. ⁶ Pakikumusta dà pe ke Maria. Aggína pe ya isa nga magpaggus nga magubra ka panggap kadakayu wa mangurug. ⁷ Ay pakikumusta dà pe kade Adronico se Junia, nga pàdà a Judyu se pàdà pe nga bálud gapu ke Cristo. Am-ammu pà nang datu apostoles da, ay se nunna da nga nangurug ke Cristo may iyà.

⁸ Pakikumusta dà ke Ampliato, isa nga pà-pàgan ku wa opun ku nga mangurug ke Apu. ⁹ Ummán pe ke Urbano nga pàda tada nga magub-ubra panggap ke Cristo. Pakikumusta dà pe ke Estakis nga pà-pàgan ku wa opun ku. ¹⁰ Ay pakikumusta dà pe ke Apeles, nga isa nga napikkilán na mangurug ke Cristo, ay se kade Aristobulo wa tangabalay. ¹¹ Pakikumusta dà pe ke Herodion, nga isa pe nga pàdà a Judyu. Pakikumusta dà kadaya akkobung ne Narciso nga mangurug ke Apu.

¹² Kumusta pe kade Trifena se Trifosa nga magub-ubra pe mepanggap ke Apu. Ummán pe ke Persida nga pàgan tada nga wagi tada ke Cristo nga babay

nga nagagat magsirbi pe ke Apu. ¹³ Kumusta pe ke Ruffo, nga isa pe nga píli ne Apu, se kiya ina na nga bílang ina ku pe. ¹⁴ Pakumustaan ku pe de Asincrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas se kadaya ngámin na wawwági tada nga kabulun da. ¹⁵ Ay ummán pe kade Filologo se Julia se Nereo se itu wagi na nga babay, se ke Olimpás, ay se kadaya ngámin na tolay ne Dios nga kabbulun da.

¹⁶ Ay magkikinnumusta kayu ngámin na mangurug. Makikumusta kadakayu ngámin daya mangurug kanedi.

Ya agtaron tada kadaya manglípán kiya angngurug tada

¹⁷ Kagiyáman takayu kídí wawwági, nga taronan nu daya tolay ya mamagsisibna kadakayu se manipad kiya angngurug nu, gapu kiya angngalúsaw da kiya nesur-súru mi kadakayu kitun. Akkan kayu wa mebul-bulun kaggída. ¹⁸ Ata dayán na tolay, ay akkan wayya nge Apu Jesu-Cristo ya sir-sirbiyán da, nu di daya pagkapiyaán da kampela ngin nin ya at-atangyaan da. Ial-alílaw da daya tolay ya napiyár pà nang, gapu kadaya napiya nga agbàbànan da se ya angngasaba da. ¹⁹ Ay sikkaammu daya tolay kiya kinaligda naya angngurug nu ke Cristo, ay túya pagangammán takayu. Ay oray nu mapakuna, ay piyán ku nu kappiyáman nu ya mangwa kadaya napiya nga mà-màwa, se akkan kayu wa mear-arát kadaya nadakè. ²⁰ E Dios nga ittu ya paggayatán naya napiya nga agbubúlung tada, ay karuwan na nga abáan ne Sairu para kadakayu. Ay e Apu Jesu-Cristo kuma ya magtag-tagasingan kadakayu.

²¹ E Timoteo wa pàdà a magub-ubra panggap ke Apu, ay makikumusta kadakayu. Ay ummán pe kade Lucio, Jeson, se Sosipatro nga pàdà a Judyu.

²² Ay iyà e Tercio wa ittu ya pinagsúrát ne Pablo kídí ya súrát. Makikumusta ngà pe kadakayu wa pàdà a mangurug ke Apu.

²³ E Gayo wa ittu ya managsangaíli kiyà se kadaya pàda tada nga mangurug, ay makikumusta pe kadakayu. Ay ummán pe ke Erasto, nga sareru kídí ya íli, se Curto nga wagi tada, makikumusta da pe kadakayu kannán.

²⁴ E Apu Jesus kuma ya sumeng se magkallà kadakayu ngámin. Amen.

Ya ammadáyaw ne Pablo ke Apu Dios

²⁵ Maday-dáyaw we Dios nga ittu ya makabaal la mamaligda kadakayu kiya angngurug nu gapu kiya Napiya nga Dámag ga nebàbànan ku kadakayu panggap ke Jesu-Cristo. Ittu pe yán tu akkan na nepakammu nga palánu ne Dios kitun kam. ²⁶ Ngamay kídí yin, ay nepakammu win tu nán na kiya nesúrát ta bàbànan ne Dios kadaya ngámin na il-íli, ta senu mangurug da pe yin. Ay ittu yán ya piyán ne Dios nga akkan mataatay nga màwa.

²⁷ E Dios la ya sissa nga makammu ki ngámin. Ay
aggína lugud ya day-dayáwan tada ka áwan panda.
Màwa tada yán gapu ke Jesu-Cristo. Amen.

1 Corinto

1 Iyà e Pablo wa piníli ne Dios se pinagbalin na ka apostol ne Jesu-Cristo. Dakami se wagi Sostenes ya makin-súrát kídí, ² kadakayu wa tangabubúlung na mangurug ke Dios kannán Corinto, nga nekísi ne Dios ka pagbalinan na ka tolay na gapu ke Jesu-Cristo. Súrát mi pe idi kadaya ngámin tolay kadaya ngámin giy-giyán nga magday-dáyaw ke Jesu-Cristo nga Apu da, nga Apu tada pe.

³ Ay e Dios nga Ama tada se Jesu-Cristo wa Apu tada din nala ya magkallà kadakayu se mangap-kappiya kadaya ur-uray nu.

Daya pagkallà ne Cristo se daya midde na

⁴ Magiyáman nà peyapeyang ke Dios gapu kadaya pagkallà na kadakayu gapu kiya angngurug nu ke Jesu-Cristo. ⁵ Ta gapu ta neannúgut nu win ya uray nu ke Cristo, ay pinagbalin nakayu ka ummán ka nabà-náng kadaya ngámin na mepanggap kiya angngurug nu. Ay napasírib kayu pe kiya agbàbànan nu se kiya angngammu nu kiya kurug mepanggap ke Jesu-Cristo. ⁶ Ay nepas-pasnà kadakayu pe yin ya mepanggap ke Jesu-Cristo, ⁷ ay díkod áwan nu wa pagkur-kurárgan kadaya kababalin na masápul nu kiya aggidag nu kiya ilalbet kammin ne Jesu-Cristo wa Apu tada. ⁸ Aggína ya mamaligda kiya angngurug nu panda kiya ilalbet na kammin, ta senu áwan na nga mepabásul kadakayu kiyán na ilalbet kammin ne Apu Jesu-Cristo. ⁹ Kurug ga màwa yán, áta mapiyár re Dios kadaya ngámin na kagiyán na. Aggína ya nagayáb kadakayu nga pebul-bulunan na kiya An-anà na nga ittu we Jesu-Cristo wa Apu tada.

Ya nagsisibna datu mangurug ka surútan

¹⁰ Ay gapu kiya angngurug tada ke Apu Jesu-Cristo, ay makim-imallà à kadakayu wawwági nga magkikinn-awátan kayu din nin. Akkan kayu din na magsisibna. Magsissa kayu ka panggap se kiya panaggur-uray nu. ¹¹ Nán ku idi kadakayu wawwági, áta nadámag ku kadaya akkobung ne Cloe nga magsasáwad kayu kanu. ¹² Ata nán kanu daya duddúma kadakayu wa, “E Pablo ya surútan ku,” nán da, ay, “E Apolos ya surútan ku,” nán kanu daya duddúma pe. Ay, “E Pedro ya surútan ku,” nán kanu pe daya duddúma, ay, “E Cristo ya surútan ku,” nán kanu pikam pe daya duddúma. ¹³ Nagbal-baláki agpà nge Cristo ta? Wayya la nga iyà ya natay kitu krus gapu kadakayu! Wayya kayu wala nabawtisarán ka pasúrut ku!

¹⁴ Magiyáman nà ala ke Dios ta áwan ku wa binawtisarán kadakayu, malaksid dala de Crispo se Gayo. ¹⁵ Ay díkod áwan makekagi nga binawtisarán kuda ta senu magbalin da ka pasúrut ku. ¹⁶ Ay nadamdandam ku wa binawtisarán ku gáyám pe de Estefana nga tanga-balay. Ay áwan ku wa madamdandam min na sabáli nga binawtisarán ku. ¹⁷ Ata akkan mà wayya nga ya magbawtisar ya nangibonán ne Cristo kiyà, nu di ya mangibàbànan kiya Napiya nga Dámag ga mepanggap kaggína. Ay oray tu inagbàbànan ku, ay nalapat tala nga maawátan, nga akkan wayya nga ummán kiya agbàbànan daya nasírib ba tolay, ta senu ya kinapatag natu nàwa ke Cristo kitu krus, ay akkan mapsílán tu kinaturáy na kiya kinapiya naya agbàbànan ku.

E Cristo ya ammanakabalin ne Dios nga mangalà kadàtada

¹⁸ Daya mapánis ka áwan panda, ay nán da nga áwan sur-surbi naya Dámag ga mepanggap kitu nàwa ke Jesu-Cristo kitu krus. Ngamay kadàtada nga málà kiya pakabiyárgan ka áwan panda, ay ittu tun ya amm-anakabalin ne Dios. ¹⁹ Ata uwad da nesúrát ta bàbànan ne Dios nga nán na, “Dadàlan ku ya sírib daya nalaing nga tolay kídí ya kalawagán, ay se pagbalinan ku ka áwan sur-surbi daya lálain da,” nán na. ²⁰ Ay díkod áwan sur-surbi ya sírib daya mamasírib, ay oray pe daya nalaing kadaya lin-lintag se daya nalaing makipal-palagmán kadedi na ngin na al-algaw. Ata nepasingan ne Dios nga áwan kammala nga sur-surbi yin daya kinasírib daya mamasírib kídí ya kalawagán.

²¹ Ay gapu kiya sírib ne Dios, ay kinuwa na nga akkan mabaal daya nasírib ba tolay ya mangammu kaggína, áta tú da la nga patàran ya kinasírib da kampela ngin nin. Ay túya pininya ne Dios nga alà daya ngámin tolay nga mangurug kiya ibàbànan mi nga nán daya tolay nga áwan na nga sur-surbi. ²² Ata kadaya Judyu, ay tú da la nga sap-sapúlan ya nakas-kasdáaw wa gayát ka lánkit ka pagilasínán da nga kurug yán na bàbànan. Ay kadaya akkan Judyu, ay sap-sapúlan da daya ibílang da kampela ngin nin ka napatag ga sur-súru. ²³ Ngamay ya ibàbànan mi, ay ya Cristo nga natay kitu krus. Ay akkan kurugan daya Judyu yán na ibàbànan mi, ay túya mapabásul da. Ay daya akkan Judyu ay nán da nga áwan sar-sarut nayán na bàbànan. ²⁴ Ngamay kadaya duddúma nga Judyu se daya duddúma nga akkan Judyu, nga naayabán ne Dios sin ka tolay na, ay

e Cristo wa nelansa kitu krus ya ammanakabalin se sírib ne Dios. ²⁵ Ata ya kuk-kuwaan ne Dios nga áwan sar-sarut ta nán daya akkan mangurug, ay napà-patag ngam ya kinasírib daya kasíribán na tolay. Ay se ya nán da nga nakúráng nga ammanakabalin ne Dios, ay natù-turáy may daya katurayán na tolay.

²⁶ Lam-lamtan nu kod wawwági nu wà ummán nu kitun, kitu inaggayáb ne Dios kadakayu. Man-manu kadakayu tu ibíláng daya tolay kídi ya kalawagán ka nasírib onu naturáy, se man-manu pe daya ibíláng da ka nangátu kadakayu. ²⁷ Ngamay gurátan ne Dios nga piliyán daya áwan sar-sarut nga nán daya tolay ta senu mabàla daya mamasírib. Piníli na pe daya nakapsut ta senu mabàla daya magkuna nga nabílag da. ²⁸ Ay daya ban-bánag ga irupat daya tolay kídi ya kalawagán se daya ibíláng da nga ur-úray, se daya ban-bánag ga akkan da pikam nammuwán, ay ittu dayán daya piníli ne Dios nga usaran na nga mamagbalin ka áwan sur-surbi daya ban-bánag ga ibíláng daya tolay kídi ya kalawagán ka napatag. ²⁹ Ta senu áwan tolay ya makapagpasindáyaw kiya àráng ne Dios. ³⁰ Ta aggína ya naggayatán naya baru wa biy-biyág tada gapu ke Cristo. E Cristo ya nakammuwán tada kiya sírib ne Dios. Ay aggína pe ya namagbalin kadàtada ka namáru ki àráng ne Dios, ay se aggína pe ya mamagbalin kadàtada ka áwan bas-básul, ta aggína ya nibli nga nagikáru kadaya bas-básul tada.

³¹ Ay díkod gapu kadedi ya kinuw-kuwa ne Cristo, ay nàwa kurug tu nán naya nepesúrát ne Dios nga, “Daya maminya nga magpasindáyaw, ay daya kinuwa ne Apu wala daya ipasindáyaw da,” nán na.

Tu inagbàbànan ne Pablo

2 Ay kitu neà-angay ku wawwági nga mangibàbànan kadakayu kiya bàbànan ne Dios mepanggap ke Cristo, ay akkan wayya naunag tu nangngibàbànan ku, ay se akkan wayya nga nasulit maawátan datu kinag-kagi ku. ² Ata linam-lammat ku nga tittu ya mepanggap ke Jesu-Cristo se ya gapu nату nekatay na kitu krus tu ibàbànan ku kadakayu. ³ Ittu tu kitu kaatán ku kannán giyán nu nga magbàbànan, ay ummán nà ki magpir-pirpir ra malídug pànanng kiya kagiyan ku. Ay ammù pe nga áwan ku wa mabà-baal. ⁴ Ay tu inagbàbànan ku, ay nalapat tala nga maawátan. Akkan pe ya nasulit maawátan datu kinag-kagi ku. Nagpinnoray yà ala kiya ammanakabalin naya Ispiritu ne Dios, ta piyán ku nga mammuwán datu maggigina kiyà, nga gapu wala kiya ammanakabalin na tu inagbàbànan ku. ⁵ Ay kinuwà ya ummán kitun ta senu akkan gapu kiya kinasírib naya isa nga tolay ya angngurug nu, nu di gapu kiya ammanakabalin ne Dios.

Tu palánu ne Dios

⁶ Ay nu kadaya napikkilán na mangurug gin ya pangibàbànanan ku, ay naunag pe ya kag-kagiyan ku. Ngamay akkan wayya ummán kiya sírib daya tolay onu daya agtuturáy kídi ya kalawagán, ta pumanda

mà dayán. ⁷ Ay ya nán ku kídi nga ibàbànan ku, ay ittu ya sírib ne Dios nga akkan na nga nepak-pakammu nga palánu na nga kuwaan kitun kam, oray kitu akkan pikam nàwa idi ya kalawagán. Pinalánu na yán ta senu mepagbiyág tada kaggína nga siddadáyaw. ⁸ Ay áwan kadaya agtuturáy kídi ya kalawagán ya makammu kídi ya sírib na. Ata nu ammu da kuma, ay akkan da kuma nga nelansa ya kadayáwan na Apu kitu krus. ⁹ Atán ya nán naya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga mepanggap kiyán, nga nán na,

“Ya akkan pikam nasingan daya tolay se akkan da pikam nagina, ay se áwan kiya lammat da nga ittu ya màwa, ay ittu ya nesagána ne Dios kadaya maminya kaggína.”

¹⁰ Ngamay gapu kiya Ispiritu ne Dios nga nebon na kadàtada, ay nammuwán tada yanin na palánu ne Dios. Ata áwan na di ammu naya Ispiritu ne Dios. Ay oray ya lammat ne Dios, ay ammu na.

¹¹ Awan sabáli ya makammu kiya lam-lammat naya isa nga tolay nu di aggína kampela ngin nin. Ay ummán pe, nga ya Ispiritu ne Dios kampela ngin nin pe ya makammu kiya atán kiya lam-lammat ne Dios. ¹² Ay ya Ispiritu wa nidde kadàtada, ay akkan wayya ummán kiya ispiritu wa atán kadaya mamasírib ba tolay kídi nga kalawagán, nu di ya Ispiritu ne Dios kampela ngin nin, ta senu mammuwán tada daya ngámingámin na idde ne Dios nga pagkallà kadàtada.

¹³ Ay díkod, ya agtù-tùgud mi, ay akkan na ummán kiya agtùgud daya tolay kídi ya kalawagán, nu di ummán kiya piyán naya Ispiritu ne Dios. Ata daya kagkagiyan mi mepanggap ke Dios kadaya tolay nga niddán kiya Ispiritu ne Dios, ay daya ikagiyan naya Ispiritu ne Dios kampela ngin nin. ¹⁴ Ngamay kadaya tolay ya akkan itur-turayán naya Ispiritu ne Dios, ay akkan da nga pagangammán daya kagiyan naya Ispiritu ne Dios, áta nán da nga áwan na sar-sarut. Ay akkan da pe ya maawátan dayán, áta dayán nala nga petur-turayán kiya Ispiritu ne Dios ya mabalin na maka-awat. ¹⁵ Ay daya tolay ya petur-turayán kiya Ispiritu ne Dios, ay ammuwán da dayán. Ngamay daya duddúma, ay akkan da maawátan dayán. ¹⁶ Ata nán na kiya bàbànan ne Dios nga,

“Awan tolay ya makammu kiya lam-lammat ne Apu Dios. Awan ya mabalin na magtuldu kaggína,” nán na. Ngamay maawátan tada dedi, áta atán kadàtada ngin ya panaglam-lammat ne Cristo.

Ya agpapáda daya magsir-sirbi ke Dios

3 Ay díkod wawwági, akkan takayu maamomanán nga ummán kiya akiamomán ku kadaya petur-turayán kiya Ispiritu ne Dios sin, nu di ummán kiya akiamomán ku kadaya tolay nga akkan da pikam nigsán ya dadán na katutolay da. Arig nu pikam ya an-anà kiya angngurug nu. ² Tu inangngisúrù kadakayu kitun, ay ummán takayu wala ka pinaggátas, ta akkan kayu pikam makakkán ka nakulnit ta akakkanan. Ay oray kídi, ay árig ga akkan nu pikam mabaal ya mangán ka nakulnit. ³ Nán ku kiyán áta ikur-kurug nu pikam daya

dadán na katutolay nu. Masissingan nala yán, áta magasiásil kayu se magsasáwad kayu. Ummán kayu pikam kadaya tolay ya akkan na mangurug. ⁴ Nán ku wa ummán kayu kadaya tolay ya akkan mangurug, áta nán daya duddúma kadakayu wa, “E Pablo ya surútan ku,” ay nán daya duddúma nga, “E Apolos ya surútan ku,” nán nu.

⁵ Inna nge Apolos se iinna ngà ka nán nu ta! Nagpáda kami mà a bobonan nala ne Apu. Ay túya gapu kiya angngisúru mi, ay nangurug kayu ke Jesu-Cristo. Ngamay niddán nakami ye Apu ka ubra naya isaisa kadakami kampela ngin nin. ⁶ Ata iyà ya árig ga nagmúla, ay e Apolos ya árig ga nagsibug kiya nemúlà. Ngamay e Dios ya mamaabay kadaya múla. ⁷ Ay díkod, akkan ya nagmúla se ya nagsibug ya napatag, nu di e Dios, ta aggína ya mamaabay kiya múla. ⁸ Ay sissa ya panggáp daya nagmúla se iya nagsib-sibug. Ay se nagpáda da pe nga tangdánan ne Dios sigun kampela kiya naggubra da ngin. ⁹ Ta nagpáda kami mà nga pagubraan ne Dios kadakayu wa árig komán na.

Ya panagbalay kiya árig balay ne Dios

Ay árig nu pe ya balay ne Dios nga pabalay na kadakami. ¹⁰ Gapu kiya kabailán ku wa nidde na gapu kiya kinamáru na, ay iyà ya bílang nalaing nga apu daya magbalay. Iyà ya nangippáy kiya pangadigiyán naya balay, ay daya duddúma ngin ya mangipasikád kiya balay. Ay kadayán na magbalay, ay masápul la naligda ya ammalay da. ¹¹ Ay idi ya árig balay ne Dios, ay e Jesu-Cristo ya árig angngadigiyán naya balay. Aggína tu nebàbànan mi kadakayu. Ay áwan sabáli yin na angngadigiyán. ¹² Ay adu daya árig mepamalay kidi ya árig balay ne Dios. Atán daya mangikapat ka aruminta nga balitù, ay atán daya mangikapat ka aruminta nga bága onu daya napatag ga batu. Ngamay atán da pe ya mangikapat ka aruminta nga káyú se búlu se daya tabbang ngala. ¹³ Ngamay mepassingan nu wà ummán natu inagbalay natu isaisa kaggída, nu iya algaw wa ilalbet kammin ne Cristo. Ata ya kasidug datu urúray ya kinuwa datu nagbalay ya pakasinnán nu wà ummán natu inubra natu isaisa kaggída. ¹⁴ Ay nu akkan masidug tu nekapat naya isa tolay kitu angngadigiyán, ay atán tangdán na. ¹⁵ Ngamay ya tolay ya masidug tu nekapat na, ay áwan na nga tangdán ngamay aggína ay málà. Iyán nala ta ummán ka nakalísi yala ka apuy nga áwan na natag-tagmit.

¹⁶ Akkan nu ammu ta, nga dakayu ay árig nu ya balay ne Dios. Mag-agyán mà kadakayu ya Ispiritu na! ¹⁷ Ay díkod, nu inna ya mangdadál kiya balay ne Dios, ay dadàlan pe ne Dios. Ata yán na balay ne Dios, ay kuwkuwa na kampela ngin nin. Ay dakayu kam yán na árig balay na.

Ya nasírib kiya agsisíngan ne Dios

¹⁸ Ay akkan nu din na ug-ogan ya baggi nu kampela ngin nin. Nu atán kadakayu ya magkuna nga nasírib kiya pagsisinnán daya tolay kidi ya kalawagán, ay

magbalin kuma nga ummán ka ang-ang kiya pagsisinnán da, ta senu magbalin ka kurug ga nasírib kiya agsisíngan ne Dios. ¹⁹ Ata áwan na nga sur-surbi ke Dios ya ibílang daya tolay kidi ya kalawagán nga kinasírib. Ta nán na kiya nesúrat ta bàbànan ne Dios nga, “Ya agmasírib daya tolay, ay ittu ya paniliwán ne Dios kaggída kampela ngin nin,” nán na. ²⁰ Ay nán na pe nga, “Ammu ne Apu nga daya lam-lammat daya nasírib ba nán daya tolay, ay áwan na kammala ngin nin na sur-surbi,” nán na.

²¹ Ay túya akkan kayu din na magpasindáyaw oray nán nu wa nasírib ya tolay ya sur-surútan nu. Ata nidde ne Dios mà ya ngámingámin kadakayu. ²² Túya nebon nà a magtùgud kadakayu. Ay ummán pe kiyán de Apolos se Pedro. Bílang nga nidde ne Dios kadakayu ya ngámin na kalawagán. Nidde na pe ya biyág nu, ay se ya pannakatay naya baggi nu, ay ipalúbus pe ne Dios. Ay oray daya mà-màwa kadakayu kidi se oray pe daya mà-màwa pikam, ay kuwkuwa nu ngámingámin dayán. ²³ Ay kuwa nakayu ne Cristo, ay e Cristo ay kuwa ne Dios.

Ya akkan ta nga angguwes kadaya kasittolay ta

4 Ay ibílang dakami kuma ngala nga bobonan ne Cristo se piyáran na, nga mangipak-pakammu kidi ya akkan pikam ma nepak-pakammu kitun. ² Ay ya isa tolay nga pagpiyáran, ay masápul la mapiyár peyapeyang kadaya masápul la mà-màwa. ³ Ay áwan nala kiyà oray guwes na dà. Ay akkan ku pe ya pagan-anu ya angguwes daya maragbus-bustigár ka panggáp kiyà, áta oray iyà mismu, ay akkan ku maguwesán ya baggi kampela ngin nin. ⁴ Ata áwan ku ammu wa di kinuwa kadaya masápul la kuwaan ku kiya agsirbi ke Apu. Ngamay akkan ku wayya piyán kagiyán na áwan ku wa bas-básul. Ta e Apu wala ya makammu wa mangguwes kiyà.

⁵ Ay túya akkan kayu tagapab-pabásul kadaya kasittolay nu, kiya akkan na pikam ma itu oras na. Idaggán nu wala ya algaw wa ilalbet kammin ne Apu, ta aggína ya mangiwada kadaya ngámin na nesir-sirù kidi nga nadakè se daya ngámin na lam-lamtan ta nga kuwaan. Ay ittu yán ya ammadáyaw ne Dios kadaya tolay, sigun kadaya kinuwkuwa da nga napiya.

Daya napà-pàyanán daya apostoles ne Cristo

⁶ Kadakami se Apolos ya pagpangarigán kun kiya kagiyán ku kadakayu wawwági, ka angngisúru kadakayu nga áwan nu din na pagdudúmán se áwan nu din na ipasindáyaw kadaya tolay nga surútan nu. Surútan nu din nala ya nán ne Dios kiya nesúrat ta bàbànan na ka mepanggáp kidi. ⁷ Inna ya nanguna nga mabalin nu wa pagdudúmán daya tolay ta! Wayya la nga akkan na e Dios ya nangidde kiya ngámin na atán kadakayu! Ay tura nu lugud da ipasindáyaw dayán, nga ummán nin ka áwan nangidde kadayán na atán kadakayu!

⁸ Awan nu tutu wala masápul gáyám min gane! Nabànáng kayu gáyám pe yin, gane! Nakapagári kayu mà pe yin oray áwan kami! Ay napiya kuma nu kurug ga ári kayu win á, ta senu mepagári kami kadakayu. ⁹ Ata kiyà kampela ngin nin, ay pininya ne Dios nga dakami nga apostoles ya magbalin ka kababaán kadaya ngámin tolay. Arig kami kadaya tolay nga ya kapanísán da ay mapatay kiya pagmar-marngán daya tolay. Sisinnán dakami daya ngámin tolay se daya anghel ne Dios. ¹⁰ Ay gapu kiya angngikurug mi ke Cristo, ay ittu ya angnguna daya tolay nga ang-ang kami. Ngamay dakayu, ay nasírib kayu kid mà in ka panggap ke Cristo! Nakapsut kami nga nán daya tolay, ngamay nabílag kayu kid din. Iruptat dakami, ngamay dakayu kid ya day-dayáwan da. ¹¹ Nanggayát kitun panda kídi, ay maaw-awanán kami, pasuráy akkan kami pikam makenum. Ay pasuráy áwan mi paglilíyán. Ay áwan mi pe ammu wa patudúgán. Ay se par-parigátan dakami pe. ¹² Ay nagrígát kami pe ya nagubra kampela ngin nin. Nu ug-ogan dakami, ay ikar-karárag mida ngala. Nu par-parigátan dakami, ay itur-turad mi ngala. ¹³ Nu pad-padásán dakami, ay sungbátan mida ngala ka napiya. Ay ya árig mi kídi ya kalawagán ay gamà, ta ibílang dakami daya tolay ka áwan sur-surbi.

¹⁴ Ay akkan ku ittu agsúrát kídi kadakayu ta pamàlà kadakayu, nu di ittu ya pagtuldu kadakayu nga ummán ka annánà ku nga pà-pàgan ku. ¹⁵ Ta sissa ngà mà a ummán nu ka kurug amaan oray adu tutu wala daya mangigadágad kadakayu win kiya angngurug nu. Ata iyà mà ya nunna nga nangibàbànan kadakayu kiya Napiya nga Dámag mepanggap ke Cristo nga ittu pe ya gapu naya inangngurug nu kaggína. ¹⁶ Ay túya makim-imallà à a mangagi kadakayu nga taldan nu kuma daya nepas-passingan ku kadakayu se datu kinuw-kuwà. ¹⁷ Ay ittu ya gapu na pe nga nebon ku we Timoteo kannán. Aggína ya bílang an-anà ku ke Apu nga pà-pàgan ku se piyáran ku pe. Aggína ya mangipad-padamdam kadakayu kiya kabiy-biyág ku kiya angngurug ku ke Cristo, nga ittu pe ya isur-súru kadaya kap-kapilya ki oray wà na nga giyán na kapannán ku.

¹⁸ Ammù nga atán daya magpas-pasindáyaw, ta dalínán da nu akkan nà umang nga maggagáyám kannán nin. ¹⁹ Ngamay nu ipalúbus ne Apu, ay makaru wà nga umbet, ta senu iyà kampela ngin ya mangammu nu wà ummán kurug ya mà-màwa dayán na tolay ya magpas-pasindáyaw, ta tura adu kanu daya kag-kagiy-an da. ²⁰ Ata ya angngituráy ne Dios, ay akkan mammuwán kiya agbàbànan ngala, nu di kadaya mà-màwa gapu kiya angngurug ta.

²¹ Nágan naya pì-piyán nu wa kuwaan ku nu umbet tà? Magallang kadakayu onu mangipassingan kiya amminyà kadakayu se ya kinamárù?

Ya kapanísán daya mangwa ka nadakè

5 Ay naginà tutu wala ya dámag, nga atán ya nadakè pà-pànang nga kuk-kuwaan daya duddúma kadakayu. Ta atán kanu kadakayu ya dala-

dágan na ya naniyumán kaggína. Ay oray daya akkan nadiosán na tolay, ay akkan da kam agpà ala nga kuwaan yán! ² Pagpanakitán nu kuma yán na kinuwa naya isa kadakayu, ngamay tura nu mán kammin na pagtangsit. Ay tura nu di pataláwan yán na tolay ta! ^{3,4} Ata oray nu áwan nà kiya giyán nu, ay ummán ka atán nà kam, áta nepakammù mà in ya uray ku mepanggap kiya kapanísán nayán na tolay ya mangwa ka ummán kiyán na nadakè. Ammù nga umannúgut pe yán kiya piyán ne Apu Jesus. Ay kiya agguurnung nu, ay mepagataatán ya lammat ku kadakayu. Ay atán pe kadakayu ya ammanakabalin ne Apu Jesus, ⁵ ay túya idde nu wala ke Sairu yán na tolay, ta senu e Sairu wala ya mangdadál kiya baggi na, ta senu mapagmut na ya uray na, ay senu alà pe ne Apu Jesus nu umbet kammin nga mangalà kadàtada.

⁶ Magpas-pasindáyaw kayu ngamay nadakè mà ya ipas-pasindáyaw nu! Akkan nu wa am-ammu nga, “Ya bittì ala nga pamalbád, ay annung na nga palbadan ya oray adu wa limmug ga arína!” ⁷ Ay pandanán nu lugud din ya agbas-básul nu, ta senu mapabaru kurug gin ya kinatutolay nu. Ay díkod, kurug ga meárig kayun kiya bar-baru wa limmug ga arína nga áwan na ngin pe ya pamalbád. Ata nebasu we Cristo win, nga ittu tu árig pagbasu tada nga karneru gapu kadaya bas-básul tada. ⁸ Ay díkod tú idi lugud din ya kuwaan tada. Ippà tada ngin daya dadán na gagángay tada ummán kadaya nadakè a kuk-kuwaan tada, se daya nadakè a aglam-lammat tada. Ya napiya nga aglam-lammat se kuk-kuwaan kuma ya atán kadàtada ngin.

⁹ Ay sinurátan takayu win nga akkan kayu mebul-bulun kadaya marannaládag. ¹⁰ Ay ya nán ku kitun na akkan nu kebul-bulunán, ay akkan wayya nga daya tolay kídi ya kalawagán na akkan mangurug ga marannaládag onu daya naágum, se daya magtak-tákaw onu daya umapu kadaya an-anítu. Akkan aggída tu nán ku kitun, áta mataláwan nu wala dayán nu magtálaw kayu kídi ya kalawagán. ¹¹ Ta ya nán ku kitun na súrát ku, ay ya akkan nu wa akibul-bulun kadaya tolay ya makiwagi kadakayu wa mangurug, ngamay akkan da unगतán ya manaládag. Akkan kayu mebul-bulun kadaya naágum, ay se daya sinan diy-diyos pe daya day-dayáwan da. Ay se daya maragtak-tákaw se daya mamad-padakè kadaya kasittolay da, se daya maging-inglaw. Oray nán da nga wagi dakayu ki angngurug, ay akkan kayu wa mebul-bulun kaggída, ay se akkan kayu wa mepangán pe kaggída.

¹² Ata áwan ku wayya nga rabbang nga mangguwes kadaya akkan tada nga kamungayán. Ngamay akkan kadi nga dàtada ya makin-rabbang nga mangguwes kadaya kapáda tada nga mangurug? ¹³ E Dios sala ya makin-rabbang nga mangguwes kadaya akkan tada nga kamungayán. May nán naya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga, “Pataláwan nu ya nadakè a tolay ya mepagguurnung kadakayu,” nán na.

Ya kuwaan ta nu atán ríri ta kiya páda ta nga mangurug

6 Ay nu atán ya ríri naya isa kadakayu kiya wagi na, ay akkan nuda idarum kadaya akkan na mangurug. Ya masápul la màwa kuma, ay daya tolay ne Dios kampela ngin nin ya mangdisidir kaggída. ² Akkan nu kadi ammu nga daya tolay ne Dios ya mangguwes kadaya tolay kídi ya kalawagán nu umbet ya oras na? Ay nu dakayu ya mangguwes kadaya tolay kídi kalawagán ni, ay tura nu akkan madisidir ya bittì ala nga ríri! ³ Ay akkan nu kadi ammu nga dàtada pe ya bílang nga mangguwes kadaya anghel? Ay tú agpà in kadaya mà-màwa kídi ya agbiy-biyág tada. ⁴ Ngamay tura nu lugud tagge la nga ippan kadaya akkan mangurug ya bibittè a ríri nu! ⁵ Ay tura kayu akkan mìpat ta! Awan nád dala oray isa kadakayu wa mangurug ya makammu mangdisidir kadaya ríri daya páda nu wa mangurug kampela ngin ta! ⁶ Ta tura nu lugud padisidir kadaya akkan mangurug ya ríri naya isa kadakayu kiya wagi na!

⁷ Ay oray ya anngidarum nu kiya wagi nu, ay masissingan nin na naábà ya anngurug nu win. Akkan nád napi-piya nu iturad nu wala ngin oray irupat dakayu se ditán nu wala ngin oray kul-kultit dakayu? ⁸ Ngamay mapaanna mà pe yin ya aggiturad nu, ay dakayu mà kam ya mangirupat kadaya páda nu wa mangurug, ay se kul-kultit nuda pe!

⁹ Akkan nu wa ammu, nga áwan ya makappan kiya pangiturayán ne Dios kadaya maragbásul? Ay túya akkan kayu wa masábag ki aglammat nu. Akkan makappan daya makidal-daládag se daya maggaattáwa nga pabeg lalláki onu pabeg babbay, ay se daya magday-dáyaw kadaya sinan diy-diyos. ¹⁰ Ay se daya maragtákaw, daya tirung se daya naágum onu daya mamad-padakè kadaya kasittolay da, ay se oray pe daya maging-inglaw. Ay tú dayán daya tolay ya akkan meráman kiya pangiturayán ne Dios. ¹¹ Ay atán da kadakayu daya ummán kadayán kitun, ngamay kídi yin ay nabguwán kayu win kadatun na bas-básul nu, se nekísi nakayun ne Dios, ay se nebílang nakayu win ka áwan bas-básul gapu kiya nakiapu nu ke Apu Jesu-Cristo se gapu kiya Ispiritu ne Dios.

Ya kearígán tada nga mangurug

¹² Ay atán daya manguna nga áwan meallang kadaya tolay se mabalin tada nga kuwaan ya ngámin, oray nágan na. Ngamay akkan ta mà pagkapiyaán ya ngámin, ay se akkan ku pe piyán ya mebílang ka asassu daya pan-panda ngala. ¹³ Ay atán da nga magkuna nga, "Kanan ta daya akakkanan ta ittu ya masápul naya sinay ta, ay se ya sinay ta, ay para kadaya akakkanan ya surbi na." Ay kurug yán, may dadàlan ne Dios mà dayán nu isa ngalgaw. Ay se ya tolay, ay akkan kinuwa ne Dios nga mangwa kadaya nadakè ummán kiya manaládag, nu di na nga kinuwa nga magdáyaw kuma ke Jesu-Cristo. Ay túya masápul la peturayán pe ke

Jesu-Cristo ya tolay, áta aggína ya masápul na. ¹⁴ Ay nu isa ngalgaw, ay paltuwan nitta nge Dios, nga ummán kitu inammaltu na ke Jesu-Cristo gapu kiya ammanakabalin na.

¹⁵ Ay akkan nu kadi ammu nga árig tada ya parte naya baggi ne Cristo nu mangurug ta kaggína. Ay díkod, akkan mabalin kadàtada ya umatangya kadaya púta, áta ummán ka metangabaggi kiya púta ya parte baggi ne Cristo nu ummán kiyán. Maddi tutu wala nga mabalin yán. ¹⁶ Akkan nu wa ammu ta, nga nu meallay kayu kiya púta, ay bílang nga metangabaggi kayu kaggína? Ata atán ya nán naya nesúrat ta bàbànan ne Dios nga nán na, "Daya duwa, ay magbalin da ka sissa nga baggi," nán na. ¹⁷ Ngamay daya mangiannúgut tutu wala kiya uray da ke Apu, ay bílang sissa ya uray da se Apu.

¹⁸ Ay díkod, adayuwánan nu daya nadakè a kukkuwaan daya lalláki se babbay. Ya tolay ya makabásul ka mepanggap kídi, ay nakabásul kiya baggi na kampela ngin nin pe, áta sabáli ya nangisurbiyán na kiya baggi na. Daya duddúma nga pakabasúlán, ay akkan na ummán kiyán ya màwa na kiya baggi tada. ¹⁹ Akkan nu madamdamin ta, nga ya baggi nu, ay ittu ya pag-agyanán naya Ispiritu ne Dios, nga ittu ya nebon na kadakayu! Ay túya akkan dakayu kampela ngin ya makin-kuwa kiya baggi nu. ²⁰ Ata árig nu ya ginátang na ngin na kuw-kuwa na. Ay nangína pà-pànanng ya pinagbáyad na. Ay túya, usaran nu lugud ya baggi nu kiya pakedayáwan kampela ngin nin ne Dios.

Ya mepanggap kadaya áwan pikam atáwa se daya natátawán nin

7 Ay nu mepanggap kitu saludsud nu kitu súrát nu, ay tú idi ya sungbát ku: Napiya pe nga akkan tagge mangatáwa ya isa nga laláki. ² Ngamay, ta senu malilíán na ya pakabasúlán na mepanggap kadaya babbay, ay masápul la mangatáwa. Ay ummán pe kadaya babbay, masápul la mangatáwa da pe. ³ Ay kadaya magatáwa, ay masápul la idde naya isaisa kaggída ya masápul naya atáwa na. ⁴ Ata ya babay, ay akkan aggína ngin ya makaammu kiya baggi na kampela ngin nin, nu di ya atáwa na. Ay ummán pe kiya laláki, akkan aggína ngin ya makaammu kiya baggi na kampela ngin nin, nu di pe ya atáwa na. ⁵ Ay akkan da kuma nga iallang ya baggi da kiya isaisa kaggída. Ay oray da la kaligpanán ya isaisa kaggída nu iya agkar-karárag da, sigun kiya pagamomanán da. Ngamay magallay da kammin nu mabalin yán ta senu akkan ipar-parò ne Sairu da nu akkan da meturdán ya piyán naya baggi da.

⁶ Ay akkan ku ittu anngagi kídi kadakayu ta ipapílit ku nga maggaattáwa kayu, ngamay pangipalúbus ku nu ittu ya kapanunútán nu kampela ngin nin. ⁷ Ya pìpiyán ku kuma, ay ummán kayu din kiyà. Ngamay akkan tada mà a sangapáda nga niddán ne Dios ka kabailán tada mepanggap kídi, áta nagbal-baláki ya kabailán na nidde na kiya isaisa kadàtada.

⁸ Ngamay tú idi ya kagiyan ku kadakayu wa áwan pikam ma atáwa se kadakayu nga bubbúkud: Napi-piya kadakayu nu akkan kayu tagge mangatáwa nga ummán kiyà. ⁹ Ngamay nu akkan nu maanúsán, ay mangatáwa kayu wala ngin ta napi-piya ngala ngin yán may iya meparò kayu wa makabásul kiya lammát nu ka panggap kiya piyán naya baggi nu.

¹⁰ Ay tú idi ya bílin ne Apu nga kagiyan ku kadaya tolay ya nangatáwa ngin. Ay akkan din na magadi daya babbay kadaya attáwa da. ¹¹ Ngamay nu magadi ya babay, ay masápul la akkan makiatáwa ngin. Ay nu akkan, ay mawe makitoli kitu atáwa na. Ay ummán pe kiyán kadaya lalláki. Akkan da nga igsán ya atáwa da.

¹² Ay kadaya duddúma pe, ay tú idi ya makagi ku kampela ngin nin. Nu akkan na mangurug ke Cristo ya atáwa naya isa nga laláki nga mangurug ke Cristo, ay akkan na kuma nga igsán ya atáwa na, nu di da kuma nga itul-túluy ya aggatáwa da, basta malagpat ya babay. ¹³ Ay páda na pe kadaya mangurug ke Cristo wa babbay, nga oray akkan na mangurug ke Cristo ya atáwa da, nu malagpat da nga mangobung kaggída, ay akkan da kuma nga magadi. ¹⁴ Ata mapagbalin ne Dios ka tolay na ya akkan mangurug nga laláki gapu kiya angngurug naya atáwa na ke Cristo. Ay páda na pe kiya babay, oray nu akkan mangurug, ay mapagbalin pe ne Dios ka tolay na gapu kitu laláki nga mangurug ke Cristo. Ata nu akkan mapakuna, ay mebíláng annánà daya akkan mangurug daya annánà da. Ngamay ya kurug na ay napatag mà ke Dios daya annánà da.

¹⁵ Ngamay nu magadi ya akkan mangurug ga atáwa naya mangurug ke Cristo, ay ditán nala ta senu siwwawaya ngin daya mangurug ga atáwa da. Ata pinangurug nitta mà nge Dios ta senu pumiya daya ur-uray tada. ¹⁶ Ipalúbus nuda ngala nga magadi ta akkan nu mà wayya nga ammu nu mapangurug nuda.

Ya mepanggap kiya kapàyanán tada kitun

¹⁷ Ay oray kawà na nga giyán daya tangabubúlun na mangurug, ay tú idi ya itù-tùgud ku kaggída, nga nu mangurug da ngin, ay akkan da tagge ulissan ngám-ingámin ya kapàyanán da nga netudin ne Apu kitu akkan da pikam ma inangngurug. ¹⁸ Nu nakúgit tin ya isa nga tolay gapu ta ittu tu lintag da, ay se yala nga nangurug, ay ditán nala ngin. Ay ummán pe, nu akkan pikam nagpakúgit ya tolay kitu inangngurug na, ay ditán nala pe yin. Akkan na tagge lam-lamtan ya magpakúgit. ¹⁹ Ata áwan dúma naya magpakúgit se akkan, áta akkan ittu yán ya napatag, nu di ya angngikurug tada kadaya bil-bílin ne Dios. ²⁰ Ay díkod, nu nágan naya kasasáad naya isa nga tolay kitu inangngurug na ke Jesu-Cristo, ay akkan na tagge nga ulissan ngám-ingámin.

²¹ Ay oray nu asassu kayu kitu inangngurug nu, ay ditán nu wala ngin. Ngamay nu atán nala waya mu wa akkan magasassu win, ay akkan kayu tagge lugud magasassu win. ²² Ata oray nu asassu kayu kitu inangngayáb ne Cristo kadakayu, ay bíláng nu ya akkan

asassu. Ay daya akkan asassu kitu inangngayáb ne Cristo kaggída, ay ummán da ka asassu, áta bíláng da ya asassu ne Cristo win. ²³ Nangína pà-pànanng ya bátug pinanggátang ne Dios kadakayu. Ay túya akkan kayu paasassu kadaya tolay yala nga apu. ²⁴ Ay lugud wawwági, nu nágan tu nekatúkád nu wa katutolay nu kitu inangngayáb ne Dios kadakayu, ay ittu kammin ya surútan nu, may magpinnoray kayu ke Dios.

Ya mepanggap kadaya bubbúkud se daya akkan pikam nangatáwa

²⁵ Ay nu mepanggap kadaya áwan pikam ma atáwa, ay áwan nebílin ne Apu Jesu-Cristo. Ay oray nu mapakuna, ay ikagi ya ur-uray ku kampela ngin nin ka mepanggap kídi. Oray ta e Dios mà ya nangidde kiya sírib ku gapu kiya kinamáru na. Ay túya nán ku wa makurug pe daya kagiyan ku panggap kídi.

²⁶ Kiyà kampela ngin nin, gapu kadaya kapar-parigátan na mà-màwa ngin, ay napi-piya nga akkan tagge mangatáwa daya áwan pikam ma atáwa. ²⁷ Ngamay nu nelaw-át da nga nangatáwa ngin, ay akkan da nga igsán ya atáwa da. Ngamay nu áwan nu pikam atáwa, ay napi-piya nu akkan kayu tagge magsápul ka atáwa nu. ²⁸ Ngamay oray mán nu mangatáwa kayu, ay akkan kayu wayya nga magbásul. Ay páda na pe kadaya babbay, nu makiatáwa da, ay akkan pe wayya nga básul yán. Ngamay ad-adu ya kariribuán da kídi ya kalawagán daya nat-átawán, ay túya gapu na nga inagkunà kídi ta senu malisiyán nu dayán.

²⁹ Ay ya gapu naya agkunà kídi wawwági, ay gapu ta abibbà in ya oras nga aggiddag tada kiya ilalbet kammin ne Apu Jesus. Ay túya manggayát kídi yin, daya atán atáwa ay magbiyág da nga ummán ka áwan atáwa. ^{30,31} Ata idi ya kalawagán se daya atán kídi ay pumanda da ngámin. Ay túya daya magpannakit kídi, ay ibíláng da nga akkan da magpannakit. Ay se daya makang-anggam, ibíláng da pe nga akkan da maganggam, ay se daya gumà-gátang, ay ibíláng da nga akkan da kuw-kuwa daya ginátang da. Ay ummán pe kadaya magkap-kapiya kadaya atán kídi ya kalawagán, ibíláng da ngala ngin na áwan netul-túl-ung kaggída daya atán kídi ya kalawagán.

³² Nán ku kiyán a, ta piyán ku nu áwan nu wa ilídug.

Daya áwan atáwa, ay tittu ya ipàwa ne Dios kaggída ya ilídug da. Ya lam-lamtan da, ay nu mapaanna ya ammaanggam da ke Apu. ³³ Ngamay nu daya nat-átawán na lalláki, ay akkan da nga melingling ya ubra da kídi ya kalawagán ta senu mapaanggam da pe daya attáwa da. ³⁴ Ay díkod, duwa ya lam-lamtan da. Ay ummán pe kadaya nat-átawán na babbay, masápul la daya ubra da kídi ya kalawagán ya atangyaan da, áta piyán da nga paanggamman daya attáwa da. Ngamay kadaya babbalásang, ay mepas-pasnà da ya aggubra da mepanggap ke Apu. Ata ya piyán da, ay sirbiyán da nge Apu ki ngámin na uray da se baggi da.

³⁵ Akkan ku ittu angngagi kídi ta piyán ku wa ipasúrut dedi kadakayu. May ikagi dedi ta pagpiyán nuda. Piyán ku wala nga ipakammu kadakayu daya

napiya nga kuwaan se piyán ku nu masirbiyán nu tutu wala nge Apu.

³⁶ Ay nu atán laláki nga nán na nga kasapúlán na atawán na ya opun na nga babay, ta akkan na madurayán ya piyán na ya baggi na, ay se nanákam pe yin ya magatáwa da ngala ngin, ta akkan wayya nga básul yán. ³⁷ Ngamay nu maddi tutu wala nga mangatáwa, ay se madurayán na ya piyán naya baggi na, ay napiya mà nu akkan tagge mangatáwa. ³⁸ Díkod nu mangatáwa ya laláki, ay napiya mà yán, may napi-piya kammin nu akkan tagge mangatáwa.

³⁹ Ya babay ya neatáwa ngin, ay akkan mabalin na makiatáwa ka sabáli ya laláki nu sibbiyág pikam ya atáwa na. Ngamay nu mabúkud, ay annung na ya mangatáwa manin nu ittu ya piyán na, ngamay kadaya páda na nga mangurug ke Apu. ⁴⁰ May nu iya kapan-unútán ku kampela ngin nin, napi-piya kammin kaggína ya akkan tagge mangatáwa manin. Ay idi ya nán ku kídi, ay nán ku wa ittu pe ya piyán naya Ispiritu ne Dios.

Ya mepanggap kadaya akakkanan nga nedátun kadaya sinan diy-diyos

8 Ay nu mepanggap pe kadaya akakkanan na nedátun kadaya sinan diy-diyos, ay tú idi ya mekagi: Kurug ga kurugan ku, nga dàtada ngámin, ay atán ya ammu tada ka mepanggap kídi. Ngamay gapu kadaya ammu tada, ay magpangátu tada. Ngamay ya amminya tada kadaya kasittolay tada, ay ittu ya maka-seng kadaya páda tada nga mangurug. ² Ay nu atán daya manguna nga atán ya ammu da, ay atán pikam kúrang naya inammuwán da nu ya kinakur-korugán. ³ Ngamay daya maminya ke Dios, ay ittu dayán daya am-ammu ne Dios kampela ngin nin.

⁴ Ay nu panggap kiya angngán nu kadaya akakkanan na nedátun kadaya sinan diy-diyos, ay ammu tada mà nga akkan kurug daya sinan diy-diyos, ay sissa mà ya kurug ga Dios. ⁵ Kurug ga adu daya nán da tolay nga diy-diyos se à-apu kídi ya kalawagán se ka lángit nga kurugan daya tolay. ⁶ Ngamay kadàtada nga mangurug, ay sissa ya Dios nga Ama nga ittu ya namarsuwa kadaya ngámingámin, se ittu pe ya panggap naya ag-biyág tada. Ay sissa pe ya Apu tada, nga ittu we Jesu-Cristo. Gapu kaggína, ay pinarsuwa ne Dios ya ngám-ingámin. Ay se gapu kaggína, ay mabiyág tada.

⁷ Ngamay akkan ngámin tolay ay ammu dayán na mepanggap kadaya sinan diy-diyos. Atán pikam daya masulitán na mangippà kitu kapenamán da nga gagángay da nga magdáyaw kadayán na sinan diy-diyos. Ay díkod nu mangán da kadaya nedátun kadaya sinan diy-diyos, ay mariribù ya nakapsut ta uray da, ta nán da nga makabásul da, áta kiya lammat da, ay dát-un kadaya sinan diy-diyos dayán na akakkanan. ⁸ Ay akkan wayya nga mangiadanni kadàtada ke Dios daya akakkanan. Ta oray mán nu mangán tada kadaya nedátun kadaya sinan diy-diyos se akkan, ay áwan na nga dúma.

⁹ Ngamay oray nu atán wayya nu wa mangán se akkan, ay taronan nu ta get nu pakabasúlán daya nakapsut pikam ma angngurug daya piyán nu kampela ngin nin na kuwaan. ¹⁰ Ay kas pangarígan na nu dakayu wa makammu nga áwan sur-surbi daya sinan diy-diyos, ay atán kayu wa mepangán kiya akakkanan na nedátun kadaya sinan diy-diyos, ay se nakayu masingan ya isa nga nakapsut pikam kiya angngurug na, akkan nád da mearát na mepangán pe oray nu nán na kiya uray na nga nadakè? ¹¹ Ay díkod, gapu kiya ammu nu, ay nadadál ya angngurug naya wagi nu wa nakapsut pikam, ay nebasu we Jesu-Cristo gapu pe kaggína. ¹² Ay lugud, nu mapakuna, ay nakabásul kayu ke Cristo, ta nakabásul kayu kiya isa nga wagi nu, ta nebalobu kitu kinuwa nu, ay dumakè ya nakapsut pikam ma angnguray na. ¹³ Ay díkod, nu mepanggap kiya angngán ku ka akakkanan na nedátun kadaya sinan diy-diyos ya keparoán naya wagi, ay akkan nà tagge mangán ta senu akkan makabásul.

Daya pagrabngán naya isa nga apostol se daya ubra na

9 Iyà, ay siwwawaya ngà nga mangwa kadaya piyán ku. Ay apostol là pe. Ay nasingan ku pe ye Jesus nga Apu tada. Ay dakayu win daya pakasinnán kiya angngikurug ku kaggína. ² Ay oray nu akkan dà ibílang daya duddúma ka apostol, ay mebílang ngà ka apostol kadakayu, áta dakayu ya pakasinnán na apostol nà kurug nge Apu.

³ Ay ittu idi ya sungbát ku kadaya magduw-duwa kiya sáad ku. ⁴ Wayya ku la nga áwan rabbang magadang kadaya mangurug ka kanan ku! ⁵ Wayya ku la áwan rabbang pe nga mangitalungkiwid kiya atáwà, nu atán kuma atáwà, nga ummán kitu kinuw-kuwa datu duddúma nga apostoles, ummán kade Pedro se datu wawwági ne Apu! ⁶ Wayya la nga áwan mi rabbang pe se Bernabe nga akkan kuma tagge manglu ka pagbiyág mi! ⁷ Wayya la nga atán suldádu wa aggína kampela ngin nin ya manangdán kiya baggi na! Ay wayya la nga atán tolay pe ya akkan mangán kiya ápit na kampela ngin nin! Onu daya tolay ya akkan uminum kiya gátas nga málà da kadaya tarakan da nga kalding!

⁸ Ay dedi ya kag-kagiyan ku kídi, ay akkan wayya nga kapanunútán tolay yala, áta ittu pe idi ya nán na kiya nesúrát ta bàbànan ne Dios. ⁹ Ta nán na kiya bàbànan ne Dios nga nesúrát natu Moses nga, "Akkan mu pusutan ya bugung naya báka nga pagubraam ta senu akkan malípán na mangán," nán na. Ay akkan wayya nga kurug báka ya piyán ne Dios kagiyan kídi, ¹⁰ ta dakami nga pagub-ubraan na ya nán na kitu in-angngipesúrát na. Kurug ga daya bobonan na ya piyán kagiyan natun, áta meárig da kadaya magarádu se daya maggáni. Kuwaan da ya ubra da ta namnamáan da ya kípát da kiya ápit da. ¹¹ Ay dakami ya árig nangimúla kadakayu kiya bàbànan na mepanggap ke Dios. Ay akkan mi nád pe rabbang ya makiuwár kadakayu kadaya masápul mi! ¹² Ay nu sengán nu daya

duddúma nga magtù-tùgud kadakayu, ay tú nád agpà in kadakami!

Ngamay oray nu rabbang mi ya magadang kadakayu, ay akkan kami tagge nagadang ka oray nagan na. Inan-anúsán mi yala ya adu wa rig-rígát mi, ta senu áwan nu wa katinglíwán nga mangurug kiya Napiya nga Dámag mepanggap ke Cristo. ¹³ Wayya nu la nga akkan ammu nga templo kampela ngin nin ya paggayatán naya pagbiyág datu magsirbi kitúni! Ay ummán pe kadatu sumeseseng kitu anidúgán da kitu pagbasu da, ay middán da pe ka kípát da kitu pagbasu da nga áyam. ¹⁴ Ay tú pe yán ya piyán ne Dios, nga daya mangisur-súru kiya bàbànan na mepanggap ke Cristo, ay rabbang da ya piddán kadaya magkapiya kiya isur-súru da.

¹⁵ Ngamay, oray atán dedi nga pagrabngán ku, ay akkan kuda kinuwa. Ay akkan ku pe ittu agsúrát kídi ta magadang ngà kadakayu kadaya masápul ku. Ta pi-piyán ku wala ya matay may iya mapagbalin ka akkan kurug idi ya ipasindáyaw ku. Ta tittu idi ya mepasindáyaw ku, ¹⁶ áta akkan ku rabbang ya magpasindáyaw gapu ta iyà ya mangibàbànan kiya Napiya nga Dámag mepanggap ke Cristo, áta kasapulán kammala ngin nin na ibàbànan ku idi. Ay kal-allà à tutu wala nu rán ku wala nga di ibàbànan ya Napiya nga Dámag.

¹⁷ Ata nu inur-uray ku kampela ngin nin ya mangibàbànan kiya Napiya nga Dámag, ay tangdanan nà nge Dios. Ngamay gapu ta nebon nà ala ne Dios, ay áwan ku tangdán, áta kuwaan ku mà ala ya masápul la kuwaan ku. ¹⁸ Ya tangdán ku wala, ay ya kapadayáwan ku gapu kiya amminyà nga mangibàbànan kiya Napiya nga Dámag, nga akkan ku masápul ya makibáyad. Dita da ngala daya pagrabngán ku gapu kídi ya ubra ku.

¹⁹ Ata oray nu áwan tolay ya makin-asassu kiyà, ay gurátan ku wala ya paassu kadaya ngámin tolay, ta senu adu daya maáwis ku nga mangurug ke Jesu-Cristo. ²⁰ Ay nu kadaya Judyu ya pagbàbànanan ku, ay kabiy-biyág Judyu ya sur-surútan ku, ta senu adu nga Judyu ya mangurug. Ay páda na pe nu kadaya tolay ya sumur-súrut kadatu lin-lintag tu Moses ya pagbàbànan ku. Oray nu akkan datu lin-lintag tu Moses sin ya kur-kurugan ku, ay surútan kuda ngala, ta senu adu kaggída ya mangurug ke Cristo kiya agbàbànan ku. ²¹ Ay páda na pe nu magbàbànan nà kadaya akkan Judyu. Ummán nà pe ka akkan Judyu, ta senu mangurug da pe ke Cristo gapu kiya agbàbànan ku. May akkan ku nán na akkan ku tutu wala sinúrut daya lin-lintag ne Dios, áta ikur-kurug ku mà datu bil-bílin ne Cristo. ²² Ay nu kadaya nakapsut pikam ma angnurug ya pagbàbànanan ku, ay ummán nà pe kaggída ta senu maáwis kuda. Ay díkod oray kawà na nga giyán, ay ya pannakikabulun kadaya ngámin tolay ya kuwaan ku, ta senu maáwis ku tutu wala nga mangurug ke Cristo daya duddúma.

²³ Ay ya gapu na nga kuwaan ku ngámin dedi, ay senu adu daya mangurug ke Cristo nu magina da ya

Napiya nga Dámag mepanggap kaggína. Ta senu mepaggun-ud dà pe kiya pagkallà ne Apu kadaya ngámin na mangurug.

²⁴ Ya angnurug tada ke Cristo, ay meárig kiya makikuntes ki tagtág. Adu daya makikuntes ngamay sissa ngala ya mangábà nga ittu ya kiddanán naya premyu. Ay túya kuwaan nu ya mabaal nu ta senu magun-ud nu ya bátug premyu nu. ²⁵ Ay daya makikuntes, ta senu mangábà da, ay maddi da kadaya ngámin na manglípán kaggída kiya angnábà da kiya premyu da, oray akkan na magnanáyun. Ay ummán din pe kiyán ya kuwaan tada nga mangun-ud kiya bátug premyu tada nga áwan na kadadálán. ²⁶ Ay iyà, ay árig ku pe ya makikuntes ki tagtág. Ay kiya annagtág ku, ay tittu ya makadatang kiya pamandanán ku ya lam-lamtan ku. Ay nu árig ku pe ya boksineru, ay tittu pe ya angnábà ku kiya kasúlung ku ya lam-lamtan ku, ay túya akkan na ángin ya sulusúlung ku. ²⁷ Nu di lugud da pasiyaan ya baggi ku, se pin-penaman ku nga mangwa kadaya masápul kuwaan ku, ta get tala nu áwan ku magun-ud nga premyu oray nu nebàbànan ku kadaya duddúma ya mepanggap ke Cristo.

Ya tuldu ne Dios mepanggap kadatu inagkona daya Judyu

10 Ay piyán ku wa ipadamdam kadakayu wawwági, tu nàwa kadatu inagkona mi. Lingng-úpán ne Dios da ngámin kitu angap, ay se nagdadálakit da pe ngámin kitu bebay nga nagtuway. ² Ay ummán da ka nabawtisarán kitu angap se kitu bebay ka pasúrut natu Moses. ³ Ay nangán da ngámin pe kitu akakkanan na gayát ka lángit. ⁴ Ay se umin-inum da ngámin pe kitu danum ma pinagbuwà ne Dios kitu abay ya batu. Ya kearígán natun na batu, ay e Cristo nga aggína tu namul-bulun kaggída ngámin. ⁵ Ngamay oray nu ummán kiyán, ay kadúwán kaggída tu linúsaw ne Dios, ay tútu rinápun nada kitu ir-ir-er.

⁶ Ay datun na nà-nàwa kadatu inagkona tada, ay bátug agkakagi ne Dios kadàtada, ta senu akkan tada magasikkuwa kadaya nadakè nga ummán kadatu kinuw-kuwa da. ⁷ Akkan kayu magdáyaw kadaya sinan diy-diyos nga ummán kitu kinuwa datu duddúma kaggída kitun. Nán naya nesúrát, nga nagkakán da se naggiinum da, ay se nagsasála da. ⁸ Ay akkan tada nga manaládag nga ummán kadatu duddúma kaggída kitun, nga ittu tu gapu na nga duwa púlu se tallu nga ríbu tu natay kaggída kitu isa nga algaw. ⁹ Akkan tada pe ya tistíngan ne Dios ka pangirupát tada kaggína, nga ummán kitu kinuwa datu duddúma kaggída, nga ittu tu gapu na nga tinugkawwán idaw da nga ittu tu nepatay da. ¹⁰ Ay akkan tada nga dadawayyan pe ye Dios nga ummán kadatu duddúma kaggída. Ay tútu nangibon ka anghel na nga ittu tu nagpatay kaggída.

¹¹ Ay nàwa ngámin dedi kaggída ka bátug agkakagi ne Dios, ay se nepesúrát na ka pakatulduwán tada nga tolay ya makálám kiya kamuddiyánan na al-algaw.

¹² Ay túya magan-annád lugud daya magkuna nga naligda ya angnurug da, nga nán da nga akkan da makabásul ka ummán kadatun, ta din tu makabásul da kammin daddán. ¹³ Ata ya kapar-parò tada, ay gángay umbet yán kiya ngámin tolay. Ngamay oray ta akkan kaligpanán ne Dios ya kari na nga akkan na nga ipalúbus nga maparò ta kiya akkan ta nga kabailán na iturdán. Ay nu mapar-parò tada, ay iddán nitta ka kabailán ta nga mangiturad, se ipakammu na pe kadàta ya pakalisiyán tada, ta senu akkan tada maka-básul.

Ya tul-tuldu panggap kadaya sinan diy-diyos se ya agdáyaw tada ke Dios

¹⁴ Ay lugud, wawwági, igsán nu win ya agday-dáyaw nu kadaya sinan diy-diyos nu. ¹⁵ Ikagì dedi kadakayu, ta senu dakayu kampela ngin nin ya makammu nu kurugan nuda onu akkan, oray ta nanàmán kayu win. ¹⁶ Uminum tada kiya napatag ga binásu wa inuman tada nu mabalin tada ikarárag. Ay pagtatappigán tada pe ya sissa nga sinápay ka kanan tada. Ay kiya angwa tada kadayán, ay mepagráman tada kiya dága se iya baggi ne Jesu-Cristo. ¹⁷ Oray adu tada, ay sissa nga sinápay ya pagtatappigán tada nga kanan. Ay ummán pe kiyán, adu tada, ngamay bíláng sissa tada.

¹⁸ Ay lam-lamtan nu kod pe tu kinuw-kuwa datu iIsrael kitun. Ngámin datu mangán kitu pinagbasu da ke Dios, ay bíláng mepagdáyaw da pe ke Dios, nga ittu tu nagbasuwán da. ¹⁹ Ay ya agkunà kídì, ay gapu ta áwan patapatag daya akakkanan na medátun kadaya sinan diy-diyos, áta áwan biy-biyág mà daya sinan diy-diyos. ²⁰ Ay ya piyán ku wa kagiyan, ay ngámin daya akkan mangurug ke Dios nga magbasu, ay akkan Dios kurug ya dayáwan da, nu di daya an-anítu. Ay akkan ku piyán nu atán da kadakayu ya mepagar-arát kadaya an-anítu. ²¹ Ata akkan mabalin na uminum kayu kiya mainum ka annamdam nu kitu nekatay ne Apu, se kayu pe uminum ka pagdáyaw nu kadaya an-anítu. Ay akkan mabalin pe nu mepangán kayu kiya sinápay ka annamdam nu kitu nekatay ne Apu, se mepangán kayu pe kiya pinagbasu kadaya an-anitu. ²² Ay nu pak-unán tada kiyán, ay pangabuguwan tada nge Apu. Ay wayya tada la nga nabì-bílag may aggína?

Ya aglam-lammat tada kadaya pagpiyán naya ngámin

²³ Ay kurug ga annung tada nga kuwaan ngámin daya piyán tada nga kuwaan. Ngamay akkan mà ngámin dayán ay makaseng kiya wagi tada onu mamaligda kiya angnurug na. ²⁴ Ay akkan tittu ya pagkapiyaán ta kampela ngin nin ya pà-pàgan ta, nu di ta pe sinnan ya pagkapiyaán naya wagi ta.

²⁵ Ay díkod, nu gumátang kayu ka isida nu wa karni, ay se akkan nu ammu nu nágan tu naggayatán natun, ay akkan nu tagge saludsúdan, ta senu áwan nu pak-ariribuán. ²⁶ Ata, “E Dios ya makin-kuwa kídì ya kalawagán se daya ngámin na atán,” nán na.

²⁷ Ay nu ayabán naka ya isa nga akkan mangurug nga mepangán kaggída, ay kanam oray nágan na ya iduy-ág da kikaw, nga áwan mu tagge sal-saludsúdan ta senu áwan mu wa pakariribuán. ²⁸, ²⁹ Ay nu atán ya makekagi kadakayu nga, “Pinagbasu idi ya karni kadaya sinan diy-diyos,” nán na, ay maddi kayu mangán nin, ta salamman nu nu ittu ya pagdakeán naya ur-uray natu nangagi kikaw. Ay get nán nu wa, “Taanna, tura tangáduwán ya isa tolay kiya kapan-unútán ku ta!” get nán nu, gapu ta nán ku wa salamman nu ya pagdásán naya ur-uray naya isa tolay, nga akkan ya ur-uray nu kampela ngin nin. ³⁰ Ay get nán nu manin pe nga, “Magiyáman nà mà pe ke Dios! Ay tura pangag-kagiyan da mán kammin kiyà in ya akakkanan na nagiyamáman ku?” nán nu.

³¹ Kurug yán, ngamay ngámin din na kuwaan nu, oray mangán nala onu uminum, ay mapadayáwan kuma nge Dios. ³² Ay lugud, akkan kayu mangwa ka oray nágan na nga pakabasúlán daya kasittolay nu, Judyu se akkan, ay se oray pe daya tolay ne Dios. ³³ Ay ummán kiyán ya kuk-kuwaan ku, áta ya piyán ku kuma, ay mapaanggam ku kuma daya ngámin tolay kadaya ngámin na kuk-kuwaan ku. Akkan tittu ya baggi ya lam-lamtan ku nu di ya pagpiyán naya kaaduwan ta senu alà ne Dios da.

11 Taldan dà lugud, wawwági, nga ummán kiya agtallad ku ke Cristo.

Ya mepanggap kiya panagladdung kiya panagday-dáyaw ke Dios

² Ay pàgan takayu ta madamdám dà peyapeyang ki ngámingámin, ay se sur-surútan nu datu nesur-súrù a gagángay kadakayu.

³ Ngamay atán pikam isa nga piyán ku wa ipakammu kadakayu, nga ya babay, ay umapu kiya atáwa na. Ay ya laláki, ay umapu ke Cristo, ay e Cristo, ay umapu ke Dios. ⁴ Ay túya nadakè kiya laláki nu sikkakallugung nga magkarárag wànu magbàbànan kiya bàbànan ne Dios, ta iap-appat na ya baggi na kampela ngin nin. ⁵ Ngamay ya babay ya magkarárag onu mangikagi kadaya pekagi ne Dios nga áwan laddung, ay bíláng nga iap-appat na ya baggi na kampela ngin nin pe. Ay áwan na nga dúma ngin kiya babay ya nakalbu. ⁶ Ay díkod, nu akkan piyán da babbay ya magladdung, ay magpakalbu da ngala ngin. Ay nu naalás kaggída yán, ay an-anúsán da lugud ya magladdung. ⁷ Ay akkan rumbang kiya laláki ya magladdung nga ummán kadaya babbay nu magkarárag da, áta ya laláki, ay nàwa nga kepassingannán ne Dios nu wà ummán na, ay se aggína ya pakedayáwan ne Dios. Ngamay daya babbay, ay aggída ya pakedayáwan daya lalláki. ⁸ Ata akkan wayya nga naparsuwa ya laláki nga gayát kiya babay, nu di ya babay ya naparsuwa nga gayát kiya laláki. ⁹ Ay se akkan wayya nga naparsuwa ya laláki gapu kiya babay, ta ya babay ya naparsuwa para kiya laláki. ¹⁰ Ay díkod masápul la magladdung daya babbay nu magkarárag da kiya pagad-aduwán, ta senu mepassingan pe kadaya anghel nga umapu da

kadaya attáwa da. ¹¹ Ay oray nu umapu daya babbay kadaya attáwa da, ay akkan wayya di masápul naya laláki ya babay, onu akkan masápul naya babay ya laláki. ¹² Ata oray kitu inanggayát na, ay naggayát ya babay kiya laláki, ay kídi yin ay meanà mà ya laláki kadaya babbay yin. Ngamay e Dios ya paggayátan daya ngámíngámin.

¹³ Ay mapaanna lugud ya nán nu kídi, mabalin nád da magkarárag ya babay nga akkan tagge magladdung kiya pagguurnúngán nu? Lam-lamtan nu kampela yanin. ¹⁴ Kiya pagsisinnán daya tolay, ay naalás kiya laláki ya adaddu wa abù, ¹⁵ ngamay ittu mà ya napiya kadaya babbay. Ata ittu mà ya nidde ne Apu ta ittu ya bátug pagladdung da ngala. ¹⁶ Ay nu atán da kadakayu daya maminya nga makisuwáy mepanggap kídi ya kagiyan ku kadakayu, ay áwan ku mekagi yin, ta áwan mi ammu wa sabáli nga gagángay nga sur-surútan pe daya duddúma nga mangurug ke Dios.

Ya bátug ga kepanggidám tada ke Apu
(Mat 26:26-29; Mar 14:22-25; Luc 22:14-20)

¹⁷ Ay kídi ya kagiyan ku kadakayu, ay akkan ku makagi nga pàgan takayu kiya kuk-kuwaan nu. Ta nu magguurnung kayu, ay áwan na middeidde nga pagkapiyaán nu, nu di lugud da pagdásán. ¹⁸ Ata, ya munna nga gapu na, ay nadámag ku, nga nu magguurnung kayu, ay mauwauwár kayu kanu. Atán ya angnurug ku nga kurug yán. ¹⁹ Ay gangay daya tolay kammala ngin nin ya mauwauwár, ngamay mammuwán mà kiyán na panagguwauwár nu daya kurug ga mangurug, ta ittu mà dayán daya akkan umatangya kiya panagguwauwár nu.

²⁰ Ay kiya agguurnung nu wa mangán ka bátug kepanggidám nu ke Apu, ay ummán ka akkan kayu kurug ga mepanggidám kaggína. ²¹ Ata ya kuwaan nu kanu wa nán naya naginà, ay magin-inona ngala ngin daya duddúma kadakayu wa mangán kiya pakkal na kampela ngin nin. Ay díkod mabisinán datu nekábut, ay datu duddúma, ay ninglaw da ngin. ²² 'Ra ummán kiyán ya kuk-kuwaan nu ta! Wayya nu la áwan balay kampela ngin nin na ittu kuma ya pagbattugán nu se paginumán nu, nga akkan kuma nga kiya pagguurnúngán nu! Pangirupat nu kid dala kadaya tolay ne Dios nga nagguurnung nga magdáyaw kaggína, se pangiappat nu kadaya áwan ngámin kaggída nga mepagguurnung kadakayu! Ay nágan naya innanamán nu wa makagi kadakayu? Nán nu nád á nga pàgan takayu, ngamay akkan! Ta áwan ku kammala ammatag kadakayu win kadayán na kuk-kuwaan nu.

²³ Ta tu nesur-súrù kadakayu, ay nesúru pe ne Apu kiyà, nga kitu gabi nga nangipatiliw tu Judas ke Apu Jesus, ay nangalà e Apu Jesus ka sinápay kitu madama da mangán. ²⁴ Ay se yala nagiyáman ke Dios, se na sinappitappig nga nán na, "Tú idi ya baggi a iddè kadakayu. Kuwaan nu pe idi ka panamdammán nu kiyà," nán na. ²⁵ Ay kane makkán da tu sinápay, ay inalà na pe tu binásu wa inuman da ay se na nán, "Idi ya binásu wa mainum ya pakammuwán nu nga atán

bar-baru wa kari ne Dios. Ay màwa yán na kari gapu kiya dágà. Ay kirdán nu wala nga kuwaan idi ya kinuwa ku ka panamdammán nu kiyà," nán na. ²⁶ Ata kiya peyang nga angwa nu kídi, ay mepakammu nu peyang tu nekatay ne Apu. Ay kuwaan nu peyang panda kiya ilalbet na kammin.

²⁷ Ay díkod oray iinna nga mepangán kídi ya sinápay se uminum kídi ya binásu wa mainum nga mangipadamdam kadàtada ke Apu, nu mepasabantà ya panggap na, ay makabásul kiya akkan na nga angn-gipatag kiya baggi se dága ne Apu. ²⁸ Ay díkod, daya mangán kídi ya sinápay se uminum kídi ya binásu wa mainum, ay masápul la munna pikam ma lam-lamtan da nu mekari da onu akkan. ²⁹ Ata nu tagakkaakkán ta ngala se tagainuinum ta ngala, nga akkan ta nga lam-lamtan ya kinapatag naya baggi ne Apu, ay ummán ta ka nakkán se nainum ya ammabásul ne Dios kadàta.

³⁰ Ay ittu yán ya gapu na nga adu kadakayu ya magtakit se nakapsut, ay se atán da pe yin daya natay. ³¹ Ngamay nu kurug ga lam-lamtan ta ya panggap ta se ta la nga mepangán, ay akkan nitta pabasúlan nge Dios. ³² Ngamay nu pasilgan nitta nge Dios, ay agtuldu na kadàta yán, ta senu akkan nitta nga itangapabásul kadaya tolay kídi kalawagán.

³³ Ay díkod wawwági, nu magguurnung kayu wa mangán se uminum ka panamdammán nu kitu nekatay ne Apu, ay kasapúlán ya aggiinindag nu. ³⁴ Ay díkod, nu mabisin kayu, mangán kayu pikam kadaya babalay nu, se kayu wala nga umbet kiya pagguurnúngán nu, ta senu akkan kayu wa mapabásul. Ay nu mepanggap kadaya duddúma pikam ma masápul la ammuwán nu, ay nu umbet tà ala ngin ya angn-gipakammù.

Daya kababalin na midde naya Ispiritu ne Dios

12 Ay nu mepanggap kadaya kababalin na idde naya Ispiritu ne Dios, wawwági, ay piyán ku nga ammuwán nuda. ² Ammu nu nga, kitu akkan kayu pikam ma mangurug, ay neal-alílaw kayu wa mangurug kadatu sinan diy-diyos nga úmal kammala ngin nin. ³ Ay túya piyán ku wa ammuwán nu nga, áwan tolay ya itur-turayán naya Ispiritu ne Dios ya magged ke Jesus. Ay áwan tolay ya makakagi ka, "E Jesus ya Apu!" nán na, nu di tittu daya itur-turayán naya Ispiritu ne Dios.

⁴ Ay adu wa baláki daya kababalin, ngamay sissa ya Ispiritu ne Dios nga mangidde kadayán. ⁵ Ay nagbal-baláki pe ya agsirbi, ngamay sissa mà nge Apu ya pagsirbiyán tada. ⁶ Adu baláki pe daya mà-màwa daya mangurug, ngamay sissa nge Dios nga magpàwa kadayán ngámin.

⁷ Ata kiya isaisa nga mangurug, ay sabáli kampela ngin nin ya kepakammu naya kaatán naya Ispiritu ne Dios kaggída, ka pagkapiyaán da ngámin. ⁸ Ata kadaya duddúma, ay niddán naya Ispiritu ne Dios da ka kababalin da nga mangibàbànan kiya bàbànan ne Dios. Ay kadaya duddúma, ay niddán nada ka napiya nga pannakaáwat da kadaya mebàbànan. Ay sissa mà ya

Ispiritu ne Dios nga mangidde kadayán. ⁹ Ay Ispiritu ne Dios kam pe ya mangidde kiya nalgida pà-pà nang nga angngurug daya duddúma, ay se aggína pe ya mangidde kadaya duddúma kiya kababalin da nga mamabílag kadaya magtatakit. ¹⁰ Ay daya duddúma, ay niddán nada ka kababalin da nga mangwa kadaya nakas-kasdáaw wa mangipassingan kiya ammanakabalin ne Dios. Daya duddúma pe, ay niddán da ka kababalin da nga mangipakammu kadaya pepakammu ne Dios kadaya tolay na. Ay daya duddúma, ay niddán da ka kababalin nga mangilásin kadaya makag-kagi nga gayát kiya Ispiritu ne Dios se kadaya akkan. Ay se daya duddúma, ay niddán da ka kababalin da nga magúni ka aggúni nga akkan da nasur-súru. Ay daya duddúma, ay niddán da ka kababalin nga mangisarut kadaya meúni ka aggúni nga akkan da nga nasur-súru. ¹¹ Ngamay sissa ya makidde kadayán ngámin, nga ittu kam ya Ispiritu ne Dios. Idde na dayán na nagbal-baláki nga kababalin kiya isaisa nga mangurug sigun kiya piyán na kampela ngin.

Arig tada ya sissa nga baggi nga adu ya parte na

¹² Ay kadàtada nga tolay, oray sissa ya baggi tada, ay adu daya parte na. Ay ittu yán ya árig ne Cristo. ¹³ Ata gapu kiya sissa nga Ispiritu ne Dios, ay nabawtisarán tada ngámin nga magbalin ka ummán ka sissa nga baggi. Atán tada ngámin na Judyu se akkan Judyu, asassu se daya akkan. Ay sissa tada ta sissa nga Ispiritu ya ináwat tada.

¹⁴ Kurug nga ya baggi, ay akkan wayya nga sissa ya parte na nu di adu. ¹⁵ Ay túya akkan makuna naya bingil nga, “Akkan nà parte naya baggi, áta akkan nà mà íma.” Ata oray nu nán na kiyán, ay parte naya baggi kammala. ¹⁶ Ay oray nu nán pe naya talínga nga, “Akkan nà parte naya baggi ta akkan nà a mata,” nán na, ay akkan wayya nga di mebíláng ngin nga parte naya baggi. ¹⁷ Ata nu pabeg mata ya baggi, ay mapanna lugud din ya akagína na! Ay ummán pe, nu pabeg talínga ya baggi, ay mapaanna ya akaláb na! ¹⁸ Ngamay ya nàwaán na, ay inurnus ne Dios kampela ngin nin daya parte naya baggi sigun kitu piyán na. ¹⁹ Ay nu sissa pe nga parte, ay wà giyán lugud naya baggi yin? ²⁰ May ya nàwaán na, ay adu ya parte na ngamay sissa kam nga baggi.

²¹ Ay túya akkan pe mabalin na nán naya mata kiya íma, “Akkan taka masápul,” nán na. Onu nán naya úlu kiya bingil nga, “Akkan taka masápul,” nán na. ²² Ata ya kurug na, ay daya ummán ka akkan nasurbi, ay ittu daya masápul pà nang. ²³ Ay daya nán tada nga akkan napatag nga parte naya baggi tada, ay ittu mà dayán daya bíláng napatag, ta ittu dayán daya baduwán tada. Ay daya parte naya baggi tada nga nakap-appat ta ipassingan, ay ittu daya kappiyánan tada nga baduwán. ²⁴ Ay daya akkan na nakap-appat ta ipassingan nga parte naya baggi tada, ay akkan tada tagge tàbán dayán. Ay ummán kiyán ya nangurnus ne Dios kiya baggi tada. Pinagbalin na daya akkan napatag nga parte ka napatag.

²⁵ Ta senu áwan pagkakaguráan daya parte naya baggi, nu di da lugud da magsiseng. ²⁶ Ay díkod nu magrigát ya isa, ay magrigát da ngámin. Ay nu mapadayáwan ya isa kaggída, ay mepaganggam da ngámin.

²⁷ Ay dàtada nga mangurug ke Jesu-Cristo, ay árig tada ya baggi na, ay ya isaisa kadàtada daya árig parte nayán na árig baggi na. ²⁸ Ki káda tangabubúlun na mangurug, ay atán daya niddán ne Dios ka kababalin. Ya nasà-sáad, ay daya apostoles, ay se yala daya pagbàbànanan na, ay se yala daya maragtùgud kiya bàbànan ne Dios. Ay se yala sumarunu daya makepassingán kadaya nakas-kasdáaw wa mas-asingan, se la daya niddán ka kababalin da nga mamabílag kadaya magtatakit, ay se yala daya atán kababalin na sumeng kadaya kasittolay da, ay se la daya atán kababalin na mangiapu kadaya duddúma. Ay se yala pe daya atán kababalin na magúni kiya aggúni nga akkan da nga nasur-súru. ²⁹ Ay akkan da nga pabeg apostoles, onu pabeg pagbàbànanan ne Dios, onu maragtùgud da ngámin onu makepassingán da ngámin ka nakas-kasdáaw wa mà-màwa. ³⁰ Ay akkan da pe ngámin makapabílag kadaya magtatakit, onu ngámin da ay makapagúni da ka aggúni nga akkan da nga nasur-súru, onu ngámin da, ay mesarután da ya meúni daya duddúma. ³¹ Ngamay ya gamgam-gáman nu kuma, ay ya kapàgán na kababalin.

Ay itùgud ku pe kadakayu kídi ya kapiyaán na kuwaan.

Ya kurug ga amminya

13 Ay oray nu ammù ngámin ya aggúni daya ngámin tolay, ay se oray ya aggúni daya anghel, nu áwan ku amminya kadaya kasittolay ku, ay meárig gá ala kiya mapitupitù ala nga gansa onu napágat ta kingkeng. ² Ay oray nu atán kababalin ku nga mangibàbànan kadaya bàbànan ne Dios, onu atán kababalin ku wa mangipakammu kadaya akkan pikam ma nepak-pakammu kitun, onu atán kiyà ya pannakaáwat kadaya nakas-kasdáaw, onu annung ku ya mangialit ka bantay gapu kiya kinaligda pà-pà nang naya angngurug ku, ay áwan ku pe ya sur-surbi nu áwan ku amminya kadaya kasittolay ku. ³ Ay oray nu pagkallà ku ngámin daya kuw-kuwà kadaya napubri, ay se oray nu ipalúbus ku la nga sídúgan dà gapu kiya angngurug ku, nu áwan ku amminya kadaya kasittolay ku, ay áwan ku wa magun-gun-ud.

⁴ Daya kurug ga atán amminya, ay naánus da se nindù da. Akkan da nga naásil se akkan da pe ya nakidáyaw onu napasindáyaw. ⁵ Ay akkan da pe ya napangas, nu di da nga ninnád. Ay akkan da pe ya ipapílit ya piyán da kampela ngin nin, se akkan da pe ya nalà-lapat ta malúsaw, ay se akkan da nga um-um-tul. ⁶ Ay akkan da nga maganggam nu makàwa daya kasittolay da ka nadakè, nu di daya kurug daya pagangammán da. ⁷ Ta daya tolay ya atán kaggída ya amminya, ay itur-turad da ngala daya ngámingámin na kapar-parigátan da, ay se magan-ánus da pe yala.

Ay piyáran da pe daya kasittolay da, se atán peyang ya agnamnáma da ki ngámin.

⁸ Daya idde ne Dios nga kababalin, ay atán ya ipappanda dayán. Atán ipappanda naya panagbàbànan kiya bàbànan ne Dios, ay se atán ya kakusap ta pe ya mag-úni kadaya aggúni nga akkan ta nasur-súru, ay se pumanda pe ya kababalin ta nga mangammu kadaya akkan pikam ma nepakammu kitun. Ngamay áwan ipappanda naya amminya. ⁹ Ata daya kababalin tada nga mangammu kadaya ipakammu ne Dios kadàtada, se ya kababalin tada nga mangipakammu kadaya pepakammu na kadàtada, ay atán da pikam daya pagkuráangan da. ¹⁰ Ngamay nu umbet ya oras nga áwan tada nga pagkuráangan nin, ay áwan dedi pe yin na kababalin tada nga atán ya pagkuráangan.

¹¹ Ta kitu kabbing ku, ay ngámin na aggun-úni se aglam-lammat ku se agpan-panúnut ku, ay ummán kampela kiya an-anà in. Ngamay kane nanàmán nà in, ay pinandanán ku pe yin datun na gagángay an-anà. ¹² Kadedi ya al-algaw, ay akkan pikam nawada pàngay ya akammu tada mepanggap ke Dios. Ummán ta ka sisinnán pikam kiya akkan nawada nga amínaw. Ngamay umbet mà ya oras nga akasingan ta tutu wala kaggína. Atán da ngala nga ammù kídì, ngamay umbet ya oras nga akammù tutu wala kiya mepanggap ke Dios nga ummán kiya akammu na pàngang kiyà.

¹³ Ay díkod atán daya tallu wa áwan kapandanán: Ya angngurug ta, se ya agnamnáma ta, ay se ya amminya ta. Ngamay ya kapàgán kadedi, ay ya amminya.

Daya aggúni nga akkan ta nga nasur-súru

14 Ya amminya nu lugud kadaya kasittolay nu ya ipas-pasnà nu, ay se nu wala gamgam-gáman daya kababalin na maggayát ke Dios, tàwán kam ya kababalin na mangibàbànan kadaya piyán ne Dios nga pepakammu kadakayu. ² Ata daya magúni kiya aggúni nga akkan da nga nasur-súru, ay akkan daya tolá ya kaam-amomán da, nu di e Dios sala ya kaam-amomán da, ta áwan tolá ya makaáwat kadaya kag-kagiyan da, áta daya nakas-kasdáaw wa kag-kagiyan da, ay gapu kiya Ispiritu ne Dios. ³ Ngamay daya pangibàbànanan ne Dios kadaya piyán na nga pepakammu, ay masápul magbàbànan da, ta senu masengán da daya tolá kiya angngurug da se mapabagkad ya uray da, ay se maal-alunáyà da kadaya riribù da. ⁴ Daya tolá ya makeúni kiya aggúni nga akkan da nasur-súru, ay aggída kampela ngin nin ya masengán kiya angngurug da. Ngamay daya mangibàbànan kiya bàbànan nga gayát ke Dios, ay daya ngámin mangurug ya masengán da.

⁵ Ay piyán ku pe nu makaúni kayu ngámin kiya aggúni nga akkan nu nasur-súru. May pi-piyán ku nu mabaal nu kuma ngámin ya mangibàbànan kiya bàbànan ne Dios. Ay napà-patag ya mangibàbànan kiya bàbànan ne Dios may iya magúni kiya aggúni nga akkan ta nasur-súru, malaksid dala nu atán makekagi ki sarut na, ta senu masengán daya ngámin na mangurug. ⁶ Ay oray iyà wawwági, nu rán nà ala nga umang magbàbànan ki aggúni nga akkan ku nasur-súru, ay

wayya takayu wala nga masengán nu akkan daya piyán ne Dios nga pepakammu kiyà kadakayu daya kagiyan ku, onu daya nammuwán ku kiya bàbànan ne Dios, onu daya masápul la isúrù kadakayu?

⁷ Ay páda na pe kadaya aruminta nga ittutukár, ummán kadaya ballíng se gitára, nga akkan ta maaw-awátan nu nágan tu tinukár da nu áwan sarut natu tukár na. ⁸ Ay ummán pe kiya tarumpeta, nu akkan maawátan ya tannug na nga mangisinyál la magsagána daya suldádu nga makigubát, ay akkan da magsagána nga makigubát.

⁹ Ay ummán pe kadakayu nga, nu áwan makaáwat kadaya iúni nu, ay áwan makammu nu nágan daya kag-kagiyan nu. Díkod ummán kayu ka makibàbànan ki áwan kammala ngin nin. ¹⁰ Ata kurug ga adu daya baláki ya aggúni kídì ya kalawagán, may atán mà ya kesarután da ngámin. ¹¹ Ay nu akkan ku maaw-awátan ya isa nga aggúni, ay maawátan na agtangeli yà kadaya makin-aggúni, ay agtangeli da pe kiyà. ¹² Ay lugud, gapu ta piyán nu tutu wala ya middán ya kababalin na mangipassingan nga atán kadakayu ya Ispiritu ne Dios, ay daya kapàgán na kababalin na maka-seng kiya angngurug daya ngámin na mangurug ya gamgam-gáman nu kuma.

¹³ Ay díkod, daya makammu nga magúni ki aggúni nga akkan da nga nasur-súru, ay masápul la magkar-árag da nga magadang ka kababalin da nga mangilaw-lawág kiya sarut daya kag-kagiyan da. ¹⁴ Ata nu aggúni nga akkan ku nga nasur-súru ya aggúni kiya agkarárag ku, ay kurug ga ammù kiya uray ku nga magkarárag gà, ngamay akkan ku maawátan datu kag-kagiyan ku. ¹⁵ May ya kàwaán na kuma, ay nu magkarárag gà kiya uray ku, ay masápul la maawátan ku pe ya karárag ku. Ay ummán pe nu magkansiyon ya uray ku, ay masápul pe nga maawátan ku ya sarut naya kansiyonan ku kuma. ¹⁶ Ata nu ittu nu usaran ya aggúni ya áwan makaáwat nu magkarárag kayu nga magiyáman, ay mapaanna ya akepagiyáman daya duddúma kadakayu ke Dios nu akkan da maaw-awátan daya kag-kagiyan nu? ¹⁷ Ata oray nu napiya datu kinag-kagi nu kitu naggiyáman nu, ay áwan na wayya nga neseng kadaya duddúma.

¹⁸ Magiyáman nà ala ke Dios ta nakì-kírad dà magúni kiya aggúni nga akkan ku nasur-súru may dakayu.

¹⁹ Ngamay kiya agguurnung tada nga magdáyaw ke Dios, ay pi-piyán ku wala ya makakagi yà ka oray limlimma ngala nga kabalitán nu mangisúru wà basta maawátan daya maggigína, may itu riníburíbu ya kag-kagiyan ku kiya aggúni nga akkan ku nasur-súru nga áwan makaáwat.

²⁰ Wawwági, akkan kuma nga uray ababbing ya aggur-uray nu mepanggap kiya panaggúni kiya sabáli ya aggúni. Nu di kayu kuma ummán ka annánà ngala nu mepanggap kiya nadakè. Ngamay ki agpan-panúnut nu, ay nanàmán kayu kuma ngin. ²¹ Ay atán ya nesúrát kiya bàbànan ne Dios nga nán na,

“Mangibon nà ka agtangeli nga sabáli ya aggúni na ka pagbàbànanan ku kadedi ya tolay. Ngamay páda na ngala nga akkan dà gì-gínán,”

nán ne Apu. ²² Ay díkod ya aggúni nga akkan ta nasur-súru, ay pakelasínán daya akkan mangurug ke Dios. Akkan wayya para kadaya mangurug gin. Ngamay ya bàbànan ne Dios nga mamaligda kiya angnurug, ay para kadaya mangurug kampela ngin nin. Akkan wayya para kadaya akkan pikam ma nangurug.

²³ Ay kas pangarígan na nagguurnung kayu ngámin na mangurug, se kayu ngámin pe ya magúni ka nag-bal-baláki ya aggúni, ay se tura la nga atán da nga mepagguurnung pe kadakayu nga akkan mangurug, di da nád nán nga magallut kayu? ²⁴ Ngamay nu magbàbànan kayu ngámin ka bàbànan na mepanggap ke Dios, oray atán da nga nelibug ga akkan mangurug, ay mabalin na mammuwán da nga maragbásul da, ay se da mànud pe ya kapà-pàyanán da. ²⁵ Mabalin na mewada kaggída pe daya isir-sirù da nga lam-lamtan da. Ay túya magtùmà da nga magdáyaw ke Dios, ay kagiyan da pe nga kurug ga atán ne Dios kadakayu.

Ya naurus nga panagday-dáyaw ke Dios

²⁶ Ay nágan na lugud ya napiya nga kuwaan nu, wawwági? Nu magguurnung kayu wa magday-dáyaw ke Dios, ay daya mamaligda kiya angnurug naya isaisa kadakayu kuma daya ngámin na kuwaan nu. Magkansiyan kuma daya duddúma kadakayu, ay mangitùgud daya duddúma, se kagiyan kuma daya atán bar-baru wa nammuwán kiya bàbànan ne Dios daya nammuwán da. Ay magbàbànan pe daya duddúma kiya aggúni nga akkan da nga nasur-súru, ay se atán kuma pe ya mangilaw-lawág. ²⁷ Ay nu atán da nga magúni ki aggúni nga akkan da nga nasur-súru, ay akkan nasurù duwa onu tallu wala nga magsasarunu, ay masápul atán ya mangilaw-lawág kadaya kagiyan da. ²⁸ Ngamay nu áwan ya makelaw-lawág kiya kag-kagiyan da, ay maging-inggap da ngala ngin. Makiamomán da ngala ngin ke Dios, se ki baggi da kampela ngin nin.

²⁹ Ay duwa onu tallu kuma ngala ya magbàbànan kiya pebàbànan ne Dios. Ay ginán daya duddúma se da ammuwán nu wà naggayatán datu nakag-kagi.

³⁰ Ay nu rán nala atán isa nga makàmud da atán pekagi ne Dios kaggína kadaya duddúma, ay masápul la makusap pikam ya makun-oni. ³¹ Ta senu ya isaisa kadakayu, ay atán waya na nga mangibàbànan kiya bàbànan ne Dios, ta senu masur-suruwán kayu ngámin se mapabagkad ya aggur-uray nu ngámin. ³² Ata daya atán kababalin na mangibàbànan kadaya bàbànan ne Dios, ay ammu da idaggán ya waya da nga magúni, ta senu naurus ya agday-dáyaw nu. ³³ Ata e Dios, ay akkan na nga piyán ya áwan na urnus, ta ya napiya nga kà-kawaán naya ngámingámin ya pà-pàgan na.

Kadaya ngámin na giyán daya tangabubúlun na tolay ne Dios, ³⁴ ay maging-inggap pala daya babbay kiya agguurnungán da. Ata akkan rumbang kaggída ya magúni kiya pagguurnungán, nu di dala nga sumúrut nga ummán kiya nán naya lintag. ³⁵ Ay nu atán daya piyán da nga ammuwán, ay saludsúdan da la kadaya atáwa da nu atán da kadaya babalay da. Ta naalás kadaya babbay ya mepaguniúni kiya pagad-aduwán na magdáyaw ke Dios.

³⁶ Dakayu agpà ya naggayatán naya bàbànan ne Dios ta! Onu dakayu wala ya nekepakammuwán na! ³⁷ Ay nu atán da kadakayu ya manguna nga pagbàbànan ne Dios da, onu itur-turayán naya Ispiritu ne Dios da, ay masápul la kurugan da nga bílin ne Apu dedi ya kagiyan ku kidi ya súrát ku. ³⁸ Ay daya akkan mangikurug kadedi ya kag-kagiyan ku, ay akkan nuda nga ibílang nga kurug pagbàbànan ne Dios.

³⁹ Ay lugud wawwági, ya mangibàbànan kiya bàbànan ne Dios kuma ya asikkuwaan nu peyapeyang, ngamay akkan nu pe ya iallang ya magúni ka aggúni nga akkan da nga nasur-súru. ⁴⁰ Ngamay masápul màwa nga napiya se naurus ya ngámingámin na mà-màwa.

Ya mepanggap kitu nelaltu ne Cristo

15 Ay piyán ku wa ipadamdam kadakayu wawwági, tu inawat nu nga nebàbànan ku kadakayu nga Napiya nga Dámag mepanggap ke Jesu-Cristo, nga ittu pe ya nanggayatán naya angnurug nu. ² Ittu pe ya gapu na nga biyágan nakayu we Dios ka áwan panda nu ipas-pasnà nu tutu wala ya angnurug nu kitu dámag nga nebàbànan ku kadakayu, malaksid dala nu tagakurukurug kayu wala oray akkan nu naaw-awátan.

³ Ata nebàbànan ku kadakayu ya kapà-pàgán na nammuwán ku pe, nga e Cristo ay natay gapu kadaya bas-básul tada, nga ummán kitu nán naya nesúrát ta bàbànan ne Dios kitun nga màwa. ⁴ Netaman da, ay linumtu kammin kitu mekalu nga algaw, nga ummán kitu nán natu nesúrát ta bàbànan ne Dios kitun. ⁵ Ay nagpassingan ke Pedro, ay se la kadatu duddúma nga apostoles na. ⁶ Ay se yala nagpassingan manin kadatu nasurù limma gatut ta wawwági tada. Ay atán kam ma sibbiyádaya kaaduwán kaggída, ay datu duddúma, ay natay da ngin. ⁷ Ay se yala manin pe ya nagpassingan ke Santiago, ay se yala kadatu ngámin apostoles na.

⁸ Ay se yala nga iyà ya nuddi ya nagpassingannán na. Ay árig ku ya an-anà nga neanà kiya akkan pikam itu oras nga keanà na kuma. ⁹ Ata iyà ya bílang kababaán kadaya ngámin apostoles na. Ay akkan nà kuma mabalin mengágan ka apostol. Ata kitun, ay pinal-pallà ku datu tolay ne Dios. ¹⁰ Ngamay gapu kiya inagkallà ne Dios kiyà, ay túya ummán kidi yin ya kasasáad ku. Ay akkan wayya nga áwan sur-surbi nayán na inagkallà ne Dios kiyà, ta natù-turù ya agpaggus ku wa magubra kiya paubra ne Dios kiyà may datu duddúma nga apostoles. Ngamay akkan wayya iyà kampela ngin nin, nu di gapu kiya isiseng ne Dios kiyà. ¹¹ Ay oray

† Nu kurug nga gayát ke Dios daya kag-kagiyan datu nagbàbànan onu akkan.

iinna kadakami ya nakaginaán nu, ay sissa mà ya nebàbànan mi nga ittu pe ya kinurug nu.

Ya ilaltu datu natay yin

¹² Nebàbànan mi nga linumtu we Cristo, may taanna, tura atán da pikam mala kadakayu ya magkuna nga áwan kammala ngin nin ya ilaltu daya natay yin! ¹³ Ay nu kurug ga áwan ilaltu daya natay yin, ay di lugud da akkan linumtu we Cristo! ¹⁴ Ay nu akkan na linumtu we Cristo, ay di lugud da áwan surbi naya agbàbànan mi, ay se áwan sur-surbi naya angngurug nu! ¹⁵ Ay di kami lugud magbus-busid da bobonan ne Dios, ta nebàbànan mi nga pinaltu ne Dios nge Cristo, nga akkan na kurug pinaltu, nu kurug ga áwan ilaltu datu natay yin nga nán nu! ¹⁶ Ata nu kurug ga akkan na lumtu daya matay, ay di lugud da akkan na linumtu we Cristo! ¹⁷ Ay nu akkan linumtu we Cristo, ay áwan sur-surbi naya angngurug nu kaggína, ay se sibbabásul kayu pikam! ¹⁸ Ay díkod datu mangurug ke Cristo wa natay yin, ay sibbabásul da pe nga natay, ay napánis da pe yin! ¹⁹ Ay nu para kídi yala nga biyág kídi kalawagán ya agnamnáma tada gapu ke Cristo, ay dátada ya kakal-kalakkán kadaya ngámin tolay.

²⁰ Ngamay ya kurug na, ay linumtu we Cristo. Aggína ya nunna nga linumtu kadaya ngámin natay yin. ²¹ Ay gapu ta nàwa ya pannakatay daya tolay gapu kiya isa nga tolay, ay ummán pe kiyán, nga màwa ya ilaltu daya natay gapu pe kiya isa nga tolay. ²² Ata nu mapanna ya nelalbet naya pannakatay daya ngámin tolay gapu ke Adan, ay ummán pe, nga gapu ke Cristo, ay màwa nga lumtu pe daya ngámin na mangurug kaggína. ²³ Ngamay lumtu daya tolay kiya oras da kampela ngin nin. Nunna nga linumtu win ne Cristo, ay se yala pe daya mangurug kaggína nu umbet kammin. ²⁴ Ay se yala umbet ya ipappanda naya ngám-ingámin nga ittu pe yanin ya angngiawat ne Cristo ke Dios nga Ama kiya pangiturayán na nu mabalin na nga abáan daya ngámin na mangitur-turáy se atán ammanakabalin se daya naturáy ya di mas-asingan. ²⁵ Ata masápul la e Cristo ya mangituráy panda kiya angngábà na kadaya ngámin na kumalínga kaggína. ²⁶ Ay ya kuddiyán na masápul la abáan na, ay ya pannakatay. ²⁷ Ata nán naya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga, “Nepeturayán ne Dios kaggína ya ngámingámin,” nán na. Ngamay oray nu nán na kiyán, ay akkan wayya meráman ne Dios kadaya iturayán na, ta ittu ya nagpapuráy kaggína kadaya ngámingámin. ²⁸ Ay nu itur-turayán ne Cristo win daya ngámingámin, ay aggína nga An-anà ne Dios, ay peturayán pe ke Dios nga Ama na nga ittu ya nagpapuráy kaggína kiya ngámin, ta senu e Dios ya katurayán kiya ngámingámin.

²⁹ Ay nu kurug nga áwan ilaltu daya natay yin, ay nagan lugud ya kuk-kuwaan datu tolay ya nabawtisarán para kadatu natay! Ay tura da lugud da nagpabawtisar para kadatu natay yin? ³⁰ Ay dakami pe, nu áwan ya ilaltu daya natay, tura mi lugud da itur-turdán ya magrígát peyang? ³¹ Inalgaw ya taggè ala nga katay.

Ay kurug yán na kagiyan ku kadakayu wawwági. Ay kurug pe nga pagangammán takayu gapu kiya angngurug nu ke Jesu-Cristo nga Apu tada. ³² Ay nu akkan ku innanamán ya ilaltu, nagan lugud ya málaalà ku kitu nakiparáng ku kadatu kumagúra kiyá ka Efeso nu lammat tolay yala ya lammat ku? Ay nu akkan lumtu daya natay, ay napiya ngala ngin lugud tu makag-kagi nga, “Magkakán tada se maggiinum tada, ta get matay tada ngin nu kaláwa.”

³³ Akkan kayu peal-alílaw, ta atán ya makag-kagi nga, “Daya nadakè a kabul-bulun, ay dadalan da ya napiya nga gagángay,” nán na. ³⁴ Pagmar-maruwán nu kod daya ur-uray nu. Akkan kayu magbásul lin. Ata atán da kadakayu daya akkan kurug makammu ke Dios. Ay ikagi yán kadakayu ta senu mipat kayu.

Ya singan naya baggi tada nu lumtu tada

³⁵ Ay mabalin na atán daya magkuna nga, “Mapanna pe ya ilaltu datu natay yin? Wà ummán naya baggi da?” nán da. ³⁶ Ay ang-ang ya magkuna kiyán, áta akkan ta mà wayya nga makagi nga tumúbu ya aggi a netugnu nu it-ittu na kam ma aggi a akkan na naul-ulis. ³⁷ Ay se ya itugnu ta pe, ay akkan wayya nga ya sinnáyun nin na múla, nu di ya aggi. ³⁸ Ngamay e Dios kampela ngin ya makammu nu wà ummán naya singan naya pagbalinán naya aggi. Ay nagbal-baláki ya netudin na nga singan daya múla nga pagbalinán daya bukabukal.

³⁹ Ay páda na pe kadaya atán baggi. Nagbal-baláki kampela ngin nin pe ya nàwaán naya baggi da. Sabáli kadaya tolay, sabáli kadaya ul-ulolag, ay sabáli kadaya an-anù, ay se sabáli pe kadaya sissida. ⁴⁰ Ay daya ilángit ay atán baggi da. Ay páda na pe kadaya ikalawagán, atán baggi da pe. Ngamay sabáli kampela ngin nin ya kinapiya daya baggi daya ilángit kiya kinapiya naya baggi daya ikalawagán. ⁴¹ Ay sabáli kampela ngin nin pe ya wada naya mata kiya wada naya búlán se daya bittuwan. Ay nagbal-baláki pe ya wada daya bit-bittuwan.

⁴² Ay ummán pe kiyán ya kàwaán tada kiya ilaltu tada. Nu matay tada, ay marupù ya baggi tada nga metaman, ngamay nu lumtu tada, ay áwan karupù naya baggi tada ngin. ⁴³ Kiya ketaman daya baggi tada, ay áwan na nga diladiláng, ngamay nu lumtu tada, ay dumiláng ya baggi tada ngin. Kiya ketaman naya baggi tada, ay áwan na nga mabà-baal, ngamay nu lumtu tada, ay atán nin ya ammanakabalin tada. ⁴⁴ Nu itaman ditta, ay ummán ka baggi daya ikalawagán ya baggi tada, ngamay nu lumtu tada, ay ummán ka baggi daya ilángit ya baggi tada.

Ata nu atán ya baggi nga para kídi ya kalawagán, ay atán pe ya baggi nga para ka lángit. ⁴⁵ Ata nakagi kiya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga, “E Adan na nunna nga tolay, ay niddán ka biyág na.” Ay ya mud-uddi ya árig Adan nga ittu we Jesu-Cristo, ay biyág ga áwan panda ya midde naya Ispiritu na. ⁴⁶ Ngamay akkan wayya nga mun-unna nga midde kadàtada ya baggi tada nga para ka lángit, nu di pikam ya baggi tada nga

pára kídi kalawagán, ay se yala ya baggi tada nga pára ka lángit. ⁴⁷ Ata ya naggayatán natu nun-unna nga tolay, ay kiya lusà. Ngamay, ya sumarunu, ay gayát ka lángit nga ittu we Jesu-Cristo. ⁴⁸ Ya baggi tada nga tolay kídi kalawagán, ay ummán kiya baggi kampela tu Adan nin nga gayát ka lusà. Ay ummán kampela kiya baggi ne Jesus sin nga gayát ka lángit, ya baggi daya sumúrut kaggína. Gapu ta gayát ki lusà tu baggi tu Adan, ya páda na pe daya baggi tada nga tolay kídi kalawagán. Ay ummán kampela ngin nin kiya baggi ne Jesus nga gayát ka lángit ya baggi daya mawe ka lángit. ⁴⁹ Ya neduyág kadåtada nga singan, ay singan natu Adan na gayát kiya lusà. Ay ummán pe kiyán, umbet ya algaw wa mepáda pe ya singan tada ke Jesus nga ittu ya gayát ka lángit.

⁵⁰ Tú idi ya kag-kagiyán ku kadakayu wawwági: Awan tolay ya makappan ka pangiturayán ne Dios nu akkan na maulis ya baggi na nga tabbit se dága. Ata akkan mabalín na middán tada ka baggi nga akkan marupù nu sibbabaggi tada pikam kiya baggi tada nga marupù.

Ya kaulis naya baggi daya sibbiyág se datu natay yin

⁵¹ Gínán nu wawwági, ya kagiyán ku kídi nga akkan pikam nepak-pakammu kitun. Akkan tada ngámin matay, ngamay ngámin tada, ay maulis ya baggi tada. ⁵² Ata kiya muddi ya akagína tada kiya tarumpeta, ay màtatán na maulis ya baggi tada. Mabayág lugud dala ya tangakilmátán. Ata nu atán magtarumpeta, ay dág-us sala nga lumtu datu natay yin, ay se da nga magbalin ka akkan mataatay yin. Ay maulis tada pe yala ngin. ⁵³ Ata idi ya baggi tada nga marupù, ay masápul la mapataliyán ka baggi nga akkan tutu wala nga marupù in. Ay díkod idi ya baggi tada nga matay, ay mapataliyán ka akkan tutu wala mataatay yin. ⁵⁴ Ay nu mapataliyán nin ya baggi tada nga marupù, ka baggi nga akkan marupù, se magbalin ya baggi tada nga matay, ka baggi nga akkan tutu wala mataatay, ay màwa nga kurug gin tu nán naya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga,

“Naábà in ya turáy naya pannakatay, ay áwan nin ya di naábà.”

⁵⁵ Awan tutu wala ngin ya angngábà naya pannakatay yin. Ay áwan tutu wala pe yin ya pannakatay nga ittu tutu wala ya ikan-kansing tada. ⁵⁶ Ata ya gapu na nga ikansing tada tutu wala ya pannakatay, ay gapu kadaya bas-básul tada. Ay ya akabásul tada, ay gapu ta atán ya lintag nga pakammuwán tada nu nagbásul tada onu akkan. ⁵⁷ Ngamay magiyáman tada ke Dios ta abáan tada ya kinaturáy naya pannakatay gapu ke Jesu-Cristo wa Apu tada.

⁵⁸ Ay díkod dakayu wa pà-pàgan ku nga wawwági, kaligdaan nu ya angngurug nu, se akkan kayu paábà kadaya nadakè. Akkan kayu molaw wa mangwa kadaya nepiyár ne Apu nga ubra kadakayu, ta ammu nu mà in na akkan wayya áwan sur-surbi naya agpaggus nu gapu ke Apu.

Ya isisseng tada kadaya páda tada nga mangurug

16 Ay nu mepanggap kiya aggurnung nu ka pirà a pagkallà nu kadaya wawwági tada nga mangurug, ay taldan nu wala tu pinàwà kadatu mangurug ka Galacia. ² Ki peyang Domingo, ay mangilásin ya isaisa kadakayu kiya mabalín na nga idde se na iarimán, ta senu napadán naurnung ngin kiya ilalbet ku. ³ Ay nu umbet tà, ay magsúrát tà ka ipakagtu tada kadaya tolay ya napíli nu wa mawe mangitulud kiya pagkallà nu kadaya iJerusalem. ⁴ Ay nu tura la nga kasapulán nga mawe yà pe, ay aggída ya mamulun kiyà.

Daya lam-lamtan ne Pablo nga kuwaan

⁵ Ay umbet tà maggagáyám kadakayu nu gayát tà ka Macedonia, áta palánù ya manalen ka Macedonia.

⁶ Mabà-bayág gà maggagáyám kadakayu. Ta get nu magyán nà kannán panda kiya agdagun na, ta senu masengán dà kadaya ang-angngayan ku pikam. ⁷ Ata lùsawan ku nu mabur-burung ngà nu atán nà kannán giyán nu. Piyán ku nu mabà-bayág gà kannán nu ittu ya piyán ne Apu. ⁸ Ngamay magyán nà pikam kanedi Efeso panda kiya Pentecostes †. ⁹ Ata kurug ga adu daya mayát manggina kiya ibàbànan ku, ngamay adu pe daya kumag-kagúra.

¹⁰ Ay nu umbet nge Timoteo kannán giyán nu, ay atangyaan nu pà nang ta senu akkan min-induwán na mebul-bulun kadakayu, áta páda pe nga pagub-ubran ne Apu. ¹¹ Ay áwan kuma nga mangirupat kaggína kadakayu kannán, nu di nu kuma nga parbuwátan ka napiya, ta senu makapagulli kammin kanedi nga sikka-anggam, ta id-idaggán kuda se datu kabbulun na.

¹² Ay kinagiyáman ku tutu wala pe ye Apolos nga wagi tada, ta umang da kuma se daya duddúma nga wawwági tada nga maggagáyám kadakayu. Ngamay áwan na kid tutu wala nga oras. Maggagáyám mala kannán nu atán waya na.

Ya muddi nga bílin ne Pablo

¹³ Ay magtar-taron kayu kuma peyang se akkan kayu manguliulis kiya angngurug nu. Akkan kayu din na magtal-talaw se kaligdaan nu ya angngurug nu. ¹⁴ Ay kuwaan nu din nala ya ngámingámin gapu kiya amminya nu.

¹⁵ Ammu nu win, wawwági, nga de Stefana nga tangabalay daya nunna nga nangurug ke Jesu-Cristo kadaya iAcaya. Ay aggída daya sumeseseng pe yin kadaya tolay ne Dios. ¹⁶ Ay ikagi lugud kadakayu nga ikurug nuda. Ay akkan nala aggída nu di pe daya kabbulun da nga magub-ubra se magrigát ta pagub-ubraan ne Apu.

¹⁷ Ay nakaanggam mà pà nang kane umbet de Stefana, Fortunato se Acaico, ta nanaligán kuda kadakayu. ¹⁸ Ata pinaanggam dà pà nang ummán kiya namma-

† Ya Pentecostes, ay ittu ya agpiyasta daya Judyu ka aggiyáman da kadaya ápi-ápit da.

anggam da pe kadakayu. Ay túya pàgan nu dayán na toláy.

¹⁹ Ay makikumusta ngámin daya tangabubúlun na mangurug ka Asia. Ay ummán pe de Akila se Priscila se daya mangurug ga mepagguurnung kaggída kiya balay da, makikumusta da kadakayu gapu ke Apu.

²⁰ Ay kumusta kanu pe nán ngámin daya wawwági tada kanedi. Maggiinnanggam kayu nu magsisingan kayu.

²¹ Ay iyà kampela ngin nin ya mangisúrat kídi. Ay kumusta kayu kannán.

²² Ay nu atán daya áwan amminya ke Apu, ay mapán-is dayán na toláy. Umbet ka ngin Apu!

²³ Ay e Apu Jesus ya magtag-tagasíngan kadakayu peyang.

²⁴ Ay dam-damdamman nu wa pà-pàgan takayu ngámingámin gapu ke Jesu-Cristo. Amen.

2 Corinto

1 Iyà e Pablo nga piníli ne Dios ka apostol ne Jesu-Cristo. Súrát ku idi kadakayu wa tangabubúlun na mangurug ke Dios kannán Corinto, se kadaya tolay ne Dios ka Acaya. E Timoteo nga wagi tada ya kabulun ku kídi.

² E Dios nga Ama tada se Jesu-Cristo wa Apu tada din nala ya magkallà se mangap-kappiya kadaya ur-uray nu.

Ya aggyáman ne Pablo ke Dios

³ Day-dayáwan tada nge Dios, nga Dios se Ama ne Jesu-Cristo wa Apu tada. Ata aggína ngala ya maragkallà nga Ama, se aggína ya Dios nga paggayatán naya panagganggam tada. ⁴ Aggína pe ya mama-anggam kadàtada kadaya ngámin na pagpannakítan tada, ta senu mapaanggam tada pe daya duddúma nga magpannakit. Ay ya pamaanggam tada kaggída ay itu inammaanggam kammin ne Dios kadàtada.

⁵ Ata nu adu daya kapar-parigátan na màlamán tada nga ummán kadatu nagrig-rigátan ne Cristo, ay mapaanggam tada pà nang pe gapu ke Cristo. ⁶ Ay nu màwa nga mapar-parigátan kami, ay ittu ya pakapa-anggamán nu se ittu ya pakabiyágan nu pe. Ta dakami ya mamaanggam kadakayu kiya inamma-anggam ne Dios kadakami, nu itur-turad nu wala daya kapar-parigátan nu wa nagrig-rigátan mi pe. ⁷ Ay túya abay ya agnamnáma mi kadakayu nu panggap kadayán, áta ammu mi nga mepagrígát kayu kadakami, ay díkod mepaganggam kayu pe kadakami.

⁸ Ay piyán mi nga ipakammu kadakayu wawwági, ya mepanggap kadatu rig-rígát ta nà-nàlamán mi ka probinsiya Asia. Ta napalotán pà nang tu rig-rígát mi ki-túni nga akkan ta kuma meturdán. Ay ittu tu gapu na nga áwan mi namnáma nga magbiyág kami pikam.

⁹ Ta kadatun na ur-oras, ay ummán kami ka nìdang nga matay yin. Ngamay nàwa tun na kapar-parigátan mi ta senu magpin-pinnoray kami peyang ke Dios, nga ittu ya atán ammanakabalin na mamaltu, nga akkan mi ya pagmákad ya mà-màwa mi kampela ngin nin.

¹⁰ Aggína tu nangigdù kadakami kitu pakatayán mi tutu wala ngin. Ay ammu mi nga aggína ya mangig-igdù kadakami kadaya mà-màlamán mi pikam. Sissa nga innanamán mi nga mangigigdù kadakami peyapeyang ngin ¹¹ gapu kiya isiseng nu kiya anngi-kar-karàrag nu kadakami. Ay díkod adu daya magiyáman kaggína gapu kadaya pagkallà na kadakami ka agsungbát na kiya kar-karàrag daya adu wa tolay gapu kadakami.

Ya gapu naya akkan inagkaru ne Pablo wa nawe

¹² Ay áwan mi mà wayya kípattán, ta ammu mi mà nga napiya ya nakibul-bulun mi kadaya tolay, tàwán kam kadakayu. Kurug ya akibul-bulun mi se áwan nadakè a gákat mi ta e Dios lugud ya sumeseseng kadakami. Nàwa mi dayán akkan gapu kiya sírib tolay yala, nu di gapu kiya kinamáru ne Dios.

¹³ Ay áwan mi ya nepà-pàlìli kadatu sur-súrát mi kadakayu. Nu nàgan tu nabása nu kadatu sur-súrát mi kadakayu, ay tittu datun datu piyán mi nga kagiyan kadakayu. Ay maawátan dà din pà nang ¹⁴ ta senu paganggamán dakami nga ummán kiya agganggam mi kadakayu kiya ilalbet kammin ne Jesu-Cristo. Oray ta maawátan dà kam pe yin.

¹⁵ Ay gapu ta ammù nga maawátan dà kam pe yin, ay tútu nán ku wa maggagáyám mà a munna kadakayu, ay se yala manin nu magulli yà, ta senu pamidduwaán takayu wa paganggamman. ¹⁶ Nán ku nga magsíbal là maggagáyám kadakayu kiya ammeyag ku ka Macedonia, ay se yà manin maggagáyám kadakayu nu magulli yà, ta senu masengán dà kiya ammeyag ku manin ka Judea. ¹⁷ Ay gapu ta akkan nàwa idi ya palánù, ay nán nu win nga paggad-gadduwán nà kadaya kag-kagiyan ku. Nán nu kid nga ummán nà kadaya tolay kídi kalawagán kiya agpalánù, nga paggad-gadduwán da kadaya kag-kagiyan da!

¹⁸ Ay ikagi nga e Dios, ay akkan na mangul-ulis, ay ummán pe kiyán datu ngámin nekag-kagi mi kadakayu, akkan da wayya nga ò se akkan. ¹⁹ Ata e Jesu-Cristo wa An-anà ne Dios, nga ittu ya nebàbànan mi se de Silas se Timoteo kadakayu, ay akkan wayya nga paggad-gadduwán kadaya kag-kagiyan na. Ngám-in daya kagiyan na, ay kurug da ngámin. ²⁰ Ata ngámin na nekar-kari ne Dios kitun, ay nàwa da kurug ke Jesu-Cristo. Ay túya ipagapu tada ke Jesu-Cristo ya anngagi tada ka, "Kurug da mà," nán tada kadaya kari ne Dios, ta senu mapadayáwan. ²¹ E Dios ya gapu na nga akkan tada nga mippà ya anngurug tada ke Jesu-Cristo, ay se aggína pe ya namíli kadakami ka pagbàbànanan na. ²² Inemaddán nitta ka kuwa na, ay se na idde kadàtada ya Ispiritu na ka pakammuwán tada nga adu daya pagkallà nga idde na pikam kadàtada.

²³ E Dios ya makammu kiya kurug ga gapu naya akkan ku inaggagáyám kadakayu. Ya kurug ga gapu na, ay lùsawan ku nu magpannakit kayu †. Túya akkan nà

inumrang kannán Corinto. ²⁴ Ay akkan ku nán kiyán ta itur-turayán mikayu kiya angngurug nu. Ata ammù nga naligda pe yin ya angngurug nu. May ya piyán ku wala, nu rán nà ala nakalbet, ay maganggam kayu nga akkan kayu kuma nga magpannakit.

2 Ay ittu ya gapu na nga akkan nà inumrang kannán ta lùsawan ku nu magpannakit kayu man-in kiya aggayám ku kadakayu. ² Ata nu pagpannakitan takayu, ay nágan lugud din ya mamaanggam kiyà kiya aggayám ku kadakayu nu di dakayu kammin na pinagpannakit ku. ³ Ay ittu ya gapu naya inagsúrát ku, ta di piyán na pagpannakitan dà mán kammin daya mamaanggam kuma kiyà. Ata ammù mà nga nu maganggam mà, ay maganggam kayu ngámin pe. ⁴ Kitu inagsúrát ku kadakayu, ay napalotán tu nekariribù ku se nagpannakit ku. Sumángit tà kitun na inagsúrát ku kadakayu, ngamay akkan gapu ta piyán ku wa magpannakit kayu, nu di ku piyán nga ipakammu kadakayu ya abay pà nang nga amminya kadakayu.

Ya ammakawan ta kiya nakabásul

⁵ Ay tu tolay ya nangwa ka nakapannakit, ay akkan wayya nga iyà ya magpannakit kitun, nu di ya kaaduwan kadakayu nu akkan na dakayu ngámin. ⁶ Ay annung na mà pe yin tu nammánis naya kaaduwan kadakayu kaggína. ⁷ Ay díkod pakawanan nu lugud kidi yin se anannayan nu pe, ta get nu mamminán ka namnáma ngin gapu ki napalotán na agpannakit na. ⁸ Túya makim-imallà à kadakayu nga ipassingan nu lugud kammin ya amminya nu kaggína. ⁹ Ittu ya gapu naya inagsúrát ku kadakayu ta piyán ku ammuwán nu nasunud kayu kiya ngámingámin. ¹⁰ Ay daya nakabásul la pinakawan nu win, ay napakawan da kiyà pe yin. Ay daya kasapúlán na pakawanan ku nga napakawan kun ki àráng ne Cristo, ay dakayu kammin ya gapu naya nammakawan ku. ¹¹ Pakawanan ku ya nakabásul, ta senu adayyu ya angngábà ne Sairu kadàtada. Ata ammu tada mà in daya nagbal-baláki nga sírib na.

Ya angngábà tada gapu ke Jesu-Cristo

¹² Ay kane mawe yà ka Troas nga mangibàbànan kiya Napiya nga Dámag mepanggap ke Cristo, ay nasingan ku wa abay ya wayà kattoni kiya ipàwa ne Apu kiyà. ¹³ Ngamay nariribù à pà nang ta áwan ku nasingan ke wagí Tito kitúni. Ay tútu nagpakáda ngà kadatu tolay kitúni se yà ala nawe ka Macedonia.

¹⁴ Ngamay magiyáman tada ke Dios ta gapu kiya angngurug tada ke Cristo, ay árig tada ya tiliw ne Cristo nga ipak-pakammu na kadaya ngámin tolay. Ay se dàtada pe ya usaran na kiya angngiwar-waragáwag na kiya ngámin giyán kiya mepanggap kaggína nga ummán kiya magalibàbà a talibangug. ¹⁵ Dàtada, ay árig tada ya nagtalibangug, nga idátun ne Cristo ke Dios áta dàtada ya mangibàbànan kiya mepanggap ke

Cristo. Ya árig talibangug tada, ay maláb daya tolay nga alà ne Dios se oray pe daya akkan. ¹⁶ Ay kadaya tolay ya mameyag ka pakatayán da ka áwan panda, ay makappatay kaggída ya aláb na, ngamay kadaya mameyag ka pakabiyágan da ka áwan panda, ay makabbiyág ya aláb na kaggída. Ay áwan tolay ya makabaal kampela ngin nin kidi ya ubra. ¹⁷ Ay akkan kami wayya ummán kadaya duddúma nga kuwaan da ka pagsapúlán da ka pirà ya agbàbànan da. Ta dakami, ay e Dios ya nangibon kadakami. Ay túya áwan mi sabáli ya gákat kiya angngibàbànan mi kiya bàbànan na. Ay màwa mi idi nga magbàbànan gapu ke Cristo, ay se tag-tagasinnán nakami pe ne Dios.

Daya pakammuwán nga kurug apostol nge Pablo

3 Ay nán kid á daya duddúma nga magpas-pasindáyaw kami ta senu pàgan dakami. May akkan. Ay akkan mi pe masápul ya itúgut mi nga súrát da duddúma tolay para kadakayu. [†] Ay akkan mi pe masápul ya ummán kiyán na súrát nga maggayát kadakayu. Akkan kami ummán kadaya duddúma nga kasapúlán da dayán. ² Ata dakayu mismu ya árig súrát ta túgut mi nga nesúrát kiya ur-uray mi. Ata gapu kadakayu, ay mammuwán daya ngámin tolay nga kurug ga pagbàbànanan nakami ye Cristo. ³ Dakayu ya árig súrát ta gayát ke Cristo gapu kiya ipas-passingan nu wa kinamáru nu. Ay dakami ya árig pinagsúrát na. Ay akkan na masápul ya pagsurátan na se pinsil onu tinta, áta ya Ispiritu naya sibbiyág peyang nga Dios, ay ittu win ya bílang aruminta na kiya inagsúrát na.

⁴ Ay makagi mi ngámin dedi gapu ta e Dios ya pagmákad mi gapu ki angngurug mi ke Cristo. ⁵ Akkan mi nán na mabaal mi kampela ngin nin ya mangwa kadaya ub-ubraan mi, ta e Dios kampela ngin nin ya paggayátan naya kababalin mi nga mangwa kadayan na ubra mi. ⁶ Aggína ya mangidde kiya kababalin mi kiya angngibàbànan mi kiya baru wa kari na. Ay idi ya baru wa kari na, ay mepakammu kadàtada gapu kiya Ispiritu na, akkan gapu ta nesúrát. Ata gapu kadatu nesur-súrát ta lin-lintag, ay ammuwán tada nga pannakatay ka áwan panda ya idde na. ^{††} Ngamay ya Ispiritu ne Dios, ay ittu ya mamiyág kadàtada ka áwan panda.

Ya kinadáyaw ne Dios nga nepassingan kiya baru wa kari na

⁷ Ay datu lin-lintag ne Dios nga nesurátan na kitu dalumpenág ga batu, ay neáwat na kitu Moses. Kitu nangngáwat tu Moses, ay nepassingan ya diláng ne Dios, ta dummiláng tu múkát tu Moses kitun. Ay tútu akkan matalupápà datu iIsrael tu Moses oray kitu aggal-aligsap natu diláng na. Datun na lin-lintag, ay pannakatay ka áwan panda ya nepakammu na kadaya maragbásul. Ay oray nu pannakatay ka áwan panda ya nepakammu natun na lin-lintag, ay nepassingan ne Di-

[†] Magpannakit da nu mapílit nge Pablo nga magallang kaggída gapu kadaya nadakè a kuk-kuwaan da.

[†] Súrát nga mangipakammu nga kurug pagbàbànanan ne Jesus da. ^{††} Pannakatay ka áwan panda ya padangan daya akkan mangikurug kadatu ngámin na nesúrát nga lin-lintag.

os ya kinadáyaw na kitu nangngidde na kadatun na lin-lintag. ⁸ Ay tú nád agpà kídi nga atán nin ya Ispiritu na nga ittu ya mamiyág kadåtada ka áwan panda. Natù-turù ya kepassingan naya kinadáyaw ne Dios. ⁹ Ata nu nepassingan ya kinadáyaw ne Dios kitu nangngidde na kadatu lin-lintag ga mamabásul kadaya tolay, ay natù-turù pà nang ya kepassingan naya kinadáyaw na kiya dámag ga mangipakammu kiya akkan na nga ammasul kadaya tolay. ¹⁰ Ay túya, gapu ta nadà-dáyaw pà nang ya nepassingan kiya baru wa kari na may tu nepassingan kitu dadán na lin-lintag, ay napsílán tu dáyaw natu dadán na lin-lintag gin. Ay díkod gapu kiya nadà-dáyaw pà nang nga baru nga kari na, ay napsílán tu dáyaw natu dadán na lin-lintag. ¹¹ Ta nu nepassingan ya kinadáyaw ne Dios kadatun na lin-lintag ga pumanda, ay natù-turù kiya baru wa kari na nga áwan na nga ipappanda.

Awan ilingalingad de Pablo kiya agbàbànán da

¹² Ay díkod, gapu ta ammu mi nga áwan panda naya kinadáyaw naya ibàbànán mi, ay túya áwan mi ya ilingalingad kiya agbàbànán mi. ¹³ Akkan kami ummán kitu Moses kitun na sinakodungán na tu múkát na ka pangilingad na kadatu iIsrael kitu aggaligsap natu diláng natu múkát na. ¹⁴ Ngamay akkan kammala maawátan daya tolay daya ibàbànán mi, áta pinasúkir da ya uray da ngin. Tú idi ya árig sakodong da nga manglípán kaggída kiya pannakaáwat da kadatu basáan da nga lin-lintag, oray kadedi ya al-algaw pikam. Ay sissa nge Cristo wa makippà kiyán na manglípán kaggída. ¹⁵ Ay kurug ga oray kadedi ya al-algaw, ki peyang nga agbása da kadatu nesur-súrát tu Moses, ay árig sissasakodong ya uray da ta akkan da nga maawátan. ¹⁶ Ngamay nu mangurug ke Apu ya isa nga tolay, ay mippà ya árig sakodong nga manglípán kiya pannakaáwat na. ¹⁷ Ay ya Apu wa nán na kídi, ay ya Ispiritu ne Dios. Ay maway-wayaán nin ya isa nga tolay kadaya ngámíngámin nu atán ya Ispiritu ne Dios kaggína. ¹⁸ Ay dàtada ngámin, ay meárig tada ka amínaw nga mangipalang kiya dáyaw ne Apu, áta áwan kadåtada lugud din ya árig sakodong. Ay gapu kiyán na dáyaw na, ay uliulissan nitta peyang ya Ispiritu ne Dios. Maus-ussi tada peyang nga nadáyaw la nga nadáyaw panda kiya agbalin tada nga ummán kaggína.

Ya akiránud ne Pablo kiya agbàbànán na

4 Ay gapu kiya kinamáru ne Dios, ay nepiyár na kadakami idi ya ubra. Ay túya akkan kami nga madusmaya. ² Ay lùsawan mi ya mangwa kadaya nakap-appat se daya mà-màwa nga isir-sirù daya tolay nga kuwaan. Ay áwan mi angngasaba kadaya tolay ta senu sumúrut da, ay se akkan mi ya pat-paturuán ya ibàbànán mi nga bàbànán ne Dios. Nepakammu mi tutu wala ya kurug, áwan mi ya nelingad. Ay ammu ne Dios idi, ay oray pe daya tolay ay ammu da ngámin kiya panúnut da ya nebàbànán ku. ³ May nu nalingad

kammala ya Napiya nga Dámag ga ibàbànán mi, ay nalingad dala kadaya tolay ya mameyag kiya pakatayán da ka áwan panda.

⁴ Ay ya gapu naya di da akasingan kiya pagpiyán naya isur-súru mi nga Napiya nga Dámag, ay árig ga kinúláp ne Sairu da nga ittu ya bátug diyos daya akkan mangurug. Ittu ya gapu na nga akkan da pe ya maawátan yán na Napiya nga Dámag mepanggap kiya dáyaw ne Cristo, nga ittu ya kepassingannán na nu wà ummán ne Dios. ⁵ Ay akkan wayya nga mepanggap kadakami ya ibàbànán mi, nu di iya mepanggap ke Jesu-Cristo nga ittu ya Apu. Ay dakami ya bátug asassu nu gapu kaggína.

⁶ E Dios tu nagkuna kitun ka, “Lumtuwád ya wada kiya nagibat,” nán na. Ay aggína pe ya nammuwán tada ke Cristo nga aggína pe ya mangwada kadaya uray tada ta senu mammuwan tada ya kinadáyaw na. ⁷ Gapu kiya ubra mi, ay árig kami yala ka banga nga naunggan ka napatag pà nang nga kuw-kuwa. Nàwa idi ta senu mepakammu nga, ya akkan ta malammat ta kinaturáy, ay gayát ke Dios kampela ngin nin nga akkan gayát kadakami.

⁸ Atán ngámin na kapar-parigátan mi, ngamay akkan kam ma ittu ya pamandanán mi. Nu duddúma akkan mi ammu ya kuwaan mi ngamay akkan kami wayya madusmaya ngin. ⁹ Pal-palakkan dakami daya tolay, may akkan nakami wayya pagdudoray ne Dios. Ay kúrang ngala ya ammatay daya tolay kadakami, may akkan dakami kam kelaw-atán. ¹⁰ Napad-padásan mi nu wà ummán natu nammár-parigát da ke Jesus kitu inamatay da kaggína. Ay díkod gapu kadakami pe ay mepassingan na sibbiyág ge Jesus. ¹¹ Ata kiya kasibbiyág mi, ay atán da peyang nga mabalin na pakatayán na mà-màlamán mi gapu kiya angngibàbànán mi kiya mepanggap ke Jesus, ta senu gapu kídi ya ur-úray ya baggi mi, ay mepassingan ya kasibbiyág ne Jesus. ¹² Adu daya mabalin na pakatayán mi nga mà-màlamán mi, may ittu mà ya gapu naya pakabiyágan nu ka áwan panda.

¹³ Ay nagpáda ya angngurug mi se itu nagkuna kitu nesurát ta bàbànán ne Dios nga, “Kurugan ku, ay túya ibàbànán ku,” nán na. Ay túya ibàbànán ku pe ya mepanggap ke Jesus áta kurugan ku pe. ¹⁴ Ata ammu mi mà nga e Dios nga ittu tu namaltu ke Apu Jesus, ay aggína pe ya mamaltu kadåtada gapu kiya angngurug tada ke Jesus. Ay se nitta alà ngámin kiya giyán na.

¹⁵ Ay ngámin dedi, ay pagkapiyaán nuda. Ay díkod nu umadu daya mangurug ke Jesu-Cristo gapu kiya kinamáru ne Dios, ay umadu pe daya magiyáman kaggína, ay díkod mapadayáwan pà nang pe.

Ya agbiyág tada gapu ki angngurug tada

¹⁶ Ay ittu yán ya gapu na nga akkan kami madusmaya. Ay oray nu kumapsut daya bag-baggi mi, ay inalgalaw mà a mapabarua ya ur-uray mi. ¹⁷ Ay ngámin dedi ya kapar-parigátan mi ka tangapurù, ay ur-úray da ngala kadakami, gapu kiya agnamnáma mi kiya áwan panda se áwan kepadáan na kinadáyaw nga midde

kadakami. ¹⁸ Ata akkan na daya mas-asingan kídi ya kalawagán ya gamgam-gáman mi, nu di daya akkan na masingan. Ata daya masissingan na bánag, ay pumanda dayán, ngamay daya akkan na masingan, ay áwan da nga panda.

5 Akkan kami ya madusmaya, áta ammu mi nga nu matay kami, idi ya baggi nga nàwa ki lusà, ay marupù, ngamay mapataliyán ka akkan mataatay ya baggi nga maggayát kampela ngin nin ke Dios nu atán ta ka lángit tin.

² Ay kiya kowad mi kídi ya kalawagán, ay magpan-pannakit kami. Màtorán kami kiya kapataliyán naya baggi mi kiya baggi nga gayát ka lángit. ³ Ay díkod, nu ra la nga mapataliyán ya baggi mi kídi yin, ay akkan mi tagge mapadásan ya matay. ⁴ Ata kiya agbiyág mi kiya ur-úray ya baggi mi ay magpan-pannakit kami. Ngamay akkan gapu ta piyán mi nu mippà idi yin na baggi mi, nu di gapu ta piyán mi nu mapataliyán nin ka akkan mataatay ya baggi. Ay díkod ya biyág tada nga pumanda, ay mapataliyán pe yin ka biyág ga áwan panda. ⁵ Ay e Dios ya nangisag-sagána kadàtada para kídi ya màwa. Ay nidde na pe ya Ispiritu na kadàtada ka angngipakammu na nga kurug ga idde na ngámin daya ipakin-kuwa na kadàtada.

⁶ Ay túya magmákad peyang ya uray mi. Ammu mi nga akkan kami pikam ma mepagyán ke Apu kiya giyán na, ta atán kami pikam lugud kiya biyág kídi kalawagán ni. ⁷ Ata namnamáan tada dayán na màwa akkan gapu ta nasingan ta ngin, nu di gapu kiya angngurug tada kaggína. ⁸ Kurug nga magmákad ya uray mi se pì-piyán mi yala ya áwan kídi ya biyág kídi ya kalawagán, ta mepagyán kami ke Apu. ⁹ Ay túya ya panggag mi ay mapà-paanggam mi peyang nge Apu kadaya ngámin na kuk-kuwaan mi, kídi ya kasibbiyág mi, ay se oray pe nu atán kami yin ka lángit. ¹⁰ Ata magpassingan tada mà ngámin ke Cristo ta bustigaran nitta. Ay díkod ya isaisa kadàtada, ay midde kaggína ya karbangán kampela ngin nin daya kinuwakuwa na kitu kasibbiyág tada, napiya da mán onu nadakè.

Mekappiya tada ngin ke Dios gapu ke Jesu-Cristo

¹¹ Ay díkod, gapu ta ammu mi nga masápul la ikansing tada nge Dios, ay túya gapu na nga an-anannayan mi daya tolay nga mangurug kaggína. Ammu nakami pànanang nge Dios, ay ammu mi pe nga ammu nu pànanang pe yin ya katutolay mi. ¹² Akkan mi ittu angngagi kídi ta ipasindáyaw mi ya baggibaggi mi kadakayu. Ngamay nán mi kídi ta senu akkan kayu wa min-induwán na magsungbát kadaya magpang-pangátu gapu kadaya mà-màwa da kampela ngin nin, nga akkan gapu ta napiya ya aggur-uray da. Annung dakami ya ibanábag kadayán na tolay. ¹³ Ay nu nán daya duddúma nga magallut kami, ay oray yala ta gapu mà ke Dios. Ay nu nán da nga napiya ya ur-uray mi, ay kurug mà yán, ta dakayu ya piyán mi sengán. ¹⁴ Ata ya amminya ne Cristo kadakami, ay ittu ya bátug mangiparob kadakami nga magsirbi kaggína. Ata ammu mi

nga aggína ya nebasu gapu kadaya bas-básul daya ngámin na tolay, ay túya bílang natay ngámin pe daya mangurug kaggína. ¹⁵ Natay gapu kadaya ngámin tolay, ta senu ngámin daya sibbiyág ay magbiyág da nga akkan para kaggída kampela ngin nin, nu di para ke Cristo nga ittu ya natay gapu kaggída, ngamay lin-umtu kammin pe gapu kaggída.

¹⁶ Ay túya kídi yin, ya anglam-lammat mi ki oray iinna nga tolay, ay akkan na mebasár kadaya masingan mi nga kinatutolay na kampela ngin nin. Ay oray nu ummán kiyán ya anglam-lammat ku kitun mepanggap ke Cristo, ay akkan kídi yin, ta sabáli ya lammat ku win mepanggap kaggína.

¹⁷ Ay túya nammuwán ku nga, oray iinna nga tolay ya nagbalin nin ka tolay ne Cristo, ay bílang na ya bar-baru wa parsuwa. Awan datu dadán na gagángay na ta napataliyán da ka bar-baru wa gagángay. ¹⁸ Ay ngámin dedi, ay gayát da ke Dios nga ittu pe ya nangikappiya kadàtada kaggína kampela ngin nin gapu ke Cristo. Ay aggína pe ya nangidde kídi ya ubra mi nga mangipakammu kiya angngikappiya ne Dios kadaya tolay kaggína. ¹⁹ Ay ya piyán mi nga kagiyan, ay ya angngikappiya ne Dios kadaya tolay kaggína, ay gapu kitu kinuwa ne Cristo. Akkan nada nga pabasúlan nin. Ay se na nepiyár kadakami pe ya mangibàbànan mepanggap kídi ya angngikappiya na kadaya tolay kaggína kampela ngin nin.

²⁰ Ay díkod bílang mi lugud ya panguniyan ne Cristo. Ata nebon nakami ye Dios nga mangagi kadaya tolay nga ay-ayuyútan nada. Ay díkod, gapu ke Cristo, ay makim-imallà kami nga makikappiya kayu win ke Dios. ²¹ Ata gapu kadàtada, ay pinagbalin ne Dios nge Cristo ka ummán ka nagbásul oray nu áwan na tutu wala nga bas-básul, ta senu gapu kiya akiapu tada kaggína, ay magbalin tada ka namáru ki àráng ne Dios.

Ya angngipassingan de Pablo nga kurug bobonan ne Dios da

6 Ay gapu lugud ta e Dios ya sumeseseng kadakami, ay makim-imallà kami kadakayu nga akkan nu din na ikal-kalingleng ya kinamáru ne Dios nga nepassingan na kadàtada. ² Ata nán ne Dios kiya nesurát ta bàbànan na nga,

“Kitu oras nga piyán ku, ay ginina takayu, ay se takayu wa sinengán nga ittu tu inangngalà ku kadakayu,”

nán na. Ay tu nán na nga piyán na nga oras ay kídi yin. Ay kídi pe yin na algaw ya angngalà na kadakayu.

³ Kuwaan mi ya mabaal mi nga di makàwa ka pakasipdán daya tolay, ta senu áwan da tugiban kiya angwa mi kiya ubra nga nepiyár kadakami, ⁴ nu di mi ya ipassingan peyang nga kurug ga bobonan nakami ye Dios kiya aggánus mi peyapeyang. Oray adu daya pagpannakitán mi se daya kapar-parigátan na mà-màlamán mi, se daya nasulit ta kapà-pàyanán mi, ay magan-ánus kami yala. ⁵ Kaduwán kadaya kap-kapannán mi, ay nasansán kami pe ya mabáubáut se mebálubálud se makumukumug, may iturad mida

ngala. Masul-sulitán kami kadaya ubra mi. Ay atán daya akkan mi ya akatúdug se akkan mi ya angngán, ngamay anúsán mi yala dayán. ⁶ Ay nepassingan mi pe nga kurug ga bobonan nakami ye Dios kiya kinadalus naya agbiyág mi, se kiya agpasinsiya mi kadaya kasittolay mi, ay se kiya kurug ga amminya mi se kiya kinaindù mi pe. Ay ya mangipassingan pe nga kurug ga bobonan nakami nge Dios, ay ya kinamáru mi gapu kiya Ispiritu ne Dios, ay se ya angngammu mi pà nang kiya mepanggap ke Cristo, ⁷ nga ittu pe ya kurug nga ibàbànán mi peyang kadaya tolay. Ay se ya isa pe, ay ya nidde ne Dios kadakami nga ammanakabalin. Ay ya bátug pangábà mi kadaya nadakè, ay ya angwa mi peyang kadaya napiya.

⁸ Ya mangipassingan pe nga kurug ga bobonan nakami ye Dios, ay ya napiya nga ur-uray mi oray pàgan dakami onu irupat dakami. Ay páda na pe oray nu padayáwan dakami onu kag-kagiyan dakami. Nán da nga mangal-alílaw kami, oray nu ya kurug ya ibàbànán mi. ⁹ Ay oray atán da magkuna nga akkan dakami amammu, ay kemunán dakami daya duddúma. Ay nán pe daya duddúma nga magimmamátay kami, may sibbibiyág kami mà kam, ay se nán da pe ya panísan nakami ye Dios, ngamay akkan nakami mà patayan. ¹⁰ Ay nán da pe nga sippapannakit kami peyang, may ya kinur-korugán na, ay maganggam kami peyang. Oray nán da nga napubri kami, ay adu daya nagbalin ka ummán ka nabànéng gapu kadakami. Ay nán da pe ya áwan mi tutu wala nga kuw-kuwa, ngamay áwan mi mà a pagkurángan.

¹¹ Ay áwan mi ya di nekagi kadakayu wa ICorinto. Abay kurug ya amminya mi kadakayu. ¹² Ay akkan kami min-induwán na maminya kadakayu, ngamay dakayu ya min-induwán na maminya kadakami. ¹³ Ay túya, ya kagiyan ku kadakayu kídi, ay akkan kayu din na min-induwán na maminya kadakami, ta nebíláng mikayu ka annánà mi.

Ya akkan ta akibul-bulun kadaya akkan mangurug

¹⁴ Ay akkan kayu wa makiannúgut kadaya akkan na mangurug. Ata akkan wayya mapagbulun ya kinapiya se ya kinadakè. Ay ummán pe, akkan wayya makapagbulun ya wada se ya gíbat. ¹⁵ Ay akkan mabalin pe ya magannúgut de Cristo se Sairu. Ay ummán pe kadaya mangurug ke Cristo se daya akkan, akkan da wayya magannúgut pe ka uray. ¹⁶ Dàtada nga mangurug, ay árig tada ya balay naya sibbiyág ga Dios, áta nán na kídi kiya nesúrát ta bàbànán na, “Magyán nà se mepagbiyág ga kaggída. Iyà ya Dios da, ay aggída daya tolay ku.”

Ay wayya la nga daya sinan diy-diyos daya day-dayáwan tada kiya balay ne Dios, nu di e Dios kampela ngin nin! ¹⁷ Ay nán naya bàbànán ne Apu Dios pe nga,

“Ay túya sumibna kayu, akkan kayu wa umannúgut kadaya akkan mangurug. Akkan kayu mearát kadaya nadakè, ay díkod alà takayu. ¹⁸ Ay iyà ya Ama nu win, ay se dakayu daya annánà ku, nán ne Apu wa katurayán.”

⁷ Ay tú ngámin dayán datu nekar-kari ne Dios kadàtada, wawwági. Ay túya ippà tada din nin daya ngámin na mamadakè kadàtada, nga kuk-kuwaan tada se lam-lamtan tada. Masápul la ikansing tada nge Dios, ay túya magmar-máru tada tutu wala ngin.

Tu nagganggam ne Pablo

² Ay taanna, tura nu áwan amminya kadakami! Ay áwan mi mà a nàwa nga nadakè ki oray iinna kadakayu! Ay áwan mi mà pe ya pinà-paultu onu kinulkultit kadakayu! ³ Ay akkan ku ittu angngagi kídi ta pabasúlan takayu, áta nakagi mi mà kadakayu kitun nin na pà-pàgan mikayu. Ay áwan makippà kiya amminya mi kadakayu, oray ya pannakatay. ⁴ Abay pà nang ya agpiyár ku kadakayu, ay túya iban-banábag takayu. Gapu kadakayu, ay nearingringa ngà, ay túya oray adu daya kapar-parigátan ku, ay maganggam mà ala pà nang.

⁵ Ay oray kitu nedaddatang mi ka Macedonia, ay áwan mi ya imáng. Oray ka wàna ya kapannán mi, ay atán da nga pagpannakitán mi. Adu tutu wala daya riribù mi gapu kadaya akkan mangurug, ay se atán pe ya lídug kadakami mepanggap kadaya mangurug.

⁶ Ngamay oray nu mapakuna kiyán, ay pinaanggam nakami ye Dios nga ittu ya mamà-paanggam kadaya magpannakit, áta naganggam kami kitu nelalbet ne Tito. ⁷ Ay akkan nala nga tu nelalbet na tu namaanggam kadakami, nu di pe itu nedámag na mepanggap kadakayu kannán Corinto nga ittu pe ya namaanggam kaggína, se itu nangngikagi na nga matalekág kayu kanu kadakami. Nekagi na pe kadakami nu wà ummán natu nagpannakit nu gapu kadatu kinuw-kuwa nu wa nagpannakitán ku. Ay se kinagi na pe nu wà ummán natu amminya nu wa mangigdù kiyà. Ay ittu dayán daya namaanggam pà nang kiyà.

⁸ Ay oray nu nagpannakit kayu gapu kitu súrát ku kadakayu, ay akkan nà wayya nakappoli kitun na súrát ku, oray nu nagpannakit tà pe ka tangapurù ta ammu nga pagpannakitán nu tun na súrát ku ka tangapurù ala. ⁹ Ngamay pagangammán ku tun, akkan gapu ta pinagpannakit takayu, nu di gapu ta nàmud nu ya makappoli kane magpannakit kayu. Ay tun na nagpannakit nu, ay nepalúbus kampela ne Dios sin, ay tútu áwan wayya nàwa nga nadakè kadakayu gapu kadakami. ¹⁰ Ata nu ya agpannakit ta, ay gapu kiya angngipàmud ne Dios kadaya bas-básul ta, ay ittu yán ya akappoli ta nga gapu naya angngalà ne Dios kadàtada. Ay akkan ta pakappoliyán yán na agpannakit ta. Ngamay nu agpannakit nga ummán kiya agpannakit tolay yala, ay pannakatay ka áwan panda ya pagung-ungdàran tada.

¹¹ Ay sinnan nu kod ya nàwa kadakayu gapu kiya inagpannakit nu gapu kiya inangngipàmud ne Dios kadakayu kadaya bas-básul nu. Gapu kitun na inagpannakit nu, ay dágus kayu wala nga nakappoli kadatu bas-básul nu, ay se kayu nakipakawan gapu kadatun na bas-básul nu. Ay akkan nala nga tittu dayán daya

nàwa, áta lùsawan nu pe daya nadakè, ay se nagansing kayu pe kiya tungpál naya panagbas-básul, ay se ummadanni pà nang pe yin ya uray nu kiyà. Ay piyán nu tutu wala pe yin nu áwan kuma ya magbásul lin kadakayu, ay se panísan nu tutu wala pe daya magbásul. Ay nepassingan nu tutu wala pe nga áwan nu ramaráman kitun na nàwa nga nadakè.

¹² Ay akkan ku ittu inagsúrát kitun na súrát ku ta kagiyán ku wala ya masápul la kuwaan nu kitu nagbásul se kitu tolá ya nakabasúlán na, nu di nesúrát tun ta senu mepakammu pe ne Dios kadakayu nu wà ummán na tutu wala ya amminya nu kadakami. ¹³ Ay gapu kitu nakappoli nu kadatu bas-básul nu, ay naganggam kami.

Ay se kami yala manin pe ya naganggam gapu kitu inagganggam ne Tito gapu kitu nammaanggam nu pe kaggína. ¹⁴ Nepasindáyaw takayu kaggína, ay akkan na pe ya nabàla, áta nammuwán na nga kurug ngámin datu kinag-kagi kaggína panggap kadakayu. Ay ummán pe, akkan wayya busid tu nangngipasindáyaw mi kadakayu kaggína. ¹⁵ Ay túya umiruirut ya amminya na kadakayu nu madamdám na ya kinatulù nu ngámin, se itu nangngipassingan nu kiya amminya nu se itu nangrispitár nu tutu wala kaggína. ¹⁶ Ay maganggam mà pà nang ta mapiyár takayu tutu wala pà nang ngin.

Ya pagkallà daya mangurug

8 Ay piyán mi pe ya ipakammu kadakayu wawwági, ya nàwaán datu ngámin na mangurug ka Macedonia gapu kiya kinamáru ne Dios kaggída. ² Ata oray nu napalotán tu rí gát da, nga ittu kuma tu kaparparóán da, ay naganggam da ngala. Ay oray nganna ya kinapubri da, ay naparon da pà nang nga mangidde ka pagkallà da. ³ Uray da kampela ngin nin tu nangidde. Akkan nala nga sigun kitu mabaal da, ta pasuráy magsurù pikam may itu mabaal da. Kurug idi ya kagiyán ku. ⁴ Ay nakim-imallà da pe kadakami nga iddán mida kuma ka waya da nga mepagkallà kadaya tolá ne Dios ka Judea. ⁵ Ay nakidde da ka ad-adu may itu innanamán mi nga midde da, áta nepindu da nga nunna ya uray da ke Apu, ay se dakami nekur-kurug nga ummán kiya piyán ne Dios.

⁶ Ay túya inan-anannay mi ye Tito, nga masápul la itúluy na ya sumeng kadakayu kiya aggurnung nu ki pagkallà nu. Ata aggína mà ya nangigayát kiyán na napiya nga kuk-kuwaan nu. ⁷ Dakayu, ay madamdámag kayu gapu kiya angngurug nu, se kiya agbàbà-nán nu, ay se kadaya nammuwán nu se kinagagat nu, ay oray pe kiya amminya nu kadakami. Ay díkod ya piyán mi, ay medam-dámag kayu pe kiya amminya nu wa sumeng.

⁸ Ay oray nu nán ku kídí, ay akkan takayu wayya nga mandáran. May ikagi ala ya mepanggap kiya amminya daya duddúma nga sumeng, ta senu nu mammuwán nu nu wà ummán naya amminya da, ay mammuwán nu pe nu wà ummán ya amminya nu. ⁹ Ata ammu nu mà in ya agkallà ne Jesu-Cristo wa Apu tada. Oray nu nabà nang, ay nagbalin nala ka napubri gapu

kadàtada, ta senu magbalin tada ka árig nabà nang nu mangurug tada kaggína.

¹⁰ Ay nu mepanggap kídí, ay tú pe idi ya mekagi kadakayu. Napiya nu balinan nu kídí yin tu linammat nu kampela ngin nin na asikkuwaan nga negayát nu kam ka kadagun. ¹¹ Balinan nu kiddi yin yán na asikkuwaan nu. Nu ummán natu gagat nu nga nagpalánu kitun, ay ittu kuma kam ya gagat nu nga mamalin. Mangidde kayu wala sigun kiya mabaal nu kampela ngin nin na midde. ¹² Ata pà gan ne Dios ya midde nu, nu singkaayát kayu wa mangidde, ta akkan na wayya nga awá gan ya áwan kadakayu, nu di ya mabaal nu kampela ngin nin nga midde.

¹³ Ay oray nu nán ku kiddi, ay akkan ku piyán na malapnáyan daya duddúma ngamay dakayu, ay magkúráng kayu gapu kiya isisseng nu kaggída. ¹⁴ Ata ya piyán ku wala, ay magsisinneng tada. Kídí, ay adu kadakayu, ngamay aggída, ay magkúráng da, ay díkod sengán nuda. Ata atán nala atán ya kaawanán nu nu isa ngalgaw, ay aggída pe ya sumeng kadakayu nu ad-adu kaggída. ¹⁵ Ay díkod nu magsisinneng kayu, ay màwa nga kurug tu nesúrát ta bàbà nán ne Dios nga nán na, "Ay daya adu ya inurnúngán da, ay akkan da magsurù, ay se daya bitti ya inurnúngán da, ay akkan da mà pe ya magkúráng," nán na.

Tu nepappan de Tito ka Corinto

¹⁶ Ay magiyáman kami ke Dios gapu kiya inangngidde na ke Tito ka aglam-lammat na kadaya pagkapiyaán nu, nga ummán kiya aglam-lammat ku pe. ¹⁷ Ay mawe kiyanin akkan nala gapu ta ipatag nakami nga nangikagi kaggína, nu di as-asippan kampela ngin nin na sumeng kadakayu. ¹⁸ Ay ipakíwid mi kaggína ya isa nga wagi tada nga am-ammu nu kam ngámin na mangurug, gapu kiya angngibàbà nán na kiya Napiya nga Dámag mepanggap ke Jesu-Cristo. ¹⁹ Ay akkan nala nga tittu yán, áta aggína pe ya piníli daya mangurug kanedi nga mamulun kadakami kiya angngitulud mi kiya pagkallà kadaya maaw-awanán na mangurug. Ay pakedayáwan ne Apu idi nga kuk-kuwaan mi, ay se pakepassingannán naya amminya mi nga sumeng.

²⁰ Masápul mi ya mamulun kadakami, ta galù mi ka atán ya makag-kagi kadakami ka mepanggap kiya angngidde mi kiya adu wa pirà. ²¹ Ata akkan tittu daya napiya kiya agsisíngan ne Dios daya asikkuwaan mi, nu di oray pe daya napiya kiya agsisíngan daya tolá.

²² Ay ittu ya gapu na nga mangipakíwid kami kaggída ka isa nga wagi tada. Ay nabayág mi yin na sinisímán idi ya tolá, ngamay kurug ga piyán na tutu wala ya sumeng. Ay ù-uwad din ya amminya na nga sumeng kadakayu, ta piyáran nakayu pà nang kídí yin. ²³ Ay nu e Tito, aggína ya kabul-bulun ku se pàdà nga magububra nga magsirbi kadakayu. Ay nu daya duwa nga wagi tada nga kabbulun na, ay aggída daya nebon daya mangurug kanedi. Pakedayáwan ne Cristo dayán na tolá.

²⁴ Ay ipassingan nu lugud kaggída ya amminya nu, ta senu ammuwán daya mangurug kanedi nu wà um-

mán naya amminya nu, ay senu ammuwán da pe nga kurug tu nangngiban-banábag mi kadakayu.

Tu nesisseng datu iCorinto kadatu duddúma nga mangurug

9 Ay akkan masápul lin ya agsúrát ku pikam mala kadakayu panggap kiya isisseng tada kadaya tolay ne Dios. ² Ata ammù mà in nu wà ummán naya amminya nu wa sumeng. Ittu ya gapu na nga neban-banábag takayu kadaya mangurug kanedi Macedonia. Nán ku kaggída nga, “Daya wawwági tada ka Acaya, ay maganggam da nga sumeng oray ka kadagun kam.” Ay díkod nàladdán ya kaduwan kaggída kadakayu. ³ Ay ittu ya angngibon ku kadedi ya wawwági, ta senu akkan na magbalin ka busid tu nangngiban-banábag ku kadakayu, nu di kuma kurug ga napadapadán ya iseng nu, ta ittu yán ya kinagi kaggída. ⁴ Ata nu umbet tà, ay atán da nga iMacedonia nga kumíwid kiyà. Ay nu dangan mikayu wa áwan pikam ma nesag-sagána, ay di mi mà pe kabàlaán ya nangngiban-banábag mi kadakayu ka panggap kídi. Ay mabàla kayu pe. ⁵ Ay ittu ya gapu na nga pagin-inonaan ku wala daya wawwági nga mawe kannán na magpapadán kitu nekari nu wa pagkallà nu. Ay díkod mepassingan ya amminya nu wa sumeng oray akkan kayu makagiyánan, áta napadapadán ngámin nin kiya ilalbet ku.

⁶ Ay dam-damdamman nu nga ya tolay ya bitti ya agmúla na, ay bitti pe ya apítan na. Ay ya tolay nga adu ya agmúla na, ay adu pe ya apítan na. ⁷ Ay mangidde ya isaisa kadakayu sigun kiya piyán na nga idde kampela ngin nin, nga akkan mapil-pílit se akkan pe magbur-buranaw. Ata pàgan ne Dios ya tolay ya maganggam mangidde. ⁸ Ay an-annung ne Dios idde ngámin daya masápul nu, ay pasuráy ad-adu pikam ya idde na, ta senu akkan kayu magkúrang, ay se ad-adu pe ya meseng nu kadaya napiya nga mà-màwa. ⁹ Ata nán naya nesúrát ta bàbànan ne Dios mepanggap kadaya naparon na tolay,

“Naparon na mangidde kadaya napubri. Ay ya kinamáru na ay magnanáyun,” nán na.

¹⁰ E Dios ya paggayatán ngámin daya memúla nga imúla daya maragmul-múla, ay se aggína pe ya paggayatán daya akakkanan tada. Ay aggína pe ya mangidde se mamaadu kadaya masap-sápul nu, ta senu ad-adu pe ya midde nu nga pagkallà kadaya makasápul. ¹¹ Adu ya angngidde ne Dios kadaya masap-sápul nu, ta senu ab-abay pe ya meseng nu kadaya duddúma nga pidde nu kadakami. Ay díkod magiyáman ke Dios daya middán kitu neseng nu. ¹² Ata idi ya isisseng nu, ay akkan nala nga masengán daya duddúma nga mangurug kadaya kasapúlán da, nu di adu pe daya magiyáman ke Dios. ¹³ Ay gapu pe kiya isisseng nu kadaya duddúma, ay mepassingan ya kinakurug naya angngurug nu. Ay díkod ittu ya gapu na nga magiyáman da ke Dios, áta mepassingan na umannúgut daya kuk-kuwaan nu kiya Napiya nga Dámag mepanggap ke Cristo. Ay dayáwan da pe ye Di-

os gapu kiya kinaparon nu wa magidde ka pagkallà nu kaggída se kadaya duddúma. ¹⁴ Ay túya pà-pàgan dakayu, ay ikar-karárag dakayu pe gapu kiya kinamáru pà-pànang ne Dios nga mas-asingan da kadakayu. ¹⁵ Ay magiyáman tada ke Dios gapu kiya áwan kapáda nga pagkallà na.

Ya angngipakammu ne Pablo kiya turáy na

10 Iyà, ay naaliyaw wà se napakumbaba ngà kanu nán da nu atán nà ki giyán nu, ngamay naturad dà kanu nu áwan nà kadakayu. Kídi, ay sippapakumbaba ngà a makim-imallà kadakayu gapu ta napakumbaba se namáru nge Cristo. ² Makim-imallà à kadakayu nga akkan dà din pilítan na mangipassingan kadakayu nu wà ummán naya kinarungat ku wa malùsaw, nga ummán kiya lam-lamtan ku nga kuwaan kadaya tolay ya mangag-kagi nga magikalawagán daya panggap mi kadaya kuk-kuwaan mi. ³ Ata oray kurug ga tolay yà pe yala kídi ya kalawagán, ay akkan nà a makigubát nga ummán kiya akigubát daya tolay kídi ya kalawagán. ⁴ Ata akkan daya ippapatay daya tolay kídi kalawagán ni daya ippapatay mi. Daya bátug ippapatay mi, ay gayát da kampela ke Dios sin, nga ittu daya mabalin na panadál kiya nalgida nga panglípán daya kumagúra kadátada kiya angngammu tada ke Dios. ⁵ Annung ta nga dadàlan ya kinasírib daya tolay ya kumagúra ke Dios, se daya ipas-pasindáyaw da nga kuk-kuwaan da ka panglípán da kiya angngammu daya tolay ke Dios. Ay màwa pe nga akkan da madurayán ya di mangurug ke Jesu-Cristo. ⁶ Ay gapu ta mangurug kayu tutu wala ngin ke Jesu-Cristo, ay túya sissasagána ngà nga mamasílag kadaya akkan mangikur-kurug.

⁷ Akkan nu ittu pà-pàgan daya mas-asingan nu wala. Nu atán tolay ya magkuna nga bobonan ne Cristo, ay damdamman na pe nga bobonan nakami ye Cristo pe nga ummán kaggína. ⁸ Niddán nakami ye Apu ka turáy mi, ta senu masengán mikayu kiya angngurug nu, nga akkan wayya nga ya manadál kadakayu ya kuwaan mi. Ay oray nu tare ku wa nepasindáyaw pànang ya turáy ku wa nidde ne Apu, ay áwan ku wayya nga kipattán. ⁹ Ay ittu ya gapu naya angngagi kídi, ta senu akkan nu nán na pappanansingan takayu wala kadaya sur-súrát ku. ¹⁰ Ata atán da nga magkuna nga, “Naturáy yala á nge Pablo se narungat kiya súrát na, ngamay nu kaam-amomán ta, ay áwan na nga rung-rungat se turturáy naya aggun-úni na,” nán da. ¹¹ Ngamay ammuwán kuma dayán na tolay, nga nu nágan naya kagiy-an mi kiya súrát mi, ay kuwaan mi pe ki árang da.

¹² Ay akkan mi wayya nga ipáda ya baggibaggi mi kadaya duddúma nga mangipas-pasindáyaw kiya baggibaggi da kampela ngin nin. Ngamay ummán da ka áwan pannakaáwat, áta ipádig da ya mà-màwa da kampela ngin kadaya mà-màwa daya kasittolay da. Ay se mangwa da kampela ngin nin pe ka pagipadán da kadaya mà-màwa da. ¹³ Ngamay nu dakami, ay akkan magsur-surù ya agpasindáyaw mi, ta ipànung mi kampela ngin nin kiya karbangan naya ubra nga nepiyár ne Dios kadakami. Ay meráman pe yin ya angngisur-

súru mi kadakayu. ¹⁴ Nung kuma nu akkan kayu mer-áman kiya ubra mi, ay bílang nga pat-paturuán mi ya pagrabngán mi, ngamay dakami mà ya nun-unna nga inumbet kiya giyán nu nga mangitùgud kiya Napiya nga Dámag mepanggap ke Cristo. ¹⁵ Nán ku wa akkan magsur-surù ya agpasindáyaw ku ta akkan ku mà wayya ipas-pasindáyaw ya ubra daya duddúma.

Ngamay innanamán mi yala ya ikà-abay naya angnurug nu ta senu umad-adu pà nang daya màwa mi nga ubra kiyán, nga mepà-pànung kiya pepàwa ne Dios kadakami. ¹⁶ Ay díkod mabalin mi nga ibàbànan pe ya Napiya nga Dámag panggap ke Cristo kadaya duddúma nga íli nga áwan pikam nagbàbànan. Ay díkod akkan makuna daya duddúma, nga ya ubra daya duddúma nga mangibàbànan ya ipas-pasindáyaw mi. ¹⁷ Ata nán naya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga, “Nu atán ya maminya nga magpasindáyaw, ay ipasindáyaw da ngala nge Apu,” nán na. ¹⁸ Ata akkan wayya pàgan ne Dios daya tolay ya magpas-pasindáyaw, nu di daya tolay ya pagangammán na kampela ngin nin daya pàgan na.

Ya kealílaw tada kadaya busid da sur-súru

11 Ay anúsán dà din nala wawwági, nu ummán nà ka ug-og. Anúsán dà mán kurug. ² Mangabugu ya uray ku nga ummán kiya angnabugu ne Dios gapu kadakayu, wawwági. Ata meárig kayu kiya isa nga babbalásang nga áwan kal-allay nga nekar-kari ku win na ipaatáwa kiya isa nga laláki nga ittu ya árig ne Cristo. ³ Ngamay malídug gà ta get tala nu merub-robu kayu nga ummán ke Eva kitun na nerobu ne Sairu kitun gapu kiya sírib na. Ay díkod nu mapakuna kayu, ay dumakè ya lammát nu se madadál ya kurug ga amminya nu ke Cristo. ⁴ Nán ku kídì áta tagakur-kurug kayu wala kadaya bar-baru wa magina nu. Nu atán umbet ta mangibàbànan kadakayu kiya Jesus nga sabáli kitu Jesus nga nagì-gìna nu kadakami, ay kurug-an nu. Páda na pe kiya sabáli ya ispiritu, awátan nu pe oray nu sabáli kitu ináwat nu win. Ay tagakur-kurug kayu pe yala kiya itù-tùgud daya duddúma nga napiya nga dámag nga nán da, oray mepasabantà kitu netù-tùgud mi kadakayu kitun.

⁵ Ngamay kiyà kampela ngin nin, nán ku nga akkan wayya nga nangà-ngátu may iyà dayán na tolay ya magkuna nga kangatuwán da nga apostol. ⁶ Ay mabalin na akkan nà nalaing nga magbàbànan, ngamay akkan ta la ammu nu mepanggap kiya ammù kiya Napiya nga Dámag. Ay nepakammù mà tutu wala kadakayu nu wà ummán naya ammù mepanggap kiya Napiya nga Dámag.

⁷ Ay ibílang nu kid gane, nga nadakè tu kinuwa ku wa di nakitangdán kadakayu kitu inagtù-tùgud ku kadakayu kiya Napiya nga Dámag ga pekagi ne Dios. Ata kitun, ay nagpakumbaba ngà ala ngin kitun ta senu mepangátu kayu. ⁸ Ay daya wawwági tada nga mangurug kadaya duddúma nga íli ya nagpaw-paw-it kadatu masap-sápul ku, ta senu makapagsirbi yà kadakayu. Ay díkod, bílang nga kinultit kuda ta akkan

aggída ya sir-sirbiyán ku, ta dakayu. ⁹ Ay oray nag-kúráng ngà kadatu masap-sápul ku kitu kowad ku kannán, ay áwan ku wayya rinikurikud da nakisengán kadakayu. Ata datu wawwági nga gayát ka Macedonia tu nangilbet kadatu masápul ku. Ay díkod akkan takayu rinikurikud oray nágan na. Ay akkan ku tutu wala kuwaan yán, ta ittu mà yán ya ginayatán kun. ¹⁰ Ay ipasindáyaw ku peyang yán kiya ngámin Acaya. Ay akkan nà makusap magpasindáyaw. Ay kiya angnagagi kídì, ay akkan ku wayya di ammu ya kurug mepanggap ke Cristo. Nu wà ummán naya kinakurug ne Cristo, ay ummán nà pe, áwan makaanáwa kiyà kídì nga agpasindáyaw ku oray nu iinna ki ngámin na Acaya. ¹¹ Ngamay akkan ku wayya ittu di akiseng kadakayu ta áwan ku amminya kadakayu. Ammu ne Dios ya amminyà kadakayu.

¹² Ngamay kuwaan ku kammala ya angwa ku kampela ngin nin, ta senu áwan waya daya duddúma nga magtù-tùgud nga mangipáda kiya baggibaggi da kadakami. Ta get nán da nga mepáda ya aggubra da kadakami. ¹³ Ta dayán na tolay nga magpas-pasindáyaw, ay busid da nga apostol ne Cristo da. Mangial-alílaw dayán, ay se magpiduman da nga apostol ne Cristo da kanu mà. ¹⁴ Ngamay akkan tada pagballà dayán, áta oray e Sairu mismu ay annung na ya magpamaráng nga anghel nga dumiláng pe. ¹⁵ Ay túya akkan ta pagballà nu magpiduman pe daya pasúrut na nga maragtùgud da kanu mà pe kiya mepanggap kiya angnibílang ne Dios kadàtada ka namáru wa tolay. Ngamay ya pagrabngán daya nadakè a kuk-kuwaan da mà kampela ngin nin ya magun-ud dayán na tolay.

Datu rig-rígát ne Pablo

¹⁶ Ay kagiyan ku manin nga áwan din ya mangipapáti nga ang-ang ngà. Ngamay nu ittu yán ya pakasinnán nu kiyà, ay dita ngala ngin, ta senu annung ku ya magpasindáyaw nga ummán kiya kurug ang-ang. ¹⁷ Ay idi ya agpas-pasindáyaw ku kídì, ay kurug ga akkan uray ne Apu, nu di ku uray kampela ngin nin na ummán ka ang-ang. ¹⁸ Ay gapu lugud ta adu daya mangipas-pasindáyaw kiya màwa da kampela ngin nin, ay túya magpasindáyaw wà pe yin. ¹⁹ Anúsán nu wala a daya ang-ang, ta nasírib kayu mà tutu wala ngin! ²⁰ Ngamay taanna, tura kayu wala mayát ta paasassu kadayán na tolay. Oray asittakkilan da daya kuw-kuwa nu se oray ug-ogan dakayu onu magpang-pangátu da, ay se oray nu tappítan dakayu, ay tura nuda an-anúsán nala! ²¹ Nakapsut kami á nga kurug, ta akkan mi màwa dayán. Ay túya oray nu nakap-appat, ay bibbídan ku wa nakapsut tà nu mepanggap kadayán.

Ngamay nu nágan naya ipasindáyaw da, ay annung ku pe ya ipasindáyaw dayán. Makagi manin idi nga ummán nà ka isa nga ang-ang. ²² Ay nu nán dayán na tolay nga Hebreo da, ay Hebreo wà pe. Ay nu nán da nga íIsrael da, ay ummán nà mà pe. Ay nu nán da nga gagagaka natu Abraham da, ay ummán nà mà pe.

²³ Itul-túluy ku ya magbàbànan na ummán ka isa nga allut. Nu magpasindáyaw dayán ta nán da nga bobonan ne Cristo da, ay napà-patag gà may aggída. Ad-adu pàrang ya inub-ubrà mepanggap ke Cristo may aggída. Ay namin-aduadu wà a nebálud gapu ki angngikurug ku ke Cristo ngam aggída. Ay namin-adu wà tutu wala pe ya nasap-saplit, pasuráy magimma-mátay yà. ²⁴ Ay namilimma dà a pinanipánis datu pàdà a Judyu nga mamin-tallu púlu se siyám dà a sinap-saplit kiya tangapammanísán. ²⁵ Ay namilu dà pe nga binan-bannál datu iRoma. Ay namissán dà pe ya tinù-tùtoán datu pàdà a Judyu. Ay namilu wà a nadadálán ka nagtàyán na bapor. Ay namissán kadayán na nekadadálán ku, ay natangalgaw wà se natangagabi yà a nepalupalun nala ki bebay. ²⁶ Ay oray pe kiya peyang nga agdàdàdà ku wa magbàbànan kiya mepanggap ke Cristo, ay adu datu nakapap-panansing nga nà-nàlamán ku, tàwán kam kiya agbat-batta ku kadaya wángawángag se bebay, ay oray pe kiya agdal-dalen ku pe kadaya ir-ir-er, ay oray pe kadaya il-íli. Ay adu pe daya nakapap-panansing nga nà-nàlamán ku kadaya tirung, ay oray pe kadaya pàdà a Judyu se daya akkan na Judyu, ay se kadaya tolay ya magpiduman na makiwagi kiya angngurug.

²⁷ Ay akkan nala nga tittu dayán ta nakírad dà pe ya magpaggus magubra se adu daya kapar-parigátan ku se nasansán pe ya áwan ku tudúgan. Nakírad dà pe ya mabisinán se áwan inuman. Oray mà pe nu atán kan-an ku, ay áwan ku wa oras nga mangán. Nakírad dà pe ya màparrán se áwan ku wa paglilíyán. ²⁸ Ay akkan nala tittu dayán, ta adu pe daya dam-damdamman ku, áta inalgal wà a maglam-lammat nu mapà-paanna ngin daya ngámin mangurug. ²⁹ Ata nu atán daya nakapsut ta angngurug, ay pagbiyángan ku pe dayán †. Ay nu atán kaggída pe ya makabásul, ay magp-annakit tà pàrang pe.

³⁰ Ay nu masápul la magpasindáyaw wà, ay ipasindáyaw ku wala daya mangipassingan kiya kinakapsut ku. ³¹ Ay ammu ne Dios nga Dios se Ama ne Jesu-Cristo wa áwan panda naya kinadáyaw na, nga akkan nà a magbus-busid kídí. ³² Ka Damasco, ay pinaguwardiyaán natu gubernador ne Ari Aretas tu ngámin íli Damasco ta senu matiliw nà kuma. ³³ Ngamay neabáyun dà datu kabbulun ku ka kuríbut se dà nga ipudsar kitu lamdawan natu darupírip pa abut natu íli. Ay díkod nakatálaw wà.

Daya nepak-pakammu ne Apu ke Pablo

12 Ay masápul la itul-túluy ku ya magpasindáyaw oray nu áwan ku kammala nga málaálá in. Ngamay kídí yin, daya nepas-passingán se nepak-pakammu ne Apu kiyà daya kagiyan ku. ² Atán am-ammù nga tolay ya mangurug ke Cristo, nga kitu sangapúlu se appát dagun ka panda, ay nawe ka pagag-aganán ne Dios ka lángit. Akkan ku ammu nu sibbabaggi nga nawe onu akkan. Sissa nge Dios nga makammu. ³ Ammù nga kurug ga nálà idi ya tolay ka

† Onu "Nu atán daya nakapsut, ay nakapsut tà pe."

giyán ne Dios. Ngamay akkan ku ammu nu sibbabaggi nga nálà onu akkan. Sissa nge Dios nga makammu.

⁴ Ay atán nagigina na nga akkan mabalin meúni tolay yala, ay se akkan mabalin kagiyan kadaya duddúma tolay. ⁵ Ay iyán na tolay, ay iyà kam. Ay ipasindáyaw ku tu nàwa ngamay akkan ku ipasindáyaw ya baggi. Ay ipasindáyaw ku pe daya nà-nàwa kiyà nga mangipassingan kiya kinakapsut ku. ⁶ Ay oray mán nu magpasindáyaw wà panggap kídí, ay akkan nu wayya makagi nga ang-ang ngà, ta kurug mà ngámin daya kag-kagiyan ku. Ngamay akkan nala ngin, ta get nán daya duddúma nga nangà-ngátu wà may kiya agsisíngan da kiyà onu kiya aggigina da kiyà.

⁷ Ay gapu kadatu nakas-kasdáaw wa nepas-passing-an kiyà, ay magpatag gà. May senu akkan ku map-alotanán ya magpasindáyaw, ay nepalúbus ne Dios nga iddán nà e Sairu ka tak-takitan ku nga ittu ya mamarígát kiyà. ⁸ Ay namilù in na nekar-karàrag ke Apu nga mippà kuma idi, ⁹ ngamay nán na kiyà nga, "Annung na ya isisseng ku kikaw. Ata mepassingan tutu wala ya kababalin ku nu mammuwán naya isa tolay nga áwan na nga mabà-baal," nán na. Ay díkod maganggam mà tutu wala nga mangipasindáyaw kiya kinakapsut ku, ta senu atán kiyà ya kababalin ne Cristo. ¹⁰ Ay díkod, gapu ke Cristo, ay pagangammán ku wala daya pagkapsútán ku, daya keap-appattán ku, onu daya kaparigátan ku, se daya kapal-palakkán ku, ay se daya pagpan-pannakítan ku. Ata nu nakapsut tà, ay ittu yanin ya kabílag ku.

Ya amminya ne Pablo kadatu iCorinto

¹¹ Mapà-paang-ang ngà ala nga magikagi kadaya mepanggap kiyà kampela ngin nin. May dakayu mà ya gapu nedi, túya napílit tà. Ata dakayu kuma ngin ya mangikagi kadedi ya mepanggap kiyà ngamay akkan nu mà kinuwa. Ata oray nu áwan ku sur-surbi, ay akkan nà wayya nababa may dayán na manguna nga kangatuwán na apostol da. ¹² Ay kitu kowad ku kannán ay nas-asingan nu mà datu nakas-kasdáaw wa kinuw-kuwa ne Apu ka angngipassingan na nga kurug apostol nà. Ay adu datu inan-anúsán ku wala nga nà-nàlamán ku kitun. ¹³ Ay akkan kayu wayya medúma ta áwan ku mà dí kinuwa pe kannán nga kinuw-kuwà kadaya duddúma nga mangurug kadaya duddúma giy-giyán. Tittu ya akkan nagadang kadakayu kadatu masápul ku tu akkan ku kinuwa. Pakawanan dà ala nu nasábag gà ki ummán kiyán.

¹⁴ Ay tagay yà in na maggagáyám manin kadakayu. Ay tú idi ya mekalu. Ngamay ked aggagáyám ku kídí, ay akkan takayu rikurikud ta akkan daya pirà nu ya masápul ku, nu di ya isisseng ku kadakayu ya igákat ku. Ata daya mannákam daya annánà ya mangidde ka masápul daya annánà, nga akkan wayya daya annánà ya mangidde kadaya masápul daya mannákam da. ¹⁵ Ay pagangammán ku wala nga idde ya ngám-ingámin oray ya biyág ku gapu kadakayu. Ummán kiyán ya kaabay naya amminya kadakayu. Ay nang-anna agpà pe ya kabittì naya amminya nu kiyà!

¹⁶ Mabalín na nán nu wa kurug ga áwan ku wa inad-adang kadakayu. Ngamay atán da kid manguna nga nalaing ngà a mangultit se mangasaba kadakayu.

¹⁷ Taanna, atán da kadi nangultit kadakayu kadatu ne-bon mi? ¹⁸ Nepàrob ku we Tito nga mawe kannán se ya isa nga wagi tada. Kinultit nakayu we Tito kitun ta? Sabáli ya kinuwa na kadatu nas-asingan nu wa kinuwa ku ta? Uwad da nasingan nu wa akkan nagannúgut ya uray mi ta?

¹⁹ Ay akkan nu nán na kag-kagiyan ku dedi kadakayu ta ilis-lísi ya baggibaggi kadaya kag-kagiyan da mepanggap kiyà. Ata ammu ne Dios ya angngag-kagi mi kadakayu kadedi ya kag-kagiyan mi, ay se atán mà e Cristo kadakami pe. Ngámin daya kuk-kuwaan mi, ay pamaligda mi kiya angngurug nu. ²⁰ Ata malídug gà ta get nu umbet tà, ay akkan ya namnamáan ku wa kuk-kuwaan nu daya mà-màwa. Ay akkan nu pe masingan kiyà ya namnamáan nu wa masingan kiyà. Ta get nu magpipinnar-áng kayu se magasiásil kayu, ay se maglin-linnúsaw kayu. Ay akkan nala tittu dayán ta get nu áwan nu pe ya panagsissa ka uray se magpipinnadakè kayu, ay se maglilinnibà kayu pe. Ay get nu adu pe kadakayu daya magpas-pasindáyaw, ay túya akkan kayu wa magkikinnawátan. ²¹ Ay malídug gà pe ta get nu kídí ya aggagáyám ku manin kadakayu, ay mabàla ngà ke Dios gapu kadakayu. Ay get nu akkan pikam nakappoli datu nakabásul kitun. Get nu ittu na kam ma nadakè ya kabiy-biyág da nga marannaládag se mangug-og da kadaya babbay. Magpannakit tà pàn-ang nu akkan da pikam naglikudán dayán na kuk-kuwaan da.

Ya muddi nga tuldu ne Pablo

13 Ay idi nga aggagáyám ku kadakayu, ay tú idi yin ya mekalu. Ay nu atán daya magpipílit kiyà kiya ilalbet ku, ay masápul la atán duwa onu tallu wa makasistígu ka mepanggap kiya ipabásul da. ² Ay datu nakabásul kitun se datu duddúma nga nakàwa ka nadakè, ay padánan ku wa kagiyanan da kídí nga ummán kitu nangngag-kagì kaggída kitu nuddi ya naggagáyám ku kannán. Makappoli da kuma ngin, áta akkan nà min-induwán na mamasílag kaggída kídí ya ilalbet ku manin nu akkan da nga makappoli. ³ Ittu yán ya kuwaan ku ta sapúlan nu mà ya pakammuwán nu wa e Cristo kurug ya magun-úni kiyà. Ata akkan wayya nakapsut te Cristo nu ittu ya mamánis kadakayu, nu di ya kinaturáy na ya masingan nu. ⁴ Kitu nangngilansa

da ke Cristo kitu krus, ay ummán ka áwan na nga mabà-baal ngamay kídí yin, ay sibbiyág gapu kiya ammanakabalin ne Dios. Ay ummán kami pe ka nakapsut gapu kiya angngurug mi kaggína. Ngamay nu kiya agtul-tuldu mi kadakayu, ay naturáy kami, áta mepagbiyág kami kaggína nga sittuturáy gapu kiya kinaturáy ne Dios.

⁵ Ay kappiyánan nu pe nga sin-sinnan ya baggibaggi nu kampela ngin nin. Sinnan nu, nu kurug ya angngurug nu onu akkan. Akkan nu am-ammu ta, nga atán ne Jesus kadakayu! Ngamay áwan á kadakayu nu mammuwán nu kampela ngin nin na akkan kayu kurug mangurug. ⁶ Ay namnamáan ku nga mammuwán nu pe nga kurug ga apostol nakami ye Cristo nu mammuwán nu wa kurug mangurug kayu.

⁷ Ikar-karárag mi ke Dios nga akkan kayu din na mangwa ka nadakè, akkan gapu ta piyán mi nga ipassingan na kurug apostol kami gapu kadaya napiya nga isur-súru mi, nu di gapu ta piyán mi nga daya rumbang ngala daya kuwaan nu, oray nu nán daya duddúma nga akkan kami kurug apostol. ⁸ Ata akkan ku màwa nga kaguráan ya kurug, nu di ya umannúgut tala kiya kurug ya kuwaan ku. ⁹ Ay pagangammán ku wala oray nu mepassingan na ummán nà ka nakapsut, basta masingan ku wala nga naligda ya angngurug nu. Ay ikar-karárag mi pe ya ililligda pikam naya angngurug nu.

¹⁰ Ikar dedi yin kadakayu kídí ya súrát ku ta senu nu umbet tà a maggagáyám kadakayu, ay akkan ku masápul ya magrungat kiya angngipassingan ku kiya turáy ku wa nidde ne Apu kiyà. Ata nidde na ngidi ya turáy ku ta senu masengán takayu kiya pagkapiyaán nu nga akkan kiya pakadadàlan nu.

¹¹ Ya muddi nga kagiyan ku wawwági ka pamalinán ku kídí ya súrát ku, ay mangul-ulis kayu se ikurug dà din kadaya kinag-kagì. Ay se sissa kuma ya uray nu se magkikinnawátan kayu din ngámin. Ay díkod e Dios nga ittu ya paggayatán naya amminya se ya napiya nga panaggur-uray, ay aggína ya mangabul-bulun kadakayu. ¹² Maggiinnanggam kayu wa mangurug.

¹³ Ay makikumusta ngámin daya tolay ne Dios kanedi kadakayu.

¹⁴ Ay e Apu Jesu-Cristo win ya magtag-tagasíngan kadakayu, ay se ya amminya ne Dios kuma ya atán kadakayu, ay se napiya kuma ya akibul-bulun nu ngámin kiya Ispiritu na.

Galacia

1 Iyà e Pablo wa apostol ne Jesu-Cristo. Ay idi ya sáad ku, ay akkan wayya nga gayát ka tolay yala, áta e Jesu-Cristo se ye Dios nga Ama tada nga ittu tu namaltu kaggína, ay aggída mismu ya nangayáb kiyà. ²Súrát ku idi kadakayu wa iGalacia nga tolay ne Dios. Ay daya wawwági tada nga kabulun ku kanedi, ay makikumusta da kadakayu.

³Ay e Dios nga Ama tada se Jesu-Cristo wa Apu tada din nala ya magkallà se mangap-kappiya kadaya ur-uray nu. ⁴E Jesu-Cristo, ay nepalúbus na ngala nga nebasu ya baggi na gapu kadaya bas-básul tada, ta senu mippà ya kinaturáy naya kinadakè kídi kalawagán kadàtada. Kinuwa na yán, áta ittu ya piyán ne Dios nga Ama tada nga màwa. ⁵Ay túya e Dios ya maday-dáyaw peyang ngin ka áwan panda. Amen.

Sissa ya kurug ga Napiya nga Dámag

⁶Masdaáwan nà kadakayu, ta tura nalà-lapat tala ya aglikud nu ke Dios, nga ittu ya nagayáb kadakayu gapu kiya kinamáru ne Cristo. Ta kídi yin, ay as-asiss-urútan nu win ya sabáli nga sur-súru mepanggap kiya angngalà ne Dios kadàtada nga tolay. ⁷May ya kurug na, ay áwan sabáli ya sur-súru mepanggap kiya angngalà ne Dios kadàtada. Atán da ngala nga tolay ya mangrribù kadakayu. Ay dayán na tolay, ay piulissan da ya Napiya nga Dámag mepanggap ke Cristo. ⁸Ngamay daya tolay ya mangibàbànán ka mepasabantà kadatu netù-tùgud mi kadakayu wa Napiya nga Dámag mepanggap ke Cristo, ay panísan ne Dios da. Oray nu inna nga tolay yán, oray dakami onu daya anghel ne Dios. ⁹Ay kagiyan ku manin kídi tu kinag-kagi mi kadakayu kitun, nga oray inna nga tolay ya mangibàbànán kadakayu ka mepasabantà kitu namm-uwán nu kadakami, ay panísan ne Dios yán na tolay.

¹⁰Nán ku idi akkan gapu ta piyán ku wa pàgan dà daya tolay, nu di iya ammatag ne Dios kiyà ya sap-sapúlan ku. Ay akkan ku pe ya pamaanggam kadaya tolay ya inangngagi kídi, áta nu ittu kuma yán ya piyán ku, ay akkan nà kuma nga nagbalin ka bobonan ne Cristo.

Tu nagbalin ne Pablo ka apostol

¹¹Ay ipadamdam ku kadakayu wawwági, nga akkan tolay yala ya naggayatán natu Napiya nga Dámag ga mepanggap ke Jesus nga nebàbànán ku kadakayu.

¹²Ata akkan tolay ya nakammuwán ku, ay akkan tolay yala ya nagtùgud kiyà, nu di e Jesu-Cristo mismu ya nangipakammu kiyà kiyán na Napiya nga Dámag.

¹³Ay ammu nu mà nu wà ummán natu katutolay ku kitun, kitu sur-surútan ku pikam ya gagángay daya pá-dà a Judyu. Pinal-pallà ku pà nang datu tolay ne Dios nga ittu datu mangurug ke Cristo, ay se tu lammat ku kitun, ay dadàlan ku tu bungguay da. ¹⁴Ay nu mepanggap kiya angngurug mi nga Judyu, ay adayyu wala kiyà datu karusadán ku. Napikkilan nà pà-pà nang nga sumur-súrut kadatu gagángay datu mannákam mi.

¹⁵Ngamay gapu kiya kinamáru ne Dios, ay nekísi nà in oray kitu akkan nà pikam ma neanà, ay se nà kirrawán na magsirbi kaggína. ¹⁶Ay kane umbet tu oras nga piyán na nga angngipakammu kiyà kiya mepanggap kiya An-anà na, ta senu ibàbànán ku ya Napiya nga Dámag mepanggap kaggína kadaya akkan Judyu, ay áwan ku wayya nga inamomanán na tolay. ¹⁷Ay akkan nà pe wayya nga nawe ka Jerusalem ma nakiamomán kadatu apostoles ne Jesus nga nunna may iyà. Ngamay tu kinuwà ala kitun, ay nawe yà ala ka Arabia, ay se yà ala manin na nagulli ka Damasco.

¹⁸Ay kane tallu dagun nin ka panda, ay ittu tu nepappan ku ka Jerusalem ma nawe naggagáyám ke Pedro. Ay duwa ligguwán se tangalgaw ku wa nagyán kitúni giyán na. ¹⁹Ay nasingan ku pe ye Santiago nga wagi ne Apu Jesus. Ay áwan ku nasingan nin kadatu duddúma nga apostoles ne Jesu-Cristo.

²⁰(Ay ngámin dedi ya kag-kagiyan ku kídi ya súrát ku, ay kurug da. Ammu ne Dios nga akkan nà a magbusi-busid kídi.)

²¹Ay se yà ala manin na nawe ka probinsiya Siria se Cilicia. ²²Ay kitun, ay akkan dà pikam ma nasingan datu mangurug ke Jesus ka Judea. ²³Ngamay nagina da ngala nga, tu namal-pallà kaggída kitun gapu ki angngurug da ke Jesus, ay atán nin na mangibàbànán kitu angngurug ga piyán na tutu wala nga dadàlan kitun. ²⁴Ay ittu tu gapu na nga dinay-dáyaw datu ijudea nge Dios gapu kiyà.

Tu naggagáyám ne Pablo kadatu duddúma nga apostoles ne Jesu-Cristo

2 Ay kane sangapúlu se appát dagun nin ka panda, ay nawe yà manin ka Jerusalem. Nebulun nà ke Bernabe. Ay nekíwid ku pe ye Tito kitun. ²Nawe yà kitun, áta nepakammu ne Dios kiyà nga masápul la mawe yà. Ay kitúni, ay nagatittu kami se datu ngámin na bíláng nga ap-apu datu apostoles ne Jesus, ay se ku wala nga nelaw-lawág kaggída ya Napiya nga Dámag ga ibàbànán ku kadaya akkan na Judyu, ta senu

mammuwán da nu nágan naya ibàbànan ku, ay senu akkan da nán na áwan sur-surbi naya agpaggus ku. ³ Ngamay oray nu akkan Judyu we Tito wa kabulun ku kitun ta Griego lugud, ay akkan da mà wayya nga pinílit nga magpakúgit.

⁴ Ngamay uwad da kammala nga mangipapílit ka magpakúgit. Dayán, ay makiwagi da kadàtada ngamay busid da, áta magsisim kadàtada ya kurug ga gákat dayán. Mebul-bulun dayanin kadaya mangurug, ngamay akkan ta ammu nu mapaanna ya nekeamung da kadaya mangurug. Sisímán ditta nga mangurug ke Jesu-Cristo nga akkan nin sumur-súrut kadatu gagángay mi nga Judyu, ta piyán ditta nga kuwaan ka ummán ka asassu nga sumúrusúrut kadatun na gagángay. ⁵ Ay akkan mi tutu wala nga pinat-patag tu piyán da, ta senu ya kinur-korugán naya Napiya nga Dámag nga nammuwán nu win, ay akkan na maparuntúan.

⁶ Ay áwan tugiban datu bílang nga ap-apu datu apostoles ne Jesus kadatu itù-tùgud ku, ay se áwan da pe ya meamung ngin. Oray nu mebíláng da ka nangátu, ay áwan na dúma kiyà, áta áwan pagdudúmán ne Dios. ⁷ Nammuwán da nga kurug ga iyà ya nebon ne Dios nga mangibàbànan kiya Napiya nga Dámag ga mepanggap ke Jesus kadaya akkan Judyu, nga ummán kiya inangngibon na ke Pedro nga mangibàbànan kadaya Judyu. ⁸ E Dios nga ittu ya nangidde ka turáy ne Pedro wa magbàbànan kadaya Judyu, ay aggína pe ya nangidde ka turáy kiyà nga magbàbànan kadaya akkan Judyu. ⁹ Ay nammuwán de Santiago se Pedro se Juan nga ittu datu mangiapu kadatu mangurug kannán, nga e Dios ya nangidde kiyà kidi nga napatag nga ubrà. Ay tútu nebílang dakami tutu wala se Bernabe ka kabbulun da kiya ubra da. Nán da nga dakami yin ya magbàbànan kadaya akkan Judyu, ay aggída ya magbàbànan kadaya Judyu. ¹⁰ Ay ya piyán da ngala, ay akkan mi din na pagdudoray daya napubri nga Judyu wa mangurug ke Jesus. Ay ittu mà kam pe tu piyán ku tutu wala nga kuwaan.

Inal-alngán ne Pablo nge Pedro ka Antiokia

¹¹ Ngamay kitu kowad ne Pedro ka Antiokia, ay inal-alngán ku, áta nawada tutu wala nga nasábag kitu kinuwa na. ¹² Ata kitu di pikam ma nakadatang datu Judyu wa neparob ne Santiago kitúni, ay nepangán kadatu akkan Judyu wa mangurug ke Jesus. Ngamay kane makalbet da, ay akkan nada tang-tangyaw win, ay se maddi mepangán kaggída pe yin. Ata magansing kagkagiyán datu Judyu wa mangipapílit kiya panagpakúgit. ¹³ Ay díkod datu duddúma nga Judyu nga mangurug ke Jesus nga atán ka Antiokia, ay nearát da kaggína. Ay oray pe ye Bernabe, ay nearát pe kitu agpam-pamaráng da.

¹⁴ Ay tútu, kane masingan ku nga akkan umannúgut kiya Napiya nga Dámag mepanggap ke Cristo tu kukkuwaan da, ay nán ku ke Pedro kitu pagmar-marnngán

† *Mepànw kadaya Judyu ya mepangán kadaya akkan Judyu.*

da ngámin, “Tura mu tagge la nga pàlad ya gagángay daya Judyu kadaya akkan Judyu ta! Ay oray ikaw wa kurug ga Judyu, ay akkan mu mà a sur-surútan daya gagángay tada nga Judyu. Sumur-súrut ka pe yin kadaya gagángay daya akkan Judyu.”

Akkan mapabásul daya Judyu se akkan Judyu gapu ki angngurug da ke Jesus

¹⁵ Dakami, ay neanà kami nga Judyu nga akkan ummán kadaya akkan Judyu wa maragbásul da, áta áwan da nga kur-kurugan nga bil-bílin ne Dios. ¹⁶ Ay oray mapakuna, ay ammu mi mà nga akkan pabasúlan ne Dios daya tolay, gapu ki angngurug da ke Jesu-Cristo, nga akkan gapu kiya agtungpál da kadaya lin-lintag tu Moses. Ay túya mangurug kami pe ke Jesu-Cristo win. Akkan nakami pabasúlan ne Dios sin, gapu kiya angngurug mi ke Cristo, nga akkan gapu kiya angngikurug mi kadatu lin-lintag natu Moses. Ata áwan mà wayya nga tolay ya akkan mapabásul gapu kiya agtungpál na kadatun na lin-lintag.

¹⁷ Ay nu piyán mi ya akkan pabasúlan ne Dios, ay masápul la kurugan mi ye Cristo, nga akkan datu lin-lintag kuma ya kur-kurugan mi. Ay díkod nu mapakuna, ay bílang nga magbalin kami nga maragbásul nga ummán kadaya akkan Judyu. Ay nán tada lugud nga kanunúngán ne Cristo ya básul? May akkan.

¹⁸ Ngamay nu toliyan ku kammin datu nigsán ku win na sur-surútan ku kitun nga ittu datu nán ku wa pagmaruwán ku ke Dios, ay ittu yán, mepassingan na nakabásul là. ¹⁹ Gapu kadatun na lin-lintag tu Moses, ay nammuwán ku nga maragbásul là. Ay nammuwán ku pe nga, datun na lin-lintag, ay áwan da meseng kiyà kiya akkan na ammasbasul ne Dios kiyà. Ay túya akkan ittu datun nin daya ikur-kurug ku, ta senu e Dios sin ya ikur-kurug ku peyapeyang kiya biyág ku win. ²⁰ Ay bílang nga netangatay yà ke Cristo kitu krus, áta akkan ya kinatutolay ku ya mangitur-turáy kiyà in nu di ye Cristo wa atán kiyà. Ay kiya kasibbiyág ku pikam kidi kalawagán, ay magbiyág gà a mangurug kiya Ananà ne Dios ta aggína ya maminya kiyà, se aggína ya nangipalúbus nga mebasu ya baggi na gapu kiyà. ²¹ Ay akkan ku wayya nga di pàgan ya amminya ne Dios nga nepassingan na kitu nekatay ne Cristo. Ata nu kurugan ku nga annung nitta nge Dios nga akkan pabasúlan gapu kiya angngikurug tada kadaya lin-lintag, ay ibílang ku nga áwan sur-surbi tu nekatay ne Cristo.

Ya angngikurug ta kadatu lin-lintag se ya angngurug ta ke Jesus

3 Napaanna kayu agpà nga iGalacia ta! Umang-ang-ang kayu ta! Tura sabáli yin ya asissurútan nu! Ay nelaw-lawág mi mà tutu wala ya mepanggap kitu nekatay ne Jesu-Cristo, ay se nammuwán nu mà pànanngin ngin kitun! Nealílaw dakayu tutu wala ngin ta? ² Ay sungbátan dà kidi ya saludsud ku kadakayu. Mapaanna ya inangngawat nu kiya Ispiritu ne Dios ta, gapu kiya angngikurug nu kadatu lin-lintag, onu gapu

kiya angngurug nu kadatu nagì-gina nu mepanggap ke Jesu-Cristo? ³ Umang-ang-ang kayu ta! Kitu in-anggayát nu, ay ya Ispiritu ne Dios ya nagpinnorayán nu. Ngamay kídì yin, ya pagtalgad nu win, ay ya angngikurug nu kadatu lin-lintag natu Moses. ⁴ Awan agpà sur-surbi yin datu napad-padásan nu gapu kiya angngurug nu ta? Ammù nga atán pikam. ⁵ E Dios, ay nidde na ya Ispiritu na kadakayu, ay se nangipas-passingan kadakayu ka nakas-kasdáaw wa mà-màwa. Wayya la nga kuwaan ne Dios dayán nu gapu wala kiya agtungpál nu kadaya lin-lintag, nga akkan gapu kiya angngurug nu kadatu nagì-gina nu mepanggap ke Cristo?

⁶ Ay ummán kitu nàwa kitu Abraham kitun. Gapu kitu inangngurug na ke Dios, ay nebiláng ne Dios ka namáru. ⁷ Ay díkod, ammuwán nu win na daya mangurug ke Dios sala daya biláng nga kurug ga annánà tu Abraham. ⁸ Ay nepainunna nga nepakammu kiya nesúrát ta bàbànan ne Dios, nga akkan pabasúlan ne Dios oray daya akkan Judyu, gapu kiya angngurug da. Ay kinagi ne Dios idi yin kitu Abraham kitun, kitu inagkuna na kaggína nga, “Ibiláng ku wa namáru daya tolai ked kalawagán ni nga mangurug kiyà ummán kiya angngurug mu,” nán na. ⁹ Ay díkod, ngámin daya mangurug ke Dios, ay mapaanggam da nga ummán kitu nammaanggam na kitu Abraham nga nangurug kaggína.

¹⁰ Ngamay ngámin daya magkuna nga akkan da nga mapabásul, gapu kiya angngikurug da kadatu bil-bílin, ay mapabásul dayán. Ata nán naya nesúrát kiya bàbànan ne Dios nga, “Mapánis ngámin daya akkan na sumúrut se mangwa tutu wala kadaya ngámingámin na bil-bílin na nepesúrát ne Dios kitun,” nán na. ¹¹ Ay díkod kiya biyáng ne Dios, ay áwan lugud da tolai ya di mapabásul oray nán na nga ikur-kurug na datun na bil-bílin. Ata nán na pe kiya nepesúrát ne Dios nga bàbànan na nga, “Daya ibiláng ne Dios ka namáru gapu ki angngurug da, ay biyágan nada ka áwan panda,” nán na. ¹² Ay sabáli kampela ngin nin ya angngurug ke Dios se iya angngikurug kadaya bil-bílin. Ata nán naya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga, “Daya tolai ya mangikurug kadaya bil-bílin, ay mabiyág da ka áwan panda gapu kiya angngikurug da kadayán na bil-bílin,” nán na.

¹³ Ngamay e Cristo, ay nelísi nitta ngin kiya pannakapánis nga nán naya bil-bílin gapu kadaya basbásul tada. Aggína tu nebasu gapu kadaya nadakè a kuk-kuwaan tada. Nán na kiya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga, “Ngámin daya tolai ya nelansa ki krus, ay maawátan na pinánis ne Dios dayán,” nán na. ¹⁴ Nàwa yán ke Jesu-Cristo, ta senu tu nekari ne Dios ke Abraham ma ammaanggam na kadaya tolai ked kalawagán, ay meráman pe daya akkan Judyu. Ay túya niddán nitta pe yin kiya nekari ne Dios nga Ispiritu na gapu kiya angngurug tada.

Datu bil-bílin se itu nekari ne Dios

¹⁵ Íarig ku ya kàwaán naya piyán ku wa kagiyan wawwági, kiya inalgaw wa panagbiyág tada. Nu magturátu ya duwa nga tolai, ay akkan mabalin na di mapatag tu nagturatuwán da nu mepapel se magpirma da nga duwa. Ay akkan pe yin na mabalin na mamúngán.

¹⁶ Ay tu nagkariyán ne Dios, ay kitu Abraham se itu gaka na. Akkan na nán na, “Kadatu gakagaka na,” áta nu nán na kuma kiyán, ay adu ya piyán na nga kagiyan. Ngamay sissa mà tu nán na, nga ittu we Cristo.

¹⁷ Ay tú idi ya piyán ku wa kagiyan. E Dios, ay nagkari kitu Abraham, ay se na nán na tungpálan na tun na kari na. Ngamay kane atán appát gatut se tallu púlu dagun nanggayát kitu inagkari na, ay nidde na datu bil-bílin na. Ay oray napuddi tu inangngidde na kadatu bil-bílin na may itu inagkari na kitu Abraham, ay akkan wayya nga nippà ya kinapatag natu nekari na nga nán na tungpálan na. ¹⁸ Ay díkod, idde ne Dios kadàtada ya isag-sagána na kadàtada, akkan gapu kiya angngikurug tada kadatu bil-bílin. Ata nu mapakuna, ay mebíláng nga áwan surbi yin tu kari na. Ay nepakin-kuwa na mà ke Abraham gapu ta nekari na.

¹⁹ Ay taanna, tura lugud da atán daya bil-bílin. Datun na bil-bílin, ay neamung da ngala nga mangipakammu kadaya tolai nga pagbasúlán da daya kuk-kuwaan da nga nadakè. Ngamay datun na bil-bílin, ay panda da ngala kiya nelalbet natu gaka tu Abraham nga ittu we Jesus. Aggína tu nán ne Dios kitu kari na. Ay datun na bil-bílin, ay nepekagi ne Dios kadatu anghel na kitu panguniyan na nga Moses. ²⁰ Uwad panguniyan ne Dios kitu inangngidde na kadatu bil-bílin. Ngamay kitu inagkari na kitu Abraham, ay aggína kampela ngin nin. †

Ya panggap datu bil-bílin ne Dios

²¹ Ay mapaanna lugud, nán tada nga kumagúra daya bil-bílin kitu nekari ne Dios? May akkan! Ata nu mabiyág tada kuma ka áwan panda gapu kadatun na bil-bílin, ay di lugud da annung tada ya magbalin ka namáru ki àráng ne Dios gapu kiya angngikurug tada kadatun na bil-bílin? May akkan mà! ²² Ngamay nán na kiya nesúrát ta bàbànan ne Dios nga ngámin tolai, ay itur-turayán naya panagbas-básul. Ay tu nekari ne Dios nga idde na gapu kiya angngurug tada ke Jesu-Cristo, ay midde kampela ngin nin kadaya ngámin na mangurug ke Jesu-Cristo.

²³ Ay kitu akkan pikam ma inumbet te Cristo, nga ittu ya kur-kurugan tada kídì yin, ay árig kami ka bálud naya bil-bílin ka panda kitu nekepakammu naya panangngurug kaggína. ²⁴ Ay díkod, tu bil-bílin ya nangigadágad kadakami panda kitu nelalbet ne Cristo. Inumbet ta senu akkan nitta pabasúlan ne Dios, nu mangurug tada kaggína. ²⁵ Ay kídì yin ta mangurug

† *Biláng napà-patag tu nagkari na, ta áwan na nga panguniyan kitun. Aggína mismu tu nangikagi.*

kami yin kaggína, ay akkan nin datun na lin-lintag ya mangigadágad kadakami yin.

²⁶ Ata gapu ki angngurug tada ke Jesu-Cristo, ay nagbalin tada ngámin ka annánà ne Dios. ²⁷ Ay ngámin tada pe nga nabawtisarán nin gapu kiya angngurug tada ke Jesu-Cristo, ay umannúgut pe yin daya gagángay tada kadatu gagángay ne Cristo. ²⁸ Sissa tada ngámin nin. Ay díkod áwan dúma daya Judyu win kadaya akkan Judyu. Ay áwan pagdúmán pe yin daya asassu se daya akkan. Ay ummán pe, áwan dúma ngin pe daya babbay se daya lalláki áta sissa tada lugud din. ²⁹ Ay díkod, nu tolay nakayu we Cristo win, ay bílang nu pe yin ya gakagaka natu Abraham. Ay díkod ipakin-kuwa ne Dios pe yin kadakayu datu nekar-kari na kaggína.

Ya pangárig panggap kiya ababbing nga mangtáwid kadaya kuw-kuwa naya ama na

4 Ay ummán pe kídi ya kearígán naya piyán ku wa kagiyan kadakayu. Ya ababbing nga mangtáwid kadaya inamúdán naya ama na, ay áwan na dúma kiya asassu kiya kabitti na pikam, oray nu aggína ya makin-kuwa kadaya ngámin kuw-kuwa natu ama na. ² Ata itur-turayán pikam naya nangipatagasinnán naya ama na kaggína panda kiya algaw wa nìdang natu ama na nga angngalà na ngin kadatu tawídan na. ³ Ay ummán pe kiyán ya kapà-pàyanán tada. Ata kitu akkan tada pikam ma mangurug ke Cristo, ay tú tada la nga kinur-kurug datu gagángay datu mannákam tada se daya kuk-kuwaan daya tolay ked kalawagán ni. ⁴ Ngamay kane umbet tu oras nga nìdang ne Dios, ay nebon na ya An-anà na. Neanà ka tolay, ay nekur-kurug na pe datu lin-lintag kitu inagbiyág na, ⁵ ta senu aggína ya mangwayawaya kadaya tolay ya bílang nga asassuwan datun na lin-lintag. Neanà ka tolay ta senu dàtada nga tolay, ay annung nitta nge Dios nga pagbalinan ka annánà na. ⁶ Ay díkod, ta senu ammuwán tada nga pinagbalin nitta nge Dios sin ka annánà na, ay nebon na kadàtada ya Ispiritu na. Ay túya gapu kiya Ispiritu na nga atán kadàtada, ay makuna tada ya, "Ama," nán tada ke Dios. ⁷ Ay díkod, kídi yin, ay akkan kayu win bílang nga asassu naya lintag ta pinagbalin nakayu we Dios sin ka annánà na. Ay gapu ta annánà nitta ngin, ay iddán nitta pe yin kadaya nesag-sagána na kadaya annánà na.

Ya ilídug ne Pablo kadatu iGalacia

⁸ Kitun, kitu akkan nu pikam ma am-ammu we Dios, ay bílang nu ya asassu daya sinan diy-diyos nga ittu datu kur-kurugan nu. ⁹ May kídi yin ta nammuwán nu we Dios sin, ay tura daya gagángay nga dadán manin daya kur-kurugan nu! Tura nu manin piyán ya paasassu kadayán! Ay áwan kammala ngin nin na sur-surbi se áwan mabà-baal dayán. ¹⁰ Ay tura kayu manin umat-atangya kadaya sabáli nga gagángay ta, nga ummán kadaya panangngílin kadaya al-algaw se daya búlán se ya panangngílin kiya anggayát naya dagun, ay

se daya duddúma nga ingílin daya Judyu! ¹¹ Malídug gà kadakayu ta get tala nu áwan sur-surbi yin datu rig-rígát ku panggap kadakayu.

¹² Ginán nu agpà wawwági, ya kagiyan ku. Taldan dà kitu kinuwa ku, ta nagbalin nà ka ummán kadakayu wa akkan Judyu, áta akkan ku ittu pagtalgad din datu gagángay mi nga Judyu. Ay akkan ku wa maligpanán tu kinamáru nu kiyà kitun. ¹³ Ay gapu kitu inagtakit ku kannán kitun, ay nàwa nga nebàbànan ku kadakayu ya Napiya nga Dámag mepanggáp ke Cristo. Ay ittu tun tu nunna nga inagbàbànan ku kadakayu. ¹⁴ Ay oray abay kuma nga kapar-paroán nu tun na inagtakit ku, ay akkan kayu mà wayya nga neparò a nangagáwa kiyà onu nangirupát kiyà. Tu inannangaíli nu kiya, ay mabalin na ummán pe kitun ya annangaíli nu kiya anghel ne Dios onu ke Jesu-Cristo nu rán nala aggína tun. ¹⁵ Ay napà-paanna kayu kídi yin ta? Ay wà giyán na ngin tu anggam nu kitun? Ay nu mabal-balín kuma ngala, ay oray tukilan nu tu mata nu kitun ta idde nu wala kiyà ka angngipassingan nu kiya agganggam nu kiyà. ¹⁶ Nán nu kid á kídi yin nga kumagúra ngà in kadakayu gapu kiya angngagi kadakayu kiya kurug!

¹⁷ Ngamay daya tolay ya magtù-tùgud ka sabáli kadakayu, ay aggída ya maminya nga mangiadayyu kadakayu kiyà. Ipas-passingan da nga pà-pàgan dakayu ta senu pàgan nuda pe, ngamay akkan kammala nga napiya ya gákat dayanin. ¹⁸ Ay akkan wayya nga nadakè nu atán mamatag kadakayu basta napiya ya gákat da. Ay akkan nala kiya kaatán ku kannán giyán nu ya ammatag da kuma kadakayu, nu di kuma pe kiya kaáwan ku. ¹⁹ Dakayu wa bílang annánà ku, ay maparigátan nà pànanang gapu kadakayu, ummán kiya agrígát naya manggi-gina. Magrígát tà panda kiya oras nga e Cristo tutu wala ngin ya mangitur-turáy peyang ngin kadakayu. ²⁰ Ay piyán ku nu atán nà kuma pe kannán giyán nu, ta senu makappiyà tutu wala ya mangamomán kadakayu, ta akkan ku ammu ya pamàyanán ku win kadakayu.

Ya pangárig mepanggáp kade Hagar se Sara

²¹ Dakayu wa kabbulun na maminya nga sumúrut kadatu nesur-súru natu Moses, ammu nu nád kurug ya nán na kadatun na nesur-súru na? ²² Nán na kitun na uwad duwa nga annánà tu Abraham kitun. Tu isa, ay an-anà na kitu Hagar nga isa nga asassu, ay tu isa, ay an-anà na kitu Sara nga atáwa na. ²³ Ay tu neanà kitu asassu, ay neanà kiya gangay panaggan-anà. Ngamay itu neanà kitu akkan na asassu, ay neanà ka pakatungpálan natu kari ne Dios kitu Abraham.

²⁴ Ay idi, ay pangárig idi. Ay dedi ya duwa nga babbay, ay meárig da kadaya duwa nga kari ne Dios. Tu Hagar, tu babay ya asassu natu Abraham ya árig natu nekari ne Dios mepanggáp kadatu lin-lintag ga nidde na kitu Moses ka bantay Sinai ka Arabia. Ata daya sumur-súrut kídi, ay bílang da ya asassu. ²⁵ Ay daya iArabia, ay nepangágan da ka bantay Hagar tu bantay Sinai. Ya Jerusalem kídi, ay meárig pe kitu Hagar, áta tu Hagar se daya annánà na, ay asassu da. Ay

ummán pe daya iJerusalem, árig da ya asassu. †²⁶ Ngamay ya bátug Jerusalem ka lángrit, ay ittu yán ya árig ina tada nga akkan asassu. †²⁷ Ay nán na kiya nesúráta ta bàbànan ne Dios nga,

“Maganggam ka, ikaw wa babay ya akkan magan-anà! Isáraw mu wala ya agganggam mu! Ata ikaw, ay akkam maramanán ya takit naya panaggan-anà. Ta ad-adu wala ngin daya annánà naya babay ya nigsán na atáwa na, may ya babay ya atán atáwa na,” nán na.

²⁸ Ay dátada wawwági, ay ummán tada kitu Isaac, áta tu Isaac ay neaná gapu kitu kari ne Dios kitu Abraham. Ay dátada, ay nagbalin tada ka annánà ne Dios gapu pe kiya kari na. Ay dátada wawwági, ay annánà nitta nge Dios sin gapu ki kari na, nga ummán kitu Isaac nga an-anà ki kari. †²⁹ Kitun, tu Ismael la neaná kiya gángay ya pannakeaná tolay, ay pinal-pallà na tu Isaac nga ittu tu neaná gapu kiya Ispiritu ne Dios. Ay ummán pe kadátada kidi yin. †³⁰ Ngamay nán mà naya nesúráta ta bàbànan ne Dios nga, “Pagtaláwam ya babay nga asassu se ya an-anà na. Ata akkan na mepagtáwid ya an-anà naya asassu kiya an-anà naya akkan na asassu,” nán na. †³¹ Ay lugud, damdamdamman nu wawwági, nga árig tada ya an-anà naya babay ya akkan na asassu. Akkan wayya nga asassu ya árig ina tada.

Ya nangwaya ne Cristo kadátada kadatu bil-bílin

5 Ay winayaán nitta nge Cristo win, ta senu akkan tada ngin na mebíláng ka árig asassu kadatu bil-bílin natu Moses. Ay díkod, akkan kayu tumulù. Akkan kayu win na paasassu manin kadatun na lin-lintang.

² Ay tú idi ya kagiyán ku kadakayu. Nu magpakúgit kayu ta senu akkan nakayu pabasúlan ne Dios nga nán nu, ay bíláng nga áwan na surbi kadakayu ya kinuwa ne Cristo. †³ Ay kagiyán ku tutu wala kadakayu nga ngámin daya magpakúgit gapu ki angngurug da kitu bílin natu Moses, ay masápul la kurugan da ngám-ingámin datun bil-bílin na. †⁴ Ay kadakayu wa manguna nga akkan nakayu pabasúlan ne Dios nu kurugan nu datu bil-bílin, ay áwan nu wa biy-biyáng ke Cristo. Ay neadayyu kayu pe yin kiya isisseng kuma ne Dios kadakayu. †⁵ Ngamay dátada, ay id-idaggán tada ya angngagi tutu wala ne Dios nga akkan tada nga mapabásul lin, gapu kiya angngurug tada ke Cristo. Mag-innanáma tada gapu kiya isisseng naya Ispiritu ne Dios. †⁶ Ata kadaya ngámin na mangurug ke Jesu-Cristo, ay áwan dúma naya nagpakúgit se akkan, áta ya napatag gin, ay ya angngurug nga mepassingan pe kadaya mà-màwa gapu ki amminya.

⁷ Ay napiya mà pánang tu ginayatán nu wa kuk-kuwaan nu. May taanna kidi yin, iinda nád nga tolay daya manipad kadakayu kiya isussúrut nu kiya kurug mepanggap kiya akkan ammasúlan ne Dios kadátada

† Arig da ya asassu naya lin-lintang natu Moses ta aggída ya mangikur-kurug tutu wala kadatun. †† Arig da tu Isaac ta palakkan dada daya tolay ya bíláng nga asassu datu bil-bílin nga nidde ne Dios ka bantay Sinai.

nga tolay! †⁸ Ay ammù nga akkan wayya nga e Dios, nga ittu ya nagkarraw kadakayu ya mangipàwa kadakayu kiyán!

⁹ Ay atán tu makag-kagi nga nán na, “Ya bitti ala nga pamalbad, ay annung na nga palbadan ya oray adu wa limmug ga arína,” nán na. †¹⁰ Ay namnamáan ku nga umannúgut ya uray nu kidi ya nán ku gapu ta sissa tada mà ke Apu. Ay ammù pe nga oray inna yán na tolay ya mangriribù kadakayu, ay panísan ne Dios.

¹¹ Ay lam-lamtan nu idi wawwági. Nung kuma nu itù-tùgud ku pikam nga masápul ya panagpakúgit, ay akkan na kuma nga mapal-pallà. Awan da kuma nga pangalúsawán kiyà daya duddúma kiya angngibàbànan ku kiya mepanggap kiya nekatay ne Jesu-Cristo kitu krus. †¹² Magpalsit kuma ngala ngin dayán na mangriribù kadakayu mepanggap kiya panagpakúgit.

¹³ Ngamay nu dakayu wawwági, ay napíli nakayu we Dios nga árig mawayawayaán kadaya bil-bílin. Ngamay akkan nu din na usaran ya nangwaya na kadakayu ka pambarán nu wa mangwa kadaya nadakè a kelugán daya baggibaggi nu, nu di nu kuma nga usaran kiya agsisinneng nu gapu kiya amminya nu. †¹⁴ Ata ngámin datu bil-bílin, ay mabalin na matungpál da ngámin kiya agtungpál tada kiya sissa ngala nga bílin nga ittu ya, “Piyán mu daya kasittolay mu ummán ki amminya mu ki baggi mu,” nán na. †¹⁵ Ngamay nu ya kuk-kuwaan nu, ay magsisinnuwáy kayu se magsasáwad kayu, ay taronan nu ta get nu mippà tutu wala ya panagsissa nu wa mangurug ke Jesu-Cristo.

Ya piyán naya Ispiritu ne Dios se ya piyán ta gapu kiya kinatutolay ta

¹⁶ Ngamay ya nán ku kadakayu, ay magpin-pinnoray kayu wala kiya Ispiritu ne Dios, nga akkan nu wa ikurkurug daya nadakè a kelugán daya baggibaggi nu.

¹⁷ Ata kalúsawan naya baggi ya piyán naya Ispiritu ne Dios, ay se kalúsawan pe naya Ispiritu ne Dios ya piyán naya baggi tada. Ay túya akkan ta nga màwa ya piyán naya baggi ta kampela ngin nin nu magpinnoray ta kiya Ispiritu ne Dios, áta magkagúra dedi ya duwa.

¹⁸ Ay nu ya Ispiritu ne Dios ya mangitur-turáy kadakayu, ay akkan lugud din nga daya bil-bílin ya ikurkurug nu.

¹⁹ Ay daya kuk-kuwaan daya tolay gapu ki kinatutolay da, ay malalásin nala, áta tu dedi daya mà-màwa da. Kuwaan da daya nadakè a kuk-kuwaan daya babbay se lalláki. Manaládag da, ay se akkan da pe ya maliyaw wa mangwa kadayán na nadakè. †²⁰ Ay daya sinan diyos daya day-dayáwan da, ay manggámud da pe. Maggaattul da, se magsasáwad da, ay se maglilinnúsaw da pe. Ay magasiásil da, ay se ya baggi da ya pà-pàgan da kampela ngin nin, ay túya akkan da nga mebul-bulun kadaya duddúma. †²¹ Magasittakkil da, ay maging-inglaw da pe se palotán ya panaggud-udma da. Ay adu pikam ya kuk-kuwaan da nga mepáda

‡ Ya piyán na nga kagiyán nedi ay magtaron da, ta oray bitti daya tolay ya mangipapíli kiya panagpakúgit ay annung da nga dadàlan ya angngurug da.

kadayán. Ay kagiyan ku manin kídi kadakayu datu kinag-kagi kadakayu kitun nin, nga daya tolay ya mangwa kadaya ummán kadayán na kuk-kuwaan, ay akkan da nga meráman kiya pangiturayán ne Dios.

²² Ngamay daya mà-màwa daya tolay gapu kiya Ispiritu ne Dios nga ittu ya mangitur-turáy kaggída, ay tú dedi. Maramminya da kadaya kasittolay da, ay maganggam da, se napiya ya aggur-uray da. Ay naán-us da, se nindù da, se akkan da pe ya natagàna. Ay akkan da nga magbus-busid nu magkari da. ²³ Ay natulù da pe se meturayán da ya baggi da. Ay áwan wayya nga lintag nga akkan umannúgut kadedi. ²⁴ Ay ngámin daya mangurug ke Jesu-Cristo, ay árig nelansa da ngin ki krus datu nadakè a ar-arapáap da se kil-kelugán daya baggi da. ²⁵ Ay nu nán tada nga gapu ki Ispiritu ne Dios ya agbiyág tada, ay magpin-pinnoray tada lugud pe kaggína. ²⁶ Ay akkan tada din na magpas-pasindáyaw se akkan tada din na magkikinnárit, ay se akkan tada nga magasiásil.

Ya agsisinneng tada kadaya pakarribuán tada

6 Ay nu atán isa kadakayu wawwági, ya masukalán na magbásul, † dakayu wa itur-turayán naya Ispiritu ne Dios, ay sengán nu ta senu màpoli nu kammin. Ngamay magtar-taron kayu ta senu akkan kayu meparò pe. ² Magsisinneng kayu kiya riribù naya isaisa kadakayu. Ay nu pakunán nu, ay matungpál nu ya bílin ne Cristo. ³ Ay nu atán na magpang-pangátu wa nán na nga akkan makabásul pe, ay ug-ogan na ya baggi na kampela ngin nin. Ay daya tolay nga áwan mabà-baal, may magpang-pangátu da, ay ug-ogan daya baggi da kampela ngin nin. ⁴ Ngamay ya isaisa kadakayu, ay lam-lamtan na din nala daya kuk-kuwaan na, ay se yala nga maganggam kampela ngin nin nu kurug ga napiya daya kuk-kuwaan na. Akkan na din na ipáda kadaya kuk-kuwaan daya duddúma. ⁵ Ata ya isaisa kadátada, ay aggína kampela ngin nin ya magsungbát kadaya kuk-kuwaan na.

⁶ Ay dakayu wa matù-tùgúdán kiya bàbànan ne Dios, ay masápul la sengán nu daya magtù-tùgud kadakayu kadaya masap-sápul da.

⁷ Ay akkan kayu din na masábag. Akkan nu nán na mabalin sabágan ne Dios. Nu nágan naya kinuwa naya isa nga tolay, ay ya supápà naya kinuwa na ya málà na kampela ngin nin. ⁸ Ata daya tolay ya tú da la nga pà-

† Ya mabalin na piyán kagiyan nedi, ay napandanán pe yin daya angngatangya da kadaya nadakè a kil-kelugán daya baggi da. †† Nán daya duddúma nga “nu atán isa nga meparò a magbásul”.

pàgan daya kelugán daya baggibaggi da, ay ya pannakatay ka áwan panda ya supápà kaggída. Ngamay, daya petur-turayán kiya Ispiritu ne Dios, ay biyág ga áwan panda ya pangsupápà naya Ispiritu ne Dios kaggída. ⁹ Ay akkan tada din na makusap onu molaw wa mangwa kadaya napiya, áta matangdánan tada kadayán nu umbet ya oras nga nìdang ne Dios kampela ngin nin. ¹⁰ Ay díkod, gapu ta atán pikam ya waya tada nga mangwa kadaya napiya, ay kuwaan tada ngala kadaya ngámin tolay, tàwán kam kadaya wawwági tada nga mangurug ke Jesu-Cristo.

Ya muddi nga tuldu ne Pablo

¹¹ Sinnan nu kod ya kadakkal naya inagsúrát ku kídi ya súrát ku.

¹² Daya tolay ya mangipapílit ta magpakúgit kayu, ay ittu daya tolay ya tú da la nga sap-sapúlan ya ammatag daya tolay kaggída. Pilítan dakayu ta senu malisiyán da pe ya kapal-palakkán da. ¹³ Ay oray daya nagpakúgit tin, ay akkan da mà pe ya sur-surútan ngámin datu bil-bílin tu Moses. May pilítan dakayu wa magpakúgit ta senu mepasindáyaw dakayu kadaya páda da nga Judyu nga nagpakúgit kayu win gapu kaggída.

¹⁴ Ngamay kiyà kampela ngin nin, ay áwan ku ipas-pasindáyaw nu di tittu tu nekatay ne Apu tada nga Jesu-Cristo kitu krus gapu kadátada. Ata gapu kitu nekatay na, ay nippà kiyà ya kinaturáy daya mà-màwa kídi kalawagán. Ay nippà pe yin ya amminya nga mangwa kadayán. ¹⁵ Ata akkan wayya nga ittu napatag ya agpakúgit naya isa nga tolay, nu di ya agbalin na ka ummán ka bar-baru wa neparsuwa ya napatag. ¹⁶ Ay ngámin daya sumúrut kadayán na ya kinag-kagi, ay e Dios kuma ngala ya magkallà kaggída se mangidde ka napiya nga aggur-uray da, aggída ngámin na Judyu se akkan Judyu nga tolay ne Dios.

¹⁷ Ay manggayát kídi yin, ay áwan kuma ngin na mangriribù kiyà panggap kiya turáy ku wa mangibàbà-nán mepanggap ke Jesus. Ata pinilapílat tà kiya nammár-parígát daya tolay kiyà gapu kiya angngik-urug ku kaggína.

¹⁸ Ay e Apu tada nga Jesu-Cristo ya magtag-tagasíng-an kadakayu, wawwági. Amen.

‡ Malisiyán da ya kapal-palakkán da, áta nu nán da nga tittu ya mangurug kitu nàwa ke Jesu-Cristo kitu krus ya masápul la kuwaan tada ta senu akkan nitta pabasúlan ne Dios, ay pal-palakkan dada datu mangipapílit ki panagpakúgit pe.

Efeso

1 Iyà e Pablo, nga pinagbalin ne Dios ka isa nga apostol ne Jesu-Cristo.

Súrát ku idi kadakayu nga tolay ne Dios ka Efeso nga napikkilán na mangurug ke Jesu-Cristo.

² E Dios nga Ama tada se Jesu-Cristo wa Apu tada din nala ya magkallà kadakayu se mangap-kappiya kadaya ur-uray nu.

Tu palánu ne Dios nga pakabiyágan tada

³ Ay dayáwan tada nge Dios, nga Dios se Ama ne Jesu-Cristo nga Apu tada, ta gapu ta umapu tada ke Cristo, ay abay tu nesisseng na kadåtada, ta atán ngámin kadåtada daya nidde naya Ispiritu na nga gayát ka lángit.

⁴ Oray kitu akkan pikam ma nàwa idi ya kalawagán, ay napadán na pili nitta nge Dios sin na tolay na gapu ki angngurug tada ke Cristo, nga pagmar-maruwan na, se kuwaan na ka áwan bas-básul ta piyán nitta.

⁵ Pinalánu oray kitun kam, nga pagbalinan nitta ka annánà na, gapu ke Jesu-Cristo, ta ittu ya piyán na se paganggammán na nga màwa kadåtada. ⁶ Ay túya dayáwan tada lugud de Dios gapu kiya nakas-kasdáaw wa agkallà na nga nepassingan na kadåtada, kitu inangngibon na ke Jesu-Cristo nga pà-pàgan na.

⁷ Ata gapu kitu dága ne Jesu-Cristo kitu nekatay na, ay nálà nitta nge Dios sin, ta pinakawan nitta ngin kadatu bas-básul tada, gapu kiya abay nga agkallà na ⁸ nga nepassingan na kadåtada. Ay gapu pe kiya kinas-írib na se pannakaáwat na, ⁹ ay nepakammu na ngin kadåtada tu palánu na kampela ngin nin nga akkan na pikam ma nepakammu kitun, áta ittu tun tu piyán na nga kuwaan gapu ke Cristo. ¹⁰ Ata nu umbet ya oras nga piyán na kampela ngin nin, ay palánu ne Dios nga paggaamúngan ngámin daya atán ka lángit se daya atán kidi ya kalawagán.

¹¹ Gapu ke Jesu-Cristo ay dakami ya pininya na nga piníli na nga tolay na oray kitun kam. Ata màwa nga mepogup daya ngámingámin kiya piyán kampela ne Dios nga kàwa da ngin. ¹² Ay díkod, dakami nga nunna nga maginnanáma ke Cristo win ay magbiyág kami nga mamatag ke Dios gapu kiya kinadáyaw na.

¹³ Ay oray pe kadakayu, kitu inakagína nu kiya kurug ga sur-súru nga mepanggap kiya pakabiyágan daya maragbásul, ay ittu tu inangngurug nu ke Jesu-Cristo, ay árig minarkaán nakayu kiya tagematun na nga ittu ya Ispiritu na nga nekar-kari na kitun. ¹⁴ Ay ya kinaatán nedi ya Ispiritu na kadåtada ya pakammuwán tada nga daya nekari ne Dios kadåtada nga tolay na, ay

málà tada. Ay díkod namnamáan tada ya angngalà na tutu wala kadåtada ka kuw-kuwa na. Ay dayáwan tada nge Dios gapu kiya kinadáyaw na.

Ya angngituráy ne Jesu-Cristo

¹⁵ Ay túyán ya gapu na nga, kane madámag ku ya angngurug nu ke Apu Jesus se ya amminya nu kadaya ngámin na páda nu wa tolay ne Dios, ¹⁶ ay áwan ku sínang nga magiyáman ke Dios gapu kadakayu. Ikar-karárag takayu peyang nu magkarárag gà.

¹⁷ Ikar-karárag ku ke Dios nga nadáyaw nga Ama tada nga ittu ya nangibon ke Apu Jesu-Cristo nga idde na ya Ispiritu na nga ittu ya mamasírib se mangipakammu kadakayu ke Dios senu mammuwán nu pà-pàrang. ¹⁸ Ay agngan ku pe nga mawadaán daya ur-uray nu ta senu mammuwán nu pàrang ya kàwaán naya nepanamnáma na kitu nangngayáb na kadakayu. Mammuwán nu pe daya adu nga nakas-kasdáaw pàrang nga pagkallà na nga nekari na kadaya tolay na.

¹⁹ Ay mammuwán nu pe ya áwan kepadáan na kinaturáy naya ammanakabalin ne Dios, nga ittu ya sumeseseng kadåtada nga mangurug. Ay idi ya ammanakabalin na, ay ittu kam idi tu inusár na ²⁰ kitu namaltu na kammin ke Cristo kane matay, se itu namagtugaw na kaggína ki pane diwanán na ka lángit. ²¹ E Cristo ya mangitur-turáy kadaya ngámin na ap-ap-uwán se kataturayán se daya nangátu ka lángit.

Nangátu pàrang ya sáad na may oray nágan na nga sáad daya agtuturáy kidi kalawagán ni, oray kiya umbet nga baru nga kalawagán. ²² Nepeturayán ne Dios ya ngámingámin ke Cristo, ay se aggína pe ya pinagbalin na nga Apu daya ngámin mangurug se daya ngámingámin. ²³ Ay daya ngámin na mangurug ke Cristo, ay árig da ya baggi na. Ay díkod gapu kaggída, ay áwan na nga pagkurángan nin, ta aggína mà ya mamalin ki ngámingámin ki oray ka wàna.

Ya nekálà tada gapu kiya agkallà ne Dios

2 Kitun ay árig nu ya natay gapu kitu akkan nu angngikurug ke Dios se gapu kadatu bas-básul nu. ² Ta ittu nu wa inatangya nga tal-taldan datu nadakè a kuk-kuwaan daya tolay ya akkan na mangurug. Ngamay ya bílang nekurug nu kitun, ay e Sairu, nga apu ngámin daya an-anítu, se aggína pe ya mangitur-turáy kadaya akkan mangikur-kurug ke Dios. ³ Dåtada ay ummán tada pe kaggída kitun, áta ittu tada nga kinuw-kuwa datu piyán tada kampela ngin

nin. Ay nu nágan datu kelugán datu baggi tada, se pagray-rayuwán datu uray tada, ay ittu datun datu kinuw-kuwa tada. Ay díkod gapu kadatun na kà-kàwaán tada, ay sangapáda tada kitun se daya akkan na mangurug ke Dios nga panísan na.

⁴ Ngamay abay pà nang ya agkallà se ya aminya ne Dios kadàtada. ⁵ Ta oray nu árig tada ya natay yin gapu kiya akabasu-básul tada, ay árig pinaltu nitta nga ummán kitu inammaltu na ke Cristo kane matay. Gapu wala kiya agkallà ne Dios ya nekabiyágan tada. ⁶ Ay gapu kiya nakiapu tada ke Jesu-Cristo, ay ittu pe ya gapu na nga árig pinaltu nitta nga ummán ke Jesu-Cristo, ta senu mepagturáy tada kaggína ka lángit.

⁷ Kinuwa ne Dios idi ka angnipassingan na kiya sumarunu nga al-algaw pikam kiya áwan panda nga agkallà na, nga nepassingan na kiya kinamáru na kadàtada gapu kiya angnurug tada ke Jesu-Cristo.

⁸ Ata gapu kiya agkallà tutu wala ne Dios kadàtada, ay nelísi nitta ngin kiya pakapanísan tada kuma, gapu ta nangurug tada, nga akkan gapu kadaya mà-màwa tada kampela ngin nin, nu di pagkallà kampela ne Dios sin. ⁹ Ay díkod áwan ya makepasindáyaw kídi, ta akkan gapu kadaya mà-màwa tada kampela ngin nin. ¹⁰ E Dios kampela ngin nin ya nangulis kadàtada kiya kabiy-biyág tada gapu kiya inangnurug tada ke Jesu-Cristo, ta senu datu nesag-sagána na kitun nga kukkuwaan tada kuma nga napiya, ay ittu win daya kukkuwaan tada ngin.

Sissa ya uray tada nga mangurug ke Jesu-Cristo

¹¹ Ay díkod akkan nu kaligpanán nu wà ummán nu kitun. Gángay akkan kayu wa Judyu. Ipangágan dakayu daya Judyu ka akkan nakúgit. Aggída daya nagpakúgit nga nán da. May nepagangay mà ala yán na kuwaan da ki baggi da. ¹² Kitun, ay áwan nu ram-ráman ke Cristo. Akkan kayu pe nga Judyu wa gaka natu Israel nga ittu daya píli ne Dios kitun na tolay na. Ay díkod áwan nu pe ráman kadatu kari ne Dios nga mamiyág kadakami nga Judyu. Ay áwan nu wa innanamán na pakaalakkán nu kitun, ta akkan nu am-ammu pikam me Dios.

¹³ Ngamay kídi yin, dakayu nga adayyu ke Dios kitun, ay neadanni kayu win kaggína, gapu kitu dága ne Jesu-Cristo kitu nekatay na, ta nangurug kayu kaggína ngin. ¹⁴ Ata e Jesu-Cristo ya namagbalin kadaya Judyu se akkan Judyu ka magkakamungayán. Gapu kitu baggi na, ay pinagsissa nada, se na nippà tu panagkakagúra da. ¹⁵ Nippà na datu lin-lintag mi nga Judyu, ta senu mapagbalin na ka árig sissa nga apagtolatolay daya akkan Judyu se daya Judyu nga mangurug kaggína. Díkod magkikinnawátan da ngin. ¹⁶ Ta gapu kitu nekatay ne Jesu-Cristo kitu krus, ay nippà na tu panagkakagúra da. Pinagsissa na ya uray dayán na duwa baláki nga tolay, se nada nekappiya ngámin kammin ke Dios. ¹⁷ Ay ittu tu gapu natu nelalbet ne Jesu-Cristo kídi nga nangagi kadakayu nga adayyu ke Dios, se kadakami nga adanni kaggína kiya akikappiya tada nga tolay ke Dios. ¹⁸ Ata gapu kaggína, ay

makaadanni tada ngámin ke Dios nga Ama tada, gapu kiya sissa nga Ispiritu na.

¹⁹ Ay díkod dakayu wa akkan Judyu, ay akkan kayu win na sabáli nga tolay onu agtangeli ke Dios. Arig nu pe yin ya umíli kaggína nga ummán kadaya napadán píli na nga tolay na. Bíláng kayu pe yin ka annánà na. ²⁰ Arig nu pe yin ya nekapat tin kiya árig ga bal-balayan † daya apostoles se datu pagbàbànan ne Dios, nga e Jesu-Cristo ya bátug adígi na nga pagligdaán na. ^{††21} Aggína ya gáput nidi nga balay, ay se aggína ya mamagbalin ka nadáyaw nga balay kampela ne Apu win. ²² Ay gapu ta ummapu kayu win ke Jesu-Cristo, ay árig nu pe yin ya netangakapat se daya duddúma kiyán na balay nga ittu ya bátug ga pagyanán naya Ispiritu ne Dios.

Tu ipàwa ne Dios ke Pablo

3 Iyà e Pablo nga nabálud gapu kiya angnikabon ku ke Jesu-Cristo, kiya angnitul-túluy ku wa mangipakammu kaggína kadakayu wa akkan Judyu. ² Ay ammù nga nagína nu win na gapu kiya agkallà ne Dios kiyà, ay nidde na kiyà idi ubrà nga mangipakammu kaggína kadakayu. ³ Nepakammu ne Apu win tu palánu na nga akkan na pikam ma nepakpakammu kitun. Ay aggína mismu ya nangipakammu kiyà. Ay nakagi ku kam pe yán nin kídi súrát ku wi. ⁴ Ay nu kappiyánan nu wa bas-basáan, ay mammuwán nu dayán na am-ammu ku mepanggap kiya palánu ne Dios nga mepanggap ke Cristo. ⁵ Kitun, ay akkan na nga nepakpakammu idi kadatu nunna nga tolay, ngamay nepepakammu ne Dios sin kadakami nga apostoles se profeta kiya Ispiritu na.

⁶ Ay tú idi ya nepakammu na: gapu kiya angnurug daya akkan Judyu kiya Napiya nga Dámag, ay patawídán ne Dios da pe yin kadaya ipatáwid na kadaya Judyu. Ay se magbalin da pe yin ka árig baggi ne Jesu-Cristo, se meráman da pe yin kadaya nekar-kari ne Dios kadaya mangurug ke Jesu-Cristo.

⁷ Ay gapu kiya agkallà ne Dios, ay pinagbalin nà ka bobonan na nga mangibàbànan kiya Napiya nga Dámag. Ay nidde na idi ya ubrà gapu kiya ammanakabalin na. ⁸ Oray iyà ya kababaán kadaya ngámin na tolay na, ay iyà ya piníli na nga mangibàbànan kadakayu nga akkan Judyu kiya áwan kepadáan na agkallà pà nang ne Cristo kadàtada. ⁹ Ay pepakammu na pe kiyà kadaya ngámin tolay nu mapaanna ya kàwaán natu palánu na. E Dios nga ittu ya namarsuwa kiya ngámin kalawagán, ay kídi yala ngin ya angnipakammu na kitu palánu na kitun kam. ¹⁰ Ay díkod, gapu kadàtada ngámin na mangurug ke Jesu-Cristo, ay mammuwán daya ap-apuwan se kataturayán ka lángit ya kinasríb ne Dios kiya nagbal-baláki nga kepassingannán na. ¹¹ Ittu kam yán tu napadapadán na palánu na kuwaan, ay nàwa na ngin kurug kitu nekatay ne Jesu-Cristo wa Apu tada.

† Onu daya apostoles se datu agkakagiyán ne Dios kadaya pekagi na daya árig tak-takkál na. †† Daya mangurug ke Jesu-Cristo, ay neárig ne Pablo da ka balay.

¹² Ay gapu lugud kitu nakiapu tada ke Jesu-Cristo kane mangurug tada kaggína, ay akkan tada ngin na min-induwán onu maggad-gadduwa nga umadanni ke Dios. ¹³ Ay kagiyan ku kadakayu wa akkan kayu din na madusmaya kiya angngurug nu gapu wala kiya panagrígát ku wi gapu kadakayu. Pagpiyaán nu idi.

Ya karárag ne Pablo

¹⁴ Ay nu madamdám ku ngámin dedi, ay magpal-intud dà a magkarárag ke Dios nga Ama tada.

¹⁵ Aggína ya makammu kadaya ngámin na atán ka lángit se kídí ya kalawagán.

¹⁶ Ikar-karárag ku ke Dios, nga gapu kiya abay pàang nga agkallà na, ay iddán nakayu ka kabailán nu nga mamagbagkad kadaya ur-uray nu.

¹⁷ Ay ikarárag ku pe nga, e Cristo kuma peyang ya mangitur-turáy kadakayu gapu kiya angngurug nu kaggína.

Ikarárag ku pe nga, maggamut se lumigda ya amminya nu, ¹⁸ ta senu mabalin nu din se daya ngámin na tolay ne Dios, nga mammuwán nu wà ummán tutu wala ya kaabay pàang naya amminya ne Cristo kadakayu ka áwan panda. ¹⁹ Oray nu akkan ta kurug mammuwán tutu wala pàang ya amminya na, ay piyán ku kammala kurug ga mà mud nu, ta senu ammuwán nu tutu wala pàang nge Dios, ay díkod magbiyág kayu ka ummán kaggína.

²⁰ Ay túya dayáwan tada nge Dios, ta adu wala nga adayyu ya mà-màwa na se daya midde na ngam ngámin daya malam-lammat tada se ag-agngan tada, gapu kiya kababalin na nga atán kadàtada. ²¹ Ay dayáwan tada ngámin na mangurug gapu kiya isis-seng na kadàtada. Ay dayáwan tada pe gapu ke Jesu-Cristo. Dayáwan tada peyapeyang ka áwan panda.

Ya agpapáda naya uray daya mangurug

4 Iyà nga nabálud gapu kiya agsirbi ke Apu Jesus, ay kagiyan ku kadakayu nga ipogup nu din ya kabiy-biyág nu kiya kabiy-biyág nga nangayabán ne Dios kadakayu. ² Magpak-pakumbaba kayu ngala peyang, se nindù kayu kuma, se magan-ánus kayu kuma ngala, ay maggiinnánus kayu pe gapu kiya panagpipinninya nu. ³ Ay ippáy nu ya kabailán nu nga mamagnanáyun kiya panagsissa nu nga idde naya Ispiritu gapu kiya napiya nga ur-uray nu nga ittu ya bátug mangúyun kadakayu.

⁴ Arig tada ya sissa nga baggi. Sissa pe ya Ispiritu ne Dios nga ittu ya atán kadàtada ngámin. Ay ummán pe nga sissa ya innanamán tada, nga ittu ya nangayabán ne Dios kadàtada. ⁵ Sissa ya kur-kurugan tada, ay sissa pe ya apuwan tada. Ay sissa pe ya gapu naya nagbawtisár tada. ⁶ Sissa ya Dios tada, nga Ama tada ngámin, nga kangatuwán kiya ngámingámin, ay iturayán nitta ngámin, ay se atán kadàtada ngámin se

usaran nitta ngámin kiya agpakammu na kadaya duddúma.

⁷ Ngamay ya isaisa kadàtada, ay niddán ne Cristo ka ubra ta, sigun kiya piyán na nga idde kadàtada. ⁸ Ata atán ya nesúrát mepanggap ke Jesu-Cristo, nga nán na,

“Kane magulli kammin ka lángit, ay adu datu árig bálud na nga nippan na, ay se niddán na datu tolay ka ubra da,”

nán na. ⁹ Ay nágan lugud naya piyán na nga kagiyan ya, nagulli kammin ka lángit, nu di nunna kurug ya nelalbet na kídí kalawagán nga gayát ka lángit. ¹⁰ Ay ya inumbet nga gayát ka lángit, ay ittu kammin ya nagulli ka lángit, ta senu aggína ya makammu kiya ngám-ingámin.

¹¹ E Jesu-Cristo lugud ya nangidde ka ub-ubra daya tolay na. Kinuwa na ka apostoles daya duddúma. Ay daya duddúma, ay profeta. Ay mangiwar-waragáwag kiya bàbànan na daya duddúma. Ay daya duddúma, ay pappastor da nga mangisur-súru kiya bàbànan na se sumeseseng pe. ¹² Kinuwa na idi ta senu makapagsiseng tada nga tolay ne Dios nga mangwa kadaya ipàwa na kadàtada, ta senu nabílag tada nga árig baggi ne Cristo. ¹³ Ay díkod màwa ya panagsissa tada kiya angngurug tada, se ya angammu tada tutu wala ke Jesu-Cristo nga An-anà ne Dios. Ay magnákam tada pe yin, ay díkod mepáda tutu wala ngin ya gangay tada kiya gangay ne Cristo.

¹⁴ Ay díkod akkan ngin ummán kadaya annána a tagakurukurug gala kadaya isur-súru daya mangial-alílaw nga tolay nga mangirub-robu kadaya duddúma kadaya palabúga da kammala ngin nin nga ammu da.

¹⁵ Akkan tada lugud ummán kiyandin. Ya kuwaan tada kuma ay kagiyan tada ya kurug gapu ta magpipinninya tada lugud. Ay díkod magnákam tada pàang kiya angngurug tada ke Cristo, panda kiya kepáda naya gangay tada kiya gangay na, nga bátug úlu tada, ¹⁶ Dàtada nga árig baggi na, ay itur-turayán nitta, ta senu magsissa ya uray tada nga magsiseng. Ata nu kuwaan kurug daya ngámin na parte naya baggi daya bátug ipàwa naya úlu kaggída, ay umabay se bumílag ya baggi. Ay mapakuna tada pe nga mangurug nu magpipinninya tada.

Ya aglam-lammat daya mangurug ke Cristo

¹⁷ Ay gapu ta mangurug kayu lugud din ke Apu, ay bilínan takayu, nga akkan nu wa ittu tal-taldan nin daya kuk-kuwaan daya akkan na mangurug ke Dios. Awan sur-surbi daya pan-panúnut da, ¹⁸ ay magaw-awagwag ya ur-uray da. Ay áwan da lugud ráman kiya pakabiyágan ke Dios, ta akkan da nga ammu we Dios, se pinakulnit da ya uray da ngin. ¹⁹ Ay díkod akkan da ammu win ya maliyaw. Kuwaan da ngala nga kuwaan daya nakap-appat. Ata áwan da sabáli ya lam-lamtan kuwaan, nu di daya ngámin baláki daya nadakè.

²⁰ May akkan ummán kadayán daya nammuwán nu wa sur-súru nga mepanggap ke Cristo. ²¹ Ta kurug ga nagina nu win ya mepanggap kaggína, ay se nesúru

† Nán da nga ya aminya da ke Dios se kiya isaisa kaggída ya piyán na nga kagiyan kídí.

mi kadakayu win datu kinakur-korugán gayát ke Jesus ta mangurug kayu lugud din kaggína. ²² Ay túya ippà nu win tu dadán na kinatutolay nu nga ittu datu gapu datu nadakè a panagbiy-biyág nu, ta ittu datu panggayatán naya keal-alílaw nu wa mangwa kadaya piyán kampela daya baggi nu win, nga ittu ya pakadadálán nu pe. ²³ Masápul nga mangul-ulis kayu win kadaya panaggur-uray nu se daya aglam-lammat nu, ²⁴ ay se magbiyág kayu win kiya bar-baru wa kinatutolay nu, nga ittu ya naparsuwa nga ummán ke Dios. Mepakammu yán na baru wa kinatutolay nu kiya kurug nga kinamáru nu, se ya akkan nu tutu wala nga agbásul.

Ya anlad tada ke Dios

²⁵ Ay díkod, akkan tada lugud da magbutabutal lin, nu di dayán nala nga kurug daya ikagi tada kadaya wawwági tada, ta neráman tada ngámin nin kiya árig baggi ne Jesu-Cristo.

²⁶ Ay nu makarungat tada, ay akkan tada din magbásul. Akkan tada nga manangalgaw nga sirrurungat. ²⁷ Akkan tada iddán ne Sairu ka waya na nga mangip-arò kadåtada.

²⁸ Ay daya maragtákaw, ay igsán da ngin ya agtak-tákaw da, ay se da maggagat magubra ngin, ta senu atán meseng da pe kadaya nakal-allà.

²⁹ Ay akkan tada magúni ka nadakè, nu di daya makaseng ngala daya kagiyan tada, nga ummán kadaya makapaligda se daya mepàbà kadaya kasa-púlán, ta senu masengán daya makagína kadakayu.

³⁰ Ay akkan tada nga pagpannakitan ya Ispiritu ne Dios nga nidde na kadåtada, ta ittu ya bátug tagematun na nga kuw-kuwa nitta, ay se ittu ya pakammuwán tada nga umbet ya algaw nga ilalbet na nga mangalà kadåtada.

³¹ Ay ippà tada ngámin nin daya umtul, se ya mangal-kalùsaw kadaya kasittolay tada. Akkan ta ngin na magsasáwad se magpipinnadakè. Ay ippà tada ngin daya nadakè a lam-lammat tada kadaya duddúma.

³² Ya kuwaan tada ngin, ay maggiinnindù se magpipinninya se magpipinnakawan, nga ummán kitu inammakawan ne Dios kadatu bas-básul tada gapu kitu nekatay ne Cristo.

5 Ay gapu lugud ta annánà nitta nge Dios sin na pà-pàgan na, ay aggína ya masápul la taldan tada. ² Maraminya tada din, nga ummán kiya amminya ne Cristo kadåtada, ta nepalúbus na ngala nga mebasu ya baggi na, ta senu mabalin nitta pakawanan nge Dios kadaya bas-básul tada. Ay pinatag ne Dios tun na kinuwa na se naanggamán pe.

Ya kawàdaran naya gibat

³ Ay gapu lugud ta tolay nitta nge Dios sin, akkan tada nga mangwa ka oray nágan na nga nadakè nga mepanggap kadaya babbay se lalláki, onu magágum, senu áwan ya makag-kagi kadåtada ka mepanggap kadayán. ⁴ Ay akkan pe rumbang nga nadakè ya agg-

un-úni tada. Akkan tada magmámát, se akkan tada magbalikát kadaya barabárang se nakap-appat. Ya kuwaan tada kuma, ay magiyáman ke Dios. ⁵ Ta kurug nga áwan meráman kiya pangiturayán ne Cristo se Dios kadaya mangwa ka oray nágan na nga nadakè nga mepanggap kadaya babbay se lalláki, se kadaya naágum. Ata ya naágum, ay bátug diyos na ya agúman na.

⁶ Ay akkan kayu wa peal-alílaw kadaya tolay ya magkuna nga akkan na nadakè ya mangwa kadayán. Ata ittu dayán daya gapu naya angnalùsaw ne Dios kadaya akkan na mangurug kaggína, ay ittu ya ammánis na kaggída. ⁷ Ay túya akkan kayu wa mebulbulun kadayán na tolay. ⁸ Ata dakayu, ay naggayát kayu pe ka árig kagibattán kitun, may kídì yin, ay árig ga atán kayu win kiya wada, ta umapu kayu win ke Apu Jesus. Ay túya masápul la mepogup daya kuk-kuwaan nu win kiya kuk-kuwaan daya atán kiya wada. ⁹ Díkod ipassingan nu daya napiya nga kuk-kuwaan nu. Magmar-máru kayu, se daya kustu wala daya kuwaan nu, se dayán nala nga kurug daya kagiyan nu. ¹⁰ Ay kappiyánan nu lugud ammuwán nu nágan daya mamaanggam ke Apu.

¹¹ Ay akkan kayu wa mepagat-atangya kadaya áwan sur-surbi nga kuk-kuwaan daya árig ga atán kiya gibat. Nu di nu wa ipàmud kaggída dayán. ¹² Nakap-appat kadåtada nga mangurug, oray bàbànanan tada ngala dayán na kuk-kuwaan da nga isir-sirù da. ¹³ Ay nu mewada dayán ngámin, ay mepakammu kaggída ya kurug ga katutolay da nga nadakè. ¹⁴ Ata mepakammu ngámin daya árig mawadaán. Ay ittu ya gapu na nga atán ya makuna nga, “Malukág ka ngin, ikaw nga makat-atúdug. Ay lumtu ka ngin nga natay. Ta wàdaran naka ngin nge Cristo,” nán na.

Ya nanàmán na panaggur-uray

¹⁵ Ay túya kappiyánan nu wa lam-lamtan ya kabiy-biyág nu. Akkan kayu nga ummán kadaya umang-ang-ang, nu di kayu nga magsírìb. ¹⁶ Basta atán nala waya nu, mangwa kayu kadaya napiya, ta dumakidakè in daya tolay kídì yin na al-algaw. ¹⁷ Akkan kayu lugud nga umang-ang-ang, nu di nu kuma ammuwán ya piyán ne Apu Jesus nga ipàwa kadakayu. ¹⁸ Ay akkan kayu wa maging-inglaw, ta dadàlan nakayu yán. Nga-may petur-turayán kayu kuma ngala kiya Ispiritu ne Dios.

¹⁹ Ay nu magguurnung kayu, ay magkansiyon kayu kadaya mepanggap ke Apu, ka pagday-dáyaw nu kaggína. Ay ipas-pasnà nu tutu wala kuma ya agdáyaw nu. ²⁰ Ay kadaya ngámingámin na mà-màwa, ay magiyáman kayu peyang ke Dios nga Ama tada, gapu ke Apu Jesu-Cristo.

²¹ Ay magpinnuráy kayu kiya isaisa kadakayu gapu kiya angnikurug nu pe ke Cristo.

Bílin kadaya magatáwa

²² Ay dakayu wa nat-átawán na babbay, peturayán kayu kadaya attáwa nu, nga ummán kiya agpeturáy

nu ke Apu. ²³ Ata ya laláki, ay aggína ya árig úlu naya atáwa na, nga ummán ke Cristo, nga aggína ya árig úlu daya ngámin mangurug kaggína, nga ittu daya árig baggi na. Ay aggína kam ya mamiyág kaggída. ²⁴ Ay díkod, masápul la peturayán daya babbay kadaya attáwa da kiya ngámingámin, nga ummán kiya ag-peturáy tada ngámin na mangurug ke Cristo.

²⁵ Ay dakayu wa lalláki, ay piyán nu daya attáwa nu nga ummán kiya amminya ne Cristo kadåtada nga mangurug kaggína. Nepalúbus na ngala nga mebasu ya baggi na gapu kadåtada. ²⁶ Kinuwa na yán ta senu mapagbalin nitta ka tolai na nga áwan bas-básul. Kitu inagbawtisár tada tu bátug namgu na kadatu bas-básul tada, kane kurugan tada ya bàbànan na mepanggap ke Jesu-Cristo. ²⁷ Ay kinuwa na idi ta senu napiya tutu wala ya pagsisinnán na kadåtada kiya ilalbet na kammin na mangalà kadåtada; nadalus tada se áwan tutu wala nga nadakè kadåtada, se áwan tada tutu wala nga mansà ki àráng na, se áwan tada pe tutu wala pagkur-kurángan.

²⁸ Ay díkod páda na pe kadaya lalláki. Piyán da din daya attáwa da nga ummán kiya amminya da kadaya baggi da kampela ngin nin. Ay díkod, ya laláki nga maminya kiya atáwa na, ay bíláng pe yin nga piyán na ya baggi na kampela ngin nin. ²⁹ Awan kadåtada ya mangalúsaw ki baggi na, nu di ta lugud nga panganan se tar-tarànan, nga ummán kiya angwa ne Cristo kadaya mangurug kaggína, ³⁰ áta bíláng tada ya parte naya baggi na.

³¹ Ay atán ya nán na kiya bàbànan ne Dios nga, “Nu mangatáwa ya laláki, ay panáwan na daya mannákam na, ta kobungan na ya atáwa na, ay magbalin da ka sissa ngin,” nán na. ³² Ay atán ya naunag pànanang, nga piyán kagiyan nedi. Ay kiyà, ay iárig ku wala ya kàwaán daya magatáwa kiya kàwaán ne Cristo se daya ngámin mangurug kaggína.

³³ Ngamay mepanggap pe kadaya kurug magatáwa. Ngámin daya lalláki, ay masápul piyán da daya attáwa da nga ummán kiya amminya da kadaya baggi da. Ay ummán pe daya nat-átawán na babbay, masápul rispitaran da pe daya attáwa da.

Bílin kadaya maggaáma se maggiína

6 Ay dakayu wa an-annánà, ay ikurug nu daya mannákam nu, áta ittu yán ya rabbang na nga kuwaan daya umapu win ke Apu Jesus. ² Ata atán isa nga bílin ne Dios nga ittu ya nunna nga bílin na nga binulunán na ka kari. Ay nán na kídì, “Pàgan nu ya ama nu se ya ina nu, ³ ta senu napiya daya mà-màwa kadakayu, se adaddu ya agbiy-biyág nu kid kalawagán ni,” nán na.

⁴ Ay dakayu pe nga magannánà, akkan nu din na par-parungtan daya annánà nu, ngamay isúru nuda kiya napiya, ay se kagiyanan nuda kiya piyán ne Apu nga agkakagi nu.

Bílin kadaya asassu se kadaya apu da

⁵ Ay dakayu wa magasassu, ikurug nu daya apu nu. Ikansing nuda, ay se ipas-pasnà nu tutu wala ya anngikurug nu kaggída, nga ummán ka e Cristo kam ya ikur-kurug nu. ⁶ Akkan tittu wala kiya agsisingan da kadakayu ya aggagat nu, ta piyán nu nga pàgan dakayu, nu di nu nga ipas-pasnà ya angikurug nu, ta ittu ya piyán ne Dios kadakayu nga asassu ne Cristo.

⁷ Maganggam kayu wala nga mangwa kadaya ubra nu nga asassu, nga ummán ka e Apu ya sur-surbiyán nu, nga akkan tolai yala. ⁸ Dam-damdamman nu wa supapáan ne Apu oray iinna nga tolai nga mangwa ka napiya, asassu da mán se akkan.

⁹ Ay dakayu nga à-apu, namáru kayu din pe kadaya asassu nu. Akkan nuda papanansingan. Damdamman nu nga dakayu se daya asassu nu, ay sissa ya Apu nu wa atán ka lángit, ay áwan na nga pagdudúmán.

Ya pangábà tada ke Sairu

¹⁰ Ay ya muddi nga kagiyan ku kadakayu, ay kal-kaligdaan nu ya anngurug nu kaggína kiya akisissa nu kaggína, se gapu kiya naturáy nga pannakabalin na. ¹¹ Atán da idde ne Dios nga bátug ippapatay tada, ta senu akkan tada maábà kadaya sírisírib ne Sairu. Ay díkod usaran nu lugud ngámin dayán. ¹² Ata ya kalínga tada, ay akkan wayya nga tolai, nu di daya nadakè a di masingan kiya kal-kalawagán nga ap-apu se atán kababalin se turáy, nga ittu daya paggayatán daya ngámin na nadakè kídì kalawagán. Ittu pe dayán daya mangitur-turáy kadaya tolai ya árig ga atán kiya kagibattán. ¹³ Ay túya usaran nu lugud din daya ngámin árig iggugubát nga idde ne Dios, ta senu nu umbet ya algaw nga akiparang nu ki nadakè, ay annung nu nga pàkadan ya kalínga tada. Ay kiya kabalin naya akiparang nu, ay atán kayu pikam ma magsisikád.

¹⁴ Ay díkod, magsagána kayu. Ya bátug pagsinturon tada nga makigubát, ay, ittu ya agkakagi tada peyang kiya kurug. Ay ya bátug balayyáng nga pangaláttag tada ki gútù tada, ay ya panagmar-máru tada. ¹⁵ Ay ya bátug pagsapátus tada, ay ya amminya tada nga mangibàbànan kiya Napiya nga Dámag nga mangi-kappiya kadaya tolai ke Dios. ¹⁶ Ay ya anngurug tada ke Jesu-Cristo ya bátug kaláttag tada, nga ittu ya pangaláttag tada nga pamàsiyát tada kadaya ngámin na árig siggagatang nga mayán naya bútag ne Sairu. ¹⁷ Ay ya bátug paghelmet tada, ay ittu ya agnamnáma tada kiya angngalà ne Dios kadåtada. Ay ya bàbànan ne Dios ya bátug ampiláng tada nga idde naya Ispiritu na kadåtada.

¹⁸ Ay magkarárag kayu peyang nga makiseng ke Dios. Ay peturayán kayu peyang kiya Ispiritu na kiya agkarárag nu. Magtaron kayu se magánus kayu peyang, nga mangikar-karárag kadaya páda nu nga mangurug.

¹⁹ Ikar-karárag dà pe, ta senu nu magbàbànan nà, ay ipakammu ne Dios kiyà daya kagiyan ku kiya

angipakammù kiya palánu na mepanggap kiya Napiya nga Dámag. Ay senu naturad dà peyang pe nga magbàbànan. ²⁰ Ittu yán ya nangibonán ne Dios kiyà ka pagbàbànanan na. Ay ittu pe ya gapu na nga atán nà kídi ya agba-balúdán. Ikar-karárag dà lugud ta senu naturad dà a mangipakammu kiya bàbànan ne Dios, ta ittu kuma yán ya màwa.

Ya muddi nga mekagi ne Pablo

²¹ E Tikico nga isa nga wagi tada nga pà-pàgan tada, se mapiyár nga magub-ubra kiya ubra ne Apu, ay

aggína ngin ya mangikagi kadaya mepanggap kiyà, ta senu mammuwán nu nu mapà-paanna ngà. ²² Ay túya papannan ku win kiyán giyán nu, ta senu medam-dámag na ya kapà-pàyanán mi ngámin kanedi, ay senu mapà-paanggam nakayu.

²³ Ay e Dios nga Ama tada se Jesu-Cristo wa Apu tada ya mamakappiya kadaya ur-uray nu, wawwági, ay se idde da kuma pe ya panagpipinninya nu nga meannúgut kiya angngurug nu. ²⁴ Ay e Dios pe ya magkallà kadakayu ngámin na maminya peyapeyang ke Jesu-Cristo wa Apu tada.

Filipos

1 Iyà e Pablo. Súrát ku idi kadakayu wa iFilipos nga nagbalin ka tolay ne Dios gapu ke Jesu-Cristo, se kadaya mangiapu kadaya kap-kapilya, ay se kadaya sumeseseng kaggída kadaya ubra da. Ay ya kabulun ku kanedi kiya inagsúrát ku, ay e Timoteo wa pádà a bobonan ne Jesu-Cristo.

² E Dios nga Ama tada se Jesu-Cristo nga Apu tada din nala ya magkallà se mangap-kappiya kadaya ur-uray nu.

Ya angnikar-karàrag ne Pablo kadatu iFilipos

³ Ki peyang nga akadamdang ku kadakayu, ay mag-iyáman nà peyang ke Dios. ⁴ Ay sikkaanggam mà pe ki peyang nga angnikaràrag ku kadakayu ngámin, ⁵ gapu kadaya ngámin na neseseseng nu peyang kiyà a mangipakammu kiya Napiya nga Dámag mepanggap ke Jesu-Cristo, nanggayát kitu dámu nu wa mangurug kiya Napiya nga Dámag ka panda kídi. ⁶ Ay gapu ta e Dios ya nangigayát kadaya napiya nga kuk-kuwaan nu, ay namnamáan ku nga aggína kamm-in ya mamalin kiyán panda kiya ilalbet kammin ne Jesu-Cristo.

⁷ Pà-pàgan takayu, ay túya ummán kiyán ya pan-angnamnámà panggap kadakayu ngámin. Nepagrám-an kayu kiya ngámin na nesisseng ne Dios kiyà, kídi ya sibbabálud dà, ay se oray kiya angnigdù ku kiya Napiya nga Dámag, se kiya angnigagì kiya kinur-korugán nayán na Napiya nga Dámag mepanggap ke Jesu-Cristo. ⁸ Ay ammu ne Dios, nu wà ummán naya katalekág ku tutu wala kadakayu, áta piyán takayu nga ummán kiya amminya ne Jesu-Cristo kadàtada.

⁹ Ay ikar-karàrag ku nga umabaabay din ya agpipinn-nya nu. Ay se mammuwán nu din daya napiya nga kuwaan, ay se melasínán nu din ngámin daya mà-màwa nga màlamán nu, ¹⁰ ta senu tittu daya napiya daya pàgan nu. Ay díkod kiya ilalbet kammin ne Jesu-Cristo, ay áwan na nga tugiban kadakayu, ay se dàng-an nakayu wa áwan na bas-básul. ¹¹ Ngámin kuma daya kuk-kuwaan nu, ay mangipassangan nga namáru kayu kurug. May màwa nu wala dayán gapu kiya isis-seng ne Jesu-Cristo. Ay tú dayán daya kepàgán se pakedayáwan ne Dios.

Ya panggap naya agbiyág ne Pablo ay e Cristo

¹² Ay piyán ku wa ipakammu kadakayu wawwági, nga daya nà-nàwa kiyà, ay abay lugud agpà ya netúlung na kiya pannakewaragáwag naya Napiya nga Dámag mepanggap ke Jesu-Cristo. ¹³ Ay ittu pe ya nakamm-

uwán datu ngámin na magguwardiya kídi ya balay ne Gobernador, nga nebalud dà gapu kiya angnurug ku ke Jesu-Cristo. Ittu pe idi ya nakammuwán daya duddúma pikam nga atán kanedi. ¹⁴ Ay ummán pe kadaya wawwági tada, namaligda kiya angnurug da ke Jesus ya nekebalud ku. Ay ittu pe ya namaturad pàrang kaggída nga mangibàbànan kiya bàbànan ne Dios, nga áwan da tutu wala nga ikansing.

¹⁵ Ay kurug ga ibàbànan pe daya duddúma nga tolay ya mepanggap ke Jesu-Cristo ngamay gapu wala kiya ásil da, ay se piyán da pe makisuw-suwáy. Ngamay daya duddúma, ay napiya ya panggap da. ¹⁶ Ay dedi ya tolay ya napiya ya panggap da, ay kuwaan da yán gapu kiya amminya da kiyà. Ata ammu da mà nga atán nà lugud kídi ya agba-balúdán gapu kiya angn-gigdù ku kiya Napiya nga Dámag. ¹⁷ Datu duddúma, ay ibàbànan da nge Jesu-Cristo ta piyán da nga mepangátu ya baggibaggi da. Nadakè ya panggap da nga mangibàbànan. Kuwaan da yán ta senu naturù ya pannakit ku kanu kídi ya nekebalud ku.

¹⁸ Ngamay oray yala, oray nu magpam-pamaráng da onu kurug ya angnibàbànan da ke Cristo, ay maganggam mà ala, áta e Cristo mà kammala ya mebàbànan. ¹⁹ Ay kurug ga maganggam mà, áta ammù nga gapu kadaya kar-karàrag nu se ya isisseng naya Ispiritu ne Jesu-Cristo, ay magbalin ngámin dedi ka pagkapiyaán ku. ²⁰ Ay ya namnamáan ku se ya piyán ku tutu wala nga màwa, ay áwan ku kuma nga màwa nga keap-appattán ku, nu di kuma nga gapu kiya kinaturad ku nga magbàbànan, ay mapadayáwan peyapeyang nge Cristo gapu kiyà, oray kídi ya kasibbi-iyág ku onu kiya pannakatay ku. ²¹ Ata kiyà kampela ngin nin, ay e Cristo ya panggap naya agbiyág ku, ngamay nu matay yà, ay pagpiyán ku pàrang yán. ²² Ay nu turán nà ala nga magbiyág pikam, ay adu daya napiya nga mà-màwa ku. Ay túya akkan ku ammu ya piliyan ku. ²³ Ay akkan ku tutu wala ammu ya piliyan ku kadedi ya duwa. May nu iyà ala, ay pì-piyán ku wala ya matay, ta senu masingan ku we Cristo win, áta napi-piya yán. ²⁴ Ngamay kasapúlán mà pàrang ya panagbiyág ku gapu kadakayu. ²⁵ Ay gapu ta ammù a kurug ga mà-sápul dà, ay ammù nga magbiyág gà pikam nga meb-ul-bulun kadakayu, ta senu lumig-ligda ya angnurug nu, ay se maganggam kayu pe. ²⁶ Ay díkod padayáwan nu pe ye Jesu-Cristo gapu kiyà nu turán nà ala nga makapagulli kammin kadakayu kannán.

²⁷ Ngamay ya kabiy-biyág nu din, ay masápul la umannúgut kiya Napiya nga Dámag mepanggap ke Jesu-Cristo. Ta senu madámag ku wala ya pagkat-

katayán naya uray nu ya sissa nga panggap nu, nu turán nà ala nga di makalbet ta maggagáyám kadakayu win. Ay nu makalbet tà pikam, ay masingan ku yán na kuk-kuwaan nu, nga maggaannúgut kayu wa mangigdù kiya anngurug nu kiya Napiya nga Dámag mepanggap ke Jesu-Cristo,²⁸ nga akkan kayu mansing kadaya kumag-kagúra kadakayu. Ya akkan nu wa aggansing kaggída, ay ittu ya anngipakammu ne Dios kaggída kiya pannakapánis da ka áwan panda. Ay ittu pe ya pakammuwán da nga dakayu, ay alà nakayu we Dios kiya pangiturayán na.²⁹ Ata akkan ya mangurug gala ke Jesu-Cristo ya ipàwa ne Dios kadakayu nu di pe ya magrígát gapu kaggína.³⁰ Ay díkod meráman kayu pe yin kiya rig-rígát nga nas-asing-an nu se nad-adámag nu wa nà-nàwa kiyà.

Ya nagpakumbaba ne Jesus se iya nangngipangátu ne Dios kaggína

2 Ay ammù nga atán ya amminya nu win na mang-anannay ta sinuruwán nakayu we Cristo, se atán ya amminya ne Cristo kadakayu pe yin, ay se atán ya pannakikabulun se panagkallà kadakayu pe. Ay ammù pe nga atán nin ya Ispiritu ne Dios kiya isaisa kadakayu.² Ay lugud, gapu ta atán dayanin kadakayu, ay pà-paanggamman dà tutu wala ngin. Magpapáda se maggaannúgut kuma ya uray nu se magpipinninya kayu se magkikinnawátan kayu kuma peyang pe.³ Ay akkan nu din ittu lam-lamtan ya mangwa kadaya pagkapiyaán nu kampela ngin nin, ay se akkan kayu din na magpang-pangátu, nu di kayu kuma nga napakumbaba. Ay ibiláng nu wa nangà-ngátu daya duddúma may dakayu.⁴ Ay akkan nu din ittu lam-lamtan ya pagkapiyaán nu kampela ngin nin, nu di pe daya pagkapiyaán daya kasittolay nu.

⁵ Ay magpakumbaba kayu din nga ummán ke Cristo.⁶ Ata oray atán ya kinaDios kaggína, ay akkan nag-biyág ga kapáda ne Dios oray nu ittu kuma yán tu kinuwa na.⁷ May dinitán na ngala ngin. Nagbiyág nga tolay, ay se nagbiyág ga ummán ka asassu.⁸ Nagpakumbaba ngala. Ay tummulù panda kitu nekatay na kitu krus.⁹ Ay díkod, pinagbalin ne Dios ka kangat-uwán, ay se aggína ya pinagbalin na ka Apu ki ngám-ingámin.¹⁰ Ta senu ngám-ingámin, ay magpalintud nga magdáyaw ke Jesus, oray daya ilángit se daya tolay ked kalawagán, ay oray pe datu natay yin.¹¹ Ay nán ngámin daya tolay nga e Jesu-Cristo ya Apu. Ay mapadayáwan nge Dios nga Ama.

Daya árig ga mangwada kadaya akkan na mangurug

¹² Ay díkod, tú idi ya kagiyán ku kadakayu wa wawwági a pàgan ku. Kitun, ay ikurug dà peyang, ay natù-turù din ya anngikurug nu kiyà ki kaáwan ku kadakayu. Ay kídì yin, ay ya isaisa kadakayu kampela ngin nin ya makammu kadaya masápul la kuwaan na ki anngurug na ta senu áwan na pagkurárgan. Ay sikkaansing kayu din pàrang ke Dios.¹³ Oray ta e Dios ay atán peyang kadakayu. Aggína ya mangidde ka

kababalin nu se amminya nu wa mangwa kadaya paganggammán na.

¹⁴ Ay ngámin daya masápul la kuwaan nu, ay kuwaan nu din nala nga áwan nu wa ríriríri, se áwan nu din na suwasuwáy.¹⁵ Ta senu dakayu wa annánà ne Dios, ay áwan nu wa kakag-kagiyánan se áwan nu wa pagdásan oray atán kayu kídì ya kalawagán nga giyán daya tolay ya summiyási kiya kinapiya. Ay díkod, árig nu ya nagatang nga bittuwan na mangwada kaggída.¹⁶ Ay kiya ilalbet kammin ne Jesu-Cristo, ay paganggammán takayu ta akkan nà kam ma dig-dígát kadakayu, ay se akkan wayya nga áwan sur-surbi datu kinuw-kuwa ku.

¹⁷ Ay nu kasapúlán ya pannakatay ku ta senu áwan tutu wala nga pagkurárgan naya anngurug nu ke Dios, ay paganggammán ku wala, ay piyán ku nu mepaganggam kayu kiyà.¹⁸ Ay díkod mepaganggam mà pe kadakayu.

De Timoteo se Epafrodito

¹⁹ Ay namnamáan ku wa akkan mabayág, ay ibon ku we Timoteo kannán nu ittu ya piyán ne Apu, ta senu maganggam mà gapu kadaya idam-dámag na kiyà nga mepanggap kadakayu kiya aggulli na kammin kanedi.²⁰ Ta áwan ku ammu nga sabáli nga mepaglídug kiyà ka mepanggap kiya pagpiyán nu, nu akkan nala nga aggína.²¹ Ata daya duddúma, ay tú da la nga at-atangyaan na lam-lamtan daya pagkapiyaán da kampela ngin nin, nga akkan daya mà-màwa nga mepanggap ke Jesu-Cristo.²² Ngamay am-ammu nu mà in nu mapaanna ya kinatutolay ne Timoteo. Um-mán kami ka kurug ga magama kiya agsirbi mi nga duwa ka mepanggap kiya Napiya nga Dámag mepanggap ke Jesus.²³ Ay túya namnamáan ku ya anngibon ku kaggína kannán, basta mammuwán ku wala ya kapà-pàyanán ku kanedi.²⁴ Ay innanamán ku wala ya isisseng ne Apu nga akkan kuma mabayág, ay makangngay yà pe yin kannán.

²⁵ Ay nadamdám ku pe nga masápul la papannan ku kannán nin ne Epafrodito nga wagi tada kiya anngurug, se pàdà pe nga árig suldádu ne Jesu-Cristo se pàdà pe nga pagub-ubraan ne Apu. Ay aggína tu nebon nu wa sumeng kiyà kadaya kasapúlán ku.²⁶ Matalekág pàrang kadakayu win. Ay maribù pe ta get nu malídug kayu kurug pe ta nagina nu wa magtakit.²⁷ Ay kurug ga nasamnga tu sinakit na ta tagge na nga ipatay, ngamay kinalakkán ne Apu Dios. Ay akkan nala nga aggína ya kinalakkán ne Dios nu di iyà pe, áta nu turán nala nga natay, ay maamúngán ya pannakit ku.²⁸ Ay túya piyán ku tutu wala nga pagulliyán nin kannán, ta senu maganggam kayu nu masingan nu kamm-in, ay senu màsayán pe yin ya lídug ku.²⁹ Ay anggamman nu lugud ya aggulli na, ta e Apu ya nangipalúbus kiya aggulli na kammin. Ay daya tolay ya ummán kaggína, ay masápul rispitaran nuda.³⁰ Kurug ga tag-tagge ranúdan ne Epafrodito ya ubra nga nidde ne Cristo kaggína. Ay nepusta na ngala ya biyág na

gapu kiya angwa na kadaya ngámin na bátug ga iseng nu kiyà.

Ya kurug ga kinamáru

3 Ay ya makagi pikam kadakayu wawwági, ay maganggam kayu din nala gapu ke Apu. Ay akkan nà molaw wa magisúrát kadedi ya kag-kagiyan ku kadakayu kídi ya súrát ku, áta pagpiyán nu mà.

² Sin-sinnan nu daya meárig ka átu wa tolay nga mebul-bulun kadakayu, ta nadakè daya kuk-kuwaan da. Ittu dayán daya mangipapílit kiya panagpakúgit. Ay akkan nu pà-pàgan dayán, ³ áta ya kurug na, ay dàtada ya árig ga kurug nagpakúgit tin. Ata ya panagday-dáyaw tada ke Dios, ay gapu kiya isisseng naya Ispiritu na. Ay e Jesu-Cristo ya pagtalgad tada, nga akkan tada ittu wa pagtalgad daya mà-màwa tada kampela ngin nin. ⁴ Ay oray iyà ay annung ku pe nga pagtalgad ya nàwa ki baggi.

Ay díkod nu atán manguna nga annung da nga pagtalgad ya nàwa ki baggi da, ay natù-turù kiyà, ⁵ áta kitu nekeanà ku, ay kinúgit dà pe kitu mekawalu nga algaw ku. Ay iIsrael là pe, tu Benjamin ya makin-gakagaka kiyà. Ay kurug ga Hebreo wà pe, áta Hebreo daya mannákam ku. Ay nu mepanggap pe kadaya lin-lintag ne Dios, ay isa ngà pe nga Pariseo kitun. ⁶ Ay nu mepanggap pe kiya angngikurug ku kiya kur-kurugan mi nga Judyu, ay naturù ya kuk-kuwaan ku, ta nelawatán ku wa pinar-parigátan datu mangurug ke Cristo. Ay nu mepanggap pe kiya angngikurug ku kadatu lin-lintag natu Moses, ay áwan ku wa di kinurug.

⁷ Ngamay kídi yin, ay ngámin datun na pagmaruwán ku wa nán ku kitun, ay ibílang kuda ka áwan na sur-surbi, gapu ki angngikurug ku ke Cristo. ⁸ Ay akkan nala yán, áta ibílang ku datun nin ka áwan sur-surbi gapu kiya napatag pànanang nga inakammù ke Jesu-Cristo wa Apu ku. Ay gapu kaggína, ay kinaligpanán ku ngámin datun nin, áta ya piyán ku, ay pumiya tutu wala ya akibul-bulun ku kaggína. ⁹ Ay gapu kiya angngurug ku kaggína, ay mebílang ngà ka namáru. Ngamay akkan wayya gapu ta namáru wà kampela ngin nin ta ikurug ku daya lin-lintag, nu di gapu kampela ngin kiya angngikurug ku ke Cristo. Ay ittu yán ya kinamáru wa gayát ke Dios nga gapu wala ki angngurug. ¹⁰ Ay kídi yin, ya piyán ku wala, ay mammuwán ku tutu wala nge Cristo se iya ammanakabalin na nga ittu tu gapu natu nelaltu na kammin. Ay ya piyán ku pe, ay mepagrígát tà kuma pe kaggína se árig matay yà nga ummán kitu nekatay na. ¹¹ Ta senu nu mekari yà, ay lumtu wà kammin pe.

Ya gamgam-gáman ne Pablo

¹² Akkan ku nán na nammuwán ku tutu wala dedi yin na mepanggap ke Cristo, onu áwan ku tutu wala nga pagkur-kurárgan nin. Ngamay kuwaan ku wala ya mabaal ku, ta senu magun-ud ku ya panggap ne Cristo kiya inammagbalin na kiyà ka tolay na. ¹³ Ay akkan ku pikam nán wawwági, nga ammù tutu wala ngin

ya ngámin na mepanggap ke Jesu-Cristo. Ngamay ya kuk-kuwaan ku kídi yin, ay kaligpanán kun datun na napal-palábas, ay se yà kuwaan ya mabaal ku wa mangwa kadaya masanguwánan pikam. ¹⁴ Ay túya gamgam-gáman ku ya idde ne Dios nga ipal-palbet na kadàtada ka lángit gapu kiya angngurug tada ke Jesu-Cristo.

¹⁵ Ay ummán kuma kídi ya panaglam-lammat ngámin daya naligda nga angngurug. Ay nu turán nala nga atán da kadakayu daya mepasabáli nga panaglam-lammat, ay e Dios sala ngin ya mangipakammu kadakayu. ¹⁶ Ay ya masápul lala, ay akkan tada kuma ilingling ngámin datun na nammuwán tada ngin mepanggap kiya angngurug tada.

¹⁷ Ay magsissa kayu din wawwági, nga manlad kadaya nepas-passingan mi kadakayu, ay se daya magtallad kadakami pe yin daya sisinnán nu. ¹⁸ Ata ummán kitu nakírad mi nga kagiyan kadakayu, ay adu daya tolay ya manguna nga mangurug da, ngamay ya kurug na ay kumagúra da kiya mepanggap kitu nàwa ke Cristo kitu krus. Ay makasangit tà a mangagi manin kadakayu kídi. ¹⁹ Ngamay dayán na tolay, ay áwan da nga pagung-ungdàran nu di ya pannakapánis da ka áwan panda. Ay ya bátug diyos dayán na tolay ay ya kelugán daya baggi da. Dayán na tolay, ay pagkidáyaw da mán kammin daya keap-appattán da kuma, ay se daya lam-lamtan peyang dayán, ay daya mà-màwa ngala kídi ya kalawagán. ²⁰ Ngamay nu dàtada, ya kurug ga ili tada ngin, ay ya lángit. Ay maggayát kannán ne Jesu-Cristo wa Apu tada nga Marammiyág nga ittu ya id-idaggán tada. ²¹ Ay aggína ya mangulis kadaya ur-úray ya baggi tada, se na pagbalinan ka ummán kitu baggi na kane lumtu nga dumiláng. Màwa na idi gapu kiya ammanakabalin na nga ittu kam pe ya ammanakabalin na kiya angngituráy na kiya ngámingámin.

Daya bil-bílin ne Pablo

4 Ay túya, akkan nu igsán ya angngurug nu ke Apu, wawwági, nga pà-pàgan ku se tal-taligan ku. Dakayu ya mamaanggam kiyà, ay se dakayu pe ya pakedayáwan ku.

² Makim-imallà à kadakayu Eudias se Sintike, nga magkikinnawátan kayu din nin ta magwagi kayu mà ke Apu. ³ Ay ikaw wa mapiyár ra kabulun ku, sengám mán dedi duwa nga babbay, áta aggída pe ya sinummeng kiyà kiya nangngipak-pakammù kiya Napiya nga Dámag ga mepanggap ke Jesus, aggída se de Clemente se datu duddúma nga sumeseseng kiyà. Ay nesúrát ya ngágan dayanin kiya libru ne Dios, nga nekesurátan daya ngag-ngágan daya mabiyág ka áwan panda.

⁴ Ay maganggam kayu wala peyang gapu ke Apu. Maganggam kayu peyang kurug.

⁵ Tagay yin ya ilalbet kammin ne Apu. Ay ipassangan nu lugud kadaya ngámin tolay ya kinatulù nu. ⁶ Ay áwan nu din ilidulídug. Ikarárag nu wala ke Dios ngámingámin daya piyán wa nu pakisengán. Ay magiyáman

kayu pe kaggína gapu kadayán. ⁷ Ay díkod idde ne Dios kadakayu ya panaggur-uray nga akkan ta malammat ya kinapiya na. Ay áwan nu wa paglídug kiya angngurug nu ke Jesu-Cristo.

⁸ Ya muddi nga kagiyán ku kadakayu wawwági, ay dayán nala nga makurug daya lam-lamtan nu peyang, se daya rumbang nga pàgan tada, se ngámin na kustu, se daya ngámin na napiya nga kuk-kuwaan se napiya nga panagbiy-biyág tada. Ay se ngámin pe daya napiya kiya agsisíngan daya tolay, se daya pà-pàgan da, ay se daya ngámingámin na mangipassing-an kiya kinamáru nu se daya pakedayáwan nu. ⁹ Ay kuwaan nu ngámin datu nasur-súru nu kiyà se ngámin datu nag-agína nu se datu nas-asíngan nu kiyà, ta senu e Dios nga ittu ya paggayatán ngámin daya napiya nga panaggur-uray tada, ay aggína ya mamul-bulun kadakayu.

Tu naggiyáman ne Pablo ke Apu

¹⁰ Ay maganggam mà pà-pàrang ke Apu ta nepassing-an nu manin kídì ya amminya nu wa sumeng kiyà. Ta kurug ga piyán dà tutu wala nga sengán ngamay áwan nu wala nga waya nga mangipassing-an kitu tangannuwán. ¹¹ Ay akkan ku ittu wa agkuna kídì ta magkúráng ngà kadaya masápul ku. Akkan! Ata kapenamán ku win ya maganggam oray nágan naya kapà-pàyanán ku. ¹² Ata napadásan ku win nu wà ummán naya makur-kurárgan. Ay napadásan ku pe yin nu wà ummán naya magsur-surù kadaya masápul ku. Ay oray nu nágan naya mà-màwa, ay nammuwán ku win ya napiya nga kuwaan. Oray nu mabtug gà onu mabisin nà, ay nammuwán ku win ya napiya nga kuwaan. Ay oray magkúráng onu magsurù daya masápul ku, ay áwan na nga dúma kiyà. ¹³ Ata màwà ya ngámingámin gapu kiya isisseng ne Cristo nga atán kiyà nga ittu ya mangidde kiya kababalin ku.

¹⁴ Ngamay oray nu mapakuna, ay pàgan ku ya kinamáru nu wa sumeng kiyà kadaya kapar-parigátan ku. ¹⁵ Ay ammu nu mà pàrang nga iFilipos nga kitu dàmù a mangibàbànan kiya Napiya nga Dámag, kane gayát tà ka Macedonia, ay áwan oray iinna nga tanga-bubúlun na mangurug ya sinummeng kiyà. Tittu kayu wa nagidde kiyà kadaya masápul ku. ¹⁶ Ay oray kitu kowad ku ka Tesalonica, ay akkan nala nga namis-is-sán tu nangidde nu kadatu masápul ku. ¹⁷ Ay túya maganggam mà, ngamay akkan wayya gapu kadaya id-idde nu kiyà ya paganggamán ku pàrang, nu di ya supápà ne Apu kadakayu. Akkan ku ittu panagkuna ta sapúlun ku daya id-idde nu. Ngamay ya napatag kiyà ay daya maunud nga mesupápà kadakayu. ¹⁸ Ay ikagì kadakayu nga áwan na di atán kadaya masápul ku, ay nasurù lugud pikam. Ay áwan ku wa masápul lin, áta apangngalà ku tu nepaw-it nu kiyà nga nepakagtu nu ke Epafrodito. Ay datun, ay bátug ga nabangug nga dátun nu wa panaruanggam nu ke Dios. Ay maganggam kurug ge Dios, ay se pà-pàgan na pe. ¹⁹ Ay e Dios ya mangidde kadaya ngámin na masápul nu, nga maggayát kiya áwan panda nga kinabà-náng na gapu kiya angngurug nu ke Jesu-Cristo.

²⁰ Ay maday-dáyaw ka áwan panda nge Dios nga Ama tada. Kurug yán!

Ya muddi ya pakumusta ne Pablo

²¹ Ay kumusta kadaya ngámin na tolay ne Dios nga mangurug ke Jesu-Cristo kannán. Ay makikumusta pe kadakayu daya wawwági tada nga kabbulun ku kanedi. ²² Ay makikumusta ngámin pe daya tolay ne Dios kanedi kadakayu, may tàwán kam kadaya magub-ubra kiya balay naya ári.

²³ Ay mammuwán nu din ya agtag-tagasíngan ne Apu Jesu-Cristo kadakayu.

Colosas

1 Iyà e Pablo, nga pinagbalin ne Dios ka isa nga apostol ne Jesu-Cristo. Súrát mi idi se Timoteo wa wagi tada, ² kadakayu wa tolay ne Dios ka íli Colosas nga wawwági mi nga mangurug ke Cristo.

E Dios nga Ama tada din nala ya magkallà se mangap-kappiya kadaya ur-uray nu.

Ya aggiyáman de Pablo ke Dios

³ Ay ki káda nga angngikar-karárag mi kadakayu, ay magiyáman kami peyang ke Dios nga Ama ne Jesu-Cristo wa Apu tada. ⁴ Ata nagina mi ya angngurug nu ke Jesu-Cristo, se iya amminya nu kadaya ngámin na páda tada nga tolay ne Dios. ⁵ Ay magiyáman kami pe gapu kiya agginanama nu kiya gun-guna nga meid-iddag kadakayu ka lángit. Ittu tu nammuwán nu kitun kane mebàbànán kadakayu ya kurug, nga ittu kam ya Napiya nga Dámag ga mepanggap ke Jesu-Cristo ⁶ nga mebàbànán nin ki ngámin na giyán kid kalawagán. Ay umaduadu pe daya mangurug kidi ya Dámag, ay se mauli-ulis ya biyág da pe. Ay ummán pe kadakayu kitu pissán nu tutu wala nga makagina kiya agkallà ne Dios, ta nammuwán nu win ya kinur-korugán na.

⁷ Ay e Epafras nga pà-pàgan mi tutu wala nga kabul-un tu nakammuwán nu kiyán. Aggína ya isa kadaya mapiyár nga bobonan ne Cristo, nga ittu tu kinabaggi mi nga nawe kannán. ⁸ Ay kane magulli kanedi, ay aggína ya nangagi kadakami mepanggap kiya amminya nu kiya isaisa kadakayu, nga gayát kam kiya Ispiritu ne Dios.

Tu angngikarárag ne Pablo kadatu iColosas

⁹ Ay díkod nanggayát kitu nakagina mi kiya mepanggap kadakayu, ay ikar-karárag mikayu peyang, nga sengán nakayu ya Ispiritu ne Dios nga mangammu pàrang kadaya piyán na nga ipàwa kadakayu, ta ittu daya mamasírib kadakayu nga mangammu kadayán ngámin. ¹⁰ Díkod nu mapakuna kiyán, ay mabalin nu wa ipogup ya agbiyág nu kiya piyán ne Apu senu maanggammán kadakayu peyang. Ay magbalin pe ka napiya ngámin daya kuk-kuwaan nu wa bátug búnga naya angngurug nu, ay se uma-babay pe ya angngammu nu kadaya piyán ne Dios.

¹¹ Ay ikar-karárag mi pe nga e Dios din nala ya mamal-paligda pàrang kiya angngurug nu kaggína gapu kiya nakas-kasdáaw nga ammanakabalin na, ta senu magánus se maganggam kayu wala nga magiturad kadaya ngámin na mà-màwa kadakayu.

¹² Magiyáman kayu pe ke Dios nga Ama tada, nga ittu

ya namagbalin kadàtada ka tolay na nga pangipakin-kuwaán na kadaya ngámin na napadán na gun-guna tada kiya pangiturayán na nga árig wada.

¹³ Netálaw nitta kiya angngituráy ne Sairu nga ittu ya árig nagibat, ay se nitta iráman kadaya itur-turayán naya pà-pàgan na nga An-anà na, ¹⁴ nga ittu kam ya nagikáru kadatu bas-básul tada, nga ittu pe yin tu nekapakawan tada kadatun na bas-básul tada.

Ya kinaturáy ne Jesu-Cristo kadaya ngámingámin

¹⁵ E Jesu-Cristo ya pakasinnán tada nu wà ummán ne Dios nga di masingan. Ay awe napadapadán nga uwad din oray kitu áwan pikam oray iinna kadatu ngámin na naparsuwa. ¹⁶ Ay aggína tu nagpeparsuwaán ne Dios kadaya ngámingámin na atán ka lángit se kidi kalawagán, daya masingan se daya akkan nga masingan, meráman ngámin daya mabalin na ap-ap-uan se pagpinnorayán daya tolay. Ta ya ngámingámin, ay pinarsuwa ne Cristo ka para kaggína. ¹⁷ Gángay kammala nga atán ne Cristo win kitu áwan pikam ma naparsuwa. Ay gapu kaggína, ay napiya ya kà-kàwaán ngámin daya pinarsuwa na.

¹⁸ Ay aggína pe ya bátug úlu tada ngámin na mangurug kaggína nga árig baggi na, ta aggína ya pagbiyágán tada. Ay aggína pe ya sissa nga kangat-uwán na linumtu kammin kane matay, ta senu aggína ngala ya katurayán kadaya ngámingámin. ¹⁹ Ta piyán kammala ne Dios sin, nga atán ke Jesu-Cristo ngámin ya kinaDios na.

Tu nekekappiya datu iColosas ke Dios

²⁰ Ay díkod tú idi lugud ya kinuwa ne Dios, nga gapu ke Jesus, ay ngámin daya atán ka lángit se kidi kalawagán, ay nekappiya da kammin kaggína, gapu kitu dága ne Jesus kitu nekatay na kitu krus. Ittu yán ya gapu naya nekekappiya daya ngámin ke Dios, se iya nekepatoli naya akibul-bulun da kaggína.

²¹ Ay dakayu pe, ay adayyu kayu ke Dios kitun. Lúsawan nu, ay díkod nadakè pe datu kuk-kuwaan nu kitun. ²² Ngamay kidi yin, ay nekappiya kayu win ke Dios, gapu kitu nekebasu naya An-anà na gapu kadàtada. Ay díkod nu iya ilalbet kammin ne Jesu-Cristo, ay áwan tutu wala nga mepabásul ne Dios kadakayu win, ta áwan nu lugud bas-básul lin. ²³ May masápul akkan kayu maglikud se maggad-gadduwa kiya angngurug nu. Se akkan din pe kumapsut ya agginanama nu kadatu ngámin na nekar-kari kadakayu kiya Napiya nga Dámag mepanggap ke Jesu-Cristo,

nga nagina nu win. Ay idi nga Dámag, ay nebàbànan nin ki ngámin giyán kidi kalawagán. Ay iyà e Pablo wa pinagbalin ne Dios ka bobonan na nga mangibàbànan kiyán na Dámag.

Ya isisseng ne Pablo kadatu mangurug

²⁴ Ay maganggam mà ala kidi yin oray nu mapar-parigátan nà gapu kiya angngibàbànan ku ki mepanggap ke Jesu-Cristo. Ata daya ngámin na rig-rígát nga mà-màlamán ku gapu kadakayu, ay bílang angngitul-túluy ku kadatu rig-rígát ne Cristo gapu kadaya mangurug ga árig baggi na.

²⁵ Ay nagbalin nà ka bobonan daya mangurug, ta ittu yán ya nidde ne Dios nga ubrà, ta senu masengán takayu kiya pagpiyán nu. Ay ittu ya angngipakammù tutu wala ki ngámin bàbànan na, ²⁶ ta ittu ya pakammuwán ta kiya pinalánu na kitun kam ma kuwaan na. Nelingalingad na ka nagbayabayág gala nga dagudagun kadatu nunna nga tolay, ngamay kidi yin, ay nepakammu na ngin kadaya tolay na. ²⁷ Piyán kammala ne Dios nga ipakammu kaggída ya napiya pà nang nga palánu na nga pagpiyán ngámin tolay, meráman kayu nga akkan Judyu. Ay yán na palánu na, ay ittu ya agyán ne Cristo kadakayu, nga ittu ya gapu naya agginanama nu nga mepagyán kayu ke Dios ka lángit.

²⁸ Ay ittu ya gapu na nga ibàbànan mi ya mepanggap ke Cristo kadaya ngámin tolay. Ay tul-tulduwán mida ngámin se mida kappiyánan tutu wala nga law-lawagán, áta piyán mi tutu wala nu mepassingan nga nanámán da ngámin kiya angngurug da ke Cristo.

²⁹ Ay ittu yán ya gapu na nga magpaggus sà tutu wala, se ippáy ku ya kabailán ku nga mangwa kadayán. Ay màwà dayán gapu kiya bílag tutu wala nga gayát ke Cristo nga atán kiyà.

2 Ay piyán ku nga mammuwán nu, se daya iLa-odicea se daya duddúma nga di pikam nakasingan kiyà ya angngikar-karàrag ku tutu wala kadakayu, ² ta senu bumagkad daya ur-uray nu, se magsissa ya uray nu wa magpipinninya. Ikar-karàrag takayu pe ta senu maawátan nu tutu wala, wànu ammuwán nu pà-pà nang tu nelingalingad kitun, nga ittu ya ipakammu ne Dios kidi yin, nga ittu mismu nge Cristo, ta senu akkan kayu tutu wala nga maggad-gadduwa. ³ Aggína ya pakammuwán ta ki ngámin na sírib ne Dios se ya panangammu na, nga ittu daya árig nesir-sirù a kina-bà náng.

⁴ Ay kagiyán ku lugud dedi kadakayu senu akkan kayu meal-alílaw kadaya nakak-akkurug ga bàbànan. ⁵ Ta oray nu adayyu wà kadakayu, ay siddadamdam mà peyang kadakayu. Ay maganggam mà, áta ammù ya kinaurnus nu, ay se ammù nga nalgda ya angngurug nu ke Cristo.

Ya agpinnoray tada ke Jesu-Cristo

⁶ Ay lugud gapu ta umapu kayu win ke Jesu-Cristo, ay magpinnoray kayu lugud kaggína kiya panagbiyág nu. ⁷ Igamut nu kaggína daya árig gamut nu, se aggína ya

árig pangipasikádan nu kiya biyág nu win. Kaligdaan nu ya angngurug nu kaggína, nga ummán kitu nesúru mi kadakayu. Ay se magiyáman kayu peyang pe.

⁸ Ay magtaron kayu, ta get maay-ayúyut kayu kiya angngasaba daya mangial-alílaw kadakayu kadaya sur-súru nga akkan gayát ke Cristo. Gayát da kiya kin-asírib tolay yala. Nebatay da ngala dayán na bàbànan da kadatu gagángay da kampela ngin se kadaya an-anítu kidi ya kalawagán.

⁹ Akkan nuda kur-kurugan, ta kitu inagbiyág ne Cristo ka tolay, ay napadán kammala ngin nin kaggína ngámin ya kinaDios ne Dios. ¹⁰ Ay túya áwan nu tutu wala nga pagkur-kurá ngan gapu kitu nakiapu nu win ke Cristo. Aggína ya maketuráy kadaya ngámingámin na atán turáy se ammanakabalin nga di masingan.

Daya pakammuwán tada nga umapu tada ngin ke Cristo

¹¹ Gapu kiya nakiapu nu ke Cristo, ay árig nu ya kurug ga nagpakúgit tin, ta nagbalin kayu ka tolay ne Dios gapu kiya inangngulis na kadaya lam-lammat nu win, ta akkan nu wa ipogup pin ya uray nu kiya piyán kampela naya baggi nu win. ¹² Ay ittu lugud ya gapu natu nagbawtisár nu, ta tu nangngigsán nu kadatu dadán na gagángay nu, ay ittu tu bátug ga neke-tangataman nu ke Cristo. Ay árig pe nga netangaltu kayu kaggína, gapu kiya angngurug nu kiya ammanakabalin ne Dios, nga ittu tu namaltu ke Jesu-Cristo.

¹³ Kitun, ay árig nu ya natay ta nesibna kayu ke Dios gapu kitu akabas-básul nu, se gapu ta akkan nakayu wa tolay kitun. Ngamay kidi yin, ay árig netangaltu kayu pe yin ke Cristo, ta pinakawan ne Dios ngámin daya bas-básul nu win. ¹⁴ Nippà na ngámin datu nagbasúlán nu kadatu lin-lintag na. Ay oray pe datu lin-lintag, ay nippà nada ngin. Bílang netangelansa da ngin kitu krus ne Cristo. ¹⁵ Ay gapu kiyán na nàwa, ay nippà ne Dios ya turáy daya atán turáy se ammanakabalin nga di masingan, se na la nepassingan tu nangngábà na ngámin kaggída.

¹⁶ Túya akkan nu kur-kurugan nin daya tolay nga mangipà naw kadakayu kadaya duddúma nga akakkanan se mainum. Akkan nu pe yin gì-gìnán daya ipangílin da kadakayu, nga ummán kadaya piyasta se kiya ilalsiyád na búlán se kiya algaw wa aggiimáng. ¹⁷ Ata ngámin dayán na itù-tùgud da, ay nakurug da ngala kitun. Arig da ya aniniwing ngala daya madama umbet. May e Jesus ay aggína ya kakur-korugán ngámin datun.

¹⁸ Túya akkan kayu papáas kadaya magkuna nga natù-turáy da gapu kadaya nakas-kasdáaw wa nasasingan da kanu mà. Ay ipasindáyaw da pe ya agpamaráng da nga napakumbaba da se iya agdáyaw da kadaya anghel. Ay ur-uráyan da ya magpas-pasindáyaw, gapu kiya lammat tolay kampela ngin nin. ¹⁹ Akkan da nga umapu dayán nin ke Cristo, nga ittu ya bátug úlu tada nga mangurug, nga árig baggi na. E Cristo wala ya árig mamangán kadàtada, se mamags-

issa kiya uray tada nga magsiseng. Ay e Dios ya mamabílag kiyán na árig baggi ne Cristo.

Arig tada ya netangatay se netangaltu ke Cristo

²⁰ Arig netangatay kayu win ke Cristo, ay lugud áwan nu ram-ráman nin kadaya sur-súru nga ipas-pasúrut daya nasírib kídi ya kalawagán. May taanna lugud tura ummán kiya ikalawagán na panagbiy-biyág pikam mala ya panagbiyág nu! Tura nu pikam mala ipat-patag daya isur-súru daya magmas-masírib, ²¹ nga ummán kadaya magkuna ka, “Kannaw immanan wànu túbítan dayán, ay se kannawan nu pe kanan dedi se idi?” ²² Ay ngámin dayán na ipànw da, ay sur-súru tolay da ngala. Awan sur-surbi mà dayán nin na akakkanan nu nausár tada dayán nin. ²³ Ay kurug ga ummán ka nasírib da kampela ngin nin kiya agpi-pidáyaw da, † se kiya agpamaráng da nga napakumbaba da, ay se kiya ammar-parígát da kadaya bag-baggi da. Ngamay dayán na kannakannaw, ay akkan da mà kammala mabalin masipdán daya asikkuwaan naya baggi ta nga nadakè.

3 Ay bílang netangaltu kayu win ke Cristo. Díkod ittu nu kuma ngala lam-lamtan daya midde ne Dios nga gayát ka lángit, nga ittu ya giyán ne Cristo wa atán na magtutúgaw ki pane diwanán ne Dios nga mangitur-turáy kadaya ngámingámin. ² Ay ittu wala dayán daya lam-lamtan nu peyang, nga akkan nu ittu wa gamgam-gáman daya atán kídi kalawagán ni. ³ Ata bílang natay kayu mà in, ay e Dios ya paggayátan naya kurug ga biyág nu, nga ummán pe ke Cristo. ⁴ Ay e Cristo ya kurug ga pakabiyágan tada, ay díkod kiya ilalbet na kammin, ay mepassingan pe yin ya keráman tada kiya kinadáyaw na.

Ya angngigsán tada kadaya nadakè a gagángay tada

⁵ Túya igsán nu win lugud ngámin daya ikalawagán na gagángay nu, nga ummán kadaya nadakè a kukkuwaan daya lalláki se babbay, se daya duddúma pikam ma nadakè nga kil-kelugán daya baggi nu. Ippà nu win daya nakap-appat nga lam-lammat nu, se akkan kayu pe yin na magágum. Ta ya kinaágum, ay páda kam naya agday-dáyaw kadaya sinan diy-diyos. ⁶ Gapu kadayán na kukkuwaan daya tolay, ay ya angngalúsaw se ammánis ne Dios kaggída ya id-idaggán da. ⁷ Ay ittu pe dayán datu kinuw-kuwa nu kitun, kitu angngipatag nu pikam kiyán na kabiy-biyág.

⁸ Ngamay kídi yin, ay masápul igsán nu ngámin dayanin na nadakè. Akkan kayu wa makà-kàrungat, se akkan nu lù-lùsaw daya duddúma. Akkan kayu pe magraw-rawat se mangipid-pidyaw kadaya kasittolay nu. Ay ungatán nu pe yin ya magmámát. ⁹ Ay akkan kayu magbusibusid din kiya isaisa kadakayu, ta nippà nu mà in tu dadán na katutolay nu, se datu nadakè a gagángay nu. ¹⁰ Ay napataliyán nin ka bar-baru nga katutolay, nga ittu ya ul-ulissan ne Dios, ta senu ya panaglam-lammat nu ay magbalin ka ummán kiya

† Ya agpi-pidáyaw da ke Dios ya nán na kídi.

panaglam-lammat na. ¹¹ Ay díkod, gapu kiyán na kinuwa ne Dios, ay áwan pagdúmán daya Judyu se daya akkan Judyu. Awan pagdúmán pe yin daya nagpakúgit se daya akkan nagpakúgit. Ay oray pe nu agtangeli se akkan nagubirnuwán, ay áwan da pe pagdúmán. Ay ummán kadaya asassu se daya akkan, ay áwan da pagdudúmán, ta sissa nge Cristo nga napatag, ay se aggina ya atán peyang kadàtada ngámingámin.

Daya kuwaan tada nga napiya ki pagsisinnán ne Dios

¹² Ay dakayu daya tolay ne Dios, nga piníli na kampela ngin nin nga pà-pàgan na, se ibílang na ka áwan bas-básul. Ay lugud, ya kuwaan nu din peyang, ay kalakkán nu daya kasittolay nu, se nindù kayu din pe kaggída. Akkan kayu wa magpang-pangátu, se natulù kayu, ay se magan-ánus kayu kuma ngala. ¹³ Magpipinnasinsiya kayu. Ay nu atán ríri na isa kadakayu kiya isa, ay magpipinnakawan kayu. Pinakawan nakayu nge Apu, ay túya mamakawan kayu pe. ¹⁴ Ay ya nangnangrúna nga akkan nu kal-kaligpanán, ay ya agpipinninya nu, ta tú idi ya bátug mangúyun kadakayu ta senu magsissa ya uray nu ngámin.

¹⁵ Ya panagkikinnawátan nga gayát ke Cristo kuma ya lam-lamtan nu peyapeyang, ta ittu yán ya nangayabán ne Dios kadakayu nga mangurug, nga árig sissa nga baggi.

¹⁶ Ay mepalam-lammat kadakayu din ya napatag pànanng nga bàbànan mepanggap ke Cristo. Ay se magsírib kayu tutu wala nga magtitinnùgud se magtitinnuldu. Ay magkansiyon kayu kadaya kansiyon na mepanggap ke Apu. Magkansiyon kayu pe nga magday-dáyaw kaggína. Ay ipas-pasnà nu ki uray nu ya magdáyaw se magiyáman kaggína. ¹⁷ Ay oray nágan naya kuwaan nu se kagiyon nu, ay kuwaan nuda din ngámin gapu ki angngurug nu ke Apu Jesus. Ay magiyáman kayu pe ke Dios nga Ama tada gapu kaggína.

Ya bil-bílin kadaya maggaakobung

¹⁸ Ay dakayu wa nat-átawán na babbay, ay magpinnoray kayu kadaya attáwa nu, ta ittu yán ya rabbang na nga kuwaan nu gapu ki angngurug nu ke Apu.

¹⁹ Ay dakayu wa nat-átawán na lalláki, ay piyán nu daya attáwa nu nga akkan nuda pagraw-rawtán.

²⁰ Ay dakayu wa annánà, ay ikurug nu peyang daya mannákam nu, ta ittu yán ya rabbang na nga kuwaan nu, ay se ittu pe ya piyán ne Apu.

²¹ Ay dakayu wa magannánà, akkan nu par-parungtan daya annánà nu, ta get nu maggallang da.

²² Ay dakayu wa magasassu, ay ikurug nu daya apu nu ki ngámin na ipàwa da kadakayu. Akkan nala kiya agsisingan da kadakayu ta piyán nu nu pàgan dakayu, nu di nu kuma ipas-pasnà ya agsirbi nu kaggída gapu kiya angngikurug nu ke Apu. ²³ Oray nágan naya ipàwa da, ay ipas-pasnà nu ya angwa nu. Ibílang nu nga e Apu ya sir-sirbiyán nu, nga akkan nala nga daya apu nu. ²⁴ Ay damdamman nu, nga napiya tutu wala ya

gun-guna nga nekari ne Apu Dios nga midde kadakayu, nga ittu ya bátug tangdán nu, áta e Apu Jesu-Cristo ya kurug ga Apu nga sir-sirbiyán nu. ²⁵ Ata oray iinna nga toláya nga nadakè ya kuk-kuwaan na, ay magun-ud na kampela ngin ya supápà natu nadakè a kinuwa na. Ay áwan wayya nga mepadúma kídí, áta áwan pagdudúmán ne Dios.

4 Ay dakayu wa à-apu, ay namáru kayu se nindù kayu din kadaya asassu nu. Damdamman nu, nga oray dakayu, ay atán pe Apu nu ka lángit.

Ya tul-tuldu ne Pablo

² Ay akkan kayu din molaw wa magkar-karárag nga makiseng ke Dios, nu di nu kuma nga ipas-pasnà tutu wala. Ay se akkan nu kaligpanán pe ya magiyáman kaggína. ³ Ay ikar-karárag dakami pe, nga iddán nakami din nge Dios ka waya mi nga mangibàbànan kiya bàbànan na, ta senu mepakammu mi ya palánu na nga mepanggap ke Cristo, nga akkan na nepak-pakammu kitun, nga ittu pe ya gapu naya kaatán ku kid agba-balúdán ni. ⁴ Ikar-karárag dà ta senu melaw-lawág ku tutu wala din yán, áta ittu ya masápul la kuwaan ku.

⁵ Magan-annád kayu kiya akisang-sángu nu kadaya akkan mangurug ke Cristo. Ay nu atán nala waya nu, ay ipassangan nu nga dakayu ay mangurug kayu.

⁶ Kappiyánan nu ya akibàbànan nu kaggída. Ay ammuwán nu din pe ya napiya nga agsungbát nu kadaya pam-pamutù naya oray inna kaggída.

Ya akitalekág de Pablo

⁷ E Tikico ya mangikagi kadakayu kadaya ngámin na dámag mepanggap kiyà. Aggína ya isa nga wagi tada nga pà-pàgan tada, nga mapiyár nga kaseng ku se pà-dà a bobonan ne Apu kiya ubra na. ⁸ Papannan ku kannán giyán nu, ta senu mepadámag na daya kapà-pàyanán mi kanedi, ta senu pumiya daya ur-uray nu. ⁹ Ay e Onesimo ya kabulun na. Isa pe nga wagi tada nga mapiyár se pà-pàgan tada, nga kamungayán nu

kam kannán. Aggída ya mangikagi kadakayu ki ngámin na mà-màwa kanedi.

¹⁰ E Aristarco nga pàdà a bálud kanedi, ay makikumusta kadakayu, ay oray pe ye Marcos nga kapinsán ne Bernabe. Ngamay ipadamdam ku manin kadakayu tu kinagi kitun nga mepanggap kiya ipappan ne Marcos kannán. Sangailiyan nu din nu dumatang kiya giyán nu. ¹¹ Ay e Jesus nga ingágan da pe ka Justo, ay makikumusta pe kadakayu nga wawwági kannán. Tittu dedi ya tallu ngala kadaya ngámin na pà-dà a Judyu wa mangurug kanedi daya sumeng kiyà ki ubrà a mepanggap ki pangiturayán ne Dios, ay adu pe daya neseng da kiyà.

¹² Ay oray e Epafras, nga kamungayán nu kam, ay makikumusta pe kadakayu. Isa pe nga bobonan ne Jesu-Cristo. Ipas-pasnà na tutu wala ya mangikar-karárag peyang kadakayu ke Dios, ta senu lumigda se magnákam kayu din nin kiya angngurug nu, ay se áwan nu din tutu wala nga aggad-gadduwa kiya ngámin na piyán ne Dios nga ipàwa kadakayu. ¹³ Ay makagi ku pe nga kurug ga magpaggus tutu wala nge Epafras kiya aggubra na gapu kadakayu, se gapu pe kadaya mangurug ka íli Laodicea se Hierapolis.

¹⁴ Ay e Lucas nga pà-pàgan tada nga duktor, se e Demas pe, ay makikumusta da pe kadakayu.

¹⁵ Ay ikagi nu mán pe ya akikumustà kadaya wawwági nga mangurug ka Laodicea, ay se ke Nimfas, se kadaya ngámin na mangurug ga magguurnung peyang ka balay na nga magday-dáyaw ke Dios.

¹⁶ Ay nu mabalin mebása ngin idi nga súrát kadakayu, ay ipaw-it nu kadaya mangurug ka Laodicea senu mebása pe kaggída. Ay pàlà nu pe tu súrát nga nepaw-it ku ka Laodicea senu mebása pe kadakayu.

¹⁷ Ay ikagi nu mán pe ke Arkipo, nga balinan na din ya nepiyár ne Apu kaggína nga ubra.

¹⁸ Ay iyà kampela ngin nin ya nangisúrát kídí: Makikumusta ngà pe kadakayu.

Ay damdamman dà din peyang kiya kaatán ku kid agba-balúdán.

E Dios sala kuma ya magkallà kadakayu.

1 Tesalonica

1 Iyà e Pablo. Dakami se de Silas se Timoteo ya makin-súrát kídi kadakayu wa mangurug ke Jesu-Cristo nga atán ka íli Tesalonica nga petur-turayán ke Dios nga Ama tada se Jesu-Cristo wa Apu tada. E Dios din nala ya magkallà se mangap-kappiya kadaya ur-uray nu.

Ya anngurug datu iTesalonica

² Ki peyang nga agkarárag mi, ay ikar-karárag mikayu ngámin pe, ta magiyáman kami ke Dios gapu kadakayu. ³ Ata nu magkarárag kami ke Dios nga Ama tada, ay madamdami mi peyang daya napiya nga kukkuwaan nu gapu kiya anngurug nu, ay se iya aggagat nu gapu kiya amminya nu, se ya áwan duwaduwa nga agginanama nu ke Jesu-Cristo wa Apu tada. ⁴ Magiyáman kami pe, áta ammu mi nga dakayu nga wawwági mi nga pà-pàgan ne Dios, ay piníli nakayu ka tolai ya.

⁵ Ata kane ibàbànan mi ya Napiya nga Dámag mepanggap ke Jesu-Cristo, ay akkan nala nga daya úni mi yala daya nagina nu, nu di nu pe nàmud ya ammanakabalin naya Ispiritu ne Dios, se nammuwán nu pe tu kinakurug tutu wala datu nebàbànan mi. Ay nasasingan nu pe datu gagángay mi kitu nakibul-bulun mi kadakayu. Ay pagpiyán nu mà ngámin dayán. ⁶ Ay malalásin na dakami se Apu win ya tal-taldan nun, áta oray nu mapar-parigátan kayu, ay sikkaanggam kayu nga nangáwat kiya bàbànan na mepanggap ke Jesu-Cristo gapu kiya anggam nga gayát kiya Ispiritu ne Dios. ⁷ Ay díkod dakayu pe yin ya pagtaldán ngámin daya mangurug kannán probinsiya nu ka Macedonia se oray kídi probinsiya Acaya ngi. ⁸ Ata akkan nala ka Macedonia se Acaya ya nekepaginaán naya bàbànan ne Apu gapu kadaya kukkuwaan nu, nu di kiya ngámin na giy-giyán nin. Nammuwán da ngin ya mepanggap ki anngurug nu ke Dios, ay túya oray áwan mi tagge we kag-kagiyan nin kaggída. ⁹ Ata aggída kampela ngin nin ya nangikagi kadakami ka mepanggap kitu inannangaíli nu kadakami, se ya mepanggap kiya nangngigsán nu kadaya sinan diy-diyos nu, áta ya piyán nu win na pagsirbiyán, ay e Dios, nga ittu ya kurug se sibbiyág peyang nga Dios. ¹⁰ Ay kinagi da pe ya aggid-iddag nu tutu wala kiya ilalbet kammin naya An-anà na nga e Jesus nga maggayát ka lángit. Aggína tu pinaltu ne Dios, ay se aggína pe ya makelísi kadàtada kiya ammánis ne Dios kadaya maragbásul.

Ya amminya de Pablo kadatu iTesalonica

2 Ay kídi yin, wawwági, ay ammu nu win na akkan wayya nga áwan sur-surbi natu neà-angay mi kannán giyán nu. ² Ay nammuwán nu mà in datu nekapar-parigátan mi ka Filipos, se tu inangngiap-papat da kadakami. Ay oray nu napakuna kami kitun, ay pinaturad nakami yala nge Dios nga mangibàbànan kadakayu kiya Napiya nga Dámag nga pebàbànan na kadakami, oray adu datu nangal-kalusaw kadakami. ³ Ata akkan mà wayya nga nadakè ya gákat mi kitu nangay-ayúyut mi kadakayu. Ay akkan mi pe ya anngasaba datun, se akkan mi wayya nga pangal-alílaw kadaya tul-tolay. ⁴ Ngamay gapu ta dakami ya piníli ne Dios nga pagbàbànanan na, ay ittu ya ibàbànan mi yala daya piyán ne Dios nga pekagi kadakami panggap kiya Napiya nga Dámag. Ay akkan pe wayya nga ya ammatag daya tolai kadakami daya sap-sapúlán mi, nu di ya ammatag ne Dios, ta aggína ya sissa nga makammu kadaya ur-uray tada. ⁵ Ay ammu nu mà pe nga akkan mi wayya nga pangas-kasaba datu nebàbànan mi kadakayu. Ay akkan mi pe wayya nga pambár manalingkágum. E Dios ya makammu kiya kurug ga gákat mi. ⁶ Ay akkan mi pe ittu wa sapsapúlán ya ammadáyaw nu kadakami, onu ya ammadáyaw daya duddúma, ⁷ oray nu annung dakami kuma nga padayáwan gapu ta apostoles nakami ye Cristo. Ngamay nepasingan mi ya kinaindù mi kadakayu nga ummán kiya anngingindù naya ina kadaya annánà na. ⁸ Piyán mikayu pànanang, ay túya akkan nala nga tittu tu nangngibàbànan kiya Napiya nga Dámag ne Dios tu kinuwa mi, nu di kami pe ya sissasagána nga mangidde kiya biyág mi gapu kiya amminya mi kadakayu. ⁹ Akkan nu agpà madamdami wawwági, tu nagpaggus mi tutu wala nga nagubra? Algaw se gabi kami nga nagubra kitun, ta senu mapowad mi ngámin datu masap-sápul mi, ta senu akkan mikayu tagge ya rikurikud kiya panagbiy-biyág nu kitu kowad mi ya nangibàbànan kiya Napiya nga Dámag ne Dios.

¹⁰ Sikkaammu we Dios, ay nasingan nu mà pe datu gagángay nga nepasingan mi kadakayu wa mangurug. Awan mi nadakè a panggap kitun, ay se daya kustu ngala datu kinuwa mi, ay se áwan nu pangalusawán kadakami kitun. ¹¹ Ay ammu nu pe nga ummán kiya pamàyanán naya ama kadaya annánà na tu namàyanán mi kiya isaisa kadakayu, ¹² kitu inagtultuldu mi se inangganannay mi kadakayu. Ta senu magbiyág kayu kuma nga mangurug peyang ke Dios, ta

ittu ya nangayáb kadakayu nga alá na kiya pangiturayán na se padayáwan na pe.

Daya tolay ya namal-pallà kadatu mangurug

¹³ Ay magiyáman kami peyang ke Dios, ta kane mangurug kayu kiya bàbànan na nga nagina nu kadakami, ay kinurug nu wa bàbànan ne Dios, áta ittu mà ya kurug na. Akkan nu wa nebíláng nga bàbànan tolay yala. Ata yán na bàbànan na, ay ittu ya manguliulis sin kiya kabiy-biyág nu wa mangurug. ¹⁴ Ay dakayu wawwági, ay natan kayu win kadatu tolay ne Dios nga mangurug ke Jesu-Cristo ka Judea, áta pal-palakkan dakayu daya keliyán nu nga ummán kitu inammal-pallà datu páda da nga Judyu kaggída. ¹⁵ Ay daya Judyu kam tu nangipapatay ke Apu Jesus, ay aggída pe datu nagpapatay kadatu profeta † da kampa-ela ngin nin. Ay kídí yin, ay aggída manin ya namatálaw kadakami. Ay par-parungtan da nge Dios, ay se kalúsawan da daya duddúma nga tolay. ¹⁶ Ata bandán dakami peyang nga mangibàbànan kiya bàbànan ne Dios kadaya akkan na Judyu, ta senu málà ne Dios da kuma pe. Ay túya áwan da tutu wala nga pagl-isíyán kiya ammánis ne Dios kaggída, áta amúngán da ngala nga amúngán daya bas-básul da.

Tu nangngipàrob de Pablo ke Timoteo ka Tesalonica

¹⁷ Ay dakami wawwági, oray akkan pikam ma nabayág tu nammánaw mi kadakayu, ay matalekág kami pànanngin. Túya piyán mikayu tutu wala nga masingan nin. Kurug ga adayyu kami ki giyán nu, ngamay siddadamdam kami peyang kadakayu. ¹⁸ Piyán mi tutu wala ya umang nga maggagáyám kadakayu. Iyà ya isa nga maminya tutu wala. Ngángay yala ya agrab-rabbuwát ku, ngamay sip-sipdán nakami ye Sairu. ¹⁹ Ata inna mà pe ya gapu naya agganggam mi nu di dakayu, ta innanamán mi ya angngalà ne Dios kadakayu kiya ilalbet kammin ne Jesus nga Apu tada. Mapadayáwan kami kiyán nin gapu kadakayu. ²⁰ Dakayu kurug ya gapu naya kapadayáwan mi se ya agganggam mi.

3 Ay kane akkan kami makaturad din kiya aggasippan mi, ay tútu nán mi nga napi-piya nu magbansi kami yala se Silas kanedi Atenas. ² Ay nepàrob mi yala ka giyán nu nge Timoteo wa wagi tada nga magsir-sirbi pe ke Dios kiya angngibàbànan na kiya Napiya nga Dámag nga mepanggap ke Jesu-Cristo. Nepàrob mi ta senu matul-tulduwán nakayu se masengán nakayu, ta senu lumigda ya angngurug nu. ³ Ta senu áwan kuma din kadakayu ya maglikud kiya angngurug na, oray adu daya kapar-parigátan nu. Ta ammu nu mà in nga gángay ya màlamán tada dedi ya kapar-parigátan. ⁴ Ata kitu kowad mi pikam kannán, ay nepainunna mi yin ya nangagi kadakayu nga mapar-ígát tada. Ammu nu yanin, ay ittu kurug ya mà-màwa kadakayu win. ⁵ Ay ittu ya gapu na nga kane di

† Daya profeta ay ittu daya agkakagiyán ne Dios kadaya piyán na nga pekagi kadaya tolay.

meturad din, ay nepàrob ku nge Timoteo, ta senu mammuwán ku nu mapaanna ya angngurug nu win. Ta malídug gà ta get tala nu nepar-parò nakayun ne Sairu, ay áwan sur-surbi yin datu nagrig-rigát mi.

Tu napiya nga nedámag ne Timoteo

⁶ Ay alalbet nge Timoteo nga gayát kannán. Ay napiya mà tu dam-dámag na mepanggap kiya angngurug nu ke Jesu-Cristo se ya amminya nu. Nedámag na pe nga napiya ya uray nu nga siddadamdam peyang kadakami se matalekág kayu kanu pe kadakami nga ummán kiya katalekág mi pe kadakayu. ⁷ Ay túya napiya ngala ya ur-uray mi wawwági, oray adu daya pagp-an-panakitán mi se kapar-parigátan mi. Maganggam kami gapu kiya nadámag mi nga angngurug nu. ⁸ Ay kídí yin, ay napiya ya uray mi manin, áta nammuwán mi nga akkan mippà ya angngurug nu ke Apu. ⁹ Ay túya maganggam kami tutu wala gapu kadakayu. Ay túya magiyáman kami pà-pànanngin ke Dios gapu kídí ya panagganggam mi nga gapu kadakayu. ¹⁰ Inalgaw se ginnabi ya angngikar-karàrag mi nga magsisingan tada din manin ta senu oray nagan naya pagkurangan naya angngurug nu, ay masengán mikayu. ¹¹ E Dios nga Ama tada se Jesus nga Apu tada kuma ya makammu kiya ipappan mi ka giyán nu. ¹² Ay e Apu kuma ngala pe ya sumeng kadakayu, ta senu uma-babay ya amminya nu kiya isaisa kadakayu, ay se ya amminya nu kadaya ngámin tolay, nga ummán kiya kaabay naya amminya mi kadakayu. ¹³ Ay aggína kuma pe ya mangap-kappiya kadaya ur-uray nu kiya panagmar-máru nu. Ta senu áwan tutu wala nga básul la masingan ne Dios nga Ama tada kadakayu nu iya ilalbet kammin ne Jesus nga Apu tada nga kabulun na ngámin daya itur-turayán na.

Ya panagbiyág nga pàgan ne Dios

4 Ay ya makagi mi pikam kadakayu wawwági, ay bilínan mikayu, gapu ta e Apu Jesus ya mangitur-uráy kadakami. Umabaabay din ya amminya nu nga mamaanggam ke Dios, se magbiy-biyág kayu din nga ummán kiya piyán na nga panagbiyág nu. Oray ta nammuwán nu dayanin kadakami, ay ammu mi pe nga ittu dayán daya kuk-kuwaan nun. ² Ta ammu nu win datu bil-bílin mi kadakayu nga nekagi mi gapu kiya turáy mi nga gayát ke Jesu-Cristo.

³ Akkan kayu mangwa kadaya panda ngala nga nadakè nga mepanggap kada babbay se kada lalláki. Ata ya piyán ne Dios, ay áwan nu din na bas-básul. ⁴ Dakayu wa lalláki lugud, ay ammuwán nu din ya napiya nga angngatáwa nu. Napiya se umannúgut din kiya piyán ne Dios, ⁵ nga akkan din daya nadakè a kil-kelugán daya baggi nu daya lam-lamtan nu, nga ummán kadaya kuk-kuwaan daya tolay ya akkan mang-urug ke Dios. ⁶ Ay áwan din kadakayu ya makabásul onu mangug-ug-og kadaya wawwági nu ka mepanggap kadayán. Ata e Apu ya mamánis kadaya tolay ya mangwa kadayán na nadakè. Ay nakagi mi mà

yanin kadakayu, ay se kinagiyánan mi kayu tutu wala kitun. ⁷ Ata akkan nitta wayya nga inayabán ne Dios nga magbiyág ki kinadakè nu di magbiyág nga áwan bas-básul. ⁸ Ay lugud, daya akkan na mamatag kadedi ya kag-kagiyan mi, ay akkan wayya nga dakami ya akkan da nga pinatag, nu di e Dios nga ittu ya nangibon kiya Ispiritu na kadakayu.

⁹ Ay nu mepanggap kiya amminya nu kadaya páda nu wa mangurug, ay akkan nu kasapulán na atán pikam mala ya magsúrát kadakayu, áta e Dios mismu ya nangitúgud kadakayu win kiya agpipininya nu. ¹⁰ Ay kurug mà a piyán nu ngámin daya páda nu wa mangurug kannán probinsiya Macedonia. Ngamay kagiyan mi yala manin kídì ta senu ipas-pasnà nu tutu wala. ¹¹ Ya napiya nga agbiyág ya gamgam-gáman nu din nala, nga akkan nu biy-biyáangan ya biyág daya duddúma. Magubra kayu ta senu mapowad nu kampela ngin nin daya pagbiyág nu, nga ummán kitu nebíl-in mi yin kadakayu kitun. ¹² Díkod pàgan dakayu daya akkan na mangurug. Ay akkan kayu din umindu wala kadaya duddúma nga mangidde kadaya masápul nu.

Ya kapàyanán daya mangurug ga natay yin

¹³ Ay piyán mi ya ipakammu pe kadakayu wawwági ya mepanggap kadatu nangurug ga natay yin, ta senu akkan kayu wa magpanakit nga ummán kadaya tolai ya áwan na namnamáan. ¹⁴ Ay gapu ta kurugan tada nga natay ye Jesus, ay se la linumtu kammin, ay namnamáan tada nga pakunán pe ne Dios datu natay yin na nangurug ke Jesus. Pebulunan ne Dios da ke Jesu-Cristo nu umbet kammin.

¹⁵ Nesur-súru ne Apu Jesus dedi ya kag-kagiyan mi kadakayu, nga dàtada nga sibbiyág kiya ilalbet kammin ne Apu, ay akkan tada inunnaán datu natay yin. ¹⁶ Ata nu umbet te Apu nga maggayát ka lánngit, ay atán karraw. Paúyán nitta ya apu daya anghel, ay atán pe nga magina tada nga naggat pànanng nga ummán ka metanggoyob nga maggayát ke Dios. Ay munna nga lumtu datu natay nga nangurug ke Cristo. ¹⁷ Ay se la nga dàtada nga sibbiyág pikam kídì ya kalawagán, ay pagkilát tala nga metangálà tada pe yin nga mebul-un kaggída ki angap nga manabat ke Apu ka ngúdu. Ay atán tada peyapeyang ngin ka áwan panda ka giyán ne Apu. ¹⁸ Ay díkod tú idi ya pangliwliwa nu se panganannay nu kiya isaisa kadakayu.

Ya aggindag tada kiya ilalbet kammin ne Jesus

5 Ay nu mepanggap kiya oras nga kàwa dedi wawwági, ay akkan mi yin na masápul la isúrát kadakayu, ² áta ammu nu mà pànanng ngin nga, ya ilalbet ne Apu, ay ummán kiya ilalbet naya maragtákaw ki gabi. ³ Ay nu nán daya tolai ya áwan da nga lid-lídug gin ta áwan ngámin riribù in nán da, ay màtatán da kiya kapar-parigátan da pànanng, nga ummán ki kàtatán naya babay ki anggi-gina na. Ay áwan tutu wala ya makalísi kiyán.

⁴ Ngamay dakayu win wawwági, ay akkan kayun na ummán kadaya akkan mangurug nga árig da ya atán kiya kagibattán. Ay túya akkan kayu kuma nga màtatán nga ummán kiya kàtatán tada kiya maragtákaw. ⁵ Ata bílang nu win ya atán kiya wada naya algaw. Ay akkan kayu win na atán kiya gibat naya gabi. ⁶ Ay akkan tada din na bulaw lugud kadayarin. Akkan tada nga taldan daya duddúma nga árig da ya matúdog. Sillulukág tada din se kappiyánan tada ngala ya magur-uray. ⁷ Ata ki gabi ya katúdog daya tolai, ay ittu pe ya agginglaw daya maging-inglaw. ⁸ Ay gapu ta bílang tada ngin ya atán kiya wada, ay masápul la an-annadán tada daya panaglam-lammat tada. Ay masápul la akkan tada nga igsán ya angngurug tada, ay se maramminya tada pe, ta tú dayán daya bátug ga kalátag tada kadaya nadakè a màlamán tada. Ay se namnamáan tada din pe ya angngalà ne Dios kadàtada, ta ya agnamnáma tada ya bátug paghelmet tada. ⁹ Ata akkan nitta wayya nga piníli ne Dios nga panísan na, nu di nitta nga piníli nga alà na gapu ke Apu Jesu-Cristo. ¹⁰ Aggina tu natay gapu kadàtada, ta senu mebul-bulun tada kaggina oray nu natay tada ngin onu sibbiyág tada pikam kiya ilalbet na. ¹¹ Ay túya itul-túluy nu lugud ya aggingnanannay nu se ya agsisinneng nu.

Tul-tuldu

¹² Ay ya piyán mi pe nga kagiyan kadakayu, ay rispitaran nu din daya magpaggus nga magub-ubra gapu kadakayu, ta aggída daya piníli ne Apu nga mangitur-turáy se magtul-tuldu kadakayu. ¹³ Pàgan nuda se rispitaran nuda gapu kiya amminya nu se gapu kiya ubra da. Ay napiya din ya agbulbul-búlun nu. ¹⁴ Bilínan mikayu manin wawwági, nga kagiyan nu daya magsad-sadut. Anannayan nu daya maggallang, se sengán nu pe daya nakapsut pikam kiya angngurug da. Anúsán nu pe yala daya ngámin na kabbulun nu. ¹⁵ Ay sinnan nu pe ta áwan kuma kadakayu ya magsubálit ka nadakè kiya nadakè a kuwaan da kadakayu, nu di kuma nga daya napiya daya asikkuwaan nu kiya isaisa kadakayu, ay se kadaya ngámin tolai. ¹⁶ Maganggam kayu din peyang. ¹⁷ Ay se magkarárag kayu peyang pe. ¹⁸ Magiyáman kayu ke Dios kadaya ngámingámin na mà-màwa. Ata ittu yán ya piyán na nga kuwaan nu, dakayu nga umapu win ke Jesu-Cristo. ¹⁹ Ay akkan nu sipdán ya Ispiritu ne Dios kadaya asikk-uwaan na. ²⁰ Akkan nu paásan daya pekagi na kadaya agkakagiyán na. ²¹ Ngamay sin-sinnan nu pànanng nu kurug daya ibàbànan da. Ay daya napiya ngala daya kurugan nu. ²² Ay maddi kayu kadaya ngámin na nadakè.

Tu karárag de Pablo kadatu iTesalonica

²³ E Dios nga ittu ya makidde kiya napiya nga aggur-uray kuma ngala ya sumeng kadakayu peyang, ta senu áwan nu tutu wala nga pagbasúlán. Ay tag-tagasinán nakayu din peyang, ay se pabagkaddan na

din pe daya ur-uray nu, ta senu áwan nu wa bas-básul kiya ilalbet kammin ne Apu tada nga Jesu-Cristo. ²⁴ E Dios nga ittu ya nangayáb kadakayu, ay kuwaan na dayán, áta mapiyár peyang.

²⁵ Ikar-karárag dakami pe, wawwági. ²⁶ Ikumustaan dakami ngala kadaya pàgan mi nga wawwági tada

kannán. ²⁷ Gapu ki turáy ne Apu, ay ikagì kadakayu nga ibása nu idi ya súrát mi kadaya ngámin wawwági tada kannán.

²⁸ Tag-tagasinnán nakayu din ne Apu Jesu-Cristo peyang.

2 Tesalonica

1 Iyà e Pablo. Dakami se de Silas se Timoteo ya makin-súrát kídi kadakayu wa mangurug ke Jesu-Cristo ka íli Tesalonica, nga petur-turayán peyang ke Dios nga Ama tada se Jesu-Cristo wa Apu tada.

² Aggída din nala ya magkallà se mangap-kappiya kadaya ur-uray nu.

Ya ammánis ne Dios kadaya maddi mangurug kaggína

³ Masápul la magiyáman kami peyang ke Dios gapu kadakayu wawwági, ta ittu ya rabbang na nga kuwaan mi gapu ta lumig-ligda pà nang ngin ya angngurug nu. Ay se umabaabay kam pe yin ya agpipininya nu. ⁴ Ay túya iban-banábag mikayu kadaya ang-angngayan mi nga giyán daya mangurug ke Dios. Ikag-kagi mi ya angngurug nu ke Jesu-Cristo, se ya kinaánus nu wa magiturad kadaya ngámin na kapal-palakkán nu se daya kapar-parigátan na mà-màlamán nu.

⁵ Ittu yán ya mangipakammu wa kurug se kustu ya angguwes ne Dios, áta gapu kitu naggiturad nu kadayán na rig-rígát nu, ay ibiláng ne Dios nga rabbang nu ya meráman kiya pangiturayán na, áta ittu lugud yán ya gapu naya kapar-parigátan nu. ⁶ Ata kurug nga daya rumbang ngala daya kuwaan ne Dios. Baltan na nga parigátan daya namar-parigát kadakayu. ⁷ Ay dakayu wa mapar-parigát kídi, ay palapnáyan nakayu pe yin nga ummán kiya ammalapnáy na pe kadakami kiya ilalbet kammin ne Apu Jesus nga maggayát ka lángit, nga kabulun na daya naturáy ya anghel na. ⁸ Magtatákay ka maggatagatang nga apuy nga umbet mamánis kadaya tolay ya maddi ya mangammu ke Dios, se akkan na mangur-kurug kiya Napiya nga Dámag ga mepanggap ke Jesus nga Apu tada. ⁹ Ay ya pannankapánis dayán ay ya pannakatay da ka áwan panda. Ay mesisibna da pe ke Apu peyapeyang ngin ka áwan panda. Ay díkod akkan da masingan ya kinadáyaw na se ya ammanakabalin na. ¹⁰ Ay kiyán na ilalbet ne Apu Jesus, ay mapadayáwan kadaya ngámin na mangurug kaggína, ay se mapatag pe kaggída. Meráman kayu pe kiyán, áta kinurug nu mà ngámin datu kinag-kagi mi mepanggap kaggína.

¹¹ Ay túya ikar-karárag mikayu peyang, ta senu pagbalinan nakayu nge Dios nga mekari kiya nangayabán na kadakayu. Ay senu gapu ki pannakabalin na, ay màwa nu ngámin daya napiya nga as-asikkuwaan nu kiya angngurug nu ke Jesus. ¹² Ay díkod meday-dáyaw we Jesus nga Apu tada gapu kadakayu, ay meday-dáyaw kayu pe, ta aggína ya Apu nu. Ay màwa ngámin

dayán gapu kiya isisseng ne Dios kadàtada, ay se gapu pe kiya isisseng ne Apu Jesu-Cristo.

Ya tolay ya kumag-kagúra kiya lintag ne Dios

2 Ay nu mepanggap kiya ilalbet ne Jesu-Cristo wa Apu tada wawwági, se iya angngalà na se aggurnung na kadàtada ka giyán na, ay tú idi ya agngan mi kadakayu nga kuwaan nu. ² Akkan kayu nalà-lapat tala nga pariribù kadaya dam-dámag ga mag-agina nu nga ittu idi yin ya ilalbet kammin ne Apu wa nán da. Oray nu nán da nga mangagi kadakayu wa profeta † da, onu nán da nga uwad nga nesúrát mi ka mepanggap kiyán, onu nán da pe nga uwad nga nakagi kitun ka mepanggap kiyán, ay akkan nuda kurugan. ³ Akkan kayu wa pealílaw ka oray nágan na. Ata masápul la munna pikam ma màwa nga kaguráan daya adu wa tolay nge Dios. Ay lumtuwád pikam pe nga magpakammu ya tolay ya kumag-kagúra tutu wala ke Dios. May impiyernu mà ya tungpál nayán na tolay.

⁴ Kaguráan na ngámin daya diy-diyos se daya duddúma nga day-dayáwan da tolay. Ay se na ipangátu ya baggi na kampela ngin nin kadaya ngámin na diy-diyos. Ay se la mawe pe nga magtugaw kiya Templo †† ne Dios, ay se na nán nga aggína nge Dios.

⁵ Akkan nu madamdám min ta, nga kinag-kagi dedi yin kadakayu kitun, kitu kowad ku pikam ka giyán nu? ⁶ Ay ammu nu mà pe yin nu iinna ya mangitan-tantán kiya ilalbet nayán na kumag-kagúra ke Dios. Ay nu umbet ya nidang nga algaw na, ay ittu yanin ya agpakammu na. ⁷ Kurug ga mà-màwa ngin ya angngag-kagúra daya tolay ke Dios, may akkan pikam ma nagpakammu ya apu da, áta atán lugud ya mangitan-tantán pikam. May nu áwan yanin, ⁸ ay ittu win ya ilaltuwád na. Ngamay patayan ne Apu Jesus kiya oras nga ilalbet na kammin. Súpan na ngala ay áwan na pe tutu wala nga sur-surbi yin.

⁹ Ay kiya ilaltuwád nayán na tolay ya kumag-kagúra ke Dios, ay adu daya nakas-kasdáaw wa kuk-kuwaan na kanu mà pe gapu kiya kababalin ne Sairu. Ngamay panábag na ngala dayán kadaya tolay. ¹⁰ Atán ngámin na kuwaan na ka pangalílaw na kadaya tolay ya gángay ya panísan ne Dios gapu kiya akkan da nga ammatag kiya kurug ga mepanggap ke Jesu-Cristo nga ittu ya mamiyág kaggída kuma ka áwan panda. ¹¹ Ay túya paturdunánan ne Dios lugud dala ngin ya kàwaán da, ta senu ittu da la ngin na kur-kurugan

† Daya profeta, ay ittu daya agkakagián ne Dios kadaya piyán na nga pekagi kadaya tolay. †† Tu idi tu abay nga Templo nga nengágan ka balay ne Dios.

daya busid. ¹² Ay díkod ngámin da, ay mapabásul da se mapánis da, ta akkan da nga mangurug kiya kurug mepanggap ke Jesu-Cristo. Ittu da la nga pinat-patag ya kinadakè.

Daya piníli ne Dios nga alà na

¹³ Ngamay dakami, ay masápul la magiyáman kami peyang ke Dios gapu kadakayu, wawwági nga pà-pàgan ne Apu. Ata oray kitun kam, ay piníli nakayun ne Dios nga alà na, gapu kiya angngurug nu kiya kurug mepanggap ke Jesu-Cristo, se gapu pe kiya ammagbalin naya Ispiritu na kadakayu ka namáru wa tolay. ¹⁴ Ittu lugud yán ya gapu naya nangngayáb na kadakayu kane nebàbànan mi ya Napiya nga Dámag kadakayu, ta senu mapadayáwan kayu pe kiya dáyaw ne Jesu-Cristo wa Apu tada. ¹⁵ Ay lugud wawwági, akkan nu din kal-kaligpanán datu netù-tùgud mi kadakayu kitu nagbàbànan mi, ay oray pe datu nekagkagi mi kitu súrát mi kadakayu, nu di kuma nga ittu datun daya sur-surútan nu.

¹⁶ E Dios nga Ama tada ya maminya kadàtada, se sumeng kadàtada nga mamabagkad kiya ur-uray tada peyapeyang, se iddán nitta pe ka napiya nga namnamán tada gapu kiya agkallà na. Ikarárag mi nga aggída kuma se Jesu-Cristo wa Apu tada ya ¹⁷ mangidde ka napiya nga aggur-uray nu. Ay paturdan dakayu kuma ta senu màwa nu daya napiya nga mà-màwa, se mekagi nu daya napiya nga makag-kagi.

Tu agkikinnaràrag de Pablo se datu iTesalonica

3 Ay ya muddi ya kagiyan mi wawwági, ay ikar-karàrag dakami ta senu metul-túluy se makaru kuma ya kewar-waragáwag naya bàbànan ne Apu, ay se pàgan da din pe nga ummán kitu nammatag nu. ² Ikar-karàrag dakami pe, ta senu melis-lísi kami kuma pe kadaya nadakè a tolay. Ata akkan ngámin tolay ay mangurug da.

³ Ngamay oray ta mapiyár peyang nge Apu. Aggína ya mamaturad kadakayu, se aggína pe ya mangigdù kadakayu ke Sairu. ⁴ E Apu ya nangidde ka namnáma mi kadakayu nga ikur-kurug nu peyang daya ibil-bílin mi. ⁵ Ay e Apu kuma ya mangipakammu tutu wala kiya amminya ne Dios kadakayu, ay se ipadamdam na peyang kuma pe kadakayu ya kinaturad ne Cristo.

Ya bílin de Pablo panggap kadaya nasadut

⁶ Ay gapu ki turáy ne Apu tada nga Jesu-Cristo, ay bílinan mikayu wawwági, nga adayyuwánan nu daya nasadut ta wawwági nu, ta akkan da pe nga mangururug kadatu nesur-súru mi kadakayu. ⁷ Ta ammu nu mà datu kinuw-kuwa mi, ay ittu datun daya masápul la pagtaldán nu. Ta akkan kami wayya nga nagsad-sadut kitu kakowad mi kannán giyán nu. ⁸ Ay áwan mi wayya nga inalà a kinnán mi nga di mi binayádan. Nu di kami lugud nga nagpaggus nagkuwa. Ay oray gabi se al-gaw, ay nagubra kami, ta igalù mi ka akkan nu wa agrígát gapu kadakami. ⁹ Kinuwa mi datun akkan gapu ta áwan mi rabbang nga magadang ngala ka iseng nu kadakami, nu di gapu ta piyán mikayu nga passingannán ka pagtaldán nu. ¹⁰ Ata oray kitu kowad mi pikam kannán giyán nu, ay nebílin mi yin kadakayu nga akkan nuda panganan daya maddi magkuwa.

¹¹ Ata nadámag mi nga atán da kanu kadakayu daya magsad-sadut. Pabegan da kanu wala ya mepagramráman kiya biy-biyág naya isa nga tolay, nga maddi da nga magkuwa. ¹² Ay dayán na tolay, ay kagiyanan mida se bílinan mida, gapu ki turáy ne Apu Jesu-Cristo, nga masápul kuma nga magkuwa da kampela ngin nin, ta senu mapowad da daya masápul da kiya panagbiyág da. Ay ya ubra da kampela ngin nin kuma ya atangyanan da pe.

¹³ Ngamay dakayu wawwági, ay akkan kayu din na molaw wa mangwa kadaya napiya nga mà-màwa. ¹⁴ Ay daya akkan na mangurug kadedi ya kag-kagiyan mi kidi ya súrát mi, ay ammuwan nu dayán na tolay, ay se akkan nuda pagan-anu ta senu maal-aliyawwán da. ¹⁵ May akkan nuda ibiláng nga kalínga nu. Ipaw-pawagi nu ya agtul-tuldu nu kaggída.

Ya akikumusta ne Pablo kadatu iTesalonica

¹⁶ E Apu nga ittu ya paggayatán naya napiya nga panaggur-uray kuma ya mangap-kappiya kiya aggur-uray nu peyang, oray nágan naya kapà-pàyanán nu. Ay mepagataatán kuma peyang nge Apu kadakayu.

¹⁷ Iyà e Pablo. Ay iyà kampela ngin nin ya mangisúrát kidi nga akikumustà kadakayu. Ay idi nga agsúrát ku ya pakammuwán nu kadaya kurug ga súrát ku.

¹⁸ E Jesu-Cristo wa Apu tada kuma ya magtagasíngan peyang kadakayu ngámin.

1 Timoteo

1 Iyà e Pablo wa apostol ne Jesu-Cristo. E Dios nga marammiyág se Jesu-Cristo nga ittu ya namnamá-an tada nga mangalà kadàtada ya namagbalin kiyà ka apostol.

² Súrát ku idi kikaw Timoteo, nga nebiláng ku wa kurug ga an-anà ku gapu kiya angngurug mu ke Jesu-Cristo.

E Dios nga atán peyang se e Apu Jesu-Cristo din ya magtag-tagasingan kikaw se magkallà kikaw, se aggída din nala ya mangap-kappiya kiya ur-uray mu.

Ya agpaallang ne Pablo kadaya magtù-tùgud ka busid

³ Kitu inammánaw ku kikaw kane mawe yà ka Macedonia, ay nekagì kikaw kitun nga magyán ka pikam ka Efeso. Ay kagiyán ku manin kikaw kídì nga magyán ka ka Efeso. Ta senu makagiyánan mu daya tolay ya magtù-tùgud ka busid nga sur-súru. ⁴ Ikagim kaggída nga masápul la kaligpanán da ngin daya adadodit se daya gin-ginnápuwán na mepanggap kadatu man-mannákam da, se daya adu wa ngag-ngágan datun na mannákam da. Ata ittu yán ya panggayatán da nga magsuw-suwáy. Ay dayán na sur-súru ay áwan da mà kammala nga surbi kiya palánu ne Dios kadàtada, ta mammuwán ta dayán na palánu na gapu wala ki angngurug. ⁵ Yaanggap daya bil-bílin mi ay senu magpipinninya da. May màwa ngala yán nu kurug ya angngurug da ke Jesu-Cristo, ta napiya pe yin daya ur-uray da, ay se nadalus ya aglam-lammát da. ⁶ Ay atán da nga tolay nga nangigsán kadedi nga napiya nga gagángay, ay ya pà-pàgan da ngin ay daya áwan sur-surbi nga bàbànan. ⁷ Piyán da ya magtùgud kadatu lin-lintag ne Dios oray akkan da metar-tarusán kammala ngin nin daya kag-kagiyán da. Ay oray pe daya ipapílit da nga itùgud kadaya tolay, ay akkan da kurug ammu itar-tarusán.

⁸ Ay ammu tada mà nga datun na lin-lintag, ay napiya da. Ngamay masápul la mausár da kiya rabbang da nga keusarán kampela ngin nin. ⁹ Ay damdamman tada nga akkan daya namáru wa tolay ya makasápul kiya lintag, nu di daya tolay ya áwan ammatag kadaya lin-lintag se daya akkan na mangur-kurug, se daya akkan mamatag ke Dios, se daya maragbásul, ay se daya tolay nga mamáas kadaya mà-màwa nga pàgan ne Dios. Daya makasápul pe kiya lintag, ay daya mangirupát kadaya maganá kaggída, se daya pumatay, ¹⁰ ay se daya makidal-daládag se daya nagpáda nga lalláki wànu nagpáda nga babbay nga mangwa kiya kuwaan daya magatáwa. Para pe kadaya

maragkidnap ay se dada iláku nga para ka asassu, ay se para kadaya magbutabutal pe, se kadaya magsingán ka oray busid kammala ngin nin, ay se kadaya tolay ya mangwa kadaya akkan rumbang kiya napiya nga sur-súru.

¹¹ Ay ngámin dayán na sur-súru, ay gayát da kiya Napiya nga Dámag mepanggap ke Dios nga nangibon kiyà a mangiwar-waragáwag kiya Napiya nga Dámag, nga ittu ya mangipakammu kiya dáyaw ne Dios nga paggayatán daya agganggam tada.

Magiyáman ne Pablo kiya inagkallà ne Dios kaggína

¹² Ay magiyáman nà ke Jesu-Cristo wa Apu tada ta pinagturad nà, ta senu màwà daya ipàwa na kiyà ta ammu na nga ikurug ku peyang. Ay magiyáman nà pe ta piníli nà a magsirbi nga pangibàbànanan na ka mepanggap kaggína, ¹³ oray nu nadakè datu kinagkagi ku kaggína kitun, se pinal-pallà ku pe datu mangurug kaggína, ay se neruparupát kuda pe. Ngamay kinalakkán nà kam nge Dios gapu ta akkan ku ammu datu kuk-kuwaan ku kitun, áta akkan nà pikam ma mangurug kaggína. ¹⁴ Ay gapu kiya inagkallà pà-pànanang ne Apu kiyà, ay pinangurug nà ke Jesu-Cristo, ay se nà inulis. Ay túya piyán ku pe yin daya kasittolay ku.

¹⁵ Ay idi nga kagiyán ku ay kurug, ay túya kurugan din daya ngámin tolay; nga e Jesu-Cristo ay inumbet kídì kalawagán ni nga mangikappiya kadaya maragbásul ke Dios. Ay ammu nga iyà tu kadadásán kaggída kitun. ¹⁶ Ay ittu ya gapu na nga kinalakkán nà e Dios ta senu gapu kiyà nga adu bas-básul, ay mepassingan ne Jesu-Cristo ya kinaánus na tutu wala. Ay masingan pe daya noray mayát ta mangurug kaggína nga mayát mabiyág ka áwan panda, yán na kinaánus na pànanang. ¹⁷ Ay túya day-dayáwan tada nge Dios nga ári tada, ta ya angngituráy na ay áwan na panda. Sibbibiyág peyang may akkan tada nga masingan. Aggína ya sissa nga Dios. Ay day-dayáwan tada peyang ngin ka áwan panda! Amen.

¹⁸ Ay ikaw Timoteo nga an-anà ku, ay ipiyár ku kikaw dedi ya bil-bílin ku. Kappiyánam ya mangigdù kiya angngurug tada. Damdamman tu kinagi datu pangmanàman daya mangurug mepanggap kikaw. Surútam ngala datun ta senu akkan ka maábà kiya agsirbi mu ke Dios. ¹⁹ Ay túya paligdaam ya angngurug mu se kappiyánam ya magur-uray. Ta atán da tolay ya áwan ya angngurug da ngin, áta oray nu ammu da nga nadakè, ay kuwaan da ngala nga kuwaan. ²⁰ Daya ummán kiyán ay de Himeneo se Alej-

andro. Nepalúbus kuda ngala ke Sairu, ta senu mapar-parigátan da, ay díkod mà mud da ya akkan mang-irupat ke Dios sin.

Ya masápul la kuwaan daya magguurnung nga magday-dáyaw ke Dios

2 Ay ya munna lugud nga kagiyán ku, ay masápul la ikar-karárag nu daya ngámin toláy. Ikar-karárag nu, nga idde kuma ne Dios ngámin daya masápul nu, se ikarárag nu pe daya duddúma, nga kalakkán ne Dios da pe. Ay masápul la magiyáman tada ke Dios gapu kiya isisseng na kadátada ngámin. ² Ikarárag nu pe daya kangatuwán na agturáy kiya íli nu se daya duddúma nga agtuturáy, ta senu áwan riribù naya kabiy-biyág tada, ay se atán waya tada nga magdáyaw ke Dios. Ay díkod pàgan ditta daya toláy. ³ Ay napiya yán na kuwaan, ay se pàgan ne Dios nga marammiyág.

⁴ Ata piyán na nu ngámin toláy, ay ammuwán da ya kurug mepanggap ke Jesu-Cristo, ta piyán na nga biyágan ngámin toláy. ⁵ Ta sissa ya Dios, ay sissa pe ya panguniyan tada nga toláy ke Dios, nga ittu we Jesu-Cristo nga nagbiyág nga toláy. ⁶ Nepalúbus na ya baggi na kampela ngin na mibli nga mebasu gapu kadaya bas-básul tada. Tú idi ya mangipakammu kiya oras nga piyán ne Dios kampela ngin nin nga piyán na kurug biyágan daya ngámin toláy. ⁷ Ay ittu pe ya gapu naya nammíli ne Dios kiyà nga ibon na nga mangi-bàbànan kiya kurug panggap kaggína, se magtùgud pe kadaya akkan na Judyu, ta senu mangurug da pe ke Jesu-Cristo. Akkan ku butal idi ta kurug dedi ya kagiy-an ku.

⁸ Ay oray kawà naya pagguurnúngán daya mangurug nga magdáyaw ke Dios, ay piyán ku nga daya lalláki nga napikkilan na mangurug se áwan lúsawan se kasáwad kadaya kasittolay da daya magkarárag.

⁹ Ay ya piyán ku kadaya babbay ya mangurug, ay an-annungan da din nala ya agkawakawas da se akkan da din na palotanán ya magarmat kadaya panda ngala nga ikkaarmat da. An-annungan da ngala ya aggarmat da. ¹⁰ Ngamay ipassingan da din nala ya angngurug da kadaya napiya nga kuk-kuwaan da.

¹¹ Ay kiya panagguurnung nu wa magdáyaw ke Dios, ay maging-inggap se magtal-talagina din nala daya babbay, ay se magtul-tulù da din nala. ¹² Akkan ku piyán nga daya babbay ya magtùgud kadaya lalláki onu mangituráy kaggída. Masápul la maginggap da ngala. ¹³ Ata nunna mà nga naparsuwa nge Adan ay se la nga e Eva. ¹⁴ Ay akkan pe wayya nga tu Adan tu neparò, nu di itu babay tu neparò. Ay ittu tu nakàwa ka nagbasúlán na ke Dios. ¹⁵ Ay túya parigátan ne Dios daya babbay kiya agganà da. Ngamay biyágan nada nu akkan da magbásul lin se akkan da nga igsán ya angngurug da kaggína, se magdínang da pe, ay se maraminya da kadaya kasittolay da.

Daya mabalin na mangiapu kiya kapilya

3 Kurug tu nán da, nga ya toláy ya maminya nga mangiapu ki kapilya ay napiya pà nang yán, áta napatag yán na ubra. ² Ngamay ya mangiapu ki kapilya, ay masápul la áwan na makag-kagi kaggína nga nadakè. Masápul la sissa ya atáwa na. Ay masápul pe nga maannadán na ya uray na, se ammu na nga lam-lamtan ya napiya. Ay masápul pe ya akkan na umagáwa, ay se mabaal na ya magtùgud, ay se ikaliyaw pe da toláy. ³ Akkan pe ya maging-inglaw, ay se akkan pe ya nalà-lapat ta malúsaw, nu di napak-umbaba kuma se akkan kuma pe nga makisaw-sáwad, ay se akkan kuma nga magipirà. ⁴ Ay masápul la napiya pe ya angngiturung na kadaya akkobung na. Ikurug se ikaliyaw kuma peyang pe daya annánà na. ⁵ Ata nu akkan na nga meturung daya akkobung na, ay mapaanna lugud ya angngiturung na kadaya kapáda na nga mangurug ke Dios.

⁶ Ay ya isa pe, ay masápul la akkan na apangngurug. Ata nu apangngurug, ay get tala nu magpas-pasindáyaw kiya katutolay na, ay panísan ne Dios nga ummán kitu kinuwa na ke Sairu. ⁷ Masápul la rispitaran pe daya akkan mangurug ke Dios, ta senu áwan na nga pakalib-libkán, ay díkod akkan meparò kiya nadakè nga ittu ya piyán ne Sairu nga màwa kaggína.

Daya mabalin na kaseng naya mangiapu kiya kapilya

⁸ Ay ummán pe kadaya kaseng daya mangiapu kiya kapilya. Masápul pe ya ikaliyaw daya toláy da, se akkan da nga maglib-libà. Akkan da kuma pe ya maging-inglaw se akkan da nga magipirà. ⁹ Kurugan da din pà nang daya nepakammu ne Dios kadátada ngin mepanggap ke Jesu-Cristo, nga áwan aggad-gadduwa naya uray da. ¹⁰ Masápul la si-siiman muda pikam. Ay nu áwan mu wa tugiban kaggída, ay tú yanin, alà muda nga sumeng.

¹¹ Ay páda na pe kadaya attáwa da. Masápul pe ya ikaliyaw daya toláy da se maannadán da pe ya uray da, ay se akkan da din pe ya mamad-padakè. Ay mapiyár da din pe kiya ngámin.

¹² Ay daya kaseng naya apu kiya kapilya, ay masápul la sissa ya atáwa da. Ay masápul la napiya pe ya angngiturung da kadaya annánà da se daya akkobung da.

¹³ Ay daya napiya nga agsírbiyáwa wa kaseng naya apu ki kapilya ay mepatag da. Ay túya akkan da nga min-induwán na mangagi kiya angngurug da ke Jesu-Cristo kadaya duddúma.

Ya napatag pà nang nga nepakammu ne Dios

¹⁴ Namnamáan ku ya akangngay ku nga maggagáyám kikaw Timoteo, ngamay ikagi ku wala dedi ya bílin ku kid súrát ku wi, ta senu ¹⁵ oray nu tura ngà ala nga matàtà kiya ilalbet ku, ay ammu nu win nu wà ummán naya akibul-bulun nu kadaya páda nu wa mangurug ke Dios. Dátada nga toláy naya sibbiyág nga Dios ya nangipakammuwán na kiya kurug ga sur-

súru mepanggap kaggína, ay túya rabbang tada ya mangisúru se mangigdù kídì ya nepiyár na kadàtada. ¹⁶ Ammu tada nga kurug ga napatag pà nang ya nepakammu na kadàtada nga ittu ya kur-kurugan tada:

Neanà a tolay ya Cristo. Nepakammu tutu wala naya Ispiritu ne Dios kadàtada, ay nasingan pe datu anghel. Nebàbànán kadaya ngámin tolay kid kalawagán ya mepanggap kaggína, ay adu daya tolay ya nangurug kaggína, ay nálà kammin ka lán git nga mepangituráy ke Dios.

Ya mepanggap kadaya magtùgud ka busid

4 Ay nepakammu tutu wala naya Ispiritu ne Dios nga nu isa ngalgaw, ay atán da ngin na mangig-sán kadaya angngurug da, ay ittu da la piyán nin kurugan daya magbus-busid nga an-anítu se daya nasà-sairuwán na sur-súru. ² Ittu ya itù-tùgud daya mangial-alílaw wa tolay, nga ya uray da ay árig natay yin. ³ Ay dayán na tolay, ay nán da nga meallang kadaya mangurug ya mangatáwa. Ay atán da pe daya ipà naw da nga akakkanan. May ngámin na akakkanan na kinuwa ne Dios, ay mabalin kanan daya mangurug kaggína nga makammu kiya kurug mepanggap ke Jesu-Cristo, nu mabalin da magkarárag nga magiyáman kaggína. ⁴ Ata ngámin na kinuwa ne Dios, ay áwan nadakè. Awan tada nga kaddiyán na akakkanan basta magiyáman tada kaggína. ⁵ Ata ya bàbànán ne Dios se ya karárag tada ya mamagbalin kadaya akakkanan ka nadalus da ke Dios.

Ya mepanggap kadaya namáru wa magsirbi ke Dios

⁶ Ay lugud, itùgud mu dedi kadaya wawwági kannán. Ay díkod mepakammu nga namáru ka nga bobonan ne Jesu-Cristo, ay se mepakammu pe nga nammuwán mu pà nang ngin se sur-surútam pe daya napiya nga sur-súru mepanggap kiya angngurug tada ke Dios nga ittu ya sur-surútan mu win oray kitun kam. ⁷ Akkan ka nga mear-arát nga mepagbàbànán kadaya áwan sur-surbi nga bàbànán, áta áwan na surbi dayán ke Dios. May magpin-penám ka nga mangwa kadaya mà-màwa nga piyán ne Dios. ⁸ Ya ammas-pabílag ta kiya baggi ta ay pagkapiyaán naya baggi ta kurug. Ngamay napi-piya kammin pe nu mapenám ta nga mangwa kadaya piyán ne Dios, áta magun-gunaán ta kídì yin na biyág, ay se oray pe kiya biyág ga áwan panda.

⁹ Kurug idi nga kagiyan ku kikaw, ay túya kurugan din pe daya tolay. ¹⁰ Ay gapu ta e Dios peyang ya namnamáan tada nga mangalà kadàtada, ay túya magpaggus tada nga magubra. Aggína ya mamiyág kadaya ngámin tolay, tàwán kam kadaya ngámin mangurug. ¹¹ Tu dedi daya ibílin mu se isúrum kadaya pádam nga mangurug kannán.

¹² Magin-innád ka, ta senu oray nu nabbing ka pikam, ay akkan daka irupat. Ngamay pasingannám daya mangurug kannán ka pagtaldán da, kiya aggun-únim, se kiya akibul-bulun mu kadaya duddúma nga

tolay, ay oray pe kiya amminyám kadaya kasittolay mu se iya angngikurug mu ke Dios, se kiya nadalus nga kabiy-biyág mu. ¹³ Ki di pikam ma ilalbet, ay ibásam peyang ya bàbànán ne Dios kadaya kabbulun mu kannán. Ilaw-lawág mu pe kaggída ya sarut naya basáan mu, ay se tùgúdán muda pe ka mepanggap kadaya basáam. ¹⁴ Akkam ilingling ya nepiyár ne Dios kikaw wa turáy mu, nga nepakammu datu pangmanàman kiya kapilya kane iparotun da kikaw datu íma da.

¹⁵ Ay ngámin dedi nga kag-kagiyan ku kikaw, ay ittu dedi kuma peyang daya damdammam. Ay kuwaan muda peyang pe ta senu mepasingan kadaya ngámin tolay ya ammal-pálim peyang kadaya gagángay mu. ¹⁶ Magannád ka peyang ta get nu masábag ka kadaya isur-súrum se kadaya kuk-kuwaam. Akkan mu kaligpanán yán ta senu sangapáda kayu wa alà ne Dios se daya tù-tùgúdán mu wa mangikurug kikaw.

Ya masápul la kuwaan tada kadaya páda tada nga mangurug

5 Akkam al-alngán daya nanákam may ikaw nga lalláki. Ngamay kagiyanam da nga ummán ka amám. Ay nu daya nabbing nga lalláki, ay tul-tuld-uwám da nga ummán ka wawwágim. ² Ay páda na pe kadaya nanámán na babbay, ay ibílang muda pe ka inám. Ay ummán pe kadaya nabbing nga babbay, ibílang muda tutu wala pe ka wawwágim.

³ Tagasinnám daya bubbúkid da babbay nga áwan na akkobung. ⁴ Ngamay nu ya isa nga búkid da babay, ay atán da nga annánà na onu apúku na, ay rabbang na nga aggída ya mangobung kaggína. Ata ittu yán ya rabbang da nga kuwaan, ta mangurug da lugud. Masápul la magsubálit da kadaya mannákam da, ta ittu yán ya piyán ne Dios. ⁵ Ay ya búkid da babay nga áwan tutu wala ya sumeng kaggína, ay e Dios sala ya namnamáan na nga sumeng. Magkar-karárag ga makiseng ke Dios ki inalgaw se ginnabi. ⁶ Ngamay ya búkid da babay ya ittu na peyang lam-lamtan ya paggan-ganásan na, ay bílang natay yin oray nu atán kam ki biyág. ⁷ Ikagim pe kannán dedi ya bil-bílin ku ta senu áwan nadakè a kag-kagiyan daya tolay panggag kaggída nga bubbúkid da babbay se kadaya pan-pane da. ⁸ Ata daya maddi magtarakan kadaya pan-pane da, tàwán kam kadaya akkobung da, ay áwan surbi yin tu angngurug da ke Dios, ay natù-turù da ngin may daya akkan mangurug ke Dios.

⁹ Ay daya bubbúkid da babbay nga masápul melista, ay daya magdagun ka annam púlu onu nasurù, ay se sissa ya neatawán da. ¹⁰ Ay se masápul la pàgan pe daya tolay gapu kadaya kuk-kuwaan na, ay se napiya pe ya nangngiturung na kadaya annánà na. Akkan pe ya umagáwa, ay se nindù pe kadaya mangurug ke Dios, ay se akkan natagàna nga sumeng kadaya nakal-allà. Ay napiya din pe da asikkuwaan na peyang.

¹¹ Ay akkam iráman kiya lista daya nabbing nga búkid da babbay ta get nu tura da la manin magasikkatáwa ay paglikudán da ngin ne Jesu-Cristo.

¹² Ay díkod mapabásul da ta naglikudán da ngin tu nunna nga nekari da. ¹³ Akkan nala tittu dayán, ta get nu áwan da pe yin kuk-kuwaan ta pabegan da ya magibabalay ya maggagáyám. Akkan nala tittu dayán ta get nu makiram-ráman da pe kiya biy-biyág daya duddúma se da pe ya makasam-samemet. ¹⁴ Ay túya napi-piya nu mangatáwa ngala ngin daya nabbing nga bubbúkid da babbay ta senu magtagibalay da, ay matarakan da daya annánà da kampela ngin nin. Ay díkod áwan tada nga kakag-kagiyánan kadaya kumag-kagúra kadátada. ¹⁵ Ata adu win kadaya bubbúkid da babbay ya nangigsán kiya angnurug da, ay e Sairu win ya sur-surútan da.

¹⁶ Ay daya mangurug ga atán kukobung nga búkid da babay, ay taránan da din nala ngin, ta senu dakayu wa mangurug ay akkan kayu wa maparigátan pánang. Ay díkod masengán nu kurug daya bubbúkid da babbay ya áwan tutu wala nga kukobung se áwan na sumeng kaggída.

Ya masápul la kuwaan tada kadaya napiya nga angn-giapu

¹⁷ Ay daya ap-apu ki kapilya, nga napiya ya angn-giapu da, ay rabbang na nga maparnonán ya suwildu da. Tàwán kam kadaya nagagat magbàbànan se magtù-tùgud. ¹⁸ Ata nán natu nesúrat ta bàbànan ne Dios nga, "Akkam pusutan ya bugung naya bákam ma pagubraam," † nán na. Ay se nán na pe nga, "Daya magubra ay masápul da ya matangdánan," nán na.

¹⁹ Ay akkam kur-kurugan ya nadakè a pipilit kiya mangiapu kiya kapilya, nu áwan duwa onu tallu wa makasistígu. ²⁰ Ay daya mangiapu wa akkan makusap kadaya nadakè a kuk-kuwaan da, ay al-alngán muda kiya àráng daya tolay ta senu magansing daya duddúma.

²¹ Damdammam Timoteo, nga ammu ne Dios se Jesu-Cristo se daya piníli na nga anghel na idi ya ammílin ku kikaw. Ay kurugam dedi ngámin. Ay áwan mu din na idúma nga tolay kiya angnikurug mu kadedi ya bil-bílin ku oray iinna. ²² Ay akkan ka nga maglagaw wa mangalà ka pangiapuwam kiya kapilya. Ta senu akkan ka nga metangapagbásul kaggída kadaya nadakè a kuk-kuwaan da. Masápul la uma-dayyu ka kadaya pagbasúlám.

²³ Ay akkan pe tittu ya danum ya inumam, ngamay uminum ka pe ka bitti a bási ta ittu ya masápul mu gapu kiya sinay mu se iya tak-takitam peyang.

²⁴ Daya duddúma, ay melalásin ya básul da, ay díkod mammuwán nala ngin na mapabásul da nu isa ngalgaw. Ngamay atán daya nasirù pikam daya básul da, ngamay mepakammu da mà nu isa ngalgaw. ²⁵ Ay páda na pe kadaya napiya nga kuk-kuwaan daya tolay. Atán daya malalásin nala, ay atán pe daya nasirù. Ngamay daya nasirù ay mepakammu da pe nu isa ngalgaw.

† *Ya nepagangay nga agaggi da ka trigo onu ammay kattoni giyán Timoteo, ay padam-dam-án da ki báka datu ginápas. Ay nu duddúma ay mangán tu báka kitu dam-dam-án na.*

⁶ Ay daya asassu wa mangurug, ay masápul la narispitár da tutu wala kadaya apu da, ta senu áwan kag-kagiyán daya duddúma nga nadakè mepanggap ke Dios, ay senu akkan da pe paásan ya isur-súru tada. ² Ay daya asassu wa mangurug ya apu da, ay akkan din na màsayán ya angrispitár da kadaya apu da gapu ta magwagi da ki angnurug, nu di da kuma nga kappiyánan ya agsirbi da, áta páda da nga mangurug lugud pe nga pàgan pe ne Dios.

Ya busid da sur-súru se iya kurug ga kinabànéng

Ipakammum kaggída nga tú dedi daya masápul la kuwaan da. ³ Ay nu atán daya magtùgud ka mepasabantà kiya sur-súru ne Jesu-Cristo wa Apu tada, ay se mepasabantà pe kadaya napiya nga sur-súru mepanggap kiya kur-kurugan tada, ⁴ ay magpas-pasindáyaw da, ay se áwan da kurug ammu. Pà-pàgan da ya makipal-palagmán se makisaw-sáwad mepanggap pala ki úni nga magina da. Ay ittu ya panggayatán da nga magasiásil se magkikegut, ay se magpipinnadakè. Ay nadakè ya lam-lammat naya isa kiya isa kaggída ngin. ⁵ Ay díkod magsasáwad da peyang ngin. Ay dayán na tolay, ay áwan da ur-uray, ay akkan da maawátan nin ya kurug mepanggap kiya kur-kurugan tada. Dalínán da nu pagbànéngan ta ya mangurug.

⁶ Ay kurug ga ummán ka nabànéng daya mangurug nga anayan da se anggammán da ngala ya atán kaggída ngin. ⁷ Ta kitu nekeanà tada, ay áwan tada netúgutúgut, ay áwan ta pe ya metúgut nu matay ta. ⁸ Ay lugud nu atán nala nga kanan ta se paglúpus ta, ay paganggammán tada ngala yanin. ⁹ Ngamay daya tolay nga tú da la nga lam-lamtan ya pagbànéngan da, ay nalà-lapat da meparò. Maayúyut da kadaya áwan sur-surbi se makaddadál nga ar-arapáap da. Ay ittu ya mangirurum kaggída kiya pakadadálán da ka áwan panda. ¹⁰ Ata ya agtalikágum ta kiya pirà, ay ittu yán ya paggayatán ngámin daya nagbal-baláki nga kinadakè. Ay atán daya naglikud din kiya angnurug da gapu kiya agtal-talikágum da kiya pirà. Ay dedi ya tolay, ay adu ya pagpanakitán daya ur-uray da kidi yin.

Ya bílin ne Pablo ke Timoteo

¹¹ Ngamay ikaw Timoteo, ay adayyuwám dayán na mà-màwa. Dayán nala nga napiya se daya pà-pàgan ne Dios din daya kuwaam. Kaligdaam ya angnurug mu ke Jesu-Cristo se piyám daya kasittolay mu. Iturad mu wala daya kapar-parigátan mu gapu ke Dios, ay se nindù ka din nala kadaya pádam ma mangurug. Tú dayán daya masápul la kuwaan mu ta e Dios ya sir-sir-biyán mu. ¹² Kuwaan mu ya kabailán mu kiya angnurug mu. Ya biyág ga áwan panda ya gamgam-gáman mu, ta ittu yán ya nangayabán ne Dios kikaw. Ay nepakammu mu pe yin na mangurug ka ke Jesu-Cristo kiya pagmar-marngán daya adu wa mangurug. ¹³ E Dios nga ittu ya naggayatán ngámin biyág daya mag-biyág, se Jesu-Cristo wa sittuturad da nangipudnu kitu

àráng ne Poncio Pilato ki kurug mepanggap ke Dios, ya makammu kídi ya ammílin ku kikaw. ¹⁴ Kappiyánam ma ikurug daya ngámin na bil-bílin kikaw, ta senu áwan mepabásul kikaw, se áwan da makagi nga nadakè panggap kadayán na bil-bílin. Kurugan mu dayán peyang panda kiya ilalbet kammin ne Jesu-Cristo wa Apu tada.

¹⁵ Ay umbet kiya oras nga nìdang kampela ngin nin ne Dios nga kadayáwan. Aggína ya sissa nga katurayán kiya ngámin. Aggína ya Ari ngámin daya à-ári se Apu daya ngámin na à-apu. ¹⁶ Aggína ngala ya akkan mataatay. Mag-agyán kiya nawada tutu wala nga giyán nga akkan maadanniyánan. Ay áwan pikam ma tolai ya nakasingan kaggína, ay áwan ya makasingan kaggína oray inna. Aggína ngala ya day-dayáwan tada. Ay áwan panda naya kinaturáy na. Amen!

¹⁷ Kagiyanam, daya nabànáng nga akkan da din na pagtalga se pagpasindáyaw daya kinabànáng da, ta

ngámin dayán, ay akkan da magnanáyun. E Dios sala ya masápul la namnamáan da, ta aggína ya makidde kadaya ngámin na pagangammán tada. Ay naparon kiya angngidde na. ¹⁸ Ikagim kaggída nga napiya din peyang daya kuk-kuwaan da, nga ittu kuma ya pagbà-nángán da. Akkan da din na natagàna, nu di da kuma sissasagána nga mangidde kadaya makasápul. ¹⁹ Ay díkod atán ka lángit tin ya mabalin da nga pamaddug nu kuwa. Ay middán da pe ka biyág nga áwan panda nga ittu ya kapiyán na biyág.

²⁰ Tarànam, Timoteo, ya nepiyár ne Dios kikaw. Akkan ka nga umatangya kadaya áwan sur-surbi nga bàbànan, se kadaya ammil-pilosupu daya magmas-masírib nga akkan kammala kurug ya sírib da ngin. ²¹ Ay adu tolai yin na magmas-masírib nga ummán kadayán, ay neal-aliwagwag da ngin kiya angngurug da ke Jesu-Cristo.

E Dios kuma ya magkallà kadakayu.

2 Timoteo

1 Iyà e Pablo wa piníli ne Dios ka apostol ne Jesu-Cristo, nga mangibàbànán ka mepanggap kiya nekar-kari ne Dios nga ammiyág na ka áwan panda kadaya ngámin na mangurug ke Jesu-Cristo.

² Súrát ku manin idi kikaw Timoteo wa bílang nga ananà ku wa pà-pàgan ku.

E Dios nga Ama tada se Jesu-Cristo wa Apu tada din nala ya sumeng se magkallà kikaw se mangap-kappiya ki ur-uray mu.

Ya angngipadamdam ne Pablo ke Timoteo kiya nepiyár ne Dios kaggína

³ Ki inalgaw se ginnabi nga agkarárag ku, ay ikarárag taka peyang pe. Ay magiyáman nà peyang ke Dios. Aggína ya day-dayáwan ku. Ay áwan ku sabáli panggap ki agday-dáyaw ku kaggína nga ummán kitu nagdáyaw datu mannákam ku. ⁴ Madamdám ku tu nesasangit mu kitu inammánaw ku kikaw, ay túya piyán ku tutu wala nu masingan taka senu maganggam mà pànanang. ⁵ Ay madamdám ku pe ya kurug ga angngurug mu ke Jesus, nga ummán kitu angngurug natu ukò mu wa Loida se e Eunice nga ina mu. Ammù a pàda natu angngurug da ya angngurug mu win. ⁶ Ay túya ipadamdam ku kikaw nga usaran mu peyang tu kababalin na nidde ne Dios kikaw kitu inangngiparotun ku kitu ímà kitu úlum ma nangikarárag kikaw. ⁷ Ata akkan na nidde ne Dios ya Ispiritu na senu magtal-talaw ta, nu di na nidde ta senu nabílag ta ki angngurug ta, se magturad ta, se piyán ta pe ya kasittolay ta, ay senu meturayán ta pe ya baggi ta.

⁸ Ay akkam kipattán lugud ya mangagi kadaya tolay nga kurugam me Jesus nga Apu tada. Akkan nà pe kipattán na atán kid agba-balúdán ni gapu kiya angngikurug ku kaggína. Nu di ka kuma nga sissasagána nga magrígát gapu kiya angngibàbànán mu kiya mepanggap ke Jesu-Cristo nga ummán kiyà. E Dios ya mangidde kiya kabailán mu nga mangiturad kadayán. ⁹ Aggína ya mangilísi kadàtada kiya pakapanísán tada, se aggína pe ya namagbalin kadàtada ka tolay na nga akkan na maragbásul lin. Ay kinuwa na yán akkan gapu kadaya kinuwa tada nga napiya, nu di gapu ta ittu ya piyán na, se gapu kiya abay pànanang nga agkallà na kadàtada. Ay oray kitu akkan pikam ma nàwa idi ya kalawagán, ay linam-lammat na ngin na ibon ne Jesu-Cristo, nga matay gapu kadaya bas-básul tada, ka angngipassingan na kiyán na agkallà na tutu wala kadàtada. ¹⁰ Ngamay nepakammu kídì yin tu palánu na kitun kam kane peaná a tolay ye Jesu-Cristo

nga marammiyág kadàtada. Inábà na ya kinaturáy naya pannakatay. Ay aggína ya mamiyág kadàtada ka áwan panda, nga ittu tu nepakammu na kitu nangngibàbànán na kitu Napiya nga Dámag.

¹¹ Ay piníli nà e Dios nga apostol nga pangibàbànánan na kídì ya Napiya nga Dámag mepanggap ke Jesu-Cristo se magtù-tùgud pe. ¹² Ay ittu ya gapu dedi nga kapar-parigátan ku. Ngamay akkan nà wayya mìpat. Ata ammù nga mannakabalin ya kinurug ku, ay ammù pe nga aggína ya magtag-tagasíngan kiyà kiya angwà kadaya ipàwa na nga nepiyár na kiyà panda kiya ilalbet na kammin na mangukum.

¹³ Pagtaldám datu napiya nga sur-súru nga nagì-gìna mu kiyà mepanggap kiya angngurug tada ke Jesu-Cristo. Akkam igsán ya angngurug mu, ay se piyám daya kasittolay mu, ta ittu yán ya masápul la kuwaan tada nga mangurug ke Jesu-Cristo. ¹⁴ Ay igdù mu ya Napiya nga Dámag ga nepiyár ne Dios kikaw, ay sengán naka ya Ispiritu ne Dios nga atán kadàtada.

¹⁵ Ay ammum mà in nga kaaduwán kadatu mangurug ke Jesus ka Asia meráman de Figelo se Hermogenes, ay piniddudoray dà in.

¹⁶ Ngamay akkan kade Onesiforu. Ata nasansán nà a pà-paanggamman. Akkan nà kipattán kiya nekebalud ku wi. Ay túya ikar-karárag ku nga kalakkán ne Dios da din na tangabalay. ¹⁷ Ay kane makalbet kanedi Roma, ay sinap-sápul nà tutu wala, panda kitu nakasmà na kiyà. ¹⁸ Ay oray kitu kowad ku pe ka Efeso, ay ammum mà pànanang datu adu nga neseseseng na kiyà. Ay ittu ya ikarárag ku nga kalakkán ne Apu kuma kiya algaw wa angngukum na.

Ya namáru wa suldádu ne Jesu-Cristo

2 Ay lugud, ikaw nga an-anà ku, pagbagkaddam mala ya uray mu gapu kiya agkallà ne Dios gapu ki angngurug mu ke Jesu-Cristo. ² Ay ngámin datu nagì-gìnam nga netù-tùgud ku win nga nagìna pe yin daya adu wa tolay, ay itùgud muda pe kadaya mapiyár ra tolay, ta senu aggída pe yin ya mangitùgud kadaya duddúma.

³ Iturad mu ya magrígát gapu ke Jesu-Cristo, áta túyán ya masápul la kuwaan naya namáru wa suldádu na, nga ittu ya árig mu. ⁴ Ya suldádu, ay masápul la tittu ya mepanggap kiya kinasuldádu na ya lam-lamtan na, ta senu pà-pàgan naya makin-suldádu kaggína. Akkan na nga ittu lam-lamtan ya mepanggap kiya biy-biyág daya akkan na suldádu. ⁵ Ay meárig ta pe kiya makikuntes ki tagtág kiya agsirbi ta ke Jesus. Akkan

makapangábà ya makikuntes nu akkan na nga surút-an ngámin daya lintag ga ipasúrut da kaggína. ⁶ Ay ummán pe kiya maragtálun na magpaggus nga magkuwa kiya tálun na. Gángay nga aggína ya makin-kuwa kiya maápit na kiya tálun na. ⁷ Lam-lamtan mu dedi ya kag-kagiyan ku kikaw, ay e Dios ya mangidde ka pannakaáwat mu ta senu mesarutám da ngámin.

⁸ Dam-damdammam nga e Jesu-Cristo wa gakagaka natu David, ay linumtu kammin. Ittu yán ya Napiya nga Dámag nga ibàbànan ku. ⁹ Ittu pe yán ya gapu na nga mapar-parigátan nà. Atán nà kídì ya sikkakadena nga ummán ka nadakè a tolay. Ngamay oray yala ta ya bàbànan ne Dios, ay akkan mà wayya mekadena. ¹⁰ Ay díkod, iturdán ku wala ngámin dedi ya kapar-parigát-an, ta senu mabiyág pe ne Jesu-Cristo ka áwan panda daya píli ne Dios nga tolay na. Ay mapadayáwan da pe ka áwan panda. ¹¹ Ay kurug idi ya nán da nga, nu nentangatay tada kaggína, ay mepagbiyág tada pe kaggína. ¹² Ay nu meturdán tada ya magrig-rígát, ay mepangituráy tada kaggína. Ay nu ituláyaw tada, ay ituláyaw nitta pe. ¹³ Ngamay oray nu mippà ya angngurug tada kaggína, ay manamnàma kammala ya kari na, áta akkan na maulis ya gangay na.

Ya agtaron tada kiya sur-súru wa lùsawan ne Dios

¹⁴ Ipadamdám mu idi kadaya mangurug kannán. Ay kagiyanam da ki àràng ne Dios, nga akkan da makipal-palagmán ka panggap kiya úni yala, áta áwan sur-sur-bi dayán. Mangdadál lala kiya angngurug daya maggigina. ¹⁵ Kuwaam ya mabaal mu, ta senu pà-pàgan naka nge Dios. Kappiyánam nga itùgud ya bàbànan na mepanggap ke Jesu-Cristo, ta senu áwan mu keappattán kadaya ubraám nga ipàwa na kikaw. ¹⁶ Akkan ka nga mepagar-arát ta mepagbàbànan kadaya bàbànan na lùsawan ne Dios, áta ittu yán ya manakidakè kadaya tolay. ¹⁷ Ya ummán kadayán na sur-súru, ay meárig kadaya sadúra kiya lublub ba umaraarà. Daya duwa nga magtù-tùgud kadayán, ay de Himeneo se Fileto. ¹⁸ Akkan da ngin na sur-surútan ya kurug ga sur-súru. Nán da nga ya ilaltu daya natay ay nabalín nin. Piyán da dadàlan ya angngurug daya duddúma. ¹⁹ Ngamay e Dios ya mamaligda ki angngurug tada, ta senu meárig tada kiya abay pànanang nga batu wa akkan tutu wala makínin, nga nasurátan ka nán na kídì, “Ammu ne Dios ngámin daya kurug ga tolay na,” nán na, se “Nu iinna ya manguna nga e Jesu-Cristo ya Apu na, ay igsán na daya nadakè a kuk-kuwaan na,” nán na.

²⁰ Ay kiya abay ya balay, ay adu baláki daya aruminta nga atán kiya unag na. Atán da nga nàwa ka balitù se daya nakangin-ngína nga ittu daya mausár nu atán da naturáy ya sangaili da. May atán da pe daya ur-úray ya aruminta nga nàwa ka káyu wala se daya nàwa ka lusà a ummán kadaya bángga, nga ittu daya mausár kadaya akkan napatag ga mà-màwa. ²¹ Ay tú dayán daya kearígán tada nga mangurug. Ngámin daya mangigsán kadaya ngámin nadakè a kuk-kuwaan da, ay meárig da kiya aruminta nga pà-pàgan naya makin-kuwa. Ay

oray nágan na nga oras, ay mabalin nada nga usarán kadaya napatag ga asikkuwaan na.

²² Ay túya akkan ka nga umat-atangya kadaya nadakè a kuk-kuwaan daya babbágu. Ya magmar-máru wala ya kuwaam, ay se kaligdaam ya angngurug mu, ay piyám daya kasittolay mu se kappiyánam mala ya ur-uray mu. Kuwaam dayán, áta tú dayán daya masápul la kuwaan daya kurug ga mangurug nga maki-ápu ke Apu. ²³ Akkan ka pe ya mear-arát ta makipal-palagmán kadaya áwan sur-surbi se áwan sar-sarut nga bàbànan, áta ammum mà in na sáwad dala ya pagang-angayán dayán. ²⁴ Ata ya bobonan ne Dios, ay akkan makisaw-sáwad, nu di masápul la namáru kadaya ngámin tolay se nasírib se naánus nga magtùgud. ²⁵ Akkan pe makà-kàrungat nga magtuldu kadaya kumag-kagúra kadàtada, ta get nu pakappoliyan ne Dios da, ay mammuwán da ya kurug. ²⁶ Ay díkod nu mapagmut da ya uray da, ay mataláwan da ngin ya árig kàrung ne Sairu, nga ittu ya nangitur-turáy kaggída se nekur-kurug da.

Ya kuk-kuwaan daya tolay kiya kamuddiyánan na algaw

3 Ay dam-damdammam idi, nga kiya kamuddiyánan na al-algaw, ay atán daya pakarig-rigátan tada. ² Ata daya tolay, ay ittu da la nga pà-pàgan kampela ngin nin daya baggibaggi da, se daya pir-pirà pe ya pà-pàgan da. Managpas-pasindáyaw da se manammáas da ngin, ay se mangirupat da pe yin. Akkan da ikur-kurug pe yin daya mannákam da se akkan da ammu pe yin ya magsubálit kiya napiya. Ay áwan da pe yin na akadamdam ke Dios. ³ Awan da ngin na pagan-anu kadaya kasittolay da se áwan da agkallà pe yin, ay mamad-padakè da pe, ay se kuwaan da ngala pe ya madamdám da nga kelugán naya baggi da. Narungat da pe yin se lùsawan da ya napiya. ⁴ Managtuláyaw da kadaya opun da, ay se akkan da ammu lam-lamtan ya pagtungpálan daya kuk-kuwaan da. Nakasig-sigúru da pe, ay se idilig da ngin ya ammatag da ke Dios kiya ammatag da kadaya paggan-ganásan da kídì kalawagán ni. ⁵ Dayán na tolay, ay kuwaan da pe daya kuk-kuwaan daya mangurug, ngamay akkan da kammala pà-pàgan nin túya áwan da kaul-ulissan. Adayyuwám dayán!

⁶ Atán daya ummán kadayán na tolay ya mapalnà kadaya babbabalay gapu kadaya angngas-kasaba da kadaya babbay nga mariribù ya uray da, gapu kadaya adu wa bas-básul da. Ay dayán na babbay, ay nalà-lapat da nga meal-alílaw gapu kadaya nagbal-baláki nga pagray-rayuwán da. ⁷ Kurugan da ngámin daya magtùgud kaggída, ngamay akkan da mà kammala ngin nin mammuwán ya kurug. ⁸ Ay dedi ya tolay ay áwan napiya kiya ur-uray da, se busid ya angngurug da. Kaguráan da ya Napiya nga Dámag. Ummán da kade Janes se Jambres nga kumag-kagúra kitu Moses kitun. ⁹ May áwan da nga pagung-ungdáran dayán nu kuwa, áta mepakammu win kadaya ngámin tolay tu

kinadakè da, nga ummán kitu nàwa kade Janes se Jambres kitun.

Ya pamaddug tada kadaya magtùgud ka busid

¹⁰ Ay ikaw Timoteo, ay nammuwán mu pà nang ngin datu nesur-súrù, ay se oray pe ya gangay ku se panggap ku ki biyág ku. Ay nammuwán mu pe yin nu wà ummán naya angngurug ku ke Jesu-Cristo se ya aggánus ku gapu ki angngurug ku. Oray pe ya amminyà kadaya kasittolay ku se ya agturad ku, ay ammu mu dayán nin. ¹¹ Ay nammuwán mu mà pe yin tu inammal-pallà da kiyà se itu inammar-parígát da kiyà ka Antiokia, ka Iconio se ka Listra. Nasamnga datun na nekapar-parigátan ku. Ngamay e Apu ya sinummeng kiyà, ay túya neturdán kuda ngámin. ¹² Ay akkan nala nga iyà ya kàwaán datun, áta kurug nga maparigátan pe ngámin daya magmar-máru nga mangurug tutu wala ke Jesu-Cristo. ¹³ Ata daya nadakè a tolay se daya magtù-tùgud ka busid ka pangal-alílaw da kadaya kasittolay da, ay natù-turù ya kinadakè da. Ial-alílaw da pe kurug daya duddúma ngamay aggída, ay meal-alílaw da pe nu iya kakur-korugán na.

¹⁴ Ngamay ikaw Timoteo, ay kurugam mala peyang datu nasur-súrum nga kur-kurugam pà nang ngin. Ammum mà pe nu iinna daya nagtùgud kikaw. ¹⁵ Ay oray kitu kabbing mu pikam, ay nammuwán mu win datu nesur-súráta ta bàbànan ne Dios. Ay ittu datun ya mangipakammu kiya pakabiyágan ta ka áwan panda gapu ki angngurug ta ngala ke Jesu-Cristo. ¹⁶ Ata ngámin na nesur-súráta ta bàbànan ne Dios, ay e Dios kampela ngin nin ya nagpesúráta, ta senu ittu ya usaran ta kiya agtùgud ta kadaya tolay se kiya angngipakammu ta kaggída kadaya básul da. Ay ittu pe ya usaran ta nga mamakappoli kadaya tolay nga summiyási kiya napiya, ay ittu pe ya usaran ta kiya angngitùgud ta kiya panagbiy-biyág nga umannúgud ki piyán ne Dios. ¹⁷ Ta senu daya mangurug ke Dios nga magsirbi kaggína, ay áwan da nga pagkur-kurágan. Ay díkod annung da kuwaan daya ngámin napiya nga mà-màwa.

Ya muddi nga bílin ne Pablo ke Timoteo

4 Atán pikam ya bílin ku kikaw Timoteo. Ammu ne Dios idi ya ammílin ku kikaw, ay ammu pe ne Jesu-Cristo nga ittu wala ya makabalin na mangukum kadaya ngámin tolay, ay se oray pe kadatu natay yin. Gapu ta umbet kammin ne Jesu-Cristo kidi kalawagán ni, ay se aggína ya mangituráy nu kuwa, ay bílinan taka tutu wala nga ² ibàbànan mu peyang ya bàbànan ne Dios nga mepanggáp kaggína. Oray nu nán mu wa akkan ittu ya oras na, ay ibàbànan mu la. Anannayam daya tolay nga mangurug ke Jesus, se ikagim pe kaggída daya pakasabágan da. Ay kagiyánan mu pe daya duddúma, ta senu kaligdaan da ya angngurug da. Magánus ka peyang kiya angngitùgud mu kaggída. ³ Ata umbet ya oras nga daya tolay, ay áwan da kur-kurugan kiya napiya nga metù-tùgud kaggída,

ta daya pà-pàgan da nga giginán kampela ngin nin ya sap-sapúlan da. Ay díkod mangalà da kadaya maragtùgud ka pangitùgúdan da kiya piyán da kampela ngin nin. ⁴ Akkan da piyán ginán nin ya mepanggáp kiya kurug ta daya busid da sur-súru ya piyán da nga ginán nin.

⁵ Ngamay ikaw Timoteo, akkan ka nga maglagaw. Iturad mu ngámin daya rig-rígát ta màlamán mu. Iwar-waragáwag mu ya Napiya nga Dámag, ay se tungpalam ngámin daya ipàwa ne Dios kikaw.

Tu nannungpál ne Pablo kadaya ngámin na nepiyár kaggína

⁶ Ay nu mepanggáp kiyà, ay matay yà tutu wala ngin gapu kiya angngikurug ku ke Dios. Arig ku ya básing na madama mesiyà in. [†] Ittu idi yin ya ipappan ku ka giyán ne Dios. ⁷ Kinuwà ngámin ya mabaal ku. Inanúsán ku wa tinungpál ngámíngámin na nepiyár na nga ubra kiyà. Ay akkan ku pe nippà ya angngurug ku kaggína. ⁸ Ay kiddi yin, ay id-idaggán ku wala tu nesag-sagána na kiyà nga bátug premyù nga ittu ya idde ne Apu Jesus kiyà se kadaya namáru wa tolay kiya algaw wa angngukum na. Aggína la ya sissa nga kurug angguwes. Ay akkan nala nga iyà ya iddán na kiyán, nu di ngámin pe daya magin-indag kiya ilalbet na.

Ya mepanggáp kiya biyág kampela ne Pablo win

⁹ Pilítam ya magkaru umbet nga manatang kiyà. ¹⁰ Ata kinumtuway ye Demas kiyà in. Nawe ka Tesalónica, ta pì-piyán na ngin na at-atangyaan ya gánas naya biyág kidi kalawagán ni. Ay e Cresente, ay nawe ka Galacia. Ay nawe ka Dalmacia nge Tito. ¹¹ Tittu nge Lucas ya kabulun ku kanedi. Sibálam me Marcos nu umbet ka, ta abay ya meseng na kiyà kiya ubra tada. ¹² Pinapan ku we Tikico ka Efeso. ¹³ Nu umbet ka, ay alà mu mán tu diyáket ku wa nebansì ka giyán ne wagi Carpo ka Troas. Ay alà mu pe datu libru, nangnangrúna datu sur-súráta. Akkan muda kaligpanán.

¹⁴ E Alejandro wa maragbattál ka bága, ay nadakè tutu wala ya kinuwa na kiyà. Ngamay e Dios sala ya magsubálit kaggína. ¹⁵ Ay tar-taronan mu pe ta kalúsawan na pà nang ngámin daya isur-súru tada.

¹⁶ Kitu nunna nga inammustigár da kiyà, ay áwan nala nga pumane kiyà kaggída. Naglikudán dà ngámin. May oray nu mapakuna, ay akkan kuma pabasúlan ne Dios da. ¹⁷ Nagpapanáwan dà ngamay akkan nà a pinagdudoray ne Apu, nu di nà lugud da pinagturad, ta senu mabalin ku nga ibàbànan tutu wala ngámin ya bàbànan na kadaya akkan Judyu, ta senu magina da pe. Ay ya isa pe, ay nigdù nà kitu pakatayán ku tutu wala kuma. ¹⁸ Ay ammù nga igdù nà e Dios kadaya ngámin na nadakè, ay aggína pe ya mangalà kiyà ka lángit ta pangiturayán na. Aggína ya maday-dáyaw ka áwan panda. Amen.

[†] Mabása ya mepanggáp kidi ka Exodo 29:40

Ya akikumusta ne Pablo

¹⁹ Ikumustaan nà kade Priscila se Akila se datu akkobung ne Onesiforu. ²⁰ Nagbansi ye Erasto ka Corinto. Ay pinagbansi e Trofimo ka Mileto ta madagáng.

²¹ Ay kamakáman mu ya umbet kiya akkan na pikam ma aggamiyán. Makikumusta pe kikaw de Eubulo, Pudente, Lino, Claudia se ngámin pe daya mangurug kanedi.

²² Ay e Apu kuma ya mamul-bulun peyang kikaw win. Ay kalakkán nakayu kuma nge Dios.

Tito

1 Iyà e Pablo wa bobonan ne Dios, se apostol ne Jesu-Cristo. Nebon nà a mangigadágad kadaya piníli ne Dios ka tolay na, ta senu lumig-ligda ya angn-gurug da, ay senu mammuwán da tutu wala ya mepanggap kiya kurug ga nepakammu ne Dios, nga ittu ya kur-kurugan tada, nga ittu ya mangipakammu kadaya piyán ne Dios, nga masápul la kuwaan tada.

² Ay ipakammu na pe ya biyág ga áwan panda nga ittu ya namnamáan tada, ta ittu ya nekari ne Dios nga áwan nala nga agbusid. Nekari na idi oray kitun kam. ³ Ay nepakammu na kiya bàbànan na ki oras nga piyán na kampela ngin nin. Ay ittu ya nepiyár na kiyà, ay ittu pe ya ibàbànan ku ta ittu ya ipàwa ne Dios nga Marammiyág.

⁴ Súrát ku idi kikaw Tito nga nebíláng ku wa kurug ga an-anà ku kiya angn-gurug tada.

Ay e Dios nga Ama tada se Apu Jesu-Cristo wa Marammiyág din nala ya magkallà kikaw se mangap-kappiya kiya panaggur-uray mu.

Daya masápul la kuwaan ne Tito ka Creta

⁵ Ya gapu na nga nebansi taka ka Creta, ay ta senu makappiyám daya masápul pikam ma makappiya, ay senu makapíli ka pe ka pangiapuwam kadaya kap-kapilya kadaya ngámin na íli kiyán. Damdammam datu bil-bílin ku kikaw ⁶ nga ya mangiapu kiya kapilya, ay masápul la áwan na makag-kagi nga nadakè kaggína. Masápul la sissa ya atáwa na, ay se masápul pe nga mangurug pe daya annánà na, se áwan na makag-kagi kaggída ka mepanggap kadaya mangwálay onu akkan na mangikur-kurug. ⁷ Ata ya isa nga mangiapu kiya kapilya, ay masápul la áwan na makag-kagi ya nadakè kaggína, áta bíláng na lugud ya pakammuwan ne Dios. Akkan na napasindáyaw se akkan na nalà-lapat ta malúsaw. Akkan na makisaw-sáwad, ay se akkan pe ya maging-inglaw. Ay masápul pe ya akkan na naágum. ⁸ Ay masápul pe nga akkan na umagáwa. Ay se daya napiya nga mà-màwa ya asikkuwaan na peyang se daya piyán ne Dios. Masápul pe ya natunt-un kadaya lin-lintag se maannadán na ya uray na se ya baggi na pe. ⁹ Masápul la kurugan na pà-pànang daya makurug ga sur-súru wa nesúrù, ta senu mabaal na ya mangisúru kiya áwan sábag ga sur-súru, ay senu melaw-lawág na pe ya pakasabágan daya kumagúra kiyán na sur-súru.

¹⁰ Ata kurug ga adu daya nasúkir ra tolay ya mangial-alílaw kadaya duddúma gapu kadaya áwan sur-surbi nga bàbànan da. Nang-nangrúna daya Judyu wa

mangipapílit kiya panagpakúgit. ¹¹ Ay masápul la mak-usap dayán, áta dadàlan da ya aggaakkobung daya tangabalay gapu kiya angn-gisur-súru da kadaya akkan da kuma nga isúru. Ay gapu wala yán ka aggipirà da.

¹² Ay tu pagbàbànanan da kampela ngin nin na iCreta tu nangagi ka, "Maragbusibusid peyang daya iCreta. Arig da daya narawat nga alsádu nga ul-ulolag. Sadut da se maglin-linát da," nán na. ¹³ Ay kurug yán na kinagi na, ay túya akkan ka nga min-induwán na magallang kaggída, ta senu lumigda ya angn-gurug da. ¹⁴ Akkan da ngin ittu kur-kurugan daya gin-ginnáp-uwán na mepanggap kadaya Judyu, se daya ipas-pasúrut kampela ngin nin daya tolay ya mamáas sin kiya kurug. ¹⁵ Kadaya nadalus sin, ay nadalus ya ngám-in pe yin kaggída. Ngamay kadaya nadakè se akkan mangur-kurug, ay áwan ya nadalus kaggída. Nadakè pe ya panaglam-lammat dayán. ¹⁶ Nán da nga ammu da pànang nge Dios, ngamay kadaya kuk-kuwaan da ay masingan nga áwan da kurug ga ammu mepanggap kaggína. Ay tú dayán daya lúsawan ne Dios. Akkan da nga mangur-kurug. Ay áwan da ngala nga màwa nga napiya.

Daya sur-súru wa masápul la isúru ne Tito.

2 Ngamay ikaw, ay masápul la isúrum daya napiya nga mà-màwa nga umannúgut kadaya napiya nga sur-súru. ² Kagiyanam daya lal-làlákay nga akkan da nga maging-inglaw, se akkan da palotanán ya mak-isoru. Ay masápul pe nga managgan-annád da. Ikagim kaggída nga akkan da nga magduw-duwa kiya angn-gurug da, ay se piyán da pe daya kasittolay da, ay se managgánus da kuma pe.

³ Ay ummán pe, kagiyanam daya bàbákat nga masápul nga gangay mangurug din daya gagángay da. Akkan da nga mamad-padakè, ay se akkan da pe ya maragging-inglaw. Masápul la aggída kuma ya magtùgud ka napiya. ⁴ Ta senu matùgúdán da daya nabbing nga nat-átawán na babbay nga maminya kadaya attáwa da, se kadaya annánà da. ⁵ Tùgúdán dada din pe nga magan-annád se magdínang. Tùg-údán dada din pe nga magmar-máru, se magtul-tulu da kadaya attáwa da, ay se tùgúdán dada pe nga magtagibalay. Masápul la kuwaan da dayán, ta senu akkan mapáas ya bàbànan ne Dios.

⁶ Ay ummán pe kadaya paggadduwán na lal-làlákay, annadán da din pe ya magur-uray. ⁷ Kiya ngámin na kuk-kuwaan mu, ay ipassingan mu wa ikaw ya mabalin da nga pagtaldán kadaya ngámin nga napiya nga mà-

màwa. Ay kiya angngisúrum, ay ipassingan mu nga napiya ya lam-lamtan mu se ipassingan mu pe nga makurug daya isur-súrum kiya panagbàbànan mu. ⁸ Sin-sinnam pà nang ta senu áwan mu wa pakasabágan kiya aggun-únim, ay senu áwan mekagi daya kumagúra kadàtada nga nadakè. Ay díkod mabàla da, áta áwan da nga mapáas.

⁹ Ay kagiyánam daya asassu, nga masápul la magsunud da kadaya apu da. Masápul la kappiyánan da ya magsirbi, ta senu maanggamán daya apu da kadaya ngámin na kuwaan da. Akkan da nga makisuw-suwáy kadaya apu da. ¹⁰ Akkan da nga magpus-puslit, nu di da kuma nga ipassingan nga namáru da se mapiyár da peyang kiya ngámingámin. Ta ittu ya bátug ga pangappiya da peyang kiya sur-súru ne Dios nga Marammiyág.

¹¹ Ata nepakammu ne Dios ya agkallà na, ta senu mabalin na nga alà daya ngámin na tolay. ¹² Ay ittu idi ya mangipakammu kadàtada nga masápul la igsán tada ngin daya nadakè a gagángay tada. Ummán kiya akkan ta nga angngikur-kurug ke Dios se ya ammatag tada kadaya ban-bánag ga pà-pàgan daya tolay kídì kalawagán. Ay se tada nga magbiyág ga managgan-annád se namáru peyang, ay se mangurug peyang ke Dios. ¹³ Ittu dedi daya kuwaan tada kiya aggin-indag tada kiya algaw wa ittu ya kepassingan naya kina-dáyaw ne Jesu-Cristo wa Marammiyág se kangatuwán na Dios tada. Ata ittu ya namnamáan tada nga mama-anggam kadàtada. ¹⁴ Aggína ya nangipalúbus kiya baggi na kampela ngin nin na mebasu, ta senu mapandanán ya turáy naya ngámin panagbas-básul kadàtada nga tolay. Ay se nitta nga pakawanan kadaya ngámin bas-básul tada ta pagbalinan nitta ka tolay na nga magasikkuwa peyang kadaya napiya nga mà-màwa.

¹⁵ Ay itùgud mu ngámin dedi kadaya tolay kannán. Akkan ka nga min-induwán, ta atán ya turáy mu. Kagiyánam da, ay se ipakammu mu pe daya sábag da. Ay kuwaan mu ya mabaal mu ta senu áwan ya makapáas kikaw.

Ya masápul la gangay daya mangurug

3 Ay ipadamdam mu kaggída nga masápul la peturayán da kiya gubirnu se kadaya duddúma nga agtuturáy. Ay nasunud da din, se masápul la sissasagána da nga mangwa kadaya napiya nga mà-màwa. ² Akkan da din na mamad-padakè, se akkan da din na makisaw-sáwad. Managpasinsiya da din se napakumbaba da kuma peyang ki oray iinna nga tolay.

³ Ata dàtada, ay akkan tada pe ya makaaw-awat kitun. Akkan tada nga mangur-kurug, se an-annung ditta nga ialílaw kitun. Ittu tada pe yala nga ikur-kurug datu nagbal-baláki nga kelugán daya baggi tada, ay se daya

gan-gánas kiya biyág kídì kalawagán daya lam-lamtan tada peyang kitun. Nagbiyág tada kiya kinadakè. Magasiásil tada se maglilinnúsaw tada. Rabbang tada ya lù-lùsaw da tolay gapu kadayán na kuk-kuwaan tada nga nadakè. ⁴ Ngamay kane mepakammu kadàtada ya kinamáru se ya amminya ne Dios nga Marammiyág, ⁵ ay nelísi nitta ngin kiya pakapanísán tada kane mangurug tada kaggína. Kinuwa na yán akkan gapu ta atán na nàwa tada nga napiya nga mangipassingan na namáru tada, nu di gapu kiya agkallà na kampela ngin nin kadàtada. Ay nabawtisarán tada pe ta naulis tada nga neanà in gapu kiya Ispiritu ne Dios. ⁶ Ay ittu kam ya nealúbu na kadàtada nga akkan na netag-tagàna. Kinuwa na idi gapu ke Jesu-Cristo wa Marammiyág. ⁷ Ta senu gapu kídì ya agkallà na kadàtada, ay akkan tada mapabásul lin. Ay mag-innanáma tada kiya ammiyág na kadàtada ka áwan panda, áta ittu yán ya árig mepatáwid kadàtada.

⁸ Makurug dedi ya mesur-súru. Ay túya piyán ku nga akkan ka nga min-induwán na mangisúru kadedi. Ta senu daya mangurug ke Dios, ay kappiyánan da nga lam-lamtan peyang ya mepanggap kiya angwa da kadaya napiya nga mà-màwa. Napiya pà nang idi, ay se pagkapiyaán pe daya ngámin tolay. ⁹ Ngamay akkan ka nga umat-atangya kadaya áwan sur-surbi nga sal-saludsud se bàbànan daya maggin-ginnápuwán na mepanggap kadaya inagkona da. Akkan ka nga makipal-palagmán se makisaw-sáwad ka mepanggap kiya lin-lintag natu Moses, áta áwan na tutu wala nga middeidde naya makipal-palagmán nu di nadakè. ¹⁰ Ay daya tolay ya mamagkakagúra kadaya duddúma nga tolay, ay kagiyánam da ka mamissán onu mamidduwa. May nu akkan da pikam ma mangurug, ay akkan muda pagan-anu win. ¹¹ Ata ammum mà nga dayán na tolay, ay summiyási se makabásul da ngin, ay ittu yán ya mangipakammu nga maragbásul dayán.

Daya duddúma nga bil-bílin ne Pablo ke Tito

¹² Ay nu mepàrob ku we Artemas onu Tikico kannán, ay ikar-karigátam ya umang nga mamulun kiyà kannán Nicopolis ta lam-lamtan ku ya magyán kannán kiya aggamiyán na. ¹³ Ay ikar-karigátam ya mamarbuwát kade abugádu Zenas se Apolos. Sin-sinnam ngámin daya masap-sápul da.

¹⁴ Masápul la ammuwán daya kabbulun tada kannán ya magkuwa kadaya napiya nga pagsapúlán da, ta senu akkan da din na áwan surbi. Ay senu annung da pe ya sumeng kadaya duddúma nga kasapúlán pà nang.

¹⁵ Ay kumusta ka kanu nán ngámin daya kabbulun ku kanedi. Ay pakumustaám pe daya kabbulun na mangurug nga maminya pe kadakami.

Ay kalakkán nakayu kuma ne Dios.

Filemon

1 ,2 Tú idi ya súrát mi kikaw Filemon na pà-pàgan mi nga opun se kaseng kiya ubra mi. Tú idi ya súrát mi pe kade Apia nga wagi tada nga babay ki angnurug tada, se Arkipo nga kabulun tada nga árig pe suldádu ne Jesu-Cristo, se kadaya ngámin na mangurug ga magguurnung nga magdáyaw ke Apu kiya balay nu.

Iyà e Pablo wa bálud gapu kiya angnurug ku ke Jesu-Cristo. Ay dakami se wagi Timoteo, nga páda tada nga mangurug ya makin-súrát kídí.

³ E Dios nga Ama tada se Jesu-Cristo wa Apu tada din nala ya magkallà kadakayu, se mangap-kappiya kadaya ur-uray nu.

Ya amminya se angnurug ne Filemon

⁴ Ki peyang nga angnikarárag ku kikaw, ay mag-iyáman nà tutu wala peyang ke Dios, ⁵ áta nadámag ku ya mepanggap kiya angnurug mu ke Apu Jesus, se ya amminyám kadaya ngámin na mangurug kaggína. ⁶ Ikarárag ku nga gapu kiya agpapáda naya ur-uray tada gapu ki angnurug tada ke Jesu-Cristo, ay mammuwán tada ngámin daya napiya nga nepakin-kuwa na kadàtada gapu kiya angnurug tada ke Cristo. ⁷ Ay naganggap mà pàrang kurug wagi, se ne-ariringringa ngà gapu kiya amminyám kadaya mangurug ke Dios nga ittu pe yán ya namaanggap kadaya duddúma nga mangurug.

Datu ipàwa ne Pablo ke Filemon panggap ke Onesimo

⁸ Ay túya, oray annung taka kuma nga pilítan na mangwa kadaya masápul la màwa gapu ta e Jesu-Cristo ya nangidde ki turáy ku, ⁹ ay pì-piyán ku ya makim-imalà kikaw gapu kiya amminya naya isaisa kadàtada. Iyà e Pablo wa làlakay yin. Ay kídí yin, ay atán nà kídí agbalúdán gapu kiya angnurug ku ke Jesu-Cristo. ¹⁰ Ay makim-imalà à kikaw gapu ke Onesimo wa nebíláng ku ka an-anà ku, áta nagbalin nà ka árig ama na ki angnurug kiya kaatán ku kídí ag-

balúdán ni. ¹¹ Kitun ay áwan na nga surbi kikaw, ngamay kídí yin, ay kurug ga nasurbi kadàta ngin.

¹² Ay túya pagulliyán ku win kikaw kammin ne Onesimo nga pà-pàgan ku pàrang. ¹³ Ay maganggap mà lugud da mamansi pikam kaggína kanedi senu masengán nà ka památug na kiya iseng mu kiyà kiya kaatán ku ked agbalúdán ni gapu kiya Napiya nga Dámag. ¹⁴ Ngamay di yà piyán na kuwaan idi nu akkan mu wa uray, ta senu mepassingan kampela ya kinamáru mu win nga akkan gapu ta napílit ka, nu di gapu ta lammat mu kampela ngin nin.

¹⁵ Ay get nu ya gapu na nga nagtálaw kikaw ka tangapurù ay senu kobungan mu manin ka áwan panda. ¹⁶ Ay kídí yin, ay akkan mu wala nga asassu, nu di isa nga napatag ga wagi mu. Napatag ga wagi kiyà gapu kiya angnurug na, ngamay natù-turù kuma kikaw ta asassum se wagim pe ki angnurug ke Apu.

¹⁷ Ay nu ibíláng nà pikam ka kabulun mu, ay pagangammán mu lugud ya aggulli na kammin kikaw nga ummán kiya angnurug mu kiyà nu iyà ya umbet. ¹⁸ Ay nu nakabásul onu nakaútáng ka panpanda ngala kikaw, ay iyà ala ya makammu kadayán. ¹⁹ Iyà e Pablo, iyà kampela ngin ya nangisúrát kídí: Iyà ya magbáyad. Ay kaligpanán ku wala ngin na bíláng útáng mu kiyà ya biyág mu ki angnurug mu. ²⁰ Ay pagangamman nà agpà, wagi, ta magwagi ta mà ke Jesu-Cristo. Kuwaam kuma dedi ya ipàwà kikaw gapu ki angnurug ta ke Apu. ²¹ Ay kiya nagsúrát ku kídí kikaw, ay ammù a ikurug nà se ammù a abay ya màwám ngam ya ipàwà kikaw.

²² Ay pagsagána dà mán pe ka kuwartu, ta innana-mán ku ya angnipalúbus ne Dios ki aggulli ku kadakayu gapu kadaya kar-karàrag nu.

²³ Makimusta kikaw nge Epafras nga kabulun ku wa bálud gapu ke Jesu-Cristo. ²⁴ Makikumusta pe de Marcos, Aristarco, Demas se Lucas nga kabbulun ku kiya ubrà.

²⁵ Ay e Apu Jesu-Cristo din ya magkallà kadakayu.

Hebreo

1 Kitu kalígiden, ay namin-ad-adu se nagbal-baláki tu nangam-amomán ne Dios kadatu inagkona tada kadatu profeta †. ² Ngamay kadedi ya nud-uddi nga al-algaw win, ay inamomanán nitta kiya An-anà na, nga ittu ya nagpaparsuwaán na kiya ngámin kalawagán, ay se aggína kammin pe ya pangipakin-kuwaán na kadaya ngámingámin. ³ Aggína ya pakasinnán tada kiya kinadáyaw ne Dios, ay se aggína pe ya pakammuwán tada nu wà ummán na tutu wala ya gangay ne Dios. Aggína ya magtag-tagasingan kiya ngámin kalawagán gapu kiya mannakabalin nga úni. Ay kane mabalin na nga màwa ya kapakawanan daya bas-básul tada nga tolay, ay nagtugaw win kiya pane diwanán ne Dios nga katurayán ka lángit. ††

Naturáy ya An-anà ne Dios may daya anghel

⁴ Ata nagbalin lugud din ya An-anà ne Dios ka naturáy pà nang may daya anghel, ta ya ngágan na ay napatag pà nang may ya ngágan da. ⁵ Ata áwan mà kadaya anghel ya nagkunaán ne Dios ka:

“Ikaw ya An-anà ku. Ay iyà ya Ama mu.”
Ay áwan pe ya kinagi ne Dios ka mepanggap kiya isa nga anghel nga:

“Iyà ya Ama na, ay aggína ya An-anà ku,”
nán na. ⁶ Ay kitu tagay na nga angngibon kídi kalawagán kiya An-anà na, nga ittu ya bátug manákam ma wagi daya mangurug kaggína, ay nán na manin nga,
“Ngámin daya anghel ku, ay masápul magdáyaw da kaggína.”

⁷ Ay ya kinagi na mepanggap kadaya anghel na ngala ay,
“Annung ku nga pagbalinan ka bal-báli onu apuy daya anghel ku nga bobonan ku ka lángit,”
nán na. ⁸ Ngamay nu mepanggap kiya An-anà na, ay ittu idi ya nán na,

“Ya angngituráy mu, O Dios, ay áwan na ipappanda, ay se nalintag peyang ya angngituráy mu. ⁹ Ay daya kustu ngala daya pà gan mu, ay lù sawam daya akkan nalintag. Ay túya iyà nga Dios mu ay piníli taka, Dios, se pinaanggam taka tutu wala may daya kabbulun mu,”
nán na.

¹⁰ Ay nán na manin pe nga,
“Ikaw ya namarsuwa kiya kalawagán kitu inanggayát na. Ay ikaw pe ya namarsuwa kiya lángit se daya

† Daya profeta ay aggída datu agkakagiyán ne Apu Dios kadatu pekagi na kadatu tolay kitun. †† Atán ki diwanán ne Dios nga mepangituráy kaggína.

ngámin na atán kiyán. ¹¹ Dayán, ay madadál da, nga may ikaw, ay atán ka peyapeyang. Ay magpurkás ngámin dayán na ummán kiya bádu, ¹² ay se muda kappilan, ay se da nga masukatán. Ngamay nu ikaw, ay áwan mu wa kaul-ulissán se áwan mu ipappanda,”
nán na.

¹³ Ay áwan oray iinna kadaya anghel na ya nagkunaán na ka,
“Magtugaw ka ki pane diwanán ku panda kiya ammasúkù kadaya kumalínga kikaw,”
nán na.

¹⁴ Daya anghel, ay tú dayán daya di masingan na bobonan nala ne Dios nga magsirbi gapu kadaya tolay nga alà na.

Napà-patag tu nepekagi ne Dios kiya An-anà na may tu nepekagi na kadaya anghel

2 Ay túya ipas-pasnà tada pà nang lugud daya aglam-lammat tada kadatu nag-agina tada ngin, ta senu akkan tada magal-aliwagwag kadatun. ² Ata nu makurug datu bil-bílin nga nepekagi na kadatu anghel kitu Moses, ay se napánis datu tolay ya akkan nangur-kurug kadatun, ³ ay tú ta nád agpà in na malisíyan ya pannakapánis tada, nu di tada nga pagan-anu ya napatag pà nang nga palánu na nga angngalà kadàtada! Ay e Apu Jesus mismu ya nangipakammu kídi, ay se yala manin na nekagi datu nakagina kaggína kadàtada. ⁴ Ay se nepakammu pe ne Dios ya kinakurug nedi nga palánu na kitu nagpepassing na kadatu nagbal-baláki nga nakas-kasdáaw se akkan nakak-akkurug nga mà-màwa. Ay se manin ya inangngidde na kiya Ispiritu na kadatu piyán na nga iddán.

Akkan daya anghel daya nagbalin ka tolay nu di e Jesus ta senu málà nitta nge Dios

⁵ Ay akkan wayya daya anghel ya pangiturayan ne Dios kiya baru kalawagán nga umbet, nga ittu ya kagkagiyán ku kídi. ⁶ Akkan aggída, nu di daya tolay, ta ittu tu nán na kitu nesúrát natu pagbàbànanan na nga nán na,

“Ummán agpà ya banu-banor daya tolay ta, O Dios, tura muda pà-pàgan! Turám at-atangyaan daya tolay yala! ⁷ Ata pinagbalin muda ka nabà-baba ka tangapurù may daya anghel mu. Ay pinadayáwan se pinatag muda ⁸ kiya agpapeturáy mu kaggída kiya ngám-ingámin.”

Ay kiya agpapeturáy na kaggída kiya ngámingámin, ay áwan na nga di nepeturayán kaggída. Ngamay akkan

tada pikam ma masingan kadedi ya al-algaw ya angngituráy da ki ngámíngámin.

⁹ Ngamay ammu tada mà nge Jesus nga pinagbalin ne Dios ka nababa † may daya anghel ka tangapurù. Natay gapu kadaya ngámin tolay. Ay ittu tu nangngipassingan ne Dios kiya agkallà na kadàtada nga tolay. Ay napadayáwan se nepatag nge Jesus tutu wala gapu kitu inagrígát na.

Tu nagbalin ne Jesus ka tolay

¹⁰ Gapu kitu inagrígát ne Jesus, ay nepakammu ne Dios nga namarsuwa se gapu naya kaatán daya ngámíngámin, nga áwan tutu wala pagkur-kurárgan ne Jesus, ay díkod annung na nga alá daya adu wa tolay nga piyán na nga pagbalinan ka an-anà na, nga piyán na nga iráman kiya kinadáyaw na. Rabbang na nga kuwaan tun, ta e Jesus mà ya gapu naya angngalà ne Dios kadàtada nga tolay, ¹¹ áta dātada nga nadalusán kadaya bas-básul tada se Jesus nga ittu tu nangdalus kadàtada, ay sissa mà ya Ama tada ngin. Túya akkan nitta kípattán na ingárgan ka wawwági na ¹² kitu inagkuna na ke Dios nga,

“Ipakammu taka kadaya wawwági. Ay kiya kepaggu-urnung ku kaggída, ay dayáwan taka.”

¹³ Ay nán na manin pe nga, “E Dios ya pagpiyáran ku,” nán na. Ay se na nán manin pe nga, “Ay atán nà kídì, nga kabbulun ku daya annánà ne Dios nga nidde na kiyà,” †† nán na.

¹⁴ Ay gapu lugud ta daya nán na kiyán na annánà, ay daya tolay kam, ay túya nagbalin pe ka ummán tutu wala kiya katutolay da. Ta senu gapu kiya pannakatay na, ay abáan na nge Sairu, nga ittu ya gapuwánan naya pannakatay. ¹⁵ Ay díkod árig winayaán na ngin daya tolay ya makan-ansing kiya katay da, nga ittu dayán daya árig bálud naya pannakatay. ¹⁶ Ata nawadwada nga akkan wayya nga daya à-anghel daya piyán na nga sengán kitu nilalbet na, nu di daya gakagaka natu Abraham. ¹⁷ Ay díkod ittu tu masápul la mepáda ki ngámíngámin kadaya bílang wawwági na, ta senu aggína ya magbalin ka maragkallà a kangatuwán na pádi, se mapiyár ra panguniyan tada ke Dios. Aggína ya nebasu gapu kadaya bas-básul daya tolay. ¹⁸ Ay gapu ta napar-parò gapu kadatu nagrig-rigátan na, ay túya masengán na pe ngámin daya mapar-parò.

Nadáyaw nge Jesus may itu Moses

3 Ay díkod dakayu nga wawwági nga inayabán ne Dios ka tolay na pe, ay lam-lamtan nu pànanang ya mepanggap ke Jesu-Cristo. Aggína tu nebon ne Dios, ay se aggína ya kangatuwán na pádi nga panguniyan tada ke Dios.

² Ay nekurug na peyang nge Dios nga ittu ya namíli kaggína para kadayán na ubra, nga ummán kitu nangngikur-kurug tu Moses ke Dios, kitu nagsirbi na kaggína gapu kadatu tolay ne Dios nga árig balay na.

† Nàwa idi nga nekebaba ne Apu Jesus may daya anghel kitu nagbiyág na ka tolay. †† Makiwagi tutu wala nge Apu Jesus kadàtada, áta magpiyár pe ke Dios nga ummán kadàtada.

³ Ngamay nadà-dáyaw pikam me Jesus may tu Moses. Ata akkan wayya nga ya napiya nga balay ya mapadayáwan nu di iya nangwa ki balay. ⁴ Ata ngámin balay, ay atán nagbalay, ngamay e Dios mà ya namarsuwa kadaya ngámíngámin.

⁵ Ay tu Moses, ay nekur-kurug na nge Dios kiya nagsirbi na kaggína gapu kadaya tolay na. May aggína mà tu bobonan nala ne Dios nga mangikagi kadatu tolay kadaya ngámin na talikagiyan na kaggída nu isa ngalgaw. ⁶ Ngamay e Cristo, ay akkan wayya bobonan nala, nu di An-anà ne Dios nga ittu ya makammu kadaya ngámin na tolay na. Ay dātada daya tolay na, nu akkan tada igsán ya agginnanáma tada kiya nepanamnáma kadàtada, ay se nu akkan tada nga kípattán ya agginnanáma tada.

Akkan tada din magsúkir ke Dios

⁷ Dātada daya tolay ne Dios, ay lugud kurugan tada din ya nán naya Ispiritu na nga,

“Nu magína nu ya úni na kídì, ⁸ ay akkan nu pagsukíran ya uray nu, nga ummán kitu inagsúkir datu in-inagkona nu kiyà kitu nagtesting da kiyà kitu ir-ir-er. ⁹ Ata kitúni, ay sinisting dà datu apuapu nu, oray nu nasasingan da datu kinuw-kuwa ku kitu unag appát púlu dagun na nag-agyán da kitúni. ¹⁰ Ay ittu tu gapu na nga nakarungat tà kadatun na tolay. Ay tútu nán ku nga, ‘Magal-aliwagwag da peyang. Ay akkan da piyán surútan ya pangiturungán ku kaggída.’ ¹¹ Ay gapu ta nakarungat tà pànanang, ay nán ku nga nesip-sipata, ‘Akkan da nga makangngay kiya nesagánà a paggunàan da kuma, nán ku,’” nán na.

¹² Ay túya magtar-taron kayu wawwági, ta senu áwan kuma kadakayu ya nadakè se di mangikur-kurug ga uray, nga ittu ya gapu naya ikà-adayyu nu kiya sibbiyág peyang nga Dios. ¹³ Ngamay ya kuwaan nu, ay maggiinnanannay kayu peyapeyang kiya atán pikam oras nu, ta senu áwan ya mealílaw nga magbásul se magsúkir ra uray kadaya masábag ga makabásul.

¹⁴ Ata minnanáma nga mebulun tada ke Cristo nu akkan tada nga igsán nin ka panda ya ginayatán tada nga kur-kurugan mepanggap kaggína.

¹⁵ Ay túya atán ya nesúrát kiya bàbànan na, “Nu magína nu ya úni ne Dios kídì, ay akkan nu pagsukíran ya uray nu nga ummán kitu inagsúkir datu inagkona nu kaggína kitun,” nán na.

¹⁶ Ay datu nán na nga nakagina ki úni ne Dios nga nagsúkir kaggína, ay datun kam ma neapuwán tu Moses nga netálaw na ka Egipto. ¹⁷ Ay datu nán na pe nga namar-parrungat kaggína ki unag appát púlu dagun, ay áwan sabáli nu di datun kam ma duddúma kaggída nga nagbásul kaggína, nga ittu datu nagkakatay kitu ir-ir-er. ¹⁸ Ay datu nesip-sipata na nga akkan mepagimáng kaggína, ay datun kam ma akkan mangikur-kurug kaggína. ¹⁹ Díkod nammuwán tada nga akkan da nga nakangngay kitu giyán nga nesagána ne Dios kaggída gapu ki akkan da nga angngikur-kurug kaggína.

Ya kepagimáng daya tolay ne Dios kaggína

4 Ay lugud gapu ta atán pikam tu kari na nga mepagimáng tada kaggína, ay magan-annád tada, ta senu áwan kadåtada ya di mepagimáng kaggína. ² Ata nagína tada mà in ya Napiya nga Dámag nga ummán kadatu apuapu tada. Ngamay áwan na sur-surbi kaggída tu nagína da, áta akkan da nga kinur-kurug.

³ Ngamay dàtada nga mangurug, ay minnanáma nga mepagimáng tada kaggína. Ay minnanáma pe nga màwa kadaya kepapannán kampela ngin naya nán na nga,

“Nesip-sipatà gapu kiya rungat ku nga akkan da nga mepagimáng kiyà.”

Nán na kiyán oray nu nagimáng ngin kitu nekabalin na nga namarsuwa kídi ya kalawagán, ta ittu tu nekabalin naya ubra na. ⁴ Ata nán na mà kídi kiya nesúrat ta bàbànan ne Dios mepagimáng kiya mekapittu nga algaw, “Ay se yala nagimáng nge Dios kane mekapittu algaw, kane mabalin na ngámin tu ubra na.” ⁵ Ngamay nán na mà kammala nga, “Akan da tutu wala nga mepagimáng kiyà,” nán na.

⁶ Díkod maawátan tada nga piyán ne Dios nu atán pikam daya mepagimáng kaggína, áta ya nagkunaán na kiyán, ay datu nunna nga nakagina kiya Napiya nga Dámag, ngamay akkan da neráman gapu ki akkan da angikur-kurug. ⁷ Ay nepakammu na yán na piyán na, kitu nangngídang na manin ka algaw. Ay yán na algaw wa nán na, ay kidde yin. Ata kane mabayág ga dagudagun manin ka panda, ay nepekagi na kitu David nga,

“Nu magina nu kídi ya úni ne Dios, ay akkan nu pagsukíran ya uray nu.”

⁸ Ay ya nán na nga kepagimáng da ke Dios, ay akkan wayya nga itu nangngiapu tu Josua kaggída, † áta nu ittu tun, ay áwan kuma ngin ya nán ne Dios nga sabáli nga algaw. ⁹ Díkod, atán lugud pikam ya aggimáng daya tolay ne Dios nga ummán kitu inaggimáng na kitu mekapittu nga algaw. ¹⁰ Ata daya ngámin na mepagimáng ke Dios, ay makusap da kadaya ubra da, nga ummán kitu nekakusap pe ne Dios kitu ubra na kane magimáng.

¹¹ Ay lugud wawwági, kuwaan tada ya mabaal tada nga meráman kiyán na panaggimáng. Awan kuma kadåtada ya di mangikur-kurug, ta senu akkan tada matan kadatu neapuwan tu Moses nga di nangikur-kurug ke Dios. ¹² Ata ya bàbànan ne Dios, ay ummán ka sibbiyág, ay se atán ammanakabalin na. Arig natà-tadam may iya ispáda nga naganubáng ya ngárab na. Ata ittu ya mangipakammu kadaya tolay nu wà ummán daya ngámin na atán ki oray nasirù se naunag tutu wala nga ur-uray da, se daya asikkuwaan da. Ipakammu na nu nadakè onu napiya da. Awan na nga di mepakammu kiya kinatutolay daya tolay. ¹³ Ay áwan oray nagan na ya melingad ke Dios, áta ngámingámin

† Ittu idi tu nangiapu natu Josua kaggída kitu nepappan da kitu ñli nga kinagi ne Dios nga paggunàan da.

na parsuwa ay nawad-wada da ngámin ki pagsisinnán na. Ay aggína ya pagsungbátan tada kadaya ngámin na kinuw-kuwa tada.

E Jesus ya panguniyan tada ke Dios

¹⁴ Ay akkan tada nga igsán ya angngurug tada, áta atán mà ya kangatuwán na pádi nga panguniyan tada ke Dios, nga ittu we Jesus nga An-anà na, nga atán kiya giyán ne Dios ka lángit. ¹⁵ Ay yán na nangátu wa pádi tada, ay akkan na wayya di maawátan ya kinakapsut tada. Ata aggína, ay napar-parò pe ki ngámin baláki naya kapar-paroán nga ummán kadåtada, ngamay akkan nakabásul. ¹⁶ Ay túya akkan tada lugud min-induwán na makiamomán ke Dios nga maragkallà, ta senu kalakkán nitta se tagasinnán nitta, ay se nitta sengán kiya akasápul tada kiya isisseng na.

5 Kitun, ya isa nga nangátu wa pádi nga napíli kadaya tolay, ay ittu tu magsirbi ke Dios para kadatu tolay. Ay aggína pe tu magdátun se magbasu gapu kadatu bas-básul datu tolay. ² Ay gapu ta adu pe daya pagkapsútán na, ay maanúsán na daya magawawagwag gapu kiya kinakúrang naya ammu da. ³ Ay gapu lugud ta tolay pe yala nga nakapsut, ay masápul la magbasu pe gapu kadaya bas-básul na kampela ngin nin, nga akkan nala gapu kadaya bas-básul daya tolay.

⁴ Ay áwan ya mangur-uray yala nga magbalin ka nangátu wa pádi. Ata e Dios kampela ngin nin ya mamíli, nga ummán kitu nammíli na kitu Aaron. †⁵ Ay ummán pe, akkan wayya nga pinagbalin kampela ne Cristo ya baggi na ngin ka nangátu wa pádi, nu di e Dios ya namíli kaggína, nga ittu pe tu nagkuna kaggína ka,

“Ikaw ya An-anà ku, ay díkod iyà ya Ama mu.”

⁶ Ay kinagi na manin pe nga,

“Magpádi ka ka áwan panda nga ummán kiya kinapá-di ne Melkisedec,”

⁷ Ay kitu kowad ne Jesus kídi ya kalawagán, ay nagkar-kararang ke Dios nga ittu tu makelísi kaggína ki pannakatay. Netúlág na se summángit nga nakiseng kaggína. Ay tútu ginina ne Dios kitu nagkararang na, áta nagpakumbaba tutu wala ke Dios. ⁸ Ay oray nu An-anà ne Dios, ay inammuwán na kammala pe ya mangipatag ke Dios gapu kadatu netur-turad na nga rig-rígát. ⁹ Ay díkod áwan na tutu wala nga pagkurkurangan nin, ay túya aggína ngin ya pakabiyágan ka áwan panda daya mangikurug kaggína. ¹⁰ Ay se pinagbalin ne Dios mismu ka nangátu wa pádi nga ummán kitu kinapádi ne Melkisedec.

Akan tada din na maglikud kiya angngurug tada

¹¹ Adu kuma pikam ya makagi ku ka panggap kídi ngamay masulítan na a mangilaw-lawág kadakayu, áta nasulit kayu wa makaáwat. ¹² Nán ku kiyán, áta

†† Tu Aaron tu piníli ne Dios ka nangátu wa pádi datu apuapu da kitun.

makapagtugud kayu kuma kidi yin, ngamay masapul nu man kammin pikam ya matugudan kadatu nunna nga sur-suru mepanggap ki angngurug tada nga nepekagi ne Dios. Arig gatas pikam mala ya annung nu wa kanan oray nu nakulnit kuma daya kan-kanan nu win. ¹³Ata daya masapul la maggatas, ay daya annanà ala, nga akkan pikam makammu panang mamaglasin kadaya nadakè se napiya. ¹⁴Ngamay daya nape-nam min na mamaglasin kiya nadakè se daya napiya, ay ittu dayan daya nanaman nin. Arig nakulnit ta akakkanan ya kan-kanan dayanin.

6 Ay dikod ya kuwaan tada lugud din, ay akkan tada ittu la peyang ad-adalan datu nunna nga sur-suru mepanggap ke Cristo, nu di tada nga ammu-uwang daya sur-suru wa mamagnakam kadatada kiya angngurug tada. Akkan tada din na pat-patoliyan na ad-adalan datu nunna nga nasur-suru tada ngin mepanggap kiya akappoli tada kadatu ngamin na nadakè a kuk-kuwaan tada, ay se mepanggap kiya panangngurug tada ke Dios, ²se daya sur-suru wa mepanggap kiya panagbawtisar, se ya angngiparotun ta kiya ima ta kiya ulu daya ikararag ta. Ay oray pe daya sur-suru mepanggap kiya ilaltu daya natay, se ya sur-suru mepanggap kiya kesibna onu kepagyan tada ke Dios ka awan panda. ³Itul-tuluy tada kurug ya mangammu kadaya masapul pikam ma ammuwan tada. Nu ipalubus ne Apu, ay ittu lugud yan ya kuwaan tada.

⁴Ata akkan ta ngin na mapakappoli kammin ya tolay ya naglikud din, nga natugudan nin kiya babanan ne Dios se naramanan na ngin ya pagkalla ne Dios, ay se nidde pe yin kaggina ya Ispiritu ne Dios, ⁵ay se na pe yin na nammuan ya kinapiya naya babanan ne Dios se nakasingan pe yin kadaya nakas-kasdaw wa mawa nga pada pe daya mawa pikam kiya ilalbet kammin ne Cristo, ⁶ay se la nga maglikud din. Akkan tada mapakappoli kammin yan na tolay, ata bilang nga ilan-lansa na kammin ya An-ana ne Dios, ay se iap-appat na kammin pe.

⁷Ay daya tolay ya arig lusa a maar-arnaban, ay se yala mabalin pagapitan naya makin-lusa ka adu, ay papiyaan ne Dios yan na lusa. ⁸Ngamay nu pabeg kad-kaddat se ras-rasi man kammin ya tumubu, ay awan sur-surbi yan na lusa. Awan na nga tungpal nu di gedan ne Dios se na dadalan na sidugan.

Ya agginanama tada kadaya nekari ne Dios

⁹Ngamay oray nu kinagi yan kadakayu wawwagi, ay ammu nga napi-piya kam agpa ala ya kawaan nu kiya angngurug nu may dayan. ¹⁰Ata akkan wayya di ammu ne Dios ya kustu ta kaligpanan na ngin daya napiya nga kinuw-kuwa nu se ya amminya nu wa nepasingan nu kiya neseseseng nu kadaya pada nu wa mangurug kaggina, nanggayat kitun ka panda kidi. ¹¹Ay ya piyan ku tutu wala nga kuwaan naya isaisa kadakayu, ay itul-tuluy nu kuma ya angipas-pasna nu kiya agginanama nu kadaya nepanamnama ne Dios kadakayu panda kiya panda na. ¹²Ta senu akkan kayu

wa magsadut, nu di kayu kuma nga magtallad kadaya mangurug nga magan-anus, ta senu magun-ud nu ngamin daya nekar-kari ne Dios.

¹³Kitu inagkari ne Dios kitu Abraham, gapu ta awan nangangatu may e Dios nga mabalin na nga mekagi ke Abraham ka pamaligda na kiya kari na, ay tutu nesip-sipata na ngala ngin nga ¹⁴nana, "Kurug tutu wala nga idde kikaw daya ngamin pagpiyam, ay se paaduan ku tutu wala pe daya gakagaka mu," nana. ¹⁵Nagan-anus nga nagindag tu Abraham. Ay tutu kurug ga nala na tu nekari ne Dios kaggina.

¹⁶Daya tolay, nu magsipata da, ay pagsipata da ya ngagan naya nangangatu may aggida, ay dikod awan riri yin panggap kitu sipata da. ¹⁷Ay pada na pe nga, kane magkari ye Dios, ay sinip-sipataan na tutu wala tu kari na, ta senu mammuan datu nagkariyan na nga akkan na maul-ulis ya lammat na. ¹⁸Ay akkan wayya nga di makurug dedi nga duwa nga kinuwa ne Dios. [†]Ay tutu datada nga magpiy-piyar rin kaggina, ay bumagkad tutu wala ya uray tada nga maginnanama kadaya ngamin na nepinnanama na kadatada. ¹⁹Ay idi ya agginanama tada, ay ittu ya batug naligda tutu wala nga gaput tada. Ay kurug ga gapu kidi ya agginanama tada, ay mawe tada kiya giyan mismu ne Dios, ²⁰nga ittu ya napanan ne Jesus nga nagin-unna kadatada, ta senu makappan tada pe ka giyan na. Ata aggina lugud ya kangatuwan na padi nga panguniyan tada ke Dios ka awan panda, nga umman kitu kinapadi ne Melkisedec.

E Melkisedec nga padi

7 Ay idi nga Melkisedec, ay nagari ka Salem, ay se aggina pe ya padi ne Dios nga kangatuwan. Kitu naggayat tu Abraham ma nangaba kadatu ari nga kagubat na, ay sinabat ne Melkisedec se na bindisyonan. ²Ay nidde tu Abraham kaggina ya pagkapulu natu ngamin naarisamsam na kadatu inaba na.

Ya sarut naya ngagan na Melkisedec ay, "Ari naya kinalintag." Ay Ari naya Salem pe. Ay ya sarut nayan ay, "Ari naya napiya nga agbubulun." ³Ay awan ta ammu mepanggap kiya ama na se ina na, onu daya naggay-gayat na nga apuapu na. Ay awan ta pe ya ammu mepanggap kiya inanggayat na nga nagbiyag se iya nepappanda na. Tuya mepada kam ke Jesus nga An-ana ne Dios. Ay tuya padi pe ka awan panda.

⁴Ay dikod masingan tada ya kinaturay na, ata oray tu Abraham ma apuapu tada, ay nidde na kaggina tu pagkapulu datu ngamin na naarisamsam na kadatu inaba na nga kagubat na, ka pangrispitar na kaggina. ⁵Ay atan nebinin kadatu napili nga pappadi nga putuput natu Levi nga ala da ya pagkapulu naya apit se kuw-kuwa datu iIsrael nga pan-pane da kam, nga pada da nga gakagaka tu Abraham. ⁶Ngamay idi nga Melkisedec, oray nu akkan putuputut tu Levi, ay nidde tu Abraham kaggina ya pagkapulu naya kuw-kuwa na.

[†] Dayan na duwa nga kinuwa ne Dios ay tu nagkari na se itu nagsipata na tutu wala.

Ay tútu binindisyonán na tu Abraham, nga ittu tu nagkariyán ne Dios. ⁷ Ay ammu tada mà nga bíláng nangà-ngátu ya mamindisyon may iya mabindisiyónán.

⁸ Datu pappádi nga pútupútut tu Levi nga niddán datu tolay pe ka pagkapúlu datu kuw-kuwa da, ay natay da. Ngamay nu e Melkisedec nga pádi pe nga niddán tu Abraham ka pagkapúlu natu kuw-kuwa na, ay sibbiyág kam nga nán daya nesur-súrát kitun.

⁹ Datu pappádi kitun nga pútupútut tu Levi, ay aggída tu pangiddanán datu tolay kitun kitu pagkapúlu datu ápit da. Ay makuna ta nga kitu inangngidde tu Abraham ka pagkapúlu kitu Melkisedec, ay bíláng niddán pe ne Levi ka pagkapúlu. ¹⁰ Ata bíláng atán pe yin tu Levi kitu nannabat ne Melkisedec kitu Abraham oray dága pikam natu apuapu na nga Abraham kitun.

Ya kinapádi ne Jesus, ay ummán kitu kinapádi ne Melkisedec

¹¹ Datu lin-lintag ne Dios, ay nepepakammu na kadatu pappádi nga gakagaka tu Levi kadatu iIsrael. Ngamay akkan mà umanáy tu kuk-kuwaan datun na pappádi ta senu magbalin da ka namáru ki àráng ne Dios. Ay túya masápul ya sabáli ya pádi nga ummán kitu kinapádi ne Melkisedec, nga akkan ummán kitu kinapádi tu Aaron nga gakagaka tu Levi.

¹² Ata nu maulis ya mepanggap ki kinapádi, ay masápul pe nga maulis datu lin-lintag tu Moses. ¹³ E Apu Jesus nga kangatuwán na pádi nga panguniyan tada ke Dios nga ittu ya kepapannán dedi ya nakag-kagi, ay gakagaka naya sabáli kampela ngin nin na tangámalán. Ay áwan pikam ma nagpádi nga gayát kiyán na tangámalán. ¹⁴ Ata ammu tada mà nga e Apu Jesus, ay sag-sagádà datu pútupútut tu Juda. Ay áwan tutu wala nga nakagi tu Moses kadedi ya tangámalán mepanggap kadaya pappádi.

¹⁵ Ay nepepakammu tutu wala idi nga nekaulis naya mepanggap kiya kinapádi kane inumbet ya isa nga pádi nga ummán kitu kinapádi ne Melkisedec. ¹⁶ Nagbalin ka nangátu wa pádi nga akkan ummán kiya nán naya lintag nga tittu daya gakagaka datu nunna nga pappádi daya magbalin ka pádi, nu di gapu kiya ammanakabalin na kiya kasibbiyág na ka áwan panda.

¹⁷ Ata nán naya nesúrát ta bàbànan ne Dios mepanggap kaggína nga, “Magpádi ka ka áwan panda nga ummán kiya kinapádi ne Melkisedec,” nán na.

¹⁸ Ay díkod pumanda ngin datu nunna nga lin-lintag, áta áwan da ngin na sur-surbi se áwan da nga mabaal, ¹⁹ áta akkan da nga mapagbalin daya tolay ka namáru ki àráng ne Dios. Ngamay kidi yin, ay atán ya nidde kadàtada nga napà-patag nga namnáma tada nga makaadanni ke Dios.

Awan ipappanda naya kinapádi ne Jesus

²⁰ Sinipataán ne Dios ya namagbalin na ke Jesu-Cristo ka pádi. May akkan wayya nagsipata kitu nammili na kadatu duddúma ka pádi. ²¹ Ngamay kane

pagbalinan na nge Apu Jesus ka pádi, ay nesipata na nga nán na kiya nesúrát ta bàbànan na,

“Nagsipata nge Apu, ay akkan wayya maulis ya uray na kitu nán na nga, ‘Magpádi ka ka áwan panda,’” nán na. ²² Ay gapu kidi nga kinuwa ne Dios, ay mammuwán tada nga kurug ga napatag idi nga baru wa kinuwa ne Dios gapu ke Jesus.

²³ Ay ya isa pe, adu datu nagpádi kitun, áta matay mà datu pappádi kitun, ay masukatán da mà nu matay da. ²⁴ Ngamay nu e Apu Jesus, ay áwan ipappanda naya kinapádi na, áta akkan mà wayya nga mataatay. ²⁵ Ay díkod málà na tutu wala peyang ngin daya umbet ke Dios nga manalen kaggína, áta akkan mataatay, ay se aggína peyapeyang ya panguniyan da ngin ke Dios.

Napà-patag ya kinapádi ne Jesus may datu pappádi kidi ya kalawagán

²⁶ Ay rabbang na nga e Apu Jesus ya nangátu wa pádi tada nga panguniyan tada ke Dios, áta áwan na tutu wala nga bas-básul, ay se áwan oray nágan na nga árig mansà kaggína. Ay áwan na nadakè kaggína nga akkan ummán kadàtada nga tolay ya maragbásul, ay se nepangátu pà-pànanang ka lángit.

²⁷ Ay akkan wayya ummán kadatu nangátu wa pappádi daya Judyu nga masápul la inalkaw da nga magbasu gapu kadaya bas-básul da kampela ngin nin, se gapu kadaya bas-básul daya tolay. Ata kinuwa na idi yin kane ipalúbus na nga mebasu ya baggi na kampela ngin nin gapu kadaya bas-básul daya tolay. Ay itun na kinuwa na, ay umanáy peyapeyang tunin ka áwan panda. ²⁸ Ngámin datu nangátu wa pappádi nga napili nga ummán kitu nán datu lin-lintag, ay tolay da ngala nga adu pagkapsútán. Ngamay áwan tutu wala pagkur-kurárgan naya An-anà ne Dios nga ittu ya pinili na nga nangátu wa pádi ka áwan panda, kitu nagsipata na, nga napuddi kitu nangngidde na kadatu lin-lintag.

8 Tú idi ya piyán ku tutu wala nga kagiyan: Atán ya nangátu wa pádi nga panguniyan tada ke Dios, nga atán na magtutúgaw kiya pane diwanán ne Dios ka lángit. ² Aggína ya magsir-sirbi para kadàtada kiya giyán mismu ne Dios nga ittu ya kurug balay na. Ay aggína kampela ngin nin ya nangwa kiyán na balay na nga akkan wayya tolay yala.

³ Ngámin daya nangátu wa pappádi, ay aggída ya napili ya magbasu se magdátun ke Dios para kadaya tolay. Ay díkod masápul pe nga magbasu onu magdátun ne Cristo nga ittu ya nangátu wa pádi. ⁴ Ay nu tura la atán kam kidi ya kalawagán, ay akkan na makapagpádi, áta atán da mà a pappádi nga ittu dayán daya magbasu se magdátun nga nán tu lintag kitun. ⁵ Ay datu kuk-kuwaan datun na pappádi kitu nengágan ka balay ne Dios, ay tallad dala kiya kurug ga mà-màwa kiya kurug ga balay ne Dios ka lángit. Ata kitu tagay ipàdà tu Moses tu nengágan da ka balay ne Dios, ay nán ne Dios kaggína, “Kuwaam ya ngám-ingámin ka ummán kitu pagaladán na nepasingan ku kikaw kitu bantay,” nán na. ⁶ Ngamay napà-patag pàn-

ang ya ubra ne Jesu-Cristo kiya kinapádi na may datu pappádi kídi ya kalawagán kitun. Ata aggína mà lugud din ya panguniyan tada ke Dios kídi napatag pàang nga kari na kadàtada nga tolay na. Napà-patag idi, áta nebasár kadaya napà-patag nga kar-kari ne Dios.

Napà-patag ya baru wa palánu ne Dios may tu dadán

⁷ Nu áwan kuma tutu wala pagkur-kuráangan datu nunna nga bílin ne Dios, ay akkan kuma tagge nangulis nagkari yin. ⁸ Ngamay ammu ne Apu Dios nga nadakè mà kammala ya kuk-kuwaan datu tolay. Ay tútu nán na nga,

“Umbet ya algaw wa angngulis ku wa magkari kadaya tolay ku wa iIsrael se ijuda. ⁹ Ay sabáli kampela ngin nin kitu nekarì kadatu apuapu da, kitu nangngiapù nga nangítalaw kaggída ka Egipto. Mangulis sà magkari, áta akkan da nga kinur-kurug datu nekar-kari ku nga ittu tu gapu na nga pinagdudoray kuda. ¹⁰ Ay tú idi ya ikarì kadaya iIsrael nu umbet yán na algaw: Ipad-padamdam ku daya lin-lintag ku kaggída peyapeyang, ta senu ummán ka nesúrát da ngin kiya uray da. Ay iyà ya Dios da ngin, ay aggída pe daya tolay kun. ¹¹ Ay akkan da tagge masápul lin na itùgud onu ikagi kadaya kasittolay da ya mepanggap kiyà, áta ammuwán dà ala ngin daya ngámin tolay, nangátu se nababa. ¹² Túyán ya kuwaan ku, áta kalakkán kuda ngin kadaya nagbas-basúlán da. Ay kaligpanán ku pe yin daya bas-básul da.”

¹³ Ay kitu inangngagi ne Dios nga atán ya baru wa kari na, ay maawátan na áwan surbi tu dadán nin. Ay oray nu nágan na nga kag-kagaben se dadán nin, ay áwan duwaduwa naya kippà na tutu wala ngin.

Tu dadán se iya baru wa agday-dáyaw da ke Dios

9 Ay kitu nunna nga kari, ay uwad da nga sur-surútan da nga lin-lintag mepanggap kiya panagday-dáyaw ke Dios. Ay tu pagday-dayáwan, ay binalay tolay pe yala. ² Ay tun na balay nga pagday-dayáwan, ay napagkaduwa ka abay nga kurtína. Tu amin-dupálan, ay nengágan da ka “Giyán na napatag ke Dios”. Ittu tun tu giyán natu aggiparotunán ka pingki nga pittu ya pasanga na nga nadaládag. Ittu pe tu giyán tu tebol la aggipayán kitu sinápay ya medátun ke Dios. ³ Ay tu mekaduwa nga kuwartu, ay atán kitu tapíngit natu kurtína nga mekaduwa kitu amin-dupálan na kurtína. Idi nga kuwartu, ay nengágan da ka “Giyán na kapàgán ke Dios”. ⁴ Ittu idi tu giyán natu balitù a anidúgán ka insensu, se itu lakása nga nakal-upkopán ka balitù, nga nangiunggán da kitu gù-gusi nga balitù a naunggán kitu mána, nga akakkanan nga gayát ka lángit, se itu tàdukud natu Aaron nga nagbísì, ay se itu dalumpenág ga batu wa nekesurátan datu bil-bílin. ⁵ Ay kitu nagpungtu kitu útun natu lakása, ay atán duwa nga sinan anghel la balitù, nga ittu datu mangipasingan na atán ne Dios kitúni. Magguùmà da se sikkuùnát datu payà da nga manglayyung kitu takkab natu lakása, nga ittu tu agwarsíán ka dága, ta

senu mapakawan daya bas-básul daya tolay. Ay akkan pikam idi ya kelaw-lawág ngámin dedi.

⁶ Ay ummán kiyán ya nekurnus natu agday-dayáwan da kitun. Ay datu pappádi, ay inalgaw da nga lumná kitu amin-dupálan na kuwartu nga mangwa kadatu ubra da. ⁷ Ngamay kitu mekaduwa nga kuwartu, ay tittu ya kangatuwán na pádi ya makalnà kitúni. Ay dinnagun nala pe ya ilalnà na. Ay se akkan na lumná kitúni nu akkan na mangitúgut ka dága datu pinagbasu da nga áyam, nga ittu tu idátun na ke Dios gapu kadaya bas-básul na, se daya bas-básul daya tolay.

⁸ Ay masingan tada kídi ya piyán naya Ispiritu ne Dios nga ipakammu kadàtada, nga kitun ay akkan pikam nalútán para kadaya tolay tu “Giyán na kapàgán ke Dios”, áta atán mà pikam tu amin-dupálan na kuwartu. ⁹ Ay ittu idi ya kearígán naya kapàyanán tada kadedi ya al-algaw. Kídi, ay mepasingan kadàtada, nga datun na agbasu se agdátun datu tolay ke Dios, ay akkan wayya ittu datun ya mangappiya kiya aglam-lammat da. ¹⁰ Ay tú datun datu sur-surútan da, ay se sur-surútan da pe datu lintag mepanggap kiya anngán se ya agginun se ya agdalus kadaya ngámin. Pabeg ga datu mas-asingan nala nga mà-màwa daya sur-surútan da, ngamay datun, ay panda datun nala kitu nangngipakammu ne Dios kiya baru wa palánu na.

¹¹ Ngamay inumbet te Cristo win nga ittu ya kangatuwán na pádi. Ay gapu kaggína, ay atán nin daya napatag ga mà-màwa. Ay atán pe yin kiya napà-patag ga pagday-dayáwan nga akkan na kinuwa tolay yala, ta áwan pe yán kídi kalawagán. ¹² Arig linumnà in kitu “Giyán na kapàgán ke Dios”. Ay akkan wayya nga dága kalding onu dága urbun báka ya netúgut na, nu di iya dága na kampela ngin nin. Ay díkod málà nitta ngin ka áwan panda kiya pangiturayán ne Dios. Ay itun na nelalnà na, ay ittu tun nala ngin.

¹³ Datu tolay ya ibiláng da ka naragit kitun, ay mebiláng kiya lintag da nga madalusán da nu mawar-warsíán da kitu dága kalding se dága toru, se mapù-púan da kitu abu natu nasidug ga urbun báka. ¹⁴ Ay nu makadalus dayán, ay tú nád agpà ya akadalus naya dága ne Cristo kadaya ur-uray tada kadatu áwan sur-surbi nga ub-ubraan tada, ta senu e Dios nga atán peyapeyang ya ikur-kurug tada. Ta gapu kiya angngitur-turáy naya atán peyapeyang nga Ispiritu ne Dios kaggína, ay nepebasu na ngala ya áwan tutu wala nga pagkur-kuráangan na baggi na ke Dios.

Mippà daya bas-básul tada gapu kitu nekebasu ne Cristo

¹⁵ Ay díkod, kídi ya baru wa kari, ay e Cristo ya panguniyan tada nga tolay ke Dios, ta senu ngámin daya inayabán ne Dios ka tolay na, ay mepakin-kuwa kaggída datu nekar-kari ne Dios nga áwan panda. Ata gapu kitu nekatay na, ay nekáru na ngin daya bas-básul daya tolay oray kitu áwan pikam ya baru wa kari ne Dios.

¹⁶ Ay nu atán kasurátan na kinuwa naya magpatáwid kadaya kuw-kuwa na, ay masápul la mammuwán pikam nga kurug natay yin tu magpatáwid, ay se yala malà datu magtáwid datu mepatáwid kaggída. ¹⁷ Ata akkan mepatag ya kasurátan na kinuwa naya magpatáwid nu atán kam ma sibbiyág. Ay se yala mepatag nu natay yin.

¹⁸ Ay túya gapu na pe nga tu nunna nga palánu ne Dios, ay masápul pe ya pagdága, ta senu makurug pe.

¹⁹ Ata kane mabalin ne Moses nga ibása kadatu tolay ngámin datu lin-lintag, ay nangalà ka dága urbun báka se na kinibugán ka danum. Ay se yala nangalà ka pasanga kaykayu wa isopo, se na nga binad-baddán tu bungraw na ka daggáng nga lúpus nga nàwa ki dùdut karneru, ay se na nga pinagwarsì kitu dága kitu libru wa nekesurátan datu lin-lintag, se kadatu ngámin tolay pe. ²⁰ Ay nán na kadatu tolay kaggína nga magwarsì, “Ittu idi nga dága ya mangipassingan na masápul la mepatag daya bil-bílin ne Dios sin, ay piyán na nga ikurug nu dedi,” nán na. ²¹ Ay páda na pe kitu agday-dayáwan se datu aruminta nga us-usaran da kitu panagday-dáyaw da, winar-warsián nada pe kitu dága. ²² Ay kurug ga kadatu bil-bílin, ay tagge ngámingámin, ay nebiláng ngala nga nadalus ke Dios gapu kitu dága. Ay díkod nu áwan dága nga mearúyut, ay áwan pe mapakawan na bas-básul.

²³ Ay díkod masápul ya dága datu áyam kadatu kuk-kuwaan da nga pakasinnán nala nu wà ummán naya kurug mà-màwa ka lángit. Ta senu mebiláng datun ka nadalus. Ngamay daya mà-màwa ka lángit mismu, ay masápul da ya napatag pà nang nga dága nga pangdalus, ta senu kurug ga nadalus tutu wala.

²⁴ E Cristo, ay akkan wayya linumnà kiya pagday-dayáwan na kinuwa tolay yala nga tallad dala kiya atán ka lángit, nu di ka lángit mismu ya linnà na. Ay atán kurug gin ka giyán ne Dios kídì, gapu kadàtada. ²⁵ Ay akkan na pe masápul la uliulissan nga ibasu manin ya baggi na, nga ummán kitu angwa natu nangátu wa pádi datu Judyu, nga dinnagun na lumnà kitu “Giyán na kapàgán ke Dios”, se mangitúgut ka dága áyam nga akkan na wayya itu dága na kampela ngin nin.

²⁶ Ata nu mapakuna, ay di lugud namin-ad-adu win na natay nanggayát kam kitu nekàwa nedi ya kalawagán, ay se mamin-ad-adu pikam! Ngamay ya nekàwaán na, ay namissán nala nga inumbet nga nagbiyág nga tolay kídì ya kalawagán kane tagay pumanda ngin, ta senu mippà na daya bas-básul da tolay kiya angngibasun na kiya baggi na kampela ngin nin.

²⁷ Gángay nga mamissán nala ya katay daya tolay, ay se yala guwesanan ne Dios da. ²⁸ Ay ummán kiyán ya nàwaán ne Cristo. Namissán na natay, ta nebasu gapu kadaya bas-básul tada nga tolay. Ay umbet kammin, ngamay akkan gapu kadaya bas-básul lin, nu di gapu kiya angngalà na ngin kadaya ngámin na makid-iddag kaggína.

Akkan makippà kadaya bas-básul tada tu dadán na agbasu

10 Datu kuk-kuwaan da nga sur-surútan da kitu lin-lintag tu Moses, ay árig aniniwing ngala naya napatag ga mà-màwa nu isa ngalgaw, ay túya akkan da wayya makapagbalin tutu wala ka namáru datu sumur-súrut kadatun, oray dinnagun tu agbasu da kitun.

² Ata nu kurug ga magmáru tutu wala datu sumur-súrut kitun na lin-lintag ga mepanggap ki agbasu, ay akkan kuma nga dinnagun tu angwa da, nu di mamissán kuma ngala. Ay nu kurug pe nga nippà tu bas-básul da, ay áwan da kuma tagge lam-lamtan na básul da ngin.

³ Ngamay akkan mà, áta tu dinnagun na agbasu da, ay ittu tun ya mangipadamdam kaggída kadaya bas-básul da. ⁴ Ata akkan wayya makippà kadaya bas-básul ya dága toru báka onu kalding.

⁵ Ay ittu tu gapu na nga kitu nelalbet ne Cristo kídì nga kalawagán, ay nán na ke Dios nga, “Akkan daya áyam nga basu onu panda ngala nga dátun daya pàgam, ay túya namarsuwa ka pe ka baggi para kiyà ta senu ittu ya mebasu. ⁶ Ata akkan mu lugud pe ya pagangammán daya masidug ga medátun kikaw, ay oray pe daya mebasu gapu kadaya bas-básul. ⁷ Ay díkod nán ku nga, Inumbet tà kídì kalawagán na mangwa kadaya piyám, O Dios, nga ummán kitu nesúrat mepanggap kiyà,” nán na.

⁸ Nán na kitu nunna nga akkan nagangammán ne Dios datu pinagbasu da se datu sinidug ga nedátun da kaggína, oray nu ittu tun tu nán datu lin-lintag. ⁹ Ay se na manin nán nga inumbet kídì ya kalawagán nga mangwa kadaya piyán ne Dios. Ay díkod tu nunna nga sur-surútan da nga panagbasu, ay nippà ne Dios se na nepatáli ya mekàduwa nga ittu ya angwa ne Cristo kadaya piyán na. ¹⁰ Ay gapu ta kinuwa ne Jesu-Cristo datu piyán ne Dios, ay nippà daya bas-básul tada gapu kitu baggi na nga mismu, nga nebasu para kadaya ngámin tolay. Itun na namissán na nekebasu na, ay annung na tunin ka panda.

Namissán nala nga nepebasu ne Cristo ya baggi na kampela ngin nin

¹¹ Datu pappádi kitun, ay inalgalaw wa atán kaggída ya magbasu. Makabasubasu da, may páda na kam nga tu agbasu da, ay akkan kammala makippà in kadaya bas-básul. ¹² Ngamay e Cristo, ay namissán na ngala nga nebasu ya baggi na gapu kadaya bas-básul daya tolay. Ay annung na tunin ka panda. Ay se la nga nagtugaw win kiya pane diwanán ne Dios. ¹³ Ay id-idaggán na ngala kitúni ya ammasúku ne Dios kadaya kumalínga kaggína. ¹⁴ Ata gapu kiya namissán na angngibasun na kiya baggi na, ay mippà ka áwan panda daya bas-básul daya pinagbalin na ka tolay na.

¹⁵ Ay ya Ispiritu ne Dios pe ya mangipakammu kadàtada nga kurug yán, áta nepekagi na nga,

¹⁶ “Tú idi ya ikari kaggída nu isa ngalgaw, nán ne Apu. Ipad-padamdam ku peyapeyang daya lin-lintag ku kaggída, ta senu ummán ka nesúrát da ngin kiya uray da,”

nán na. ¹⁷ Ay se na manin nán, “Ay kaligpanán ku daya bas-básul da se ya akkan da angngikur-kurug kadatu lin-lintag ku,” nán na. ¹⁸ Ay díkod gapu ta napakawan nin daya bas-básul, ay akkan masápul lin ya magbasu panggap kadaya bas-básul.

Akkan tada nga min-induwán na umadanni ke Dios

¹⁹ Ay lugud wawwági, gapu kídi ya nekebasu ne Jesu-Cristo, ay akkan tada din na min-induwán na umadanni ke Dios, ta árig ga annung ta ngin ya lumnà kitu “Giyán na kapàgán ke Dios”. ²⁰ Ta árig ga pinanglukát nitta ka baru se árig sibbiyág nga dálen kitu kurtína, nga ittu kam tu baggi na kampela ngin. ²¹ Ay lugud, gapu ta atán ya kangatuwán na pádi nga panguniyan tada ke Dios, ²² ay akkan tada min-induwán na umadanni ke Dios. Akkan tada nga magduw-duwa, ay kaligdaan tada ya angngurug tada kaggína. Umadanni tada kaggína nga sippiiya ya uray tada, áta árig nabguwán nin, ay se árig nabguwán tada ngin ka nadalus tutu wala nga danum.

²³ Akkan tada din tutu wala igsán ya agnamnáma tada, ay se akkan tada din na magduw-duwa, áta akkan wayya di mapiyár nge Apu Dios nga ittu ya nagkari. ²⁴ Ipas-pasnà tada ya magsisinneng kiya agpipinninya tada, se kiya angwa tada kadaya napiya nga mà-màwa. ²⁵ Ay akkan tada din na ilingling ya agguurnung tada, nga ummán kiya kuk-kuwaan daya duddúma ngin. Ngamay ya kuwaan tada kuma, ay maggiinnannay tada, tàwán kam kadedi yin na al-algaw wa tagay ya ilalbet kammin ne Apu.

Ya kapanísán daya mangirupat tin kiya An-anà ne Dios

²⁶ Ata nu nammuwán tada ngin ya kurug mepanggap ke Cristo, ay se tada nga gurátan ya makabásul, ay áwan sabáli yin na basu ya makippà kadaya bas-básul tada. ²⁷ Nu di lugud da ya nakapap-panansing nga ammasul ne Dios se ya nakapap-panansing nga apuy ya idaggán da, nga ittu ya kapanísán daya ngámin na kumalínga ke Dios.

²⁸ Datu tolay ya di nangikur-kurug kitu lintag tu Moses, ay pannakatay tu kapanísán da basta atán nala duwa onu tallu wa makasístigu nga kurug ga nakabásul da kitu lintag. Akkan dada tutu wala nga kalakkán nin. ²⁹ Ay nu pannakatay ya kapanísán datun, ay tú nád agpà ya kapanísán daya tolay ya mangirupat kiya An-anà ne Dios, se akkan mamatag kiya dága na, nga ittu tu nangirut kitu kari ne Dios, se ittu pe ya nangdalu kadàtada kadaya bas-básul tada. Ay ummán pe kadaya mamáas kiya Ispiritu ne Dios nga ittu ya mangipakammu kiya agkallà ne Dios kadàtada.

³⁰ Ngamay ammu tada mà nu inna ya nagkuna nga, “Iyà ya mangibálat, ay iyà pe ya mangsupápà.” Ay atán pe ya nakagi nga, “Nge Apu ya mangguwes kadaya tolay na,” nán na. ³¹ Nakapap-panansing tutu wala ya pabasúlan naya sibbiyág nga Dios.

Akkan tada din ippà ya agginanáma tada kadaya kari ne Dios

³² Ngamay dam-damdamman nu kod tu nà-nàwaán nu kitun, kitu nakammu nu kaggína nga ittu tu bílang nekawadaán nu. Adu datu netur-turdan nu tutu wala nga nagrig-rigátan nu. ³³ Nu duddúma kitun, ay iappat dakayu kadaya tolay se báu-báut dakayu pe kiya pagmar-marngán da, ay se nu duddúma ay mepagrígát kayu kadaya duddúma nga mapar-parigátan. ³⁴ Ata kinalakkán nu pe datu mangurug ga atán ki agba-balúdán. Ay akkan kayu pe ya nagpanakit oray pinultán dakayu kadatu kuw-kuwa nu. Naganggam kayu wala, áta ammu nu mà nga atán da kampela ngin nin daya napà-patag ga kuw-kuwa nu wa áwan kippaán nin.

³⁵ Ay lugud akkan nu din na ippà ya agginanáma nu win, nga ittu ya pakatangdánan nu ka napatag ke Dios. ³⁶ Ata masápul la magánus ta, ta senu masúrut ta ya piyán ne Dios, ay díkod magun-ud ta ya nekari na. ³⁷ Ta nán na kiya nesúrát ta bàbànan nga, “Tagay yin ya ilalbet naya umbet. Akkan na nga ipatattát ya ilalbet na. ³⁸ Ay daya namáru wa tolay ku, ay mabiyág da gapu kiya angngurug da kiyà. Ngamay daya maglikud kaggída, ay lùsawan kuda,” nán na.

³⁹ Ngamay dàtada, ay akkan tada mà nebílang kadaya naglikud ke Apu Dios sin, nga ittu daya mapánis, nu di nitta nga biyágan ka áwan panda, áta mebílang tada kadaya mangurug kaggína.

Tu angngurug datu nunna nga tolay ke Dios

11 Atán angngurug tada nán tada nu kurugan tada tutu wala nga kurug màwa daya namna-máan tada, ay se áwan tada nga duw-duwa oray kadaya akkan tada pikam nasingan. ² Ay gapu kitu angngurug datu nunna nga tolay, ay pinatag ne Dios da.

³ Ay gapu kiya angngurug tada ke Dios, ay nammuwán tada nga gapu ki úni yala ne Dios, ay naparsuwa na idi ya kalawagán. Ay díkod ngámin daya masingan, ay nàwa da kiya di masingan.

⁴ Ay gapu pe kitu angngurug tu Abel, ay napà-patag tu nedátun na ke Dios may itu nedátun tu Cain. Ay díkod nebílang ne Dios tu Abel ka namáru. Nepakammu ne Dios idi kitu inammatag na kitu dátun tu Abel. Ay oray kitu natay yin, ay bílang magun-úni pikam gapu kitu angngurug na.

⁵ Ay gapu pe kitu angngurug tu Enoc, ay inalà ala ne Dios sin ka lángit nga sibbiyág, nga akkan tagge natay. Ay áwan da nasingan nin kaggína. Ay kitu akkan na pikam nekálà ka lángit, ay pinaanggam kanu tu Enoc

nge Dios, nga nán kam naya nesúrat ta bàbànan ne Dios. ⁶ Ay áwan tolay ya makapaanggam ke Dios nu áwan na nga annggurug kaggína. Ata oray inna nga tolay ya maminya nga magdáyaw ke Dios, ay masápul la kurugan na nga atán Dios, ay se kurugan na pe nga aggína ya mangsupápà kadaya ngámin na magsap-sápul kaggína.

⁷ Ay gapu pe kitu annggurug natu Noa, ay nekurug na datu kinag-kagi ne Dios kaggína mepanggap kadatu mapad-padalal pikam ma mà-màwa. Ay tútu nangwa ka abay tutu wala nga biray nga ittu tu naka-biyágan da nga tangabalay kane magdallis. Ay gapu kídi ya inanggurug tu Noa, ay nepassingan na nga nagbásul datu tolay nga akkan nangikur-kurug ke Dios. Ay díkod gapu kitu annggurug na, ay nebílang ne Dios ka namáru.

Tu annggurug datu apuapu daya Judyu

⁸ Ay gapu pe kitu annggurug tu Abraham, ay nekurug na nge Dios kane papannan ne Dios nga paggunàan kitu íli nga nekari na nga idde kaggína. Ay tútu pinanáwan na ngala tu íli na, oray nu akkan na nga am-ammu tu kapannán na. ⁹ Ay gapu kitu annggurug na, ay nepagíli kitu giyán na nekari ne Dios kaggína. Nagbáwi yala kitúni. Ay oray pe tu Isaac se itu an-anà na nga Jacob nga nagkariyán pe ne Dios, ay nagbáwi da pe yala kitu nagyán da kitúni. ¹⁰ Ata innanamán ne Abraham pikam ya íli nga magnanáyun nga pinalánu se ipasikád ne Dios kampela ngin nin.

¹¹ Ay gapu kitu annggurug tu Abraham, ay nakapútut ka isa oray nu lalakay yin, ay se bàbakat se akkan kammala makapagan-anà in tu Sara. Ata kinurug na tutu wala nga kuwaan ne Dios tu nekari na kaggída nga magatáwa. ¹² Ay díkod oray nu árig natu Abraham tu natay yin ta akkan lugud makapútut tin, ay nagbalin ka apuapu daya adu tutu wala nga tolay ya ummán kiya kaadu daya bittuwan se kaadu daya ginat ki dappit bebay.

¹³ Ay dedi ya tolay ay nangurug da panda kitu nekatay da. Akkan da ngin na naáwat tu nekari ne Dios kaggída. Ngamay árig nalágib da datun na nekari na kaggída, gapu ta kinurug da tutu wala, ay naganggam da. Ay tútu nán da nga mepagíli da ngala kídi ya kalawagán. ¹⁴ Ay díkod maawátan na atán namnamáan da pikam nga paggunàan da, áta nán da lugud da agtangeli da. ¹⁵ Ay nung kuma nu itu naggayatán da nga íli ya lam-lamtan da, ay annung da ya magulli kammin kitúni. ¹⁶ Ngamay akkan mà, áta napi-piya nga íli ya innanamán da, nga ittu ya giyán nga atán ka lángit. Ay díkod akkan kípattán ne Dios da oray ingágan da ka Dios da. Pinagsagána nada ngin ka íli nga para kaggída.

¹⁷ Ay gapu pe kitu annggurug tu Abraham, ay idátun na tutu wala kuma tu Isaac nga sissa nga an-anà na kitu nangtisting ne Dios kaggína. Aggína mismu tu nagkariyán ne Dios nga umadu tutu wala daya gakagaka na. Ngamay oray nu mapakuna, ay íbasu na mà tutu wala kuma ngin tu sissa nga an-anà na.

¹⁸ Aggína mà tu nagkunaán ne Dios ka, “E Isaac ya paggayatán daya pútupútut mu nga nekar-kari ku,” nán na. ¹⁹ Linam-lammat tu Abraham nga annung ne Dios nga paltuwan tu Isaac. Ay kurug bílang napaltu tu Isaac ngin, ta nepatulli kammin kaggína.

²⁰ Ay gapu pe kitu annggurug tu Isaac, ay nekari na nga napiya ya kà-kàwaán de Jacob se Esau.

²¹ Ay gapu pe kitu annggurug tu Jacob, ay nekar-kar-árag na datu duwa nga apúku na nga annánà tu Jose nga nepatagasinnán ke Dios kitu danni na katay yin. Nagrumdád da nagùmà ala ngin kitu tàdukud na kitu nagday-dáyaw na ke Apu Dios kitun †.

²² Ay gapu pe kitu annggurug tu Jose, ay nepakammu na kitu danni na tutu wala nga katay yin ya agtálaw datu iIsrael nga sag-sagádà na ka Egipto. Ay tútu binílin nada nu paannán da tu tuláng na ††.

Tu annggurug natu Moses se itu Rahab

²³ Ay gapu kitu annggurug datu mannákam tu Moses, ay akkan da nagansing nga di nangikurug kitu bílin tu ári nga papatay na daya annánà a lalláki nga iIsrael. Nesirù da ka unag tallu búlán tu maladága kane masingan da nga napiya.

²⁴ Ay gapu kitu annggurug pe tu Moses, kane magnákam, ay naddi ya mengagánan ka an-anà natu nanagábu kaggína nga babay ya an-anà tu Ari Faraon. ²⁵ Pininya na ngala ya mepagrígát kadatu páda na nga tolay ne Dios may itu maggan-gánas ka makaru wala ki pakabasúlán na. ²⁶ Ay nebílang na nga napà-patag ya magrígát gapu kiya umbet nga Cristo may iya ngámin na kinabánang naya Egipto nga tawídan na kuma, áta lam-lamtan na peyang ya bátug tangdán na ke Dios. ²⁷ Ay gapu kitu annggurug na, ay nagtálaw ka Egipto. Akkan nagansing oray ammu na nga malúsaw tu Ari Faraon kitun na agtálaw na, áta ummán na ka sisínán ne Dios nga di masingan, ay tútu nagtural dala.

²⁸ Ay gapu ki annggurug tu Moses, ay kinurug na tu nepàwa ne Dios kaggína. Ay tútu nebílin na kadatu páda na nga iIsrael nga pintáan da ka dága tu lasi natu gagyangán da, ta senu akkan iráman natu anghel da nga magpatay kadatu manákam ma annánà a lalláki. Tú idi tu naggayatán tu Piyasta da gapu kitu nanglätaw natu anghel kaggída.

²⁹ Ay gapu kitu annggurug datu tolay ya neapuwan tu Moses, ay nakadalákit da kitu bebay nga nengágan da ka Daggáng nga Bebay. Ay nagdal-dalen da ngala nga ummán kiya agdal-dalen ta kiya gádang kane magtuway tu danum. Ngamay kane manalen pe datu iEgipto nga magappal kaggída, ay nalimat da ngámin, áta nagamung kammin tu danum.

³⁰ Ay gapu pe kitu annggurug datu iIsrael, ay narba tu darupírip pa abut ka Jerico, kane mabalin da nga linipuliput ki unag pittu ngalgaw. ³¹ Ay gapu pe kitu annggurug tu Rahab nga púta kitun, ay akkan nerám-

† Akkan makapagsikád kampela ngin nin gapu kitu kinalakay na tutu wala ngin. †† Nán na ka Genesis 50 nga pála ne Jose datu tuláng na kadatu iIsrael.

an kitu inagpatay da kadatu akkan mangikur-kurug ke Dios, áta naganggam nanangaili kadatu ispiya datu iIsrael.

Tu angngurug datu duddúma nga tolay ne Dios

³² Annung ku wa itul-túluy ya mangagi ka adu pikam, ngamay áwan ku wa oras sin na taggisaan kagiyán ya mepanggap kadatu Gideon, tu Barac se tu Samson, tu Jefe, David se itu Samuel se datu duddúma nga pagbàbànanan ne Dios, ³³ nga gapu kitu angngurug da, ay atán da kaggída ya nangábà a nakigubát kadaya duddúma nga il-ili, se atán da pe ya nangawat kadatu kari ne Dios, ay se datu nalintag nga angngituráy. Ay atán da pe kaggída tu akkan nakkán láyon gapu ki angngurug da, ta ummán ki nàmut tala ya bugung datu láyon. ³⁴ Ay atán pe datu duddúma, nga gapu kitu angngurug da, ay napakusap da tu maggatagatang nga apuy, ay se nakatálaw datu duddúma nga kàban da kuma. Ay datu duddúma kaggída oray nakapsut da, ay bumílag da gapu ki angngurug da. Ay tútu rummungat da nga makigubát, ay tútu napalsu da datu nanglannà kaggída. ³⁵ Ay gapu pe kitu angngurug datu duddúma nga babbay kitun, ay nepatulli kammin kaggída datu akkobung da nga natay kane mapaltu da kammin.

Atán datu duddúma, nga gapu kitu angngurug da, ay pininya da ngala tu mabal-balugga nga matay, ta senu lumtu da kammin kiya napi-piya nga biyág. ³⁶ Ay atán pe datu duddúma, nga gapu kitu angngurug da, ay netur-turad da ngala tu meappaappat se masap-saplit, ay se piníngil dada pe ka kadena se dada nga nebálud. ³⁷ Atán da pe datu tinùtoán da, se datu rinagádi da nga pinagkaduwa, ay se atán pe datu pinagkattab da ka ispáda. Atán datu pinar-parigát da, se atán datu napà-paultu, ay atán da pe datu nakal-allà a nagbad-bádu da ngala ka lálát kalding se karneru. ³⁸ Akkan mekari idi ya kalawagán nga pagyanán dayán na tolay. Nagdàdàda da ngala kadatu ir-irer se ban-bantay. Nagyán da ngala kadatu lilliyáng se kadatu abbut ki lusà.

³⁹ Ay ngámin dedi nga tolay, ay pinatag ne Dios da gapu ki angngurug da. Ngamay oray mapakuna, ay áwan kaggída tu nakálám kiya kàwa naya nekar-kari ne Dios kaggída kitu kakowad da kidi kalawagán. ⁴⁰ Ata atán napi-piya nga palánu ne Dios para kadàtada: Piyán nada nga ibulun kadàtada kiya ammagbalin na kadàtada ngámin ka áwan tutu wala pagkur-kurángan nin.

Ya angdisiplína ne Dios kadaya annánà na

12 Ay díkod gapu ta árig tada ya nalebután ka adu tutu wala nga tolay ya naligda angngurug, ay igsán tada lugud daya ngámin na pakabasúlán tada, se daya ngámin na mangsipad kadàtada kiya angngurug tada. Ay se tada nga an-anúsán ya mangitultúluy kiya árig tagtágan tada pikam nga sang-sanguwan tada. ² E Apu Jesus kuma ya árig sisinnán tada

peyapeyang. Aggína ya nanggayatán naya angngurug tada, ay se aggína pe ya mamalin kiya angngurug tada. Neturad na ngala tu nekatay na kitu krus, ta ammu na nga ya mesupápà kaggína, ay panag-ganggam ka áwan panda ka lángit. Akkan na tagge pinagan-anu oray nakap-appat tutu wala ya matay ki krus. Ay kidi yin atán nin kiya pane diwanán ne Dios nga mepangitur-turáy kaggína. ³ Lam-lamtan nu kod nge Jesus, se datu netur-turad na nga nangal-kalusaw datu maragbásul kaggína, ta senu akkan kayu madusmaya se molaw. ⁴ Ay áwan mà pikam ya natay kadakayu gapu kiya angngalúsaw na nga magbásul.

⁵ Naligpanán nu agpà in ta, tu tuldu ne Dios kadakayu wa annánà na! Nán na nga, “Ugu, kappiyánan mu kod lam-lamtan nu tulduwán naka nge Apu. Ay akkan ka nga madusmaya nu panís-an naka. ⁶ Ata tul-tulduwán ne Apu daya pàgan na, se disiplináan na pe ngámin daya nebílang na ngin ka annánà na,” nán na.

⁷ Iturad nu ya angdisiplína ne Dios kadakayu, ta ittu ya angngipasingan na nga annánà nakayu. Ay áwan wayya nga an-anà a akkan disiplináan naya ama na. ⁸ Ngámin daya annánà na, ay disiplináan nada. Díkod nu akkan nakayu disiplináan, ay akkan nakayu lugud kurug annánà. Arig nu wala daya tabuwang.

⁹ Ay ummán pe kadaya ama tada kidi ya kalawagán. Disiplináan ditte pe, ngamay pàgan tadada mà kamm-ala. Ay tú nád agpà kuma kiya Ama tada nga atán ka lángit. Magtulù tada kuma peyang kaggína senu biyágan nitta ka áwan panda. ¹⁰ Ay daya mannákam tada kidi ya kalawagán, ay disiplináan ditte ka tangapurù. Ngamay sigun nala kiya napiya ki agsisíngan da. Ngamay ya Ama tada ka lángit, ay kurug pagkapiyaán tada ya agdisiplína na kadàtada. Ata disiplináan nitta senu magmáru tada nga ummán kaggína. ¹¹ Kidi, ay natakít pikam kadàtada ya agdisiplína na. Akkan ta pikam makuna kidi nga napiya, ngamay nu mabà-bayág gala, ay magbalin tada ka namáru, ay se pumiya pe yin ya ur-uray tada.

Surútan tada din ya natúnung nga dálen

¹² Ay díkod akkan kayu wa madusmaya. Itul-túluy nu ya angngurug nu. Magbílag kayu kammin. ¹³ Itul-túluy nu ya manalen kiya natúnung nga dálen, ta senu akkan kayu wa marurud, nu di kayu wa bumílag kammin.

¹⁴ Ay kuwaan nu ya mabaal nu wa makikiinnawátan kadaya ngámin tolay, ay se ya magmar-máru ki árang ne Apu Dios, áta áwan ya makasingan ke Dios nu akkan na namáru. ¹⁵ Sin-sinnan nu ta áwan kadakayu ya mangilingling kiya agkallà ne Dios, se áwan kuma pe kadakayu ya paggayatán naya nadakè, ta umará pe kadaya duddúma pikam, ay ittu pe ya paggayatán naya riribù nu. ¹⁶ Sin-sinnan nu pe ta áwan kuma kadakayu ya manan kitu Esau nga netáli na ngala ka isa nga pangnganán tu kalintaggán na nga manákam nga an-anà. ¹⁷ Ay ammu nu mà in, nga kane mabà-bayág panda kitun, kane piyán na nga alà in tu tawíd-

an na kitu ama na, ay áwan na midde kaggína, áta akkan na màpoli yin tu kinuwa na. Oray nu sumángit, ay akkan wayya mangannaana.

Ya kàwaán naya apangngipakammu ne Dios nga kari na

¹⁸ Ay dàtada kadedi ya al-algaw, ay akkan wayya nakapap-panansing ya ikà-adanni tada ke Apu Dios, akkan ummán kadatu iIsrael kitun. Ata uwad masing-an da nga gumilagiláb ba apuy kitu bantay Sinai. Naggibat tutu wala pe, ay se nagbáli ka naggat tutu wala pe. ¹⁹ Ay uwad nagina da pe nga naggat ta nentanggoyob, ay se úni nga akkan da meturdán na ginán. Ay tútu nakim-imallà datu tolay nga áwan da kuma magina kitu úni yin. ²⁰ Ata akkan tutu wala meturdán datu tolay tu aggun-úni na nga nangibílin ka, “Oray nu alolag gala ya makadam-ay kiya bantay, ay masápul la matùtokán panda ki katay na,” nán na.

²¹ Ay nakapap-panansing kurug tutu wala tu nasingan da kitúni, ay tútu nán tu Moses nga, “Nagpil-pilpig gà ki aggangsing ku,” nán na.

²² Ngamay dakayu, ay bílang nakalbet kayu win ka bantay Sion nga ittu ya kurug ga giyán ne Dios, nga ittu pe ya bátug Jerusalem ka lángit, nga giyán daya rinibu-ríbu wa anghel nga naurung ka giyán na. ²³ Ay neamung kayu pe yin kadaya tangabubúlun na árig manákam nga annánà ne Dios, nga patawídán na. Arig nelista daya ngag-ngágan da ka lángit tin. Ay bílang neamung kayu pe yin kadatu nagkakátay ya tolay ne Dios kitun nga áwan pagkur-kurárgan pe yin. Ay neadanni kayu pe yin ke Dios nga ittu ya guwes daya ngámíngámin. ²⁴ Ay inumbet kayu pe yin ke Jesus nga ittu ya panguniyan tada ke Dios kiya baru nga kari ne Dios. Arig nu pe yin ya nadalusán kitu dága na nga napà-patag pàrang ya màwa na may tu dága natu Abel.

²⁵ Ay túya sin-sinnan nu, ta akkan nu din na di ikurug ya magpak-pakammu kadakayu. Ata nu akkan nakalísi datu iIsrael kitu nekapánis da gapu kitu akkan da nangngikurug kitu Moses, ay tú nu nád agpà a malilí-án ya kapanísán nu, nu akkan nu ikurug daya kag-kag-iyán ne Cristo, nga ittu ya gayát ka lángit! ²⁶ Kitun, ay nataryun tu kalawagán kane magúni ye Dios. Kídi yin, ay tú idi ya nán na, “Akkan nala nga ya kalawagán ya mataryun nu pidduwaan ku, nu di oray pe ya lángit,” nán na. ²⁷ Ay ya sarut natu nán na nga pidduwaan na, ay ippà na daya pinarsuwa na nga makínin. Ay daya akkan makínin, ay ittu daya mabansi.

²⁸ Ay díkod magiyáman tada, ta bílang mepakin-kuwa kadàtada ya pangiturayán nga akkan tutu wala nga maan-anu. Ay díkod masápul pe nga yán nala nga paganggammán ne Dios nga panagday-dáyaw kaggína ya kuwaan tada, se ipatag tada se ikansing

† Tu Esau ay akkan na nebílang nga napatag tu kalintaggán na nga manákam nga an-anà, nga ittu tun ya pagkapiyaán na kuma. Ta kane mabisinán tutu wala, ay netáli na tu kalintaggán na ka kanan na.

tada, ²⁹ áta kurug ga narungat. Meárig ka apuy nga makassidug kadaya ngámíngámin na masidug.

Daya napiya nga kuk-kuwaan daya magwawági gapu ke Cristo

13 Ay itul-túluy nu ya magpipininya nga magwawági ke Cristo. ² Ay akkan kayu wa umagáwa kadaya agtangeli. Ta atán da ngin daya nakasangaíli kadaya à-anghel, ngamay akkan da am-ammu nga anghel da. ³ Ay damdamman nu daya páda nu wa mangurug nga atán ki agba-balúdán, nga ummán kayu ka netangabálud kaggída. Ay damdamman nu pe daya mapal-pallà gapu ki angngurug da, nga ummán ka mapal-pallà kayu pe nga ummán kaggída.

⁴ Ipatag nu ya aggaattáwa, ay áwan kuma kadaya magatáwa ya mangwa ka nadakè ummán kiya manaládag se manabuwang, áta panísan ne Dios daya tolay ya mangwa ka ummán kadayán.

⁵ Ay akkan kayu din magtalikágum ka pirà. Paganggammán nu wala ya atán kadakayu, áta nán mà ne Dios nga, “Akkan takayu wayya ilingling onu pagdudoray,” nán na. ⁶ Ay díkod akkan tada nga min-induwán na mangagi ka,

“E Apu ya sumeseseng kiyà. Ay túya áwan ku wa ikansing. Akkan nà mansing kiya kuwaan daya tolay kiyà.”

⁷ Ay damdamman nu pe datu nangiapu kadakayu; datu nagtù-tùgud kadakayu kiya bàbàrán ne Dios. Lam-lamtan nu tu napiya nga agbiy-biyág da se iya nagtungpálan da. Taldan nuda kitu angngurug da.

Ya agday-dáyaw tada ke Dios ya bátug pagbasu tada

⁸ Awan kaul-ulissán ne Jesu-Cristo. Nu wà ummán na kitun, ay ittu na kam kadedi, ay se kiya áwan panda.

⁹ Ay akkan kayu lugud pe ya peal-alílaw kiya angngurug nu kadaya adu wa bal-baláki se mepas-pasaballi a sur-súru. Magpiyár kayu wala kiya kinamáru ne Dios kiya ililligda naya angngurug nu, nga akkan wayya ya agkannaw tada nga mangán kadaya duddúma nga akakkanan ya piyáran nu, nga ummán kiya kuk-kuwaan daya duddúma. Ay akkan da mà nagpiyán datun na kuk-kuwaan da.

¹⁰ Atán mà ya bátug basu tada, nga oray datu ngám-in na sumur-súrut kitu kuk-kuwaan da kitun nga agbasu da kitu nengágan da ka balay ne Dios, ay áwan da ráman. ¹¹ Ya baggi natu áyam ma pinagbasu da kitun, ay sidúgan da kitu lasi natu íli. Ngamay datu nangátu wa pappádi, ay mangalà da kitu dága ta ippan da kitu Kapàgán na Giyán kitu balay ne Dios, ta ittu tun tu pagbasu da kadatu bas-básul da. ¹² Ay ummán pe, natay pe ye Apu Jesus kitu lasi natu íli ta senu gapu kitu dága na, ay madalusán daya tolay kadaya bas-básul da.

¹³ Ay lugud, e Apu Jesus ngala ya piyáran tada, ay se iturad tada ngala daya kapal-palakkán tada gapu kaggína nga ummán kitu inagturad na kadatu nekap-

al-palakkán na. ¹⁴ Ata áwan kídi ya kalawagán ya mabalin pagyanán tada nga íli nga akkan pumanda. Id-idaggán tada ya íli nga áwan panda, nga ittu ya kapannán tada nu isa ngalgaw.

¹⁵ Ay díkod gapu ke Jesus, ay day-dayáwan tada ngala peyang nge Dios, ta ittu mà la yán ya bátug basu tada, ta ittu yán ya masápul kuwaan daya ngámin na mangipudnu nga mangurug kaggína. ¹⁶ Ay akkan nu wa kaligpanán ya angwa nu kadaya napiya, se ya agsisinneng nu, áta ittu dayán daya bátug ga dátun nu ke Dios nga pagangammán na.

¹⁷ Ay ikurug nu daya pangmanàman nu wa mangurug. Magtulù kayu kaggída, áta aggída mà ya magtar-tarakan kadakayu, ay aggída mà ya magsungbát kampela ngin nin gapu kadakayu. Paangammán nuda kiya agtar-tarakan da kadakayu. Akkan nuda nga pagpanakitan, áta nu mapakuna, ay dakayu mà kampela ngin nin ya kal-allà.

Karárag se pakumusta

¹⁸ Ay ikar-karárag dakami yala wawwági. Ay ya piyán mi ay mapatag kami kadaya ngámin na kuk-kuwaan mi. Ay áwan mi mà ammu nga básul mi kadakayu.

¹⁹ Ay kurug ga ikar-karárag dà ta senu ipalúbus kuma ne Apu nga makapagulli yà a makaru kannán giyán nu.

^{20,21} Ay ikar-karárag ku nga idde ne Dios kuma ngámin daya masápul nu kiya angngikurug nu kadaya ngámin na piyán na. Ay senu gapu ke Jesu-Cristo, ay màwa na kadàtada daya pagangammán na. E Dios ya paggayatán naya napiya nga aggur-uray tada, ay aggína tu namaltu kammin ke Jesu-Cristo nga Apu tada. E Apu Jesus, ay ittu ya nagbalin na katurayán na maragtarakan kadàtada nga árig karneru na gapu kitu nekatay na. Ay gapu pe kitu nekebasu na, ay nàwa pe ya kari ne Apu Dios kadàtada ka áwan panda. E Jesu-Cristo ya maday-dáyaw kuma peyapeyang ngin ka áwan panda! Amen.

²² Ay anúsán nu agpà ala nga basáan wawwági, daya kinag-kagì a pangab-abúbug ku kadakayu. Oray ta abibbà mà ala ya inagsúrát ku.

²³ Ay ipakammù pe kadakayu nga nepalawán da ngin ne wagi tada nga Timoteo. Ay nu makaru makalbet, ay aggína ngin ya kabulun ku nga maggagáyám kadakayu.

²⁴ Ay ipakumusta dakami yala kadaya ngámin na pangmanàman nu se kadaya ngámin na tolai ne Dios kannán. Ay makikumusta pe kadakayu daya wawwági tada nga iItalia.

²⁵ Ay ya kinamáru ne Dios din kuma ya atán peyang kadakayu ngámin.

Santiago

1 Iyà e Santiago wa bobonan ne Dios se Apu Jesu-Cristo. Súrát ku idi kadakayu wa tolay ne Dios nga nepariparit kiya kalawagán. Kumusta kayu ngámin.

Ya aggánus tada

² Maganggam tada din nala wawwági, oray nu adu daya kapar-parigátan na mà-màlamán tada, ³ áta ammu tada mà nga nu maanúsán tada dayán na kapar-parigátan, ay tumurad tada. ⁴ Ngamay masápul la magan-ánus tada, ta senu magnákam tada se pagmaruwán tada ngámin.

Ya akitùgud tada ke Dios

⁵ Ay nu akkan tada nga ammu ya kuwaan tada, ay makitùgud tada ngala ke Dios, ay tùgúdán nitta, ta nalagpat se maganggam nge Dios nga sumeng kadaya ngámin tolay. ⁶ May nu atán makitùgud, ay maginnanáma ngala nga akkan din maggad-gadduwa. Ata nu maggad-gadduwa tada, ay ummán tada kiya balnag ki bebay nga itagatagád dala na báli, ⁷, ⁸ áta maduw-duwa peyang ya uray tada. Ay ya tolay ya mapakuna, ay áwan na tutu wala nga innanamán na midde ne Apu kaggína.

Daya pubri se daya babànéng

⁹ Daya napubri nga mangurug ke Jesu-Cristo, ay maganggam da din nala, ta ipangátu ne Dios da nu kuwa. ¹⁰ Ay daya babànéng nga mangurug ke Jesu-Cristo, ay maganggam da din nala pe oray ibaba ne Dios da. Ata daya babànéng, ay akkan na nanáyun. Ummán da kadaya bûtà a mippà nu malnus da. ¹¹ Ata nu kiya katakit pànanang naya sínág, ay makarsiyán daya adon daya kad-kaddat se metànagán pe yin daya bûtà da, ay áwan pe yin ya kinapiya da. Ay ummán pe kiyán ya kàwaán daya babànéng ta árig malnus da pe ta mapánis da oray kiya agbànéng da pikam.

Ya kepar-parò tada kiya nadakè

¹² Maganggam din nala ya tolay nga magan-ánus sala kiya kapar-parigátan na nga pakasisímán na, áta nu maanúsán na ngámin, ay biyágan ne Dios ka áwan panda. Ittu yán ya nekari ne Dios nga tangdán daya maminya kaggína. ¹³ May nu atán maparò, ay akkan na din nán na, "E Dios ya namar-parò kiyà," akkan na nán. Ata e Dios, ay akkan meparò kiya nadakè, ay akkan pe ya mangiparò. ¹⁴ Ngamay meparò ya tolay nu

maay-ayúyut kiya nadakè a lam-lamtan na kampela ngin nin. ¹⁵ Ay dayán na nadakè a lam-lamtan na, ay ittu win daya pakabasúlán na. May ya supápà naya panagbas-básul, ay pannakatay ka áwan panda.

¹⁶ Túya akkan tada masábag ki mepanggap kiyán wawwági, ¹⁷ ta naparon na mangidde nge Dios, ay se napiya ngámin daya maggayát kaggína. Aggína ya nangwa kadaya ngámin na atán ka lánngit nga mangidde ka wada. Ngamay aggína, ay akkan ummán kadayán, áta áwan na nga kaul-ulissán. ¹⁸ Ay gapu ta ittu ya palánu na kampela ngin nin, ay pinagbalin nitta ka tolay na kane mangurug tada kadatu kurug nga bábànéng na. Ay díkod dātada ngin daya kapàgán kadaya ngámin na parsuwa na.

Ya kurug nga angngurug ke Dios

¹⁹ Dam-damdamman nu idi wawwági. Nalà-lapat tada din manggína kadaya bábànéng ne Dios. Akkan tada din na magbur-buranaw magúni, ay se nasulit tada din pe ya malúsaw. ²⁰ Ata ya akar-arungat tada, ay akkan ittu yán ya mamagbalin kadātada ka namáru, nga ittu ya piyán ne Dios. ²¹ Ay díkod ippà tada lugud din ngámin daya nadakè a gagángay tada se kukkuwaan tada. Ay ikurug tada daya bábànéng nga nepakammu ne Dios kadātada. Ittu yán ya makelísi kadātada kiya pakapanísán tada ka áwan panda.

²² Díkod ikurug tada din ya bábànéng ne Dios ta bíláng ug-ogan tada ya baggi tada kampela ngin nin nu nán tada nga annung na ngala ya magtal-talagína. ²³ Ata nu tal-talagínaan tada ngala ya bábànéng ne Dios nga akkan tada nga ikurug, ay árig tada ya tolay ya magamínaw. ²⁴ Sinnan na ya murang na, ngamay mawe la ngin, ay akkan na pe madamdam min tu sing-singan na. ²⁵ Ngamay napiya ya kà-kàwaán daya ngámin na kuwaan daya tolay, nu kappiyánan da nga sin-sinnan ya napiya nga dámag, nga ittu ya áwan sabasábag nga lintag ne Dios, ay se da nga ikurug nga akkan da tal-talagínaan nala, ay se akkan da kurug pe kal-kaligpanán. Datun na lin-lintag, ay áwan da nga pagkur-kurárgan, ay se ittu datun ya ummán ka mangwaya kadātada kadaya nadakè.

²⁶ Nu nán tada nga ikur-kurug tada peyang nge Dios, ngamay akkan napiya daya aggun-úni tada, ay ug-ogan tada ya baggi tada kampela ngin nin. Ay áwan surbi ya nán tada nga angngikurug tada ke Dios. ²⁷ Ay ya íbíláng ne Dios nga Ama nga kurug se áwan sabasábag nga angngurug, ay ummán kídí: sengán tada daya nakal-allà a ul-ulíla se bubbúkud da babbay, ay se

akkan tada mepagram-ráman kadaya nadakè a mà-màwa kídi ya kalawagán.

Ya akkan tada ammagdudúma kadaya tolay

2 Gapu ta mangurug tada ngin ke Jesu-Cristo wawwági, ay áwan tada din pagdudúmán kadaya tolay, gapu wala kadaya singasingan da. ² Kas pangarígan nu atán duwa nga sangaili tada nga mepagday-dáyaw kadàtada, nga ya isa ay nakasangkilat ka balitù se napiya daya lúpus na, ay se ya isa ay napubri nga rugrugà ya lúpus na. ³ Ay nu nán ta kiya tolay ya napiya nga lúpus nga, “Ye idi tugaw, magtugaw ka,” nán tada, ngamay nán tada kiya napubri, “Magsisikád ka ngala kiyán nu lùsawam ya magtugaw kiya datág,” nán tada, ⁴ ay mamagdudúma tada ki ummán kiyán. Nadakè yán na agbasarán kiya kinatutolay naya isa nga tolay.

⁵ Ammuwán nu wawwági, nga daya napubri kídi ya kalawagán, ay aggída daya piníli ne Dios. Gapu kiya angngurug da, ay bílang da ya nabànáng. Aggída pe ya alà na kiya pangiturayán na. Ittu yán tu nekari na kadaya ngámin maminya kaggína. ⁶ Ngamay tura tada irupat daya napubri! Daya nabànáng mán kammin ya pàgan tada, ay aggída daya mamal-pallà kadàtada, ay se aggída pe daya mangidarum kadàtada. ⁷ Ay aggída pe daya mangug-og kiya napatag nga ngágan ne Jesus nga kur-kurugan tada.

⁸ Napiya mà kurug nu ikurug tada ya kapàgán na lintag nga ittu ya, “Piyán nu daya kasittolay nu nga ummán kiya amminya nu kiya baggi nu,” nán na. ⁹ Ngamay nu pagdudúmán tada daya tolay, ay makabásul tada, áta akkan tada kinurug ya lintag ne Dios. ¹⁰ Ata oray nu nán tada nga kinurug tada ngámin ya lintag, nu atán isa nga pakabasúlán tada, ay bílang pakabasúlán tada ya ngámin nin. ¹¹ Ata e Dios nga ittu ya nagkuna nga, “Akan kayu manaládag,” ay aggína pe ya nagkuna ka “Akan kayu pumatay.” Díkod oray nu akkan tada manaládag, nu pumatay tada, ay ittu na kam ma nakabásul tada kiya lintag na.

¹² Dàtada ay guwes nitta nge Dios. Ya pagbasarán ki angguwes na ay tu lintag nga ittu ya mangwaya kadàtada. Ay lugud, napiya din daya kag-kagiyan tada se daya kuk-kuwaan tada. ¹³ Ata akkan nitta kalakkán nge Dios nu akkan tada pe kalakkán daya kasittolay tada. Ngamay nu maragkallà tada, ay akkan nitta pe pabasúlán.

Ya namáru nga tolay

¹⁴ Atán kadi surbi na wawwági, oray nán tada nga mangurug tada ke Jesu-Cristo, nu akkan tada mepassingan kadaya kuk-kuwaan tada ya angngurug tada? Wayya nitta la nga alà nge Dios nu ummán kiyán ya angngurug tada? ¹⁵ Ay kas pangarígan nu atán wagi tada nga mangurug ga áwan na nga kanan se paglilíyán, ¹⁶ ay se tada nán kaggína nga, “Akan ka nga malídig. Maglíli ka ngala, ta senu akkan ka masiyam, se magbattug ka ngala,” nán tada, ngamay

akkan tada nga iddán ka kanan na se paglilíyán na. Ay nágan lugud naya surbi natu kinagi tada? ¹⁷ Ay ummán pe kiyán ya angngurug tada, nu akkan tada mepassingan kadaya napiya nga kuk-kuwaan tada. Arig natay.

¹⁸ May get nán daya duddúma nga angngurug gala ya atán kadaya duddúma, ay kadaya duddúma, ay get mangwa kadaya napiya ngala ya nengáni kaggída. May akkan mà mabalin, ta nu kurug ga mangurug tada, ay akkan mabalin na di tada nga mangwa kadaya napiya. Ay nu napiya daya kuk-kuwaan tada, ay mepassingan ya angngurug tada. ¹⁹ Ay nu nán nu nga mangurug kayu wa atán sissa nga Dios, ay túyán ya kurug. Ngamay oray pe daya ar-áran, ay kurugan da pe se ikansing da pe.

²⁰ Dakayu wa umang-ang-ang nga tolay! Nu piyán nu wa ammuwan nga áwan surbi naya angngurug tada nu akkan tada mepassingan kadaya napiya nga kuk-kuwaan tada, ay ginán nu kod idi. ²¹ Tu Abraham ma ama tada, ay nepassingan na tu angngurug na ke Dios kane kuwaan na tu bílin ne Dios nga pebasu na kaggína tu an-anà na nga Isaac. Ay díkod nebílang ne Dios ka áwan bas-básul gapu kitun na kinuwa na.

²² Sinnan nu kod tu kinuwa na. Pinagbulun na tu angngurug na se itu kinuwa na. Nepassingan na nga kurug tutu wala tu angngurug na kitu kinuwa na. ²³ Ay díkod nàwa kurug tu nesúrat kiya bàbànan ne Dios nga nán na, “Kinurug ne Abraham tu kinagi ne Dios, ay túya nebílang na ka áwan bas-básul,” nán na. Ay se nebílang pe ne Dios tu Abraham ka opun na. ²⁴ Ay díkod ammu tada lugud din nga akkan nitta ibílang ne Dios ka namáru nu mangurug tada ngala nga áwan tada tagge kuwaan na napiya ka angngipassingan tada kiya angngurug tada.

²⁵ Ay oray pe tu Rahab nga nagpúta kitun, ay nebílang ne Dios ka namáru win, gapu kitu kinuwa na nga napiya, ta pinalnà na datu nebon tu Josua nga ispiya na, ay sinengán nada pe nga naglíbat nawe.

²⁶ Ay nu akkan tada mepassingan ya angngurug tada kiya angwa tada kadaya napiya, ay áwan na sur-surbi. Arig na ya tolay ya sibbabaggi ngamay áwan na ángat!

Ya bugung ya mamadakè ki tolay

3 Bitti ala kuma kadakayu, wawwági, daya mang-isúru, áta ammu nu mà nga dakami nga mang-isúru ay nadà-dammat ya mepabásul kadakami nu makabásul kami. ² Ngámin tada, ay makabásul tada ngámin. Ay nu atán tolay ya áwan na nga pakabasúlán kadaya bal-balitan na, ay túyán ya tolay nga áwan pagkur-kurárgan nin, áta maannadán na ngámin ya baggi na.

³ Daya kabalyu, ay siluwán tada daya bugung da, ta senu meturung tadada kadaya piyán tada nga pangipeyaggán kaggída. ⁴ Ay ummán pe kadaya dadakkal la bapor. Bì-bitì daya ikkakawil da, may oray mìpur da kiya naggat ta báli, ay mabalin naya pillútu nga ipeyag kiya oray wà naya piyán na nga pangipeyaggán kaggína. ⁵, ⁶ Ay ummán pe kiyán ya

kàwaán daya bugung † tada. Oray bittì da, ay adu daya mepasindáyaw da nga dadakkal la bánag. Arig na pe ya bittì a síling †† ya bugung tada, áta oray nu bittì ya síling, ay sarátan na oray ya nalawág ga sirát. Ya bugung tada, ay ittu ya nadakè kadaya parte naya baggi tada, áta mabalikát na ngámin daya nadakè. Ay ittu ya mamadakè kiya ngámin baggi tada se ngámin na biyág tada nga tolay. Túya rabbang tada ya maimpiyernu.

⁷ Adu bal-baláki ya ul-ulolag se an-anù, idaw, se daya sissida ya mapaámu, ay adu kaggída ya napaámu win. ⁸ Ngamay áwan tolay ya maketurung tutu wala kiya bugung na. Arig na ya nadakè a nagdíta nga ulolag ga akkan makasinád. ⁹ Ittu ya pagdáyaw tada ke Apu wa Ama tada, may ittu pe ya pamad-padakè tada kadaya kasittolay tada nga kinuwa ne Dios ka ummán kaggína pe. ¹⁰ Díkod sissa kam ma bugung ya usaran ta nga magdáyaw ke Dios, se mamadakè kadaya kasittolay tada. Nadakè yán wawwági. ¹¹ Ya gabuwà, ay akkan wayya nga nasablè se namit nga danum ya igbuwà na. ¹² Ay páda na pe, ya káyu wa gígus, ay akkan magbúnga ka búnga olíbo, se ya múla nga úbas, ay akkan magbúnga ka búnga gígus. Ya gabuwà a napet ya igbuwà na, ay akkan mangigbuwà ka namit pe.

Ya kurug ga nasírib

¹³ Nu atán kadakayu ya manguna nga nasírib, ay ipassingan na din nala ya kinasírib na kiya kabiy-biyág na, kiya angwa na kadaya napiya nga mà-màwa, se kiya kinapakumbaba na. ¹⁴ May nu magasiásil kayu, se tittu ya pagpiyán nu kampela ngin ya lam-lamtan nu, ay akkan nu lugud pagkidáyaw ya sírib nu, ta butal. ¹⁵ Daya ummán kadayán na sírib, ay akkan da gayát ke Dios, nu di da gayát kampela ngin nin kiya sírib tolay se Sairu. ¹⁶ Ata nu tittu daya pagpiyán tada kampela ngin ya lam-lamtan tada se magasiásil tada, ay ittu ya akkan tada pagkikinnawátan, ay ittu pe ya akàwa tada kadaya ngámin baláki nga kinadakè. ¹⁷ Ngamay nu ya kinasírib ba gayát ke Dios ya atán kadàtada, ay namáru tada. Ay díkod magkikinnawátan tada se natulù tada se nindù tada. Napiya daya kukkuwaan tada se maragkallà tada pe. Akkan tada magpì-pimáru se akkan tada pagdudúmán pe daya tolay. ¹⁸ Magmáru daya kasittolay tada nu masingan da ya agkikinnawátan tada, ay se nu dàtada pe ya gapu naya agkikinnawátan da.

Ya kelug tada kadaya nadakè kídì kalawagán

4 Nágan naya gapu naya akkan nu pagkikinnawátan se ya agsasáwad nu ta, nu di gapu kadaya pagray-rayuwán nu kampela ngin nin na magtap-tappál ki lammat nu. ² Atán da kelugán nu ngamay akkan nuda málà, ay túya pumatay kayu. Makisáwad kayu gapu ta akkan nu málà daya tal-talingkagúman nu. Awan nu málà, áta akkan kayu mà magadang ke

† Kadaya duddúma ay díla ya nán da kídì. †† Bittì a apuy nán daya duddúma.

Dios. ³ Ay oray mán pe nu magadang kayu, ay áwan nu málà ta nadakè ya panggap nu. Nu tura la atán málà nu, ay usaran nu kadaya pagangammán nu kampela ngin nin. ⁴ Meárig kayu kadaya manaládag, ta akkan nu pàgan ne Dios sin. Daya mà-màwa kídì kalawagán ya pà-pàgan nu win. Ammu nu mà a lùsawan na daya tolay ya ittu da la nga pà-pàgan daya mà-màwa kídì ya kalawagán. Díkod nu daya mà-màwa kídì kalawagán ya pà-pàgan nu win, ay magbalin kayu ka kalínga ne Dios.

⁵ Nán nu kid nga áwan sarut naya bàbànan ne Dios nga nán na kídì, “Ya Ispiritu nga nealúbu ne Dios nga magyán kadàtada, ay iabugu na,” nán na. ⁶ Ay nu magpakumbaba kayu, ay sengán nakayu nge Dios. Ay túya nán naya bàbànan na kídì: “Lùsawan ne Dios daya magpang-pangátu, ngamay daya magpakumbaba kaggína, ay sengán nada ngala,” nán na.

⁷ Ay díkod peturayán kayu lugud ke Dios se pàkadan nu nge Sairu ta senu magtálaw. ⁸ Umadanni kayu ke Dios ta senu umadanni pe kadakayu. Dakayu wa maragbásul, ay akkan kayu lugud din na mangwa ka nadakè. Dakayu wa maggad-gadduwa, ay kappiyánan nu ya magur-uray. ⁹ Magpannakit se sumángit kayu din gapu kadaya bas-básul nu, nga akkan kayu din na makang-anggam se makapatapatag. ¹⁰ Magpakumbaba kayu ngala nga makiseng ke Apu Dios, ta senu mepangátu kayu ta sengán nakayu se pàgan nakayu pe.

Ya akkan tada nga agpipinnadakè

¹¹ Akkan kayu din na magpipinnadakè, wawwági. Ata nu pakunán nu kiyán, onu pabasúlan nu ya wagi nu, ay ya lintag ne Dios ya bílang pad-padásan nu. Ay nu padásan nu ya lintag na, ay akkan nu ngin ikur-kurug ya lintag, ta pabasúlan nu mà in. ¹² Ay sissa mà nge Dios nga nangidde ka lintag na, ay aggína pe yala ya mabalin mamabásul. Aggína ngala pe ya makabalin na mangalà se mamánis kadaya tolay. Ngamay tura tada ngala nga agginpapabásul kadaya wawwági tada!

Ya nakasigúru nga mamikammu

¹³ Gínán nu pe idi wawwági, dakayu nga magkuna ka, “Ki daddán ni, onu kaláwa, ay mawe kami kattoni nga ili. Matangadagun kami kannán na magláku, ta senu adu ya maganansiya mi,” nán nu. ¹⁴ May akkan nu mà ammu nu nágan naya màwa nu kaláwa. Akkan nu wa ammu gà-gàdan ya biyág nu. Ata ummán kayu kadaya angap nga makaru magaligsap. ¹⁵ Ya kagiyan nu kuma ay, “Nu ipalúbus ne Apu Dios nga mabiyág kami pikam, ay kuwaan mi dedi se idi,” nán nu din nala. ¹⁶ May tura kayu nga nakasigúru nga mamikammu kiya biyág nu. Nadakè ya ummán kiyán na kukkuwaan. ¹⁷ Nu akkan nu kuwaan ya ammu nu wa napiya nga kuwaan, ay magbásul kayu.

Ya agpannakit daya nabànéng

5 Ginán nu idi, dakayu wa nabànéng. Magpannakit kayu se sumángit kayu, gapu kadaya narígát nga mà-màwa kadakayu nu kuwa.

² Nadadál daya inurnúngán nu wa kuw-kuwa nu ta itagàna nu wa usaran. Naípat pe daya lúpulúpus nu ³ se nakíráng pe daya pir-pirà se daya bal-balitù nu win. Ya kíráng da, ay ittu ya mangipakammu nga naka-básul kayu. Ay túya madadál kayu pe tutu wala ngin nu ukuman ne Dios ya kalawagán. Awan patapatag datu inurnúngán nu nga bànáng nu kiya kamuddiyán-an na al-algaw. ⁴ Nagina ne Apu nga mannakabalin ya agríri datu pinagballát nu gapu kiya angngultit nu kaggída kiya tangdán da. Ay ummán pe datu pinaggáni nu, nagina ne Apu pe ya ríri da gapu pe kiya angngultit nu kaggída. ⁵ Napiya mà tutu wala ngin ya biy-biyág nu kídì kalawagán. Nakappag kayu pe yin kadaya pagang-anggammán nu kampela ngin nin. May pabasúlan nakayu nge Dios sin nu kuwa, ay ummán kayu ka mapal-palùmag para kiya katay nu. ⁶ Dakayu, ay pinabásul nu datu áwan bas-básul la tolay. Pinapatay nuda pe, oray áwan da kammala mabà-baal nga bumálat kadakayu.

Ya aggindag tada kiya ilalbet ne Jesus

⁷ Magan-ánus kayu lugud dala, wawwági, panda kiya ilalbet kammin ne Apu Jesus. Ummán kayu din kadaya manguma, nga napatag ya ammay kaggída, ay túya maanúsán da nga idaggán ya aggagáni, áta ammu da nga masápul maar-arnabán se maan-annaggán pikam ya ammay da. ⁸ Ay túya magánus kayu pe. Pabagkaddan nu lugud daya uray nu. Akkan kayu din na molaw, áta tagay yin ya ilalbet ne Apu Jesus. ⁹ Akkan kayu din magpipinnanangi wawwági, gapu kadaya kapar-parigátan nu, ta senu akkan nakayu pabasúlan nge Dios. Ay tagay yin ya ilalbet naya mangguwes kadaya ngámin tolay.

¹⁰ Lam-lamtan nu kod, wawwági, datu profeta † kitun. Aggída ya pagaladán nu kiya panaggánus kadaya kap-

ar-parigátan na mà-màlamán nu. ¹¹ Ammu tada nga naganggam mà datun na nagánus kitun. Nammuwán tada mà pe yin nu wà ummán natu kinaánus tu Job kitun. Ammu tada pe nga napiya tu nekàwaán na ngin, áta e Apu, ay maramminya se maragkallà.

¹² Ay ya nang-nangrúna nga akkan tada pe nga kuwaan wawwági, ay ya magsingán. Akkan tada din magsingán ke Dios se oray nágan na nga atán kídì kalawagán. “Ò” nán tada ngala nu ò, ay “Akkan” nán tada ngala nu akkan, ta senu akkan nitta pabasúlan nge Dios.

Ya agkikinnarárag tada

¹³ Nu atán da kadakayu daya atán pagrigátan, ay ikarárag da din nala ke Dios. Ay daya napiya daya uray da, ay dayáwan da din nala nge Dios. ¹⁴ Ay nu atán ya magtakit kadakayu, ay ayabán nu daya pangapuwan nu kiya kapilya, ta senu ilútan da ka denu se da nga ikarárag ke Apu. ¹⁵ Ay bumílag ya magtakit nu kurugan ta nga sungbátan ne Apu ya karárag tada kaggína, ta pabilgan ne Apu kurug. Ay nu gapu ki básul na ya namagtakit kaggína, ay pakawan-an pe ne Dios. ¹⁶ Ay díkod, ikagi tada lugud ya básul tada kiya isaisa kadàtada, ay se magkikinnarárag tada, ta senu pabilgan nitta nge Dios. Napágus ya karárag daya tolay nga namáru ki àráng ne Dios.

¹⁷ Ummán kitu Elias kitun nga páda tada nga tolay pe, kane ikarárag na ke Dios nga akkan din magudán, ay akkan tutu wala kurug nga nagudán ka tallu dagun se annam búlán. ¹⁸ Ay se la nagkarárag manin nga magudán kuma, ay tútu nagudán kurug gin, ay bumílag pe yin datu mul-múla.

¹⁹ Nu tura la atán kadakayu ya maglikud kiya angngurug na ke Jesu-Cristo, wawwági, ay napiya nu atán mamul-poli kammin kaggína. ²⁰ Ay nu màpoli na kammin, ay árig biniyág kammin natu nangpoli kaggína. Ay pinapakawan na pe daya adu wa bas-básul na ke Dios.

---

† Daya profeta, ay aggída datu agkakagiyán ne Dios kadatu piyán na nga pekagi kadatu tolay kitun.

1 Pedro

1 Iyà e Pedro nga isa kadatu apostol ne Jesu-Cristo. Súrát ku idi kadakayu ngámin na píli ne Dios nga tolay na nga agtangeli kadaya nepariparítan nu nga il-ili ka probinsiya Ponto, se Galacia, se Capadocia, se Asia ay se ka Bitinia. ² Dakayu, ay nekísi nakayun ne Dios nga Ama oray kitun kam, nga pagbalinan naya Ispiritu na ka tolay na nga mangikur-kurug ke Jesu-Cristo. Ay napakawan kayun kadaya bas-básul nu gapu kitu nearúyut ta dága na kitu nekatay na.

Ay mammuwán nu kuma pà nang ya agtagasingan ne Dios kadakayu se iya angngidde na kadakayu kiya napiya nga panaggur-uray nu.

Ya namnamáan tada peyang

³ Ay day-dayáwan tada nge Dios, nga Dios se Ama naya Apu tada nga Jesu-Cristo. Gapu kiya abay pà nang nga agkallà na kadàtada, ay niddán nitta ka baru wa kabiy-biyág gapu kitu inammaltu na kammin ke Jesu-Cristo. Ay ittu pe ya gapu na nga atán kurug ya namnamáan tada. ⁴ Ay ka lán git ay atán pe ya iid-iddag ne Dios nga ipakin-kuwa na kadàtada. Ay áwan na makaulis se makadadál kiyanin, ay se akkan pe wayya nga dumakè in. ⁵ Ay kiya akkan na pikam ma angngalà kadakayu, ay e Dios ya magtag-tagasingan peyang kadakayu gapu kiya angngurug nu. Màwa na yán gapu kiya ammanakabalin na. Ay se nakayu wa alà in nu iya kamuddiyánan na algaw.

⁶ Ay túya maganggam kayu wala, oray nu màwa nga magpan-panakit kayu kídí ka tangapurù gapu kadaya adu wa nagbal-baláki ya kapar-parigátan nu. ⁷ Màwa dayán ta senu mammuwán nu nga kurug tutu wala ya angngurug nu win. Ya balitù ay nabanor may akkan magnanáyun. May melúnág kiya apuy ka angngammu ta nu napabeg gin onu akkan. Ay tú nád agpà in ya angngurug nu, ay nabà-banor may ya balitù! Ay díkod mapadayáwan kayu se pà gan nakayu we Dios nu iya ilalbet kammin ne Jesu-Cristo gapu kiya kurug ga angngurug nu kaggína.

⁸ Ay ammù nga pà gan nu we Jesu-Cristo oray akkan nu wa nasingan. Ay oray kídí ya akkan nu pikam pe masingan, ay kurugan nu mà kammala, ay se maganggam kayu pà-pà nang pe ka áwan pà da nga agganggam, ⁹ áta alà nakayu we Dios ka áwan panda gapu kiya angngurug nu.

¹⁰ Ay mepanggap kídí nga angngalà ne Dios kadàtada ka áwan panda tu tagge da la sap-sapúlán se ammuwán datu profeta † kitun, nga ittu datu nangi-kagi kiya mepanggap kiya idde ne Dios gapu kiya

kinamáru na. ¹¹ Tagge da la ammuwán nu nungay naya kàwa na se nu mapaanna ya kàwa na. Ngamay ya Ispiritu ne Cristo nga ittu tu atán kaggída, ay nepakammu na ya mepanggap kiya kapal-palakkán naya Cristo se iya mepanggap kiya kepangátu na nu mabalin na magrígát.

¹² Ay nepakammu ne Dios kadatun na profeta nga akkan aggída tu magkapiya tutu wala kadatun na kuk-kuwaan da nu di dàtada. Ay kídí yin ay nepakammu daya bobonan ne Dios kadakayu win ya Napiya nga Dámag mepanggap ke Jesu-Cristo. Ya Ispiritu na nga ittu ya nebon na nga gayát ka lán git, ay aggína ya nag-papekagi kaggída. Ay ummán pe daya anghel ne Dios, piyán da tutu wala pe nga ammuwan dayán.

Ya akkan tada agbásul

¹³ Ay díkod kappiyánan nu lugud ya magauray. Magan-annád kayu kiya aglam-lammat nu. Ay mag-innanáma kayu wala kiya idde ne Dios kadàtada gapu kiya kinamáru na nu umbet ya oras nga ilalbet kammin ne Jesu-Cristo. ¹⁴ Ay gapu ta annánà nakayu nge Dios sin, ay masápul la kurugan nu daya bil-bílin na. Akkan nu ittu wa sur-surútan nin datu nadakè a kuk-kuwaan nu kitun, kitu áwan nu pikam ammu mepanggap kiya Napiya nga Dámag. ¹⁵ Ya kuwaan nu kuma, ay akkan kayu wa magbásul lin, áta áwan bas-básul ne Dios nga ittu ya nagayáb kadakayu. ¹⁶ Ata nán mà naya nesúrát nga bàbà nán na, "Akkan kayu wa magbásul ta áwan ku wa bas-básul," nán na.

¹⁷ Ya angguwes ne Dios, ay mepà-pàbà kampela ngin nin kadaya kuk-kuwaan tada nga tolay. Ay lugud gapu ta makiAma kayu kaggína ngin, ay masápul la ipatag nu peyang kiya kaatán nu kídí ya kalawagán. ¹⁸ Ay ammu nu win na winayaán nakayu nge Dios sin kadatu áwan sur-surbi nga nepagangay kadakayu nga gagángay datu mannákam nu. Ay ya pinangwaya na kadakayu, ay akkan daya balitù se daya pir-pirà a mabalin na madadál, ¹⁹ nu di iya napatag pà nang nga dága ne Jesu-Cristo nga nearúyut kitu nekatay na. Arig na ya karneru wa áwan tutu wala nga pagdásan nga nebasu. ²⁰ Ata oray kitu akkan pikam ma naparsuwa idi ya kalawagán, ay aggína tu piníli ne Dios nga ibon na. May kadedi yin nala nga al-algaw ya nekepakammu na gapu kadàtada, ta senu málà nitta nge Dios sin. ²¹ Ay gapu ke Cristo, ay e Dios ya kur-kurugan nu win. E Di-

† Daya profeta ay aggída datu agkakagiyán ne Dios kadatu pekagi na kadatu tolay kitun.

os tu namaltu kaggína se ya nangidde ka turáy na, senu e Dios ya kur-kurugan se namnamáan nun.

²² Ay gapu lugud ta nippà in daya nadakè a gagángay nu kane mangurug kayu kiya kurug ga mepanggap ke Jesu-Cristo, ay kurug ga piyán nu pe yin daya páda nu wa mangurug. Ay lugud ipas-pasnà nu ya agpipininya nu. ²³ Ay bílang nga naulis kayu wa neanà gapu kitu inangngurug nu kiya magnanáyun peyang se mamagbiyág nga bàbànan ne Dios. Naulis kayu wa neanà ngamay akkan na ummán ka neanà ka tolay ya matay pe. Ata akkan mataatay ya namagbalin kadakayu ka annàna na. ²⁴ Ata,

“Ngámin tolay, ay meárig da kadaya kad-kaddat. Ay se ngámin na day-dáyaw da, ay meárig pe kadaya but-bútà dayán na kad-kaddat. Ata daya kad-kaddat nu malaylay da, ay túya ketànegán daya but-bútà da.

²⁵ Ngamay ya bàbànan ne Dios, ay áwan na nga kippa-án.”

Ay iyán na bàbànan na, ay ittu kam ya Napiya nga Dámag ga nebàbànan mi kadakayu win.

2 Ay masápul la ippà nu win daya nadakè a gagángay nu. Ummán kadaya magbusibusid se daya magpi-pimáru, se ya umasiásil, se ya mamad-padakè kadaya kasittolay nu. ² Dakayu, ay árig nu ya apangngianà. Nu mapaanna lugud ya aggasissúsu naya apangngianà, ay ummán din pe ya agsap-sápul nu kiya bàbànan ne Dios, ta senu lumigda ya angngurug nu, ay díkod magun-ud nu ya pagrabngán na, nga ittu ya biyág ga áwan panda. ³ Ay ummán kuma kiyán ya kuwaan nu ta nammuwán nu win ya kinamáru ne Apu.

Ya meárig ka batu wa sibbiyág se daya tolay ne Dios

⁴ Umadanni kayu peyang ke Apu, nga árig sibbiyág ga batu. Lùsawan daya tolay, ngamay aggína ya píli ne Dios, ay se napatag pànanng kaggína. ⁵ Ay umadanni kayu lugud kaggína, ta senu meárig kayu ka batu wa sibbiyág nga mabalin na usaran ne Dios kiya agbalay na. Ay dakayu pe daya bátug pappádi nga magsir-sirbi ke Dios nga magday-dáyaw kaggína. Ay ya agday-dáyaw nu kaggína ya bátug pagbasu nu kaggína, nga ittu yán ya napatag kaggína gapu ki angngurug nu ke Cristo. ⁶ Ata nán naya bàbànan ne Dios nga,

“Atán píli ku wa meárig ka batu wa napatag pànanng. Ay ippáy ku ka íli Sion ta meárig ka batu wa paniínán nga ittu ya pagligdaán naya balay. Ay ngámin daya mangurug kaggína, ay áwan da nga keap-appattán,” nán na.

⁷ Ay kadàtada lugud nga mangurug kaggína, ay napatag pànanng kadàtada. Ngamay kadaya akkan na mangurug, ay aggída ya kàwaán kurug natu nesúrát ta bàbànan ne Dios kitun nga nán na,

“Ya batu wa lùsawan daya magbabalay, ay ittu ya nesulalit ta nasurbi pànanng,”

nán na. ⁸ Ay nán na pe nga,

“Ay idi ya batu, nu ittu ya kebàdúlán daya tolay, ay ittu ya gapu naya kedùláp da,”

nán na. Nán na kiya bàbànan na nga medùláp da, áta di da mangurug kiya bàbànan ne Dios, ay ittu kammala pe yán ya nán ne Dios nga màwa kaggída.

⁹ Ngamay dàtada ya piníli ne Dios nga inannàna na. Ay se dàtada pe ya bátug pappádi nga magdáyaw peyang kaggína nga ári tada. Ay dàtada pe ya nekísi na kadaya ngámin na tolay kídì kalawagán nga magsirbi kaggína. Ay se dàtada pe ya nengagánan na ka tolay na nga mangiwar-waragáwag kadaya ngámin na nakas-kasdáaw nga kuk-kuwaan na. Aggína ya nangia-dayyu kadàtada kiya kagibattán, se nitta nippan kiya nakas-kasdáaw wa wada na. ¹⁰ Kitun ay akkan nakayu tolay nge Dios, may kídì yin ay tolay nakayun. Ay akkan nu pe am-ammu ya agkallà na kitun may kídì yin, ay nammuwán nu win ta nepakammu na ngin kadàtada.

¹¹ Ay ya nán ku kurug kadakayu wawwági, ay gapu ta bílang tada ya mepagíli ked kalawagán ni, ay túya ikagi kadakayu nga akkan daya nadakè a piyán daya baggi nu daya ikurug nu, ta ittu dayán daya mamad-dakè kadakayu. ¹² Ipassingan nu peyang kadaya tolay kannán nga akkan mangurug ke Dios daya napiya nga gagángay nu. Ta senu oray nu padalínán dakayu ka nadakè a tolay, ay masingan da nga napiya daya kuk-kuwaan nu nu umbet ya oras nga agpakammu ne Dios kaggída. Ay díkod day-dayáwan da nge Dios.

Ya agpapeturáy tada kiya gubirnu tada se kadaya ap-apu tada

¹³ Ay gapu kiya amminya nu ke Apu, ay masápul la ikurug nu daya ngámin na agtuturáy nu. Peturayán kayu kadaya ári, ta aggída daya naturáy. ¹⁴ Ay ummán pe kadaya gubernador ra niddán naya ári ka turáy da nga mamánis kadaya maragbásul se mamatag kadaya namáru. ¹⁵ Ata ya piyán ne Dios, ay anawáan nu daya tolay ya kúráng ka pannakaáwat nga mamad-padakè kadakayu kiya angwa nu kadaya napiya.

¹⁶ Dakayu ay áwan na mangiállang kadakayu kadaya piyán nu, ta e Jesu-Cristo ya apuwan nu win. Ngamay akkan din na ittu ya pambarán nu wa mangwa kadaya nadakè, nu di nu kuma nga ipassingan kiya kabiy-biyág nu nga bobonan nakayu we Dios. ¹⁷ Rispitaran nu daya ngámin tolay. Piyán nu daya páda nu wa mangurug. Ay managgansing kayu din pe ke Dios, ay se rispitaran nu pe daya nangátu wa ap-apu nu, ummán kadaya ári.

¹⁸ Dakayu wa asassu, ay masápul la ipassingan nu ya kinasunud nu kadaya apu nu. Rispitaran nuda. Ay akkan nala daya namáru wa ap-apu nu, nu di oray pe daya narungat. ¹⁹ Ata pàgan ne Dios daya magánus kiya kapar-parigátan da, nga akkan kuma rumbang nga màwa kaggída ngamay iturad da ngala gapu ta siddadamdam da peyang kadaya piyán na nga kuwaan da. ²⁰ Ata akkan nitta wayya nga pàgan ne Dios oray nu magánus ta kiya kapar-parigátan ta nu gapu kadaya nàwa ta nga nadakè. May nu pal-palakkan ditta nga áwan kuk-kuwaan na nadakè, ay se ta nga magturad, ay pàgan nitta nge Dios. ²¹ Ata ittu ya

nagayabán ne Dios kadàtada, ya magpin-penám nga magtural kadaya kapal-palakkán tada. Ata oray e Cristo, ay napal-pallà pe gapu kadàtada. Nangipassingan ka pagtaldán tada ta senu aggína ya tal-taldan tada peyapeyang. ²² Awan na tutu wala nga bas-básul, ay akkan tutu wala pe ya nagbusid oray namissán na-la. ²³ Ay oray kitu namad-padakè da kaggína, ay akkan tagge ya bumal-bálat ka nadakè. Ay oray nu pinal-pallà da pe, ay akkan wayya namanansing, nu di na nepiyár ngámin ke Dios nga ittu ya kurug ga angguwes.

²⁴ Nekaruwán ne Cristo daya bas-básul tada kitu nekelansa na kitu krus, ta senu pandanán tada ngin ya magbas-básul, se tada magbiyág ga magasikkuwa peyang ngin kadaya napiya. Ay gapu kadatu big-bígád na, ay nippà daya bas-básul tada. ²⁵ Kitun, ay ummán kayu kadaya kar-karneru wa magal-aliwagwag, may kídí yin, ay nasmà nu win ne Cristo wa magtar-tarakan kadakayu nga ittu ya magtag-tagasíngan nin kadakayu.

Ya masápul la kuwaan daya nat-átawán nin

3 Ay dakayu wa nat-átawán nin na babbay, peturayán kayu kadaya attáwa nu. Ta senu oray nu akkan da nga mangurug kiya bàbànan ne Dios, ay mangurug da ngala nu masingan da daya napiya nga gangay nu, oray akkan nu tagge ibàbànan kaggída ya mepanggap kiya kur-kurugan nu. ² Ta mepassingan kaggída ya kinapiya naya gagángay nu se iya ammatag nu ke Dios. ³ Ay akkan din na ya amin lasi ngala ya angap-kappiya nu ki baggibaggi nu, ummán kiya angngap-kappiya nu kadaya abù nu, se kadaya aggar-mat nu kadaya bal-balitù se daya napiya nga badubádu nu. ⁴ Ngamay ipassingan nu wala ya kinapiya nu kiya napiya nga gangay nu, kiya kinatulù nu se kinadínang nu. Ata tú dayán daya mangidde ka kinapiya nu nga akkan na magpurkás, ay ittu pe dayán daya napatag ke Dios. ⁵ Ata datu babbay ya mangurug ke Dios kitun, ay ummán pe kiyán tu kinuw-kuwa da, nga ittu tu bátug nangpapiya kaggída. Natulù da kadatu attáwa da, ay se piyáran da peyang pe nge Dios.

⁶ Ay ummán pe kitu Sara kitun. Natulù kitu Abraham ma atáwa na. Ay ibiláng na pe ka apu na. Ay díkod nu ummán pe kiyán ya kinatulù nu kadaya attáwa nu, ay biláng annánà nakayu tu Sara, nu napiya daya kuk-kuwaan nu se akkan kayu wa managgansing kadaya pan-panda ngala.

⁷ Ay dakayu pe nga lalláki, ay ammuwan nu din pàngang ya napiya nga akibul-bulun nu kadaya attáwa nu, ay se rispitaran nuda pe. Magmáru kayu kaggída ta nakapsut da may dakayu. Ay nagpapáda kayu wa biyágan ne Dios ka áwan panda gapu kiya agkallà na kadàtada. Kuwaan nu dayán ta senu áwan makalípán kadaya kar-karárag nu.

Ya kuwaan tada nu atán daya kapar-parigátan tada

⁸ Ya muddi nga kagiyán ku kadakayu ay tú idi. Sissa din ya uray nu ngámin. Magpipinninya kayu wa mang-

urug, se magkikinnallà kayu se magmar-máru kayu kiya isaisa kadakayu, se magpakumbaba kayu pe. ⁹ Ay akkan nu baltan ka nadakè ya nadakè a kuwaan da kadakayu. Ay oray nu nadakè ya kagiyán da kadakayu, ay akkan kayu pe ya sumungbát ka nadakè. May ya kuwaan nu wala, ay ikarárag nuda ngala ke Dios, ta senu kalakkán nada. Ata ittu pe yán ya gapu na nga pinagbalin nitta nge Dios ka annánà na; dàtada ya pangiddanán na kiya pagkallà na. ¹⁰ Ay nán ne Dios kiya nesúrát nga bàbànan na nga,

“Nu iinna ya maminya nga middán kiya napiya nga biy-biyág se maminya nga maganggam peyang, ay masápul la akkan na magbutabutal se akkan mamad-padakè. ¹¹ Masápul la ippà na daya nadakè a gagángay na. Ay daya napiya ngala daya kuwaan na. Ay ya napiya nga akibul-bulun kadaya kasittolay na ya pà-pàgan na peyang pe. ¹² Ata tag-tagasinnán ne Dios se ginán na daya kar-karárag daya namáru wa tolay, ngamay kalùsawan na daya mangwa ka nadakè,” nán na.

¹³ Ay áwan tolay ya mangur-úray ya mangwa ka nadakè kadakayu nu napiya peyang daya asikkuwaan nu. ¹⁴ Ay oray pe nu mapal-pallà kayu mepanggap kiya angwa nu kadaya napiya, ay maganggam kayu wala. Akkan kayu wa magansing kadaya tolay ya mamal-pallà kadakayu, ay akkan kayu pe ya managlídug kadaya pan-panda ngala, ¹⁵ nu di kuma nga e Cristo ya ipad-padúma nu peyang, áta aggína ya Apu nu. Ay masápul la sissasagána kayu peyang nga magsungbát nu atán ya magsaludsud kadakayu ka mepanggap kiya namnamáan tada kiya inangngurug tada ke Jesu-Cristo. ¹⁶ Ngamay masápul la annadán nu ya agbàbànan nu, se narispitár kayu pe kadaya agsungbát nu. Ay sin-sinnan nu ta áwan kuma ya nadakè kadaya kuk-kuwaan nu, ta senu daya mangas-assap kiya napiya nga gagángay nu gapu kiya angngurug nu ke Cristo, ay mabàla da nu pad-padásan dakayu. ¹⁷ Ta napi-piya ngala nga màwa nga mapal-pallà kayu nu ittu ya piyán ne Dios, gapu kiya angwa nu kadaya napiya, may iya mapal-pallà kayu gapu kadaya kuk-kuwaan nu wa nadakè. ¹⁸ Ata oray e Cristo, oray áwan na nga bas-básul kitun, ay akkan naggad-gadduwa nga nangipal-úbus kiya baggi na nga matay gapu kadàtada ngámin na maragbásul, ta senu mabalin tada ya makikappiya ke Dios. Ay annung na tunin na namissán na nekatay na. Pinatay da tu baggi na may akkan wayya nga natay tu kaduduwa na. ¹⁹ Ay tu kaduduwa na, ay nawe nagbàbànan kiya mepanggap kaggína kadaya sibbabálud da kaduduwa datu tolay ya natay yin. ²⁰ Ay tú dedi datu kaduduwa datu tolay ya akkan nangur-kurug ke Dios kitu kakowad pikam natu Noa. Inin-indaggán ne Dios tu panangngurug da kitu kowad pikam natu Noa nga mangwa kitu abay pàngang nga biray na. Ngamay wal-walu wala nga tolay datu netangálà kitu abay biray, nga ittu datu nabiyág kitu dallis.

²¹ Ya bátug natun na nàwa, ay ya nekabawtisáran tada nga ittu ya kelísi ta kiya ammánis ne Dios. Ngamay akkan gapu ta nabguwán daya baggi tada, nu di

gapu ta nakipakawan tada ngin ke Dios kadaya bas-básul tada, ta senu pumiya ya ur-uray tada ngin. Ay màwa tada ya makipakawan gapu kiya angnurug tada kiya nelaltu ne Jesu-Cristo, ²² nga ittu tu nawe ka lángit tin. Ay aggína ya atán kiya pane diwanán ne Dios, ta aggína ya naturáy kiya ngámin. Itur-turayán na daya anghel se daya duddúma nga atán turáy se ammanakabalin ka lángit.

Ya naulis nga kabiy-biyág tada ngin

4 Ay gapu lugud ta napal-pallà e Cristo, ay aggína ya pagtaldán nu kiya aglam-lammat nu, ta senu mapabagkad daya ur-uray nu oray maparigátan kayu. Ata nu mapar-parigátan ya isa nga tolay gapu kiya angnalúsaw na kiya nadakè, ay maawátan na nak-usap pin kiya agbas-básul na. ² Díkod manggayát kídi panda kiya panda naya agbiyág nu kídi kalawagán ni, ay masápul la dayán nala nga piyán ne Dios daya kuwaan nu peyang, nga akkan nu ittu pogupán daya kil-kelug daya baggi nu. ³ Makusap kayu win kadaya kuk-kuwaan nu kitun na nadakè nga ummán kadatu pà-pàgan daya akkan mangurug ke Dios nga kuwaan. Ta nabayág kayu wa nagbiy-biyág kitun nga áwan na aggan-annád kadaya nadakè a kelugán daya baggi nu. Maragging-inglaw kayu, se palotán tu agsasay-am nu, se palotán pe tu aggud-udma nu. Ay nàwa nu pe tu lúsawan tutu wala ne Dios nga agday-dáyaw nu kadaya sinan diy-diyos.

⁴ Ay datu kabung-bungguy nu kitun, ay masdaáwan da kídi yin ta tura kayu wa akkan nin na umataatangya kaggída kadaya nadakè a kuk-kuwaan da. Ay ittu yanin ya panggayatán da nga mamad-padakè kadakayu. ⁵ Ngamay kiya umbet ta algaw, ay aggída kampela ngin nin ya magsungbát kiya àráng ne Dios. Aggína ay sissasagána nga mangguwes kadaya ngámin na tolay ya sibbiyág, ay se oray pe datu natay yin. ⁶ Ay ittu pe ya gapu na nga nebàbànan pe ya mepanggap ke Cristo oray kadatu natay yin. Ta senu oray kitu kasibbiyág da pikam, ay naukum ne Dios da ngin kiya nekatay da nga ummán kiya kàwaán ngámin tolay, ay get nu makapagbiyág ya kaduduwa da nga ummán kiya agbiyág ne Dios.

Ya agsirbi tada kiya isaisa kadàtada

⁷ Tagay yin ya ipappanda daya ngámingámin, ay túya masápul ya aggan-annád nu, se ya napiya nga aggur-uray nu, ta senu áwan ya makalípán kiya panagkar-karàrag nu. ⁸ Ay ya munna nga mepas-pasnà kuma, ay ya agpipinninya nu peyang, áta sippapakawan tada kadaya adu pànanang nga bas-básul daya duddúma kadàtada nu piyán tadada.

⁹ Maganggam kayu wa manangaíli kadaya kabbulun nu nga akkan kayu wa umagáwa. ¹⁰ Ata niddán nitta ngámin ne Dios ka kababalin tada. Ay ittu ya masápul la usaran tada kiya agsirbi tada kiya isaisa kadàtada, ta ittu ya masápul la kuwaan naya mapiyár ra pakamm-uan ne Dios kadaya nagbal-baláki nga pagkallà na.

¹¹ Daya pangibàbànanan ne Dios, ay masápul la ibàbà-nán da ya bàbànan na. Ay daya para túlung kadaya mangurug, ay akkan da din na natagàna nga sumeng, ay e Dios ya mangidde kiya bílag da. Kuwaan nu dayán ta senu mapadayáwan ne Dios kiya ngámin gapu ke Jesu-Cristo. Ta aggína ya kurug ga rabbang na nga day-dayáwan. Ay aggína pe ya katurayán ka áwan panda. Amen.

Ya agrígát tada gapu ki angnurug tada

¹² Dakayu wa pà-pàgan ku nga wawwági, akkan nu din na pagballà daya napanat pànanang nga kapar-parigátan na màlamán nu. Akkan na nakas-kasdáaw dayán, ta ittu yán ya pagsisímán ne Dios kadakayu.

¹³ May maganggam kayu wala ta bílang nga mepagrígát kayu ke Jesu-Cristo. Ay díkod maganggam kayu pànanang kiya oras nga kepakammu naya kinadáyaw na.

¹⁴ Ay maganggam kayu wala nu pad-padásan dakayu gapu kiya angnurug nu ke Cristo. Oray ta atán kadakayu nga mangitur-turáy ya naturáy nga Ispiritu nga ittu ya Ispiritu ne Dios. ¹⁵ Ngamay áwan kuma kadakayu ya mapal-pallà gapu kiya nadakè a kuk-kuwaan na, nga ummán kadaya makapatay wànu magtákaw, onu gapu kiya akiram-ráman na kiya biy-biyág naya isa tolay.

¹⁶ Ay nu mapal-pallà kayu gapu kiya angnurug nu ke Cristo, ay akkan nu wa kipattán yán. Ngamay dayáwan nu wala nge Dios ta mapal-pallà kayu gapu ke Cristo. ¹⁷ Ta ginayatán ne Dios sin ya angnukum na kadaya ngámin tolay, ay manggayát kadàtada nga tolay na. Ay nu dedi ya kapal-palakkán tada ay ittu ya anggayát na kadàtada nga mangurug, ay tú nád agpà in ya kapàyanán daya akkan na mangurug kiya bàbà-nán ne Dios mepanggap ke Cristo! ¹⁸ Ay ummán kiya nán naya nesúrát nga bàbànan ne Dios nga, "Nu nasulit ya kálà daya namáru wa tolay, ay tú nád agpà in daya akkan na mangur-kurug ke Dios se daya maragbásul!"

¹⁹ Ay díkod dakayu wa mapal-pallà gapu ta ittu ya piyán ne Dios nga màwa kadakayu, ay masápul la daya napiya ngala peyang daya kuwaan nu. Ipiyár nu wala daya biyág nu ke Dios, nga ittu ya namarsuwa kadàtada.

Ya kuwaan daya mangiapu kiya kapilya

5 Kadakayu wa pangmanàman daya mangurug, ay atán ya piyán ku wa kagiyán. Iyà ay páda dà pe ya pangmanàman. Ay se iyà ay nasingan ku tu nekapal-pallà ne Cristo. Ay isa ngà pe nga meráman kiya dáyaw na nga mepassingan nu isa ngalgaw. ² Tú idi ya kagiyán ku kadakayu. Tarànan nu daya mangurug ga nepiyár kadakayu, nga ittu daya árig ga karneru ne Dios. Ay maganggam kayu din nala kiya agtarakan nu kaggída, nga akkan din gapu ta mapil-pílit kayu. Ay akkan din na manalitangdán ya lam-lamtan nu, nu di gapu ta ittu ya asikkuwaan nu. ³ Ay akkan kayu wa

tagaman-mandár kadaya nepiyár na kadakayu, may passingannán nuda ngala ka pagtaldán da nga kinapiya. ⁴ Ay kiya ilalbet kammin naya Apu daya árig maragtarakan ka karneru, ay middán kayu ka tangdán nu wa napatag pà nang nga áwan na nga agpurkás.

⁵ Ay ummán pe kadakayu wa nabbing, magpinnoray kayu kadaya nanákam may dakayu. Magpakumbaba kayu peyang kiya isaisa kadakayu, áta nán naya nepesúrát ne Dios nga bàbà nán na nga,

“Kalúsawan ne Dios daya magpang-pangátu, ay namáru kadaya napakumbaba,”

nán na. ⁶ Magpakumbaba kayu lugud ke Dios nga katurayán, ta senu ipangátu nakayu nu umbet ya oras nga piyán na kampela ngin nin. ⁷ Ay ipiyár nu ngámin daya riribù nu kaggína, áta tag-tagasinnán nakayu peyang.

⁸ Magannád kayu se magtaron kayu. Ata ya kalínga tada nga e Sairu, ay ummán ka magúngug ga láyon na áwan na nga sinád da magsap-sápul ka patayan na.

⁹ Pàkadan nu. Ay kaligdaan nu ya angngurug nu ke Dios. Oray ta ammu nu mà nga sangapáda kayu wa mapar-parigátan se daya kabbulun tada nga mangurug ke Dios kídi ya kalawagán.

¹⁰ Ay nu mabalin ya kapar-parigátan nu ka tangapurù, ay e Dios nga maramminya pà nang kadàtada, ay

aggína ya mamabilag kadakayu se aggína ya mamaligda kiya angngurug nu. Ay kuwaan na nga áwan nu wa pagkurá ngan, ta aggína mà ya nangikísi kadakayu nga padayáwan na ka áwan panda gapu kiya angngurug nu ke Jesu-Cristo. ¹¹ Ay aggína ya katurayán peyapeyang ka áwan panda. Amen.

Ya akikumusta ne Pedro

¹² Ay e Silas ya sinummeng kiyà a nangwa kídi ya bitti a súrát ku, ta ibiláng ku wa mapiyár ra wagì. Ay ya gapu naya nagsúrát ku kadakayu, ay piyán ku wa matul-tulduwán takayu. Piyán ku pe nga mammuwán nu nga dedi ya nekagiyán ku kadakayu, ay tú idi ya kurug ga agkallà ne Dios. Ay akkan nu wa kal-kaligpanán idi ya agkallà na.

¹³ Ay makikumusta pe daya mangurug kanedi Babilonia † nga píli ne Dios pe. Makikumusta pe ye Marcos nga inanà ku ki angngurug tada. ¹⁴ Magkik-innumusta kayu ka angngipassingan nu kiya amminya nu kiya isaisa kadakayu.

Ay napiya din ya ur-uray nu ngámin na mangurug ke Cristo.

---

† Mabalin nga pàlli na Roma idi.

2 Pedro

1 Iyà e Simon † Pedro wa apostol ne Jesu-Cristo se bobonan na ka mepanggap kaggína.

Nagsúrát tà manin kadakayu wa niddán ne Dios se Jesu-Cristo wa marammiyág ka angngurug ga páda pe naya angngurug ga nidde na kadakami. Sangapáda ya angngurug tada nga nidde na, áta áwan na nga pagdudúmán kadaya tolay.

² Ay sápay kuma ta mammuwán nu tutu wala pà-ang ya agkallà ne Apu Dios, ay se pumiya pà-ang kuma pe daya ur-uray nu, gapu kiya akammu nu ke Dios se ke Jesu-Cristo wa Apu tada.

Ya angngipassingan tada nga kurug nga píli nitta nge Dios

³ Ay gapu kiya ammanakabalin ne Dios, ay nidde na kadàtada ngámin daya masápul tada kiya angngik-urug tada kadaya piyán na kídi ya biyág. Ay kinuwa na yán gapu ta nammuwán tada tutu wala nge Jesu-Cristo. Aggína ya namíli kadàtada nga piyán na nga iráman kiya kinadáyaw na se kiya kinaturáy na. ⁴ Ay túya adu daya napatag pà-pà-ang nga nekari na kadàtada, ta senu gapu kadedi ya nekari na, ay mal-isíyán tada daya ngámin na mamadakè kadàtada gapu kadaya nadakè a asikkuwaan daya tolay ked kalawagán. Ay senu mepagangay pe kadàtada ya um-mán kiya gangay ne Dios.

⁵ Ay lugud kuwaan nu ya mabaal nu wa mangwa ka napiya, nga ittu ya masápul kiya angngurug nu. Ay kiya angwa nu kadaya napiya, ay masápul nu pe ya magsírìb. ⁶ Kiya agsírìb nu, ay masápul nu ya magan-annád kiya aglam-lammat nu. Ay kiya aggan-annád nu, ay masápul nu pe ya magan-ánus. Ay kiya aggan-ánus nu, ay masápul ya angngikurug nu ke Dios. ⁷ Ay kiya angngikurug nu ke Dios, ay masápul pe nga nindù kayu kadaya wawwági nu ki angngurug, ay se maramminya kayu pe. ⁸ Ata nu atán dedi kadakayu win, ay se nuda kuwaan peyang pe, ay akkan wayya nga áwan surbi daya kuk-kuwaan nu nga napiya. Ay maam-amúngán pe ya ammu nu mepanggap ke Jesu-Cristo wa Apu tada. ⁹ Ngamay daya tolay ya mangurug ga áwan dayán kaggída, ay árig da ya nagrámam wànu nakúláp. Akkan da am-ammu win tu nàwa kaggída nga nammakawan ne Dios kadatu bas-básul da kitun.

¹⁰ Ay lugud wawwági, ipas-pasnà nu ya mangipassingan na kurug ga píli nakayu nge Dios nga pinagbalin na ka annánà na. Ay nu kuwaan nu dayán na kinag-kagi kadakayu, ay áwan nu win na keaw-awagwaggán

ki angngurug nu. ¹¹ Ay sikkaanggam pà-ang nge Jesu-Cristo wa marammiyág se Apu tada, nga mangalà kadakayu kiya pangiturayán na ka áwan panda.

¹² Ay túya oray nu nammuwán nu dedi yin na nekagiyán ku kadakayu, ay se kurug ya angngurug nu win kiya kurug ga sur-súru mepanggap ke Jesu-Cristo, ay piyán ku nga ipad-padamdám peyang kadakayu. ¹³ Ta ammù nga kasapúlán ya angipad-padamdám ku kadayán kiya kasibbiyág ku pikam. ¹⁴ Ata ammù nga akkan pe yin na mabayág ya agbiyág ku, ta nepakammu tutu wala ne Jesu-Cristo wa Apu tada kiyà. ¹⁵ Ay ittu pe ya gapu na nga kuwaan ku ya mabaal ku, ta senu oray nu matay yà in, ay atán nala ya pakadamdammán nu kadayán ki oray nágan na nga oras.

Datu nakasingan kitu nammadáyaw ne Dios ke Jesu-Cristo

¹⁶ Ta akkan wayya nga adodit tala daya nasírìb ba tolay tu nebàbànán mi kadakayu mepanggap kiya kinaturáy ne Jesu-Cristo se kiya ilalbet na kammin. Ata dakami ay nasingan mi nga mismu ya diláng na. ¹⁷,¹⁸ Ata uwad kami pe kitu inammadáyaw ne Dios nga Ama na kaggína kitu napatag ga bantay, áta kabulun nakami kitun. Ay nagina mi pe tu úni nga gayát ka lángit, kane kagiyán ne Dios nga kangatuwán kaggína ya, "Tú idi ya pà-pàgan ku wa An-anà ku, ay anggamm-an ku pà-ang pe," nán na.

¹⁹ Ay díkod nammuwán mi nga kurug tutu wala datu nekagiyán datu profeta †† kitun. Pagkapiyaán nu nu ittu dayán daya lam-lamtan nu, ta ittu daya árig dílag nu kiya nagibat panda kiya danni láwa, nga ittu yanin ya ilaltuwád naya salaw nga mangwada kadakayu. Ay meárig yán kiya ilalbet kammin ne Jesu-Cristo. ²⁰ Ngamay masápul la ammuwán nu wa áwan tolay ya maketarus kaggína kampela ngin kiya sarut naya bàbànán ne Dios, nga nepesúrát na kitun. ²¹ Ata daya nesúrát ta bàbànán ne Dios, ay akkan wayya nga gayát kadaya lam-lammat kampela daya tolay yin. May gapu ta datu profeta kitun, ay ab-abul-bulunan naya Ispiritu ne Dios da, ay túya datu nebàbànán da ay e Dios ya nagpapekagi kaggída.

Daya magtù-tùgud ka busid

2 Kitun, ay uwad da nga nagpamaráng nga profeta. Ay páda na pe ya màwa kídi yin. Atán da

†† Daya profeta ay aggída datu agkakagiyán ne Dios kadatu pekagi na kadatu tolay kitun.

† Ka úni nga Griego ay Simeon.

pe daya magtùgud ka busid da nakak-akkurug nga ittu ya mangdadál kiya angngurug nu. Ay ituláyaw da pe ye Cristo wa Apu nga ittu ya nangikáru kadaya basbásul da. ² Ay oray nu mapakuna, ay adu pe daya umatangya kadaya manakidakè ala nga kuk-kuwaan da. Ay gapu kaggída, ay pad-padásán da tolay ya kurkurugan tada nga mepanggap ke Cristo. ³ Ay gapu kiya kinaágum da ka pirà, ay kuwaan dakayu wala ka pangluwán da gapu kiya bàbànan na palabúga da kampela ngin nin. Ngamay dayán, ay napabásul da ngin oray kitun kam. Ay akkan da pe wayya nga malisiyán nin ya kapanísán da.

⁴ Ata oray datu nagbásul la anghel ne Dios kitun, ay akkan nada wayya nga kinengán, nu di nada nga nipp-an ka impiyernu. Ay atán da kam kannán na sibba-bálud kiya nagibat ta giyán na magin-indag kiya ammánis ne Dios kaggída.

⁵ Ay ummán pe. Akkan kinengán ne Dios datu inagkona ked kalawagán ni gapu kadatu nadakè a kinuwkuwa da, ta linnap na ngidi ya kalawagán. Tittu de Noa nga ittu tu maragbàbànan ka panggap kiya panagmar-máru daya tolay, se datu pittu pikam ma kabbulun na tu biniyág na.

⁶ Ay sinidug pe ne Dios datu íli Sodom se Gomorra ka namanísán na kadatu nadakè a tolay kadatun na íli. Ay kinuwa na tun ka angipassingan na kiya kapanísán pe daya akkan na mangur-kurug kaggína. ⁷ Ay gapu ta namáru tu Lot, ay se narribù pànanng kadatu kukkuwaan datu keliyán na nga nadakè, ay tútu biniyág ne Dios. ⁸ Ata inalgaw wa magpannakit tu Lot kitu aggigina na se agsisíngan na kadatu nadakè a kukkuwaan datu tolay, áta namáru lugud nga tolay.

⁹ Ay tú dayán daya mangipassingan kadàtada nu wà ummán naya angngilísi ne Apu Dios kadaya mangurug kaggína kadaya kapar-parigátan da. Tú pe dayán daya angngipakammu na kiya ammarígát na kadaya nadakè a tolay panda kiya ammánis na kaggída.

¹⁰ Tàwán kam kadaya tolay ya tú da la nga sur-surútan daya nadakè a kelugán daya baggi da, se daya mangirupat kiya kinaturáy ne Dios.

Dayán ay naturad da se magpang-pangátu da pe. Akkan da magansing nga mangagi ka nadakè kadaya anghel ne Dios. ¹¹ Ay oray daya anghel ne Dios, oray natù-turáy da may dayán na magtù-tùgud ka busid, ay akkan dada pad-padásán kiya àráng ne Dios kiya ammasbásul da kaggída. ¹² Ay dayán na tolay ay tagapáapáas da ngala kadaya akkan da nga maawawátan. Ummán da kadaya ul-ulolag ga áwan na uray, nga daya nekatúkád da gagángay da daya sur-surútan da ngala. Ay áwan pagung-ungdàran dayán na ul-ulolag nu di iya angngíngay se ammatay daya tolay kaggída. Ay ummán pe kiyán ya kàwaán daya tolay ya magtù-tùgud ka busid ta matay da pe.

¹³ Ay magrig-rígát da, ta ittu ya supápà naya kinuwa da nga namarígát kadaya duddúma. Ganásan da ya mangwa kadaya kelugán daya baggibaggi da oray algaw. Dayán na tolay ay mangmansà da kadakayu kiya

kepang-pangán da kadakayu kiya nagánas nga panagkakán nu. Mepaggan-gánas da kadakayu may ya kinur-korugán na, ay ial-alílaw dakayu.

¹⁴ Nadakè peyang ya lam-lamtan da kiya oray inna nga babay ya masingan da. Ay áwan panda naya akabasu-básul da. Kas-kasabaan da daya tolay ya nakapsut ta angngurug. Ay kapenamán da ngin ya magágum. Ngamay yán nala nga ammánis ne Dios kaggída ya id-iddaggán da.

¹⁵ Ay dayán ya tolay, ay nagal-aliwagwag da ngin ta akkan da ngin na sur-surútan ya kurug. Sillad da tu Balaam ma profeta kitun na an-anà natu Bosor. Ata tu Balaam, ay magipirà. Ay oray nu nadakè, ay kuwaan na basta middán nala ka pirà. ¹⁶ Ngamay nagúni nga ummán ka tolay tu asnu † na nga ittu tu nagallang kaggína. Ay díkod akkan na nga nàwa ngin tu asikk-uwaaan na nga nadakè.

¹⁷ Dayán na tolay nga magtù-tùgud ka busid, ay árig da pe ya nassiyánan na gabbuwà, ay meárig da pe kadaya angap pa ipúrán la naya bal-báli. Pinadán ne Dios ya pagyanán dayán na tolay, nga ittu ya nagibat pànanng nga giyán. ¹⁸ Magpas-pasindáyaw da nga magbàbànan, may áwan kammala ngin na sur-surbi yin daya kag-kagiyan da. Kas-kasabaan da daya tolay ya apangngigsán da ya akibul-bulun da kadaya maragbásul la tolay. Ay daya nadakè a kuk-kuwaan da nga kil-kelugán daya baggi da daya pangay-ayúyut da kaggída. ¹⁹ Ay ikar-kari da pe kaggída, nga mabalin da nga kuwaan daya piyán da kampela ngin. Ngamay ya kinakur-korugán na, ay aggída mismu ay árig daya asassu daya nadakè a gagángay da. Akkan da mataláwan nin. Ata nu nágan naya ikur-kurug naya isa nga tolay, ay ittu ya bátug ga mangasassu kaggína.

²⁰ Ata nu nigsán naya isa nga tolay yin daya nadakè a mà-màwa kídi kalawagán gapu kiya inangngammu na ke Jesu-Cristo wa marammiyág se Apu tada, ay se yala manin na paábà, ay se magbalitád da mangwa kadaya nadakè, ay natù-turù ya kinadakè naya kà-kàwaán da may kitu nunna. ²¹ Napì-piya kuma kaggída nu akkan da kuma ngala ngin nammuwán nu mapaanna ya agbalin da ka namáru kiya àráng ne Dios, ngam iya nammuwán da, ay se da la paglikudán daya napatag ga bil-bílin ne Dios kaggída. ²² Ay nàwa nga kurug kaggída tu nán natu makag-kagi nga, “Ya átu ay toliyan na kammin na we kanan ya neota na. Ay ya ábuy nga nabguwán nin ay magulli kammin na mawe manglipaw kiya lupang,” nán na.

Ya mepanggap kiya kari ne Apu nga umbet kammin

3 Tú idi ya mekaduwa nga súrát ku kadakayu wawwági. Tu nepadamdam ku kadakayu kitu nunna nga súrát ku, ay ittu manin ya ipadamdam ku kadakayu kídi ya súrát ku, ta senu kappiyánan nu ya magauray. ² Ay damdamman nu peyang datu nekagiyán datu profeta ne Dios kitun na mà-màwa, se datu bil-bílin ne Apu wa marammiyág nga nammuwán nu kadaya apostoles na.

† *Ya asnu nga animál ay ummán kam ki kabalyu ngamay bitti.*

³Tú idi ya munna nga ipadamdam ku kadakayu. Akkan nu kaligpanán nga nu iya kamuddiyánan na al-algaw, ay maglaltuwád daya tolay ya tú da la nga kukkuwaan daya nadakè a kelugán daya baggi da. Ay agagbán dakayu, ⁴nga nán da, “Di na mà nekari nga umbet kammin? Kawà nád tu giyán na ngin? Ay natay ngámin nin datu mannákam tada, ay áwan ku ammu nga napal-paliyán daya atán kídi kalawagán ni nanggayát kitu nekàwa na kam!” nán da. ⁵Ata ginúrat da nga kinaligpanán nin nga gapu kiya úni yala ne Dios, ay nàwa ya lángit kitun kam, se napaltuwád na ya lusà se iya danum. Ata gapu kiya danum ay nàwa na ya lusà. ⁶Ay ya danum kam pe tu pinangrápun ne Dios kadatu tolay kitun kane pinagdallis na idi ya kalawagán. ⁷Ay gapu pe kiya úni ne Dios, ay nesag-sagána na nga sidúgan ya lángit se idi ya kalawagán nu iya algaw wa angngukum na se ammánis na kadaya nadakè a tolay.

⁸Ngamay akkan nu kal-kaligpanán wawwági nga ya tangalgaw se iya maríbu dagun, ay áwan na pagdúmán dayán ke Apu. ⁹Ngamay daya duddúma, ay dálin da nu akkan na nga dag-dagappan nin nga tungpálan datu nekari na. May ya kurug na, ay anúsán nitta nge Dios, ta akkan na nga piyán nu atán ya mapánis, nu di kuma nga makappoli ngámin daya tolay kadaya bas-básul da.

¹⁰Ngamay ya ilalbet kammin ne Apu, ay màtatán nga ummán kiya ilalbet naya maragtákaw. Ay kiyán na algaw ay umawan nin ya lángit, ay magina tada pe ya naggat ta adudúrán. Ay masidug daya mas-asingan ka lángit. Ay masidug pe ya kalawagán se daya ngám-ingámin na atán.

¹¹Ay gapu ta ammu nu nga umawan ya ngám-ingámin, ay masápul ya panagmar-máru nu. Ay se daya

piyán ne Dios sala daya sur-surútan nu peyang ¹²kiya aggin-indag nu kiyán na algaw ne Dios. Ay kuwaan nu daya mabaal nu, ta senu makaru ya ilalbet na, ay ittu yanin ya kasidug naya lángit se ya katúnaw ngámin daya mas-asingan ka lángit gapu kiya napalotán na parráng. ¹³Ngamay dátada, ya id-idaggán tada, ay ya kari na nga baru wa lángit se baru wa kalawagán. Ay áwan tutu wala ya kinadakè kiyanin.

¹⁴Ay lugud wawwági, kiya aggin-indag nu kadedi, ay masápul la kuwaan nu ya mabaal nu wa akkan na magbásul, ta senu napiya ya akibul-bulun nu kaggína, ay se áwan na nga ammu nga bas-básul nu.

¹⁵Ay ibílang nu nga, ya akkan angngar-karu ne Apu nga umbet kammin, ay nidde na nga waya nu, ta senu mabalin nu wa malisiyán ya ammánis na. Ay e Pablo wa pàgan tada nga wagi tada, ay túyán kam pe tu nekagi na kadakayu kitu súrát na nga nangagi kitu nepekagi ne Dios kaggína. ¹⁶Ay tú kam dedi datu kagkagiyon na kadatu sur-súrát na. Atán da pe ya nekagi na kadatu sur-súrát na nga nasulit ta maawátan. May daya tolay ya kúrang ya angngawat da se maggad-gadduwa ya angngurug da, ay sabáli ya pangisar-sarután da, nga ummán kiya pamà-pàyanán da kadaya duddúma nga bàbànan ne Dios nga nepesúrát na. Ngamay ittu ya gapu naya kapánis da kampela ngin nin.

¹⁷Ay túya magtaron kayu lugud wawwági, oray ta nammuwán nu dayanin. Ta get nu mebal-balobu kayu nga mangwa pe kadaya pagbas-basúlán daya nadakè a tolay, ay meaw-awagwag kayu kiya angngurug nu.

¹⁸Ngamay lumig-ligda din ya angngurug nu se umaduadu din pe ya ammu nu mepanggap ke Jesu-Cristo nga Apu tada se marammiyág. Aggína ya maday-dáyaw peyapeyang ka áwan panda! Amen.

1 Juan

1 Súrát ku idi nga mangikagi kadakayu kadaya mepanggap kiya nengágan ka Uni ne Dios, nga mamiyág kadaya tolay. Aggína ay awe kammala uwad din oray kitu áwan pikam idi ya kalawagán. Nas-asingan mi se nag-agína mi pe nga nagbàbànan. Nasingan mi kurug, ay se nìmán mi pe. ² Kane magpassingan idi nga mamiyág, ay nasingan mi se nag-agína mi, ay túya dakami pe ya makekagi kadaya mepanggap kaggína. Aggína ya mamiyág kadaya tolay ka áwan panda. Atán peyang ka giyán ne Dios nga Ama na oray kitun kam, may kídì yin, ay nagpassingan nin kadakami. ³ Ay ngámin datu nas-asingan mi se datu nag-agína mi kaggína, ay kagiyan mi pe kadakayu, ta senu magbubúlun tada se sangapáda tada nga mebul-bulun ke Dios se ke Jesu-Cristo nga An-anà na. ⁴ Ikagì dedi kídì ya súrát ku ta senu maganggap tada tutu wala pànanng ngámin nin.

Ya ammakawan ne Dios kadaya bas-básul tada

⁵ Tu idi ya nebàbànan na nga nagína mi, nga ipakammu mi kadakayu. E Dios ay árig Wada. Ay áwan tutu wala ya nagibat kaggína. ⁶ Ay díkod, nu nán tada nga umannúgut tada kaggína ngamay árig magdaldalen tada ki nagibat, ay magbus-busid tada se akkan tada sur-surútan ya kurug. ⁷ Ngamay nu árig magdaldalen tada ki nawada nga ummán kaggína, ay napiya ya agbubúlun tada, ay mapakawan pe daya bas-básul tada gapu kitu dága ne Jesus nga An-anà ne Dios kitu nekatay na.

⁸ Nu nán tada nga áwan tada básul, ay bílang nga ug-ogan tada ya baggi tada kampela ngin nin, ay se akkan tada nga ammu ya kurug. ⁹ May nu ipudnu tada daya bas-básul tada ke Dios nga mapiyár se nalintag, ay pakawanan nitta se na dalusán ngámin daya nadakè a nà-nàwa tada. ¹⁰ Ay nu nán tada nga akkan tada nga nagbásul, ay pibbusidan tada nge Dios, ay se akkan tada nga kinurug tu bàbànan na.

2 Ikagì dedi kadakayu nga árig annánà ku, ta senu akkan kayu din magbásul. May nu atán makabásul kadakayu, ay atán ne Jesu-Cristo nga áwan bas-básul, nga ittu ya mangiamomán kadàtada ke Dios nga Ama tada. ² Aggína tu natay, ta senu mapakawan daya bas-básul tada. Ay akkan nala tittu daya bas-básul tada ya mapakawan, nu di daya bas-básul daya ngámin tolay.

Daya pakammuwán tada nga ammu tada nge Dios

³ Ya anngikurug tada kadaya bil-bílin ne Dios, ay ittu ya pakammuwán tada nga kurug ga ammu tada nge Dios. ⁴ May magbusibusid ya tolay nu, “Ammù e Dios,” nán na, ay se na akkan na ikur-kurug daya bil-bílin na. Ay akkan na pe ammu ya kurug mepanggap ke Dios. ⁵ Ngamay ya mangikurug kiya bàbànan ne Dios, ay ittu yán ya tolay nga kurug tutu wala ya amminya na ke Dios. Ay ittu pe yán ya pakammuwán tada nga kurug ga mebul-bulun tada ke Dios. ⁶ Ay nu nán tada nga umannúgut tada ke Dios, ay ummán kuma kiya gagángay ne Jesus ya gagángay tada. Ay tú pe yán ya pakammuwán tada nga kurug ga mebul-bulun tada ke Dios.

Ya amminya tada kadaya kasittolay tada

⁷ Wawwági, akkan nu pikam pissán makagína kídì ya bílin nga ikagì kadakayu, áta nagína nu win kitun kitu nagbàbànan ku kadakayu kitu dam-dámu nu wa mangurug. ⁸ May idi nga bílin, ay ummán ka bar-baru nán ku, áta ittu kam idi ya akaáwat tada tutu wala, áta nepassingan tutu wala ne Cristo. Ay masingan kadakayu pe yin. Ata ya árig nagibat ay manggayát mippà in, ay ya árig kurug ga wada, ay ittu ya mangwada pe yin.

⁹ Nu nán naya tolay ya árig atán nin kiya nawada, ngamay lùsawan na ya kasittolay na, † ay árig na pikam ya atán ki nagibat. ¹⁰ Ay daya maminya kiya kasittolay da, ay ittu dayán daya árig atán nin ki nawada. Ay akkan aggída ngin ya gapu naya akabásul naya kasittolay da. ¹¹ Nu lùsawan naya tolay ya kasittolay na, ay árig magdaldalen pikam ki nagibat. Arig pe nga magaw-awagwag, ta bílang akkan makasingan gapu ta atán ki nagibat.

Ya gapu naya nagsúrát ne Juan

¹² Nagsúrát tà kadakayu wa árig annánà ku, ta pinakawan ne Dios daya bas-básul nu win gapu kitu nekatay ne Jesu-Cristo. ¹³ Nagsúrát tà pe kadakayu wa nanákam min, ta ammu nu win ne Jesu-Cristo, nga ittu ya awe kammala uwad din oray kitu áwan pikam idi ya kalawagán. Nagsúrát tà pe kadakayu wa babbágu, ta inábà nu we Sairu.

¹⁴ Nagsúrát tà pe kadakayu wa annánà, ta mangurug kayu win ke Dios nga Ama tada. Nagsúrát tà pe kadakayu wa lal-lálákay, ta ammu nu we Jesu-Cristo

† Onu lùsawan na daya páda na nga mangurug.

wa atán peyang oray kitu áwan pikam idi ya kalawagán. Nagsúrát tà pe kadakayu wa babbágu, ta naligda ya anngurug nu, ta kur-kurugan nu peyang ya bàbànan ne Dios, ay túya inábà nu nge Sairu.

Ya kelug tada kiya nadakè kídi kalawagán

¹⁵ Akkan tada din ittu pà-pàgan daya mà-màwa kídi kalawagán se oray nágan na nga atán kídi kalawagán. Ata nu ittu dayán daya pà-pàgan tada, ay mapsílán ya ammatag tada ke Dios nga Ama tada. ¹⁶ Ata ngámin daya atán kídi kalawagán, ummán kadaya pagang-anggamán daya bag-baggi tada se daya ganásan tada nga sisinnán, se daya pagkid-kidáyaw daya tolay ya kuw-kuwa da, ay akkan da gayát ke Dios, nu di da nga gayát kídi ya kalawagán kampela ngin nin. ¹⁷ Ngamay ya kalawagán se daya ngámin na atán na kil-kelugán daya tolay, ay pumanda da. Ngamay daya tolay ya mangwa kadaya piyán ne Dios, ay áwan da nga ipappanda.

Daya magtùgud ka busid

¹⁸ Tagay yin ya ipappanda naya kalawagán, annánà. Nagina nu win kitun nga atán umbet nga kumag-kagúra ke Cristo. Awan pikam yán, may adu win daya ummán kaggína. Ay ittu ya pakammuwan tada nga tagay yin ya ipappanda naya kalawagán. ¹⁹ Dayán na tolay, ay kabulun tada dayán kitun, may se da ngala nga summiyási, ta akkan tadada kammala nga kam-ungayán nin. Ata nu kurug ga kámungayán tadada, ay atán da kuma kam nga mebul-bulun kadàtada. May nagtálaw da, ay díkod mammuwan nga akkan tadada kurug ga kamungayán.

²⁰ Ngamay dakayu, ay atán mà in ya Ispiritu ne Dios kadakayu, ay túya ammu nu win ya kurug. ²¹ Ay túya akkan ku masápul lin na ikagi ya kurug kadakayu, ta ammu nu mà in. Ay ammu nu pe nga áwan busid nga maggayát ki kurug.

²² Ay inna mà pe daya magbusibusid nu di daya mangagi nga akkan e Jesus ya Nebon ne Dios nga ittu ya Cristo. Aggida daya kumag-kagúra ke Cristo. Akkan da kurugan ne Dios Ama se ya An-anà na. ²³ Daya magkuna nga akkan An-anà ne Dios nge Jesus, ay akkan da kurug mangurug ke Dios nga Ama. Ngamay daya magkuna nga An-anà ne Dios nge Jesus, ay kurug ga mangurug da pe ke Dios nga Ama na.

²⁴ Damdamman nu din peyang datu nag-agina nu kitu apangngurug nu, ta senu umannúgut kayu peyang ke Jesu-Cristo se ke Dios nga Ama. ²⁵ Ay nekari ne Jesu-Cristo nga biyágan nitta ka áwan panda.

²⁶ Dedi nga kag-kagiyan ku kadakayu kídi, ay mepanggap kadaya mangial-alílaw kadakayu. ²⁷ Ngamay atán mà kadakayu win ya Ispiritu ne Dios. Túya ammu nu ngámin ya kurug, ta tùgúdán nakayu. Awan na itùgud nga busid. Kurug ngámin daya itùgud na. Ay akkan nu masápul ya sabáli nga magtùgud kadakayu. Iannúgut nu lugud ya uray nu ke Jesu-Cristo.

²⁸ Iannúgut tada lugud ya uray tada ke Jesus, ann-ánà, ta senu napiya ya uray tada kiya ilalbet na, ay se áwan tada pe ya ikaliyaw. ²⁹ Ay ammu nu wa namáru we Cristo. Díkod ammuwan nu nga ngámin daya ann-ánà ne Dios, ay namáru da.

Ya pakelasínán tada kadaya annánà ne Dios

3 Sinnan nu kod ya kinaabay pànanang naya amminya ne Dios kadàtada. Nengagánan nitta ka ann-ánà na. Ay kurug mà nga annánà nitta nge Dios sin. Ay ittu ya gapu na nga akkan ditta maawátan daya akkan mangurug ke Jesu-Cristo, ta akkan da am-ammu nge Dios. ² Annánà nitta nge Dios sin wawwági. Ngamay akkan tada pikam ammu nu wà ummán tutu wala ya kàwaán tada. May ya ammu tada, ay nu masingan tada nge Jesu-Cristo win, ay magbalin tada pe yin ka ummán kaggína. ³ Ay ngámin daya maginnanáma kadayán, ay masápul la magmar-máru da pe nga ummán ke Jesu-Cristo.

⁴ Ngámin daya magbásul, ay tú dayán daya akkan mangikur-kurug kadaya lin-lintag ne Dios, ta básul mà ya akkan ta anngikurug kadaya lin-lintag ne Dios.

⁵ May ammu tada mà nga inumbet te Jesu-Cristo, ta senu mapakawan daya bas-básul tada. Ay áwan na bas-básul. ⁶ Ay díkod nu iannúgut tada ya uray tada kaggína, ay akkan tada nga magbásul. Daya maragbásul, ay akkan da am-ammu nge Jesu-Cristo, se akkan da pe maaw-awátan ya mepanggap kaggína.

⁷ Annánà ku, akkan kayu din pasábag kadaya tolay, ta daya tolay nga napiya ya kuk-kuwaan da, ay ittu dayán daya kurug ga namáru nga ummán ke Jesu-Cristo. ⁸ Daya maragbásul, ay pumane dayán ke Sairu, ta makabásul kammala ngin nin ne Sairu oray kitun kam. Ay ittu ya gapu na nga inumbet te Jesus nga An-anà ne Dios, ta senu dadàlan na daya kuk-kuwaan ne Sairu.

⁹ Akkan maragbásul daya annánà ne Dios, ta umannúgut ya uray da ngin kiya uray ne Dios. Akkan da pe makabásul ta annánà ne Dios da lugud din. ¹⁰ Tú idi ya pakelasínán tada kadaya annánà ne Dios se kadaya annánà ne Sairu: Daya akkan napiya ya kuk-kuwaan da, se daya akkan maminya kadaya kasittolay da, ay akkan annánà ne Dios dayán.

Ya kurug nga amminya

¹¹ Tú idi tu nebàbànan mi kadakayu kitun, nga magpipinninya tada din. ¹² Akkan tada din na ummán kitu Cain na pumane ke Sairu nga namatay kitu wagi na kampela ngin nin. Pinatay na, áta napiya datu kuk-kuwaan natu wagi na, nga akkan ummán kaggína.

¹³ Ay akkan nu lugud pagballà wawwági, ya anngalúsaw daya akkan mangurug ke Jesu-Cristo kadàtada. ¹⁴ Dàtada, ay ammu tada nga akkan tada mesibna ke Dios sin, ta biyágan nitta ka áwan panda. Ammu ta yán gapu kiya agpipinninya tada. May mesibna ke Dios ka áwan panda daya akkan maminya kadaya kasittolay da, ¹⁵ áta ngámin daya mangalúsaw

kadaya kasittolay da, ay bílang da ya pumatay, ay ammu tada mà nga áwan kadaya pumappatay ya biyágan ne Dios ka áwan panda.

¹⁶ Ay ammu tada nu wà ummán naya maminya, áta nepasingan ne Jesu-Cristo win, kitu akkan na nga nagkikenga kitu biyág na kane ipalúbus na nga patayan da gapu kadàtada. Ay ummán tada din pe kaggína. Akkan tada din kengán ya biyág tada gapu kadaya wawwági tada. ¹⁷ Akkan tada nán na atán kadàtada ya aminya ne Dios, nu kas pangarigan na adu ya kuwuwa tada se ammu ta nga nakal-allà ya isa nga wagi tada may akkan ta ngala nga sengán. ¹⁸ Akkan din kiya úni yala ya amminya tada kiya kasittolay tada annánà, nu di ta nga ipasingan pe kadaya kuk-kuwaan tada ya kinakurug naya amminya tada.

Ya magmákad nga uray

¹⁹ Ay díkod ammu tada nga kurug ya angngurug tada ke Dios, nu kurug ya amminya tada. Ay se magmákad pe yala daya ur-uray tada ki àráng na, ²⁰ oray nu nán ta ki lammat ta nga nagbásul ta. Ata ammu tada nga naturáy ye Dios may daya lam-lammat tada, ay se ammu naya ngámingámin.

²¹ Ay díkod wawwági, nu nán tada ki lammat tada nga áwan ta básul lin, ay magmákad ya uray tada nga umadanni ke Dios. ²² Ay idde na oray nágan naya agngan tada kaggína, ta kurugan tada daya bil-bílin na, se kuwaan tada daya pagangammán na. ²³ Tú idi ya bílin ne Dios: Mangurug tada din ke Jesu-Cristo wa An-anà na, se magpipinninya tada din pe, nga ummán kitu nebílin ne Jesu-Cristo kadàtada. ²⁴ Ngámin daya mangikurug kadaya bil-bílin ne Dios, ay umannúgut da kaggína, ay atán pe ye Dios kaggída. Ay ammu tada nga atán ne Dios kadàtada, áta nidde na lugud din ya Ispiritu na kadàtada.

Ya pakelasínán tada kiya kurug se ya busid

4 Wawwági, akkan kayu tagakur-kurug gala kadaya magkuna nga atán ya Ispiritu kaggída. Ngamay ammuwan nu din pikam nu kurug ga Ispiritu ne Dios ya atán kaggída, ta adu win daya magpiduman na profeta ne Dios da nga magtù-tùgud ka busid, nga atán nin kadaya giy-giyán kídi kalawagán. ² Tu idi ya pakammuwán nu nu ya Ispiritu ne Dios ya atán kaggída. Nu nán da nga e Jesu-Cristo ya nepeanà nga tolay ya Nebon ne Dios, ay kurug ga Ispiritu ne Dios ya atán kaggída. ³ Ngamay daya akkan mamigbig ke Jesus nga aggína tu Nebon ne Dios, ay áwan ya Ispiritu ne Dios kaggída. Tú dayanan daya pasúrut naya kumagúra ke Jesus, nga nagina nu win kitun nga umbet. Ay atán kiddi yin.

⁴ Ngamay gapu ta annánà nakayu we Dios sin annánà ku, ay inábà nu dayán nin, áta naturáy mà ya Ispiritu ne Dios nga atán kadakayu may e Sairu nga ittu ya mangituráy kadaya naikalawagán nga tolay. ⁵ Daya mà-màwa kídi ya kalawagán daya ibàbànan da, áta ikalawagán da kampela ngin nin. Ay túya ginán pe

daya ikalawagán na tolay daya itù-tùgud da. ⁶ Ay nu dakami, ay annánà nakami ye Dios. Ay túya daya tolay ya makammu ke Dios, ay ginán da daya ibàbànan mi. Ngamay daya akkan annánà ne Dios, ay akkan dakami gi-ginán. Ay ittu pe yán ya pakelasínán tada kiya kurug ga sur-súru wa gayát kiya Ispiritu ne Dios se kiya busid.

Ya amminya ne Dios

⁷ Piyán tada din ya isaisa kadàtada wawwági, ta ya aminya ay gayát ke Dios. Ay maramminya ngámin pe daya annánà ne Dios, ay ammu da kurug pe ye Dios. ⁸ Ay daya áwan amminya kadaya kasittolay da, ay akkan da kurug ammu we Dios, áta e Dios ay maramminya. ⁹ Nepasingan ne Dios ya amminya na kadàtada kitu nangngibon na ke Jesu-Cristo wa sissa nga An-anà na kídi kalawagán, ta senu mepagbiyág tada kaggína ka áwan panda. ¹⁰ Tú yán ya kurug aminya: pininya nitta ne Dios akkan gapu ki aminya tada kaggína, nu di gapu kampela ki aminya na kadàta ngin. Ittu ya gapu na nga nebon na ya sissa nga An-anà na, nga ittu ya nebasu gapu kadaya bas-básul tada.

¹¹ Gapu ta piyán nitta pàrang nge Dios wawwági, ay túya masápul magpipinninya tada din pe. ¹² Awan pikam tolay ya nakasingan ke Dios. May nu piyán tada ya isaisa kadàtada, ay mepasingan na atán ne Dios kadàtada, ay se mepasingan pe nga atán nin ya amminya na kadàtada.

¹³ Ammu tada nga umannúgut ya uray tada ke Dios, ay se atán nin kadàtada, áta nidde na ya Ispiritu na kadàtada ngin. ¹⁴ Nasingan mi kurug ya An-anà ne Dios, ay túya makagi mi nga kurug nga nebon ne Dios ya An-anà na kídi ya kalawagán, ta senu melísi na daya tolay kiya pakapanísán da ka áwan panda. ¹⁵ Daya magkuna nga An-anà ne Dios nge Jesus, ay atán ne Dios sin kaggída. Ay umannúgut pe yin ya uray da kaggína. ¹⁶ Ay túya nammuwán mi yin se kurugan mi ya amminya ne Dios kadàtada.

E Dios, ay maramminya. Díkod ya tolay ya maramminya, ay umannúgut tin ya uray na ke Dios. Ay atán peyang pe yin ne Dios kaggína. ¹⁷ Nu kurug ya amminya tada ke Dios, † ay áwan tada ikansing oray kiya angngukum na, áta ummán kitu nagbiyág ne Jesu-Cristo kídi ya kalawagán ya kabiy-biyág tada. ¹⁸ Nu kurug ga piyán tada nge Dios, ay akkan tada kuma nga mansing kaggína, áta mippà ya ansing tada nu kurug ya amminya tada kaggína. Ngamay nu akkan kurug ya amminya tada kaggína, ay mansing tada, áta mansing tada kiya angngukum na. ††

¹⁹ Piyán tada nge Dios, ta aggína ya nunna nga naminya kadàtada. ²⁰ Daya magkuna nga, "Piyán ku we Dios," nán da, may kalúsawan da daya kasittolay da, ay

† Onu, "ammu tada nga piyán nitta nge Dios." †† Onu, "áwan ya agngansing kadàtada ta ammu tada nga piyán nitta nge Dios. Ata mippà ya agngansing tada gapu kiya aminya tutu wala ne Dios kadàtada. Ya gapu naya panaggansing da tolay, ay ya angngukum na. Ay díkod daya magansing ay daya akkan makammu ki aminya ne Dios."

magbus-busid da. Ata nu akkan da nga piyán ya kasittolay da nga sisinnán da, ay tú da nád agpà nga piyán ne Dios nga akkan da nga masingan! ²¹ Tú lugud idi ya bílin ne Jesu-Cristo kadàtada, nga nu piyán tada nge Dios, ay masápul la piyán tada pe daya kasittolay tada.

Ya akkan tada keparò

5 Ngámin daya mangurug nga e Jesus ya Nebon ne Dios, ay annánà ne Dios da. Ngámin daya maminya ke Dios nga Ama da, ay masápul nga piyán da pe daya kapáda da nga annánà ne Dios. ² Ay nu piyán tada nge Dios se kurugan tada daya bil-bílin na, ay ammu tada nga piyán tada pe daya annánà na. ³ Ay nu kurug ga piyán tada nge Dios, ay masápul la kurugan tada daya bil-bílin na. Ay akkan tada nga masulítan kadaya bil-bílin na, ⁴ áta annánà nitta ngin. Ay ngámin daya annánà ne Dios, ay annung da nga abáan ya kinadakè kídì ya kalawagán, gapu kiya angngurug da ke Jesu-Cristo. ⁵ Daya mangurug ga An-anà ne Dios nge Jesus, ay ittu dayán daya mangábà ki kinadakè kídì ya kalawagán.

Daya pakammuwán tada nga e Jesus ya An-anà ne Dios

⁶ E Jesu-Cristo tu inumbet kídì kalawagán. Ya pakammuwán tada nga aggína ya nebon ne Dios, ay itu inagbawtisár na kitu danum, se itu nearúyut nga dága na kitu nekatay na. Díkod akkan na tittu tu inagbawtisár na ki danum ya pakammuwán tada kaggína, nu di pe tu dága na kitu nekatay na. ⁷ Atán da lugud tallu nga pakammuwán tada: ⁸ nekagi naya Ispiritu ne Dios kadàtada, se nekagi pe ne Dios kitu inagbawtisár na kitu danum, ay se itu dága na kitu nekatay na. Ay sissa ngala ya ipakammu dedi nga tallu. ⁹ Nu kurugan tada ya kagiyan daya tolay, ay natù-turù kuma ya angngurug tada kiya kagiyan ne Dios. Ay túya kurugan tada ya kagiyan na mepanggap kiya An-anà na. ¹⁰ Daya mangurug ke Jesu-Cristo, ay ammu da ki uray da nga aggína ya kurug ga An-anà ne Dios. May daya akkan mangurug kiya kagiyan ne Dios panggap kiya An-anà na, ay pibbusidan da nge Dios, ta akkan da nga kurugan ya kagiyan ne Dios mepanggap kiya An-anà na.

¹¹ Ay ittu idi ya kagiyan ne Dios kadàtada; nga biyágan nitta ngin ka áwan panda. Ay yán na pakabiyágan ta ka áwan panda, ay atán ki An-anà na. ¹² Daya atán nin ya An-anà ne Dios kaggída, ay ittu dayán daya mabiyág ka áwan panda. Ay daya áwan ya An-anà ne Dios kaggída, ay áwan kaggída ya biyág nga áwan panda.

Ya anggìna ne Dios kadaya karárag tada

¹³ Ikagi dedi kídì ya súrát ku kadakayu nga mangurug ke Jesus nga An-anà ne Dios, ta senu ammu nu wa biyágan nakayu nge Dios ka áwan panda. ¹⁴ Magmákad ya uray tada nga umadanni ke Dios, ta ammu tada nga nu umannúgut kiya piyán na daya agngan tada, ay gínán nitta. ¹⁵ Ay nu ammu ta nga gínán nitta kadaya ngámin na agngan tada, ay bílang nidde na ngin kadàtada daya agngan tada.

Ya angngikarárag tada kadaya makabásul

¹⁶ Nu atán masingan tada nga wagi tada nga mangurug nga magbásul, ay papakawan tada din ke Dios, ta senu biyágan na pe ka áwan panda, nu akkan tu básul nga mangisibna ke Dios ka áwan panda tu nagbasúlán na. Atán daya ummán kadayán na pagbasúlán tada ke Dios, may akkan na ittu ya papakawan tada. ¹⁷ Básul mà lugud ngámin daya nadakè a kuk-kuwaan tada, may mapakawan daya duddúma.

Daya ammuwan daya mangurug ke Jesus

¹⁸ Ammu tada nga daya annánà ne Dios, ay akkan da maragbásul, áta igdù naya An-anà ne Dios da, ay túya akkan maan-anu ne Sairu da.

¹⁹ Ammu tada nga annánà nitta nge Dios. Ay ammu tada pe nga itur-turayán ne Sairu daya duddúma kídì kalawagán.

²⁰ Ammu tada pe nga inumbet tin ya An-anà ne Dios, ay nepakammu na kadàtada pe yin ya kurug ga Dios. Ay mebul-bulun tada ngin ke Dios, ta mebul-bulun tada ke Jesu-Cristo wa An-anà na. Aggína ya kurug ga Dios se aggína pe ya mamiyág kadàtada ka áwan panda.

²¹ Akkan kayu umat-atangya annánà ku, kadaya sinan diy-diyos.

2 Juan

¹ Iyà ya pangmanàman nu. Súrát ku idi kikaw nga ibílang ku ka ina se kadaya annánà mu. Pà-pàgan takayu kurug. Ay akkan nà ala nga sissa nga mamatag kadakayu, ta pàgan dakayu pe ngámin daya makammu kiya bàbànan naya kurug ga Dios. ² Pàgan mikayu, áta mangurug tada ngámin kiya kurug mepanggap kaggína, ay kurugan tada peyapeyang pe yin ka áwan panda.

³ De Dios nga Ama tada se Jesu-Cristo nga An-anà na din nala ya magkallà se mangap-kappiya kadaya ur-uray tada, gapu kiya akammu tada kiya kurug se ya amminya tada kadaya kasittolay tada.

Ya agtaron tada kadaya mangal-alílaw

⁴ Naganggam mà pà nang kane mammuwán ku wa mangurug daya duddúma nga annánà mu kiya kurug, nga ummán kitu nebílin ne Dios nga Ama tada kadàtada. ⁵ Ay túya bilínan takayu pe yin nga piyán tada din ya isaisa kadàtada. Akkan nu lugud pikam pisan makagina kidi nga bílin, áta nagina tada mà in kit-un kam. ⁶ Ya nán ku nga aminya ay, ya angngikurug tada kadaya bil-bílin ne Dios. Nagina nu yanin na bílin kitu apangngurug kayu pikam.

⁷ Adu win daya mangal-alílaw kidi kalawagán. † Tú dayán daya akkan mangurug nga e Jesus nga nepeanà

nga tolay ya Nebon ne Dios. Tú pe dayán daya kumag-úra ke Cristo nga mangial-alílaw kadaya tolay. ⁸ Ay magtaron kayu lugud, ta senu akkan magbalin ka áwan surbi datu nagrig-rigátan nu, ay senu magun-ud nu ya bátug tangdán nu.

⁹ Ngámin daya akkan sumúrut se mamar-paruntù kadaya netù-tùgud ne Cristo, ay akkan e Dios ya apuwan da. Ngamay daya sumúrut kadaya netù-tùgud na, ay umannúgut da ngin ke Dios se kiya An-anà na. ¹⁰ Ay nu atán da nga magtùgud kadaya sur-súru wa akkan gayát ke Cristo, ay agawán nuda. Akkan nuda atangyan, ¹¹ ta meram-ráman kayu kiya nadakè a kuk-kuwaan da.

Pakumusta

¹² Adu kuma pikam ya ikagi kadakayu, may akkan ku tagge isúrát tin, ta namnamáan ku ya ipappan ku nga maggagáyám kadakayu, ta senu maganggam tada pà nang nu makapagsisingan tada manin.

¹³ Makikumusta daya amanakan mu kanedi. Annánà natu wagi mu wa babay nga píli pe ne Dios.

---

† Onu “kagiyan ku dayán kadakayu áta adu win daya mangal-alílaw kidi kalawagán.”

3 Juan

¹ Iyà ya pangmanàman † nu. Súrát ku idi kikaw Gayo nga opun ku. Pàgan taka ta sur-surútam ya kurug.

² Ammù a napiya ya ur-uray mu opun, gapu ki angn-gurug mu ke Dios, may ikar-karárag ku nga napiya din pe ya biy-biyág mu se nabílag ka din pe. ³ Naganggam mà tutu wala pà nang kane umbet daya wawwági tada, se da idámag kiyà ya angn-gurug mu tutu wala kiya kurug. Ta kurug ga sur-surútan mu mà. ⁴ Awan sabáli nga mamaanggam kurug pà nang kiyà, nu di ya akadámag ku nga daya bíláng annánà ku, ay sur-surútan da pà nang ya kurug.

Ya kinamáru ne Gayo kadaya mangikur-kurug ke Dios

⁵ Ipas-pasnà mu mà ya isisseng mu, opun, kadaya wawwági, oray nu akkan muda nga am-ammu. ⁶ Kinagi da kadaya mangurug kanedi ya mepanggap kiyán na aminyám. Ay napiya pà nang nu sengán muda manin kiya angitul-túluy da kiya agdàdàda da. Sengán muda kiya isisseng nga pagangammán ne Dios, ⁷ áta mangibàbànán kiya mepanggap ke Jesu-Cristo ya gákat da. Ay akkan da nga namnamáan ya isisseng daya akkan mangurug ke Jesu-Cristo. ⁸ Díkod masápul la dātada ya sumeng kadaya ummán kaggída, ta senu mebíláng tada ka mepagubra kaggída kiya angn-gipakammu da kiya kurug mepanggap ke Jesu-Cristo.

Ya kinadakè ne Diotrefes

⁹ Nagsúrát tà kitun kadaya ngámin mangurug ka giyán nu, ngamay akkan kurugan ne Diotrefes ya kag-

† Onu "apu ki sinagoga."

iyán ku, ta piyán na nu aggína ya magturáy. ¹⁰ Díkod nu umbet tà, ay kagiyan ku wala ngámin daya kuk-kuwaan na se ya ammad-padakè na kadātada se ya agbusibusid na. Akkan nala tittu dayán daya kuk-kuwaan na, áta agawán na pe daya wawwági tada se tàdáyán na pe daya maminya nga manangaíli kaggída. Akkan na palnàan na mepagday-dáyaw ke Dios daya manangaíli kadayán na wawwági tada.

Ya kinamáru ne Demetrio

¹¹ Akkan mu din tal-taldan daya nadakè opun, nu di daya napiya din nala daya taldan mu. Ta ngámin daya mangwa ka napiya, ay tú dayán daya annánà ne Dios. Ay daya mangwa ka nadakè, ay akkan da ammu kurug nge Dios.

¹² Ya isa nga namáru nga ipad-padámag daya tolai, ay e Demetrio. Ay mammuwán ta pe nga kurug yán kadaya kuk-kuwaan na. Ay makagi ku pe nga kurug ga namáru. Ay ammum ma makurug pe ya kagiyan ku.

Pakumusta

¹³ Adu kuma pikam ya ikagi kikaw, may akkan ku tagge isúrát tin. ¹⁴ Ta namnamáan ku tutu wala nga akkan mabayág, ay magsingan ta, ay ittu ya aggumomán ta ngala ngin.

¹⁵ Napiya din peyang ya aggur-uray mu. Makikumusta daya kabbulun kanedi. Kumusta pe kadaya ngámin kabbulun kannán.

Judas

1 Iyà e Judas nga bobonan ne Jesu-Cristo, nga wagi ne Santiago pe.

Tú idi ya súrát ku kadakayu wa pinagbalin ne Dios nga Ama ka tolay na nga pà-pàgan na, nga tag-tagasinnán ne Jesu-Cristo.

² Mammuwán nu din tutu wala pànanang ya agkallà ne Dios, se pumiyapiya din pe daya ur-uray nu. Ay mammuwán nu din peyang ya amminya na kadàtada.

Daya magtù-tùgud ka busid

³ Piyán ku tutu wala ya magsúrát kadakayu wa pà-pàgan ku nga wawwági, ka mepanggap kiya angngalà ne Dios kadàtada. Ngamay nadamdam ku nga napipiya nu magsúrát tà ka pagtuldù kadakayu mepanggap kiya angngigdù tada kiya kur-kurugan tada, nga ittu ya nepak-pakammu win kadaya ngámin na tolay ne Dios. Ay iyán na kur-kurugan tada, ay áwan na nga kurakúráng ngin.

⁴ Tú yán ya kagiyán ku kadakayu kídi ya súrát ku, áta atán da tolay ya áwan ammatag ke Dios, nga mebulbulun nin kadàtada nga akkan tada nga malas-lásin. Ya kuk-kuwaan dayán na tolay, ay isarután da ka sabáli ya mepanggap kiya agkallà ne Dios kadàtada nga tolay, ay se ittu ya pambár da nga mangwa kadaya nadakè a kuk-kuwaan da. Ay gapu kadayán na kuk-kuwaan da, ay bílang nga akkan da nga kurugan ne Jesu-Cristo, nga sissa nga Apu se sissa nga naturáy. Ay oray kitun kam, ay nepakammu win na daya tolay ya mangwa kadaya ummán kadayán, ay magbásul da, ay túya mapánis da.

⁵ Oray ammù nga nammuwán nu pànanang dedi yin na kagiyán ku, ay piyán ku wa ipadamdam kadakayu, nga e Dios, oray aggína tu nangwaya kadatu iIsrael ka Egipto, ay aggína kam tu nagpatay kadatu winayaán na nga akkan na mangur-kurug kaggína. ⁶ E Dios pe tu namánis kadatu anghel na nga nangigsán kadatu ubra da nga nepiyár na kaggída, se nagtálaw da pe kiya pagag-agnanán da. Nebálud nada kiya nagibat ta giyán nga pagin-indaggán da kiya algaw nga angngukum na, nga ittu yán nin ya ammánis na kaggída.

⁷ E Dios pe ya namánis kadatu iSodom se datu iGomorra se kadatu tolay kadatu il-íli kitu lib-lebut da, áta nadakè pànanang datu kuk-kuwaan da nga ummán kadatu kinuw-kuwa datu anghel na kitun. Makidal-daládag da, ay se mangwa datu pabeg ga lalláki kampela ngin nin ka ummán kiya kuwaan daya magatáwa. Ay tútu sinidug ne Dios da. Itun na nàwa ya mangipassingan kadaya duddúma nga tolay kiya

ammánis ne Dios kadaya maragbásul la tolay. Panísan nada kiya siggagatang peyang nga apuy ya akkan mataatay.

⁸ Ay oray atán dayán nin na nà-nàwa, ay kuwaan pikam mala dayán na tolay ya ummán kadatu kinuw-kuwa datu iSodom de datu iGomorra. Ay gapu kiya angngikur-kurug da kadaya tag-tagenap da, ay pad-padásán da daya baggi da kampela ngin nin. Lùsawan da ya peturayan ke Dios, ay pad-padásán da pe daya ilángit. ⁹ Ngamay oray e Miguel la ap-apu daya à-anghel, ay áwan na nga kinagi nga pangirupát na ke Sairu kitu nagsuw-suwáy da nga duwa nu iinna tu mangalà kitu baggi tu Moses. Nán na ngala nga, “E Dios sala ya makammu nga mamánis kikaw,” nán na ngala ke Sairu. ¹⁰ Ngamay dayán na tolay, ay tagapáapáas da pe yala kadaya akkan da maaw-awátan. Ay kuwaan da ngala pe daya nekatúkád da nga gagángay da, nga ummán kadaya ul-ulolag ga áwan urauray. Ay ittu dayán daya gapu naya pakadadálán da.

¹¹ Mangallakallà dayán na tolay nu kuwa, áta matan da kitu Cain. Ay mapasingkuna da pe kitu Balaam, nga gapu kitu aminya na ka pirà, ay kinuwa na oray tu nadakè. Kaguráan da nge Dios, ay túya mapánis da nga ummán kitu Core nga kummagúra kitu Moses kitun.

¹² Dayán na tolay, ay árig mansà da kadakayu kiya nagánas nga panagkakán nu. Ta pamallaw da ngala ya nadakè a kuk-kuwaan da, ta ya baggi da kampela ngin nin ya pàgan da. Awan da tutu wala nga aliyaw. Awan sur-surbi dayán na tolay. Meárig dayán kiya angap pa ipúrán naya bal-báli nga áwan na kammala nga middeidde nga udán. Meárig da pe kiya káyu nga áwan na ngala nga agbúnga oray kiya panagbubúnga daya páda na nga káyu, áta nalpug da se da nabàdut pe, ay áwan da nga kip-kipuwál lin. ¹³ Dedi ya tolay, ay meárig da kadaya dadakkal la bal-balnag ki bebay. Ata daya balnag, ay áwan da nga agsinád, nga ittu ya paggayatán daya naragit ta búgà ki dappit, nga ittu ya kearígán daya nakap-appat ta kuk-kuwaan da. Meárig da pe kiya bittuwan na nagap-aparpar †. Dedi ya tolay, ay aggída ya mippan ka impiyernu wa nepadapadán ne Dios nga pamanísán na kaggída ka áwan panda.

¹⁴ Aggída pe tu nán tu Enoc nga mekapittu wa gakagaka natu Adan kitu inagkuna na nga, “Ginán nu ya kagiyán ku. Umbet te Apu wa kabulun na daya rinibu wa anghel na nga ¹⁵ mangguwes kadaya ngámin tolay. Pabasúlan na daya áwan ammatag ke Dios gapu kadatu kinuw-kuwa da nga lùsawan ne Dios.

† Onu “Bittuwan nga magal-aliwagwag.”

Mapabásul da pe gapu kadaya nadakè a kinag-kagi da mepanggap ke Dios," nán tu Enoc.

¹⁶ Dayán na tolay, ay naríri da, se pabegan da ya pu-manangi pe. Kuwaan da ngala ya asikkuwaan da oray nadakè. Managpas-pasindáyaw da pe, ay manangkasaba da pe kadaya kasittolay da, ta senu málà da ya piyán da.

Ya dam-damdamman tada se daya masápul la kuwaan tada

¹⁷ Ngamay dakayu wawwági, ay dam-damdamman nu datu kinag-kagi datu apostoles ne Apu tada nga Jesu-Cristo mepanggap kadaya mà-màwa nu isa ngalgaw. ¹⁸ Nán da nga nu iya kamuddiyánan na algaw, ay atán daya tolay ya mamáas kadakayu. Ya kuk-kuwaan da, ay ya asikkuwaan da kampela ngin nin na nadakè a lùsawan ne Dios. ¹⁹ Aggída ya mamagsisibna kadaya tolay ya mangurug. Dayán nala nga nepagangay kaggída kampela ngin nin daya ikur-kurug da. Ata áwan ya Ispiritu ne Dios kaggída.

²⁰ Ngamay dakayu wawwági, ay bag-bagkaddan nu wala ya uray nu kiya angngammu nu pà nang kiya áwan sabasábag ga kur-kurugan tada. Peturayán kayu kiya Ispiritu ne Dios kiya agkar-karárag nu. ²¹ Akkan

kayu wa umadayyu ke Dios, ta senu mammuwán nu pà nang ya amminya na kadakayu. Idaggán nu ya ilalbet kammin ne Jesu-Cristo wa Apu tada, nga ittu ya angngipasingan na kiya agkallà na kiya ammiyág na kadàtada ka áwan panda.

²² Ay daya tolay ya maggad-gadduwa kiya angngurug da ke Dios, ay sengán nuda. ²³ Sengán nu pe daya duddúma nga ummán kiya angngilísi nu kiya isa nga tolay ya atán kiya sidug ga pakatayán na. Ay daya duddúma ay kalakkán nuda, ngamay magtaron kayu ta senu akkan kayu metangapagbásul kaggída. Adayyuwán nu daya nagbasúlán da.

Ya agday-dáyaw ne Judas ke Dios

²⁴,²⁵ Maday-dáyaw ya sissa nga Dios nga kangatuwán. Aggína ya katurayán se aggína ya sissa nga mannakabalin nanggayát kitun, ay oray kidi, ay se oray pe kiya áwan panda. Aggína ya magtag-tagasíngan kadakayu ta senu akkan kayu wa magbásul. Aggína pe ya mabalin na mangalà kadakayu kiya giyán na ka lán git. Ay ittu yanin ya agpatag tada, áta áwan na ammu win na básul kadàtada. Sissa nge Dios nga mabalin na mangalà kadàtada gapu kiya angngurug tada ke Jesu-Cristo wa Apu tada! Amen.

Daya Nepakammu

1 Idi nga libru, ay ittu idi ya nekesurátán daya ngámin na mà-màwa nga nepakammu ne Jesu-Cristo. Nepakammu ne Dios da kaggína, ta senu mepakammu na kadaya ngámin na bobonan na daya ban-bánag nga tagay màwa ngin. Uwad anghel nga nebon ne Jesu-Cristo, nga mangipakammu kadayán nga mà-màwa ke Juan nga bobonan na. ² Ay túya nesurátan ne Juan ngámin datu nas-asingan na se nag-agina na, nga kinag-kagi ne Dios nga nepakammu ne Jesu-Cristo ke Juan.

³ Paanggamman ne Dios daya mangibása kídi ya libru wa panggap kadaya mà-màwa nu isa ngalgaw. Ay paanggamman na pe daya manggina se mangurug kadaya nesurát kídi ya libru, ta tagay yin ya kàwa da.

Tu nagsúrát ne Juan kadatu tangabubúlun na mangurug kadatu pittu wa íli

^{4,5} Iyà nge Juan nga nagsúrát kadaya tangabubúlun na mangurug kadaya pittu wa íli ka probinsiya Asia.

E Dios se iya Ispiritu na se e Jesu-Cristo kuma ngala ya magkallà kadakayu, se mangidde ka napiya nga aggur-uray nu. Ay awe kammala uwad din ne Dios oray kitun kam, ay se ataatan kam oray kadedi yin na algaw, áta atán peyapeyang ngin ka áwan panda. Ay ya Ispiritu na, ay pittu daya angngipassingan na kiya ammanakabalin na. E Jesu-Cristo, ay aggína ya mapiyár peyang nga mangipakammu kadaya kagiyan ne Dios. Aggína ya naginunna nga linumtu kammin kane matay, ay se aggína pe ya mangitur-turáy kadaya ngámin na agtuturáy kídi ya kalawagán.

Ay dayáwan tada nge Jesu-Cristo, ta aggína ya maminya kadàtada, se aggína tu natay, ta senu maway-wayáan tada kadaya bas-básul tada, gapu ki dága na. ⁶ Pinagbalin nitta ka pangiturayán na, se pappádi nga magsirbi ke Dios nga Ama na. Ay mapadayáwan kuma nge Jesus nga katurayán, ta mannakabalin se nadáyaw ka áwan panda! Amen.

⁷ Ay umbet kurug ya akasingan nu kammin ke Jesus. Mebulun kiya angap, ay se masingan ngámin daya tolay. Ay oray pe datu nanuwè kaggína, [†] ay masingan da pe. Ay magpannakit ^{††} daya ngámin tolay kid kalawagán ni gapu kaggína. Ay kurug yán! Amen.

⁸ "Iyà ya nengágan ka Alfa se Omega [‡]," nán ne Apu Dios nga mannakabalin. Awe kammala uwad din oray

[†] Onu "nanuwè kitu bíkat na." ^{††} Magpannakit da gapu kiya kuwaan na, onu magpannakit da gapu kitu kinuwa da kaggína. [‡] Ya sarut naya Alfa ay panggayátan, ay ya sarut na Omega, ay pamalinán.

kitun kam, ay se ataatan kam oray kadedi yin na algaw, ta atán peyapeyang ngin ka áwan panda.

Tu nagpassingan ne Jesus ke Juan

⁹ Iyà e Juan na wagi nu wa mangurug pe ke Jesus, nga kapáda nu nga itur-turayán ne Dios, se mangiturad kadaya rig-rígát ta mà-màlamán tada. Kitu isa nga algaw, ay nippan dà ka púgu Patmos, ta lùsawan dà gapu kiya angngibàbànan ku kiya bàbànan ne Dios se ya kurug ga nepakammu ne Jesus kiyà. ¹⁰ May kitu isa nga algaw ne Apu, ^{††} ay napatayán nà ki Ispiritu ne Dios. Ay uwad naginà a naggat ta úni nga ummán ka tannug tarumpeta kitu pane likud ku, ¹¹ nga nán na kiyà, "Isurát mu daya mas-asingam, se mu la ipaw-it kadaya mangurug kadedi ya pittu wa íli: ka Efeso, ka Esmirna, ka Pergamo, ka Tiatira, ka Sardis, se Filadelfia se Laodicea," nán na.

¹² Ay tútu naglingay yà ta sinnan ku nu iinna tu mangamomán kiyà. Ngamay pittu wa balitù a aggpaparotunán ka dílag tu nasingan ku. ¹³ Ay kitu tula-túlad datu dílag, ay uwad nasingan ku wa ummán kitu nengágan da kitun ka An-anà Tolay, nga nakabádu ka adaddu nga panda kitu mingmingkal na, ay se nakasinturon ka balitù. ¹⁴ Ay napusà tutu wala tu abù na. Ay se tu mata na, ay ummán ka sumir-sirsir. ¹⁵ Ay tu bingil na, ay nasil-silang nga ummán ka pinasilang nga bága. Ay tu úni na, ay ummán ka asassátan daya alingúdu wa barrong. ¹⁶ Ay sikkiikkam ka pittu wa bittu-uan kitu diwanán na. Ay se uwad pe ummán ka ampiláng nga naganubáng ya ngárab na nga lumawán kitu bugung na. Ay tu murang na, ay ummán ka paláng naya mata kiya angngalintutúgu na.

¹⁷ Ay kane matalupápà ku, ay ummán nà ka natay ya nekálin kitu giyán bingil na. Ay tútu inimmán nà kitu diwanán na nga nán na, "Akkan ka mansing. Iyà ya nanggayátan naya ngámingámin, ay se iyà ya mamalin kadayán. ¹⁸ Iyà ya sibbibiyág. Natay yà kitun, may masingan mu wa linumtu wà kammin, ay se sibbibiyág gà in ka áwan panda. Ay iyà ya atán turáy kadaya natay se kiya kapannán da," nán na.

¹⁹ "Ay isurát mu daya mas-asingam ma màwa ngin, ay se daya mà-màwa nu isa ngalgaw. ²⁰ Tu idi ya kepapannán datu pittu wa bittuwan na sisinnám kitu diwanán na ímà, se datu pittu wa balitù a aggpaparotunán ka dílag. Datu pittu wa bittuwan, ay ittu daya pittu wa anghel la netaggisa nga magtag-tagasingan kadatu tangabubúlun na mangurug ^{‡‡} nga mag-agyán

^{‡‡} Onu "Dominggo."

kadatu pittu wa íli. Ay datu tangabubúlung na mangurug nga mag-agyán kadatu pittu wa íli, ay ittu daya kearigán datu pittu wa balitù a aggiparotunán ka dílag.”

Ya súrát ka Efeso

2 “Magsúrát ka kiya anghel la magtag-tagasíngan kadaya mangurug ka íli Efeso nga nán mu kídí: Ittu idi ya pekagi naya sikkiikkam ya diwanán na ka pittu wa bittuwan, ay se magdal-dalen pe kiya tul-túlud daya pittu wa balitù a aggiparotunán ka dílag. ² Ammù ngámin daya kuk-kuwaan nu, se daya kà-kàwaánan nu. Ay ammù pe ya agpaggus nu, se ya kinaan-ánus nu. Ammù pe ya akkan nu wa angngatangya kadaya nadakè a tolay. Sinisiiman nu daya magkuna nga bobonan ne Dios da, ngamay nammuwán nu nga magbusibusid da. ³ Ay ammù pe nga siá-ánus kayu wa magiturad kadaya rig-rígát nu gapu kiyà, ay se akkan kayu wa madusmaya. ⁴ Ngamay tú idi ya tugiban ku wala kadakayu: Nabúyáw win tu amminya nu kiyà se kiya isaisa kadakayu. Akkan nin na ummán kitu apangngurug kayu pikam. ⁵ Dam-damdamman nu lugud nu wà ummán natu nunna nga amminya nu kiyà kitun. Makappoli kayu win, ay se nu toliyan datu kuk-kuwaan nu kitun. Ata nu akkan, ay umbet tà, ay se ku ippà ya dílag nu kiya nippáyán na. ⁶ Ngamay atán kam ya napiya nga kuk-kuwaan nu, ta lùsawan nu pe ya lùsawan ku nga kuk-kuwaan daya Nicolaita. ⁷ Ay ginán nu din lugud ngámin daya kag-kagiyan naya Ispiritu ne Dios kadakayu ngámin na mangurug kiyà. Ay daya mangábà kiya kinadakè, ay aggída la ya panganan ku kiya búnga naya káyu wa makabbíyág, nga atán ka giyán ne Dios,” nán na.

Ya súrát ka Esmirna

⁸ Ay se na nán pe nga, “Ay kiya anghel la magtag-tagasíngan kadaya mangurug ka íli Esmirna, ay tú idi ya isúrát mu: Tú idi ya pekagi naya nanggayatán se pamalinán daya ngámíngámin, nga natay kitun may linumtu kammin. ⁹ Ammù ya kapal-pallà nu, se ya kinapubri nu. Ngamay ya kinakur-korugán na, ay babànáng † kayu. Ammù pe ya amad-padakè da kadakayu daya magkuna nga Judyu da, may akkan, ta kabbulun ne Sairu da. ¹⁰ Akkan kayu magansing kadaya mapad-padaldal la pakarigátan nu. Sin-sinnan nu, ta e Sairu, ay tagay na nga pebálud daya duddúma kadakayu ka pakasisímán nu. Ay mapallapallà kayu ka sangapúlu wa algaw. Ngamay akkan kayu maglikud ki angngurug nu kiyà, oray nu ittu ya pakatayán nu. Ay iddè kadakayu ya kurona, nga ittu ya biyág ga áwan panda.

‡‡ Ya tangabubúlung na mangurug ay “Eklezia” ki aggúni nga Griego. Ay ya piyán na kagiyan ay “daya nàrawán.” † Bílang nabà-náng da gapu ki angngurug da kaggina.

¹¹ Ay ginán nu din lugud ngámin daya kag-kagiyan naya Ispiritu ne Dios kadakayu ngámin na mangurug kiyà. Ay ngámin daya mangábà, ay napalipaleg da ngala kiya mekàduwa nga pannakatay.” ††

Ya súrát ka Pergamo

¹² Ay se na nán manin nga, “Ay kiya anghel la magtag-tagasíngan kadaya tangabubúlung na mangurug ka íli Pergamo, ay tú idi ya isúrát mu: Tú idi ya pekagi naya kowaddán naya natadam ma ampiláng nga naganubáng ya ngárab na. ¹³ Ammù ya giyán nu. Atán kayu kiya íli nga pagturayán pánang ne Sairu. May ammù nga pà-pàgan dà. Ay akkan nu wa netuláyaw ya angngurug nu kiyà, oray kitu inammatay da kitu Antipas, nga ittu tu nagagat ta mangibàbànan ka mepanggap kiyà, may pinatay da kiya giyán nu nga giyán pe ne Sairu. ¹⁴ Ngamay atán da ngala daya tugiban ku kadakayu, ta atán da kadakayu ya mangwa pe kadatu nesur-súru natu Balaam kitun, nga ittu tu nangisúru kitu Balak nga mangwa kadatu nagbas-basúlán datu iIsrael. Ay díkod ittu tu nangán da kadatu akakkanan na netúgan kadatu sinan diy-diyos, se itu inangwa da kadatu nadakè a kuk-kuwaan daya lalláki se babbay. ¹⁵ Ay ittu tu atán da pe kadakayu ya mangurug kadaya isur-súru daya Nicolaita. ¹⁶ Makappoli kayu lugud kadaya bas-básul nu. Ay nu maddi kayu, ay makaru wà a umbet nga mamánis kadayán na tolay. Ay ya pamánis ku kaggída, ay ya árig ampiláng nga lumawán kiya bugung ku. ¹⁷ Ay ginán nu din lugud ngámin daya kag-kagiyan naya Ispiritu ne Dios kadakayu ngámin na mangurug kiyà. Ay daya mangábà kiya nadakè, ay iddán kuda kiya akakkanan na nengágan ka mána. Ay se kuda pe topán ka pusà a batu, nga nekesurátan naya baru wa ngágan da, nga áwan ya makam-ammu nu di iya kiddanán na ngala.”

Ya súrát ka Tiatira

¹⁸ Ay nán na manin, “Kiya anghel la magtag-tagasíngan kadaya mangurug ka íli Tiatira, ay ittu idi ya isúrát mu: Tú dedi daya pekagi naya An-anà ne Dios, nga ya mata na, ay ummán ka sumir-sirsir, ay ya bingil na, ay ummán ka pinasilang nga bága. ¹⁹ Sikkaammu wà kadaya kuk-kuwaan nu se daya kà-kàwaánan nu. Ammù ya amminya nu kiyà, se ya abay nga angngurug nu kiyà. Ay ammù pe ya agsirbi nu kiyà, ay se iya aggiturad nu kadaya pakarig-rigátan nu. Ay ammù nga ù-uwad din ya agpaggus nu may kitu apangngurug kayu. ²⁰ May tú la idi ya tugiban ku kadakayu. Tura nu pagdudoray yala nge Jezebel, isa nga babay ya magpamaráng nga profeta ‡ ne Dios. Kas-kasabaan na se ial-

†† Pannakatay ka áwan panda ya nán na kídí.

alíláw na daya bobonan ku kiya agtùgud na, ta ipà-pàwa na daya nadakè a kuk-kuwaan daya lalláki se babbay, se iya mangán kadaya akakkanan na netúgan kadaya sinan diy-diyos. ²¹ Niddán kun ka waya na nga makappoli kadaya bas-básul na, ngamay maddi mà makappoli kiya nadakè a kuk-kuwaan na. ²² Ay túya pagtakitan ku, se ku pagtakitan pe ka nasamnga daya makidal-daládag kaggína. Ay kurug ga pasiyaan kuda pà nang nu maddi da nga makappoli. ²³ Ay patayán kuda ngámin pe. Ay díkod mammuwán daya ngámin na mangurug kiyà, nga sikkaammu wà kadaya ngámin na lam-lamtan daya tolay. Ay supapáan ku ya isaisa kadakayu sigun kiya kinuw-kuwa nu.

²⁴ Ngamay daya duddúma kadakayu kannán Tiatira, nga akkan mangurug kitu nadakè a nesur-súru ne Jezebel, nga gayát ke Sairu wa naunag kanu wa nán da, ay ittu idi ya kagiyan ku kadakayu: Awan ku win na sabáli ya ipàwa nga nasulit kadakayu. ²⁵ Akkan kayu wala nga maglikud kiya angnurug nu kiyà panda kiya ilalbet ku.

²⁶ Ay nu iinda ya mangábà kiya nadakè, ay se mangit-ul-túluy nga mangwa kadaya ipàwa ku panda kiya panda na, ay ittu daya iddán ku ka Salaw. Ay iddán kuda pe kiya ammanakabalin da, ta pangiturayan kuda kadaya il-ili. Nu mapaanna tu nangngidde naya Amà kiyà kitu ammanakabalin ku wa mangituráy, ay ummán pe kiyán ya angniddè kaggída, ta palsuwán da tutu wala daya ngámin na iturayán da. Ay meárig ka bánga daya itur-turayán da, nga marupà nu mapangkur ka balayyáng.

²⁹ Ay ginán nu din lugud ngámin daya kag-kagiyan naya Ispiritu ne Dios kadakayu ngámin na mangurug kiyà."

Ya súrát ka Sardis

3 Ay nán na manin pe nga, "Kiya anghel la magtag-tagasíngan kadaya tangabubúlun na mangurug ka íli Sardis ay ittu idi ya isúrát mu:

Ay tú idi ya pekagi naya kowaddán naya Ispiritu ne Dios, nga pittu ya angnipassangan na kiya amm-anakabalin ne Dios. Aggína ya sikkiikkam kiya pittu wa bittuwan.

Ammù daya kuk-kuwaan nu. Nán da tolay nga naligda ya angnurug nu kiyà, may akkan mà, áta árig nu ya natay. ² Ay díkod malukág kayu win, ta paligdaan nu ya nabansi nga angnurug nu kiyà, kiya di na pikam ma kippà. Ta nammuwán ku nga daya kuk-kuwaan nu, ay adu pikam ya pagkurárgan da kiya piyán ne Dios. ³ Ay lugud lam-lamtan nu win datu nag-agina nu wa nesur-súru kadakayu kitun. Ikurug nuda tutu wala ngin, ay se kayu makappoli yin kadaya bas-básul nu. May nu maddi kayu wa malukág, ay madànganán kayu, ta ummán nà kadaya maragtákaw wa akkan nu am-ammu nu nungay naya ilalbet ku.

⁴ Ngamay atán da kam kadakayu kannán Sardis daya árig áwan kam mansà daya bádu da. † Díkod mebul-

‡ Daya profeta ay aggída daya agkakagiyan ne Dios kadaya piyán na nga pekagi kadaya tolay.

bulun dayán kiyà nu isa ngalgaw nga sibbabádu da ka pusà, ta ittu ya karbangan da. ⁵ Daya mangábà kiya nadakè, ay ittu daya mabaduwán ka pusà. Ay akkan ku pe ippà ya ngágan da kiya libru wa nekesurátan daya ngágan daya mabiyág ka áwan panda. Ay mekagi ku kiya àráng naya Amà se daya anghel na, nga aggída ay tolay kuda.

⁶ Ay ginán nu din lugud ngámin daya kag-kagiyan naya Ispiritu ne Dios kadakayu ngámin na mangurug kiyà."

Ya súrát ka Filadelfia

⁷ Ay nán na pe kiyà, "Kiya anghel la magtag-tagasíngan kadaya mangurug ka íli Filadelfia, ay tú idi ya isúrát mu:

Ay tú dedi daya pekagi naya kurug ga An-anà ne Dios nga áwan kepadáan. Aggína ya magik-ikkam kiya tulbà naya íli natu David. Nu manglukát, ay áwan makegitap, ay nu manggitap, ay áwan makelukát. Ay nán na:

⁸ Ammù daya kuk-kuwaan nu se daya kà-kàwaánan nu. Ay ammù pe nga bitti kayu, ay túya bitti kampela ya mà-màwa nu win. May oray nu mapakuna, ay ikur-kurug nu peyang daya kag-kagiyan ku, ay se akkan dà pe ya netuláyaw. Ay túya árig pinanglukát takayu ka gagyángan nga áwan ya makegitap.

⁹ Atán daya magkuna nga Judyu da, ngamay akkan kurug ta magbus-busid da. Kabbulun ne Sairu dayán na tolay. Palsuwan ku dayán nu isa ngalgaw, se kuda ipurtut nga mawe magpalintud nga magdáyaw kadakayu, ta senu mammuwán da ngin na dakayu daya pà-pàgan ku.

¹⁰ Ay ammù pe nga pinat-pattán nu tu bílin ku wa magánus kayu kadaya kapal-palakkán nu gapu kiyà. Ay túya igdù takayu kiya nasmag ga ríngát ta umbet kiya kalawagán, nga ittu ya pangammuwán ne Dios kadaya ngámin tolay kidi ya kalawagán.

¹¹ Ay makaru win ya ilalbet ku, ay túya akkan nu igs-án ya angnurug nu kiyà, ta senu áwan ya makàpal kiya bátug kurona nu. ¹² Ay ya mangábà kiya kinadakè ay pagbalinan ku ka bátug adígi naya árig balay ne Dios, ay pagyanan ku peyapeyang kitúni yin. Ay imarka ku kaggína ya ngágan ne Dios se ya ngágan naya íli ne Dios, nga ittu ya baru wa Jerusalem ma gayát ke Dios ka lángit. Ay imarka ku pe kaggína ya baru wa ngágan ku.

¹³ Ay ginán nu din lugud ngámin daya kag-kagiyan naya Ispiritu ne Dios kadakayu ngámin na mangurug kiyà."

Ya súrát ka Laodicea

¹⁴ Ay nán na manin, "Kiya anghel la magtag-tagasíngan kadaya tangabubúlun na mangurug ka íli Laodicea, ay tú idi ya isúrát mu:

Ay tú idi ya pekagi naya nengágan ka Kurug, nga mapiyár, ay se makurug ngámin daya ipakammu na

† Ya piyán nedi nga kagiyan ay áwan da nga básul.

mepanggap ke Dios. Aggína ya naggayatán daya ngámíngámin na pinarsuwa ne Dios.

¹⁵ Ammù daya kuk-kuwaan nu se daya kà-kàwaánan nu. Ay ammù pe nga akkan kayu wa nasanáng kiya amminya nu kiyà, may akkan kayu pe ya napásu. Ay pì-piyán ku kuma nu nasanáng kayu onu napásu kayu.

¹⁶ May gapu ta paggadduwán kayu, ay túya ilugpa takayu. ¹⁷ Nán nu wa bânáng kayu se napiya ya kabiy-biyág nu, ta atán ngámin ya masápul nu wa nán nu. Ngamay akkan nu ammu wa dakayu ya kapubriyán se kakal-kalakkán, ta áwan nu tutu wala nga kuw-kuwa. Awan nu pe ya kawakawas, ay se kúláp kayu pe.

¹⁸ Ay lugud ikagì kadakayu nga, iyà kuma ngin ya pammattán nu ka balitù a napab-pabeg gin, ta senu kurug ga nabânáng kayu win. Ay iyà kuma pe yin ya pammattán nu ka bádu nu wa pusà, ta senu akkan kayu wa nakap-appat ta sissusoba ngin. Ay iyà kuma pe yin ya pammattán nu ka ágas kúláp, ta senu makasingan kayu kammin. ¹⁹ Ngámin daya pà-pàgan ku, ay tul-tulduwán kuda se disiplinánan kuda, ta senu matulduwán da. Ay díkod kapiyánan nu ya magur-uray, ay se makappoli kayu win kadaya bas-básul nu.

²⁰ Ginán nu! Atán nà magsisikád kiya gagyangán nu nga magpak-pakammu. Ay nu magina dà, ay se dà ilukát, ay lumnà à kiya balay nu, se yà meduwa nga mangán kadakayu.

²¹ Ay daya mangábà kiya kinadakè, ay tú dayán daya petagingan ku kiyà nga mepagturáy nga ummán kitu namagtugaw ne Ama kiyà nga mepangituráy kaggína kane abáan ku we Sairu.

²² Ay ginán nu din lugud ngámin daya kag-kagiyan naya Ispiritu ne Dios kadakayu ngámin na mangurug kiyà."

Tú dayán daya nepesúrat ne Jesus kiyà.

Ya magtutúgaw ka lángit ta magturáy

4 Ay kane mabalin dayanin, ay atán manin ya nasingan ku. Nakasingan nà ka gagyangán ka lángit nga sillulukát. Ay naginà manin tu úni ya naginà kitun na ummán ka tannug tarumpeta, nga nán na, "Umbet ka kídi, ta ipassingan ku kikaw daya mà-màwa nu isa ngalgaw," nán na.

² Ay pilát tala nga netur-turayán nà ya Ispiritu ne Dios. Ay ka lángit ay nasingan ku ya isa nga tugaw ári, nga atán ya magtutúgaw nga magturáy. ³ Ay tu magtutúgaw, ay ummán ka pinasilang nga batu wa nengágan ka haspe se karnelia tu singan na. Ay tu naglebuwán kitu tugaw, ay atán bunglun na nawádág ga namnáv, nga ummán ka batu wa nengágan ka esmeralda. ⁴ Ay tu tugaw ári, ay napalebután ka duwa púlu se appát pe ya tugaw ári, nga ittu ya pagtutúg-awán datu duwa púlu se appát ta pangmanàman nga nakabádu ka pusà. Ay nakuronaán da ka kurona nga balitù. ⁵ Ay atán maggayát nga sal-sal-it se adudúrán addug kitu tugaw natu magturáy. Ay kitu àráng na, ay atán pittu wa dílag ga siggagatang, nga ittu daya pittu wa singan naya Ispiritu ne Dios. ⁶ Ay kitu àráng pe natu tugaw, ay ummán ka nalawág ga bebay nga

sarming nga nalitáw, nga ummán kiya litáw naya nengágan ka kristal.

Ay kitu padne pàrang kitu tugaw natu magturáy, ay atán da pe nepalebut ta appát ta parsuwa ne Dios, nga nalánang ka mata ya àráng se addag da. ⁷ Um-mán ka láyon tu nunna nga parsuwa, ay ummán ka ur-bun báka tu mekàduwa. Singan tolay tu múkát natu mekàlu, ay tu mekappát, ay ummán ka karabúngan.

⁸ Ay datu appát nga parsuwa, ay sagnanam da ka payà. Ay nagmata ngámin tu unag se tu lasi datu payà da. Algaw se gabi, ay áwan da sínang nga magkan-kansiyon nga nán da,

"Sissa nge Apu Dios nga áwan tutu wala nga kepadá-an. Aggína ya kangatuwán na mannakabalin kiya ngámin. Aggína tu awe kammala nga uwad din oray kitun kam, ay se ataatan kam oray kadedi yin na al-gaw, ta atán peyapeyang ngin ka áwan panda."

⁹ Túyán tu ikan-kansiyon datu appát ta parsuwa nga magdáyaw se magiyáman se mamatag kitu magtutúg-aw wa magturáy, ta atán peyapeyang ka áwan panda ngin.

Ay ki peyang agkansiyon dedi ya parsuwa, ¹⁰ ay magkansiyon pe datu duwa púlu se appát ta pangmanàman. Ay magukkab da pe kiya àráng natu magtutúgaw wa magturáy, ta magday-dáyaw da pe kaggína nga atán peyapeyang ka áwan panda. Nelubtagán da pe datu kurona da kitu àráng na. Ay nán da nga magkansiyon,

¹¹ "Apu nga Dios mi, ikaw wala ya rabbang na nga dayáwan mi se pàgan, ta mannakabalin ka. Ata pinarsuwám ya ngámin. Ay napadapadán da kiya lam-lammat mu kampela ngin, ay pinarsuwa muda ngámin,"

nán datu pangmanàman na magkan-kansiyon.

Ya Karneru ngala ya makabilád kitu pagbasáan

5 Ay nasingan ku nga, tu magtutúgaw wa magturáy, ay sikkiikkam tu diwanán na ka linúkut ta pagbasáan na nasurátan ya magpíngit se nasilyuwán ka pittu nga silyu. ² Ay nasingan ku pe tu isa nga naturáy nga anghel nga nagúni ka naggat nga nán na, "Iinna ya mekari nga mangippà kadaya silyu se mamilád kiya linúkut ta pagbasáan?" nán na.

³ Ngamay áwan nala. Oray kadayán ka lángit se kid kalawagán ni, ay se oray kadatu natay yin ya nasmà na nga mekari nga mamilád onu maningan kitu unag natu linúkut ta pagbasáan. ⁴ Ay tútu sumángit tà tutu wala, ta áwan na nga masmà. ⁵ May tútu nán natu isa nga pangmanàman na nanganannay kiyà, "Akan ka nga sumángit tin, ta atán nin ya nengágan da ka Láyon nga gaka natu David, nga gakagaka kam pe natu Juda. Aggína tu nangábà ke Sairu win. Ay túya aggína ya makabalin na mangippà kadayán na pittu wa silyu se makabilád kiyán na nalúkut ta pagbasáan," nán na.

⁶ Ay se ku manin nasingan ya isa nga Karneru nga magsisikád kitu nagbátan datu pangmanàman, se itu tugaw natu magturáy ya linebut datu appát ta par-

suwa. Ay ummán ka pinatay da kitun tu singan na. Pittu tu sàgud na se pittu pe tu mata na, nga ittu daya pittu wa singan naya Ispiritu ne Dios nga nebon na kiya ngámin na kalawagán. ⁷ Ay nawe inalà natu Karneru tu linúkut ta pagbasáan kitu diwanán natu magtutúgaw wa magturáy.

⁸ Ay kane málà na ngin, ay datu appát ta parsuwa se datu duwa púlu se appát ta pangmanàman, ay nagukkab da nga magdáyaw kaggína. Ay natop datu pangmanàman ka ittutukár da nga nengágan ka arpa, se malúkung nga balitù a napnu ka insensu. Ay ya kes-arután natu insensu, ay ittu daya kar-karàrag daya tolay ne Dios. ⁹ Ay nangansiyon da ka baru wa kansiyon, nga nán na kídì,

“Ikaw wala ya mekari nga mangalà kiya linúkut ta pagbasáan, se mangippà kadaya silyu na, ta ikaw ya nebasu. Ay gapu kitu dágam kitu nekatay mu, ay nekárum daya bas-básul daya tolay, ta senu mabalin da ya málà a tolay ne Dios nga maggayát kadaya ngámin giy-giyán kiya kalawagán. Atán da ngámin na baláki tolay nga maggayát kadaya nagbal-baláki nga il-ili, se nagbal-baláki pe ya aggúni da. ¹⁰ Pinagbal-in muda ka sissa nga pagturayán ne Dios nga magsirbi kaggína nga pappádi na. Ay se magturáy da pe nu isa ngalgaw kiya baru wa kalawagán.”

¹¹ Ay se ku la siningan manin, ay nagina ku ya úni daya riníbu nga anghel nga akkan ta mabílang da kiya kaadu da. Ay linebut da datu pangmanàman se datu parsuwa se itu tugaw natu magturáy. ¹² Ay nagkansiyon da ka naggat ta nán da,

“Ya Karneru wa nebasu, ay ittu wala ya mannakabalin se kabànéngan se kasiríbán se kabilgán. Aggína ngala ya rabbang tada nga pàgan se dayáwan, ta aggína ngala ya kangatuwán,” nán natu kansiyon da.

¹³ Ay se ku la nagina pe ya inagkansiyon ngámin daya pinarsuwa ne Dios nga atán ka lángit, se daya atán kídì otun lusà, se daya atán kiya bebay, ay se ngámin datu natay yin nga nán da kídì,

“Maday-dáyaw ya magtutúgaw wa magturáy se iya Karneru, ta aggída daya kapàgan se kangatuwán se katurayán peyapeyang ka áwan panda,” nán da.

¹⁴ Ay, “Kurug yán!” nán datu appát ta parsuwa nga sumungbát. Ay se nagukkab pe datu pangmanàman nga nagday-dáyaw.

Daya silyu

6 Ay se ku manin nasingan tu inangngippà natu Karneru kitu munna kadatu pittu wa silyu. Ay uwad nagina ku wa ummán ka addug ga úni natu isa kadatu appát ta parsuwa nga nán na, “Umbet ka ngin!” nán na. ² Ay tútu siningan ku, ay atán pusà a kabalyu. Ay tu magtatákay kaggína, ay sikkiikkam ka bútag ga iggugubát na, ay uwad pe nangurona kaggína ngin. Ay se la nawe nakigubát ay inábà nada ngámin.

³ Ay kane ippà tu Karneru tu mekàduwa nga silyu, ay nagina ku nga nìraw natu mekàduwa nga parsuwa ya,

“Umbet ka ngin!” nán na. ⁴ Ay tútu inumbet manin ya sabáli nga kabalyu nga dag-daggáng. Ay tu magtatákay kaggína, ay niddán da ka abay ya ampiláng, ay se da niddán ka pannakabalin na nga manggud-gudà ka gubát kídì ya kalawagán ta senu magpapátay daya tolay.

⁵ Ay kane ippà manin natu Karneru tu mekàlu wa silyu, ay nagina ku tu nìraw natu mekàlu kadatu parsuwa nga nán na, “Umbet ka ngin!” nán na. Ay kane maglanga ngà, ay atán ya ngísit ta kabalyu. Ay sikkiikkam tu magtatákay kaggína ka agkiluwán. ⁶ Ay atán pe naginà a úni nga ummán ka naggayát kitu giyán datu appát ta parsuwa nga nán na, “Tal-tallu súpà nga baggát onu tang-tanga salup pa mait ya me-tangdán kiya tangalgaw. † Ngamay akkan mepangína ya báyad naya denu se bási,” nán na.

⁷ Ay kane ippà natu Karneru tu mekappát ta silyu, ay nagina ku tu nán natu mekappát ta parsuwa nga, “Umbet ka ngin!” nán na. ⁸ Ay kane sinnan ku manin, ay atán manin ya kabalyu wa pangngil-ngilaan, nga singan innát tu singan na. Ay Pannakatay ya ngágan natu magtatákay, ay umun-unud kaggína ya nagngág-an ka Hades ††. Ay niddán da ka turáy da nga mamatay kiya pagkappát naya tolay kid kalawagán ni. Ay túya adu daya pat-patayan da gapu ki gubát se ulát se sin-sinakit, ay se gapu pe kadaya alsádu nga ul-ulolag kid kalawagán ni.

⁹ Ay kane ippà natu Karneru tu mekalimma nga silyu, ay nasingan ku kitu sídung natu agbasuwán, datu kaduduwa datu pinat-patay datu tolay gapu kiya angn-gurug da kiya bàbànan ne Dios se kiya angngibàbà-nán da kaggína. ¹⁰ Ay nakasáraw da ka naggat nga nán da, “Apu Dios nga mannakabalin kiya ngámin, ikaw ya áwan kepadáan, se kurug ngámin daya kag-kagiyam! Nungay na nád ya ammánis mu kadaya tolay kiya kalawagán, ka angngibálat mu kitu nammatay da kadakami!” nán da. ¹¹ Ay se da natopán ka bádu nga pusà, ay seda nakagiyánan na magimáng da pikam ka pagindaggán da kadatu ngámin na wawwági da, nga páda da nga bobonan ne Dios, nga ittu daya natudinán na mapatay pikam pe nga ummán kaggída.

¹² Ay nasingan ku manin tu inangngippà natu Karneru kitu mekannam ma silyu natu pagbasáan. Ay nangyagyag ka naggat, ay se nagngísit pe tu mata nga ummán ka nangísit ta lúpus. Ay tu búlán, ay nagdaggáng, nga ummán ka dága. ¹³ Ay datu bittuwan, ay netànegán da, nga ummán kiya kapránas daya matàla nga búnga daya káyu nu magbáli. ¹⁴ Ay ya lángit, ay ummawan na ummán kiya naglúkut kamp-ela ngin nin na pagbasáan. Ay nealit ngámin pe datu pug-púgu se datu ban-bantay.

¹⁵ Ay ngámin daya à-ári kídì kalawagán se daya agtuturáy, se daya nangátu wa suldádu se daya babà-náng se nadaag ga tolay, daya maas-asassu se daya ngámin na tolay, ay nagkakáwe da ngámin kadatu ban-bantay nga nagsisirù kadatu abbut se liyaliyáng

† Ya piyán na kagiyan nedi ay atán umbet nga ulát. †† Ya piyán kagiyan naya Hades, ay giyán daya natay.

datu pínát. ¹⁶ Ay se da isáraw kadatu ban-bantay se datu pínát ta giyán da, “Rusbán dakami ta senu melingad kami kiya magtutúgaw wa magturáy se kiya rungat naya Karneru. ¹⁷ Ata ittu win ya akarungat da pà nang. Ay túya panísan dakami yin ngámin tolay kídí ya kalawagán, ay áwan tutu wala ya maketurad kiyán,” nán da.

Daya magatut se appát púlu se appát ríbu nga tolay ne Dios

7 Ay kane mabalin dayán, ay nasingan ku daya appát nga anghel la magsisíká d kitu appát súli naya kalawagán nga manglípán kiya báli nga maggayát ki oray wàna, ta senu áwan báli kiya otun naya lusà se kiya bebay, ay ta senu akkan pe mabaliyán daya kay-káyu. ² Tú dayán datu anghel la niddán ne Dios ka pannakabalin da nga manadál kiya lusà se kiya bebay.

Ay uwad pe sabáli ya anghel la sisínán ku wa naglattuwád kitu pane lattakán nga sikkiikkam kiya immarka ne Dios nga sibbiyág peyapeyang ka áwan panda. Ay nesáraw na kadatu appát ta anghel ya, ³ “Akkan nu pikam dadàlan ya lusà se ya bebay onu daya kay-káyu panda kiya kamarkaán daya kid-kíday daya ngámin na bobonan ne Dios kiya immamarkana,” nán na.

⁴ Ay kinagi da kiyà a magatut se appát púlu se appát ríbu ya bíláng datu minarkaán da nga tolay nga gayát da kadatu gakagaka datu annánà natu Israel. ⁵ Sangapúlu se duwa ríbu ya naggayát kadatu gakagaka natu Juda, ay sangapúlu se duwa ríbu pe kadatu gakagaka natu Ruben, ay sangapúlu se duwa ríbu pe kadaya gakagaka natu Gad, ⁶ ay sangapúlu se duwa ríbu pe kadatu gakagaka natu Aser, ay sangapúlu se duwa ríbu pe kadatu gakagaka natu Naftali, ay sangapúlu se duwa ríbu pe kadatu gakagaka natu Manase, ⁷ ay sangapúlu se duwa ríbu pe kadatu gakagaka natu Si-meon, ay sangapúlu se duwa ríbu pe kadatu gakagaka natu Levi, ay sangapúlu se duwa ríbu pe kadatu gakagaka natu Isacar, ⁸ ay sangapúlu se duwa ríbu pe kadatu gakagaka natu Zebulun, ay sangapúlu se duwa ríbu pe kadatu gakagaka natu Jose, ay sangapúlu se duwa ríbu pe kadatu gakagaka natu Benjamin.

Datu nagaduadu wa tolay nga nakabádu ka pusà

⁹ Ay kane mabalin yán, ay nasingan ku daya nagaduadu wa tolay ya áwan makabílang kaggída. Naggagayát da ki ngámin giyán kídí kalawagán. Atán da ngámin baláki tolay nga naggagayát kadaya nagbal-baláki nga il-ili kídí kalawagán, nga nagbal-baláki ya aggúni da. Ay nagsisíká d kitu àráng natu tugaw natu magturáy se itu Karneru. Nakabádu da ka pusà, ay se sikkiikkam da ka palátang. ¹⁰ Ay nán da nga nesáraw,

“E Dios nga magtutúgaw wa magturáy se iya Karneru ya gapu naya pakabiyá gan tada,” nán da.

¹¹ Ay ngámin datu anghel, ay linebut da tu tugaw naya magturáy se datu appát ta parsuwa se datu pangmanàman. Ay nagukkab da kitu àráng natu tugaw wa magday-dáyaw ke Dios. ¹² Ay nán da,

“Kurug nga kadayáwan ne Dios nga kangatuwán se kasiríbán. Magiyáman tada kaggína, se pà gan tada peyapeyang ka áwan panda gapu kiya ammanakabalin na se bílag na. Amen!”

nán da.

¹³ Ay nán tu isa nga pangmanàman nga nagsaludsud kiyà, “Ammum nu iin dayán na tolay ya nakabádu ka pusà? Ammum ya naggagayátan da?” nán na. ¹⁴ May, “Akkan ku ammu, Apu. Ikaw mà ya makammu,” nán ku.

Ay tútu nán na kiyà, “Tú dayán daya tolay ya nagiturad kiya napalotán na nakapal-palakkán da. Sinùnaán da se pinapusà da daya bádu da kiya dága naya Karneru. ¹⁵ Ay ittu yán ya gapu na nga atán da kiya àráng naya tugaw ne Dios nga magsir-sirbi peyapeyang kaggína kiya balay na, oray kiya gabi se algaw. Ay e Dios nga ittu ya magtutúgaw wa magturáy, ay aggína ya mangigdù kaggída. ¹⁶ Ay akkan da ngin na molát se magas-asikkinum. Ay akkan da pe yin matak-takitán kiya sínág, se akkan da pe makalalingtán nin. ¹⁷ Ata ya Karneru wa atán kiya giyán naya tugaw naya magturáy, ay aggína ya magtar-tarakan kaggída ngin. Ipeyag nada kadaya paggabuwáan naya danum ma mamagbiyág. Ay ippaán ngámin ne Dios sin daya pagpan-pannakítan dedi ya tolay,” nán na kiyà.

Ya mekapittu wa silyu

8 Ay kane ippà natu Karneru tu mekapittu wa silyu, ay naginggap tutu wala ya ngámingámin ka lángit ka moli gudduwa oras.

² Ay sè nasingan datu pittu wa anghel la magsisíká d kitu àráng ne Dios nga natopán ka tarumpeta.

³ Ay uwad pe sabáli nga anghel la uwad balitù a aggippayán na ka insensu. Ay nawe nagsíká d kitu giyán natu balitù a anidúgán ka insensu wa atán kitu àráng natu tugaw natu magturáy. Ay niddán da tu anghel ka adu wa insensu, ta sidúgan na kitu anidúgán, ta ittu tu pamulun na kadatu karárag ngámin datu tolay ne Dios. ⁴ Ay nagalingúdu tu atù natu nasidug ga insensu nga gayát kitu inim-immán natu anghel nga magsisíká d kitu àráng ne Dios, nga kebulunán datu kar-karág datu tolay ne Dios. ⁵ Ay se la inalà kammin natu anghel tu aggippayán ka insensu se na pinnu ka birgáng nga gayát kitu anidúgán, ay se na isúra kiya kalawagán. Ay tútu nagad-addug ka naggat se nagsal-sal-it se nangyagyag.

Datu tarumpeta

⁶ Ay díkod datu pittu wa anghel nga nakatarumpeta, ay nagsagána da kiya agtarumpeta da ngin.

⁷ Ay kane pakànugan natu nunna nga anghel tu tarumpeta na, ay nagudán kídí kalawagán ka nag-

kikíbug ullalágu se apuy se dága. Ay nasidug ya pagkàlu naya kalawagán, meráman daya ngámin kay-káyu se kad-kaddat.

⁸ Ay kane pakànugan natu mekàduwa nga anghel tu tarumpeta na, ay uwad ummán ka alingúdu wa bantay nga nasidug nga nepisù kitu bebay. ⁹ Ay tútu nagbalin ka dága tu pagkàlu naya bebay. Ay natay pe ya pagkàlu ngámin daya atán kiya bebay, ay se inumlad pe ya pagkàlu daya bapor.

¹⁰ Ay kane pakànugan natu mekàlu wa anghel tu tarumpeta na, ay uwad netànéng ga abay ya maggatagatang nga bittuwan, ay nagdattág kiya pagkàlu daya lad-ladda se daya aw-awweg se daya wang-wángag kiya ngámin kalawagán. ¹¹ Ay nengágan ka Apet tun na bittuwan. Tútu pinummet tu pagkàlu daya dan-dan-um. Ay ittu win tu nepatay datu adu wa tolay ya nagkinum.

¹² Ay kane pakànugan natu mekappát ta anghel tu tarumpeta na, ay nadadál ya pagkàlu natu mata, se nadadál pe ya pagkàlu naya búlán se pagkàlu pe daya bittuwan. Ay díkod umawan ya pagkàlu naya wada da. Ay túya nagibat ya pagkàlu naya algaw, ay ummán pe kiya gabi. Nagibat pà-pàngang ya pagkàlu na.

¹³ Naglángad dà manin, ay nasingan ku ya karabúngan na magkay-káyab ka ngúdu nga nán na nga nes-áraw, “Kal-allà pàngang daya mag-agyán kiya kalawagán nu pakànugan daya tallu pikam ma anghel daya tarumpeta da,” nán na.

Tu mekalimma nga tarumpeta

9 Ay se manin pinakànug natu mekalimma nga anghel tu tarumpeta na. Ay uwad nasingan ku nga bittuwan na napadán na netànéng gayát ka lángit. Ay nidde kaggína ya tulbà naya gagyángán naya abbut nga áwan panda naya kadallam na. ² Ay linútán na tu gagyángán. Ay tútu naglalawán ya napalotán na atù a ummán ka naggayát kiya abay ya upu. Ay tútu naatúan nin ngámin ya kalawagán, ay nakulpán pe ya mata, nga ittu tu namagibat kiya ngámin. ³ Ay tura la dúdun pe datu magdadattág ga gayát kitu atù, ay nidde kaggída ya kababalin da nga kumagát nga ummán kadaya asip-sípít. ⁴ May nakagiyánan da nga akkan da nga dadàlan daya kad-kaddat onu daya kay-káyu, onu panda ngala nga mul-múla kiya kalawagán. Ta dayán nala nga tolay ya áwan marka ne Dios kiya kídáy da daya pagrawtán da. ⁵ Ay akkan pe nepalúbus kadedi ya dúdun nga patayan dayán na tolay, nu di dada par-parigátan nala ki unag limma búlán. Ay ya ammar-parigát da kaggída, ay ummán kiya kalis-lisútán naya kagatan daya asip-sípít. ⁶ Ay kadayán na al-algaw, ay pì-piyán nala dayán na tolay ya matay yin, may akkan da nga makaturáy, ta akkan da nga ipatay lugud.

⁷ Ay ya singan datu dúdun, ay ummán da kadaya kabalyu wa pakigubát. Ay atán ya ummán ka balitù a kurona da, ay tu múging da ay ummán ka múging tolay. ⁸ Ay tu abù da, ay ummán ka abù babay ya adaddu, ay se tu ngípan da ay ummán ka ngípan láyon, ⁹ ay se nakalágán datu gútù da ka ummán ka

balayyáng. Ay ya adudúrán naya agpay-payàpà da, ay ummán kiya daragudug daya lúgán na rùrútan daya adu wa kabalyu wa magbílág ga mameyag kiya paggugubatán. ¹⁰ Ay daya íput da ay sumípít da pe nga ummán kadaya asip-sípít, áta atán kitu íput da ya kababalin da nga mamar-parigát kadaya tolay ki unag naya limma búlán.

¹¹ Ay tu apu dayán na dúdun, ay ittu kam ya anghel la magik-ikkam kitu tulbà natu abbut ta áwan panda naya kadallam na. Ay ya agpangágan daya Hebreo kaggína, ay Abaddon, ay Apolion ya agpangágan daya Griego. (Ay ya sarut na, ay Maragdadál.) ¹² Ay túyán ya kabalin nin naya munna nga kapas-pasiyaán daya tolay kiya kalawagán, may atán pikam ma duwa nga pad-padalallan da.

Tu mekannam ma tarumpeta

¹³ Ay se manin pinakànug natu mekannam ma anghel tu tarumpeta na. Ay uwad nagínà a úni nga gayát kitu appát ta síku naya balitù a anidúgán nga atán kitu àráng ne Dios, ¹⁴ nga nán na kitu mekannam ma anghel, “Ubbadám daya appát ta anghel la nesisílu ka adanni kiya abay ya wángag Eufrates,” nán na. ¹⁵ Ta nabayág da ngin na magid-iddag kiya oras se kiya algaw se kiya búlán se kiya dagun na ittu ya agpatay da kiya pagkàlu daya ngámin tolay. Ay tútu inubbadán na datu appát ta anghel lin.

¹⁶ Ay ya nakagi kiyà a bíláng datu tangabubúlun na nakakabalyu wa suldádu, ay duwa gatut ta milyon. ¹⁷ Ay tú idi ya pagsisínán ku kadatu kabalyu. Nakabádu da ka balayyáng datu magtatákay kaggída. Ay tun na bádu da, ay naggáng nga ummán ka apuy, se mannáw wa ummán kiya batu wa nengágan ka safiro, se ngila nga ummán ka asufre. Ay tu singan datu úlu datu kabalyu, ay úlu láyon. Ay tu iag-aggoy da, ay apuy se atù se maggatagatang nga asufre. ¹⁸ Ay natay ya pagkàlu daya tolay kid kalawagán gapu kadatu tallu baláki nga lumawán na gayát kiya bugung dedi ya kabalyu: tu apuy, tu atù, se tu maggatagatang nga asufre. ¹⁹ Ata maggayát kitu bugung da ya ippapatay da. Ay pamarigát da pe ya íput da, ta ummán ka idaw nga tumugkaw.

²⁰ May datu nabunna nga akkan natay, ay akkan da kammala ngin nin na ungatán tu aggan-anítu da, se tu agday-dáyaw da kadatu sinan diy-diyos da nga battál da kampela ngin na balitù se pirà se bága se datu nàwa ka batu se káyu. Ay dayán na diy-diyos da, ay akkan da kammala ngin nin na makasingan se makagina se makapanalen. ²¹ Ay akkan da pe ya umungát kadatu kuk-kuwaan da nga pumappatay, se datu kuk-kuwaan da nga nadakè a mepanggap kadaya lalláki se babbay, se datu angngámud da se datu agtak-tákaw da.

Ya bittì a pagbasáan

10 Ay kane daddán manin, ay uwad nasingan ku wa anghel la naturáy nga magan-anigad da

gayát ka lángit. Ay napalebután ka angap, se uwad bunglun kitu paningúdu na. Ay nawàdág tu múging na nga ummán kiya mata, ay datu bingil na ay ummán da ka maggatagatang nga apuy. ² Ay nedadam-ay na tu diwanán na bingil na kiya bebay, ay tu kasígid na ay nedadam-ay na kiya lusà. Ay sikkiikkam ka sibbibilád da bitti a pagbasáan. ³ Ay nakasáraw ka naggat. Ay ummán ka aggúngug daya láyon nu malúsaw da tu úni na. Ay nasungbátan ka namimpittu pe ya addug. ⁴ Ay kane mabalin tu mekapittu nga addug ay isúrát ku kuma pe yin datu kagiyan datu addug, may uwad naginà a úni ya naggayát ka lángit ta nán na, “Akkam tagge ipak-pakammu dayán. Akkam tagge isur-súrát da,” nán na.

⁵ Ay tu nasingan ku wa anghel la nagsasàrád kiya bebay se kídí lusà, ay netáyag na tu diwanán íma na, ⁶ ay se na nepag-pagapu ke Dios nga sibbiyág peyapeyang ka áwan panda tu kinagi na. Aggína ya namarsuwa kiya lángit se kadaya atán ka lángit, se aggína pe ya namarsuwa kiya lusà se kadaya atán ki lusà, ay se kiya bebay se kadaya ngámin pe ya atán ki bebay. Ay tú idi tu kinagi natu anghel, “Awan da nga kepadaddán nin daya mà-màwa,” nán na, ⁷ “áta nu mapakànug natu mekapittu wa anghel ya tarumpeta na, ay ittu pe yin ya annungpál ne Dios kiya ngámin na palánu na nga kuwaan. Nekagi na kam kadatu bobonan na nga profeta na kitun,” nán natu anghel.

⁸ Ay se nà a amomanán tu úni nga naginà a gayát ka lángit nga nán na, “Wem alà tu sibbibilád da pagbasáan na im-immán naya anghel la magsasàrád kiya bebay se kiya lusà,” nán na.

⁹ Ay tútu ummadanni yà kitu anghel se yà agngan tu pagbasáan. Ay tútu nán na, “Alà mu, ta kanam,” nán na. “Ummán ka digu álig ya pakanamátam, may nalsam ka sinay,” nán na. ¹⁰ Ay díkod inalà ku tu pagbasáan se yà kanan, ay nadangir tu nakanamátan ku wa ummán ka digu álig. May kane din màlan kun, ay nalsam kurug kitu sinay ku.

¹¹ Ay se na la nán kiyà nga, “Masápul la ipakammum ya bàbànan ne Dios kadaya adu wa agtuturáy se oray pe kadaya adu wa tolay nga nagbal-baláki ka aggúni nga mag-agyán kadaya ngámin na il-íli kiya kalawagán.”

Datu duwa nga pagbàbànanan ne Dios

11 Ay se yala atán nangidde kiyà ka iggugukud da bassáw, ay nán na kiyà, “Gumnikát ka, ta wem gukudan ya templo ne Dios se iya anidúgán ka pagbasu. Ay bilángam pe daya magday-dáyaw ke Dios kitúni. ² May akkam itangagukud ya amuwág naya templo, ta bátug nepakin-kuwa ngin kadaya akkan mangurug ke Dios, áta kiya unag naya appát púlu se duwa nga búlán, ay kuwaan da ngala ya piyán da nga agrawat kiyán na íli ne Dios. ³ May kiya unag dayán na maríbu se duwa gatut se annam púlu nga algaw, ay ittu pe ya angngibon ku ka duwa nga pagbàbànanan ku nga sibbabádu, ka ummán ka langgusti. [†] Ay pangibàbànan kuda kiya bàbànan ne Dios,” nán na.

⁴ Ay dedi ya pagbàbànanan ne Dios, ay aggída datu neárig kitun ka duwa nga káyu wa olíbo. Ay neárig da pe ka duwa nga aggiparotunán ka dílag nga atán kiya àráng ne Dios nga Apu naya ngámin kalawagán. ⁵ Ay nu atán na talimagrawat kaggída, ay atán apuy ya lumawán kiya bugung da nga mamatay kaggída. Ay ummán kiyán ya agpatay da kadaya ngámin na kagúra da nga talimagrawat kaggída. ⁶ Ay niddán da pe ka turáy da nga mangigitap kiya lángit, ta senu akkan na magudán kiya oras sa agbàbànan da. Ay mabalin da pe nga pagbalinan daya dan-danum ka dága. Ay mabalin da pe nga parigátan daya tolay kiya oray nágan na nga kapar-parigátan, se oray nágan na nga oras sa piyán da.

⁷ May nu mabalin dayanin na duwa ya magbàbànan, ay lumtuwád ya nakapap-panansing nga ulolag ga maggayát kiya abbut ta áwan panda naya kadallam na, ay umbet ta makipatay kaggída, ay abáan nada, se nada patayan. ^{8,9} Ay kiya unag naya tallu se gudduwa nga algaw, ay newawaren da ngala kiya kalsáda naya abay ya íli, nga ittu pe tu nelansaán natu Apu da kitu krus. Ay ya pangipadígán da kídí ya íli, ay Sodom onu Egipto, ta ittu daya páda na. Ay adu daya umbet nga gayát ki ngámin giy-giyán kídí kalawagán. Atán da ngámin baláki tolay nga naggagayát kadaya nagbal-baláki nga il-íli, se nagbal-baláki pe ya aggúni da. Ay we da sinnan ya baggi dedi ya duwa. Ay ditaan dada ngala. Akkan da piyán petaman da. ¹⁰ Ay magsasay-am da, ta paganggammán da ya nekatay da. Maggiinidde da ka panaruanggam da ta maganggam da pe gapu ta natay yin dedi ya duwa nga profeta nga nán da nga mangrribù kaggída kadaya kuk-kuwaan da kídí ya kalawagán.

¹¹ Ngamay kane tallu walgaw se gudduwa ka panda, ay pinaltu kammin ne Dios datu duwa nga profeta na, ay bumángun da. Ay díkod napalotán pà nang ngin tu ansing datu nakasingan kaggída. ¹² Ay se la nga uwad nagina datu duwa nga maragbàbànan na naggat ta úni nga gayát ka lángit nga nán na kaggída, “Umbet kayu kídí,” nán natu nagina da. Ay díkod nasingan datu kalínga da nga nebulun da kitu angap nga nagalingúdu nga nawe ka lángit.

¹³ Ay kitun kam ma oras, ay nangyagyag ka naggat. Ay nadadál tu pagkapúlu naya íli, ay pittu ríbu wa tolay tu natay. Ay díkod datu nabansi nga tolay, ay nagansing da, ay tútu dinay-dáyaw da nge Dios nga atán ka lángit.

¹⁴ Ay nabalin manin ya mekàduwa nga kapas-pasiyán daya tolay, may pad-padalallan da pikam ya mekàlu, ta tagay yin.

Tu mekapittu wa tarumpeta

¹⁵ Ay se la nga pinakànug natu mekapittu wa anghel tu tarumpeta na. Ay uwad nagina ku nga naggat ta úni daya adu wa atán ka lángit nga nán na,

[†] Ya agbádu da ka langgusti ay ittu ya mangipassingan kiya agpannakit da pà nang kadaya mà-màwa.

“Ya mangituráy yin kiya kalawagán, ay ya Apu tada se iya Nebon na, nga ittu pe ya pangiturayan na peyapeyang ngin ka áwan panda.”

¹⁶ Ay datu duwa púlu se appát ta pangmanàman na magtutúgaw kitu àráng ne Dios, ay nagukkab da nga magday-dáyaw kaggína, nga nán da,

¹⁷ “Dios nga Apu mi nga mannakabalin kiya ngám-ingámin, nga awe uwad din oray kitun kam panda kídi. Magiyáman kami kikaw, ta nepassingan mu win ya nakas-kasdáaw wa pannakabalin mu, ta ginayatán mu win ya mangituráy kiya kalawagán. ¹⁸ Ay daya nas-nasiyon, ay makarungat da tutu wala, may inumbet pe yin ya oras mu wa malúsaw, se ya ammánis mu kadatu natay. Ay ittu pe yin ya oras sa ammatay mu kadaya tolay ya manadál kídi ya kalawagán. Ay oras mu pe yin na manupápà kadatu profeta mu wa nangikur-kurug kikaw, se kadaya ngámin tolay mu, se ngámin daya babànáng se daya napubri ya mamatag kikaw,” nán da.

¹⁹ Ay se ku la nasingan nga nalùtán tu templo ne Dios ka lángit, ay nasingan ku pe tu lakása nga nangiunggán da kadatu nekesurátan datu kar-kari ne Dios kadaya tolay na. Ay nagsal-sal-it se nagad-addug ka naggat se nangyagyag ay se nangullalágu ka nakapap-panansing.

Tu babay se itu drágon

12 Ay se yala uwad manin na nepassingan ka lángit nga nakas-kasdáaw wa pakasinnán kadaya mà-màwa nu isa ngalgaw. Uwad babay nga nagbádu ka nawádág ga ummán ka sínág, ay se magdadam-ay kiya búlán. Ay nakuronaán pe ka sanga-púlu se duwa nga bittuwan. ² Arimpaganaan, ay túya makap-apáuy, ta malis-lisútán kiya anggi-gina na.

³ Ay se la uwad manin ya nepassingan ka lángit nga nakas-kasdáaw wa pakammuwán kadaya mà-màwa pikam. Uwad nasingan ku nga isa nga abay ya daggáng nga drágon na pittu ya úlu na, ay sangapúlu ya sàgud na. Ay natopán datu ul-úlu na ka kurona.

⁴ Ay neaprát na tu íput na kiya pagkàlu daya bittuwan, ay tútu napránas da kídi kalawagán. Ay se la nga nawe kitu àráng tu babay nga manggi-gina, ta kanan na tu an-anà nu lumawán.

⁵ Nagan-anà tu babay ka laláki, nga ittu ya mangituráy kadaya ngámin nas-nasiyon nu isa ngalgaw. Ay áwan ya makaábà kaggína. Ngamay nálà tu an-anà na ka giyán ne Dios nga magturáy. ⁶ Ay tu babay, ay nagtálaw se nawe kitu ir-ir-er, ta ittu tu pagpasirúan ne Dios kaggína. Ay tar-tarànan na kitúni ka unag maríbu se duwa gatut se annam púlu nga algaw.

Ya ammatálaw da kitu drágon ka lángit

⁷ Ay se la nga uwad gubát ka lángit. E Miguel la isa nga nangátu wa anghel ne Dios, ay nakigubát da se datu à-anghel na kitu drágon se datu bátug à-anghel na pe. Ay nagrarangráng da, ⁸ may naábà tu drágon se

datu bátug à-anghel na. Akkan da ngin rabbang ya magyán ka lángit, ⁹ ay tútu pinatálaw da tu abay nga drágon nin. Nepàrù dada ngámin se datu anghel na kídi ya kalawagán. Aggína kam tu idaw nga nengágan ka Diablo onu Sairu kam, nga mangal-alílaw kadaya ngámin tolay kídi kalawagán.

¹⁰ Ay kane mabalin yanin, ay uwad manin na naginà a naggat ta úni ka lángit nga nán na, “Ittu idi yin ya oras sa ammiyág tutu wala ne Dios kadaya tolay, se ya angngipassingan na kiya pannakabalin na nga magturáy. Ittu pe ya angngipassingan na kiya kinaturáy natu Nebon na. Ata napatálaw win ne Sairu ka lángit, nga ittu ya magpab-pabásul kadaya wawwági tada ke Dios ki peyang nga algaw se gabi.

¹¹ May inábà daya wawwági tada nge Sairu gapu kiya dága naya Karneru wa pinagbasu, se kiya angngipakammu da kiya bábànan ne Dios, ta akkan da tagge kinikengán ya biyág da. ¹² Ay dakayu nga atán ka lángit, ay maganggam kayu lugud din. Ngamay daya atán kiya kalawagán se daya atán kiya bebay, ay nakal-allà da, ta nepàruwà in ne Sairu ki giyán da nga magpang-angngit, ta ammu na nga bitti in ya algaw na.”

Ya aggappal natu drágon kitu babay

¹³ Ay kane mammuwán tu drágon na nepàruwà in kiya kalawagán, ay tútu ap-aplan na ngin tu babay ya nagan-anà ka laláki. ¹⁴ Ngamay niddán da tu babay ka duwa nga dadakkal la payà naya abay nga karabúng-an, nga ikkakáyab na nga mawe kitu ir-ir-er, ta kitúni ya pagtarànan ne Dios kaggína ki unag tallu dagun se gadduwa, ta senu akkan masma natu idaw nga aggína tu drágon kam.

¹⁵ Ay díkod nagilugpa tu idaw ka adu wa danum ta senu millud tu babay kitu dannáp. ¹⁶ Ngamay sin-engán naya lusà tu babay, ta naggarrngáng, ay nelab-áng tu danum ma nelugpaán tu drágon.

¹⁷ Ay gapu ta nakarungat pànanng ngin tu drágon kitu babay, ay nawe na ginubát datu annánà natu babay ya nabansi, nga ittu datu mangurug kadatu bil-bílin ne Dios se mangipak-pakammu ke Jesus.

Tu ulolag ga naglattuward ki bebay

¹⁸ Ay se yala manin na atán nin tu drágon na magsis-ikád kiya dappit bebay.

13 Ay uwad nasingan ku wa naglattuward kitu bebay nga nakapap-panansing nga ulolag. Pittu ya úlu na, ay nagsàgud pe ka sangapúlu. Ay natopán datu sàgud na ka kurona, ay nasurátan pe tu kiday datu úlu na ka ngag-ngágan na pagaggab na ke Dios. ² Ay idi nga ulolag, ay singan tigre tu pakasinnán ku. Ay ummán ka bingil “ber” † tu bingil na, ay se ummán ka bugung láyon pe tu bugung na. Ay niddán natu drágon tu ulolag ka pannakabalin na se turáy na.

³ Ay tu isa nga úlu na, ay ummán ka nabigadán ka tag-tagge na ipatay nga nán ku. Ngamay nappiyánan

† Ya ulolag nga “ber” ay ummán ka átu ya singan na may abay tutu wala.

nin tu bigád na. Ay gapu ta masdaáwan ngámin datu tolay, ay tú pe tu inangngurug da kaggína. ⁴ Ay dinay-dáyaw da tu drágon, ta aggína tu nangidde kitu turáy natu nakapap-panansing nga ulolag. Ay dinay-dáyaw da pe tun na ulolag, nga nán da, "Iin nád agpà naya makaslat kídi yin na ulolag!" nán da. "Iin nád agpà ya makabaal la makipatay kaggína!" nán da.

⁵ Ay appát púlu se duwa nga búlán tu nepalúbus ne Dios nga angngituráy nedi ya ulolag kídi ya kalawagán. Pabeg magpasindáyaw se mamad-padakè ya kuk-kuwaan na, ⁶ ay ginayatán na ngin na pad-padásan ne Dios se iya pag-agyanán na, se oray ngámin na atán ka lángit. ⁷ Ay nepalúbus pe ne Dios kaggína ya manggubát se mangábà kadaya tolay ne Dios, ay se nepalúbus pe kaggína ya mangituráy kiya ngámin nagbal-baláki ya tolay kiya kalawagán, daya nagbal-baláki ka aggúni nga mag-agyán kadaya nagbal-baláki nga il-ili. ⁸ Ngámin daya tolay kiya kalawagán, ay day-dayáwan da tu ulolag, malaksid dala datu nakasúrát ya ngag-ngágan da ngin kiya libru daya mabiyág ka áwan panda oray kitu akkan pikam naparsuwa idi ya kalawagán. Ay idi ya libru ay kuwa naya pinagbasu wa Karneru.

⁹ Ay daya makaaw-áwat, ay ginán da din lugud idi: ¹⁰ Nu iinna ya nedán na mabálud, ay mabálud dala. Ay ya nedán na matay ki ampiláng, ay mapatay da ngala ki ampiláng. Ay ittu ya masápul la naligda ya angngurug tada se naturad tada nga tolay ne Dios.

Tu ulolag ga naglattuwád kiya lusà

¹¹ Ay se ku la nasingan manin ya mekàduwa nga nakapap-panansing nga ulolag ga naglattuwád kiya lusà. Duwa ya sàgud na nga ummán ka sàgud karneru, may ummán ka úni drágon tu úni na. ¹² Ay atán pe kaggína ngámin ya pannakabalin natu nunna nga ulolag, nga ataatan kampela ngin nin pe. Ay pilítan na daya ngámin na atán kídi ya kalawagán nga magday-dáyaw kitu nunna nga ulolag, tu nagappiyán nin tu bigád na nga tagge na nga ipatay kitun. ¹³ Ay magipas-passingan tu mekàduwa nga ulolag ka nakas-kasdáaw wa mas-asingan, oray nágan na. Annung na nga pagdittagan kiya lusà ya apuy ya gayát ka lángit, kitu agsisingan ngámin datu tolay. ¹⁴ Ay díkod gapu kadatu nakas-kasdáaw nga nepalúbus kaggína nga kuwaan na, ay mealílaw na daya tolay ya atán kídi kalawagán. Ay nagpàwa pe tu mekàduwa nga ulolag kadatu tolay kídi ya kalawagán ka sinan kitu singan natu nunna nga ulolag, tu nàtab ka ampiláng. ¹⁵ Ay nepalúbus pe ne Dios kitu mekàduwa nga ulolag ya mangidde ka biyág natu sinan ulolag, ta senu ammu na ya magúni yin, se mabalin na pe ya mamatay kadaya ngámin na maddi magdáyaw kaggína.

¹⁶ Ay tú kam tu mekàduwa nga ulolag ya mangipílit ta mamarkaán ya diwanán íma onu kídai daya ngámin tolay, daya nangátu se daya áwan sáad, daya nabà-náng se daya napubri, daya akkan asassu se daya asassu, ¹⁷ ta senu áwan oray iinna nga makapagláu

se makagátang nu akkan mamarkaán kiya ngágan natu nunna nga ulolag, onu numiru naya ngágan na.

¹⁸ Daya nasírib bala daya makammu kídi. Ay díkod nu iinna ya nasírib, ay mabalin na nga mammuwán ya sarut naya numiru naya ngágan nedi ya ulolag, ta ngágan tolay kam ya kesarután na. Ay 666 ya numiru na.

Daya magatut se appát púlu se appát ríbu nga kabbul-un naya Karneru

14 Ay kane mabalin dayanin, ay nasingan ku tu Karneru nga magsisíkad ka bantay Sion, kabul-un na datu magatut se appát púlu se appát ríbu nga tolay nga nasurátan datu kídai da kiya ngágan naya Karneru se iya Ama na.

² Ay se la uwad naginà a úni nga gayát ka lángit nga ummán ka asassát na alingúdu wa barrong, se ummán pe ka adudúrán na naggat ta addug, ay se uwad pe naginà a tannug arpa nga matuk-tukár. ³ Ay magsisíkad datu magatut se appát púlu se appát ríbu nga tolay ya umàráng kitu tugaw natu magturáy, se kadatu appát ta parsuwa se kadatu pangmanàman. Ay magkan-kansiyon da ka baru wa kansiyon na áwan ya makammu nu di aggída ngala, ta nàpoli da ngin kídi ya kalawagán.

⁴ Aggída ya áwan kurug nagbasúlán ka panggap kadaya lalláki se babbay, ta namáru da nga tolay. [†] Mebul-bulun da kiya Karneru ka oray wà kap-kapannán na. Tittu pikam dedi kadaya ngámin tolay daya nálà in, nga ittu daya árig ápit nga mepakin-kuwa ke Dios se iya Karneru. ⁵ Awan da nga inagbusid se áwan pe mepabásul ne Dios kaggída.

Ya angngikagi daya tallu wa anghel kiya ukum

⁶ Ay se yala uwad nasingan ku manin na isa nga anghel la magkay-káyab ka ngúdu. Ay atán kaggína ya Napiya nga Dámag nga áwan kaul-ulissán, nga ittu ya ipakammu na kadaya ngámin tolay kídi ya kalawagán: kadaya ngámin baláki tolay se daya tolay kadaya ngámin il-ili kídi kalawagán nga nagbal-baláki ya aggúni da. ⁷ Ay nán na ka naggat, "Ikansing nu nge Dios," nán na, "ay day-dayáwan nu pe, ta inumbet ya oras na nga mangukum min," nán na. "Dayáwan nu, ta aggína ya nangwa kadaya ngámingámin, ya lángit, ya lusà, ya bebay se ngámin daya dan-danum," nán na.

⁸ Ay uwad mekàduwa nga anghel la sumarunu nga nán na, "Nadadál kurug gin," nán na. "Nadadál lin tu nagdin-dinnámag ga íli nga Babilonia. Ittu tu árig nagpenum kadaya ngámin tolay kiya árig nakáru nga bási na nga ittu ya nakap-appat ta pà-pàwa na," nán na.

⁹ Ay se la uwad manin pe ya mekàlu nga sumarunu wa anghel nga nán na nga nesáraw, "Nu iinna ya magday-dáyaw kiya ulolag se kiya sinan ulolag, se meráman na mamarkaán ya kídai na onu iya íma na, ¹⁰ ay maramanán na pe ya árig bási ne Dios nga áwan kibukibug nga ittu ya rungat na. Ta mapar-parigátan

[†] Nán daya duddúma nga "translesiyon" nga dedi ay lalláki da.

da ka apuy se maggatagatang nga asufre kiya pagmar-marngán daya anghel ne Dios se iya Karneru. ¹¹ Ay magat-atù peyapeyang ngin ka áwan panda ya kapar-parigátan da nga apuy. Awan da tutu wala ruyad da maparigát, oray algaw se gabi, daya nagday-dáyaw kitu ulolag se kitu sinan ulolag, ay se daya namarkaán kiya ngágan na," nán na.

¹² Ay díkod dakayu nga tolay ne Dios nga mangikur-kurug kadaya bil-bílin na, ay magturad kayu kadaya kapal-palakkán nu, se akkan nu igsán ya angngurug nu ke Jesus.

¹³ Ay se yala uwad manin na naginà a úni nga gayát ka lángit nga nán na, "Isúrát mu dedi: Maganggam daya mangurug ke Apu nga matay manggayát kídi," nán na. Ay, "Kurug mà. Maganggam da," nán pe naya Ispiritu ne Dios nga nibág. "Makemáng da ngin kiya napanat ta aggubra da. Ay ittu pe yin ya kasupapáan da ngin kadatu napiya nga kinuw-kuwa da," nán na.

Ya aggagáni se iya agbubúrás kiya kalawagán

¹⁴ Ay se yala uwad manin nasingan ku wa pusà pàang nga angap. Ay uwad pe ya magtutúgaw kitu útun tu angap nga ummán kitu nengágan da kitun ka Ananà Tolay, nga nagkurona ka balitù, ay im-immán na ya kumpáy nga natadam. ¹⁵ Ay se la uwad sabáli nga anghel nga lumdawán kitu templo, ay nesáraw na idi kitu magtutúgaw kitu útun tu angap, "Sumikáp ka maggáni yin, ta aggagáni yin, ay nalútu win ya árig kammayán kiya kalawagán," nán na. ¹⁶ Ay tútu naggáni kurug gin. Ay díkod immin na gináni yin ya gáni kídi kalawagán.

¹⁷ Ay uwad manin na sabáli anghel la nasingan ku wa lumdawán manin kitu templo ka lángit. Ay sikkiikkam pe ka natadam ma kumpáy. ¹⁸ Ay uwad manin pe ya sabáli nga anghel la lumdawán naggayát kitu anidúgán ka insensu, ta aggína ya magtagasingan kiya apuy. Ay nán na, "Magbúrás ka ngin kadaya úbas sa nalutuwan nin kiya kalawagán," nán na nga nesáraw. ¹⁹ Ay díkod tun na anghel, ay pinagbúrás na tu kumpáy na kadatu masápul mabúrás kídi kalawagán. Ay tútu nabúrás na ngámin nin, se nada nippáyán kitu abay ya agpagtán, nga ittu ya árig kinarungat ne Dios. ²⁰ Ay napgattán kitu lasi natu íli datu búrás na nga úbas, ay díkod manggayát kitu agpagtán, ay umaluweg tu dága, ay tallu gatut se duwa púlu wa kilumitru tu kadayyu natu nealuwegán na, ay panda ka búlawa daya kabalyu ya kadallam na.

Daya pittu wa anghel la kowaddán daya muddi ya rig-rígát

15 Ay nakasingan nà manin ka lángit ka nakas-kasdáaw pàang nga pagsinnán kadaya mà-màwa nu isa ngalgaw. Atán da pittu wa anghel la magik-ikkam kadaya pittu baláki nga pamar-parigát da kadaya tolay. Ay ittu idi yin daya mud-uddi nga rig-rígát, ta ittu dedi yin daya pamalinán ne Dios nga mangipassingan kiya rungat na.

² Ay se yà nasingan ya ummán ka bebay nga sarming nga nakibugán ka apuy. Ay nasingan ku pe datu nangábà, nga ittu datu akkan nagday-dáyaw kitu ulolag se itu sinan ulolag, se akkan da pe namarkaán kitu numiru natu ngágan na. Ay magsisíkad da kitu dappit tu bebay ya ummán ka sarming, ay im-immán da datu arpa nga nidde ne Dios kaggída. ³ Ay tu kansiyonan da, ay ittu tu kansiyon natu Moses nga bonon ne Dios kitun, se iya kansiyon naya Karneru: "Apu Dios nga mannakabalin ki ngámin, nadáyaw se nakas-kasdáaw daya kuk-kuwaam. Apu daya ngámin na nas-nasiyon, kurug se napiya ya angwám ma mamabásul. ⁴ Apu, iinna nád daya akkan na mamatag kikaw, se maddi tutu wala nga mangipakammu kiya kinadáyaw mu. Sissa ka nga áwan kapáda. Ay túya gangdappan daka ngámin daya tolay kadaya nas-nasiyon nga magday-dáyaw da kikaw, ta masingan ngámin tolay ya napiya nga angguwes mu," nán da nga magkan-kansiyon.

⁵ Ay se ku la manin nasingan na nalútán ya Templo ka lángit, se oray pe ya pane unag pàang nga kuwartu wa nagippayán da kiya panamdammán da ke Dios. ⁶ Ay lumdawán kitu templo datu pittu wa anghel la kowaddán datu pittu wa pamar-parigát da. Nakabádu da ka nadalus sa pusà pàang nga dilána. Ay nababbaddán tu gútù da ka sinturon na balitù.

⁷ Ay tu isa kadatu appát ta parsuwa nga nanglebut kitu tugaw natu magturáy, ay tinopán na datu pittu wa anghel ka malúkung nga balitù nga napnu kiya rungat ne Dios nga atán peyapeyang ka áwan panda. ⁸ Ay gapu kitu dílang naya kinadáyaw ne Dios, ay uwad atù a magalibúdwang kitu unag natu templo. Ay áwan ya makalnà kitu templo nga mawe ya makim-imallà ke Dios panda kiya kabalin ngámin datu pittu wa rig-rígát ta nilbet datu pittu wa anghel.

Daya pittu wa minalúkung nga rungat ne Dios

16 Ay se la uwad manin na naginà a naggat ta úni, nga gayát kitu templo nga nán na kadatu pittu wa anghel, "Mawe nu isùra kiya kalawagán ya pittu wa minalúkung nga rungat ne Dios," nán na.

² Ay díkod nawe tu nunna nga anghel se na nesùra tu minalúkung na kiya lusà. Ay ittu tu ngámin datu tolay ya namarkaán kitu ngágan natu ulolag se nagday-dáyaw kitu sinan ulolag, ay nagtutuong da ka natakit tutu wala pàang.

³ Ay se manin nawe nesùra natu mekàduwa nga anghel tu minalúkung na kitu bebay. Ay nagbalin ka ummán ka nangitam ma dága daya natay. Ay díkod natay ngámin datu atán ki bebay.

⁴ Ay se manin nesùra natu mekàlu wa anghel tu minalúkung na kadaya wángawángag se kadaya paggayatán da. Ay nagbalin da ngámin pe ka dága. ⁵ Ay tútu naginà pe tu nán natu anghel la magtagtagasingan kadaya dan-danum, nga nán na, "Ikaw wala ya Dios nga áwan kepadáan, nga awe kammala nga uwad din oray kitun kam ka panda kídi. Kurug tutu wala ya angguwes mu kadaya tolay, ⁶ ta

pinatayán da daya tolay mu se datu profeta mu. Ay ittu ya gapu na ngin na dága pe yin ya ipenum mu kaggída, ta ittu ya rabbang da gapu kadatu kinuw-kuwa da.”

⁷ Ay sè manin nagina ya úni nga gayát kitu anidúgán ka pagbasu nga nán na,

“Kurug yán, Apu Dios nga mannakabalin kiya ngám-ingámin, napiya se kurug tutu wala nga makurug ya angguwes mu kadaya tolay,” nán na.

⁸ Ay se manin nesùra natu mekappát ta anghel tu minalúkung na kiya mata. Ay tútu nawayaán tu mata nga mangsat kadatu tolay kitu parráng na. ⁹ Ngamay oray kitu kàsat da ngin, ay gedán da mán kammin ne Dios, nga ittu ya atán turáy kadayán na kapar-parigát-an da. Akkan da kammala makappoli kadatu bas-básul da, ay se akkan da kammala nga dayáwan nin.

¹⁰ Ay se manin nesùra natu mekalimma nga anghel tu minalúkung na kitu pangiturayán natu nakapap-panansing nga ulolag, ay ittu tu namagibat tin kitu ngámin na pangiturayán na. Ay datu tolay, ay magng-arngasiyat da gapu kiya rígát da. ¹¹ May gegedán da mán kammin nin ne Dios ka lángit gapu kadaya tuutu-ong da se katak-takitán da, nga di da kuma nga makappoli kadaya kuk-kuwaan da.

¹² Ay se manin nesùra natu mekannam ma anghel tu minalúkung na kiya abay ya wángag nga Eufrates. Ay nassiyánan tu danum na ka anngisagána na kiya dalenan daya à-ári se daya suldádu da nga maggayát kiya pane lattakán.

¹³ Ay ittu pe tu inakasingan ku kadatu tallu wa nadakè a ispiritu, nga ummán ka tukà ya singan da. Naggayát ya isa kitu bugung natu drágon, ay gayát tu isa kitu bugung natu nakapap-panansing nga ulolag, ay gayát tu isa kitu bugung natu profeta na. ¹⁴ Ay ittu dayán daya ispiritu ne Sairu nga magipas-passingan kadaya nakas-kasdáaw wa mas-asingan. Ay aggída pe daya mawe kadaya ngámin na giy-giyán daya à-ári kiya kalawagán, nga makigdù kaggída nga makigubát ke Dios nga mannakabalin ki ngámin, nu umbet ya nadáyaw wa algaw na.

¹⁵ “Gínán nu lugud idi. Umbet tà a ummán kiya ilalbet daya maragtákaw,” nán ne Jesus. “Ay maganggam mala ya tolay ya sillulukág ga sibbabádu wa magiddag kiyà, ta áwan na nga keap-appattán,” nán na.

¹⁶ Ay datun na ispiritu, ay pinagguurnung da daya agtuturáy kiya giyán na nengagánan ka Armagedon kiya Hebreo wa aggúni.

¹⁷ Ay se manin nesùra natu mekapittu wa anghel tu minalúkung na kiya nagbátán lángit se kalawagán. Ay uwad naggat ta úni nga gayát kitu tugaw natu magturáy kitu templo nga nán na, “Nabalin nin,” nán na. ¹⁸ Ay tútu nagsal-sal-it se nagad-addug ka naggat, ay se nangyagyag ka naggat tutu wala nga áwan na kepadáan nanggayát kitu nekaparsuwa naya tolay.

¹⁹ Ay tútu napagkàlu tu medin-dinnámag ga íli ya Babilonia. Ay ngámin pe datu duddúma nga il-íli, ay nadadál da pe. Ay akkan lugud kinaligpanán ne Dios

nga pinánis ya Babilonia. Ay árig nepenum na kaggína ngin ya bási ya inakap na nga ittu ya akarungat na tutu wala kaggína. ²⁰ Ay ngámin pug-púgu se bantay, ay natàawan da. ²¹ Ay nagudán pe ka dadakkal nga ullalágu nga moli limma púlu kílú tu kadàlán kaggída. Ay natàagán datu tolay. Ay tútu gegedán da nge Dios gapu kídí ya agrígát da, ta nakapap-panansing tutu wala pà nang.

Ya babay nga nadakè a kuk-kuwaan nga sittatakay kiya ulolag

17 Ay kane mabalin ngámin dayanin, ay umm-danni kiyà tu isa kadatu pittu wa anghel la kowaddán datu pittu wa malúkung. Ay nán na, “Dádin, ta ipassingan ku kikaw ya kaukum naya medin-dinnámag ga kinadakè a babay †. Atán magtutúgaw wa magturáy kiya adanni kiya adu wa dan-danum. ² Ay daya agtuturáy kídí ya kalawagán, ay neallay da ngám-in kaggína. Ay ngámin pe daya tolay kídí kalawagán, ay árig da pe ya nepaggiinglaw kadayán na nadakè a pà-pàwa na,” nán na.

³ Ay se nà netur-turayán ya Ispiritu ne Dios, ay ummán ka nippan nà tu anghel ka ir-ir-er. Ay uwad nasingan ku nga babay ya magtatákay kitu nakapap-panansing nga ulolag ga daggáng. Ay nasurátan ngámin tu baggi natu ulolag kadaya úni nga mamad-padakè ke Dios. Pittu tu úlu na, ay sangapúlu tu sàgud na. ⁴ Ay nakabádu tu babay ka daggáng se mannáw. Nagar-armat pe ka balitù se datu napatag ga batu se perlas, ay se sikkiikkam ka tása nga balitù nga napnu kadaya nakap-appat ta pagtung-tungpalán ngámin daya nadakè a kuk-kuwaan na. ⁵ Ay nesúrat kitu nebadbad kitu kídáy na tu ngágan na nga naunag ya sarut na nga nán na kídí,

“Ya medin-dinnámag ga Babilonia nga ina daya babbay nga nadakè a kuk-kuwaan se aggína ya paggayátan daya ngámin na nakap-appat kídí ya kalawagán.” ⁶ Ay nasingan ku nga tu babay, ay ninglaw kitu dága datu tolay ne Dios se datu mangikur-kurug ke Jesus.

Ay masdaáwan nà tutu wala pà nang kane masingan ku tu babay. ⁷ May nán tu anghel kiyà, “Taanna tura ka masdaáwan ta!” nán na. “Ikagi kikaw win ya kearígán naya babay se iya nagtáyán na nga ulolag nga pittu úlu se sangapúlu ya sàgud na. ⁸ Yán na ulolag ga nasingan, ay uwad kitun. May kídí yin, ay áwan yanin. Tagay yanin na umbet kammin na lumawán kiya abbut ta áwan panda naya kadallam, may mameyag gin kiya pakadadálán na. Ay daya tolay kídí ya kalawagán nga áwan ya ngag-ngágan da kiya libru nga nekesurátan daya ngag-ngágan daya mabiyág ka áwan panda, nga nesúrat tin oray kitu akkan pikam nàwa idi ya kalawagán, ay pagballà da nu masingan da yán na ulolag, ta uwad kitun, may se yala áwan nin, ngamay tura atán manin.”

⁹ “Ay ya nasírib, ay mesarután na idi. Daya pittu wa úlu, ay tú daya pittu pe ya bantay ya pag-agyanán nedi

† Onu “púta.”

ya babay. Ay meárig da pe kadaya pittu wa agtuturáy.¹⁰ Ay kadedi ya agtuturáy, ay limma kaggída ngin ya natay. Ay madama mangitur-turáy yin ya isa, ay ya isa, ay akkan pikam ma nagpassingan. May nu magpassingan, ay makar-karu wala.¹¹ Ay tu ulolag ga uwad kitun may áwan kídi yin, ay ittu ya bátug mekawalu wa magturáy. May kabulun kam datu pittu, ay mameyag gin kiya pakadadálán na.”

¹² “Ay datu sangapúlu wa sàgud nga nasingam, ay ittu dayán daya sangapúlu wa agtuturáy ya akkan pikam ma nagturáy. Ngamay ipalúbus sala ne Dios ya agturáy da ka isa ngala nga oras, nga kabulun natu ulolag.¹³ Sissa ya uray dedí ya sangapúlu nga mangitudin kiya turáy se bílag da kiya ulolag.

¹⁴ Makigubát da kiya Karneru, ngamay abákan naya Karneru da, ta aggína mà kammala ngin nin ya Apu daya à-apu se Ari daya à-ári. Ay daya kabbulun naya Karneru, ay ittu daya kirrawán na nga píli na nga akkan tutu wala naglikud kaggína.”

¹⁵ Ay se nán manin tu anghel kiyà, “Datu dan-danum ma adanni kiya pagtutúgawán naya babay nga nadakè kuk-kuwaan, ay ittu daya adu wa tolay na. Atán da ngámin na baláki tolay nga naggagayát kadaya ngámin nga il-íli se nagbal-baláki pe ya aggúni da.¹⁶ May nu isa ngalgaw, ay datu nasingam ma sangapúlu wa sàgud se itu ulolag, ay kalúsawan da ngin tu babay, ta alakkán da ngámin daya kuw-kuwa na, ay itangála da ngámin pe ya bádu na. Ay kanan da pikam ya baggi na, ay ya bunna da, ay upuwán da.¹⁷ Ata ipalammát ne Dios kaggída yán nga panagsissa da ka uray, nga magpeturáy kiya ulolag panda kiya katungpál ngámin datu palánu ne Dios nga màwa.”

¹⁸ “Ay ya babay nga nasingan mu, ay ittu ya árig naya medin-dinnámag ga íli nga maketuráy kadaya ngámin na agtuturáy kiya kalawagán,” nán tu anghel.

Ya kadadál naya íli Babilonia

18 Ay kane din mabalin ngámin datun nin, ay nasingan ku manin ya sabáli ya anghel la naggayát ka lángit. Naturáy pà nang. Ay nawadaán ya ngámin kalawagán kitu diláng na.² Ay se na nesáraw ka naggat ya,

“Nadadál lin ya medin-dinnámag ga íli nga Babilonia. Ay nadadál tutu wala ngin,” nán na.

“Ay ittu win ya nagbalin ka íli daya an-anítu se ngámin daya ar-áran se daya pil-pílay, se ittu pe yin ya pag- agyanán daya ngámin na nagkakadakè se naragit ta an-anù.³ Ata ngámin na tolay, ay árig nepaggiinglaw da kiya árig nakáru nga básí na, nga ittu ya nakap- appat ta pà-pàwa na. Ay daya agtuturáy kiya kalawagán, ay árig neallay da kaggína. Ay nagbabà- náng pe daya maglà-láku kiya kalawagán gapu kiya palotán na agsan-sanikuwa na,” nán natu anghel.

⁴ Ay sè manin na nagina ya úni nga gayát ka lángit ta nán na,

“Dakayu wa tolay ku, ay adayyuwánan nu yán na íli. Magtatálaw kayu kaggína, ta senu akkan kayu mearát kadaya bas-básul na, ay senu akkan kayu pe meráman kiya kapanísán na.⁵ Ta panda ka lángit ya kaadu naya básul na, ay akkan wayya nga maligpanán ne Dios daya nadakè a kinuw-kuwa na.⁶ Nu wà ummán naya inammarigát nayán na íli kadaya tolay, ay ummán kiyán ya màwa pe yin kaggína, ta mebálat kaggína ka mamidduwa ya kinuwa na. Ay togán nu pe ka básí nga mamidduwa ya kinapangsu na may itu nepenum na.⁷ Ay nu napaanna tu nagpas-pasindáyaw na kiya nagg- an-gánas na, ay ittu pe ya kapanat naya rígat se pannakit ta màwa kaggína. Ta peyapeyang nga nán na kiya baggi na kampela ngin nga, ‘Iyà ya katurayán na babay. Ay akkan nà magnawanán ka kallay, ay áwan ku pe pagpan-pannakítan oray nágan na,’ nán na.⁸ Ay túya gapu kadedi, ngámin na kaparigátan na, ay maggigindán na màwa kaggína kiya unag naya isa nga algaw. Ay daya pagrigátan na, ay daya sin-sinakit se daya pagpan-pannakítan na se ulát, ay se mammin pe nga masidug. Ata mannakabalin ne Dios nga ittu ya mangukum kaggína,” nán natu úni.

⁹ Ay datu agtuturáy ya nepagbiyág kaggína kadatu napalotán na nagrày-rayuwán da, se árig neallay kaggína, ay ul-ululán da se sangítan da, ta lag-lagíban da ya atù naya masidug ga íli.¹⁰ Ay mag-agyán da kitu adayyu wa magsisikád da maglalágib, ta galù da nu meram-ráman da kiya kapan-panísán na. Ay pang- unakuna da ya,

“Kal-allà ala ya medin-dinnámag ga bànáng nga íli Babilonia, ta naukum min ki unag isa ngala nga oras!” nán datu agtuturáy.

¹¹ Ay sangítan pe se ul-ululán pe daya maglà-láku kídi ya kalawagán, ta áwan nin ya gumátang kadaya láku da,¹² nga balitù, silber se daya napatag ga batu, se daya perlas da. Awan pe gumátang kadaya tagiláku da nga nappiya nga lúpus, ummán kadaya dilána se daya daggáng nga lúpus, se daya mannáw wa lúpus se daya seda. Ay áwan pe yin ya gumátang kadaya kay-káyu nga nabangug se ngámin na ar-aruminta, datu ar-aruminta nga nàwa kadaya asong ilipante se kadaya nabanor nga káyu, kadaya bága, balayyáng se batu wa marmol.¹³ Ay áwan pe yin ya gumátang kadaya bang-bangug da, nga ummán kadaya kanela, abling se míra, se kadaya insensu wa masidug. Awan pe yin gumátang kadaya básí se denu, arína se baggát da, kadaya báka se kadaya karneru, kadaya kabalyu se daya lug-lúgán. Ay áwan pe mangalà in kadaya asassu, nga ittu daya tagiláku da nga tolay.

¹⁴ Ay nán daya maglà-láku kaggína, “Ngámin datu gangam-gáman mu tutu wala, ay killotán muda ngin. Umawan kikaw win ya kinabánáng se itu kinapiya mu, ay akkan mu win na mapatoli dayanin,”¹⁵ nán datu bummánáng kitun na íli. Ay maddi da umad-adanni, ta galù da nu meráman da kiya pakarig-rigátan na. Su- mángit da se ul-ululán da ngala, nga nán da,

† Onu “à-ári.”

¹⁶ “Kal-allà ala ya medin-dinnámag ga íli, ta nakabádu kitun kadaya napiya nga lúpus nga ummán kadaya dilána se daya mannáw se daggáng nga lúpus. Ay uwad ngámin baláki naya ikkaarmat na, ummán kadaya balitù se daya nagkangin-ngína nga batu se daya perlas. ¹⁷ May ummawan ngámin dayán na kinabànáng na kiya unag gala naya isa nga oras,” nán datu maglà-láku.

Ay oray datu pillútu se datu bugador se datu pasaheru se datu mang-manglu kadatu bapor, ay lag-lagíban da ngala ¹⁸ tu atù natu nasidug ga íli. Ay nán da, “Awan kapáda nayán na íli,” nán da. ¹⁹ Ay tútu tinap-tapúrán da datu úlu da ka tápù, ka paglùdad da, ay se da nán na sumángit se magul-ulul,

“Kal-allà ala ya medin-dinnámag ga íli, ta ki unag isa ngala nga oras ay killotán na ngámin tu kinabànáng na, nga ittu tu nagbànangan ngámin daya atán bapor,” nán da.

²⁰ Ay magpatag kayu win na atán ka lángit, se dakayu nga tolay ne Dios se dakayu nga apostoles na se profeta na, ta inukum ne Dios sin yán na íli, nga ittu tu supápà natu kinuw-kuwa na kadakayu.

²¹ Ay se yala manin uwad isa nga naturáy ya anghel, nga nangkát ka batu nga ummán kiya kadakkal naya abay pà nang nga aggiridán ya kadakkal na, ay se na ipitung ki bebay, ay se na nán,

“Ummán pe kiyán ya kàwaán naya nabànáng nga íli nga Babilonia. Madadál se mippà, ay áwan ta masasingan nin,” nán na.

²² “Ay áwan ta nga pakaginán nin kadaya magtuk-tukár, se kadaya umà-arpa se kadaya bumab-ballíing se kadaya magtarumpeta. Ay áwan pe yin datu marag-battál, datu magabal, da manglága se datu magbalay. Ay áwan pe yin na magina kadatu maggiirid. ²³ Ay áwan pe yin na dílag, oray isa ngala. Ay áwan pe yin na magina kadatu arangálan kadaya maggaattáwa. Datu maglà-láku kiyán na íli, ay aggída daya kabànangan kiya kalawagán. Ay datu durrarákit na pe, ay aggída datu nanab-sábag kadaya ngámin tolay kiya kalawagán. ²⁴ Ay ittu pe ya nagpatay kadatu profeta ne Dios se datu duddúma nga tolay na, se kadatu ngámin nin na napatay da kiya kalawagán,” nán natu anghel.

Ya agganggam daya ilángit

19 Ay se ku la nagina manin ya ummán ka naggat nga úni daya adu wa tolay ka lángit nga nán da, “Madáyaw we Dios. Dayáwan tada nge Dios nga mannakabalin, nga ittu ya mamiyág kadátada. ² Kurug se napiya ya angguwes na kadaya tolay, ta pinánis na ya medin-dinnámag nga kinadakè a babay nga mangial-alà kadaya tolay ya magbásul gapu kiya nadakè a kuk-kuwaan na. Nebálat na pe yin datu pinatayán na nga bobonan na,” nán da. ³ Ay se da pe nga nán,

“Madáyaw we Dios, ta magat-atù peyapeyang ya medin-dinnámag ga íli ya magngup-ngupngop,” nán da.

⁴ Ay nagukkab datu duwa púlu se appát ta pangmanàman se datu appát ta parsuwa, nga nagday-dáyaw ke Dios nga magtutúgaw wa magturáy. Ay tú idi tu nán da,

“Kurug mà! Madáyaw we Dios,”

nán da. ⁵ Ay se ku la nagina manin ya úni nga gayát kitu giyán natu tugaw natu magturáy nga nán na,

“Dayáwan nu we Dios, dakayu ngámin na bobonan na, dakayu ngámin na mamatag kaggína, babànáng se napubri,” nán na.

⁶ Ay se la uwad naginà manin nga ummán ka úni daya adu wa tolay. Ummán kiya asassátan naya aling-údu wa barrong se tannug naya naggat ta addug tu nakaginaán ku nga nán da,

“Madáyaw we Apu Dios, ta magturáy yin, nga ittu ya mannakabalin kiya ngámingámin. ⁷ Ay magpatag tada ngin se maganggam, se dayáwan tada, ta alà naya Karneru win daya tolay na, nga ittu daya sikkiiddag ga árig atawán na, ⁸ nga naaruwátan nin ka nadalus se napasà pà nang nga dilána,” nán da. Ay ya dilána, ay ittu kearigán daya napiya nga kuk-kuwaan daya tolay ne Dios.

⁹ Ay nán manin natu anghel kiyá, “Isúrát mu dedi, ta kurug bàbànán ne Dios dedi,” nán na. “Maganggam daya naaptán kiya say-am naya pangatawán naya Karneru,” nán na.

¹⁰ Ay tútu nagukkab bà kitu giyán tu bingil na, nga magdáyaw kuma kaggína, ngamay nán na kiyá, “Akkam kuwaan yán, ta bobonan nà pe ya páda nu se daya wawwágim ma mangipak-pakammu ke Jesus. E Dios sala ya day-dayáwam! Ata e Jesus ya ipak-pakammu pe daya ngámin na profeta naya Ispiritu ne Dios.”

Ya kepisù daya ulolag kiya natan ki battung nga apuy

¹¹ Ay sè ala manin na nasingan nga nalútán ya lángit, ay se atán pusà a kabalyu. Ay tu magtatákay, ay neng-agánan ka Mapiyár se Kurug, áta napiya ya angguwes na, ay se makigubát tala nu ittu ya rabbang na nga kuwaan. ¹² Ay tu mata na, ay ummán ka sumir-sirsir, ay tu úlu na, ay adu kurona na. Ay nesúrát kaggína tu ngágan na, may aggína kampela ngin nin ya makammu kiya sarut na. ¹³ Nadag-dagáan tu bádu na. Ay ya pagpangágan da kaggína, ay Uni ne Dios.

¹⁴ Ay umun-unud kaggína datu suldádu na ka lángit nga sibbabádu da ka pusà a nadalus sa dilána. Ay pusà pe nga kabalyu datu takay da. ¹⁵ Ay tu ingágan da ka Uni ne Dios, ay atán lumawán kitu bugung na nga natadam ma ampiláng, nga ittu ya pangábà na kadaya ngámin nas-nasiyon. Ay iturayán nada tutu wala ngin, ta áwan nin ya makaábà kaggína. Ata aggína ya mangipasingan kiya akarungat tutu wala ne Dios nga ittu ya mannakabalin kiya ngámingámin. Ummán kiya amgat daya tolay kadaya búnga úbas ya

ammánis na kaggída. ¹⁶ Ay kitu kamason na se kitu ap-el na, ay atán ngágan na nakasúrát nga nán na, “Ari daya à-ári se Apu daya à-apu.”

¹⁷ Ay sè manin nasingan ya isa nga anghel la magsis-íkád kiya mata. Ay nesáraw na kadaya ngámin na an-anù a magkay-káyab ka ngúdu ya, “Umbet kayu kiya padumag ga pakán ne Dios,” nán na. ¹⁸ “Umbet kayu wa mepagkán kadaya baggi daya agtuturáy, daya general, daya sul-suldádu, daya kabalyu se daya naka-takay kaggída, kadaya ngámin na tolay, daya asassu se daya akkan asassu, daya nabànáng se daya napubri nga tolay,” nán natu anghel.

¹⁹ Ay se yà manin na nasingan tu ulolag ga nakapap-panansing. Ay nagguurnung da se datu agtuturáy, se datu suldádu da. Naggagaddù da nga manggubát kitu nakakabalyu se kadatu suldádu na pe. ²⁰ May dinug-kam da tu ulolag, se itu profeta na, nga ittu tu nagipassingan kadatu nakas-kasdáaw wa mas-asingan na nepàwa natu ulolag kaggína, nga ittu datu pin-angial-alílraw na kadatu tolay ya namarkaán ya kídaw da kiya ngágan natu ulolag, se magday-dáyaw kitu sinan ulolag. Ay díkod dedí nga duwa nga ulolag, ay nepisù dada nga sibbibiyág kitu natan ki battung nga apuy ya masi-sidug ga asufre.

²¹ Ay datu tolay da, ay natayán da gapu kitu ampi-láng nga lumawán kitu bugung natu sittatakay kitu kabalyu. Ay pinagbattug datu an-anù datu baggi da.

Ya maríbu wa dagun

20 Ay se yala uwad nasingan ku manin na anghel la nagdattág ga gayát ka lángit. Sikkiikkam ka abay ya kadena se iya tulbà naya abbut ta áwan panda naya kadallam na. ² Ay dinugkam na tu drágon na ittu kam tu idaw, nga ittu pe kam ya Diablo onu Sairu, ay se na nekadena ka maríbu wa dagun. ³ Ay se na nep-isù kitu abbut, ay se na ginipán se pasuwalán, ta senu akkan na makapangal-allílraw win kadaya nas-nasiyon panda kiya maríbu wa dagun. Ay nu mabalin yán, ay masápul la mawayaán kammin ka makaru wala.

⁴ Ay se yà manin na nasingan daya tugaw daya magturáy. Ay datu sittutugaw kadatun na tugaw, ay niddán da ka turáy da nga mangguwes kada tolay. Ay nasingan ku pe datu kaduduwa datu pinutúlan da gapu kiya angngipak-pakammu da ke Jesus se kiya bábànan ne Dios. Ay akkan da nga nepagdáyaw kitu ulolag, se kitu kinuwa da nga sinan ulolag, ay se akkan da pe pinamarkaán tu kídaw da onu itu íma da kitu ngágan natu ulolag. Napaltu da ta senu mepagturáy da ke Cristo kiya unag naya maríbu wa dagun.

⁵ Túyán ya munna nga aglaltu daya natay. May datu duddúma, ay akkan da pikam lumtu panda ki di kabal-in naya maríbu wa dagun. ⁶ Nagásat kurug daya mer-áman kiya munna nga aglaltu daya natay, ta tolay ne Dios da nga napalipaleg gala kiya mekàduwa nga pannakatay. Aggída ngin daya pappádi nga magsirbi ke Dios se Cristo, ay mepagturáy da pe yin ke Cristo ka maríbu wa dagun.

Ya kepisù ne Sairu kiya natan ki battung nga apuy

⁷ Ay nu mabalin ya maríbu wa dagun, ay mawayaán kammin ne Sairu win kiya nebalúdán na. ⁸ Ay díkod ittu win ya ipappan na nga mangal-alílraw kadaya tolay ka Gog se Magog nga ittu daya ngámin nas-nasiyon kiya kalawagán, se nada urnúngan nga pakigubatan. Ummán kiya kaadu daya ginat kiya dappit bebay ya kaadu da. ⁹ Ay nasingan ku wa nawarásan ya kalawagán kaggída, ay kinutub da tu kampu datu tolay ne Dios, se iya pà-pàgan na nga íli.

Ngamay uwad apuy nga naggayát ka lángit, nga ittu tu nagrápun kaggída. ¹⁰ Ay tu Diablo wa ittu tu nangial-alílraw kaggída, ay nepisù pe yin kitu natan ki battung nga apuy ya maggatagatang nga asufre, nga ittu pe tu nepisuán natu ulolag se itu pagbàbànanan na. Ay algaw se gabi da nga mapar-parígát kitúni yin ka áwan panda.

Ya angguwes ne Dios

¹¹ Ay nasingan ku manin ya isa nga pusà a tugaw wa abay, se itu sittutugaw wa magturáy. Ay pilát tala pina-awan na ya lángit se iya kalawagán, ay áwan ta ngin na pakas-asinnán kaggída. ¹² Ay nasingan ku pe datu natay, nga nangátu se datu nababa nga tolay, nga magsisíkád kitu àráng natu tugaw natu magturáy. Ay se atán da nabilád nga libru. Nabilád pe tu libru wa nekesurátan daya ngágan daya mabiyág ka áwan panda. May datu sisínán ku wa natay, ay naguwesán da, sigun kitu kinuw-kuwa da nga nesurátan kadatu lib-libru.

¹³ Ay datu natay kiya bebay, ay napaltuwád da, ay napaltuwád pe datu atán ka Hades nga ittu ya kalawagán datu natay. Ay naguwesán da ngámin na sangapáda, sigun kitu kinuw-kuwa da kampela ngin nin. ¹⁴, ¹⁵ Ay árig nepisù pe yin ya pannakatay kitu natan ki battung nga apuy. Ay ittu pe ya kepisuán ngámin daya áwan ya ngágan da kiya libru nga nekesurátan daya mabiyág ka áwan panda. Ay ittu yanin ya mekàduwa nga pannakatay.

Ya baru wa lángit se iya baru wa kalawagán

21 Ay se ku wala nga nasingan ya baru wa lángit se ya baru wa kalawagán. Ay áwan bebay yin, áta áwan nin tu nun-unna nga lángit se kalawagán. ² Ay nasingan ku pe ya baru wa íli ne Dios, nga ittu pe ya baru wa Jerusalem, nga naganigad da gayát ke Dios ka lángit, ummán kiya napiya nga apagsukát se nag-armat ta babay ya magiddag kiya mangatáwa kaggína.

³ Ay nakagína ngà pe ka naggat ta úni nga naggayát kitu tugaw natu magturáy, nga nán na, “Mebulun ne Dios sin kadaya tolay. Ay mepagyán nin kaggída. Aggída ngin daya tolay na, ay aggína ngin ya Dios da. E Dios mismu ay mepagataatán nin kaggída. ⁴ Ay áwan daya luw-luwa da ngin. Awan pe yin ya pannakatay. Awan nin ya magpan-pannakit onu sumángit, se oray

nágan na nga natakit. Ata áwan datu dadán na mà-màwa ngin," nán na.

⁵ Ay tu magtutúgaw wa magturáy, ay nán na, "Pabar-uwan ku ya ngámin nin," nán na. Ay se na manin nán kiyà, "Isúrát mu dedi ya úni, ta kurug se mapiyár da."

⁶ Ay se na nán kiyà, "Nabalin daya ngámin nin. Iyà ya nengágan ka Alfa se Omega, ta iyà ya nangigayát se ya mamalin kiya ngámingámin. Ay nu iinna ya magasikkinum, ay iddán ku kiya danum ma áwan báyard da maggayát kiya paggabuwáan naya danum ma mamagbiyág. ⁷ Túyán ya mesupápà kadaya mangábà, ay iyà ya Dios da, ay aggída daya annána ku."

⁸ "Ngamay daya nagpaábà se daya naglikud kiya angnurug da, se daya nakap-appat ta kuk-kuwaan, daya pumappatay, daya nadakè a kuk-kuwaan panggap kadaya babbay se lalláki, daya mangiamámug, daya magdáyaw kadaya sinan diy-diyos, se ngámin daya magbus-busid, ay magyán ngámin day-anin kiya natan ki battung nga maggatagatang nga asufre, nga ittu ya mekàduwa nga pannakatay," nán na.

Ya íli nga Jerusalem nga gayát ka lángit

⁹ Ay se la manin ummadanni kiyà tu isa kadatu pittu wa anghel la kowaddán datu pittu wa malúkung nga napnu kadaya muddi ya rig-rígát, nga nán na kídí, "Umbet ka," nán na, "ta ipassingan ku kikaw daya tolay naya Karneru wa árig atawán na," nán na.

¹⁰ Ay se nà manin netur-turayán ya Ispiritu ne Dios, ay díkod ummán ka nippan nà tu anghel kiya isa nga alingúdu wa bantay, ay se na ipassingan kiyà ya Jerusalem, ya íli ne Dios, nga maganigad da gayát ke Dios ka lángit. ¹¹ Ay gapu kiya diláng ne Dios, ay pangrinir-init ya íli nga ummán kiya nangína nga batu wa haspe nga nalitáw nga ummán ki kristal.

¹² Ay atán abut na nga nà nag se alingúdu. Ay sangapúlu se duwa tu gagyangán na nga natopán ka anghel la magbantáy. Ay netop datu ngágan datu sangapúlu se duwa nga annána natu Israel nga nesúrát kadatu gagyangán na. ¹³ Ay tu appát ta nagpingipíngit, ay nataggàluwán ka gagyangán. Tallu kitu pane lattakán, ay tallu pe kitu panidáya, ay tallu pe kitu panillod, ay tallu pe kitu pane sirbútán. ¹⁴ Ay tu abut natu íli, ay atán sangapúlu se duwa nga pundasiyon na nga nataggisa nga nasurátan pe ka ngágan datu sangapúlu se duwa nga tù-tùgúdán naya Karneru.

¹⁵ Ay tu anghel la nakiamomán kiyà, ay atán ya iggugukud na nga balitù, ta panggukud na kitu íli, se tu abut na se datu gagyangán na. ¹⁶ Ay nagbaal tu íli. Ay kane gukudan natu anghel tu íli, ay duwa ríbu se appát gatut nga kilumitru tu pásit na, ay ummán pe tu súba na, ay ummán pe tu kalingúdu na. ¹⁷ Ay ginukud pe natu anghel tu abut na, ay pittu púlu wa mitru tu kalingúdu na. Ay tu pinanggukud natu anghel, ay páda kam pe naya iggugukud daya tolay.

¹⁸ Ay tu abut na, ay batu wa haspe. Ay tu íli, ay balitù ngámin. Nasilang nga ummán ka sarming. ¹⁹ Ay datu

pundasiyon natu abut nga batu, ay nabur-burían kadatu batu wa nagkakapatag. Haspe tu pinagbúri da kitu nunna nga batu, se yala nga safiro kitu mekàduwa, ay búngut kitu mekàlu, ay esmeralda kitu mekappát, ²⁰ ay sardonika tu mekalimma, ay karnelia kitu mekannam, ay krisolito kitu mekapittu, ay berilo kitu mekawalu, ay topasio kitu mekasiyám, ay krisoprasio kitu mekapúlu, ay hasinto kitu mekasangapúlu se isa, ay se amatista kitu mekasangapúlu se duwa.

²¹ Ay nàwa ka agtangabukal la perlas ya isaisa kadatu sangapúlu se duwa nga gagyangán na. Ay tu kalsáda natu íli, ay balitù ngámin, nga gumilagiláb nga ummán ka sarming.

Ya agbiyág tada kiya baru wa íli nga Jerusalem

²² Ay áwan ku nasingan nga templo kiya íli nga Jerusalem, ta ya bátug templo na, ay e Apu Dios nga mannakabalin kiya ngámingámin se iya Karneru. ²³ Ay akkan ta pe yin na masápul ya wada naya mata se iya búlán kiya íli, ta mawadaán nala kiya diláng ne Dios, ay se iya Karneru ya dílag gin. ²⁴ Ay ngámin tolay kiya kalawagán, ay mawadaán da nga magdal-dalen gapu kiya nawánar ra diláng na. Ay se ngámin na kinabà-náng daya agtuturáy, ay ippan da pe kitu íli. ²⁵ Ay magpipeyang nga sillulukát daya gagyangán na. Ay algaw peyapeyang ngin. Awan ya gabi yin. ²⁶ Ay milnà ngámin kiyán na íli ya kinabà-náng se dáyaw daya nas-nasiyon.

²⁷ Ngamay áwan oray nágan na nga naragit ki agsisingan ne Dios ya makalnà kiyán. Awan daya magbusibusid se daya mangwa kadaya nakap-appat. Ata daya makalnà kiyán na íli, ay dayán nala nga nesúrát ya ngágan da kiya libru naya Karneru nga ittu daya mabiyág ka áwan panda.

22 Ay se manin nepassingan natu anghel kiyà ya wángag nga ya danum na, ay mamagbiyág. Nalítáw nga ummán ka kristal, ay maggayát kitu tugaw de Dios se iya Karneru. ² Ay nepaasà ki túlad natu kalsáda kitu íli. Ay kitu nagdamdamáng kitun na wángag, ay atán datu káyu wa mamagbiyág nga binúlán ya agbúnga da. Ay díkod mamimpúlu se duwa da nga magbúnga ki isa nga dagun. Ay datu adon da, ay ikkaágas kadatu sin-sinakit ngámin datu tolay kadatu nas-nasiyon.

³ Ay kiyán na íli, ay áwan nin datu lùsawan ne Dios. Aggína ngala se iya Karneru ya atán na magturáy. Ay magday-dáyaw da ke Dios daya bobonan na. ⁴ Ay masingan da pe ya murang na, ay mesúrát ya ngágan na kadatu kídáy da. ⁵ Ay áwan pe ya gabi kitúni yin, ay díkod akkan da masápul ya dílag onu ya wada naya mata, áta e Apu Dios ya dílag da la ngin. Ay mepagturáy da peyapeyang ngin kaggína ka áwan panda.

Ya ilalbet kammin ne Jesus

⁶ Ay se yala nga nán nату anghel kiyà, “Kurug se mapiyár ngámin daya nakag-kagi ku, ta e Apu Dios nga nangidde kiya Ispiritu na kadatu profeta na, ay ittu pe ya nangibon kiyà nga anghel na, ta senu mepassingan na kadaya bobonan na daya tagay màwa,” nán na.

⁷ Ay tútu nán ne Jesus, “Manggìna kayu,” nán na, “ta tagay yà umbet tin,” nán na. Ay díkod maganggam daya mangikurug kadaya nesúrát kídì ya libru.

⁸ Ay iyà nge Juan nga ittu ya nakagìna se nakasingan kadedi ya nesur-súrát. Ay kane mabalin ku magina se masingan dedi, ay nagukkab bà kitu giyán tu bingil tu anghel nga magdáyaw. ⁹ Ngamay nán na kiyà, “Akkam kuwaan yán, ta bobonan nà pe yala nga páda nu se daya wawwágim ma profeta na, se ngámin daya mangurug kadaya nesur-súrát kídì ya libru. E Dios sala ya dayáwam!” nán na.

¹⁰ Ay na nán manin kiyà, “Akkan mu wa isir-sirù daya nepakammu kídì ya libru, ta tagay yin ya kàwa da. ¹¹ Ay túya daya nadakè, ay tú da kam ma nadakè. Ay ummán pe kadaya mangwa kadaya nakap-appat, ta ittu da kam pe ya mangiap-appat. Ngamay daya namáru, ay itul-túluy da ya magmáru, ay daya tolay ne Dios, ay it-ittu da kam pe ya akkan magbas-básul.”

¹² Ay nán manin ne Jesus, “Manggìna kayu, ta tagay yin ya ilalbet ku,” nán na. “Ay ilbet kun ya supápà naya isaisa kadakayu sigun kiya kinuw-kuwa na. ¹³ Iyà ya nengágan ka Alfa se Omega. Iyà ya nangigayát kiya ngámingámin, ay iyà kammin ya mamalin,” nán na.

¹⁴ “Ay maganggam pà nang daya nasùnaán ya bádu da, ta rabbang da ya manalen kadaya gagyangán na lumná kiya íli se mangán kiya búnga naya káyu wa mamagbiyág. ¹⁵ Kiya lasi naya íli, ay ittu ya giyán daya

nangwa kadaya nakap-appat, se daya mangiamámug, se daya mangwa ka nadakè a panggap kadaya lalláki se babbay, se daya pumappatay, ay se daya magdáyaw kadaya sinan diy-diyos, se daya magbusibusid se magpi-pimáru.”

¹⁶ “Ay iyà nge Jesus. Iyà ya nangibon kiya anghel ku nga mangipakammu kadedi kadakayu wa mangurug. Iyà kam tu gaka nату David se iyà ya Salaw,” nán na.

¹⁷ Ay tu árig meatáwa kiya Karneru se iya Ispiritu ne Dios, ay nán da, “Umbet kayu win,” nán da. Ay ngámin pe daya nakagìna, ay nán da pe, “Umbet kayu win,” nán da. Ay díkod dakayu ngámin na magasikkinum se dakayu ngámin na mayát, ay umbet kayu win na mangalà kiya áwan báyard da danum nga mamagbiyág.

Ya agpataron na kadaya magbása

¹⁸ Iyà nge Juan nga ittu ya mangagi kídì kadakayu ngámin na makagìna kadaya nepakammù kídì ya libru ka panggap kadaya mà-màwa nu kuwa, nga akkan nu am-amúngán ya nesúrát ku, ta nu atán ya mangamung, ay iamung pe ne Dios kiya ammánis na kaggína datu kapar-parigátan nga nesúrát kídì ya libru. ¹⁹ Ay nu inna pe ya mangsáy onu mangippà kadaya duddúma nga nakag-kagì kídì ya libru, ay ippà pe ne Dios ya pagrabngán na nga mepangán kiya búnga naya káyu wa mamagbiyág. Ay ippà na pe ya pagrabngán na nga magyán kiya íli ne Dios nga ittu pe ya nakagi kídì ya libru.

²⁰ Ay ya nangipakammu kadedi, aggína kampela ngin nin ya magkuna nga, “Tagay yà kurug umbet tin,” nán na.

Kurug mà! Umbet ka ngin, Apu Jesus.

²¹ Ay e Apu Jesus kuma ngala ya magkallà kadakayu ngámin na tolay na. Amen.